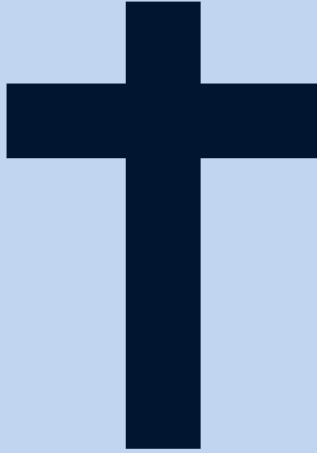

Μελερι με Njambye
Jonja Mbon

Kako: Μελερι με Njambye Jonja Mbon New Testament

Μελεπι με Njambye Jonja Mbon
Kako: Μελεπι με Njambye Jonja Mbon New Testament
Le Nouveau Testament en langue kako (kako-est) Cameroun et
RCA

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kako)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
01d5712f-3809-5574-9928-b20d539536e3

Contents

MATTYO	1
MARK	36
LUKAS	59
JAN	96
BOTU BE TOMUN	124
ROM	160
1 KOREJT	178
2 KOREJT	194
GALASI	206
EFES	213
FILIPi	220
KOLOS	225
1 TESALONIK	230
2 TESALONIK	234
1 TIMOTE	237
2 TIMOTE	242
TIT	246
FILEMCIJ	249
BEHEBERE	250
JAK	263
1 PIYER	268
2 PIYER	274
1 JAN	278
2 JAN	283
3 JAN	284
YUDE	285
PUNJA MEYASI	287

Kimō Tom Yesus Krist te yi Matiyo ketima

Mekana mete yoko, yo Matiyo kete yo. Yinja dīno dyene nde Levi (Mt 9:9; Lk 5:27). Nye Beyuden. A bā mō boḡna garama. A bā ke njoka bejeki be Yesus kamo jo yiba.

To mekana mete yi Matiyo ketima ké tédya nde, Krist, nye Nyangwē Kumande. Yo jéki beḡe Beyuden. A ke lepo ke moyte nde, Yesus, nye Kumande Beyuden, nye Mōno Davit, Mōno Abaraham.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwē mengabiye yitan jo yiba:

1. Krist, nye Kumande: Dīno besanmbambo bene. Mbey kome bo jama nye ké. Kandina jonḡwē dyene (kumte 1-4).
2. Nye Kumande. A nám meyasi nan? Yasi te yi Yesus tédya ke to kéki ké (kumte 5-7).
3. Nye Kumande, yasi wete, bomo payma nye (kumte 8-12).
4. Kasi *Kando te yi kwey (kumte 13).
5. Mesay mete yi Kumande Yesus kelma ké (kumte 14-23).
6. Kasi njena ne ke kōko ke meneti (kumte 24-25).
7. Kasi soḡ nē womiya ne (kumte 26-28).

Besanmbambo be Yesus (Lk 3)

¹ Mekana maka ke lepo kasi Yesus Krist nē medīno ne besanmbambo bene. Nye nday Davit, nday Abaraham. ² Abaraham jama Isak, ε Isak ja Yakop, ε Yakop ja Yuda bene bemanj. ³ Yuda jama Fares nē Jara ke moy nyangwē te wan Tamar. Fares jama Esrom, ε Esrom ja Aram. ⁴ Aram jama Aminadap, Aminadap jama Nason, ε Nason ja Salmōn. ⁵ Salmōn jama Bowas ke moy nyangwē te wene Rahab, ε Bowas ja Yobed ke moy nyangwē te wene Rut. Yobed jama Isay, ⁶ Isay jama Davit, ε kumande Davit b̄y nya Uri ja ne Salomōḡ. ⁷ Salomōḡ jama Robowam, Robowam jama Abiya, ε Abiya ja Asa. ⁸ Asa jama Yosafat, ε Yosafat ja Yoram, ε Yoram ja Osiyas. ⁹ Osiyas jama Yoyatam, Yoyatam jama Akas, ε Akas ja Esekias. ¹⁰ Esekias jama Manase, Manase jama Amōn, ε Amōn ja Yosiyas. ¹¹ Yosiyas jama Yekoniyas bene bemanj ke ngimo te yi bo biyima ne Bōno be Isarayel kē nō ke dīyo bala ke Babilōn ké. ¹² Ke yōkwā dīyo bala ke Babilōn, ε Yekoniyas ja Salatiyel, ε Salatiyel ja Sorobabel. ¹³ Sorobabel njā ja Abiyud, Abiyud jama Eliyakim, ε Eliyakim ja Asor. ¹⁴ Asor jama Sadok, Sadok jama

Akim, ε Akim ja Eliyud. ¹⁵ Eliyud jama Eliyasar, Eliyasar jama Matan, ε Matan ja Yakop. ¹⁶ Yakop njā ja Yosep te njonḡ ne Mariya. Yo Mariya te ja Yesus te yi bo jeba nde *Krist kō. ¹⁷ Dete, kande Abaraham kumo Davit bomo jadya ne ndendi te kumo kamo jo yini. Kande Davit kumo ke ngimo te yi bo biyima ne Bōno be Isarayel kē nō ke dīyo bala ke Babilōn ké, bomo jadya ne ndendi te kumo kamo jo yini. Kande ke ngimo kena dīyo bala kumo ke ngimo jariki Krist bomo jadya ne ndendi te kumo kamo jo yini sendi.

Kasi jariki Yesus (Lk 2)

¹⁸ Jariki Yesus Krist kwanḡnama dēke: Yo bā kponate nde, nyangwē wene Mariya ta kelo gwaki bene Yosep. Ma piḡo te yi bene nye t̄i pa bokwe to, ε Mariya seme nde, a me ne moy ne dēti te yi Kimō Sisij. ¹⁹ Njonḡo wene Yosep bā ne ngben. A t̄i kwadye wungwē nye ke mbombu bomo na. ε nye pese nde, a ta tiko nye kine nde, bomo dūkwe na. ²⁰ Piḡo te yi nye bā ndi ke takina dete ké, ε wete jaki Baba Mboko dya ke yene ne nje te yi nyeno lepo nye nye nde: «Yosep te mōno Davit, we t̄i gwaki wḡ te yi b̄y nyari wḡ Mariya ne megwaki na, keto moy te yi nye nō ké, a bōḡ ne dēti te yi Kimō Sisij. ²¹ A ta ja mōno mbam, we ta lo nye nde Yesus, keto yo nye ta jonḡwē botu be kando dyene ke mebeyo man.»

²² Meyasi mete hene kwanḡnama dēte, né lepi te yi Baba Mboko kwanḡdya ke numbu mō punja melepi mene ké si tōndu. ²³ A lepima nde: «Ne bēḡa, b̄ndi ngōndu ta toke moy ja mōno mbam. Bo ta lo nye nde Emanuwel.» Yite nde: Njambiye me sine bo. ²⁴ Ke Yosep ma jemiye ké, ε nye kele nda yi jaki Baba Mboko lepima nye nye ké. ε nye b̄y nyari wene Mariya. ²⁵ Ko a t̄i kpoke nye na kumo ke ngimo te yi Mariya jama ne bosa mōno wene, mōno mbam. ε Yosep lo nye nde Yesus.

2

Botu be duwq meyasi ke nje beḡe

mbonḡo Yesus

¹ Yesus jadya ke Betlehem ke meneti me Yuda ke ngimo te yi Herod bā kumande ké. Yo bā ne botu be duwq meyasi ke kasi besisḡ. ε bo teme wule pulo kome yeso punde ké dya ke Yerusalem ² diyē nde: «Kumande Beyuden te ε jadya kōko te t̄i pa kiko kō ba we? Keto wuse semma sisḡ wene ke pulo kome yeso punde ké, ε wuse nje yī nje kano nye.» ³ Ke kumande Herod ma woko dēte ké, ε lepi bane nye bene botu be Yerusalem hene. ⁴ ε nye wesidyē bekum be botu be nyena sadaka

nye Njambiye hene nè botu be ketina meyasi be kando Isarayel yi diyè bo mbey te yi *Krist yâkanḡwe jadye kete ké. ⁵ É bo yeḡsa nye nye nde: «Ké Betelèhem ke meneti me Yuda, keto mo punja melepi me Njambiye ketima nde: ⁶ «Ma we Betelèhem ke meneti me Yuda, ko we yeti mono dya ke njoka kpaša meḡdya me meneti me Yuda na, keto kum te é ta kendo ne kando mbe Isarayel ko ta wule ndi ke yo.» »

⁷ Dete, é Herod ješa botu be duwā meyasi ne so, é nye kombile diyè bo ḡgbak ḡgbak ḡḡimo te yi sisō te punduma no ké. ⁸ Ke kōḡte, é nye tome bo kenje ke Betelèhem lepo nde: «Ne kēn, nè wune dya yasi kimote ke kasi mono te. Ke wune si dolo nye, nè wune njāki nje lepo nye mi, né mi ne ḡguru wombe ké sendi ké kano nye.» ⁹ Ke bo ma si lenḡwe meto ke yasi te yi kumande lepima ké, é bo kwā. Bo sém semo, sisō te yi bo beḡma ke pulo kome yešo punde ko ke kendo ke mbombu yan. Ke nye ma kumo ndi ke mbey te yi mbōḡḡo monosike bā kete ké, é nye teme. ¹⁰ É botu be duwā meyasi ma nje semo sisō ne kōko ké, é bo sosa buḡdya. ¹¹ Bo nyinma tū dolo mbōḡḡo monosike bene nyangwe wene Mariya, é bo kuse meḡḡon ke meneti kano mbōḡḡo monosike. No walma kpaša kimō meyasi mete yi bo nja no ké nye nye. Yo bā lor nè yinā kpaša njōnju jeti bu yinā lobinda te yi bo kele ne wete mbunjo nde *mir ké. ¹² Ke kōḡte, é Njambiye lepe nye bo ne nje te yi nyeno nde, bo tí yokwe ne kōko ké punje misi nye Herod na. Ke nye ma lepo nye bo dete ké, é bo toke mbaḡa nje dele yi duwe no ké no dya dyan.

Yosep bene Mariya ke bōmbō ne

mbōḡḡo Yesus ké no ke Ejipt

¹³ Ke botu be duwā meyasi ma si kwā ké, é wete jaki Baba Mboko nje punje yotu nye Yosep ne nje te yi nyeno lepo nye nye nde: «Tema, bōḡḡo mbōḡḡo monosike bene nyangwe bōmbō no ké no ke Ejipt. Wune dya mate kumo ke ḡḡimo te yi mi ta lepo nye we, keto Herod ta sā nje te yi wo monosike.» ¹⁴ Dete, é Yosep teme ne tu bū mbōḡḡo monosike bene nyangwe kwā no ké no ke Ejipt. ¹⁵ A diyama mate kumo ke ḡḡimo te yi Herod ḡwā no ké. Yo kwanama dete, né lepi te yi Baba Mboko lepima ke numbu mo punja melepi mene ké si tōndu. A lepima nde: «Mi jebama monmbe soḡe ke Ejipt.»

¹⁶ Ke Herod ma beḡe nde, botu be duwā meyasi sebila nye ké, é njoḡ ne tusiye, é nye tome bōmo, né bo ké wo mbōḡḡo bōno bebam hene kumo ke baka be ne sew yiba ke Betelèhem nè ke pōku te yite. A pesima mešew me bōno bebam bete yi bo yākanḡwe wo baka beḡwe ḡḡimo te

yi botu be duwā meyasi semma ne sisō nda yi bo lepima nye nye ké. ¹⁷ Dete, lepi te yi Jeremi te mo punja melepi me Njambiye lepima ne mbombu ké kelnama gbate. A lepima nde: ¹⁸ «Bo wokuma mekemi ke Rama, meḡḡukwe nè beya nyangwe mejaša. Rasel ke lelo bōno bene, a ti kway nde, mumo wēḡdya temo ne na, keto bōno bene yeti se na.»

¹⁹ Ke Herod ma gwe ké, é wete jaki Baba Mboko punje yotu nye Yosep ne nje te yi nyeno ke Ejipt lepo nye nye nde: ²⁰ «Tema, bōḡḡo mbōḡḡo monosike bene nyangwe duwe no ne kōko ké no ke Isarayel, keto botu bete be kwadya wo nye baka ma gwe.» ²¹ É Yosep teme bu monosike bene nyangwe yokwe no ké no ke Isarayel. ²² Ma ke Yosep ma woko nde, yo Arkelas bu dya kumande ke Yuda ke numbu sangwe wene Herod ké, é nye gwe wō te yi yokwe ké mate. Yasi wete, a nja kwā ké ke Galile nda yi Baba Mboko njā lepo nye nye ke nyeno ké. ²³ A kā dya ke wete dya nde Nasaret. Yo kelnama dete, né melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiye lepima ké si tōndu. Bo lepima nde: «Bo ta ješa nye nde Mo Nasaret.»

3

Kasi Jan te mo tōpuna bōmo

ke mōrōku

(Mk 1; Lk 3; Jn 1)

¹ Ke ḡḡimo te yite Jan te mo tōpuna bōmo ke mōrōku punduma kande pelna Kimō Tom ke koḡḡor ke meneti me Yuda. ² A dīkima lepo nde: «Wune yeḡsangwe temo, keto *Kando te yi kwey ma wuta.» ³ Jan, nye mo te yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye lepima kasi ne nde: «Wete mumo ke kembidya ke moy koḡḡor nde: Wune kōmbila nje Baba Mboko. Wune tēmbidya menje mene ne ḡḡbeḡ.»

⁴ Jan dīkima leḡe ne wete lambo te yi bo kelma ne membru me *samo ké. Meḡye mene bā beḡḡo nè mutō me jo te yi nye dīkima dolo ke liko ké. Kanda te yi nye dīkima leḡe ke jon ké, bo kél yo ne kotu nyamo. ⁵ Botu be Yerusalem nè botu be Yuda nè botu bete be dīkima diyō ke pōku goḡ Yurdē baka dīkima nje hene pele yene. ⁶ É bo dīki jaye beya mekele man ke mbombu bōmo, é Jan dīki tōpe bo ke mōrōku ke Yurdē.

⁷ Ke Jan ma beḡe nde, *Befarišé nè *Besadusē buḡdya ke nje ke yene, na tōpi bo ke mōrōku ké, é nye lepe nye bo nde: «Wune mbo yeri, nda lepe nye wene nde, wune yakama diyō lalé ke ḡḡambi Njambiye yi nje ké? ⁸ Wune kēl mekele mete yi tedye nde, wune ma yeḡsa temo. ⁹ Wune tí bōša lepo ke moy temo yun

nde, wune benday be Abaraham. Keto mi ke kombile lepo nye wune nde: Njambiyε yakama yeŋsa metari mete yike nde, yo b̄eki bonosike nye Abaraham. ¹⁰ Njeŋ me ne lende ke njuku jεti, dεte jεti hene ε d̄iye kine wumo kimo membunɔ, bo ta peso nye bete ke d̄ite. ¹¹ Mi t̄opa mbe wune ne moroku yi tedye nde, wune ma yeŋsa temo. Yasi wete, mo te ε nje ke koŋ mbe ko ta t̄ope ne wune ke Kimɔ Sisiŋ n̄ε ke d̄ite, keto a ne d̄eti kw̄a mi. Ko mi ti yaka sore menakala ke kol ne na. ¹² A ne jεti ke bo yi kuto ne nyambi, yi b̄ake njoso te n̄ε kopu te. A ta soŋe njoso nyambi k̄ε bakidye ke ndam. Ma a ta lodye mekopu mete ke d̄ite te yi ti d̄im k̄ε.»

¹³ Ke ngimo te yite ε Yesus teme ke Galile k̄ε ke yi Jan ke goŋ Yurde, n̄ε Jan t̄opi nye ke moroku. ¹⁴ Yasi wete, ε Jan seŋε kutudya lepo nde: «Yeti gba we yakangwe t̄ope mi ke moroku na? Nan yi we kpalo nje nde, mi t̄opa we ke moroku k̄ε?» ¹⁵ ε Yesus yeŋsa nye nde: «Tiko, n̄ε yo pa kelna d̄ete ndana, keto yo kimote nde, wuse t̄onjukwe meyasi hene te yi ne ngberj nda yi Njambiyε kwadye.» ε Jan jaye kine pitidye se yaŋa nye nde. ¹⁶ Ndi ne t̄opuna ne ke moroku, ε Yesus bendε ngindi nedo. Semo semo, d̄yobo nembiya, ε nye beŋε Sisiŋ Njambiyε ke piye nda pepo nje ke yotu ne ¹⁷ yaka ne wete men ke wule d̄yobo lepo nde: «Yoko monmbe, soŋ temo mbe, temo mbe hene ke yotu ne.»

4

Kum beya mekele ke bobε Yesus (Lk 4)

¹ Ke koŋte, ε Kimɔ Sisiŋ kele nde, Yesus k̄en ke kongor, n̄ε *Kum beya mekele k̄ε bobi nye. ² Yesus kiya medye yaka meyeso kamoni n̄ε metu kamoni. Ke koŋte, ε nye woke nja. ³ ε *Mo bobuna bomo ko nje ke k̄eki ne lepo nye nde: «Ijge be nde, we M̄ono Njambiyε, lepo nye metari maka nde, yo yeŋsangwe be mampa.» ⁴ Yasi wete, ε Yesus yeŋsa nye nde: «Yo k̄etinate ke mekana me Njambiyε nde: «Mumo ti yaka joŋna ndi ne mampa nyepo na, mumo yakama joŋna ne melepi hene te yi punde ke numbu Njambiyε.» »

⁵ Ke koŋte, ε Kum beya mekele ko bu nye k̄ε no ke Yerusalem, dya te yi Njambiyε tokuma, kw̄a tembidyε nye ke tosiyo mbanjo Njambiyε ⁶ lepo nye nde: «Ijge be nde, we M̄ono Njambiyε, doko piye ke meneti, keto yo k̄etinate nde: «Njambiyε ta nye numbu nye bejaki bene keto yo, d̄ete bo ta jekidyε bo biye ne we, kamba we me nje dumo kol yo ke tari.» » ⁷ ε Yesus lepe nye nde: «Yo k̄etinate

nde: «We ti bobε Baba Mboko te Njambiyε wo na.» »

⁸ ε Kum beya mekele ko bu nye sendi, k̄ε no ke wete nyangwe d̄oŋna k̄eki, tedye nye mekando hene ke to meneti n̄ε menyono mete yi d̄iye kete k̄ε. ⁹ ε nye lepe nye nde: «Meyasi menori hene, mi ta nye we yo, nge we kuse meboŋ ke meneti kano mi.» ¹⁰ ε Yesus lepe nye nde: «*Satan, londo ke k̄eki mbe. Yo k̄etinate nde: «Kano Baba Mboko te Njambiyε wo, kelo mesay nye ndi nye nyepo.» » ¹¹ Ndana, ε Kum beya mekele ko tike nye, ε bejaki be Njambiyε nje nje kelo mesay nye nye.

Yesus ke kande mesay mene

ke Galile

¹² Ke Yesus ma woko nde, bo biyima Jan nye ke jofo k̄ε, ε nye teme kw̄a k̄ε ke Galile. ¹³ A duwa ke Nasaret k̄ε d̄iyo ke Kapernawum ke goŋ mato ke meneti me Sabulon n̄ε Neftali. ¹⁴ Meyasi kwanama d̄ete yi tonje ne melepi mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyε lepima k̄ε. ¹⁵ A lepima nde: «Botu be meneti me Sabulon n̄ε Neftali pele poku nyangwe mato ke nginje Yurde, meneti me Galile te yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyε baka, ¹⁶ botu baka be d̄iyima ke moy yitil baka berjma nyangwe mejasi. Botu bete be d̄iyima ke ndilij mbeŋ te yi soŋ baka, mejasi kumma pele yan.» ¹⁷ Kande ke ngimo te yite, ε Yesus kande p̄elna Kimɔ Tom lepo nde: «Wune yeŋsangwe temo, keto *Kando te yi kwey ma wuta.»

Yesus ke t̄ake bosa bejεke bene (Mk 1; Lk 5)

¹⁸ Ke ngimo te yi Yesus ba ke kendo ke goŋ nyangwe mato Galile, ε nye beŋε bebamb yiba, bo p̄undu moy wete, Simon te yi bo jeba nde Piyer ko bene man wene Andere. Bo ba ke bete bulajama ke mato, keto bo ba botu be wona benjanjo. ¹⁹ ε nye lepe nye bo nde: «Wune b̄εngwe mi, mi ta kelo nde, wune b̄eki botu be dalna bomo tedye nje Njambiyε.» ²⁰ ε bo teme ne nget ngbese mebulajama man beŋgwe nye. ²¹ Yesus n̄a tongidyε k̄ε mbombu, ε nye beŋε sendi baŋa bebamb yiba, bo p̄undu sendi moy wete, Jak te mono Sebede bene man wene Jan. Bo ba ke moy landi bene be sangwe wan Sebede ke kombile mebulajama man, ε Yesus jeba bo. ²² ε bo teme ne nget ngbese landi n̄ε sangwe wan kw̄a beŋgwe nye.

²³ Yesus kendima linje meneti me Galile hene, tedye bomo melepi me Njambiyε ke mēmbanjo mewesidya me Beyuden, pele Kimɔ Tom ke kasi *Kando Njambiyε, sidye kwalo mekon n̄ε kwalo mekosu hene ke yotu bomo. ²⁴ Dino d̄yene wumma kumo

ke ndingele meneti me Siri. Bo dikima bu botu be kon hene nje no ke yene. Yo ba botu bete be ba ke woko yotu kwanate ne baka be ba ke sangwa ne mebone ne kwalo mekon wete wete ne botu bete be beya mesisin dikima njangwe bo baka. Yo ba ne botu bete be ba ke kono ne jaja ne botu be kosu. Bo dikima bu bo hene nje no ke yene, e nye diki sidye mekon man.²⁵ Nyangwe ngil bomo dikima bengwe nye. Bo dikima wule Galile ne ke nyangwe medya kamo ne ke Yerusalem ne Yuda hene ne nginje Yurde.

5

Tedya yasi te yi Yesus tedya

ke to keki ke

¹ Ke Yesus ma bene budya ngil bomo ke, e nye kwa bendo keki kwa diyu metidye. E bejke bene nje ke keki ne. ² E nye bute numbu kandé tedya melepi me Njambiye nye bo lepo nde:

³ «Botu bete be duwe ke temo yan nde, bo kine deti baka ne mesosa, keto *Kando te yi kwey, yo yan.

⁴ Botu bete be ne ngambi ke temo keto mebone baka ne mesosa, keto Njambiye ta wedyé temo yan.

⁵ Botu bete be ne weyna temo baka ne mesosa, keto bo ta namo meneti maka.

⁶ Botu bete be gwe nja ne yesidye kelna ngben mekele baka ne mesosa, keto Njambiye ta nye bo deti te yi kelo dete.

⁷ Botu bete be gwe ngwete beso baka ne mesosa, keto a ta gwe ngwete yan.

⁸ Botu bete be ne temo ne salele baka ne mesosa, keto bo ta bene Njambiye.

⁹ Botu bete be kele nde, bomo diy ne te baka ne mesosa, keto Njambiye ta jeba bo nde bono bene.

¹⁰ Botu bete yi bo tedye bo mebone keto ngben mekele baka ne mesosa, keto Kando te yi kwey, yo yan.

¹¹ Ke bomo toyé wune tedye wune mebone peso ja nye ke numbu yun lepo kwalo beya melepi hene ne wune keto mbe, yite wune ne mesosa. ¹² Wune sosangwe diyu ne mbeskere, keto nyangwe sol ke ladye wune ke dyobo. Bo tedya ndi sendi nyangwe mebone dete nye bosa botu be punja melepi me Njambiye be kandima nje ne wune baka.

¹³ «Wune kwa te yi meneti maka. Ma ke kwa si lenjo, bo ta kelo nan yi yokidye ne som te? Siya yasi te yi bo yakama kelo, yo nde, bo lenj yo ke se, bomo ma si nate spite. ¹⁴ Wune mejasi te yi meneti maka. Dya te yi bo sume ke to keki ke yeti ne deti te yi soma na. ¹⁵ Bo ti kwinja lamba tiko

ke moy mbe na, bo bon kase ke to tebel, yo ma pano yi nye meyasi nye bomo hene be diyé ke moy tu baka. ¹⁶ Dete sendi, wune pankwe mejasi ke misi me bomo, ne bo ben kimo mekele mun yi lukse ne Sangwe wun te e diyé ke dyobo ko.»

Yesus ke lepina ke kasi membonga

¹⁷ «Wune ti taka nde, mi njaki nje yangile membonga mete yi Moyisi ketima ho yangile tedya yasi te yi botu be punja melepi me Njambiye tedya ke na. Mi ti ma njaki yi nje yangile na, mi njaki nje kelo yasi te yi membonga lepe ke kumo njena. ¹⁸ Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Ngimo hene te yi dyobo ti pa yambile, ko gbela mono mbulma meketi sike ho gbela mono yanja ne mbet te yi diyé ke membonga ke ti yambile kete na kumo nde, meyasi hene siki kelna. ¹⁹ Dete, mumo hene e ta yangile ko wete mono mbonga te e ne mbet ke njoka membonga yi tedye bomo nde, bo kel dete, bo ta jeba nye nde njena mumo ke *Kando te yi kwey. Ma yoko e ta bengwe membonga mete tedye sendi bomo nde, bo kel dete ko ta be nyangwete ke Kando te yi kwey. ²⁰ Mi ke lepo nye wune nde: Nge wune ti kele ngben mekele lajsa botu be ketina meyasi ne *Befarise na, ne ti nyine ke Kando te yi kwey na.

²¹ «Wune duwa nde, bo lepima nye bebaba busu nde: <Kpe, we ti woku mumo. Mo te e wo mumo, bo ken ne nye ke mbombu botu be pesina josi.> ²² Ma ke yembe, mi ke lepo nye wune nde: Nge mumo woke ngambi sungwe ne man, na sangwangwe ne mebone ke mebo me botu be pesina josi. Nge mumo yise man lepo nde: <Kwango wari,> mo te sangwangwe ne mebone ke mebo me botu be njena nyangwe josi Beyuden. Nge mumo jeba man nde lem, bo bon nye bete ke dite te yi ti dim ke. ²³ Nge be nde, we ke ke nye Njambiye sadaka ke mbey nyena sadaka, nge nje ke dyano dyo nde, wune mbanja mon ne lepi, ²⁴ no pan pa ningwe sadaka yo womete ke mbey nyena sadaka nye Njambiye, yokwe ne koko, pa ke kombile lepi wune mon. Ke konte, no njaki nje nye sadaka yo nye Njambiye yey. ²⁵ Nge wune mumo be ne lepi, sanggo nje te yi kombile lepi te nedo wune nye pinjo te yi wune nye ndi ke nje ke. Kelo dete, a me nje bu we ke no ke mbombu mo pesina josi, ma mo pesina josi me nje bu we kanje nye mo te e diyé ne tu jobo ko, ma mo te e diyé ne tu jobo ko nje bu we nye ke jobo. ²⁶ Gbakasi yi mi lepe nye we ke: We diso pundo womeri, yite o sima gbo lepi hene ne satak kine bukwe ko mono mbulma sisi wete na.

²⁷ «Wune duwa nde, bo lepima nde: <Kpe, we ti kel wanja na.> ²⁸ Ma mi ke

lepɔ mbe nye wune nde: Mumɔ hene ε ɔɛɛ wete nyari bosa nye, mɔ te sima kelo wanja bene nye ke moy temɔ ne. ²⁹ Nge ɔɛ nde, misi wɔ ε mbam ɔɔ ke kwadɔye jatidye we ke beya nje, nɔ dɔka yo li ne nan. Keto yo ta jeko ɔɛ kimote ke yo nde, ndi doku yotu yo wete sɔnnangwe, lanja nde, ken ne ndingele yotu yo hene ne jem ke dite te yi ti dɔm kɛ. ³⁰ Nge ɔɛ nde, mbam ɔɔ ke kwadɔye jatidye we ke beya nje, nɔ kila yo li ne nan. Keto yo ta jeko ɔɛ kimote ke yo nde, ndi doku yotu yo wete sɔnnangwe, lanja nde, ken ne ndingele yotu yo hene ne jem ke dite te yi ti dɔm kɛ. ³¹ Bo lepima sendi nde: <Nge mumɔ sɔɛ ɔɔ ne nyari wene, na nyɛki nye mekana me didya gwaki.> ³² Ma mi ke lepɔ mbe nye wune nde: Nge mumɔ sɔɛ ɔɔ ne nyari kine nde, a jatidye kol ke sɛ na, yite mɔ te ke sesidye nya te ke nje kelna mewanja. Sendi, mɔ te ε ɔɛ nya te yi njom sɔɛna ɔɔ ne nye, mɔ te mɔ kelna wanja.

³³ «Wune duwɔ sendi, ɔɔ lepima nye bebaba busu nde: <Kpe, we ti yanɔila yasi te yi we si kinja kɛ na. Yo nde, tonjukwe meyasi hene te yi we si kinja ke mbambu Baba Mboko kɛ.> ³⁴ Ma mi ke lepɔ mbe nye wune nde: Kpe, wune ti kinjangwe yanja na ko kanje ɔɔ kenje kwey na. Keto dɔɔɔ, yo siya bekum te yi Njambiye. ³⁵ Ko wune ti tenda meneti yi kinja ne yanja na. Keto meneti, yo yasi te yi nye kase kol kete. Wune ti kinjangwe yanja ne dɔno Yerusalem na. Keto yo dya te yi Nyangwe Kumande. ³⁶ We ti kinjangwe yotu yo na. Keto we ti yaka yeɛna nyinɔ to yo wete ne wete nde, yo ɔɛki wumnate ho yindinate na. ³⁷ Nge wune lepe nde: <I,> yo ɔɔna ndi nde: <I.> Ma nge wune lepe nde: <Be,> yo ɔɔna ndi nde: <Be.> Yike yi wune nje dokidye ke to te kɛ wula ke yi *Mɔ beya mekele.

³⁸ «Wune duwɔ, ɔɔ lepima nde: <Nge mumɔ tɔse misi me jakɔsɔ, nɛ ɔɔ tɔsu sendi yene. Nge mumɔ leke sɔ jakɔsɔ, nɛ ɔɔ lɛka sendi yene.> ³⁹ Ma mi ke lepɔ mbe nye wune nde: Wune ti pitidya yanja nye mɔ te ε kele beya yasi ne wune na. Nge mumɔ kpake we ke poko te ε mbam ɔɔ, nɔ yeɛsangwe sendi yoru nye nye. ⁴⁰ Nge mumɔ ɔɛngwe we ne lepi, na suku lambɔ te yi we leɛe kɛ, nɔ tiki sendi nde, a ɔɔn nyangwe lambɔ duku yo. ⁴¹ Nge mumɔ jeliye we nde, ken tikiidye nye ke nje yaka kilometa wete, nɔ kɛn wune nye kumɔ kilometa yiɔa. ⁴² Nge mumɔ jɔmbe yanja ke ɔɔ yo, nɔ nyɛki nye. We ti tum kɔn ne mɔ te ε ke kwadɔye jɔmbe yanja ke meɔ mɔ ko na.

⁴³ «Wune duwɔ, ɔɔ lepima nde: <Kwadɔyikwe mɔ njɔn wɔ, ɔɔnɔ pɛndɔ wɔ.> ⁴⁴ Ma ke yembe, mi ke lepɔ mbe nye wune

nde: Wune kwadɔyikwe ɔɛpɛndɔ bun, [diye Njambiye nde, a nyɛki mekombila nye ɔɔtu ɔɛte ɔɛ kita ne wune baka, kelo nɔɔ ne ɔɔtu ɔɛte ɔɛ bene wune baka], nɔɔweta ne Njambiye keto ɔɔtu ɔɛte ɔɛ pɔnse wune tedye wune meɔne baka. ⁴⁵ Nge wune kele dɛte, wune ta ɔɛ ɔɔnɔ ɔɛ Sangwe wun te ε diye ke dɔɔɔ ko, keto a pɔnkwe yesɔ nye beya ɔɔmɔ, nye sendi kimɔ ɔɔmɔ. A nɔɔɔyukwe mbiyo nye ɔɔtu ɔɛte ɔɛ ne nɔɔnɔ, nye sendi ɔɔtu ɔɛte ɔɛ kele yasi kɔtute baka. ⁴⁶ Ma nge wune kwadɔye ndi ɔɔtu ɔɛte ɔɛ kwadɔye wune baka, kwalɔ sol te yen yi wune ta ɔɛ nɔ kɛ? 'Ko ɔɔtu ɔɛ ɔɔnɔna mɔni garama ti kɛl ndi sendi dɛte na? ⁴⁷ Nge wune nyene ndi beman bun, nyangwe kimɔ yasi te nda yi wune kelma komete lanja ɔɛsɔ kɛ? 'Ko ɔɔtu ɔɛte ɔɛ yeti ke duwe Njambiye baka ti kɛl ndi sendi dɛte na? ⁴⁸ Dete, wune ɔɛki ne njololo nda yi Sangwe wun te ε diye ke dɔɔɔ diye nɔ kɛ.»

6

¹ «Wune dɔy ne sɔsɔ, wune ti kel kimɔ mekele ke misi me ɔɔmɔ, nɛ ɔɔ ɔɛn dɛte yi tɔndɔ ne wune na. Nge wune kele dɛte, ko wune ti ɔɛ ne sol ke meɔ mɔ Sangwe wun te ε diye ke dɔɔɔ ko na. ² Ke nɔɔmɔ te yi we ke kelo nɔɔɔ ne buka ɔɔmɔ, we ti paɔ pa jembɔ jembɔ ke numbu ke mbambu ɔɔmɔ nda yi ɔɔtu ɔɛ likisi diki kelo ke membanɔ mewesidya me Beyuden nɛ ke ɔɔku menje kɛ nɔ kɛ na. 'Bo kɛl dɛte, nɛ ɔɔmɔ lukse ne ɔɔ. Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Sol te yi ɔɔ nde, ɔɔ ɔɛki nɔ kɛ, ɔɔ ma dolo yo ke yite. ³ Yo nde, nge we kɛ nye buka mumɔ yasi, ɔɔ wɔ ε gare ti dukwe yasi te yi mbam ɔɔ kele kɛ na. ⁴ Yo kɛlnangwe dɛte, nɛ nyena yasi te yi we nye kɛ kwanja ke sɔ. Dete, sɔngwe ε ɔɛnɛ yasi te yi kwanja sɔɔyate ko ta duwe yɔkidye yo nye we.»

Yesus ke tedye bejɛke bene

*mɛngweta
(Lk 11)*

⁵ «[Nge wune nɔɔweta ne Njambiye, nɛ ti kel nda yi ɔɔtu ɔɛte ɔɛ likisi diki kelo kɛ na. 'Bo kwadɔyikwe teme tema ke membanɔ mewesidya me Beyuden nɛ ke ɔɔku menje nɔɔweta ne Njambiye, nɛ ɔɔmɔ ɔɛn ɔɔ. Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Sol te yi ɔɔ nde, ɔɔ ɔɛki nɔ kɛ, ɔɔ ma dolo yo ke yite. ⁶ Yo nde, nge we kɛ nɔɔweta ne Njambiye, nyinɔ tonɔari yo ndadɔye numey nɔɔweta ne Sɔngwe womete ke sɔ. Dete, Sɔngwe ε ɔɛnɛ yasi te yi kwanja sɔɔyate ko ta duwe yɔkidye yo nye we.

⁷ «[Nge we nɔɔweta ne Njambiye, we ti budɔyukwe lepi ne ndambu ndambu nda yi ɔɔtu ɔɛte ɔɛ yeti ke duwe Njambiye

kele ké na. Keto bo táka nde, nge bo lepina budfyate, yite Njambiyé ta yeŋsa ke meŋgweta man. ⁸ Wuné tí bekidfyangwe né bo na, keto Sangwe wun sima duwé yasi te yi wuné kwadyé piŋo te yi wuné tí pa diyé nye na. ⁹ «Dete, nge wuné ŋgweta né Njambiyé, wuné lêpi deke:

«Sanju, we é diyé ke dýofo, kelo nde, bomo bóŋ dino dýo kiyó.

¹⁰ Inja namo mboko.

Yasi te yi we kwadyé kélanaŋwe ke meneti maka nda yi kelna sendi ke dýofo ké.

¹¹ Nyeko wuse medye mete yi ta yaka né wuse ke yeso te é muka.

¹² Tiko wuse né ŋgwete ke beya meyasi mete yi wuse kele ké nda yi wuse ma tiko sendi né botu bete be kelma beya meyasi né wuse.

¹³ We tí jaya nde, wuse sánŋwanŋwe né mebobilan na.

Soŋa wuse ke mebo me *Mo beya mekele. [Keto yo we name, yo we be né ŋgunŋudýe nè luksa yaka né meŋgimo hene, *amen.]

¹⁴ Dete, nge wuné tike bomo né ŋgwete ke beya meyasi mete yi bo kele né wuné ké, yite Sangwe wun te é diyé ke dýofo ko má tiko sendi wuné né ŋgwete. ¹⁵ Ma nge wuné tí tike bomo né ŋgwete ke beya meyasi mete yi bo kele ké na, Sangwe wun tí tiko sendi wuné né ŋgwete na.

¹⁶ «[Ŋge wuné kiyé medye yí kano né Njambiyé, wuné tí kel membóle nde, wuné né ŋgambi nda yi botu be likisi díki keló, tiŋo meŋgemi né sibiŋi díyo no, né bomo taki nde, bo ke kiyó medye yí kano né Njambiyé ké na. Gbakasi yi mi lepe nye wuné ké: Sol te yi ba nde, bo béki no ké, bo ma dolo yo ke yite. ¹⁷ Ma nge we kiyé yo medye yí kano né Njambiyé, weya misi lombé lobinda ke to, ¹⁸ kamba bomo me nje duwé nde, we ke kiyó medye. Ma ndi sánŋwe é diyé womete ke so ko ke duwe. Dete nye, mo te é beŋe yasi te yi kwanŋa sodfyate ko ta duwe yokidyé yo nye we.

¹⁹ «Wuné tí ndem kusuku komo ke meneti maka ke mbey te yi benya né ŋgalma bekidýe ké na, ke mbey te yi botu begubo leke tú bú yo ké na. ²⁰ Yasi wete, wuné ndém kusuku komo ke dýofo ke mbey te yi benya né ŋgalma tí bekidýe ké, ke mbey te yi botu begubo tí leke tú bú ké. ²¹ Keto ke mbey te yi kusuku yo diyé kete, temo yo sendi womete.

²² «Misi yo nda lambo ke yi mumo. Nge misi mo beŋna kimote, yotu yo hene ke moy mejasi. ²³ Ma nge misi mo tí beŋna kimote na, yotu yo hene ta be ke moy yitil. 'Nge be nde, mejasi mete yi diyé ke yotu ké me yitil, komete, yitil te yite má nje yindo ba nan?

Wuse tí gwaki kaŋ yaŋa na

²⁴ «Kiya mumo wete tí yaka be né bemasa yiba na. Ho a ta beno wete, kwadyé mbaŋa, ho a ta wokuna né wete, yeliye mbaŋa. Wuné tí yaka keló Njambiyé mesay, beŋgwe sendi kasi kusuku na.

²⁵ Dete, mi ke lepo nye wuné nde: Né tí gwaki kaŋ ke jonŋwe dýun ke kasi medye ho ke kasi yasi te yi wuné ta hóbiye ho gwe kaŋ yotu yun ke kasi melengwe na. 'Jonŋwe tí kwá ka medye? 'Yotu tí kwá ka lambó? ²⁶ Wuné pán pa beŋe benon bete be je né kwey baka. Bo tí béki mbeki ho soŋe nyambi ke ŋgwan ndemo nye ke mendam na. Ma ko dete, sánŋwe wun te é diyé ke dýofo ko ke nye bo medye. 'Yeti wuné kwá ka yun bo metu gomay na? ²⁷ Mo te nda ke njoka njoka yakama sewdýe metu me jonŋwe dýene ko né mbet keto gwena kaŋ te yi nye no ké? ²⁸ Nge be dete, keto nge yi wuné nje gwe kaŋ ke kasi melambo ké? Wuné béŋa nda yi membunjo ju no ké. Membunjo yeti ke keló yiŋa mesay ho sa melambo na. ²⁹ Ko dete, mi ke lepo nye wuné nde: Ko kumande Salomón né nyaŋgwe díyo meluksa mene tí leŋe yiŋa kpaŋa kimo lambó nda njam membunjo maka wete né wete na. ³⁰ Wuy, tikina temo te yi wuné tike ke yi Njambiyé ké gba deke né mbet. Ma nge Njambiyé nye kimo njam nye membunjo mete yi liko yi diyé ndi muka, nemeno bo boŋma bete ke díte ké, 'sunŋwa né wuné? 'A ta díyo ka kine lenje wuné lambó na? ³¹ Ma dete, né tí gwaki kaŋ yaŋa lepo nde: «He ta dýe ba nge? He ta hóbiye ba nge? He ta leŋe ba nge?» na. ³² Yo nde, yo botu bete be yeti ke duwe Njambiyé baka sa meyasi mete yinori hene. Sangwe wun te é diyé ke dýofo ko duwá nde, wuné yákaŋgwe be né meyasi mete ke jonŋwe dýun. ³³ Wuné kánda gosó *Kando te yi Njambiyé né ŋgben mekele mene, dete a má nje dokidyé meyasi mete yiri hene ke to te nye wuné. ³⁴ Dete, wuné tí gwaki kaŋ yasi te yi ta kwanŋa nemeno ké na. Yeso te é nemeno ta gwe kaŋ yotu te yene, keto yeso hene ke sobe mapi mebone mete yene.

7

Kasi josuna besó né kasi diyana

Njambiyé yasi

¹ «Wuné tí josa mumo na. Dete, Njambiyé tí jose sendi wuné na, ² keto Njambiyé ta jose wuné ndi nda yi wuné jose né besó ké. A ta nye wuné yasi beŋgwe ndi kiya d'oko mapi te yi wuné yeke né yasi nye besó ké. ³ Nge kele yi we beŋe ndi mbulma dyan te yi ke misi me moŋ kine pa woko kelen kelen koko jeta te yi ke misi mo ké? ⁴ We ta keló nan yi lepo no nye moŋ nde:

«Manmbeinja, né mi wumbidiye dyan soje ke misi mo» piŋo te yi koko jeta ndi ke misi mo ké? ⁵ We mo likisi! Kanda soje koko jeta te yi ke misi mo ké, né we nje beŋ yasi ne ngelele, né we nje soŋ ne mbulma dyan te yi ke misi me moŋ ké. ⁶ Wune ti nyeki bebiye kpasa meyasi na, ma bo nje kpalo bu dyambi sungwe ne wune nyalo wune ne sel sel. Sendi, wune ti beta membotu mun nye bono beaŋem na, ma bo nje nate sɔpita yo.

⁷ «Wune jombu yasi, dete bo ta nye wune. Wune sɔn, dete ne ta dolo. Wune dɔngwe numey, dete bo ta bute nye wune. ⁸ Keto bo nyeki yasi nye mumo hene ε jambɛ ko. Mo te ε sa, a ke dolo. Yoko ε dɔngwe numey, bo ke bute nye nye. ⁹ Mo te nda ke njoka yun yakama nye moŋ wene kil kusu, nge nye diye mampa ke bo ne? ¹⁰ Ho nde, nge nye diye nye njanjo, 'a má yaka nye nye nyɔŋe? ¹¹ Nge be nde, ko botu be nyalo nda wune ke duwe nyena bono bun kimo meyasi, 'sungwa ne Sangwe wun te ε diye ke dyoŋo ko? 'A ta dɔyo ka kine nye kimo meyasi nye botu bete be diye nye yo baka?

¹² «Yasi hene te yi wune kwadye nde, bomo kɛl nye wune, wune kɛl sendi nye bo dete. Nyangwe yasi hene te yi Moyisi kwadya lepo ke moy membonja ne nyangwe yasi hene te yi botu be punja melɛpi me Njambiyɛ kwadya lepo ké, yori.

¹³ «Wune nyiŋa ne bolokoko numey, keto gbaŋu gbaŋu numey ne nyangwe nje bono mumo kɛ no ke nje te yi nye ta yambile kete ké. Ma bomo budyate ke toke nje te ete. ¹⁴ Yasi wete, bolokoko numey ne moŋo nje bono mumo kɛ no ke nje te yi jɔngwe, ma botu bete be kwa ne nje te yite baka ti buyo na.

¹⁵ «Wune dɔy ne soso ne botu be punja melɛpi me ja be nje ke yun ne kimo teri nda besam baka. Yasi wete, metemo man nda beŋwey. ¹⁶ Wune ta duwe bo ke mekele man. 'Bo noku ka fiya ke lelo? 'Bo noku ka fumbi ke meŋgombiya? ¹⁷ Kimo jeta wum kimo membumo, ma jeta te ε me ke beyo ko wum beya membumo. ¹⁸ Kimo jeta ti yaka wumo beya membumo na. Sendi, jeta te ε me ke beyo ko ti yaka wumo kimo membumo na. ¹⁹ Jeta hene ε diye kine wumo kimo membumo, bo ke peso yo nye ke dite. ²⁰ Dete, wune ta duwe botu bete ke mekele man.

²¹ «Yeti bomo hene be jeba mi nde: «Nyangwe Kumande, Nyangwe Kumande» baka ta nyiŋe ke *Kando te yi kwey na, yasi wete, yo ndi baka be kele yasi te yi Saŋmbe te ε diye ke kwey kwadye ko ké. ²² Kome yeso te ta dya ké, bomo budyate ta lepo nye mi nde: «Nyangwe Kumande, Nyangwe Kumande, 'wuse ti

punje ka melɛpi me Njambiyɛ nye bomo ne dɔno dyo na? 'Wuse ti soje ka beya mesisiŋ ke yotu bomo ne dɔno dyo na? 'Wuse ti kele sendi budya meyekambiyɛ ne dɔno dyo na? ²³ Komete, mi ta yensa nye bo ne ngway nde: «Wune botu be kele beya meyasi mete yi membonja bene ké, wune lɔndu ke keki mbe, ko mi ti duwe wune ne mbet wete yeso na!»

Kano ke kasi mety yiba
(Lk 6)

²⁴ «Yo nde, mumo hene ε woke yasi te yi mi lepima ndana, kelo nda yi yo tedye nye, nye nda mo te ε ne soso, keto a summa tu dyene ke to mbato. ²⁵ Mbiyo noma, ε mbeŋ dya, ε pupo kwa menda ke tu, tu kine gbungula na, keto yo ba sumnate ke to mbato. ²⁶ Yasi wete, mumo hene ε woke yasi te yi mi lepe kine kelo nda yi yo tedye nye, nye nda lem mumo, keto a summa tu dyene ke to mesey. ²⁷ Mbiyo noma, ε mbeŋ dya, ε pupo kwa menda ke tu, ε tu gbungula balo ne hugbak.»

²⁸ Ke Yesus ma si lepina dete ké, ε nyangwe ngil bomo ngbakima kwalo tedya yasi te yene, ²⁹ keto a dikima tedye bo meyasi nda mo te ε name, a ti be ke tedye nda yi botu be ketina meyasi ban na.

8

Yesus ke sidye kon ndoko

wete mbam
(Mk 1; Lk 5)

¹ Ke Yesus ma si piye wule keki ké, ε nyangwe budya ngil bomo beŋgwe nye. ² Ndana, ε wete mo ndoko nje ke keki ne kuse mebon ke mbambu wene lepo nde: «Nyangwe Kumande, nge we kwadye, we yakama kelo nde, yotu mbe beki ne kpelen.» ³ E Yesus sambile bo kpoke ne nye lepo nde: «Mi kwadya, yotu yo beki ne kpelen.» E kon ndoko siye, ε yotu ne yokwe be ne kpelen ndi ke kiya mbey. ⁴ E Yesus nje lepo nye nye nde: «Diyɔ ne soso. Kpe, we ti yekidya meyasi mete yi kwanama ké nye mumo na. Yasi wete, ken ke tedye yotu yo nye mo nyena sadaka nye Njambiyɛ, ne we ken kelo sadaka nda yi Moyisi pesima ké, né bomo duwe nde, kon yo siyama.»

Yesus ke sidye sendi yiŋa mekon

⁵ Ke ngimo te yi Yesus ba ke nyiŋe ke Kapernawum ké, ε wete nyangwe kum besoja, mo Rom te ε dikima dɔyo ne besoja gomay ko nje ke yene ngweta ne nye lepo nde: ⁶ «Nyangwe Kumande, mo mesay wombe ke tu ke metinengwe ke konɔ ne mekati, yotu ne ke kwa budyate.» ⁷ E Yesus lepe nye nye nde: «Mi ta kɛ jɔngwe nye.» ⁸ E nyangwe kum besoja ko yensa

nde: «Nyangwe Kumande, mi yeti mo te yi we yakama nyiye ke tu dyene na. Beta ndi gbela numbu kenje, ne kon mo mesay wombe siy. ⁹ Keto ko mi, bana bomo ke diyo ne mi, ma mi ke diyo sendi ne besoja. Mi yakama lepo nye wete soja nde: «Ken kaka,» o bena, a ka, lepo nye mbanja nde: «Inja wonga,» a ma nje. Mi yakama lepo nye mo mesay wombe nde: «Kelo yiri,» o bena, a ma kelo.» ¹⁰ Ke Yesus ma woko lepi te yi kum besoja lepima ke, e nye ngbakima lepo nye botu bete be ba ke bengwe nye baka nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Ko ke kante Isarayel mi ti pa beje kwalo nyangwe tikina temo te yike na. ¹¹ Dete, mi ke kobile lepo nye wune nde: Bomo budiyate ta wule pulo kome yeso punde ne pulo kome yeso bale nje diyo dyena bene be Abaraham ne Isak ne Yakop ke *Kando te yi kwey. ¹² Yasi wete, bo ta bete ngbak ngbak bono be kando ke se ke yitil, yo womete kome bo ta lelo nyambo mesu.» ¹³ Ke konje, e Yesus lepe nye nyangwe kum besoja ko nde: «Dukwe, meyasi kelngawe ke yo bengwe tikina temo te yi we no ke yembe ke.» Ndi ke kiya ngimo te, e kon mo mesay wene siye. ¹⁴ Ke konje, e Yesus nje kwak ke te tu Piyer dolo ki ne Piyer e nyari metinengwe ke kon ne duku. ¹⁵ E Yesus kenje bo kpoke ne bo mo kon, e kon duku siye ke yotu ne. E nyari teme ke kelo mesay nye nye. ¹⁶ Ke bekoko ma dya, e bomo ke ne bana budya botu bete be ba ne beya mesisiy ke yotu baka ke yi Yesus. A dikima soje beya mesisiy ke yotu yan ne lepi te yi punde ke numbu ne ke, e nye sidye mekon me bomo hene. ¹⁷ Meyasi kelnama dete yi tonje ne melepi mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyepima ke. A lepima nde: «A bonjma mekosu musu soje mekon musu.»

*Kasi bengwa Yesus
(Lk 9 ne 14)*

¹⁸ Ke Yesus ma beje nyangwe ngil te yi linja nye ke, e nye lepe nye bejeke bene nde, bo sâdikwe nyangwe mbato ke nginje te yoru. ¹⁹ Wete mo tedya membonja njak ke keki ne lepo nye nye nde: «Yekele, mbey hene te yi we ta ke kete, mi ta bengwe we.» ²⁰ E Yesus yejsa nye nye nde: «Betongo ne menjambi man, benon sendi ne metu man. Yasi wete, *Momo mumo kine mbey te yi nye yakama bokwe to kete na.» ²¹ E wete mumo te e ba sendi jeke wene ko lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, tiko mi, ne mi pa ke pumbu sanjbe.» ²² Yasi wete, e Yesus yejsa nye nye nde: «Bengwe mi, tiko, ne bemun pumbu bemun ban.»

*Yesus ke tembidyep mbuku
(Mk 4; Lk 8)*

²³ Ke kon meyasi menori, e Yesus kwak bendo landi, e bejeke bene bengwe sendi nye. ²⁴ Semo semo, e nyangwe mbuku kwak ke to nyangwe mato, e mekumbo memiye landi, yinori Yesus ne ke jako. ²⁵ E bejeke ke ke keki ne, jeme nye lepo nde: «Nyangwe Kumande, jonjwe wuse, he ta giro ndana.» ²⁶ E nye nje lepo nye bo nde: «Wune botu bete be tike temo ne mbet ke yi Njambiyep baka, wune gwaki wo nje?» Ndana, e nye nje teme bama ne mbuku bene nyangwe mato, e yasi hene yokwe be weynate ne semyek. ²⁷ E sosu yan siye ne hirek, e bo lepe tande yan nde: «Yoko ba kwalo mo te nda yi gba mbuku ne nyangwe mato wokuna ne nye ko?»

Yesus ke soje beya mesisiy ke

*yotu bana bembam yiba
(Mk 5; Lk 8)*

²⁸ Ke Yesus ma sabiye nyangwe mato kumo ke nginje te yoru ke meneti me botu be Gadara ke, e bana bembam yiba be ba ne beya mesisiy ke yotu baka nje ke yene. Bo pundo ke menjuku ke mbey kome bomo dikima pumbo bemun ke. Bo ba nda gonjo njomo, dete ko mumo ti be ke pesa pulo mate na. ²⁹ Ndana, e bo kembidya lepo nde: «Momo Njambiyep, sine wune ne lepi te nda? We san nje ke yotu su? «We njaki, ne we nje tedye wuse mebone pinjo te yi ngimo ti pa yaka ke?» ³⁰ Yinori nyangwe kuru beabem ba ke dyena, bo ti be londunate ne bo na. ³¹ E beya mesisiy ngweta ne Yesus lepo nde: «Ije we dudye wuse, kenjikwe wuse ke ke kuru beabem bari, ne wuse ke nyin ke yotu yan.» ³² E Yesus lepe nye bo nde: «Wune ken.» E bo duwe ke yotu bembam benori ke nyiye ke yotu beabem. E ndingele kuru beabem siliye kombo ne beya soko ne bibibi bimbina ke nyangwe mato si gwe. ³³ Botu bete be ba ke bakidye beabem baka sedya kambo kumo dya, yekidye meyasi hene te yi kwanama ke. Bo jekima lepo yasi te yi dyanja ke yi botu bete be ba ne beya mesisiy ke yotu baka. ³⁴ Ndana, e ndingele dya sutiye ke pe yi Yesus. Ke bomo ma kanje misi beje ne nye ke, e bo ngweta ne nye nde, a kwani londo ke meneti man.

9

Yesus ke kelo nde, wete mo

*jemti kendi
(Mk 2; Lk 5)*

¹ Ke kon te ke, e Yesus bendo landi sabiye nyangwe mato ne koko ke ke ngbak ngbak dya dyene. ² E bana bomo soje wete mo jemti metinengwe ke tan nje no ke yene. Ke Yesus ma beje gbate nde, bo

tikima temo ne nye ké, e nye lepe nye mo jemti nde: «Mónmbe, we tí kambi yana na, mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ngwete.»³ Ndana, e banja botu be ketina meyasi lepe ke moy temo yan nde: «Mbam ko ke gbuto gba ne Njambiye!»⁴ Yesus duwa metake man, e nye lepe nde: «Keto nge yi wune be ne beya metake ke moy metemo mun dete ké?»⁵ Ma ne lepinate nde: «Mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ngwete» ne lepinate nde: «Tema kendo,» kelna nge kwá jewa ke njokate?⁶ Dete, mi ta tedye wune ndana nde, *Móno mumo ne deti te yi tiko mebeyo me bomo ne ngwete ke to meneti.» E nye nje lepo nye mo jemti nde: «Tema, bonjo tan yo dukwe ke tu dyo.»⁷ E mo jemti teme duwe ke tu dyene.⁸ Ke ngil ma beje dete ké, e bomo gwe wo budyate lukse Njambiye, keto a nya bomo deti te yi kelo kwalo meyasi nda yite.

*Yesus ke toke Matiyo
(Mk 2; Lk 5)*

⁹ Yesus nja tongidya ke mbombu, e nye beje mbanja mbam nde Matiyo ke diyó ke mbey kome bomo dikí gbo moni garama ké. E nye lepe nye nye nde: «Bengwe mi.» E nye teme bengwe nye.¹⁰ Ke ngimo te yi Yesus ba ke dyena ke tu Matiyo bene bejeke bene ké, e banja budya botu be bonja moni garama ne banja botu be mebeyo nje dyena bene bo.¹¹ Ke *Befarisé ma beje dete ké, e bo lepe nye bejeke bene nde: «Keto nge yi masa wun dyena bene botu be bonja moni garama ne botu be mebeyo ké?»¹² Yesus wokuma yasi te yi bo lepima ké, e nye yensa nye bo nde: «Yeti botu bete be ne membundo weynate baka sa ne nje mo nyeti na, yasi wete, yo ndi botu be kone baka.¹³ Ma dete, wune kwán, ne wune jéka biye to lepi ke yi Njambiye lepe nde: «Yo gwena ngwete beso yi mi jaye, yeti wona benyamo kelo ne sadaka na.» Yo nde, mi ti njáki nje jeba ngben bomo na, mi njáki nje jeba botu be mebeyo.»

¹⁴ Wete yeso bejeke be Jan nja ke yi Yesus lepo nye nye nde: «Sine *Befarisé ke dikí kiyo medye yi kano ne Njambiye. Ma keto nge yi bejeke te bo ti kél sendi dete ké?»¹⁵ E Yesus yensa nye bo nde: «'Beso be mbam te e kele gwaki ko yakama jaba ka ke ngimo te yi nye ndi kete bene bo ké? Ko na. Ma ngimo ta dya yi bomo ta soje ne nye ke mebo man. Yo ke ngimo te yite yi bo ta kiyo medye yey.

¹⁶ «Mumo ti bon pel jonja lambó nje dato ne lambó te yi ma buto ké na. Keto nge yo kelna dete, pel jonja lambó má nyukute njombute, o beja, nyal te má nje dokó kwá to te.¹⁷ Sendi, mumo ti sópita jonja menjam nye ke boru membe na. Keto nge

yo kelna dete, membe má posiye nyinje siri, menjam má si dendila ne meneti. Yasi wete, bo sópita jonja menjam nye ke jonja membe. Komete, menjam ne membe ti yambile na.»

Yesus ke womiye wete móno ngondu.

Wete nyari ke kpoke numbu

*lambó Yesus
(Mk 5; Lk 8)*

¹⁸ Yesus ba ndi ke lepina dete nye bo ké, yaka ne wete kum ke dya nje kuse mebon ke mbombu wene lepo nye nye nde: «Ijondu wombe gwá ndana ndana, ko dete,inja kase bo ke yotu ne, na ju.»¹⁹ E Yesus teme bene bejeke bene bengwe nye.²⁰ Ndana, e wete nyari yi mekiyo ba ke lekwe nye ke mesew kamo jo yiba ko pesa ne kon Yesus kpoke numbu lambó ne.²¹ Nya ko kelma dete, keto a dikima lepo ke moy temo ne nde: «Nge mi kpoke ndi gbela numbu lambó ne, kon mbe ta siyo.»²² E Yesus yensa beje nyari lepo nde: «Mónmbe, we tí kambi yana na, tikina temo te yi we no ké jonjwa we.» E kon nyari siye ndi ke kiya mbey.

²³ Yesus dyanma ke tu kum ko beje bomo ke to mbule, dolo sendi ngil ne ho. E nye lepe nye bo nde: ²⁴ «Wune síki pundo, móno ngondu ko ti gwe na, a ke jakó.» Yasi wete, e bo nyete nye.²⁵ Ke bo ma si punje bomo ké, e Yesus nyinje tu kenje bo biye ne móno ngondu ke bo, e nye teme.²⁶ E kasi te nyanja ke ndingele poku meneti mete hene.

Yesus ke sidye mekon me

budya bomo

²⁷ Ke Yesus ma teme komete yi kwá ké, e banja botu bete be ne dibina misi baka yiba kande bengwa ne kon ne kon kembidya lepo nde: «Móno Davit, gwako ngwete wusu.»²⁸ Ke Yesus ma nyinje tu ké, e botu bete be ne dibina misi benori nje ke keki ne, e nye diyé bo nde: «'Wune ke tiko temo nde, mi yakama kelo yasi te yi wune diyé ké?» E bo yensa nde: «J, Nyangwe Kumande.»²⁹ Ndana, e Yesus kpoke misi man lepo nde: «Meyasi kelnangwe ke yotu yun bengwe ndi tikina temo te yi wune no ké.»³⁰ E misi man butuna. E Yesus kombile lepo nye bo nde: «Kpe, mumo ti dukwe yasi te yi kwanyama ké na.»³¹ Ko dete, ke bo ma pundo ndi yan deke ké, e bo lapidye kasi Yesus ke ndingele meneti mete hene.

³² Ke ngimo te yi bo ba ke kwá ké, e banja bomo nje ne wete mbam e ba ne beya sisin ke yotu ko ke yi Yesus. A ti dikí tapita na.³³ Ke Yesus ma si soje beya sisin ke yotu ne ké, e nye kande ndapi. E bomo ngbakima lepo nde: «Ko njel yasi nda yike

tí pa ðeɲna ne toru ke kando Isarayel na.»
³⁴ Yasi wete, ε *Befarişε lepe nde: «Yo *Kum ðeya mesisiŋ nye nye ðeti te yi soŋe ne ðeya mesisiŋ ke yotu bomo.»

³⁵ Yesus kendima linje nyaŋgwe meɖya nè monɔ meɖya hene. A dikima teɖye bomo melepi me Njambiye ke membanjo mewesidya me Beyuden, pele Kimɔ Tom ke kasi *Kando Njambiye, sidye kwalɔ mekon nè kwalɔ mekosu hene ke yotu bomo. ³⁶ Ke nye ma kaŋe misi ðeŋe buɖya ŋgil bomo ké, ε nye gwe ŋgwete yan buɖyate, keto bo ða ke jaɓa, yotu ne pute nda ðesam ðete be kine mo ðakidya yan baka. ³⁷ Dete, ε Yesus lepe nye ðejeke ðene nde: «Buɖya nyambi ma ðeto ke ŋgwan, ma botu be mesay tí buyo na. ³⁸ Dete, wune ŋgwetaŋgwe ne sa ŋgwan nde, a kênjikwe botu be mesay, né bo kè wesidye nyambi ne.»

10

Yesus ke tomɔ ðejeke kamo jo yiɓa

*kenje kè lepina Kimɔ Tom
(Mk 6; Lk 9)*

¹ Ke koŋte, ε Yesus jeɓa ðejeke ðene kamo jo yiɓa, nye bo ðeti te yi soŋe ðeya mesisiŋ ke yotu bomo, sidye kwalɔ mekon nè kwalɔ mekosu hene. ² Meɖino me botu be tomun be Yesus kamo jo yiɓa ke: Bosate Simɔn te yi bo jeɓa sendi nde Piyer ko ðene ndembi wene Andere bu Jak te monɔ Sebede ðene maŋ wene Jaŋ. ³ Yo ne Filip nè Bartelemi nè Tomasi nè Matiyo te mo ðoŋna moni garama nè Jak te monɔ Alfe bu Tade. ⁴ Yo sendi ne Simɔn te mo meneti me Kanan nè Yudas te mo ðyari Iskariyot. Yo nye dyaŋgwe Yesus.

⁵ Yesus tomma botu baka kamo jo yiɓa kite bo lepo nde: «Kpe, wune tí ken ke yiŋa mekando na. Wune tí nyiŋa sendi ke meɖya me botu be Samari na. ⁶ Wune kpál kè ke kando Isarayel ke yi ðesam ðete be ma ðimbiye baka. ⁷ Wune pèla kè no nye bomo nde: «*Kando te yi kwey ma wuta.» ⁸ Wune sidyikwe mekon me bomo. Wune kèl nde, ðemuŋ wómkwε, kelo sendi nde, yotu botu be ndoko ðèki ne kpeleŋ. Wune sɔŋa ðeya mesisiŋ ke yotu bomo. Bo nya wune meyasi gbelate, ðete wune nyèki sendi ne gbelate. ⁹ Wune tí ðoŋ ko lor ko sumba ko monɔ lito moni ðakidye ke jon dyan na. ¹⁰ Wune tí ðiya ko kobiye kwɔ no ko lambɔ yiɓa ko nakala ko yiŋa kum jeta ke bo na, keto mo mesay yaŋgwe dye nduku mesay mene. ¹¹ Dya hene te yi wune ta dya kete, wune pán pa diye, simande wete mo te ε jaye mesay mun ε yakama bu wune kimote ko kete, nè wune yaiki ndi ke mbey ne kumo ke ŋgimo te yi wune ta kwɔ ké. ¹² Kome wune ta nyiŋe tu

te ké, nè wune nyèŋ botu be tu lepo nde, tete njáki ke yan. ¹³ Nge bo yaka ne tete yi wune lepima no ké, nè yo njáki gbate ke yan. Ma nge bo ti yaka no na, nè yo yókwe kè pe yun. ¹⁴ Nge ðe nde, ke yiŋa tu ho ke yiŋa dya bomo tí bu wune kimote ho woko melepi mun na, nè wune púndu ke tu te ho duwe ke dya te. Nè wune kútu ŋgbutu tu te ho yi dya te soŋe ke mekol mun yi teɖye nde, bo kelma ðeyate. ¹⁵ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Ke yeso pesina josi, pesina josi botu be dya te ta ðeto kwɔ yi botu be *Sodom nè *Gomɔr.

Yesus nde, botu be tomun ta

sangwa ne meɓone

¹⁶ «Nε ðeŋa, mi ke tomɔ wune kenje nda ðesam ke njoka ðengwey. Wune dɔy ne soso nda ðekwe, ðe weyna bomɔ nda ðepepo. ¹⁷ Wune dɔy ne soso ne bomɔ, keto bo ta bu wune kaŋe nye botu be pesina josi. Bo ta njuro wune ne jambala ke membanjo mewesidya man. ¹⁸ Bo ta bu wune kè no ke mbombu ðekum nè ke mbombu ðekumande keto mbe, né wune lepi yasi te yi wune ðeŋna nè yi wune duwa ke kasi mbe ké nye bo, lepo sendi nye botu ðete be yeti ke duwe Njambiye baka. ¹⁹ Ma kome bo ta bu wune kè no ke mbombu yan ðete ké, wune tí gwaki kaŋ wo yotu nda yi wune ta lepina no, ho gwe kaŋ ke yasi te yi wune ta lepo ké na. Keto yasi te yi wune ta lepo ké, yo Kimɔ Sisiŋ ta nye wune yo ke numbu ke kiya mbey. ²⁰ Keto ko yeti wune ta tapita na, yo Sisiŋ te yi Sangwe wun ta tapita ne nje yun. ²¹ Maŋ ta dyaŋgwe maŋ wene nye bomo, né bo wo nye. Sangwe ne monɔ ta kelo sendi ðete ne monɔ wene. Bombesike ta lu dyaŋbi suŋgwe ne ðesangwe ðan nè ðeŋaŋgwe ðan dyaŋgwe bo nye bomo, bo má wo bo. ²² Bomo hene ta ðeno wune keto ðino dyaŋbe, ma mo te ε ta ðisima kelo tiŋ kumo ke signate ko ta ju. ²³ Nge bo teɖye wune meɓone ke wete dya, nè wune kámbi bombo kè ke mbaŋa. Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Wune tí sidye linje meɖya hene ke ndiŋgele meneti me Isarayel kine nde, *Monɔ mumo dyaŋ na.

²⁴ «Mo te ε jeke yasi ko tí kwɔ yekele wene na. Sendi, mo mesay tí kwɔ masa wene na. ²⁵ Nge bo kele ne mo te ε jeke yasi ko nda yi bo kele ne yekele wene, yite kimote ke yi jeke te. Sendi, nge bo kele ne mo mesay nda yi bo kele ne masa wene, yite kimote ke yi mo mesay te mbete. Ma nge bo jeɓa sa tu nde *Belsebul, 'bo ta nje lepo nde nge suŋgwe ne botu be tu dyaŋe? ²⁶ Dete, wune tí kambi botu ðete be kele ðeya yasi suŋgwe ne wune ké na, keto kine yaŋa te yi diye ke so ta dyaŋo kine pundo puye na. Sendi, kine yaŋa

te yi ñiye soɗyate ta ñiyo nde, bomo ti duwe na. ²⁷ Yasi te yi mi lepe nye wune ke moy yitil ne tu, wune lepi yo ke puye ne yeso. Yasi te yi bo lakidya lakidyangwe nye wune ke meto, wune beñdi metosiyɔ pele yo ne gbololo. ²⁸ Wune ti kambi botu bete be yakama wo membundo kine be ne deti te yi wo sendi sisij na. Yasi wete, wune kpâl kamba yoko e yakama girise sisij nê membundo ke dite te yi ti ñim ké. ²⁹ «Bo ti dyangwe ka beñgiri yiɓa sisi wete na? Ko dete, kine wete ne wete ke njoka yan ke balo ke meneti yambile kine nde, Sangwe wun dúkwe na. ³⁰ Ko nyiɔ to yun, Njambiyé ke duwe buyote. ³¹ Dete, wune ti kambi yanja na. Wune sulnate ke misi me Njambiyé kwá buɗya beñgiri. ³² Yo nde, mumo hene e jaye mi ke mbambu bomo, mi ta jaye sendi nye ke mbambu Sanjme te e ñiye ke kwey ko. ³³ Ma mo te e seɓe mi ke mbambu bomo, mi ta seɓe sendi nye ke misi me Sanjme te e ñiye ke kwey ko.

³⁴ «Wune ti taka nde, mi njáki nje nye tete ke meneti maka na. Mi ti njáki nje nye tete na, yasi wete, mi njáki ne kafa. ³⁵ Keto mi njáki baƙe njoka mono bene sangwe, baƙe njoka mono nyari bene nyangwe, baƙe sendi njoka njari bene mbambo e nyari. ³⁶ Sendi, dyambi ta wule ndi ke tu mumo sangwe ne nye. ³⁷ Mo kwadye sangwe ho nyangwe kwá mi, mo te ti yaka be mumo wombe na. Sendi, mo kwadye mono wene e mbam ho e nyari kwá mi, mo te ti yaka be mumo wombe na. ³⁸ Nge mumo ti soɓe kroa ne beɓgwe ne mi, mo te ti yaka be mumo wombe na. ³⁹ Mo te e ta baƙidye jongwe dyene ne ngom ngom ko ta ñimbidyé yo, ma yoko e ta ñimbidyé jongwe dyene keto mbe ko ta kpalo be ne yo.

⁴⁰ «Mo bu wune kimote, mo te boñ mi. Ma mo bu mi kimote, a boñ Mo te e tomma mi ko. ⁴¹ Mo bu mo punja melesi me Njambiyé kimote, keto a duwa nde, nye mo punja melesi me Njambiyé, mo te ta be sendi ne sol te yi botu be punja melesi me Njambiyé ta be no ké. Sendi, mo te e bu ngben mumo kimote, keto a duwa nde, nye ne ngben, mo te ta be sendi ne sol te yi ngben bomo ta be no ké. ⁴² Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mo te e ta bu ko ndi gbela pelo te moroku nye mbaña monosike, keto mono te jeke wombe, mo te ti koro sol ne na.»

11

Jan ke tomo bejeke bene

*kenje ke yi Yesus
(Lk 7)*

¹ Ke Yesus ma si lepo meyasi menori nye bejeke bene kamɔ jo yiɓa ké, e nye teme womete kwá, na kè tedye bomo melesi me Njambiyé, pele sendi Kimɔ Tom ne ke nyangwe maɗya mete yi meneti mete.

² Jan diyama ke tu jobo woko nda yi bomo ñikima yekidye meyasi mete yi *Krist ñikima kelo ké. E nye tome baña bejeke bene ké ñiye ne nye nde: ³ «We ka mo te e ba nde, a njáki ko, ho wuse láɗya mbaña dele?» ⁴ E Yesus yeɓsa nye bo nde: «Wune yókwé nê wune yékidya yasi te yi wune wokuma nê yi wune beɓma ké nye Jan. ⁵ Botu bete be ne ñibina misi baƙa me ke beɓe yasi. Botu be ndembil me ke kendo lala ne ngben. Baƙa be ne ndoko baƙa me ne yotu ne kpelen. Botu bete be ne ñibina meto baƙa me ke woko pe. Bemuj ke womiye. Bo ke lepo sendi Kimɔ Tom nye buka bomo. ⁶ Mo te e ta ñiyo kine joidyé kelo yiña beya yasi keto mbe ko ne mesosa.»

⁷ Ke ngimo te yi bejeke be Jan ba ke kwá ké, e Yesus kande lepina meyasi ke kasi Jan nye ngil bomo nde: «Ke yi wune ka no ke konɗor ké, wune kén ké beɓe yasi te nda? 'Wune kén ka kè beɓe njoy te yi pupo wumbidyé ké? ⁸ Ma wune ma kén kè beɓe yasi te nda gbate? 'Wune ka kè beɓe mbaña mumo ne kɓasa melambo ke yotu? Yo nde, botu bete be leɓe kɓasa melambo dete baƙa jónangwe ndi ke ndoko beƙumande. ⁹ Ma wune ma kén gbate kè beɓe nda? 'Wune kén kè beɓe mo punja melesi me Njambiyé? J, mi ke lepo nye wune nde: Nye mo punja melesi me Njambiyé gbate gbate, ma yasi wete, a kwanjma yite. ¹⁰ Yo nye yi bo ketima kasi ne ke mekana me Njambiyé nde: «Beña, mi ke kande tomo mo tomun wombe ne we, na kè kandi kombile nje tike we.»

¹¹ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Kine mumo wete ne wete e jaɗya wule ke moy nyari kwanjma Jan te mo toɓuna bomo ke moroku na. Ko dete, njena mumo ke *Kando te yi kwey kwá nye. ¹² Kande ke ngimo te yi Jan te mo toɓuna bomo ke moroku kandima ne pella Kimɔ Tom Njambiyé kumo ndana Kando te yi kwey ke sangwa ne ñetina mesungwa. Ma yo botu bete be lu to goɗo yo ne tij hene baƙa bu yo. ¹³ Ma botu be punja melesi me Njambiyé hene nê membonja mete yi moyisi ketima ké lepima kasi Kando te, yite Jan ti pa kande leɓinate yene na. ¹⁴ Nge wune kwadye woko to yasi te yi mi lepe ké, yo nde, Jan nye Eli te yi bo ñikima lepo nde, a ta nje ko. ¹⁵ Mo te e ne meto te yi woko ne pe, na woku.

¹⁶ «Ma, mi ta yeko ba botu be ngimo te yoko ne be nda? Bo nda bonosike te be ñiye ke babal, baƙa má lepo kenje

beso nde: ¹⁷ «Wuse tojma mbule nye wune, wune kine bɔlo na. Wuse jembima mejembi me soj nye wune, wune kine lelo na.» ¹⁸ «Dete sendi, Jan nja. Medye, a ti dyaki. Menjam, a ti hɔbiya. Ke konje, bomɔ nde: «A ne beya sisin ke yotu.» ¹⁹ Ndana *Mɔno mumo nja. Medye, a ke dye. Menjam, a ke hɔbiye. Ke konje, bomɔ nde: «Ne bɛna ndi nyanɔwe mo medye ne nyanɔwe mo hɔbiya menjam te yoko, so ne botu be bojna moni garama ne botu be mebeyo.» Yasi wete, dyanɔ Njambiyɛ gbate ne ngben. Yo ke bɛna dete ke mekele mete yi dyanɔ te kele kɛ.»

Yesus ke ndeya

baɲa bomɔ

²⁰ Ndana, ε Yesus kande ndeyna botu be medya mete yi nye kelma sulo nyanɔwe mekele ke yan baƙa, keto bo ti yeɲsa temo na. A lepina nde: ²¹ «Wune botu be Korasin, mebone ta balo ke to yun! Wune botu be Betsayda, mebone ta balo sendi ke to yun! Keto ma beki nde, nyanɔwe mekele mete yi kelnama ke medya mun ke ma kelɔnɔwe ke Tir ne Sidon, ma botu bete yeɲsama temo njombu yaɲa leɲe mesanduku kutudye mesu me dite ke yotu. ²² Yori yi mi lepe nye wune nde: Ke yeso pesina josi, pesina josi te yun ta lan deto kwa yi Tir ne Sidon. ²³ Ma wune botu be Kapernawum, wune taka ka nde, bo ta bendidye wune kumo kwey? Ko na, bo ta kpalo pidye wune kumo ke dya bemun. Keto ma beki nde, nyanɔwe mekele mete yi kelnama ke yun ke ma kelɔnɔwe ke *Sodom, ma Sodom ndi kete kumo muka. ²⁴ Yori yi mi lepe nye wune nde: Ke yeso pesina josi, pesina josi te yun ta lan deto kwa yi Sodom.»

Yesus nde, yo nye nye

bomɔ mewedyɔ

²⁵ Ndi ke kija ngimo te yite ε Yesus lepe nde: «Mi ke lukse we Da, Kumande dyobo ne meneti, keto we soɲya meyasi mete ne botu be dyanɔ, soɲye sendi ne botu be duwa yasi kpalo nje punje yo nye gbela bonosike. ²⁶ I Da, mi ke lukse we, keto we kwadya nde, meyasi kwɔnɔnɔwe dete. ²⁷ Saɲmbe nya mi meyasi hene. Mumo wete ne wete yeti ke duwe Mɔno na, soɲe ndi Da. Sendi, mumo wete ne wete yeti ke duwe Da na, soɲe ndi *Mɔno ne mo te yi Mɔno kwadye punje yo nye nye ko. ²⁸ Wune njaki ke yembe, wune bomɔ hene be ma si kato ne sobuna ditina memapi, mi ta nye mbe wune mewedyɔ. ²⁹ Wune jaya *mapi te yi mi sobidye wune ke, beɲɲwe mi kelo yasi te yi mi lepe nye wune ke, jaye sendi meyasi mete yi mi tedye wune ke, keto mi weyna mumo, mi sendi ne kimo

temo. Dete, metemo mun ta dɔyo gbate ne te, ³⁰ keto mapi te yi mi sobidye wune ke kimote ke yun. Sendi, yasi te yi mi sobidye wune ke deke ne hɛsem.»

12

Yesus ke lepina ke kasi yeso Saba

(Mk 2; Lk 6)

¹ Dɔyo ke, ε Yesus bene bejɛke bene kwa ke me mɔy menɲwan mete yi bo bema nyambi te yi bo kele ne mampa ke. Yo ba ke yeso *Saba. Bejɛke ba ke gwe nja, ε bo nye bo ke lekina meto mete dye. ² Ke *Befarisɛ ma beɲe dete ke, ε bo lepe nye Yesus nde: «Beɲa ndi, bejɛke bo ke kelo yasi te yi membonɲa musu kidye nde, mumo ti kel ke yeso Saba ke.» ³ Yasi wete, ε Yesus yeɲsa nye bo nde: «Yite nde, wune ti pa tolo yasi te yi kumande Davit kelma kome nye gwɔ nja bene botu bene ke? ⁴ A nyinɲa ke mbanjo Njambiyɛ, bu memampa mete yi diye ke mbanjo Njambiyɛ ke dye bene botu bene. Yo ti be nde, gbela mumo dyaki na, ko nye Davit ko botu bete be ba ke njoɲ ne baƙa. Yo ba nde, ndi botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ bepo yaƙanɲwe dye yo. ⁵ Yite nde, wune ti tole ke membonɲa mete yi Mɔyisi ketima ke nde, botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ yeti ke jeso mbonɲa te ε lepe kasi Saba ke na? Bo ke kelo mesay lale ke mɔy mbanjo Njambiyɛ ke yeso Saba. Ma ko dete, Njambiyɛ yeti ke ndeye bo ke yite na. ⁶ Ma mi ke kobile lepo nye wune nde: Yo ne wete mumo waka ε kwanɲa mbanjo Njambiyɛ. ⁷ Wune ma dukwe biye to lepi ke yi mekana me Njambiyɛ lepe nde: «Mi kwadyikwe gwena ngwete beso, yeti nyena sadaka te yi mumo nye mi ke na.» Wune ma dukwe lepi te, ma wune yeti ke lepina beyate sungwe ne botu bete be ti kele yiɲa beya yasi na. ⁸ Keto yo mi *Mɔno mumo diye ne yeso Saba.»

Yesus ke sidye jemti wete mban

ke yeso Saba

(Mk 3)

⁹ Ke konje, ε Yesus teme kwa ke mbanjo mewesidya man. ¹⁰ Wete mban ba womete, bo ne ma jeme be ne fɛnɲelen. ε baɲa bomɔ diye Yesus nde: «Membonɲa ke jaye ka nde, mumo sidyikwe kon mumo ke yeso *Saba?» Bo diya dete yi tulo ne numbu ne yi lepo nde, a kelma yiɲa beya yasi. ¹¹ ε nye yeɲsa nye bo nde: «Iɲɛ mbanɲa mumo ke njoka yun be ne ndanɲa nya sam wene, nɲe sam te bale ke mɔy belo ke yeso Saba, mo te nda ma dɔyo kine biye nye saƙe ko? ¹² Yite nde, mumo ti kwa ka nya sam menɲa gomay na? Dete, membonɲa ke jaye nde, mumo kama jakoso ke yeso Saba.» ¹³ Ndana, ε

nye nje lepo nye mbam ko nde: «Sambila bo.» E nye sambile bo te, e yo yokwe be lale nda bo te yoru. ¹⁴ E *Befarisɛ punde kɛ kelo kutu yi sa nje nda yi bo yakama wo ne Yesus kɛ.

¹⁵ Kɛ nye ma duwe dɛte kɛ, e nye kwa londɔ womete. Nyanɔgwe ngil bomɔ beɔgwa nye, e nye joɔgwe botu be kon hene. ¹⁶ Yasi wete, a lepima nye bo nde, kpe, bo ti dyanɔgwe dɛno dylene nye bomɔ na. ¹⁷ Yo nde, meyasi kɛlnanɔgwe dɛte yi tonje ne melepi mete yi mo punja melepi me Njambiye lepima kɛ. Njambiye lepima kwanɔdye ke numbu Esayi nde: ¹⁸ «Ne bɛna, yoko mo mesay wombe yi mi tokuma ko, mi ke kwadɛ nye buɔyate, temɔ mbe biyima nye. Mi ta nye Sisij mbe ke yotu ne. A ta lepo ngberj mekele membe nye mekando mete be yeti ke duwe mi baka. ¹⁹ A ti lombidɔya bene mumo ho bama na. Mumo ti woko men ne ne buku menje yi kɛ no na. ²⁰ A ti leke soj te e ma nimbo ko na, ho dɛmo lambo te e ndi ke biye ko na. A ta kelo dɛte kumɔ nde, kelna yasi ne ngberj nam meneti maka. ²¹ Dete, mekando me botu bete be yeti ke duwe mi baka ta be ne bibina temɔ ke yene.»

Kasi lepina lepi gbutu sunɔgwe

*ne Kimɔ Sisij
(Mk 3; Lk 11)*

²² Bo nja bu wete mbam te e ba ne wete beya sisij ke yotu ko nje no ke yi Yesus. A ti be ke beɔe yasi ho tapita na. E Yesus joɔgwe nye, e nye kande ndapi, beɔe sendi yasi. ²³ Ngil bomɔ hene ngbakimama, e bo diki lepo nde: «Yoko yeti gba Mono Davit na?» ²⁴ Kɛ *Befarisɛ ma woko kasi te kɛ, e bo lepe nde: «Mbam ko soɔa beya mesisij ke yotu bomɔ ne gba dɛti te yi *Belsebul te *Kum beya mesisij.» ²⁵ Yesus duwa metake man, e nye lepe nye bo nde: «Ige kiya kando wete baka ke bembe lu dɛyambi tande yan, bo ta yanɔgwe kando te. Sendi, ke kiya botu be nyanɔgwe dɛya ho botu be kiya tu wete baka ke bembe lu dɛyambi tande yan, dɛya te ta tika wele, ho moy tu te ti kɛ mbombu na. ²⁶ Kɛ *Satan yeɔsa yotu kpalo dɛdɛye Satan, 'yite a ti si bake yotu ne na? 'Ma yite kando dylene ma nje kɛ mbombu nan? ²⁷ Nge be nde, mi soɔa mbe beya mesisij ke yotu bomɔ ne dɛti te yi Belsebul, ma botu bun soɔa yan bo ne dɛti te yi nda? Dete, yo bo ne nguru wan ta jose wune nemeno. ²⁸ Ma nge be gbate nde, mi soɔa mbe beya mesisij ke yotu bomɔ ne dɛti te yi Sisij Njambiye, yite dɛdɛya nde, *Kando Njambiye me ke njoka yun. ²⁹ 'Mumo yakama nyije ka ke tu wete ngabolo mbam, wenjile meyasi mene kine pa kande biye nye woto na? Yo nde, nge nye si kande woto nye, a ma nje wenjile

meyasi me tu dylene yey. ³⁰ Nge mumo ti be ke kon mbe na, mo te ke lu dɛyambi ne mi. Sendi, nge mumo ti kwadɛye wesidɛye yasi sine nye na, mo te ke wanjo. ³¹ Dete, mi ke lepo nye wune nde: Njambiye yakama tiko bomɔ ne ngwete ke beya yasi hene te yi bo kele ne ke lepi gbutu hene te yi bo lepe sunɔgwe ne nye kɛ. Ma ndi nde, nge mumo lepe lepi gbutu sunɔgwe ne Kimɔ Sisij, ko Njambiye ti tiko mo te ne ngwete na. ³² Nge mumo lepina beɔyate sunɔgwe ne *Mono mumo, Njambiye yakama tiko nye ne ngwete. Ma nge mumo lepina beɔyate sunɔgwe ne Kimɔ Sisij, Njambiye ti tiko mo te ne ngwete, ko ke ngimo te yoko ko ke ngimo te yi ta nje kɛ na.»

Kasi kimo jeti ne beya jeti

³³ «Bo lepi nde: Yoko kimo jeti, kome nye wume kimo mbumo. Bo lepi sendi nde: Yoko beya jeti, kome nye wume beya mbumo, keto bo dukwe jeti wule ke mbumo te yi nye wume kɛ. ³⁴ Wune mbo yeri, beya bomɔ nda wune, ne ta kelo nan yi lepo ne kimo melepi? Yo nde, numbu punjukwe meyasi mete yi tonde ne ngberj ke moy temɔ mumo kɛ. ³⁵ Kimɔ mumo kel kimo mekele wule ke kimo meyasi mete yi dɛye ke temo ne kɛ. Ma beya mumo kel beya mekele wule ke beya meyasi mete yi dɛye ke moy temo ne kɛ. ³⁶ Ma mi ke kobile lepo nye wune nde: Ke yeso pesina josi bomɔ hene ta yeɔsa ke melepi me tum hene te yi bo lepima kɛ. ³⁷ Yo nde, we ta kabo ho balo lepi wule ke yasi te yi we lepima kɛ.»

*Befarisɛ ke dɛye yiɔa meyekambiye
(Lk 11)*

³⁸ Ndana, e baɔa botu be tedɛya memboɔa ne *Befarisɛ bu lepi lepo nde: «Yekele, he ke kwadɛye nde, kelo wete meyekambiye, ne wuse beɔe.» ³⁹ E nye yeɔsa nye bo nde: «Beya botu be ngimo te yoko be yeti ke wokuna ne Njambiye baka ke dɛye wete meyekambiye. Ma ko bo ti tedɛye bo wete meyekambiye na, ndi yike yi ma dɛyanɔn Yonas te mo punja melepi me Njambiye kɛ. ⁴⁰ Yo nde, ndi nda yi Yonas kwanɔdɛya meɛyoso yitani ne metu yitani ke moy nyanɔgwe njanjo, dɛte sendi, *Mono mumo ta kwanɔdɛye meɛyoso yitani ne metu yitani ke moy meneti. ⁴¹ Dyobo Njambiye ta peso josi kɛ, botu be Ninive ta teme ke mbombu botu be ngimo te yoko peso josi yan tedɛye bo nde, bo balma lepi, keto bo, botu be Ninive yeɔsama yan temo kome Yonas pelma yasi te yi Njambiye lepima kɛ nye bo. Ma ndana waka, mo te e kwanɔma Yonas ko kete. ⁴² Ke yeso pesina josi te nya te e ba kumande ke Seba ko ta teme ke mbombu botu be ngimo te yoko peso josi yan tedɛye bo nde, bo balma

lepi, keto a temma ne londunate ne mbj ke njena meneti yi nje woko lepi te yi ba tondunate ne dyanɔ ke numbu Salomɔn kɛ. Ma ndana waka, mo te ε kwanjma Salomɔn ko kete.

⁴³ «[I]gɛ beya sisin punde duwe ke yotu mumo, a kwɔn wowo ne mekonɔgor yi sa mbey mewɛdya. Ma nge nye ti dole kɛ, ⁴⁴ a mɔ lepo nde: «Mi ta yokwe ne kɔko kɛ ke tɔ dyembe kome mi wulma kɛ.» A yɔkwe nje dolo nde, tɔ me gbonɔgote, bo ma wombile yo ne ngesese si kombile yo. ⁴⁵ Nge nye seme dɛte kɛ, a kwɔ kɛ bɔ sendi bana hakambe beya mesisin yitan jo yiba be ne deti kwɔ nye baka. ɔ bɛna, bene hene bo mɔ dya nyine tɔ biye dya womete. Dete, teri mo te mɔ nje be ndana beyate kwɔ yi mbombu. Yo ta be sendi dɛte ke yi beya botu be ngimo te yoko.»

*Beman be Yesu, yo be nda?
(Mk 3; Lk 8)*

⁴⁶ Piɔ te yi Yesu ba ndi ke lepina nye ngil bomo kɛ, ε nyanɔwe bene beman dya dya ke se. Bo kwadya lepo yina yasi nye nye. ⁴⁷ E mbanja mumo nje lepo nye nye nde: «Bɛna, nyɔngwe ke se bene beman, bo ke kwadye lepo yana nye we.» ⁴⁸ E nye yensa nye nye nde: «Nda nyanɔwe? Be nda beman bembe?» ⁴⁹ Ke kɔnɔ, ε nye sambile bo tewo ne bejɛke bene lepo nde: «Ha, nyanɔwe nɛ beman bembe bakal! ⁵⁰ Yo nde, mumo hene ε kele yasi te yi Sanɔwe te ε dya ke kwey ko kwadye, mo te manɔwe ho dyombu dyembe ho nyanɔwe.»

13

*Kano ke kasi mo bɛna mbeki
(Mk 4; Lk 8)*

¹ Ke kiya yeso te ε Yesu punde ke tɔ kɛ dya ke gon nyanɔwe mato. ² Nyanɔwe ngil bomo njɔ wesidya ke kɛki ne, ε nye bende wete landi dya kete. Ngil bomo hene ba ke ngindi. ³ A lepima budya meyasi nye bo ne nje mekano lepo nde: «Wete mo bɛna mbeki kwanjma ke ngwan yi kɛ nyanje kwalo. ⁴ Ke ngimo te yi nye ba ke nyanje kwalo kɛ, ε yina bale ke nje, ε benon si nje dya yo. ⁵ Yina balma ke mbey te yi ba tande metari kine budya gbela meneti kete kɛ, ε yo lo nedo, keto meneti ti be dimnate na. ⁶ Yasi wete, ke yeso ma panɔ, ε yo si nyolo soso, keto mekanɔle mete ti kume womanja na. ⁷ Yina balma ke mbey te yi ba ne menɔngombiya kete kɛ, ε menɔngombiya ju si nganɔgile yo. ⁸ Yina kwalo njɔ balo ke kimo meneti, ε yo wume membumo. Kwalo te wete nya membumo gomay, ε wete nye kamotan jo kamo wete, ε wete nye ne kamotati. ⁹ Mo te ε ne meto te yi woko pe, a woku.»

¹⁰ Ndana, ε bejɛke bene nje ke kɛki ne diye nye nde: «Keto nge yi we lepina nye bo ne nje mekano kɛ?» ¹¹ E nye yensa nye bo nde: «Yo ndi wune yi Njamɔwe nya dɛti te yi duwe meyasi mete yi ma bɛki sodyate ne mbombu ke kasi *Kando te yi kwey kɛ. Yasi wete, ke be bo, a ti nye yan bo dɛti te yi duwe meyasi mete na. ¹² Yo nde, pe mo te ε me ne yasi ko, bo ta dokidye sendi yina yasi nye nye, a mɔ be ke nyengwe. Ma pe yi yoko ε kine yaja ko, bo ta soɔe ko mono yasi te yi nye no kɛ. ¹³ Yi mi lepina nye bo ne nje mekano kɛ, yo keto bo ke bɛnɔ yasi kine duwe yasi te yi bo bɛnɔ kɛ na. Bo ke lenɔwe meto ke yasi kine woko ho biye to te na. ¹⁴ Dete, mekele man ke tonje lepi te yi Esayi te mo punja melepi me Njamɔwe ma lepi kɛ. A lepima nde: «Wune ta woko woko ne meto mun, ma ko wune ti biye to te na. Ne ta bɛnɔ bɛna ne misi mun, ma ko ne ti duwe yasi te yi wune bɛnɔ kɛ na, ¹⁵ keto mememo me botu baka me ne binɔbili. Bo ne nguru wan ma dibo meto man nɛ misi man. Bo kɛl dɛte, ma misi man nje bɛnɔ yasi, ma meto man nje woko pe, ma temo yan nje nɛmbe meyasi, ma bo nje yensa temo, ma mi nje sidye kon yan.» ¹⁶ Ma ke yun, wune ne mesosa, keto misi mun ke bɛnɔ yasi, meto mun ke woko pe. ¹⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Botu be punja melepi me Njamɔwe budya te nɛ budya botu be Njamɔwe kwadya bɛnɔ meyasi mete yi wune bɛnɔ muka kɛ, ko dɛte, bo ti bɛnɔ na. Bo kwadya woko meyasi mete yi wune woko muka kɛ, ko dɛte, bo ti woke yo na.

¹⁸ «Ma ndana, wune woku to kano mo bɛna mbeki. ¹⁹ Nge mumo woke melepi mete yi lepe kasi *Kando te yi kwey kine biye to te na, ɔ bɛna, *Mo beya mekele mɔ nje si soɔe melepi mete yi nyinɔma ke temo ne kɛ. Nje te yi yina kwalo balma kete kɛ tɛdya njel mo te mbete. ²⁰ Mbey te yi ba tande metari yi yina kwalo balma kete kɛ tɛdya mo te ε woke melepi me Njamɔwe jaye yo nedo ne mesosa. ²¹ Yasi wete, a ti pa lo megata na. Dɛti sumna kol kikwe yeti na. Ma nge nye sanɔwa ne yina mepoku ho tɛdye nye yina mebone keto melepi me Njamɔwe kɛ, ɔ bɛna, a jatidya kol ke beya nje. ²² Mbey te yi ba ne menɔngombiya yi yina kwalo balma kete kɛ tɛdya mo te ε woke melepi me Njamɔwe. Yasi wete, kesa temo ke meyasi mete yi ngimo te yoko nɛ kasi kusuku te yi diki sebile temo bomo kɛ ma si nganɔgile melepi mete, ɔ bɛna, melepi me Njamɔwe te yi nye wokuma kɛ ti kelo se yaja na. ²³ Ma kimo meneti te yi yina kwalo balma kete kɛ tɛdya mo te ε woke melepi me Njamɔwe biye to te kwɔ wumo membumo. Kwalo mbumo wete ke nye membumo gomay, wete ke nye ne

kamotan jo kamo wete, wete sendi ke kè nye kamotati.»

Kano ke kasi beya mbunjo

²⁴ Ke konje, ε Yesus yekidyε sendi wete kano nye bo lepo nde: «*Kando te yi kwey ke bonna ne wete mo te ε nyanja kimo kwalo ke ngwan ne ko. ²⁵ Ma pinjo te yi bomo hene ba ke jako ké, ε mo pendo wene kwa kè nyanje sendi kwalo beya mbunjo ke njoka kimo kwalo te yiri toke kendi kwa. ²⁶ Ma ke nyambi ma lo ju nye membumo ké, ε beya mbunjo ngbabiyε sendi ne kamama. ²⁷ Ke botu be mesay bene ma beje de te ké, ε bo nje diyε masa wan nde: <Nyangwe mbam, 'we ti ma béki kwalo kimo nyambi ke ngwan yo na nde? Ma beya mbunjo te yoko wula ba we?> ²⁸ E nye yejsa nye bo nde: <Yo mbanja mo pendo wombe kele yasi yinori.> E bo diyε nye nde: <'We kwadyikwe nde, wuse kèn kè sute beya mbunjo te soje?> ²⁹ E nye yejsa nde: <Be. Ne filki, kambo wune me nje sute beya mbunjo gbamo ne kimo nyambi. ³⁰ Ne filki, né yo hene ju kumo ke ngimo sojna nyambi ke ngwan. Kome ngimo te ta yaka ké, mi ta lepo nye botu be sojna nyambi nde: Wune kanda sute beya mbunjo doko yo woto ké lodye. Ma ke be kimo nyambi, wune ndem yo kè nye ke ndam mbe.> »

Kano ke kasi wete mono mbumo

nde mutar
(Mk 4; Lk 13)

³¹ Ke konje, ε Yesus yekidyε sendi wete kano nye bo lepo nde: «*Kando te yi kwey nda wete kwalo mono mbumo nde mutar yi wete mumo bonna kè be ke ngwan ne ké. ³² Mbumo te kwa yelo ke njoka mekwalo hene te yi diyε ke to meneti. Ma ke yo si lo, yo kpál nje ju doko kwa kwalo menyinjo hene nje be nyangwe jeta, o béja, benon ke nje sumo metu man ke mebo mete jojna kete.»

Kano ke kasi ngg kelna mampa
(Lk 13)

³³ Ke konje, ε nye yekidyε sendi wete kano nye bo nde: «*Kando te yi kwey nda mono ngg kelna mampa yi nyari bu sangwe ne su farin yaka lonja yitati. Mono ngg yinori ta kelo nde, mboro farin yinori hene siki wudyε.»

³⁴ Yesus dikima lepo meyasi menori hene nye ngil bomo ne nje mekanó. Ko a ti be ke lepina nye bo kine nye kano na. ³⁵ Yo kwanama de te yi tonje ne melepi mete yi mo punja melepi me Njambiyε lepima ké. A lepima nde: <Mi ta bute numbu lepina ne nje mekanó. Mi ta punje meyasi mete yi ba sodyate ne mbombu kande ke ngimo te yi mboko ti pa kusuna na.>

Yesus ke gbaso to kano ke kasi

beya mbunjo

³⁶ Ndana, ε Yesus tike ngil kwa nyine tu. E bejeke bene nje ke kéki ne lepo nye nye nde: «Lepo to kano beya mbunjo te yi memiya ngwan ké nye wuse.» ³⁷ E nye yejsa nye bo nde: «Mo te ε nyanje kimo kwalo ko, yo *Monó Mumó. ³⁸ Ngwan te yi bo lepe no ké, yo tedya ndingele meneti maka. Kimo kwalo, yo botu be *Kando Njambiyε. 'Beya mbunjo, yo botu be *Mo beya mekele. ³⁹ Mo pendo te ε nyanja kwalo beya mbunjo te ko, yo *Kum beya mekele. Ngimo sojna nyambi ke ngwan tedya siyna mboko te yoko. Botu be sojna nyambi ke ngwan, yo bejaki be Njambiyε. ⁴⁰ Ma meyasi ta kwanja ke siyna mboko te yoko ndi nda yi bo sute ne beya mbunjo bete ke dite ké. ⁴¹ *Monó mumó ta tomo bejaki bene, bo má si kè kawule bomo hene te be jatidyε beso ke beya nje nè botu bete be kele meyasi mete yi membonga bene ké soje ke Kando dyene. ⁴² Bo má nje biye bo bete ke nyen nyen dite, womete bo ta lelo nyambo mesu. ⁴³ Ke ngimo te yite mbombu botu bete be ne ngben baka ta pano ne pay pay nda misi me yeso ke Kando Sangwe wan. Ma mo ε e ne meto te yi woko ne pe ko, a woku.»

Kano ke kasi yina kpara meyasi yiba

⁴⁴ «*Kando te yi kwey nda yina kpara yasi te yi bo sodya ke moy meneti ke wete ngwan. E wete mumo nje sombo yo. E nye yokidyε sodye yo ne koko. Mesosa kwanja nye ke temo, eru ε kwa ké dyangwe meyasi mene hene nje bu moni te bomo ne ngwan yinori.»

⁴⁵ «*Kando te yi kwey sendi nda mo dyangwa meyasi te ε gose kpara mediyaman. ⁴⁶ Ke nye ma kwedya wete yi dye budya moni ké, ε nye kwa ké dyangwe meyasi mene hene nje bomo ne yo.»

Kano ke kasi bulajama

⁴⁷ «*Kando te yi kwey sendi nda bulajama te yi bo betima ke man, ε yo kawule kwalo benjanjo hene. ⁴⁸ Ke yo si tondo ké, bo ke dale yo kè no ngindi, bo má nje kwa diyó metidyε, sawe kimo benjanjo nye ke memapi, bete be beya bete. ⁴⁹ Yo ta kwanja sendi de te siyna mboko te yoko. Bejaki be Njambiyε ta nje baka beya bomo nè ngben bomo. ⁵⁰ Bo ta biye beya bomo bete ke nyen nyen mato dite. Yo womete kome bo ta lelo nyambo mesu.»

⁵¹ E Yesus nje diyε bejeke bene nde: «'Ne wokuma ka to melepi hene te yi mi lepima nye wune ké?> E bo yejsa nde: «J, he wokuma.» ⁵² E nye nje lepo nye bo nde: «Mo tedya membonga hene ε jekima meyasi mete yi beje *Kando te yi kwey ko

nda sa tɔ te ε ɓeɲe kusuku ne ɓu ɗɔnɗa meyasi nɛ menjombu mete ke njokate.»

Botu be Nasaret yeti ke tiko temo

ke yi Yesus na

(Mk 6; Lk 4)

⁵³ Ke Yesus ma si sidye lepina mekano menɔri dete kɛ, ε nye teme womete kwɔ. ⁵⁴ A kwanma kɛ ke ngbak ngbak dya dylene. E nye dikɩ tedye bomo melepi me Njambiyɛ ke mbanjo mewesidya me Beyuden yi ɓa womete kɛ. Botu bete be dikɩma woko yasi te yi nye tedya kɛ dikɩma ngbakɩma lepɔ nde: «Njel dyanɔ te yi mbam ko ɓe no nɛ njel deti kɛlɩna nyanɗwe mekele mete yi nye no kɛ wɩla ɓa nye we?» ⁵⁵ 'Ta ε ko na mɔno kapinda? 'Nyanɗwe wene yeti Mariya na? 'Bemaɲ yeti be Jak nɛ Yosep nɛ Simɔn nɛ Yude na? ⁵⁶ 'Bedɔmbu bene hene yeti waka sine bo na? 'Dyanɔ nɛ deti te yike hene wɩla nye we?» ⁵⁷ Ke yan, a ɓa yasi te yi njanɗwa bo ke temo jatidyɛ bo ke ɓeya nje. Yasi wete, ε nye lepe nye bo nde: «Bo lɩksa mo punja melepi me Njambiyɛ ke yiɲa membey, ma bo yɛlkwe nye ndi ke dya dylene nɛ ke moy kando dylene.» ⁵⁸ A ti kele yiɲa ɓudya nyanɗwe mekele womete na, keto bo ti tike temo ke yene na.

14

Kasi sɔɲ Jan

(Mk 6)

¹ Ke ngimo te yite kumande Herod te ε ɓa kumande ke Galile ko wokuma je Yesus. ² E nye lepe nye ɓotu be mesay bene nde: «Yo Jan te mo tɔpuna bomo ke mɔrɔku, yo gba nye womiye ke njoka ɓemun, yori yi nye ɓe ne deti te yi kelo nyanɗwe mekele kɛ.» ³ Yo nde, ne mbɔmbu Herod tomma bomo kɛ biye ne Jan woto nye nye ke jɔɓo keto Herodiyas nya Filip te maɲ wene. ⁴ Herod kelma dete, keto Jan dikɩma lepɔ nye nye nde: «Yo ti yaka nde, ɓonɗo Herodiyas ne meɗwaki na.» ⁵ Dete, Herod kwadya wo nye, yasi wete, a gwɔ wɔ ngil, keto bomo hene duwɔ nde, Jan mo punja melepi me Njambiyɛ.

⁶ Wete yeso bo ɓa ke kelo jeso yeso jariki kumande Herod. E ngɔndu Herodiyas nje ɓolo jeso ke mbɔmbu ɓotu bete be njɔ ɓaka, ε yo biye temo Herod. ⁷ E nye lepe kinja nye nye nde, yasi hene te yi nye ta diye ke meɓo mene ko nɗe, a ta nye nye yo. ⁸ Mɔno nyari ɓeɲɗwa yasi te yi nyanɗwe lepina nye nye kɛ, ε nye lepe nye kumande Herod nde: «Nyeko mi to Jan te mo tɔpuna bomo ke mɔrɔku gba waka ke moy pan.» ⁹ Yo nya kumande ngambi ke temo. Ma keto a sima kinja nɛ keto mberi misi me ɓotu bete be nye jɛɓama ɓaka, ε nye pese

nde, a ta nye nye to Jan te mo tɔpuna bomo ke mɔrɔku. ¹⁰ E nye tome bomo kenje ke tɔ jɔɓo kɛ kile ne to Jan. ¹¹ E bo dya no ke pan kanje nye ngɔndu nyari. E nye nje kanje nye nyanɗwe. ¹² E ɓejeke be Jan kɛ ɓu mun ne kɛ pumbo. E bo nje kwɔ kɛ lepɔ nye Yesus.

Yesus ke nye bomo tomay

yitan medye

(Mk 6; Lk 9; Jn 6)

¹³ Ke Yesus ma woko kasi sɔɲ Jan kɛ, ε nye duwe womete kwɔ ne landi yi kɛ sa yiɲa mbey te yi ɓa ne senjenje kine bomo kete kɛ. Ma ke bomo ma duwe dete kɛ, ε bo sutiye ke medya ɓeɲɗwe nye kol ne kol ne ngindi. ¹⁴ Ke Yesus ma piye ke landi kɛ, a ɓeɲa nyanɗwe ngil bomo kɛ. E nye gwe ngwete yan ɓudiyate sidye mekon me botu bete be ɓa ke kono ke njoka yan ɓaka.

¹⁵ Ke ɓekoko ma dya kɛ, ε ɓejeke bene kɛ ke keki ne lepɔ nye nye nde: «Waka konɗor, ma ngimo ma kwɔ sendi ɓudiyate, tiko, nɛ bomo kwɔ kɛ ke medya kɛ sa medye bomo, nɛ bo dye.» ¹⁶ E Yesus lepe nye bo nde: «Bo njaki nje kwɔ kɛ we? Ndi gba wune ne nguru wun nyɛki bo medye.» ¹⁷ Yasi wete, ε bo nje yeɲsa nye nye nde: «Wuse waka ndi ne mampa yitan nɛ ɓenjanjo yiɓa.» ¹⁸ E Yesus lepe nde: «Ne njaki ne yo wonga ke yembe.» ¹⁹ Ke konje, ε nye lepe nye ngil bomo nde, bo dɩy dɩyo ke to membunjo. E nye nje ɓu mampa yinɔri yitan nɛ ɓenjanjo ɓenɔri yiɓa kanje misi kenje kwey nye Njambiyɛ wosoko. Ke konje, ε nye nje leke yo kanje nye ɓejeke bene. E bo ɓu yo kɛ kaɓo nye ngil bomo. ²⁰ E bomo hene dylene dɩto. E bo nje wesidye meɓukwe mete yi tonje memako kamo jo yiɓa. ²¹ Ke njoka ɓotu bete be dyanama ɓaka ɓembam ne ɓembam kumma nda bomo tomay yitan kine tolo ɓomari nɛ ɓonɔsike na.

Yesus ke kendo ke to duku

(Mk 6; Jn 6)

²² Ndana ndana ke konje kɛ, ε Yesus lepe nye ɓejeke bene nde, bo ɓɛndi landi kande sabiye kɛ nginje te yoru, na pa tika lepɔ nye ngil bomo nde, bo siki duwe. ²³ Ke nye ma si kwanɗye ngil dete kɛ, ε nye kwɔ kɛ ne naɲ ɓendo keki, na kɛ ngweta ne Njambiyɛ. Tu yinjama dolo nye mate nyepo. ²⁴ Yinɔri ɓejeke me kɛ ne landi londunate ke ɓembe sombu. Bo ɓa ke sangwa ne meɓone ɓudiyate ne mekumbo, keto bo ke kɛ, pupo ke nje njako ke mbɔmbu yan mata bo. ²⁵ Ke pɔku njenameno ε Yesus nye kol ke kendi ke to duku yi kɛ no ke yan. ²⁶ Ke ɓejeke ma ɓeɲe nye ke kendo ke to duku dete kɛ, ε bo gwe wɔ lepɔ nde: «Yo ablasa!» E bo gwe wɔ

budiyate kembidya. ²⁷ Ke Yesus ma beɛe ndi dete kɛ, a ti ndekidyɛ na. E nye bete men kenje bo lepo nde: «Ne ti kambi yana na, yo mi! Ne ti gwaki wo na!» ²⁸ Ke Piyer ma woko dete kɛ, e nye lepe kenje nye nde: «Nyangwe Kumande, nge be nde, yo gba we, jaya nde, mi kɛndi ke to duku kɛ pe yo.» ²⁹ E nye lepe nye nye nde: «Inja.» E Piyer piye ke landi kande kendi ke to duku yi kɛ no ke yene. ³⁰ Ma ke Piyer ma beɛe dimbi pupo kɛ, e nye gwe wo. A beɛma nde, a me ke nyiɛ ke mɔroko, e nye kembidya lepo nde: «Nyangwe Kumande, jongwe mi.» ³¹ E Yesus sambile bo nedo biye ne nye kine ndekidyɛ na lepo nye nye nde: «We mo te e ke tiko temo ne mbet ke yembe ko, keto nge yi we nya meso kɛ?» ³² E bo hene yiɛa bende landi, e pupo siye. ³³ E bejeke bete be ba ke moy landi baka nje kuse meɛon ke mbombu Yesus lepo nde: «We Mɔno Njambiyɛ gbate!»

³⁴ Bo sabiya duku kumo ke meneti me Genesaret. ³⁵ Botu be mate duwa nde, yo Yesus, e bo kenje men ke mɛroko mete yite hene. E bo bu botu be kon hene nje no ke yene. ³⁶ Bo ngwetama ne nye nde, a jaya nde, botu bekɔn kpoka ndi gbela numbu lambɔ ne lalɛ. Dete, bomɔ hene be kpokuma numbu lambɔ ne mekon man siyama ne kpaya.

15

Befariɛ nɛ kasi metumbu me

bebaba ban

(Mk 7)

¹ Ndana, e *Befariɛ nɛ botu be ketina meyasi be wulma Yerusalem baka nje ke yi Yesus diyɛ nye nde: ² «Keto nge yi bejeke bo yangile mekele mete yi wulma ne besanmbambo busu kɛ? Keto bo ti wɛya bo kome bo kwadyɛ dɛyana kɛ na?»

³ E Yesus yeɛsa nye bo nde: «Ma wune, keto nge yi wune nje yangile mbonja te yi Njambiyɛ kpalo nje beɛwe mekele mete yun ne nguru wun kɛ?» ⁴ Ma Njambiyɛ lepima nde: «Jɛso soɛngwe bene nyoɛngwe.» A lepima sendi nde: «Mo te e ta lepina beyate ne sangwe ho ne nyangwe, bo woku nye.» ⁵ Ma ke yun, wune lɛpi yun nde, nge mumo lepe nye sangwe ho nye nyangwe nde: «Yasi te yi mi diyama kame ne we kɛ, mi sima si nye Njambiyɛ yo ne sadaka.» ⁶ Womete ke yun, mo te yakama diyɔ kine kame se sangwe ho nyangwe na. Dete, wune ke kpalo li lɛpi te yi Njambiyɛ wule ke mekele mete yi wune tembidiya kande ne betomba kɛ. ⁷ Wune botu be likisi, lɛpi te yi Esayi te mo punja meɛepi me Njambiyɛ lepima ke kasi yun kɛ ba gbakasi. A lepima nde: ⁸ «Botu baka kan mi ndi ke kondɔ numbu, yasi wete, temo

yun londunate ne mbj ne mi. ⁹ Kannate yi bo kane ne mi kɛ gba gbelate, keto bo tɛdyɛ ndi meyasi mete yi wule ke pesina te yi bomɔ.»

Yasi te yi bekidyɛ mumo kɛ
(Mk 7)

¹⁰ Ke konje, e Yesus jɛba ngil lepo nye bomɔ nde: «Wune lɛngwe meto yi woko lɛpi ke. ¹¹ Yeti yasi te yi nyiɛ ke numbu mumo kɛ kele nde, a bɛki ne sembo na, yasi wete, yo yasi te yi punde ke numbu ne kɛ, yo yite kele nde, a bɛki ne sembo.» ¹² Ndana, e bejeke bene kɛ ke keki ne lepo nye nye nde: «We ke duwe ka nde, lɛpi te yi we lepima kɛ njangwa temo *Befariɛ budiyate?» ¹³ E nye yeɛsa nye bo nde: «Kwalo mbunjo hene te yi Sanɛbe te e diyɛ ke dɛyɔbo ko ti be, yo ta sutuna. ¹⁴ Ne tiki bo, bo botu bete be ne dibina misi baka. Yo ke tɛdyɛ besɔ botu bete be ne dibina misi baka nje. Ma nge mo dibina misi tɛdyɛ jakɔso mo dibina misi nje, bo hene yiɛa ta balɔ ke moy belɔ.» ¹⁵ E Piyer bu lɛpi lepo nye nye nde: «Nemba to kano te nye wuse.» ¹⁶ E Yesus yeɛsa nye nye nde: «Ko wune sendi, wune ti pa be ndi ne dɛyano na? ¹⁷ Wune yeti ke woko ka nde, yasi hene te yi nyiɛ ke numbu kɛ pikwe kɛ ke moy mumo, ke konje, a ma kɛ nyako yo ke mbon na? ¹⁸ Ma yasi wete, meyasi mete yi punde ke numbu mumo kɛ wula ke moy temo. Yo yite kele nde, a bɛki ne sembo, ¹⁹ keto beya metake hene wula ndi ke moy temo mumo. Yo kasi wona bomɔ. Yo kwalo kelna mewanja hene te yi mumo yakama kelo. Yo kasi megubo nɛ kasi pesina lɛpi nye mumo ke numbu nɛ kasi toyna besɔ. ²⁰ Yo meyasi menɔri kele nde, mumo bɛki ne sembo. Ma nge mumo dɛyana kine pa weye bo, yite ti kɛl nde, mumo bɛki ne sembo na.»

Wete ngɔndu Kanan ne bibina temo

ke yi Yesus

(Mk 7)

²¹ Yesus temma womete kwa kɛ ke meneti me Tir nɛ Sidon. ²² Yaka no, wete nyari ngɔndu Kanan e dikima diyɔ ke meneti mete ko nja ke yene kembidya lepo nye nye nde: «Nyangwe Kumande, mɔno Davit, gwako ngwete wombe. Beya sisin ke njangwe ngɔndu wombe beyate.» ²³ Ko Yesus ti yeɛsa yana nye nye na. Bejeke nja ke keki Yesus jeliye nye lepo nye nye nde: «Lɛpo nye nya ko nde, a kwɔn, keto a ke dikɛ kembidya beɛngwe ne wuse.» ²⁴ E Yesus yeɛsa nde: «Njambiyɛ tomma mi njese, nɛ mi nje jongwe ndi bono besam be kando Isarayɛl be ma dimbiye baka.» ²⁵ Ko dete, nya ko nja kuse meɛon ke mbombu wene lepo nye

nye nde: «Nyangwe Kumande, kama mi.»
²⁶ E Yesus yensha nde: «Yo yeti kimote nde, bo bôh medye me bonosike nje bete nye bono bembaye na.»
²⁷ E nyari lepe nde: «Yo gbate dete, Nyangwe Kumande. Ma ko dete, bono bembaye dïy ndi lalé ke nji tebel yi dÿe membulma medye mete yi bale wule ke tebel bemasa ban ké.»
²⁸ Ndana, e Yesus nje lepo nye nde: «Nyangwe nyari, tikina temo te yi we no ke yembe ké gba nyangwete budÿate. Meyasi kélanngwe pe yo nda yi we kwadÿe ké.»
 E mono wene be ne te ndi ke kiya ngimo te.

²⁹ Yesus nja kwá komete kendo kumo ke keki nyangwe mató Galile. E nye kwá bendó keki kwá dÿyo metidyé.
³⁰ Nyangwe ngil bomó nja ke yene. Bo nja ne botu be ndembil nè botu be díbina misi nè baka be ti tápitanngwe nè botu be kosu nje bú sendi baya budÿa botu be kon. Bo nja ne bo hene ke nji mekol mene, e nye sidÿe mekon man.
³¹ E ngil ngbakima budÿate tondó yi benÿe nde, botu bete be ti be ke tapita baka me ke tapita, botu be kosu me ne te, botu be ndembil ke kendo lalé kimote, botu bete be ne díbina misi baka ke benÿa. E bomó lukse Njambiyé te e kandó Isarayel.

Yesus ke nye bomó tomay

yini medÿe
(Mk 8)

³² Dÿyo ké, e Yesus jeba bejéke bene lepo nye bo nde: «Mi ke gwe ngwete ngil botu baka budÿate, keto yo me ké muka metu yitai yi bo waka ke keki mbe ké. Ma yasi te yi bo ta dÿe yeti. Mi yeti ke kwadÿe nde, bo dúkwe ne nja na, kambó wum me nje badÿe bo ke nje.»
³³ E bejéke bene lepe nye nye nde: «Waka kongor, he ta keló ba nan yi doló ne budÿa medÿe mete yi wuse ta nye ne njel ngil nda yike, bo má dÿe dito?»
³⁴ E Yesus diye bo nde: «Wune ne mampa ninjo?»
 E bo yensha nde: «Yitan jo yiba nje bú bono benjanjo ne mbet.»
³⁵ E nye lepe nye bomó nde, bo dÿy dÿyo ke meneti.
³⁶ E nye bú mampa yinori yitan jo yiba nè benjanjo nye Njambiyé wosoko nje leke yo nye bejéke bene. E bo nje bú yo ké kabó nye ngil bomó.
³⁷ Bomó hene dÿenama dito, e bo nje wesidÿe mebukwe mete tonje memako yitan jo yiba.
³⁸ Botu bete be dÿenama baka ba bembam ne bembam tomay yini kine toló bomari nè bonosike na.
³⁹ Ke konÿe, e Yesus lepe nye bomó nde, bo síki dúwe. E nye nje bendó landi ké pe wete mbey nde Magadan.

16

Yesus ke lepina ke kasi Befarisé

nè Besaduse
(Mk 8)

¹ *Befarisé nè *Besaduse nja ke yi Yesus. Yi bofe ne nye, bo diyma nye nde, a tedÿa bo wete meyekambiyé te yi wule ke dÿobo ké, né bo benÿ. ² E Yesus yensha nye bo nde: «Bekoko wune nde: <Yeso ta pano nemeno, keto meta me dÿobo tenate ne ngawo.> ³ Ma bemenmene wune nde: <Mbiyo ta no muka beyate, keto dÿobo deke ne gangayoko, yasi ne ndilij.> Wune ke duwe nembé teri dÿobo, 'ma wune yeti ne deti te yi nembé meyasi mete yi kwanja ke mengimo te yike na? ⁴ Beya botu bete be ngimo te yoko be yeti ke wokuna ne Njambiyé baka ke diye wete meyekambiyé. Ma ko bo tí tedÿe bo wete meyekambiyé na, ndi yike yi ma dÿán Yonas ké.»
 Ke konÿe, e nye tike bo tóke kendi kwá.

⁵ Bo sabiya dúku ké nginje te yoru. Bejéke lensama kine ké ne mampa na.
⁶ Dÿyo ké, e Yesus lepe nye bo nde: «Wune dÿy gba ne soso ne ngá te yi Befarisé nè yi Besaduse.»
⁷ E bejéke díki takina sa to te ke moy metemo man lepo nde: «A lépi dete, keto wuse ti nje ne mampa na.»
⁸ Yesus duwá yasi te yi ba ke kwanja ké, e nye lepe nde: «Keto nge yi wune takina dete ke moy metemo mun lepo nde, yo keto wune ti nje ne mampa ké? Tikina temo te yi wune no ké deke ne mbet. ⁹ Yite nde, wune ti pa biye ndi to meyasi kumo ndana na? 'Wune yeti ke take se mampa yitan te yi mi nya bomó tomay yitan dÿe ké na? 'Wune yeti ke take se buyo memako mete yi wune nja tonje ne bukwe medÿe mete ké na? ¹⁰ Ke konÿe yinori, 'mi ti bú mampa yitan jo yiba nye bomó tomay yini dÿe na? 'Wune yeti ke take se buyo memako mete yi wune nja tonje ne bukwe medÿe mete yite ké na? ¹¹ Nge kele yi wune ti wóku nde, mi ti lépi ne kasi medÿe ké? Ma wune dÿy ne soso ne ngá Befarisé nè yi Besaduse.»
¹² Ndana yey, e bo nje biye to te nde, a ti lépi nde, bo dÿy ne soso ne fan ngá te yi bo bú keló ne mampa ké na. A lépi ne tedÿa yasi te yi Befarisé nè Besaduse.

Piyer nde, Yesus nye Krist
(Mk 8; Lk 9)

¹³ Yesus nja kwá kumo ke meneti me Sesare Filipi. E nye diye bejéke bene nde: «Bomó lépi nde, mi *Móno mumo, mi nda?»
¹⁴ E bo yensha nde: «Bana lépi nde, we Jan te mó topuna bomó ke moróku. Bana nde, we Eli. Bana nde, we Jeremi. Bana sendi nde, we wete mó punja melepi me Njambiyé nda bari.»
¹⁵ Ndana, e nye nje diye bo nde: «Ma ke yun, wune lépi ba nde, mi nda?»
¹⁶ E Simón Piyer yensha nde: «We *Krist te Móno Njambiyé te e

ne jonj ko!» ¹⁷ E Yesus bu lepi lepo nye nye nde: «Simon te monɔ Yonas, we ne mesosa, keto yasi te yi we lepima ké. Yeti wete mo meneti maka punje yo nye we na, yasi wete, yo Sanmbe te e diye ke dyobo ko punje yo nye we. ¹⁸ Ma ke yembe, mi ke lepo nye we nde: We Piyer! Yite nde mbato. Mi ta kuso njonj botu bete be tike temo ke yembe baka ke to mbato te. Ko sonj nè deti te yi nye no ké ti yaka kelo yaɲa ne yo na. ¹⁹ Mi ta nye we menjanjo me numey te yi *Kando te yi kwey. Yasi hene te yi we ta kpo ke meneti maka, yo ta be sendi kponate dete ke kwey. Sendi, yasi hene te yi we ta wunje ke meneti maka, yo ta be sendi wunjinatete dete ke kwey.» ²⁰ Ke konje, e Yesus lepe nye bo nde, kpe, ko bo ti lepi nye wete mumo nde, nye Krist na.

Yesus ke lepo kasi sonj ne

*nɛ womiya ne
(Mk 8; Lk 9)*

²¹ Kande ke ngimo te yite, e Yesus kande lepinatete nye bejeke bene nde, meyasi ta kelna deke: A yakangwe ké pele Yerusalem. Sendi, betomba be dya nè bekum be botu nyena sadaka nye Njambiye nè botu be ketina meyasi ta tedye nye mebone budyate kwa wo nye, a ma nje womiye ke metu yitati. ²² E Piyer bu nye ké no ne nanj kande gayna ne lepo nye nye nde: «Njambiye ti jaye na, Nyangwe Kumande! Yaɲa dete ti dya we na!» ²³ Yasi wete, e Yesus yeɲsa beɲe Piyer lepo nye nye nde: «Satan, londo ke keki mbe. We yasi te yi yakama jatidyé mi ke beya nje, keto metake mo yeti wete ne yi Njambiye na, yo metake mete yi bomo.»

²⁴ Ndana, e Yesus nje lepo nye bejeke bene nde: «Ige mumo kwadye beɲgwe mi, a ti bonj yotu ne nde, yo yaɲa na. A sofa kroa ne beɲgwe mi, ²⁵ keto mumo hene e kwadye kambidya ne jongwe dyene ne ngom ngom ko ta dimbidye yo. Ma yoko e ta dimbidye jongwe dyene keto mbe ko ta be ne ne jongwe. ²⁶ Ma nje mumo si namo meneti maka hene nje dimbidye jongwe dyene, yo ma nje kame nye ke nje? Ho nde, yo kwalo yasi te nda yi mumo yakama nye ke numbu jongwe dyene ké? ²⁷ Yo nde, *Mono mumo ta nje ke meluksa me Sangwe wene bene bejaki bene. Komete, a ta nye mumo hene sol beɲgwe mekele mene. ²⁸ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Baɲa bomo ke njoka yun be diye ndana waka baka ti gwe kine pa beɲe *Mono mumo ke nje bu diyo kumande ne na.»

17

Yotu Yesus ke senjo ke nyangwe

*mejasi me Njambiye
(Mk 9; Lk 9)*

¹ Ya metu yitan jo wete ke konje, e Yesus bu Piyer nè Jak nè Jan te manj ne Jak kwa bene bo bepo ké ne nanj ke wete nyangwe keki. ² Kumo mate, e yotu ne senje ke misi man. Mbombu ne ba ke pano ne pay pay nda yol misi me yeso. Melambo mene ba wumnate ne mbonj mbonj nda yol mejasi.

³ Bo sé m sém, Moyisi bene Eli baka ke nye mesimo bene be Yesus. ⁴ Ndana, e Piyer bu lepi lepo nye Yesus nde: «Nyangwe Kumande, yo kimote nde, wuse diya waka. Nge we kwadye, mi ta sumo mebalal yitati waka, wo wete, e Moyisi wete, e Eli wete.»

⁵ Pijjo te yi nye ba ke lepo ndi dete ké, e wete wumna kulutu ne ponpon dibidyé bo. E wete men wule ke moy kulutu lepo nde: «Yoko monmbe, sonj temo mbe, wune wolkunangwe ne nye.» ⁶ Ke bejeke ma woko men yinori ké, e bo gwe wo budyate balo buse mbombu ke meneti. ⁷ E Yesus nje kpoke bo wase lepo nde: «Ne tɛma. Ne ti kambi yaɲa na.» ⁸ Ke bo ma kanje misi, bo ti beɲe se wete mumo na, ndi Yesus nyepo.

⁹ Ma ndana, kome bo ba ke piye wule ke to keki ké, e Yesus kidye lepo nye bo nde: «Kpe, ne ti yekidya yasi te yi wune beɲma ké nye mumo na. Ne diso yekidyé, yite *Mono mumo womiya ke njoka bemun.»

¹⁰ Ke konje, e bejeke diye nye nde: «Keto nge yi botu be tedya membonja lepe nde, Eli ta pa kande nje diɲ ké?» ¹¹ E Yesus yeɲsa nde: «Yo gbate nde, Eli njaki yi nje kombile meyasi hene tiko ke mbey te. ¹² Ma mi ke lepo nye wune nde: Eli ma nje, bomo kine duwe nye na. Bo kelma yasi te yi bo kwadya kelo ké ne nye. Yo dete sendi nde, Mono mumo ta sangwa ne mebone ke mebo man.» ¹³ E bejeke nje woko yey ndana nde, a lépi kasi Jan te mo topuna bomo ke moroku nye bo.

Yesus ke sonje beya sisin ke yotu

*wete monɔ mbam
(Mk 9; Lk 9)*

¹⁴ Ke bo ma yokwe kumo kome ngil bomo ba ké, e wete mbam nje kuse mebonj ke mbombu Yesus ¹⁵ lepo nde: «Nyangwe Kumande, gwako ngwete monɔ wombe. A ke kono ne jaja sangwa ne mebone budyate. Yo ke diki bete nye ke dite, yiɲa ke moroku. ¹⁶ Mi bonma nye ké no ke yi bejeke bo, e bo sudye kine sidye kon ne na.» ¹⁷ E Yesus yeɲsa nde: «Wune botu be ti jaya yasi baka, mi ta diyo sine wune kumo ndenen? Mi ta gbiso wune kumo ndenen? Wune bonj nye nje no wonja ke yembe.» ¹⁸ Ndana, e Yesus bama ne beya sisin. E beya sisin punde duwe ke yotu monosike ndi ke kiya ngimo te,

e kon monosike siye ndi ke kiya mbey.

19 Ndana, ε bejeki nje kè keki Yesus diyε nye tande yan nde: «Keto nge yi wuse sudya su soŋna beya sisij te kέ?» ²⁰ Ε Yesus yeŋsa nye bo nde: «Yo keto tikina temo te yi wune no kέ deke ne mbet. Gbakasi yi mi lepe nye wune kέ: Má bέki nde, tikina temo te yi wune tike ke yembe kέ nyangwete nda doko mbumo ŋwal lale, ma wune yakama lepo nye keki te yoko nde: «Jisa waka kέ suma kaka.» Ma yaŋa te yi ta gano wune yeti na. ²¹ Ndi nde, njel beya sisij nda enoru yakama duwe ke yotu mumo ndi ne nje menɔgweta ne Njambiye nε nje kiyna medye.»

²² Wete yeso piŋo te yi Yesus ba ke kwa ke meneti me Galile bene bejeki bene kέ, ε nye lepe nye bo nde: «Yo nde, bo ta bu *Mono mumo kanε nye ke mebo bomo, ²³ bo má wo nye, a má nje womiye ke metu yitati.» Ε lepi yinori kwadye temo bejeki budfyate.

Yesus ke gbo garama

²⁴ Ke Yesus bene bejeki bene ma dya ke Kapernawum kέ, ε botu bete be diki bu moni garama te yi kombila mbanjo Njambiye baka lepe nye Piyer nde: «Yite nde, yekel wun ti gboku garama te yi beŋe kombila mbanjo Njambiye kέ na?» ²⁵ Ε nye yeŋsa nde: «A gboku gboko.»

Ke Piyer ma dya nyiŋε tɔ kέ, ε Yesus kande bu lepi lepo nde: «Simon, o bεŋa nan? Bekum be meneti maka diya metiket nε moni garama ke bo be nda? 'Bo diya ke bo bono be dya ho ke bo bejεŋgwε?» ²⁶ Ε Piyer yeŋsa nye nye nde: «Bo diya ke bo bejεŋgwε.» Ε Yesus nje diyε nye nde: «Yite tedya nde, bono be dya ti gboku na, nduku? ²⁷ Ma kamba yo me nje njangwe bo jatidyε ke beya nje, ken ke nyangwe mato, nō bεta gey. Bosa njanjo te ε ta biye gey ko, nō suta nye bake numbu ne, o ta dolo sule wete. Nō bōŋ gbo ne garama te yembe ne yo.»

18

Nda kwa beso?

(Mk 9; Lk 9)

¹ Ndana, ke kiya ŋgimo te bejeki be Yesus njε ke keki ne diyε nye nde: «Yo nda ba kwa beso ke *Kando te yi kwey?» ² Ε Yesus jeba wete gbela monosike bu nye tembidyε ke bembe yan ³ lepo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune kέ: Nge wune ti yeŋsa temo kpalo be nda bonosike, ko wune ti nyiŋε ke Kando te yi kwey na! ⁴ Dete, mumo hene ε ta pidye yotu nda monosike nda yoko, mbete ta be nyangwete kwa beso ke Kando te yi kwey. ⁵ Sendi, mo te ε bu monosike nda yoko kimote keto mbe, yo mi yi mo te bu gba mi kimote. ⁶ Ma nge wete mumo kele yinja

yasi te yi yakama jatidyε wete monosike ke njoka bono baka be tike temo ke yembe baka ke beya nje, nge bo lepe ndi nde, bo bōŋ tari kokuna yasi kεse ke nginj mo te kwa bete nye ke maŋ, yite bo jekima kelo kimo yasi ne nye budfyate.

⁷ «O nyangwe mebone mete yi ta balo ke to botu be meneti maka kέ wa! Keto yo nde, meyasi mete yi yakama jatidyε mumo ke beya nje kέ yakanwe dya. Yasi wete, mebone ta balo ke to mo te ε kele nde, yo dyan ko. ⁸ Nge be nde, wete bo yo ho wete kol wo ke kwadyε jatidyε we ke beya nje, nō kila yo li ne nan. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyiŋa ndi ne bo wete ho ndi ne kol wete ke dyobo, be ne jonɔwe, laŋsa nde, bo bεta we ke dite te yi ju kpo ne kpo kέ ne mebo ho ne mekol mo hene yi ba ne jem. ⁹ Nge be nde, wete misi yo ke kwadyε jatidyε we ke beya nje, nō doka misi te mbete li ne nan. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyiŋa ndi ne misi wete ke dyobo, be ne jonɔwe, laŋsa nde, bo bεta we ke dite te yi ti dim kέ ne misi mo hene yi ba ne jem. ¹⁰ Wune diyε ne soso yi yeliye wete monosike ke njoka bono baka. Mi ke kobile lepo nye wune dete, keto bejaki bete be bakidyε bo baka ke diki nje ke mbombu Saŋmbe te ε diyε ke dyobo ko menɔgimo hene. [¹¹ Yo nde, *Mono mumo ma njaki nje sa botu bete be ma dimbiya baka jonɔwe bo.]

Kano ke kasi sam te ε dimbiya ko

(Lk 15)

¹² «Ne bεŋa nan? Nge wete mumo be ne besam gomay, nge wete dimbiye, a kel nan? 'A ti pan pa tiko besam kamotan jo kamoni jo yitan jo yini te bari ke mbey medye, pa kε sa yoko ε dimbiya ko na? ¹³ Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Nge nye kwedya nye, a bέki ne mesosa, laŋsa yike yi nye be no keto be kamotan jo kamoni jo yitan jo yini te bari be ti dimbiye baka. ¹⁴ Dete sendi, Saŋwe wun te ε diyε ke dyobo ko yeti ke jaye nde, wete mumo ke njoka bono baka yambila na.

Kasi tikina mumo ne ngwete

¹⁵ «Ŋge moŋ kele yiŋa beya yasi sunɔwe ne we, nō kεn dolo nye ndi wune yi ba ndeye nye ke beya yasi te yi nye kelma kέ. Nge nye jaye yo, yite o jonɔwa nye. ¹⁶ Nge nye seŋe kine jaye na, nō bōŋ bomo yi ba ho yitati kέ dolo ne nye, nε wune nemi lepi te ke mbombu botu baka yi ba ho yitati be ta diyε ke mbey te baka. ¹⁷ Ma nge nye seŋe kine jaye sendi yan na, nō bōŋ lepi te kέ tedye njon botu bete be ma tiko temo ke yembe baka. Ma nge nye seŋe kine jaye yan na, nō bεŋa nye nda mo te ε ti pa duwe Njambiye na, beŋe nye nda botu be bonna moni garama. ¹⁸ Gbakasi yi mi

lepe nye wune ké: Yasi hene te yi wune ta kpo ké meneti maka, yo ta bé sendi kponate déte ké kwey. Sendi, yasi hene te yi wune ta wunje ké meneti maka ta bé sendi wunjinata déte ké kwey. ¹⁹ Gbakasi sendi yi mi lepe nye wune ké: Nge bomó yíba ké njoka yun sangwe metemo ké meneti maka yí diye ko kwalo yasi te nda, Sanmbe te é díye ké dyobo ko ta nye bo ya te, ²⁰ keto ké mbey kome bomó yíba ho yitati ngbo sangwa ne dino dyembe, mi womete ké njoka wan.» ²¹ Ndana, é Piyer teme ké ké kékí Yesus díye nye nde: «Nyangwe Kumande, nge manmbe díki kelo yíja beya yasi sangwe ne mi, mi yakama tiko nye ne ngwete kumo menja ningo? 'Mi yakama tiko nye ne ngwete kumo menja yitan jo yíba?» ²² É Yesus yensa nye nye nde: «Ja, mi yeti ké lepo nde: Tiko ndi nye ne ngwete menja yitan jo yíba na. Mi lépi nde: Tiko nye ne ngwete menja kamotan jo kaba menja yitan jo yíba.»

Kano ké kasi wete beya mo mesay

²³ «Yo déte, *Kando te yi kwey nda wete kumande te é kwadya duwe buyo meyasi mene yi bá ké mebo me botu be mesay bene ké. ²⁴ Ndana, piño te yi nye bá ké tolo nembe yo déte ké, é bo dya ne wete mo mesay wene é bá ne moni ne kumo budya bemilyon ko. ²⁵ Mo mesay ko tí be ne moni te yi gbo ne pilo te na. É masa wene pese nde, a ta dyanngwe nye nè nyari nè bono bene nè meyasi mene hene yí yókidye no. ²⁶ Ndana, é mo mesay ko nje balo ké nji mekol mene kuse mebon ké mbombu wene lepo nde: «Tiso masa, gbisó mi kumo nde, mi yókidya yo hene nye we.» ²⁷ Masa wene gwá ngwete wene budfyate, é nye tike pilo yinori hene lepo nde, a kwánj.

²⁸ «Ke mo mesay ko ma kwá déte ké, é nye ké sangwa ne wete mo njon wene yi bene nye dikima kelo mesay ko. É mo njon wene te bá ne pilo ne mil yitan jo yitati. É nye kenje bo biye ne nye soto nye ne dot ké ngin lepo nde: «Gboko moni mbe nye mi.» ²⁹ Ndana, é mo njon wene te balo ké nji mekol mene ngweta ne nye lepo nde: «Tiso, gbisó mi kumo nde, mi gboko yo hene nye we.» ³⁰ Yasi wete, ko a tí jaye na. A kwanma bu nye nye ké jobo kumo ké ngimo te yi nye gboma ne pilo yinori hene. ³¹ Ke botu bete be bene bo dikima kelo mesay baka ma benje yasi te yi kwanama ké, é yo kwadye bo temo budfyate. É bo kwá ké yekidyé meyasi mete yi kwanama hene ké nye masa wan. ³² Ndana, é masa mo mesay ko jeba nye lepo nye nye nde: «We beya mo mesay! Kwey mi tikima pilo yo hene, keto we ngwetama ne mi. ³³ Nge ba kele yi we tí gwe ngwete mo

njon wo nda yi mi gwá ne ngwete wo sendi ké?» ³⁴ Masa wene wokuma ngambi kanje nye nye besoja, é bo tedye nye nyangwe mebone kumo nde, a yókidya pilo ne hene nye nye.» ³⁵ É Yesus lepe nde: «Yo déte sendi nda yi Sanmbe te é díye ké dyobo ta kelo ne wune, nge wune díye kine tiko bemanj bun ne ngwete ne temo yun hene ké beya yasi te yi bo kele ne wune ké na.»

19

Kasi didya gwaki nè kasi difynate ko (Mk 10)

¹ Ke Yesus ma si lépina déte ké, é nye teme ké Galile kwá tokula ké ké meneti me Yuda ké nginje Yurdé. ² Nyangwe ngil bomó benngwa nye, é nye jonngwe botu bekon womete sidye mekon man. ³ *Befarisé njá ké yene yí nje bofe nye. É bo díye nye nde: «'Membonga ké nye ka mumo déti nde, a sónja bo ne nyari wene ké lepi hene te yi yakama kpo ké?» ⁴ É nye yensa nde: «Yite nde, wune tí pa tolo melépi maka yí díye kinate ke mekana me Njambiyé nde: «Ke yi Njambiyé kusuma ne meyasi ké kandidate ké, a kusuma mbam kuso nyari?» ⁵ É Njambiyé lepe sendi nde: «Déte, mbam ta tiko sangwe bene nyangwe jonna bene nyari nda kol bene jon. 'Bo hene yíba ta kpalo nje be ndi mbundo wete.» ⁶ Komete, bo yeti se bomó yíba na, bo me ndi mbundo wete. Ma déte, mumo tí baka yasi te yi Njambiyé sima jangwe ké na.» ⁷ É *Befarisé nje díye nye nde: «Ma keto nge yi Moyisi nya nje nde, mbam yakama kelo mekana me didya gwaki nye nyari yí sonje bo ne nye ké?» ⁸ É Yesus yensa nye bo nde: «Moyisi nya wune nje nde, wune sónja bo ne boma bun, keto metemo mun ne keskere. Yasi wete, yo tí be déte ké yi Njambiyé kusuma ne meyasi ké kandidate ké na. ⁹ Ma mi ké lepo nye wune nde: Mbam hene é ta sonje bo ne nyari wene kine nde, a jatidya kol ké sè na, nge mbam te kwá ké bu mbanja nyari ne megwaki, yite nye mo kelna wanja.»

¹⁰ É bejeko bene lepe nye nye nde: «Nge be nde, teri mbam déte ké mbombu nyari, yite yo yeti ké kame yanja nde, mumo bonj nyari lala na.» ¹¹ É Yesus yensa nye bo nde: «Yeti bomo hene yakama biye to lepi ké na, yo ndi botu bete be Njambiyé nye bo déti te yi biye to te baka. ¹² Yo nde, banja bomó jádyikwe nyakote déte, bo ti yaka duwe bomari na. Ke yi banja, yo bomó nje kelo nde, bo béki nyakote. Ke yi banja sendi, yo bo ne nguru wan kwadye díyo déte kine bu boma na, keto bo ké kwadye kelo mesay mete yi benje *Kando te yi kwey. Mo te é yakama woko lepi ké jaye yo, na jáya.»

*Yesus ke nye bonosike mekombila
(Mk 10; Lk 18)*

¹³ Diyo ké, ε homo bu seke seke bonosike kè nò ke yi Yesus, na kase bo ke yotu yan ngweta ne Njambiyè ke to yan. Yasi wete, ε bejeke bame bo. ¹⁴ Ε Yesus lepe nye bo nde: «Nε tiki seke seke bonosike, né bo nje ke yembe. Ne ti peti bo na, keto *Kando te yi kwey, yo yi njele botu bete be nda bo baka.» ¹⁵ Ke nye ma si kase mewò ke yotu yan ké, ε nye nje toke kendi kwan.

*Wete mò kusuku ke nje ke yi Yesus
(Mk 10; Lk 18)*

¹⁶ Ndana, ε wete mbam nje ke yi Yesus lepo nye nye nde: «Yekele, mi kél kwalò kimo yasi te nda, né mi be ne jonngwe te yi kpo ne kpo?» ¹⁷ Ε Yesus yejsa nye nye nde: «Keto nge yi we diye mi diyan ke kasi yasi te yi kimote ké? Kimo mumò ndi gba wete. Nge we kwadye be ne jonngwe te yi kpo ne kpo, bakidya membonga me Njambiyè.» ¹⁸ Ε mbam kò diye nye nde: «Membonga te yin?» Ε Yesus yejsa nde: «Kpe, we ti woku mumò. We ti kel wanja. We ti gubu na. We ti pesi lepi nye ke numbu mumò na. ¹⁹ Jesò sonngwe bene nyonngwe. Sendi, kwadyikwe jakoso mumò nda yi we kwadye ne yotu yo ké.» ²⁰ Ε gwanjo kò yejsa nye nye nde: «Mi ke bakidye meyasi menori hene, bukwa sendi nge yi mi ti pa kelo ké?» ²¹ Ε Yesus lepe nye nye nde: «Ige we kwadye be ne njololo, kwanjo, ken dyanngwe meyasi mò hene bu moni te kabo nye buka homo. Dete, we ta be ne kusuku ke dyobo, ke konje, nò bengwe mi.» ²² Yasi wete, ke gwanjo kò ma woko dete ké, ε nye kwa ne ngambi ke temò, keto a ba ne budya kusuku.

²³ Ε Yesus nje lepo nye bejeke bene nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Yo gba sulnate nde, mò kusuku nyiña ke *Kando te yi kwey. ²⁴ Mi ke lepo sendi nye wune nde: Yo jewnate nde, nyanngwe nyamò nde *samo yakama kwa lala nedo ke njembi alula né nde, mò kusuku nyiña ke *Kando Njambiyè.» ²⁵ Ke bejeke ma woko lepi yinori ké, ε bo ngbakima budyate lepo nde: «Ma nge be dete, nda yakama ju kò?» ²⁶ Ε Yesus ngekila beje bo lepo nye bo nde: «Ke yi homo mumò yeti ne deti te yi kelo dete na. Ma ke yi Njambiyè, a ne deti te yi kelo meyasi hene.»

²⁷ Ndana, ε Piyer bu lepi lepo nye nye nde: «Wuse ma tiko su meyasi hene bengwe we. Yo ta nje be nan ke yusu?» ²⁸ Ε Yesus yejsa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Kome *Monò mumò ta nje diyo ke siya bekumande ne ke moy meluksa yi nje kobile sendi meyasi hene ne kòkò ké, wune botu bete be bengwa mi baka, wune ta diyo sendi

ke mesiya bekumande kamo jo yiba peso josi mekando be botu Isarayel kamo jo yiba. ²⁹ Mumò hene ε ta tiko metu mene, tiko beman ho bedyombu ho sangwe ho nyanngwe, tiko nyari ho bono ho ngwan ne keto mbe, mò te ta kpalo be ne meyasi kwa yite. A ta be sendi ne jonngwe te yi kpo ne kpo. ³⁰ Bosa homo budyate ta nje be botu be njime. Sendi, botu be njime ta be bosa homo.»

20

Kano ke kasi botu be mesay

¹ «Yo nde, *Kando te yi kwey nda wete masa mesay ε punduma bemanmene ne kpuñ yi kè gosò homo, né bo kè kel mesay ke ngwan *vinye ne. ² A kombila bene bo nde, a ta gbo bo nda yi bo dikì gbo ne mò mesay ke yesò wete ké. Ke konje, ε nye kwan dye bo kenje ke mesay ke ngwan ne. ³ Ke yesò ma bendò kumo ke poku hawa yitan jo yini ké, ε nye punde sendi. A dól banja homo ke diyo ke babal kine yan te yi bo kele na. ⁴ Ε nye lepe nye bo nde: «Wune sendi, wune kèn kelo mesay ke ngwan mbe, mi ta nye wune yasi te yi ta yaka wune.» ⁵ Ε bo kwa kè ngwan. Diyo ké, ε masa mesay kò punde sendi ke bembe yesò, nje pundo sendi ke poku hawa yitati te yi bekoko. A kelma ndi nda yi nye kelma ne bari ké. ⁶ Diyo ke poku hawa yitan te yi bekoko ké, ε nye nje pundo sendi dolo banja homo ndi ke diyo womete. Ε nye lepe nye bo nde: «Nge ba yi wune kwan dye ndingele yesò waka kine yan te yi wune kele ké?» ⁷ Ε bo yejsa nye nye nde: «Yo nde, kò mumò ti jeba wuse ne mesay na.» Ε nye nje lepo nye bo nde: «Wune sendi, wune kèn kelo mesay ke ngwan mbe.»

⁸ «Ke tu ma yinja ké, ε nye lepe nye mò te ε dikima diyo ne botu be mesay hene kò nde: «Jebanngwe botu be mesay gbo moni yan nye bo. Kanda gbona yan ne botu bete be mi njà jeba njime baka kè nò ke be bosa bete.» ⁹ Botu bete be nye jebama njime ke hawa yitan te yi bekoko baka njà. Bo gboma mumò hene nda yi bo dikì gbo ne mò mesay ke yesò wete ké. ¹⁰ Ke konje, ε botu bete be nye kandima jeba baka nje. Bo takima nde, bo ta biye moni kwa bari. Yasi wete, bo gboma sendi bo ndi nda yi bo gbo ne mò mesay ke yesò wete ké. ¹¹ Ke bo ma biye moni dete ké, ε bo lepina beyate sunngwe ne masa mesay lepo nde: ¹² «Botu bete be we jebama njime baka kelma mesay ndi hawa wete. He wonduma su biriki kelo mesay ke banban yesò kande bemanmene kumo bekoko. Ma nge kele yi we nje gbo sendi bo nda wuse ké?» ¹³ Ε masa mesay yejsa nye mbanja nde: «Sò mbe, beya yasi te nda yi mi kelma ne we

ké? Nduku, 'he kombila nde, mi ta gbo we nda yi bo diki gbo ne mo mesay ke yeso wete ké? ¹⁴ Ma bonjo moni yo, nò lóndu ke keki mbe. Mi kwadye nye yasi nye mo te yi mi jebama njime ko ndi nda yo sendi. ¹⁵ 'Yite nde, mi yeti ka ne deti te yi kelo yasi te yi mi kwadye ne kusuku mbe na? 'Ma temo yo kwáki sungwe ne mi, keto mi kimó mumo?' » ¹⁶ E Yesus nje lepo nde: «Yo sendi dete, botu be njime ta nje be bosa bomo. Sendi, bosa bomo ta nje be botu be njime.»

¹⁷ Ke ngimo te yi Yesus ba ke bendo yi ke pe Yerusalem ké, e nye jeba bejeki bene kamo jo yiba lepo nye bo tande yan ke nje nde: ¹⁸ «Ne beña, wuse be bendé kè pe Yerusalem baka: Bo ta bu *Móno Mumo kanje nye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé nè botu be ketina meyasi. Bo ta peso nde, bo woku nye. ¹⁹ Ke konje, bo má nje bu nye kanje nye botu bete be yeti ke duwe Njambiyé baka, né bo nyeti nye njuro nye ne njambala nje ngba nye ke kroa, a má nje womiyé ke metu yitati.»

Nyangwe ne Jak bene Jan ke diye

Yesus yiya yasi

(Mk 10)

²⁰ Ndana ké, e nyangwe ne bono be Sebede bu bo ké no ke yi Yesus, kuse mebon ke meneti yi diye nye yiya yasi. ²¹ E Yesus diye nye nde: «We kwadyikwe nje?» E nye yensa nye nde: «Peso nde, bono beme yiba baka diy metidyé ke keki yo kome we ta bu diyó kumande yo ké, wete pulo mbam bo, wete pulo gare yo.» ²² E Yesus yensa nde: «Wune yeti ke duwe yasi te yi wune diye ké na. 'Wune yakama hobiyé ka pelo mebone mete yi mi ta hobiyé ké?» E bo yensa nde: «He yakama hobiyé.» ²³ E nye yensa nye bo nde: «Yo gbate nde, wune ta hobiyé pelo mebone mete yi mi ta hobiyé ké. Ma yasi wete, ke kasi diyó metidyé ke mbam bo ho ke gare mbe, yeti mi kabe yo nye bomo na. Membey mete wokunangwe ne botu bete be Sanmbe sima si kobile yo tike bo baka.» ²⁴ Ke bejeki te bari kamo ma woko yasi te yi Jak bene Jan lepima ké, e temo yan kwa sungwe ne bo. ²⁵ E Yesus jeba bejeki hene lepo nde: «Wune duwa nde, bekum bete be name bomo keto meneti baka ke bendo to yan bendo. Ma be nyangwe bomo bete be ke njoka yan baka ke kpalo nate bo nata. ²⁶ Yasi wete ke yun, yo ti kelanangwe dete na. Mo te e kwadye be nyangwete ke njoka yun ko yakanangwe kelo mesay nye wune. ²⁷ Ma yoko e kwadye be bosa mumo ke njoka yun ko yakanangwe be bala beso. ²⁸ Yo dete, *Móno mumo sendi ne nguru wene ti ma njáki, né bomo kel mesay nye nye na. Yasi

wete, a nja nda mo mesay yi nye jongwe dyene yi kolo ne budya bomo.»

Yesus ke bute misi me bembam yiba
(Mk 10; Lk 18)

²⁹ Ke ngimo te yi Yesus ba ke pundo duwe ke Yeriko bene bejeki bene ké, nyangwe ngil bomo ba ke bengwe nye. ³⁰ Yinori banya botu bete be ne dibina misi baka yiba ba metidyé ke keki nje. Ke bo ma woko nde, Yesus ke kwa ké, e bo kembe nde: «Nyangwe Kumande, Móno Davit, gwako ngwete wusu!» ³¹ Bo dikima bame bo, né bo dibi numbu. Ko dete, bo nja kemo kwa to te nde: «Nyangwe Kumande, Móno Davit, gwako ngwete wusu!» ³² Ndana, e Yesus teme jeba bo diye bo nde: «Ne kwadyikwe nde, mi kél nje nye wune?» ³³ E bo yensa nye nye nde: «Nyangwe Kumande, kelo nde, misi musu benjanangwe.» ³⁴ Yesus gwá ngwete yan kpoke misi man. Ndana ndana, e bo kande bejna yasi kwa bengwe nye.

21

Yesus ke dya ke Yerusalem
(Mk 11; Lk 19; Jn 12)

¹ Bo kendima wuta ne Yerusalem, kumo ke Betfage ke pulo *Keki meoliviye. E Yesus tome banya bejeki yiba kenje mbombu lepo nye bo nde: ² «Wune kên ke dya te e ke mbombu wun ko. Ne nyinja dya deke wune ta dolo wete nya tofu tinjate nè mono wene. Nè wune wúnja bo nje nye mi. ³ Nje mumo lepe yiya yaja nye wune, nè wune yensangwe nde: <Nyangwe Kumande ke kwadye bo.> ⁴ Beña, ndana ndana a má soje bo ne bo.» ⁴ Yo nde, meyasi kwanama dete, né lepi te yi mo punja melepi me Njambiyé lepima ké si tóndu. A lepima nde: ⁵ «Ne lépi nye Ngondu Siyon*fl* nde: Beña, kumande wo yima pe yo. Temo ne deke ne te. A bendima nya tofu. A bendima mono tofu te yi nyangwe diki sobe memapi ko.» ⁶ Bejeki ka, e bo kele nda yi Yesus lepima nye bo ké. ⁷ Bo bonja nya tofu nè mono te dya no, bu melambo man jono ke to yan, e Yesus kwa bendo bo diyó ke to yan. ⁸ Suló botu bete be ba ke moy ngil baka bonja melambo man jono ke nje, e banya leke yan mono bo mejeti bete ke nje. ⁹ Ngil botu bete be ba mbombu nè be ba ke konj ne baka dikima kemo nde: «*Hosana Móno Davit! Mekombila ne yoko e nje ne dino Baba Mboko ko! Njambiyé bëki ne meluksa ke kwey!» ¹⁰ Ke Yesus ma nyinje ke Yerusalem ké, e ndingele dya be ne kamtana. Bomó dikima diye nde: «Yoko ba nda?» ¹¹ E bomo yensa nde: «Yo Yesus te mo punja melepi me Njambiyé, nye mo Nasaret ke Galile.»

Yesus ke dufye botu be dyangwa

meyasi ke mbanjo Njambiye
(Mk 11; Lk 19; Jn 2)

¹² Yesus dyanma nyiye mbanjo Njambiye, ε nye dufye bomo hene be ba ke dyangwe ne be ba ke bomo meyasi womete baka. A tindima metebel me botu be senjina moni ne mesolo me botu be dyangwa bepepo bete ke meneti ¹³ lepo nye bo nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Bo ta jeba tu dyembe nde tu menjweta.» Ma yasi wete, wune ke kpalo yejsa yun yo ne gban botu be gubo.» ¹⁴ Baña botu bete be ne difina misi baka ne botu be ndembil nja ke yi Yesus ke mbanjo Njambiye, ε nye sidye mekosu man. ¹⁵ Ko dete, ke bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne botu be ketina meyasi ma beje mberi meyasi mete yi nye kelma, woko sendi nda yi bonosike dikima kembidya ke moy mbanjo Njambiye nde: «*Hosana Monu Davit!» ke, ε temo yan kwa. ¹⁶ ε bo lepe nye Yesus nde: «*We ke woko yasi te yi bo lepe ke?» ε nye yejsa nde: «J, mi ke woko. *Ma yite nde, wune ti pa tolo melepi maka yi diye ketinate ke mekana me Njambiye ke na? Yo ketinate nde: «*We kelma nde, ko seke seke bonosike ne baka be ndi ke dye beri baka luksa we.» » ¹⁷ Ke nye ma si lepo dete ke, ε nye ngbese bo pundo duwe womete ke Yerusalem kwa ke ya ke Betani.

Yesus ke kita ne figiye
(Mk 11)

¹⁸ Misi pupu bemenmene ke ngimo te yi Yesus ba ke yokwe ne koko ke Yerusalem ke, nja ba ke kelo nye. ¹⁹ Ke nye ma kanje misi, a beja wete njuku *figiye ke keki nje. ε nye kwa ke, a sem ndi memboru ne memboru ne ghi. ε nye lepe nye njuku figiye te nde: «Yo siyma bone, ko we ti wumo se ko mbumo wete ne wete mbanja yeso na.» Ndana ndana, ε njuku figiye enoru gwe soso ne kawoyo. ²⁰ Ke bejeke ma beje yasi yinori ke, ε bo ngbakima lepo nde: «Kelma nan yi njuku figiye ko gwā soso ndi ndana ndana deke ke?» ²¹ ε Yesus yejsa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Nge wune tike gba temo ke yi Njambiye kine meso na, wune ta kelo yasi kwa yike yi mi kelma ndana ne njuku figiye ko ke. Ko wune lepi nye keki te yoko nde: «Dukwe waka ke balo ke man,» yo ma kelna dete. ²² Yasi hene te yi wune ta diye Njambiye ke menjweta mun, tiko gba temo ke yene, a ta nye wune yo.»

Deti Yesus wula ke yi Njambiye
(Mk 11; Lk 20)

²³ Yesus nja kwa ke ke mbanjo Njambiye. Ke ngimo te nye ba ke tedye bomo melepi

me Njambiye ke, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne betomba be dya nje ke yene diye nye nde: «Deti te yi we kele ne meyasi mete yike ke wula we? Sendi, nda nye we deti nde, kelo meyasi mete?» ²⁴ ε nye yejsa nye bo nde: «Mi sendi, mi ndi ne lepi wete yi mi ta diye wune. Nge wune yejsa nye mi, mi ma nje lepo nye wune mbey kome deti te yi mi kele ne meyasi mete wule ke. ²⁵ Nda tome Jan nde, a njaki tope bomo ke moroku? *Yo Njambiye ho yo bomo?» Ndana, ε bo kande mediyna tande yan lepo nde: «Jge wuse lepe nde: Yo Njambiye, yite a ta diye wuse nde: Ma keto nge yi wune ti tike temo ke yasi te yi nye lepima ke?» ²⁶ Ma nge wuse nje yejsa nde: Yo bomo, yite wuse yakanjwe kamba ngil bomo, keto bomo hene ke beje nde, Jan mo punja melepi me Njambiye.» ²⁷ Dete, ε bo yejsa nye Yesus nde: «Wuse yeti ke duwe na.» ε nye nje lepo nye bo nde: «Mi sendi, mi yeti ke lepo yanja nye wune ke kasi deti te yi mi kele ne meyasi mete ke na.»

Kano ke kasi baha bono bembam yiba

²⁸ «Ne ta lepo nde nge ke kano te yi wune ta woko ndana ke? Mbanja mbam ba ne bono bembam yiba. ε nye lepe nye tomba te nde: «Monmbe, ken kelo say ke ngwan mbe muka.» ²⁹ ε nye yejsa nde: «Kway na.» Diyo ke, ε nye diye ne ngbum take yasi teme kwa ke ngwan. ³⁰ Ndana, ε nye dole ndembi te lepo ndi kiya yasi te yi nye lepima nye yoru ke nye nye. ε nye yejsa nde: «J Da, mi ta ke.» Ma yasi wete, a ti nje ke na. ³¹ Ke njoka bono baka yiba, nda wokuma men sangwe ko?» ε bo yejsa nde: «Yo tomba te.» ε Yesus nje lepo nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Botu be bono monj garama ne boma bete be jonna ke sap sap jongwe baka ta kande nyiye ke *Kando Njambiye tiko wune. ³² Yo ta bejna dete, keto Jan nja ke yun tedye wune nje te yi ne ngben, ma wune ti tike temo ke yasi te yi nye lepima ke na. Yasi wete, botu be bono moni garama ne boma bete be jonna ke sap sap jongwe baka tikima yan temo ke yasi te yi nye lepima ke. Wune kombila beje yun meyasi menori hene. Ma ne nde, wune njaki yejsa temo ke konte yi tiko temo ke yasi te yi nye lepima ke, wuse ti kele dete na.»

Kano ke kasi beya botu be

bakidya ngwan
(Mk 12; Lk 20)

³³ «Wune woku sendi wete kano. Wete masa mesay sama ngwan *vinye. ε nye kele kakwe lito ne yo, timo mbey sopita membumo, sumo sendi dongbe dongbe tu

yí pemma ngwan. É nye nje kanje yo hene nye banja botu be mesay nde, bo bákidya, be sendi ne ngabiye te yan kete. Ke konje, é nye kwá kè londunate ke yíja meneti. ³⁴ Ke ngimó te yi membumo ma si deto ke ngwan ké ma dya, é nye tome banja botu be mesay kenje ke yi bari, né bo njese nye yíja kwaló membumo me ngwan. ³⁵ Yasi wete, é botu be bá ne mesay te bari biye bo mende wete, wo mbanja, lú mó yitatite ne metari wo. ³⁶ Ke konje, é nye tome sendi banja botu be mesay budfyate kwá be mbombu. É bo kele ne bo ndi nda yi bo kelma ne bosa bomó ké. ³⁷ Yi sidye nó, é nye nje tomó monó wene kenje lepo nde: <Bo ta kamba, keto yo monmbé.> ³⁸ Yasi wete, ke botu baka ma kanje misi beje ne nye ké, é bo lepe tande yan nde: <Mó te é ta tika ne meliko, éko. Ne njáki, he wóku nye, né wuse tika nó.> ³⁹ É bo biye nye kè bete ke konje ngwan wo. ⁴⁰ Ma ndana, kome sa ngwan ta kè nje ké, a ta kelo nan ne botu baka?> ⁴¹ É bo yejsa nye Yesus nde: <A ta girise beya botu benóri ne nyaló, nje kanje ngwan nye banja botu be mesay be ta nye nye membumo ke ngimó dya.> ⁴² É Yesus nje lepo nye bo nde: <'Yite nde, wune tí pa taló lepi ke yi diye ketinate ke mekana me Njambiye ké na? Yo ketinate nde: <Tari*f1* te yi botu be sumna tú sejsa ko kpalma nje be sanjwe kondu. Ma yasi ke, yo mekele me Baba Mboko, yo yasi te yi wuse beje ngbakima.> ⁴³ Dete, mi ke lepo nye wune nde: Njambiye ta soje *Kando dyene ke mebo mun, a má nje kanje yo nye kando te é ta kelo meyasi ne ngben nda yi nye Njambiye kwadye ké. [⁴⁴ Nge mumo bale ke Tari te, a ta lekwe ne mutu mutu. Sendi, nge Tari te bale ke to mumo, yo ta kolo nye ne mból.]> ⁴⁵ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nè *Befarisé wokuma mekano menóri, é bo duwe nde, Yesus lépinangwe ne bo. ⁴⁶ Bo sanja nje te yi biye nye, yasi wete, bo bá ke kamba ngil bomó, keto bomó benja nde, Yesus mó punja melepi me Njambiye.

22

*Kanó ke kasi nyangwe dina
(Lk 14)*

¹ Yesus njá kè sendi mbombu lepina nye bomó ne nje mekano. A lepina nde: ² <*Kando te yi kwey ke bojna ne wete kumande te é kelma jeso gwaki monó wene é mbam ko. ³ A tomma botu be mesay bene kè jeba ne botu bete be nye jebama ke jeso baka. Yasi wete, botu bete tí kwadye nje na. ⁴ A njá basidye tomó banja botu be mesay lepo nde: <Ne kén lepo nye botu bete be mi jebama baka nde: Mi sima kobile mefyé hene. Mi

woma benday nè benyamo bete be ne mutu baka. Meyasi me kombilate, bo njáki ke jeso.> ⁵ Yasi wete, botu bete yeliya jeban te toke kendi yan kwá. Yoko é teme kè ngwan ne, yoru é kwá kè dyangwe mejer mene. ⁶ Bukwe te baka temma biye botu be mesay be kumande tedye bo mebone wo bo. ⁷ Temó kumande kwama budfyate, é nye tome besoja bene si kè girise ne beya botu be wona bomó baka, lofyé dya dyan. ⁸ Kumande njá lepo nye botu be mesay bene nde: <Mi ma komsa jeso, ma botu bete be mi jebama baka ti yaka ne jeso te na. ⁹ Ndana, ne kén ne memano yi kè nó. Bomó hene te yi wune ta doló, wune lépi nye bo nde, bo njáki ke jeso.> ¹⁰ Botu be mesay ká ne boku menje ngbo bomó hene te yi bo dolma, ko beya hoko ko kimo bomó. É tú jeso tonde ne bomó ne ngben. ¹¹ Kumande njá nyinje tú yi nje beje bomó, a sém mbanja mumó ke njokate kine lambó jeso gwaki ke yotu na. ¹² É nye diye nye nde: <So mbe, yo kwanama nan yi we nyinma waka kine lambó jeso gwaki ke yotu ké?> Mbam diyma ne kpingsbili kine bute numbu na. ¹³ É kumande lepe nye botu be mesay nde: <Wune biya nye woto mekol nè mebo mene toke nye bete ke sè ke yitil. Yo womete kome nye ta lelo nyambo mesu.> ¹⁴ Yo nde, Njambiye jébangwe bomó budfyate, ma baka be nye toke ke njokate baka ti buyo na.>

Yesus nde, bomó gbóku garama

nye Sesar

(Mk 12; Lk 20)

¹⁵ Ndana, é *Befarisé kwá kè kelo kutu yi beje ne nje te yi bo yakama dongidye ne Yesus wule ke yasi te yi nye ne nguru wene ta lepo ké. ¹⁶ Bo tomma bejeke fan nè banja botu bete be bá ke njon kumande Herod baka kenje ke yi Yesus lepo nde: <Yekele, ne duwá nde, we mó gbakasi. We téfya nje Njambiye gbate gbate ko ke misi me nda, keto we ti bán yo mberi misi me mumo na. ¹⁷ Ma, lepo yasi te yi we take ke lepi ke ké: 'Membonga lépi ka nde, mumó gbóku garama nye *Sesar ho a tí gboku?> ¹⁸ Yasi wete, Yesus duwá beya metake man. É nye yejsa nde: <Wune botu be likisi, wune bóba mi keto nge? ¹⁹ Wune pán pa tedye mi moni te yi bo díki gbo ne garama ké.> É bo nje ne sule wete bú kanje nye nye. ²⁰ É nye diye bo nde: <Yike yekambye to nda? Meketi mete yike téfya nda?> ²¹ É bo yejsa nye nye nde: <Yo yi Sesar.> É nye nje lepo nye bo nde: <Dete, wune nyéki Sesar meyasi mete yene, nye Njambye meyasi mete yene.> ²² Bo wokuma nda yi Yesus yejsama ké, é bo ngbakima ngbese nye toke kendi si kwá.

Kasi womiya bomo
(Mk 12; Lk 20)

²³ Ke kiya yeso te *Besaduse be lepe nde, bemun ti womiye baka nja ke yi Yesus lepo nye nye nde: ²⁴ «Yekele, Moyisi lepima nde: «Nge mbam gwe kine tiko monosike na, ne man ne mbam te don kuso, na ja bene nye yi kwan dye ne din man e gwak ko.» ²⁵ Ma yo ba ne bana bono bembam yitan jo yiba be jadya ke moy yan, bo jonnama ke njoka wusu. Tomba te bonma nyari nje gwe. Nda a ti ja ke, e ndembi te bu kuso man. ²⁶ Yo nja kwan ndi sendi dute ne ndembi te ne mo yitatite kumo ke mo yitan jo yibate. ²⁷ Diyo ke, e nyari nje gwe sendi ke kon yan hene. ²⁸ Ma ke yeso te yi bemun ta womiye no ke, ke njoka bembam baka yitan jo yiba, nya ko ta nje be nya nda, keto bo hene bonma nye ne megwaki?» ²⁹ E Yesus yensa nye bo nde: «Wune ke moy meoso, keto wune ke ndekima yasi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiyi ke, ndekima sendi ngungudye Njambiyi. ³⁰ Yo nde, kome bemun ta womiye ke, megwaki ti bejna se na. Yasi wete, bomo hene ta jonna nda yi bejaki be Njambiyi jonna no ke dyobo ke. ³¹ Ma ke kasi womiya bemun, yite nde, wune ti pa tolo ka yasi te yi Njambiyi lepima nye wune ke na? Njambiyi lepima nde: ³² «Mi mbe Njambiyi te e Abaraham, Njambiyi te e Isak, Njambiyi te e Yakop.» Yo nde, Njambiyi yeti Njambiyi bemun na, nye Njambiyi te e botu bete be ne jon baka.» ³³ Ngil botu bete be langwa meto ke yasi te yi Yesus dikima lepo ke ngbakimama kwalo tedya yasi te yene.

Kasi mbonja te e kwanma beso ko
(Mk 12)

³⁴ Ke *Befarise ma woko nde, a difima numbu *Besaduse ke yensa lepi te yi nye yensama ke, e bo kwak wesidya. ³⁵ Wete ke njoka yan ba nyangwe mo tedya mbonja. E nye diye Yesus diyan yi lebiye ne nye. A diyma nye nde: ³⁶ «Yekele, ke njoka mbonja, yen kwak beso?» ³⁷ E Yesus yensa nye nye nde: « Kwadyikwe Baba Mboko te Njambiyi wo ne temo yo hene, ne sisin yo hene, ne dyano dyo hene.» ³⁸ Bosa mbonja ne nyangwe mbonja te e kwanma beso hene ko, eru. ³⁹ Mbonja yibate e ke bonna ne mbete, yo yoko e lepe nde: «Kwadyikwe mon nda yi we kwadye ne yotu yo ke.» ⁴⁰ Mbonja maka yiba be njoku mbonja ne njuku melepi hene te yi botu be punja melepi me Njambiyi lepima ke.»

Krist kwanma kumande Davit

⁴¹ Nda yi *Befarise wesidyama ke, e Yesus diye bo nde: ⁴² «Ne taka nde, *Krist

nda? Nye mono nda?» E bo yensa nye nye nde: «Nye Mono Davit.» ⁴³ E Yesus lepe nye bo nde: «Ma nge nje kelo nde, Kimi Sisij nyeki Davit deti te yi jeba nye nde Kumande wene ke? Keto Davit lepima nde: ⁴⁴ «Baba Mboko lepima nye Kumande wombe nde: Diyo metidye ke mbam bo mbe kumo nde, mi siki kawule bependo bo tiko ke nji mekol mo.» ⁴⁵ Ma nge Davit jeba nye nde Kumande, yite Kumande wene ta kpalo nje be mono wene nan?» ⁴⁶ Ko mumo wete ne wete ti be ne deti te yi yensa yana nye nye na. Kande yeso te ko mumo wete ne wete ti bofe diye se nye yina diyan na.

23

Bomo diy ne soso ne botu

be ketina meyasi

¹ Ndana, e Yesus lepe nye ngil bomo ne bejake bene nde: ² «Botu be ketina meyasi ne Befarise ndana ke mbey Moyisi yi tedye mbonja me Njambiyi yi Moyisi ketima ke nye bomo. ³ Dete, wune kel bakidye meyasi hene te yi bo ta lepo nye wune ke, ma yasi wete, ne ti jonangwe nda bo na, keto bo lepi ndi yasi lepo ke numbu kine nje kelo nda yi bo lepima ke na. ⁴ Bo kanya ditina memapi sobidye bomo ke beko. Ma yasi wete, bo ne nguru wan yeti ke sambile nyey bo wete kpoke ne yo na. ⁵ Bo kel mekele man hene nde, ne bomo bej bo. Dete, bo ke dokwe mono meyasi mete yi bo diki lenje yi ne mbonja me Moyisi ke moyte ke kwak yi beso, sewdye sendi meyasi mete yi bo nye ke numbu melambo man ke ne ndulen ndulen. ⁶ Bo san kpa mambey ke metu medina, kwadye diy ke bosa mambey ke mbanjo mewesidya me Beyuden. Bo kwadyikwe nde, bomo ke nyeno bo ke mambey kome bomo diki wesidya ke, ⁷ kwadye sendi nde, bomo ke jebangwe bo nde yekele. ⁸ Ma nge be wune, wune ti san nde, mumo jebangwe wune nde yekele na, keto wune ndi ne Yekele wete ne wete. Ma wune hene beman ne beman. ⁹ Wune ti jebangwe wete mumo ke to meneti nde da na, keto wune ndi ne Da wete ne wete, yo yoko e diye ke kwey ko. ¹⁰ Ne ti san nde, mumo jebangwe wune nde masa na, keto wune ndi ne Masa wete ne wete, yo *Krist. ¹¹ Mo te e be nyangwete ke njoka yun kwak beso ko yakanngwe kelo mesay nye wune. ¹² Mo te e bendidye yotu kenje kwey, Njambiyi ta pidye nye kenje nji. Ma yoko e pidye yotu kenje nji, Njambiyi ta kpalo bendidye nye kenje kwey.»

Yesus ke ndeye botu be ketina

meyasi nè Befarise
(Lk 11)

¹³ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be tedya membonga nè *Befarise, wune botu be likisi, keto wune ke difo numey te yi *Kando te yi kwey ke mbombu bomo. Wune ne nguru wun yeti ke nyiye kete na, ma wune yeti ke tiko nde, botu bete be kwadye nyiye kete baka nyina na. [¹⁴ Mebone ta balo ke to yun, wune botu be tedya membonga nè Befarise, wune botu be likisi! Keto wune ke wenjile meyasi hene ne mbul ke mebo me bekuso bomari difi nje kelo sewna menjweta, né bomo berj nde, wune kimo bomo. Dete, Njambiye ta jese wune definate tedye wune nyangwe mebone kwa to te.]

¹⁵ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be tedya membonga nè Befarise, wune botu be likisi! Keto wune ke bendo melandi kè no ke to meduku, kè mekendi ke to meneti yi sa mo te e ta yensa temo nyiye ke mison yun. Ma nge nye si nyiye dete ké, wune kpalma nje kelo nde, a biki yoko e ta kè ke dite te yi ti dim ké, keto wune ta kelo nde, a kél beya yasi kwa wune menja yiba.

¹⁶ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be dibina misi be kende ne bomo baka! Wune lépi nde: «Nge mumo kinja mbanjo Njambiye, a yakama diyò kine tonje yasi te yi nye kpoma ké na. Yasi wete, nge nye kinja lor te yi diyè ke mbanjo Njambiye ké, na tónjukwe yasi te yi nye kpoma ké.» ¹⁷ Ma wune belem, wune botu bete be ne dibina misi baka, nge kwa jakoso, yo lor ho yo mbanjo Njambiye te yi kele nde, lor te wókunangwe ndi ne Njambiye ké? ¹⁸ Wune lépi sendi nde: «Nge mumo kinja ne dino mbey nyena sadaka nye Njambiye ké, a yakama diyò kine tonje yasi te yi nye kpoma ké na. Yasi wete, nge nye kinja sadaka te yi bo njà kase ke mbey nyena sadaka ké, na tónjukwe yasi te yi nye kpoma ké.» ¹⁹ Ma wune botu bete be ne dibina misi baka, nge kwa jakoso, yo sadaka te yi bo nje no ké, ho yo mbey nyena sadaka te yi kele nde, sadaka te wókunangwe ndi ne Njambiye ké? ²⁰ Mo te e kinja mbey nyena sadaka nye Njambiye, a kinjangwe mbey nyena sadaka gbeso ne meyasi hene te yi diyè kete ké. ²¹ Mo te e kinja mbanjo Njambiye, a kinjangwe mbanjo gbeso ne mo te e diyè kete ko. ²² Sendi, mo te e kinja dyobo, a kinjangwe siya bekumande te yi Njambiye gbeso ne mo te e ke diyò kete ko.

²³ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi nè *Befarise, wune botu be likisi! Keto ke gbela membunjo nde *manj nè *anis nè *kimé wune ke bu yasi hene ke njokate baka ke mengabiye kamo

kamo, bu kwalò ngabiye te wete wete nye Njambiye. Wune ke kpalo tiko kelna kpasa meyasi mete yi diyè ke moy membonga nda pesina lépi ne ngben nè gwena beso ngwete nè tikina temo ke yi Njambiye. Ma yo yite yi wune yákanawe kelo kine tiko kelna bukwe meyasi mete yiri na. ²⁴ Wune botu bete be ne dibina misi be kende ne bomo baka, wune ke se menjam soje gbela mono dyengil kete kpalo nje tiko nyangwe nyamo nde *samo kete meno nye.

²⁵ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi nè *Befarise, wune botu be likisi! Keto wune wéya ndi konj pelo nè konj pan, yasi wete, moy te tondunate ne meyasi me gufo nè beya meyasi mete yi wune nye temo yun kete ké. ²⁶ We *Farise te mo dibina misi pân pa weye moy pelo nè moy pan, né konj te nje be pupunate.

²⁷ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi nè *Befarise, wune botu be likisi! Keto wune nda mebonsoj mete yi bo si lombé konj kete ké. Ke puye, kimo yana deke ne ngere ngere, ma moy te tondunate ne meyasi me bemunj nè kwalò yasi nyè hene. ²⁸ Wune ndi sendi dete ke mbombu bomo. Deke o ba nde, wune ne ngben, ma ke moy metemo mun likisi nè yina beya meyasi mete yi membonga bene ké kete ne ngben.

²⁹ «Mebone ta balo ke to yun, wune botu be ketina meyasi nè *Befarise, wune botu be likisi! Keto wune ke womo mebonsoj me botu be punja melepi me Njambiye, kerke mebonsoj me ngben bomo. ³⁰ Ma wune ke kpalo nje lepo nde: «He má diyè ke ngimo te yi besangwe busu ba no kete ké, ma wuse ti gbese bo sine bo yi wo ne botu be punja melepi me Njambiye na.» ³¹ Dete, wune besa bete ke peso lépi yun ne nguru wun jaye nde, wune bono be botu bete be woma botu be punja melepi me Njambiye baka. ³² Ma ndana, ne kèn mbombu yi tonje ndi yasi te yi besangwe bun kandima kwey ké. ³³ Wune benyone, wune mbo yeri! Wune ta kelo nan yi kamba ne mebone mete yi dite te e ti dim tedye ké? ³⁴ Dete, mi ke tomo botu be punja melepi me Njambiye nè botu be dyano nè botu be ketina meyasi kenje wune. Wune ta wo banja, ngba banja ke kroa, njuro banja ne njambala ke mambanjo mewesidya mun. Ne ta tedye bo nyangwe mebone ke medya yi kè no. ³⁵ Meyasi ta kwanja dete, né mekiyo hene te yi botu bete be ti kele yina beya yasi yi nyanjama ke to meneti maka ké bal ke to yun, kande ke mekiyo me Abel te ngben mumo kumo ke mekiyo me Sakari te mono Baraki yi wune woma ke njoka mbanjo Njambiye ne mbey nyena sadaka nye Njambiye ké. ³⁶ Gbakasi yi mi

lepe nye wune ké: Meyasi mete hene ta balo ke to botu be ngimo te yoko.

³⁷ «Yerusalem, Yerusalem, we e diki wo botu be punja melepi me Njambiye, lu botu bete be Njambiye tome njese ke yo baka ne metari wo, mi kwadya wesidyé bono bo nda yi gway kubé gukule ne bono bene ke nji mepapo mene ké! Ko dete, ne ti kwadye na. ³⁸ Ma ndana ne ta tika ne tu dyun gbonjote. ³⁹ Yasi wete, mi ke lepo nye wune nde: Wune ti beje se mi na kumo kome wune ta duwe lepo nde: «Mekombila ne yoko e nje ne dino Baba Mboko ko!» »

24

*Kasi mebone mete yi ta nje ké
(Mk 13; Lk 21)*

¹ Ke ngimo te yi Yesus ba ke pundo ke mbanjo Njambiye ké, e bejeke bene ke ke keki ne lepo nde, a sengila ndi metu me mbanjo Njambiye. ² Yasi wete, e nye yenja nye bo nde: «Nduku wune ke beje meyasi menori hene? Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Kine tari wete ne wete ta dnye waka ke to jakoso kine nde, bo gbungula bete ke meneti na.»

³ Ke konje, e nye kwa ké dnye metidyé ke *Keki meoliviye. E bejeke bene nje dolo nye tande yan diyé nye nde: «Lepo nye wuse, meyasi mete ta kwanja ndenen? Yo nje yi ta tedye nde, njena yo ne siyna mboko te yoko ma wuta ké?» ⁴ E Yesus yenja nye bo nde: «Wune diyé ne soso, ma mumo me nje sebile wune. ⁵ Keto budya bomo ta nje ne dino dyembe lepo nde: «Mi *Krist, mi ko!» Bo ta sebile budya bomo. ⁶ Ne ta woko bomo ke lepo kasi medyambi, woko ngum ngum te. Wune ti gwaki kan yana na, keto meyasi mete yakanjwe kelna. Ndi nde, yite ti pa be siyna meyasi na. ⁷ Kando wete ta teme lu dyambi ne wete kando. Kumande wete ma teme lu dyambi ne jakoso. Kolo ta kelna ke yinja membey, sendi meneti ta ngwangwa ke yinja membey. ⁸ Meyasi menori hene ta be ndi gbela ton mebone. ⁹ Bo ta kanje wune nye bomo, bo ma tedye wune beya nyangwe mebone wo wune. Mekando hene ta beno wune keto dino dyembe. ¹⁰ Dete, yo ta nje jatidyé budya bomo kenje ke beya nje. Bomo ta dyangwina benna tande yan. ¹¹ Budya bomo ta nje lepo ja nde, bo botu be punja melepi me Njambiye. Bo ta jatidyé budya bomo ke beya nje. ¹² Kelna beya meyasi mete yi membonga bene ké ta doko doko ke no mbombu. Dete, suló bomo ti kwadya se budyate ké no mbombu nda yi bo kandima no ké na. ¹³ Ma yoko e ta gbiso kelo tin kumo ke signate ko ta ju. ¹⁴ Bo ta pele

Kimó Tom te yi lepe kasi *Kando te yi kwey ké ke to mboko hene, né mekando hene si woku. Ke konje, siyna meyasi má nje dya yey.

¹⁵ «Yo nde, wune ta beje mo te yi bo jeba nde *Nyangwe mo bekidya meyasi e kele gbutu biye ne mbanjo Njambiye ko. Daniyel te mo punja melepi me Njambiye lepima kasi ne. A ta nje dnye ke mbey te yi ne kiyó ké. Ma mo te e tole melepi maka ko woku to te dnye ne soso. ¹⁶ Yite ne botu bete be diyé ke meneti me Yuda baka sedyikwe kamba ké ke to mekeki. ¹⁷ Mo te e ta be ke tosiyo ko pikwe kine pa nyije tu nde, na ké bu yana pundo no na. ¹⁸ Sendi, mo te e ta be ke ngwan ko ti yokwe ne koko nde, na pa ké bu lambó ne na. ¹⁹ Ke ngimo te yite, boma bete be ta be ne moy ne baka be ta be ndi ke nye bonosike beri baka ta sangwa ne mebone. ²⁰ Wune ngwétangwe ne Njambiye nde, ngimo soko te ti dyan ke ngimo abekata ho ke wete yeso *Saba na. ²¹ Keto ke ngimo te yite nyangwe mebone ta bejna. Kande yi Njambiye ma kusu ne mboko kumo ndana yinja nyangwe mebone ti pa bejna dete na. Sendi, yinja nyangwe mebone ti bejna se dete wete yeso na. ²² Ti beki nde, Baba Mboko káya buyo metu mete tiko ne ngbet na, ma mumo wete ne wete ti ju na. Yasi wete, a ta kaye yo, keto botu bete be nye sima si toke baka. ²³ Ma nje mumo lepe nye wune nde: «Ha *Krist waka ho a wari!» wune ti jaya na. ²⁴ Keto botu bete be lepe ja nde, bo Krist ne baka be lepe sendi nde, bo botu be punja melepi me Njambiye baka ta nje. Bo ta kelo nyangwe meyekambiye, kelo sendi nyangwe meyasi, simande bo yakama jatidyé ko botu bete be Njambiye sima si toke baka ke yinja beya nje. ²⁵ Ma mi ma lepo meyasi hene nye wune.

*Yesus ta kala nje
(Mk 13; Lk 21)*

²⁶ «Ma nje bo lepe nye wune nde: «Ha *Krist kaka ke konjor!» wune ti ken na. Ho nde: «A ke mesoma ke tongari womaja!» wune ti jaya na. ²⁷ Yo nde, njena *Mono mumo ta be nda yi yesi mbiyo yese no ne verum, pano kande kome yeso punde kumo kome yeso balé ké. ²⁸ Ma ke mbey hene te yi mun yasi diyé kete, bedabo wesidyangwe womete.

²⁹ «[J]ge metu me nyangwe mebone menori siye ndi deke ké, yeso ta dimo, ngwende ti pano se na, besiso ta ketiye ke kwey balo ke meneti. Meyasi mete yi ne ngungudye yi diyé ke kwey ké ta ngbokisa budyate. ³⁰ Ke konje, yasi te yi tedye nde, *Momo mumo yima ké ta pundo ke dyobo, mekando me bomo hene ke to meneti ta jaba. Bo ta beje Mono mumo ke

nje ke to mekulutu ke kwey ne nyanḡwe ṅgunḡudye nē nyanḡwe meluksa. ³¹ A ta tomo bejaki bene ne nyanḡwe medombiya kenje ke membey hene kē wesidyē botu bete be nye sima take baka ke meḡoku me meneti maka yini ke mboko hene.

*Kano ke kasi figiye
(Mk 13; Lk 21)*

³² «Wune bōṅ dyaṅo ke yasi te yi *figiye tedye kē. Ke ṅgimo te yi meḡo mete mē ke bōye nē ke ṅgimo te yi membōru mete mē ke lo, wune ke duwe nde, ṅgimo mbiyo ma wuta. ³³ Dete sendi, kome wune ta beṅe nde, meyasi menōri hene mē ke dya, wune dūkwe nde, *Mōno mumo me nedo te yi nje, yasi mē ke ṅṅiṅ nyino. ³⁴ Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: Ko botu bete be ne joṅ ke ṅgimo te yoko baka tī gwe hene kine nde, meyasi menōri dyaṅ na. ³⁵ Dyoḡo nē meneti ta si kwā yambile, ma ndi melepi membē tī yambile ko wete yeso na.

³⁶ «Ma ke kasi yeso nē hawa te yi meyasi mete ta dya kete kē, ko mumo wete ne wete yeti ke duwe na, ko bejaki bete be dīye ke dyoḡo ko *Mōno, ndi Da nyepo duwe. ³⁷ Yasi te yi kwaṅnama ke ṅgimo Noy kē ta kwaṅna sendi dete ke ṅgimo te yi Mōno mumo ta nje kete kē. ³⁸ Ke metu mete yi mber tī pa dya na, bomo dīkima dyaṅa, dya menjam, kelo meḡwaki, kenje beṅḡondu ban ke meḡwaki kumo ke yeso te yi Noy nyinḡa nō ke moy nyanḡwe kuka kē. ³⁹ Bomo tī be ke take yaṅa na kumo nde, nyanḡwe mber dyaṅma si memiye bo hene. Yo ta kwaṅna sendi dete ke ṅgimo te yi Mōno mumo ta nje kē. ⁴⁰ Ma ke njoka beḡbam yiḡa be ta be ke kelo mesay ke ṅḡwan, a ta bṡ wete, tiko wete. ⁴¹ Ke njoka boma yiḡa be ta ṅḡbō kōko yasi ke tari, a ta bṡ wete, tiko wete. ⁴² Dete, wune pēm yasi, keto wune yeti ke duwe ṅgimo te yi Nyanḡwe Kumande wun ta nje kete kē na. ⁴³ Wune dūkwe gba nde: Sa tṡ mā dukwe ṅgimo te yi mō guḡo nje nō ne tu kē, ma nye ke pemō yasi, kambō mō guḡo mē nje leke tṡ nyinḡe guḡo meyasi. ⁴⁴ Dete wune sendi, wune kōmsaṅḡwe, keto Mōno mumo ta nje ke ṅgimo te yi wune tī be ke take nde, a ta nje kete kē.

Kasi kimo mo mesay nē

*beya mo mesay
(Lk 12)*

⁴⁵ «Yo mo mesay te yen yi bo yakama be ne bīfina temo ne nye? Yo yoko ε ne soḡo yi masa wene tembidya nye nde, a dīy ne botu be mesay bene yi nye bo medye yaka ne ṅgimo te yi nye pesima kē. ⁴⁶ Mo mesay ko ne mesosa, ṅḡe masa wene yokwe dolo nye ke kelo dete. ⁴⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: A ta nje tembidye nye, na dīy ne

meyasi mene hene. ⁴⁸ Yasi wete, ṅḡe mo mesay ko be beya mo mesay, a ta lepo ke moy temo ne nde: «Masa wombe tī yokwe ndana nedo na.» ⁴⁹ Ḳ beṅa, ṅḡe nye nye bo ke mendina beḡo botu be mesay, dīyo ndi medye nē hōbiya menjam bene botu be gwena menjam, ⁵⁰ yite wete yeso masa wene ta duwe dya ke yeso te yi nye tī be ke take nde, a ta dya kete na, ke hawa te yi nye tī duwe na. ⁵¹ A ta tedye nye nyanḡwe meḡone tiko ke nje soṅ kelo ne nye nda yi bo kele ne botu be likisi kē. Yo womete kome nye ta lelo nyambo mesu.»

25

Kano ke kasi baya beṅḡondu kamo

¹ «Ma kome *Kando te yi kwey ta nje kē, meyasi ta kwaṅna nda yi yo kwaṅnama nō ke kano baya beṅḡondu kamo be boṅma melambo man yī kē saṅḡwa ne mbam gwaki. ² Ke njoka yan, yitan tī be ne dyaṅo na, ma bari betan bā ne dyaṅo. ³ Baka be tī be ne dyaṅo baka boṅma melambo man kine biye yiṅa karasin kwā nō na. ⁴ Ma baka be bā ne dyaṅo baka boṅma melambo man telo sendi yiṅa karasin ke mendaki biye kwā nō. ⁵ Mbam gwaki linjama kine nje nedo na, dete ε bo hene si doṅḡbo kwā ne jakō. ⁶ Ne beḡbe tu bo wōku kambi: «Wune tēma do, mbam gwaki dyaṅma. Ne pūndu kē saṅḡwa ne nye.» ⁷ Ndana, ε bo hene jemiye teme kombile melambo man. ⁸ Baka be tī be ne dyaṅo baka nḡa lepo nye bari nde: «Ne nyēki wuse yiṅa mōno karasin yun, keto melambo musu ke si dīmo.» ⁹ ε bari be bā ne dyaṅo baka yeṅsa nde: «Ko na, yite tī yaka wuse sine wune hene na. Wune kpāl kē ke mbey dyaṅwate kē bomo yun mate.» ¹⁰ Piṅṡ te yi bo bā ke kē ke bōmnate kē, ε mbam gwaki dya. Bari be komsama baka nyinḡa bene be mbam gwaki ke tṡ jeso gwaki, ε bo dībe numey ne kpikip. ¹¹ Dīyo te ke koṅte kē, ε beṅḡondu te bari nje dya yey kembidya lepo nde: «Nyanḡwe mbam, nyanḡwe mbam, buta numey nye wuse.» ¹² ε mbam nje dīyo yeṅsa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: Mi yeti ke duwe wune na.» ¹³ Dete, wune pēm yasi, keto wune yeti ke duwe yeso ko hawa te yi *Mōno mumo ta dya kete kē na.

*Kano ke kasi mesule me lor kamo
(Lk 19)*

¹⁴ «Kome *Kando te yi kwey ta nje kē, meyasi ta kwaṅna nda yi yo kwaṅnama ke kasi wete mbam te ε kwadya kē lōndunate ke wete meneti ko. Ke ṅgimo kwaṅḡe ε nye jeḡa botu be mesay bene kaṅe kusuku ne nye bo. ¹⁵ A kaṅma miliyoṅ yitan nye bosa mumo, kaṅe miliyoṅ yiḡa nye mō yiḡa, nje kaṅe miliyoṅ wete nye mō

yitati. A nya mumo hene beŋgwe deti ne. Ke koŋte, ε nye toke kendi kwa. ¹⁶ Ndana ndana, mo te ε boŋma miliyoŋ yitan ko kwaŋma si kē dokwe yo, kwedyā sendi miliyoŋ yitan dokidyē ke to te yiri. ¹⁷ Mo yiba ε boŋma miliyoŋ yiba ko kelma ndi sendi dete. A dolma miliyoŋ yiba dokidyē ke to te yiri. ¹⁸ Ma mo te ε boŋma ndi miliyoŋ wete ko kwaŋma kē dokile meneti sodye moni masa wene kete. ¹⁹ Yo kwaŋma budya metu ε masa wan nje yokwe. A jebama bo, né bo lepi yasi te yi bo kelma ne moni te kē. ²⁰ Mo te yi masa wene nya nye miliyoŋ yitan ko nja nye miliyoŋ yitan te yi nye kwedyā dokidyē ke to te yiri kē. ε nye lepe nde: <Nyangwe mbam, we nya mi miliyoŋ yitan, beŋa, miliyoŋ yitan yi mi kwedyā dokidyē ke to te kē!> ²¹ ε masa wene lepe nye nye nde: <Kimo yaŋa! We mo mesay te yi bo yakama be ne biŋbina temo ne nye, we ne duwa bakidyā yasi. We duwa bakidyā yasi te yi ne mbet, dete mi ta nye we budya meyasi nde, diyo no. Mi masa wo,inja ke diyo ke moy mesosa sine we!> ²² Mo te yi masa wene nya nye miliyoŋ yiba ko nja sendi lepo nde: <Nyangwe mbam, we nya mi miliyoŋ yiba, beŋa, miliyoŋ yiba yi mi kwedyā dokidyē ke to te kē!> ²³ ε masa wene lepe nye nye nde: <Kimo yaŋa! We mo mesay te yi bo yakama be ne biŋbina temo ne nye. We duwa bakidyā yasi te yi ne mbet, dete mi ta nye we budya meyasi nde, diyo no. Mi masa wo,inja diyo ke moy mesosa sine we!> ²⁴ Ndana yey, ε mo te yi masa wene nya ndi nye miliyoŋ wete ko dya nje sendi. ε nye lepe nde: <Nyangwe mbam, mi duwa nde, we ne nyano budyate. We ndem medye kine mbeki te yi we paŋma be na. We wesidyā medye kine kwalo te yi we nyanja ke meneti na. ²⁵ Mi gwa wɔ, ε mi bu miliyoŋ wo kē sodye ke moy meneti. Ma beŋa moni yo ke, boŋgo yo!> ²⁶ ε masa wene yeŋsa nye nye nde: <Wu beya mo mesay, we mo dɔyem! We duwa nde, mi ndem medye kine mbeki te yi mi paŋma be na. Mi wesidyā medye kine kwalo te yi mi nyanja na. ²⁷ Dete, ma we boŋma moni mbe kē tiko ke yi botu be bakidyā moni, ma mi ta kē bu moni mbe ke yokwe ne liŋa ke to te. ²⁸ Ma wune sūku miliyoŋ te ε ke bo ne ko kaŋe nye mo te ε ne miliyoŋ kamo ko. ²⁹ Yo nde, bo ta dokidyē yasi nye mo te ε me no ko, a má nje be ke nyengwe. Yasi wete, pe yoko ε kine yaŋa ko, bo ta suko ko moni yasi te yi nye no kē. ³⁰ Ma pe yi beya mo mesay ko ε dimbidye ngimo ne gbelate ko, wune biya nye bete ke sɛ ke yitil. Yo womete kome nye ta lelo nyambo mesu.> »

Kasi njena pesina jɔsi

³¹ «Kome *Mono mumo ta nje ke moy meluksa mene bene bejaki bene hene kē, a ta kwa diyo metidyē ke siya bekumande nē ke diyo meluksa mene. ³² Mekando me botu be meneti maka hene ta nje wesidyā ke mbombu wene. A ta baŋe bo nda yi mo bakidyā betiter baŋe njoka besam nē begbatabo kē. ³³ A ta bu besam kenje pulo mbam bo ne, bu begbatabo kenje pulo gare. ³⁴ Ndana, nye Kumande má nje lepo nye botu bete be ta be ke mbam bo ne baŋa nde: <Ne njáki, wune botu bete be Saŋmbe nya wune mekombila baŋa. Wune njáki nje namo *Kando te yi nye sima kombile tike wune piŋo te yi mboko ti pa kusuna na. ³⁵ Keto mi gwa nja, ε wune nye mi medye. Mi gwa yesidyē, ε wune nye mi moroko nde, mi hōbiya. Mi ba jengwe, ε wune bu mi kimote. ³⁶ Mi ba sokere, ε wune lenje mi lamba. Mi ba ke kono, ε wune nje beŋe mi. Mi ba ke jobo, ε wune nje lepidye mi.> ³⁷ Ma ndana, botu bete be Njambiyē pesima nde, bo me ne ngbeŋ ke mbombu wene baŋa má nje diye nye nde: <Nyangwe Kumande, wuse beŋa ba we we ke gwe nja, ε wuse nye we medye? He beŋa we we ke gwe yesidyē, ε wuse nye we moroko nde, hōbiya? ³⁸ Wuse beŋa we we nda jengwe, ε wuse bu we kimote? Ho nde sokere, ε wuse lenje we lamba? ³⁹ Wuse beŋa we we ke kono ho nde ke jobo, ε wuse kē lepidye we?> ⁴⁰ Kumande má nje yeŋsa nye bo nde: <Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: Menjimo hene te yi wune kelma yiŋa kimo yasi dete ne wete mumo ke njoka bemaŋ bembe baŋa, ko nde, bo bēki beŋgbanda, wune kél yo ne mi.> ⁴¹ Ke koŋte, a má nje lepo nye botu bete be ke pulo gare ne baŋa nde: <Wune jisa londo ke keki mbe, wune botu bete be Njambiyē sima kita ne wune baŋa. Wune kén ke dite te yi ju kpo ne kpo. Njambiyē kombila yo yi *Kum beya mekele bene bejaki bene. ⁴² Yo keto mi gwa nja, wune kine nye mi medye na. Mi gwa yesidyē, wune ti nye mi moroko nde, mi hōbiya na. ⁴³ Mi ba jengwe, wune kine bu mi kimote na. Mi ba sokere, wune ti lenje mi lamba na. Mi ba ke kono, be ke jobo, wune ti nje beŋe mi na.> ⁴⁴ Ma bo sendi, bo ta diye nde: <Nyangwe Kumande, wuse beŋa ba we we ke gwe nja, ke gwe yesidyē ho jengwe ho sokere ho ke kono ho ke jobo, ε wuse diye kine kame we?> ⁴⁵ Ndana, a má nje yeŋsa nye bo nde: <Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: Menjimo hene te yi wune diya kine kelo kimo yasi dete ne wete mumo ke njoka bemaŋ bembe baŋa, ko nde, bo bēki beŋgbanda, yo mi yi wune diya kine kelo yo.> ⁴⁶ Dete, beya botu baŋa ta kē saŋgwa ne mebone kpo ne kpo.

Ma botu bete be ne ngben bakata ta be ne jonngwe te yi kpo ne kpo.»

26

¹ Ke konṭe, ke Yesus ma si lepo tedye meyasi menori hene dete ké, e nye nje lepo nye bejeke bene nde: ² «Wune duwa nde, bukwa ndi metu yiba, né jeso *Paska Beyuden kelna. Bo ta biye *Mono mumo kanje nye bomo, né bo ngba nye ke kroa.» ³ Ndana, e bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé nê betomba be dya wesidya ke mbanjo Kayif te nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé. ⁴ Bo pesima nda yi bo yakanṅwe biye ne Yesus ne nje likisi yi wo ne nye. ⁵ Yasi wete, bo lepima nde: «Yo tí kelngwe ke bembe jeso na, kambo bomo me nje kelo meyasi ne hoya hoya.»

Wete nyari ke kumbe lobinda ke

*to Yesus ke Betani
(Mk 14; Jn 12)*

⁶ Yesus ba ke Betani ke tu wete mbam nde Simon, a ba ke kono ne ndoko. ⁷ Diyo ké, e wete nyari nje ke keki Yesus ne wete ndaki tondunate ne yija lobinda te yi dya budya moni. Bo sama ndaki te ne yija tari nde albatere. Piṅo te yi Yesus ba ke dyena ké, e nya ko nje kumbe yo ke to ne. ⁸ Ke bejeke ma beṅe dete ké, e bo woke ngambi lepo nde: «To bekidya lobinda te yike ba ne nṅe?» ⁹ Ma bo dyanṅwa lobinda ke yi yaka budya moni bu yo kame ne botu be ngwete.» ¹⁰ Yesus wokuma yasi te yi bo ba ke nyinṅila ké. E nye lepe nye bo nde: «Wune njangwe nya ko keto nṅe? A kelma kimo yasi ne mi. ¹¹ Ne beṅa, metu hene wune botu be ngwete ke diyo ke kiya mbey, ma ke be mi, mi tí diyo mbe sine wune ke kiya mbey metu hene na. ¹² A kumbama muto ke yotu mbe ndana. A kelma dete yi ladye ne pumbuna mbe. ¹³ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mbey hene te yi bo ta pele Kimō Tom ke to menati hene, bo ta yekidyé sendi yasi te yi nya ko kelma ké, né bomo taki ne nye.» ¹⁴ Ndana ké, e Yudas te Iskariyot, nye e ba ke njoka bejeke kamo jo yiba ko kwá ké ke yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé ¹⁵ lepo nye bo nde: «Ne ta nye mi nṅe, né mi dyanṅwe Yesus nye wune?» E bo kanje sule kamotati nye nye. ¹⁶ Ndana, e nye kande saṅna kimo nṅimo te yi nye yakama dyanṅwe ne Yesus nye bo.

Yesus ke dya jeso Paska

*bene bejeke bene
(Mk 14; Lk 22; Jn 13)*

¹⁷ Bosa yeso jeso dyena memampa mete yi kine ngá kete ké dyanṅma. E bejeke be Yesus nje diye nye nde: «We kwadyikwe

nde, wuse kên kombile mbey dyena jeso *Paska te yo we?» ¹⁸ E nye yeṅsa nde: «Wune kên ke moy dya ke yi mumo nde kadye, né wune lepi nye nye nde: «Yekele nde: Ngimo mbe ma dya. Mi ta kwanṅye *Paska sine bejeke bembe ke yasi yo.» ¹⁹ Bejeke kelma nda yi Yesus lepima nye bo ké. E bo kombile medye me *Paska.

²⁰ Ke bekoko ma dya ké, e Yesus kwá diyo bene bejeke bene kamo jo yiba yi dyena. ²¹ Piṅo te yi bo ba ke dyena ké, e nye lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mbanja mumo ke njoka yun ta dyanṅwe mi.» ²² Yo nya bo ngambi budyate ke temo. E mumo hene diye nye wete wete nde: «Nyanṅwe Kumande, yo ka mi?» ²³ E Yesus yeṅsa nde: «Mo te yi sine nye betima bo ke kiya kato medye wete ko, yo nye ta dyanṅwe mi. ²⁴ *Momo mumo ta kwá gbate nda yi yo ketinate ke kasi ne ke mekana me Njambiyé ké. Ndi nde, mebons ta balo ke to mo te e ta dyanṅwe nye ko. Bo má diy kine ja mo te, ma yo gba kimote budyate ke yene.» ²⁵ Yudas mo te e kanṅma nye nye bomo ko nja bu sendi lepi diye nye nde: «Yekele, yo ka mi?» E Yesus yeṅsa nye nye nde: «Yo gba we!»

*Kasi medye me Njambiyé
(Mk 14; Lk 22; 1Kt 11)*

²⁶ Piṅo te yi bo ba ke dyena ké, e Yesus bu mampa. Ke nye ma si nye Njambiyé wosoko ké, e nye lepe yo kanje nye bejeke bene lepo nde: «Wune bon, ne dyaki, yike membundo membe.» ²⁷ Ke konṭe, e nye bu pelo ne tena menjam ke moyte. Ke nye ma si nye Njambiyé wosoko ké, e nye kanje yo nye bo lepo nde: «Wune hene hodiya yo. ²⁸ Keto yike mekiyo membe, yo mekiyo mete yi kele mbon. Mekiyō mete yi nyanjama keto budya bomo. Yo ta kelo nde, Njambiyé tiki bomo ne ngwete ke mebeyo man. ²⁹ Mi ke kombile lepo nye wune nde: Ko mi tí hobiye se tena menjam maka na kumo ke nṅimo te yi mi ta hobiye ne wete jonjate sine wune ke *Kando Saṅmbe.» ³⁰ Ke bo ma si jembina yi lukse ne Njambiyé ké, e bo kwá ké ke *Keki meoliviye.

³¹ Ndana, e Yesus lepe nye bo nde: «Yasi te yi mi ta saṅgwa no ke tu te yoko muka ké ta njanṅwe wune hene ke tikina temo te yi wune tike ke yembe ké jatidyé wune ke beya nje. Keto yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: «Mi ta muko mo bakidya besam, besam má si wanja.» ³² Ndi nde, kome mi ta womiye ké, mi ta kande kumo Galile ne wune.» ³³ E Piyer bu lepi lepo nde: «ṅge be nde, ke yi bomo hene, yasi te yi we ta saṅgwa no ké ta njanṅwe bo dete ke tikina temo te yi bo tike ke yo ké

jatidyé bo ke beya nje, ma péle yembe, ko yo tí ðeɲna ðete wete yeso na.»³⁴ É Yesus yeɲsa nye nye nde: «Gbakasi yi mi lépe nye we ké: Ke gba tu te yoko muka piɲo te yi mbam kuðe tí pa kòko, we ta tonò kumò menɲa yitani nde, we yeti ke duwe mi na.»³⁵ É Piyer yeɲsa nye nye nde: «Ko nde, soɲ te ðiya mi sine we, ko mi tí tonò ne mbet nde, mi yeti ke duwe we na.» Bejeke hene lepima ndi sendi ðete.

Yesus ke ngweta ne Njambye

*ke Getsemane
(Mk 14; Lk 22)*

³⁶ Ke kòɲte, é Yesus kwà ðene ðejeke ðene kè ke wete mbey nde Getsemane. É nye lépe nye bo nde: «Wune ðiy metidyé waka kumò ke ngimò te yi mi ta pa kè kaka si kè ngweta ne Njambye ké.»³⁷ É nye bý Piyer nè ðono be Sebede yíða kwà nò. É ngambi kandé nyiɲna ne ke temò, temò ne ðà ne haɓubu.³⁸ É nye lépe nye bo nde: «Temò mbe ne ngambi nda mi ta gwe. Wune ðiy waka, wune ðiy meɲsidyé sine wune.»³⁹ É nye nje kwà kè mbombu ne mbet, é nye ðale ke meneti koto mbombu ngweta ne Njambye lépo nde: «Sanɲmbe, nge yo yaka, kelò nde, nyanɲwe mapi meɓone mete yike ðúkwé ke to mbe. Ma yo tí kelnaɲɲwe nda yi mi kwadyé ké na, yo kélnaɲɲwe nda yi we kwadyé ké.»⁴⁰ É nye kè yòkwe nje kome ðejeke ðà ké dolo bo ke jako. É nye lépe nye Piyer nde: «Ko gbelá hawa wete, wune tí weliye ðiyò meɲsidyé sine wune na.»⁴¹ Wune ðiy meɲsidyé, nè wune ngwétanɲwe ne Njambye, ma meɓobilan nje lanɲa wune. Temò ne yesidyé kelna kimò yasi, ko ðete, membundo ne teko.»⁴² Ke menɲa yíbate, é nye jise kwà kè ne nan ngweta ne Njambye lépo nde: «Sanɲmbe, nge ti yaka nde, nyanɲwe mapi meɓone mete ðúkwé ke to mbe kine mi ne sanɲwa nò na, nò kél nda yi we kwadyé.»⁴³ A kà gbɲngbo mate nje dolo sendi bo ke jako, keto jako kwanɲa bo ke misi.⁴⁴ É nye tike bo kwà kè ne nan ne kòko. Ke menɲa yitatite é nye ngweta ne Njambye lépo ndi kiya yasi te yi nye kandima lépo ké.⁴⁵ A kà yòkwe mate nje dolo ðejeke ðene lépo nye bo nde: «Wune ke kombile ya yun ndana, wedya yun lalé. Ne ðéɲa, ngimò ðyanɲma yi bo ta bý ne *Mòno mumò kanɲe nye ke meɓo ne botu be meɓeyò.»⁴⁶ Ne téma, he kwàɲ. Ne ðéɲa, na te é ðyanɲwe mi ko yima!»

*Bo ke ðiye Yesus
(Mk 14; Lk 22; Jh 18)*

⁴⁷ Piɲo te yi nye ðà ndi ke lépo ðete ké, é Yudas te é ðà ke njoka ðejeke kamo jó yíða ko ðya. A njà ne nyanɲwe ngil bomo,

bo ðà ne mekafa nè metegbe. Yo ðekum be botu be nyena sadaka nye Njambye nè ðetomba be ðya tome bo.⁴⁸ Mò te é ta ðyanɲwe nye nye ðomo ko nya bo kasiya nde: «Mò te yi mi ta nyeno nye dulo numbu ne ko, eru, nè wune ðiya nye.»⁴⁹ Ndana ndana ké, é Yudas ðya kwà kè ke keki Yesus lépo nde: «Yekele, he lépi!» É nye kwà dulo numbu ne.⁵⁰ É Yesus lépe nye nye nde: «So mbe, yasi te yi we njà kelò ké, kelò yo nedò!» Ndana, é botu ðaka ngbo kenɲe bo ðiye ne Yesus.

⁵¹ É mbanja mò te é ðà ðene be Yesus ko sute kafa koto ne mò mesay me nyanɲwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye, peso to ne ðete ke meneti.⁵² É Yesus lépe nye nye nde: «Yòkidya kafa yo sòmo kè ðambi te. Keto bomo hene be sute kafa, bo ta sòmbò soɲ ndi ne nje kafa.»⁵³ «We yeti ke duwe nde, nge mi kwadyé, mi yakama diyé Sanɲmbe ko ndana, a má njesé mi nyanɲwe ngil njon ðeɲaki lanɲa kamo jó yíða na?»⁵⁴ Ma nge meyasi nje kwanɲa ðete, yite yasi te yi ðiyé ketinate ke mekana me Njambye ké má nje tondo ða nan? Keto yo ketinate ke mekana me Njambye nde, meyasi yàkanɲwe kelna ðete.»

⁵⁵ Ndana, é Yesus diyé ngil botu ðete be njà ðiye nye ðaka nde: «Mi ka mò guɓo, né wune bý mekafa nè metegbe yí nje ðiye ne mi? Mi ðikima ðiyò metidyé metu hene ke mbanjo Njambye tedye bomo melepí me Njambye, ma wune tí ðiye mi na.»⁵⁶ Yo nde, meyasi menòri hene kwanɲama ðete, né melepí mete yi botu be punja melepí me Njambye lepima yi ðiyé ketinate ke mekana mene ké si tóndu.» Ndana, é ðejeke hene si posiye lí nye.

Yesus ke mbombu nyanɲwe

*josi Beyuden
(Mk 14; Lk 22; Jh 18)*

⁵⁷ Botu ðete be ðiyama Yesus ðaka ðonɲa nye kè nò ke yi Kayif te nyanɲwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye. Yite botu be tedya membongga nè ðetomba be ðya me ke mewesidyá mate.⁵⁸ Piyer ðà ke ðeɲɲwe Yesus ne nan kumò ke ndoko nyanɲwe kum botu be nyena sadaka nye Njambye, é nye nyiɲe kè ðiyò metidyé ðene botu be mesay, na ðeɲ nda yi meyasi ta siyo nò ké.

⁵⁹ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambye nè bomo hene be ðà ke njon njena nyanɲwe josi Beyuden ðaka sanɲma to lepi te yi bo ta lépo sunɲwe ne Yesus yi wo ne nye.⁶⁰ Ma yasi wete, bo sanɲma ðeɲɲo. Ko ðeko nde, ðanɲa bomo budyate ðikima teme nje peso lepi nye nye ke numbu. Diyò ké, é ðanɲa yíða punde ðya lépo nde: ⁶¹ «Mbam ko lepima nde: «Mi

yakama si leke mbanjo Njambiyε te yoko, nje sumo sendi yo ndi ke metu yitati.»⁶² E nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε teme diyε Yesu nde: «We yeti ke yeŋsa ka yaŋa ke yasi te yi bo lepe sungwe ne we kε na?»⁶³ E Yesu diyε ne sem. E nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε lepe nye nye nde: «Mi ke diyε we ke mbambu Njambiyε te ε ne jon ko, nge be nde, we gbate *Krist te Mono Njambiyε, lepo nye wuse.»⁶⁴ E Yesu yeŋsa nye nye nde: «J, we tosuma lepi. Mi ke kombile lepo sendi nye wune nde: Kande ndana wune ta beŋe *Mono mumo metidyε ke mbam bo Njambiyε te ε ne ngungudyε hene ko. Wune ta beŋe sendi nye ke nje ke to mekulutu ke dyobo.»⁶⁵ Ndana, ε nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyε nyale melambo ke yotu ne lepo nde: «Jge yi bo ta lepo sendi nye wuse kε? Wune wokuma lepi gbutu te yi nye lepima ndana ndana sungwe ne Njambiyε kε! »⁶⁶ Ke yun, ne beŋa nan?» E bo yeŋsa nde: «Yakama nde, bo woku nye!»⁶⁷ Ndana, ε bo kande sana meseri ke misi mene somo nye. E baŋa kpake nye ke poko⁶⁸ lepo nde: «Krist, tubo mo te ε kpakima we ko.»

Piyer ke tonɔ nde, a yeti ke

duwe Yesu na

(Mk 14; Lk 22; Jh 18)

⁶⁹ Yinori Piyer ba metidyε ke moy ndoko ke se. E wete nya te ε dikima kelo mesay womete ko nje ke keki ne lepo nye nye nde: «We sendi, we ba wune Yesu te mo Nasaret.»⁷⁰ Yasi wete, ε Piyer tone ke mbambu bomo hene lepo nde: «Mi yeti ke duwe yasi te yi we kwadyε lepo kε na.»⁷¹ E nye teme, na ke pulo numey ndoko. E wete nya te ε dikima kelo sendi mesay womete ko beŋe nye lepo nye botu bete be ba womete baka nde: «Mbam ko ba bene be Yesu te mo Nasaret.»⁷² E Piyer tone wolo kinja lepo nde: «Mi yeti ke duwe mbam te na.»⁷³ Diyo ne mbet ke korŋe kε, ε botu bete be ba womete baka nje ke keki Piyer lepo nye nye nde: «Gbate, we sendi ke njoka botu bete, keto ndapi yo ke tedye dete.»⁷⁴ Ndana, ε nye kande mekinja me yotu biye kwey biye nji lepo nde: «Ko mi yeti ke duwe mbam te na!» Yaka ne mbam kuβε ke koko.⁷⁵ Dete, ε Piyer take lepi te yi Yesu ma lepi nde: «We ta tonɔ kumo menja yitati nde, we yeti ke duwe mi na piŋo te yi kube ti pa koko kε.» E Piyer punde kwε ke lelo beyate.

27

¹ Bememene sut ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε betomba be dya kele kutu ne dino Yesu, nε bo wo

nye.² Ke bo ma si woto nye kε, ε bo bu nye kwε no kanje nye nye Pilat te nyangwe kum dya.

Soŋ Yudas

³ Ndana, ke Yudas mo te ε boŋma Yesu kanje nye bomo ko ma beŋe nde, bo pesima nde, bo ta wo Yesu kε, ε metake kwε nye ke temo ke yasi te yi nye kelma kε. E nye bu sule kamotati te yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε betomba be dya nya nye kε, na ke tikidyε nye bo.⁴ E nye lepe nye bo nde: «Mi kelma beya yasi yi kanje mo te ε ti kele yija beya yasi ko nye wune.» E bo yeŋsa nye nye nde: «Yeti kasi su na, yite beŋa we!»⁵ E Yudas bete moni ke meneti ke mbanjo Njambiyε pundo kwε ke kese ngin ne.⁶ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε tokuma moni te lepo nde: «Membonga musu yeti ke nye wuse deti te yi bu moni nje gbeso ne yike yi wokuna ne Njambiyε kε na, keto moni te yike wula ke nje mekiyo me mumo.»⁷ Ke bo ma si janjo yi beŋe yasi te yi bo yakama kelo no kε, ε bo bu yo bomo ne wete ngwan ke bo mo womna membe. Bo bom yo yi pumbuna beŋengwe.⁸ Yori, kumo muka bo jεbangwe ngwan te nde Ngwan mekiyo.⁹⁻¹⁰ Dete, lepi te yi Jeremi te mo punja melepi me Njambiyε ma lepi kε sima tonɔ. A lepima nde: «Bo boŋma sule kamotati bomo ne ngwan mo womna membe nda yi Baba Mboko kombila lepo nye mi kε. Kando Isarayel pesima nde, buyo moni te yakama ne bomna ne.»

Yesu ke josi ke mbambu Pilat

(Mk 15; Lk 23; Jh 18)

¹¹ Bo ka ne Yesu ke josi ke mbambu Pilat te nyangwe kum dya. E nye diyε nye mediyen lepo nde: «We kumande Beyuden?» E Yesu yeŋsa nye nye nde: «Yo nda yi we lepe kε.»¹² Yasi wete, a ti yeŋsa yaŋa ke melepi mete yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε nε betomba be dya dikima lepo sungwe ne nye kε na.¹³ E Pilat diyε nye nde: «We yeti ke woko meyasi hene te yi bo lepe sungwe ne we kε na?»¹⁴ Ko Yesu ti yeŋsa yaŋa nye nye na, ko ne mbet ke yija yasi na. E Pilat ngbakima bufyate.

¹⁵ Ke ngimo jeso *Paska hene nyangwe kum dikima soŋe bo ne mo jobo wete, yoko yi ngil dikima lepo nde, a soŋa bo ne nye ko.¹⁶ Ma bo ba ne wete beya mo jobo ke ngimo te yite nde Barabas. Bomo hene dikima lepo kasi ne bufyate.¹⁷ E Pilat diyε ngil botu bete be wesidyama baka nde: «Nε Barabas nε Yesu te yi bo jeba nde *Krist ko, wune kwadyikwe nde, mi soŋa bo ne nda yokidyε nye nye wune?»¹⁸ Pilat diyama dete, keto a duwa nde, yo keto beya temo yi bo kanja ne

Yesus nye ke mebo mene ké. ¹⁹ Ke ngimo te yi Pilat ba metidyé ke mbanjo josi ke pesina josi ké, e nyari wene kenje tomun lepo nye nye nde: «We ti nyeki numbu ke lepi mbam enoru na, nye ngben mumo. Mi yama beya tu muka budyate ke kasi ne.» ²⁰ E bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé nê betomba be dya kite bomo nde, bo diya nde, Pilat sôna bo ne Barabas kpalo wo Yesus. ²¹ E nyangwe kum Pilat basidyé diyé bo nde: «Ke njoka botu baka yiba, wune kwadyikwe nde, mi sôna bo ne nda yokidyé nye wune?» E bo yejisa nde: «Sonja bo ne Barabas.» ²² E Pilat nje diyé bo nde: «Ma mi kél ba nan ne Yesus te yi bo jeba nde Krist ko?» E bo hene yejisa nde: «Bo ngbâki nye ke kroa.» ²³ E nyangwe kum Pilat nye nde: «Ma yo kwalo beya yasi te nda yi nye kelma ké?» E bo kembidya ndana kwa to te lepo nde: «Bo ngbâki nye ke kroa.» ²⁴ Pilat benjma nde, sosu ne siyma, lepi yeti ke weye na, meyasi ke kpalo be ne hoya hoyo kwa to te. E nye bu moroku weye ne mebo ke mbombu ngil bomo hene lepo nde: «Mi yeti mbe ne lepi ke sonja ngben mo te yoko na, yo benja wune.» ²⁵ E ngil bomo hene yejisa nde: «Simbo sonja ne bâl ke to su nê ke to bono busu.» ²⁶ Dete, e Pilat sonje bo ne Barabas yokidyé nye bo. Ke nye ma si nye deti nde, bo njuru Yesus ne njambala ké, e nye kanje nye nye bo, né bo ké ngba nye ke kroa.

²⁷ Besoja be nyangwe kum Pilat ngbosuma Yesus ké no ke mbanjo Pilat ke numey tu dyene mate. E bo wesidyé ndingele njon besoja hene lito nye. ²⁸ Bo soruma melambo ke yotu ne nje lenje nye wete kpasa tena gambo. ²⁹ E bo bu yija mekol ne mesoru kete jako ne dungwe te lenje nye ke to. E bo bu yija kum sonja nye ke mbam bo ne. E bo nje kuse mebonje ke mbombu wene serke nye lepo nde: «Kumande Beyuden, he lêpi!» ³⁰ E bo bu kum sonja yinori kwele ne nye ke to, sa meseri ke yotu ne. ³¹ Ke bo ma sidye serka ne dete ké, e bo sore kpasa tena gambo yinori ke yotu ne nje lenje nye melambo mene ngboso nye kwa no, né bo ké ngba nye ke kroa.

*Bo ke bu Yesus ké ngba ke kroa
(Mk 15; Lk 23; Jn 19)*

³² Ke ngimo te yi bo ba ke pundo duwe ke moy dya ké, e bo sangwa ne wete mbam nde Simôn, mo Siren. E besoja jeliye nye nde, a sôba kroa Yesus. ³³ Bo kendima kumo ke mbey te yi bo jeba nde Golgota, yite nde Mbey gbonjo to. ³⁴ Kumô mate, e bo bu yija menjam mete yi bo pulma ne yija pekeke yasi kete nye Yesus nde, a hôbiya. Ke nye ma bofe ndi deke ké,

e nye senje kine hobiyé na. ³⁵ Ke bo ma si ngba nye ke kroa dete ké, e bo bu melambo mene lu ke mbari yi kabidya ne yo. [Meyasi kwaɲnama dete yi tonje ne melepi mete yi mo punja melepi me Njambiyé ma lépi ké. A lépima nde: «Bo kabidya melambo membe. Bo lonjma lambô te yi mi dikima lenje ke nji te yiri ké ke mbari.»] ³⁶ Ke konje, e bo kwa diyô metidyé pemô nye. ³⁷ Yi tedye ne to sonja ne, bo ketima yija yasi ngba ke to kroa ne nde: «Yoko Yesus, kumande Beyuden.» ³⁸ Bo ngbama sendi nyangwe botu be gubo yiba ke kroa nda Yesus, wete ke kroa te wene pulo mbam bo nye, wete ke wene pulo gare.

³⁹ Botu bete be dikima kwa kwaɲgo ne nje baka dikima toyé nye kenje ndingile to sonje poko ⁴⁰ lepo nde: «We mo te e leke mbanjo Njambiyé nje sumo ndi ke metu yitati ko, jongwe yotu yo ne nguru wo. Nge be nde, we Monô Njambiyé, pikwe ke kroa.» ⁴¹ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé nê botu be ketina meyasi nê betomba be dya dikima nyeto nye sendi lepo nde: ⁴² «A dikima jongwe baɲa bomo, ma a yeti ne deti te yi jongwe yotu ne ne nguru wene na. 'A yeti kumande Isarayel na? Ma a pikwe ngenje ndana ke kroa, dete wuse ta tiko temo ke yene. ⁴³ A ba ne bibina temo hene ke yi Njambiyé, a dikima lepo nde: «Mi Monô Njambiyé.» Ma nge be nde, Njambiyé ke kwadyé nye gbate, a jôngwe nye ndana.» ⁴⁴ Nyangwe botu be gubo bete yi bo ngbama ke kroa bene be Yesus baka ba ke toyé sendi nye dete.

⁴⁵ Yitil kelma ke ndingele meneti kande ke bembe yeso kumo ke hawa yitati te yi bekoko. ⁴⁶ Ke poku hawa yitati, e Yesus kembe detinate lepo nde: «Eli, Eli, lama sabatani?» Yite nde: «Njambiyé wombe, Njambiyé wombe, we lén mi keto nge?» ⁴⁷ Ke baɲa botu bete be ba womete baka ma woko dete ké, e bo lepe nde: «A ke jeba Eli.» ⁴⁸ E wete mumo ke njoka yan sedye nedo ké bu yija yasi nda kusa tope ke yija dyanjina menjam somo ke jeti sambile nye nye nde, a hôbiya. ⁴⁹ E baɲa lepe nde: «Tiko, he pa ben, simande Eli ta nje jongwe nye.» ⁵⁰ Diyo ké, e Yesus kembe detinate kwa kanje sisin ne nye ke mebo me Njambiyé. ⁵¹ E nyangwe lambô te yi ba kesate ke mbey te yi ne kiyô ke mbanjo Njambiyé ké nyaliye ke bembe kande kwey kumo nji. E meneti ngwangwa, e metari posiyé, ⁵² mebonson butunama, e botu be Njambiyé budyate be ma gwe baka womiyé. ⁵³ Bo punduma ke bonson. Ke Yesus ma si womiyé ké, e bo nyinje ke Yerusalem, dya te yi Njambiyé tokuma. Bomô budyate benja bo. ⁵⁴ Kum besoja nê besoja bete be bene

bo b̄a ke pemo Yesus baka beɲma nda yi meneti ngwanɗwama nɔ, beɲe sendi yasi te yi kwanɗama ké. É bo gwe wɔ beɲate lepo nde: «Mbam ko b̄a gbate Monɔ Njambiyé!»⁵⁵ Bana boma budɲate b̄a womete. Bo dikima diyo ne naɲ beɲe yasi kenje. Bo dikima beɲgwe Yesus kelo mesay nye nye kande Galile.⁵⁶ Mariya te ngondu Magdala n̄e Mariya te nyangwe ne Jak bene Yosep n̄e nyangwe ne bono be Sebede b̄a ke njoka boma benori.

Pumbuna Yesus

(Mk 15; Lk 23; Jn 19)

⁵⁷ Ke bekoko ma kelo, ε wete mo Arimate nde Yosep dya. A b̄a mo kusuku, be sendi wete jeke Yesus.⁵⁸ A ka ke yi Pilat ke diyé mun Yesus. É Pilat jaye nde, bo bon mun Yesus nye nye.⁵⁹ É Yosep bu mun Yesus boye ke wete wumna ndombɔ ne mbon mbon⁶⁰ kwa ke ningwe ke jonja bonson te yi nye Yosep ne nguru wene ma lépi nde, bo tim nye nye ke wete nyangwe tari ké. Bo ti pa pumbo wete mumo kete ne mbombu na. É nye nje bingile wete nyangwe tari dibɔ ne numbu te tɔke kendi kwa.⁶¹ Mariya te ngondu Magdala bene Mariya te yoru b̄a womete metidyé ke keki bonson.

⁶² Misi pupe, yite nde, ke kon mekomsa me yeso *Saba, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé n̄e *Befarisé ke dolo Pilat lepo nye nye nde:⁶³ «Sa Mboko, wuse ndi ke take yasi te yi mo ja ko dikima lepo piɲo te yi nye b̄a ndi ne jon ké. A dikima lepo nde: «Ya metu yitai ke konje mi ta womiyé.»⁶⁴ Dete, peso nde, bo pem bonson kumo ke metu yitai, kamba bejeke bene me nje gubo mun ne kwa n̄o nje kpalo lepo nye bomɔ nde: «A womiyal! Lepina ja te yite ta nje be sey ngboro kwa bosate.»⁶⁵ É Pilat lepe nye bo nde: «Ta besoja be pemna yasi baka, ne kwân, bo kên ke pemo bonson nda yi wune kwadyé.»⁶⁶ É bo nje kwa bu yiɲa yasi nda danji dakse ke numbu bonson yi tedye nde, yo nyangwe kum nye deti te yi kelo dete. Bo bonma sendi besoja tiko womete yi pemna bonson.

28

Womiyá Yesus

(Mk 16; Lk 24; Jn 20)

¹ Ke kon yeso *Saba ε Mariya te ngondu Magdala bene Mariya te yoru teme bemeɲmene ne sut ke bosa yeso te ε kande jonja sonɗi yi ke beɲe bonson.² Semo semo, ε meneti ngwanɗwama budɲate, keto wete jaki Baba Mboko piya wule dyobo njeɲe tari soɲe ke numbu bonson nje kwa diyo metidyé ke to te.³ A b̄a ke pano ke misi nda yesi mbiyo, melambo mene b̄a

wumnate ne mbon mbon.⁴ Besoja bete be b̄a ke pemo yasi baka gwa wɔ ngwanɗwama tika nda mun bomɔ.⁵ Yasi wete, ε jaki lepe nye bomari nde: «Ke be wune, ne ti gwaki wɔ na. Mi duwa nde, wune sán Yesus te yi bo ngbama ke kroa ko.⁶ A yeti se waka na, a ma womiyé nda yi nye ma lépi ké. Ne njâki, ne bêna mbey te yi bo ningwa nye kete ké.⁷ Wune kên nedo ke lepo nye bejeke nde: «A ma womiyé ke njoka bemun. A ma kande kwa ne wune ke pe Galile. Wune ta beɲe nye mate.» Ma yoke yi mi ma lepo nye wune ké.»

⁸ Boma gwa wɔ, ma bo b̄a ne nyangwe mesosa ke temo. Bo kwanɗma jese nedo ke keki bonson sedye ke lepo tom te nye bejeke bene.⁹ Semo semo, Yesus ε nje ke mbombu yan ru sangwa ne bo lepo nde: «He lépi wune!» É bomari ke wuse nye ke mekol kuse mebon kano nye.¹⁰ É Yesus lepe nye bo nde: «Ne ti gwaki wɔ na. Ne kên lepo nye beman bembe nde, bo kên pele Galile, bo ta beɲe mi mate.»

¹¹ Piɲo te yi bomari b̄a ndi ke k̄e ké, ε b̄a besoja bete be b̄a ke bakidyé bonson baka pesa kumo ke moy dya, dolo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé yekidyé meyasi hene te yi kwanɗama ké nye bo.¹² Ke konje, ε bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyé n̄e betomba be dya wesidya kpo ngin kanje budya moni nye besoja baka¹³ lepo nye bo nde: «Wune lépi nde, bejeke bene njâ ne tu nje gubo nye piɲo te yi wune b̄a ke jako ké.¹⁴ Ma nge nyangwe kum dya woke kasi te, wuse ta wedye temo ne kelo nde, wune ti sangwanɗwame ne menjanɗwame na.»¹⁵ Besoja bonma moni te, ε bo kele nda yi bo lepima nye bo ké. É lepi ja te yi bo lepima nye bo nde, bo lépi dete ké lapidya ke njoka Beyuden kumo ndi muka.

Yesus ke punje yotu nye bejeke bene

(Mk 16; Lk 24; Jn 20)

¹⁶ Bejeke kamo jo wete temma ke pele Galile ke keki te yi Yesus lepima nye bo ko.¹⁷ Ke bo ma beɲe nye ké, ε bo kuse mebon kano nye. Ma banja b̄a ne meso ke temo.¹⁸ É Yesus ke ke keki yan lepo nde: «Njambiyé ma nye mi deti te yi namo meyasi hene kande ke kwey kumo ke meneti.¹⁹ Dete, wune kwân, wune kên nde, mekando hene bêki bejeke bembe. Wune kên dete ne nje topuna yan ke moroko ne dino Da, ne dino *Monɔ, ne yi Kimɔ Sisin.²⁰ Wune kên nde, bo bêki bejeke bembe dete ne nje tedya yan sendi nde, bo bâkidya meyasi hene te yi mi lepima nye wune ké. Ma wune dükwe nde: Mi ndi sine wune metu hene kumo ke siyna mboko te yoko.»

Kimɔ Tom Yesus Krist te yi Mark ketima

Mekana mete yoko, yo Mark kete yo. Yiŋa diŋo dyene nde Jan. Nye mo Yerusalem. A kendima budiyate bene Pol bu Barnabas. A nembima meyasi ne kwet kwet ke moy mekana mene kwa Matiyɔ bene Lukas.

To mekana mete yi nye ketima kɛ tedya nde, Krist ba mo te e kele mesay nye besɔ. A kelma kimɔ mekele budiyate ke jonŋwe ne. Yo yakanŋwe tedye nde, a ba Njambiyɛ.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke nyanŋwe menŋabiye yini:

1. Kandina mesay me Yesus ke njoka bomɔ (kumte 1).
2. Mesay mete yi Yesus kelma kɛ (kumte 1-13).
3. Yesus wokunama ne Njambiyɛ kumɔ ke soŋ (kumte 14-15).
4. Womiya Yesus ne duwa ne ke pe dyobo (kumte 16).

Kasi Jan te mo topuna bomɔ

ke moroku
(Mt 3; Lk 3; Jn 1)

¹ Kimɔ Tom te yi lepe kasi Yesus Krist te mono Njambiyɛ kɛ kandima deke: ² Yo kandima nda yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyɛ ketima kɛ. A ketima nde: <Beŋa, mi ke kande tomɔ mo tomun ne we, na ke kandi kobile nje tike we. ³ Wete mumɔ ke kembidya ke moy kongor nde: Wune kombila nje Baba Mboko. Wune tembidiya menje mene ne ngben.> ⁴ Diyo ke konje, e Jan dya nye bo ke topuna bomɔ ke moroku ke kongor, pele ke kasi topuna bomɔ ke moroku nde, bo yeŋsangwe temo jaye nde, bo topa bo ke moroku, ne Njambiyɛ tiki mebeyo man ne ngwete. ⁵ Botu be Yerusalem ne botu be meneti me Yuda hene dikima ke ke yene. Bo dikima jaye beya mekele man ke mbambu bomɔ, e nye diki tope bo ke Yurde. ⁶ Jan dikima lenje wete lambɔ te yi bo kelma ne membru me *samo. Kanda te yi nye dikima lenje ke jon kɛ, bo kel yo ne kotu nyamo. A dikima dye bedɔlo ne mutɔ me jo te yi nye dikima dolɔ ke liko kɛ. ⁷ A dikima pele lepo nye bomɔ nde: «Wete mumɔ ke nje ke konje mbe. A ne deti kwa mi. Mi ti yaka ditima yi wunje kol menakala ke kol ne na. ⁸ Mi topuna mbe wune ke moroku. Yasi wete, ke be nye, a ta tope wune ke Kimɔ Sisij.»

⁹ Ke ngimo te yite, Yesus dyanma wule Nasaret ke meneti me Galile. E Jan tope nye ke moroku ke Yurde. ¹⁰ Ke ngimo te

yi Yesus ba ke bendɔ ndi ngindi deke kɛ, a beŋa dyobo ke nembiyɛ, e Kimɔ Sisij piye nje ke yotu ne nda pepo. ¹¹ E wete men wule dyobo lepo nde: «We mono mbe, soŋ temo mbe, temo mbe hene ke yotu yo.»

¹² Ndana ndana, e Kimɔ Sisij kanje Yesus kenje ke kongor. ¹³ A kwanŋya metu kamoni mate. Ke metu te yinori *Satan ba ndi ke bofe nye. Yesus jonnama mate ke njoka benyamo be liko, e bejaki be Njambiyɛ diki kele mesay nye nye.

¹⁴ Ke bo ma si biye Jan nye ke jobo kɛ, e Yesus kwa ke ke meneti me Galile pele Kimɔ Tom Njambiyɛ nye bomɔ. ¹⁵ A dikima lepo nde: «Ŋgimo te yi Njambiyɛ pesima kɛ ma dya, *Kando Njambiyɛ ma wuta. Wune yeŋsangwe temo jaye sendi Kimɔ Tom.»

*Yesus ke toke bosa bejake bene
(Mt 4; Lk 5)*

¹⁶ Yesus ba ke kwa ke gon nyanŋwe mato Galile. A beŋma Simon bene Andere, man ne Simon ke bete bulajama ke nyanŋwe mato, keto bo ba botu be wona benjanjo. ¹⁷ E nye lepe nye bo nde: «Wune beŋgwe mi, mi ta kele nde, wune kpɔl be botu be dalna bomɔ, tedye nje Njambiyɛ.» ¹⁸ Ndana ndana, e bo ngbese mebulajama man beŋgwe nye. ¹⁹ Yesus tonŋgidyama kumɔ mbambu ne mbet, e nye beŋe Jak te mono Sebede bene man wene Jan. Bo ba ke moy landi ke kobile mebulajama. ²⁰ Ndana ndana, e Yesus jeba bo, e bo tike sangwe wan Sebede ke moy landi bene botu be mesay kwa beŋgwe nye.

Yesus ke soŋe beya sisij ke

yotu wete mbam

²¹ Ke konje, e Yesus kwa bene bejake bene benori ke ke Kapernawum. Ke yeso *Saba ma dya, e nye nyine ke moy mbanjo mewesidya me Beyuden tedye bomɔ melepi me Njambiyɛ. ²² Bomɔ ngbakimama kwalɔ tedya yasi te yene budiyate, keto a dikima tedye bo meyasi ne deti Njambiyɛ. A ti be ke tedye nda yi botu be ketina meyasi na. ²³ Ke ngimo te yite wete mbam te e ba ne wete beya sisij ke yotu ko ba ke moy mbanjo mewesidya man. ²⁴ E nye kembidya lepo nde: «Yo nge, Yesus te mo Nasaret, sine wune ne lepi te nda? 'We njaki nje girise wuse? Mi duwa we kimote, we pupuna mo te yi Njambiyɛ tokuma njese.» ²⁵ E Yesus bama ne beya sisij lepo nde: «Difo numbu yo, pundo ke yotu mbam ko.» ²⁶ E beya sisij jale mbam ko beyate kwa pundo ke yotu ne ne nyanŋwe kambi. ²⁷ E sosu bomɔ hene siye ne hirek, e bo diki diyana tande yan nde: «Yike ba nge? Yike ba kwalɔ jonja tedya yasi te nda? A tedya gba yasi

ne ngungudfyε. A ke bama ko ne beya mesisin, beya mesisin ke wokuna ne nye.»
²⁸ Ndana ndana, ε dīno Yesus wume nyanja yaka ne meneti me Galile hene.

Yesus ke sidfyε yinja budfyā mekɔn

²⁹ Ke bo ma pundo ke mbanjo mewesidfyā me Beyuden ké, ε Yesus kwā bene be Jak nē Jan kē ke tɔ botu bene Andere. ³⁰ Yinori ki ne Simɔn ε nyari bā metinengwε ne duku. E bo lepe kasi ne nedo nye Yesus. ³¹ E nye kē ke keki nyari kenje bō tembidiye ne nye. E kɔn duku siye ke yotu ne, ε nye teme kē kelo mesay nye bo.

³² Ke bekoko ma dya, tu me ke yinja, ε bomɔ bu botu be kɔn hene nē botu bete be bā ne beya mesisin ke yotu baka nje nɔ kē yi Yesus. ³³ E botu be dya hene ngbo wesidfyā ke numey tɔ. ³⁴ A sidfyā mboya mekɔn me budfyā bomɔ, soje sendi budfyā beya mesisin ke yotu bomɔ. A ti be ke jaye nde, beya mesisin lēpinangwe na, keto beya mesisin duwā nye kimote. ³⁵ Yi kē nɔ njenameno pinɔ te yi yasi ndi gba ne mbi mbi mbilip ké, ε Yesus teme pundo kwā kē ke wete mbey te yi bā kine bomɔ kete kē kē ngweta ne Njambiye. ³⁶ E Simɔn bene botu bete be bene bo bā baka bejgwe nye nedo. ³⁷ Ke bo ma dolo nye ké, ε bo lepe nye nye nde: «Bomɔ hene ke goso we.» ³⁸ E nye yejsa nye bo nde: «He kwān kē ke yinja membey ke medfyā mete yi ke mbombu wusu ké, né mi kē pel sendi melepi me Njambiye mate, keto mi ma njāki keto te yite.» ³⁹ E nye teme kwā kendo ne meneti me Galile hene pele Kimɔ Tom ke membanjo mewesidfyā me Beyuden, soje sendi beya mesisin ke yotu bomɔ.

Yesus ke sidfyε kɔn ndoko

wete mbam

(Mt 8; Lk 5)

⁴⁰ Wete mɔ ndoko njā ke yi Yesus kuse meɔn ke mbombu wene ngweta ne nye lepo nde: «Ijge we kwadye, ɔ yakama kelo nde, yotu mbe bēki ne kpele kpele.» ⁴¹ E Yesus gwe ngwete wene sambile bō kpoke ne nye lepo nde: «Mi kwadya, yotu yo bēki ne kpele kpele.» ⁴² E ndoko siye ke kiya mbey ke yotu ne. E yotu ne be ne kpele kpele. ⁴³ E Yesus yokidyε nye ke kiya mbey kidfyε nye nde: ⁴⁴ «Kpe, we ti yekidya meyasi mete yi kwanama ké nye mumɔ na. Yasi wete, ken tedye yotu yo nye mɔ nyena sadaka nye Njambiye, nē we ken kelo sadaka nda yi Moyisi pesima ké, keto yotu yo me ne kpele kpele, né bomɔ duwe nde, kɔn yo siyama.» ⁴⁵ Ko beko d'ete, mbam kɔ kwanma kande pele meyasi mete yi kwanama ké ke membey hene nye bomɔ.

Dete, Yesus ti be se ne deti te yi nyiye ke wete dya ke misi me bomɔ na. A dikima d'iyɔ ne nan ke membey mete yi bomɔ yeti kete ké. Bomɔ dikima wule membey hene nje ke yene.

2

Yesus ke kelo nde, wete mɔ

jemti kēndi

(Mt 9; Lk 5)

¹ Mɔnɔ metu kwanma ke kɔnte, ε Yesus yokwe wolo ne kɔko kē ke Kapernawum. Bomɔ wokuma nde, a ke moy tɔ. ² E budfyā bomɔ ngbo wesidfyā komete, ko mɔnɔ mbey ti be se na ko ke keki numey. Yesus bā ke pele melepi me Njambiye nye bo. ³ Ndana, ε bānā bomɔ yini sobe wete mɔ jemti nje nɔ ke yene. ⁴ Bo ti be ne d'eti te yi kumɔ ne nye ke mbombu Yesus na, keto nyangwe ngil bomɔ. Dete, ε bo bende tosiyɔ, toso yaka ne mbey kome nye bā ké, pidye tan nē mɔ jemti metinengwe kete. ⁵ Ke Yesus ma beje gbate nde, bomɔ baka tikima temɔ ne nye ké, ε nye lepe nye mɔ jemti nde: «Mɔnmbε, mebeyɔ mɔ, mi ke tiko yo ne ngwete.» ⁶ Bānā botu be ketina meyasi bā metidyε womete. E bo diki takina lepo ke moy metemɔ man nde: ⁷ «Nan yi mbam kɔ lepina d'eke ké? A ke gbuto gba ne Njambiye. Nda yakama tiko mebeyɔ me mumɔ ne ngwete kɔ? Kine mumɔ na, ndi Njambiye nyepo!» ⁸ Yesus duwā metake man ke moy temɔ ne ke kiya mbey. E nye lepe nye bo nde: «Keto nge yi wune be ne njel metake d'ete ke moy metemɔ mun ké? ⁹ Nē lepinate nye mɔ jemti nde: «Mebeyɔ mɔ, mi ke tiko yo ne ngwete,» nē lepinate nde: «Tema, bongɔ tan yo kendo,» kelna nge kwā jawo ke njokate? ¹⁰ Yasi wete, mi ke kwadye nde, wune dukwe nde, *Mɔnɔ mumɔ ne d'eti te yi tiko mebeyɔ me bomɔ ne ngwete ke to meneti.» Dete, ε nye lepe nye mɔ jemti nde: ¹¹ «Mi ke lepo nye we nde: Tema, bongɔ tan yo, dukwe kē tɔ yo.» ¹² E nye teme ne nget bu tan ne pundo nɔ ke misi me bomɔ hene. E bo hene ngbakima budfyate lukse Njambiye lepo nde: «Wuse ti pa beje yike ne toru na!»

Yesus ke tɔke Levi

(Mt 9; Lk 5)

¹³ Ke kɔnte, ε Yesus yokwe ne kɔko kē pulɔ gonj nyangwe matɔ. Bomɔ hene d'iyama nje ke yene. E nye diki tedye bo melepi me Njambiye. ¹⁴ Ndana ke ngimɔ te yi Yesus bā ke kwā ké, ε nye beje Levi te mɔnɔ Alfe metidyε ke mbey kome bomɔ diki gbo garama ké. E Yesus lepe nye nye nde: «Bejgwe mi.» E Levi teme bejgwe nye.

¹⁵ Ke ngimo te yi Yesus ba ke dyena ke tu Levi bene bejeki bene ke, e baŋa buɗya botu be boŋna moni garama ne baŋa botu be mebeyo nje dyena sendi bene bo. Yo nde, buɗya botu be boŋna moni garama ne buɗya botu be mebeyo dikima beŋgwe nye. ¹⁶ Ke botu be ketina meyasi bete be ba ke njonj *Befariŋe ba ka ma beŋe nde, Yesus ke dyena bene botu be boŋna moni garama ne botu be mebeyo ke, e bo lepe nye bejeki bene nde: «Keto nge yi nye dyena ke kiya mbey bene botu be boŋna moni garama ne botu be mebeyo ke?» ¹⁷ Ke Yesus ma woko dete ke, e nye lepe nye bo nde: «Yeti botu bete be ne membundo weynate ba ka sa nje mo nyeti na, yasi wete, yo ndi botu be kone ba ka. Mi ti njaki nje jeba ngben bomo na, mi njaki nje jeba botu be mebeyo.»

¹⁸ Wete yeso bejeki be Jan te mo topuna bomo ke moroko ne *Befariŋe ba ke kiyo medye. E bomo nje diye Yesus nde: «Bejeki be Jan ne be Befariŋe ke diki kiyo medye. Ma keto nge yi bejeki te bo ti kel sendi dete ke?» ¹⁹ E Yesus yeŋsa nye bo nde: «Ige mumo kele gwaki jeba beso bene ke mekebi mete, 'beso ma kiyo medye piŋo te yi nye ndi kete bene bo ke? Ko na, ngimo hene te yi nye ndi kete bene bo, bo yeti ne deti te yi kiyo medye na. ²⁰ Yasi wete, ngimo ta dya, ngimo te yi bo ta soŋe ne nye ke mebo man. Yo ke ngimo te yite yi bo ta kiyo medye yey.

²¹ «Mumo ti bonj pel jonja lamba nje dato ke lamba te yi ma buto ke na. Keto nge yo kelna dete, pel jonja te ma nyukute njombu te. O beŋa, nyal te ma nje doko kwa to te. ²² Sendi, mumo ti sopita jonja menjam nye ke boru membe na. Keto nge yo kelna dete, menjam ta wudye kelo nde, membe posukwe. O beŋa, menjam ne membe ma si yambile gwe nyiŋe siri. Yo nde, mumo sopita menjam nye ke jonja membe.»

*Yesus ke lepina ke kasi yeso Saba
(Mt 12; Lk 6)*

²³ Wete yeso Yesus ba ke kwa ke moy menjan mete yi bo be ma nyambi te yi bo kele ne mampa ke. Yo ba ke yeso *Saba. E bejeki bene nye bo ke lekina meto mete kwey ne kwey kwa no. ²⁴ E *Befariŋe lepe nye nye nde: «Beŋa ndi, keto nge yi bo kele yasi te yi membonga musu kidye nde, mumo ti kel ke yeso Saba ke?» ²⁵ E Yesus yeŋsa nye bo nde: «Yite nde, wune ti pa tolo yasi te yi kumande Davit kelma ke ngimo te yi yasi kwanjama nye yi nye gwaj nja bene botu bene ke? ²⁶ Yo nde, a nyiŋma ke mbanjo Njambiyi ke ngimo te yi Abiyatar ba nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyi ke,

bu membampa mete yi diye ke mbanjo Njambiyi ke dye, bu sendi yiŋa nye botu bene. A kelma dete ko beko nde, yo ndi botu be nyena sadaka nye Njambiyi bepo yakanŋwe dye yo.» ²⁷ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Njambiyi tembidiya yeso Saba yi kame ne mumo. A ti kusu mumo keto yeso Saba na. ²⁸ Dete, yo mi *Momo mumo diye ko ne yeso Saba sendi.»

3

Yesus ke sidye jemti wete mbam

*ke yeso Saba
(Mt 12)*

¹ Ke konje, e Yesus kwa nyiŋe wolo ke mbanjo mewesidiya me Beyuden. Wete mbam ba womete, bo ne ma jeme be ne feŋgelen. ² Baŋa bomo ba ke pemo Yesus yi beŋe, simande a ta sidye kon mumo ke yeso *Saba, ne bo kwediya nje te yi lepo nde, a kelma yiŋa beya yasi. ³ E Yesus lepe nye mbam te yi bo ne ma jeme be ne feŋgelen ko nde: «Tema womeri ke bembe bomo.» ⁴ E Yesus nje diye bo nde: «Membonga mun lepi ne nge? 'Bo kama mumo ke yeso Saba, ho bo kel nyalo ne nye? Ne jonjwa mumo ne wona ne, yasi te nda yi mumo yakanŋwe kelo ke yeso Saba ke?» E bo diye ne kpinjibili kine bute numbu na. ⁵ E Yesus woke ngambi kanje misi beŋe ne bo hene kola, keto metemo man ba ne keskere. E nye lepe nye mbam ko nde: «Sambila bo.» E nye sambile bo. E bo te yi ma jeme ke yokwe nje ke mbey te. ⁶ E *Befariŋe punde beke beke bene botu bete be ba ke njonj Kumande Herod ba ka ke kelo kutu yi sa nje te yi bo yakama wo ne Yesus.

⁷ Yesus jisima kwa bene bejeki bene ke pulo nyangwe mato. Nyangwe ngil bomo beŋgwa nye. Bo wula Galile, ⁸ wule Yerusalem ne Yuda hene, wule Idume ne poku te yi Tir ne Sidon. Nyangwe ngil bomo te nja ke yi Yesus, keto bo wokuma meyasi hene te yi nye dikima kelo ke. ⁹ E nye lepe nye bejeki bene nde, bo bonj wete moni landi bakidye womete ladiye ne nye, kamba nyibi nyibi ngil bomo te yike me nje matima nye. ¹⁰ Yo nde, nda yi nye dikima sidye kon buɗya bomo dete ke, e bomo hene be ba ne mboya mekon ba ka diki matima nye yi sa nje te yi kpoke nye. ¹¹ Ke be beya mesisin, ngimo hene te yi bo dikima kanje misi beŋe nye, bo dikima kuse mebonj ke mbombu wene kembidiya nde: «We Momo Njambiyi!» ¹² Yasi wete, a dikima kidye bo nde, kpe, bo ti kel nde, mumo dukwe nye na.

Yesus ke toke botu be tomun

kamo jo yiba
(Lk 6)

¹³ Yesus njá kwá bendo keki jeba botu bete be nye kwadya nde, bo njáki baka. E bo kè ke keki ne. ¹⁴ E nye toke bomo kamo jo yiba be ta diyó ke keki ne baka, na tom bo sendi kenje ke pele Kimó Tom, ¹⁵ nye sendi bo deti te yi soje beya mesisin ke yotu bomo. ¹⁶ Medino me bomo kamo jo yiba te be nye tokuma baka, yoke: Yo ne Simon te yi nye loma nye nde Piyer ko. ¹⁷ Yo ne Jak te mono Sebede bene man wene Jan. Yesus loma bo nde Bowanerges, yite nde Bonó be lum mbiyo. ¹⁸ Yo ne Andere ne Filip ne Bartelemi ne Matiyo ne Tomasi ne Jak te mono Alfe ne Tade bu Simon te yi bo jeba nde Monó kando ko, ¹⁹ nje bu Yudas Iskariyot, mo te e dyangwa Yesus ko.

Kasi lepina lepi gbutu sungwe

ne Kimó Sisin
(Mt 12; Lk 11)

²⁰ Diyó ké, e Yesus nje yokwe kè pe tu bene bejeke bene. Bo ti be ne monó ngimo te yi dye monó yaja na, keto nyanngwe ngil bomó njá wesidya wolo komete. ²¹ Ke beman ne Yesus ma woko dete ké, e bo kè, né bo kè bu nye kwá no, keto bo dikima lepo tande yan nde: «A ke kono ne to.» ²² E botu be ketina meyasi bete be wulma Yerusalem baka lepe nde: «A ne *Kum beya mesisin te yi bo jeba nde *Belsebul ko ke yotu. A soja beya mesisin ke yotu bomó ne deti te yi Kum beya mesisin.» ²³ Ndana, e Yesus jeba bo lepo nye bo ne nje kano nde: «*Satan ne nguru wene yakama dufye yotu ne ne nje te yin? ²⁴ Ke kiya botu be kando wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, kando te ti kè mbombu na. ²⁵ Sendi, ke kiya botu be moy tu wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, moy tu te ti kè mbombu na. ²⁶ Dete, nge Satan lu dyambi sungwe ne yotu ne ne nguru wene baka yotu ne ke bembe, a ti kè mbombu jonna na, yasi wete, a ta yambile. ²⁷ Mumó ti yaka nyije ke tu wete ngabolo mbam yi wenjile meyasi mene kine pa kande biye nye woto nye, na nje wenjile meyasi mene na. Yo nde, nge nye si kande woto nye, a má nje wenjile meyasi me tu dyene yey.

²⁸ «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Njambiyé yakama tiko bomó ne ngwete ke beya yasi hene te yi bo kele ne ke kwaló lepi gbutu hene te yi bo yakama lepo sungwe ne nye ké. ²⁹ Yasi wete, mumó hene e ta lepo lepi gbutu sungwe ne Kimó Sisin, ko Njambiyé ti tiko mo te ne ngwete wete yeso na. Yo nde, mebeyo mete ta diyó ke to ne kpo ne kpo.» ³⁰ Yesus lépi dete,

keto bo dikima lepo nde, a ne beya sisin ke yotu.

Beman be Yesus, yo be nda?
(Mt 12; Lk 8)

³¹ Semo semo, e nyanngwe ne Yesus bene beman dyá diyó ke se tomo mumó, na kè jeba nye. ³² Nyanngwe ngil bomó ba metidye linje nye. E bo lepe nye nye nde: «Bená, nyanngwe ke se bene beman, bo ke dita we.» ³³ E nye yejsa nde: «Nda nyanmbé? Be nda beman bembe?» ³⁴ E nye kanje misi benje ne botu bete be ba metidye linje nye baka lepo nde: «Ne bená, nyanmbé ne beman bembe, bo baka! ³⁵ Yo nde, mumó hene e kele yasi te yi Njambiyé kwadye, mo te manmbé ho dyombu dyembe ho nyanmbé.»

4

Kano ke kasi mo bena mbeki
(Mt 13; Lk 8)

¹ Ke konje, e Yesus basidye nye numbu ke tedya bomó melepi me Njambiyé ke gon nyanngwe mato. Nyanngwe ngil bomó njá wesidya ke keki ne. E nye bende wete landi diyó metidye kete ke to duku. Ngil bomó hene ba ke ngindi ke gon. ² A ba ke tedye bo budya meyasi ne nje mekano. Ke ngimo te yi nye ba ke tedye bo meyasi ké, e nye lepe nye bo nde: ³ «Ne lêngwe meto ke yasi te yi mi ta lepo ké. Wete mo bena mbeki kwanma kè ngwan yi kè nyanje kwaló. ⁴ Ke ngimo te yi nye ba ke nyanje kwaló ké, e yija bale ke nje. E benon si nje dye yo. ⁵ Yija balma ke mbey te yi ba tande metari kine budya gbela meneti kete na. E yo lo nedo, keto meneti ti be dimnate na. ⁶ Yasi wete, ke yeso ma pano, e yo si nyolo sozo, keto mekangil mete ti kume woma na. ⁷ Yija balma ke mbey te yi ba ne mengombiya kete ké. E mengombiya ju si ngangile yo, kwaló te kine nye membumo na. ⁸ Yija kwaló njá balo ke kimo meneti. E yo ju duko wumo membumo. Kwaló te wete nya membumo kamotati, e wete nye kamotan jo kamo wete, e wete nye ne gomay.» ⁹ Ke konje, e Yesus lepe nde: «Mo te e ne meto te yi woko pe, a woku!»

¹⁰ Ke nye ma nje tika nyepo ké, e botu bete be ba ke keki ne baka, ne bejeke bene kamo jo yiba diye nye to kano te. ¹¹ E nye lepe nye bo nde: «Yo ndi wune yi Njambiyé nya deti te yi duwe meyasi mete yi ma béki sofyate ne mbombu ke kasi *Kando Njambiyé ké. Yasi wete, ke yi gbela bomó, meyasi hene kwán ne nje mekano. ¹² Yo kwánngwe dete ke yan, né bo ben yasi sengile kine duwe yasi te yi bo benje ké na, né bo lêngwe meto woko kine biye to yasi te yi bo woke ké na. Yo kélanngwe dete,

ma bo nje yenja temo, ma Njambiye nje tiko bo ne ngwete ke beya mekele man.»

¹³ Yesus nja kè mbombu lepo nye bo nde: «Yite nde, wune yeti ke woko to kano te na? Nge be nde, wune ti woke na, ne ta kelo nan yi woko ne to mekano hene? ¹⁴ Kwalo te yi mo bena mbeki nyanja ké, yo tedya melepi me Njambiye. ¹⁵ Nje te yi yina kwalo balma kete ké tedya botu bete be woke melepi me Njambiye. Ke konje, *Satan nja nedo nje soje melepi mete yi nyinma ke temo yan ké. ¹⁶ Mbey te yi ba tandé metari yi yina kwalo balma kete ké tedya botu bete be woke melepi me Njambiye, jaye yo nedo ne mesosa, ¹⁷ ma bo ti pa lo megata na. Deti sumna kol kikwe yeti na. Nge bo sangwa ne yina mepoku ho tedye bo yina mebone keto melepi me Njambiye ké, o béja, bo jatidya kol ke beya nje. ¹⁸ Mbey te yi ba ne mengombiya yi yina kwalo balma kete ké tedya botu bete be woke melepi me Njambiye, ¹⁹ yasi wete, kesa temo ke meyasi mete yi ngimo te yoko nè kasi kusuku te yi diké sebile temo bomo ké nè yina mewobo ma si nyine temo yan ngangile melepi me Njambiye. O béja, melepi me Njambiye te yi bo wokuma ké ti kelo se yana na. ²⁰ Ma kimo meneti te yi yina kwalo balma kete ké tedya botu bete be woke melepi me Njambiye jaye yo kwa wumo membumo. Wete ke nye kamotati, mbanja ke nye kamotan jo kamo wete, ma wete ke kè nye ne gotan.»

*Kano ke kasi lambo
(Lk 8 nè 11)*

²¹ Yesus ka sendi mbombu lepo nye bo nde: «Mumo kwénja ka lambo nje bu mbe buse no ho bu tiko ke nji tan? 'A ti bonj kase ke to tebel na? ²² Keto kine yana te yi be sodyate yakama diyo kine pundo puye na. Sendi, kine yana te yi be sodyate yakama diyo nde, bomo ti duwe na. ²³ Mo te e ne meto te yi woko ne pe, na woku!» ²⁴ E Yesus nje lepo sendi nye bo nde: «Wune diy ne sosu ke yasi te yi wune woke ké. Njambiye ta nye wune yasi bengwe ndi kiya dokó mapi te yi wune yeké ne yasi kete nye besu ké. Ma a ta dokidye yina yasi ke to te nye wune. ²⁵ Yo nde, bo ta dokidye yina yasi nye mo te e me no ko. Ma pe yi yoko e kine yana ko, bo ta soje ko mono yasi te yi nye no ké.»

Kano ke kasi kwalo te yi lo ju nyepo

²⁶ Yesus nja kè sendi mbombu lepo nde: «*Kando Njambiye kwánangwe nda yi mumo kè nyanje ne kwalo ke ngwanj ké. ²⁷ Ke konje, ko a yáki ko a pém tu ne yeso, kwalo ke lo ne dokó kine nde, nye ne nguru wene dukwe nda yi yo kwanja no ké na. ²⁸ Meneti ne nguru wene ke kelo

nde, nyambi wum kande ke lonate kumo ke wumnate nje kumo ke ngimo te yi yo ta si tandé deto ké. ²⁹ Ke yo si deto dete ké, o béja, ndana ndana a nya bo ke mesay, keto ngimo sojna nyambi ke ngwanj sima dya.»

Kano ke kasi wete mono mbumo

*nde mutar
(Mt 13; Lk 13)*

³⁰ Ke konje, e Yesus nje lepo sendi nde: «He yakama lepo nde, *Kando Njambiye nda nge? He ta yekidye ba kwalo kano te yen yi yeko no? ³¹ Yo nda wete kwalo mono mbumo nde mutar yi bo bu yikile ke meneti ké. Mbumo te kwa yelo ke njoka mekwalo hene te yi diyé ke to meneti. ³² Ma yasi wete, ke bo si yikile yo ke meneti ké, yo kpál nje ju dokó kwa kwalo menyinjo hene, nye nyangwe mebo mete. O béja, benon má nje sumo metu man ke mebo mete jojna ke wukumé te.» ³³ Yesus dikima kwa ne nje budya mekano nda yike deke yi lepo ne melepi me Njambiye nye bomo. A dikima nye mekano saman te yi bo yakama diyé to te. ³⁴ Yo nde, ko a ti lepina nye bo kine nye kano kete na. Yasi wete, a dikima nembé to meyasi hene nye bejeke bene ke ngimo te yi bene bo be bepo ké.

*Yesus ke tembidyé mbuku
(Mt 8; Lk 8)*

³⁵ Ke kiya yeso te bekoko e Yesus lepe nye bejeke bene nde: «Wuse sáfikwe nyangwe mató kè nginje te yoru.» ³⁶ E bo tike ngil bomo bu Yesus kwa no nedo ne landi te yi nye ba ke moyte ko. Yina melandi ba sendi ke njonj ne. ³⁷ Ndana ndana, e wete nyangwe mbuku dya. E mekumbo menda ke landi. E landi kande dyena moroku. ³⁸ Yinori Yesus ba ne ke jako ke to filo, ke meta me landi. E bo jeme nye lepo nde: «Yekele, he ta giro ndana, 'yo yeti ke kelo ne we yana na?» ³⁹ Yesus jemiya bama ne mbuku lepo nye nyangwe mató nde: «Yo sily dete. We ti wati na.» E mbuku siye, e yasi hene yokwe be ne te ne semyek. ⁴⁰ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Keto nge yi wune gwe wó dete ké? 'Yite nde, wune yeti ke tiko temo ne mi na?» ⁴¹ Bo gwá wó budyate, sosu ne hirek. E bo diké lepo tandé yan nde: «Yoko ba kwalo mo te nda yi gba mbuku nè nyangwe mató wokuna ne nye ko?»

5

Yesus ke soje beya mesisij ke

*yotu wete mbam
(Mt 8; Lk 8)*

¹ Bo nja sabiye kumo ke nginje nyanngwe mato ke meneti me botu be Gerasa. ² Yesu piya ke landi yaka ne wete mbam ke wule ke menguku kome bo dikima pumbo bemuñ ké. A nja sangwa ne Yesu. Mbam te ba ne wete beya sisin ke yotu. ³ A dikima diyo ke menguku mete. Ko mumo wete ne wete ti be ne deti te yi woto nye na, ko ne mekol me sumba. ⁴ Yo nde, bo dikima nye mepoka ke mekol mene woto nye ne mekol me sumba. Ko dete, a dikima pamo mekol me sumba leke mepoka ne ese ese. Mumo wete ne wete ti be se ne deti te yi kuse nye na. ⁵ A dikima diyo tu ne yeso ke menguku menori ne ke to mekeki. A dikima diyo ndi kambi, ndi tendina yotu ne metari. ⁶ Ke nye ma kanje misi beje Yesu ke nje ne naja ké, e nye sedye ké kuse mebon ke mbombu wene ⁷ kembidya lepo ne men ke kwey nde: «Yesu te Monó Njambiye te e kwanma meyasi hene ke kwey ko, sine we ne lepi te nda? Mi ke lepo nye we ke mbombu Njambiye nde, we ti tedya mi mebone na.» ⁸ A lepi dete, keto Yesu lepima nye nye nde: «Beya sisin, pundo duwe ke yotu mbam ko.» ⁹ E Yesu diye nye nde: «Dino dyo nde nda?» E nye yejsa nde: «Dino dyembe nde Nyanngwe ngil, keto wuse ne buyo.» ¹⁰ E nye ngweta budyate ne Yesu nde, a ti lonjukwe bo ne poku meneti te yite na.

¹¹ Nyanngwe kuru beabem ba ke dyena womete pulo to keki. ¹² E beya mesisin ngweta ne nye lepo nde: «Kenjikwe wuse ke kuru beabem bari, ne wuse ke nyin ke yotu yan.» ¹³ E Yesu jaye. E beya mesisin punde duwe ke yotu mbam ke nyinje beabem. Ndana, e kuru beabem siliye komba ne beya soko ne bibibi ke gwadya ke nyanngwe mato bebiye moroku si gwe. Buyo yan kumma nda tomay yiba. ¹⁴ E botu bete be ba ke bakidye beabem baka sedye kamba kwá ké yekidyé kasi te ke nyanngwe dya ne ke monó medya. E bomo sutiye ké beje yasi te yi kwanama ké. ¹⁵ Bo ka kumo kome Yesu ba ké. E bo beje mbam te e ba ne beya mesisin ne mbombu ke yotu ko ke diyo weynate ne melambo ke yotu, gba nye mo te e ba ne ngil beya mesisin ke yotu ko. E bomo gwe wo budyate. ¹⁶ Botu bete be diyma ke mbey te baka yekidyé meyasi mete yi bo bejma ké nye bo. Kande ke yi mo te e ba ne beya mesisin ke yotu ko kumo ke yi beabem. ¹⁷ Dete, e botu baka nye numbu ke mengweta ne Yesu nde, a kwán londó ke meneti man.

¹⁸ Ke ngimo te yi Yesu ba ke bendó landi ké, e mbam te e ba ne beya mesisin ne mbombu ke yotu ko diye nye nde, a ke kwadye kwá bene nye. ¹⁹ Yasi wete, Yesu ti jaye na, a lepima nye nye nde: «Dukwe

ké tu dyo sunngwe botu bo, nõ yekidyé meyasi hene te yi Baba Mboko kelma ne we ké nye bo, yekidyé sendi nda yi nye gwá ne ngwete wo ké.» ²⁰ Ndana, e mbam kwá. E nye kande pelna yasi hene te yi Yesu kelma ke yotu ne ké ke nyanngwe medya kamo te yi ba ke meneti mete ké. E bomo hene ngbakima.

Yesu ke womiye wete monó ngondu.

Wete nyari ke kpoke numbu

lamba Yesu

(Mt 9; Lk 8)

²¹ Yesu kwanma ne landi yokwe ne koko kumo ke nginje te yoru. E nyanngwe ngil bomo nje wesidyé ke keki ne. A ba ke ngindi ke gon nyanngwe mato. ²² E wete kum mbanjo mewesidyé me Beyuden dya. Dino dyene nde Yayrus. Ke nye ma kanje misi beje Yesu ké, e nye nje balo ke nji mekol mene ²³ ngweta budyate ne nye lepo nde: «Tiso monmbe, monó nyari ta gwe ndana! Inja kase mebo ke yotu ne, ne kon ne siy, na ju.» ²⁴ E Yesu kwá bene nye. Nyanngwe ngil bomo ba ke bejngwe nye ne suk suk matima nye.

²⁵ Yinori wete nyari ba ke njoka ngil, mekiyo ba ke lekwe nye, yo me ke mesew kamo jo yiba. ²⁶ A bejma mebone budyate ke bejngwa budya botu be nyeti ké no. A kwanjya meyasi hene te yi ba nde, a jónnanngwe no ké, ko woko monó mekamna ne mbet na. Kon kpalma doko doko ké no mbombu. ²⁷ A wokuma bomo ke lepo kasi Yesu. E nye kwá ne pulo kon bomo nyinje moy ngil kpoke lambó ne. ²⁸ Keto nya ko dikima lepo ke moy temo ne nde: «Nge mi kpoke ndi gbela lambó ne, kon mbe ta siyo.» ²⁹ Ndana ndana, e mekiyo mete yi ba ke lekwe nye ké pesiye ke kiya mbey. E nye woke ke moy yotu ne duwe nde, kon ne siyma. ³⁰ Ndi ke kiya mbey sendi Yesu duwá nde, yinja deti ne duwá ke yotu ne. E nye yejsa ke njoka ngil diye nde: «Nda kpokuma lambó mbe ko?» ³¹ E bejeke bene yejsa nye nye nde: «We ke beje nde, bomo deke ne suk suk ke matima we, ke konje, we ke kpalo diye nde: «Nda kpoke mi?» » ³² Yesu ka mbombu ngekila, na bej mo te e kelma yasi yinori ko. ³³ Nyari gwá wo ngwanngwa, keto a duwá yasi te yi dyanma nye ké. E nye nje kuse mebon ke mbombu Yesu lepo yasi hene te yi kwanama ké nye nye. ³⁴ E Yesu nje lepo nye nye nde: «Monmbe, tikina temo te yi we no ké jonngwa we. Kwanjo ne te, kon yo siyma ne kpaya.»

³⁵ Yesu ba ndi ke lepina dete ké, yaka ne bomo ke wule ke tu Yayrus te kum mbanjo mewesidyé me Beyuden nje lepo

nye nye nde: «We njángwe sendi yekele ne nge, ngɔndu wɔ tɔ si gwe.»³⁶ Yasi wete, Yesus wokuma lepi te pupɛ metɔ, ε nye lepe nye Yayrus te kum mbanjo mewesidya me Beyuden nde: «We tɔ gwaki wɔ yanja na, siya te ndi nde, tiko temo ke yembe.»³⁷ Yesus tɔ jaye nde, wete mumo bengwe nye na, soɲe ndi Piyer nɛ Jak bene man wene Jan.³⁸ E bo kwɔ kumo ke tɔ kum mbanjo mewesidya me Beyuden ko. E Yesus dole bomo ne ho, banja ba ke lelo kembidya ne kpɛ.³⁹ E Yesus nyiɲe tɔ, lepo nye bomo nde: «Ho te yike yi wune kele kɛ, yo keto nge? Keto nge yi wune lele ke? Monosike tɔ gwe na, a ke jako.»⁴⁰ E bo nyete nye. Dete, ε nye punje bo hene kenje sɛ. E nye bu ndi sangwe ne mono nɛ nyanɲwe ne mono nɛ botu bete be nye nja bene bo baka nyiɲe no ke mbey kome mun monosike ba kɛ.⁴¹ E nye biye monosike ke bo lepo nde: «Talita kumi!» Yite nde: «Mɔno ngɔndu, mi ke lepo nye we nde: Tema.»⁴² E mono ngɔndu teme ndi ne nget ke kiya mbey nye kol ke kendi. A ba ne mesew kamo jo yiɓa. E bo ngbakima budyate.⁴³ E Yesus lepe nye bo nde, kpɛ, mumo tɔ dukwe yasi te yi kwanama kɛ na. E nye nje lepo nde, bo nyɛki monosike medye.

6

Botu be Nasaret yeti ke tiko temo

*ke yi Yesus na
(Mt 13; Lk 4)*

¹ Yesus punduma womete kwɔ kɛ ke dya dyene. E bejeki bene bengwe nye. ² Ke yeso *Saba ma dya kɛ, ε nye kande tedya bomo melepi me Njambiye ke mbanjo mewesidya me Beyuden. Budya botu bete be dikima lengwe meto ke yasi te yi nye ba ke lepo kɛ ngbakimama. E bo dikɔ lepo nde: «Mbam te yoko kwɛdyangwe yike we? Njel dyanɔ te yike wɔla nye we? Ma deti kelna kwalɔ nyanɲwe mekele mete yike wɔla ba nye we?»³ A yeti kapinda, mono Mariya na? 'Yeti man ne Jak nɛ Yoses nɛ Yude nɛ Simon na? 'Sine bedyombu yeti waka na?' Ma pe yan, bo beɲma nde, a ba yasi te yi jatidya bo kenje ke beya nje. ⁴ Yasi wete, ε Yesus lepe nye bo nde: «Bo ti luksa mo punja melepi me Njambiye ke dya dyene, ke njoka bejadye bene ho ke moy kando dyene na. 'Bo luksa ndi nye ke yiɲa membey.»⁵ Dete, yo kelma nde, a tɔ kel yiɲa nyanɲwe mekele womete na. A kasa ndi meɓo ke yotu banja botu bekon ne mbet sidye mekon man. ⁶ Yesus ngbakimama keto bo tɔ tike temo ke yene na. Ke konje, ε nye kwɔ kendo sangwe medya mete yi ba ke poku te yite kɛ, tedye bomo melepi me Njambiye.

Yesus ke tomɔ bejeki kamo jo yiɓa

*kenje kɛ lepina Kimɔ Tom
(Mt 10; Lk 9)*

⁷ Ndana, ε Yesus jeba bejeki bene kamo jo yiɓa kande tomna yan yiɓa yiɓa. A nya bo deti te yi soɲe beya mesisiɲ ke yotu bomo. ⁸ E nye lepe nye bo nde, kpɛ, bo tɔ biya yanja kwɔ no na, soɲe ndi tongolo. Bo tɔ biya ko medye ko kobiye ko mono lito moni bakidyɛ ke jon na. ⁹ Ndi nde, bo yakama lenje menakala, ma mumo tɔ dokidya lambo yiɓa ke yotu kwɔ no na. ¹⁰ Ke konje, ε nye lepe nye bo nde: «Tɔ hene te yi wune ta nyiɲe ya te, wune dɔy ndi womete kumo ke ngimo te yi wune ta kwɔ kɛ. ¹¹ Ma nge wune kume ke yiɲa mbey nde, bomo tɔ bu wune kimote ho woko melepi mun na, ne wune kwɔn womete. Kome wune ta teme yi kwɔ kɛ, nɛ wune kɔtu ngbutu te yi ndama ke mekol mun kɛ yi tedye bo nde, bo kelma beyate.»¹² Bo temma kwɔ yi kɛ pele melepi me Njambiye nye bomo nde, bo yɛnsangwe temo. ¹³ Bo soɲma beya mesisiɲ budyate ke yotu bomo, lombɛ mutɔ ke yotu budya botu bekon yi sidye ne mekon man.

*Kasi sɔɲ Jan
(Mt 14)*

¹⁴ Kumande Herod wokuma kasi Yesus, keto dɔno dyene ba ke wumo budyate ke membey hene. Bo dikima lepo nde: «Jan te mo topuna bomo ke moroku womiya ke njoka bemun, yori yi nye be ne deti te yi kelo nyanɲwe meyekambiye te yike kɛ.»¹⁵ Baɲa bomo dikima lepo nde: «Yo Eli.» Baɲa nde: «Yo ndi wete mo punja melepi me Njambiye nda botu be punja melepi me Njambiye hene.»¹⁶ Yasi wete, ke Herod ma woko meyasi mete yi Yesus dikima kelo kɛ, ε nye lepe nde: «Gba Jan te yi mi lepina nde, bo pɛsi to ne ko, yo nye womiye.»¹⁷ Yo nde, Herod ne nguru wene tomma bomo kɛ biye ne Jan nye ke jobo kwɔ woto nye. Herod kelma dete, keto nye Herod sukuma Herodiyas te nya man wene Filip ke meɓo mene bu nye ne megwaki. ¹⁸ E Jan dikɔ lepo nye nye nde: «Yo ti yaka nde, bonggo nya monɲ ne megwaki na.»¹⁹ Dete, ε Herodiyas bakidyɛ ngol te ke temo sunɲwe ne Jan, sa nje te yi wo nye. Ma yasi wete, a gosuma nje te denjo, ²⁰ keto Herod ba ke kamba Jan. A duwa nde, Jan ba ne ngben kine mejosɔ ke yiɲa yasi na. Herod ba ke kambidya ne nye budyate. Mengimo hene te yi nye woke yasi te yi pundɛ ke numbu Jan, a dikima dɔyɔ sosu ne ham, ndi nde, a ba ne mesosa yi woko meyasi mete yi Jan dikima lepo kɛ.

²¹ Wete yeso ε yiɲa kimo ngimo dya ke yi Herodiyas. Yo ba ke ngimo te yi Herod ba ke kelo jeso yeso jariki ne kɛ. A kelma

nyangwe dina jeba ne nyangwe bekum hene nê bekum beſoja nê kpaſa bomɔ be meneti me Galile. ²² Diyo kɛ, ɛ ngɔndu Herodiyas nyiŋe tɔ ɔlo jeso. Ɛ yo biye temɔ Herod nê botu bete be ɓa ke mbey medye bene bo baka. Ɛ kumande Herod lepe nye ngɔndu nyari nde: «Diya mi yasi hene te yi we kwadye, mi ta nye we yo.» ²³ Herod kinjama yotu lepo nye nye nde: «Yasi hene te yi we ta diye, ko nge, mi ta nye we yo. Ko beko nde, mi pɛsi meneti mete yi mi name kɛ ke bembe ɓu pel te wete nye we, mi ta kelo.» ²⁴ Monɔ nyari punduma kɛ dolo nyangwe lepo nye nye nde: «Mi diya ɓa nge?» Ɛ nye yeŋsa nde: «Diya to Jan te mo tɔpuna bomɔ ke mɔroku.» ²⁵ Ɛ nye yokwe beke beke nyiŋe tɔ kɛ nedo ke yi kumande Herod lepo nde: «Mi kwadyikwe nde: Nyeko mi to Jan te mo tɔpuna bomɔ ke mɔroku ndana ndana waka ke moy pan.» ²⁶ Yo nya kumande Herod ngambi budyate, na keto a sima kinja nê keto mberi misi me botu bete be nye jebama baka, a ti kwadye pitidyen numbu se na. ²⁷ Dete, ɛ nye tome wete soja te ɛ ɓakidyen nye ko nedo lepo nde, a kwán beke beke yokwe ne to Jan te mo tɔpuna bomɔ ke mɔroku. ²⁸ Ɛ soja kwá kumo ke tɔ jobɔ pesɔ to Jan nye ke moy pan dya no kanje nye ngɔndu nyari. Ɛ nye nje kanje nye nyangwe wene. ²⁹ Ke bejeke be Jan ma wokɔ kasi te kɛ, ɛ bo kɛ ɓu mun ne kɛ pumbo.

Yesus ke nye bomɔ tomay

yitan medye

(Mt 14; Lk 9; Jn 6)

³⁰ Botu be tomun be Yesus nja yokwe, ɛ bo nje wesidya ke keki ne. Bo yekidya meyasi hene te yi bo kelma nê yi bo tedya ke nê nye nye. ³¹ Ɛ Yesus lepe nye bo nde: «Wune njáki wonja tande yun, né wuse kwá kɛ ke mbey te yi kine bomɔ kete kɛ, né wune pa wedyá ne mbet.» A lépi dete, keto bomɔ ɓa ke nje duwe ne gbiti gbiti, ngimo te yi bo ta dye ne monɔ yaŋa ti be na. ³² Dete, ɛ bo kwá ne landi yi kɛ ke yiŋa mbey te yi ɓa ne senjenje kine bomɔ kete kɛ. ³³ Ko dete, budya bomɔ semma bo ke kwá, ɛ bo duwe bo. Ɛ bomɔ sutiye ke medya hene pesa kol ne kol beke beke kande kumo ne bo ke mbey te yi bo kɛ kete kɛ. ³⁴ Ke Yesus ma piye ke landi kɛ, a ɓéŋa nyangwe ngil bomɔ ke. Ɛ nye gwe ngwete yan budyate, keto bo ɓa nda ɓesam bete be kine mo ɓakidyen yan baka. Ɛ nye kande tedya yan budya meyasi. ³⁵ Bekoko sima dya, ngimo ma kwá budyate, ɛ bejeke be Yesus kɛ ke keki ne lepo nde: «Waka kongor, ngimo sima kwá sendi budyate. ³⁶ Tiko, né bo kwá kɛ ke melunde nê ke medya mete yi ke

poku te yi waka kɛ, né bo kɛ ɓom yasi te yi bo yakama dye.» ³⁷ Ɛ Yesus yeŋsa nye bo nde: «Ndi gba wune ne nguru wun nyêki bo medye.» Ɛ bo nje yeŋsa nye nye nde: «Wuse ɓôn ka ndi moni te yi yakama gbo mo mesay ke meyo mesay gomay yiba kɛ kɛ bomɔ ne medye nje nye bo?» ³⁸ Ɛ Yesus diye bo nde: «Wune ne mampa niŋɔ? Wune pân kɛ ɓeŋe.» Ɛ bo kwá kɛ dita yokwe nje lepo nde: «Yo ne mampa yitan nê benjanjo yiba.» ³⁹ Ɛ nye lepe nye bo nde, bo lépi nye bomɔ hene nde, bo dɔy dɔyo ne menjoŋ mete ke to membunjo. ⁴⁰ Ɛ bomɔ kwá dɔyo ke menjoŋ mete, ɓaŋa kamotan kamotan, ɓaŋa gomay gomay. ⁴¹ Ɛ nye nje ɓu mampa yinɔri yitan nê benjanjo ɓenɔri yiba kanje misi kenje kwey nye Njambiyé wosoko. Ke koŋte, ɛ nye nje leke yo kanje nye bejeke bene, né bo kabi nye ngil bomɔ. Ɛ nye kaɓe sendi benjanjo ɓenɔri yiba yaka ne bo hene. ⁴² Bomɔ hene dɔyena dita. ⁴³ Ɛ bo nje wesidye bukwe mampa nê bukwe njanjo tonje memako kamo jo yiba. ⁴⁴ Ke njoka botu bete be dɔyena baka ɓembang ne ɓembang kumma bomɔ tomay yitan.

Yesus ke kendo ke to duku

(Mt 14; Jn 6)

⁴⁵ Ndana ndana ke koŋte kɛ, ɛ Yesus lepe nye bejeke bene nde, bo ɓéŋdi landi kande sabiye kɛ nginje te yoru ke pulo Betsayda, na pa tika lepo nye ngil bomɔ nde, bo silki duwe. ⁴⁶ Ke ngil ma si kwá kɛ, ɛ nye kwá ɓendo keki yi kɛ ngweta ne Njambiyé. ⁴⁷ Tu yinjama dolo bejeke nê landi ke bembe sombu, ndi Yesus tikama nyepɔ ke ngindi. ⁴⁸ Yesus ɓenja nde, bejeke ke sangwa ne meɓone budyate yi duku ne landi, keto bo ke kɛ, pupɔ ke nje njako ke mbombu yan mata bo. Ke poku njenameno, ɛ Yesus kande kendi ke to duku kɛ no pulo yan. A diyma kwá bo kwangɔ. ⁴⁹ Ke bo ma ɓeŋe nye ke kendo ke to duku kɛ, ɛ bo take nde, yo ablasa. Ɛ bo kande kambi. ⁵⁰ Bo hene ɓenja nye, ɛ bo gwe wɔ budyate. Ndana, ke Yesus ma ɓeŋe dete kɛ, ɛ nye bete men kenje bo lepo nde: «Né ti kambi na, yo mi, ne ti gwaki wɔ na.» ⁵¹ A ká kɛ dolo bo ɓendo landi. Ɛ pupɔ siye. Ɛ bo ngbakima budyate. ⁵² Bo ngbakimama, keto bo ti biye to yasi te yi kwannama ke meyekambiyé mete yi nye kelma yi nye ne bomɔ mampa kɛ na. Bo ti biye to te na, yo nde, metemo man ɓa ne keskere.

⁵³ Bo sabiyya nyangwe mato kumo nginje te yoru ke meneti me Genesaret kwá ɓendo ngindi. ⁵⁴ Ndi ne piya te yi bo piya ke landi kɛ, ɛ bomɔ duwe nde, yo Yesus. ⁵⁵ Ɛ bo kɛ ke poku te yinɔri hene, kande ɓobuna botu ɓekon ke metan kɛ no ke mbey hene

te yi bo wokuma nde, a kete ké. ⁵⁶ Ke mbey hene te yi nye nya kol kete, ko ke mɔnɔ mɛɔɔya ko ke nyanɔwe mɛɔɔya ko ke mɛlundɛ, bo dikima bu botu be kon nje tiko ke membey mete yi bomɔ diki wesidya kete ké. E bo diki ngweta ne nye nde, a jáya nde, botu bekon kpóka ndi gbela numbu lambɔ ne lalɛ. Dete, baka hene be kpokuma numbu lambɔ ne, mekon man siyama.

7

Befarişɛ nè kasi metumbu me

bɛbaba ban

(Mt 15)

¹ *Befarişɛ nè banja botu be ketina meyasi be wulma Yerusalem baka njá wesidya ke kɛki Yesus. ² Bo beɔma banja bejeke bene ke dyena ne mebo mete yi kpokuma yiɔa yaɔa te yi nye sembo ké. Yite nde, bo ti weye mebo na. ³ Yo nde, Befarişɛ ko Beyuden hene ti dyenangwe kine pa weye mebo kimote, beɔngwe mekele mete yi wulma ne besanmbambo ban ké na. ⁴ Sendi, ke bo yɔkwe ke moy sɛ, bo yeti ne deti te yi dyena kine pa weya na. Bo sendi ne buɔɔya yiɔa mekele mete yi bo bakidye yi wulma ne betomba nda weyna mɛpelo nè membe nè meɔle mete yi sumba nè metan. ⁵ E Befarişɛ nè botu be ketina meyasi diye Yesus nde: «Keto nge yi bejeke bo ti beɔngwe mekele mete yi wulma ne besanmbambo busu ké? Keto nge yi bo dyena ne mebo mete yi kpokuma yiɔa yasi te yi nye sembo ké?» ⁶ E nye yeɔsa nye bo nde: «Wune botu be likisi! Lepi te yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye lepima ke kasi yun ké bɔ gbakasi. Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Botu baka kán mi ke kondo numbu, yasi wete, temɔ yan londunate ne mbj ne mi. ⁷ Kannate yi bo kane ne mi ké gba gbelate. Bo tɛɔɔya ndi meyasi mete yi wule ke pesina te yi bomɔ.> ⁸ Wune ke tiko membonɔa me Njambiye kpalo bakidye mekele mete yi wulma ne betomba ké.» ⁹ A ka mbombu lepo nye bomɔ nde: «Wune ke kombile paye membonɔa me Njambiye, né wune nje bakidye mekele mun yi wune ma wúla nɔ ké. ¹⁰ Ma Moyisi lepima nde: <Jɛsɔ sɔɔngwe bene nyɔngwe.> Sendi: <Yɔko e ta lepina beyate ne sangwe ho ne nyanɔwe, bo wóku nye.> ¹¹⁻¹² Ma ke yun, wune lépi yun nde: <Nge mumɔ lepe nye sangwe ho nye nyanɔwe nde: Korban, yite nde: <Yasi te yi mi diyama kame ne we ké, mi sima si nye Njambiye yo ne sadaka.> Ke yite, wune lépi yun nde, a ti kama se sangwe ho nyanɔwe na. ¹³ Dete, wune ke li lepi te yi Njambiye wule ke mekele mete yi wune

tembidya kande ne betomba ké. Ma wune ke kɛ mbombu yi kelo yiɔa buɔɔya kwalɔ mekele nda yite.»

Yasi te yi bekidye mumɔ ké

(Mt 15)

¹⁴ Ke konɔte, e Yesus jeba ngil wolo lepo nye bomɔ nde: «Wune hene lɛngwe meto yi woko lepi ké. ¹⁵ Kine yaɔa wete ne wete yakama wule sɛ kɛ ke moy mumɔ kelo nde, a bɛki ne sembo na. Yasi wete, yo yasi te yi wule ke moy mumɔ ké yakama kelo nde, a bɛki ne sembo. ¹⁶ Nge mumɔ be ne meto te yi woko pɛ, na woku.»

¹⁷ Ke nye ma kwá nyinɛ tɔ be ndi nye bene bejeke bene ne nan ne ngil bomɔ ké, e bejeke diye nye meɔyan ke kasi kano te. ¹⁸ E nye lepe nye bo nde: «Yite nde, wune sendi, wune yeti ne dyano na? 'Ne ti woke nde, kine yaɔa wete ne wete yakama wule sɛ kɛ ke moy mumɔ kelo nde, a bɛki ne sembo na? ¹⁹ Keto yo ti kén ke temɔ ne na, yo kén ke moy, ke konɔte, a má nje kɛ nyako yo ke mbon.» Yesus ke kwadye tɛɔɔye komete nde, meɔɔye hene kimote. ²⁰ A njá kɛ mbombu lepo nde: «Yasi te yi punde ke moy mumɔ, yo yite kele nde, a bɛki ne sembo, ²¹⁻²² keto beya metake hene wúla ke moy yotu, ke moy temɔ mumɔ, yo kwalɔ kelna mewanja hene te yi mumɔ yakama kelo. Yo kasi meɔɔbo nè kasi wona bomɔ. Yo kasi nyena temɔ ke meyasi né kelna beya meyasi. Yo kasi bonja yasi ne nje mesebila nè kasi kelna mekele me memi nè kasi beya temɔ nè tɔyna besɔ nè bendidya yotu nè kelna yasi ne yaw yaw. ²³ Beya meyasi menori hene wúla ke moy yotu kelo nde, a bɛki ne sembo.»

Wete ngɔndu Kanan ne bibina temɔ

ke yi Yesus

(Mt 15)

²⁴ Yesus temma ke meneti me Genesaret womete kwá kɛ ke meneti me Tir. E nye kwá nyinɛ ke mbanja tɔ, yasi wete, a ti kwadye nde, bomɔ dúkwɛ na. Ko dete, a ti be ne deti te yi sɔma kine nde, bomɔ dúkwɛ na. ²⁵ Wete nyari bɔ ne ngɔndu wene ne beya sisinɛ ke yotu. Ke nya ko ma woko kasi Yesus ké, e nye nje balɔ ke nji mekol mene. ²⁶ Nya ko ti be ngɔndu Yuden na, a bɔ ngɔndu Fenisi ke meneti me Siri. A ngwetama ne Yesus nde, a dúɔɔya beya sisinɛ sɔɔɛ ke yotu mɔnɔ wene. ²⁷ E Yesus lepe nye nye nde: «Pa tiko, né bonosike pa dyena dito, keto yo yeti kimote nde, bo bóɔ meɔɔye me bonosike nje bete nye bono beɔmbiye na.» ²⁸ E nyari yeɔsa nye nye nde: «Nyanɔwe Kumande, yo gbate dete. Ma yasi wete, bono beɔmbiye dɔy ndi lalɛ ke nji tebel yi dɔye membulma meɔɔye mete yi balɛ wule ke mebo me bonosike ké.» ²⁹ E

Yesus lepe nye nye nde: «Keto we yensama kimote, dete dukwe, beya sisij ma duwe ke yotu monɔ wo.» ³⁰ Ke nye ma duwe kumɔ tɔ kɛ, a dɔl monɔsike metinengwe ke taɲ, beya sisij ma pundɔ duwe ke yotu ne.

Yesus ke bute meto me wete mbam

³¹ Yesus nɔ tɛmɛ wolo ke meneti mɛ Tir kwɔ ne Sidon laɲsa meneti mete yi nyangwe medya kamo diye kete kɛ. E nye kwɔ kumɔ ke nyangwe matɔ Galile. ³² Bo boɲma wete mbam ne dibina meto nje nɔ ke yene. Mbam te ti be ke lepina kimote na. E bo ngweta ne Yesus nde, a kɔsikwe mebo ke yotu ne. ³³ E Yesus jise ne nye ke ngil bomɔ kɛ ne naɲ nyinje meney mene ke meto mene sa meseri ke bo ne kpoke ne dyem mbam. ³⁴ E Yesus kanje misi kenje kwey pidye sosu lepo nye nye nde: «Efata!» Yite nde: «Butunanjgwe!» ³⁵ Ndana ndana, e meto me mbam butuna, e dyem ne wunjiye, e nye kande ndapi ne kpɛlele. ³⁶ E Yesus lepe nye bo nde, kpe, bo ti yekidya nye numɔ na. Bo beko dete, yo ke ngimɔ te yi nye gaye bo, yo ke ngimɔ te yite yi bo pele kasi te kɛ nɔ mbombu. ³⁷ Bo ngbakimama budyate lepo nde: «Yasi hene te yi nye kele kɛ gba kimote. A ke kelo nde, gba botu bete be ne dibina meto baka woku pɛ, kelo sendi nde, botu bete be ti be ke tapita baka tapitanjgwe.»

8

Yesus ke nye bomɔ tomay

yini medye
(Mt 15)

¹ Ke ngimɔ te yite nyangwe ngil bomɔ nɔ wesidya wolo ke kɛki Yesus. Yasi wete, bo ti be ne yanja te yi bo ta dye na. E Yesus jeba bejeke bene lepo nye bo nde: ² «Mi ke gwe ngwete ngil botu baka budyate, keto yo me ke muka metu yitati yi bo waka ke kɛki mbe kɛ. Ma yasi te yi bo ta dye yeti. ³ Nge mi lepe ndana nde, bo dukwe ne nja, wum ta badye bo ke nje, keto banja ke njoka yan wulma ne naɲ nje nɔ.» ⁴ E bejeke bene pitidye lepo nye nye nde: «Wuse waka ke koɲgor, he ta kelo nan yi nye ne bomɔ medye nde, bo dyaki ditɔ?» ⁵ E Yesus diye bo nde: «Wune ne mampa ningo?» E bo yensa nde: «Yitan jo yiba.» ⁶ E nye lepe nye bomɔ nde, bo diy diyo ke meneti. E nye bu mampa yitan jo yiba ke, nye Njambiyɛ wosoko leke yo nye bejeke bene, ne bo kɛ kabi nye bomɔ. E bo bu kɛ kabɔ nye ngil bomɔ. ⁷ Bo bɔ sendi ne bonɔ benjanjo ne mbet. E nye nye Njambiyɛ wosoko nje lepo nye bejeke bene nde, bo kɛn kabɔ yo sendi nye bomɔ. ⁸ Bomɔ

dyenama ditɔ. E bo nje wesidye mebukwe mete tonje memako yitan jo yiba. ⁹ Bo bɔ nda bomɔ tomay yini. Ke koɲte, e Yesus lepe nye bomɔ nde, bo siki duwe.

Yesus ke lepina ke kasi Befarisɛ
(Mt 15)

¹⁰ Kine kiko kɛ, e nye bendɛ landi bene bejeke bene kwɔ kɛ ke meneti mɛ Dalmanuta. ¹¹ Diyo kɛ, e *Befarisɛ dya kande metando bene be Yesus. Yi boɛ ne nye, bo diyama nye nde, a tedya bo wete meyekambiye yi wule ke dyobo, ne bo beɲ. ¹² E Yesus njime ke temɔ lepo nde: «Keto nge yi botu be ngimɔ te yoko diye wete meyekambiye kɛ? Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Ko bo ti beɲe meyekambiye wete ne wete na.» ¹³ Ke koɲte, e nye ngbese bo bendɔ landi sabiye kɛ nginje te yoru.

¹⁴ Bejeke lensama kine bu mampa budyate na. Ma bo bɔ ndi nɔ wete ke moy landi. ¹⁵ E Yesus kombile lepo nye bo nde: «Wune diy gba ne sosɔ ne ngɔ te yi *Befarisɛ nɛ ngɔ te yi Herod.» ¹⁶ E bejeke diki sɔ to lepi te tande yan take nde, yo keto bo ti bu mampa budyate na. ¹⁷ Yesus duwɔ yasi te yi bɔ ke kwanja kɛ. E nye lepe nye bo nde: «Keto nge yi wune take nde, mi lɛpi dete, keto wune ti bu mampa budyate kɛ? Yite nde, kumɔ ndana wune ti pa be ne dyano na? Wune ti pa biye to meyasi kumɔ ndana na? Metemɔ mun ndi ka ne keskere? ¹⁸ Misi te yi wune nɔ kɛ, wune yeti ke beɲna na? Meto mete yi wune nɔ kɛ, wune yeti ke woko ka pɛ na? Ma yite nde, wune kine dyonjo yi take ne meyasi na? ¹⁹ Kome mi lekima mampa yitan nye bomɔ tomay yitan kɛ, wune nɔ wesidye mebukwe mete tonje memako ningo?» E bo yensa nye nye nde: «Kamo jo yiba.» ²⁰ «Ma kome mi lekima mampa yitan jo yiba nye bomɔ tomay yini kɛ, wune nɔ wesidye mebukwe mete tonje memako ningo?» E bo yensa nye nye nde: «Yitan jo yiba.» ²¹ E nye nje lepo nye bo nde: «Wune ti pa biye ndi to te na?»

Yesus ke bute misi me wete mbam

²² Bo nɔ kwɔ kumɔ ke Betsayda. E bomɔ bu wete mɔ dibina misi nje nɔ ke yi Yesus ngweta ne nye nde, a kpoka nye. ²³ E nye biye mɔ dibina misi ke bo jise ne nye ke moy dya. Ke koɲte, e nye sa meseri lombɛ ke misi me mɔ dibina misi kase bo ke yotu ne diye nye nde: «We ke beɲe yinja yasi?» ²⁴ E mɔ dibina misi ngɛkila lepo nde: «Mi ke beɲe bomɔ. Mi beɲa bo nda mejeti, yasi wete, bo ke kendo.» ²⁵ Ke koɲte, e nye basidye kase bo ke misi me mɔ dibina misi. Ke nye ma beɲe yasi ne ngon kɛ, e misi mene butuna, e nye kande beɲna yasi hene ne ngɛlele. ²⁶ E Yesus lepe nye nye

nde: «We ti yókwe se nyinje moy dya na, dukwe kè tɔ dya.»

*Piyer nde, Yesus nye Krist
(Mt 16; Lk 9)*

²⁷ Yesus nja kwà bene bejeke bene kè ke pòku medya mete yi Sesare te yi Filip. Piɔ te yi bo ba ke kendi kè, ε nye diyè bo nde: «Bomɔ lépi nde, mi nda?» ²⁸ ε bo yeɔsa nde: «Baɔa lépi nde, we Jan te mo topuna bomɔ ke moròku. Baɔa nde, Eli. Baɔa sendi nde, wete mo punja melepi me Njamiye nda bari.» ²⁹ ε nye nje diyè bo nde: «Ma ke yun, wune lépi ba nde, mi nda?» ε Piyer yeɔsa lepo nye nye nde: «We *Krist!» ³⁰ ε Yesus lepe nye bo nde, kpe, ko bo ti lépi dete nye wete mumɔ na.

Yesus ke lepo kasi soɔ ne

*nè womiya ne
(Mt 16; Lk 9)*

³¹ Ndana, ε Yesus kande tedya yan meyasi lepo nde: «Yo kponate nde, *Mɔno mumɔ saɔgwangwe ne mebone budyate. Betomba be dya nè bekum be botu be ketina meyasi nye Njamiye nè botu be tedya membonɔa ta seɔe nye. Yo kponate sendi nde, bo ta wo nye, a má nje womiye ke metu yitati.» ³² Yesus ba ke lepo melepi menori ne gbas gbas. ε Piyer bu nye kè no ne nan kande gayna ne. ³³ Yasi wete, ε nye yeɔsa bejeke bene bene ne Piyer lepo nye nye nde: «*Satan, londɔ ke keki mbe, keto metake mo yeti wete ne yi Njamiye na, yo metake mete yi bomɔ!»

³⁴ Ke koɔte, ε nye jeba ngil bomɔ nè bejeke bene lepo nye bo nde: «Ige mumɔ kwadye beɔgwè mi, a ti boɔ yotu ne nde, yo yan na. A sɔba kroa ne beɔgwè mi, ³⁵ keto mumɔ hene ε kwadye kambidya ne joɔgwè dyene ne ngom ngom ko ta dɔmbidyè yo. Ma yoko ε ta dɔmbidyè joɔgwè dyene keto mbe nè keto Kimɔ Tom ko ta be ne joɔgwè. ³⁶ Ma ige mumɔ si namo meneti maka hene, nje dɔmbidyè joɔgwè dyene, yo má nje kame nye ige? ³⁷ Yo kwalɔ yasi te nda yi mumɔ yakama nye ke numbu joɔgwè dyene ko? ³⁸ Yo nde, mumɔ hene ε ta gwe njon jayna mbe nè jayna melepi membe ke mbombu botu be muka be tume koɔ ne Njamiye joɔna ke mebeyo baka, *Mɔno mumɔ ta gwe sendi njon wene kome nye ta nje ke moy meluksa me Saɔgwè bene pupuna bejaki be Njamiye.»

9

¹ Yesus ka mbombu lepo sendi nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune kè: Ke njoka botu bete be diyè ndana waka baka, baɔa ti gwe kine pa beɔe nda yi

*Kando Njamiye ta nje no ne nyanɔwe ngungudye kè na.»

Yotu Yesus ke senjo ke nyanɔwe

*mejasi me Njamiye
(Mt 17; Lk 9)*

² Ya metu yitan jo wete ke koɔte, ε Yesus bu Piyer nè Jak nè Jan kwà bene bo bepo kè ne nan ke wete nyanɔwe keki. Kumɔ mate, ε yotu ne senje ke misi man. ³ Melambo mene kpalma panɔ ne iɔgy iɔgy iɔgy wumɔ ne mboɔ mboɔ. Kine mumɔ wete ne wete ke to meneti yakama weye lambo, yo má wumɔ nda yite na. ⁴ Bo sém semo, Eli bene Moyisi baka ke nye mesimo bene be Yesus. ⁵ ε Piyer lepe nye nye nde: «Yekele, yo kimote nde, wuse diy waka. He sùm mebala yitati, wo wete, ε Moyisi wete, ε Eli wete.» ⁶ Piyer lépi dete, keto a ti be ke duwe yasi te yi nye yákanɔwe lepo kè na, keto wo kwanɔma bo. ⁷ Wete kulutu nja dɔbidye bo. ε wete men wule ke moy kulutu lepo nde: «Yoko monmbe, soɔ temo mbe, wune wòkunangwe ne nye.» ⁸ Ke bejeke ma kanje misi ngeki ke keki yan kè, bo ti beɔe se wete mumɔ na, ndi Yesus nyepo bene bo.

⁹ Ndana, ke ngimo te yi bo ba ke piye wule ke to keki kè, ε Yesus kidye bo nde, kpe, bo ti yekidya yasi te yi bo beɔma kè nye mumɔ na, bo ta diso yekidyè, yite *Mɔno mumɔ womiya ke njoka bemun. ¹⁰ Bo bakidya lepi yinori ne gbɔl ke temo, ε bo diki diyna tande yan nde: «Kasi womiyate ke njoka bemun, yite lépi ba ne ige?» ¹¹ ε bo diyè nye nde: «Keto ige yi botu be ketina meyasi lepe nde, Eli ta pa kande nje dɔɔ kè?» ¹² ε nye yeɔsa nye bo nde: «Yo gbate nde, Eli ta kande nje yi nje kombile meyasi hene tiko ke mbeɔ te.» ε nye kè mbombu lepo nde: «Ma nan yi yo ketinate ke kasi *Mɔno mumɔ nde, a ta saɔgwa ne mebone budyate, bomɔ má yeliye nye kè? ¹³ Ma mi ke lepo nye wune nde: Eli ma nje, ε bomɔ kele yasi te yi bo kwadya kelɔ kè ne nye. Bo kelma nda yi yo ba ketinate ke kasi ne kè.»

Yesus ke soɔe beya sisin ke yotu

*wete mɔno mbam
(Mt 17; Lk 9)*

¹⁴ Ke bo ma wuta ne bejeke te bari kè, bo dól nde, nyanɔwe ngil bomɔ nè botu be ketina meyasi sima lito bo tiko ke bembe. Bene bo ba ke nye meso. ¹⁵ Ke ngil bomɔ ma kanje ndi misi deke beɔe ne Yesus kè, ε bo ngbakima sutiye kè nyeno nye. ¹⁶ ε Yesus diyè bo nde: «Wúne bo nyéki meso keto yasi te nda?» ¹⁷ ε wete mbam te ε ba ke moy ngil ko yeɔsa nye nye nde: «Yekele, mi boɔma monmbe nje no ke yo, a ne wete beya sisin ke yotu yi kele nde,

a ti tapitanḡwe na. ¹⁸ Mbey hene te yi nye kwadye dindo nye kete, a ke bete nye ke meneti ne wenj. Ɔ beḡa, mewuru ke pundo nye ke numbu ne pukam pukam, a me ke nyambo mesy, yotu ma si deto ne kanḡata. Mi ngwetama ne bejeke bo nde, bo dũdya beya sisinj te soḡe ke yotu ne. Yasi wete, e bo sudye.» ¹⁹ E Yesus yeḡsa lepo nye bo nde: «Wune botu bete be ti jáya yasi baaka, 'mi ta dīyo sine wune kumo ndenen? 'Mi ta gbiso wune kumo ndenen? Wune njáki ne nye wonḡa ke yembe.» ²⁰ E bo bũ nye kè nò. Ke beya sisinj ma kanḡe ndi mi deke beḡe ne Yesus ké, e nye jalé monosike beyate. E nye balé ke meneti kande meḡingila, mewuru ke pundo ke numbu. ²¹ E Yesus diyé sanḡwe ne monò nde: «Yo kánda ndenen?» E nye yeḡsa nde: «Yo ma kiki kande, a ndi ne monosike. ²² Ke yiḡa meḡimò yo ke díki bete nye ke díte, yiḡa ke moròku sá ndi nje te yi wo nye woko. Ndi nde, nḡe be nde, we yakama kelò yaḡa, kama wuse, gwako nḡwete wusu.» ²³ E Yesus lepe nye nye nde: «We kpál lepo nde: «Nḡe be nde, we yakama kelò yaḡa nde, ma pe mò te e tike temò ke yi Njambiyé, meyasi hene yakama kelna.» ²⁴ Ndana, e sanḡwe ne monò kembidya nedò nde: «Mi ke tiko temò, ma kama mi, keto yo sulnate nde, mi beḡi ne tikina temò.»

²⁵ Ke Yesus ma beḡe nde, nḡil bomò ke sutiye yi nje ké, e nye baama ne beya sisinj lepo nye nye nde: «We sisinj te e kele nde, mumò ti tapitanḡwe, díbo sendi metò me mumò kò, gba mi ke kombile lepo nye we nde: Pundo dúwe ke yotu monò ke. Kpe, we ti yokwe nyiḡe díyo se ke yotu ne na.» ²⁶ E beya sisinj kembidya jalé monosike beyate pundo dúwe ke yotu ne. E monosike tika ne loḡkpòḡ nda munḡe. E sulò bomò lepe nde, a gwá. ²⁷ Yasi wete, e Yesus biye nye ke bo tembidyé. E monosike teme díyo ke teri kwey.

²⁸ Ke Yesus ma nje kwá nyiḡe tũ ké, e bejeke bene diyé nye tande yan nde: «Keto nḡe yi wuse sudya su soḡna beya sisinj te ké?» ²⁹ E Yesus yeḡsa nye bo nde: «Njel sisinj nda enoru yakama dúwe ke yotu mumò ndi ne nje meḡweta ne Njambiyé.»

³⁰ Ke koḡte, e bo teme womete kwá ne Galile. Yasi wete, Yesus ti kwadye nde, bomò dúkwe mbey ne na, ³¹ keto a ba ke tedye bejeke bene meyasi lepo nye bo nde: «Bo ta bũ *Monò mumò kanḡe nye ke mebo me bomò, bo má wo nye, a má nje womiyé ke metu yitati.» ³² Ndi nde, bejeke ti woḡe to lepi te na, yasi wete, bo gwá wò diyinate.

³³ Bo kwanma kumo ke Kapernawum. Ke Yesus ma kwá nyiḡe tũ ké, e nye diyé bo nde: «Wune ba ke nye meso ke nje keto yasi te nda?» ³⁴ E bo díye ne kpingsbili kine bute numbu na, keto bo ba ke pitidya numbu ke nje yi dúwe mò te e kwanma beḡo ke njoka yan kò. ³⁵ Ndana, e Yesus kwá díyo metidyé jeba bejeke kamo jo yiba lepo nye bo nde: «[ḡge mumò kwadyé be bosa mumò ke njoka beḡo, a beḡi nda njena mumò ke njoka yan hene, kelò sendi mesay nye bo hene.» ³⁶ E nye bũ wete gbela monosike tembidyé ke bembe yan kanḡe nye diyé ke bo lepo nye bo nde: ³⁷ «Mumò hene e bũ wete monosike nda yokò kimote keto mbe, yo mi yi nye bũ kimote. Ma mò te e bũ mi kimote, yeti ndi mi ne nḡuru wombe yi nye bũ na, yo nde, a bòḡ Mò te e tomma mi kò.»

Wuse ti baka njoka bomò na

³⁸ Jan lepima nye Yesus nde: «Yekele, wuse beḡma wete mbam ke soḡe beya mesisij ke yotu bomò ne dino dyo. E wuse gaye nye, keto a yeti ke nḡon su na.» ³⁹ E Yesus lepe nde: «Wune ti gay nye na, keto mumò ti yaka kelò meyekambiyé ne dino dyembe nje yeḡsa ndi numbu ndana ndana lepina beyate ne mi na. ⁴⁰ Yo nde, nḡe mumò ti lú dyambi sunḡwe ne wuse, a ke koḡ su. ⁴¹ Ma gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mumò hene e ta nye wune pelo moròku wete nde, wune hòbiya, keto wune botu be *Krist, mò te ti kopo sol ne na.

⁴² «Ma nḡe wete mumò kele yasi te yi yakama jatidyé wete monosike ke njoka bomò ba ke tike temò ke yembe ba ke beya nje, nḡe bo lepe ndi nde, bo bòḡ tari kòkuna yasi tiḡo ke nḡiḡ mò te kwá bete nye ke man, yite bo jekima kelò kimò yasi ne nye budyate. ⁴³ Nḡe be nde, wete bo yo ke kwadyé jatidyé we ke beya nje, nò kila bo te mbete soḡe. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyiḡa ndi ne bo wete ke dyoḡo be ne joḡwe, laḡsa nde, beko ne mebo hene yiba nje kwá kè ke díte te yi diyé kpo ne kpo kine dímo ké. [⁴⁴ Mate beḡun bete be dye bo ne fit fit baaka yeti ke gwe na, ma díte yeti ke dímo sendi na.] ⁴⁵ Nḡe be nde, wete kol yo ke kwadyé jatidyé we ke beya nje, nò kila kol te mbete soḡe. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyiḡa ndi ne kol wete ke dyoḡo be ne joḡwe, laḡsa nde, bo beḡa we ke díte te yi ti díḡ kè ne mekol mò hene yiba ne jem. [⁴⁶ Mate beḡun bete be dye bo ne fit fit baaka yeti ke gwe na, ma díte yeti ke dímo sendi na.] ⁴⁷ Nḡe be nde, wete misi yo ke kwadyé jatidyé we ke beya nje, nò dòka misi te mbete soḡe. Yo ta jeko be kimote ke yo nde, nyiḡa ke *Kando Njambiyé ne misi wete, laḡsa nde, bo beḡa we ke díte te yi ti díḡ kè ne misi mò hene

yifa na jem. ⁴⁸ Mate beduŋ bete be dŷe bo ne fit fit baka yeti ke gwe na, ma dīte yeti ke dīmo na. ⁴⁹ Dite ta pupudŷe mumo hene ndi nda yi kwa kobile ne medŷe ké. ⁵⁰ Kwa kimo yasi, ma ke som kwa si sambiyé, wune ta kelo nan yí yokidŷe nɔ? Wune bēki nda medŷe mete yi be ne kwa kete joŋna ne te tande yun.»

10

Kasi didŷa gwaki (Mt 19)

¹ Yesus nja teme womete kwá kè ke meneti me Yuda ke nginje Yurde. E nyanŷwe ngil bomo nje wesidŷa wolo ke keki ne. E nye kande tedŷa yan meyasi nda njel wene. ² E *Befariŷ nje ke yene yí nje boŷe nye. E bo diye nye nde: «Membongga ke nye ka mumo dēti nde, a sōna bo ne nyari wene?» ³ E nye yeŋsa nye bo nde: «Moyisi pesima ne nge nye wune?» ⁴ E bo lepe nde: «Moyisi nya nje nde, mbam yakama keto mekana me didŷa gwaki nye nyari yí soŋe bo ne nye.» ⁵ E Yesus lepe nye bo nde: «Yo keto metemo mun ne keskere, yori yi Moyisi ketima ne mbongga te dēte nye wune ké. ⁶ Ma ke yi Njambiyé kusuma ne meyasi ke kandinatē ké, a kusuma mbam, kuso nyari. ⁷ Dete, mbam ta tiko saŋŷwe bene nyanŷwe joŋna bene nyari nda kol bene jon. ⁸ Bo hene yifa ta nje be ndi mbundo wete. Komete, bo yeti se bomo yifa na, bo me ndi mbundo wete. ⁹ Ma dēte, mumo tí baka yasi te yi Njambiyé sima jaŋŷwe ké na.»

¹⁰ Ke bo ma kumo ke tŷ ké, e bejeke diye nye mediyen wolo ke yasi te yi nye lepima ndana ké. ¹¹ E nye lepe nye bo nde: «Mbam hene e ta soŋe bo ne nyari wene kwá bŷ mbanja, yite nye mbam mewanja ke mbombu bosa nyari. ¹² Ma nge nyari dŷuwe ke bo njom kè kelo gwaki bene wete mbam, yite nye nya mewanja.»

Yesus ke nye bonosike mekombila (Mt 19; Lk 18)

¹³ Diyo ké, e bomo bŷ seke seke bonosike kè nɔ ke yi Yesus, na kpoki bo yi nye bo mekombila. Yasi wete, e bejeke bame bo. ¹⁴ Ke nye ma beŋe dēte ké, e yo kwadŷe temo ne budŷate. E nye lepe nye bo nde: «Ne tiki seke seke bonosike, né bo nje ke yembe. Ne tí peti bo na, keto *Kando Njambiyé, yo yi njel botu bete be nda bo baka. ¹⁵ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nge mumo ti jaye *Kando Njambiyé nda yi monosike jaye ne yasi ké na, ko a tí nyinje kete na.» ¹⁶ Ke koŋte, e nye kaŋe bonosike soŷe ke bo kase meŷo ke yotu yan nye bo mekombila.

Wete mo kusuku ke nje ke yi Yesus (Mt 19; Lk 18)

¹⁷ Ndana, ke Yesus ma teme nyinje nje ké, e wete mbam sedŷe nje kuse meŷon ke mbombu wene diye nye nde: «Kimo yekele, mi kél nan, né mi be ne joŋŷwe te yi kpo ne kpo?» ¹⁸ E Yesus diye nye nde: «We jébaŋŷwe mi nde kimo mumo keto nge? Keto kine kimo mumo wete ne wete na, ndi Njambiyé nyepo. ¹⁹ We ma duwe membongga me Njambiyé, yo nde: «Kpe, we tí woku mumo na. We tí kel wanja na. We tí guŷu na. We tí pesi lepi nye ke numbu mumo na. We tí sebila mumo bŷ ne yinja yasi ke meŷo mene na. Jeso soŋŷwe bene nyoŋŷwe.» ²⁰ E mbam yeŋsa nye nye nde: «Yekele, mi ke bakidŷe meyasi menori hene kande ne monosike.» ²¹ Yesus beŋma nye kwadŷe nye lepo nye nye nde: «Bukwá yasi wete yi we tí pa kelo ké, yo nde, ken dŷaŋŷwe meyasi mo hene, nò bōŋ moni te kaŷo nye buka bomo. Dete, we ta be ne kusuku ke dŷoŷo. Ke koŋte, nò béŋŷwe mi.» ²² Yasi wete, nge mbam ko ma woko melepi menori ké, e nye tiŋe menŷembi ne sibibi kwá ne ngambi, keto a bā ne budŷa kusuku.

²³ Ndana, e Yesus kaŋe misi ngekilā lepo nye bejeke bene nde: «Yo gba sulnate nde, botu be kusuku nyinja ke *Kando Njambiyé.» ²⁴ Bejeke ngbakimama lepi yinori budŷate. E Yesus basidŷe lepo nye bo nde: «Wune bono, yo gba sulnate nde, botu bete be nye temo yan hene ke kusuku baka nyinje ke *Kando Njambiyé. ²⁵ Yo sulnate nde, nyanŷwe nyamo nde *samo yakama kwá lalē nedo ke njembi alula né nde, mo kusuku nyinja ke *Kando Njambiyé.» ²⁶ E bejeke ngbakima kwá to te lepo tande yan nde: «Ma nge be dēte, nda yakama ju kɔ?» ²⁷ Yesus beŋma bo lepo nde: «Ke yi bomo, mumo yeti ne dēti te yi kelo dēte na. Ma ke yi Njambiyé, a ne dēti te yi kelo meyasi hene.»

²⁸ E Piyer diye lepo nye nye nde: «Beŋa, wuse ma tiko su meyasi hene kpalo beŋŷwe we.» ²⁹ E Yesus yeŋsa nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mumo hene te e ta tiko tŷ dŷene, tiko bemanj ho bedŷombu ho nyanŷwe ho saŋŷwe ho bono ho menŷwan mene keto mbe né keto Kimo Tom, mo te ta kpalo be ne meyasi gomay ke numbu yasi wete te yi nye tikima ké. ³⁰ Kande ndana mo te ta be ne metu gomay. A ta be ne bemanj gomay bŷ bedŷombu gomay. A ta be sendi ne benyanŷwe gomay né bono gomay bŷ menŷwan gomay. A ta be ne meyasi menori hene ke moy nyanŷwe meŷone. Ma a ta be sendi ne joŋŷwe te yi kpo ne kpo ke metu mete yi ta nje ké. ³¹ Yo nde, bosa

homɔ budyate ta nje be botu be njime. Sendi, botu be njime budyate ta nje be bosa homɔ.»

³² Bo bɔ ke kɛndi yi bɛndɔ kɛ pɛ Yerusalem. Yesus bɔ mbombu, bejeke ke kɔɲ nɛ. Temɔ yan ti be nɛ te na. Botu bete be bɔ ke bɛngwe nye baka bɔ ke gwe wɔ budyate. E Yesus kala jɛba bejeke bɛne kamɔ jo yiba kande lɛpina yasi te yi nye ta sanƷwa no kɛ nye bo: ³³ «Nɛ bɛɲa, wuse be bɛnde kɛ pɛ Yerusalem baka. Bo ta bu *Mɔnɔ Mumɔ nye bɛkum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nɛ botu be ketina meyasi. Bo ta pɛso nde, bo wɔku nye. Ke kɔɲte, bo mɔ nje bu nye kanɛ nye botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka. ³⁴ Botu bete ta nyetɔ nye sa meseri ke yotu nɛ. Bo ta njuro nye nɛ njambala nje wo nye, a mɔ nje womiye ke metu yitati.»

Jak bɛne Jan ke diye Yesus yinɔ yasi (Mt 20)

³⁵ Jak bɛne Jan te bɔnɔ be Sebede nɔ ke keki Yesus lɛpɔ nye nye nde: «Yekele, yasi te yi wuse ta diye we kɛ, he gɔru nde, kelɔ yo nye wuse.» ³⁶ E Yesus diye bo nde: «Nɛ kwɔdyikwe nde, mi kɛl bɔ nge nye wunɛ?» ³⁷ E bo lɛpɛ nye nye nde: «Kome we ta bu diyo meluksa mɔ kɛ, jaya nde, wuse diy metidyɛ ke keki yo, wete pulɔ mbam bɔ, wete pulɔ gare yo.» ³⁸ Yasi wete, e Yesus lɛpɛ nye bo nde: «Wunɛ yeti ke duwe yasi te yi wunɛ diye kɛ na. 'Wunɛ yakama hɔbiye ka pelɔ mebone mete yi mi ta hɔbiye kɛ? Njel metɔpuna mete yi mi ta sanƷwa no kɛ, 'wunɛ yakama weliye yo nde?» ³⁹ E bo yeɲsa nye nye nde: «Wuse yakama weliye.» E Yesus lɛpɛ nye bo nde: «Gbate, wunɛ ta hɔbiye pelɔ mebone mete yi mi ta hɔbiye kɛ. Sendi, njel metɔpuna mete yi mi ta sanƷwa no kɛ, wunɛ ta sanƷwa no sendi. ⁴⁰ Ma yasi wete, ke kasi diyo metidyɛ ke mbam bɔ ho ke gare mbe, yeti mi kabɛ yo nye bɔmɔ na. Membey mete wɔkunangwe nɛ botu bete be Njambiye sima si kombile yo tike bo baka.»

⁴¹ Ke bejeke te bari kamɔ na woko melepi mete yi Jak bɛne Jan lɛpima kɛ, e temɔ yan kwa sungwe nɛ bo. ⁴² E Yesus jɛba bejeke hɛne lɛpɔ nye bo nde: «Wunɛ duwɔ nde, botu bete yi bɔmɔ jɛba nde bɛkum ke to meneti baka ke kpalo bɛndɔ to yan bɛndɔ. Ma be nyangwe botu bete be ke njoka yan baka ke kpalo nate bo nata. ⁴³ Yasi wete ke yun, yo yeti ke kwanɲa dɛte na. Mɔ te e kwadyɛ be nyangwete ke njoka yun ko yɔkanƷwe kelɔ mesay nye wunɛ. ⁴⁴ Ma yoko e kwadyɛ be bosa mumɔ ke njoka yun ko bɛki bala bɛso hɛne. ⁴⁵ Keto *Mɔnɔ mumɔ sendi nɛ nguru wene ti ma njɔki, nɛ bɔmɔ kel mesay nye

nye na, yasi wete, a nɔ nda mɔ mesay yi nye jongwe dyene yi kolɔ nɛ budya bɔmɔ.»

Yesus ke butɛ misi mɛ Bartime (Mt 20; Lk 18)

⁴⁶ Bo kendima kumɔ ke Yeriko. Ke ngimɔ te yi Yesus bɔ ke pundo duwe ke moy dya bɛne bejeke bɛne nɛ nyangwe ngil bɔmɔ kɛ, wete mɔ dɛbina misi nde Bartime, mɔnɔ Time bɔ ke diyo ke keki nje. A dikima jombɔ meyasi ke mebo mɛ bɔmɔ. ⁴⁷ Nge nye ma woko nde, yo Yesus te mɔ Nasarɛ kwɔ kɛ, e nye nye numbu ke kɛmbi lɛpɔ nde: «Mɔnɔ Davit Yesus, gwako ngwete wombe.» ⁴⁸ Baɲa bɔmɔ budyate bamma nye yi sɔ nje nde, a dɛbi numbu. Ma ko bɛko dɛte, yo ke ngimɔ te yite yi nye nɔ kɛmbɔ kwɔ to te nde: «Mɔnɔ Davit, gwako ngwete wombe.» ⁴⁹ Ndana, e Yesus tɛme lɛpɔ nde: «Wunɛ jɛbɔngwe nye.» E bo jɛba mɔ dɛbina misi lɛpɔ nye nye nde: «We ti kambi yaɲa na. Tema, a ke jɛba we.» ⁵⁰ Ke nye ma woko dɛte kɛ, e nye bete gambo nɛ nɛ vɛɲ lombiye kɛ pɛ yi Yesus. ⁵¹ E Yesus diye nye nde: «We kwɔdyikwe nde, mi kɛl nge nye we?» E nye yeɲsa nye nye nde: «Yekele, kelɔ nde, mi bɛɲnangwe.» ⁵² E Yesus lɛpɛ nye nye nde: «Kwanɲo, tikina temɔ te yi we no kɛ jongwa we.» Ndana ndana, e nye kande bɛɲna yasi bɛngwe Yesus kɛ no.

11

Yesus ke dyɔ ke Yerusalem (Mt 21; Lk 19; Jn 12)

¹ Bo kendima wuta nɛ Yerusalem kumɔ ke keki Befage nɛ Betani, ke pulɔ *Keki meoliviye. E Yesus tome baɲa bejeke bɛne yiba kɛɲje mbombu lɛpɔ nye bo nde: ² «Wunɛ kɛn ke dya te e ke mbombu wun ko. Nɛ nyinɲa dya dɛke wunɛ ta dolɔ wete mɔnɔ tofu tiɲnate. Mumɔ wete nɛ wete ti pa didyɛ meta mɛne wete yesɔ ke to nɛ na. Nɛ wunɛ wunja nye nje no. ³ Nge mumɔ diye wunɛ nde: «Wunɛ wunja nye keto nge?» Nɛ wunɛ yeɲsangwe nde: «Nyangwe Kumande ke kwadyɛ nye, a ta yokidyɛ nye nedɔ.» ⁴ Bo kɔ, e bo dole wete mɔnɔ tofu tiɲnate ke numey ke sɛ yaka nɛ nje, e bo wunje nye. ⁵ E baɲa botu bete be bɔ womete baka diye bo nde: «Yiri nge yi wunɛ kele kɛ? Keto nge yi wunɛ wunje mɔnɔ tofu enɔru kɛ?» ⁶ E bo yeɲsa nda yi Yesus lɛpima nye bo kɛ. E bo tike bo nde, bo kwɔɲ nɛ nye. ⁷ Bo bɔɲma mɔnɔ tofu kumɔ no ke yi Yesus, bu melambo man jonɔ ke to nɛ. E nye kwɔ bɛndɔ mɔnɔ tofu diyo ke to nɛ. ⁸ Bɔmɔ budyate bɔɲma melambo man jonɔ ke nje, e baɲa leke yan mɔnɔ mebo mejeti ke lɔ bete ke nje. ⁹ Botu bete be bɔ mbombu nɛ baka

be ɓa ke koŋ Yesus ɓaka ɗikima kembɔ nde: «*Hosana, mekombila ne yoko e nje ne ɗino Baba Mboko!»¹⁰ Mekombila ɓɛŋnanŋwe ke kando saɓmbambɔ wusu Davit yi nje ké! Njambiyɛ ɓɛki né meluksa ke kwey!»¹¹ Yesus ɗyanma ke Yerusalem kwá nyiŋe mbanjo Njambiyɛ. Ke nye ma si ɓeŋe meyasi hene te yi ɓa ke keki ne ké, e nye kwá ɓene ɓejeke ɓene kamo jo yiɓa ké pe Betani, keto ŋgimo sima kwá ɓudfyate.

*Yesus ke kita ne figiye
(Mt 21)*

¹² Misi pupɛ, ke ŋgimo te yi ɓo ɓa ke pundɔ ɗuwe ke Betani ké, Yesus ɓa ke woko nja. ¹³ Ke nye ma kanɛ misi ɓeŋe ne wete njuku *figiye ne naŋ ne membɔru ne gbi ké, e nye ké, na ké ɓeŋ, simande yo wumma. Yasi wete, ke nye ma wuta ne njuku te ké, a sém ndi membɔru ne membɔru ne gbi, keto yo ti ɓe ŋgimo wumnate na. ¹⁴ Ndana, e nye lepe nye njuku figiye enɔru nde: «Siyima ɓone ne ŋgbot nde, ko mumo wete ne wete ti ɗye se kwalo mbumo yo wete yeso na!» ɓejeke ɓene wokuma lepi yinɔri yi nye lepima ké.

Yesus ke ɗudfyɛ botu be ɗyanŋwa

*meyasi ke mbanjo Njambiyɛ
(Mt 21; Lk 19; Jh 2)*

¹⁵ Bo yɔkwá ne kɔko ɗya ke Yerusalem. E Yesus nyiŋe mbanjo Njambiyɛ kande ɗudya botu ɓete be ɓa ke ɗyanŋwe né ɓaka be ɓa ke ɓomo meyasi womete ɓaka. A tindima metebel me botu be senjina moni né mesolo me botu be ɗyanŋwa ɓepepo ɓete ke meneti. ¹⁶ A ti tike nde, mumo wete ne wete sɔɓa yiŋa yaŋa pesa no ne moy mbanjo Njambiyɛ na. ¹⁷ A tedya ɓo mɛlepi me Njambiyɛ lepo sendi nde: «Yo yeti gba ketinate ke mekana me Njambiyɛ nde: «Bo ta jeɓa tɔ ɗyemete nde tɔ te yi mekando hene ta ŋgɔ ŋgweta ne Njambiyɛ ke moyte» na? Ma yasi wete, wune kpalma yeŋsa yun yo ne gban botu be guɓo.»

¹⁸ Ke bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ né botu be ketina meyasi ma woko ɗete ké, e ɓo sa nje te yi ɓo yakama wo ne nye. Ndi nde, ɓo ɓa ke kamba nye, keto yasi te yi nye ɗikima tedye ké ɗikima kpoke temo ɓomo hene ɓudfyate. ¹⁹ Ke ɓekoko ma ɗya ké, e Yesus punde ɗuwe ke moy ɗya ɓene ɓejeke ɓene.

²⁰ Ke ɓo ma nje tokɛ sendi nje ɓemenene ké, ɓejeke sém nde, njuku *figiye ko ma gwe soso ne kawoyo kande ke tonj te kumo nji. ²¹ E Piyer take yasi te yi kwanŋama ké. E nye lepe nye Yesus nde: «Yekele, ɓeŋa njuku figiye te yi we ma kitangwe ne nye ko ma soso.» ²² E Yesus nje ɗiyɔ lepo nye ɓo nde: «Wune tiki temo

ke yi Njambiyɛ. ²³ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nge mumo lepe nye keki te yoko nde: «Dúkwɛ waka ké ɓalo ke maŋ,» yo ta kelna ɗete, nge nye tike temo nde, yasi hene te yi nye lepima ké ta kelna gbate kine ɓe ne meso ke temo na. ²⁴ Yori yi mi lepe nye wune nde: Yasi hene te yi wune ta diyɛ Njambiyɛ ke mɛngweta mun, nge wune tike temo nde, wune me ne ya te, Njambiyɛ ta nye wune yo.

²⁵ «Ma ke ŋgimo hene te yi wune teme yi ŋgweta ne Njambiyɛ, nge ɓe nde, wune ne yiŋa lepi sunŋwe ne wete mumo, wune tiki nye ne ŋgwete, né Saŋŋwe wun te e ɗiyɛ ke ɗyɔɓɔ ko tiki sendi wune ne ŋgwete ke ɓeya meyasi mete yi wune kele ké. ²⁶ Ma nge wune ti tike ɓeso ne ŋgwete na, saŋŋwe wun te e ɗiyɛ ke ɗyɔɓɔ ko ti tiko sendi wune ne ŋgwete ke ɓeya mekele mun na.»

*Deti Yesus wúla ke yi Njambiyɛ
(Mt 21; Lk 20)*

²⁷ Bo yɔkwá wolo ké ke Yerusalem. Ke ŋgimo te yi Yesus ɓa ke jombila ke moy mbanjo Njambiyɛ ké, e bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ né botu be ketina meyasi né ɓetomba ɓe ɗya nje ke yene ²⁸ diyɛ nye nde: «Deti te yi we kele ne meyasi mete yike ké wúla we? Nda nye we deti nde, kelɔ meyasi mete?» ²⁹ E Yesus yeŋsa nye ɓo nde: «Mi sendi, mi ndi ne lepi wete yi mi ta diyɛ wune, né wune yeŋsangwe nye mi, né mi nje lepi mbey te yi ɗeti te yi mi kele ne meyasi mete wule kete ké. ³⁰ Nda tome Jan nde, a njáki tokɛ ɓomo ke moroku? Yo Njambiyɛ ho yo ɓomo? Ma ne yeŋsangwe nye mi.» ³¹ Ndana, e ɓo kande mediya tande yan lepo nde: «Ijge wuse lepe nde: Yo Njambiyɛ tome nye, yite a ta diyɛ nde: Ma keto nge yi wune ti tike temo ke yasi te yi nye lepima ké? ³² Ma nge wuse nje yeŋsa nde: Yo ɓomo tome nye, yite...» Bo lépi ɗete, keto ɓo ɓa ke kamba ŋgil ɓomo, keto ɓomo hene ɓeŋma nde, Jan gbate mo punja mɛlepi me Njambiyɛ. ³³ Dete, e ɓo yeŋsa nye Yesus nde: «Wuse yeti ke ɗuwe na.» E Yesus nje lepo nye ɓo nde: «Mi sendi, mi yeti ke lepo yaŋa nye wune ke kasi ɗeti te yi mi kele ne meyasi mete ké na.»

12

Kano ke kasi ɓeya botu be

*ɓakidya ŋgwan
(Mt 21; Lk 20)*

¹ Ke koŋte, e Yesus kande lepina meyasi nye ɓo ne nje mekano. E nye lepe nde: «Wete mumo sama ŋgwan *vinyɛ. E nye kele kakwe lito ne yo, timo mbey ɓopita membumo, sumo sendi donjɓe donjɓe

tɔ yí pemma ngwan. É nye nje kanje yo hene nye banja botu be mesay nde, bo bákídya, be sendi ne ngabiye te yan kete. Ke kònte, é nye kwá londunate kè yíja meneti. ² Ke ngimo te yi membumo sima deto ke ngwan ma dya, é nye tome wete mo mesay kenje ke yi bari, né bo njese nye ngabiye membumo mete yene. ³ Yasi wete, botu be mesay te bari temma biye nye mende yókidyé nye ne gbongo bo. ⁴ Ke kònte, é nye tome sendi wete mo mesay kenje bo. É bo mende mbete komba ke to toye nye wungwe. ⁵ A njá tomo sendi mbanja ke kòj te yoru. É bo wo mbete. É nye nje tomo sendi banja budyate kenje. Bo natima banja tumbó wo banja. ⁶ Ndana, é nye tika ndi ne ndanga monó wene, sòj temo ne. Yí sidye no, é nye nje tomo nye kenje lepo nde: «Bo ta kambó, keto yo monmbé.» ⁷ Yasi wete, botu be mesay baka njá lepo tande yan nde: «Ne bēŋa, mo te é ta tika ne meliko, eko! Ne njáki, he wóku nye, né wuse tika su no.» ⁸ É bo biye nye wo, bú muj ne kè lj ke kòj ngwan.

⁹ «Ma sa ngwan ta nje kelo nan? A ta nje girise botu be mesay benori nje kanje ngwan nye banja. ¹⁰ Yite nde, wune tí pa tolo lepi ke yi diyé ketinate ke mekana me Njambiye ké na? Yo ketinate nde: «Tari*fl* te yi botu be sumna tɔ senma kò kpalma nje be sangwe kondu. ¹¹ Ma yasi ke, yo mekele me Baba Mboko, yo yasi te yi wuse beŋe ngbakima.» »

¹² Ke bekm Beyunden ma si woko melepi menori hene ké, é bo sa nje te yi biye Yesus, keto bo duwá nde, a nyéki kano te sungwe ne bo. Yasi wete, bo bā ke kambó ngil bomó, dete é bo jise kwá tiko nye.

Yesus nde, bomó gbóku garama

nye Sesar

(Mt 22; Lk 20)

¹³ Bo njá tomo banja *Befarisé nè banja botu bete be bā ke njon kumande Herod baka kenje ke yi Yesus, né bo dɔngidyé nye wule ke lepi te yi ta pundó ke numbu ne ké. ¹⁴ É bo dya lepo nye nye nde: «Yekele, wuse duwá nde, we mo gbakasi ko ke misi me nda, keto we ti bāj yo mberi misi me mumo na. We téfya yo nje Njambiye gbate gbate. M'embonja lépi nde, mumo gbóku garama nye *Sesar? He gbóku ho he tí gboku?» ¹⁵ Yesus duwá likisi yan, é nye diyé bo nde: «Wune bóba mi keto nje? Wune bóŋ ne sule wete nje no, né mi beŋ.» ¹⁶ É bo nje no bú kanje nye nye. É nye diyé bo nde: «Yike yekambiyé to nda? Ketina meketi mete yike téfya nda?» É bo yeŋsa nye nye nde: «Yo yi Sesar.» ¹⁷ É nye nje lepo nye bo nde: «Wune nyéki Sesar meyasi mete yene, nye Njambiye meyasi

mete yene.» Bo ngbakimama budyate ke yasi te yi nye yeŋsama ké.

Kasi womiya bomó

(Mt 22; Lk 20)

¹⁸ *Besaduse lépi yan nde, bemuj tí womiye na. Bo njá sendi ke yi Yesus diyé nye mediyan lepo nde: ¹⁹ «Yekele, ke njoka membonja musu yi Moyisi ketima ké, yo ketinate ke moyte nde: «Nge mumo be ne man, nge man wene te gwe tiko nyari kine ja bene nye na, na bóŋ kuso te, na ja kwanjye ne dino man é gwá ko.» ²⁰ Yo bā ne banja bono bembam yitan jɔ yiba be jadya ke moy yan. Tomba te bonja nyari gwe kine tiko ko monosike bene nya te na. ²¹ É é kòj te bú kò gwe kine tiko ko monosike bene nya te na. Yo bā ndi sendi dete ne mo yitatite. ²² Yo kwanjama ndi dete sidye ne bo hene yitan jɔ yiba ne gbukup. Ko mumo wete ne wete ke njoka yan tí ja bene nya te yi kuso ne kando na. Diyo ké, é nyari nje gwe sendi ke kòj yan hene. ²³ Ma ke yeso te yi bemuj ta womiye no ké, ke njoka bembam baka, nya kò ta nje be nya nda, keto bo hene yitan jɔ yiba bonja nye ne megwaki?» ²⁴ É Yesus lepe nye bo nde: «Ne ti bēŋa nde, mejoso mun wúla, keto wune ke ndekima yasi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiye, ndekima sendi ngungudye Njambiye na? ²⁵ Yo nde, kome bemuj ta womiye ké, megwaki ti beŋna se na. Yasi wete, bomó hene ta jonna nda yi bejaki be Njambiye jonna no ke dyobo ké. ²⁶ Ma ke kasi womiya bemuj, yite nde, wune tí pa tolo ka mekana mete yi Moyisi ketima ké na? Wune tí pa tolo ke mbey te yi lepe kasi monó jeti te é bā ke biye dite ké na? Womete Njambiye lepima nye Moyisi nde: «Mi mbe Njambiye te é Abaraham, Njambiye te é Isak, Njambiye te é Yakop.» Wune tí pa tolo mbey te na? ²⁷ Yo nde, Njambiye yeti Njambiye bemuj na, nye Njambiye te é botu bete be ne jon baka. Gbate, wune ke moy mejoso ne pitik.»

Kasi mbonja te é kwanja besó ko

(Mt 22)

²⁸ Wete mo ketina meyasi bā ke lengwe meto ke meso mete yi bo bā ke nye ké. A beŋma nde, Yesus yeŋsama kimote nye *Besaduse. É nye nje ke keki ne diyé nye nde: «Ke membonja hene, yen kwá besó?» ²⁹ É Yesus yeŋsa nye nye nde: «Mbonja te é kwanja besó ko, yo yoko é lepe nde: «Kando Isarayel, woko. Siya Baba Mboko, yo ndi Baba Mboko te Njambiye wusu. ³⁰ Kwadyikwe Baba Mboko te Njambiye wo ne temo yo hene, ne sisin yo hene, ne dyanó dyo hene, ne deti yo hene.» ³¹ Mbonja yibate, yo nde: «Kwadyikwe mon nda yi we kwadye

ne yotu yo ké.» Kine mbanja mbonja ε kwaɲma membonja maka yiɓa na.»³² E mo ketina meyasi nje lepo nye nye nde: «Kimo yaɲa, yekele, we lepima gba gbakasi yi lepo nde, siya Njambiye yo ndi nye nyepo, kine mbanja se na.»³³ Sendi, nge mumo kwadye Njambiye ne temo ne hene, ne dɣano dɣene hene, ne deti ne hene, kwadye jakoso mumo nda yi nye kwadye ne yotu ne ké, yo yite laɲsa mesadaka hene te yi mumo yakama nye Njambiye ké. Yo yite laɲsa mesadaka me benyamo te yi bo lodɣe lodɣukwe, ko mesadaka mete yiri hene.»³⁴ Yesus beɲma nde, a yeɲsama kimote ne dɣano, ε nye lepe nye nye nde: «We me nedo te yi nyiɲe ke *Kando Njambiye.» Ke koɲte, ko mumo wete ne wete ti boɓe diye nye mediyana se na.

³⁵ Yesus ba ke tedye mɛlepi me Njambiye nye bomo ke mbanjo Njambiye. E nye diye nde: «Keto nge yi botu be ketina meyasi lepe nde, *Krist mono Davit ké?»³⁶ Davit ne nguru wene lepima ne deti te yi Kimo Sisij nde: «Baba Mboko lepima nye Kumande wombe nde: 'Diyo metidɣe ke mbam bo mbe nde, mi siki kawule bendo bo tiko ke nji mekol mo.»³⁷ Davit ne nguru wene ke jeɓa nye nde Kumande. Ma Kumande wene ta kpalɔ nje be mono wene nan?» Nyangwe ngil bomo ba ke leɲgwe meto ke yasi te yi nye ba ke lepo ké ne mesosa.

³⁸ Piɲo te yi Yesus ba ke tedye yasi ké, ε nye lepe nye bomo nde: «Wune dɣi ne soso ne botu be ketina meyasi. 'Bo kwadyikwe jaɲa ne nyangwe ndulenɲ ndulenɲ megambo ke mbombu bomo, kwadye sendi nde, bomo ké nyeno bo ke membey kome bomo diki wesidɣa ké.»³⁹ Bo kwadyikwe diyo ke bosa membey ke mambanjo mewesidɣa me Beyuden, sa sendi kɣasa membey ke metu medina.»⁴⁰ Bo wɛnɲila meyasi hene ne mbul ke meɓo me bekusɔ boma, diki nje kelo sewna meɲgweta, né bomo beɲ nde, bo kimo bomo. Njambiye ta jɔse bo tedye bo nyangwe meɓone kwɔ to te.»

Wete buka kuso nyari ke nye Njambiye

*yasi ne temo ne hene
(Lk 21)*

⁴¹ Yesus dɣima metidɣe yaka ne kponji nyena sadaka nye Njambiye. A ba ke beɲe nda yi ngil bomo ba ke nye moni kete ké. Botu be kusuku budɣate ba ke nye budɣa moni kete.»⁴² Wete buka kuso nyari nja bete limbi sisi yiɓa yi yaka pata wete.»⁴³ Yesus jeɓama bejeke bene lepo nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Buka kuso nya ko nya kwɔ baka hene, ⁴⁴ keto bari hene nya buyo meyasi mete yi bo be no kwɔ to te ké. Yasi wete, buka

kuso nya ko nya yasi hene te yi ba nde, a jɔɲnangwe no ke diyo mebukɔ mene ké.»

13

*Kasi meɓone mete yi ta nje ké
(Mt 24; Lk 21)*

¹ Ke ngimo te yi Yesus ba ke pundo ke mbanjo Njambiye ké, ε wete jeke wene lepe nye nye nde: «Yekele, beɲa ndi mberi metari mete yike wa! Beɲa ndi metu mete yike wa!»² E Yesus yeɲsa nye nye nde: «'Nduku, we ke beɲe nyangwe metu mete yinori? Kine tari wete ne wete ta diyo waka ke to jakoso kine nde, bo gbungula bete ke meneti na!»³ Ke koɲte, ε nye kwɔ ké diyo metidɣe yaka ne mbanjo Njambiye ke *Keki meoliviye. Ne Piyer ne Jak ne Jan bu Andere ba ndi bene be Yesus bepo. 'Bo diyma nye nde: ⁴ «Lepo nye wuse, meyasi mete ta kwaɲna ndenen? Yo nge yi ta tedye nde, meyasi mete hene ta be ke kelna kumo ke njenate?»

⁵ Ndana, ε Yesus kande lepi lepo nye bo nde: «Wune dɣi ne soso, ma mumo ne nje seɓile wune.»⁶ Keto bomo budɣate ta nje ne dɣino dɣembe lepo nde: «Mi *Krist, mi ko!» Dete, bo ta seɓile budɣa bomo.»⁷ Kome wune ta woko bomo ke lepo kasi meɣyambi, woko ngum ngum te ké, wune ti gwaki kaɲ yaɲa na, keto meyasi mete yaɲangwe kelna. Ndi nde, yite ti pa be siyna meyasi na.»⁸ Kando wete ta teme lu dɣambi ne wete kando. Kumande wete ma teme lu dɣambi ne jakoso. Meneti ta ngwangwa ke yiɲa membey. Kolo ta kelna ke to meneti. Meyasi menori ta be ndi gbela toɲ meɓone.»⁹ Ma wune dɣi yun ne soso, keto bo ta bu wune kaɲe nye botu be pesina josi. 'Bo ta njuro wune ne njambala ke mambanjo mewesidɣa me Beyuden. Wune ta teme ke mbombu beɲkumane ne ke mbombu beɲkumane jɔse lepi ke kasi mbe. Yo ta kelna dete, né wune lepi meyasi mete yi wune beɲma ne yi wune duwa ké kasi mbe ké nye bo.»¹⁰ Bosa yasi, yo nde, bo kanda pa pele Kimo Tom nye mekando me bomo hene.»¹¹ Kome bo ta bu wune ké no ke mbombu botu be pesina josi ké, wune ti kanda gwe kaɲ wo yotu ke yasi te yi wune ta lepo ké na. Yasi wete, wune lepi ndi lepi te yi Njambiye ta nye wune ke numbu ke kiya mbey ké, keto yeti wune ta lepina na, yo Kimo Sisij.»¹² Maɲ ta dɣangwe maɲ wene nye bomo, né bo wo nye. Saɲgwe ne mono ta kelo sendi dete ne mono wene. 'Bombesike ta lu dɣambi sungwe ne beɲangwe ban ne benyangwe ban dɣangwe bo nye bomo, bo ma wo bo.»¹³ Bomɔ hene ta beno wune keto dɣino dɣembe. Ma yoko ε ta gbiso kelo tin kumo ke siynate ko ta ju.»

¹⁴ «Wune ta beɲe mo te yi bo jeba nde *Nyangwe mo bekidya meyasi e kele gbutu biye ne mbanjo Njambiye ko ke nje diyɔ ke mbey te yi nye ti yaka diyɔ kete ké. Ma mo te e tole melepi maka ko woku to te diyɔ ne soso.» E nye nje lepɔ nde: «Kome wune ta beɲe meyasi mete ke kwanɲa dete, nɛ botu bete be diyɔ ke meneti me Yuda baka sɛdyikwe kamba kɛ ke to mekeki. ¹⁵ Mo te e ta be ke tosiyɔ ko pilwe kine pa nyiɲe tɔ nde, na kɛ bu yaɲa pundo no na. ¹⁶ Sendi, mo te e ta be ke ngwan ko ti yɔkwe ne kɔko nde, na pa kɛ bu lambɔ ne na. ¹⁷ Boma bete be ta be ne moy nɛ baka be ta be ndi ke nye bonosike beri ke ngimo te yite baka ta sanɲwa ne mebone. ¹⁸ Wune ngwɛtanɲwe ne Njambiye nde, meyasi mete ti dyanɲa dete na ngimo abekata na, ¹⁹ keto ke ngimo te yite, nyangwe mebone ta beɲna. Kande yi Njambiye ma kusu ne mboko kumo ndana yiɲa nyangwe mebone ti pa beɲna dete na. Sendi, yiɲa nyangwe mebone ti beɲna se dete wete yeso na. ²⁰ Ti bɛli nde, Baba Mboko kɔya buyɔ metu mete tiko ne ngbet na, ma mumo wete ne wete ti ju na. Yasi wete, a kayma yo, keto botu bete be nye sima si toke baka.

²¹ «Ma nge mumo lepe nye wune nde: <Ha *Krist waka ho a wari!> wune ti jaya na. ²² Keto botu bete be lepe ja nde, bo Krist nɛ baka be lepe sendi nde, bo botu be punja melepi me Njambiye baka ta nje. Bo ta kelo meyekambiye, kelo sendi nyangwe meyasi, bo yakama jatidyɔ ko botu bete be Njambiye sima si toke baka ke yiɲa nje. ²³ Ma wune dɔy ne soso, mi ma lepɔ meyasi hene nye wune.

*Yesus ta kala nje
(Mt 24; Lk 21)*

²⁴ «Ma ke koɲ metu me nyangwe mebone menori yeso ta dimo, ngwende ti pano se na. ²⁵ Besisɔ ta ketiye ke kwey balo ke meneti. Meyasi mete yi be ne ngungudye yi diyɔ ke kwey ké ta ngbokisa budyate. ²⁶ Ke koɲte, bo ta beɲe *Mɔno mumo ke nje ne mekulutu ne nyangwe ngungudye nɛ nyangwe meluksa. ²⁷ A ta tomo bejaki bene kenje ke membey hene, ke meboku me meneti maka hene yini ke to mboko. A ta wesidyɔ botu bete be nye sima si toke baka.

*Kanɔ ke kasi figiye
(Mt 24; Lk 21)*

²⁸ «Wune bon dɔyano ke yasi te yi *figiye tedye ké. Ke ngimo te yi mebo mete me ke boye nɛ ke ngimo te yi membɔru mete me ke lo, wune ke duwe nde, ngimo mbiyɔ ma wuta. ²⁹ Dete sendi, kome wune ta beɲe nde, meyasi mete me ke dya, wune dukwe nde, *Mɔno mumo me nedo te yi nje, yasi

me ke ngiɲ nyino. ³⁰ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Ko botu bete be ne jon ke ngimo te yoko baka ti gwe hene kine nde, meyasi menori hene dyan na. ³¹ Dyoɔbo nɛ meneti ta si kwɔ yambile, ma ndi melepi membe ti yambile ko wete yeso na.

³² «Ma ke kasi yeso nɛ hawa te yi meyasi mete ta dya kete ké, ko mumo wete ne wete yeti ke duwe na, ko bejaki bete be diyɔ ke dyoɔbo baka, ko *Mɔno, ndi Da nyepɔ duwe. ³³ Wune dɔy ne soso, wune pɛm yasi, keto wune yeti ke duwe ngimo te yi meyasi mete ta dya kete ké na. ³⁴ Yo ta be nda yi wete mbam e temma kwɔ kɛ londunate ke wete meneti, tiko tɔ dylene kanje meyasi hene nye botu be mesay bene. A tedya mumo hene yasi te yi nye yakangwe kelo, lepɔ nye mo te e dikima bakidyɔ numey ko nde, a pɛm yasi. ³⁵ Dete, wune pɛm yasi, keto wune yeti ke duwe ngimo te yi sa tɔ ta yɔkwe kete ké na. A yakama yɔkwe ho beko ho ne bembe tu ho ke ngimo koku kuɛ ho bemanmene. ³⁶ Wune pɛm yasi, kamba a me nje dya nɛ belem dongidyɔ wune ke jako. ³⁷ Yasi te yi mi lepe nye wune ké, mi lépi nye bomo hene: Wune pɛm yasi.»

14

¹ Jeso *Paska Beyuden nɛ ngimo jeso dylene memampa te yi kine ngɔ kete ké bukwa ndi metu yiɲa, né yo kelna. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nɛ botu be ketina meyasi sanja nje te yi bo yakama biye Yesus ne nje likisi yi wo ne nye. ² Bo sanja nje te dete, keto bo dikima lepɔ nde: «Yo ti kelnangwe ke bembe jeso na, kamba bomo me nje kelo meyasi ne hoya hoya.»

Wete nyari ke kumbe lobinda ke

*to Yesus ke Betani
(Mt 26; Jh 12)*

³ Yesus ba ke Betani ke tɔ wete mbam nde Simɔn, a ba ke kono ne ndoko. Piɲo te yi bo ba ke dylene ké, e wete nyari nyiɲe tɔ ne wete ndaki tondunate ne yiɲa lobinda nde *nar yi dye budya moni. Bo sama ndaki te ne wete tari nde albatere. Lobinda te ba ne sengelen, bo ti pule yo ne yiɲa yasi na. E nya ko leke numbu ndaki kumbe muto yinori ke to Yesus. ⁴ Baɲa botu bete be ba womete baka wokuma ngambi lepɔ tande yan nde: «To bekidya lobinda te yike ba ne nge? ⁵ Ma bo dyanɲwa yo budya moni laɲsa buyɔ moni te yi bo gbo ne mo mesay ke metu mesay gomay yitai yi kame ne botu be ngwete.» E bo lepina beyate sunɲwe ne nya ko. ⁶ Yasi wete, e Yesus lepe nde: «Wune tiki nye ne sem. Keto nge yi wune njanɲwe nye ké? A kelma kimo yasi ne mi. ⁷ Ne beɲa, wune botu be ngwete

ke dīyo ke kiya mbey metu hene. Dete, menjimo hene te yi wune kwadye, wune yakama kelo kimo yasi ne bo. Ma ke be mi, mi ti dīyo mbe sine wune ke kiya mbey metu hene na. ⁸ Yasi te yi nye bā ne deti te yi kelo, a kelma. A kandima si lombē mi lobinda ke yotu mbe yi ladiye ne pumbuna mbe. ⁹ Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: Mbey hene te yi bo ta pele Kimō Tom ke to meneti hene, bo ta yekidyē sendi yasi te yi nya kō kelma kē, nē bomō taki ne nye.»

¹⁰ Yudas te Iskariyot, yoko ε bā ke njoka bejeke kamo jo yiba kō kwanma kē ke yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē, na kē dyanjwe Yesus nye bo. ¹¹ Ke bo ma si woko yasi te yi nye lepima nye bo kē, ε bo be ne mesosa budyate. ε bo kpo nde, bo ta nye nye moni. Ndana, ε Yudas kande saṅna kimo njimo te yi nye yakama dyanjwe ne nye.

Yesus ke dīye jeso Paska

*bene bejeke bene
(Mt 26; Lk 22; Jn 13)*

¹² Bosa yeso jeso dīyena memampa mete yi kine njā kete kē dyanjma. Yo yeso wona bono besam ne sadaka yi medye me jeso *Paska Beyuden. ε bejeke be Yesus diye nye nde: «Wε kwadyikwe nde, wuse kēn kombile mbey dīyena jeso Paska te yo we?» ¹³ ε nye tome banja bejeke bene yiba lepo nye bo nde: «Wune kēn ke nyanjwe dya, wune ta sanjwa ne wete mbam ne mapi moroku, nē wune bēnjwe nye. ¹⁴ Mbey te yi nye ta nyinjē kete, wune lēpi nye sa tū nde: «Yekele nde: Mbey te yi sine bejeke bembe ta dīye Paska kete kē na we?» ¹⁵ A ta tedye wete nyanjwe tonjari nye wune ke tū kwey ke pay to te ne meyasi hene gweyā kombilate ke moyte. Yo womete yi wune ta kombile medye me Paska te yusu.» ¹⁶ Bejeke kā dya ke moy dya dolo meyasi hene nda yi Yesus lepima nye bo kē. ε bo kombile medye me Paska.

¹⁷ Ke bekoko ma dya kē, ε Yesus dya bene bejeke bene kamo jo yiba. ¹⁸ Piṅo te yi bo bā ke mbey medye ke dīyena kē, ε nye lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: Wete mumo ke njoka yun ta dyanjwe mi, a waka ke dīyena sine nye.» ¹⁹ Yo nya bo ngambi budyate ke temo. ε mumo hene diye nye wete wete nde: «'Yo ka mi?» ²⁰ ε nye yenja nye bo nde: «Yo wete mumo ke njoka yun bejeke kamo jo yiba, sine nye ke bete bo ke kiya kato medye wete. ²¹ *Mōno mumo ta kwā gbate nda yi yo ketinate ke kasi ne ke mekana me Njambiyē kē. Ndi nde, mebōne ta balo ke to mo te ε dyanjwe nye kō. 'Bo mā dīy kine ja mo te, ma yo gba kimote budyate ke yene.»

Kasi medye me Njambiyē (Mt 26; Lk 22; 1Kt 11)

²² Piṅo te yi bo bā ke dīyena kē, ε Yesus bū mampa. Ke nye ma si nye Njambiyē wosoko kē, ε nye leke yo kanje nye bo lepo nde: «Wune bōn, yike membunde membe.» ²³ Ke konje, ε nye bū pelo ne tena menjam ke moyte. Ke nye ma si nye Njambiyē wosoko kē, ε nye kanje yo nye bo, ε bo hene hobīye. ²⁴ ε nye nje lepo nye bo nde: «Yike mekiyo membe, yo mekiyo mete yi kele mbon, mekiyo mete yi ke nyanja keto budya bomo. ²⁵ Gbakasi yi mi lepe nye wune kē: Ko mi ti hobīye se tena menjam maka na kumo ke njimo te yi mi ta nje hobīye ne wete jonjate ke *Kando Njambiyē.» ²⁶ Ke bo ma si jembina yi lukse ne Njambiyē kē, ε bo kwā kē ke *Keki meoliviye.

²⁷ ε Yesus lepe nye bo nde: «Yasi te yi mi ta sanjwa nō kē ta njanjwe wune hene ke tikina temo te yi wune tike ke yembe kē, jatidyē wune ke beya nje. Keto yo ketinate ke mekana me Njambiyē nde: «Mi ta muko mo bakidyā besam, besam mā si wanja.» ²⁸ Yasi wete, kome mi ta womīye kē, mi ta kande kumo Galile ne wune.» ²⁹ ε Piyer lepe nye nye nde: «]ge be nde, ke yi bomō hene yasi te yi we sanjwa nō kē ta njanjwe bo dete ke tikina temo te yi bo tike ke yo kē, jatidyē bo ke beya nje, ma pele yembe, ko yo ti bejina dete na.» ³⁰ ε Yesus lepe nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we kē: Ke gba tu te yoko muka we ta tonō kumo menja yitati nde, we yeti ke duwe mi na piṅo te yi kuḅe ti pa koko kumo menja yiba na.» ³¹ Yasi wete, ε Piyer pitidyē ke numbu ne lepo nde: «Kō beko nde, soṅ te bīya mi sine we, ko mi ti tonō ne mbet nde, mi yeti ke duwe we na.» Bo hene lepima ndi dete sendi.

Yesus ke njweta ne Njambiyē

*ke Getsemane
(Mt 26; Lk 22)*

³² Ke konje, ε bo kwā kē ke wete mbey nde Getsemane. ε Yesus lepe nye bejeke bene nde: «Wune dīy metidyē waka kumo ke njimo te yi mi ta sidye menjweta ne Njambiyē.» ³³ ε nye bū Piyer nē Jak nē Jan kwā nō. ε wō kande bīyina ne budyate, temo ne bā ne habubu. ³⁴ ε nye lepe nye bo nde: «Temo mbe ne ngambi nda mi ta gwe. Wune dīy waka ne dīy mejemīye.» ³⁵ ε nye kwā ne mbet kē mbombu balo ke meneti njweta ne Njambiyē, ho njimo mebōne mete yite yakama lōndo ke kēki ne. ³⁶ A dīkima lepo nde: «*Aba Da, we ne deti te yi kelo meyasi hene. Kelo nde, nyanjwe mapi mebōne mete yike dūkwe ke to mbe. Ma yo ti kelnanjwe nda yi mi kwadyē kē na, yo kēlnanjwe

nda yi we kwadye ké.» ³⁷ E nye kè yokwe nje kome bejeke bā ké dolo bo ke jako. E nye lepe nye Piyer nde: «Simon, we ke gba jako. Ko gbela hawa wete, we ti weliye dīyo mejemsidye na. ³⁸ Wune dīyo mejemsidye, nē wune ngwētangwe nē Njambiyē, ma mebobilan me nje lanša wune. Temō ne yesidye kelna kimō yasi, ko dete, membundō ne teko.»

³⁹ E nye jise wolo kwā kē ne nan kē ngweta nē Njambiyē lepo ndi kiya melepi mete yi nye kandima lepo ké. ⁴⁰ A ká gbingbo mate nje dolo sendi bo ke jako, keto jako kwanjma bo ke misi. Bo ti be ne yanja te yi bo yakama yejsa nye nye na. ⁴¹ Ke konje, e nye nje ke menja yitatite, e nye lepe nye bo nde: «Wune kōmbila ya ndana, wadya yun lala. Yakama yey, ngimo dyanjma. Ne bēnja, bo ta bū *Mōno mumo ndana kanje nye ke mebo me botu be mebeyo. ⁴² Ne tēma, he kwānj. Ne bēnja, mō dyanjwe mi ko yima!»

Bo ke biye Yesus

(Mt 26; Lk 22; Jh 18)

⁴³ Yesus bā ndi ke lepo dete ké, yaka ne Yudas te e bā ke njoka bejeke kamo jo yiba ko ke dya. A njā ne nyanjwe ngil bomō. Bo bā ne mekafa nē metegbe. Yo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē botu be ketina meyasi nē betomba be dya tome bo. ⁴⁴ Mō te e ta dyanjwe nye ko nya bo kasiya nde: «Mō te yi mi ta nyeno nye dulo numbu ne ko, eru, nē wune biya nye kwā nō pemō nye kimote.» ⁴⁵ Yudas dyanjma kopo kopo kē ke kēki Yesus lepo nde: «Yekele!» kwā dulo numbu ne. ⁴⁶ Dete, e botu baka ngbo biye Yesus. ⁴⁷ E wete mō te e bā womete ko sute kafa koto ne mō mesay me nyanjwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē peso to ne bete ke meneti. ⁴⁸ E Yesus diye botu benori nde: «'Mi ka mō gubo, né wune bū mekafa nē metegbe yi nje biye ne mi? ⁴⁹ Mi dikima dīyo metu hene ke njoka yun tedye bomō melepi me Njambiyē ke mbanjo Njambiyē, ma wune ti biye mi na. Yo nde, meyasi kwānjangwe deke, né melepi mete yi diye ketinate ke mekana me Njambiyē ké si tondu.» ⁵⁰ Ndana, e bejeke hene si posiyē lj nye. ⁵¹ Wete gwanjo bā ke bengwe Yesus ndi ne gbela gwey ke yotu kine yinja lambō ke moyte na. E bo kwabe nye. ⁵² Yasi wete, e nye wēkidye gwey tiko ne bo sedye kwā sokere.

Yesus ke mbombu nyanjwe

josi Beyuden

(Mt 26; Lk 22; Jh 18)

⁵³ Bo bojma Yesus kē nō ke yi nyanjwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē. Bekum be botu be nyena sadaka nye

Njambiyē hene nē betomba be dya nē botu be ketina meyasi wesidyama womete.

⁵⁴ Piyer bā ke bengwe Yesus ne nan kumo ke moy ndoko nyanjwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē. E nye kwā dīyo metidyē bene botu be mesay kwā wetina dite. ⁵⁵ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē bomō hene be bā ke njon nyanjwe josi Beyuden baka sanja to lepi te yi bo ta lepo sungwe ne Yesus yi wo ne nye. Ma yasi wete, bo sanja denjo. ⁵⁶ Yo nde, bomō bufyate dikima nje peso lepi nye nye ke numbu. Ma ngin yan bā dele dele. ⁵⁷ Baŋa bomō temma peso lepi nye nye ke numbu lepo nde: ⁵⁸ «He wokuma, a ke lepo nde: «Mi ta si leke mbanjo Njambiyē te yoko yi bomō summa ne mebo ko nye sumō wete ndi ke metu yitati. Mbete yeti mebo me bomō ta sumō na.» ⁵⁹ Ko dete, ngin yan bā sendi dele dele ke lepi te yi bo lepima ké. ⁶⁰ E nyanjwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē teme ke mbombu bomō hene diye Yesus nde: «'We yeti ke yejsa ka yanja ke yasi te yi botu lepe sungwe ne we ké na?» ⁶¹ E Yesus diye ndi ne sem kine yejsa yanja na. E nyanjwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē basidyē diye nye lepo nde: «'We ka *Krist, mōno Njambiyē te e ne meluksa ko?» ⁶² E Yesus yejsa nde: «'I, yo mi. Wune ta beje *Mōno mumo metidyē ke mbam bo Njambiyē te e ne ngungudye hene ko. Wune ta beje sendi nye ke nje ke moy kulutu ke dyobo.» ⁶³ Ndana, e nyanjwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē nyale melambo ke yotu ne lepo nde: «'Ige yi bo ta lepo sendi nye wuse ké? ⁶⁴ Wune wokuma lepi gbutu te yi nye lepima sungwe ne Njambiyē ké. Ke yun, ne bēnja nan?» E bo hene pese nde, yakama nde, bo woku nye. ⁶⁵ E baŋa kande sana meseri ke yotu ne, woto misi mene, somō nye lepo nye nye nde: «Tufo mō te e somma we ko.» E botu be mesay biye nye kande kpakina ne ke pokō.

Piyer ke tonō nde, a yeti ke

duwe Yesus na

(Mt 26; Lk 22; Jh 18)

⁶⁶ Ke ngimo te yi Piyer bā ndi ke moy ndoko ke sē ké, e wete nya te e bā ke njoka bomari bete be dikima kelo mesay ke tū nyanjwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyē baka nje. ⁶⁷ Ke nye ma beje Piyer ke mewetina me dite ké, e nye sengile nye lepo nye nye nde: «We sendi, we bā wune Yesus te mō Nasaret.» ⁶⁸ E Piyer tone lepo nde: «Mi yeti ke duwe yanja na. Mi yeti ke woko mbe to yasi te yi we kwadye lepo ké na.» E Piyer jise ke moy ndoko kē pele numey te. E mbam kuŋe koke.

⁶⁹ Ke nya ko ma beɲe Piyer wolo ké, ε nye kande lepinate sendi nye botu bete be ba womete baka nde: «Mbam ko ke njoka botu bete.» ⁷⁰ E Piyer basidye tonɔ. Diyo ne mbet ke koɲ te ké, ε botu bete be ba womete baka lepe nye nde: «Gbate, we ke njoka botu bete, keto we mo Galile.» ⁷¹ E Piyer kande mekinja me yotu biye kwey biye nji lepo nde: «Mi yeti ke duwe mbam te yi wune lepe no ko na.» ⁷² Yaka ne mbam kuɓe ke kɔko ke menja yibate. E Piyer nje take lepi te yi Yesus ma lepi nye nye nde: «We ta tonɔ kumo muka menja yitani nde, we yeti ke duwe mi na piɲo te yi kuɓe ti pa kɔko kumo menja yiba.» Ke Piyer ma take lepi yinori ké, ε nye kande dukwe.

15

*Yesus ke josi ke mbombu Pilat
(Mt 27; Lk 23; Jh 18)*

¹ Bemɛɲmene sut bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye kelma kutu bene betomba be dya ne botu be ketina meyasi ne bomɔ hene te be diye ke nyangwe josi Beyuden baka. Ke bo ma si woto Yesus ké, ε bo bu nye kwa no kanje nye nye Pilat. ² Pilat diyma nye mediyan lepo nde: «'We kumande Beyuden nde?» E Yesus yenja nye nye nde: «Yo nda yi we lepe ké.» ³ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye lepima budya meyasi sungwe ne nye. ⁴ Pilat ka mbombu diye nye nde: «We yeti ne yanja te yi lepo na? We yeti ke woko meyasi hene te yi bo lepe sungwe ne we ké na?» ⁵ E Yesus diye ne sem kine yenja se yanja na. E Pilat ngbakima budyate.

⁶ Ke ngimo jeso *Paska hene Pilat dikima soɲe bo ne mo jobo wete, yoko yi bomɔ dikima lepo nde, a soɲa bo ne nye ko. ⁷ Wete mbam nde Barabas ba ke jobo bene bekumbo bene, keto bo woma mumɔ ke ngimo te yi bo desa ne to bomɔ sungwe ne bekum be dya ké. ⁸ Ngil bomɔ sutiya ke pe yi Pilat kande diyna ne nde, a nyéki bo yasi te yi nye dikimaye bo ké. ⁹ E Pilat nje diye bo nde: «Wune kwadɲikwe nde, mi soɲa bo ne kumande Beyuden yokidye nye nye wune?» ¹⁰ Pilat diya dete, keto a duwa nde, bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ba ne beya temo sungwe ne Yesus. ¹¹ Ko dete, bo sesidya bomɔ nde, bo lepi nye Pilat nde, a soɲa bo ne Barabas yokidye nye bo, tiko Yesus. ¹² E Pilat basidye diye bo nde: «Wune kwadɲikwe nde, mi kél nan ne yoko yi wune jeba nde kumande Beyuden ko?» ¹³ E bo kembe wolo lepo nde: «Iɲgbako nye ke kroa!» ¹⁴ E Pilat diye bo nde: «Ma yo kwalɔ beya yasi te nda yi nye kelma ké?»

E bo kembidya ndana kwa to te lepo nde: «Iɲgbako nye ke kroa!» ¹⁵ Pilat kwadɲa wedye temo yan kelo nda yi bo diyma ké. Dete, ε nye soɲe bo ne Barabas yokidye nye nye bo. Ke nye ma si nye deti nde, bo njuru Yesus ne njambala ké, ε nye kanje nye nye bo, né bo ké ngba nye ke kroa.

¹⁶ Besoja nja ngboso Yesus ke no ke moy se ndoko ke mbanjo Pilat ke numey tu dyene. E bo wesidye ndingele njoɲ besoja hene. ¹⁷ Bo lenja nye wete kpara tena gambo, bu yina mekol ne mesoru kete ké jako ne duɲgwe te lenje nye ke to. ¹⁸ E bo kande sombila ne lepo nde: «Kumande Beyuden, he lépi!» ¹⁹ E bo bu kum soɲ kwele ne nye ke to, sa meseri ke yotu ne, kuse meboɲ koto mbombu ke mbombu wene. ²⁰ Ke bo ma si sidye serka ne dete ké, ε bo soɲe kpara tena gambo yinori ke yotu ne, nje lenje nye melambo mene, ngboso nye kwa no, né bo ké ngba nye ke kroa.

*Bo ke bu Yesus ke ngba ke kroa
(Mt 27; Lk 23; Jh 19)*

²¹ Mbanja mbam nde Simon, mo Siren, sangwe ne Aleksandere ne Rufus ba ke kwa ne nje ne nje wule ngwan. E besoja jeliye nye nde, a soɲa kroa Yesus. ²² Bo bonma Yesus kumo no ke mbey te yi bo jeba nde Golgota, yite nde Mbey gbonjo to. ²³ Kumo mate, ε bo bu yina menjam mete yi bo pulma ne yina yasi nde *mir ké nye nde, a hoɓiya. Yasi wete, a ti hoɓiye na. ²⁴ Ke bo ma si ngba nye ke kroa dete ké, ε bo bu melambo mene lu ke mbari yi kabidya ne yo, yi duwe ne ngabiye te yi mumɔ hene ke njoka yan yakama bu ké. ²⁵ Bo ngbaki nye ke hawa yitan jo yini te yi bemɛɲmene. ²⁶ Yi tedye ne to soɲ ne, bo ketima yina yasi ngba ke to kroa ne nde: «Yoko kumande Beyuden.» ²⁷ Bo ngbama sendi nyangwe botu be guɓo yiba ke kroa nda Yesus, wete ke kroa te wene pulo mbam bo ne, wete ke wene pulo gare. ²⁸ Dete, lepi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Bo tolma nye ke njoka botu be beya mekele? ké, sima tondo.

²⁹ Botu bete be dikima kwa kwanjo ne nje baka dikima toyɛ nye kenje ndingile to soɲe poko lepo nde: «Hey we! We mo te ε leke mbanjo Njambiye nje sumo ndi ke metu yitani ko, ³⁰ jongwe yotu yo ne nguru wo piye ke kroa.» ³¹ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne botu be tedya membongɔ dikima nyeto sendi nye tande yan lepo nde: «A dikima jongwe banja bomɔ, ma a yeti ne deti te yi jongwe yotu ne ne nguru wene na. ³² Ma *Krist te kumande Isarayel pikwe ngenje ndana ke kroa, né wuse beɲ, né wuse tiki temo ke

yaɛ.» Botu bete yi bo nɔgbama bo bene be Yesus baka dɔkima toyɛ sendi nye.

³³ Ke bembe yeso ma dya kɛ, ε yitil kelɛ ke ndingɛle meneti kumɔ ke hawa yitati te yi bekoko. ³⁴ Ke hawa yitati ma dya kɛ, ε Yesus kembɛ ne mɛn ke kwey lepɔ nde: «Eloy, Eloy, lama sabatani?» Yite nde: «Njambiyɛ wombe, Njambiyɛ wombe, wɛ lɛn mi keto nɔge?» ³⁵ Ke baɔa botu bete be ba womete baka ma woko dɛte kɛ, ε bo lepɛ nde: «Ne woku ndi, a ke jɛba Eli.» ³⁶ E wete mbam ke njoka yan sɛdye kɛ bu yiɔa yasi nda kusa tope ke yiɔa dyanjina menjam somo ke jɛti sambile nye nye nde, a hɔbiya. E mbam te lepɛ nde: «Ne tiki, hɛ pa bɛn, simande Eli ta nje pidye nye soɔe ke kroa.» ³⁷ E Yesus kembɛ dɛtinate jeyɛ gwe. ³⁸ E nyaɔgwe lambɔ te yi ba kesate ke mbey te yi ne kiyo ke mbanjo Njambiyɛ kɛ nyaliye ke bembe kande kwey kumɔ nji. ³⁹ Ke kum besɔja gomay te ε ba womete ke tɛri ke mbombu Yesus ko ma bɛnɛ nda yi Yesus jeyma no kɛ, ε nye lepɛ nde: «Mbam ko ba gbate Monɔ Njambiyɛ!» ⁴⁰ Baɔa boma ba sendi womete. Bo dɔkima dya ne naɔ bɛnɛ yasi kenje. Mariya te ngɔndu Magdala nɛ Mariya te nyaɔgwe nɛ Yosɛs bɛnɛ Jak te ε ba monɔsike ke njoka besɔ ko, nje bu sendi mbanja nyari nde Salome ba ke njoka boma bɛnɔri. ⁴¹ Bo dɔkima bɛnɔgwe Yesus kelɔ mesay nye nye ke ngimɔ te yi nye ba no ke Galile kɛ. Yo ba sendi ne baɔa budya boma be temma nje Yerusalem bɛnɛ be Yesus baka.

Pumbuna Yesus

(Mt 27; Lk 23; Jn 19)

⁴² Bekoko sima dya, yo ba ngimɔ te yi bo diki komsa kete yi tɛdye nde, ngimɔ mɛwɛdya mɛte yi yeso *Saba ta bɛ ke kande. ⁴³ E Yosep te mo Arimate dya. A ba ke njon nyaɔgwe josi Beyuden. Bomo ba ke jɛso nye. Sendi, nye ne nguru wɛnɛ ba ke ladye *Kando Njambiyɛ. E nye tinje temo kɛ ke yi Pilat kɛ diye muɔ Yesus. ⁴⁴ E Pilat ngbakima yi woko nde, Yesus gwa dɛte ne kpɛtɛn. E nye jɛba kum besɔja ko diye nye, simande Yesus ma kiki gwe. ⁴⁵ Ke kum besɔja ma lepɔ nye nye nde, Yesus gwa gbate kɛ, ε nye jaye nde, Yosep bɔn muɔ ne. ⁴⁶ E Yosep bome ndombo kwa pidye muɔ Yesus ke kroa bɔye ne ndombo kɛ ningwe ke bɔnɔn te yi bo timma ke wete nyaɔgwe tari kɛ. E nye nje bɔngile wete tari dibo ne numbu te. ⁴⁷ Mariya te ngɔndu Magdala nɛ Mariya te nyaɔgwe nɛ Yosɛs bɛnɛma mbey te yi bo pumbuna nye kete kɛ.

16

Womiya Yesus

(Mt 28; Lk 24; Jn 20)

¹ Ke yeso *Saba ma si kwa kɛ, ε Mariya te ngɔndu Magdala nɛ Mariya te nyaɔgwe ne Jak nɛ Salome bome yiɔa mɛmutɔ mɛte yi ba ne kimo metul, nɛ bo kɛ nye ke yotu Yesus. ² Bɛmɛnɛnɛ sut ke bosa yeso te ε kande jonja sɔndi, ε bo temɛ yi kɛ ke bɔnɔn ke ngimɔ te yi njanjakwe nje no kɛ. ³ Bo dɔkima diyna nde: «Nda ta njeɔe tari soɔe ke numbu bɔnɔn nye wuse?» ⁴ Ke bo ma kanje misi, bo bɛnɛ nde, bo ma njeɔe tari yinɔri soɔe. Yo nde, yo ba nyaɔgwɛte budyate. ⁵ Ke bo ma nyɛnɛ ke moɔ bɔnɔn, bo bɛnɛ mbanja gwanjo metidyɛ pulo mbam bo ne wumna gambo ke yotu. E bo gwe wɔ budyate. ⁶ E nye lepɛ nye bo nde: «Ne ti gwaki wɔ na. Wune san Yesus te ε Nasart yi bo nɔgbama ke kroa ko. A ma womiyɛ, a yeti se waka na. Ne bɛnɛ mbey te yi bo ningwa nye kete kɛ. ⁷ Ma wune kɛn kɛ lepɔ nye Piyɛr nɛ bejeke bete bari nde, a ma kande kwa ne wune kɛ pe Galile. Wune ta bɛnɛ nye mate nda yi nye ma lɛpi nye wune kɛ.» ⁸ E bo punde ke bɔnɔn sɛdye kwa ne mengwanga, yo kwanɔma to yan. Dete, bo ti lepɛ yanɔa nye mumo na, keto wɔ kwanɔma bo budyate.

Yesus ke punje yotu nye bejeke bene

(Mt 28; Lk 24; Jn 20)

[⁹ Yesus womiya bɛmɛnɛnɛ ke bosa yeso te ε kande jonja sɔndi. E nye kande punje yotu nye Mariya te ngɔndu Magdala yi nye soɔma bɛya mɛsisiɔn yitan jo yiba ke yotu ne ko. ¹⁰ E nye kwa kɛ yekidyɛ yo nye botu bete be jonnama bɛnɛ be Yesus baka. Bo ba ke wo yotu lelo. ¹¹ A lepima nye bo nde, Yesus ne jon, a bɛnɛma nye. Ke bo ma woko dɛte kɛ, bo ti jaye na. ¹² Ke konje, ε Yesus punje yotu nye baɔa yiba ke njoka yan ne yiɔa yotu dɛle ke ngimɔ te yi bo ba ke kɛ ke yiɔa melunde kɛ. ¹³ E bo yokwe nje yekidyɛ sendi nye bɛnɔnɔn ban. Yasi wete, bo ti jaye sendi yasi te yi bo lepima nye bo kɛ na. ¹⁴ Ke konje yinɔri, ε Yesus nje punje sendi yotu nye bejeke bɛnɛ kamo jo wete ke ngimɔ te yi bo ba ke dyaena kɛ. A ndeyma bo, keto bo ba ne meso ke temo. Sendi, bo ti tike temo ke yasi te yi botu bete be bɛnɛma nde, a womiya lepima kɛ na. ¹⁵ Ke konje, ε nye lepɛ nye bo nde: «Wune kɛn ke to meneti hɛnɛ kɛ pele Kimɔ Tom nye bomɔ hɛnɛ. ¹⁶ Mo te ε ta tiko temo ke Kimɔ Tom te, jaye nde, bo topa nye ke moɔoku, mo te ta ju. Ma yoko ε ta dya kine tiko temo ke Kimɔ Tom te na, josi ta balo ke to ne. ¹⁷ Botu bete be ta tiko temo ke Kimɔ Tom te baka ta kelɔ kwalɔ mɛyekambiye te yike, yo nde, bo ta soɔe bɛya mɛsisiɔn ke yotu bomɔ ne dino

d'yembe. Bo ta lepina ne yiḡa menumbu.
 18 Bo ta biye sendi benyone lale ne bo. Ke
 bo hɔbiye yiḡa yasi te yi ne lɔku kete, yo tɪ
 kelo bo yaḡa na. Bo ta kase meḡo ke yotu
 botu bekɔn, mekɔn man mǎ siyɔ.»

Yesus ke yɔkwe kɛ d'yoḡo

(Lk 24)

19 Ke Kumande Yesus ma si lepina nye bo
 kɛ, ε Njambiyɛ yɔkidye nye kenje d'yoḡo.
 ε nye kwǎ kɛ d'iyɔ ke mbam bo Njambiyɛ.
 20 ε bejɛke nje kwǎ kɛ peɛ Kimɔ Tom ke
 membey hɛnɛ. Kumande Yesus hǎ ke kɔḡ
 yan, nye bo d'eti te yi kelo meyekambiyɛ,
 nɛ bomɔ duwe nde, lɛpi te yi bo lɛpe kɛ,
 gbakasi.]

Kimɔ Tom Yesus Krist te yi Lukas ketima

Mekana mete yoko, yo Lukas kete yo. A jeki keto yo kenje Teyofil. Yo ndi Lukas kete mekana me «Mesay mete yi Botu be Tomun be Yesus kelma». A kelma mesay budyate bene Pol (Bt 16:11 yi ke no, nje bu Fl 24). A ba sendi nyangwe dokita (Kl 4:14).

To mekana mete yi nye ketima ke tedya ne sanjan nde, Krist ne njololo ke menje hene, nye *Monɔ mumɔ. Lukas ke yekidyɛ jɔngwe Yesus kande ke ngimo te yi nye ba gwanjo ke. A ke lepo sendi nde, Yesus ba ke gwe ngwete bomo budyate.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke nyangwe mengabiye yitan:

1. To mekana maka (kumte 1).
2. Kasi jariki Yesus. Kasi topuna ne ke moroku. Dɔno besanmbambo bene. Kasi te yi *Satan bobila ne nye ke (kumte 1-4).
3. Mesay mete yi Yesus kelma ke (kumte 4-19).
4. Bomo ke seje Yesus. Kasi soje ne (kumte 19-23).
5. Womiya Yesus. Jonja mesay mete yi nye nya bejeke bene ke. Duwa ne ke pe dyobo (kumte 24).

¹ Nyangwe mbam Teyofil, budya bomo nya bo ke ketima meyasi mete yi kwanama ke njoka wusu ke. ² Bo ketima yo bengwe yasi te yi botu bete be berma ne misi man wule ke kandidate yekidya nye wuse ke. Botu bete sendi nja nje be botu be lepina melepi me Njambiyɛ. ³ Ke mi ma si gosɔ to te biye kimote wule nda yi yo kanda no ke, e mi sendi berje kimote nde, mi keti yo keto ne nje te nye we, ⁴ ne we duwe nde, meyasi mete yi bo tedya we ke ke nje gbate.

Jaki Njambiyɛ ke nje lepo

kasi jariki Jan

⁵ Ke ngimo te yi Herod ba kumande ke meneti me Yuda ke, yo ba ne wete mo nyena sadaka nye Njambiyɛ, dɔno dyene nde Sakari. A ba ke njon Abiya. Nyari wene ba ke kando *Aron. Dɔno dyene ba nde Elisabet. ⁶ Bo hene yiba ba ne ngben ke misi me Njambiyɛ. Bo jonnama bakidyɛ membonja ne melepi me Baba Mboko hene kine monɔ mejoso na. ⁷ Bo ti be ne monosike na, keto Elisabet ba kundu, sendi, bo hene sima jombe.

⁸ Wete yeso Sakari ba ke tonje mesay mene ke mbombu Njambiyɛ, keto yo ba ngimo mesay mete yi njon te yene. ⁹ A

kelma dete nda yi botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ dikima kelo ne mesay man ke. Ke ngimo te yite, e bo kele tay ke mbombu Njambiyɛ. E tay tedye nde, Sakari nyina mbanjo Baba Mboko ke lodye meyasi mete yi ne kimo metul ke. ¹⁰ Nyangwe ngil bomo ba ke ngweta ne Njambiyɛ ke se ke ngimo lodya meyasi mete yi ba ne kimo metul ke. ¹¹ Ndana ke, e wete jaki Baba Mboko punde ke mbombu Sakari. A ba ke teri ke pay mbam bo ke mbe te yi bo diki lodye meyasi mete yi ne kimo metul ke. ¹² Ke Sakari ma berje jaki Njambiyɛ ke, e dyano dyene dimbiye, e nye gwe wo budyate. ¹³ E jaki Njambiyɛ lepe nye nye nde: «Sakari, we ti gwaki wo na, keto Njambiyɛ jayma mengweta mo. Nyari wo Elisabet ta ja monɔ mbam. We ta lo nye nde Jan. ¹⁴ We ta be ne nyangwe mesosa keto ne. Sendi, budya bomo ta sosa kome nye ta jadye ke, ¹⁵ keto a ta be nyangwete ke misi me Baba Mboko. A ti dye menjam ho nyanna menjam na. A ta be tondunate ne Kimo Sisiɔ kande ke moy nyangwe. ¹⁶ A ta yekidyɛ botu be kando Isarayel budyate nje ke yasi Baba Mboko te Njambiyɛ wan. ¹⁷ A ta kwa mbombu ne Nyangwe Kumande nda mo tomun Njambiyɛ ne sisiɔ ne deti nda Eli. A ta yensa metemo me besangwe ne bono nde, bo kwadyikwe bono ban. A ta kelo nde, botu be mbandɔ beki ne dyano nda ngben bomo yi kombile ne kimo kando tike Baba Mboko.» ¹⁸ E Sakari lepe nye jaki Njambiyɛ nde: «Mi ta kelo nan yi duwe no nde, meyasi ta kwan dete? Keto mi sima jombe. Sendi, mesew me nyari mbe sima buyo.» ¹⁹ E jaki Njambiyɛ yensa nye nye nde: «Yo mi, Gabriyel. Mi diy ke mbombu Njambiyɛ. Njambiyɛ tome mi nde, mi njaki lepina nye we, lepo kimo tom te yike nye we. ²⁰ Berja, numbu yo ta be dibinate. We ti tapita se na kumo ke ngimo te yi meyasi maka ta si kelna, keto we ti jaye melepi membe na, melepi mete yi ta kelna tondo ke ngimo te yi yo yangwe kelna ke.»

²¹ Bomo ba ndi ke lodye Sakari. Bo ba ke ngbakima to te yi nye kike no dete ke moy mbanjo Njambiyɛ ke. ²² Ke nye ma nje pundo ke, a ti be ne deti te yi lepina nye bo na. E bo duwe nde, a berja yina meyekambiyɛ ke moy mbanjo Njambiyɛ. A dikima pepidyɛ mebo numbu kobo yi lepina no nye bo. ²³ Ke metu mesay mete yene ma siyo ke, e nye teme duwe ke dya dyene.

²⁴ Monɔ metu kwanma ke konje, e nyari wene Elisabet bu moy. E nye soma no ngwendɛ yitan. A dikima lepo nde: ²⁵ «Baba Mboko kelma nyangwe ngikwa ne mi. A kanma misi berje ne mi yi soje ne wungwa ke yotu mbe ke misi me bomo.»

Njambiyε ke tomɔ jaki wene

kenje ke yi Mariya

²⁶ Ke moy Elisabet ma kumɔ ngwende yitan jɔ wete kε, ε Njambiyε tomε jaki wene Gabriyel kenje ke Galile ke wete dya nde Nasaret, ²⁷ ke yi wete bɪndi ngɔndu nde Mariya. Yo bɔ kponate nde, a ta kelo gwaki bene wete mbam nde Yosep ke kando Davit. ²⁸ Jaki Njambiyε nyinma tɔ Mariya dolo nye lepɔ nye nye nde: «Mi ke nyenɔ we, Baba Mboko ke yo! A tedya we nyangwe ngikwa ne.» ²⁹ Ke Mariya ma woko dete kε, ε dyanɔ dyene dɪmbiyε, ε nye gwe wɔ budyate. E nye diyε ke moy temɔ ne nde: «To menyen mete yike lεpi ne nge?» ³⁰ E jaki Njambiyε lepe nye nye nde: «Mariya, we tɪ gwaki wɔ na, keto Njambiyε tedya nyangwe ngikwa ne ke yo. ³¹ Dukwe nde, we ta bɔ moy. We ta ja monɔ mbam, we ta lo nye nde Yesus. ³² A ta be nyangwete ke misi me Njambiyε. Bo ta jεba nye nde Monɔ Njambiyε te ε kwanjma meyasi hene ke kwey ko. Njambiyε te Baba Mboko ta nye nye dɔyo kumande sanmbambo wene Davit. ³³ A ta namɔ kando tɔ Yakɔp kpo ne kpo. Namnate yene tɪ be ne njena na.»

³⁴ E Mariya lepe nye jaki Njambiyε nde: «Yo yakama kelna nan, keto mi tɪ pa duwe mbe mbam na?» ³⁵ E jaki Njambiyε yensa nye nye nde: «Kimɔ Sisij ta nje pe yo. Ngunɔdye Njambiyε te ε kwanjma meyasi hene ke kwey ko ta buse we nda wukume. Dete, monɔ te yi we ta ja ko ta be kiyo. Bo ta jεba nye nde Monɔ Njambiyε. ³⁶ Dukwe nde, toru wɔ Elisabet me ne moy. A boɔma moy ne jombidyε. Yokɔ yi bo dɪkima jεba nde kundu ko me ne moy ngwende yitan jɔ wete muka. A ta ja monɔ mbam. ³⁷ Keto kine yija sulna yasi ke misi me Njambiyε na.» ³⁸ E Mariya lepe nde: «Mi ko, mɔ mesay me Baba Mboko, yo kεlnangwe ke yotu mbe nda yi we lepima kε!» E jaki Njambiyε punde kwɔ londɔ ke keki ne.

Mariya kɔ kε beɔe Elisabet

³⁹ Ndi ke metu te yite ε Mariya teme beke beke kε ke wete dya ke meneti me Yuda, ke meneti mete yi ne mekeki kε. ⁴⁰ E nye nyinε tɔ Sakari nyenɔ Elisabet. ⁴¹ Ke Elisabet ma woko menyen me Mariya kε, ε monɔ wate budyate ke moy ne, ε Kimɔ Sisij tonde ke yotu Elisabet. ⁴² E nye kembidyε lepɔ nde: «We ne mekombila ke njoka besɔ boma. Sendi, monɔ te ε ke moy yo ko ne mekombila. ⁴³ Wuy, nge bɔ kele yi nyangwe ne Nyangwe Kumande wombe njɔ ndana ke yasi mbe kε? ⁴⁴ Keto, ke mi ma woko menyen mɔ kε, ε monɔsike wate budyate ne mesosa ke moy mbe. ⁴⁵ We ne mesosa, keto we jayma nde, meyasi mete

yi Baba Mboko lepima nye we kε ta kelna.»

⁴⁶ E Mariya lepe nde:

«Mi ke kano Baba Mboko. ⁴⁷ Sendi, temɔ mbe ne mesosa keto Njambiyε, Mɔ te ε jonɔwe mi ko. ⁴⁸ A tedya mi ngikwa ne, mi mɔ mesay wene. Kande ndana kumɔ kpo ne kpo mekando hene te yi ta jadyε ke to meneti maka kε ta lepɔ nde, mi ne mesosa. ⁴⁹ Keto Njambiyε te ε ne ngunɔdye ko kelma nyangwe meyasi ke pay te yembe. Dino dyene kiyo. ⁵⁰ Sendi, botu bete be kambe nye baka, a gwaki ngwete yan menɔgimo hene. ⁵¹ A tedya bomɔ nde, a ne nyangwe deti. A wanjima botu bete be bɔ ne metake me bendidyε yotu ke temɔ yan baka. ⁵² A sonjma bekumande ke mediyɔ man nje bendidyε gbela bomɔ. ⁵³ A tonja kimɔ meyasi nye botu bete be gwe nja baka, nje tiko botu bete be ne meyasi baka ne gbɔnɔ bo. ⁵⁴ A kamma kando Isarayel, botu be mesay bene yi take gwena ngwete ne ⁵⁵ sangwe ne Abraham bene benday bene kpo ne kpo. A kelma dete nda yi ne lepima nye besanmbambo susu kε.»

⁵⁶ Mariya yama bene Elisabet nda ngwende yitati. E nye nje duwe kε dya dyene.

Kasi jariki Jan

⁵⁷ Ke ngimɔ te yi Elisabet ta ja kete kε ma dya, ε nye ja monɔ mbam. ⁵⁸ Ke benjon bene ne beman ma woko nde, Baba Mboko tedya nye nyangwe ngikwa ne dete kε, ε bo be ne mesosa nda Elisabet. ⁵⁹ Ke monɔsike ma kumɔ metu yitan jɔ yitati kε, ε bomɔ nje ke pesina ne. E bo diy lo nye nde Sakari ne dino sangwe wene. ⁶⁰ Yasi wete, ε nyangwe ne monɔ lepe nde: «Be, dino dyene ta be nde Jan!» ⁶¹ E bo lepe nye nye nde: «Kine mumɔ wete ne wete ke kando dyo ne dino te yite na.» ⁶² Ndana, ε bo pepidyε bo diyε ne sangwe ne monɔ nde: «We kwɔdyikwe lo monɔsike nde nge?» ⁶³ E Sakari jombe yija yasi, na ketina kete. E nye kete kete nde: «Dino monɔsike nde Jan.» E bo hene ngbakima dino te yite. ⁶⁴ Ndana ndana, ε numbu ne butuna. E nye kande ndapi ne kɔko lukse Njambiyε. ⁶⁵ E bomɔ hene be bɔ ke poku meneti mete yite baka gwe wɔ. Botu bete be dɪkima dɔyo ke Yuda, ke meneti mete yi ne mekeki kete kε dɪkima yekidyε ndi meyasi mete. ⁶⁶ Bomɔ hene be wokuma kasi te baka dɪkima take yo ke moy temɔ. E bo diki diyε nde: «Monɔ te yokɔ ta duwe be nan? Deti Baba Mboko bɔ gbate ke yotu ne.»

⁶⁷ Sangwe wene Sakari bɔ tondunate ne Kimɔ Sisij. E nye punje melesi me Njambiyε lepɔ nde:

⁶⁸ «Meluksa ne Baba Mboko, Njambiye te e kando Isarayel, keto a takima botu bene kolo bo. ⁶⁹ A nya wuse d'etina mo te e ta jongwe wuse ko wule ke tu mo mesay wene Davit. ⁷⁰ A kelma nda yi nye lepima ke numbu pupuna botu be punja melepi mene be metu me njime. ⁷¹ Mo te e ta jongwe wuse kome bependo busu diye ke, soje wuse ke mebo me botu bete be bene wuse baka. ⁷² Dete, Njambiye gwã ngwete besanmbambo busu yi take sendi ne nyangwe mbon te yi nye kelma ke. ⁷³ A kel dete bengwe mekinja mete yi nye kinjama nye sanmbambo wusu Abaraham ke. ⁷⁴ A kinjama nde, nge nye si soje wuse ke mebo me bependo busu, wuse ta kelo mesay nye nye kine wã na. ⁷⁵ Wuse ta be ne ngben, bakidye sendi meyotu musu pupunate ke mbombu wene ke metu me jongwe musu hene. ⁷⁶ Monosike, nge be we, bo ta jeba we nde Mo punja melepi me Njambiye te e kwanjma meyasi hene ke kwey ko, keto we ta kande kwã mbombu ne Baba Mboko yi kobile menje mene. ⁷⁷ We ta tedye bomo bene, ne bo duwe nje jongwe ne nje te nde, Njambiye ta tiko mebeyo man ne ngwete. ⁷⁸ Njambiye wusu ne ngikwa budyate. Yo dete yi mejasi ta wule dyobo nje pe yusu ⁷⁹ nje paniye puye nye botu bete be diye ke moy yitil ne ke ndilin mbey te yi soj baka, ne yo kendi ne wuse ke nje te e ne te.»

⁸⁰ Monosike ba ke doko. Sendi, dyano ba ke nje nye budyate. A jonjama ke moy mekonjor kumo ke ngimo te yi nye njã nje punje ne yotu nye kando Isarayel ke.

2

Kasi jariki Yesu (Mt 1)

¹ Ke metu te yite e *Sesar Ogust nye mbonja nde, bo tãl bomo ke to meneti mene hene. ² Yo ba bosa tolna bomo. Yo kelangwe ke ngimo te yi Kirinus ba nyangwe kum ke meneti me Siri ke. ³ Mumo hene ka ke keto dino dyene ke ngbak ngbak dya dyene. ⁴ E Yosep teme sendi ke Nasaret ke Galile kwã ke ke wete dya nde Betelehem ke meneti me Yuda. Betelehem ba dya kumande Davit. Yosep ka mate, keto bene kumande Davit jadye ke kiya kando wete. ⁵ A ka ke keto dino dyene bene Mariya, keto yo ba kponate nde, bene nye ta kelo gwaki. Ke ngimo te yite Mariya ba ne moy. ⁶ Pinjo te yi bo ba ndi mate ke, e ngimo te yi Mariya ta ja kete ke dya. ⁷ E nye ja bosa mono wene, mono mbam. E nye boye nye ne melambo

ningwe nye ke moy boko, keto bo ti be ne mbey ke tu bejngwe na.

⁸ Botu be bakidya besam ba ke poku meneti mete yite ke bakidye besam ban ne tu ke moy lo. ⁹ E wete jaki Baba Mboko dya ke yan. E nyangwe mejasi me Baba Mboko pane ke mbey kome bo diyma ke. E bo gwe wã budyate. ¹⁰ E jaki Njambiye lepe nye bo nde: «Ne ti gwaki wã na, keto mi ke nje lepo kimo tom te yi kando Isarayel hene ta woko mesosa kete ke nye wune. ¹¹ Mo te e ta jongwe wune ko jadya muka ke dya Davit, nye *Krist, nye Nyangwe Kumande. ¹² Yasi te yi wune ta duwe no ke, yo nde: Wune ta bene jonja mbonjo monosike boynate ne melambo. Bo ningwa nye ke moy boko.» ¹³ Bo semo, nyangwe ngil bejaki be Njambiye dyanja dolo jaki te yoru. E bo kane Njambiye lepo nde: ¹⁴ «Meluksa ne Njambiye pe kwey! Tete diy ne botu bete be Njambiye kwadye ke meneti maka baka!»

¹⁵ Ndana, ke bejaki be Njambiye ma tiko bo duwe ke dyobo ke, e botu be bakidya besam lepe tande yan nde: «Wuse kan pele Betelehem ke bene yasi te yi kwanjama mate ke, yasi te yi Baba Mboko lepima nye wuse ke.» ¹⁶ E bo teme nedo kwã. Bo dolma Mariya bene Yosep, dolo sendi jonja mbonjo monosike ningwate ke moy boko. ¹⁷ Ke bo ma si bene nye ke, e bo yekidye meyasi mete yi bo wokuma ke kasi mono te ke nye bomo. ¹⁸ Bomu hene be wokuma meyasi mete yi botu be bakidya besam yekidya ke ngbakimama. ¹⁹ Mariya bakidya ne meyasi mete ke moy temo ne take gosõ to te. ²⁰ Ke konje, e botu be bakidya besam yokwe. Bo luksa Njambiye besa sendi nye, keto meyasi mete yi bo wokuma ne yi bo benja mate ba ndi nda yi jaki Njambiye lepima nye bo ke.

Bo ke bu mbonjo Yesu ke no ke

mbanjo Njambiye ke Yerusalem

²¹ Bo yama metu yitan jo yitai ke kon jariki. E bo pese monosike, e bo lo nye nde Yesu, dino te yi jaki Njambiye nya, yite nyangwe ne monosike ti pa bu moy ne na. ²² Ndana, ke metu me nyena sadaka yi pupudya yan ke misi me Njambiye ma yaka bengwe mbonja me Moyisi ke, e Yosep bene Mariya bu monosike ke no Yerusalem ke nye Baba Mboko. ²³ Yo ba ketinate dete ke mbonja me Baba Mboko nde: «Bosa mono mbam te e kande jadye ke moy nyangwe ko ta be e Baba Mboko.» ²⁴ Bo ka sendi ke nye sadaka nda yo ketinate ke mbonja me Baba Mboko ke: «Bebondo yifa ho sojã bepepo yifa.» ²⁵ Wete mbam ba ke Yerusalem, dino dyene nde Simeyon. A ba ngben mumo.

A ɓa ke bakidɔye mambonga me Njambiye, tiko temo ne ke ngimo te yi Njambiye ta jongwe ne kando Isarayel ke. Kimɔ Sisiɗ ɓa sendi ke nye. ²⁶ Kimɔ Sisiɗ tɔɔɔya nye nde, a ti gwe kine pa beɗe *Krist te e Baba Mboko ta njese ko na. ²⁷ Diyo ke, e Kimɔ Sisiɗ puse nye kenje ke mbanjo Njambiye. Ke kiya ngimo te sangwe ne Yesu bene nyangwe ɓonma nye yi tonje meyasi mete yi mambonga dikima diye ke. ²⁸ E Simeyɔɗ ɓu monosike biye ke meɓo nye Njambiye wosoko lepo nde:

²⁹ «Sa Mboko, ndana tiko mo mesay wo, na kwɔ ne te nda yi we kpoma ke, ³⁰ keto misi membe ma beɗe nda yi we ta jongwe ne ɓomo ke. ³¹ We kombila yo dete, ne mekando hene beɗe. ³² We paniya mejasi, ne mekando duwe we yi nye sendi kando ɔyo Isarayel meluksa.» ³³ Sangwe ne Yesu bene nyangwe wene ngbakimama meyasi mete yi Simeyɔɗ lepima ke kasi ne ke. ³⁴ Simeyɔɗ nya ɓo mekombila. E nye nje lepo nye Mariya, nyangwe ne Yesu nde: «Dukwe nde, Njambiye njesa mono ke, ne ɓomo budyate yambile ke njoka kando Isarayel, sendi ne ɓomo budyate ju ke njoka yan. A ta nje be yasi te yi ta tedye nde, ɓomo ta biye meso ne Njambiye. ³⁵ Ma nyari, ke yo, we ta sangwa ne meɓone nda yi ɓo ɓu kafa lu ne mumo ke temo ke. Yo ta kelna dete, ne metake mete yi diye ke moy temo budya ɓomo ke pundu puye.»

³⁶ Yo ɓa sendi ne wete nyari mo punja melepi me Njambiye, dino ɔyene ɓa nde Ana, mono Fanuwel ke kando Aser. A ma jombe budyate. Mbam te e dolma nye kelo gwaki bene nye ko kelma ndi mesew yitan jo yiɓa bene nye, ³⁷ e mbam te gwe, e nye tika kuso. Ndana a me ne mesew kamotan jo kamotati jo yini. A ti be ke ɓaka ne mbanjo Njambiye na. A dikima kelo mesay nye Njambiye tu ne yeso, kiyo medye ngweta ne Njambiye. ³⁸ Ke kiya ngimo te yite e Ana ɔya. E nye lukse Baba Mboko, yekidye sendi kasi mono ke nye ɓotu ɓete be ɓa ke laɔye ngimo te yi Njambiye ta kolo ne Yerusalem ke.

³⁹ Ke ɓo ma si kelo meyasi hene te yi mambonga me Baba Mboko lepe ke, e ɓo nje duwe ke ɔya ɔyan ke Nasaret ke Galile. ⁴⁰ Monosike ɓa ke ɔoko. A ɓa ke ɓu deti, be sendi ne ɔyano budyate. Njambiye nya temo ke yotu ne.

Yesu ne mesew kamo jo yiɓa

⁴¹ Mesew hene sangwe ne Yesu bene nyangwe dikima ke Yerusalem ke jeso *Paska Beyuden. ⁴² Ke Yesu ma kumo mesew kamo jo yiɓa ke, e bene ɓo ke Yerusalem ke jeso Paska ɓengwe

mambonga me jeso. ⁴³ Ke jeso ma siyo ke, e sangwe bene nyangwe toke nje yi duwe. Yasi wete, e monosike tika ke Yerusalem, ɓesangwe kine duwe na. ⁴⁴ Bo takima yan nde, a ɓa ke njon kendi. E ɓo kende ndingele yeso wete sidye. Ndana, e ɓo kande saɓna ne ke njoka ɓeɔadye ɓan ne ɓeso ɓan. ⁴⁵ Ke ɓo ma sa nye kine dolo ke, e ɓo yokwe ne koko ke ke Yerusalem ke sa nye mate. ⁴⁶ Ya metu yitati ke konje, e ɓo ke dolo nye ke mbanjo Njambiye. A ɓa ke ɔyo ke njoka nyangwe ɓotu be duwa mambonga lengwe meto ke meyasi mete yi ɓo ɓa ke lepo ke, diye sendi ɓo medyan. ⁴⁷ Bomo hene be ɓa ke woko meyasi mete yi nye ɓa ke lepo ne yeɓa medyan te yi nye dikima yeɓa ke kambama ɔyano ɔyene. ⁴⁸ Ke sangwe bene nyangwe ma beɗe nye ke, e ɓo ngbakima budyate. E nyangwe lepe nye nye nde: «Monmbe, nge yi we kelma ne wuse ɔke ke? Sine songwe gwɔ kan budyate ke saɓna yo.» ⁴⁹ E nye nje yeɓa nye ɓo nde: «Wune ɓa ke sa mi keto nge? 'Wune ti duwe nde, mi yakanwe ɔyo ke ty Saɓma na?» ⁵⁰ Yasi wete, ɓo ti woke to yasi te yi nye lepima nye ɓo ke na. ⁵¹ Ke konje, e nye siliye bene ɓo yokwe ke Nasaret. A ɓa ke jeso ɓesangwe. Nyangwe ɓa ke take meyasi mete hene ke moy temo ne. ⁵² Yesu ɓa ke ɔoko, ɔyano ɓa ke nje nye sendi. Njambiye ne ɓomo nya temo ke yotu ne.

3

Kasi Jan te mo toɓuna ɓomo

*ke moroku
(Mt 3; Mk 1; Jh 1)*

¹⁻² Ke ngimo te yi Jan te mono Sakari ɓa ke moy konkor ke, e Njambiye lepina nye nye. Yo ɓa ke ngimo te yi Tiber *Sesar kumma mesew kamo jo yitan ke ɔyo nyangwe kumande ke. Yite Ponsi Pilat ɓa nyangwe kum ke meneti me Yuda, Herod ɓa kum ke meneti me Galile. Mar wene Filip ɓa kum ke meneti me Iture ne Trakonit. Lisaniyas ɓa kum ke meneti me Abilen. Ke ngimo te yite Hana bene Kayif ɓa ɓekum be ɓotu be nyena sadaka nye Njambiye.

³ Ndana, e Jan gonɓila ne meneti me gon Yurde hene, pele nye ɓomo nde, ɓo yeɓsangwe temo jaye nde, ɓo toɓa ɓo ke moroku, ne Njambiye tiki ɓo ne ngwete ke meɓeyo man. ⁴ Yo kelnama dete ɓengwe yasi te yi ɓa ketinate ke mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiye ketima ke. A ketima nde: «Wete mumo ke kembidya ke moy konkor nde: Wune kɔmbila nje Baba Mboko. Wune tembidiya menje mene ne ngben. ⁵ Gbonjo hene ɓeki mbasinate. Keki ne kuru hene ɓeki

ne tefen. Menje mete yi ne kondu ké bêki tembidyate. Yike yi ne mebe ké, bo siki tonje yo. ⁶ Sendi, bomo hene ta berje nda yi Njambiyé ta jongwe ne bomo ké.»

⁷ Dete, bomo budyate kwadya nde, Jan tópa bo ke móróku. É bo nje ne ngil ke yasi ne. É nye lepe nye bo nde: «Wune mbo yeri, nda kele nde, wune táka nde, wune yakama diyo lala ke ngambi Njambiyé yi nje ké? ⁸ Yo kimote nde, wune kél kimo mekele nda yi kimo jeti wume ne kimo membumo ké yi tedye bomo nde, wune ma yejsa temo. Sendi, wune tí lepi nde, wune benday be Abaraham na. Mi ke kobile lepo nye wune nde: Njambiyé yakama yejsa metari mete yike, yo má be bono be Abaraham. ⁹ Njey me ne lendé ke njuku jeti, dete jeti hene é díye kine wumo kimo membumo, bo ta peso yo bete ke díte.» ¹⁰ É botu bete be wesidyama womete baka diye nye nde: «Wuse kél ba nan?» ¹¹ É nye yejsa nye bo nde: «Mó te é ne melambo yiba ko kábi wete nye mó te é kine yana ko. Mó te é ne medye ko kél sendi dete.»

¹² Botu be bonna moni garama njá sendi ke yi Jan nde, a tópa bo ke móróku. É bo diye nye nde: «Yekele, wuse kél nan?» ¹³ É nye yejsa nye bo nde: «Wune tí bonj moni ke bo mumo kwá yike yi bo pesima nde, wune bôñ ké na.»

¹⁴ Besoja diyma sendi nye nde: «A wuse su, wuse kél nan?» É nye yejsa nye bo nde: «Wune tí bonj moni ke bo mumo ne nganj ho ne nje te yi gufo na, yasi wete, wune dyáki ndi moni ngwendé yun.»

¹⁵ Bomó bñ ke ladye yasi te yi ta díya ké. É mumo hene take ke temo ne nde, Jan yákanngwe be *Krist mó te é jongwe bomo ko. ¹⁶ É nye lepe nye bo hene nde: «Mi, mi tópa mbe wune ke móróku. Yasi wete, wete mumo ke nje. A ne deti kwá mi. Mi ti yaka wunje kol menakala mene na. A ta tópe wune ke Kimo Sisij nè ke díte. ¹⁷ A ne jeti ke bo yi kuto ne nyambi, yí bñke njoso te nè kopu te. A ta soñe njoso te ké bakidyé ke moy ndam ne. Yasi wete, a ta lodye mekopu mete ke díte te yi ti díim ké.»

¹⁸ Jan díkima nye sendi yina budya mengite nye bomo. Dete, é nye lepe ne Kimo Tom Njambiyé nye bo. ¹⁹ A ndeyma Herod, keto a bonna Herodiyas te nya man wene ne megwaki. É nye ndeye nye sendi, keto beya mekele hene te yi nye díkima kelo ké. ²⁰ Herod ka mbombu kelo wete beya mekele dokidyé ke to te yiri. A bonna Jan díbo ke tú jobo.

²¹ Ke Jan ma si tópe bomo hene ke móróku ké, é nye nje tópe sendi Yesus. Ke ngimo te yi Yesus bñ ke ngweta ne Njambiyé ké, é díyobo nembiyé. ²² É Kimo Sisij piye ne yotu nda pepo nje ke yotu ne. É wete men wule díyobo lepo nde: «We

mónmbe, soñ temo mbe, temo mbe hene ke yotu yo!»

Besanmbambo be Yesus
(Mt 1)

²³ Yesus kandima mesay mene, yite a me ke mesew kamotati. Bomó bñ ke take nde, nye monó Yosep. Yosep bñ monó Eli. ²⁴ Eli bñ monó Matat. Matat bñ monó Levi. Levi bñ monó Melki. Melki bñ monó Yanay. Yanay bñ monó Yosep. ²⁵ Yosep bñ monó Matatias. Matatias bñ monó Amos. Amos bñ monó Nahum. Nahum bñ monó Esli. Esli bñ monó Nagay. ²⁶ Nagay bñ monó Mahat. Mahat bñ monó Matatias. Matatias bñ monó Semey. Semey bñ monó Yosek. Yosek bñ monó Yuda. ²⁷ Yuda bñ monó Yohanan. Yohanan bñ monó Resa. Resa bñ monó Sorobabel. Sorobabel bñ monó Salatiyel. Salatiyel bñ monó Neri. ²⁸ Neri bñ monó Melki. Melki bñ monó Adi. Adi bñ monó Kosam. Kosam bñ monó Elmadan. Elmadan bñ monó Her. ²⁹ Her bñ monó Yesus. Yesus bñ monó Eliyeser. Eliyeser bñ monó Yorim. Yorim bñ monó Matat. Matat bñ monó Levi. ³⁰ Levi bñ monó Simeyón. Simeyón bñ monó Yuda. Yuda bñ monó Yosep. Yosep bñ monó Yonam. Yonam bñ monó Eliyakim. ³¹ Eliyakim bñ monó Meleya. Meleya bñ monó Mena. Mena bñ monó Matata. Matata bñ monó Natan. Natan bñ monó Davit. ³² Davit bñ monó Isay. Isay bñ monó Yobed. Yobed bñ monó Bowas. Bowas bñ monó Sala. Sala bñ monó Nason. ³³ Nason bñ monó Aminadap. Aminadap bñ monó Admin. Admin bñ monó Arni. Arni bñ monó Esrom. Esrom bñ monó Fares. Fares bñ monó Yuda. ³⁴ Yuda bñ monó Yakop. Yakop bñ monó Isak. Isak bñ monó Abaraham. Abaraham bñ monó Tara. Tara bñ monó Nahor. ³⁵ Nahor bñ monó Seruk. Seruk bñ monó Rago. Rago bñ monó Falek. Falek bñ monó Eber. Eber bñ monó Sala. ³⁶ Sala bñ monó Kaynam. Kaynam bñ monó Arpakistan. Arpakistan bñ monó Sem. Sem bñ monó Noy. Noy bñ monó Lamek. ³⁷ Lamek bñ monó Matusala. Matusala bñ monó Enok. Enok bñ monó Yared. Yared bñ monó Malelel. Malelel bñ monó Kaynam. ³⁸ Kaynam bñ monó Enos. Enos bñ monó Set. Set bñ monó Adam. Adam bñ monó Njambiyé.

4

Kum beya mekele ke bobe Yesus
(Mt 4)

¹ Kimo Sisij tonduma ke yotu Yesus ke ngimo te yi nye yókwá no ke goñ Yurde ké. É Kimo Sisij kende ne nye ke kongor. ² Yesus díyma metu kamoni ke kongor mate. É *Kum beya mekele bobe nye. Ke

metu te yinori hene Yesus ti dyena na. Ke metu mete ma si kwã ké, ε nye wokẽ nja. ³ Ε Kum beya mekele lepe nye nye nde: «Ijge be nde, we Mõno Njambye, lepo nye tari te yoko nde: Yeñsangwe be mampa.» ⁴ Ε Yesus yeñsa nye nye nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambye nde: «Mumõ ti yaka jonja ndi ne mampa nyepõ na.» »

⁵ Ke kõtje, ε Kum beya mekele bu nye kè nõ ke wete gere gere mbey tedye nye mekandõ hene ke to meneti ndi tu wete nda yi mumõ kibidya nõ ké. ⁶ Ε Kum beya mekele nje lepo nye nye nde: «Mi ta nye we deti te yi namõ mekandõ mete yike hene, be ne meluksa mete, keto bo nya mi deti te yi namõ yo. Ndana mi yakama bu yo nye mõ te yi mi kwadye ko. ⁷ Dete, nge we kuse mebon ke meneti namõ mi, mi mã nye we yo hene.» ⁸ Ε Yesus yeñsa nye nye nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambye nde: «Kano Baba Mboko te Njambye wõ, kelo mesay nye ndi nye nyepõ.» »

⁹ Ke kõtje, ε Kum beya mekele kõ bu nye sendi kè nõ ke Yerusalem, tembidyẽ nye ke tosiyõ mbanjõ Njambye lepo nye nye nde: «Ijge be nde, we Mõno Njambye, ðoko piye ke meneti, ¹⁰ keto yo ketinate sendi ke mekana me Njambye nde: «Njambye ta lepo nye bejaki bene nde, bo bãkidya we. ¹¹ Dete, bo ta jekidyẽ bo biye ne we, kambõ we nje ðumõ kol yo ke tari.» » ¹² Ε Yesus yeñsa nye nye nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambye nde: «We ti boõa Baba Mboko te Njambye wõ na.» »

¹³ Ke nye ma si boõe Yesus ne menje mete yinori hene dete ké, ε nye kwã londõ ke keki ne yi ladye yija menjimõ.

Botu be Nasaret yeti ke tiko temõ

*ke yi Yesus na
(Mt 13; Mk 6)*

¹⁴ Ndana, ε Yesus yokwe kè ke Galile ne deti Kimõ Sisij ke yotu. Bo bã ke lepo kasi ne ke poku meneti mete yinori hene. ¹⁵ A bã ke tedye bomõ melepi me Njambye ke moy mambanjõ mewesidya me Beyuden. Ε bomõ hene ðiki lukse nye.

¹⁶ Ke kõtje, ε nye kwã kè ke Nasaret ke mbey kome nye ðokuma ké. Ke yesõ *Saba ε nye kwã kè ke mbanjõ mewesidya me Beyuden nda njel wene. Ε nye teme, na tol mekana me Njambye. ¹⁷ Ε bo bu mekana mete yi Esayi te mõ punja melepi me Njambye ketima ké nye nye. Ε nye bute mekana tolõ ke mbey te yi bã ketinate nde: ¹⁸ «Sisij Baba Mboko ke yotu mbẽ. A tokuma mi, né mi lepi Kimõ Tom nye buka bomõ, tomõ mi, né mi lepi nye bebala nde, ðiyõ bala yan siyma. Sendi, a tomma mi, né mi lepi nye botu bete be ne ðibina misi baka nde, bo bẽnangwe, tomõ mi, né mi jonjwe botu bete yi bo tedye bo mebone

baka, ¹⁹ pele nye bomõ sew te yi Baba Mboko ta jonjwe bo kete ké.» ²⁰ Ke nye ma si tolõ ké, ε nye ðibe mekana yokidyẽ nye mõ te ε bã ke kelo mesay ke moy mbanjõ mewesidya ko. Ke kõtje, ε nye kwã ðiyõ. Bomõ hene be bã ke moy mbanjõ baka ðikima beñe nye ne ngõj. ²¹ Ndana, ε Yesus lepe nye bo nde: «Ke yesõ te yoko muka, meyasi mete yi wune wokuma, mi ke tolõ ke mekana me Njambye ké ma kelna gbate.» ²² Ε bomõ hene jaye nye. Ε bo ngbakima kimõ melepi mete yi ðikima pundõ ke numbu ne ké. Ε bomõ diye nde: «Yoko yeti mõno Yosep na?» ²³ Ε Yesus lepe nye bo nde: «Yo gbate, wune ta nye mi kano nde: «Ðokita, sidiyikwe kon yo ne nguru wõ.» Wune ta lepo sendi nye mi nde: «Wuse wokuma meyasi mete yi we kelma ke Kapernawum ké hene. Pa kelo sendi kiya meyasi mete waka ke dya dya.» »

²⁴ Ε nye kè mbõmbu lepo nye bomõ nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Bo ti jaya mõ punja melepi me Njambye ke dya dyene na. ²⁵ Mi ke lepo gbate nye wune nde: Bekusõ boma bã ke meneti me Isarayel budyate ke ngimõ te yi Eli bã ne jonj ké. Sew yitati nè ngwende yitan jõ wete kwanjma kine mbiyõ ne nõ na, ε nyanjwe kolõ dya ke ndingele meneti me Isarayel hene. ²⁶ Ko ðete, Njambye ti tome Eli kenje ke yasi wete kuso ke njoka bekusõ boma be kando Isarayel na. A kpalma tomõ Eli kenje ke yasi wete kuso nyari ke Sarepta ke meneti me Sidon. ²⁷ Sendi, ke ngimõ te yi Elise te mõ punja melepi me Njambye bã ne jonj ké, bomõ be ndoko bã budyate ke Isarayel. Ko ðete, mbumõ wete ne wete ke njoka yan ti nje nde, bo sãki kon ne na, ndi wete jengwe nde Naman te mõ meneti me Siri njã.» ²⁸ Ke bomõ hene be bã ke mbanjõ baka ma wokõ ðete ké, ε bo woke ngambi budyate. ²⁹ Ε bo teme ðudyẽ Yesus ke dya dyan ngbosõ nye kè nõ ke to keki, né bo kè pusu nye bete kenje gbonjo. Dya dyan te bã ke to keki. Bo kã ne nye mate, né bo kè pusu nye bete kenje gbonjo. ³⁰ Yasi wete, ε nye kwã ne ngben ngben ke njoka yan kine mumõ ne biye nye na.

³¹ Ndana, ε Yesus siliye kè ke wete dya nde Kapernawum ke Galile. Kumõ mate, ε nye ðiki tedye bomõ melepi me Njambye ke yesõ *Saba. ³² Bomõ ngbakimama kwalõ tedya yasi te yene budyate, keto a ðikima lepina ne deti Njambye. ³³ Wete mbam bã ke moy mbanjõ ne beya sisij *Satan ke yotu. Ε nye kembidya ne men ke kwey nde: ³⁴ «Ijge ba Yesus te mõ Nasaret, sine wune ne lepi te nda? 'We njãki nje girise wuse? Mi duwã we kimote, we pupuna mõ te yi Njambye tokuma njesẽ.»

³⁵ E Yesus bama ne beya sisin lepo nde: «Difo numbu yo pundo ke yotu mbam ko.» E beya sisin jale mbam ko bete ke meneti ke misi me bomo hene be ba womete baka pundo kwã kine kelo yija beya yana ne nye na. ³⁶ E bomo hene ngbakima budyate numbu he han, e bo diki diyana nde: «Kwalo lepi te yike nan? Mbam te yoko ke bama ne deti nye beya mesisin, beya mesisin ke pundo kwã.» ³⁷ E dino Yesus wume njanja yaka ne poku meneti mete yinori hene.

³⁸ Ke konje, e nye punde ke mbanjo mewesidya me Beyuden ke ke tu wete mbam nde Simon. Ki ne Simon e nyari ba ke konjo budyate ne duku. E bo ngweta ne Yesus nde, a jongwe nye. ³⁹ E Yesus ditima ke to nyari bama ne kon, e kon siye. Ndana ndana, e nyari ke kelo mesay nye bo.

⁴⁰ Ke ngimo te yi tu ba ke yinja ke, e bomo hene be ba ne benjon ban be dikima konjo ne mboya mekon hene baka bu bo nje no ke yi Yesus. E nye kase mebo ke yotu mumo hene sidye mekon man. ⁴¹ Beya mesisin pundama sendi ke yotu budya bomo. Beya mesisin mete dikima kembidya nde: «We Momo Njambye!» E Yesus diki bame bo difo menumbu man, keto beya mesisin duwa nde, Yesus nye *Krist, yoko yi Njambye tomma ko.

⁴² Ke misi ma pupo ke, e Yesus duwe ke dya ke wete mbey te yi ba kine bomo kete ke. E ngil bomo kande sanja ne. Ke bo ma dolo nye ke, e bo sa nde, a ti kwanj se ke ke wete mbey tiko bo na. ⁴³ Yasi wete, e nye lepe nye bo nde: «Mi yakanjwe ke sendi ke yija medya ke lepo Kimu Tom ke kasi *Kando Njambye, keto a ma tom mi njese keto te yite.» ⁴⁴ E nye ke mbombu pele Kimu Tom ke mambanjo mewesidya me Beyuden ke Galile.

5

*Yesus ke toke bosa bejke bene
(Mt 4; Mk 1)*

¹ Wete yeso Yesus ba ke gonj wete nyangwe mato nde Genesaret. E ngil bomo be ke sunja mbey ke keki ne, ne bo woku melepi me Njambye. ² E nye benje melandi yiba ke gonj. Botu be wona benjanjo be piya ke melandi mete baka ba ke weye mebulajama man. ³ E nye kwã bendo wete landi te. Yo ba landi Simon. E nye lepe nye Simon nde, a pusu landi kenje ne mbet pulo sombu. E nye kwã diyoo metidye ke moy landi ke mbombu tedye bomo melepi me Njambye.

⁴ Ke nye ma si lepina nye bomo ke, e nye lepe nye Simon nde: «Bonjo landi ke no pulo dimo, ne wune beta bulajama ke duku.» ⁵ E Simon lepe nye nye nde:

«Yekele, wuse benja bone ke ndingele tu ko muka kumo bemenjeme kine wo yana na. Ko beko dete, mi ta bete bulajama ndana ke duku, keto yo we lepe nde, mi beta.» ⁶ Ke bo ma bete mebulajama ke duku ke, e bo wo benjanjo budyate. E mebulajama kande nyaliyate. ⁷ E bo pepidye bo kenje benjon ban be ba ke moy landi te yoru baka nde, bo njaki kame bo. E bo nje, e bo tonje benjanjo ke melandi menori yiba, e yo kande dyena moroku. ⁸ Ke Simon Piyer ma benje dete ke, e nye nje kuse mebonj ke mbombu Yesus lepo nde: «Nyangwe Kumande, jisa ke keki mbe, keto mi mo mebeyo.» ⁹ Simon Piyer lepinama dete, keto a gwã wo. Benjon bene hene gwã wo sendi dete, keto budya benjanjo bete yi bo woma ke. ¹⁰ Jak bene Jan te bono be Sebede, bekumbo be betina bulajama be Simon gwã sendi wo dete. E Yesus lepe nye Simon nde: «We ti gwaki wo na, kande ndana we ti be se mo wona benjanjo na. We ta nje be mo bonna bomo tedye bo nje Njambye.» ¹¹ Ndana, e bo nje ngboso melandi man, tiko meyasi hene bengwe Yesus.

Yesus ke sidye kon ndoko

*wete mbam
(Mt 8; Mk 1)*

¹² Yesus ba ke wete dya ke poku meneti mete. Wete mbam ba mate ne yotu hene tande ndoko. Ke nye ma kanje misi benje Yesus ke, e mbam nje kuse mebonj ke mbombu wene ngweta ne nye lepo nde: «Nyangwe Kumande, nje we kwadye, kelo nde, yotu mbe beki ne kpelen.» ¹³ E Yesus sambile bo kpoke ne nye lepo nde: «Mi kwadya, yotu yo beki ne kpelen.» Ndana ndana, e ndoko siye ke yotu mbam. ¹⁴ Ke konje, e Yesus lepe nye nye nde: «Kpe, we ti yekidya meyasi mete yi kwanjama ke nye mumo na. Yasi wete, ken ke tedye yotu yo nye mo nyena sadaka nye Njambye, no ken kelo sadaka, ne we be pupunate ke misi me Njambye nda yi Moyisi pesima ke, ne bomo duwe nde, kon yo siyama.» ¹⁵ Ko beko nde, Yesus lepina nye mbam nde, a ti yekidya na, je ne kpalma ke kendo mbombu. Budya bomo dikima nje wesidya ke keki ne, ne bo woku melepi mene, na sidye sendi mekon man. ¹⁶ Yasi wete, Yesus dikima kwã ne ke ke membey mete yi bomo yeti kete ke ke ngweta ne Njambye.

Yesus ke kelo nde, wete mo

*jemti kendi
(Mt 9; Mk 2)*

¹⁷ Wete yeso Yesus ba ke tedye bomo melepi me Njambye. *Befarisẽ ne nyangwe botu be duwa me mambonja ba

metidyε ke keki nε. Bo wulma ke Yerusalem, wule sendi ke medya hene ke Galile nε Yuda. Baba Mboko nya Yesus dfti te yi sidye mekon me bomo. ¹⁸ Ndana, ε banja bomo sobe wete mbam ne tan dyo no. Mbam te ba mo jemti, a ti kendi na. Bo sanja nje te yi nyiye ne nye ke moy tu nje tiko ke mbombu Yesus. ¹⁹ Yasi wete, bo ti be ne nje kwange na keto ngil. E bo bende ne nye ke tosiyo kelo njambi kete pidye nye ne tan ne hene ke njoka bomo ke mbombu Yesus. ²⁰ Ke Yesus ma beje kwalo tikina temo te yi botu baka ba no ke, ε nye lepe nye mo jemti nde: «Mbam, mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ngwete.» ²¹ E Befarisε nε botu be ketina meyasi lepe ke moy metemo man nde: «Yoko ba nda ε gbute gba ne Njambiyε ko? Nda yakama tiko mebeyo me mumo ne ngwete ko? Kine wete mumo na, ndi Njambiyε nyepo.» ²² Yesus duwa metake man, ε nye lepe nye bo nde: «Yike ba kwalo metake te nda yi wune be no deke ke temo yun ke? ²³ Nε lepinate nde: «Mebeyo mo, mi ke tiko yo ne ngwete» nε lepina te nde: «Tema, kendo,» 'kelna nge kwa jewo ke njokate? ²⁴ Dete, mi ta tedye wune nde, *Momo mumo ne dfti te yi tiko mebeyo me bomo ne ngwete ke to meneti.» E nye nje lepo nye mo jemti nde: «Tema, bonggo tan yo, dukwe ke tu dyo.» ²⁵ Ndana ndana, ε mbam teme ne nget ke misi me bomo hene, bu tan te yi nye ba metinengwe kete ke, duwe no ke no tu ne luksa Njambiyε ke numbu. ²⁶ E bomo hene ngbakima lukse Njambiyε. Bo gwa wε budyate. E bo diki lepo nde: «Kwalo meyekambiyε mete yike nan yi wuse bejma muka ke!»

*Yesus ke toke Levi
(Mt 9; Mk 2)*

²⁷ Ke konje, ε Yesus punde kwa. E nye ke dolo wete mo bonja moni garama nde Levi ke diyo ke mbey mesay mene. E Yesus lepe nye nye nde: «Bengwe mi.» ²⁸ E nye teme tiko numbu mesay mene hene bengwe nye. ²⁹ E Levi kele budya medye jeba ne bomo ke tu dyene keto Yesus. Bo ba ke dyena bene banja budya botu be bonja moni garama nε banja bomo sendi. ³⁰ *Befarisε nε botu be ketina meyasi be ba ke kiya njon wete baka wokuma ngambi lepo nye bejeke be Yesus nde: «Keto nge yi wune dyena nε yi wune hobiyε menjam ke mbey wete wune botu be bonja moni garama nε botu be mebeyo ke?» ³¹ E Yesus yensa nye bo nde: «Yeti botu bete be ne membundo ne te baka sa nje mo nyeti na, yasi wete, yo ndi botu bete be kone baka. ³² Mi ti njaki nje jeba ngben bomo nde, bo yεnsangwe temo na.

Mi njaki nje jeba botu be mebeyo nde, bo yεnsangwe temo.»

³³ E *Befarisε nε botu be ketina meyasi lepe nye Yesus nde: «Bejeke bete be Jan nε bejeke bete be *Befarisε ke diki kiyo medye yaka ne mengimo. Bo ke diki ngweta sendi ne Njambiyε. Yasi wete, bejeke bete bo ke dyena yan lala, hobiyε sendi lala.» ³⁴ E Yesus yensa nye bo nde: «Ige mumo jeba beso bene ke mekebi me gwaki, wune ma kidye bo medye piyo te yi nye ndi kete bene bo ke? ³⁵ Yasi wete, ngimo ta dyo yi bomo ta sonje ne nye ke mebo man. Yo ke ngimo te yite yi bo ta kiyo medye yey.»

³⁶ E nye nye sendi bo wete kano nde: «Mumo ti bonj jonja pel lamba nje dato ne njombute na. Keto nge yo kelna dete, jonja lamba ta nje be ne tosu. Sendi, pel jonja lamba ti bejna kimote ke njombute na. ³⁷ Mumo ti sopita menjam nye ke boru membe na. Keto jonja menjam ta wudye kelo nde, membe posukwe, menjam ma dendila ke meneti, membe ma si yambile gwe nyiye siri. ³⁸ Yasi wete, mumo sopita menjam ke jonja membe. ³⁹ Sendi, mumo ti jaya njombu menjam, nge nye si hobiyε jonjate na. Bo lepi kpo ne kpo nde: «Jonja menjam kwa nyono ne njombute.» »

6

*Yesus ke lepina ke kasi yeso Saba
(Mt 12; Mk 2)*

¹ Wete yeso Yesus ba ke kwa ke moy menjwan mete yi bo beama nyambi te yi bo kele ne mampa ke. Yo ba ke yeso *Saba. E bejeke bene leke meto mete pate membumo mete dye. ² E banja *Befarisε lepe nye bo nde: «Keto nge yi wune kele meyasi mete yi membonga musu kidye nde, mumo ti kel ke yeso Saba ke?» ³ E Yesus yensa nye bo nde: «Wune ti pa tolo yasi te yi kumande Davit kelma kome nye gwa nja bene bomo bene ke? ⁴ A nyinma ke mbanjo Njambiyε, bu memampa mete yi diye kete ke dye, bu sendi yinja nye botu bene, ko beko nde, yo ba ndi botu be nyena sadaka nye Njambiyε bepo yakangwe dye yo.» ⁵ E nye nje lepo nye bo nde: «Yo mi, *Momo mumo diye sendi ne yeso Saba.»

⁶ Wete yeso *Saba sendi Yesus nyinma ke mbanjo mewesidya me Beyuden tedye bomo melepi me Njambiyε. Wete mbam ba womete, mbam bo ne ma jeme be ne fengelen. ⁷ Botu be ketina meyasi nε *Befarisε ba ke pemo Yesus yi beje, simande a ta sidye kon mumo ke yeso Saba, ne bo kwedya nje te yi lepo nde, a kelma yinja beya yasi. ⁸ Yasi wete, Yesus duwa meyasi mete yi bo ba ke take ke moy metemo man ke. E nye lepe nye mo te yi bo

ne ma jeme ko nde: «Tema, diyo womeri ke bembe bomo.» E nye teme diyo ke teri kwey. ⁹ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Mi ke diyε wune nde: Membonja mun lepi ne nje? Bo kama mumo ke yeso Saba, ho bo kel nyalo ne nye? Ne jonjwa mumo ne wona mumo, yo yasi te nda yi mumo yakanjwe kelo ke yeso Saba ke?» ¹⁰ E nye kanje misi ngekila beje ne bo hene ke keki ne. E nye nje lepo nye mbam te yi bo ne ma jeme ko nde: «Sambila bo.» E nye sambile bo. E bo ne yi ma jeme ke yokwe nje ke mbey te. ¹¹ Ko beko dete, bomo baka wokuma beya ngambi. E bo diyna yi sa yasi te yi bo yakama kelo ne Yesus.

Yesus ke take botu be tomun

*kamo jo yiba
(Mk 3)*

¹² Ke metu te yite e Yesus teme ke ke wete keki ke ngweta ne Njambye. A kwanjya ndingele tu mate yi ngweta ne Njambye. ¹³ Ke misi ma pupo ke, e nye jeba bejeke bene, sawe bomo kamo jo yiba ke njoka yan, nye bo dino nde Botu be tomun. ¹⁴ Yo ba ne Simon te yi nye loma nde Piyer ko bene ndembi wene Andere bu Jak ne Jan bu Filip bene Bartelemi. ¹⁵ Yo ba sendi ne Matiyo bene Tomasi bu Jak te mono Alfe bu Simon te yi bo dikima jeba nde Mono kando ko, ¹⁶ bu sendi Yude, mono Jak nje bu Yudas Iskariyot, yoko e nja dyanjwe nye ko.

Tedya yasi te yi Yesus tedya ke

¹⁷ E Yesus piye bene bo wule keki ke ke tefen meneti kome ngil bejeke bene ba ke. Budyā botu bete be wulma ke meneti me Beyuden hene baka ne be wulma ke Yerusalem, wule sendi ke Tir ne Sidon ke goj man baka ba womete. ¹⁸ Bo nja nje woko meyasi mete yi nye ta lepo ke, nje sendi ne mekon man, na sidye yo. Ko botu bete be beya mesisij dikima njangwe bo baka, a kelma nde, beya mesisij pundu ke yotu yan. ¹⁹ Mumo hene sanja nje te yi kpoke nye, keto yija nyanjwe deti dikima wule ke yotu ne sidye mekon man hene.

²⁰ Ke konje, e nye kanje misi beje bejeke bene lepo nde:

«Wune be buka bomo ndana, ko beko dete, wune ne mesosa, keto *Kando Njambye, yo yun.

²¹ Ndana wune ke gwe nja, ko beko dete, wune ne mesosa, keto wune ta be ne dito.

Wune ke lelo ndana, ko beko dete, wune ne mesosa, keto wune ta nyukuma.

²² Wune ne mesosa kome bomo ta beno wune dudye wune ke keki yan toyε wune lepina beyate ne wune keto mbe *Mono mumo.

²³ Wune sosangwe do ke yeso te yite, keto nyanjwe sol ke ladye wune ke dyobo. Wune dukwe nde, besangwe ban kelma ndi sendi dete ne botu be punja melepi me Njambye.

²⁴ Ma wune botu be kusuku, wune ta sangwa ne mebone, keto wune ma si dolo bote te yun.

²⁵ Wune botu be ne dito ndana baka, wune ta sangwa ne mebone, keto wune ta gwe nja.

Wune botu bete be nyukuma ndana baka, wune ta sangwa ne mebone, keto wune ta jaba lelo.

²⁶ Wune ta sangwa ne mebone, nje bomo hene jaye wune, keto besangwe ban dikima jaye sendi beya botu be punja melepi me ja.

²⁷ «Ma wune botu bete be woke melepi mete yi mi lepe ke, mi ke lepo nye wune nde: Wune kwadyikwe bependo bun. Wune kel kimo yasi ne botu bete be bene wune baka. ²⁸ Wune diya Njambye nde, a nyeki mekombila nye botu bete be kita ne wune baka, ngweta sendi ne nye, keto botu bete be dyanjwe dino dyun baka.

²⁹ Nje mumo nye we banji ke poko te e wete, no yensangwe sendi yoru nye nye. Nje mumo suke nyanjwe lamba duku yo, no fiki sendi nde, a bon lamba te yi ke yotu yo ke. ³⁰ Nje mumo jombe yija yasi ke bo yo, no nyeki nye. Nje mumo nda ne yasi yo, we ti diya se yo ke bo ne na. ³¹ Yasi te yi wune kwadye nde, bomo kel ne wune,

wune kel sendi dete ne bo. ³² Nje wune kwadye ndi botu bete be kwadye wune baka, bo ta jaye wune ne nje te yin? Keto ko botu be mebeyo kwadyikwe ndi sendi botu bete be kwadye bo baka. ³³ Nje wune kele ndi kimo yasi ne botu bete be kele kimo yasi ne wune, bo ta jaye wune ne nje te yin? Keto botu be mebeyo kel ndi sendi dete. ³⁴ Nje wune nye ndi pilo nye botu bete be wune take nde, bo yakama yokidye yo nye wune baka, bo ta jaye wune ne nje te yin? Keto botu be mebeyo nyeki ndi pilo nye botu be mebeyo, ne bo yokidye nye bo yaka ne yan. ³⁵ Ke be wune, wune kwadyikwe bependo bun.

Wune kel kimo yasi ne bomo, nye bo pilo sonje temo ke konje. Nje wune kele dete, bo ta jaye wune budyate. Wune ta be bono be Njambye te e kwanja meyasi hene ke kwey ko, keto a kel kimo yasi ne botu be nyalo, kelo sendi ne botu bete be ti dukwe ngikwa baka. ³⁶ Wune gwaki njwete beso nda yi Njambye sangwe wun gwe ne njwete wun ke.

³⁷ «Wune ti josa mumo na, dete bo ti josa sendi wune na. Wune ti pesi lepi mumo na, dete bo ti peso sendi lepi yun na. Wune fiki bomo ne njwete ke beya yasi te yi

bo kele ne wune ké, dete Njambiye ta tiko sendi wune ne ngwete ke beya yasi te yi wune kele ké. ³⁸ Wune kábi ne bomó, dete Njambiye ta kabó ne wune. A ta yeko yasi nye ke mapi yun ne kimo nyangwe kópu. A ta yeko ngbókise díno, kópu má tondo ne letete wesidyé. Dete, Njambiye ta nye wune mekombila bengwe ndi kiya dóko mapi te yi wune yeke ne yasi nye besó ké.»

³⁹ Yesus ká mbómbu nye bo wete kano lepo nde: «Mó díbina misi yakama tedye ka wete mó díbina misi nje? Nge be dete, 'bo hene yíba kina bal ke moy belo na? ⁴⁰ Mó te e jeke mesay kó tí kwá masa wene na. Yasi wete, nge nye sidye jekinate hene kimote, a má nje be nda masa wene.»

⁴¹ «Ijge kele yi we beje ndi mbulma dyan te yi ke misi me mój kine pa woko kelen kelen kóko jete te yi ke misi mó ké?

⁴² We ta kelo nan yi lepo no nye mój nde: «Manmbeinja, né mi wumbidyé dyan soje ke misi mó piño te yi kóko jete ndi ke misi mó ké? We, mó likisi, kanda soje kóko jete te yi ke misi mó ké, né we nje beje yasi ne ngelele, né we nje soj mbulma dyan te yi ke misi me mój ké.»

⁴³ «Keto kimo jete ti wúm beya membumo na. Dete sendi, jete te e me ke beyo kó ti wúm kimo membumo na.

⁴⁴ Wune duwá nde, bo dúkwe jete hene wule ke membumo mene. Bo ti nóku fumbi ke lelo na. Sendi, bo ti nóku fiya ke ndi na. ⁴⁵ Kimo mumo kél kimo mekele wule ke kimo meyasi mete yi diyé ke moy temo ne ké. Ma beya mumo kél beya mekele wule ke beya meyasi mete yi diyé ke moy temo ne ké. Yo nde, melepi hene te yi mumo lepo ké wúla ke moy temo ne.»

*Kano ke kasi metu yiba
(Mt 7)*

⁴⁶ «Ijge kele yi wune jeba mi nde: «Nyangwe Kumande, Nyangwe Kumande,» kine kelo yasi te yi mi lepe ké? ⁴⁷ Mi ta pa lepo nye wune kwalo mó te e bengwe mi, e woke melepi membe kelo nda yi mi kwadye. ⁴⁸ Mó te e bengwe mi, e woke melepi membe kelo nda yi mi kwadye kó ke borjona ne mó te e summa tú ke to mbato, timo mekondu dimiye. Ke mbenj ma dya, e duku de memiye tú. E ngungul menda ne dimbi ke tú, tú kine ndenja na, keto a summa yo jeliye. ⁴⁹ Yasi wete, mó te e woke melepi membe kine kelo nda yi yo tedye nye ké ke borjona ne mó te e summa tú ke gbela meneti kine timo mekondu dimiye na. Ke mbenj ma dya, ke duku ma de, ke ngungul ma menda ne dimbi ke tú, e tú te gbungula balo ne hugbak.»

7

Yesus ke sidye kon wete mó mesay

me wete soja

¹ Ke Yesus ma si lepo yasi te yi nye kwadya lepo hene ké nye bomó, e nye yokwe kè ke Kapernawum. ² Wete nyangwe kum besoja, mó Rom bá ne wete mó mesay wene yi nye dikima kwadye budfyate kó. Mó mesay te bá ke kono. A bá nedo ne soj. ³ Ke nyangwe kum besoja kó ma woko kasi Yesus ké, e nye tome baña betomba Beyuden kenje ke yene nde, a njáki jongwe mó mesay wene. ⁴ Bo ká kumo dolo Yesus, e bo ngweta ne nye budfyate lepo nde: «Yakama nde, kama mbam te, ⁵ keto a ke kwadye kando dyusu. Sendi, yo nye sume mbanjo mewesidya musu.»

⁶ E Yesus kwá bene bo. Ke nye ma wuta ne tú ké, e kum besoja tome besó bene kè sangwa ne nye lepo nye nye nde: «Nyangwe Kumande, we tí njangwe yotu yo na, keto mi yeti mó te yi we yakama nyinje ke tú dyembe na. ⁷ Yo dete yi mi bejma nde, mi ti yaka wuta ke keki yo na. Kó beko dete, beta ndi gbela numbu kenje, né kon mó mesay wombe siy. ⁸ Keto kó mi, baña bomó ke díyo ne mi, ma mi ke díyo sendi ne besoja. Mi yakama lepo nye wete soja nde: «Ken kaka,» ó béja, a ká, lepo nye mbanja nde: «Inja wonja,» a má nje. Mi yakama lepo nye mó mesay wombe nde: «Kelo yiri,» ó béja, a kelma.» ⁹ Ke Yesus ma woko melepi mete yi nyangwe kum besoja kó lepima ké, e nye jaye nye. E Yesus yensa lepo nye ngil botu bete be bá ke bengwe nye baka nde: «Mi ke lepo nye wune nde: Kó beko ke kando Isarayel, mi tí pa beje kwalo nyangwe tikina temo te yike na.» ¹⁰ Kome botu be tomun yokwá ke tú ké, bo dól nde, yotu mó mesay me ne te.

Yesus ke womiye monó

wete kuso nyari

¹¹ Ke kónte, e Yesus nje kwá kè ke wete dya nde Nayin bene bejeke bene nè nyangwe ngil bomó. ¹² Ke ngimo te yi nye bá ke wuta ne numey ndoko te yi linja dya ké, e nye sangwa ne bomó ke sobe munj kè pumbo. Yo bá kiko monó mbam wete kuso nyari. Botu be dya budfyate ká njón wete bene be kuso nya kó. ¹³ Ke Kumande Yesus ma beje kuso nya kó ké, e nye gwe ngwete wene lepo nye nye nde: «We tí lel na.» ¹⁴ E nye jise kè mate kpoke tan te yi bo sobe munj kete ké. E botu be sobuna munj teme. E nye lepe nde: «Gwanjo, mi ke lepo nye we nde: Tema.» ¹⁵ Ndana, e munj teme díyo metidyé kande ndapi. E Yesus bú nye yokidyé nye nyangwe. ¹⁶ E bomó hene gwe wó lukse Njambiye lepo nde: «Nyangwe mó punja melepi me Njambiye dyanma ke njoka su.» Sendi: «Njambiye takima bomó

bene.» ¹⁷ E je yasi te yi Yesus kelma ké sangwa meneti me Yuda ne poku meneti mete yite hene.

Janj ke tomɔ bejeki bene

*kenje ke yi Yesus
(Mt 11)*

¹⁸ Bejeki be Janj yekidya sendi meyasi mete yinɔri hene nye nye. ¹⁹ E nye jeba yiba ke njoka yan tomɔ bo kenje ke yi Kumande Yesus nde, bo diya nye nde: «Yo ka we mɔ te ε hɔ nde, a njáki kɔ, ho wuse ládya mbaɲa dele?» ²⁰ Ke botu be tomun ma kè dolo Yesus ké, ε bo lepe nye nde: «Janj te mɔ tɔpuna bomɔ ke morɔku tome wuse njese ke yo nde: «Yo ka we mɔ te ε yákanɔwe nje kɔ, ho wuse ládya mbaɲa dele?» »

²¹ Ke kiya ngimɔ te Yesus hɔ ke sidye mekon me budya bomɔ, baka be hɔ ne mekosu nè be hɔ ne beya mesisiɲ ke yotu. Botu bete be hɔ ne dibina misi baka, a kelma nde, bo bɛɲɲangwe. ²² E nye yeɲsa nye botu bete be Janj tomma baka nde: «Wune kɛn kɛ yekidye meyasi mete yi wune beɲma nè yi wune wokuma ké nye nye. Wune lêpi nye nye nde: Botu bete be ne dibina misi baka me ke beɲe yasi. Botu be ndembil me ke kendo ne ngbeɲ. Baka be ne ndoko baka me ne yotu ne kpelen. Wune lêpi sendi nye nye nde: Botu bete be hɔ ne dibina metɔ baka me ke woko yasi. Bemun ke womiye. Bo ke lepo Kimɔ Tom nye buka bomɔ.» ²³ E Yesus nje lepo nde: «Mɔ te ε ta diyo kine jɔsidye kelo yina beya yasi keto mbe ko ne mesosa.»

²⁴ Ke botu bete be Janj tomma baka ma si kwɔ ké, ε Yesus kande lepi ke kasi Janj nye ngil bomɔ. E nye lepe nye bo nde: «Ke yi wune kɔ ke konɔr ké, wune kwadya kɛ beɲe yasi te nda? 'Wune kwadya kɛ beɲe njoy te yi pupɔ wumbidye kɛ? ²⁵ 'Wune kɔ gbate kɛ beɲe nge? 'Wune kɔ kɛ beɲe mbaɲa mumɔ ne kɔpa melambo ke yotu? Botu bete be leɲe kɔpa melambo nè be joɲna ke nyem nyem joɲɔwe baka diy ke tɔ bekumande. ²⁶ 'Wune kɔ kɛ beɲe nge? 'Wune kɔ kɛ beɲe mɔ punja melesi me Njambiye? J, mi ke lepo nye wune nde: Nye mɔ punja melesi me Njambiye gbate gbate, ma yasi wete, a kwanɲa yite. ²⁷ Yo nye yi kasi ne ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Beɲa, mi ke kande tomɔ mɔ tomun wombe ne we, na kɛ kandi kombile nje tike we.» ²⁸ Mi ke lepo nye wune nde: Kine mumɔ wete ne wete ε jadya wule ke moy nyari kwanɲa Janj na. Ko dete, njena mumɔ ke *Kando Njambiye kwɔ nye.» ²⁹ Botu be boɲna moni garama nè botu bete be dikima woko yasi te yi Janj dikima lepo ké tédyá nde, Njambiye ne ngbeɲ. E bo jaye nde, a tɔpa bo

ke morɔku. ³⁰ Yasi wete, *Befariɲe nè nyanɔwe botu be duwɔ membonɔa seɲma nde, Janj tɔ tɔpa bo ke morɔku na. Dete, bo tédyá yan nde, yasi te yi Njambiye kombila ke yan ké hɔ gbelate.

³¹ «Mi ta yeko ba botu be ngimɔ te yoko ne be nda? Bo nda be nda? ³² Bo nda bonosike te be diyε ke babal, baka má lepo kenje besɔ nde: «Wuse tɔɲma mbule nye wune, wune kine bɔlo na. Wuse jembima mejembi me sɔɲ nye wune, wune kine lelo na.» ³³ Dete sendi, Janj te mɔ tɔpuna bomɔ ke morɔku njá. Medye, a ti dyáki. Menjam, a ti hóbiya. Ke konje, wune nde: «A ne beya sisiɲ ke yotu.» ³⁴ Ndana *Monɔ mumɔ njá. Medye, a ke dye. Menjam, a ke hóbiye. Ke konje, wune nde: «Ne bɛɲa ndi nyanɔwe mɔ medye nè nyanɔwe mɔ dyena menjam te yoko, sɔ ne botu be boɲna moni garama nè botu be beya joɲɔwe.» ³⁵ Bomɔ hene be beɲɔwe yasi te yi Njambiye kwadye baka ke jaye nde: Dyano dyene ne ngbeɲ.»

Wete nyari ke kumbe lobinda

ke to Yesus

³⁶ Wete mɔ *Fariɲe jebama Yesus nde, a kɛn dyena ke tɔ dyene. E nye kɛ ke tɔ mɔ Fariɲe te kɛ diyo, na dyena. ³⁷ Wete nya mebeyo hɔ ke dya te. Nge nye ma woko nde, Yesus kɔ dyena ke tɔ mɔ Fariɲe ké, ε nye hɔ wete kɔpa ndaki ne lobinda ke moyte ³⁸ kɛ diyo ke konj Yesus yaka ne mekol mene. Nya kɔ hɔ ke lelo. E misidyε dikɔ balo ke mekol me Yesus, ε nya kɔ dikɔ tito yo ne nyiɲɔ to ne. A dikɔma dulo sendi mekol me Yesus lombɛ lobinda yinɔri kete. ³⁹ Ke mɔ Fariɲe te ε jebama Yesus ko ma beɲe dete ké, ε nye lepe ke moy temɔ ne nde: «Mbam ko má beki gbate mɔ punja melesi me Njambiye, ma nye ke duwe nya te ε ke kpoke nye ko, ma nye ke duwe joɲɔwe nya te, duwe nde, nye mɔ mebeyo.»

⁴⁰ Ndana, ε Yesus nje lepo nye nye nde: «Simɔn, mi ke kwadye lepo yina yasi nye we.» E nye yeɲsa nde: «Yekele, lepo.» ⁴¹ E Yesus lepe nde: «Wete mumɔ nya bomɔ yiba pilo. Wete boɲna mil gomay yitan. E wete hɔ ne mil kamotan. ⁴² Nda bo hene yiba tɔ be ne deti te yi gbo moni te nye sa te na, ε nye tike bo hene yiba ne ngwete nde, bo tɔ gboku se na. Ke njoka botu baka yiba, yo yen ε yákanɔwe kwadye mbam ko kwɔ to te ko?» ⁴³ E Simɔn yeɲsa nde: «Mi táka nde, yo yoko ε hɔ ne nyanɔwe pilo ko.» E Yesus lepe nye nye nde: «We pesima kimote.» ⁴⁴ E Yesus nje yeɲsa beɲe pulo nyari lepo nye Simɔn nde: «'We ke beɲe nya ko? Mɔ nyiɲma tɔ dyo, we tɔ nye mi morɔku nde, mi wɛya ne mekol membe na. Yasi wete, ndi nye ma bɔse mekol membe ne misidyε mene tito yo ne

nyinjo to ne. ⁴⁵ We ti dule numbu mbe na, ndi nye, kande yi mi ma nyinjo ne tu dyo muka, a yeti ke wedyo dulna mekol membe na. ⁴⁶ We ti lombɛ lobinda ke to mbe na, ndi nye lombuma kimo lobinda ke mekol membe. ⁴⁷ Dete, mi ke lepo nye we nde: 'Budya mebeyo mete yi nye kelma ke ma duwe ke to ne ne ngwete, keto a kwadya mi budyate. Mo te yi bo tike nye ne ngwete ne mbet, a tedya sendi mekwadya ne mbet.» ⁴⁸ E Yesus nje lepo nye nya ko nde: «Mebeyo mo ma duwe ke to yo ne ngwete.» ⁴⁹ E botu bete be ba ke dyena bene be Yesus baka lepe ke moy metemo man nde: «Yoko nda e soje mebeyo ke to mumo ne ngwete ko?» ⁵⁰ E Yesus lepe nye nyari nde: «Tikina temo te yi we tike ke yembe ke jongwa we, kwango ne te.»

8

¹ Ke konje, e Yesus ke medya medya, ke nyanjwe medya ne ke mono medya yi pele Kimo Tom tedye bomo meyasi ke kasi *Kando Njambiyɛ. A ba bene bejeke bene kamo jo yiɓa. ² Baɗa boma be nye sojma beya mesisiɗ ke yotu yan sidye mekon man baka ba sendi bene bo. Yo ba Mariya te yi bo dikima jeba sendi nde Madalena ko. Yo nye yi Yesus sojma beya mesisiɗ yitan jo yiɓa ke yotu ne ko. ³ Yo ba sendi ne Yuwana te nya Kusa, mo te e dikima bakidye tu kumande Herod ko, bu Sosana nje bu sendi baɗa boma budyate. Bo hene dikima bu meyasi mete yi bo ba no ke nje kame ne Yesus bene bejeke bene.

Kano ke kasi mo bɛna mbeki (Mt 13; Mk 4)

⁴ Bomo wulma ke medya hene nje ke yi Yesus. Ke bo ma si wesidya dete ke keki ne ke, e nye yekidye wete kano nye bo lepo nde: ⁵ «Wete mo bɛna mbeki kwanjma ke ngwan yi ke nyanje kwalo. Ke ngimo te yi nye ba ke nyanje kwalo ke, e yinɗa bale ke nje. E bomo kwa nate yo. E benon si dye yo. ⁶ Yinɗa kwalo balma ke to mbato. Ke yo ma diy lo ke, e yo si soso, keto moroku ti be ke nji na. ⁷ Yinɗa balma ke mbey te yi ba ne mengombiya kete ke. E kwalo te ju sangwe ne mengombiya. E mengombiya si nganjile yo. ⁸ Yinɗa kwalo balma ke kimo meneti. E yite ju doko wumo membumo, kwalo te wete nya membumo gomay.» Ke Yesus ma si lepo dete ke, e nye nje lepo ne men ke kwey nde: «Mo te e ne meto yi woko pe, a woko.»

⁹ E bejeke bene diyɛ nye to kano te. ¹⁰ E nye yeɗsa nde: «Njambiyɛ nya wune deti te yi duwe meyasi mete yi ba sofyate yi beje *Kando dyene ke. Ke yi baɗa, bo lepi yo nye bo ne mekano, ne bo beɗ yasi

senjile kine duwe yasi te yi bo beje ke na, ne bo lenjwe meto ke yasi kine diyɛ to te na.

¹¹ «Ma to kano te deke: Kwalo te yi bo lepe no ke, yo melepi me Njambiyɛ. ¹² Kwalo te yi balma ke nje ke tedya botu bete be woke melepi me Njambiyɛ. Ke konje, *Kum beya mekele ma nje soje melepi mete ke moy metemo man, ma bo me nje tiko temo ke yi Njambiyɛ, be ne jongwe. ¹³ Kwalo te yi balma ke mbato ke tedya botu bete be woke melepi me Njambiyɛ jaye yo ne mesosa. Yasi wete, bo ti pa lo megata na, deti sunna kol kikwe yeti na. Nge mebobilan dya bo ke, bo tumma kon yokwe ne koko. ¹⁴ Kwalo te yi balma ke mbey te yi ne mengombiya ke tedya botu bete be woke melepi me Njambiyɛ jaye yo. Yi ke mbombu, kesa temo ke meyasi ne kasi kusuku ne kasi nyem nyem jongwe ma si nganjile bo. Jo beɗa, mekele mete yi bo kele ke ti tondu na. ¹⁵ Kwalo te yi balma ke kimo meneti ke tedya botu bete be ne pupuna temo ne kimo temo be woke melepi me Njambiyɛ bakidye yo, be ne tin yi kelo kimo mekele.

Kano ke kasi lambo (Lk 11; Mk 4)

¹⁶ «Mumo ti kwɛnja lambo nje bu mbe busɛ no, ho bu tiko ke nji tan na. A bon tiko ke to tebel, ne botu bete be nyinje tu baka beɗ mejasi mete. ¹⁷ Dete, kine yanɗa yi diyɛ sofyate ta diyɛ kine pundo puye na. Sendi, kine yanɗa yi diyɛ sofyate ta diyɛ kine pundo puye, bomo ma duwe yo na. ¹⁸ Dete, wune diyɛ ne soso budyate ke wokuna yasi te yi wune woke ke, keto bo ta dokidye yinɗa yasi nye mo te e no ko. Yoko e kine yanɗa ko, bo ta soje mono yasi te yi nye take nde, a no ke.»

Bemaɗ be Yesu, yo be nda? (Mt 12; Mk 3)

¹⁹ Nyanjwe ne Yesus ne bemaɗ nja, ne bo beɗ nye. Yasi wete, bo ti be ne nje te yi kumo ke keki ne na keto ngil bomo. ²⁰ E bomo ke lepo nye nye nde: «Nyanjwe bene bemaɗ ke se, bo ke kwadye beje we.» ²¹ Yasi wete, e Yesus yeɗsa nde: «Nyanjme ne bemaɗ beme, yo baka be woke melepi me Njambiyɛ kelo nda yi yo tedye bo ke.»

Yesus ke tembidyɛ mbuku (Mt 8; Mk 4)

²² Wete yeso e Yesus bendɛ landi bene bejeke bene. E nye lepe nye bo nde: «Wuse sabikwe nyanjwe mato ke nginje te yoru.» E bo teme kwa. ²³ Ke ngimo te yi bo ba ke sabiyɛ nyanjwe mato ke, e Yesus kwa ne jako. Ndana, e wete mbuku yifila ke to nyanjwe mato, e landi kande dyena moroku. Bo me ke beya diyɛ. ²⁴ E bejeke

ké ke keki ne jeme nye lepo nde: «Yekele, yekele, wuse ta giro ndana!» E nye jemiye bama ne mbuku nè mekumbo. E yo hene si weye, e yasi nje be ne te. ²⁵ E Yesu nje diye bo nde: «Tikina temo te yi wune no ké ba we?» E bo gwe wɔ ngbakima diyna tande yan nde: «Yoko ba kwalo mo te nda yi gba pupo nè mɔrɔku wokuna ne nye ko?»

Yesu ke soɲe beya mesisinj

*ke yotu wete mbam
(Mt 8; Mk 5)*

²⁶ Ndana, e bo ngbɔse landi ke meneti me botu be Gerasa yaka ne meneti me Galile. ²⁷ Ke Yesu ma bendɔ ngindi ké, e wete mbam wule dya nje sangwa ne nye. Mbam te ba ne beya mesisinj ke yotu. A dikima diyɔ sɔkere njombu yaɲa. Sendi, a ti be ke ya ke tu na. A dikima jonja ke menjuku kome bo dikima pumbo bemun ké. ²⁸ Ke nye ma beɲe Yesu ké, e nye kembidya definate balo ke nji mekol mene lepo ne men ke kwey nde: «Yesu, Mɔno Njambiye te e kwanjma meyasi hene ke kwey, sine we ne lepi te nda? Mi ke ngweta ne we nde, we ti ponsa mi na.» ²⁹ A lepi dete, keto Yesu lepima nye beya sisinj nde, a pɔndu duwe ke yotu ne. Beya sisinj te ba ke njanjwe nye njombu yaɲa. Bo dikima bakidye nye wotunate ne mekol me sumba, nye mepoka ke mekol mene. Ko dete, a dikima pamɔ meyasi menɔri hene, beya sisinj má yembile nye kenje ke mekonjor. ³⁰ Ndana, e Yesu diye nye nde: «Dino dya nde nda?» E nye yeɲsa nde: «Dino dyembe nde Nyanjwe ngil.» A lepi dete, keto beya mesisinj budyate nyinma ke yotu nde. ³¹ E beya mesisinj ngweta ne Yesu nde, a ti kenjikwe bo ke gbɔngɔ mendon na. ³² Beabem ba womete ne nyanjwe kuru te ke dyena ke keki. E beya mesisinj ngweta ne nye nde, a tiki, né bo ké nyinj ke yotu beabem. E Yesu jaye. ³³ E beya mesisinj pundɛ ke yotu mbam ko ké nyinje ke yotu beabem. E kuru beabem siliye kombo ne beya soko ne bibibi ké gwadya ke nyanjwe matɔ bebiye mɔrɔku si gwe.

³⁴ Ke botu bete be dikima bakidye beabem baka ma beɲe yasi te yi kwanjama ké, e bo sedye kamba kwá ké yekidye kasi te ke dya nè ke melunde. ³⁵ E bomo ké ke beɲe yasi te yi kwanjama ké. Bo ka kumo ke keki Yesu dolo mbam te yi beya mesisinj punduma ke yotu ne ko ke diyɔ ne te ne melambo ke yotu ke keki Yesu. E bo gwe wɔ budyate. ³⁶ E botu bete be diyama ke mbey te baka yekidye nye bari nda yi nye soɲma ne beya mesisinj ke yotu mbam te ké. ³⁷ Ke bo ma si yekidye dete ké, e botu be meneti me Gerasa nè botu be poku meneti mete yite hene lepe

nye Yesu nde, a kwán londɔ ke meneti man, keto bo gwá wɔ budyate. E Yesu nje bendɔ landi, na duwe. ³⁸ E mbam te yi beya mesisinj duwá ke yotu ne ko ngweta ne Yesu nde, a tiki, né bene nye kwá. Yasi wete, e nye lepe nye nye nde: ³⁹ «Dukwe ke tu dya ké yekidye meyasi hene te yi Njambiye kelma ne we ké.» E nye kwá ké pele meyasi hene te yi Yesu kelma ne nye ké nye bomo hene ke moy dya.

Yesu ke womiye wete mɔno ngɔndu.

Wete nyari ke kpoke numbu

*lambo Yesu
(Mt 9; Mk 5)*

⁴⁰ Ke Yesu ma yokwe ké, e ngil bomo nje sosa nye, keto bomo hene ba ke ladye nye. ⁴¹ E wete mbam nde Yayrus dya. A ba kum mbanjo mewesidya me Beyuden. E nye nje kuse meɔonj ke mbombu Yesu ngweta ne nye nde, a kén ke tu dyene, ⁴² keto mɔno wene e nyari ba ke seke. Mɔno te ba kiko, a me ke mesew kamo jo yiɔa. Ke ngimo te yi Yesu ba ké ké ké, bomo ba ne suk suk linje nye.

⁴³ Ase nde, ke njoka botu benɔri, wete nyari ba ke kono. Mekiyɔ ba ke lekwe nye me ke mesew kamo jo yiɔa. Meyasi hene te yi ba nde, a jonjanjwe no ké siyama ke mebo me botu be nyeti. Ko mo nyeti wete wete ti sidye kon ne na. ⁴⁴ E nyari nje kwá pulo konj Yesu kpoke numbu lambo ne. E kon mekiyo pesiye ndi ke kiya mbey. ⁴⁵ E Yesu diye nde: «Yo nda kpoke mi?» Nda bomo hene ba ke seɲe ké, e Piyer bene benjon bene lepe nde: «Yekele, bomo ne suk suk linje we, ke konjte, we ke nje lepo nde: «Yo nda kpoke mi?» » ⁴⁶ E Yesu yeɲsa nde: «Wete mumo kpokuma mi, keto mi wokuma nda yi yinja deti mbe duwá no ke yotu mbe ké.» ⁴⁷ Ke nyari ma beɲe nde, a ti yaka soma se ké, e nye nje ne menjwanjwa nje kuse meɔonj ke mbombu Yesu lepo to te yi nye kpokuma ne nye ké ke misi me bomo hene. A yekidya nda yi kon siyama no ke yotu ne ndi ke kiya mbey ké. ⁴⁸ E Yesu lepe nye nye nde: «Mɔnmbe, tikina temo te yi we no ké jonjwa we, kwanjɔ ne te.»

⁴⁹ A ba ndi ke lepo dete, yaka ne mumo ke wule ke tu Yayrus te kum mbanjo mewesidya me Beyuden nje lepo nye nye nde: «We ti njanjwe se yekele na, mɔno wɔ ma gwe.» ⁵⁰ Ke Yesu ma woko dete ké, e nye lepe nye Yayrus nde: «We ti gwaki kanj yaɲa na, tiko ndi yo temo ne mi, dete mɔno wɔ ta ju.» ⁵¹ Ke Yesu ma dya ke tu ké, a ti jaye nde, bene wete mumo nyinja na, ndi Piyer nè Janj nè Jak bu sangwe ne mɔno bene nyanjwe ne mɔno. ⁵² Bomo hene ba ke lelo jaba keto mɔnosike. E

Yesus lepe nde: «Wune ti lel na, keto a ti gwe na, a ke jako.» ⁵³ E bo nyete nye, keto bo duwa gbate nde, monosike ma gwe. ⁵⁴ Yasi wete, e Yesus biye monosike ke bo lepo ne men ke kwey nde: «Mɔno ngɔndu, tema.» ⁵⁵ E sisin ne yokwe, e nye teme ne nget. E Yesus lepe nde: «Wune nyeki nye medye.» ⁵⁶ Sangwe ne mɔno bene nyangwe ngbakimama budyate. E Yesus lepe nye bo nde: «Wune ti yekidya meyasi mete yi kwanama ke nye wete mumo na.»

9

Yesus ke tomɔ bejeke kamo jo yiba

*kenje ke lepina Kimɔ Tom
(Mt 10; Mk 6)*

¹ Wete yeso e Yesus wesidye bejeke bene kamo jo yiba, nye bo deti te yi soje beya mesisin hene ke yotu bomo ne deti te yi sidye mekon. ² Ke konje, e nye tome bo ke pele pansi *Kando Njambiye, sidye sendi mekon me bomo. ³ E nye lepe nye bo nde: «Wune ti biya yana ke bo kendo no na, ko tonjolo ko kobiye ko mampa ko moni. Sendi, mumo ti bon lambu yiba na. ⁴ Tu te yi wune ta nyine ya te, wune dify ndi womete kumo ke ngimo te yi wune ta kwa ke. ⁵ Nge bomo ti bu wune kimote na, ne wune pindu duwe ke dya te, ne wune kitu ngbutu ke mekol mun yi tedye bo nde, bo kelma beyate.» ⁶ E bo teme kwa ke medya medya lepo Kimɔ Tom, sidye mekon me bomo ke membey hene kome bo ka ke.

⁷ Kumande Herod wokuma meyasi hene te yi ba ke kelna ke. Temo ne ba ke dukuma, keto bana bomo dikima lepo nde: «Jan te e dikima tope bomo ke moroku ko womiya.» ⁸ Bana nde: «Yo Eli yokwe sendi nje ke meneti.» Bana nde: «Yo wete njombu mo punja melepi me Njambiye womiye.» ⁹ E kumande Herod lepe nde: «Mi ma peso ngin Jan, yoko ba nda yi mi woke kasi ne deke ko?» E nye sa nje te yi benje Yesus.

Yesus ke nye bomo tomay

*yitan medye
(Mt 14; Mk 6; Jn 6)*

¹⁰ Ke botu be tomun ma yokwe ke, e bo yekidye meyasi hene te yi bo kelma ke nye Yesus. E nye bu bo bepo jise no ke ke pulo wete dya nde Betsayda. ¹¹ Ko dete, bomo budyate duwa yasi te yi kwanama ke, e bo bejgwe nye. E nye bu bo ne mesosa. E nye lepe kasi *Kando Njambiye nye bo. A sidya sendi mekon me botu bete be nja baka.

¹² Nda yeso ba ke duwe ke, e bejeke kamo jo yiba ke ke keki nye lepo nye nye nde: «Tiko bomo, ne bo kwa ke ke medya ne ke melunde mete yi ke poku te yi waka

nedo ke ke sa mbey jako ne medye, keto wuse waka ke kongor.» ¹³ E nye lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun, wune nyeki bo medye.» E bo yensa nde: «Wuse ndi ne mampa yitan ne benjanjo yiba. Wuse yakama nye bo medye, nge be nde, wuse ne nguru te yi bomo medye yi yaka ngil te yike hene.» ¹⁴ Bembam ne bembam kumma nda tomay yitan. E Yesus lepe nye bejeke bene nde: «Wune lepi nye bo nde, bo dify ne menjon, njon wete bomo kamotan.» ¹⁵ E bejeke kele dete si didye bomo hene. ¹⁶ Ndana, e Yesus bu mampa yinori yitan ne benjanjo yiba kanje misi kenje kwey nye Njambiye wosoko. Ke konje, e nye nje leke yo nye bejeke, ne bo ke kabi nye bomo. ¹⁷ Bomɔ hene dyanama dito. E bo nje wesidye mebukwe mete tonje memako kamo jo yiba.

*Piyer nde, Yesus nye Krist
(Mt 16; Mk 8)*

¹⁸ Wete yeso Yesus ba ke ngweta ne Njambiye ke wete mbey. Bejeke bene ba womete. E nye diye bo nde: «Bomo lepi nde, mi nda?» ¹⁹ E bo yensa nde: «Bana lepi nde, we Jan te mo topuna bomo ke moroku. Bana nde, we Eli. Bana sendi nde, we wete njombu mo punja melepi me Njambiye e gwa nje womiye ko.» ²⁰ E Yesus diye bo nde: «Ke yun ne nguru wun, wune lepi nde, mi nda?» E Piyer yensa nde: «We *Krist, mo te e jongwe bomo e Njambiye njesa ko.» ²¹ E Yesus lepe nye bo nde, kpe, bo ti lepi dete nye wete mumo na.

Yesus ke lepo kasi sonje

*ne womiya ne
(Mt 16; Mk 8)*

²² E nye ke mbombu lepo nde: «Yo gba nde, *Mɔno mumo yakanjgwe sangwa ne mebone budyate. Betomba be dya ne bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne botu be ketina meyasi ta seje nye kutudya. Bo ta wo nye, a ma nye womiye ke metu yitati.»

²³ Ke konje, e nye lepe nye bo hene nde: «Jgɛ mumo kwadye bejgwe mi, a ti bon yotu ne nde, yo yana na. A sofa kroa ne metu hene bejgwe mi. ²⁴ Keto mumo hene e ta kwadye kambidya ne jongwe dyene ko ta dimbidye yo. Yasi wete, yoko e dimbidye jongwe dyene keto mbe ko ta be ne jongwe te yi kpo ne kpo. ²⁵ Ma nge mumo si namo meneti maka hene, nje dimbidye jongwe dyene ho bekidye yo, yo ma nje kame nye nge? ²⁶ Keto nge mumo gwe njon jayna mbe ne jayna melepi membe, *Mɔno Mumo ta gwe sendi njon wene kome nye ta nje ne nyangwe meluksa mene ne yi Sangwe ne yi pupuna bejaki be Njambiye. ²⁷ Mi ke lepo gbate

nye wune nde: Bana ke njoka botu bete be diyε ndana waka baka ti gwe kine pa beje njena *Kando Njambiyε na.»

Yotu Yesus ke senjo ke nyanngwe

*mejasi me Njambiyε
(Mt 17; Mk 9)*

²⁸ Ke Yesus ma si lepo dete, ya nda metu yitan jo yitati ke, ε nye bu Piyer ne Jan ne Jak bendo bene bo ke ke to keki, na ke ngweta ne Njambiyε. ²⁹ Ke ngimo te yi nye ba ke ngweta ne Njambiyε ke, ε mbambu ne senje. E lamba ne yerja be wumnate ne mbon mbon. ³⁰ Bo sem semo, Yesus me ke nye mesimo bene bembam yiba, yo ba Moyisi bene Eli. ³¹ Bo punduma ke nyanngwe mejasi. Moyisi bene Eli ba ke lepo nda yi Yesus ta ke to keki, na ke ngweta ne Njambiyε ke. ³² Piyer bene benjon bene ba ke nyanngwe jako. Ke jako ma pesiye ke misi man ke, ε bo beje nyanngwe mejasi, bene Yesus ne bembam yiba be ba ke keki ne baka. ³³ Ke ngimo te yi bembam baka kandima kwanje jise ke keki Yesus ke, ε Piyer lepe nye Yesus nde: «Yekele, yo kimote nde, wuse dfy waka. Wuse sum mebala yitati, wo wete, ε Moyisi wete, ε Eli wete.» Piyer ti be ke duwe yasi te yi nye ba ke lepo ke na.

³⁴ Pijo te yi nye ba ndi ke lepo dete ke, ε wete kulutu nje dibidyε bo. Bejeke gwε wε budfyate ke ngimo te yi bo benja nde, kulutu ke memiye bo ke. ³⁵ E wete men wule ke moy kulutu lepo nde: «Yoko monmbe yi mi tokuma. Wune wokunangwe ne nye.» ³⁶ Ke ngimo te yi bo wokuma ne men ke, yite Yesus tikama ndi nyεpo. Bejeke diyama numbu kobε ke poku metu mete yite kine yekidyε yasi te yi bo benja ke nye mumo na.

Yesus ke sonje beya sisin ke yotu

*wete mono mbam
(Mt 17; Mk 9)*

³⁷ Misi pupe ε bo piye wule ke to keki, ε nyanngwe ngil nje sanjwa ne Yesus. ³⁸ Diyo ke, ε wete mbam lepe ne men ke kwey ke moy ngil nde: «Yekele, mi ke ngweta ne we: Kana misi beje ne gwanjo wombe, nye kiko. ³⁹ Yija sisin ke diki yembile nye. Ndana ndana ke, a me ke kembidya, sisin te ma nambe nye, o beja, mewuru me ke pundo ke numbu ne pum pum. Yo ti siy nedo na. Ke konje, yotu ne me hene katinate. ⁴⁰ Mi ngwetama ne bejeke bo nde, bo dufya beya sisin te sonje ke yotu ne, yasi wete, ε bo sudfyε.» ⁴¹ E Yesus yerja lepo nde: «Wune botu bete be ti jaya yasi baka, wune sendi beya bomo, mi ta diyε sine wune kumo ndenen? Mi ta gbiwo wune kumo ndenen? Bonjo mono wo nje no waka.» ⁴² Ke ngimo te yi monosike

ba ke wuta ne Yesus ke, ε beya sisin jale nye bete ke meneti namba nye beyate. E Yesus bama ne beya sisin sidfyε kon mono enoru kanje nye nye sanjwe. ⁴³ E bomo hene ngbakima nyanngwe deti Njambiyε. Ke ngimo te yi bomo hene ba ndi ke ke mbambu yi ngbakima meyasi mete yi Yesus dikima kelo hene ke, ε nye lepe nye bejeke bene nde: ⁴⁴ «Wune lεngwe meto kimote ke melεpi mete yi mi ta lepo nye wune ndana ke. Bo ta bu *Momo mumo nye bomo.» ⁴⁵ Ko beko dete, bejeke ti woke to lepi te na. Yo ba sodfyate ne bo, ma bo nje biye to te. Bo gwε wε diyana ne lepi te.

Nda kwε beso?

(Lk 22; Mt 18; Mk 9)

⁴⁶ Yinori yija metando dyanma ke njoka yan yi duwe mo te ε kwanma beso ko. ⁴⁷ Yesus duwε yasi te yi bo ba ke take ke moy metemo man ke, ε nye bu wete gbela monosike tembidyε ke keki ne ⁴⁸ lepo nye bo nde: «Mumo hene ε bu monosike nda yoko kimote keto mbe, a bon mi kimote. Mo te ε bu mi kimote, a bon Mo te ε tomma mi ko. Dete, ke njoka yun hene, yoko ε bu yotu ne nda njena mumo, yo nye kwε beso.»

⁴⁹ E Jan lepe nde: «Yekele, wuse benja wete mbam ke sonje beya mesisin ke yotu bomo ne dino dyo, ε wuse gaye nye, keto a yeti ke njon su na.» ⁵⁰ E Yesus lepe nye nye nde: «Wune ti gay nye na, keto nge mumo ti lu dyambi sunjwe ne wune, a ke kon yun.»

⁵¹ Ke metu mete yi Yesus ta yokwe ke no dyobo ke ma si wuta, ε nye pese ke temo ne nde, a ke ke Yerusalem. ⁵² E nye tome bomo kenje mbambu. E bo kwε kumo ke wete dya botu be Samari diy kombile mbey tike nye. ⁵³ Yasi wete, bomo be dya te ti bu nye ne mesosa na, keto bo benja nde, a ken ke Yerusalem. ⁵⁴ Ke bejeke bene Jak bene Jan ma beje dete ke, ε bo lepe nde: «Nyanngwe Kumande, we kwadyikwe nde, wuse lεpi nde, dite pikwe ke kwey nje girise bo?» ⁵⁵ E nye yerja beje bo fame bo lepo nde: «Wune yeti ke duwe kwalo sisin te yi dya ke yotu yun ke na. ⁵⁶ Keto *Momo mumo ti ma njaki nde, ne bomo yambile na. Yasi wete, a njaki nje jonjwe bomo.» Ke konje, ε bo kwε ke ke wete dya.

Kasi bengwa Yesus

(Lk 14; Mt 8)

⁵⁷ Ke ngimo te yi bo ba ke nje ke, ε wete mumo lepe nde: «Mi ke kwadyε bengwe we ke mbey hene kome we ta ke ke.» ⁵⁸ E Yesus yerja nye nye nde: «Betonggo ne menjembi man, benon sendi ne metu man. Yasi wete, *Momo mumo kine mbey te yi nye yakama bokwe to ne kete na.» ⁵⁹ E nye nje lepo nye wete

mumɔ nde: «Benɔwɛ mi.» Ɛ nye yeɔsa nde: «Nyangwɛ Kumande, tiko, nɛ mi pa kɛ pumbu saɔmbe.»⁶⁰ Ɛ Yesus yeɔsa nde: «Tiko, nɛ bemuɔ pumbu bemuɔ ban. Kwango yo kɛ pele kasi *Kando Njambiye.»⁶¹ Ɛ wete nje lepo nɛ nde: «Nyangwɛ Kumande, mi ke kwadyɛ benɔwɛ we, yasi wete, tiko, nɛ mi pa kɛ jana nɛ botu bembɛ.»⁶² Ɛ nye yeɔsa nye nye nde: «Ɔge mumɔ nye bo kɛ putika ngwan nje benɛ njime, mo te ti yaka kelo yana ke Kando Njambiye na.»

10

Yesus ke tomɔ bejeke bene kamotan jo

kaba kenje kɛ lepina Kimɔ Tom

¹ Ke koɔte, Ɛ Kumande Yesus tɔke baɔa bejeke kamotan jo kaba tomɔ bo mbombu yiɔa yiɔa kenje ke medya hene nɛ membey hene kome nye nɛ nguru wene kwadya kɛ kɛ. ² Ɛ nye lepe nye bo nde: «Budya nyambi ma deto ke ngwan, yasi wete, botu be mesay ti buyo na. Dete, wune ngwɛtangwɛ nɛ sa ngwan nɛ, a kɛnjikwe botu be mesay, nɛ bo kɛ wesidye nyambi nɛ. ³ Wune kwɔn, wune dukwe nde, mi ke tomɔ wune kenje nda bono besam ke njoka benɔwɛy. ⁴ Wune ti bono ko kobiye moni na ko gbela kobiye na ko menakala na. Wune ti tema ke nje yi pa nyeno mumɔ na. ⁵ Tu hene te yi wune ta nyine kete, wune kanda lepo nde: «Tete bɛki nɛ botu be tu.» ⁶ Nge wete te mumɔ be ke tu te, tete yi wune lepima no kɛ ta diyɔ pele nye. Nge yo ti be dete na, yo ma yokwe nje ndi ke yun. ⁷ Wune diy ndi ke tu te. Wune dyaki, nɛ wune hɔbiya yasi te yi bo ta nye wune kɛ, keto mo mesay yakangwɛ dye nduku mesay mene. Wune ti ken metu nɛ metu na. ⁸ Nge wune dya ke yiɔa dya, nge bomo bu wune kimote, nɛ wune dyaki yasi te yi bo ta nye wune kɛ. ⁹ Wune sidyikwe mekon me botu be dya te, nɛ wune lɛpi nye bo nde: «*Kando Njambiye ma wuta.» ¹⁰ Dya hene te yi wune ta kumo kete, nge bomo ti bu wune kimote na, nɛ wune kɛndi ke membey hene ke moy dya lepo nde: ¹¹ «Wuse ke kuto ngbutu dya dyun yi ka ke mekol musu kɛ kenje ke to yun yi tedye wune nde, wune kelma beyate. Yasi wete, wune dukwe nde, Kando Njambiye ma wuta.» ¹² Mi ke lepo nye wune nde: Kome yeso pesina josi ta dya kɛ, pesina josi dya te ta lan deto kwa yi *Sodom.

¹³ «Wune botu be Korasin, mebɔne ta balo ke to yun! Wune botu be Betsayda, mebɔne ta balo ke to yun! Keto ma bɛki nde, nyangwɛ mekele mete yi kelnama ke medya mun kɛ ma kelnanɔwɛ ke Tir nɛ Sidon, ma botu bete yeɔsama temo

njombu yana, leɔe mesanduku kutudye mesu me dite ke yotu. ¹⁴ Dete, ke yeso pesina josi, pesina josi te yun ta lan deto kwa yi Tir nɛ Sidon. ¹⁵ Ma wune botu be Kapernawum, 'wune taka ka nde, bo ta bendidyɛ wune kumo ke kwey? 'Bo ta kpalo pidye wune kumo ke dya bemuɔ!»

¹⁶ Ɛ Yesus nje lepo nye bejeke bene nde: «Mo woke men yun, a woku men mbe. Sendi, yoko Ɛ seɔe wune, a seɔa mi. Mo te Ɛ seɔe mi, a seɔa Mo te Ɛ tomma mi ko.»

¹⁷ Bejeke baka kamotan jo kaba yokwa nɛ mesosa nje lepo nde: «Nyangwɛ Kumande, ko beya mesisiɔ ke wokuna nɛ wuse ke ngimo te yi wuse ke lepina nye bo nɛ dino dya kɛ.» ¹⁸ Ɛ Yesus lepe nye bo nde: «Mi benɔma *Satan ke wule dyobo balo ke meneti nda yesi mbiyo. ¹⁹ Wune dukwe nde, mi ma nye wune deti te yi nate benyɔɔe nɛ beɛl bu deti te yi lanɔa deti *Mo pendɔ wun. Sendi, kine yana yakama kelo wune na. ²⁰ Ko bɛko dete, wune ti sosangwɛ keto beya mesisiɔ ke wokuna nɛ wune na. Yasi wete, wune sosangwɛ, keto medino mun me ketinate ke dyobo.»

²¹ Ke kiya ngimo te Ɛ Kimɔ Sisij kele nde, Yesus sosangwɛ budyate. Ɛ nye lepe nde: «Mi ke lukse we Da, Kumande dyobo nɛ meneti, keto we soɔya meyasi mete nɛ botu be dyanɔ, soɔye sendi nɛ botu be duwa yasi, kpalo nje punje yo nye gbela bonosike. J Da, mi ke lukse we, keto we kwadya nde, meyasi kwɔnangwɛ dete. ²² Saɔmbe nya mi meyasi hene. Mumɔ wete nɛ wete yeti ke duwe *Monɔ na, soɔe ndi Da. Sendi, mumɔ wete nɛ wete yeti ke duwe Da na, soɔe ndi Monɔ nɛ mo te yi Monɔ kwadyɛ punje yo nye nye ko.» ²³ Ɛ Yesus yeɔsa benɛ bejeke lepo nye bo bepo nde: «Wune nɛ mesosa, keto ndana misi mun ke benɛ nyangwɛ meyasi mete yi wune benɛ kɛ. ²⁴ Mi ke lepo gbate nye wune nde, botu be punja melepi me Njambiye nɛ bekumande kwadya benɛ nyangwɛ meyasi mete yi wune benɛ kɛ, ma bo ti benɛ yo na. 'Bo kwadya woko nyangwɛ meyasi mete yi wune woke kɛ, ma bo ti woke yo na.»

Kano ke kasi wete kimo mo Samari

²⁵ Ndana, Ɛ wete nyangwɛ mo duwa membonga teme diye Yesus diyan yi boɔe nɛ nye. A diya nye nde: «Yekele, mi kɛl nan, nɛ mi be nɛ joɔwɛ te yi kpo nɛ kpo?» ²⁶ Ɛ Yesus yeɔsa nye nye nde: «Yo ketinate nɛ nge ke mekana me membonga te yi Moyisi ketima kɛ? We tɔl nɛ nge ke moyte?» ²⁷ Ɛ nye yeɔsa nde: «*«Kwadyikwe Baba Mboko te Njambiye wo nɛ temo yo hene nɛ sisij yo hene nɛ deti yo hene nɛ dyanɔ dya hene, kwadyɛ sendi moɔn nda yi we kwadyɛ nɛ yotu yo*

ké.» » 28 E Yesus lepe nye nye nde: «We yeŋsama kimote, kelo dete, né we be ne jɔngwe te yi kpo ne kpo.» 29 Yi tedye nde, diyan ne ne ngben, e nye nje diyɛ Yesus nde: «Maŋmbe ba nda?»

30 E Yesus kɛ mbombu lepo nde: «Wete mumo wulma Yerusalem yi kɛ ke Yeriko. Kumɔ ke nje, e nye sangwa ne botu be gubo. E bo si suko meyasi mene mende nye beyate tiko nye ke nje soŋ si kwɔ. 31 Ke kiya ngimo te yite wete mo nyena sadaka nye Njambiyɛ ba ke nje sendi ke kiya nje te. Ke nye ma semo mbam enoru ké, e nye konje nye kwɔ ne nan. 32 Wete mo kando *Levi kelma sendi dete. Ke nye ma kendo kumo womete semo mbam enoru ké, e nye konje nye kwɔ ne nan. 33 Wete jɛngwe, mo Samari ba ke kɛ kɛndi ne. A kendima dya ke keki mbam enoru. Ke nye ma semo nye ké, e ngwete ne biye nye. 34 E nye jise kɛ ke keki ne biye nye kumbe mutɔ nɛ menjam ke mepen mene si woto yo. Ke konje, e nye bu nye bendidyɛ ke to tofu wene kwɔ ne nye kɛ no ke tu bejɛngwe bakidyɛ nye. 35 Misi pupɛ e nye bu sule yiba nye mo te e diyɛ ne tu bejɛngwe ko lepo nye nye nde: «Bakidyɛ mbam ko kimote. Moni hene te yi we ta kwandye ke to te yike, mi ta yokidyɛ yo nye we kome mi ta yokwe ké.» »

36 E Yesus nje diyɛ nyaŋgwe mo duwɔ membonga ko nde: «Ke njoka botu baka betati, yo nda kelma nda nye man ne mbam te yi botu be gubo mendima ko?» 37 E nye yeŋsa nde: «Yo yoko e kelma ngikwa ne nye ko.» E Yesus nje lepo nye nye nde: «Kwanjo, nɛ we kɛl sendi dete.»

Marta bene Mariya ke bu Yesus

ne mesosa

38 Ke ngimo te yi Yesus bene bejɛke bene ba ke kendi ké, e nye kume ke wete dya. E wete nyari nde Marta bu nye ne mesosa ke tu dyene. 39 Marta ba ne wete man wene nde Mariya. Mariya nja diyɔ metidyɛ ke keki mekol me Kumande Yesus yi woko melɛpi mene. 40 Yasi wete, Marta ba ne temo ke kelna budya mesay. E nye nje ke keki Yesus lepo nde: «Nyaŋgwe Kumande, 'we beŋa kimote nde, maŋmbe ŋiki mi nyɛpo ke kelna mesay? Lepo nye nye nde, a kama mi.» 41 E Kumande Yesus yeŋsa nye nye nde: «Marta, Marta, wɛ ke gwe kan njaŋgwe yotu keto budya mekele! 42 Yo ndi ne yasi wete yi bomo yakanŋwe kelo! Mariya tokuma kimo ngabiye te yi mumo ti yaka soŋe ke bo ne na!»

11

Yesus ke tedye bejɛke bene

mengweta

(Mt 6)

1 Wete yeso Yesus ba ke ngweta ne Njambiyɛ ke wete mbey. Ke nye ma si ngweta ké, e wete jɛke wene lepe nye nye nde: «Nyaŋgwe Kumande, tedya wuse nda yi wuse yakama ngweta ne Njambiyɛ, nda Jan te mo toɔpuna bomo ke mɔroko tedya sendi bejɛke bene ké.» 2 E Yesus lepe nye bo nde: «[J]ge wune ngweta ne Njambiyɛ, wune lɛpi deke:

«Sanju, kelo nde, bomo boŋ dɛno dyo kiyo. Inja namo mboko.

3 Nyeko wuse medye mete yi ta yaka ne wuse ke yeso te e muka.

4 Tiko wuse ne ngwete ke beya yasi te yi wuse kele ké, keto wuse sendi ke tiko bomo hene be kele beya yasi ne wuse.

We ti jaya nde, wuse sanŋwanŋwe ne mebobilan na.» »

5 Yesus ka mbombu lepo nye bo nde: «He paŋ bofe lepo nde: Wete mumo ke njoka yun kɛn ne bembe tu ke yi so wene lepo nye nye nde: «Maŋmbe, nyeko mi pilo mampa yitati, 6 keto wete so mbe dyanja ke yembe wule kendi. Yasi te yi mi ta nye nye dye yeti.» 7 So má nje diyɔ ke moy tu yeŋsa nde: «We ti njaŋgwe mi na, mi ma ndadyɛ numey, sine boŋo bembe me ke metinɛngwe, mi ti yaka teme kɛ nye we mampa na.» » 8 E Yesus nje lepo nde: «Mi ke lepo gbate nye wune nde: Ko a ti teme bu yo nye nye, keto nye so wene na, a ta teme kɛ nye nye yasi hene te yi nye kwadyɛ ké, keto a jombuma ne tiŋ. 9 Dete, mi ke lepo nye wune nde: Wune jombu yasi, dete bo ta nye wune. Wune saŋ, dete wune ta dolo. Wune dɛngwe numey, dete bo ta bute nye wune. 10 Keto bo nyéki yasi nye mumo hene e jombe ko. Yoko e sa, a ke dolo. Yoko e dɛngwe numey, bo ke bute nye nye. 11 We sangwe ne mono, nge mono wo jombe mampa, 'we má nje nye nye kil kusu? Nge nye jombe njanjo, 'we má nje nye nye nyɔŋe? 12 Ho nde, nge nye jombe kɛ kuɛ, 'we má nje nye nye lel? 13 Nge be nde, ko botu be nyalo nda wune ke duwe nyena boŋo bun kimo meyasi, 'sangwa ne Sangwe wun te e diyɛ ke dyobo ko? 'A ta diyɔ ka kine nye Kimɔ Sisiŋ nye botu bete be diyɛ nye baka?»

Kasi lepina lepi gbutu sangwe

ne Kimɔ Sisiŋ

(Mt 12; Mk 3)

14 Wete yeso Yesus ba ke soŋe wete beya sisiŋ ke yotu wete mumo. Beya sisiŋ te dikima kelo nde, mumo ti tapitaŋgwe na. Ke beya sisiŋ ma si pundo duwe ke yotu ne ké, e mbam ko kande ndapi. E ngil botu bete be ba womete ba ka ngbakima.

15 Ko beko dfe, baŋa bomo ke njoka te nja lepo nde: «A soŋa beya mesisiŋ ne dfe ti te yi *Kum beya mesisiŋ te yi bo jeba nde *Belsebul ko.» 16 Yi bofe ne Yesus, e baŋa bomo ke njokate diye nye nde, a tedya bo wete meyekambiye te yi wule ke dyofo ke, ne bo ber. 17 Yasi wete, Yesus duwa metake man. E nye lepe nye bo nde: «Ige kiya kando wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, bo ta yangile kando te, yo ma giro. Sendi, nge bomo be kiya tu wete baka ke bembe lu dyambi tande yan, bo ma wanja. 18 Nge be nde, *Satan ke lu dyambi sunjwe ne yotu ne ne nguru wene, 'kando dyene ma nje ke mbombu nan? Keto wune ke lepo nde, mi soŋa beya mesisiŋ ne dfe Belsebul. 19 Nge be nde, mi soŋa mbe beya mesisiŋ ne dfe Belsebul, bomo bun soŋa yan bo ne dfe ti te yi nda? Dete, yo bo ne nguru wan ta jose wune nemeno. 20 Ma nge be nde, mi soŋa beya mesisiŋ ne dfe Njambiye, yite tedya nde, *Kando Njambiye me ke njoka yun. 21 Nge wete ngabolo mbam be ne meko me dyambi ke bo bakidye ne tu dyene, kusuku ne kine kanj na. 22 Yasi wete, nge wete mo te e ne dfe kwā nye ko dya namo nye, mo te ma si soŋe mejole me dyambi mete yi sa tu ba tiko temo kete ke hene ke mebo mene. Mo te ma nje kabo kusuku sa tu yi nye ma namo ke. 23 Nge mumo ti be ke koŋ mbe na, mo te ke lu dyambi ne mi. Sendi, nge mumo ti kwadye wesidye yasi sine nye na, mo te ke wanjo.»

24 «Ige beya sisiŋ punde duwe ke yotu mumo, a kwāŋ wowo ne mekoŋgor yi sa mbey mewedya. Nge nye ti dole ke, a ma lepo nde: «Mi ta yokwe ne koko ke ke tu dyembe kome ni wulma ke.» 25 A yokwe nje dolo nde, bo ma wombile tu ne ngesese si kombile yo. 26 Nge nye seme dfe ke, a kwā ke bu sendi baŋa hakambe beya mesisiŋ yitan jo yiŋa be ne dfe kwā nye baka. O beŋa, bene bo hene ma dya nyiŋe tu biye dya womete. Dete, teri mo te ma nje be ndana beyate kwā yi mbombu.» 27 Yesus ba ndi ke lepina dfe ke, e wete nyari diye ke moy ngil lepo nye nye ne men ke kwey nde: «Nya te e sobuma we ke moy ne, nye sendi we beri ko ne mesosa.» 28 E Yesus yeŋsa nde: «Bomo be woke melepi me Njambiye, bakidye sendi yo baka ne mesosa budyate.»

Befariŋ ke diye yiŋa meyekambiye
(Mt 12)

29 Bomo ba ke wesidya ne ngil ke keki Yesus. E nye hute numbu lepo nde: «Beya botu be ngimo te yoko ke diye yiŋa meyekambiye. Yasi wete, bo ti tedye bo yiŋa meyekambiye na, ndi yike yi ma dyāŋ Yonas ke. 30 Nda yasi te yi kelma Yonas ba

meyekambiye ke yi botu be Ninive, dfe sendi, yasi te yi ta kelo *Momo mumo ke ta be meyekambiye ke yi botu be ngimo te yoko. 31 Dyofo Njambiye ta peso josi ke, nya te e ba kumande ke meneti me njembo ko ta teme ke mbombu botu be ngimo te yoko peso lepi yan, tedye bo nde, bo balma lepi, keto a temma londunate ke njena meneti nje woko melepi me Salomōŋ te yi ba tondunate ne dyano ke. Ndana waka, mo te e kwanjma Salomōŋ ko kete. 32 Dyofo Njambiye ta peso josi ke, botu be Ninive ta teme ke mbombu botu be ngimo te yoko peso lepi yan tedye bo nde, bo balma lepi, keto bo, botu be Ninive yeŋsama yan temo kome Yonas pelma yasi te yi Njambiye lepima nye bo ke. Ndana waka, mo te e kwanjma Yonas ko kete.»

Kano ke kasi lambo
(Mk 4; Lk 8)

33 E Yesus ke mbombu lepo nde: «Mumo ti kwēŋja lambo ke sodye ho ke tiko ke moy mbe na. Yasi wete, bo boŋ kase ke to tebel, ne bomo hene be nyiŋe tu baka ber mejasi mete. 34 Misi mo, yo nda lambo ke yotu yo. Piŋo te yi misi mo berŋna kimote, yotu yo hene ke moy mejasi. Yasi wete, ke ngimo te yi misi mo ti beŋna kimote, yotu yo ke moy yitil. 35 Namba kimote, simande meyasi mete yi we kele ke, yo yitil. 36 Dete, nge yotu yo hene be ke moy mejasi kine yiŋa mbey ke yitil na, yite mejasi sangwa yotu yo hene nda yi lambo pane no tiko ne we ke mejasi ke.»

Yesus ke ndeye Befariŋ ne nyanjwe

botu be duwa mambonja
(Mt 23)

37 Ke ngimo te yi Yesus ba ndi ke lepina ke, e wete mo *Fariŋ jeba nye nde, a kēn ke dyena ke tu dyene. E Yesus nyiŋe tu ke dya, na dyena. 38 Mo Fariŋ ngbakimama yi berŋe nde, Yesus ke kwadye dyena kine pa weye bo na. 39 E Kumande Yesus lepe nye nye nde: «Wune Befariŋ, wune weya ndi koŋ pelo ne koŋ pan, yasi wete, temo yun tondunate ne yesidye gubo ne beya mekele. 40 Wune belem, kiya mo te e womma koŋ te ko, 'yeti ndi nye wome moy te na? 41 Yasi wete, wune yakanjwe kabo meyasi mete yi diye ke moyte ke nye buka bomo. Komete, meyasi mun hene ta be pupunate ke mbombu Njambiye.»

42 «Wune *Befariŋ, mebone ta balo ke to yun! Keto ke gbela mambunjo me liko nde *manj ne *ru ne kwalo yiŋa menyinjo hene, wune ke bu yasi hene ke njokate baka ke menjabiye kamo kamo, bu kwalo ngabiye te wete wete nye Njambiye. Yasi wete, ke pesina josi ne ngben ne ke kwadya Njambiye, wune ke tiko yite. Ma yo yite

yi wune yâkangwe kelo kine tiko kelna bukwe meyasi mete yiri na.

⁴³ «Wune *Befarisë, mebône ta balo ke to yun! Keto wune kwâdyikwe diyô ndi ke bosa metan ke mambanjô mewesidyâ me Beyuden. Wune kwâdyikwe sendi nde, bomô kê nyeno wune ke membey kome bomô diki wesidyâ kê. ⁴⁴ Mebône ta balo ke to yun! Keto wune nda mebonsonjete mete yi be sodyate, bomô ke kwâ ke to te kine duwe na.»

⁴⁵ E wete nyangwe mô duwâ mambonnga e ba ke njoka besô ko lepe nye Yesus nde: «Yekele, yi we lepe dete kê, we ke toyê sendi wuse.» ⁴⁶ E Yesus yejisa nde: «Wune nyangwe botu be duwâ mambonnga, mebône ta balo ke to yun! Keto wune ke sobidyê bomô nyangwe ditina memapi, yasi wete, wune ne nguru wun yeti ke sambile nyey bo yun wete kpoke ne yo na. ⁴⁷ Mebône ta balo keto yun! Keto wune ke kombile womô mebonsonjete me botu be punja melepi me Njambiyê, yo besangwe bun wo bo. ⁴⁸ Dete, wune ke tedye nde, besangwe bun ne kale. Sendi, wune ke jaye mekele man. Keto bo, bo woma botu be punja melepi me Njambiyê, ma yo wune ke nje kombile womô mebonsonjete man. ⁴⁹ Dete, Njambiyê te yoko e duwe meyasi ko lepima nde: «Mi ta tomô botu be punja melepi membe nê botu be tomun. Bo ta wo banja ke njokate, tedye banja mebône.» ⁵⁰ Dete, mi ta diyê mekiyo me botu be punja melepi membe hene yi nyanjama kê ke mebo me botu be ngimo te yoko. Mi ta diyê mekiyo mete kande ke yesô te yi mboko kusunama no, ⁵¹ kande ke mekiyo me Abel kumo ke mekiyo me Sakari te yi bo woma ke njoka mbey nyena sadaka nye Njambiyê nê mbanjô Njambiyê ko. Gbate, mi ke kombile lepo nye wune nde: Njambiyê ta diyê mekiyo man ke mebo me botu be ngimo te yoko.

⁵² «Wune nyangwe botu be duwâ mambonnga, mebône ta balo ke to yun! Keto wune petima nje nde, bomô ti dukwe meyasi na. Wune ne nguru wun ti kende ke nje te na, wune kpalma peto botu bete be kwadya kendo ke nje te baka.»

⁵³ Ke Yesus ma pundo ke tû mô *Farisë te kê, e Befarisë nê botu be ketina meyasi kande jeliya ne beyate diyê nye budya mediyân ⁵⁴ yi lebiye ne nye, simande yinja beya lepi ta pundo ke numbu ne.

12

¹ Ke ngimo te yite bomô wesidyâma betomay betomay nda bo ta natina. E Yesus pa kande lepina nye bejêke bene, a lepima nde: «Wune diyê ne sôsô ne ngâ *Befarisë. Ngâ te, yo likisi te yi bo no

kê. ² Yasi hene te yi diyê ke sô kê ta pundo puyê. Sendi, yasi hene te yi diyê sodyate, bomô ta duwe yo. ³ Yasi hene te yi wune ta lepo ke moy yitil ne tu, bo ta woko yo ke puyê ne yesô. Sendi, yasi te yi wune ta lakidya lakidyangwe ke meto ke metongari, yo ta pelna ke metosiyô ne gbololo. ⁴ Wune besô bembe, mi lépi nye wune nde: Wune ti kambi botu bete be yakama wo membundo kine be ne deti te yi nje kelo yinja yana ke konjete na. ⁵ Mi ta lepo mô te yi wune yâkangwe kambô ko. Wune kâmbi mô te e ne deti te yi kenje mô te yi nye si wo ko ke dite te yi ti dîm kê. Mi ke kombile lepo nye wune nde: Wune kâmbi mô te mbete. ⁶ Benon nda bejigiri, 'bo ti dyangwe ka bo yitan sisi yiba na? Ko dete, Njambiyê ke duwe bo hene. ⁷ Yasi wete, ke be wune, ko nyinjô to yun, Njambiyê ke duwe buyôte. Wune ti kambi yana na, wune sulnate ke misi me Njambiyê kwâ budya bejigiri.

⁸ «Mi ke lepo nye wune nde: Mumo hene te e jaye mi ke mbombu bomô, mi *Mônô mumo ta jaye sendi nye ke mbombu bejaki be Njambiyê. ⁹ Yasi wete, mumo hene e seje mi ke mbombu bomô, mi Mônô mumo ta seje sendi nye ke mbombu bejaki be Njambiyê.

¹⁰ «Mumo hene e lepe yinja beya yasi sungwe ne Mônô mumo, Njambiyê ta tiko nye ne ngwete. Yasi wete, mumo hene e lepe lepi gbuto sungwe ne Kimô Sisinj, ko Njambiyê ti tiko nye ne ngwete na.

¹¹ «Kome bo ta bu wune kê no ke mambanjô mewesidyâ me Beyuden, kê no ke mbombu botu be pesina josi, ho kê no kê mbombu bekum, wune ti gwaki kanj ke yasi te yi wune ta yejisa, ho gwe kanj ke yasi te yi wune ta lepo kê na. ¹² Keto Kimô Sisinj ta tedye wune yasi te yi wune ta lepo kê ke kiya mbey.»

Kano wete mô kusuku e ba

kine dyanô na

¹³ Ke konjete, e wete mumo diyê ke moy ngil lepo nye Yesus nde: «Yekele, lepo nye manjêbe nde, sine nye kâbidyangwe kusuku te yi sanju tikima ne wuse kê.»

¹⁴ E Yesus yejisa nye nye nde: «Mbam, nda tike mi mô pesina josi yun ho mô kabina kusuku yun nye wune?» ¹⁵ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Wune diyê ne sôsô. Wune ti beki ne njan sumba na, keto budya kusuku te yi mumo yakama be no kê ti yaka nye nye jonjwe na.»

¹⁶ E nye nje yekidyê wete kano nye bo lepo nde: «Wete mô kusuku woma budya nyambi ke mengwanj mene. ¹⁷ E nye takina ke moy temô ne lepo nde: «Mi ta kelo nan, keto mi yeti se ne mbey te yi bakidyê nyambi mbe kete na.» ¹⁸ E nye lepe nde:

«Ndana mi duwā nda yi mi ta kelɔ kɛ. Mi ta si yangile mendam membɛ nje sumɔ menyangwe mete kwā yi mbombu. Mi ta wesidye nyambi mbe nɛ kusuku mbe hene nye ke moyte,¹⁹ má nje lepɔ ke konje nye temɔ mbe nde: Temɔ mbe, wɛ ne budya kusuku ke kom yi yaka budya mesew! Wedyangwe, dyenangwe, dyako menjam, nɛ wɛ kɛbi jonjwe dyɔ!»²⁰ Yasi wete, ɛ Njambiye lepe nye nye nde: «Wɛ lem, ke tu ko muka mi ta bu sisin yo! Ma meyasi hene te yi wɛ wesidya kɛ ta wokuna ne nda?»²¹ Yo dete sendi ke yi mumɔ hene ɛ wesidye kusuku ndi yene nyepɔ, yasi wete, nye gbelate ke misi me Njambiye.»

²² ɛ Yesus nje lepɔ ke konje nye bejke bene nde: «Dete, mi ke lepɔ nye wune nde: Wune ti gwaki kan ke jonjwe dyun ke kasi medye, ho gwe kan yotu yun ke kasi melengwe na,²³ keto jonjwe kwā medye, yotu kwā melambo.²⁴ Wune bêna benon. Bo ti bêki mbeki na, bo yeti ke sonje yija nyambi ke ngwan na, bo kine talo ho ndam na. Ko bêko dete, Njambiye ke nye bo medye. Wune benon yeti wete na, wune kwā bo metu gomay ke misi me Njambiye.²⁵ Mo te nda ke njoka yun yakama sewdye metu me jonjwe dyene ne mbet keto gwena kan te yi nye no kɛ?»²⁶ Nge be nde, wune yeti ne deti te yi kelɔ monɔ yanja dete na, 'ma ne njaki gwe kan ke meyasi mete yiri keto nge?»²⁷ Wune bêna nda yi membunjo ju no kɛ. Membunjo yeti ke kelɔ yija mesay ho sa melambo na. Ko bêko dete, mi ke lepɔ nye wune nde: Ko kumande Salomon ne nyangwe diyɔ meluksa mene ti lenje yija kpasu kimo lambɔ nda njan membunjo maka wete ne wete na.²⁸ Ma wune botu bete be tike temɔ ne mbet ke yi Njambiye baka, nge Njambiye nye kimo njam nye membunjo mete yi liko yi diyɛ ndi muka, nemenɔ bo bonja bete ke dite kɛ, 'sunjwa ne wune? 'A ta diyɔ ka kine lenje wune lambɔ na?»²⁹ Wune ti tiki ndi temɔ ke saɲna yasi te yi wune ta dye ho yasi te yi wune ta hɔbiye na.³⁰ Keto yo mekandɔ me botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka sã meyasi mete yinɔri hene. Yasi wete, Sangwe wun duwā nde, wune yakanjwe be ne meyasi mete ke jonjwe dyun.³¹ Wune kanda gosɔ *Kando te yi Njambiye, dete a má nje dokidye meyasi mete yiri ke to te nye wune.³² Wune monɔ kuru besam, wune ti gwaki wɔ na, keto Sangwe wun beɲma kimote yi kanje Kando dyene nye wune.³³ Wune dyanjwe mekusuku mun bu moni te nye buka bomɔ. Wune fɛl mekobiyɛ me bakidya moni yi ti buto kɛ, nɛ wune kɔm mekusuku mun ke kwey kome Njambiye diyɛ kɛ. Kusuku te ti

yambile na. Mate mo guɔo ti wuta ke kekite na. Benya ti dye yo na,³⁴ keto ke mbey te yi kusuku yun diyɛ kete, temɔ yun ta be sendi womete.»

Wuse komsangwe metu hene

³⁵ ɛ Yesus kɛ mbombu lepɔ nde: «Wune komsangwe susule moy jeliye. Melambo mun diy kwenjate.³⁶ Wune bêki nda botu be mesay bete be ladye masa wan kome nye ta yokwe ke jeso gwaki kɛ. Dete, bo ta bute numey nedɔ nye nye kome nye ta dya dɔngwe numey kɛ.³⁷ Botu be mesay te bete ne mesosa kome masa wan ta yokwe dolɔ bo ke mejemsidyɛ kɛ. Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: A ta komsa susule moy jeliye, a má jeba bo, nɛ bo nje diy metidyɛ dyena. Nye ne nguru wene ta bu medye nɛ meyasi hene nje tiko ke nji mekol man.³⁸ Ke nye dya ke bembe tu ho ke numbu ngimo dolɔ bo ke mejemsidyɛ, botu be mesay te bete ne mesosa.³⁹ Wune dukwe gba nde: Sa tu má dukwe ngimo te yi mo guɔo nje no kɛ, ma nye ke pemɔ yasi, kambo mo guɔo me nje leke tu nyinje guɔo meyasi.⁴⁰ Dete, wune sendi, wune komsangwe, keto *Monɔ mumɔ ta nje ke ngimo te yi wune ti be ke take nde, a ta nje kete kɛ na.»

Kasi kimo mo mesay nɛ

beya mo mesay (Mt 24)

⁴¹ ɛ Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, 'we nyeki kano te yike nye wuse, ho we nyeki keto bonɔ hene?»⁴² ɛ Nyangwe Kumande yensa nde: «Yo nda kimo mo bakidya meyasi? Yo yoko ɛ ne sosɔ yi masa wene ta tembidyɛ nye nde, a diy ne botu be mesay bene yi nye bo medye yaka ne ngimo te yi nye pesima kɛ.⁴³ Mo mesay ko ne mesosa kome masa wene ta dya dolɔ nye ke kelɔ dete.⁴⁴ Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: A ta nje tembidyɛ nye, na diy ne meyasi mene hene.⁴⁵ Yasi wete, nge mo mesay ko lepe ke moy temɔ ne nde: «Masa wombe ti yokwe ndana nedɔ na,» nge nye nje nye bo ke mendina botu be mesay, bembam nɛ bomari, diyɔ ndi medye, ndi hɔbiya menjam nɛ gwena menjam,⁴⁶ yite wete yeso masa wene ta duwe dya ke yeso te yi nye ti be ke take nde, a ta dya kete na, ke hawa te yi nye ti duwe na. A ta tedye nye nyangwe mebone tiko ke nje son, kelɔ ne nye nda yi bo kele ne botu bete be ti tiki temɔ ke yi Njambiye baka.

⁴⁷ «Mo mesay te yoko ɛ ma duwe yasi te yi masa wene kwadyɛ nje diyɔ kine kobile meyasi, kine kelɔ sendi nda yi masa wene kwadyɛ, bo ta njuro nye budyate.⁴⁸ Yasi wete, yoko ɛ kelma yasi kine duwe

kwadya te yi masa wene, nge be nde, a kelma yasi te yi bo yâkangwe njuro nye kete, bo ta njuro nye ne mbet. Bo ta diyê budya meyasi ke mebo me mo te yi bo nya nye budya meyasi ko. Bo ta diyê kwâ to te ke mebo me mo te yi bo nya nye budya meyasi nde, a bâkidya ko.

⁴⁹ «Mi njâ bete dite ke meneti. Mi ke goro ne temo mbe hene nde, dite fiya. ⁵⁰ Yo ne wete metopuna te yi mi yâkangwe sangwana, temo mbe ndi ke gwe kan, diso wedya, yo má kelna. ⁵¹ 'Wune táka ka nde, mi njáki nje nye tete ke meneti maka? Mi ke lepo nye wune nde: Ko na. Mi njáki baka njoka bomo. ⁵² Kande ndana, ke njoka bomo yitan be jonna ke kiya tû wete, bo ta baka, bomo yitani ta lû dyambi sungwe ne bari yiba. Baka yiba má lû sendi dyambi sungwe ne bari betati. ⁵³ Sangwe ne mono ta lû dyambi ne mono e mbam. Mono e mbam má lû dyambi ne sangwe. Nyangwe ne mono ta lû dyambi ne mono wene e nyari. Mono nyari má lû sendi dyambi ne nyangwe. Mbambo e nyari ta lû dyambi ne nyari ne. Nyari má lû sendi dyambi ne mbambo e nyari.»

⁵⁴ Yesus kâ mbombu lepo nye ngil bomo nde: «Ke ngimo te yi wune beje yindi mbiyo ke meta me dyobo, ndana ndana wune ke lepo nde: «Mbiyo ta na,» o beja ké, yo kelnama ndi dete. ⁵⁵ Ke ngimo te yi wune teme bemejmenne beje dyobo ne wango, wune lépi nde: «Jon ta kelo muka budyate,» o beja ké, yo kelnama ndi dete. ⁵⁶ Wune botu be likisi, wune ke duwe nembe teri dyobo ne meneti. Ma nan yi wune ti némba meyasi mete yi kwanja ke mengimo te yike ké?

⁵⁷ «Keto nge yi wune ne nguru wun ti némba sendi meyasi yi duwe ne ngben mekele ké? ⁵⁸ Nge wune mumo be ne lepi, nge be nde, wune ke kè ke josi, sanggo nje te yi si kombile lepi te wune nye ke ngimo te yi wune nye ndi ke nje ké. Kelo dete, kamba a me nje bu we kè no ke mbombu mo pesina josi. Ma mo pesina josi me nje bu we kanje nye mo te e diyê ne tû jobo ko, kamba mo te e diyê ne tû jobo ko me nje bu we nye ke jobo. ⁵⁹ Mi ke lepo nye we nde: We diso pundo womeri, yite we sima gbo lepi hene ne satak kine bukwe ko mono mbulma sisi wete na.»

13

¹ Ndi ke kiya ngimo te banja botu bete be bja womete baka njâ yekidyê kasi botu be Galile nye Yesus. Bo lepima nda yi Pilat woma botu bete, e mekiyo man sangwa ne mekiyo me benyamo bete yi bo woma kelo ne sadaka nye Njambiye ké. ² E Yesus lepe nye bo nde: «'Wune táka ka nde, bo sangwanjwe ne nyangwe mebone menori,

keto bo bja nyangwe botu be mebeyo kwâ bomo hene ke meneti me Galile? ³ Mi ke lepo nye wune nde: Yeti dete na. Yasi wete, nge wune ti yensa temo na, wune hene ta yambile sendi dete. ⁴ Sendi, bomo kamo jo yitan jo yitani yi dongge dongge tû Siloy balma si wo ké, 'wune táka ka nde, bo bja nyangwe botu be mebeyo kwâ bomo hene ke Yerusalem? ⁵ Mi ke lepo nye wune nde: Yeti dete na. Yasi wete, nge wune ti yensa temo na, wune hene ta yambile sendi dete.»

Kano ke kasi jeta te e ti wum ko

⁶ Ke konje, e Yesus nye wete kano nde: «Wete mbam bema wete jeta nde *figiye ke ngwan ne. E nye kè beje, simande yo wumma, na noku. A kâ kine dolo yana na. ⁷ Ndana, e nye lepe nye mo bakidya ngwan nde: «Beja, kande mesew yitani muka, nge mi nje beje, simande figiye ko wumma, né mi noku tena membumo mete, mi ti dól yana na. Dete, peso nye, a ke dye mbey gbelate.» ⁸ E mo bakidya ngwan yensa nye nye nde: «Masa, pa tiko sendi nye ke sew ko. Kande ndana mi ta timo meneti linje njuku te bu kimo meneti gwadye kete, ⁹ simande ke sew te e nje ko, a yakama wumo. Nge ti be dete na, we ta peso nye.»

Yesus ke sidye jemti wete nyari

ke yeso Saba

¹⁰ Wete yeso Yesus bja ke tedye bomo melepi me Njambiye ke wete mbanjo mewesidya me Beyuden ke yeso *Saba. ¹¹ Wete nyari bja womete ne kosu yi wete beja sisij nya nye ké. Kosu te me ke mesew kamo jo yitan jo yitani. Nya te bja ne ngunden. A ti be ne deti te yi tembidyê yotu na. ¹² Ke Yesus ma beje nye ké, e nye jeba nye lepo nye nye nde: «Nyari, kon yo siyma.» ¹³ E Yesus kase mebo ke yotu ne, e nyari tembidyê yotu ndana ndana ke kiya mbey kande luksa Njambiye. ¹⁴ Ke mo te e diyê ne mbanjo mewesidya me Beyuden ko ma beje dete ké, e nye woke ngambi budyate, keto Yesus sidya kon ke yotu mumo ke yeso Saba. E nye lepe nye ngil bomo nde: «Bomo yâkangwe kelo mesay ke metu yitan jo wete. Ke metu te yite, wune yâkangwe nje, né bo sidye mekon mun, yeti ke yeso Saba na.» ¹⁵ E Nyangwe Kumande yensa nye nye nde: «Wune botu be likisi, ke njoka yun hene, 'nda ti wunja nday ho tofu wene, punje kè nye nye moroko ke yeso Saba ko? ¹⁶ Ma nya ko, nye nday Abraham. *Satan ma nye nye kon ke yotu me muka mesew kamo jo yitan jo yitani. 'Ti yaka nde, mi sidyikwe kon ne ke yeso Saba na?» ¹⁷ Ke ngimo te yi Yesus bja ke lepo dete ké, e njon biye

botu bete be ba ne nye meso ne nye baka. Yasi wete, ngil bomo hene ba ne mesosa ke nyanḡwe mekele hene te yi Yesus ba ke kelo ké.

Kano ke kasi wete mono mbumo

nde mutar

(Mt 13; Mk 4)

¹⁸ Yesus ka mbombu lepo nde: «*Kando Njambye nda nḡe? Mi ta yeko yo ne nḡe? ¹⁹ Yo nda kwalo wete mono mbumo nde mutar yi wete mumo bonḡma ké be ke nḡwanj ne ké. Yo loma dokó be nyanḡwe jeti. E benon nje sumo metu man ke mebo mete jonna kete.»

Kano ke kasi nḡa kelna mampa

(Mt 13)

²⁰ E nye ké mbombu lepo nde: «Mi ta yeko sendi *Kando Njambye ne nḡe? ²¹ Yo nda mono nḡa kelna mampa yi nyari bu sangwe ne su farin yaka lonḡa yitati. Monó nḡa te ta kelo nde, mboro farin yinori hene siki wudye.»

Kano ke kasi bolkoko numey

²² Yesus ka medya medya, ke nyanḡwe medya ne ke monó medya. A dikima tedye bomó melepi me Njambye kwa no ké no Yerusalem. ²³ E wete mumo diye nye nde: «Nyanḡwe Kumande, 'yite nde, botu bete be ta be ne jonḡwe te yi kpo ne kpo baka ti buyo na?» E nye yeḡsa nye bo nde: ²⁴ «Wune nyéki sosu yun hene yi sa nje te yi nyiḡe ne bolkoko numey. Mi ke kombile lepo nye wune nde: 'Bomo budyate ta sa nje te yi nyiḡe. Ko beko dete, bo ti nyiḡe na. ²⁵ Kome sa tu ta teme dibó numey ké, wune ta tika ke se. Wune má kande duḡḡwa numey lepo nde: «Nyanḡwe Kumande, buta numey nye wuse.» Yasi wete, a ta yeḡsa nye wune nde: «Mi yeti ke duwe mbey kome wune wule nje no ké na.» ²⁶ Komete, wune má nje kande lepinatete nye nde: «We dyanama hobiye menjam sine wune. E we tedye sendi bomó melepi me Njambye ke mesḡ musu.» ²⁷ A má nje yeḡsa nye wune nde: «Mi lépi nye wune nde: Mi yeti ke duwe mbey kome wune wule nje no ké na. Wune bomó hene be kele yasi kotute baka, wune lóndu ke keki mbe.» ²⁸ Kome bo ta bu wune bete ke se ké, wune ta diyo mate beḡe Abaraham ne Isak ne Yakop ne botu be punja melepi me Njambye hene ke *Kando Njambye. Komete, wune ta lelo pukile mesu. ²⁹ Yasi wete, bomó ta wule pulo kome yeso punde ne pulo kome yeso bale. Bo ta wule ngari, wule njembo nje diyo dyena ke *Kando Njambye. ³⁰ Dete, baḡa botu be njime ta nje be bosa bomó. Sendi, baḡa bosa bomó má nje be botu be njime.»

Yesus ke ké ke Yerusalem

³¹ Ke kiya ngimo te e baḡa *Befariḡe nje ke keki Yesus lepo nye nye nde: «Jisa waka, kwangó londó, keto kumande Herod ke kwadye wo we.» ³² E nye yeḡsa nye bo nde: «Wune kén lepo nye kwé enoru nde: «Mi ke sonḡe beya mesisiḡ ke yotu bomó, sidye mekon kande muka kumo nemeno. Ke metu yitati má nje sidye mesay meḡbe.» ³³ Ko beko dete, mi yákanḡwe ké ne kendi mbe mbombu kande muka kumo nemeno nje bu ke kon nemeno, keto bo ti yaka wo mo punja melepi me Njambye ke wete mbey na, ndi ke Yerusalem.» ³⁴ E nye ké mbombu lepo nde: «Yerusalem, Yerusalem, we e diki wo botu be punja melepi me Njambye, lu botu bete be Njambye tome njeḡe ke yo baka ne metari wo! Mi kwadya wesidye bonó bo nda yi gway kuḡe gukule ne bonó bene ke nji mepapó mene ké. Ko beko dete, wune ti kwadye na. ³⁵ Ndana wune ta tika ne tu dyun gbongote. Yasi wete, mi ke lepo nye wune nde: Wune ti beḡe se mi na kumo kome wune ta duwe lepo nde: «Mekombila ne yoko e nje ne diḡo Baba Mboko ko!» »

14

Yesus ke sidye kon wete mbam

ke yeso Saba

¹ Wete yeso *Saba e Yesus nyiḡe ke tu wete kum *Befariḡe yi ké dyena. E botu bete be ba womete baka diki pemó nye. ² Yaka no, wete mbam te e ba ke konó ne nḡbelele ko ba womete ke mbombu Yesus. ³ E Yesus diye nyanḡwe botu be duwa membonḡa ne Befariḡe nde: «Yo ka kimote nde, mumo sidyikwe kon mumo ke yeso Saba?» ⁴ E bo diye ne sem kine yeḡsa yaḡa na. Ndana, e Yesus sambile bo kpoke ne mbam ko sidye kon ne lepo nye nye nde, a kwán. ⁵ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Ke njoka yun be diye waka baka, nda yakama beḡe ne misi nde, monó wene ho tabo wene balma ke moy guka ke yeso Saba, a má diyo kine biye nye sábe beke beke ko?» ⁶ Bo ti yeḡsa sendi yaḡa nye nye ke diyan te yite na.

Kano ke kasi mesunḡwa mediyó

ke bosa membey

⁷ Ke konḡe, e Yesus beḡe nde, botu bete yi bo jeḡama nde, bo njáki dyena baka ke sawe bosa membey. E nye nye bo kano nde: ⁸ «Nḡe mumo kele jesó gwaki jeḡa we nde: Inja diyo kete, we ti diy ke bosa mbey na, simande bo jeḡama wete mo te e kwanḡa we ko. ⁹ We ti diy ke bosa mbey na, kamba ma mo te e jeḡama wune hene yiḡa ko me nje lepo nye we nde: «Tema,

nye mbam te yoko mbey, yite njon ta biye we kome we ta teme ke diyo ke mbey te yi njime ke. ¹⁰ Yo nde, nge mumo jeba we ke jeso, kwanjo yo ke diyo ke mbey te yi njime, simande kome mo te e jebama we ko ta nje ke, a ta lepo nye we nde: <So mbe, ken diyo mbombu, yite ta nye we meluksa ke misi me bomo hene be wune bo ta dyena baka. ¹¹ Yo nde: Mumo hene e bendidye yotu kenje kwey, bo ta pidye nye kenje nji. Yasi wete, yoko e pidye yotu ne kenje nji, bo ta bendidye nye kenje kwey.>

¹² Ke konje, e nye lepe nye mo te e jebama nye ko nde: <Ige we kele medye yi jeba ne bomo ke bembe yeso ho bekoko, we ti jebangwe beso bo ho bemon ho bejadye bo ho botu be kusuku be diyee ke keki yo baka na, kambo bo me nje jeba sendi we wete yeso yi yokidye kiya yasi te yi we kelma nye bo ke nye we. ¹³ Yasi wete, nge we kele jeso yi jeba ne bomo ne medye, jebangwe buka bomo, jeba botu be kosu ne botu be ndembil ne botu be dibina misi. ¹⁴ Nge we kele dete, we ta be ne mesosa, keto bo ti be ne yasi te yi bo ta yokidye no nye we na. Yo ndi nde, Njambiyee ta yokidye yo nye we ke yeso te yi ngben bomo ta womiye no ke.>

Kano ke kasi nyangwe dina (Mt 22)

¹⁵ Ke wete mo te yi bene be Yesus ba ke dyena ko ma woko melepi mete yi Yesus lepima ke, e nye lepe nye nye nde: <Mo te e ta dyena ke *Kando Njambiyee ko ne mesosa.> ¹⁶ E Yesus yensa nye nye nde: <Wete mbam komsama budya medye yi jeba ne budya bomo. ¹⁷ Ke ngimo medye ma dya ke, e nye tome mo mesay wene ke jeba ne botu bete be nye jebama baka yi lepo nye bo nde: <Wune njaki, keto meyasi hene megweya kobilate.> ¹⁸ Yasi wete, mumo hene ke njoka yan lepima ndi nda jakoso nde, bo bena nye ne ngwete, keto a ti yaka ke na. Bosa mumo lepima nye mo mesay nde: <Mi bomma yinja pel meneti, yo ke diyee nde, mi ken ke bende yo, dete bende mi ne ngwete.> ¹⁹ E wete lepe ne nde: <Mi bomma benday kamo yi mesay, mi ke ke bofe deti yan, dete bende mi ne ngwete.>

²⁰ Mbanja nja lepo ne nde: <Mi bon nyari ndi kwey kwey, dete mi ti yaka ke na.> ²¹ E mo mesay ko yokwe ke yekidye meyasi mete yi kwajnama ke nye masa wene. Ndana, e masa woke ngambi budfyate. E nye nje lepo nye mo mesay wene nde: <Ken nedo ke nyangwe se ne ke boku menje ke moy dya, ne we bon buka bomo ne botu be kosu ne botu bete be ne dibina misi baka ne botu be ndembil nje no.> ²² Mo mesay ka yokwe nje lepo nye masa wene nde: <Mi ma kelo nda yi we lepima nye mi ke, yasi

wete, membey ndi kete.> ²³ Ndana, e masa lepe nye mo mesay te nde: <Ken ke boku menje, no gongilangwe ne mendoko, no kel nde, bomo njaki, ne tu dyembe tondu.> ²⁴ Yasi wete, mi ke lepo nye wune nde: Ke be bosa botu bete be mi jebama baka, wete ne wete ti kpoke medye membe na.>

Kasi bengwa Yesus (Lk 8; Mt 8)

²⁵ Nyangwe ngil bomo ba ke kendo bene be Yesus. E nye yensa bende bo lepo nde: ²⁶ <Ige mumo nje ke yembe, na be jeko wombe, a sonya temo ke yotu sangwe bene nyangwe, sonje temo ke yotu nyari bene bono ne ke yotu beman be bembam ne bedyombu, sonje sendi temo ke jongwe dyene ne nguru wene. ²⁷ Sendi, nge mumo ti sobe kroa ne bengwe mi na, mo te ti yaka be jeko wombe na, keto ²⁸ nda ke njoka yun, nge nye kwadye sumo dongbe dongbe tu, a ma diyo kine pa nembe yi duwe yasi te yi nye yakama kwandyee, yi bende, simande a ne buyo sumba yi sidye ne mesay mete ko? ²⁹ A ta pa kelo dete, ma nje be nde, a kanda mesay kine nje be se ne deti te yi sidye na. Nge nye kele dete, bomo hene be ta bende baka ta nyeto nye lepo nde: ³⁰ <Mbam te yoko kandima njumo nje sudye.> ³¹ Dete sendi, yo kumande te nda, nge nye ke ke lu dyambi ne wete kumande, a ma diyo kine pa nembe yi bende, simande a yakama bu besoja tomay kamo ke lu dyambi ne yoko e ne besoja tomay kaba ko? ³² Nge nye bende nde, yo ti yaka na, a ma tomo bomo ke ngimo te yi yoru ndi londunate ke ke lepo nye nye nde, bo kel mbon, ne bo diyee ne te. ³³ Dete sendi, nge mumo hene ke njoka yun ti sonje temo ke meyasi hene te yi nye no ke, mo te ti yaka be jeko wombe na.

³⁴ <Yo gbate nde, kwa kimo yasi. Ko beko dete, nge kwa si lenjo, bo ta kelo nan nje yokidye ne somte? ³⁵ Yo ti kelo se nde, meneti ho kundu jongwe mbeki na. Bo bon yo li ke se. Mo te e ne meto te yi woko ne pe, a woku!>

15

Kano ke kasi sam te e dimbiya ko (Mt 18)

¹ Botu be bonna moni garama hene ne botu be mebeyo dikima nje ke keki Yesus yi nje woko melepi mene. ² *Befarise ne botu be ketina meyasi nyinngilama lepo nde: <Mbam ko ke bu botu be mebeyo ne mesosa, kwa dyena sendi bene bo.>

³ Yasi wete, e Yesus nye bo kano nde: ⁴ <Ke njoka yun, nge wete mumo be ne besam gomay, nge wete dimbiye, a kel nan? 'A ti panj tiko besam kamotan jo

kamoni jo yitan jo yini te bari ke mbey medye kwā kē sà yòkò é òmbiyya kò kumò ke ngimò te yi nye dole nye kē na? ⁵ Kome nye si dolo nye kē, 'a ti sòbà nye nye ke békò né ne mesosa na? ⁶ Ke nye yòkwe kumò tỳ, a má jéba bésò bènè nē bembam bète bē òyè ke kèki né baka lépò nye bò nde: 'Wuse sòsangwe, keto mi dolma sam wombe é òmbiyya kò.' ⁷ Mi ke lépò nye wunè nde: Dete sendi, mesosa békí budfyate ke òyòbò, keto mò mèbèyò wete é yènsa temò kò. Mesosa mete kwā yike yi bèjina keto bómò kamotan jo kamoni jo yitan jo yini bē né ngbèj bē yeti ke òyè nde, bò yènsangwe temò baka.»

Kano ke kasi mōni te yi òmbiyya kē

⁸ «Ho nde, nge wete nyari bē né sule kamò, nge wete òmbiyye, a kél nan? A kwénja lambò wombile tỳ sà kimòte kumò ke ngimò te yi nye dole yo kē. ⁹ Kome nye si dolo kē, a má jéba bésò bènè nē boma bète bē òyè ke kèki né baka lépò nye bò nde: 'Wuse sòsangwe, keto mi dolma sule wombe é òmbiyya kò.' ¹⁰ Dete sendi, mi ke lépò nye wunè nde: 'Bejaki bē Njambiyè wòku mesosa budfyate, ndi keto mò mèbèyò wete é yènsa temò kò.»

Kano ke kasi mōnò te é nya to ke

sap sap jongwe kò

¹¹ É Yesus lépè sendi nde: «Wete mbam bā né bómò bembam yíba. ¹² É ndembí te lépè nye sangwe nde: 'Sanjmbé, nyèkò mi ngabiyè meyasi mete yembe.' É sangwe wan kabé meyasi mete yi nye bā nò kē nye bò. ¹³ Mómò metu kwanjma ke kònte né mbet, é ndembí te doke meyasi mènè hènè kwā kē lóndunate ke wete meneti. Kumò mate, é nye si kwanjyè kusuku né ke nyem nyem jongwe. ¹⁴ Ke nye ma si kwanjyè yo òfete kē, yaka nò, nyangwe kòlò kē òyā ke meneti mete, é yasi hènè kande banna né. ¹⁵ É nye kwā kē òyè mesay ke bò wete mbam mate. É mbam te kenje nye ke bakidya beabem bènè ke møy lỳ. ¹⁶ Mómò mbam kò gòruma òyè membumò mete yi beabem òfikima òyè kē. Kò òfete, mumò wete né wete tì nye nye yaja na. ¹⁷ Ndana, é nye kande takina yasi lépò kē møy temò né nde: 'Botu bē mesay bē sanjmbé hènè né budya medye kwā to te, mi mbé waka ke gwe nja. ¹⁸ Mi ta temè yòkwe kē pé yi sanjmbé. Mi ta lépò nye nye nde: Sanjmbé, mi ma kelo bèyate budfyate ke mbombu Njambiyè nē ke mbombu wò. ¹⁹ Wè ti yaka jéba se mi nde mómò wò na. Kelo né mi nda yi wè kele né wete mò mesay wò ke.' ²⁰ Ke kònte, é nye temè yí yòkwe kē pé yi sangwe.

«A bā ndi lóndunate, é sangwe bènè nye gwe ngwete wènè sedye kē wuse nye kwā

dulo numbu né. ²¹ É mómò lépè nye nye nde: 'Sanjmbé, mi ma kelo bèyate budfyate ke mbombu Njambiyè nē ke mbombu wò. Wè ti yaka jéba se mi nde mómò wò na.' ²² Kò békò òfete, sangwe lépima nye botu bē mesay bènè nde: 'Wunè njàki nédò né lambò te é lanjma nyònjò kwā bésò kò nje lenje nye. Wunè nyékí bòlò ke bò né, lenje sendi nye menakala ke mekol. ²³ Wunè kén bỳ mómò nday te é né mutò kò nje wò. Wuse òyènanjwe, nē wuse sòsangwe, ²⁴ keto mómmbé kò gwā, ndana a womiya. A òmbiyya, ndana hé dolma nye.' É bò kande jeso.

²⁵ «Ke ngimò te yite tomba te bā ke ngwan. Ke nye ma yòkwe wuta né tỳ kē a wòku bómò ke mènè mendumò bòlò jeso. ²⁶ É nye jéba wete mò mesay òyè nye nde: 'Nge yi kwanjma wongga kē?' ²⁷ É nye yènsa nye nye nde: 'Mòj yòkwā, òfete sangwe woma mómò nday te é né mutò kò, keto mómò òyanjma né tē.' ²⁸ Tomba møy wokuma ngambi kine kwadye nyinjè tỳ na. É sangwe pundé kē ngweta né nye nde, a nyíjha tỳ. ²⁹ É nye nje lépò nye sangwe nde: 'Pa bènè, mi ke kelo mesay nye wè waka budya mèsèw. Mi tì yeliye yíja lépí ke numbu yò wete yesò na. Kò gbela mómò tabò wete né wete, wè tì nye mi nde, mi wòku òyè sosa nò sine bésò bembé na. ³⁰ Bèja nde, mómò wò é ma sambò meyasi mò bènè boma òyanjma kē, wè ke nje wò mómò nday te é né mutò kò nye nye òyè.' ³¹ É sangwe lépè nye nye nde: 'Mómmbé, sine wè waka metu hènè. Meyasi hènè te yi mi nò, yo yo. ³² Yasi wete, yakama nde, wuse sòsangwe kelo jeso, keto mòj kò gwā, ndana a womiya. A òmbiyya, ndana hé dolma nye.' »

16

Kano ke kasi wete bèya mò

bakidya kusuku

¹ Yesus kà mbombu lépò nye bèjèke bènè nde: «Wete mumò bā né kusuku budfyate. A bā né mò bakidya kusuku né. É bómò nje lépò nye nye nde, mò bakidya kusuku né ke sambò yo. ² É nye jéba nye lépò nde: 'Yò kwalo yasi te nda yi mi wòke bómò lépè né òfínò òyò kē? Lépò kasi mesay mé bakidya kusuku mbe yi wè kelma kē, keto wè tì kē se mbombu yí kelo mesay mete na.' ³ É mò bakidya kusuku kò lépè ke møy temò né nde: 'Mi ta kelo nan, keto masa wombe ke sonje mi ke mesay mé bakidya kusuku né. Mi yeti né òfeti te yi putike meneti na. Njón jombuna yasi ke bò bómò ke kelo mi.' ⁴ É nye lépè nde: 'Mi duwā nda yi mi ta kelo, né bómò bỳ né mi kimote ke metỳ man kome bò ta sonje mi ke mesay kē.' ⁵ Ndana, é nye jéba mumò hènè é

bá ne yaŋa bene masa wene kó. É nye diyé bosa mumó nde: <Wúne masa wombe ne ningó?> ⁶ É mbete yeŋsa nye nye nde: <Nyaŋgwe membe memuto gomay.> É mó bakidya kusuku lepe nye nye nde: <Bonjgo mekana mó diyó metidye nedo keto nde, yo kamotan.> ⁷ Ke konje, é nye diyé wete sendi nde: <Yo bá ningó?> É nye yeŋsa nde: <Mako yombo gomay.> É mó bakidya kusuku lepe nye nye nde: <Bonjgo mekana mó keto nde, yo kamotan jo kamotati.> ⁸ É masa beya mó bakidya kusuku kó jaye nye keto jeŋ te yi nye kelma ké.»

É Yesus ké mbombu lepo nde: <Botu be meneti baka ne jeŋ kelna mekele sungwe ne benjon ban kwá botu bete be benjgwe meyasi me Njambiyé baka. ⁹ Mi ke lepo nye wune nde: Wune bóŋ gbela meyasi me meneti maka biye ne so wúne bomó, yaka nó, kome meyasi mete ta bano wune ké, Njambiyé ta bú wune tiko ke mbey te yi wune ta diyó kete kpo ne kpo. ¹⁰ Keto mó te é duwe bakidye móno yasi, a yakama duwe bakidye sendi nyaŋgwe yasi. Yoko é sebile mumó ke móno yasi, a ta sebile sendi mumó ke nyaŋgwe yasi. ¹¹ Dete, nge be nde, wune ti duwe bakidya gbela meyasi me meneti maka na, nda má nje kanje sulna meyasi nye wune nde, wune bákidya? ¹² Nge be nde, wune ti duwe bakidya yasi mumó na, nda má nje nye wune yasi te yun kó? ¹³ Kiya mó mesay wete ti yaka be ne bemasa yiŋa na. Ho a ta beno wete, kwadye mbanja, ho a ta wokuna ne wete, yeliye mbanja. Wune ti yaka kelo mesay me Njambiyé, benjgwe sendi kasi kusuku na.»

¹⁴ *Befariŋ bá ke woko melepi menori hene. É bo yise Yesus, keto bo bá ne kwadya moni budyate. ¹⁵ É Yesus lepe nye bo nde: <Wune ne nguru wun ke bú yotu yun ke misi me bomó nde, wune ne ngben. Yasi wete, Njambiyé duwá yasi te yi ke moy metemo mun ké. Wune dúkwe nde, yasi te yi bomó lukse ké, Njambiyé béŋa yo nda bí ke misi mene. ¹⁶ Membongga mete yi Moyisi ketima ké nē melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiyé lepima ké diyima kumo ke ngimo te yi Jaŋ te mó tɔpuna bomó ke moroku. Ke konje, kande ke ngimo te yite, bo ke lepo Kimó Tom ke kasi *Kando Njambiyé. Ndana mumó hene ke suŋna, na nyiŋ kete ne deti hene. ¹⁷ Wune dúkwe nde, dyobo nē meneti yakama yambile nedo. Yasi wete, kine móno yaŋa ne mbet yakama dŋwe ke membongga me Njambiyé na.

¹⁸ <Mumó hene é soŋe bo ne nyari bú mbanja, yite nye mó kelna wanja. Sendi, mumó hene é bú nya te yi njom soŋma bo ne nye, mó te mó kelna wanja.»

Kano ke kasi wete mó kusuku bene

wete buka mumó nde Lasar

¹⁹ Ke konje, é Yesus yekidyé wete kano nde: <Wete mbam bá ne budya kusuku. A dikima leŋe kpara melambo mete yi dye budya moni. A dikima jonŋa metu hene ke nyenŋwe, komsa budya medye jeba ne bomó. ²⁰ Yo bá sendi ne wete buka mumó nde Lasar. A bá metinŋgwe ke numey mó kusuku kó. Yotu Lasar bá tande mepeŋ ne fata fata. ²¹ A kwadya dye membulma medye mete yi dikima balo wule ke tebel mó kusuku kó ké. Ko bembiye dikima nje dato mepeŋ mene. ²² Diyó ké, buka mó kó njá gwe, é bejaki be Njambiyé sobe nye ké tiko ke keki Abaraham. Mó kusuku kó njá gwe sendi, é bo pumbe nye. ²³ A bá ke sangwa ne nyaŋgwe mebone mate ke dya bemuŋ. Ke nye ma kanje misi ké, a béŋa kenje londunate Lasar ke keki Abaraham. ²⁴ É nye kembidya lepo nde: <Sanjsu Abaraham, gwako ngwete wombe. Tomo Lasar, a tɔpa toŋ nyey ne ke moroku nje wedyé ne dyem dyembe, keto mi ke sangwa ne nyaŋgwe mebone ke lam dite te yike.> ²⁵ É Abaraham yeŋsa nde: <Monmbe, taka kimote. We bá ne kusuku budyate ke jonŋwe dyo, é Lasar sangwa ne mebone ke ngimo te yite. Ndana Lasar me ke kimo diyó wonŋa, ma we me yo ke mebone. ²⁶ Yiŋa yasi sendi nde: Nyangwe gbongo ndonj ke njoka su sine wune. Dete, nge bomó kwadye teme wonga yi ké weri, bo ti yaka kwá na. Sendi, nge bomó kwadye teme weri nje wonŋa, bo ti yaka sabiye na.> ²⁷ É mó kusuku kó lepe nde: <Sanjsu, nda yo dete ké, mi ke ngweta ne we nde: Tomo Lasar kenje ke yi sanjme, ²⁸ keto mi ne bemaŋ bembe yitan, na ké lepi yasi te yi nye beŋma ne misi mene ké kimote nye bo, ma bo nje nje sendi ke mbey nyaŋgwe mebone mete yike.> ²⁹ É Abaraham yeŋsa nde: <Membongga mete yi Moyisi ketima ké nē mekana me botu be punja melepi me Njambiyé mate, bo benjgwe yo.> ³⁰ É mó kusuku lepe nde: <Ko na, Abaraham, sanjsu! Yo nde, nge wete mumó teme ke njoka botu bete be ma gwe baka ké pe yan, bo ta yeŋsa temo.> ³¹ É Abaraham nje lepo nye nye nde: <Nge bo ti woke men Moyisi nē men botu be punja melepi me Njambiyé na, bo ti yaka jaye yiŋa yaŋa na, kó beko nde, mumó wómkwe ké lepo nye bo.>

17

¹ Ke konje, é Yesus lepe nye bejke bene nde: <Yo gba ne meyasi mete yi kele nde, mumó játi ke beya nje. Yasi wete, mebone ta balo ke to mó te é kele nde, meyasi mete dyán kó. ² Yo kimote ke yi mó te nde, bo

bôñ tari kòkuna yasi tinjo ke ngin ne kwá òete nye ke man, lanja nde, a kél yinà yasi te yi yakama jatidyè ko mumò wete ke njoka bònò òaka ke òeya nje. ³ Wunè pèm mekele mun ne nguru wun. Nge mój keke yinà òeya yasi sungwè ne wè, nò ndèya nye. Nge nye yeñsa temò ke òeya yasi te yi nye kelma ké, nò fiki nye ne ngwete. ⁴ Ke ndingele yesò wete, nge nye keke òeya yasi sungwè ne wè menja yitan jo yíba, nge nye nje sendi menja yitan jo yíba lepò nye wè nde: «Mi yeñsama temò ke òeya yasi te yi mi kelma ké,» nò fiki nye ne ngwete.»

⁵ É botu be tomun be Nyangwe Kumande lepe nye nye nde: «Kelo nde, wuse fiki temò ne wè kwá yike.» ⁶ É nye lepe nye bo nde: «Má òeki nde, tikina temò te yi wunè tike ke yembe ké nyanngwete nda òòko mbumò ngwal lale, ma wunè yakama lepò nye jети te yòko nde: «Sútukwe kè suma ke man,» a má wòko men yun.

⁷ «Wuse pánj pa lepò nde: Wete mumò ke njoka yun ne mò mesay wene é putike ngwanj ne ho é òakidyè òetiter. Nge nye òenje mò mesay wene ke yòkwe ngwanj, 'a má lepò nye nye nde: «Inja òiyò nedò òyena?» ⁸ A ta lepò nye nye nde: «Jam-binanngwe nye mi, senjo lambò, òongò medye nje nò, né mi pa òyena hòbiye menjam, ke kònte, wè má nje òyena nje hòbiye yò yey.» ⁹ 'Wunè táka ka nde, a ta nye mò mesay kò wosoko, kèto a kelma yasi te yi nye lepima nye nye ké? ¹⁰ Wunè sendi, nge wunè si kelo yasi te yi bo lepima nde, wunè kél ké, nè wunè njáki lepò ke kònte nde: «Wuse gbela botu be mesay, hé kelma yasi te yi òá nde, wuse kél ké.» »

Jesus ke sidye kòn ndoko

òomò kamò

¹¹ Yesus òá ke kè ke Yerusalem. É nye kwá ke njoka meneti me Samari nè Galile. ¹² Ke ngimò te yi nye òá ke nyinje ke wete òya ké, é òanja botu be ndoko kamò nje sangwa ne nye. Yasi wete, bo temma ne nan kembidyà ¹³ lepò nde: «Yesus yekele, gwakò ngwete wusu.» ¹⁴ É nye òenje bo lepò nde: «Wunè kèn kè tedye yotu yun nye botu be nyena sadaka nye Njambiye.» Ke ngimò te yi bo òá ke kè ké, é kòn yan siye. ¹⁵ Ke wete ke njoka yan ma òenje nde, kòn ne siyma ké, é nye yòkwe ne kòko ne luksa Njambiye ke numbu ne men ke kwey. ¹⁶ É nye nje kuse meòñj ke mbòmbu Yesus nye nye wosoko. Mò te òá mò Samari. ¹⁷ É Yesus nje lepò nde: «'Bo tí be òomò kamò yi kòn yan siyma ké na? 'Bomò yitan jo yini te òari òa wè? ¹⁸ Nge keke nde, jangwe te yòko nyepò yòkwe ne kòko nje lukse Njambiye?» ¹⁹ É nye nje lepò nye mò Samari kò nde: «Tema, kwangò, tikina temò te yi wè nò ké jòngwa wè.»

Ngimò te yi Njambiye ta nje

namò ne mboko ké

²⁰ É *Befariş diyè Yesus nde: «*Kandò Njambiye ta òya ndenen?» É nye yeñsa nye bo nde: «Kandò Njambiye tí òya ne nje te nde, òomò òèña na. ²¹ 'Bo tí lepò nde: «Kandò Njambiye waka ho wari» na. Wunè òúkwe nde, Kandò Njambiye me ke njoka yun.»

²² É nye lepe nye òejeke nde: «Yo ta òe ne ngimò te yi wunè ta kwadyè òiyò ko ne mbet ke yesò te yi *Mòno mumò ta nje ké. Ko òeko òete, wunè tí òenje yesò te na. ²³ 'Bomò ta lepò nye wunè nde: «Nè òèña, nye waka, nye wari!» Wunè tí ken na. Wunè tí sediyikwe òengwe bo na. ²⁴ Yo nde, njena Mòno mumò ta òe nda yi yesi mbiyò yesè nò ne verum, panò kande kome yesò pundè kumò kome yesò òale ké. ²⁵ Yasi wete, a yákanngwe sangwa ne mebone budiyate. 'Botu be ngimò te yòko ta senje nye. ²⁶ Yasi te yi kwangnama ke ngimò Noy ké ta kwangna sendi òete ke ngimò te yi Mòno mumò ta nje kete ké. ²⁷ Ke ngimò te yite òomò òikima òyena, òye menjam, kelo megwaki, kenje òengòndu òan ke megwaki kumò ke yesò te yi Noy nyinma nò ke mòy nyanngwe kuka, é nyanngwe mbenj òya girise bo hene. ²⁸ Yo ta kwangna sendi nda yi yo kwangnama nò ke ngimò Lot ké. 'Bomò òikima òyena, òye menjam, òomò meyasi, òyanngwe meyasi. 'Bo òikima òe menyambi, sumò metu. ²⁹ Yasi wete, ke yesò te yi Lot òuwà nò kè *Sòdom ké, é òite nè yinà lolna metari wule òyòò girise bo hene. ³⁰ Yo ta kwangna sendi òete ke yesò te yi Mòno mumò ta punje yotu nye òomò ké. ³¹ Yesò te mò te é ta òe ke tosiyò kò tí pikwe nde, a me kè by meyasi mene ke mòy tu na. Sendi, mò te é ta òe ke ngwanj kò tí yòkwe ne kòko kè òya na. ³² Wunè táka yasi te yi kelnama ne nya Lot ké. ³³ Mumò hene é ta sà nje te yi kambidyà ne jòngwe òyene kò ta òimbidye yo. Yasi wete, yòko é ta òimbidye jòngwe òyene kò ta kpalo ju. ³⁴ Mi ke lepò nye wunè nde: Ke ngimò te, ke njoka òomò yíba be ta ya ne tu ke kiya tanj wete, a ta by wete, tiko wete. ³⁵ Ke njoka òoma yíba be ta ngò kòko yasi ke tari, a ta by wete, tiko wete. ³⁶ Ke njoka òembam yíba be ta òe ke kelo mesay ke ngwanj, a ta by wete, tiko wete.» ³⁷ É òejeke diyè nye nde: «Yo ta kwangna we, Nyangwe Kumande?» É Yesus yeñsa nde: «Kè mbey kome mun yasi òiyè ké, òedaòò wésidyangwe womete.»

pesina josi

¹ Yesus yekidya wete kano nye bejeke bene yi tedye bo nde, bo yakanḡwe ngweta ne Njambiye metu hene kine kato na. ² A yekidya nde: «Wete mo pesina josi ba ke wete dya. A ti be ke kamba Njambiye na. Sendi, yeti kasi ne ne mumo na. ³ Wete kuso nyari ba ke dya te. A dikima nje menḡimo hene ke yi mo pesina josi ko lepo nye nye nde: «Peso josi ke njoka mbe sine mo melepi wombe.» ⁴ Menḡimo kwanma budyate, mo pesina josi ti kwadye na. Ke konḡte, e nye nje lepo ke moy temo ne nde: «Mi ke duwe gbate nde, mi yeti ke kamba Njambiye na. Sendi, mi yeti ne kasi ne mumo na. ⁵ Ko beko dete, mi ta peso lepi kuso nya ko, keto a ke njanḡwe mi. Mi ta peso lepi ne, keto a ta pota to mbe ne njenate metu hene.» »

⁶ E Nyangwe Kumande ke mbombu lepo nde: «Wune woku ndi yasi te yi beya mo pesina josi ko lepima ke. ⁷ Wune taka gbate nde, Njambiye ta diyo ka kine peso lepi keto botu bete be nye ma toke baka yi kame ne bo? 'A ta diyo ka kine peso lepi keto botu bete be ngweta ne nye tu ne yeso baka? 'A ta linja kine peso ka lepi nedo keto yan yi kame ne bo? ⁸ Mi ke lepo nye wune nde: A ta peso lepi nedo keto yan yi kame ne bo.» Yesus sidya lepo nde: Kome *Mono mumo ta nje ke, 'a ta kwedya ka bomo ke tiko temo ne Njambiye?»

*Kano ke kasi bembam yiba be ka**ngweta ne Njambiye*

⁹ A ka mbombu yekidyete sendi wete kano, keto botu bete be lepe gba nde, bo ne ngben nje kpaloyeliye beso baka. ¹⁰ A yekidya nde: «Bembam yiba temma ke ke mbanjo Njambiye yi ke ngweta ne Njambiye. Wete ba mo *Farisete, wete ba mo bonna moni garama. ¹¹ Mo Farisete temma tema lepo nye Njambiye ke moy temo ne nde: «Njambiye wombe, mi ke nye we wosoko, keto mi yeti nda banja bomo na. Banja botu be nḡan, banja katu bomo, banja botu be kelna wanja. Wosoko, keto mi yeti nda mo bonna moni garama te yoko na. ¹² Ke moy sondi wete mi kiy medye menḡa yiba. Ke meyasi hene te yi mi sombe, mi baka yo ke menḡabiye kamo kamo, bu ngabiye kwalo meyasi mete wete wete nye we Njambiye.» ¹³ Yasi wete, mo bonna moni garama kwanma ne ke diyo ne nan. A ti bofe kanje misi ne mbet kenje kwey na. Yasi wete, a kpoma bo ke beti lepo nde: «Njambiye wombe, sonja ngambi yo ke to mbe, mi mo mebeyo.» ¹⁴ E Yesus nje lepo nde: «Mi ke lepo nye wune nde: Mbam ko duwa ke tu dyene ne temo ne te, keto Njambiye pesima nde, a me ne ngben ke mbombu wene, sonje mo Farisete. Keto mo

te e bendidyete yotu kenje kwey, Njambiye ta pidye nye kenje nji. Ma yoko e pidye yotu kenje nji, Njambiye ta bendidyete nye kenje kwey.»

*Yesus ke nye bonosike mekombila**(Mt 19; Mk 10)*

¹⁵ Bomo bonma seke seke bonosike ke no ke yi Yesus, na kpoki bo, yi nye bo mekombila. Yasi wete, ke bejeke ma benje dete ke, e bo bama ne botu bete. ¹⁶ E Yesus lepe nde, bo bon bonosike ke no. E nye nje lepo nde: «Ne fiki, ne bonosike nje ke yembe. Ne ti peti bo na, keto *Kando Njambiye wokunangwe ne botu bete be nda bonosike baka. ¹⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Nge mumo ti jaye Kando Njambiye nda monosike na, a ti nyine kete na.»

*Wete mo kusuku ke nje ke yi Yesus**(Mt 19; Mk 10)*

¹⁸ Wete yeso wete kum Beyuden diyma Yesus nde: «Kimo yekele, mi kel nan, ne mi be ne jongwe te yi kpo ne kpo?» ¹⁹ E nye yensa nye nye nde: «Keto nge yi we jeba mi nde kimo mumo ke? Keto kine kimo mumo wete ne wete na, ndi Njambiye nyepo. ²⁰ We ma duwe membonḡa me Njambiye, yo nde: «Kpe, we ti kel wanja na. We ti woku mumo na. We ti gubu na. We ti pesi lepi nye ke numbu mumo na. Jeso songwe bene nyongwe.» ²¹ E mbam yensa nde: «Mi ke bakidyete meyasi menori hene kande ne monosike.» ²² Ke Yesus ma woko dete ke, e nye lepe nye nye nde: «Bukwa yasi wete yi we ti pa kelo ke, yo nde: Ken dyangwe meyasi mo hene, no bon moni te kabo nye buka bomo. Dete, we ta be ne kusuku ke dyobo. Ke konḡte, no bengwe mi.» ²³ Ke mbam ko ma woko dete ke, e nye woke ngambi budyate, keto a ba ne budya kusuku. ²⁴ Ke Yesus ma benje dete ke, e nye lepe nde: «Yo gba sulnate ke yi botu be kusuku nde, bo nyina ke *Kando Njambiye. ²⁵ Yo jawnate nde, nyangwe nyamo nda *samo yakama kwa lala nedo ke njembi alula ne nde, mo kusuku nyina ke Kando Njambiye.» ²⁶ Botu bete be ba ke woko yasi te yi Yesus ba ke lepo ke nja diye nde: «Ma nge be dete, nda yakama ju ko?» ²⁷ E Yesus yensa nde: «Yasi te yi bomo yeti ne deti te yi kelo, Njambiye ne deti te yi kelo yo.»

²⁸ E Piyer lepe nye nye nde: «Benja, wuse ma tiko su meyasi musu hene bengwe we.» ²⁹ E nye lepe nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Nge mumo tike tu dyene, tiko nyari ho beman ho sangwe bene nyangwe, tiko bono keto *Kando Njambiye, ³⁰ mo te ta be ne meyasi mete yinori ke ngimo te yoko kwa yi mbombu. A ta be sendi ne jongwe te yi kpo ne kpo

ke metu mete yi ta nje ké.» ³¹ Ke konje, ε nye jeba bejeki bene kamo jo yiba lepo nye bo nde: «Ne bɛɛna, wuse be bende kɛ pe Yerusalem baka: Meyasi hene te yi botu be punja melapi me Njambiyɛ ketima ke kasi *Mɔnɔ mumo kɛ ta kelna gbate. ³² Bo ta bu nye kanje nye botu bete be yeti ke duwe Njambiyɛ baka. Bo ta nyeto nye, toye nye, sa meseri ke yotu ne, ³³ njuro nye ne njambala. Ke konje, bo ma wo nye, a ma nje womiye ke metu yitati.» ³⁴ Yasi wete, bejeki ti woke yaɲa ke yasi te yi Yesus lepima kɛ na. To te ba sodyate ne bo, bo ti biye to lepi te na.

*Yesus ke bute misi me wete mbam
(Mt 20; Mk 10)*

³⁵ Yesus ba ke wuta ne Yeriko. Ke ngimo te yite wete mo dibina misi ba ke diyɔ ke keki nje. A dikima jombo meyasi ke mebo me bomo. ³⁶ Ke nye ma woko ngil bomo ke kwɔ kɛ, ε nye diyɛ to te. ³⁷ E bo lepe nye nye nde: «Yo Yesus te, mo dya Nasaret kwɔ.» ³⁸ Ke nye ma woko dete kɛ, ε nye kembɛ nde: «Yesus, mɔnɔ Davit, gwako ngwete wombe.» ³⁹ E botu bete be ba mbombu baka bame nye lepo nye nye nde, a dibi numbu. Ko beko dete, a nja kembɔ kwɔ to te nde: «Mɔnɔ Davit, gwako ngwete wombe.» ⁴⁰ E Yesus teme lepo nde, bo bon nye kɛ no. Ke mo dibina misi ma wuta ne nye kɛ, ε nye diyɛ nye nde: ⁴¹ «We kwadyikwe nde, mi kel nge nye we?» E nye yeɲsa nde: «Nyangwe Kumande, kelo nde, mi beɲnangwe.» ⁴² E Yesus lepe nye nye nde: «Beɲnangwe, tikina temo te yi we no kɛ jonɲwa we.» ⁴³ Ndana ndana, ε nye kande beɲna yasi beɲgwe Yesus ne luksa Njambiyɛ ke numbu. Ke bomo hene be ba womete baka ma beɲe yasi te yi kwanama kɛ, ε bo lukse Njambiyɛ.

19

Yesus bene Sase

¹ Yesus kendima dya ke Yeriko. A ba ke kwɔ nje ne nje. ² Wete mbam nde Sase ba ke dya te. A ba kum botu be bonna moni garama. A ba sendi mo kusuku. ³ A saɲma nje te yi beɲe mo te yi bo jeba nde Yesus ko. Yasi wete, a ti be ne deti te yi beɲe nye na keto ngil bomo, keto Sase ba mo botu. ⁴ E nye nje sedyɛ kwɔ kɛ mbombu kɛ bendo wete jeta nde sikomɔr, na beɲ Yesus, keto Yesus yakanɲwe kwɔ womete. ⁵ Ke Yesus ma kumo womete kɛ, ε nye kanje misi beɲe Sase lepo nye nye nde: «Pikwe nedo, keto muka mi yakanɲwe ya ke tu dya.» ⁶ E Sase piye beke beke bu Yesus ne mesosa. ⁷ Bomo hene be beɲma meyasi mete baka nyinɲilama lepo nde: «A ka ya ke yasi mo mebeyo.» ⁸ Yasi wete, ε Sase teme ke mbombu Kumande Yesus lepo nye

nye nde: «Nyangwe Kumande, woko. Mi ta baka kusuku mbe ke bembe, bu ngabiye te wete nye buka bomo. Sendi, nge be nde, mi sebila mumo, bu ne yaɲa ke bo ne, mi ta yokidyɛ yo menɲa yini nye nye.» ⁹ E Yesus nje yeɲsa nye nye nde: «Botu be tu dya me ne jonɲwe muka, keto we sendi nday Abaraham, ¹⁰ keto *Mɔnɔ mumo njaki nje sa botu bete be ma dimbiye baka jonɲwe bo.»

*Kano ke kasi mesule me lor kamo
(Mt 25)*

¹¹ Ke ngimo te yi bomo ba ke woko yasi te yi Yesus ba ke lepo kɛ, ε nye kɛ mbombu yekidyɛ wete kano nye bo. Yesus ba ke wuta ne Yerusalem. E bomo take nde, *Kando Njambiyɛ ta dya ndana ndana. ¹² A yekidyɛ kano te nde: «Wete mbam jadya ke yiɲa kando bekumande. E nye kwɔ kɛ londunate ke wete meneti ke bonna diyɔ kumande. Ke nye si bu diyɔ kumande, a ma nje yokwe. ¹³ Ke ngimo kwange ε nye jeba baɲa botu be mesay bene kamo, nye bo sule lor kamo lepo nye bo nde: «Wune dɔkwɛ yo kumo ke ngimo te yi mi ta yokwe kɛ.» ¹⁴ Botu be dya dyene dikima beno nye. E bo tome bomo kenje ke kon ne kɛ lepo nye nyangwe kumande dya te nde: «Wuse yeti ke kwadyɛ nde, mbam ko diy ne wuse na.»

¹⁵ «Ndana, ke nye ma yokwe ke bonna diyɔ Kumande kɛ, ε nye lepe nde, bo jeɲbangwe botu be mesay bete be nye nya bo moni baka. A kwadya duwe nda yi mumo hene dɔkwa ne yene kɛ. ¹⁶ E bosa mumo dya lepo nde: «Kumande, sule lor wo punja sule lor kamo.» ¹⁷ E nye lepe nye nye nde: «Kimo yaɲa, we mo mesay te yi bo yakama be ne dibina temo ne nye. Nda yi we duwa bakidyɛ yasi te yi ne mbet, mi ke nye we medya kamo nde, diyɔ no.» ¹⁸ E mumo yibate nje lepo nde: «Kumande, sule lor wo punja sule lor yitan.» ¹⁹ E Kumande lepe nye nye nde: «We sendi, diyɔ ne medya yitan.» ²⁰ E mumo yitatite nje lepo nde: «Kumande, sule lor wo ko. Mi boɲma yo ne kum lambɔ sodyɛ. ²¹ Mi gwɔ wo yo, keto we ne nyano budyate. We bon yasi kine yaɲa te yi we paɲma komo na. We ndem medye kine mbeki te yi we paɲma be na.» ²² E Kumande lepe nye nye nde: «We beya mo mesay. Mi ta peso lepi yo beɲgwe melapi mete yi punduma ke numbu yo kɛ. We duwa nde, mi ne nyano budyate. Mi bon yasi kine yaɲa te yi mi paɲma komo na. Mi ndem medye kine mbeki te yi mi paɲma be na. ²³ Nge kele yi we ti bu moni mbe kɛ tiko ke mbey dɔkwa te kɛ? Nge yi we ti kele dete, simande ke yokwe mbe, mi ta sombo liba ke to te kɛ?» ²⁴ E Kumande lepe nye botu bete be

ɓa womete ɓaka nde: <Wune sũku sule lor te yi ke ɓo ne kɛ kanɛ nye mo te e ne sule lor kamo ko.> ²⁵ E ɓo lepe nye nye nde: <Kumande, mbete ne sule lor kamo.> ²⁶ E nye lepe nde: <Mi ke lepo nye wune nde: Bo ta dokidye yasi nye mo te e me no ko. Yasi wete, pe yoko e kine yaɗa ko, ɓo ta suko ko monɔ yasi te yi nye no kɛ. ²⁷ Ke ɓe botu bete ɓe bene mi ɓaka, wune ɓoɗɗo ɓo nje no, keto ɓo ti kwadye nde, mi dɗi ne ɓo na. Wune njaki ne ɓo waka nje peso menɗin man ke mbombu wombe.> »

*Yesus ke dya ke Yerusalem
(Mt 21; Mk 11; Jh 12)*

²⁸ Ke Yesus ma si lepina dete kɛ, e nye ɓu to njonj kendi yi kɛ no Yerusalem. ²⁹ Ke nye ma wuta ne Betfage nɛ Betani ke keki *Keki meoliviye kɛ, e nye tome ɓaɗa bejeki bene yiɓa ³⁰ lepo nye ɓo nde: <Wune kɛn ke dya te e ke mbombu wun ko. Kome wune ta nyiɗe ke moy dya kɛ, wune ta dolo monɔ tofu tinɗate. Mumɔ wete ne wete ti pa didye meta mene wete yeso ke to ne na. Nɛ wune wunja nye nje no. ³¹ Nge mumɔ diye wune nde: <Wune wunja nye keto nge?> nɛ wune yeɗsangwe nde: <Nyangwe Kumande ke kwadye kelo yiɗa yasi ne nye.> »

³² Bejeki bete ɓe nye tomma ɓaka ka kwedya meyasi nda yi nye lepima nye ɓo kɛ. ³³ Ke ngimo te yi ɓo ɓa ke wunje monɔ tofu kɛ, e besa bete diye ɓo nde: <Wune wunja nye keto nge?> ³⁴ E ɓo yeɗsa nde: <Nyangwe Kumande ke kwadye kelo yiɗa yasi ne nye.> ³⁵ E ɓo ɓu monɔ tofu kɛ no ke yi Yesus, ɓu melambo man jonɔ ke to ne, nje bendiɗye nye ke to te. ³⁶ Ke ngimo te yi Yesus ɓa ke kwɔ kɛ, e ɓomo ɓe ke jonɔ melambo man ke nje, na kendi ke to te. ³⁷ Ke nye ma wuta ne Yerusalem ke piya *Keki meoliviye kɛ, e mesosa kwɔ ngil bejeki hene. E ɓo lukse Njambiyɛ ne men ke kwey keto nyangwe mekele hene te yi ɓo dikima ɓeɗe kɛ. ³⁸ E ɓo lepe nde: <Mekombila ne Kumande te e nje ne ɗino Baba Mboko ko! Tete ɓɛɗɗangwe ke dɗyobɔ nɛ meluksa ɓɛɗɗangwe ke kwey!>

³⁹ E ɓaɗa *Befariɗe ɓe ɓa ke moy ngil yinɔri ɓaka lepe nye Yesus nde: <Yekele, gayo bejeki ɓo.> ⁴⁰ E nye yeɗsa nde: <Mi ke lepo nye wune nde: Nge ɓo ɗife numbu, metari ta kpalo lepina ne men ke kwey.>

⁴¹ Ke Yesus ma kumo ke keki Yerusalem kanɛ misi ɓeɗe ne dya kɛ, e nye kande dukwe ⁴² lepo nde: <Yerusalem, we ma dukwe yo meyasi mete yi nye we tete ke yeso te yoko muka, ma yo gba kimote. Yasi wete, yo soɗyate ndana ke misi mo. ⁴³ Keto ngimo ta dya, ɓependo ɓo ta sumo ndoko lito we. Bo ta senɗo we membey hene.

⁴⁴ Bo ta yangile we wune ɓono ɓo bete ke meneti. Bo ti tiko tari wete dokidiate ke to jakoso na. Yo ta kelna dete, keto we ti duwe ngimo te yi Njambiyɛ njɔ ɓeɗe we kɛ na.»

Yesus ke dudyɛ botu be dyaɗgwa

*meyasi ke mbanjo Njambiyɛ
(Mt 21; Mk 11; Jh 2)*

⁴⁵ E nye kwɔ nyiɗe mbanjo Njambiyɛ kande dudyɛ botu bete ɓe ɓa ke dyaɗgwe meyasi womete ɓaka ⁴⁶ lepo nye ɓo nde: <Yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ nde: <Tu dymbɛ ta ɓe tu menɗgwa.> Yasi wete, wune ma yeɗsa yo ne gban botu be guɓo.>

⁴⁷ A dikima tedye ɓomo melepi me Njambiyɛ metu hene ke mbanjo Njambiyɛ. Bekum ɓe botu ɓe nyena sadaka nye Njambiyɛ nɛ botu ɓe ketina meyasi nɛ nyangwe botu ɓe kando Isarayel saɗma nje te yi wo nye. ⁴⁸ Yasi wete, ɓo ti duwe nda yi ɓo yakama kelo kɛ na, keto ɓomo hene nya temo yan ke wokuna melepi mene.

20

*Deti Yesus wula ke yi Njambiyɛ
(Mt 21; Mk 11)*

¹ Wete yeso Yesus ɓa ke tedye melepi me Njambiyɛ lepo Kimɔ Tom nye ɓomo ke mbanjo Njambiyɛ. Semo semo, e bekum ɓe botu ɓe nyena sadaka nye Njambiyɛ nɛ botu ɓe ketina meyasi nɛ ɓetomba ɓe dya dya ² diye nye nde: <Deti te yi we kele ne meyasi mete yike kɛ wula we? Lepo nye wuse. Nda nye we deti nde, kelo meyasi mete?> ³ E nye yeɗsa nye ɓo nde: <Mi sendi, mi ndi ne lepi wete yi mi ta diye wune: ⁴ Nda tome Jarɗ nde, a njaki tope ɓomo ke moroku? Yo Njambiyɛ ho yo ɓomo? Wune yeɗsangwe nye mi.> ⁵ E ɓo kande mediyana tande yan lepo nde: <Ige wuse lepe nde: Yo Njambiyɛ tome nye, a ta diye wuse nde: <Ma keto nge yi wune ti tike temo ke yasi te yi nye lepima kɛ?> ⁶ Ma nge wuse nje yeɗsa nde: Yo ɓomo tome nye, yite ɓomo hene ta lu wuse ne metari wo, keto ɓo ke kobile duwe nde, Jarɗ ɓa mo punja melepi me Njambiyɛ.> ⁷ E ɓo yeɗsa nde: <Wuse yeti ke duwe Mo te e tomma nye nde, a njaki topa ɓomo ke moroku ko na.> ⁸ E nye yeɗsa nye ɓo nde: <Mi sendi, mi yeti ke lepo yaɗa nye wune ke kasi deti te yi mi kele ne meyasi mete kɛ na.>

Kano ke kasi beya botu be

*ɓakidya ngwan
(Mt 21; Mk 12)*

⁹ Ke konje, e nye nye wete kano nye ɓomo nde: <Wete mbam sama ngwan *vinye. E nye kanɛ yo nye ɓaɗa botu

be mesay nde, bo bákidyá. Ke kónṭe, ɛ nye nje kwá kè londunate ke yíña meneti kè ya budya metu. ¹⁰ Ke membumo ma si dèto ke ngwan, ɛ nye tome wete mo mesay kenje ke yi bari, né bo njese nye ngabiye membumo mete yene. Yasi wete, ɛ botu bete mende mo tomun yokidyé nye ne gbonggo bo. ¹¹ ɛ nye basidyé tomo wete mo mesay. ɛ botu be bakidyá ngwan mende nye toye nye wungwe, yokidyé nye ne gbonggo bo. ¹² Ke manṅa yitatite, ɛ nye tome sendi wete mo mesay. ɛ bo dufdyé nye yokidyé ne mepɛn ke yotu. ¹³ Ndana, ɛ sa ngwan lepe nde: <Mi ta kelo nan? Mi ta tomo monmbe, soṅ temo mbe, ta be, bo ta kambó nye.> ¹⁴ Ko bɛko dɛte, ke botu be bakidyá ngwan ma beṅe nye kè, ɛ bo saṅgwe ngin lepo nde: <Yo nye ta tika ne meliko me saṅgwe. Wuse wòku nye, né wuse tika no.> ¹⁵ ɛ bo bu nye kè bete ke kɔṅ ngwan wo.»

Ndana, ɛ Yesus diyé nde: «Sa ngwan ta kelo nan ne bo? ¹⁶ A ta nje girise bo hene kaṅe ngwan nye baṅa.» Ke bomo ma woko melepi menori kè, ɛ bo lepe nde: «Yana tí kelngawe dɛte na.» ¹⁷ Yasi wete, ɛ Yesus kaṅe misi beṅe ne bo lepo nde: «Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Tari*fi* te yi botu be sumna njumo seṅma ko kpalma nje be saṅgwe kondu,> ma to lepi te nde nṅe? ¹⁸ Nṅe mumo nje dɔmo mbombu ne kete, a ta balo nyaṅsaṅgwe lekwe ne mutu mutu. Sendi, nṅe kondu te bale ke to mumo, yo ta poso nye ne mbol.» ¹⁹ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nè botu be ketina meyasi saṅma nje te yi biye nye ndi ke kiyá ngimo te yite. Yasi wete, bo kambima bomo. Bo duwá nde, Yesus nyéki kanɔ te sungwe ne bo.

Yesus nde, bomo gbòku garama

nye Sesar

(Mt 22; Mk 12)

²⁰ Ndana, ɛ bo kande saṅna menje tomo bomo yi pemna ne. Botu bete dikima kelo membole nda kimo bomo, simande bo ta woko yíña kotu lepi ke numbu ne, né bo biy nye, nye botu be pesina josi, né bo nje kwanḍyé nye kenje nyaṅgwe kum te ɛ díye ne meneti man ko. ²¹ ɛ botu bete lepe nye Yesus nde: «Yekele, wuse duwá nde, we ke lepina tedye sendi yasi ne ngben kine nembe njoka bomo na. Yasi wete, we tédyá yo nje Njambiye gbate gbate. ²² He gbòku ka garama nye *Sesar, ho he tí gboku na?» ²³ Yesus duwá likisi yan. ɛ nye lepe nye bo nde: ²⁴ «Wune tédyá mi sule wete. Yekambiye nè meketi mete yi kete kè tédyá nda?» ɛ bo yeṅsa nde: «Yo yi Sesar.» ²⁵ ɛ nye lepe nye bo nde: «Dete, wune nyéki Sesar meyasi mete yene, nye

Njambiye meyasi mete yene.» ²⁶ Ma bo ti yaka biye nye nde, a lepima yíña kotu lepi ke mbombu bomo na. Yasi wete, bo ngbakimama nda yi Yesus yeṅsama no nye bo kè, ɛ bo díbe numbu.

Kasi womiya bomo

(Mt 22; Mk 12)

²⁷ Baṅa bomo ke njoka *Besaduseḅ ka kè yi Yesus. Besaduseḅ lépi nde, mumo tí womiye na. ɛ bo lepe nye Yesus nde: ²⁸ «Yekele, Moyisi ketima ke membonṅa nde: <Nṅe mumo be ne man, nṅe man wene te gwe tiko nyari kine ja bene na, na bɔṅ kuso te, na ja kwanḍyé ne dino man ɛ gwá ko.> ²⁹ Ma yo bā ne bɔno bembam yitan jo yíba ke moy yan. Tomba moy bonṅma nyari. ɛ nye gwe tiko nya te kine ja bene nye na. ³⁰ ɛ ɛ kónṭe nje bu kuso. ɛ nye gwe sendi tiko nye kine ja bene nye na. ³¹ ɛ mo yitatite nje bu sendi nya te. Yo kelnama dɛte ne bo yitan jo yíba hene. Bo gwá kine tiko monosike wete na. ³² Diyó kè, ɛ nyari nje gwe sendi. ³³ Ma kome bemun ta womiye kè, nya ko ta nje be nya nda ke njoka yan, keto bo hene yitan jo yíba bonṅma nye ne megwaki?» ³⁴ ɛ Yesus yeṅsa nye bo nde: «Bembam nè boma bete be ndi ndana ke meneti baka ke kelo megwaki. ³⁵ Yasi wete, botu bete be Njambiye beṅma kimote nde, bo ta womiye ke njoka bemun be ne jonṅwe ke mboko te yi ta nje kè tí kelo megwaki se na. ³⁶ Bo tí gwe se na, keto bo ta be nda bejaki be Njambiye. Bo ta be bɔno be Njambiye, keto bo ma womiye ke njoka bemun. ³⁷ Moyisi tédyá nde, bomo ta womiye ke mbey te yi nye lepima kasi monɔ jeti te ɛ bā ke biye díte ko kome nye jeba Baba Mboko nde: <Njambiye te ɛ Abaraham, Njambiye te ɛ Isak, Njambiye te ɛ Yakop.> ³⁸ Njambiye yeti Njambiye bemun na, nye Njambiye te ɛ botu bete be ne jonṅ baka. Ke yene, botu bete be ma gwe baka hene ne jonṅ.» ³⁹ ɛ baṅa ke njoka botu be ketina meyasi jaye lepo nde: «Yekele, we lepima kimote.» ⁴⁰ Ke kónṭe, bo kine boḅe diyé se nye yíña diyan na.

⁴¹ ɛ Yesus nye lepo nye bo nde: «Bomo lépi nde, *Krist monɔ Davit nan? ⁴² Keto Davit ne nguru wene ke lepo ke moy mekana me Besom nde: <Baba Mboko lepima nye Nyangwe Kumande wombe nde: Diyó metidyé ke mbam bo mbe ⁴³ kumo nde, mi síki kawule bependo bo tiko ke nji mekol mo.> ⁴⁴ Davit jebama Krist nde Nyangwe Kumande, ma Krist ta kpalɔ nje be monɔ wene nan?»

⁴⁵ Ke ngimo te yi bomo hene bā ke woko melepi mete yi Yesus bā ke lepo kè, ɛ nye lepe nye bejeke bene nde: ⁴⁶ «Wune díy ne soso ne botu be ketina

meyasi. Bo kwádyikwe jaŋa ne nyanŋwe ndulenj ndulenj megambo ke mbambu bomo, kwadye sendi nde, bomo kè nyeno bo ke membey kome bomo diki wesidya ké. Bo kwádyikwe díyɔ ke bosa membey ke mambanjɔ mewesidya me Beyuden, sɔ sendi kɔpasa membey ke metɔ medina. ⁴⁷ Bo wénjila meyasi hene ne mbul ke mebo me bekuso boma, diki nje kelo sewna meŋgweta, né bomo beŋ nde, bo kimo bomo. Njambiye ta jɔse bo tedye bo nyanŋwe mebone kwá to te.»

21

Wete buka kuso nyari ke nye Njambiye

yasi ne temo ne hene

(Mk 12)

¹ Yesus kaŋma misi beŋe nda yi botu be kusuku bɔ ke nye meyasi ne sadaka nye Njambiye ke moy kponŋi nyena sadaka ké. ² E nye beŋe wete buka kuso nyari kè bete limbi sisi yiba kete. ³ E nye lepe nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Buka kuso nya ko nya kwá fari hene, ⁴ keto fari hene nya buyo meyasi mete yi bo be no kwá to te ké. Yasi wete, buka kuso nya ko nya yasi hene te yi bɔ nde, a jónnanŋwe no ke díyɔ mebuko mene ké.»

Kasi mebone mete yi ta nje ké

(Mt 24; Mk 13)

⁵ Díyɔ ké, e baŋa bomo lepe kasi mbanjɔ Njambiye. Bo bɔ ke lepo nda yo bɔ kimote ne kimo metari nè meyasi mete yi bomo nya Njambiye ne sadaka ké. E Yesus lepe nde: ⁶ «Ke metu mete yi nje ké meyasi menɔri hene yi wune beŋe kè kine tari wete ne wete ta díyɔ waka ke to jakɔso kine nde, bo gbúŋgula bete ke meneti na.»

⁷ E bo diyɛ nye nde: «Yekele, meyasi mete ta kelna ndenen? Yo nŋe ta tedye nde, meyasi mete ta be ke kelna ké?»

⁸ E nye yeŋsa nde: «Wune díy ne soso, ma bo nje sebile wune, keto bomo budyate ta nje ne díno dyembe lepo nde: «Mi *Krist, mi ko! Nŋimo yakama.» Wune tí beŋŋwe bo na. ⁹ Kome wune ta woko kasi medyambi, woko sendi nde, bomo ke dɛse to sunŋwe ne bekum be dya, wune tí gwaki kaŋ yaŋa na, keto meyasi mete kánda si kelna. Yasi wete, yite tí tedya nde, siyna mboko ta dya ndana ndana na.» ¹⁰ E nye lepe nye bo nde: «Kando wete ta teme lɔ dyambi ne wete kando. Kumande wete má teme lɔ dyambi ne jakɔso. ¹¹ Meneti ta ngwanŋwa budyate. Beya mekon nè mekolɔ ta dya sendi ke budya membey. Nyanŋwe mekele mete yi nye wɔ nè nyanŋwe meyekambiye ta kelna wule kwey. ¹² Yasi wete, ke nŋimo te yi meyasi menɔri tí pa kelna ké, bo ta biye

wune tedye wune nyanŋwe mebone. Bo ta kaŋe wune tembidye ke josi ke mambanjɔ mewesidya me Beyuden, nye wune ke jɔbo. Bo ta kè ne wune ke mbambu bekumande nè ke mbambu bekum keto díno dyembe. ¹³ Meyasi mete yi wune ta sanŋwa no ké ta kelo nde, wune lépi meyasi mete yi wune beŋma nè yi wune duwá ke kasi mbe ké. ¹⁴ Dete, wune bákidyá kimote ke dyaŋo dyaŋu nde, wune tí kanda kudye temo ke yasi te yi wune ta yeŋsa ké na. ¹⁵ Keto mi ta tedye wune melepi mete yi wune ta lepo ké, nye sendi wune dyaŋo te yi ta kelo nde, bependo bun tí sumo kol, ho yeŋsa yaŋa na. ¹⁶ Ko besanŋwe bun nè benyanŋwe bun, ko beman bun ko bejadye bun nè beso bun ta dyaŋŋwe bun. Bo ta wo baŋa budyate ke njoka yun. ¹⁷ Bo hene ta beŋo wune keto díno dyembe. ¹⁸ Ko beko dɛte, nyiŋɔ to yun wete ne wete tí dimbiye na. ¹⁹ Wune ta jonŋwe mesisiŋ tun, nŋe wune disima.

²⁰ «Ke nŋimo te yi wune ta beŋe nde, menjɔŋ besɔja ma lito Yerusalem sanŋwe ké, wune dúkwe nde, Yerusalem ta be ke yanŋila. ²¹ Ke nŋimo te yite botu bete be ta be ke meneti me Yuda baka sédyikwe kamba kè ke to mekeki. Baka be ta be ke Yerusalem baka púndu si kwá. Botu bete be ta be ke melunde baka tí nyiŋa moy dya na. ²² Keto yo ta be nŋimo te yi Njambiye ta ndeye bomo bene tedye bo mebone. A ta kelo dɛte, né meyasi hene te yi bɔ ketinate ke mekana me Njambiye ké si tóndu. ²³ Boma bete be ta be ne moy nè baka be ta nye bonosike beri ke nŋimo te yite baka ta sanŋwa ne mebone, keto nyanŋwe mebone ta dya ke dya. Njambiye ta punje nŋambi ne sunŋwe ne ndingele kando ke hene. ²⁴ Bo ta wo bo ne kafa, biye bo ne bala kè no ke mekando hene. Botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka ta sɔpite Yerusalem ne mekol kumo kome nŋimo te yan ta siyo ké.

Yesus ta kala nje

(Mt 24; Mk 13)

²⁵ «Yiŋa meyasi mete yi tedye nde, yaŋa ta dya ké ta beŋna ke yeso, beŋna ke nŋwendɛ nè besisɔ. Mekando hene ke to meneti ta gwe wɔ budyate. Bo ta díyɔ temo ke nŋin ke nyanŋwe meduŋ me maŋ nè meduŋ me nyanŋwe mekumbo. ²⁶ Bomɔ ta gwe wɔ ngwanŋwa balo ke takina yasi te yi ta dya ke meneti ké. Keto meyasi mete yi ne nŋunŋudye yi diyɛ ke kwey ké ta nŋbokisa budyate. ²⁷ Ke kɔŋte, bo ta beŋe *Mɔno mumo ke nje ne kulutu ne nyanŋwe nŋunŋudye nè nyanŋwe meluksa. ²⁸ Kome meyasi menɔri ta kande dyaŋnate ké, nè wune

têmbidya yotu kanje to, keto Njambiye ta be ke jonngwe wune.»

*Kano ke kasi figiye
(Mt 24; Mk 13)*

²⁹ E Yesu yekidyete wete kano nye bo nde: «Wune bêña *figiye ko mejeti hene. ³⁰ Ke ngimo te yi jonja mamboru me ke pundo ke mebo mete, wune ne nguru wun ke duwe nde, ngimo mbiyo ma wuta. ³¹ Dete sendi, kome wune ta beje nde, meyasi mete me ke dya, wune dukwe nde, *Kando Njambiye ma wuta. ³² Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Ko botu bete be ne jon ke ngimo te yoko baka ti gwe hene kine nde, meyasi menori dyan na. ³³ Dyobo ne meneti ta si kwa yambile, ma ndi melepi membe ti yambile wete yeso na.

Wuse komsangwe metu hene

³⁴ «Wune diy ne soso ne mekele mun, ma temo yun me nje teko keto dyena medye ne gwena menjam kwa to te. Wune diy sendi ne soso, ma temo yun me nje teko keto metake ke kasi meyasi mete yi wune ta jonna no ke. Wune diy ne soso, kamba yeso te me nje ngbake wune ngbaka. ³⁵ Keto yeso te ta dya ngbake bomo hene be diye ke to meneti, nda yi bo bete ne bulajama ke duku, benjanjo ma nje ngbakima, yo ma kawule bo. ³⁶ Dete, wune ti yaki na. Wune ngwetangwe ne Njambiye menjimo hene, ne wune be ne deti te yi diy ke meyasi mete yi ta dya ke, ne wune nje tem ke mbombu *Momo mumo.»

³⁷ Yesu dikima tedye bomo melepi me Njambiye ne yeso ke moy mbanjo Njambiye. Yasi wete, ne tu a dikima kwa ke diy ke *Keki meoliviye. ³⁸ Bomo hene dikima ke bemerjeme ne sut ke mbanjo Njambiye ke woko melepi mene.

22

¹ Ngimo jeso dyena memampa mete yi kine ngga kete ke ba ke wuta. Bo jebangwe jeso te nde *Paska Beyuden. ² Ndana, e bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne botu be ketina meyasi sa nje nda yi bo yakama wo ne Yesu ke, keto bo ba ke kamba bomo.

³ Ndana, e *Satan nyine temo Yuda te yi bo dikima jeba sendi nde Iskariyot ko. A ba ke njoka bejeke be Yesu kamo jo yiba. ⁴ Yudas kwanma ke kobile ngin bene bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye ne bekum be botu be bakidya mbanjo Njambiye yi beje nda yi nye yakama dyanngwe ne Yesu nye bo ke. ⁵ Bomo baka wokuma mesosa budyate. E bo pese nde, bo ta nye nye moni. ⁶ E Yudas jaye. E nye kande sanja kimo ngimo te yi

nye ta dyanngwe ne Yesu kine nde, bomo dukwe na.

Yesu ke dye jeso Paska

*bene bejeke bene
(Mt 26; Mk 14; Jn 13)*

⁷ Yeso dyena memampa mete yi kine ngga kete ke dyanma. Yo ba ngimo wona bono besam ne sadaka yi medye me jeso *Paska Beyuden. ⁸ E Yesu tome Piyer bene Jan lepo nde: «Wune ken kobile medye me Paska te yusu, ne wuse dye.» ⁹ E bo diye nye nde: «We kwadyikwe nde, wuse ken kobile ba yo we?» ¹⁰ E nye yensa nye bo nde: «Kome wune ta kumo ke moy dya ke, wune ta sangwa ne wete mbam ne mapi moroku. Wune bengwe nye kumo ke tu te yi nye ta nyine kete ke. ¹¹ Ne wune lepi nye sa tu nde: «Yekele ke diye we nde: Mbey te yi sine bejeke bembe ta dye Paska kete ke ba we?» ¹² A ta tedye wete nyanngwe tongari nye wune ke tu kwey ke pay to te ne meyasi hene gweya kobilete ke moyte. Yo womete yi wune ta kobile medye me Paska.» ¹³ Bo ka, e bo dole meyasi hene nda yi Yesu lepima nye bo ke. E bo kobile medye me Paska.

*Kasi medye me Njambiye
(Mt 26; Mk 14; 1Kt 11)*

¹⁴ Ke ngimo dyena medye me Paska ma dya ke, e nye ke diy be bene botu be tomun bene yi dyena. ¹⁵ E nye lepe nye bo nde: «Mi kwadya dye Paska te yoko ne temo mbe hene sine wune ke ngimo te yi mi ti pa sangwa ne mebone ke. ¹⁶ Keto mi ke kobile lepo nye wune nde: Mi ti dye se yo na kumo ke ngimo te yi Njambiye ta si tedye to dyena medye mete ke *Kando dyene.» ¹⁷ E nye bu pelo ne tena menjam ke moyte, nye Njambiye wosoko lepo nde: «Wune bon yo kabiya, ¹⁸ keto mi ke kobile lepo nye wune nde: Ko mi ti hobiye se tena menjam maka na kumo nde, *Kando Njambiye dyan.» ¹⁹ Ke konje, e nye bu mampa. Ke nye ma si nye Njambiye wosoko ke, e nye leke yo nye bo lepo nde: «Yike membundo membe. Yo ke nyena keto yun. Wune ke kelo deke dye take ne mi.» ²⁰ Ke medye ma siyo ke, e nye bu sendi pelo tena menjam nye bo nda yi nye kelma ne mampa ke. E nye lepe nde: «Pelo tena menjam te yike, yo jonja mbon te yi ke kelna ne mekiyo membe yi ke nyanja keto yun ke. ²¹ Yasi wete, wune dukwe nde: Mo te e ta dyanngwe mi ko waka ke medye sine nye. ²² *Momo mumo ta kwa gbate nda yi Njambiye pesima ke. Yasi wete, mebone ta balo ke to mo te e ta dyanngwe nye ko.» ²³ Ndana, e bo kande mediyna tande yan ke kasi mo te e yakama

kelo kwalo mekele mete yite ke njoka yan ko.

Nda kwā bɛsɔ?

(Lk 9; Mt 18; Mk 9)

²⁴ E metando dya sendi ke njoka bejeke, keto bo kwadya duwe mo te e kwanjma bɛsɔ ke njoka yan ko. ²⁵ E Yesu lepe nye bo nde: «Bekumande be meneti ke diyo ne bomo. Sendi, botu bete be name bɛsɔ baaka, bo jɛɓangwe bo nde kimo bomo. ²⁶ Yasi wete ke yun, kine yana dete na. Tomba ke njoka yun yakanjwe be nda jokidya. Mo te e diye ne bɛsɔ ko yakanjwe be nda monɔ mesay. ²⁷ Nda kwā jakɔsɔ? 'Yo mo te e diye ke mbey medye ladye ko, ho yoko e bu medye nje nye jakɔsɔ ko? 'Yeti yoko e diye ke mbey medye ladye ko kwā jakɔsɔ na? Yasi wete, mi mbe nda monɔ mesay ke njoka yun. ²⁸ Wune diyma kpo ne kpo ke kon mbe ke ngimo te yi mi sangwama ne meɓone kɛ. ²⁹ Dete, nda Sanjmbɛ nya mi deti nde, mi nām *Kando dylene kɛ, mi sendi ke nye wune deti te yi namo yo. ³⁰ Dete, né wune diy dyena, hoɓiye ke mbey kome mi dyena ke Kando dyembe kɛ, né wune diy ke nyangwe membey pɛsɔ josi mekando kamo jo yiɓa be kando Isarayel.»

³¹ E Yesu lepe nye Simɔn nde: «Simɔn, Simɔn, woko kimote. *Satan diyma, na pepi wune nda yi bo pepe ne lesi yi baɛe ne njɔso te nɛ kopu te kɛ. ³² Yasi wete, mi ngwetama ne Njambiyɛ keto yo, ma we me nje diyo kine tiko se temo ne mi na. Yasi wete, kome we ta nje yejɛsa ne koko jaye mi kɛ, nɔ nyêki hemonj deti.» ³³ E Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, ko kena jobɔ ko soj, mi gba nedo te yi kɛ sine we.» ³⁴ E Yesu lepe nde: «Piyer, mi ke kombile lepo nye we nde: We ta tonɔ muka kumo menja yitati nde, we yeti ke duwe mi na, mbam kuɓe mā nje koko.» ³⁵ E nye kɛ mbombu lepo nye bo nde: «Ke ngimo te yi mi tomma ne wune kine kom moni kine kobiyɛ kine menakala kɛ, 'e yana banɛ wune?» E bo yejɛsa nde: «Ko yana ti banɛ wune na.» ³⁶ E nye lepe nye bo nde: «Ndana yey, mo te e ne kom moni, a bɔj. Mo te e ne kobiyɛ, a bɔj. Ma yoko e kine kafa ko dyanjwe lambɔ ne bomo no. ³⁷ Keto mi ke kombile lepo nye wune nde: Mɛlepi mete yi bā ketinate ke mekana me Njambiyɛ ke kasi mbe kɛ ta kelna gbate. Yo bā ketinate nde: «Bo bojɛma nye nda mo meɓeyo.» Yasi te yi yo ketinate ke kasi mbe kɛ ta be ke si kelna.» ³⁸ E bejeke lepe nde: «Nyangwe Kumande, mekafa yiɓa kɛ.» E nye lepe nye bo nde: «Yakama dete.»

Yesu ke ngweta ne Njambiyɛ

ke Getsemane

(Mt 26; Mk 14)

³⁹ Ke konje, e Yesu punde kɛ ke *Keki meoliviye nda njel wene. E bejeke bɛne ɓengwe nye. ⁴⁰ Ke nye ma kumo mate kɛ, e nye lepe nye bejeke bɛne nde: «Wune ngwɛtangwe ne Njambiyɛ, ma wune me nje balo kome *Satan ta boɓe wune kɛ.» ⁴¹ Ke konje, e nye jise ke keki yan kɛ ne nanj ne mbet yaka londo betina kusu. E nye kuse meɓonj ke meneti ngweta ne Njambiyɛ lepo nde: ⁴² «Da, nge we kwadye, keto nde, nyangwe mapi meɓone mete yike dũkwe ke to mbe. Ma, yo ti kelangwe nda yi mi kwadye kɛ na, yo kelangwe nda yi we kwadye kɛ.» ⁴³ Ndana, e wete jaki Njambiyɛ wule dyobo nje nye nye deti. ⁴⁴ Dodo soj diyma Yesu. E nye ngweta ne Njambiyɛ ne tinj, biriki punduma ke yotu ne balo ke meneti nda yi mekiyo doɗya no kɛ. ⁴⁵ Ke nye ma si ngweta kɛ, e nye tɛme kɛ kome bejeke diyma kɛ. A dolma bo ke jakɔ, keto metake kwanja bo. ⁴⁶ E nye lepe nye bo nde: «Wune yaki keto nge? Wune tɛma ngweta ne Njambiyɛ, ma meɓobilan nje lanja wune.»

Bo ke biye Yesu

(Mt 26; Mk 14; Jh 18)

⁴⁷ Yesu bā ndi ke lepina dete kɛ, yaka no, ngil ke dya. Yudas te e bā ke njoka bejeke bɛne kamo jo yiɓa ko be to njonj te. E nye kɛ ke keki Yesu, na dul numbu ne. ⁴⁸ E Yesu lepe nye nye nde: «Yudas, 'we ke dyanjwe ka *Momo mumo ne nje dulna numbu ne?»

⁴⁹ Ke botu bete be bā ke njonj Yesu baɛa ma beje yasi te yi ke kwadye kelna kɛ, e bo lepe nde: «Nyangwe Kumande, 'wuse kɔtu bo ne mekafa?» ⁵⁰ E wete ke njoka yan kote mo mesay me nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ pɛsɔ to ne e mbam bo bete ke meneti. ⁵¹ Yasi wete, e Yesu lepe nye bo nde: «Wune tiki, yo diy dete.» E nye kpoke to mbam te jongwe nye. ⁵² E Yesu nje lepo nye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ nɛ bekum be botu be bakidya mbanjo Njambiyɛ nɛ betomba be dya be njā ke biyna ne baɛa nde: «Wune njā ne mekafa nɛ metegbe yi nje biye ne mi nda yi bo ɓengwe ne mo guɓo kɛ. ⁵³ Mi dikima diyo metu hene sine wune ke mbanjo Njambiyɛ, wune ti biye mi na. Yo ndi nde, ngimo yun dyanjma, bu sendi ngimo te yi *Satan.»

Piyer ke tonɔ nde, a yeti ke

duwe Yesu na

(Mt 26; Mk 14; Jh 18)

⁵⁴ Ke bo ma si biye Yesu kɛ, e bo bu nye kɛ no ke tu nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ. Piyer dikima

benjewe bo ne nan. ⁵⁵ Bo jongwa dite ke bembe se diyo ke kekite. E Piyer nje diyo sendi ke njoka yan. ⁵⁶ Wete nya te e dikima kelo mesay ke tu ko benjema nye ke diyo ke keki dite. E nye sengile nye lepo nde: «Mbam ko ba sendi bene nye!» ⁵⁷ Yasi wete, e Piyer tone lepo nde: «Nyari, mi yeti ke duwe nye na!» ⁵⁸ Diyo ne mbet ke konje ke, e wete mbam benje nye lepo nde: «We sendi ke njoka botu bete.» E Piyer lepe nde: «Mbam, mi yeti ke moyte na!» ⁵⁹ Diyo nda hawa wete ke konje ke, e wete mbam nje basidye lepo sendi nde: «Gbate, mbam ko ba sendi bene nye, keto nye sendi mo Galile!» ⁶⁰ E Piyer yensa nde: «Mbam, mi yeti ke duwe yasi te yi we kwadye lepo ke na!» Piyer ba ndi ke lepo dete ke, e mbam kuwe koke. ⁶¹ E Kumande Yesus yensa benje Piyer ne ngon. E Piyer nje take lepi te yi Kumande Yesus ma lepi nye nye nde: «We ta tonu muka kumo menja yitati nde, we yeti ke duwe mi na, mbam kuwe ma nje koke.» ⁶² E Piyer punde ke lelo budyate.

⁶³ Bembam bete be ba ke bakidye Yesus baka dikima nyeto nye, mende sendi nye. ⁶⁴ Bo wotuma misi mene nje lepo nye nye nde: «Tu bo mo te e mendima we ko.» ⁶⁵ Bo ka sendi mbambu yi lepo sendi yija budya melepi me gbutu sungwe ne nye budyate.

Yesus ke mbambu nyanjwe

josi Beyuden

(Mt 26; Mk 14; Jn 18)

⁶⁶ Ke misi ma pupo ke, e ngon betomba be dya wesidya bene bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyen ne botu be tedya membonja. E bo tome bomu ke bu ne nye nje no ke mbey nyanjwe josi yan. ⁶⁷ E bo lepe nde: «Ige be nde, we *Krist, lepo nye wuse.» E Yesus yensa nye bo nde: «Ige mi lepe nye wune, wune ti jaye na. ⁶⁸ Sendi, nje mi diye wune mediyen, wune ti yensa nye mi na. ⁶⁹ Kande ndana *Mono mumo ta diyo ke mbam bo Njambiyen te e ne ngungudye hene ko.» ⁷⁰ Ndana, e bo hene lepe nde: «Yite nde, we Mono Njambiyen?» E nye yensa nye bo nde: «Yo nda yi wune lepe ke, mi Mono Njambiyen.» ⁷¹ E bo nje lepo nde: «Ige yi bo ta lepo sendi nye wuse ke? Wuse ma woko nda yi nye lepima ne numbu ne ke.»

23

Yesus ke josi ke mbambu Pilat

ne ke mbambu Herod

(Mt 27; Mk 15; Jn 18)

¹ Ke konje, e nyanjwe bomu baka hene tame ne gam bu Yesus ke no ke yi Pilat. ² E bo kande lepo meyasi sungwe ne nye nde: «Wuse dolma mbam ko ke tedya detina

to nye botu be kande dyusu. A ke kidye bomu nde, bo ti gboku garama nye *Sesar na. A ke lepo sendi nde, nye *Krist, nye kumande.» ³ E Pilat diye nye nde: «We kumande Beyuden?» E Yesus yensa nye nye nde: «Yo nda yi we lepe ke.» ⁴ E Pilat nje lepo nye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyen ne ngil bomu nde: «Mi yeti ke benje mbe yija mejoso ke yotu mbam ko na.» ⁵ Ko beko dete, bo ka ndi mbambu lepo ne deti kwato te nde: «A ke dese to bomu ne tedya yasi ne kande ke Galile ne Yuda hene nje kumo no ndana waka.»

⁶ Ke Pilat ma woko kasi Galile ke, e nye diye nde: «Mbam ko mo Galile?» ⁷ Ke nye ma woko nde, Yesus wokunanjwe ne Herod ke, e nye kwadye nye kenje nye, keto Herod ba sendi ke Yerusalem ke poku metu mete yite.

⁸ Ke kumande Herod ma benje Yesus ke, e nye sosa budyate, keto a ba ne yesidye benja ne njombu yaja, keto meyasi mete yi nye dikima woko ke kasi ne ke. Herod ba ke take sendi nde, Yesus ta kelo yija meyekambiyen ke misi mene. ⁹ E nye diye Yesus budya mediyen. Ko dete, a ti yensa yaja nye nye na. ¹⁰ Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyen ne botu be ketina meyasi ba sendi te, diki peso beya melepi nye ke numbu ne ne ngan. ¹¹ Herod bene besoja bene yeliya nye wunjwe nye. Bo lenja nye kpasalambo. Ke konje, e Herod yokidye nye kenje Pilat. ¹² Ke kiya yeso te e Pilat bene Herod biye meso. Ne mbambu, bo ba ne pendu.

¹³ Ndana, e Pilat wesidye bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyen ne bomu be kande Beyuden ne bekum ban hene lepo nye bo nde: ¹⁴ «Wune bonjema mbam ko nje no ke yembe nde, a ke dese to bomu. Ndana ndana mi diyma nye mediyen ke misi mun. Yasi wete, mi ti benje mejoso wete ne wete ke yotu ne nda yi wune lepima ke na. ¹⁵ Herod sendi ti benje mejoso ke yotu ne na, yori yi nye yokidya sendi nye njese wuse ke. Dete, mbam ko ti kele yija yaja yi yakama nde, a sombu sonj keto te na.» ¹⁶ E Pilat lepe nde: «Yi ba dete ke, mi ta lepo nde, bo njuru nye, ma nje sonje bo ne nye.» ¹⁷ Yo ba tumbu ke yan nde, ke ngimo jeso *Paska yan hene Pilat sonja bo ne mo jabo wete. ¹⁸ E bo hene ngbo kumbo ndi tu wete nde: «Mbam ko gwaki, no sonja bo ne Barabas yokidye nye wuse.» ¹⁹ Bo nyeki Barabas ke jabo, keto a desa to bomu sungwe ne bekum be dya ne keto wona mumo. ²⁰ E Pilat basidye lepina nye bomu, keto a kwadya sonje bo ne Yesus. ²¹ Ko beko dete, bo ka mbambu kumbo nde: «Igbako nye ke kroa. Ngbako nye ke kroa.» ²² E Pilat lepe nye bo ke menja

yitatite nde: «Ma yo kwalò beya yasi te nda yi nye kelma ké? Mi tì ònɛnɛ yìna mejoso ke yotu ne yi yakama nde, a sòm̄bu sɔn̄ keto te na. Mi ta lepo nde, bo njũru nye, má nje sɔn̄e bo ne nye.»²³ Ko ðete, bo kà ndi mbombu ne beya mekemb̄i lepo nde, bo ngbàki Yesu ke kroa. E mekemb̄i man laŋsa.²⁴ E Pilat lepe nde, yasi te yi bo diyama ké ta kelna.²⁵ E nye nje sɔn̄e bo ne yoko yi bo nya nye ke jobo keto ðesa to bom̄o sun̄gwe ne ðekum ðe ðya nè keto wona mum̄o ko. Yo nye yi bo ða ke kwadye. E nye nje kan̄e Yesu nye bo, né bo kel ne nye nda yi bo kwadya ké.

*Bo ke by Yesu kè ngba ke kroa
(Mt 27; Mk 15; Jh 19)*

²⁶ Ke ngimo te yi bo ða ke by Yesu kwà no ké, e bo san̄gwa ne wete mbam nde Simón, mo Siren ke yokwe ngwan̄. E bo biye nye sobidyè nye kroa nde, a kèndi no ke koŋ Yesu.²⁷ Nyangwe ngil botu ðe ðya nè ðaŋa bomari ða ke ðengwe Yesu. Boma ðete ða ke jaba wo yotu keto ne.²⁸ E Yesu yens̄a ðene bomari lepo nye bo nde: «Wune boma ðe Yerusalem, wune tì lel keto mbe na, yasi wete, wune lèl keto yun nè keto ðono bun.²⁹ Keto wune ðũkwe nde, metu ta ðya yi bom̄o ta lepo nde: «Bekundu nè bomari ðete ðe tì ja yi nye ne ðonosike ðeri wete yeso ðaka ne mesosa.»³⁰ Ke ngimo te yite bom̄o ta lepo nye mekeki nde: «Wune ðál ke to su.» Bo ta lepo sendi nye mekoru nde: «Wune mbási wuse.»³¹ Ma nge bo kele ðete ne ðosuna jeti, yo má nje ðe nan ne sɔsuna jeti?»

³² Ke ngimo te yi bo ðon̄ma Yesu kwà no ké, e bo by sendi botu ðe kelna nyangwe beya mekele yìba, né bo kè wo bo nda Yesu.

³³ Ke bo ma kumo ke mbe ye yi bo jeba nde Gbon̄go to ké, e bo ngba Yesu womete ke kroa, ngba sendi botu ðe nyangwe beya mekele ðaka yìba, wete ke kroa te wene pulo mbam by Yesu, wete ke wene pulo gare ne.³⁴ E Yesu lepe nde: «Da, tiko bo ne ngwete, keto bo yeti ke duwe yasi te yi bo kele ké na.» Bo ðon̄ma melambo mene l̄y ke mbari yì kabidyà ne yo.³⁵ Bom̄o ða womete ðiki ðene. Bekum ðikima nyeto nye lepo nde: «A ðikima jon̄gwe ðaŋa bom̄o. Ma ndana, a jon̄gwe yotu ne ne nguru wene, nge ðe nde, nye *Krist te yi Njam̄biye tokuma ko.»³⁶ Besoja ðikima nyeto nye sendi. Bo kà ke kèki ne jekidyè ðyan̄jina menjam nye³⁷ lepo nde: «[Ŋ]e ðe nde, we kumande Beyuden, jon̄gwe yotu yo ne nguru wo.»³⁸ Bo ketima yìna yasi ngba ke to kroa ne nde: «Yoko kumande Beyuden.»

³⁹ Ke njoka botu ðe kelna nyangwe beya mekele yi bo ngbama ke kroa ðaka, wete

toyma Yesu lepo nye nye nde: «'We yeti *Krist na? Jon̄gwe yotu yo ne nguru wo, nè we jon̄gwe sendi wuse.»⁴⁰ E yoru ndeye nye lepo nde: «Yo nge, we ti kám̄bi Njam̄biye na? Mbam ko ke san̄gwa ne kiya mendeya nè mebon̄e nda wuse.⁴¹ Nè we nè mi, yusu yakama ne wuse ðengwe nyangwe beya mekele musu. Ke ðe mbam te yoko, a tì kele ne beya yan̄a na.»⁴² E nye nje lepo nde: «Yesu, nò ták̄a mi kome we ta nje nam̄o mboko ké.»⁴³ E Yesu lepe nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we ké: Muka sine we ta ðiyò ke *Paradis!»

⁴⁴ Yo ða ke poku ðembe yeso, e yitil kele ke to meneti hene kumo ke hawa yitati te yi ðekoko.⁴⁵ E misi me yeso ðibidyà. E nyangwe lambo te yi ða kesate ke mbe ye te yi ne kiyo ke mban̄jo Njam̄biye ké nyaliye ke ðembe.⁴⁶ E Yesu kemb̄e lepo ne men ke kwey nde: «Da, mi ke yokidyè Sisiy mbe nye ke mebo mo!» Ke nye ma si lepo ðete ké, e nye jeye gwe.⁴⁷ Ke kum besoja te e ða womete ko ma ðene yasi te yi kwan̄nama ké, e nye lukse Njam̄biye lepo nde: «Mbam ko ða gbate ngben̄ mumo!»⁴⁸ Bom̄o njà ne ngil yi nje ðene yasi te yi kwan̄nama ké. Ke bo ma si ðene mekele men̄ori ké, e bo hene kpo bo ke ðeti jaba ðuwe no.⁴⁹ Ben̄jon̄ ðe Yesu hene nè boma ðete ðe ðengwa nye kande Galile ðaka ðyama ne nan ðene meyasi mete yi ða ke kwan̄na ké.

Pumbuna Yesu

(Mt 27; Mk 15; Jh 19)

⁵⁰ Wete mbam nde Yosep ða ke njon̄ nyangwe josi Beyuden. A ða kimo mumo, ðe sendi ne ngben̄.⁵¹ A ða mo Arimate ke meneti me Beyuden. Sendi, a ða ke ladiye *Kando Njam̄biye. A tì nye mumo ne ke melèpi nè ke meyasi mete yi ben̄jon̄ ðene pesima ke kasi Yesu ké na.⁵² E nye kè ke yi Pilat kè diyè mun̄ Yesu.⁵³ E Pilat jaye. E Yosep pidye mun̄ Yesu ke kroa boye ne ndomb̄o by kè ningwe ke moy ðon̄jon̄ te yi bo timma ke nyangwe tari ké. Bo tì pumbe wete mumo kete ne mbombu na.⁵⁴ Yo ða yeso te yi bo ðiki komsa kete ké, sendi bukwà ndi mon̄o ngimo ne mbet, né *Saba kandi.⁵⁵ Boma ðete ðe ðengwa Yesu wule Galile ðaka kà tikidyè Yosep ke mbe ye ðon̄jon̄. Bo ðen̄ma ðon̄jon̄ ðene sendi nda yi bo ningwa ne mun̄ Yesu kete ké.⁵⁶ Bo yokwà mate kè kombile yìna memuto mete yi ða ne kimo metul nè melobinda. Ke yeso Saba ma ðya, e bo wedyà ðengwe membon̄ja man.

24

Womiya Yesu

(Mt 28; Mk 16; Jh 20)

¹ Misi pupè ke bosa yeso te e kande jon̄ja sondi, e boma ðaka teme ðemen̄mene ne

sut, bu memuto mete yi bo kombila ké kè nò ke bonson. ² Bo ka dolo nde, bo ma njeje tari te yi bo dibima ne numbu bonson ké soje. ³ E bo nyije ke moyte kine beje muj Kumande Yesus na. ⁴ Ke ngimo te yi bo ba ndi ke ngbakima yasi te yi kwanama ké, bo sem semo, bembam yiba ke keki yan ne wumna melambo ne mbon mbon. ⁵ E boma gwe wɔ budyate sokwe membambu beje meneti. E bembam benori lepe nye bo nde: «Ige kele yi wune sa mo te e ne jon ke mbej bemuj ké? ⁶ Yesus yeti se waka na, a womiya. Wune taka yasi te yi nye lepima nye wune ke ngimo te yi nye ba nò ke Galile ké. ⁷ A lepima nde: «Yo kponate nde, bo ta dyanɔwe *Mɔno mumo nye botu be mebeyo. Bo ta ngba nye ke kroa, a má nje womiye ke metu yitati.» ⁸ Ndana, e boma nje take melepi mete yi Yesus lepima ké. ⁹ E bo yokwe ke bonson ké yekidyé meyasi mete yi kwanama hene ké nye bejeke kamo jo wete nè bari hene. ¹⁰ Boma bete be yekidyé meyasi mete nye botu be tomun be Yesus baka ba Mariya, ngondu Magdala nè Yuwana nè Mariya te nyangwe ne Jak nje bu boma bete be bene bo ka baka. ¹¹ Botu be tomun be Yesus ti jaye meyasi mete yi boma yekidyé nye bo ké na. Bo bonma yo nda kano. ¹² Ko cete, e Piyer sedye kwá kè ke bonson. A butumama, e nye beje ndi mendombo ke meneti. Ke konje, e nye ngbakima yasi te yi kwanama ké budyate kwá nò ké tu dyene.

Yesus ke punje yotu nye bejeke yiba

*ke nje Emayus
(Mt 28; Mk 16; Jn 20)*

¹³ Ke kiya yeso te bejeke be Yesus yiba temma yi kè ke wete dya nde Emayus, londo te kilometa kamo jo wete ne Yerusalem. ¹⁴ Bo ba ke nye mesimo ke kasi meyasi mete yi kwanama hene ké. ¹⁵ Ke ngimo te yi bo ba ke nye mesimo biye ne meso cete ké, e Yesus nje dolo bo toke kendi bene bo. ¹⁶ Ko cete, yija yaja dibima misi man, ma bo me nje duwe nye. ¹⁷ E nye diyé bo nde: «Yo mesimo me nge yi wune nye kendo nò ké?» E bo teme ne tinna menɔmbi. ¹⁸ Ke njoka yan yiba, e wete nde Kleyopas yensa nye nye nde: «Gba siya mo te e diyé ke Yerusalem kine duwe meyasi mete yi kwanama ke metu mete yike ké ndi gba we nyepo?» ¹⁹ E Yesus diyé bo nde: «Yo nge yi kwanama ké?» E bo yensa nye nye nde: «Yo kasi Yesus te mo Nasaret. A ba cétina mo punja melepi me Njambiye ke mekele nè ke melepi ke mbambu Njambiye nè ke mbambu bomo hene. ²⁰ Bekum be nyena sadaka nye Njambiye nè bekum busu bonma nye nye

bekum be Rom be diyé ne dya baka, né bo wo nye. E bo ngba nye ke kroa. ²¹ Wuse ba ne bibina temo nde, yo nye ta soje kando Isarayel ke beya diyó. Yasi wete, ne takinate yinori hene, yo me ké muka metu yitati yi meyasi mete kwanama nò ké. ²² Ke kimo lepinate baha boma ke njoka su nja leke temo su. Bo temma muka bemenmene ne sut kè ke bonson. ²³ Yasi wete, bo ti dolo muj ne na. Bo yokwa nje yekidyé nye wuse nde, bejaki be Njambiye punja yotu nye bo. E bejaki lepe nye bo nde, a ne jon. ²⁴ Ke konje, baha benjon busu nja ké sendi ke bonson. E bo beje meyasi ndi nda yi bomari yekidyé ké. Ndi nye, bo ti beje nye na.» ²⁵ Ndana, e Yesus lepe nye bo nde: «Wune botu bete be kine dyanɔ baka, wune muj ne tiko temo ke meyasi mete yi botu be punja melepi me Njambiye lepima ké nedo na. ²⁶ Yo ti be nde, *Krist sanɔngwanɔwe ne mebone cete, na nje be ne meluksa mene na?» ²⁷ E nye nje nembé kasi jonɔwe dyene ke moy mekana me Njambiye hene kande ke mekana mete yi Moyisi ketima ké kè nò ke mekana me botu be punja melepi me Njambiye hene.

²⁸ Ke bo ma wuta ne dya te yi bejeke ba ke kè kete ké, e nye kele nda a ke kwá li bo. ²⁹ Yasi wete, e bejeke jeliye nye lepo nde: «Yako sine wune, keto bekoko ma dya, yeso ma balo.» E nye nyije tu, na kè ya bene bo. ³⁰ Ke nye ma kwá diyó bene bo ke mbej medye ké, e nye bu mampa nye Njambiye wosoko leke nje bu nye bo. ³¹ Ndana, e misi man butuna, e bo nje duwe nye. Yasi wete, e nye dimbiye ke misi man. ³² E bo lepe tande yan nde: «Lepi te yi nye dikima lepo nye wuse ke nje nè nembina melepi mete yi yo kinate ke mekana me Njambiye te yi nye dikima nembé ké ti lu wuse ke temo na?»

³³ E bo teme ndi ke kiya ngimo te yokwe ké Yerusalem dolo bejeke kamo jo wete nè benjon ban ke mbej wete ³⁴ ke lepo nde: «Kumande Yesus womiya gbate. A punja yotu nye Simon.» ³⁵ E bejeke baka yiba nje yekidyé sendi yasi te yi kwanama ne bo ke nje ké. Bo yekidyé nda yi bo nja duwe ne nye ke ngimo te yi nye lekima ne mampa ké.

³⁶ Ke ngimo te yi bo ba ndi ke yekidyé cete ké, bo sem semo, Yesus dyanma ke njoka yan lepo nye bo nde: «Wune dya ne te!» ³⁷ E bo gwe wɔ ngwanɔwa take nde, bo beja ablasa. ³⁸ Yasi wete, e nye lepe nye bo nde: «Keto nge yi wune gwe wɔ ké? Keto nge yi wune be sendi be njel metake te yite ke moy metemo mun ké? ³⁹ Wune beja mebo membe nè mekol membe. Yo mi gbate gbate. Wune dobila yotu mbe, né wune beja kimote, keto ablasa yeti ne

membundu nè meyeso nda yi mi teme no ke mbombu wun ké na.» ⁴⁰ E nye lepe dete tedye ne bo mebo nè mekol mene. ⁴¹ Bo ti jaye nedo na, keto mesosa kwanma bo. Nda bo ka ndi mbombu yi ngbakima ké, e nye diyé bo nde: «Wune ne yiya yasi waka yi mumo yakama dye?» ⁴² E bo bu fumbuna njanjo nè papi jo wete nye nye. ⁴³ E nye bu yo dye ke misi man.

⁴⁴ E nye nje lepo nye bo nde: «Ke ngimo te yi mi ba no sine wune ké, mi dikima lepo nye wune nde: Meyasi hene te yi ba ketinate ke kasi mbe ke moy mekana me membonga te yi Moyisi ketima nè ke moy mekana me botu be punja melepi me Njambiye nè ke moy mekana me Besom ké ta kelna gbate.» ⁴⁵ Ndana, e nye bute dyan dyan, né bo woku ne to melepi me Njambiye. ⁴⁶ E nye lepe nye bo nde: «Yo ketinate nde, *Krist ta sangwa ne mebone gwe nje womiye ke njoka bemu ke metu yitati. ⁴⁷ Bo ta pele nye mekando hene ne dino dyene nde, bo yensangwe metemo jaye mebeyo man, né Njambiye tiki bo ne ngwete. Bo ta pele kande ke Yerusalem. ⁴⁸ Wune ta yekidye meyasi mete yi wune bejma ké. ⁴⁹ Wune dukwe nde, mi ta njese wune Kim Sisi te yi Sanmbé kpoma ké ne nguru wombe. Wune diy ke moy dya kumo ke ngimo te yi wune ta bu ne nyangwe deti te ké. Yo ta wule ke dyobo nje ke yotu yun.»

*Yesus ke yokwe ke dyobo
(Mk 16)*

⁵⁰ E nye bu bo ké no pulo Betani. E nye kaje mebo kenje kwey nye bo mekombila. ⁵¹ Ke ngimo te yi nye ba ndi ke nye bo mekombila dete ké, e nye baka ne bo. E Njambiye yokidye nye kenje dyobo. ⁵² Ke bo ma si kano nye ké, e bo yokwe ké Yerusalem ne nyangwe mesosa. ⁵³ Bo diyma metu hene ke mbanjo Njambiye yi lukse Njambiye.

Kimɔ Tom Yesus Krist te yi Jan ketima

Mekana mete yoko, yo Jan kete yo. Ke njoka bejeke be Yesus, yo nye Yesus jekima kwadye (Jn 20:2). Dino sangwe ba nde Sebede. Jan kelma mesay bene Piyer (Bt 3). A ketima sendi yija mekana yitati (1/2/3 Jan), bu sendi mekana me Punja meyasi.

To mekana mete yi nye ketima ke tedya nde, *Krist nye Njambiyɛ. Jeko kwa kwango a keti yo, ne bomo tiki temo nde, Yesus nye Krist, Mono Njambiyɛ, ne bo be ne jongwe keto dino dyene (Jn 20:21). Ke moy mekana mene Jan ke tedye teri Yesus: Nye Mono Njambiyɛ. Njambiyɛ tomma nye njese ke meneti maka. E nye diki lepo ndi yasi te yi Njambiyɛ dikima lepo nye nye nde, a lepi ke.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yitan jo yiba:

1. Yesus Mono Njambiyɛ, nye yi bo jeba nde Lepi ko ba kete kpo ne kpo. A nja jadye ne membundo nda bomo hene (kumte 1).
2. Jan te mo topuna bomo ke moraku ke lepo yasi te yi nye duwa ne ngbak ngbak ke kasi Yesus (kumte 1).
3. Yesus Mono Njambiyɛ ke tedye ngungudye ne ke mesay mene ke misi me bomo (kumte 1-12).
4. Yesus Mono Njambiyɛ ke tedye mekwadya ke mesay mene (kumte 13-17).
5. Yesus Mono Njambiyɛ nya yotu ne ne sadaka (kumte 18-19).
6. Yesus Mono Njambiyɛ ke punje yotu ne tedye ke kon womiya ne (kumte 20).
7. Yesus Mono Njambiyɛ te e womiya ko njuku jongwe (kumte 21).

Kasi Mo te yi bo jeba nde Lepi ko

¹ Pinjo te yi Njambiyɛ ti pa kuso mboko na, yoko yi bo jeba nde Lepi*¹* ko ba kete. A ba bene Njambiyɛ. Lepi te ndi Njambiyɛ. ² Yoko yi bo jeba nde Lepi ko ba bene Njambiyɛ pinjo te yi Njambiyɛ ti pa kuso mboko na. ³ Yoko yi bo jeba nde Lepi ko kuse meyasi hene. Ke meyasi mete yi diye ke, kine nye na, ko ma yanja wete ne wete ti kusuna na. ⁴ A ba njuku jongwe, e jongwe te be mejasi mete yi bomo. ⁵ Ma mejasi mete ke pano ke moy yitil. Yasi wete, yitil ti jaye mejasi na.

⁶ Njambiyɛ tomma wete mbam njese. Dino dyene ba nde Jan. ⁷ A nja, na nje pel yasi te yi nye bejma ne yi nye duwa ke kasi mejasi maka, ne bomo hene kwa ne nje yasi te yi nye pele ke yi tiko ne temo ke

mejasi mete. ⁸ Ndi nde, gba nye ne nguru wene ti be mejasi mete na. Yasi wete, a njaki, na nje lepi yasi te yi nye bejma ne yi nye duwa ke kasi mejasi mete. ⁹ Mejasi mete ba gbate kpas mejasi mete yi nje ke to meneti paniye puye nye mumo hene.

¹⁰ Yoko yi bo jeba nde Lepi ko ba ke to meneti. Sendi, Njambiyɛ kwanma ne nye yi kuso ne meneti. Yasi wete, botu be meneti maka ti duwe nye na. ¹¹ A ka ke dya dyene. Ko dete, beman ti jaye nye na. ¹² Yasi wete, bomo hene be jayma nye tiko temo ne nye, a kelma nde, bo njaki nje be bomo be Njambiyɛ. ¹³ Botu bete ti njaki nje be bomo be Njambiyɛ ne nje te yi membundo nda yi nyari ja ne monosike ho nda yi mbam kwadye be ne bonosike ke na. Yasi wete, yo nde, yo Njambiyɛ nye bo jonja jongwe.

¹⁴ Yoko yi bo jeba nde Lepi ko nja yensa be gba mumo ne membundo. E nye diye ke njoka su. A ba tondunate ne ngikwa ne gbakasi. E wuse bene nyangwe mekele mene, nyangwe mekele mete yi Da nya Kiko Mono wene deti te yi kelo. ¹⁵ Jan lepima yasi te yi nye duwa ke kasi ne, e nye kembidya lepo nde: «Yo nye yi mi dikima lepo nde: <Yoko e ta nje ke kon mbe ko kwa mi, keto nye kete kpo ne kpo. Yasi wete, mi njaki nje mbe njime.> » ¹⁶ Wuse hene bonjma kwalo kimo meyasi hene te yi yo tondunate ke moy temo ne ke. ¹⁷ Njambiyɛ kwanma ne moyisi yi nye ne wuse membonja mene. Yasi wete, yi tedye ngikwa ne gbakasi nye bomo, a nja kwa ne Yesus Krist. ¹⁸ Ko mumo wete ne wete ti bene Njambiyɛ wete yeso, soje ndi Kiko Mono Njambiyɛ, nye e diye bene Sangwe nda kol bene jon ko, yo ndi nye kelma nde, bomo dukwe nye.

Kasi Jan te mo topuna bomo

ke moraku
(Mt 3; Mk 1; Lk 3)

¹⁹ Wete yeso bana bekum Beyuden be Yerusalem tomma bana botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ ne bana botu be kando *Levi ke diye Jan nde: «We, we nda?» E Jan lepe yasi te yi nye duwa ke. ²⁰ E nye yensa ne sansan kine sodye yanja na lepo nde: «Mi yeti mbe *Krist na.» ²¹ E bo nje diye nye nde: «We ba nda, we Eli?» E nye lepe nde: «Ko na, mi yeti Eli na.» E bo ke mbombu diye nye nde: «We mo punja melepi me Njambiyɛ te yi bo dikima lepo nde, a ta nje ko?» E nye yensa nde: «Be.» ²² E bo nje diye nye ndana nde: «We ba nda? Lepo nye wuse, keto wuse yakangwe ke lepo nye botu bete be tomma wuse baka. Ndana, we ne nguru wo lepi nde, we nda?» ²³ E Jan lepe nde: «Mi mbe mo te yoko yi Esayi te mo punja melepi

mɛ Njambiyɛ lɛpima nde: «Wusɛ mumo kɛ kɛmbidya kɛ moy konɔr nde: Wunɛ tɛmbidya nje Baba Mboko nɛ ngbɛn.» »
²⁴ Botu bɛtɛ yi bo tomma baka bɛ kɛ njɔn *Befarisɛ. ²⁵ Ɛ bo diyɛ Jan nde: «Ɔɣɛ bɛ nde, wɛ yeti *Krist ho Eli ho mo punja mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ, ma keto nɣɛ yi wɛ nje tɔpɛ bomo kɛ mɔrɔku kɛ?» ²⁶ Ɛ Jan yɛnsa nyɛ bo nde: «Mi tɔpa mbɛ bomo kɛ mɔrɔku. Yasi wɛtɛ, yo nɛ wɛtɛ mumo kɛ njoka yun yi wunɛ yeti kɛ duwɛ na. ²⁷ Mo tɛ ta nje kɛ kon mɛ. Yasi wɛtɛ, mi ti yaka wunɛ kɔl menakala kɛ kol nɛ na.»
²⁸ Mɛyasi mɛtɛ kwɔɔnɔnɔnɔwɛ kɛ wɛtɛ mbɛy nde Betani kɛ nɣinɛ Yurdɛ, kɛ mbɛy tɛ yi Jan dɔkima tɔpɛ bomo kɛ mɔrɔku kɛ.

Jan kɛ lɛpina kɛ kasi Yesus

²⁹ Misi pupɛ Jan bɛɔna Yesus kɛ nje kɛ yɛnɛ. Ɛ nyɛ lɛpɛ nde: «Nɛ bɛɔna *Mɔno Sam Njambiyɛ ɛ sɔnɛ mɛbɛyo mɛ botu bɛ mɛnɛti maka kɔ! ³⁰ Yo nyɛ yi mi dɔkima lɛpɔ mbɛ kasi nɛ nde: «Kɛ kon mɛ, wɛtɛ mumo ta nje, nyɛ kwɔ mi, keto nyɛ ketɛ kpo nɛ kpo. Yasi wɛtɛ, mi njɔki nje mbɛ njimɛ.» ³¹ Kɛ yɛmbɛ, mi ti bɛ kɛ duwɛ tɛri nɛ na. Yasi wɛtɛ, mi njɔ kɛ mɛsay mɛ tɔpuna bomo kɛ mɔrɔku, nɛ botu bɛ kando Isarayɛl duwɛ nɛ nyɛ.» ³² Ɛ Jan kɛ mbɔmbu lɛpɔ nɛ saɔsaɔ nde: «Mi bɛɔna Kimɔ Sisɔn nɛ misi mɛmbɛ kɛ piyɛ wulɛ dɔyɔbɔ nda pepɔ nje dɔyɔ kɛ yotu nɛ. ³³ Kɛ yɛmbɛ, mi ti bɛ mbɛ kɛ duwɛ tɛri nɛ na. Yasi wɛtɛ, yɔko ɛ tomma mi nde, mi njɔki tɔpɛ bomo kɛ mɔrɔku kɔ lɛpima nyɛ mi nde: «Mo tɛ yi wɛ ta bɛɔnɛ Kimɔ Sisɔn kɛ piyɛ nje dɔyɔ kɛ yotu nɛ ko, yo nyɛ ta tɔpɛ bomo kɛ Kimɔ Sisɔn.» ³⁴ Mi bɛɔna mbɛ nyɛ nɛ gba misi mɛmbɛ, ɛ mi lɛpɛ nde: Yɔko Mɔno Njambiyɛ!»

Yesus kɛ tɔkɛ bosa bɛjɛkɛ bɛnɛ (Mt 4; Mk 1; Lk 5)

³⁵ Ya tu wɛtɛ kɛ konɛtɛ, ɛ Jan bɛ ndi kɛ kiya mbɛy tɛ yi nyɛ dɔkima kɛ ketɛ kɛ bɛnɛ bɔna bɛjɛkɛ bɛnɛ yɔba. ³⁶ Ndana, kɛ nyɛ ma kaɔnɛ misi bɛɔnɛ Yesus kɛ kwɔ kɛ, ɛ nyɛ lɛpɛ nde: «Nɛ bɛɔna, *Mɔno Sam Njambiyɛ kɔ!» ³⁷ Bɛjɛkɛ bɛnɛ bɛnɔri yɔba wokuma yasi tɛ yi nyɛ lɛpima kɛ, ɛ bo tɛmɛ bɛɔnɔwɛ Yesus. ³⁸ Kɛ Yesus ma yɛnsa kɛ, a bɛɔna, bo kɛ bɛɔnɔwɛ nyɛ. Ɛ nyɛ diyɛ bo nde: «Wunɛ sɔn nɣɛ?» Ɛ bo yɛnsa nyɛ nyɛ nde: «Rabi,» yitɛ nde yekele, «wɛ dɔyɔ dɔyɔ wɛ?» ³⁹ Ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ bo nde: «Wunɛ njɔki bɛɔnɛ.» Dɛtɛ, ɛ bo kɛ kɛ bɛɔnɛ mbɛy nɛ. Ɛ bo kwɔnɔdɛyɛ bɔkɛwɛ yɛsɔ tɛ bɛnɛ bɛ Yesus. Yo bɛ kɛ pɔku nɣimɔ yini tɛ yi bɛkoko.

⁴⁰ Kɛ njoka bɛjɛkɛ baka yɔba bɛ wokuma yasi tɛ yi Jan lɛpima, ɛ bo tɛmɛ bɛɔnɔwɛ Yesus baka, Andɛrɛ tɛ maɔn nɛ Simɔn Piyɛr bɛ kɛ njokate. ⁴¹ Kɛ konɛtɛ, ɛ Andɛrɛ kwɔ nɛdɔ kɛ dolɔ maɔn wɛnɛ Simɔn lɛpɔ nyɛ

nyɛ nde: «Wusɛ bɛɔna Mɛsi,» yitɛ nde *Krist. ⁴² Ɛ nyɛ bɔ Simɔn kɛ no kɛ yi Yesus. Ɛ Yesus kaɔnɛ misi bɛɔnɛ Simɔn lɛpɔ nde: «Dɔno dɔyɔ nde Simɔn, dɔno sɔnɔwɛ nde Jan. Bo ta jɛba wɛ nde Sefas, yo Piyɛr, yitɛ nde tɛri.»

⁴³ Misi pupɛ ɛ Yesus pɛsɛ nde, a kɛ kwɔ kɛ Galilɛ. Ɛ nyɛ saɔnɔwɛ nɛ wɛtɛ mbam nde Filip. Ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ nyɛ nde: «Bɛɔnɔwɛ mi.» ⁴⁴ Filip bɛ mo dya Betsayda, dya bɛ Andɛrɛ bɛnɛ Piyɛr. ⁴⁵ Kɛ konɛtɛ, ɛ Filip kwɔ saɔnɔwɛ bɛnɛ Nataniyɛl. Ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ nyɛ nde: «Wusɛ bɛɔna mo tɛ yi Moyisi ketima yasi kɛ kasi nɛ kɛ mekana nɛ mɛmbɔnɔwɛ mɛ Njambiyɛ tɛ yi nyɛ ketima kɛ. Botu bɛ punja mɛlɛpi mɛ Njambiyɛ lɛpima sendi kasi nɛ. Mo tɛ, yo Yesus tɛ mɔno Yɔsɛp, dya dɔyɛnɛ kɛ Nasarɛt.» ⁴⁶ Ɛ Nataniyɛl yɛnsa nyɛ nyɛ nde: «Kimo yasi tɛ nda yakama wulɛ kɛ Nasarɛt kɔ?» Ɛ Filip nje yɛnsa nyɛ nyɛ nde: «Inja nje bɛɔnɛ.»

⁴⁷ Yesus bɛɔna Nataniyɛl kɛ kɛ kɛ yɛnɛ. Ɛ nyɛ lɛpɛ kɛ kasi nɛ nde: «Yɔko gba mɔno kando Isarayɛl nɛ yotu. Ko mɔno yekambiyɛ tɛ yi sɛbila mumo yeti kɛ yotu nɛ na.» ⁴⁸ Ɛ Nataniyɛl diyɛ nyɛ nde: «Wɛ dɔkɛwɛ mi wɛ?» Ɛ Yesus yɛnsa nyɛ nyɛ nde: «Pɔnɔ tɛ yi Filip ti pa jɛba wɛ na, kɛ nɣimɔ tɛ yi wɛ bɛ kɛ nji *figiyɛ kɛ, mi bɛɔna wɛ.» ⁴⁹ Ɛ Nataniyɛl yɛnsa nyɛ nyɛ nde: «Yekele, wɛ Mɔno Njambiyɛ, wɛ Kumandɛ Isarayɛl.» ⁵⁰ Ɛ Yesus lɛpɛ nyɛ nyɛ nde: «Yo keto mi lɛpima nyɛ wɛ nde, mi bɛɔna wɛ kɛ nji *figiyɛ, yori yi wɛ tɛkɛ nɛ tɛmo ndana nɛ mi kɛ? Ma wɛ ta bɛɔnɛ yɔna nyɔnɔwɛ mɛkele kwɔ yikɛ.» ⁵¹ Ɛ Yesus kɛ mbɔmbu lɛpɔ nyɛ nyɛ nde: «Gbakasi yi mi lɛpɛ nyɛ wunɛ kɛ: Wunɛ ta bɛɔnɛ dɔyɔbɔ nyɛsɛ, bɛɔnɛ bɛjaki bɛ Njambiyɛ kɛ kɛ kwey piyɛ yaka nɛ to *Mɔno mumo.»

2

Yesus kɛ yɛnsa mɔrɔku nɛ mɛnjam

kɛ Kana

¹ Ya mɛtu yɔba kɛ konɛtɛ, ɛ yo bɛ nɛ yɔna jɛsɔ gwaki kɛ Kana kɛ Galilɛ. Nyɔnɔwɛ nɛ Yesus bɛ ketɛ. ² Bo jɛbama sendi Yesus bɛnɛ bɛjɛkɛ bɛnɛ kɛ jɛsɔ gwaki tɛ. ³ Dɔyɔ kɛ, ɛ mɛnjam siyɛ kɛ mbɛy jɛsɔ. Ɛ nyɔnɔwɛ nɛ Yesus nje lɛpɔ nyɛ nyɛ nde: «Mɛnjam siyama.» ⁴ Ɛ Yesus yɛnsa nyɛ nyɛ nde: «Nyari, sine wɛ nɛ lɛpi tɛ nda? Nɣimɔ tɛ yɛmbɛ ti pa dya na.» ⁵ Ɛ nyɔnɔwɛ lɛpɛ nyɛ botu bɛ mɛsay nde: «Yasi hɛnɛ tɛ yi nyɛ ta lɛpɔ nyɛ wunɛ, nɛ wunɛ kɛl yo.» ⁶ Yinɔri nyɔnɔwɛ mɛmbɛ yitan jo wɛtɛ yi bo kelma nɛ tari kɛ bɛ womɛtɛ. Mɛmbɛ mɛtɛ dɔkima bɛ nɛ mɔrɔku tɛ yi Bɛyuden dɔkima kito nɛ yotu nda yi mɛmbɔnɔwɛ mɛ mison yan dɔkima tɛdɛyɛ kɛ. Mɛ tɛ wɛtɛ yakama bɔ

mendaki nda gomay wete ne numbu te.
⁷ Ndana, ε Yesus lepe nye botu be mesay nde: «Wune taya mɔrɔku tonje membe menɔri.» ε bo taye mɔrɔku tonje membe ne letete. ⁸ ε nye nje lepo nye bo nde: «Wune taya yo ndana ne mbet kɛ nye mɔ te ε diye ne kabina medye ko.» ε bo taye kɛ nye nye. ⁹ ε nye bofe mɔrɔku menɔri yi ma lingwe menjam kɛ, ma a ti duwe ne mbey te yi menjam mete wulma nje nɔ kɛ na. Yasi wete, botu be mesay, bo botu bete be tayma mɔrɔku baka duwa to te kimote. Ndana, ε nye kwɔ kɛ jeba mbam te ε kelma gwaki ko lepo nye nye nde: ¹⁰ «Kɛ kabina menjam hene, bo kanda kabo kimo menjam nye bomɔ. Kɛ kɔnte, bo ma nje nye bo yike yi ti kumɔ nyɔŋɔ kɛ njime, ke misi man me ke linja. Ma yasi wete, we bakidya yo kimo menjam yi ladye ne ngimo te yoko.»

¹¹ Kɛ njoka meyekambiye hene te yi Yesus kelma kɛ, a kanda ne yoko yi nye kelma ndana ke Kana ke Galile ko. Dete, a tedya nyangwe deti ne, ε bejeke bene tike temo ke yene. ¹² Kɛ kɔnte, ε Yesus seliye kɛ ke Kapernaum bene nyangwe nɛ beman nɛ bejeke bene. Bo kwanɔya ndi mɔno metu ne mbet mate.

Yesus ke dudye botu be dyanɔwa

*meyasi ke mbanjo Njambiye
 (Mt 21; Mk 11; Lk 19)*

¹³ Kɛ ngimo te yite jeso *Paska Beyuden ba ke wuta. ε Yesus kwɔ kɛ ke Yerusalem. ¹⁴ Kɛ nye ma dya ke mbanjo Njambiye kɛ, a dol bomɔ ke dyanɔwe meyasi, be dyanɔwe benday, be dyanɔwe besam nɛ be dyanɔwe bepepo. A dolma sendi botu be senjina moni ke diyo. ¹⁵ Ndana, ε nye bu mekol boye kelo ne njambala dudye bo hene punje womete bene besam ban nɛ benday ban. ε nye si wanjo moni me botu be senjina moni tindɔ metefel bete ke meneti. ¹⁶ ε nye lepe nye botu be dyanɔwa bepepo nde: «Wune londu ne meyasi mete yike waka. Wune ti yensangwe tu Saɔmbe ne tu mejer na.» ¹⁷ Ndana, ε bejeke bene nje take lepi te yi yo ketinate ke moy mekana me Njambiye kɛ. Yo ketinate nde: «Mi kwadya tu dyo ne temo mbe hene. Yo ta kelo nde, mi sombu soɔn keto te.»

¹⁸ Kɛ baɔa bekum Beyuden ma beɔe dete kɛ, ε bo diye nye nde: «Yo kwalo meyekambiye te nda yi we ta kelo yi tedye ne wuse nde, bo nya we deti te yi kelo meyasi mete yi we kele kɛ?» ¹⁹ ε Yesus yensa nye bo nde: «Wune yangila mbanjo Njambiye te yike, ndi ke metu yitani mi ta si sumo yo ne kɔko.» ²⁰ ε bekum Beyuden nje lepo nde: «Sumna mbanjo Njambiye te yike boɔma wuse pɔke mesew kamoni jo yitan jo wete. We lepi gba nde, we ta nje

sumo yo ndi ke metu yitani nde?» ²¹ Yasi wete, Yesus ti lepi kasi mbanjo Njambiye na, a lepi ne yotu ne ne nguru wene. ²² Ndana, ke ngimo te yi Yesus ma nje womiye ke njoka bemun kɛ, ε bejeke bene take lepi ke yi nye dikima lepo kɛ. ε bo tike temo ke meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiye kɛ, tiko temo sendi ke lepi te yike yi Yesus lepima kɛ.

²³ Kɛ ngimo te yinɔri yi Yesus ba ke Yerusalem ke jeso *Paska Beyuden kɛ, ε budya bomɔ tike temo ne nye, keto bo beɔma meyekambiye mete yi nye dikima kelo kɛ. ²⁴ Yasi wete, Yesus ti tike temo ke yan na, keto a ba ke duwe bo hene kande nyinɔ to kumɔ nyey kol. ²⁵ Kɛ yene, yo ti be nde, wete mumo pan pa lepo yina yaja te yi mo te duwa ke kasi wete mumo nye nye na. Keto nye ne nguru wene duwa yasi te yi diye ke moy temo mumo kɛ.

3

Yesus bene Nikodem

¹ Wete mbam ba ke njɔn *Befarise nde Nikodem. A ba sendi wete kum ke njoka Beyuden. ² ε nye kɛ wete yeso ne tu ke yi Yesus lepo nye nye nde: «Yekele, wuse duwa nde, we nyangwe mo tedya membonga me Njambiye. Njambiye tomma we njese, keto mumo wete ne wete ti yaka kelo kwalo meyekambiye mete yi we kele kɛ, nge Njambiye ti be ke yene na.» ³ ε Yesus yensa nye nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we kɛ: Nge mumo ti jadye ne kɔko na, a ti yaka beɔe *Kando Njambiye na.» ⁴ ε Nikodem nje diye nye nde: «Ige mumo si jombe, a yakama kelo nan yi jadye no ne kɔko? A yakama yokwe sendi nyinɔ moy nyangwe nje jadye ne kɔko?» ⁵ ε Yesus yensa nye nde: «Gbakasi yi mi lepe nye we kɛ: Nge mumo ti jadye ne kɔko ne nje te yi mɔrɔku, jadye sendi ne nje te yi Kimɔ Sisij na, a ti yaka nyinɔ ke Kando Njambiye na. ⁶ Yasi te yi wule ke yi mumo ne nje te yi membundo beɔnangwe bone ndi nde, yo wula ke yi mo membundo. Yasi wete, yasi te yi wule ke yi Kimɔ Sisij beɔnangwe bone, ndi nde, yo wula ke yi Kimɔ Sisij. ⁷ We ti ngbakimangwe lepi te yi mi lepima nye we nde: «Wune yakanɔwe jadye ne kɔko kɛ» na. ⁸ Pupo kwɔn ke mbey hene te yi nye kwadye kwɔ kete kɛ. We ke woko nda yi yo mungula no kɛ. Ma yasi wete, we yeti ke duwe mbey te yi yo wulma kete nɛ mbey te yi yo kɛ kete kɛ na. Yo kwɔnangwe ndi sendi dete ke yi mumo hene ε jadye ne nje te yi Kimɔ Sisij ko.» ⁹ ε Nikodem nje diyo diye nye nde: «Yo yakama kwanɔna nan?» ¹⁰ ε Yesus yensa nye nye nde: «Gba we nyangwe mo tedya membonga me Njambiye ke kando

Isarayel, 'we ke ndekima meyasi menori?¹¹ Gbakasi yi mi lepe nye we ké: Wuse lépi yasi te yi wuse duwá, yekidyé yasi te yi wuse beɲma. Ko déte, ko wuné yeti ke jaye tiko temo ke melepi mete yi wuse nje lepo ke meyasi mete ké na.¹² Mi lepinama ke meyasi mete yi kwanɲa ke to meneti waka ke nye wuné, ma wuné ti jaye tiko temo kete na. Ndana, nge be nde, mi lêpinangwe ke meyasi mete yi beɲe kasi dyobo ké nye wuné, nge ta nje kelo nde, wuné jáya tiko temo ke melepi mete?¹³ Kine mumo wete ne wete é bendima ke dyobo na, soɲe ndi yoko é piya wule dyobo ko. [Mo te, yo *Mono mumo é diyé ke dyobo ko.]¹⁴ Ke ngimo te yi Moyisi ba no ke kongor ké, é nye bu yekambiye nyanɲe nye ke jeta tembidyé ke kwey. Yo ndi déte sendi yi bo yákanɲwe kelo ne Mono mumo tembidyé ke kwey.¹⁵ Yo yákanɲwe kelna déte, né mumo hene é tike temo ne nye ko be ne jongwe te yi kpo ne kpo.¹⁶ Yo nde, Njambiye jekima kwadyé botu be meneti maka, é nye nye ne Kiko Mono wene. Dete, mumo hene é ta tiko temo ne nye, a ti gwe yambile na. Yasi wete, a ta be ne jongwe te yi kpo ne kpo.¹⁷ Keto, Njambiye ti ma njésikwe Mono wene ke meneti maka, na nje jõe bomo na. Yasi wete, a tomma nye njese nde, na kwa ne nje ne jongwe ne bo.¹⁸ Mo te é tike temo ne nye, Njambiye yeti ke jõe nye na. Ma yasi wete, yoko é diyé kine tiko temo ne nye, Njambiye ma jõe nye, keto a ti tike temo ke yi Kiko Mono Njambiye na.¹⁹ To josi te yo nde, mejasi nja ke to meneti. É bomo yokwe kwadyé yitil seɲe mejasi, keto bo kwádyikwe kelo ndi beya mekele.²⁰ Yo nde, mumo hene é kele ndi beya mekele ke beno mejasi. A ti njáki ke puyé na, kambo mekele mene nje pundo puyé.²¹ Yasi wete, mumo hene é wokuna ne Njambiye kelo meyasi ne ngben, mo te njáki ke puyé, né bomo beɲ gbate nde, a kél meyasi nda yi Njambiye kwadyé ké.»

Jan ke basidyé lepina ke kasi Yesus

²² Ndana, ke kon meyasi menori, é Yesus teme kwa bene bejeke bene ké ke meneti ne Yuda. É nye kwanɲyé budya metu mate bene bo díki tope bomo ke moroku.²³ Ke ngimo te yite Jan ba sendi ke díki tope bomo ke moroku ke wete mbey nde Enon ke keki Salim. Jan dikima ké mate, keto moroku ba budyate mate. Dete, bomo dikima ké, é nye díki tope bo ke moroku.²⁴ Yo kwanɲama déte, keto ke ngimo te yite bo ti pa nye Jan ke jobo na.

²⁵ Ndana, é wete mo Beyuden be ne metando bene baɲa bejeke be Jan ke kasi meweya mesembo te yi membonga man tedye ké.²⁶ É bo teme ké dolo Jan lepo

nye nye nde: «Yekele beɲa, mo te yi wúne nye ba ke nginje Yurdé yi we dikima lepo kasi ne nye bomo ko me ne ke tope bomo ndana ke moroku. Ma bomo hene ke si lekwe ké pe yene.»²⁷ É Jan yeɲsa nde: «[Ge Njambiye ti nye mumo deti na, a ti yaka kelo yaɲa na.²⁸ Wuné ne nguru wun yakama lepo yasi te yi mi lepima ké. Wuné wokuma nda yi mi lepima nde: Mi yeti mbe *Krist na. Yasi wete, Njambiye kandima tomo mi nde, mi kwán mbombu ne nye.»²⁹ É Jan ké sendi mbombu lepo nde: «Nya gwaki wokunangwe ne mbam gwaki. Ma so ne mbam gwaki díy ne díyo ke keki so wene yi lenɲwe meto ke yasi te yi nye lepe ké. A ne mesosa budyate kome nye woke men mbam gwaki ké. Njena nyanɲwe mesosa yi mi no ndana ké, yo kwalo mesosa te yite.»³⁰ É Jan ké mbombu lepo nde: «Mekele mene díku díko ké no mbombu, nè yembe yókwe sine sina.»

Yesus wúla kwey nje no

³¹ «Yoko é wule kwey nje no ko kwa bomo hene. Mo meneti maka ndi mo meneti, a lépi ndi sendi yasi te yi beɲe meneti. Yoko é wule dyobo nje no ko kwa bomo hene.³² Meyasi mete yi nye beɲma nè yi nye wokuma, yo yite yi nye lepe nye bomo. Ma ko mumo wete ne wete yeti ke jaye tiko temo ke melepi mete yi nye lepe ké na.³³ Mumo hene é ma jaye tiko temo ke melepi mete yi nye lepe ké ma peso gbate nde, Njambiye nye yoko é lepe gbakasi.³⁴ Yo nde, yoko yi Njambiye tomma ko lépi ndi melepi me Njambiye, keto Njambiye tonja Sisij ne ke yotu ne ndi tu wete.³⁵ Saɲɲwe ke kwadyé Mono, é nye nye nye deti te yi namo meyasi hene.³⁶ Mo te é tike temo ne Mono, mo te ne jongwe te yi kpo ne kpo. Ma yoko é kele mbando kine tiko temo ne Mono, mo te ti be ne jongwe te na. Yasi wete, ngambi Njambiye ta díyo ndi ke to ne, bone kete.»

4

Yesus ke lepo melepi me Njambiye

nye wete nyari ke Samari

¹ Yesus duwá nde, *Befarise wokuma nde, a ma bu bomo budyate kenje ke kon ne kwa Jan, woko sendi nde, a ke tope bomo budyate ke moroku kwa nyo.² Ke yinori hene, ko Yesus ti tope mumo ne bo ne ke moroku na, yo ba bejeke bene.³ Ndana, ke Yesus ma duwe dete ké, é nye duwe ke Yuda yokwe ne koko ké Galile.⁴ Yi yokwe ké no Galile, é nye pese nde, a yákanɲwe kwa ne Samari.

⁵ Ndana, é nye kwa kumo ke keki wete dya nde Sikar ke Samari. Dya te ba ke keki pel meneti mete yi Yakop ma nyéki mono

wene Yosep ne liko ke metu me mbombu ké. ⁶ Ngɛ Yakop bɔ womete. Nda yotu Yesus bɔ katinatē ne kendi ké, ε nye kwɔ dɔyɔ metidyé ke keki ngɛ. Yo bɔ ke poku bembē yeso.

⁷ Yaka nɔ, wete nya Samari ke nje taye mɔrɔku. ε Yesus lepe nye nye nde: «Nyeƙo mi mɔrɔku, né mi hɔbiye.» ⁸ Yinɔri bejēke bēne ma kē ke mɔy dya kē bɔmɔ madye. ⁹ ε nya Samari kɔ nje dɔyɔ lepo nye nye nde: «'Gba we mɔ Beyuden njáki diyē mi ngɔndu Samari mɔrɔku ne nje te yin?» Nya kɔ lépi dte, keto Beyuden bēne botu bē Samari bɔ nda nja mbo bēne dte. ¹⁰ ε Yesus yeŋsa nye nye nde: «We má dukwe yasi te yi Njambiye nye ké, duwe sendi mɔ te ε lepe nye we nde: «Nyeƙo mi mɔrɔku, né mi hɔbiye kɔ,» ma yo gba we jombē mɔrɔku ke bɔ ne. Ma nye nya we mɔrɔku mete yi kele nde, mumɔ bēki ne jɔngwe ké.» ¹¹ ε nyari lepe nye nye nde: «Nyangwe mbam, mapi te yi we ta taye ne mɔrɔku yeti. Sendi, mbey tayna mɔrɔku ne hebebe. Ma we ta nje bɔ bɔ mɔrɔku mete yi kele nde, bɔmɔ bēki ne jɔngwe ké we?» ¹² Saŋmbambo wusu Yakop tikima wuse ne ngɛ ke. Nye ne nguru wene nē bɔnɔ bēne nē betiter bēne hɔbiya ndi mɔrɔku me ngɛ kɔ. Ma ndana, 'we táka gba nde, we kwɔ nye?» ¹³ ε Yesus yeŋsa nye nye nde: «Mumɔ hene ε hɔbiye mɔrɔku mete yike ta kē mbombu gwe yesidyé. ¹⁴ Yasi wete, mɔ te ε ta hɔbiye mɔrɔku mete yi mi ta nye nye ké tí gwe se yesidyé wete yeso na. Yo nde, mɔrɔku mete yi mi ta nye nye ké ta nje bē ke yotu ne nda ngɛ te yi sokula ké, kelo nde, a bēki ne jɔngwe te yi kpo ne kpo.» ¹⁵ ε nyari yeŋsa nye nye nde: «Nyangwe mbam, nyeƙo mi mɔrɔku mete yite, ma mi nje kē mbombu gwe yesidyé yí kala nje sendi waka nje taye mɔrɔku.» ¹⁶ ε Yesus nje lepo nye nye nde: «Ken jeba njoŋɔ, nɔ yɔkwē nje sendi waka.» ¹⁷ ε nyari yeŋsa nde: «Mi yeti ne mbam na.» ¹⁸ ε Yesus lepe nye nye nde: «Yi we lepe ké, gbakasi. We yeti ne mbam gbate na, keto ke jɔngwe dya, we ma bē ne bembam kumɔ yitan. Mbam te yi wúne nye jɔŋna ndana kɔ, yeti njoŋɔ na. Yasi te yi we lepima ké, yo gbakasi.» ¹⁹ Ndana, ε nyari yeŋsa nye nye nde: «Nyangwe mbam, mi ke bēne nde, we wete mɔ punja melēpi me Njambiye. ²⁰ Besaŋmbambo busu dikima kano Njambiye ke gba keki te yoko. Yasi wete, wune Beyuden kpál lepo yun nde, mumɔ hene yákaŋwe kano Njambiye ndi ke Yerusalem.» ²¹ ε Yesus yeŋsa nye nye nde: «Nyari, jaya yasi te yi mi lepe nye we ké kimɔte. Ngimɔ ke nje yi wune tí kano se Saŋgwe Njambiye kɔ ke keki te yoko kɔ ke Yerusalem na. ²² Wune botu bē Samari yeti

ke duwe yasi te yi wune kane ké na. Ma wuse kán su yasi te yi wuse ke duwe. Keto nje jɔngwe wúla ke yi Beyuden nje nɔ. ²³ Yasi wete, ngimɔ ke nje, yo ma si dya, ngimɔ te yi gba kpasa botu bete bē kane Saŋgwe Njambiye ta kano nye ne nje te yi sisin nē gbakasi. Keto saŋgwe Njambiye sáŋ kwalɔ botu bete bē kane nye ne nje te yite. ²⁴ Njambiye, nye Sisin. 'Dete, bɔmɔ bē kane nye, bɔ yákaŋwe kano nye ne nje te yi sisin nē gbakasi.» ²⁵ ε nyari yeŋsa nye nye nde: «Mi duwɔ nde, Mesi, yite nde *Krist ta nje. Kome nye ta nje ké, a ta nembē to meyasi hene nye wuse.» ²⁶ ε Yesus lepe nye nye nde: «Gba mi kɔ, mɔ te yi we lepe kasi ne kɔ, gba mi ε lepina nye we kɔ!»

²⁷ Yaka nɔ, bejēke bēne ke yokwe. ε bo ngbakima yi bēne nde, Yesus ke lepina bēne nyari. Ko dte, mumɔ wete ne wete tí bute numbu lepo nde: «We díya ba nye ngɛ?» ho nde: «Yo lepi te nda yi wúne nye lepe ké?» ²⁸ Ndana, ε nyari tike mapi tayna mɔrɔku womete kwɔ kē ke mɔy dya lepo nye bɔmɔ nde: ²⁹ «Wune njáki bēne ndi wete mbam. A lepima meyasi hene te yi mi kelma ke jɔngwe dyembē ké nye mi. 'Mbam te yeti *Krist na?» ³⁰ Ndana, ε bo punde duwe ke mɔy dya kē kome Yesus bɔ ké.

³¹ Ke ngimɔ te yite bejēke bɔ ke ngweta ne Yesus lepo nde: «Yekele, pa dyena wa.» ³² Yasi wete, ε nye yeŋsa nye bo nde: «Mi ne madye te yi dya, ma wune yeti ke duwe madye mete na.» ³³ ε bejēke lepe tande yan nde: «'Yite nde, wete mumɔ ma njese nye yinɔ madye?» ³⁴ ε Yesus nje lepo nye bo nde: «Medye membē, yo nde, mi kél yasi te yi Mɔ te ε tomma mi kɔ kwadye, tonje sendi mesay mēne. ³⁵ 'Wune ti lépi lepo nde: «Bukwɔ ndi ngwendē yini, né bɔ kandi soŋna nyambi ke ngwan na?» Ne lēngwe meto, mi ke lepo nye wune nde: Wune káŋa misi bēne ne mēngwan. Nyambi ma dte, ngimɔ soŋnate ma yaka. ³⁶ Mɔ te ε soŋe nyambi kɔ ke dolo nduku mesay mēne ke bɔ masa mesay. A soŋa nyambi te yi ma dte ké, né yo díy kpo ne kpo. Dete, né mɔ te ε bē bēko kɔ bē ne kiyā mesosa bēne yoko ε soŋe soŋa kɔ. ³⁷ Lepi te yi bo lepe nda kano nde: «Mɔ te ε bē bēko kɔ dele, ma yoko ε soŋe soŋa kɔ dele» ké, lepi te gbakasi. ³⁸ Ke bē mi, mi tomma wune kē soŋe nyambi kine pa bēne bōne nē mesay ne mbombu na. Baŋa bēŋma bōne ne mesay, ε wune nje kē yun mbombu ne mesay man.»

³⁹ Ke njoka botu bē Samari, budyate tikima temɔ ke yi Yesus, keto lepi te yi nyari lepima ké. A lepima nye bo nde: «Mbam te lepima meyasi hene te yi mi kelma ke jɔngwe dyembē ké nye mi.» ⁴⁰ Ke

botu be Samari ma kè dolo Yesus ké, ε bo ngweta ne nye nde, a kwāṅdya mōno metu bene bo ke dya dyan. E nye kwāṅdye metu yiba bene bo. ⁴¹ E baṅa budya botu be Samari nje tiko sendi temo ke yene, keto lepi te yi nye lepima ké. ⁴² E bo lepe nye nyari nde: «Wuse ti tiki temo ndana ke yene, keto yasi te yi we yekidya nye wuse ké na, yo keto wuse wokuma yasi te yi nye lepima ké ne meto musu, duwe sendi nde, yo gba nye Mo te ε jongwe botu be meneti maka.»

⁴³ Ke kon metu menori yiba, ε Yesus teme kwā kè ke Galile. ⁴⁴ A kwāṅ kè mate, keto nye ne nguru wene dikima lepo nde, bo ti jáya mo punja melepi ke ngbak ngbak dya dyene na. ⁴⁵ Ndana, ke nye ma dya ke Galile ké, ε botu be Galile bu nye kimote, keto bo beṅma meyasi hene te yi nye kelma ke Yerusalem ke ngimo jeso *Paska Beyuden ké, keto bo sendi ka ke jeso.

Yesus ke sidye kon wete mōno

nyangwe soja

⁴⁶ E Yesus teme yokwe ne kōko kè Kana ke Galile ke mbey te yi nye ma yéṅsangwe mōroko ne menjam ké. Wete nyangwe soja kumande dya ba ke Kapernawum. Mōno wene, mōno mbam ba ke kōno. ⁴⁷ Ke nyangwe soja ko ma woko nde, Yesus wulma Yuda dya ke Galile ké, ε nye teme kè beṅe nye ngweta ne nye nde, a kēn kè jongwe mōno wene, keto a ba nedo ne soṅ. ⁴⁸ E Yesus nje lepo nye nye nde: «Ke yun, ke wune ti pa beṅe meyekambiye nè nyangwe mekele na, wune ti tiko temo ne mi na.» ⁴⁹ E nyangwe soja ko yeṅsa nde: «Nyangwe mbam, pa kumo nedo ke tu mbe ke ngimo te yi mōnmbe ndi ke soso ké.» ⁵⁰ E Yesus lepe nye nye nde: «Kwāṅṅo, mōno wo ma ju.» Mbam ko tikima temo ke lepi te yi Yesus lepima nye nye ké. E nye toke nje kwā. ⁵¹ Ndana, ke ngimo te yi nye ba ke nje ke duwe ké, ε botu be mesay bene nje sangwa ne nye lepo nye nye nde, mōno wene ma ju. ⁵² E nye nje diyē bo hawa te yi mōnosike kandima wokuna jēwna yotu kete ké. E bo lepe nye nye nde: «Lolna yotu síy kwey ne yeso ke hawa wete.» ⁵³ E sangwe ne mōno duwe nde, yo ke kiya ngimo te yite yi Yesus lepima nye nye nde: «Mōno wo ma ju» ké. E nye tike temo ke yi Yesus, nye ne nguru wene nè botu be tu dyene hene. ⁵⁴ Meyekambiye yibate yi Yesus kelma ke Galile ké, yo yoko yi nye kelma ndana ke yokwā Yuda ké.

5

Yesus ke kelo nde, wete mo

jemti kēndi

¹ Ke kōṅte, ε yo be ne wete jeso Beyuden. E Yesus kwā kè Yerusalem. ² Yiṅa mbey mōroko nda nyangwe mato ba ke Yerusalem ke keki numey te yi besam dikima kwā kete nyiṅe no ke moy dya ké. Bo dikima jeba nyangwe mato te ke numbu Hebere nde Betesda. Yo ba ne membey womete yitan yi bomo dikima kendo ho wedya kete ké. ³ Budya botu bekōn ba metinengwe ke membey menori. Yo ba ne botu be dibina misi nè botu be ndembil nè botu bete be mebo ho be mekol man ma jeme be ne feṅgeleṅ baka. [Bo dikima diyo womete yi ladye ngimo te yi mōroko kande ne watinate ké. ⁴ Keto wete jaki Njamiye dikima piye yaka ne menṅimo ke nyangwe mato yinori nye wase mōroko. Dete, bosa mumo te ε piye duku ke ngimo te yi yo ndungwe watinate ké, kon mo te siyma, ko yo bēki kwalō kon te nda.]

⁵ Wete mo jemti ba ke njokate womete me ke mesew kamotati jo yitan jo yitati yi nye balma ne kon te ké. ⁶ Yesus beṅma nye ke metinengwe, duwe sendi nde, mbam ko ma kwāṅdye budya mesew ke teri te yinori. E nye nje diyē nye nde: «We ke kwadye nde, kon yo síy?» ⁷ E mo jemti yeṅsa nye nye nde: «Nyangwe mbam, mi kine mo te ε ta bu mi pidye ke nyangwe mato ke ngimo te yi mōroko wate ké na. Ke ngimo te yi mi ndi ke kè ké, wete mumo ma kande piye ne mi.» ⁸ E Yesus lepe nye nye nde: «Tema, boṅṅo taṅ yo, kendo.» ⁹ Ndana ndana, ε kon siye, ε nye bu taṅ ne kande kendi. Yo ba yeso *Saba. ¹⁰ E Beyuden lepe nye mbam te yi Yesus sidya kon ne ko nde: «Muka, yo yeso Saba. Membongga me Njamiye yeti ke nye we deti te yi bu taṅ yo kwā no na.» ¹¹ E nye yeṅsa nye bo nde: «Mo te ε sidya kon mbe ko lepima nye mi nde: «Boṅṅo taṅ yo, kendo.» » ¹² E bo nje diyē nye nde: «Yo mo te nda lepe nye we nde: «Boṅṅo taṅ yo, kendo?»» ¹³ Yasi wete, mbam ko ti duwe mo te ε sidya kon ne ko na, yo nde, Yesus kwāṅma jise womete, keto ngil ba womete.

¹⁴ Diyo ké, ε bene Yesus kè sangwa ke mbanjo Njamiye. E Yesus lepe nye nye nde: «Beṅa, kon yo siyma. Ma we ti basidya kelo se beya yasi na, we me nje sangwa ne mebone kwā yike yi we sangwama no ké.» ¹⁵ Ndana, ε mbam kwā kè lepo nye bekum Beyuden nde, yo Yesus sidye kon ne. ¹⁶ Dete, ε bo kande saṅna Yesus ne melepi, keto a kelma mekele mete ke yeso *Saba. ¹⁷ Yasi wete, ε Yesus yeṅsa nye bo nde: «Saṅmbe ndi ke kelo mesay kumo ke ngimo te yoko ndana. Bi sendi ke kelo mesay.» ¹⁸ Ke bekum Beyuden

ma woko dete ké, ε bo ke mbombu yi sa menje hene te yi wo nye woko. Bo sanma menje mete ndana kwá yi mbombu, yeti ndi keto a ti jese yeso Saba na, yo keto a lepima sendi nde, Njambiye gba sangwe wene, bene nye ndi wete.

Da ke nye Mɔno deti te yi kelo

meyasi nda nye

¹⁹ Ε Jesus kè mbombu lepo nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nge *Mɔno ti pa berje yasi ne Da na, a ti yaka kelo yasi nda yi nye kwadye ké na. Keto yasi te yi Da kele, yo ndi yite sendi yi Mɔno kele. ²⁰ Keto Da ke say wadye Mɔno. A ke tedye Mɔno meyasi hene te yi nye ne nguru wene kele ké. A ta ké mbombu tedye nye nyanngwe mekele kwá yike, né gba wune ngbakima. ²¹ Nda Da ke womiye bemun kelo nde, bo béki ne jon, dete Mɔno ke kelo sendi nde, mumo hene te yi nye kwadye nye nye jongwe, a ke nye nye yo. ²² Yo sendi nde, Da yeti ne say pesina josi mumo na. Yasi wete, a borjma mesay mete hene nye Mɔno. ²³ Da kelma dete, né bomo hene lukse Mɔno nda yi bo lukse ne nye ké. Mo te ε ti lukse Mɔno na, mo te yeti ke lukse sendi Da, mo te ε tomma nye ko na. ²⁴ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mo te ε woke yasi te yi mi lepe tiko temo ke yi Mo te ε tomma mi ko, mo te ne jongwe te yi kpo ne kpo, a ti sangwa ne josi na. Yasi wete, a duwá ke son ké ke jongwe.

²⁵ «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Ngimo ne ke wuta, yo ma si dya, ngimo te yi bemun ta woko ne men Mɔno Njambiye. Botu bete be ta woko men ne baka ta ju. ²⁶ Keto nda Da njuku jongwe ké, dete a kelma sendi nde, Mɔno béki njuku jongwe. ²⁷ A nya sendi nye deti te yi jese bomo, keto nye *Mɔno mumo. ²⁸ Lepi te yi mi lepe ké ti kel nde, wune ngbakimangwe na, keto ngimo me ke wuta yi bomo hene be ke moy meborjon ndana baka ta woko men Mɔno mumo. ²⁹ Baka be kelma kimo mekele ke jongwe dyan baka ta womiye yi be ne jongwe te yi kpo ne kpo. Ma baka be kelma beya mekele ke jongwe dyan baka ta womiye sangwa ne josi. ³⁰ Mi ti yaka kelo mbe yanja nda yi mi kwadye ké na. Mi josa lepi berjwe yasi te yi mi woke ke numbu Da ké. Sendi, mi pési lepi ne ngber, keto mi ti san, né mi kel yasi te yi mi kwadye ké na. Yasi wete, mi san, né mi kel yasi te yi Mo te ε tomma mi ko kwadye ké.»

Meyasi yini te yi tedye deti Yesus ké

³¹ Ε Jesus kè mbombu lepo nde: «Ke gba mi ne nguru wombe lepe yasi te yi mi duwá ke kasi mbe, yite mumo ti yaka jaye nde, mi lépi gbakasi na. ³² Yo wete mumo

dele ke lepo yasi te yi nye duwá ke kasi mbe. Mi duwá nde, yasi te yi nye lepe ke kasi mbe ké, gbakasi. ³³ Gba wune tomma bomo kenje ke yi Jan, ε nye lepe gbakasi. ³⁴ Yasi wete ke yembe, yo yeti ke diyé nde, wete mumo pan lepo yin jaña te yi nye duwá ke kasi mbe na. Ndi nde, yasi te yi mi lepima ké, mi lépi, né wune be ne jongwe. ³⁵ Jan diyma nda lambo te yi ju nye mejasi ké. Ε gba wune be ne nyanngwe mesosa yaka mɔno ngimo ke moy mejasi mene.

³⁶ «Yasi wete, mi mbe ne yasi te yi ke tedye mi nye bomo kwá yi Jan tedya ké. Yasi te yi tedye yo ké, yo mekele mete yi Da nya mi nde, mi tónjukwe ké. Gba mekele mete yi mi kele ké ke tedye gbate nde, yo Da tome mi.

³⁷ «Da, Mo te ε tomma mi ko lepima gbakasi ke kasi mbe ne nguru wene. Ko wune ti woke men ne wete yeso ho berje mbombu ne na. ³⁸ Ma wune yeti ke bakidyé melepi mene ke moy metemo mun na. Keto wune yeti ke tiko yun temo ne mo te yi nye tomma ko na.

³⁹ «Wune némba mekana me Njambiye, keto wune ke tiko temo nde, wune ta dolo nje jongwe te yi kpo ne kpo ke moyte. Yo gbate nde, mekana mete ke lepo gbakasi ke kasi mbe. ⁴⁰ Ko beko dete, wune yeti ke kwadye berjwe mi, né wune be ne jongwe na. ⁴¹ Mi yeti ke sa nde, bomo lúksa mi na. ⁴² Ndi nde, mi duwá wune kande nyinjo to kumo nyey kol. Wune yeti ke kwadye Njambiye ke moy metemo mun na. ⁴³ Mi njá mbe ne dino Sanmbe nde, yo nye tome mi, ko wune yeti ke jaye mi na. Ma nge wete mumo nje ne gba dino te wene ne nguru wene nje lepo meyasi nye wune ké, wune ta jaye nye. ⁴⁴ Nda yi wune kwadye ndi nde, yoko lúksa jakoso kine sa nde, Njambiye nyepo lúksa wune ké, 'wune ta tiko temo ne mi nan? ⁴⁵ Wune ti taka nde, mi ta peso lepi nye ke numbu yun ke mbombu Da na. Mo te ε ta kelo dete ko, yo ndi Moyisi nyepo, nye yi wune be ne bibina temo ne nye ko. ⁴⁶ Keto wune má tiki temo gbate ne Moyisi, ma wune ta tiko sendi temo ne mi, keto a ketima meyasi ke kasi mbe. ⁴⁷ Ma nge wune ti tike temo ke meyasi mete yi Moyisi ketima ké, wune ma nje tiko temo ke melepi mete yi mi lepe ké ne nje te yin?»

6

Yesus ke nye bomo tomay

yitan medye
(Mt 14; Mk 6; Lk 9)

¹ Ke konje, ε Jesus kwá kè ke nginje nyanngwe mato te yi bo jeba nde Mato te yi Galile ho nde Mato te yi Tiberiyad ko.

² E nyanḡwe nḡil bomo beḡḡwe nye, keto bo dikima beḡe meyekambiye mete yi nye dikima kelo ke yotu botu be kon ké. ³ E Yesuḡ bendé keki kwá díyɔ metidyé beḡe bejeke beḡe. ⁴ Jeso *Paska Beyuden bá ke wuta.

⁵ Ke Yesuḡ ma kanḡe misi beḡe nde, nyanḡwe nḡil ke nḡe ke yene ké, e nye lepe nye Filip nde: «He ta bomo ba medye we, né bomo te baka dye?» ⁶ Yesuḡ lépi yinori, na pa woku ne yasi te yi Filip ta yeḡsa ké. Keto nye ne nḡuru wene ma duwe yasi te yi nye ta kelo ké. ⁷ E Filip yeḡsa nye nye nde: «Ko moni te yi yakama gbo mo mesay ke meyeso gomay yiba ti yaka bomo medye yi yaka nde, mumo hene béki ne mono mbulma yasi te yi dye na.» ⁸ E wete jeke Yesuḡ nde Andere te maḡ ne Simoḡ Piyer lepe nye nye nde: ⁹ «Wete mono mbam waka ne memampa yitan bu benjanjo yiba. Ma yite yakama kelo nḡe ke nyanḡwe nḡil te yike?» ¹⁰ E Yesuḡ lepe nde: «Wune lépi nye bomo nde, bo díyɔ metidyé.» Poku te yi womete bá tande membunjo. E bomo díyɔ metidyé. Bembam ne bembam kumma nda bomo tomay yitan. ¹¹ Ndana, e Yesuḡ bu memampa. Ke nye ma si nye Njambiye wosoko ké, e nye bu yo kabo nye botu bete be bá womete baka, e nye kele sendi dete ne benjanjo. Mumo hene boḡma nda yi nye kwadya ké. ¹² Ke bomo ma si díyena dito ké, e Yesuḡ lepe nye bejeke beḡe nde: «Wune siki wesidyé meḡbukwe mete, ma yaḡa nḡe sambiye ne gbelate.» ¹³ Ke memampa menori yitan yi bomo díyɔ ké, bo nḡa wesidyé meḡbukwe mete tonje memako kamo jo yiba.

¹⁴ Ke bomo ma beḡe meyekambiye mete yite yi Yesuḡ kelma ké, e bo díki lepo nde: «Mbam ko gbate mo punja melepi me Njambiye e bá nde, a ta nḡe ke to meneti ko.» ¹⁵ Ke Yesuḡ ma duwe nde, bomo ke kwadye nḡe bu nye kè tembidye kumande ne deti ké, e nye yokwe ne koko kè ke to keki ndi nye nyepo.

*Yesuḡ ke kendo ke to duku
(Mt 14; Mk 6)*

¹⁶ Ke bekoko ma díyɔ ké, e bejeke be Yesuḡ seliye kè ke goḡ nyanḡwe mato. ¹⁷ E bo bende wete landi yi sabiye no kè no pulo Kapernawum. Yinori tu ma kelo. Sendi, Yesuḡ ti pa yokwe nḡe dolo bo na. ¹⁸ Nyanḡwe pupo bá ke kwá, e mekumbo kele ke duku budyate. ¹⁹ Bo dukumma landi kendo kumo nda kilometa yitan ne yitan jo wete. Bo beḡa Yesuḡ ke kendo ke to duku kè no pulo landi. E bo gwe wɔ budyate. ²⁰ Yasi wete, e nye lepe nye bo nde: «Yo mi, wune tí gwaki wɔ na.» ²¹ Ndana, e bo be ne mesosa yi nyinje nye ke landi, yaka

ne landi ke teme ke mbey te yi bo kwadya kè kete ké.

Yesuḡ kpasá mampa te yi nye

mumo jonḡwe

²² Misi pupe nḡil botu bete be tikama ke nḡinje duku baka nḡa take duwe nde, landi bá ndi wete kwey mate. Bo duwá sendi nde, Yesuḡ ti nyinje landi beḡe bejeke beḡe na. Yo nde, bejeke kwanḡma ndi bo bepo. ²³ Yasi wete, ndana yinḡa melandi nḡa díyɔ wule ke Tiberiyad ke keki mbey te yi bo ma díyáki mampa, yite Kumande Yesuḡ paḡma pa nye Njambiye wosoko ké. ²⁴ Ke nḡil ma beḡe nde, ko Yesuḡ ko bejeke beḡe ti be womete ké, e bo bende melandi menori kwá kè ke Kapernawum kè sá nye mate. ²⁵ Ke bo ma dolo nye mate ke nḡinje duku ké, e bo lepe nye nye nde: «Yekele, o njáki ba wonḡa ndenen?» ²⁶ E Yesuḡ yeḡsa nye bo nde: «Yo gba gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Wune tí sáḡ mi, keto meyekambiye mete yi wune beḡma ké na. Yasi wete, wune sáḡ mi, keto wune díyɔ mampa dito. ²⁷ Wune tí kel mesay keto medye mete yi ta beyo gwe ne nḡbot ké na. Yasi wete, wune kél mesay keto medye mete yi ta díyɔ kelo nde, wune béki ne jonḡwe te yi kpo ne kpo. Medye mete, yo *Momo mumo ta nye wune yo, keto yo ndi gba nye yi Njambiye tokuma.» ²⁸ Ndana, e bo nḡe díyɔ nye nde: «Yo yasi te nda yi wuse yákanḡwe kelo, né wuse kel mekele mete yi Njambiye kwadye ké?» ²⁹ E nye yeḡsa nye bo nde: «Yasi te yi Njambiye kwadye nde, wune kél ké, yo nde, wune tíki temo ke yi mo te yi nye tomma ko.» ³⁰ E bo nḡe lepo nye nye nde: «Kwalo meyekambiye te nda yi we kele yi wuse ta beḡe tiko ne temo ke yo ké? Yo mesay te nda we kele ké? ³¹ Besanmbambo busu díyɔ *man ke konḡor nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «A nya bo medye mete yi wule ke díyobo ké nde, bo díyáki.» ³² E Yesuḡ lepe nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Moyisi tí nye wune medye mete yi wule ke díyobo ké na. Yasi wete, yo Saḡmbe ke nye wune gba medye mete yi wule ke díyobo ké. ³³ Keto medye mete yi Njambiye nye ké, yo yoko e piye wule díyobo nḡe nye botu be meneti maka jonḡwe te yi kpo ne kpo ko.» ³⁴ E bo nḡe lepo nye nye nde: «Nyanḡwe mbam, nyeko wuse medye mete yite metu hene.» ³⁵ «Mi mbe medye mete yi nye mumo jonḡwe. Mo te e nḡe ke yembe, mo te tí gwe nḡa wete yeso na. Sendi, yoko e tike temo ne mi, mo te tí gwe yesidyé wete yeso na. ³⁶ Yasi wete, mi ma lepo nye wune, ma ko beko nde, wune beḡma mi, wune yeti ke tiko temo ne mi na. ³⁷ Bomo hene be Da nye mi, bo ta nḡe ke yembe.

Ko mi ti seje mo te e nje ke yembe ko na, ³⁸ keto mi ti pikwe wule dyobo, ne mi nje kel yasi te yi mi kwadye ke na. Yasi wete, mi njaki nje kelo yasi te yi Mo te e tomma mi ko kwadye ke. ³⁹ Yo nde, Mo te e tomma mi njese ko kwadyike nde, ke njoka bomo hene te yi nye nya mi baka, mi ti dimbidya mumo wete ne wete na. Yasi wete, mi womkwe bo hene ke njena yeso siyna mboko. ⁴⁰ Keto yasi te yi Saɔmbe kwadye ke, yo nde, mumo hene e kanje misi beje ne mi Monɔ tiko temo ne mi, mo te beki ne jongwe te yi kpo ne kpo. Ma mi ta womiye mbe nye ke njena yeso siyna mboko.»

⁴¹ Dete, e Beyuden nyingila ne nye, keto a lepima nde: «Mi mbe medye mete yi piya wule dyobo.» ⁴² E bo dikl lepo nde: «Yoko yeti gba Yesus te monɔ Yosep na? 'Wuse yeti ke duwe sangwe bene nyangwe na? Ma nge ba yi nye nje lepo nde, a pikwe wule dyobo nje no ke?» ⁴³ E Yesus nje yensa nye bo nde: «Wune tiki menyingila. ⁴⁴ Mumo ti yaka nje ke yembe kine nde, Da, Mo te e tomma mi ko dula nye na. Ma mi ta womiye mbe mo te ke njena yeso siyna mboko. ⁴⁵ Yo ketinate ke mekana ne botu be punja melepi me Njambiye nde: «Njambiye ta tedye bo hene meyasi.» Mumo hene e leɔgwa meto ke yasi te yi Da lepima bakidye yo, mo te ke nje ke yembe. ⁴⁶ Yeti nde, wete mumo beɔma Da wete yeso na, soɔe ndi yoko e wulma pe yi Njambiye nje no ko. Yo ndi nye beɔma Da. ⁴⁷ Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Mo te e tike temo ne mi, mo te ne jongwe te yi kpo ne kpo. ⁴⁸ Mi mbe medye mete yi nye mumo jongwe. ⁴⁹ Besanmbambo bun dya *man ke konɔr. Ko beko dete, bo gwɔ. ⁵⁰ Medye mete yi piya wule dyobo ke kel nde, mo te e dya yo, a ti gwe na. ⁵¹ Mi mbe medye mete yi kele nde, mumo beki ne jongwe yi piya wule dyobo ke. Nge mumo dya medye mete, a ta be ne jongwe kpo ne kpo. Yo nde, medye mete yi mi ta nye nye ke, yo membundo membe. Mi ta nye yo, ne botu be meneti maka be ne jongwe.»

⁵² Dete, e Beyuden kande nyena meso tande yan lepo nde: «Mbam ko yakama nye wuse membundo mene nde, wuse dyaki ne nje te yin?» ⁵³ E Yesus nje lepo nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Nge wune ti dya membundo me *Monɔ mumo, hobiyendi mekiyo mene na, wune yeti ne jongwe ke yotu yun na. ⁵⁴ Mo te e dya membundo membe, hobiyendi mekiyo membe, mo te ne jongwe te yi kpo ne kpo. Mi ta womiye nye ke njena yeso siyna mboko. ⁵⁵ Yo nde, membundo membe gbate kpasa medye. Mekiyendi membe gbate kpasa yasi te yi sidye yesidye. ⁵⁶ Mo te e dya membundo

membe, hobiyendi mekiyo membe, mo te ke temo mbe, mi sendi ke temo ne. ⁵⁷ Da te e kele nde, mumo beki ne jongwe ko tomma mi. Mi jɔnɔngwe jakime nye. Dete sendi, mo te e dya mi, mo te ta jɔnɔ sendi jakime mi. ⁵⁸ Medye mete yi piya wule dyobo ke, yori. Yo yeti nda *man te yi besanmbambo bun dya, ko beko dete, e bo de ndi gwe ke na. Yasi wete, mo te e ta dya medye te yike ko ta dya kpo ne kpo.» ⁵⁹ Yesus lepi melepi maka ke ngimo te yi nye ba ke tedye bomo melepi me Njambiye ke mbanjo mewesidya me Beyuden ke Kapernawum ke.

Yesus lepi melepi mete yi nye

bomo jongwe

⁶⁰ Ke bo ma si wokɔ melepi mete yi nye lepima ke, e baɔa bejeke bene budyate lepe ke konɔte nde: «Lepi te yike ne diti budyate. Nda yakama biye to te ko?» ⁶¹ Yesus duwa ke moy temo ne nde, bejeke bene ke nyingila keto lepi te yi nye lepima ke. E nye lepe nye bo nde: «'Lepi ke ke njangwe wune? ⁶² Ma yo ta nje be ba nan, nge wune beje *Monɔ mumo ke bendɔ yokwe ke mebye te yi nye paɔma dya kete ke? ⁶³ Yo Kimɔ Sisiɔ nye mumo jongwe. Membundo yeti ne deti te yi kelo yina kimo yasi na. Melepi mete yi mi lepima mbe nye wune ke, yo melepi mete yi nye mumo Sisiɔ Njambiye, nye sendi nye jongwe. ⁶⁴ Yasi wete, baɔa waka ke njoka yun yeti ke tiko temo ne mi na.» Yesus lepi dete, keto a ma duwe botu bete be ti tike temo ne nye baka njombu yaɔa, duwe sendi mo te e ta dyaɔngwe nye ko. ⁶⁵ E nye ke mbombu lepo nde: «Yori yi mi lepima nye wune nde, mumo ti yaka nje ke yembe, nge Da ti nye nye deti na.»

⁶⁶ Kande ke ngimo te yite e baɔa bejeke bene budyate duwe ke njɔn ne kine kendo se bene bo na. ⁶⁷ E Yesus nje dya lepo nye bejeke te bari kamo jo yiba nde: «'Wune sendi, wune ke kwadye kwa?» ⁶⁸ E Simɔn Piyer yensa nye nye nde: «Nyangwe Kumande, he ta nje kwa ke pe yi nda? Yo we be ne melepi mete yi nye mumo jongwe te yi kpo ne kpo. ⁶⁹ Ma wuse ke tiko su temo ke yo, duwe sendi nde, we pupuna mo te yi Njambiye tokuma njese.» ⁷⁰ E Yesus yensa nye bo nde: «'Wune baka kamo jo yiba, yeti gba mi toke wune na? Ma wete mumo ke njoka yun ne *Satan.» ⁷¹ Yasi yinori, a lepi ne Yudas te monɔ Simɔn Iskariyot, keto yo gba nye mo te e ta dyaɔngwe nye ko. A ba ke njoka bejeke kamo jo yiba.

7

Bemaɔ be Yesus yeti ke tiko temo ne nye na

1 Ke kɔŋ meyasi menɔri ε Yesus kwɔ̀ kɛ mɛdya nɛ mɛdya kɛ Galile. A tɪ kwadyɛ kɛ kɛ mɛdya mete yi Yuda na, keto bɛkum Beyuden dikima sɔ̀ nje te yi wo nye. 2 Yinɔri jesɔ̀ Beyuden yi bo dikima sumo mɛbala ya kete kɛ bɔ̀ kɛ wuta. 3 ε Bemaŋ nɛ Yesus lɛpɛ nye nye nde: «Wɛ tɪ dɪy se waka na, kwangɔ̀ kɛ kɛ Yuda, nɛ bɛjɛke bo bɛŋ sendi nyangwe mekele mete yi wɛ kelɛ kɛ. 4 Keto nɛ menɛi muma kwadyɛ nde, bomɔ̀ dɔ̀kwe nye, a ti kɛl yasi sɔ̀dɪyate na. Ma nda wɛ kɛ kelo nyangwe mekele dɛte kɛ, punjukwe yotu yo nɛ nguru wɔ̀ kɛ misi mɛ bomɔ̀.» 5 Ko bemaŋ nɛ Yesus sendi tɪ bɛ kɛ tiko temɔ̀ nɛ nye na. 6 ε nye nje lɛpɔ̀ nye bo nde: «[Ŋ]gimɔ̀ te yembe tɪ pa dɪy na. Yasi wete kɛ yun, ngimɔ̀ hɛnɛ kimote. 7 Botu bɛ menɛi maka tɪ yaka bɛnɔ̀ wunɛ na. Yasi wete, bo bɛn mi, keto mi kɛ bɛŋɛ mekele man lɛpɔ̀ nde, yo bɛyate. 8 Wunɛ kwɔ̀n yun kɛ jesɔ̀ te. Kɛ bɛ mi, mi yeti kɛ kɛ mɛ na, keto ngimɔ̀ te yembe tɪ pa yaka na.» 9 Kɛ nye ma si lɛpɔ̀ dɛte nye bo kɛ, ε nye kwɔ̀ dɪyɔ̀ ndi kɛ Galile.

Metandɔ̀ kɛ njoka Yesus

bɛnɛ Beyuden

10 Ndana, kɛ bemaŋ ma si kwɔ̀ kɛ jesɔ̀ kɛ, ε nye temɛ mbɔmbila kwɔ̀ kɛ sendi mate kɛnɛ punje yotu na. 11 Bekum Beyuden dikima sɔ̀ nje kɛ jesɔ̀ lɛpɔ̀ nde: «A wɛ?» 12 Bomɔ̀ dikima lɛpɔ̀ kasi nɛ budyate nɛ hɪhɪhɪ kɛ njoka ngil. Baŋa dikima lɛpɔ̀ nde: «Mbam te kimɔ̀ mumɔ̀!» Baŋa nde: «Jɔ̀, a kɛ seɓile bomɔ̀ kenje kɛ bɛya nje.» 13 Yasi wete, ko mumɔ̀ wɛtɛ nɛ wɛtɛ tɪ bɛ kɛ lɛpɔ̀ kasi nɛ nɛ gbas gbas kɛ misi mɛ bomɔ̀ na, keto bo dikima kamba bɛkum Beyuden.

14 Ndana, kɛ metu mɛ jesɔ̀ ma kumɔ̀ kɛ bɛmɛ kɛ, ε Yesus kwɔ̀ kɛ kɛ mbanjo Njambiye kandɛ tedya bomɔ̀ mɛlɛpi mɛ Njambiye. 15 ε Beyuden ngbakima lɛpɔ̀ nde: «Mbam ko tɪ kelɛ yɪŋa nyangwe sukul na. Ma a njɔki nje bɛ nɛ duwɔ̀ mɛkana mete yike wule no wɛ?» 16 ε Yesus nje yeŋsa nye bo nde: «Yasi te yi mi tedye kɛ tɪ wɔ̀la kɛ dɪyano dɪyembɛ nɛ nguru wombe na, yasi wete, yo wɔ̀la kɛ yi Njambiye, nye Mɔ̀ te ε tomma mi ko. 17 Nɛnɛ mumɔ̀ jaye nde, a ta kelo yasi te yi Njambiye kwadyɛ, mɔ̀ te ta duwe, ho yasi te yi mi tedye kɛ wɔ̀la kɛ yi Njambiye, ho yo wɔ̀la kɛ dɪyano dɪyembɛ. 18 Mɔ̀ te ε lɛpɛ yasi te yi wulɛ kɛ dɪyano dɪyɛnɛ ko sɔ̀nɛ nde, bomɔ̀ lɔ̀ksa nye. Yasi wete, yoko ε kelɛ yasi sɔ̀ nde, bomɔ̀ lɔ̀ksa mɔ̀ te ε tomma nye ko kɛ lɛpɔ̀ gbakasi. Sendi, a yeti mɔ̀ kotu mekele na. 19 ‘Moyisi tɪ nye wunɛ mɛmbɔŋga mɛ Njambiye na? Ma ko mumɔ̀ wɛtɛ nɛ wɛtɛ kɛ njoka yun yeti kɛ jɔ̀nɛ bɛngwe mɛmbɔŋga mete na. Keto

ngɛ yi wunɛ sɔ̀ nje te, nɛ wunɛ wo mi kɛ?» 20 ε botu bɛtɛ bɛ bɔ̀ womɛtɛ nɛ ngil te baka yeŋsa nde: «Wɛ nɛ bɛya sisɪŋ kɛ yotu. Mɔ̀ te nda kɛ sɔ̀ nje te yi wo wɛ ko?» 21 ε Yesus yeŋsa nye bo nde: «Mi kelma ndi nyangwe mekele wɛtɛ, ma wunɛ hɛnɛ kɛ ngbakima. 22 Moyisi nya wunɛ mbɔŋga nde, wunɛ pɛsi bɔ̀nɔ̀ bɛmbam hɛnɛ. Yasi yinɔri tɪ kanda kɛ yi Moyisi na, yo wɔ̀la nɛ bɛsanɔmbambo bɛtɛ. Yo keto mbɔŋga te yite yi Moyisi nya kɛ, ko kɛ yesɔ̀ *Saba wunɛ kɛ pɛsɔ̀ bɔ̀nɔ̀ bɛmbam. 23 Wunɛ kɛ pɛsɔ̀ bɔ̀nɔ̀ bɛmbam ko kɛ yesɔ̀ Saba, kamba wunɛ mɛ nje jɔ̀sidɪyɛ mbɔŋga te yi Moyisi nya kɛ. Nɛnɛ wunɛ kelɛ dɛte, keto ngɛ yi wunɛ nje woko ngambi nɛ mi, keto mi sidɪya kɔn ndingɛlɛ mumɔ̀ kɛ yesɔ̀ Saba kɛ?» 24 Wunɛ tɪ pɛsi jɔ̀si bɛngwe mɛberi misi mɛ mumɔ̀ na, yasi wɛtɛ, wunɛ pɛsi jɔ̀si nɛ ngbɛŋ.»

25 ε Baŋa bomɔ̀ bɛ Yerusalem dikɪ lɛpɔ̀ nde: «Yeti mbam ko yi bomɔ̀ sɔ̀ nje te yi wo nye ko na? 26 Nɛ bɛnɛ ndi, a kɛ lɛpina kɛ misi mɛ bomɔ̀ nɛ gbas gbas, ko dɛte, bo yeti kɛ lɛpɔ̀ yaŋa nye nye na. ‘Yite nde, bɛkum ma duwe gbate nde, nye *Krist? 27 Yasi wete, kɛ mbam te yoko, wuse duwɔ̀ su mbɛy te yi nye wulma kete nje no kɛ. Ndi nde, kome Krist ta nje kɛ, ko mumɔ̀ tɪ duwe mbɛy te yi nye wulma kete nje no kɛ na.»

28 Yesus bɔ̀ kɛ tedye bomɔ̀ mɛlɛpi mɛ Njambiye kɛ mbanjo Njambiye. ε nye lɛpɛ nɛ mɛn kɛ wɛyɛ nde: «‘Wunɛ lɛpi gba nde, wunɛ duwɔ̀ mi, duwe sendi mbɛy te yi mi wulma kete nje no kɛ? Ndi nde, mi tɪ njɔki nɛ dɛti te yembe na. Mɔ̀ te ε tomma mi ko, nye mɔ̀ te yi bomɔ̀ yɔ̀kangwe tiko temɔ̀ nɛ nye, ma wunɛ yeti kɛ duwe nye na. 29 Ndi mi kɛ duwe mbɛ nye, keto mi wɔ̀la pɛ yɛnɛ nje no. Yo nye tome mi.» 30 ε bo sɔ̀ nje te yi biye nye, ko bɛko dɛte, mumɔ̀ wɛtɛ nɛ wɛtɛ tɪ kenje bo kpoke nɛ nye na, keto ngimɔ̀ nɛ tɪ pa dɪy na. 31 Bomɔ̀ budyate kɛ njoka ngil tɔkima temɔ̀ kɛ yɛnɛ. ε bo dikɪ lɛpɔ̀ nde: «Kome *Krist ta nje kɛ, a ta kelo ka mɛyɛkambiye kwɔ̀ yike yi mbam ko kelma kɛ?» 32 *Befarisɛ wokuma meyasi menɔri yi bomɔ̀ dikima nyɪngila kɛ njoka ngil kɛ kasi Yesus kɛ. ε bɛkum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nye Njambiye nɛ Befarisɛ tome botu bɛ bakidɪya mbanjo Njambiye, nɛ bo kɛ biy nye.

33 ε Yesus lɛpɛ nde: «Mi ndi nɛ monɔ̀ ngimɔ̀ te yi kwangɔ̀dɛ sine wunɛ, kɛ kɔŋte, mi mɔ̀ yɔ̀kwɛ kɛ pɛ yi Mɔ̀ te ε tomma mi ko. 34 Wunɛ ta sɔ̀ mi, ko wunɛ tɪ dolo mi na. Sendi, wunɛ tɪ kumo yun kɛ mbɛy te yi mi ta dɪyɔ̀ mbɛ kete na.» 35 ε Beyuden nje lɛpɔ̀ tandɛ yan nde: «Yite nde, a ta kɛ ba wɛ yi wuse ta dɪyɔ̀ kɛnɛ dolo nye kɛ? ‘Yite nde, a ta kɛ kɛ yi Beyuden bɛtɛ yi bo

8

wanjima bo be diye ke njoka Begrek baka? 'A ta kè mate kè tedye Begrek melepi me Njambiyè?'³⁶ Yiña nde: « 'Wunè ta sà mi, ko wunè tí dolò mi na,» sendi, «wunè tí kumò ke mbey te yi mi diye mbe kete na,» a kwádyikwe lepo komete nde nge?»

³⁷ Yeso siyna jeso bā nyanḡwe yeso jeso kwā bosa meyeso mete yiri hene. Yeso te ε Yesus teme lepo ne men ke kwey nde: «Mò te ε gwe yesidyè, a njāki ke yembe nje hōbiye yasi te yi ta sidye yesidyè ne kè. ³⁸ Mekana me Njambiyè ke lepo nde: «Mò te ε tike temo ne mi, nyanḡwe meḡuku mete yi nye jonḡwe ta sokula wule ke moy ne.» »³⁹ Yinōri Yesus lépi ne kasi Kimo Sisij te yi botu bete be tike temo ne nye ta be nò kè. Yo nde, ke ngimò te yite Njambiyè tí pa njese Kimo Sisij na, keto a tí pa yokidyè Yesus kenje dyobo ke mbey meluksa mene na.

Bekum Beyuden yeti ke jaye nde,

Yesus nye Krist na

⁴⁰ Ke baña botu bete be bā ke njoka ngil baka ma woko melepi mete kè, ε bo lepe nde: «Mbam kò gbate mò punja melepi me Njambiyè te yi bo dikima lepo nò kò.»⁴¹ Baña dikima lepo nde: «Yòkò gba *Krist.» Baña nde: «'Yo Krist ta wule Galile nje nò?»⁴² 'Mekana me Njambiyè tí lépi nde, Krist ta wule ke kando kumande Davit ke dyā Betelehem kome Davit dikima diyo kè na?»⁴³ E ngil baka ke bembe keto Yesus.⁴⁴ Baña diyma kè biye nye. Yasi wete, ko mumò wete ne wete tí kpoke nye na.⁴⁵ Ndana, ε botu be bakidya mbanjo Njambiyè yòkwe kè dolo bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyè nè Befarisē. E bo diye botu be bakidya mbanjo Njambiyè nde: «'Nge kele yi wunè tí nje ne nye kè?»⁴⁶ E bo yeḡsa nde: «Ko mumò wete ne wete yeti ke duwe lepi nda mbam te na.»⁴⁷ E Befarisē nje yeḡsa nde: «'Yite nde, wunè sendi, wunè jayma nde, a sēbila wunè?»⁴⁸ 'Wunè wokuma wete yeso nde, wete kum wusu ho Befarisē tikima temo ne nye nde?»⁴⁹ E bo kè mbombu lepo nde: «'Ndi nde, gba botu baka yeti ke duwe membonḡa me Njambiyè na. Njambiyè ma kita ne bo.»⁵⁰ Wete mbam nde Nikodem ε kà kè beḡe Yesus wete dyobo ne tu kò bā ke njoka Befarisē. E nye lepe nye bo nde:⁵¹ «'Yite nde, membonḡa musu lépi nde, bo tēdyā mumò mebone kine pa woko men mò te yi duwe ne meḡoso mete yi nye kelma kè na?»⁵² E bo lepe nye nye nde: «'Ma yite nde, we sendi, wunè Galile? Nēmba kimote, we ta beḡe nde, ko wete mò punja melepi me Njambiyè tí wule wete yeso ke Galile na.» [⁵³ Ke kōḡte, ε mumò hene tōke nje duwe kè tū dyene.

Kasi nya te ε kelma wanja kò

¹ E Yesus kwā ne kè ke *Keki meoliviye. ² Bemēḡmene sut, ε nye yòkwe kè sendi ke mbanjo Njambiyè. E ngil bomò hene kè ke yene. E nye kwā diyo metidyè kande tedya bomò melepi me Njambiyè. ³ Ndana, ε botu be ketina meyasi nè Befarisē bū wete nya te yi bo dolma nye ke kelò wanja kò kè nò ke yi Yesus. E bo bū nye tembidye ke mbombu bomò kwā lepo nye Yesus nde: ⁴ «Yekele, wuse dōḡgidya nya kò ke gba kelna wanja. ⁵ Ke membonḡa mete yi Mōyisi ketima kè, a pesima nde, wuse lōḡ njel nyari nda yòkò ne metari wo. Ma ke yo, we lépi yo ne nge?»⁶ Bo lépi yinōri yí lēbiye ne nye, né bo lépi nde, a lepinama beḡate. Yasi wete, ε Yesus bütuma ketina ke ngbutu ne nyey bo. ⁷ Nda yi bo kà ndi mbombu yí diye nye meḡiyān kè, ε nye teme lepo nye bo nde: «Mò te ε duwā ke njoka yun nde, a tí pa kelò yiña beya yasi wete yeso kò kanda bete tari lū ne nya kò.»⁸ Ke kōḡte, ε nye bütuma sendi ne kòkò ketina ke ngbutu. ⁹ Ke bo ma woko dēte kè, ε bo punde wete wete kwā kande ne betomba bete kè nò. E Yesus tika nyepo bene nyari ke mbombu wene. ¹⁰ Ndana, ε Yesus teme lepo nye nyari nde: «'Nyari, botu bete be lepinama ne wē baka me we? 'Ko mumò wete ne wete tí tedye we mebone na?»¹¹ E nye yeḡsa nde: «'Ko na, nyanḡwe mbam.» E Yesus lepe nye nye nde: «'Mi sendi, mi yeti ke tedye we mebone na. Kwāḡḡo, yasi wete, we tí basidya kelò se beya yasi na.»]

Yesus nde, nye mejasi

¹² E Yesus nje basidyè lepina nye ngil bomò lepo nde: «'Mi mbe mejasi mete yi paniye puye nye botu be meneti maka. Mò te ε beḡwe mi, mò te tí kendo ke moy yitil na, yasi wete, a ta be ne mejasi mete yi tedye mumò nda yi nye yākanḡwe jonḡa nò kè.»¹³ E *Befarisē lepe nye nye nde: «'We ke lepo yasi te yi we duwā ke kasi yo kè ne nguru wò. Nḡe be dēte, yasi te yi we lepe kè gba ja.»¹⁴ E nye yeḡsa nye bo nde: «'Ko gba mi lépi yasi te yi mi duwā ke kasi mbe ne nguru wombe, yasi te yi mi lepe kè, gbakasi, keto mi duwā mbey te yi mi wulma kete nè mbey te yi mi ke kete kè. Yasi wete, wunè yeti ke duwe yun mbey te yi mi wulma kete nè mbey te yi mi kè kete kè na. ¹⁵ Wunè pési yun josi ne nje te yi bomò. Yasi wete, mi yeti ke pesò mbe josi wete mumò na. ¹⁶ Nḡe be nde, gba mi pési josi, pesina josi mbe ke nje, keto mi yeti nyepo na, mi sine Da, Mò te ε tomma mi kò. ¹⁷ Yo yeti ketinate ke gba mekana me membonḡa mun nde, nḡe bomò yiba nje lepo ndi kiya yasi ke yasi te yi bo beḡma

nè yi bo wokuma ké, lepi te gbakasi na? ¹⁸ Gba mi ne nguru wombe ke lepo yasi te yi mi duwa ke kasi mbe. Sendi, Da, Mo te e tomma mi ko ke lepo yasi te yi nye duwa ke kasi mbe ké.» ¹⁹ E bo nje diye nye nde: «Songwe we?» E nye yejsa nde: «Ko mi ko Saŋmbe, wune yeti ke duwe mbanja na. Wune má dukwe mi gbate, ma wune duwa sendi Saŋmbe.» ²⁰ A lépi meyasi menori ke mbanjo Njambiyé ke ngimò te yi nye ba ke tedye bomò melepi me Njambiyé ke mbey te yi bomò diklì nye meyasi ne sadaka nye Njambiyé ké. Ko mumò wete ne wete ti nye bo ke yotu ne na, keto ngimò ne ti pa dya na.

²¹ E nye nje lepo sendi nye bo nde: «Mi ke kwá mbe, wune ta sa mi, wune ta gwe ndi ke moy mebeyo mun. Ke mbey te yi mi kè mbe kete ké, wune ti yaka kè yun mate na.» ²² E Beyuden diklì lepo tandè yan nde: «Yiŋa nde: «Ke mbey te yi mi kè mbe kete ké, wune ti yaka kè yun mate na,» 'yite nde, a ta wo yotu ne ne nguru wene?» ²³ E Yesus yejsa nye bo nde: «Wune wúla yun ke meneti waka, ma mi mbe mo kwey. Wune botu be meneti maka, mi yeti mbe mo meneti maka na. ²⁴ Yori yi mi lepima nye wune nde, wune ta gwe ndi ke moy mebeyo mun.» ²⁵ E bo nje diye nye nde: «We yo ba nda?» E Yesus yejsa nye bo nde: «Ma mi lépi sendi nde nge, 'yo yeti yasi te yi mi diklì lepo nye wune metu hene ké na? ²⁶ Mi ne budya meyasi mete yi mi yakama lepo ke kasi yun, pesò sendi melepi mete yi beŋe wune. Yasi wete, Mo te e tomma mi njese ko, yo Mo te e lepe ndi gbakasi. Meyasi mete yi mi wokuma ke numbu ne ké, yo ndi yite yi mi lepe mbe nye botu be meneti maka.» ²⁷ Bomò ti be ke duwe nde, a lépi kasi Da nye bo na. ²⁸ Dete, e Yesus lepe nye bo nde: «Kome wune ta si ngba *Mòno mumò ke jeti tembidye ke kwey ké, yo komete yi wune ta nje duwe sendi nde, yo gba mi mo te yi mi lepe no ko. Wune má nje duwe yey nde, mi ti kél yaŋa ne dyaŋo te yembe na, yasi wete, mi lépi meyasi mete yi Da tedya mi ké. ²⁹ Mi sine mo te e njesa mi ko. A ti tike mi nyepo na, keto mi ke kelo yasi te yi nye nye mesosa ké metu hene.» ³⁰ Ke Yesus ma lepo dete ké, e bomò budfyate tike temò ne nye.

³¹ Ndana, e nye lepe nye Beyuden bete be tikima temò ne nye baaka nde: «[J]e wune kè mbombu tiko temò ke melepi membe metu hene, yite wune gba bejeki bembe. ³² Dete, wune ta duwe lepi te yi lepe gbakasi. Lepi te má kelo nde, wune dukwe ke dīyo bala.» ³³ E bo yejsa nye nye nde: «Wuse benday be Abraham,

ko wuse ti pa dīyo bala mumò wete yeso na. Keto nan yi we nje lepo nde, wuse ta duwe ke gba dīyo bala nje dīyo ne yotu su ne nguru wusu ké?» ³⁴ E nye yejsa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mumò hene e joŋna ke mebeyo, nye bala mebeyo. ³⁵ Yo nde, bala ti dīy kpo ne kpo ke moy kando na, yasi wete, yo mòno kando dīye kpo ne kpo ke moy kando. ³⁶ Nge be nde, mi *Mòno mumò sòŋa wune ke dīyo bala, yite wune ta duwe gbate ke dīyo bala nje dīyo ne yotu yun ne nguru wun. ³⁷ Mi duwa nde, wune benday be Abraham, ko beko dete, wune ke sa nje te yi wo mi, keto melepi membe yeti ke nyiŋe ke moy metemò mun na. ³⁸ Mi lépi mbe yasi te yi mi beŋma ke yi Saŋmbe ké. Wune kél ndi sendi yun meyasi mete yi wune wokuma ne sangwe te wun ké.» ³⁹ E bo yejsa lepo nye nye nde: «Abraham saŋmbambo wusu.» E Yesus lepe nye bo nde: «Wune má beki benday be Abraham, ma wune ke kelo meyasi nda nye. ⁴⁰ Ma ndana, gba mi mo te e lepima gbakasi nye wune ke meyasi mete yi mi wokuma ke numbu Njambiyé ké, wune ke sa nje te yi wo mi. Yinori Abraham ti kele dete na. ⁴¹ Wune ke kelo mekele me sangwe wun.» E bo lepe nye nye nde: «Wuse yeti bomò be wanja na. Wuse ndi ne sangwe wete, yo Njambiyé.» ⁴² E nye yejsa nye bo nde: «Njambiyé má beki sangwe wun, ma wune ke kwadye mi, keto mi wúla ke yene nje no, mi njá jakime nye, mi ti nje ne deti te yembe na, yo nde, yo nye tome mi. ⁴³ Nge ba nje kelo yi wune ti wóku yun lepi te yi mi lepe ké? Yo keto wune yeti ne deti te yi lenge meto woko na. ⁴⁴ Gba sangwe wun *Kum beya mekele. Ma wune ke kwadye kelo meyasi mete yi sangwe wun be ne mesosa kete ké. Nye mo wona bomò kande njombu yaŋa. A yeti ne kasi ne gbakasi na, keto gbakasi yeti ke nye na. Kome nye kele ja ké, a lépi ndi yasi te yi punde ndi ke moy temò ne, keto nye mo ja, yo nye bosa mo ja. ⁴⁵ Yasi wete, ke be mi, wune yeti ke tiko temò ne mi na, keto mi lépi yasi te yi be gbakasi. ⁴⁶ Nda ke njoka yun yakama tedye nde, mi kelma yiŋa beya yasi ko? Ma nge be nde, yasi te yi mi lepe ké gbakasi, keto nge yi wune ti tiki temò ne mi ké? ⁴⁷ Mo te e be mo Njambiyé, mo te ke biye to melepi me Njambiyé, yo nde, yi wune ti biya yun to te ké, keto wune yeti yun botu be Njambiyé na.» ⁴⁸ E Beyuden yejsa nye nye nde: «Yi wuse lepima nde, we gba *Mo Samari, we sendi ne beya sisiŋ ke yotu ké, 'wuse kelma ja?» ⁴⁹ E nye yejsa nde: «Ko mi yeti mbe ne beya sisiŋ ke yotu na, yo nde, mi lúksa Saŋmbe, ma wune ke kpalo nje yeliye yun mi. ⁵⁰ Yasi wete, ke be mi, mi ti saŋ nde,

bomo lúksa mi na. Yo ne wete mumo te ε sa nde, bomo lúksa mi, yo nye ke peso josi bomo. ⁵¹ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Nge mumo bakidyé melepi membe, ko a tí gwe na.» ⁵² E Beyuden nje lepo nye nye nde: «He duwá ndana yey nde, we ne beya sinj ke yotu. Abaraham gwá, botu be punja melepi me Njambiyé ma gwe sendi, ma nge nje kelo yi we lepe nde: «Nge mumo bakidyé melepi membe, ko a tí gwe» ké? ⁵³ We táka nde, we kwá sanjmbambo wusu Abaraham ε gwá ko nde? Botu be punja melepi me Njambiyé ma gwe sendi, we táka yo nde, we ba nda?» ⁵⁴ E nye yejsa nde: «Ijge gba mi ne nguru wombe lukse yotu mbe, luksa yotu te yite gbelate. Yo Sanjmbé te yi wune lepe nde, nye Njambiyé wun ko, yo nye ke lukse mi. ⁵⁵ Yasi wete, wune yeti ke duwe nye na. Ke be mi, mi ke duwe nye. Nge mi lepe nde, mi yeti ke duwe nye na, yite mi me mo ja nda wune. Yo nde, mi duwá nye, bakidyé sendi melepi mene. ⁵⁶ Sanjmbambo wun Abaraham dikima take nde, a ta beje ngingo te yi mi ta nje kete ké, ε nye woke mesosa budiyate. Kumo ké, ε nye beje ngingo te gbate, ε nye sosa.» ⁵⁷ E Beyuden lepe nye nye nde: «We tí pa kumo gbela mesew kamotan na, 'we nde, we bejma Abaraham nde?» ⁵⁸ E Yesus yejsa nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Piño te yi bo tí pa ja Abaraham na, mi me mbe kete.» ⁵⁹ Ndana, ε bo toke metari, né bo lú ne nye. Yasi wete, ε nye soma kwá pundo ke mbanjo Njambiyé.

9

Yesus ke bute misi me wete mbam

¹ Ndana, ke ngingo te yi Yesus bá ke toke nje kwá no ké, ε nye beje wete mbam te ε jadya ndi ne díbina misi ko. ² E bejeke bene diyé nye nde: «Yekele, keto nge yi mbam ko jadya ne díbina misi ké? 'Yo keto yija beya mekele mene ne nguru wene ho keto yija beya mekele me sangwe bene nyangwe?» ³ E Yesus yejsa nde: «Yeti nde, nye ho sangwe bene nyangwe kelma yija beya mekele na. Yo nde, a jadyikwe ne díbina misi, né Njambiyé punje nyangwe mekele mene ke yotu ne. ⁴ Ke ngingo te yi yeso ndi kete ké, wuse yákanngwe kelo mesay me mo te ε tomma mi ko. Tu me ke nje, ngingo te yi mumo ti yaka kelo se mesay na. ⁵ Piño te yi mi ndi ke meneti maka, mi mbe mejasi te yi paniye puye nye botu be meneti.» ⁶ Ke nye ma si lepo dete ké, ε nye sa meseri ke meneti bulo yo ne meseri lombé ke misi me mo díbina misi ⁷ lepo nye nye nde: «Kendo ke weye misi mo ke Siloy.» To Siloy nde Mo te yi bo tomma nye ko. E nye teme kwá ké weye misi. A yokwá mate, a

me ke beje yasi ne ngelele. ⁸ Ndana, ε botu bete be dikima diyó wete bene mbam ko nè botu bete be dikima beje nye ke jombo meyasi baka lepe nde: «Yeti gba mbam ko ε dikima diyó metidyé diki jombo meyasi ko na?» ⁹ E baña diki lepo nde: «Yo nye.» Baña nde: «Ja, bene nye bóñangwe bóñangwe.» E nye ne nguru wene lepe nde: «Yo gba mi ko.» ¹⁰ E bo nje diyé nye nde: «Yo kwanama nan yi misi mo butunama no ké?» ¹¹ E nye yejsa nde: «Wete mbam nde Yesus bulma meneti lombé ke misi membe nje lepo nye mi nde: «Ken ke Siloy ké weye misi mo.» Mi ka. Ke mi ma si weye misi membe ké, ε mi kande bejna yasi.» ¹² E bo diyé nye nde: «Mbam te we?» E nye yejsa nde: «Mi ti duwe na.»

¹³ Ndana, ε bo bú mo te ε bá mbombu ne díbina misi ko ké no ke yi *Befarisé. ¹⁴ Yasi yinori Yesus búl meneti bute ne misi me mbam ko ke yeso *Saba. ¹⁵ Yori yi Befarisé diyama sendi mbam ko yasi te yi kwanama yi kelo nde, a béñangwe ndana ké. E nye lepe nye bo nde: «A lombuma mesopo ke misi membe, ε mi kwá ké weye misi, ma ndana mi ke beje yasi.» ¹⁶ E baña Befarisé diki lepo nde: «Yeti Njambiyé njese nye na, keto a yeti ke jeso mbonja te ε lepe kasi Saba ké na.» Baña dikima lepo yan nde: «Mo mebeyo yakama kelo ka kwalo meyekambiye mete yike yi nye kelma ké?» E bo baka ke bembe.

¹⁷ E bo nje kwá sendi wolo diyé mo te ε bá mbombu ne díbina misi ko nde: «We lépi yo ne nge ke kasi mbam te? We lépi ne nge ke say te yi nye kelma bute ne misi mo ké?» E nye yejsa nde: «Nye mo punja melepi me Njambiyé.» ¹⁸ Ko bekum Beyuden tí kwadyé jaye nde, mbam ko bá mbombu ne díbina misi, jaye sendi nde, a njáki nje bejna ndana na. Dete, ε bo jeba sangwe bene nyangwe. ¹⁹ E *Befarisé diyé bo nde: «Yoko mono wun yi wune lepe nde, a jadya ne díbina misi ko? Yo kwanama nan yi nye me ke beje yasi ndana ké?» ²⁰ E bo yejsa nde: «Wuse ke duwe nde, yoko mono wusu, duwe sendi nde, a jadya ne díbina misi. ²¹ Ndi nde, yi lepo ne yasi te yi kwanama nde, a béñangwe ndana ne mo te ε butuma misi mene ko, wuse yeti ke duwe yaja kete na. A me mumo, wune díya ndi nye, nye ne nguru wene ta yejsa nye wune.» ²² Sangwe bene nyangwe yejsangwe dete, keto bo bá ke kamba bekum Beyuden, keto bekum Beyuden ma nye ngin nde, nge mumo jaye ke mbombu bomo nde, Yesus nye *Krista, ko mo te tí nate se mbanjo mewesidyá man wete yeso na. ²³ Yo keto te

yite yi sangwe bene nyanngwe lepima nde: «A me mumo, wune diya ndi nye» ké.

²⁴ Dete, e *Befarisé basidye jeba mbam ko lepo nye nye nde: «Lépo gbakasi nye wuse ke mbombu Njambiye. He duwa nde, mbam te mo mebeyo.» ²⁵ E nye nje yeŋsa nde: «Iŋge be nde, nye mo mebeyo, mi yeti ke duwe na, siya yasi te yi mi duwa, yo nde, mi ti be ke beŋe yasi ne mbombu na, ma ndana mi me ke beŋe yasi.» ²⁶ E bo diyé nye nde: «A kelma yasi te nda ke yotu yo? A kelma nan bute ne misi mo?» ²⁷ E nye yeŋsa nye bo nde: «Mi ma si lepo yasi te yi kwanama ké nye wune, ma wune ti kwadye woko na. 'Wune kwadyikwe nde, mi kалангwe yekidyé sendi nye wune keto nge? 'Wune sendi ke kwadye nje be bejke bene?» ²⁸ E bo toyé nye lepo nde: «Yo gba we be jeké wene, ke be wuse, wuse su bejke be Moyisi. ²⁹ Wuse duwa su nde, Njambiye lepinama nye Moyisi. Ma ke be mbam te yoko, ho a wúla we nje no, wuse yeti ke duwe na.» ³⁰ E mbam te e ba mbombu ne díbina misi ko yeŋsa nye bo nde: «Yo gba yasi te yi ngbakima yi woko nde, ho a wúla we nje no, wune yeti ke duwe na, ma yo nye bute misi membe. ³¹ Wuse duwa nde, Njambiye ti jáya menngweta me botu mebeyo na. Yasi wete, a jáya menngweta me mo te e kane nye tu ne yeso, kelo yasi te yi nye Njambiye kwadye ké. ³² Kande ne betomba mumo wete ne wete ti pa woko wete yeso nde, wete mumo butuma misi me mo te e jadya ne díbina misi ko na. ³³ Má beki nde, yeti Njambiye tome mbam te njese na, ma nye ti kele yaŋa na.» ³⁴ E bo yeŋsa lepo nye nye nde: «Kande yi bo ma jáki ne we kumo ndana we ke moy mebeyo ne pitik, yasi te nda yi we ta tedye wuse ké?» E bo dudye nye punje kenje se.

³⁵ Yesus wokuma nde, bo dudya mbam te e ba mbombu ne díbina misi ko. E Yesus sangwa ne nye kwa diyé nye nde: «'We ke tiko temo ke yi *Momo mumo?» ³⁶ E nye yeŋsa nde: «Nyanngwe mbam, Momo mumo te mbete ba nda? Lépo, né mi tiki temo ne nye.» ³⁷ E Yesus lepe nye nye nde: «We ma beŋe nye, yo gba nye e ke lepina ndana nye we ko.» ³⁸ E mbam lepe nde: «Nyanngwe mbam, mi ke tiko temo ne nye.» E nye kwa kuse meboŋ ke mbombu Yesus kano nye.

³⁹ E Yesus nje lepo nde: «Mi nja ke meneti maka, né josi be kete, né botu bete be yeti ke beŋe yasi baka beŋ yasi, né botu bete be ke beŋe yasi baka nje be ne díbina misi.» ⁴⁰ Ke baŋa *Befarisé bete be ba bene be Yesus baka ma woko dete ké, e bo diyé nye nde: «'Yite nde, wuse sendi, misi musu díbinate?» ⁴¹ E Yesus yeŋsa nye bo nde: «Misi mun má beki díbinate, ma

wune yeti ne mebeyo na. Yasi wete, wune ke lepo ndana nde: «Wuse ke beŋe yasi kimote,» dete mebeyo mun ta diyo bone ke to yun.»

10

Kasi kimo mo bakidya besam

¹ Yesus nja ke mbombu lepo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: «Mo te e diyé kine kwa ne numey kakwe besam yi nyiŋe no ke moyte na, nge nye kpaló kwa ne wete nje dele, mo te mo gubo, nye nyanngwe mo kelna beya mekele. ² Yo nde, mo te e kwa ne numey nyiŋe no ke moy kakwe, mo te mo bakidya besam. ³ Sanjele te e diyé ke numey kakwe ko búta numey nye nye, we beŋa ké, besam ke woko men ne. A má jeba bo wete wete ne díno dyan ngboso bo pundo no. ⁴ Nge nye si punje besam bene hene dete ké, a ma kwa mbombu, bo ke koŋ ne, keto bo ke duwe men ne. ⁵ Yasi wete, ko bo yeti ne deti te yi beŋgwe gbela mumo na, bo ta kamba nye londo ké ne nan, keto bo yeti ke duwe men gbela bomo na.» ⁶ Yesus lepinama ne nje kano dete nye bo, yasi wete, bo ti biye to yasi te yi nye lepima nye bo ké na.

⁷ E Yesus nje lepo sendi nye bo nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mi mbe numey te yi besam kwa kete yi nyiŋe no ke moy kakwe ké. ⁸ Bomo hene be kandima nje ne mi baka botu be gubo, bo botu be nyanngwe kelna beya mekele. Yasi wete, besam ti lenngwe meto ke men yan na. ⁹ Mi mbe numey, nge mumo nyiŋe ne nje te wombe, a ta ju. A ta nyiŋe pundo dolo medye te yi dye. ¹⁰ Siya yasi te yi mo gubo nje kelo, yo ndi gubuna yasi, ndi wonate né girisate. Mi nja mbe, né besam be ne jongwe, né bo jonna ke moy nyenngwe. ¹¹ Mi mbe kimo mo bakidya besam. Kimo mo bakidya besam nyéki jonnngwe dyene keto besam bene. ¹² Yasi wete, mo te e nje bakidye besam keto moni ko yeti gba mo bakidya besam na, keto besam yeti besam bene na. Nge nye beŋe ngwey ke nje, we beŋa, a tikima besam sedye kwa, ngwey má dya biye baŋa, bari ma si wanja kwa. ¹³ Mo te e nje bakidye besam keto moni ko sedyikwe kwa, keto yo ndi keto moni yi nye bakidye besam, yeti kasi ne ne bo na. ¹⁴ Mi mbe kimo mo bakidya besam. Mi ke duwe besam bembe, besam bembe ke duwe sendi mi. ¹⁵ Yo sendi dete nda yi Da ke duwe mi, mi sendi ke duwe nye. Mi ke nye jonnngwe dyembe keto besam bembe. ¹⁶ Mi ne baŋa besam bembe be yeti ke moy kakwe te yike na. Mi yakanngwe ngboso sendi bo nje no. 'Bo ta woko men mbe, bo má nje be ndi kuru besam wete né mo bakidya yan wete. ¹⁷ Da kwadyikwe mi,

yo keto mi ke nye jɔngwɛ dɛyɛmbɛ yi ladɛyɛ bɔ sendi yo nɛ kɔkɔ. ¹⁸ Kine mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ ɛ yakama pɛsɔ jɔngwɛ dɛyɛmbɛ na. Yasi wɛtɛ, yo mi nɛ nguru wombɛ ke nye jɔngwɛ dɛyɛmbɛ. Mi nɛ dɛti te yi nye jɔngwɛ dɛyɛmbɛ, mi sendi nɛ dɛti te yi bɔ yo nɛ kɔkɔ. Yo Saɲmbɛ lɛpɛ ndɛ, mi kɛl dɛtɛ.» ¹⁹ Ɛ mɛlɛpi mɛnɔri keke ndɛ, Beyudɛn bɔkaɲgɛwɛ sendi wolo ke bɛmbɛ. ²⁰ Ɛ bɔdɛyɛ bɔmɔ ke njokate lɛpɛ ndɛ: «A nɛ bɛyɛ sisin ke yotu, a ke kɔnɔ nɛ boku. Keto nɛgɛ yi wunɛ lɛngwɛ mɛtɔ ke yasi te yi nye lɛpɛ kɛ?» ²¹ Ɛ bɔɲa lɛpɛ yan ndɛ: «Mɔ te ɛ nɛ bɛyɛ sisin ke yotu kɔ ti lɛpinangwɛ dɛkɛ na. 'Bɛyɛ sisin nɛ dɛti te yi kelɔ ndɛ, mɔ dɛbina misi bɛɲɲangwɛ ndɛ?»

²² Bɔ bɔ ke kelɔ jɛsɔ yi take nɛ yɛsɔ te yi bɔ kaɲna mɛ mbanjɔ Njambiye te ɛ Yerusalem nye Njambiye kɛ. Yo bɔ ke ngimɔ abekata. ²³ Yesus bɔ ke yombila ke mɔy mbanjɔ Njambiye ke mbɛy te yi bɔ dɛkima jɛbɛ ndɛ Njɛ Salomɔn kɛ. ²⁴ Ndana, ɛ Beyudɛn nje lito nye lɛpɔ nye nye ndɛ: «'Wɛ kwɔdɛyikwɛ ndɛ, wusɛ dɛy nɛ mɛsɔ ke temɔ kumɔ ke ngimɔ te yin? Nɛgɛ bɛ ndɛ, yo wɛ *Krist, lɛpɔ nɛ saɲsaɲ nye wusɛ.» ²⁵ Ɛ Yesus yɛɲsa nye bɔ ndɛ: «Mi ma si lɛpɔ nye wunɛ, ma wunɛ yeti ke tiko temɔ ke mɛlɛpi mɛtɛ na. Mɛkele mɛtɛ yi Saɲmbɛ nye mi dɛti ndɛ, mi kɛl kɛ ke tɛdɛyɛ mi nye wunɛ. ²⁶ Yasi wɛtɛ, wunɛ yeti ke tiko yun temɔ ke yɛmbɛ na, keto wunɛ yeti ke njoka bɛsam bɛmbɛ na. ²⁷ Bɛsam bɛmbɛ ke wokɔ mɛn mɛ, mi ke duwɛ mɛ bɔ, bɔ ke bɛngwɛ sendi mi. ²⁸ Mi ke nye mɛ bɔ jɔngwɛ te yi kpo nɛ kpo, kɔ bɔ ti gwe yambile na. Sendi, kɔ mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ ti suko bɔ ke mɛbɔ mɛmbɛ na. ²⁹ Saɲmbɛ, mɔ te ɛ nya mi bɔ kɔ kwɔ bɔmɔ hɛnɛ, kɔ mumɔ wɛtɛ nɛ wɛtɛ yeti nɛ dɛti te yi suko bɔ ke mɛbɔ mɛ Da na. ³⁰ Sine Da ndi kiya yasi wɛtɛ.»

³¹ Ndana, ɛ Beyudɛn tɔkɛ sendi mɛtari wolo, nɛ bɔ lɔ nɛ nye yo. ³² Ɛ Yesus yɛɲsa nye bɔ ndɛ: «Mi kelma bɔdɛyɛ kimɔ mɛkele mɛtɛ yi Da lɛpima ndɛ, mi kɛl kɛ ke misi mun, ma ke njoka mɛkele mɛtɛ, wunɛ kwɔdɛyikwɛ lɔ mi nɛ mɛtari wo keto mɛkele te yen?» ³³ Ɛ bɔ yɛɲsa nye nye ndɛ: «Wusɛ ti kwɔdɛyikwɛ lɔ wɛ nɛ mɛtari wo keto wɛtɛ kimɔ mɛkele na, yasi wɛtɛ, wusɛ kwɔdɛyikwɛ lɔ wɛ nɛ mɛtari wo, keto wɛ ke gbuto nɛ Njambiye, keto gbɛla wɛ mumɔ wɛ kpalo lɛpɔ ndɛ, wɛ Njambiye!» ³⁴ Ɛ Yesus yɛɲsa nye bɔ ndɛ: «'Yo yeti gba ketinate ke mɛkana mɛ mɛmbɔɲga mun ndɛ: <Njambiye lɛpima ndɛ: Wunɛ bɛnjambiye na?> ³⁵ Wusɛ duwɔ ndɛ, mumɔ ti yaka sɔɲɛ yasi te yi yo ma bɛ ketinate ke mɛkana mɛ Njambiye kɛ na. Ma nɛgɛ Njambiye jɛbɛ bɔtu bɛtɛ bɛ mɛlɛpi mɛnɛ lɛpinama nye bɔ baka ndɛ

bɛnjambiye, ³⁶ keto nɛgɛ yi wunɛ nje lɛpɔ gba nɛ mi mɔ te ɛ Da tokuma tomɔ njɛsɛ ke mɛnɛti maka kɔ ndɛ, mi ke gbuto nɛ nye, keto mi lɛpima ndɛ, mi Mɔnɔ wɛnɛ kɛ? ³⁷ Nɛgɛ mi dɛyɛ kine kelɔ mɛkele mɛ Saɲmbɛ na, komɛtɛ, wunɛ ti tiki temɔ nɛ mi na. ³⁸ Yasi wɛtɛ, nɛgɛ bɛ ndɛ, mi ke kelɔ mɛkele mɛ Saɲmbɛ, kɔ bɛkɔ ndɛ, wunɛ ti tike temɔ nɛ mi na, wunɛ yɛkɛdɛyɛ tiko temɔ ke mɛkele mɛtɛ yi mi keke kɛ, nɛ wunɛ duwɛ kimɔtɛ kɛ nɔ mbɔmbu ndɛ, Da ke yɛmbɛ, mi sendi ke yɛnɛ.»

³⁹ Ndana, ɛ bɔ kala sɔ nje te yi bɛyɛ nye, yasi wɛtɛ, ɛ nye bola kwɔ. ⁴⁰ Ɛ nye duwɛ nɛ kɔkɔ kɛ ke nginɲɛ Yurɔɔ, ke mbɛy te yi Jan ma kanda tɔpuna bɔmɔ ke mɔrɔku ketɛ kɛ. Ɛ nye kwɔ dɛyɔ mate. ⁴¹ Ɛ bɔmɔ bɔdɛyɛtɛ nje ke yɛnɛ. Ɛ bɔ diki lɛpɔ ndɛ: «Jan ti keke kɔ mɛyɛkambiye wɛtɛ nɛ wɛtɛ na, yasi wɛtɛ, yasi hɛnɛ te yi nye lɛpima ke kasi mbam kɔ kɛ, gbakasi.» ⁴² Ɛ bɔmɔ bɔdɛyɛtɛ tike temɔ ke yi Yesus ke mbɛy yinɔri.

11

Yesus ke womiye Lasar

¹ Wɛtɛ mbam ndɛ Lasar bɔalma nɛ kɔn. A bɔ mɔ Betani, dɛyɛ Mariya bɛnɛ maɲ wɛnɛ Marta. ² Yo bɔ Mariya te ɛ lɔmbuma lɔbɛnda ke mɛkol mɛ Kumandɛ Yesus tito yo nɛ nyinɔ to nɛ kɔ. Yo dɛyɔmbu dɛyɛnɛ Lasar kɔnɛ. ³ Ɛ bɛdɛyɔmbu bɛnɛ baka yɛbɛ tomɛ mumɔ kɛ lɛpɔ nye Yesus ndɛ: «Nyanɲgɛ Kumandɛ bɛɲa, sɔɲ temɔ wo ke kɔnɔ.» ⁴ Kɛ Yesus ma wokɔ dɛtɛ kɛ, ɛ nye lɛpɛ ndɛ: «Kɔn te yeti kɔn sɔɲ na, yasi wɛtɛ, yo kɔn te yi Njambiye ta tɛdɛyɛ nyanɲgɛ dɛti meluksa mɛnɛ, nɛ Mɔnɔ wɛnɛ bɛ nɛ meluksa ke kɔn te.»

⁵ Temɔ Yesus bɔ ke yotu Marta bɛnɛ maɲ bɔ dɛyɔmbu dɛyan Lasar. ⁶ Kɛ nye ma si wokɔ kasi kɔn Lasar kɛ, ɛ nye nje kwandɛyɛ sendi metu yɛbɛ ndi ke mbɛy te komɛ nye bɔ kɛ. ⁷ Kɛ kɔɲtɛ, ɛ nye lɛpɛ nye bɛjɛkɛ bɛnɛ ndɛ: «Wusɛ yɔkwɛ nɛ kɔkɔ kɛ Yuda.» ⁸ Ɛ bɛjɛkɛ lɛpɛ nye nye ndɛ: «Yekele, kɔɲtɛ ti pa kiko na, Beyudɛn kwadɛyɛ lɔ wɛ nɛ mɛtari wo, ma ndana 'wɛ ke kwadɛyɛ yɔkwɛ nɛ kɔkɔ kɛ sendi mate ndɛ?» ⁹ Ɛ nye yɛɲsa ndɛ: «'Yɛsɔ wɛtɛ yeti nɛ hawa kamɔ jɔ yɛbɛ na? Nɛgɛ mumɔ kɛndɛ nɛ yɛsɔ, a yeti ke bɔmiye baki na, keto a ke bɛɲɛ mɛjasi mɛ yɛsɔ. ¹⁰ Ma yasi wɛtɛ, nɛgɛ mumɔ kɛndɛ nɛ tu, a kɛ bɔmiye baki, keto a kine mɛjasi ke yotu nɛ na.» ¹¹ Kɛ nye ma si lɛpɔ dɛtɛ kɛ, ɛ nye nje lɛpɔ nye bɔ ndɛ: «Sɔ wusɛ Lasar ke jakɔ, yasi wɛtɛ, mi ta kɛ jɛmɛ nye.» ¹² Ɛ bɛjɛkɛ lɛpɛ nye nye ndɛ: «Nyanɲgɛ Kumandɛ, nɛgɛ bɛ ndɛ, a ke jakɔ, yotu nɛ ta ngbanjɔ lalɛ.» ¹³ Yasi yinɔri Yesus lɛpi nɛ kasi sɔɲ Lasar. Yasi wɛtɛ, ke yan, bɔ takima yan ndɛ, a lɛpi

ne gbela jako. ¹⁴ Dete, ε Yesus nje lepo ne gbas gbas nye bo nde: «Lasar ma gwe. ¹⁵ Ma nge mi beje wune deke ké, mi ne mesosa, keto mi ti be ke mbey te na. Dete, wune ta nje tiko temo ne mi. Yasi wete, he kên mate.» ¹⁶ Ndana, ε Tomasi te yi bo dikima jeba sendi nde Beadan ko lepe nye njon ne nde: «Wuse sendi, he kên mate, né sine be Nyangwe Kumande kè gwe mate.»

¹⁷ Ke Yesus ma dya ké, a njáki dolo nde, yo me metu yini yi bo pumbuma ne Lasar ké. ¹⁸ Betani ba ke keki Yerusalem, njokate ti kume kilometa yitati na. ¹⁹ Dete, ε Beyuden budfyate nje beje Marta bene Mariya ke son dyombu dyan yi nye bo menjite.

²⁰ Ndana, ke Marta ma woko nde, Yesus ke nje ké, ε nye kwá kè sangwa ne nye, ε Mariya diye ne ke ty. ²¹ E Marta lepe nye Yesus nde: «Nyangwe Kumande, we má beki waka, ma dyombu dyembe ti gwe na. ²² Yasi wete, mi duwa nde, ko ndana yasi hene te yi we ta diye Njambiye, a ta nye we yo.» ²³ E Yesus lepe nye nye nde: «Dyombu dya ta womiye.» ²⁴ E Marta yensa nye nye nde: «Mi duwa nde, a ta womiye kome bemuñ ta womiye no ke njena yeso siyna mboko ké.» ²⁵ E Yesus lepe nye nye nde: «Mi mbe mo womiya bemuñ, mi sendi jongwe. Mo te ε tike temo ne mi, mo te ta ju, ko beko nde, a gwáki. ²⁶ Sendi, mumo hene ε jona tiko temo ne mi, ko mo te ti gwe na. 'We ke tiko temo ke lepi te nde?» ²⁷ E Marta yensa nye nye nde: «J, Nyangwe Kumande. Mi ma tiko temo nde, we *Krist, Mono Njambiye, yoko yi ba nde, a yákanwe nje ke meneti maka ko.»

²⁸ Ke nye ma si lepo dete ké, ε nye kwá mbombila kè lepo nye man wene Mariya nde: «Yekele ma dya, a ke jeba we.» ²⁹ Ke Mariya ma woko ndi dete ké, ε nye teme ne nget kwá kè pe yi Yesus. ³⁰ Yinori Yesus ti pa nyine moy dya na, a ba ndi ke mbey te yi Marta ka sangwa ne nye ké. ³¹ Ndana, ke Beyuden bete be ba bene be Mariya ke ty ke nyena nye menjite baka ma bene nde, a temma ne nget pundo ké, ε bo bengwe nye, take nde, a kén ke bonson kè lelo.

³² Ke Mariya ma kumo ke mbey te yi Yesus ba kete, kanje misi bene ne nye ké, ε nye bale ke mekol mene lepo nye nye nde: «Nyangwe Kumande, we má beki waka, ma dyombu dyembe ti gwe na.»

³³ Ke Yesus ma bene Mariya ke lelo, beje Beyuden bete be njá bene be Mariya ke lelo sendi ké, ε ngambi son kwá nye, ε metakina nje nye ke temo. ³⁴ E nye diye bo nde: «Wune pumbu nye we?» E bo yensa nye nye nde: «Nyangwe Kumande, inja beje.»

³⁵ E Yesus lele. ³⁶ E Beyuden diye lepo nde: «Ne beña ndi, a ba ke kwadfyate nye

budfyate.» ³⁷ E baña ke njokate lepe yan nde: «'Gba mbam ko ε butuma misi me mo dibina misi ko, ma nye ti yaka kelo nde, Lasar ti gwáki na?»

³⁸ E ngambi son basidye kwá Yesus, ε nye kwá kè ke bonson. Bonson te ba nguku tari, bo bonma wete tari dibo ne numbu te. ³⁹ E Yesus lepe nde: «Wune njéna tari sonje.» E Marta te dyombu ne Lasar te ε gwá kè lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, a me ke numbo ndana, keto yo me metu yini yi bo pumbuma ne nye ké.» ⁴⁰ E Yesus lepe nye nye nde: «'Mi ti lepe nye we nde, nge we tike temo ke lepi te yi mi lepe ké, we ta bene nyangwe deti meluksa me Njambiye na?» ⁴¹ Ndana ké, ε bo njenje tari sonje. E Yesus kanje misi kenje kwey lepo nde: «Da, mi ke nye we wosoko, keto we ma woko menjweta membe. ⁴² Yo nde, mi duwa mbe nde, we ke woko menjweta membe kpo ne kpo. Yasi wete, mi lépi yike keto ngil te yike yi ma wesidya ke keki mbe ké, né bo tiki temo nde, yo we tome mi njese.» ⁴³ Ke nye ma si lepo dete ké, ε nye kembidya lepo ne men ke kwey nde: «Lasar, pundo.» ⁴⁴ E mo te ε ba ndana munje ko punde, mebo nè mekol boynate ne melambo, to nè mbombu ba sendi boynate ne wete pel kando. E Yesus lepe nye bomo nde: «Wune sona meyasi menori ke yotu ne, tiko nye, na kwá.»

Nyangwe botu be mison Beyuden ke

sangwe ngin sangwe ne Yesus

⁴⁵ Beyuden budfyate be njá ke yi Mariya baka benma yasi te yi Yesus kelma ké, ε bo tike temo ke yene. ⁴⁶ Yasi wete, baña ke njokate kwanma kè dolo *Befarisé yekidye yasi te yi Yesus kelma ké nye bo. ⁴⁷ Ndana, ε bekom be botu be nyena sadaka nye Njambiye nè Befarisé wesidye botu bete be ba ke njon botu be nyangwe josi Beyuden baka lepo nde: «He ta kelo yike nan, keto mbam ko ke kelo budya meyekambiye? ⁴⁸ Ma nge wuse bene misi nde, a kén mbombu yi kelo mekele mete, bomo hene ta tiko temo ke yene, we beña, botu bete be diye ne meneti me Rom baka ta nje yangile mbanjo Njambiye su ne kando dyusu.»

⁴⁹ Ndana, ε wete ke njoka yan nde Kayif ε ba nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye ke sew te ete ko lepe nye bo nde: «Ko gba wune kine dyonggo na! ⁵⁰ 'Wune yeti ke duwe nde, yo kimote pe yun nde, mumo wete gwáki ke numbu kando, lajsa nde, bo girisa ndingele kando na?» ⁵¹ Yinori yi Kayif lepima ké, yo ti wula ke dyano dyene ne nguru wene na. Yo nde, a lépi keto a ba nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye ke sew te

ete, ε nye punje lepi te yi wulma ke numbu Njambiye yi b̄a nde, yo ta kelna ké. Ε nye kandé si lep̄o nde, Yesus yákan̄gwe gwe keto kand̄o d̄yan Beyuden. ⁵² Ma yo tí b̄e ndi keto kand̄o Beyuden b̄ep̄o na, yasi wete, yo ta b̄e sendi yi san̄gwe b̄on̄o b̄e Njambiye b̄e d̄iye memb̄ey ne memb̄ey, né b̄o nje b̄e ndi nj̄on̄ wete. ⁵³ Kandé yes̄o te, ε b̄o nye nḡin̄ yí s̄a n̄e nje te yi b̄o yakama wo ne Yesus. ⁵⁴ Dete, Yesus tí yombila punje se yotu ke njoka Beyuden na. Yasi wete, a nj̄a dúwe komete kw̄a k̄e ke p̄oku men̄eti mete yi k̄e keki kon̄gor k̄é, ke wete d̄ya nde Efrayim. Ε nye kw̄a d̄iyo mate b̄ene b̄ejeke b̄ene.

⁵⁵ Jes̄o *Paska Beyuden b̄a ke wuta, ε bud̄ya b̄om̄o teme ke med̄ya yí k̄e p̄e Yerusalem, yite jes̄o tí pa kandé na. B̄o kandima kw̄a, né b̄o pa k̄e weya sembo b̄enḡwe memb̄onga me mison̄ yan. ⁵⁶ Ε b̄o d̄iki s̄a Yesus, d̄iki lep̄o diyna tandé yan ke mban̄jo Njambiye nde: «N̄e b̄é̄̄̄a nan? N̄e táka gba nde, a ta nje ke jes̄o wa?» ⁵⁷ Yin̄ori b̄ekum b̄e botu b̄e nyena sadaka nye Njambiye n̄e *Befaris̄e ma lep̄o nye b̄om̄o nde, n̄ge wete mumo duwe mb̄ey te yi Yesus d̄iye kete k̄é, n̄e nye k̄en̄ lep̄o, né b̄o k̄e b̄iy nye.

12

Mariya ke lombe lobinda ke

mekol me Yesus

(Mt 26; Mk 14)

¹ Piñ̄o te yi jes̄o *Paska buk̄w̄a metu yitan̄ jo wete, ε Yesus kw̄a k̄e ke Betani, ke d̄ya te kome Lasar te yi nye jon̄gwa ke njoka b̄emur̄jo k̄e d̄ikima d̄iyo k̄é. ² Kum̄o mate, ε b̄o kele med̄ye j̄eba ne nye. Marta b̄a ne mesay me kabina med̄ye nye b̄om̄o. Lasar b̄a sendi ke njoka botu bete yi b̄o b̄a ke mb̄ey med̄ye b̄ene b̄e Yesus baka. ³ D̄iyo k̄é, ε Mariya b̄y wete ndaki ne yin̄a lobinda te yi d̄ye bud̄ya m̄oni yaka lita ke b̄embe. Yo b̄a ne sen̄geleñ, b̄o tí pa pule yo ne yin̄a yasi na. Ε nye b̄y nje lombe ke mekol me Yesus kw̄a tit̄o yo ne nyin̄jo to ne. Ε tul te si nḡangile ndinḡele t̄y. ⁴ Ε Yudas Iskariyot te wete j̄eke Yesus, ȳoko ε ta d̄yan̄gwe nye ko lepe nde: ⁵ «Keto n̄ge yi b̄o tí d̄yan̄gwe lobinda te yike yi yaka buyo m̄oni te yi b̄o gbo ne m̄o mesay ke metu mesay gomay yit̄i yi kame ne botu b̄e nḡwete k̄é?» ⁶ Yin̄ori yi Yudas lep̄ima k̄é, yo yeti keto a ne kasi ne botu b̄e nḡwete na. A lep̄i d̄ete, keto nye m̄o gūb̄o. Yo nye d̄iki bakid̄ye k̄on̄gi m̄oni. A d̄ikima nye b̄o ke yasi te yi b̄o d̄ikima komo ke m̄oyte k̄é. ⁷ Ε Yesus nje lep̄o nde: «Pa tiko nye ne sem. Tiko, na bakid̄ye yo lad̄ye ne yes̄o te yi b̄o ta nye ne mi ke b̄on̄s̄on̄ k̄é. ⁸ Yo nde, w̄ine botu b̄e nḡwete ke d̄iyo metu hene

ke kiya mb̄ey. Ke b̄e mi, mi tí d̄iyo mbe sine wune ke kiya mb̄ey metu hene na.»

⁹ Beyuden bud̄yate wokuma nde, Yesus womete ke Betani. Ε b̄o k̄é, yeti ndi keto Yesus nyep̄o na, yasi wete, b̄o k̄a sendi, né b̄o k̄é b̄en̄ Lasar te yi Yesus jon̄gwa ke njoka b̄emur̄jo ko. ¹⁰ Ndana, ε b̄ekum b̄e botu b̄e nyena sadaka nye Njambiye nye nḡin̄ nde, b̄o ta wo sendi Lasar, ¹¹ keto nyan̄gwe mekele mete yi kelnama ke yotu ne k̄é ke kel̄o nde, bud̄ya Beyuden t̄um̄ k̄on̄ ndana ne b̄o tiko temo ke yi Yesus.

Yesus ke d̄yq ke Yerusalem

(Mt 21; Mk 11; Lk 19)

¹² Misi pup̄e nyan̄gwe nḡil bete b̄e nj̄a ke jes̄o *Paska baka wokuma nde, Yesus ke nje ke Yerusalem. ¹³ Ε b̄o pese mb̄oru mebañ̄a yí k̄e sosa ne nye. Ε b̄o d̄iki kembid̄ya nde: «*Hosana! Baba Mboko nȳé̄̄̄i mekombila nye yoko ε nje ne d̄ino d̄yene nje namo kand̄o Isarayel ko!» ¹⁴ Yesus dolma wete m̄on̄o tofu, ε nye b̄ende nye d̄iyo te b̄enḡwe yasi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiye k̄é. ¹⁵ Yo ketinate nde: «Nḡondu Siȳon̄, *f1* we tí kambi yan̄a na. B̄en̄a kumande wo b̄endima m̄on̄o tofu yí nje no.» ¹⁶ Ke nḡimo te yin̄ori b̄ejeke b̄e Yesus tí woko to meyasi mete yi b̄a ke kwan̄na k̄é na. Yasi wete, ke Yesus ma nje ȳokwe ke d̄yob̄o b̄y meluksa m̄ene k̄é, ε b̄o nje take duwe nde, yasi te yi mekana me Njambiye d̄ikima lep̄o no k̄é b̄a ke kasi ne. B̄o nj̄a duwe sendi nde, gba meyasi mete yi b̄o kelma k̄é, b̄o kelma yo keto ne. ¹⁷ Ke nḡimo te yi Yesus j̄ebama ne Lasar jon̄gwe ke njoka b̄emur̄jo punje ke b̄on̄s̄on̄ k̄é, bud̄ya b̄om̄o b̄a kete. Ε b̄o d̄iki yekid̄ye yasi te yi b̄o b̄en̄ma k̄é. ¹⁸ Yo keto te yite yi nḡil b̄om̄o k̄a k̄é sosa nye k̄é. B̄o wokuma kasi meyekamb̄iye men̄ori yi nye kelma k̄é. ¹⁹ Ndana, ε *Befaris̄e lepe tandé yan nde: «N̄e b̄é̄̄̄a, yasi te yi wune yakama kel̄o sendi ndana yeti se na. Bomo hene ma lekwe k̄e ke k̄on̄ ne.»

Bañ̄a Begrek ke kwad̄ye lep̄ina

bene b̄e Yesus

²⁰ Bañ̄a Begrek b̄a ke njoka botu bete b̄e k̄a ke Yerusalem yí k̄é kano Njambiye ke jes̄o *Paska baka. ²¹ Ε b̄o k̄é ke yi Filip te m̄o Betsayda ke Galile. Ε b̄o nḡweta ne nye lep̄o nde: «Nyan̄gwe mbam, wuse ke kwad̄ye b̄en̄e Yesus.» ²² Ε Filip k̄é lep̄o nye Andere, ε b̄o hene yib̄a nje kw̄a k̄é lep̄o nye Yesus.

²³ Ε Yesus yen̄sa nye b̄o nde: «Ŋ̄ḡimo ma d̄ya, nḡimo te yi Njambiye ta punje ne meluksa me *M̄on̄o mumo yey. ²⁴ Gbakasi yi mi lepe nye wune k̄é: N̄ge mbumo mbusa tí pa k̄e ke men̄eti pa gwe na, yo ta b̄one ndi wete. Ma yasi wete, n̄ge yo

pa gwe, yo ta nje wumɔ bɔɖya mɛmbumɔ. ²⁵ Mɔ te ε kwadɔye kambidya ne jɔngwe dɔyene ne ngom ngom kɔ ta dɛmbidye yo. Ma yɔkɔ ε dɔye kinε kambidya ne jɔngwe dɔyene ne nguru wene kɔ ta be ne jɔngwe te yi kpo ne kpo. ²⁶ Mumɔ hene ε kwadɔye kelo mesay nye mi, mɔ te yɔkɔngwe bejngwe mi. Ke mbey te yi mi dɔye kete, mɔ mesay wombe ta dɔyo sendi kete. Nge mumɔ kele mesay nye mi, Da ta lukse nye.

²⁷ «Ndana temɔ mbe deke ne habubu, mi duwɔ nde, mi ta lepo ne nge? 'Mi lɛpi ka nde: Da jɔngwe mi ke yasi te yi kwadɔye dɔyɔ mi ndana kɛ? Ko na, keto yo keto te yite yi mi njɔ nɔ ke meneti maka. ²⁸ Da, kelo nde, bɔmɔ lɔksa dɛno dɔyo.» Ndana, ε bo wɔke yɛna men ke wule dɔyɔbo lepo nde: «Mi ma kelo nde, bɔmɔ lɔksa dɛno dɔyembe. Mi ta basidye kelo nde, bo lɔksa sendi yo.» ²⁹ Ngil botu be te bɔ womete woko men yɛnɔri baka lepima nde: «Mbiyo lumma.» Baɛna nde: «Wete jaki Njambiye lepinama nye nye.» ³⁰ ε Yesu yeɛna nde: «Men te yi lepinama wule dɔyɔbo kɛ ti lepinangwe keto mbe na, yo lepinangwe keto yun. ³¹ Ngimɔ te yi Njambiye ta pesɔ ne josi botu be meneti maka kɛ ma dɔyɔ. Ndana Njambiye ta dɔdɔye *Kum meneti maka soɛe. ³² Pe yembe, ke bo si ngba mi ke jeta tembidye ke kwey, mi ta dule bɔmɔ hene njese ke yembe.» ³³ Yesu lɛpi yɛnɔri yi tedye ne kwalɔ soɛe te yi nye ta saɛgwa nɔ kɛ. ³⁴ ε ngil bɔmɔ yeɛna nye nye nde: «Wuse wokuma su ke mekana me mɛmbɔngma me Njambiye nde, *Krist ta dɔyo kpo ne kpo. Ma nan yi we nje lepo yo nde, bo yɔkɔngwe ngba *Mɔnɔ mumɔ ke jeta tembidye ke kwey kɛ? Mɔnɔ mumɔ te ete ba nda?» ³⁵ ε Yesu nje lepo nye bo nde: «Mejasi ndi ke njoka yun yi yaka mɔnɔ ngimɔ. Piɛɛ te yi yo ndi ke pano de te kɛ, wune kɛndi ke puyε te, kamba yitil me nje ngbake wune. Yo nde, mɔ te ε kende ke mɔy yitil kɛ kɛndi tukute. ³⁶ Ke ngimɔ te yi mejasi ndi ke pano ke njoka yun kɛ, wune fikl temɔ ke mejasi mete, nɛ wune be botu be mejasi.» Ke Yesu ma si lepo meyasi mɛnɔri kɛ, ε nye kwɔ duwe womete kɛ mbombu yan kɛ sɔma.

³⁷ Ko beko nde, a kelma bɔɖya meyekambiye de te ke misi me bɔmɔ, bo ti tike temɔ ne nye na. ³⁸ Yo kwanama de te, nɛ melepi mete yi Esayi te mɔ punja melepi me Njambiye lepima kɛ si tondu. A lepima nde: «Baba Mbokɔ, ma nda tikima temɔ ke yasi te yi wuse lepima kɛ? Sendi, 'Baba Mbokɔ tedɔya nda de ti ne?» ³⁹ Ko, ma bo ti yaka tikɔ temɔ na, keto lepi te yi Esayi lepima sendi kɛ. A lepima nde: ⁴⁰ «Njambiye ma dɛbo misi man,

de se metemɔ man, kamba bo me nje beɛ meyasi, bo me nje be ne dɔyanɔ, bo me nje yeɛna temɔ, ma nye nje sidye kon yan.» ⁴¹ Esayi njaki lepo meyasi mɛnɔri ke kasi Yesu, keto a beɛna meluksa mene. ⁴² Ko beko de te, baɛna Beyuden bɔɖyate tikima temɔ ke yi Yesu. Yasi wete, bo ti jaye punje yo ke misi me bɔmɔ na, kamba *Befari se me nje lepo nde, bo ti nata se mbanjo mewesidya na. ⁴³ Bekum Beyuden baka kelma de te, keto bo kwadɔya nde, bɔmɔ lɔksa bo kwɔ meluksa mete yi Njambiye yakama lukse ne bo kɛ.

⁴⁴ Ndana, ε Yesu lepe ne men ke kwey nde: «Mɔ te ε tike temɔ ne mi, mɔ te ti tiki temɔ ne mi na, yo nde, a tiki temɔ ne Mɔ te ε tomma mi njese kɔ. ⁴⁵ Sendi, mɔ te ε beɛ mi, mɔ te beɛna Mɔ te ε tomma mi kɔ. ⁴⁶ Mi njɔ mbe ke meneti maka yi paniye puyε nda yi mejasi pane nɔ kɛ. De te, mɔ te ε tike temɔ ne mi, mɔ te ti dɔyo ke mɔy yitil na. ⁴⁷ Nge mumɔ woke melepi mɛmbe pupε meto, yeti mi jɔse nye na, keto mi ti njaki nje jɔse botu be meneti maka na, yo nde, mi njaki nje jɔngwe bo. ⁴⁸ Mɔ te ε seɛe mi pupε meto ke melepi mɛmbe, mɔ te ne mɔ te ε ta jɔse nye. Gba lepi te yi mi lepima kɛ ta pesɔ josi ne ke njena yesɔ siyna mbokɔ. ⁴⁹ Yo nde, mi ti lepina ne de ti te yembe na. Yasi wete, Da, nye Mɔ te ε tomma mi ne nguru wene kɔ lepima nye mi meyasi mete yi mi yɔkɔngwe lepo nɛ meyasi mete yi mi yɔkɔngwe tedye kɛ. ⁵⁰ Ma mi duwɔ nde, yasi te yi nye lepe kɛ kɛl nde, mumɔ beki ne jɔngwe te yi kpo ne kpo. De te, meyasi mete yi mi lepe mbe kɛ, mi lɛpi bejngwe numbu Da.»

13

Yesu ke weye mekol me

bejeke bene

¹ Misi pupε yo bɔ nde, bo ta kelo jeso *Paska. Yesu duwɔ nde, ngimɔ ne ma dɔyɔ, ngimɔ te yi nye ta duwe nɔ ke meneti maka kɛ pe yi Da. A bɔ ke kwadɔye botu bene be bɔ ke meneti maka baka metu hene. A kwadɔya bo kumɔ ke njena metu mene ke meneti.

² Yesu bɔ ke dɔyena bene bejeke bene bekoko. Yɛnɔri *Kum beya mekele ma nye beya metake ke temɔ Yudas te mɔnɔ Simɔn Iskariyot nde, a dɔyɔngwe Yesu. ³ Yesu duwɔ nde, Da ma nye nye de ti te yi namo meyasi hene. A duwɔ sendi nde, a wula ke yi Njambiye nje nɔ, a ta yɔkwε kɛ pe yene. ⁴ ε nye teme ke mbey medye soɛe nyaɛngwe lambɔ te yi bɔ ke yotu ne kɛ tiko ne nan. ε nye bu yɛna kum lambɔ woto ke jon. ⁵ Ndana, ε nye bu mɔrɔku kumbe ke wete pan nye bo ke weyna mekol me bejeke bene nje tito ne kum lambɔ te yi

bà ke jon ne ké. ⁶ E nye nje kumo ke yi Simón Piyer. E Simón Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, yo gba we ke kwadye weye mekol membe?» ⁷ E Yesus yensa nye nye nde: «We yeti ke biye to yasi te yi mi kele ndana ké na, yasi wete, we ta nje biye yo wete yeso.» ⁸ E Piyer lepe nye nye nde: «Ko we tí weye mekol membe wete yeso na.» E Yesus yensa nye nye nde: «Ige mi ti weye mekol mo na, nam siyma sine we.» ⁹ E Simón Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, we tí weya ndi mekol siye na, weya sendi mebo nè to.» ¹⁰ E Yesus nje lepo nye nye nde: «Ige mumo si weya ne yotu hene, siya yasi te yi nye yakanawe kelo ke konje, yo ndi weyna gbela mekol, keto yotu ne me pupunate. Ma wune me yun pupunate. Yasi wete, yeti wune hene na.» ¹¹ Yo nde, Yesus duwa mo te e ta dyanawe nye ko, yori yi nye lepima nde: «Wune hene yeti pupunate» ké.

¹² Ndana, ke Yesus ma si weye mekol man ké, e nye toke lamba ne lenje nje kwa dya ke mbey medye lepo nye bo nde: «Wune biyma to yasi te yi mi kelma ndana ne wune ké? ¹³ Yi wune jeba mi nde yekele ho nde kumande ké, yo gbakasi, mi gbate yekele nè kumande. ¹⁴ Ma nge be nde, mi kumande, mi yekele weyma mekol mun, wune sendi, wune yakanawe weye mekol mun tande yun. ¹⁵ Yo nde, mi tedya wune nda yi wune yakanawe kelo ké, né wune kel sendi nda yi mi kelma ne wune ké. ¹⁶ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Kine wete mo mesay e kwanma masa wene na. Sendi, kine wete mo te yi bo tome nye tomo kwanma mo te e tomma nye ko na. ¹⁷ Nda wune ma duwe dete ké, nge wune kele dete, wune ta be ne mesasa.

¹⁸ «Mi ti lépi ne wune hene na, mi duwa gba botu bete be mi tokuma baaka. Yasi wete, melepi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ké yakanawe si tondo. Yo ketinate nde: «Mo te yi sine nye dyena ndi wete ko bonma dyambi sungwe ne mi.» ¹⁹ Ma yoke yi mi kande lepo ndana nye wune ke ngimo te yi beya yasi tí pa dya ké. Simande ke ngimo te yi yo ta dya ké, né wune tiki temo nde, yo mi mo te yi mi dikima lepo no ko. ²⁰ Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Mo te e bu mumo hene te yi mi tome ko kimote, mo te bon mi. Sendi, mo te e bu mi kimote, mo te bon Mo te e tomma mi ko.»

*Yesus nde, Yudas ta dyanawe nye
(Mt 26; Mk 14; Lk 22)*

²¹ Ke Yesus ma si lepo dete ké, temo ne tí be ne te ke konje na, e nye lepe ne sansan nde: «Gbakasi yi mi lepe nye wune ké: Wete mumo ke njoka yun ta dyanawe mi.»

²² E lépi bane bejeke, e bo bejna tande yan ne hele hele hele kine duwe mo te yi nye lepe no ko na. ²³ Yinori wete jeke te yi Yesus dikima kwadye budyate ko ba metidyé ke mbey medye ke keki Yesus. ²⁴ E Simón Piyer yesidyé misi nye nye nde, a dya Yesus, na lépi mo te yi nye lepe no ko. ²⁵ E jeke te lengwe yotu kenje pulo Yesus diye nye nde: «Nyangwe Kumande, we lépi yasi ke ne nda?» ²⁶ E Yesus yensa nde: «Mo te yi mi ta bu mampa tope ke mbe njay kanje nye nye ko, mo te ru.» E nye bu mampa tope ke mbe njay kanje nye Yudas te mono Simón Iskariyot. ²⁷ Ke Yesus ma kanje ndi yo nye nye deke ké, e *Satan nyinje temo Yudas. E Yesus nje dya lepo nye nye nde: «Yasi te yi we take kelo ké, kelo yo nedo.» ²⁸ Ko mumo wete ne wete ke njoka botu bete be ba ke mbey medye baaka tí biye to lépi te yi nye lepima nye Yudas ké na. ²⁹ Yo nde, baña takima nde, nda yo Yudas bakidiya kponji moni ké, Yesus lépi yari nye nye nde, a bom mayasi mete yi yo ta kame bo ke jeso ké, ho nde, a nyeki yinja yasi nye botu be ngwete. ³⁰ Ke Yudas ma kenje ndi bo biye ne mampa yinori ké, e nye punde ne put kwa. Yo ba ne tu.

Yesus nde, bejeke bene kwadyangwe

³¹ Ke Yudas ma si pundo kwa ké, e Yesus lepe nde: «Ndana Njambiye ma punje meluksa me *Momo mumo. Sendi, Njambiye ma punje meluksa mene ne nguru wene ne nje Momo. ³² Nge be nde, Njambiye ma punje meluksa mene ne nguru wene ne nje Momo, a ta punje meluksa me Momo ke yotu ne, Njambiye ne nguru wene. Ngimo te yi nye ta punje ne meluksa me Momo ké bukwa ne mbet. ³³ Wune bono, mi ndi ne mono ngimo ne mbet yi kwadye sine wune. Wune ta sa mi. Mi lepima nye Beyuden nde, wune yeti ne deti te yi ke ke mbey te yi mi ke kete ké na. Yo ndi kiya melepi mete yi mi lepe sendi ndana nye gba wune ké. ³⁴ Mi ke nye wune jonja mbonga, yo nde: Wune kwadyangwe tande yun nda yi mi kwadya ne wune ké. Wune sendi, wune kwadyangwe dete. ³⁵ Nge wune kwadya tande yun, bomo ta duwe nde, wune bejeke bembe.»

³⁶ E Simón Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, yite nde, we kén we?» E Yesus yensa nye nye nde: «We yeti ne deti te yi bengwe mi ke mbey te yi mi ke kete ndana ké na, yasi wete, we ta diso bengwe mi ke yinja menngimo.» ³⁷ E Piyer lepe nye nye nde: «Nyangwe Kumande, nge ta suno nde, mi tí bengwe we ndana ké? Mi nedo te yi nye jongwe dyembe keto yo.» ³⁸ E Yesus yensa nde: «We lépi gba

nde, we nedo te yi nye jonḡwe dɔɔ keto mbe nde? Gbakasi yi mi lepe nye we kɛ: We ta tonɔ kumɔ mɛnḡa yitati nde, we yeti kɛ duwe mi na, mbam kuɛe mǎ nje koko njime.»

14

Yesus nde, nye nje te yi kumɔ nɔ

ke yi Da

¹ E Yesus kɛ mbombu lepo nye bejeke nde: «Temo yun ti kudɔyukwe na. Wune kɛn mbombu yi tiko temo ke yi Njambye, tiko sendi temo ne mi. ² Membey budɔyate ke tɔ Saḡmbe. Yo mǎ dɔy kine be dɛte na, 'ma mi ti lepe nye wune nde: Mi kɛ kɛ kombile mbey tike wune na? ³ Nḡe mi si kɛ kombile mbey tike wune, nɛ wune dɔy sendi kɛ mbey te yi mi dɔye kete kɛ. ⁴ Wune duwǎ mbey te yi mi kɛ mbe kete kɛ, wune duwǎ nje te.» ⁵ E Tomasi lepe nye nde: «Nyangwe Kumande, wuse yeti kɛ duwe mbey te yi we kɛ kete kɛ na. Ma he ta kelo nan yi duwe ne nje te?» ⁶ E Yesus yeḡsa nye nde: «Mi mbe nje, mi gbakasi, mi sendi jonḡwe. Kine mumo e yakama kumɔ ke yi Da kine kwǎ ne mi na. ⁷ Wune mǎ dukwe mi gbate, ma wune ta duwe sendi Saḡmbe. Kande ndana wune ma duwe nye, wune sima beḡe nye sendi.»

⁸ E Filip lepe nye nde: «Nyangwe Kumande, tedɔya wuse Da, yite ma yaka wuse.» ⁹ E Yesus yeḡsa nye nye nde: «Wuy Filip, budɔya nyangwe metu mete yi mi sima kwanɔye sine wune kɛ, 'kumɔ ndana we ti pa duwe mi na? Mo te e beḡma mi, mo te sima beḡe Da. Ma nan yi we nje lepo ndana nde: <Tedɔya wuse Da> kɛ? ¹⁰ 'We yeti kɛ tiko temo nde, mi mbe pe yi Da, ma nye sendi pe yembe na? Melepi mete yi mi lepe mbe nye wune kɛ, mi ti lepi ne dɛti te yembe na. Yo nde, Da, nye e dɔye ke yembe ko ke punje nyangwe mekele mɛne. ¹¹ Wune tiki temo ke lepi te yi mi lepe nde: Mi pe yi Da, Da sendi pe yembe kɛ. Nḡe wune ti tike temo ne mi ke lepi te yite na, wune yeḡidɔya tiko temo keto mekele mete yike yi mi kele kɛ. ¹² Gbakasi yi mi lepe nye wune kɛ: Mo te e tike temo ne mi, mo te ta kelo sendi kwalɔ mekele mete yi mi kele kɛ. A ta kelo nyangwe mekele kwǎ yike, keto mi ke kwǎ mbe kɛ pe yi Da. ¹³ Ma yasi hene te yi wune ta dɔye ne dɔno dɔyembe, mi ta kelo yo, nɛ Da be ne meluksa ne nje Monɔ wene. ¹⁴ Nḡe wune dɔye yaḡa ne dɔno dɔyembe, gba mi ta kelo yasi te.»

Yesus nde, a ta tomo Kimɔ Sisij

nḡese bomɔ bene

¹⁵ «Iḡe wune kwadɔye mi, wune ta bakidɔye membongɔ mɛmbe. ¹⁶ Ma mi ta

ḡgweta mbe ne Da, a ta nye wune wete *Mo mekamna te e ta dɔyɔ wune bo kpo ne kpo. ¹⁷ Mo mekamna te, yo Sisij te e gbakasi. Botu be meneti maka yeti ne dɛti te yi jaye nye na, keto bo yeti kɛ beḡe nye na. Sendi, bo yeti kɛ duwe nye na. Yasi wete, wune ke duwe yun nye, keto a ke dɔyɔ wune bo, be sendi pe yun. ¹⁸ Mi ti tiko wune nda bonɔ benyuru na. Mi ta yokwe nje ke yun. ¹⁹ Bukwǎ ndi monɔ ḡgimo ne mbet, botu be meneti maka ti beḡe se mi na. Yasi wete, ndi wune ta beḡe yun mi, keto mi mbe ne jonḡ, dɛte wune sendi ta be yun ne jonḡ. ²⁰ Yeso te wune ta duwe nde, mi mbe ke yi Saḡmbe, wune yun pe mi, mi pe wune. ²¹ Mumɔ hene e jaye membongɔ mɛmbe bakidɔye yo, yo mo te e ke kwadɔye mi. Mumɔ hene e kwadɔye mi, Saḡmbe ta kwadɔye nye. Mi sendi ta kwadɔye mo te punje yotu nye nye.» ²² E Yudas, yeti Yudas te Iskariyot na lepe nye nde: «Nyangwe Kumande, nan yi we ta punje ndi yotu nye wuse kine punje nye botu be meneti maka kɛ?» ²³ E Yesus yeḡsa nye nye nde: «Iḡe mumɔ kwadɔye mi, mo te ta bakidɔye melepi mɛmbe, Saḡmbe ta kwadɔye nye. Sine Saḡmbe ta kɛ ke yene dɔye dɔya ke yene. ²⁴ Nḡe mumɔ ti kwadɔye mi na, mo te ti yaka bakidɔye melepi mɛmbe na. Yo nde, melepi mete yi wune woke yi punde ke numbu mbe kɛ ti wula ke yembe ne ḡguru wombe na, yasi wete, yo wula ke yi Da, nye mo te e tomma mi ko.

²⁵ «Mi lepi meyasi maka ndana nye wune ke ḡgimo te yi mi ndi kete sine wune kɛ. ²⁶ Yo nde, *Mo mekamna te e Da ta tomo ne dɔno dɔyembe ko ta tedɔye wune meyasi hene. A ta kelo sendi nde, wune tǎka meyasi hene te yi mi lepima nye wune kɛ. Mo mekamna te, yo Kimɔ Sisij.

²⁷ «Gba tete yi mi tike ne wune kɛ! Mi ke nye wune tete yembe. Mi yeti ke nye wune yo nda yi botu be meneti maka nye kɛ na. Temo yun ti kudɔyukwe na, wune ti gwaki wɔ yaḡa na. ²⁸ Wune ma woko yasi te yi mi lepima nye wune kɛ. Mi lepima nde: <Mi ke kwǎ, ma mi ta yokwe sendi nje ke yun.> Mǎ beki nde, wune ke kwadɔye mi gbate, ma wune ne mesosa yi woko nde, mi ke kwǎ ke pe yi Da, keto Da kwǎ mi. ²⁹ Ma yoke yi mi kande lepo ndana nye wune piḡo te yi yo ti pa kelna kɛ. Simande ke ḡgimo te yi yo ta kelna kɛ, nɛ wune tiki temo ke yembe. ³⁰ Mi ti lepina se budɔyate sine wune na, keto *Kum meneti maka ke nje. A yeti ne dɛti te yi kelo yiḡa yaḡa ne mi na. ³¹ Yo nde, meyasi ta kwanḡa dɛte, nɛ botu be meneti maka duwe gbate nde, mi ke kwadɔye Da, nɛ bo duwe sendi nde, mi kɛl meyasi beḡḡwe lepi te yi Da lepima nye mi kɛ. Ne tɛma, he jisa waka kwǎ.»

15

Kasi njuku jeti

¹ «Mi mbe kpasa njuku *vinye. Ma Saɲmbe, mo kombilate. ² Bo jeti hene e diyɛ ke mi kine wumo membumo, Saɲmbe ke peso yo soɲe. Ndi nde, a ke kombile soɲe beya mono mebo me jeti mete yi lo ke bo jeti te e wume membumo ko, ne yo wum kwa yite. ³ Wune me yun pupunate keto melepi mete yi mi lepima nye wune ke. ⁴ Wune diyɛ metu hene pe mi nda yi mi diyɛ metu hene pe yun ke. Nge bo jeti ti diyɛ saɲgwate ne njuku te na, a ti yaka diyɛ nyepo wumo mbumo na. Yo sendi dete ne wune. Nge wune ti diyɛ metu hene pe mi, wune ti yaka wumo membumo na. ⁵ Mi mbe njuku jeti, wune yun mebo mete. Mumo te e diyɛ metu hene pe mi, mi sendi pe nye, mo te ke wumo budya membumo, keto kine mi, wune ti yaka kelo yaɲa na. ⁶ Nge mumo ti diyɛ metu hene pe mi na, bo ke bu nye bete ne ven nda yi bo bete ne bo jeti ke, o beɲa, yo ma si soso, bo ma nje bu yo bete ke dite si loɲe. ⁷ Nge wune diyɛ metu hene pe mi, sendi, nge melepi membe diyɛ metu hene pe yun, komete, wune diya yasi hene te yi wune kwadye, wune ta be ne yo. ⁸ Nge wune wume budya membumo, wune ta tedye nde, wune bejeke bembe. Dete, meluksa me Saɲmbe ke pundo ke puye.

⁹ «Mi kwadya wune nda yi Da kwadya ne mi ke. Wune ken mbombu yi diyɛ saɲgwate ne mi ke moy mekwadya membe. ¹⁰ Nge wune bakidye membonga membe, wune ta ke mbombu yi diyɛ metu hene pe mi ke moy mekwadya membe nda yi mi bakidya ne membonga me Saɲmbe yi diyɛ no metu hene pe yene ke moy mekwadya mene ke. ¹¹ Mi lepi meyasi menori nye wune, ne wune be ne mesosa mete yi mi no ke, ne mesosa tondu ke temo yun.

¹² «Mbonga te yi mi nye wune ke, yo nde: Wune kwadyangwe tande yun nda yi mi kwadya ne wune ke. ¹³ Njena nyangwe mekwadya mete yi mumo yakama tedye, yo kome nye nye jongwe dyene keto beso bene. ¹⁴ Nge wune kele yasi te yi mi lepe nye wune ke, yite wune beso bembe. ¹⁵ Mi yeti ke jeba se wune nde botu be mesay na, keto mono mesay ti dukwe yasi te yi masa wene kele ke na. Mi ke jeba wune ndana nde beso bembe, keto mi ma tedye wune meyasi hene te yi Saɲmbe lepima nye mi ke. ¹⁶ Yeti wune toke mi na, yo mi toke wune tomo wune, ne wune ke wum membumo, ne membumo mun kiki. Dete, yasi hene te yi wune ta diyɛ Da ne dino dyembe, a ta nye wune yo. ¹⁷ Yasi hene

te yi mi kombile lepo nye wune, yo nde: Wune kwadyangwe.»

*Botu be meneti maka ke beno Yesus**ne botu bene hene*

¹⁸ «Nge be nde, botu be meneti maka ke beno wune, wune dukwe nde, bo kandima beno mi ne wune. ¹⁹ Wune ma beki saɲgwate wune botu be meneti maka, ma botu be meneti maka ta kwadye wune, keto wune bo ndi ne mekele wete. Yasi wete, wune yeti saɲgwate wune botu be meneti maka na. Mi tokuma wune soɲe ke njoka yan. Yo keto te yite yi botu be meneti maka bene ne wune ke. ²⁰ Wune taka lepi te yi mi lepima mbe nye wune ke. Mi lepima nye wune nde: «Kine wete mo mesay e kwanma masa wene na.» Nge be nde, bo tedya mi nyangwe mebone, bo ta tedye sendi wune mebone dete. Nge be nde, bo bakidya melepi membe, bo ta bakidye sendi melepi mun. ²¹ Yo nde, bo ta kelo meyasi menori hene ne wune keto dino dyembe, keto bo yeti ke duwe Mo te e tomma mi njese ko na. ²² Mi ma diyɛ kine nje, diyɛ sendi kine lepina nye bo na, ma mebeyo yeti ke to yan na. Ma ndana mi ma si nje lepina nye bo. Dete, bo yeti se ne gbela mona yaɲa te yi bo yakama jose ke kasi mebeyo man na. ²³ Mo te e bene mi, mo te benma sendi Saɲmbe. ²⁴ Mi ma diyɛ kine kelo yina mekele mete yi mumo wete ne wete ti kele ne toru, ma mebeyo yeti ke to yan na. Ma ndana bo beɲa nyangwe mekele mete yi mi kelma ke, ko beko dete, bo ke beno mi sine Saɲmbe hene. ²⁵ Yo nde, meyasi mete kelnaɲgwe dete yi tonje ne meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me membonga man ke. Yo ketinate nde: «Bo benma mi kine to te na.»

²⁶ «*Mo mekamna wun ta nje. Mi ta njese nye wule pe yi Da. Yo Sisij te e gbakasi, Sisij te e punde wule ke yi Da. Ke ngimo te yi nye ta nje ke, a ta lepo yasi te yi nye duwa ke kasi mbe ke nye wune. ²⁷ Ma wune ta lepo sendi yasi te yi wune duwa ne yi wune beɲa ke kasi mbe ke, keto sine wune ke jonna wete njombu yaɲa.»

16

Mesay mete yi Kimɔ Sisij ta kelo ke

¹ «Meyasi maka yi mi lepima nye wune ke, mi lepi, kambo wune me nje diyɛ kine tiko se temo ne mi na. ² Bo ta kidye wune nde, wune ti nata se mambanjo mewesidya man wete yeso na. Gba ngimo ta dya yi bo ta wo wune, take nde, yite yi bo kele ke, bo ke kano Njambiye. ³ Bo ta kelo meyasi menori, keto bo ti duwe ko Da ko mi na. ⁴ Yo nde, mi lepi meyasi maka nye wune, simande kome ngimo te ta dya ke, ne wune

nje taki duwe nde, mi ma kande lepo nye wune. Yasi wete, mi ti lepe meyasi mete nye wune ke ngimo te yi mi kandima ne tedya yun meyasi ke na, keto mi ba ndi sine wune.

⁵ «Ma ndana mi ke yokwe ke pe yi Mo te e tomma mi njese ko. Ma ko mumo wete ne wete ke njoka yun yeti ke diye mbe ye te yi mi ke kete ke na. ⁶ Yasi wete, temo yun ma tondo ne ngambi keto lepi te yi mi lepima nye wune ke. ⁷ Yo nde, yo gba gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Yo ta be kimote pe yun nde, mi kwân, keto nge mi diye kiné kwâ na, *Mo mekamna ti nje pe yun na. Yasi wete, nge mi kwâ, mi ta tomo nye njese wune. ⁸ Ma kome nye ta nje ke, a ta tedye botu be meneti maka ne sanjan nde, ke kasi mebeyo, metake man kotute. Ke kasi ngberj mekele ne ke kasi pesina josi te yi Njambiye, metake man sendi kotute. ⁹ A ta tedye bo nde, metake man kotute ke kasi mebeyo, keto bo yeti ke tiko temo ne mi na. ¹⁰ Sendi, metake man kotute ke kasi ngberj mekele, keto mi ke yokwe ke pe yi Da. Dete, wune ti beje se mi na. ¹¹ A ta tedye sendi bo nde, metake man kotute ke kasi pesina josi te yi Njambiye, keto Njambiye sima peso josi *Kum meneti maka.

¹² «Mi ndi ne budya meyasi mete yi mi yakama lepo nye wune, yasi wete, wune ti yaka wokó meyasi mete ndana na. ¹³ Kome Sisij te e gbakasi ta nje ke, a ta tedye wune yasi hene te yi be gbakasi ke. Yo nde, a ti lepina ne deti te yene ne nguru wene na, yasi wete, a ta lepo yasi hene te yi nye wokuma ke numbu Da ke. A ta nje pele meyasi mete yi ta kwaña ke nye wune. ¹⁴ Yo nye ta punje meluksa membe, keto a ta bu lepi ke numbu mbe nje pele nye wune. ¹⁵ Yasi hene te yi Da no, yo yembe. Yo keto te yite yi mi lepima nde: A ta bu lepi ke numbu mbe nje pele nye wune ke.

¹⁶ «Bukwâ ndi mono ngimo ne mbet, wune ti beje se mi na. Diyo ke konje sendi ne mbet, wune má nje beje sendi mi ne kóko.» ¹⁷ Ndana, e banja bejeke bene lepe tande yan nde: «A kwádyikwe lepo ne nge nye wuse? Yija nde: «Bukwâ ndi mono ngimo ne mbet, wune ti beje se mi na. Diyo ke konje sendi ne mbet, wune má nje beje sendi mi ne kóko,» yija sendi nde: «Keto mi ke yokwe ke pe yi Da,» a kwádyikwe lepo ne nge nye wuse?» ¹⁸ E bo ke mbombu lepo nde: «Yija nde: «Bukwâ ndi mono ngimo ne mbet,» to lepi te yi nye lepe dete ke ne nge? Wuse yeti ke biye su to te na.» ¹⁹ Yesus duwâ nde, bo kwadya diye nye yija yasi. E nye lepe nye bo nde: «Wune ke diyina tande yun ke lepi te yi mi lepima nde: «Bukwâ ndi mono ngimo ne mbet, wune ti beje se mi, diyó

ke konje sendi ne mbet, wune má nje beje sendi mi ne kóko ke.» 'Wune diyangwe keto te yite? ²⁰ Ma gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Wune ta lelo gbate jaba, botu be meneti maka ta be ne mesosa. Wune ta kpalo be ne ngambi, yasi wete, ngambi yun ta nje yejsa be mesosa. ²¹ Ke ngimo te yi nyari ke wa ne mj ke, temo ne deke ne habubu, keto ngimo mebone mete yene dyanma. Yasi wete, nge nye si punje monosike ke puye, a yeti ke take se mebone mete yite na, keto mesosa mete yi nye me no ke, keto a jama mumo njese ke meneti. ²² Wune sendi ndana dete, metemo pun ne ngambi. Ndi nde, mi ta basidyé beje wune ne kóko, komete, wune ta be ne mesosa. Kine mumo wete ne wete ta soje mesosa mete ke temo yun na. ²³ Kome yeso te ta dya ke, wune ti diye mi mediyana na. Gbakasi yi mi lepe nye wune ke: Nge wune diye Da yija yasi ne dino dyembe, a ta nye wune yo. ²⁴ Kumó ndana wune ti pa diye yija yanja ne dino dyembe na. Wune diya, ne ta be ne ya te. Dete, mesosa mete yi wune be no ke ta tondo temo yun ne ngberj.

²⁵ «Mi lepima meyasi mete nye wune nje mekano. Ngimo ke nje, ngimo te yi mi ti lepina se nye wune ne nje mekano na. Yasi wete, mi ta kombile lepo kasi Da ne gbas gbas nye wune. ²⁶ Kome yeso te ta dya ke, wune ta diye Da yasi ne dino dyembe. Mi yeti ke lepo nye wune nde, mi ta diye Da yija yanja ke numbu yun na. ²⁷ Yo nde, Da ne nguru wene ke kwadye wune, keto wune kwadya mi tiko temo nde, mi wula ke yi Njambiye nje no. ²⁸ Mi wula ke yi Da nje no ke meneti maka. Ma ndana mi ke duwe ke meneti maka yokwe ke pe yi Da.» ²⁹ E bejeke bene nje lepo nye nye nde: «Benja, ndana we ke lepina ne gbas gbas kine lepina se ne nje mekano na. ³⁰ Ndana wuse duwâ nde, we ke duwe meyasi hene. We ke kande si duwe yasi te yi mumo ke kwadye diye we kine nde, wete mumo pan pa diye we yija mediyana na. Dete, wuse ke tiko temo nde, we wula ke yi Njambiye nje no.» ³¹ E nye yejsa nye bo nde: «Yo ndana yi wune nje tiko temo ne mi yey? ³² Ne benja, ngimo ke nje, yo ma dya, ngimo te yi wune ta wanja wete wete, mumo hene ke toke nje tu dyene tiko mi nyepo. Ko beko dete, mi yeti nyepo na, keto Da pe mi. ³³ Mi lépi meyasi maka hene nye wune, né wune be ne te, keto wune me sanjwate ne mi. Wune ta sanjwa ne mebone ke to meneti maka. Yasi wete, wune ti kambi yanja na, keto mi ma lanja mbe deti meneti maka.»

*Yesus ke ngweta ne Njambiyε**keto botu bene*

¹ Ke Yesus ma si lepo melepi menori kε, ε nye kanje misi kenje kwey lepo nde: «Da, ngimo ma dya, punjukwe meluksa me Mono wo, ne Mono wo punje meluksa mo, ² keto we nya nye deti te yi namo bomo hene, na kel nde, bomo hene te yi we nya nye baka be ne jongwe te yi kpo ne kpo. ³ Jongwe te yi kpo ne kpo, yo nde, bo dukwe we, we siya kpara Njambiyε te ε kete gbate, duwe sendi Yesus Krist, yoko yi we tomma ko. ⁴ Mi punja meluksa mo ke meneti maka, sidye sendi mesay mete yi we nya mi nde, mi kel kε. ⁵ Ma Da, ndana punjukwe meluksa membe ke keki yo. Punjukwe meluksa mete yi mi ba no ke keki yo yite mboko ti pa kusuna kε.

⁶ «Mi kelma nde, botu bete be we sojma ke njoka botu be meneti nye mi baka dukwe dino dya. Bo ba botu bo, ε we kanje bo nye mi, ε bo bakidye melepi mo. ⁷ Ma ndana bo ma duwe nde, meyasi hene te yi we nya mi kε wula gbate ke yo, ⁸ keto melepi mete yi we tedya mi kε, mi kwanfya yo nye bo, ε bo tike temo kete. Bo duwa gbate nde, mi wula pe yo nje no, ε bo tike temo nde, yo gba we tome mi njese. ⁹ Mi ngwetangwe ne we keto yan, yeti keto botu be meneti maka na. Mi ngwetangwe ne we ndi keto botu bete yi we nya mi baka, keto bo wokunangwe ne we. ¹⁰ Meyasi hene te yi mi no, yo yo. Sendi, meyasi hene te yi we no, yo yembe. Botu bete be we nya mi baka ke punje meluksa membe. ¹¹ Mi yeti se ke meneti maka na, ndi bo ke tika ke meneti maka. Ma mi ke yokwe mbe ke pe yo. Da, we kiyo, bakidya bo ne deti te yi wule ke dino dya yi we nya mi kε, ne bo be ndi yasi wete nda sine we. ¹² Ke ngimo te yi mi ba sine bo kε, mi bakidya bo ne deti te yi wule ke dino dya yi we nya mi kε. Mi bakidya bo nda mbumo misi membe. Ko wete ke njoka yan ti yambile na, soje ndi yoko yi ba kponate ke yene nde, a ta yambile ko. Yo kelnanjwe dete, ne meyasi mete yi ba ketinate ke mekana me Njambiyε ke si tondu. ¹³ Ma ndana mi ke yokwe ke pe yo. Mi lepi meyasi maka ke ngimo te yi mi ndi ke meneti maka kε, ne mesosa tondu ke temo yan nda yi mi no kε. ¹⁴ Mi kwanfya mbe lepi yo nye bo, ε botu be meneti maka bene bo, keto bene botu be meneti maka yeti sangwate na nda yi mi sendi yeti sangwate sine botu be meneti maka kε. ¹⁵ Mi ti ngwetangwe ne we nde, soja bo ke meneti maka na. Yo nde, bakidya bo, kambε ne *Mo beya mekele. ¹⁶ Bene botu be meneti maka yeti sangwate nda yi mi yeti sendi sangwate

sine botu be meneti maka kε. ¹⁷ Kelo nde, bo hεki botu bo ne nje melepi mo yi be gbakasi. Gba melepi mo ndi gbakasi. ¹⁸ Mi ke tomo bo kenje ke meneti maka nda yi we tomma ne mi njese ke meneti kε. ¹⁹ Yo ke gba to yan yi mi ne nguru wombe ke kanje yotu mbe nye we, ne bo sendi kan meyotu man gbate nye we.

²⁰ «Yo nde, mi ti ngwetangwe ne we ndi keto yan bepo na. Yasi wete, mi ngwetangwe sendi ne we, keto botu bete be ta tiko temo ne mi keto lepi te yi bo ta lepo kε. ²¹ Mi ngwetangwe ne we, ne bo hene be ndi yasi wete nda yi we Da diyε no pe yembe, mi sendi pe yo kε. Mi ngwetangwe, ne bo sendi be sangwate sine bo, ne botu be meneti maka jay nde, yo we tome mi njese. ²² Mi kelma sendi nde, bo hεki ne kiya meluksa mete yi we kelma nde, mi hεki no kε, ne bo be ndi yasi wete nda yi sine we diyε no kε. ²³ Mi pe yan, we pe mi, ne bo be sangwate ndi wete. Dete, botu be meneti maka ta duwe gbate nde, we tome mi njese, ne bo duwe sendi nde, we ke kwadyε botu bete nda yi we kwadyε ne mi kε. ²⁴ Da, mi kwadyikwe gba nde, mi diy gba sine botu bete be we kanja nye mi baka ke mbey te yi mi diyε kete kε. Mi kwadyikwe dete, ne bo beη meluksa mete yi we nya mi kε. We nya mi meluksa mete, keto we kwadya mi yite mboko ti pa kusuna na. ²⁵ Da, we yoko ε kele yasi ne ngben, yo nde, ko botu be meneti maka ti duwe we na, ndi mi duwa we, ε baka duwe nde, yo we tome mi. ²⁶ Mi tedya bo dino dya. Mi ta ke mbombu yi tedye bo, ne mekwadya mete yi we kwadya ne mi kε be sendi pe yan, ne mi ne nguru wombe be pe yan.»

18*Bo ke biye Yesus**(Mt 26; Mk 14; Lk 22)*

¹ Ke Yesus ma si lepina dete kε, ε nye punde kwa bene bejeke bene ke ke nginje mono soy te yi Sedron. Wete ngwan ba womete, ε Yesus kwa nyinje moy ngwan bene bejeke bene. ² Yudas, mo te ε ta dyanjwe nye ko duwa sendi mbe yinori, keto Yesus bene bejeke bene dikima ke wesidya mate. ³ E Yudas bu njon besoja ne botu be bakidya mbanjo Njambiyε dya no. Yo be beukum be botu be nyena sadaka nye Njambiyε ne *Befarisε tome bo. Bo ka ne melambo ne menyana ne mejole me dyambi. ⁴ Yesus ma duwe yasi hene te yi yakanjwe dya nye kε. E nye ke ke mbombu yan diyε bo nde: «Wune san nda?» ⁵ E bo yensa nye nye nde: «Wuse san Yesus te mo Nasaret.» E nye lepe nye bo nde: «Yo mi.» Yinori Yudas mo te ε ta

dyaŋgwe nye ko bɔ bɛne botu bɛnɔri. ⁶ Ke Yesus ma lepo nye bo nde: <Yo mi> kɛ, ε bo yɔkwe ne koŋ balo ke meneti ne mbelele. ⁷ E Yesus basidyɛ diyɛ bo nde: «Wune sɔŋ nda?» E bo lepe nde: «Wuse sɔŋ Yesus te mo Nasaret.» ⁸ E nye yeŋsa nde: «Mi ti si lepo nye wune nde, yo mi na? Nge bɛ nde, wune sɔŋ mi, wune fiki botu bɛte baka, nɛ bo kwɔ.» ⁹ A lɛpi dɛte, nɛ lepi te yi nye ma lɛpi kɛ si tɔndu. A ma lɛpi nde: «Ke njoka botu bɛte yi we nya mi baka, mi ti kele nde, wɛte ne wɛte yɔmbila na.»

¹⁰ Simɔn Piyɛr bɔ ne kafa. E nye sute yo koto ne mo mesay mɛ nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ peso to ne ε mbam bo bɛte ke meneti. Dino mo mesay te bɔ nde Malkus. ¹¹ E Yesus lepe nye Piyɛr nde: «Yɔkidyɛ kafa yo sɔmo kɛ bambi te. 'We tɔka ka nde, mi dɔy kine hoɔbiye pelo mɛbɔne te yi Da nya mi nde, mi hoɔbiya kɛ?»

¹² Ndana, ε besɔja nɛ nyaŋgwe kum besɔja nɛ Beyuden bɛte bɛ dikima bakidyɛ mbanjo Njambyɛ baka nje biye Yesus woto nye. ¹³ E bo bɔ nye pa kɛ no ke yi Hana te ki ne Kayif. A bɔ nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ ke sew te ɛte. ¹⁴ Yo Kayif te ε nya Beyuden ngite lepo nde: <Yo kimote nde, mumo wɛte gwɔki ke numbu kando.>

Piyɛr ke tonɔ nde, a yeti ke

duwe Yesus na

(Mt 26; Mk 14; Lk 22)

¹⁵ Simɔn Piyɛr bɛne wɛte jeke bɔ ke bɛŋgwe Yesus. Nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ duwɔ jeke te kimote. E jeke te nyiŋe ke tu nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ bɛne Yesus. ¹⁶ Yasi wɛte, ε Piyɛr tika ke numey ndoko. E jeke te ε nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ duwɔ ko punde kɛ lepina nye nya te ε bɔ sana mate ε bɔ ke bakidyɛ numey ko. E jeke te nyiŋe Piyɛr ke moy ndoko. ¹⁷ E nya te nje dɔyo lepo nye Piyɛr nde: «'We yeti sendi gba wɛte jeke mbam ko na?» E Piyɛr lepe nde: «Ko na.» ¹⁸ Duku bɔ ke kwɔ, ε botu bɛ mesay bɛne botu bɛ bakidyɛ mbanjo Njambyɛ jɔngwe dɛte ne mama ne dɛte kwɔ wetina. E Piyɛr kwɔ sendi dɔyo ke njoka yan wetina dɛte bɛne bo.

¹⁹ Ndana, ε nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ kande diyina Yesus mɛdiyan ke kasi bejeke bɛne nɛ ke kasi yasi te yi nye dikima tedye bomo kɛ. ²⁰ E nye yeŋsa nye nye nde: «Mi dikima lepina ne gbas gbas nye bomo ke puye. Mi dikima tedye bomo melesi mɛ Njambyɛ kpo ne kpo ke mbanjo mɛwesidyɛ nɛ ke mbanjo Njambyɛ ke mbey te yi Beyuden hɛne diki wesidyɛ kɛ. Mi ti lepe yiŋa yaŋa soɔyate

na. ²¹ Keto nge yi we diyɛ mi mɛdiyan kɛ? Diya botu bɛte bɛ wokuma mi ke lepina baka, nɛ bo lepi yasi te yi mi lepima nye bo kɛ. Botu bɛte duwɔ yasi te yi mi lepima kɛ kimote.» ²² Ke Yesus ma lepo dɛte kɛ, ε wɛte mo bakidyɛ mbanjo Njambyɛ te ε bɔ ke kɛki ne ko nye nye banji ke poko lepo nde: «'Yo dɛte yi we yeŋsa nye nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ?» ²³ E Yesus lepe nye nye nde: «Nge bɛ nde, mi lepina bɛyate, tedya yasi te yi mi lepima bɛyate kɛ. Ma nge bɛ nde, mi lepina kimote, we njaki nye mi banji ke poko keto nge?» ²⁴ E Hana nje kwandɔye Yesus ndi wotunate kenje Kayif te nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ.

²⁵ Ke ngimo te yinɔri Simɔn Piyɛr bɔ ndi womete ke wɛtina dɛte. E bo lepe nye nye nde: «'Gba we sendi yeti wɛte jeke wene na?» E nye tone lepo nde: «Ko na.» ²⁶ E wɛte mo mesay mɛ nyaŋgwe kum botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ ε bɔ ne jadyɛ bɛne mbam te ε Piyɛr pesima to ne ko lepe nde: «'Mi ti bɛne gba we wune nye ke ngwan na?» ²⁷ E Piyɛr tone sendi, yaka ne mbam kuɛ ke kɔko.

Yesus ke josi ke mbɔmbu Pilat

(Mt 27; Mk 15; Lk 23)

²⁸ Ke koŋte, ε bo bɔ Yesus wule no kɛ yi Kayif kɛ no ke tu Pilat te nyaŋgwe kum. Yinɔri yo bɔ bɛmɛnɛne ne sut. Bo ne nguru wan ti nyiŋe moy tu na, kamba yo mɛ nje bɛ yasi sembo ke yan, bo mɛ nje dɔyo kine dɔye mɛdɔye mɛ jesɔ *Paska yan na. ²⁹ E Pilat punde kɛ dolo bo mate lepo nde: «Yo kwalo bɛya yasi te nda yi wune lepe nde, mbam ko kelma kɛ?» ³⁰ E bo yeŋsa nye nye nde: «A mɔ dɔy kine bɛ nyaŋgwe mo kelna bɛya mekele na, ma wuse ti bɔ nye kanɛ nye we na.» ³¹ E Pilat lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun boŋ nye kɛ peso lepi ne bɛngwe mɛmbɔŋga mun.» E Beyuden yeŋsa nye nye nde: «Mɛmbɔŋga musu yeti ke nye wuse dɛti nde, wuse woku mumo na.» ³² Bo lepina dɛte, nɛ lepi te yi Yesus lepima ke kasi kwalo soŋ te yi nye yakanɛwe sangwa no kɛ si tɔndu.

³³ Ndana, ε Pilat yɔkwe ne kɔko nyiŋe tu jeɔa Yesus diyɛ nye nde: «'Yo we, kumande Beyuden?» ³⁴ E nye yeŋsa nye nye nde: «'Yo we ne nguru wo lepe dɛte, ho nde, bɔna bomo lepe dɛte nye we ke kasi mbe?» ³⁵ E Pilat yeŋsa nye nye nde: «'We bɛnɛma nde, mi Beyuden? Yo botu bɛ kando yo nɛ bekum bɛ botu bɛ nyena sadaka nye Njambyɛ bɔ we kanɛ nye mi. We kelma yasi te nda?» ³⁶ E Yesus yeŋsa nde: «*Kando dɔyemɛ ti wula ke meneti maka na. Kando dɔyemɛ mɔ wula ke meneti

maka, ma botu be mesay bembɛ loŋma dyambi keto mbe, kambɔ bomɔ me nje bɔ mi nye ke moy mɛbo me Beyuden. Yasi wete, Kando te yembɛ ti wɔla ke meneti maka na.» ³⁷ E Pilat diyɛ nye nde: «Wɛ gbate kumande?» E Yesus yɛnsa nde: «Yo nda yi wɛ lepe kɛ, mi kumande. Mi jadya, mi nja ke meneti maka yi nje tedye bomɔ meyasi ke kasi gbakasi. Mumɔ hene e bɛngwɛ lepi te yi bɛ gbakasi ke woko yasi te yi mi lepe kɛ.» ³⁸ E Pilat diyɛ nye nde: «Gbakasi, yo nge?» Ke Pilat ma si lepo dete kɛ, e nye basidyɛ pundo kɛ dolo Beyuden lepo nye bo nde: «Mi ti dole mbe yiŋa mejɔso ke yotu mbam ko yi yakama kelo nde, a sɔmbu mɛbone keto te na. ³⁹ Yasi wete, yo me ke mɛkiyo mun nde, ke jeso *Paska yun hene, mi kɛ soŋa bo ne wete mo jɔbo yɔkidye nye nye wune. Dete, wune kwɔdyikwe nde, mi sɔŋa bo ne kumande Beyuden yɔkidye nye nye wune?» ⁴⁰ E bo kala kembidyɛ lepo nde: «Be, yeti nye na! He kwɔdyikwe su Barabas.» Barabas bɛ nyangwe mo beya mekele.

19

¹ Ndana, e Pilat nye besɔja deti nde, bo bɔŋ Yesus kɛ njuro nye ne njambala. ² E bo bɔ yiŋa mɛkol ne mesɔru kete, jako ne dɔngwe te lenje nye ke to, bɔ sendi wete kpasa tena nyangwe gambo nye nye ke yotu. ³ E bo dikɛ nje ke keki ne lepo nde: «Kumande Beyuden, he lɛpi!» E bo dikɛ nye nye banji ke pokɔ.

⁴ E Pilat kala pundo lepo nye Beyuden nde: «Ndana mi ke bɔ nye punje njese sɛ, nɛ wune duwe nde, mi ti dole mbe yiŋa mejɔso ke yotu ne yi yakama kelo nde, a sɔmbu mɛbone keto te na.» ⁵ E Yesus punde ne dɔngwe mesɔru ke to nɛ tena kpasa nyangwe gambo ke yotu. E Pilat lepe nye bo nde: «Ma mbam te ko!»

⁶ Ke bɛkum be botu be nyɛna sadaka nye Njambye nɛ botu be bakidyɛ mbanjo Njambye ma kanje misi beŋe ne Yesus kɛ, e bo kembidyɛ lepo nde: «Igbako nye ke kroa! Ngbako nye ke kroa!» E Pilat lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun bɔŋ nye kɛ ngba ke kroa, keto mi ti dole mbe yiŋa yaŋa ke yotu ne yi yakama kelo nde, a sɔmbu mɛbone keto te na.» ⁷ E Beyuden yɛnsa nye nye nde: «Wuse ne wete mbɔŋga, mbɔŋga te ke tedye nde, a yakanŋwe gwe, keto a bɔŋma yotu ne nde, nye Moŋo Njambye.»

⁸ Ke Pilat ma woko dete kɛ, e nye gwe wɔ kwɔ to te. ⁹ E nye yɔkwe ne koko nyiŋe tɔ diyɛ Yesus nde: «Wɛ wɔla we nje no?» Ko Yesus kine yɛnsa yaŋa nye nye na. ¹⁰ E Pilat lepe nye nye nde: «Wɛ diy kine yɛnsa ke numbu mbe? Wɛ yeti ke

duwe nde, mi ne deti te yi soŋe bo ne we, mi sendi ne deti te yi lepo nde, bo ngbaki we ke kroa na?» ¹¹ E Yesus yɛnsa nye nye nde: «Ige Njambye ti nye wɛ deti wule ke kwey na, we ti yaka kelo yaŋa ne mi na, dete mo te e dyaŋgwa mi nye we ko kelma beya yasi kwɔ we.» ¹² Kande ke ngimo te yite, e Pilat sɔ nje te yi soŋe bo ne nye. Yasi wete, e Beyuden dikɛ kembidyɛ nde: «Ige we soŋe bo ne mbam ko, yite we yeti so ne *Sesar na! Mumɔ hene e lepe nde, nye kumande, mo te ke lɔ dyambi sunŋwe ne Sesar.» ¹³ Ke Pilat ma woko melepi menɔri kɛ, e nye bɔ Yesus punje kenje sɛ kwɔ diyɛ metidyɛ ke mbey pesina josi. Bo kombila mbey te ne metari. Bo jɛbangwe mbey te ke numbu Hebere nde Gabata. ¹⁴ Yinɔri yo bɔ ngimo kombila meyasi me jeso *Paska Beyuden. Yo bɔ ke poku bembɛ yeso. E Pilat lepe nye Beyuden nde: «Kumande wun ru!» ¹⁵ Yasi wete, e bo kembidyɛ nde: «Soŋa dyan ke misi menɛ! Soŋa dyan ke misi menɛ! Ngbako nye ke kroa!» E Pilat lepe nye bo nde: «Mi ngbaki kumande wun ke kroa?» E bɛkum be botu be nyɛna sadaka nye Njambye yɛnsa nde: «Wuse kine wete kumande na, ndi Sesar!»

*Bo ke bɔ Yesus kɛ ngba ke kroa
(Mt 27; Mk 15; Lk 23)*

¹⁶ Ndana, e Pilat kanje Yesus nye bo, nɛ bo kɛ ngba nye ke kroa. E bo bɔ nye kwɔ no. ¹⁷ E Yesus ne nguru wene sofe kroa ne yi kwɔ no duwe ke moy dya kumo no ke wete mbey nde Gbɔŋgo to, bo jɛbangwe ke numbu Hebere nde Golgota. ¹⁸ Kumo mate, e bo ngba nye ke kroa, ngba sendi banja bomɔ yiba ke mɛkroa mete yan. Wete ke kroa te wene pulo kaka, wete pulo kaka, tiko Yesus ke bembɛ. ¹⁹ Pilat lepima nde, bo kɛti yiŋa yasi ngba ke to kroa Yesus. E bo kete nde: «Yesus te mo Nasaret, kumande Beyuden.» ²⁰ Beyuden budyate tolma yasi yinɔri, keto mbey te yi bo ngbama Yesus ke kroa kete kɛ bɔ ke keki dya. Sendi, bo ketima yo ke menumbu yitati: Ke numbu Hebere, ke numbu Latɛ nɛ ke numbu Grek. ²¹ E bɛkum be botu be nyɛna sadaka be Beyuden lepe nye Pilat nde: «Wɛ ti keti nde: «Kumande Beyuden» na, yasi wete, kpalo keto nde: «Nye ne nguru wene lepima nde: Mi kumande Beyuden.» ²² E Pilat yɛnsa nde: «Yasi te yi mi ma keto siyima ndi dete.»

²³ Ke besɔja ma si ngba Yesus ke kroa kɛ, e bo bɔ melambo mene kabo ke menŋabiye yini yaka ne bo, bɔ sendi lambɔ te yi nye dikima lenje ke nji melambo mete yiri kɛ. Lambɔ te mbete ti be ne nje fulnate na kande kwey kumo nji. ²⁴ E bo lepe tande yan nde: «Wuse ti nyal yo nyalɔ na, yasi wete, wuse lɔŋ lonŋo

ke mbari yí duwe ne mo te ε ta namo yo ko.» Yo kelnama dete, né melepi mete yi bā ketinate ke mekana me Njambiye ké si tondu. Yo ketinate nde: <Bo kabidyama melambo membe, lū sendi lambō te yi mi dikima leŋe ke nji melambo mete yiri ké ke mbari.> Yasi te yi besoja kelma, yori.

²⁵ Yinōri nē nyanḡwe ne Yesus nē maŋ ne nyanḡwe nē Mariya te nya Kolopas bŷ Mariya te ŋḡondu Magdala bā womete ke ŋgimo te yi Yesus bā ke kroa ké. ²⁶ Ke Yesus ma beŋe nyanḡwe wene, beŋe sendi jeké te yi nye dikima kwadye bufyate ko womete ké, ε nye lepe nye nyanḡwe nde: «Nyari, beŋa moŋo wo ko!» ²⁷ E nye nje lepo nye jeké te nde: «Beŋa, nyonḡwe ko!» Kande ke ŋgimo te yite ε jeké ko bŷ nyanḡwe ne Yesus kē no ke tŷ dyene.

²⁸ Ke koŋte, nda yi Yesus duwā nde, meyasi hene ma si kelna ké, ε nye lepe nde: «Yesidyē moŋoku ke kelo mi.» A lépi dete, né meyasi mete yi bā ketinate ke mekana me Njambiye ké si tondu. ²⁹ Wete mapi bā womete ne yiŋa dyanjina menjam kete ne letete. E besoja bŷ yiŋa yasi nda kusa somo ke wete jeti te yi bo jeba nde *yisop, tope ke dyanjina menjam menōri kanje kenje ke numbu ne. ³⁰ Ke nye ma si dŷe dyanjina menjam menōri ké, ε nye lepe nde: «Meyasi hene sima si kelna.» E nye sokwe to yokidyē Sisiŋ ne nye ke mebo me Njambiye.

³¹ Yo bā yeso kombila meyasi me jeso *Paska Beyuden. Dete, bekum Beyuden ti kwadye nde, botu bete yi bo ŋgbama ke kroa baka dŷi ndi ke kroa kumo yeso *Saba na, keto yeso Saba te mbete bā nyanḡwe yeso jeso. E bekum Beyuden kē ke diyē Pilat nde, bo siki leke mekol me botu bete yi bo ŋgbama ke kroa baka pidŷe bo soŋe. ³² Ndana, ε besoja dŷā leke mekol me bosa mumo, kwā leke sendi mekol me mo te yoru, bo hene yiŋa yi bo ŋgbama ke kroa nda Yesus baka. ³³ Ke besoja na kumo ke yi Yesus ké, bo dól nde, a sima gwe. Dete, bo kinē leke se mekol mene na. ³⁴ Yasi wete, ε wete soja bŷ kō dumo ne nye ke mbanjo. Ke nye ma dumo ndi nye dete ké, ε mekiyo ne moŋoku punde. ³⁵ Mo te ε beŋma meyasi mete ko yekidyē yo. Yasi te yi nye yekidyē ké, gbakasi. A duwā nde, yasi te yi nye lepe ké, yo gbate, né wunē tiki sendi temo ke lepi te. ³⁶ Yo nde, meyasi kwanama dete, né lepi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ké si tondu. Yo ketinate nde: <Ko bo ti leke yeso ne wete ne wete na.> ³⁷ Yo sendi ketinate ke wete mbey ke moy mekana me Njambiye nde: <Bo ta kanje misi beŋe ne mo te yi bo ma lōŋ nye ne kō ko ne misi man.>

Pumbuna Yesus

(Mt 27; Mk 15; Lk 23)

³⁸ Ke koŋte, ε Yosep te mo dŷa Arimate kē diyē muŋ Yesus ke mebo me Pilat. Yosep bā ke beŋgwe melepi me Yesus, yasi wete, a bā ke beŋgwe yo sofyate kamba bekum Beyuden. Ke nye ma diyē muŋ Yesus dete ké, ε Pilat jaye. E nye kwā kē bŷ muŋ Yesus.

³⁹ E Nikodem te ε ma kēn wete yeso ne tu kē beŋe Yesus ko nje sendi ne yiŋa kimo muto te yi bo kelma ne yiŋa membunjo nde *mir nē *alowes ké. Dito yasi yinōri kumma nda kilo kamotati. ⁴⁰ E beŋbam baka yiŋa bŷ muŋ Yesus boye ne mendombo sanḡwe ne kimo muto menōri nda yi Beyuden dikima kombile ne bemuŋ ban yi pumbo ne bo ké. ⁴¹ Wete ngwan bā ke mbey te yi bo ŋgbama Yesus ke kroa ké. Wete jonja boŋsoŋ bā ke ngwan te, bo ti pumbe wete mumo kete wete yeso na. ⁴² E bo pumbe Yesus womete, keto yo bā ŋgimo te yi dikī komsa jeso *Paska yan ké. Sendi, boŋsoŋ te bā womete nedo.

20

Womiya Yesus

(Mt 28; Mk 16; Lk 24)

¹ Ke bosa yeso te ε kande jonja sondi ma dŷa, ε Mariya te ŋḡondu Magdala teme beŋenmene ne sut kē ke boŋsoŋ, yite yasi ndi ne mbimbi mbilip. A dolma nde, bo ma soŋe tari te yi bā ke numbu boŋsoŋ ké. ² E nye sedŷe kē ke yi Simōn Piyer, kē sendi ke yi jeké te ε Yesus dikima kwadye bufyate ko lepo nye bo nde: «Bo ma soŋe muŋ Nyanḡwe Kumande ke boŋsoŋ. Wuse yeti ke duwe mbey te yi bo kā tiko nye kete ké na.»

³ E Piyer teme pundo beŋe jeké te yoru yi kē ke boŋsoŋ. ⁴ Bo hene yiŋa bā ke sedŷe, yasi wete, jeké te yoru njā sedŷe kwā Piyer, ε nye kande kumo ne ke boŋsoŋ. ⁵ Ke nye ma butuma ké, ε nye beŋe melambo ke meneti ke moy boŋsoŋ. Yasi wete, a ti nyiŋe kē mate na. ⁶ Simōn Piyer bā ke beŋgwe nye koŋ ne koŋ. E nye dŷā nyiŋe ne ke boŋsoŋ, ε nye beŋe melambo ke meneti, ⁷ beŋe sendi kum kando te yi bo boyma ne to ne ké. Yasi wete, kum kando te yite ti be ke kiya mbey wete ne mendombo mete yiri na. Yo njā be ne boynate ke mbey te wene dele. ⁸ Ndana ké, ε jeké te ε kandima dŷā ko nje nyiŋe sendi ke boŋsoŋ. E nye beŋe tiko temo ke melepi me Kumande Yesus. ⁹ Yo nde, kumo ke ŋgimo te yite bejeki ti be ke biye to melepi mete yi bā ketinate ke mekana me Njambiye nde, Yesus yākanḡwe womiye ke njoka bemuŋ ké na. ¹⁰ Ndana, ε bejeki baka yiŋa nje yokwe kē ke mbey te yi bo dikima dŷyo kete ké.

¹¹ Yinɔri Mariya bɔ ne ke keki bonɔɔn ke puyɛ ke lelo. E nye kwɔ butuma ndi ne dukwe ke numbu yi beɔɔ ne moɔ bonɔɔn. ¹² E nye beɔɔ bejaki Njamɔɔɔɔɔ yiba metidye ne wumna melambo ke yotu ke mbey kome bo ningwa muɔ Yesu ke. Wete bɔ metidye pulo to, wete pulo mekol. ¹³ E bo diye nye nde: «Nyari, we lɛl nge?» E nye yeɔsa nye bo nde: «Bo soɔma muɔ Nyangwe Kumande wombe, ma mi yeti ke duwe mbey te yi bo ka tiko nye kete ke na.» ¹⁴ Ke nye ma lepo de te ke, e nye nje yeɔsa beɔɔ pulo koɔ ne. A beɔɔ Yesu temnate, yasi wete, a ti duwe nde, yo nye na. ¹⁵ E Yesu diye nye nde: «Nyari, we lɛl nge? We saɔɔ nda?» Mariya takima nde, yo mo bakidya ngwan, e nye lepe nye nde: «Nyangwe mbam, nge be nde, yo we bu nye kwɔ no, tedya mi mbey te yi we tikima nye kete ke, ne mi ke bu nye.» ¹⁶ E Yesu lepe nye nde: «Mariya!» E Mariya yeɔsa beɔɔ pulo koɔ ne lepo nye ke numbu Hebere nde: «Rabuni!» Yite nde yekele. ¹⁷ E Yesu lepe nye nde: «We ti kpoka mi na, keto mi ti pa bendo ke pe yi Saɔɔɔ na. Yasi wete, ken dolo beɔɔɔ beɔɔ lepo nye bo nde: Mi ke bendo ke pe yi Saɔɔɔ te Saɔɔɔ wun sendi, ke pe yi Njamɔɔɔɔɔ wombe te Njamɔɔɔɔɔ wun sendi.» ¹⁸ E Mariya te ngɔndu Magdala kwɔ ke lepo nye bejake nde: «Mi beɔɔma Nyangwe Kumande.» E nye lepe meyasi mete yi Kumande Yesu lelima ke nye bo.

*Yesu ke punje yotu nye bejake bene
(Mt 28; Mk 16; Lk 24)*

¹⁹ Ke kiya yeso te bekoko, ke bosa yeso te e kande jonja sonɔɔ bejake bɔ ke mbey wete ke tu. Bo ndadya menumey, keto bo bɔ ke kambɔ bekum Beyuden. Bo sem semo nde, Yesu dyanma teme ke njoka yan lepo nye bo nde: «Wune dɔɔ ne te!» ²⁰ Ke nye ma si lepo de te ke, e nye tedye bo mebo mene ne mbanjo ne. E bejake sosa budyate ke ngimo te yi bo beɔɔma Kumande Yesu ke. ²¹ E nye basidye lepo nye bo nde: «Wune dɔɔ ne te! Mi ke tomo sendi wune nda yi Da tomma ne mi ke.» ²² Ke nye ma si lepo de te ke, e nye wumbidye bo lepo nde: «Kimo Sisɔɔ ken ke yotu yun. ²³ Mumo hene te yi wune ta tiko mebeyo mene ne ngwete, yo ke duwe ke to ne. Ma yoko yi wune ti tiko mebeyo mene ne ngwete na, yo ta bone ndi ke to ne.»

Yesu ke lepina bene Tomasi

²⁴ Yinɔri ke ngimo te yi Yesu nja punje ne yotu nye bejake bene ke, wete jake wene e bɔ ke njoka bejake bene kamo jo yiba ko ti be bene beɔɔ na. Yo bɔ Tomasi te yi bo jeba sendi nde Beadan ko. ²⁵ E bejake te bari nje lepo nye nde: «Wuse beɔɔma

Nyangwe Kumande.» Yasi wete, e nye lepe nye bo nde: «Ige mi ti pa beɔɔ mbey meɔndi ke mebo mene, nye nyey bo mbe ke mbey meɔndi, nye sendi bo mbe ke mbanjo ne na, ko mi ti jaye nde, a womiya na.»

²⁶ Ya metu yitan jo yitati ke koɔte, e bejake kala wesidya ke mbey wete ke moɔ tu. Tomasi bɔ bene bo, menumey bɔ sendi ndadyate. Bo sem semo, Yesu dyanma teme ke njoka yan lepo nde: «Wune dɔɔ ne te!» ²⁷ Ke koɔte, e nye dɔɔ lepo nye Tomasi nde: «Sambila nyey bo yo waka, no beɔɔ mebo membe. Sambila sendi bo yo boɔɔɔ ne mbanjo mbe. Ma we ti ken mbombu yi seɔɔ na, yasi wete, jaya.» ²⁸ E Tomasi yeɔsa nye nde: «We Kumande wombe, we Njamɔɔɔɔɔ wombe!» ²⁹ E Yesu lepe nye nde: «We tiki temo ndana, keto we beɔɔma mi. Mesosa ne botu bete be tike temo kine pa beɔɔ baka.»

³⁰ Yesu kelma sendi yina budya meyekambiye ke misi me bejake bene, ndi nde, bo ti kete yo hene ke mekana maka na. ³¹ Yo nde, bo kɛti meyasi mete yike, ne wune tiki temo nde, Yesu, nye *Krist, Mono Njamɔɔɔɔɔ. Yaka no, nge wune tike temo de te, wune ta be ne jongwe keto dɔɔɔ dɔɔɔ.

21

Yesu ke punje yotu nye banya bejake

bene yitan jo yiba

¹ Ke koɔ meyasi menɔri, e Yesu basidye punje yotu nye bejake bene ke goɔ nyangwe mato te yi bo jeba nde Mato te yi Tiberiyad*f1* ko. Punja yotu te yi nye punja ke kwanɔɔma deke: ² Bejake bete bɔ ke mbey wete. Yo bɔ ne Simɔn Piyer ne Tomasi te yi bo jeba nde Beadan ko bu Nataniyel te mo Kana ke Galile bu boɔ be Sebede nje bu sendi banya bejake bene yiba. ³ Simɔn Piyer lepima nye bo nde: «Mi ke ke bete bulajama.» E bo lepe nye nde: «Sine wune ta ke.» E bo teme pundo kwɔ bendo landi. Bo kwanɔɔɔ ndingele tu kine wo ko gbela mono yanja na.

⁴ Ke ngimo te yi mejasi nje no ne bey bey ke, e Yesu dya teme ke ngindi. Yasi wete, bo ti duwe nde, yo nye na. ⁵ Ndana, e Yesu diye bo nde: «Wune boɔɔ, wune ne mono yanja te yi wune yakama dɔɔ?» E bo yeɔsa nye nde: «Ko na.» ⁶ E nye lepe nye bo nde: «Wune beta bulajama yaka ne landi pulo mbam bo, wune ta dolo yanja.» Dete, e bo bete bulajama ke duku. Ndana, bo ti be ne deti te yi dale yo na, keto budya benjanjo bete yi yo kawula ke. ⁷ E jake te yi Yesu dikima kwadye budyate ko lepe nye Piyer nde: «Yo Nyangwe Kumande.» Ke

Simón Piyer ma woko d̄ete k̄é, ε nye t̄oke lamb̄o ne len̄je, keto a t̄i b̄e ne lamb̄o ke yotu na. ε nye kw̄a βeta ke d̄uku. ⁸ Ndana, ε bej̄eke te b̄ari b̄y landi n̄je n̄o ȳi n̄je d̄ale bulajama n̄ē benjan̄jo kete ne nḡben̄ k̄ē n̄o nḡindi, keto b̄o t̄i b̄e londunate ne nḡindi na. Londo te ne nḡindi yakama kumo nda meta gomay.

⁹ Ke b̄o ma kumo ke nḡindi, b̄o b̄ēna njan̄jo n̄ē mampa kasate ke to d̄ite. Dite te b̄a tand̄e m̄ema ne nyen̄ nyen̄. ¹⁰ ε Yesus lepe nye b̄o nde: «Wune b̄ōn̄ b̄aja benjan̄jo b̄ete yi wune woma ndana k̄ē n̄je n̄o.» ¹¹ ε Simón Piyer b̄ende landi k̄ē d̄ale bulajama k̄ē n̄o nḡindi. Nyanḡwe benjan̄jo gomay j̄o kamotan̄ j̄o yit̄ati b̄a kete ne nḡben̄, ko d̄ete, bulajama t̄i nyal̄iye na. ¹² ε Yesus lepe nye b̄o nde: «Wune nj̄aki d̄yena.» Ko mumo wete ne wete ke njoka bej̄eke t̄i b̄obe diye nye nde: «We b̄a nda?» Ko mumo t̄i diye d̄ete na, keto b̄o duw̄a nde, yo Nyanḡwe Kumande. ¹³ Ndana, ε Yesus k̄ē t̄oke mampa kan̄je nye b̄o, kelo sendi d̄ete ne njan̄jo. ¹⁴ Yo b̄a men̄ga yit̄atite yi nye pun̄je ne yotu nye bej̄eke b̄ene ke k̄on̄ womiya ne k̄ē.

Yesus ke lepina bene Piyer

¹⁵ Ke b̄o ma si d̄yena k̄ē, ε Yesus diye Simón Piyer nde: «Simón te mon̄o Jan̄, we ke kwad̄ye mi gbate kw̄a ȳi b̄aka kwad̄ye ne mi k̄ē?» ε nye yen̄sa nye nye nde: «J̄, Nyanḡwe Kumande. We duw̄a nde, mi ke kwad̄ye we.» ε nye lepe nye nye nde: «Dalo b̄on̄o besam b̄embe.» ¹⁶ ε Yesus basid̄ye diye nye ke men̄ga yibate nde: «Simón te mon̄o Jan̄, we ke kwad̄ye mi gbate?» ε nye yen̄sa nye nye nde: «J̄, Nyanḡwe Kumande. Gba we duw̄a nde, mi ke kwad̄ye we.» ε nye lepe nye nye nde: «Bakid̄ya b̄on̄o besam b̄embe.» ¹⁷ Ke men̄ga yit̄atite, ε Yesus diye nye nde: «Simón te mon̄o Jan̄, we ke kwad̄ye mi?» ε yo kwad̄ye temo Piyer, keto a diyma nye kumo men̄ga yit̄ati nde: «We ke kwad̄ye mi?» ε Piyer lepe nye nye nde: «Nyanḡwe Kumande, gba we ke duwe meyasi hene, we ma duwe nde, mi ke kwad̄ye we.» ε Yesus lepe nye nye nde: «Bakid̄ya b̄on̄o besam b̄embe. ¹⁸ Gbakasi yi mi lepe nye we k̄ē: Ke nḡimo te yi we b̄a ndi gwan̄jo, we ne nḡuru wo d̄ikima nye kanda ke jon̄ yo, ε we d̄iki k̄ē ke mbey hene te yi we kwad̄ya k̄ē. Ma kome we ta si jombe k̄ē, we ta kan̄je m̄ebo ken̄je kwey, wete mumo má n̄je len̄je we kanda, k̄ē ne we ke mbey te yi we yeti ke goro na.» ¹⁹ Yesus lépi yin̄ori ȳi ted̄ye ne kwalo son̄ te yi Piyer ta san̄gwa n̄o ȳi nye ne Njam̄biye luksa k̄ē. Ke nye ma si lepo d̄ete k̄ē, ε nye lepe nye Piyer nde: «Ben̄gwe mi.»

²⁰ Ke Piyer ma yen̄sa, a b̄ēna j̄eke te ε Yesus b̄a ke kwad̄ye bud̄yate ko k̄ē n̄je ke k̄on̄ ne. Yo j̄eke te ε ma len̄gwe yotu wete yeso ken̄je pulo Yesus ke mbey med̄ye diye nye nde: «Nyanḡwe Kumande, yo nda ε ta d̄yanḡwe we ko?» ²¹ Ke Piyer ma kan̄je misi b̄en̄je nye k̄ē, ε nye lepe nye Yesus nde: «Nyanḡwe Kumande, n̄ge b̄e yoko, n̄ge ta d̄ya nye k̄ē?» ²² ε Yesus yen̄sa nye nye nde: «J̄ge mi kwad̄ye nde, a d̄iy kumo ke nḡimo te yi mi ta kala n̄je k̄ē, yo b̄ēna we ke n̄ge? Ke b̄e we, ben̄gwe mi.» ²³ ε lépi yin̄ori nyan̄ja ke meto m̄e ben̄jon̄ ban̄ nde: «J̄eke te t̄i gwe na.» Yasi wete, Yesus t̄i lepe nye Piyer nde: «J̄eke te t̄i gwe na,» a lep̄ima nde: «N̄ge mi kwad̄ye nde, a d̄iy kumo ke nḡimo te yi mi ta kala n̄je k̄ē, yo b̄ēna we ke n̄ge?»

²⁴ Yo j̄eke te ke yekid̄ye meyasi mete yi nye b̄en̄ma k̄ē. Yo nye kete sendi yo. Wuse ke duwe nde, meyasi mete yi nye yekid̄ye k̄ē, gbakasi. ²⁵ Yesus kelma yin̄a bud̄ya meyasi sendi. Bo má keti meyasi men̄ori hene wete wete, mi táka nde, ma mbey ta san̄na ke to mboko ȳi t̄iko mekana mete yi b̄o yakama keto k̄ē.

Mesay mete yi Botu be Tomun be Yesus kelma

Mekana mete yoko, yo ndi sendi Lukas kete yo. Ke bosa mekana mete yi nye ketima ké, a yekidya nda yi Yesus kelma ne mesay kumo ke yeso te yi nye duwá nò kè nò d'yofo kè.

Mekana mete ke tedye sendi wuse nda yi bosa menjon me botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist kandima nò ké. Yo ke lepo sendi nda yi Kimó Sisiñ njá nò ke yotu bosa bejeki be Yesus ke yeso Panjekot, lepo sendi nda yi bo kandima ne pelna Kimó Tom nye botu bete be yeti Beyuden baka.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke nyanngwe mengabiye yitan jo yitati:

1. Bejeki be Yesus ke lafye njena Kimó Sisiñ (kumte 1).
2. Kande ke yeso te yi Kimó Sisiñ njá nò ke yotu bejeki ké kumo ke yeso te yi Sol yensama ne temo ké (kumte 2-8).
3. Kande ke yeso te yi Sol yensama ne temo ké kumo ke bosa kendi te yi nye ká pele ne Kimó Tom ké (kumte 9-12).
4. Kasi bosa kendi pelna Kimó Tom te yi Sol ká pele ké (kumte 13-14).
5. Nyanngwe mewesidya mete yi kwanama ke Yerusalem ké (kumte 15).
6. Kasi kendi yibate (kumte 15-18).
7. Kasi kendi yitatite (kumte 18-21).
8. Kasi kendi yinite teme ke Yerusalem ké nò Rom (kumte 21-28).

Yesus ke yokwe kè d'yofo

¹ Mbam Teyofil, ke bosa mekana mete yi mi ketima ké, mi yekidya meyasi hene te yi Yesus kelma nè yi nye tedya bomo ké. Mi yekidya yo kande ke kandidate ² kumo ke yeso te yi Njambiye yokidya ne nye kenje d'yofo ké. Piño te yi nye ti pa bendò kè d'yofo, e nye kele nde, Kimó Sisiñ nyéki membonga nye botu bete be nye tokuma nde, botu be tomun bene baka. ³ A sangwama ne mebone gwe. Ke konje, e nye nje punje yotu nye bo, gba nye ne nguru wene ne jonj. A tedya nye bo nde, yo gbakasi ne menje budyate. Dete, a punja yotu nye bo ke metu kamoni. E nye dikí lepo meyasi nye bo ke kasi *Kando Njambiye.

⁴ Wete yeso ke bene bo ma diyó ke kiya mbey ké, e nye lepe nye bo nde: «Kpe, wune ti dukwe ke Yerusalem kè womaņa na. Yasi wete, wune diy lafye yasi te yi Saņmbé kpoma ké, yasi te yi mi lepima nye wune ké. ⁵ Keto Janj topuma bomo

ke moroku, yasi wete, ke yun, bukwa ndi mono metu ne mbet Njambiye ta tope wune ke Kimó Sisiñ.» ⁶ Ndana, e botu be tomun be wesidyama baka diyè nye nde: «Nyanngwe Kumande, yo ke ngimo te yoko yi we ke nje tembidyè kando Isarayel, na nam meneti mene ne kòko?» ⁷ E Yesus yensá nye bo nde: «Yeti wune yákanngwe duwe menngimo nè metu mete na, keto yo Saņmbé pèse yo ne nguru wene. ⁸ Yasi wete, wune ta by deti kome Kimó Sisiñ ta nje ke yotu yun ké. Wune ta be botu bete be ta lepo gbakasi ke meyasi mete yi mi kelma ké. Wune ta lepo kasi mbe ke Yerusalem, ke Yuda hene, ke Samari, kè kumo ke njena meneti.»

⁹ Ke Yesus ma si lepina dete ké, e Njambiye yokidye nye kenje d'yofo ke misi man. E kulutu kwá peto nye, bo kine berje nye se na. ¹⁰ Piño te yi bo bā ndi ke sengile d'yofo yite Yesus ndi ke kwá ne ké, bo sém semo, bembam yiba d'yanma ne wumna melambo ke yotu teme ke keki yan ¹¹ lepo nye bo nde: «Wune botu be Galile, keto nge yi wune diyè ndi womeri yi sengile d'yofo ké? Yesus te yoko yi Njambiye sonma ke njoka yun kenje d'yofo kò ta basidyè nje ndi nda yi wune berma ne nye ke kwá ké.»

Matiyas ke by mbey Yudas

¹² Ndana, e botu be tomun be Yesus nje yokwe mate ke *Keki meoliviye kè Yerusalem. Keki te bā ke keki Yerusalem, londò te yakama kumo kilometa wete. ¹³ Ke bo ma d'ya ke Yerusalem ké, e bo bende kè ke wete tongari ke ty kwey ke njenate kome bo dikima wesidya ké. Yo bā Piyer nè Janj nè Jak bene Andere nè Filip nè Tomasi nè Bartelemi bene Matiyo by Jak te mono Alfe nè Simon te yi bo jeba nde Mono kando kò, nje by Yude, mono Jak. ¹⁴ Bo hene bā ndi ngin wete, dikí wesidya yi ngweta bene banja boma. Mariya te nyanngwe ne Yesus nè bemaņ ne Yesus bā sendi ke njokate.

¹⁵ Ke wete yeso mewesidya man botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist baka wesidyama kumo nda bomo gomay jo kaba. E Piyer teme ke njoka yan lepo nye bo nde: ¹⁶ «Wune njon, yo bā nde, yasi te yi Kimó Sisiñ kandima lepo ne mbombu ke kasi Yudas ké kèlanngwe. Kimó Sisiñ kandima lepo yo ke mekana ne Njambiye ke numbu Kumande Davit. Yo Yudas te kende ne njon botu bete be diyima Yesus baka. ¹⁷ Yudas bā wete mo njon su, a bā ne ngabiye ke mesay musu. ¹⁸ Mbam kò bonma moni te yi bo nya nye keto beya kotu mekele mene ké bomo ne ngwan. E nye nje balo ne ngin. E moy ne bunde nyaliye ke bembe, e menja mene hene si

nyengwe ke puye. ¹⁹ Botu be Yerusalem hene wokuma kasi te, ε bo lo ngwanj te ke numbu yan nde Hakeldama, yite nde Ngwanj mekiyo. ²⁰ Yo ketinate ke mekana me Njambiyε ke mekana me Besom nde: <Tu ne bεki wεle. Mumε tε diy sendi kete na.> Yo ketinate sendi nde: <Nε wete mumε bεn numbu mesay mene.> ²¹ Dete, yo kimote nde, wete mumε njaki nje nyinje ke njon su. Mo te yakangwe be ke njoka botu bete be sine bo dikima kendo baka. A yakangwe be mo te yi sine bo dikima kendo ke metu hene te yi Kumande Yesus jonnama no sine bo ke. ²² Mo te yakangwe be yoko ε jonnama sine bo kande ke ngimo te yi Jan topuma ne Yesus ke moroku kumo ke yeso te yi nye duwa no ke njoka su ke dyobo ke. Wete mumε ke njoka botu bete njaki nyinje ke njon su, na be sendi mo te ε ta lepo gbakasi ke kasi womiya Kumande Yesus.> ²³ ε bo tembidyε bembam yifa: Yosep te yi bo jeba nde Barsabas yi bo loma sendi nye yinja dino nde Yustus ko, nje bu Matiyas. ²⁴ Ndana, ε bo ngweta ne Njambiyε lepo nde: «Nyangwe Kumande, we yoko ε duwe metemo me bomε hene, tedya wuse mo te yi we tokuma ke njoka bomε baka yifa, ²⁵ na bu mbey Yudas ke mesay nε ke lepina Kimε Tom te yi nye tikima kε ke mbey te yi yakama ne nye kε.» ²⁶ Ke konje, ε bo kele tay. ε tay tedye Matiyas. ε bo nyinje nye ke njon botu be tomun bete bari kamo jo wete.

2

Piya Kimε Sisiη ke yeso Panjekot

¹ Ke yeso Panjekot botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus *Krist baka ba hene ke mbey wete. ² Semo semo, ε yinja meduj wule dyobo, yo ba nda meduj me nyangwe pupo, ε yo tonde ke moy tj hene kome bo ba metidyε kε. ³ ε bo beηe yinja meyasi nda melam me dite. ε yo bakina wete wete kε diyε ke yotu yan yaka ne bo hene. ⁴ ε bo hene tonde ne Kimε Sisiη, kande lepina yinja menumbu beηgwe yasi te yi Kimε Sisiη nya bo deti te yi lepo kε.

⁵ Ke poku metu te yite Beyuden bete be dikima kano Njambiyε baka dikima diyε ke Yerusalem. Bo wulma ke mekando hene ke to meneti nje biye dya womete. ⁶ Ke meduj menori ma kelna kε, ε bomε nje wesidya ne ngil. Bo ba ne yekere, keto mumε hene wokuma yasi te yi bejeke ba ke lepo kε ke numbu dya dyene. ⁷ Yo kwanjma bomε hene, ε bo ngbakima diki diyna nde: «Bembam bete be lepina hene baka, yeti botu be Galile na? ⁸ Nge nje kelo nde, mumε hene ke njoka su woku yasi te yi bo lepe kε ke numbu dya dyene, ke ngbak ngbak menumbu musu? ⁹ Ke njoka

su, botu be Partes kete, botu be Medi nε Elam kete. Botu be Mesopotami, botu be Yuda nε Kapados kete. Botu be Poy nε botu be Asi kete. ¹⁰ Botu be Friji nε Pamfli nε Ejipt nε botu be Siren ke meneti me Libi kete. Botu be wulma Rom nje biye dya waka baka kete sendi. Ke njoka yan, yo ne ngbak ngbak Beyuden nε botu bete be nja nyinje misiη Beyuden nyinja baka. ¹¹ Botu be Kret nε botu be Arabi kete sendi. Nge nje kelo nde, mumε hene woku nda yi bo ke lepo nyangwe mekele mete yi Njambiyε kelma kε ke numbu dya dyene?» ¹² Bomε hene ba numbu ne hanj kine duwe yasi te yi bo yakama lepo kε na. ε bo diki lepo tande yan nde: «Yike ba ηge?» ¹³ Ko dete, baηa dikima nyeto bo lepo nde: «Bo ma gwe kimε mom mom menjam kimε gwenate.»

Piyer ke lepina nye ηgil bomε

¹⁴ Ndana, ε Piyer teme bene bejeke te bari kamo jo wete lepo ne men ke kwey nye ηgil bomε nde: «Wune Beyuden nε wune bomε hene be diyε ke Yerusalem baka, wune lεngwe meto kimote ke yasi te yi mi ta lepo kε, ¹⁵ keto botu baka yeti ke gwe menjam nda yi wune take kε na, keto yo ndi ngimo yitan jo yini te yi bemenmene. ¹⁶ Yasi wete, yasi te yi Juwel te mo punja melepi me Njambiyε lepima kε ke beηna ndana. A lepima nde: ¹⁷ «Njambiyε ke lepo nde: Ke metu mete yi mboko ta be ke siyo kε, mi Njambiyε ta nye Sisiη mbe ke yotu mumε hene. Bomε bun be bembam nε be bomari ta punje melepi membe. Begwanjo bun ta beηe nyangwe meyasi, benjombu bun sendi ta beηe nyangwe menyeno. ¹⁸ Gbate, ke metu mete yite mi ta nye Sisiη mbe ke yotu bembam nε ke yotu boma bete be kele mesay membe baka. Dete, bo ta punje melepi membe. ¹⁹ Mi ta punje nyangwe meyasi ke dyobo ke kwey, tedye sendi meyekambiyε ke to meneti. Yo nde, wune ta beηe mekiyo, beηe dite, beηe yidyε nε tibay nda kulutu. ²⁰ Tu ta yinja ne yeso, ηgwende ta yeηsa be tenate nda mekiyo. Meyasi mete ta kelna yite nyangwe *Yeso Baba Mboko ti pa dya na. Yeso te ta be nyangwe kpekum. ²¹ Yo ta be nde, mumε hene ε ta jeba dino Baba Mboko, mo te ta ju.»

²² «Wune botu be kando Isarayel, wune woku yasi te yi mi ta lepo ndana nye wune kε. Yesus te ε Nasaret, yo mo te yi Njambiyε tedya wune nde, yo nye name meyasi hene. A tedya yo ke misiη mun ne nje kelna nyangwe mekele, ne nje kelna yinja nyangwe meyasi nε kelna meyekambiyε mete yi Njambiyε nya nye deti te yi kelo ke njoka yun nda yi wune ne ηguru wun duwa kε. ²³ Bo dyanjwa

mbam kɔ nye wune beɲgwe yasi te yi Njambiyɛ pesima kɛ, beɲgwe sendi nda yi Njambiyɛ ma si kombile njombu yaɲa kɛ. Wune boɲma nye nye botu be mebeyɔ, ɛ bo ngba nye ke kroa, dete wune wo nye. ²⁴ Njambiyɛ njɔ womiyɛ nye joɲgwe nye soɲe ke nyanɲgwe mebone mete yi soɲ, keto soɲ ti be ne deti te yi biye nye nda no na. ²⁵ Yo dete yi Davit lepima kasi ne nde: «Mi dikima beɲe Baba Mboko metu hene ke mbombu wombe, keto a ke mbam bo mbe, kamba mi nje ngwanɲgwa. ²⁶ Dete, temo mbe ne mesosa, melepi mete yi punde ke numbu mbe kɛ ke tedye nde, mi ne nyanɲgwe mesosa. Sendi, mi ta wedya be ne biɓina temo ke yo Njambiyɛ, ²⁷ keto we ti tiko sisin mbe ke dya bemun na. We ti jaye nde, mumo wo boku na. ²⁸ We ma tedye mi menje mete yi be ne joɲgwe. Kome mi ta beɲe we kɛ, mi ta be ne nyanɲgwe mesosa.»

²⁹ «Wune njɔɲ, wune tiki, ne mi pa lepi kasi sanmbambo wusu Davit ne ngbak ngbak nye wune. Davit gwɔ, ɛ bo pumbe nye. Ma kumo muka boɲsoɲ ne ndi ke njoka su. ³⁰ Yasi wete, Davit ba mo punja melepi me Njambiyɛ. A duwɔ sendi nde, Njambiyɛ kpoma kinja nye nye nde, ke njoka benday bene, nye Njambiyɛ ta tembidye wete ke njokate ɛ ta bu dɔyo kumande ke mbey ne. ³¹ Davit kikima beɲe kasi womiya *Krist. ɛ nye kande lepo nde: «Njambiyɛ ti li Krist ke dya bemun na, a ti bo na.» ³² Wuse hene beɲma duwe nde, yo Yesu te yi Njambiyɛ womiya kɔ. ³³ Njambiyɛ bendidya nye tiko ke mbam bo ne. ɛ sangwe nye nye Kimɔ Sisin te yi nye kpoma kɛ. Yo Kimɔ Sisin te yi nye nya ke yotu su kɛ, yo yo kele nde, wune beɲa ne wune woku meyasi mete yike. ³⁴ Yeti Davit kele mekele mete na, keto Davit ti bende kɛ dɔyobo na, yasi wete, nye ne nguru wene ke lepo nde: «Baba Mboko lepima nye Kumande wombe nde: «Dyo metidye ke mbam bo mbe, ³⁵ kumo nde, mi si ki kawule bependo bo tiko ke nji mekol mo.» ³⁶ Dete, kando Isarayel hene dukwe nde, yo gbate nde, Yesu te yi wune ngbama ke kroa kɔ, yo nye yi Njambiyɛ njɔ tembidye nde, nye Nyanɲgwe Kumande, nye Krist.»

Joɲgwe botu bete be tikima temo ke

yi Kumande Yesu Krist baka

³⁷ Ke homo ma si woko melepi menori kɛ, ɛ yo lu bo ke temo budyate, ɛ bo diye Piyer bene botu be tomun te hari nde: «Wune njɔɲ, wuse kel ba nan?» ³⁸ ɛ Piyer yeɲsa nye bo nde: «Wune yeɲsangwe temo, ne mumo hene jaya nde, bo topa nye ke moroku ne dino Yesu Krist, ne Njambiyɛ tiki mebeyo mun ne ngwete. Dete, Njambiyɛ ta nye wune Kimɔ Sisin

ne gbelate. ³⁹ Keto yasi te yi Njambiyɛ kpoma kɛ, yo keto yun ne homo bun ne keto homo hene be ne nan, budya homo hene be Baba Mboko te Njambiyɛ wusu ta jeba kenje ke yene baka.» ⁴⁰ Piyer ka mbombu lepo yaɲa budya melepi nye bo yi kite ne bo. A dikima lepo nye bo nde: «Wune joɲgwe yotu yun. Dete, wune bakangwe ne botu be ngimo te yoko be kele beya mekele baka.»

⁴¹ Bo toɲuma botu bete be jayma melepi me Piyer baka ke moroku. Yeso te ɛ Njambiyɛ kele nde, homo nda tomay yitati nyiɲa ke njɔɲ botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesu Krist baka.

⁴² Bo beɲgwa yasi te yi botu be tomun be Yesu dikima tedye bo kɛ metu hene. «Bo dikima joɲna nda beɲaɲ, dɔyena wete, be sendi sangwate ke mengweta. ⁴³ ɛ homo hene gwe wo yan. Botu be tomun be Yesu dikima kelo budya nyanɲgwe meyasi ne budya meyekambiyɛ. ⁴⁴ Bomo hene be ma tiko temo ke yi Kumande Yesu Krist baka ba ke dɔyo mbey wete. «Bo dikima ngbo meyasi man hene bakidye wete. ⁴⁵ Bo dikima dyanɲgwe mekusuku man ne meyasi man nje bakidya moni te bo hene. «Bo dikima nye mumo hene meyasi beɲgwe meyasi mete yi bane nye kɛ. ⁴⁶ Bo dikima wesidya metu hene ne menggimo hene ke mbanjo Njambiyɛ, ngbo dɔyena ke moy metu man ne mesosa ne kimo temo. ⁴⁷ Bo dikima lukse Njambiyɛ, ɛ homo hene tonde bo. Kumande Yesu dikima dokidye botu bete be ma yeɲsa temo jaye nye baka ke njɔɲ yan metu hene.

3

Piyer bene Jan ke kelo nde,

wete mo jemti kɛndi

¹ Wete bekoko Piyer bene Jan ba ke ke ke mbanjo Njambiyɛ ke ngimo mengweta te yi hawa yitati. ² Wete mo jemti ba ke keki numey mbanjo Njambiyɛ. «Bo dikima jeba numey te nde Nyɔɲɔ. Kande yi bo ma jaki ne mbam te, a ti kende wete yeso na. «Bo dikima sofe nye metu hene ke tiko ke keki numey, na diki jombu yasi ke mebo me botu bete be dikima nyiɲe ke mbanjo Njambiyɛ baka. ³ Ke nye ma beɲe nde, Piyer bene Jan ke kwadye nyiɲe mbanjo Njambiyɛ kɛ, ɛ nye jombe yasi ke mebo man. ⁴ ɛ bo beɲe nye ne ngon. ɛ Piyer lepe nye nye nde: «Beɲa wuse.» ⁵ ɛ nye tike misi ke yotu yan take nde, bo ta nye nye yaɲa. ⁶ Yasi wete, ɛ Piyer lepe nye nye nde: «Ne moni ne lor, mi yeti no na, yasi te yi mi no kɛ, mi ke nye we yo: Ke dino Yesu Krist te ɛ Nasaret tema, kendo.» ⁷ ɛ Piyer kenje bo biye ne nye ke mbam bo tembidye. Ndana ndana, ɛ mekol mene

nè mambongolo mene si ngbi. ⁸ E nye do ndi nga wete teme kande kendi nyiye no bene bo ke mbanjo Njambiye ndi ne medo nè luksa Njambiye. ⁹ Bomò hene berjma nye ke kendo, berje sendi nye ke lukse Njambiye. ¹⁰ Bo berjma duwe nde, yo nye e dikima diyò jombò meyasi ke numey mbanjo Njambiye te yi bo dikima jeba nde Nyongò ko. Yo kwanjma bomò, e bo ngbakima budfyate ke yasi te yi kelnama ke yotu mbam ko ké. ¹¹ A ti kwadye jise ke keki Piyer bene Jan na. Bomò ngbakimama budfyate, e bo sedye kè kome be Piyer ba ke mbey kome bomò dikima kendo kete ke mbanjo Njambiye ké. Bo dikima jeba mbey te nde Nje Salomòj.

¹² Ke Piyer ma berje dete ké, e nye lepe nye bomò nde: «Wune botu be kando Isarayel, keto nge yi wune ngbakima yasi te yi kelnama ke yotu mbam ko ké? Keto nge yi wune berje wuse ne ngon dete ké? Wune táka ka nde, yo wuse kele nde, mbam ko kèndi ne deti te yusu, ho nde, a kèndi, keto wuse ke kano Njambiye budfyate? ¹³ Yo Njambiye te e besanmbambo busu Abraham, Isak nè Yakob, Njambiye te yi bo ba kano ko nye mò mesay wene Yesus luksa, Yesus te yi wune berjma nye nye bekum, seje nye ke mbombu yan kutudya ko, ko beko nde, Pilat kwadya soje bo ne nye. ¹⁴ Wune senjma Mò te yi Njambiye tokuma, ngberj mò ko, kpalo diyè nde, bo sòja bo ne mò wona bomò. ¹⁵ Wune woma Kumande te e nye jonjwe ko. Ko dete, Njambiye womiya nye ke njoka bemuj. Wuse hene berjma duwe dete. ¹⁶ Yo deti te yi diyè ke dino dyene ké tembidye mbam ko yi wune berje nè yi wune duwà ko keto tikina temò ke dino te. Yo tikina temò ke yi Yesus te kele nde, kosu mbam ko siy nda yi wune berjma ké.

¹⁷ «Wune njon, ndana mi duwà nde, wune bekum bun kelma dete ne tum. ¹⁸ Yo nde, Njambiye kelma dete yi tonje ne melepi mete yi nye kikima lepo ke numbu botu be punja melepi mene hene nde, *Krist wene ta sangwa ne mebone. ¹⁹ Dete, wune jáya mebeyò mun, nè wune yènsangwe temò, nè Njambiye soj mebeyò mun, ²⁰ nè Baba Mboko njese kimo te ngimo. Dete, a ta njese sendi *Krist, yite nde Yesus, mò te yi nye kpoma nde, a ta tomò ko. ²¹ Ke ngimo te yoko ndana Yesus Krist ta diyò ke dyobo kumò ke ngimo te yi meyasi hene ta si kombila nda yi Njambiye kikima lepo ké. Njambiye lepima yo ke numbu pupuna botu be punja melepi mene be diyima ke metu me njime baka. ²² Moyisi lepima nde: «Baba Mboko te Njambiye wun ta tembidye wete mumò ke njoka berjan bun. A ta be

mò punja melepi mene nda mi. Wune ta wokuna ne nye ke meyasi hene te yi nye ta lepo nye wune ké. ²³ Yasi wete, mumò hene e ta diyò kine wokuna ne mò punja melepi me Njambiye te ko, bo ta wo mò te soje ke *Kando Njambiye.» ²⁴ Botu be punja melepi me Njambiye hene, kande ke Samiyel kumò ke baka be njà nje ke kòj ne baka, bo hene tapitama lepo kasi metu mete. ²⁵ Wune bono be botu be punja melepi me Njambiye, wune jadya ke moy mbon te yi Njambiye kelma bene besanmbambo busu ké. Njambiye lepima nye Abraham nde: «Mekando me bomò hene ke to meneti ta be ne mekombila keto benday bo.» ²⁶ Yo din keto yun yi Njambiye tokuma mò mesay wene. A tomma nye njese, na nje nye wune mekombila yi kelo nde, mumò hene tiki beya mekele mene.»

4

Piyer bene Jan ke mbombu

nyangwe josi Beyuden

¹ Pijò te yi Piyer bene Jan ba ndi ke lepina nye bomò ké, e botu be nyena sadaka nye Njambiye nè kum besoja te e diyè ne botu bete be bakidyè mbanjo Njambiye baka nè *Besaduse nje dolo bo. ² Bo ba ne ngambi sunjwe ne Piyer bene Jan, keto bo dikima lepo nye bomò nde, bemuj ta womiye, keto Yesus womiya sendi ke njoka bemuj. ³ E bo biye bo yadye ke tuj jobò kumò misi pupè, keto bo biya bo bekoko. ⁴ Ko beko dete, ke njoka botu bete be wokuma melepi mete yi Piyer bene Jan lepima ké, budfyate tikima temò ke yi Kumande Yesus. Botu bete be tikima temò dete baka kumma nda bebamb tomay yitan.

⁵ Ke kiya misi pupè te, e bekum nè betomba be dya nè botu be ketina meyasi wesidyà ke Yerusalem. ⁶ Hana te nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye ba ke njokate. Kayif nè Jan nè Aleksandere nè bomò hene be ba ne jadye bene bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye baka ba sendi kete. ⁷ E bo bu Piyer bene Jan tembidye ke mbombu yan diyè bo nde: «Yo nda nye wune deti, ho yo ke dino nda yi wune sidya ne kosu mbam ko ké?» ⁸ Kimò Sisiñ ba tondunate ke yotu Piyer, e nye lepe nye bo nde: «Wune bekum nè wune betomba be kando Isarayel, ⁹ wune ke diyè wuse mediyan ndana keto kimo mekele mete yi kelnama ke yotu mò te e ma kosò ko. Wune ke diyè nde, wuse lèpi nda yi kosu ne siyma no ké. ¹⁰ Wune hene nè kando Isarayel hene, wune dukwe nde, wune berjma mbam ko ndana ne kimo yotu ne hene ke mbombu yun keto dino Yesus Krist te e Nasaret. Yo Yesus te yi wune

ngbama ke kroa, e Njambiyē nje womiyē nye soṅe ke njoka bemuṅ kɔ, yo nye kele nde, wune bēṅa mbam kɔ ndana dēke. ¹¹ Yesus nye Tari*^{f1}* te yi wune botu be sumna njumo seṅma. Yo tari te nje be saṅgwe kondu ndana. ¹² Kine wete mumo yakama nye bomo joṅgwe na, keto kine wete dīno yi Njambiyē nya ke njoka bomo yi yakama nye wuse joṅgwe na.»

¹³ Bo ngbakimama budyate, keto bo bēṅma nde, Piyer bene Jan ke nye temo yan hene ke yasi te yi bo lepe kē, duwe sendi nde, bo ti be botu be duwā mekana na. Bo duwā bo, keto Piyer bene Jan joṅnama bene be Yesus. ¹⁴ Bomo baka bēṅma mo kɔsu te yi Piyer bene Jan joṅgwa kɔ ke kēki yan. Dete, bo ti be se ne yaṅa te yi lepo na. ¹⁵ Bo nja lepo nye bo nde, bo pūndu ke mbanjo josi. E bo nje tika nembē lepo tande yan nde: ¹⁶ «He ta kelo nan ne botu baka? Keto yo yeti ke so na, bomo hene ke Yerusalem duwā nde, bo kelma wete meyekambiyē yi bā kpekum. Sendi, wuse yeti ne dēti te yi biye meso na. ¹⁷ Ko bēko dēte, yi kelo nde, kasi te ti nyanjanṅwe ke meto me bomo, wuse kidiyikwe bo ne menje hene nde, bo ti lepi kasi Yesus te nye wete mumo na.» ¹⁸ E bo jeḅa Piyer bene Jan lepo kimote nye bo nde, kpe, bo ti buta se numbu lepo ho tedye yiṅa yasi nye bomo ke kasi Yesus na. ¹⁹ Ko bēko dēte, e Piyer bene Jan lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun pēsi, nge be nde, yo ne ngbeṅ ke misi me Njambiyē nde, bomo wókunangwe ne wune ho bo wókunangwe ne Njambiyē. ²⁰ Yasi wete, wuse ti yaka diyo kine lepo yasi te yi wuse bēṅma nē yi wuse wokuma kē na.» ²¹ E bo basidyē ngaliye misi nye Piyer bene Jan. Ke koṅte, e bo nje soṅe bo ne bo. Bo ti be ne nje te yi pōse bo na, keto bo bā ke kambɔ bomo, keto bomo bā ke lukse Njambiyē ke yasi te yi kwanṅama kē. ²² Mesew me mbam te yi Njambiyē kelma meyekambiyē te yinōri ke yotu ne sidye kɔsu ne kɔ kwanṅama mesew kamoni.

²³ Ke bo ma soṅe bo ne bo kē, e bo kwā kē ke yasi bēṅjoṅ ban. E bo yekidyē yasi te yi bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiyē nē betomba be dya lepima nye bo kē. ²⁴ Ke bēṅjoṅ ban ma wokɔ yasi te yi be Piyer yekidyā nye bo kē, e bo hene kanje men ngweta ne Njambiyē lepo nde: «Sa Mboko, yo we kuse dfoḅo nē meneti nē maṅ nē meyasi hene te yi diye kete kē. ²⁵ Yo we lepe ne nje Kimɔ Sisiṅ ke numbu saṅmbambo wusu, mo mesay wɔ Davit nde: «Nge kele yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyē kele yasi ndana nda ngonṅo njomo kē? Nge kele nde, mekandɔ me botu bete be yeti ke duwe Njambiyē baka bēki ne bēya metake

dēke? ²⁶ Bekumande bete be name meneti baka ma komsa dʻyambi. Bekum sendi ma saṅgwe ngiṅ saṅgwe ne Baba Mboko bene *Krist wene.» ²⁷ Keto nē Herod nē Pōnsi Pilat nē yiṅa mekandɔ bɔ sendi mekandɔ me botu be Isarayel ma saṅgwe ngiṅ ke dʻyari ke saṅgwe ne kimɔ mo mesay wɔ Yesus te yi we tókuma kɔ. ²⁸ Bo kelma dēte yi tonje ne meyasi hene te yi we kikima si kpo ne dēti yo nda yi we kwadya nde, yo kēlnangwe dēte kē. ²⁹ Yori Baba Mboko, bēṅa nda yi bo bēliye misi saṅgwe ne wuse kē. Kelo nde, wuse botu be mesay bo lēpi melepi mo kine wɔ na. ³⁰ Dete, buta bo yo, nē mekɔn me bomo siy, nē meyekambiyē ne nyaṅgwe meyasi kelna ne dīno kimɔ mo mesay wɔ Yesus.» ³¹ Ke bo ma sidye meṅgweta ne Njambiyē kē, e mbeɔ te yi bo wesidyama kete kē ngwanṅwa. E Kimɔ Sisiṅ tonde ke yotu yan. E bo kande lepina melepi me Njambiyē kine wɔ na.

Joṅgwe bosa bekriten

³² Bomo hene be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist baka bā ndi temo wete ne metake wete. Mumo wete ne wete ke njoka yan ti lepe nde, meyasi mane wókunangwe ndi ne nye na. Yasi wete, yasi hene bā yi bomo hene ke njoka yan. ³³ Botu be tomun be Yesus dikima lepo kasi womiya Kumande Yesus ne nyaṅgwe dēti. Njambiyē nya bo hene nyaṅgwe mekombila. ³⁴ Mumo wete ne wete ti be ne ngwete ke njoka yan na. Botu bete be bā ne meṅgwan ho ne metɔ baka dikima dʻyaṅgwe yo, bɔ mōni te ³⁵ nje jokwe ke nji mekol me botu be tomun be Yesus. E bo diki nje kabɔ nye bomo hene. Bo nya mumo hene bēṅgwe yasi te yi bane nye kē. ³⁶ Yo bā ne wete mbam nde Yosep, mo kandɔ *Levi, bo jáki nye ke Sipre. Botu be tomun be Yesus loma nye nde Barnabas, yite nde Mo nyena meṅgite. ³⁷ A bā ne ngwan, e nye dʻyaṅgwe yo bɔ mōni te nje jokwe ke mekol me botu be tomun be Yesus.

5

Kasi Ananiyas bene nyari wene Safira

¹ Yasi wete, wete mbam nde Ananiyas bene nyari wene Safira dʻyaṅgwa pel meneti man. ² E nye wokuma bene nyari baka sumba bakidyē ngabiye te wete. E nye nje bɔ bukwe te kē jokwe ke mekol me botu be tomun be Yesus. ³ E Piyer diye nye nde: «Ananiyas, nge kele nde, *Satan si ngangile temo yo yi kelo nde, kelo ja nye Kimɔ Sisiṅ, yi kelo sendi nde, bakidyā yiṅa ngabiye mōni ngwan te yi we dʻyaṅgwa kē? ⁴ We má diy kine dʻyaṅgwe ngwan te, ‘ma yo yeti ndi ngwan yo na? ‘Ke koṅ dʻyaṅgwate, mōni te yeti ndi yo na? Nge

kele yi we ɓa ne kwalo metake mete yike ke temo yo ké? We ti kél ja nye ɓomo na, yasi wete, we kél ja nye Njambiyé.»

⁵ Ke Ananiyas ma woko melepi menɔri ké, e nye bale ne pet sanjan kwá gwe. E ɓomo hene be ɓa womete baka gwe wɔ budyate. ⁶ E ɓegwanjo nje ɓoye nye ne lambɔ gbanje nye kè pumbu.

⁷ Diyo nda hawa yitati ke konje ké, e nyari nyiŋe tɔ kine duwe yasi te yi kwanɓama ké na. ⁸ E Piyer diye nye nde: «Lepɔ nye mi, ngwan te yi wune d'yangwa ké, ɓuyo moni te hene ke?» E nye yeŋsa nde: «J, siya te ri.» ⁹ E Piyer lepe nye nye nde: «Wune njonɔ siki kpo ngin yi ɓobe ne Sisij Baba Mboko keto nge? Dukwe nde: Botu bete be ɓonma njonɔ kè pumbu baka ke numey, ɓo ta gbanje sendi we kwá no.» ¹⁰ E Safira bale ne pet sanjan ndi nja wete ke mekol me Piyer kwá gwe. Begwanjo nyinma tɔ dolo nde, a gwá, e ɓo gbanje nye kwá no kè pumbo ke keki njom. ¹¹ Njonɔ ɓomo hene be tikima temo ke yi Kumande Yesus nɛ ɓomo hene be wokuma meyasi menɔri baka gwá wɔ budyate.

Botu be tomun be Yesus ke kelo

nyangwe meyekambiye

¹² Botu be tomun be Yesus dikima kelo budya meyekambiye nɛ budya nyangwe meyasi ke njoka ɓomo. Bo dikima wesidya ɓo hene ke wete mbey nde Nje Salomɔn ke moy mbanjo Njambiyé. ¹³ Gbela mumo wete ne wete ti ɓobe nyiŋe ke njon yan na, ko beko dete, ɓomo ɓa ke tondɔ ɓo budyate. ¹⁴ Bomo budyate ɓa ke tiko temo ke yi Kumande Yesus. Yo ɓa ɓembam nɛ ɓomari. Njambiyé ɓa ke dokidye ɓomo ke njon yan. ¹⁵ Dete, ɓomo dikima ɓu botu be kon kè no ke keki menje ningwe ɓo ke metan nɛ ke medele, simande wukume yotu Piyer ta kè ke yotu ɓaja ke ngimo te yi nye ta kwá kè. ¹⁶ ɓaja ɓomo budyate nja sendi wule ke medya mete yi ɓa ke keki Yerusalem ké. Bo nja ne botu be kon nɛ botu bete be beya mesisij dikima njanjwe ɓo baka. E mekon man hene siye.

Bo ke basidye tedye botu be tomun

be Yesus meɓone

¹⁷ Ndana, e beya temo kwá nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé nɛ ɓomo hene be ɓa bene ɓo baka. Bo ɓa ke njon *Besaduse. ¹⁸ Bo ɓiyma botu be tomun be Yesus kenje ke nyangwe tɔ jobɔ. ¹⁹ Ko beko dete, wete jaki Baba Mboko nja ne tu bute menumei me tɔ jobɔ punje ɓo lepo nye ɓo nde: ²⁰ «Ne kwán kè ke mbanjo Njambiyé kè lepo melepi hene ke kasi jonjwe te yi kpo ne kpo te yike nye ɓomo.» ²¹ Ke ɓo ma woko

dete ké, e ɓo kwá ɓemenmene ne sut nyiŋe ke mbanjo Njambiyé. Ke konje, e nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé dya bene botu bene, jeɓa botu be nyangwe josi Beyuden nɛ ɓetomba be mbanjo mewesidya Beyuden hene ke kando Isarayel. E ɓo tome ɓomo kè jeɓa ne botu be tomun be Yesus ke tɔ jobɔ nje no. ²² Besɔja bete yi ɓo tomma baka ka kumo ke tɔ jobɔ kine dolo ɓo na. E ɓo yokwe nje lepo nde: ²³ «Wuse dolma numey tɔ jobɔ kimo ndadyate. Botu be ɓakidya tɔ jobɔ ɓa sendi ke numey. Yasi wete, ke wuse ma bute numey, wuse ti dole mumo wete ne wete ke moyte na.» ²⁴ Ke kum besɔja be botu be ɓakidya mbanjo Njambiyé nɛ ɓekom be botu be nyena sadaka nye Njambiyé ma woko dete ké, e sosu yan siye. Bo ti duwe nda yi ɓo yakama kè ne lepi te mbombu na. ²⁵ Diyo ké, e wete mumo nje lepo nye ɓo nde: «Wune dukwe nde, ɓembam bete be wune nya ke jobɔ baka me ke mbanjo Njambiyé ke lepina nye ɓomo.»

²⁶ Ndana, e kum besɔja be botu be ɓakidya mbanjo Njambiyé ɓu besɔja kè ɓu ne botu be tomun be Yesus nje no. Besɔja ɓa ke gwe kan yotu yan nde, ɓomo me nje lu ɓo ne metari wo. Dete, e ɓo ɓu botu be tomun be Yesus ne te nje no. Bo ɓonma ɓo ne te nje no, keto besɔja ɓa ke kamba nde, ɓomo me nje lu ɓo ne metari wo. ²⁷ Bo ɓonma ɓo dya no ke mbombu botu be nyangwe josi Beyuden. E nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyé lepe nye ɓo nde: ²⁸ «Wuse ti kidye wune nde, wune ti ɓoba lepo kasi mbam enɔru nye ɓomo na? Ndana wune ma si lapidye melepi mete yi wune tedye ké ke Yerusalem. Sendi, wune ke kwadye kelo nde, simbo sɔn ne ɓal ke to su.»

²⁹ E Piyer bene botu be tomun be Yesus yeŋsa nde: «Nɛ Njambiyé nɛ ɓomo, wuse yákanjwe wokuna ne Njambiyé. ³⁰ Njambiyé te e ɓesanmbambo ɓusu dikima kano ko womiya Yesus te yi wune ngbama ke kroa wo ko. ³¹ Njambiyé ɓendidya nye tiko ke mbam ɓo ne, tembidyé nye Nyangwe Kumande, tembidyé sendi nye mo te e ta jonjwe ɓomo ko. A ta kelo nde, botu be kando Isarayel yeŋsangwe temo, nɛ Njambiyé tiki mebeyo man ne ngwete. ³² Wuse ke lepo su sine be Kimɔ Sisij te yi Njambiyé nya botu bete be wokuna ne nye baka nde, meyasi mete gbakasi.» ³³ Ke botu bete be ɓa ke nyangwe josi te ma woko melepi menɔri ké, e ɓoku nyiŋe to yan. Bo kwadya wo botu be tomun be Yesus.

³⁴ Yasi wete, e wete mbam nde Gamaliyel e ɓa ke njoka botu be nyangwe josi te ko teme. A ɓa ke njon *Befarise. A ɓa sendi

nyangwe mo duwa membonga. Bomo hene dikima jeso nye. E nye lepe nde, bo pan pa punje botu be tomun be Yesus ne mbet kenje se. ³⁵ Ke konje, e nye nje lepo nye botu be nyangwe josi nde: «Wune botu be kando Isarayael, wune diy ne soso ke yasi te yi wune ta kelo ne bomo baka ke. ³⁶ Keto metu mete ti pa kiko na yi wete mbam nde Tedas dyanma no ke. A dikima lepo nde, nye mbendo, e bomo nda gomay yini jangwe kol ne nye. Banja bomo nja wo Tedas, e bomo hene be jangwa kol ne nye baka si posiyi, e kasi yan yambile. ³⁷ Ke konje Tedas, e Yude dya ke ngimo tolna bomo. A ba mo Galile, a dalma bomo budyate nyinje ke njon ne. E bo wo nye sendi, e bomo hene te be jangwa kol ne nye baka si posiyi. ³⁸ Yori yi mi lepe ndana nye wune nde, wune ti kel se yanja ne botu baka na, wune tiki bo, ne bo kwa. Keto nje be nde, yasi te yi bo kwadye kelo ne mekele mete yi bo kele ke wula ke dyan bomo, yo ta yambile. ³⁹ Yasi wete, nje be nde, yo mekele me Njambiyi, wune yeti ne deti te yi yangile yo na. Wune diy ne soso, ma wune me nje lu dyambi sungwe ne Njambiyi.» ⁴⁰ E bo jaye lepi Gamaliyel. E bo jeba botu be tomun be Yesus nje no. E bo kwa njuro bo kidye bo nde, bo ti lepi se dino Yesus na. Ke konje, e bo nje soje bo ne bo. ⁴¹ Botu be tomun be Yesus yokwa ke nyangwe josi Beyuden ne mesosa, keto Njambiyi bejma nde, bo yakama sangwa ne mebone keto dino Yesus Krist. ⁴² Bo ka mbombu tedye bomo melepi me Njambiyi metu hene ke moy mbanjo Njambiyi ne ke moy mety, lepo sendi Kimu Tom *Krist, yite nde Yesus.

6

Kandina mesay me bediyakere

¹ Ke ngimo te yite botu bete be bengwe melepi me Yesus baka ba ke buyo ke no mbombu. E Beyuden bete be ba ke njokate be ba ke lepo numbu Grek baka lepina beyate ne *Behebere te bono be dya, keto bekuso boma bete be ba ke njon te yan baka. Bo lepinama dete ke kasi mesay me kabina meyasi mete yi bo dikima kelo metu hene ke. Keto Beyuden te bono be dya ti be ke take bekuso bomari te ban na. ² E botu be tomun be Yesus kamo jo yiba wesidyete botu bete be bengwe melepi me Yesus hene baka lepo nye bo nde: «Yo ti yaka nde, wuse tiki lepina Kimu Tom Njambiyi kpalo nje kelo mesay me kabina medye na. ³ Wune njon, dete wune tika bembam yitan jo yiba ke njoka yun. Bo beki botu bete be bomo ke jaye bo, be tondunate ne Kimu Sisi, be sendi botu be dyan, ne wuse kan mesay mete yite

nye bo. ⁴ Dete, wuse ta ke su mbombu yi ngweta ne Njambiyi, yi lepo melepi me Njambiyi nye bomo mengimo hene.» ⁵ E bomo hene jaye lepi te. E bo take Iten. A ba ke tiko temo ne hene ke yi Njambiyi, be sendi tondunate ne Kimu Sisi. E bo take sendi Filip ne Prokor ne Nikanor ne Timon, take sendi Parmenas ne Nikola te mo dya Antiyos. Nikola tikima mekele me dya dyene, nyinje mison Beyuden. ⁶ Ke konje, e bo nje bu bo tedye botu be tomun be Yesus. E bo ngweta ne Njambiyi kase mebo ke yotu yan. ⁷ Melepi me Njambiyi ka kendo mbombu. Botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka ba ke buyo budyate ke Yerusalem. E banja budya botu be nyena sadaka nye Njambiyi jaye tiko temo yan ke yi Yesus.

Bo ke biye Iten

⁸ Njambiyi nya Iten temo ngikwa, nye sendi nye deti budyate. A dikima kelo nyangwe meyasi ne nyangwe mekele ke misi me bomo. ⁹ Ndana, e banja bomo kande nyena meso ne nye. Yo ba banja botu be mbanjo mewesidya te yi bo jeba nde botu be ma duwe ke diy bala baka. Yo ba Beyuden bete be Siren ne be Aleksandiri. Banja botu bete be nya sendi meso ne Iten baka ba Beyuden be Silisi ne be Asi. ¹⁰ Ko beko dete, bo ti be ne deti te yi sumo kol ke mbombu wene na, keto a ba ke lepina ne dyan te yi Kimu Sisi nya nye ke. ¹¹ Ndana, e bo nye bomo moni ne so. E botu bete lepe nde: «Wuse wokuma mbam ko ke lepo lepi gbutu sungwe ne Moyisi ne Njambiyi.» ¹² E bo nye dite ke lepi te ke meto me bomo ne ke meto me betomba be dya ne botu be ketina meyasi. E bo teme ke kome Iten ba ke biye nye ke no ke nyangwe josi Beyuden. ¹³ E bo ke ne bomo, ne bo ke pesi lepi nye ke numbu ne. E botu bete lepe nde: «Metu hene mbam ko ke lepina beyate sungwe ne mbanjo Njambiyi te yike, mbey te yi ne kyo ke. A ke lepina sendi beyate sungwe ne membonga me Njambiyi te yi Moyisi tedya ke. ¹⁴ Wuse wokuma nye ke lepo nde, Yesus te mo dya Nasaret ko ta yangile mbanjo Njambiyi te yike, senjo sendi meyasi mete yi Moyisi tedya wuse ke.»

¹⁵ Bomo hene be ba ke nyangwe josi Beyuden baka ba ke beje Iten ne njon. E bo beje nde, mbombu ne ke bonna ne mbombu wete jaki Njambiyi.

7

Iten ke gbaso ke mbombu nyangwe josi

Beyuden nde, yo bo wo Yesus

¹ Ndana, e nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyi diyete Iten nde:

«Meyasi kwanama gbate d'ete?»² E nye yensa nde: «Wune njon n'è wune besangwe bembè, wune wòku yasi te yi mi ta lepò ké. Njambiyè te yi bomo yákan'gwe lukse nye kò punja yotu nye sanmbambo wusu Abaraham ke ngimò te yi nye b'á ndi ke Mesopotami ké, yite a t'í pa k'è d'iyò ke Karañ na. E Njambiyè lepe nye nye nde: ³ «Tikò kando d'yo n'è meneti mò kwà k'è ke meneti mete yi mi ta tedye we ké.»⁴ Ndana, e Abaraham tike meneti me Bekalde k'è d'iyò ke Karañ. Ke k'òñ s'òñ sangwe wene, e Njambiyè soñe nye womete, njese k'è meneti mete yike yi wune d'iyè kete ndana ké.⁵ Njambiyè t'í nye Abaraham y'ija yaña ke meneti mete na, kò mòno p'el meneti ne mbet yi yakama yako kò gbela b'ara k'è na. Kò b'eko d'ete, Njambiyè kpoma nye nye nde, a ta nye nye meneti, sendi, b'enday b'ene ta namò yo d'iyò kete ke k'òñ ne. Yasi wete, Abaraham t'í b'e ne mònosike ke ngimò te yite na.⁶ Njambiyè lep'ima sendi nye nye nde: «Benday b'ò ta k'è d'iyò ke d'ya tombo. B'etombo ta b'ù b'ò nda b'ebala, tedye b'ò nyangwe mebone ke mesew g'omay yini,⁷ yasi wete, mi ta j'ose kando te e ta b'iyè b'ò ne bala kò. Ke k'òñte, b'ò má y'okwe mate nje kelo mesay nye mi ke mbey te yike.»⁸ Ndana, e Njambiyè kele mbon b'ene Abaraham. Mbon te ta b'ej'na ke p'esina b'òno b'embam. Dete, ke Abaraham ma ja mòno wene Isak ya metu yitan j'ò yitadi ké, e nye pese nye. Ke Isak ma ja mòno wene Yakòp ké, e nye pese nye. Yakòp njá ja b'òno b'embam kamo j'ò y'iba, e nye pese b'ò. Yo b'ò kamo j'ò y'iba nje ja b'ud'ya mekando mete yike hene.

⁹ «E besanmbambo busu b'en'òri b'ù b'eya temò sun'gwe ne Yosep kwà d'yangwe nye. E botu b'ete b'e b'omma nye b'aka kwà ne nye ke d'yangwe ke Ejipt nda bala.¹⁰ Kò b'eko d'ete, Njambiyè d'iyama p'e yene j'ongwe nye soñe ke b'eya meyasi hene te yi b'ò kelma ne nye ké. Njambiyè nya nye d'f'ano yi kelo ne mesay ke keki Faraw'òñ, kumande Ejipt. A kelma sendi nde, Faraw'òñ kwá'd'yikwe Yosep. E Faraw'òñ temb'idyè nye nde, a d'iy ne meneti me Ejipt, d'iyò sendi ne t'ù d'yene hene.¹¹ D'iyò ké, e kolo d'f'á ke Ejipt n'è ke Kanan hene. Yo b'á nyangwe kemiye, d'ete besanmbambo busu t'í b'e se ne medye na.¹² Ke Yakòp ma woko nde, medye ke Ejipt ké, e nye tome besanmbambo busu kenje mate. Yo b'á b'osa k'endi.¹³ Ke men'ga y'ibate, e Yosep punje yotu nye b'eman b'ene. Ndana, e Faraw'òñ duwe kando d'yene.¹⁴ Ke k'òñte, e Yosep kenje tom nde, sangwe wene Yakòp njáki ne b'ejadye b'ene hene. B'omo hene b'á kamotan j'ò kaba j'ò yitan.¹⁵⁻¹⁶ E Yakòp kwà k'è ke Ejipt. D'iyò

ké, e sanmbambo wusu Yakòp nje gwe. E b'ò b'ù muñ ne k'è pumbo ke Sisem ke b'òñs'òñ te yi Abaraham b'omma ne mòni ke mebo me b'òno b'e Emòr ke Sisem ké. D'iyò sendi ké, e bukwe besanmbambo busu si gwe. B'ò d'ikima b'ù b'ò k'è pumbo ndi ke kiya mbey te.

¹⁷ «Ke ngimò te yi meyasi mete yi Njambiyè kpoma nye Abaraham nde, yo ta kelna k'è ma b'e ke wuta, e botu b'e kando d'yusu nye b'e kwà to te ke Ejipt¹⁸ kumò ke metu mete yi wete kumande te e t'í duwe Yosep ne mb'ombu kò b'òñma mbey.¹⁹ Kumande te sebila botu busu tedye besanmbambo busu mebone kelo sendi nde, b'ò l'èñ mb'òng'ò b'òno'sike, né b'ò si gwe.²⁰ Ke ngimò te yite e b'ò ja M'oyisi. A b'á ne ny'òñ b'ud'f'ate ke misi me Njambiyè. B'ò bakid'ya nye nye nye b'eri kumò ngwende yitadi ke t'ù sangwe.²¹ Ke k'òñte, e b'ò soñe nye ke moy t'ù k'è tiko ke wete mbey. E ng'òndu Faraw'òñ k'è s'ombò nye b'ù nye k'è d'òkwe nda mòno wene.²² Dete, b'ò tedya M'oyisi meyasi hene te yi botu b'e Ejipt duwà ké. E nye b'e d'etina mumò ke melep'i n'è ke mekele mene.

²³ «A d'iyama kumò mesew kamòni. Wete yesò e nye pese ke temò ne nde, a ta pa k'è b'ene b'eman b'ene, botu b'e kando Isarayel.²⁴ E nye k'è kumò dolo nde, wete mò Ejipt ke tedye wete man wene, mò kando Isarayel mebone. E M'oyisi kama keto ne wo mò Ejipt kundo n'ò.²⁵ M'oyisi takima nde, b'eman b'ene ta duwe nde, Njambiyè ta kwà ne nye yi j'ongwe ne b'ò. Kò b'eko d'ete, b'ò t'í duwe na.²⁶ Misi pup'e e nye k'è dolo b'eman ke d'urjo tande yan. Yi jangwe ne njoka yan, e nye sunje b'ò lepò nde: «Wune njon, wune b'eman ne b'eman, nge nje kelo nde, wune d'ùñ tande yun?»²⁷ Kò b'eko d'ete, yoko e b'á ke tedye jak'òso mebone kò pusuma M'oyisi lepò nye nye nde: «Nda temb'idyè we kum nde, d'iyò pesò melep'i musu? ²⁸ We ke kwadye wo mi nda yi we woma ne mò Ejipt kwey ké?»²⁹ Ke M'oyisi ma woko d'ete ké, e nye b'ombe k'è d'iyò ke tombo k'è wete meneti nde Madiyan. A d'iyama mate ja b'òno b'embam y'iba.

³⁰ «Ya mesew kamòni ke k'òñte, wete yesò e wete jaki Njambiyè punje yotu nye nye ke kongor ke keki keki te yi b'ò j'eba nde Sinayi kò. Jaki Njambiyè te b'á ke moy lam d'ite yi b'á ke b'iyè ke mbanja mòno j'eti ké.³¹ Ke M'oyisi ma b'ej'e d'ete ké, e nye ngbakima yasi te. E nye tutud'ya k'è mb'ombu seng'ile kimote. Yasi wete, e Baba Mboko lepe nde: ³² «Mi Njambiyè te e besanmbambo b'ò, Njambiyè te e Abaraham, e Isak n'è e Yakòp.» Ndana, e M'oyisi gwe w'ò kwà ne men'gwan'gwa. A t'í b'e se ne deti te yi kanje misi seng'ile n'ò na.

³³ E Baba Mboko lepe nye nye nde: «Sora menakala ke mekol mo, keto mbeɣ te yi we teme kete ké, yo kiyo. ³⁴ Mi kaɗma misi beɣe ne mebone me botu bembe ke Ejipt. Mi wokuma njim yan, yori yi mi piya nje joɗɗwe bo soɗe ke mebo man ké. Dete,inja, ndana mi ta tomo we kenje ke Ejipt.»

³⁵ «Yo Moyisi te yi Bono be Isarayel serɗma lepo nye nye nde: «Nda tembidye we kum nde, diyo peso melepi musu ko?» Yo ndi kiya Moyisi te yi Njambiyé nja tomo ne deti jaki wene te yi Moyisi beɗma ke mono jeti ko. Njambiyé tomma nye nde, a kèndi ne bo nda kum wan joɗɗwe bo. ³⁶ Yo Moyisi te kele nyanɗwe meyasi nè nyanɗwe meyekambiyé, soɗe ne bo ke Ejipt. Yo nye kele sendi nyanɗwe mekele nè nyanɗwe meyekambiyé ke Tena maɗ, kelo sendi ke moy koɗɗor ke mesew kamoni. ³⁷ Yo ndi nye lepe nye kando Isarayel nde: «Njambiyé ta tembidye wete mumo ke njoka beɗaɗ bun. A ta be mo punja melepi mene nda mi.» ³⁸ Yo nye Moyisi te e ba ke njoka ngil Bono be Isarayel kome bo ba ke koɗɗor ké. A ba bene besaɗmbambo busu nè jaki Njambiyé te e lepinama nye nye ke keki Sinayi ko. Moyisi boɗma melepi mete yi diye kpo ne kpo ké, na nje kwanɗye nye wuse. ³⁹ Ko beko dete, besaɗmbambo busu ti kwadye woko men ne na. Bo kinma nye, e bo yokidye metemo man take Ejipt. ⁴⁰ E bo nje lepo nye *Arɗn nde: «Kelo baɗa benjambiyé be ta diyo ne wuse, keto ndana Moyisi te e soɗma wuse ke Ejipt ko, wuse yeti ke duwe yasi te yi dyaɗma nye ké na.» ⁴¹ Dete, e bo tuye yekambiyé mono nday, e bo kele sadaka nye yasi yinori yi bo tike temo kete ké. E bo sosa ke yasi te yi bo kelma ne mebo man ké. ⁴² Ndana, e Njambiyé soɗe misi ke yotu yan tiko bo kelo nde, bo paɗ kelo mesay nye buɗya meyasi hene te yi diye ke kwey ké. Yo kelma dete beɗɗwe yasi te yi yo ketinate ke mekana me botu be punja melepi me Njambiyé ké. Yo ketinate nde: «Wune botu be kando Isarayel, ke mesew kamoni te yi wune kwanɗya ke moy koɗɗor ké, wune kilma ka yija ngin benyamɗo nye mi ne sadaka? ⁴³ Ma wune kpalma sofe tu te yi bo kelma ne lambɗo yi bakidye ne njambiyé te yi bo jeba nde Mɔlok ko kendo no, sofe sendi yekambiyé sifɗo nde njambiyé wun yi wune jeba nde Refaɗ ko. Wune kelma yekambiyé meyasi menori kano yo. Dete, mi ta kwanɗye wune kenje londunate ke mbeɣ mebone ke koɗ Babilɗon.»

⁴⁴ «Ke ngimɗo te yi besaɗmbambo busu ba no ke moy koɗɗor ké, bo ba ne tu te yi bo kelma ne lambɗo ké. Mekana me mbon te yi Njambiyé kelma ké ba ke moyte. Bo kelma tu te beɗɗwe yekambiyé te yi

Njambiyé tedya Moyisi nde, a kèl dete ké. ⁴⁵ Ke koɗte, e besaɗɗwe busu bu tu te. E Yosuwɗa kende ne bo kumo ke meneti mete yi Njambiyé duɗya besa bete ke mbombu yan ké. Tu te diɗma kumo ke ngimo Davit.

⁴⁶ Njambiyé jayma nye. E Davit ngweta ne Njambiyé nde, a ta sumo tu nye Njambiyé te e Yakɔp. ⁴⁷ Yasi wete, yo Salomon nje sumo tu te nye Njambiyé. ⁴⁸ Ko beko dete, Njambiyé te e kwanɗma meyasi hene ke kwey ti joɗɗanɗwe ke metu mete yi mumo sume ne bo ké na. Mo punja melepi me Njambiyé ke lepo nde: «Baba Mboko nde: ⁴⁹ Mi diy ke dyoɗo, mekol membe ke nate meneti. Yo kwalɗo tu te yen yi wune yakama sumo nye mi ko? Yo kwalɗo mbeɣ te yen yi mi yakama diyo kete ké? ⁵⁰ 'Yeti mi kuse meyasi menori hene na?» »

⁵¹ E Iten nje kè mbombu lepo nde: «Wune ne mbandɗo, wune yeti ke jaye melepi me Njambiyé na! Wune ti woku pe na! Metu hene wune yeti ke kwadye woko yasi te yi Kimɗo Sisij lepe ké na, wune ndi nda besaɗmbambo bun! ⁵² Yo mo punja melepi me Njambiyé te nda yi besaɗmbambo bun ti tedye nye mebone ko? Besaɗmbambo bun woma botu be punja melepi me Njambiyé be kandima lepo njombu yanɗa nde, wete mo te e ne ngben ko ta nje. Ndana, yo wune nje dyanɗwe ngben mo ko wo nye. ⁵³ Njambiyé kwanɗya membonɗa mene nye wune ke numbu bejaki bene. Ko beko dete, wune ti bakidye yo na!»

Bo ke wo Iten

⁵⁴ Ke botu bete be ba ke nyanɗwe josi Beyuɗen baɗa ma woko dete ké, e boku nyiɗe to yan. E bo nyambe mesu ne ngambi sungwe ne Iten. ⁵⁵ Yasi wete, Kimɗo Sisij ba tondunate ke yotu ne. E nye kaɗe misi beɗe dyoɗo, beɗe nyanɗwe meluksa me Njambiyé, beɗe sendi Yesuɗ temnate ke mbam bo Njambiyé. ⁵⁶ Ndana, e nye lepe nde: «Wune paɗ laɗye, mi ke beɗe dyoɗo nyase ke misi membe, beɗe sendi *Mono mumo temnate ke mbam bo Njambiyé.»

⁵⁷ Ke bo ma woko dete ké, e bo kembidya beyate diɗo meto. E bo hene ngbo sadye kè ke yotu Iten. ⁵⁸ E bo namba nye jise ne nye ke moy dya kè lu nye ne metari wo. Botu bete be ba ke mekele menori baɗa soruma melambo man kè jokwe nye wete gwanjo nde Sol. ⁵⁹ Ke ngimɗo te yi bo ba ke lu Iten ne metari ké, e nye ngweta ne Njambiyé lepo nde: «Kumande Yesuɗ, boɗɗo sisij mbe!» ⁶⁰ Ke koɗte, e nye kuse meboɗe ke meneti lepo ne men ke kwey nde: «Nyanɗwe Kumande, beɗa botu baɗa ne ngwete ke beya yasi te yike yi bo kele ké!» Ke nye ma si lepo dete ké, e soɗ bu nye.

8

¹ Sol sendi jayma nde, bo wôku Iten. Ke kiya yeso te ε bo kande tedya beya nyangwe mebone nye njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yerusalem baka. ε bo hene si wanja, kè ke poku meneti me Yuda nè Samari. Ndi botu be tomun be Yesus bepo tikama ke Yerusalem. ² Botu bete be dikima kano Njambiyè baka bonma mun Iten kè pumbo. ε bo lele nye budfyate. ³ Sol ka ndi ne mbombu yi wanjo njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. A dikima nyinje ke moy metu dale bembam nè bomari kè nye ke jobo.

Filip ke kè lepo Kimò Tom ke Samari

⁴ Botu bete yi bo wanjima baka ka membey ne membey yi lepo Kimò Tom Njambiyè nye bomò. ⁵ ε Filip kè ke wete dya ke meneti me Samari pele kasi *Krist mate nye bomò. ⁶ Ngil bomò hene dikima lengwe meto woko yasi te yi nye dikima lepo kè. Bo dikima beje nyangwe mekele mete yi nye dikima kelo kè, ⁷ keto beya mesisij dikima pundo duwe ne beya kambi ke yotu budya bomò. Filip sidya sendi mekosu nè mendembil me budya bomò. ⁸ ε bomò be Samari sosa budfyate.

⁹ Wete mo kela meyasi me kifi nde Simon ba njombu yana ke Samari. Bomò dikima kambò nye ke moy dya, ε nye diki bu yotu ne nde, nye kwà beso. ¹⁰ Kande bonosike kumo betomba, bomò hene dikima lengwe meto ke yasi te yi nye dikima lepo kè. Bo dikima lepo nde: «Mbam ko ngungudye Njambiyè. Bo jébanjwe yo nde Nyangwe deti.» ¹¹ Bomò dikima lengwe meto ke yasi te yi nye dikima lepo kè, keto bo kikima diki ngbakima mekele me kifi mene. ¹² Yasi wete, ke bomò ma jaye Kimò Tom te yi Filip dikima lepo ke kasi *Kando Njambiyè nè ke kasi dino Yesus Krist kè, ε bo tope bo ke moroku. Yo ba bembam nè bomari. ¹³ Simon te ne nguru wene jayma sendi Kimò Tom, ε bo tope nye ke moroku. A ti duwe se ke keki Filip na. A dikima beje nyangwe meyasi nè nyangwe mekele mete yi Filip dikima kelo kè, ε nye diki ngbakima budfyate.

¹⁴ Ke botu be tomun be Yesus be ba ke Yerusalem baka ma woko nde, botu be Samari jayma melepi me Njambiyè kè, ε bo tome Piyer bene Jan kenje mate. ¹⁵ Ke bo ma dya ke Samari kè, ε bo ngweta ne Njambiyè keto botu bete be jayma dino Yesus Krist mate baka, nè Kimò Sisiñ nyin ke yotu yan, ¹⁶ keto ke ngimo te yite, Kimò Sisiñ ti pa piye nje ke yotu mumò wete ne wete ke njoka yan na. Ke yi bo topuma ne bo ke moroku kè, bo topuma bo ndi ne

dino Kumande Yesus. ¹⁷ Ndana, ε Piyer bene Jan nje kase mebo ke yotu yan, ε Kimò Sisiñ nyinje yey ke yotu yan.

¹⁸ Ke Simon ma beje nde, Kimò Sisiñ nyinma ke yotu botu bete ke ngimo te yi botu be tomun be Yesus kasa mebo ke yotu yan kè, ε nye bu moni nye Piyer bene Jan lepo nye bo nde: ¹⁹ «Wune nyèki sendi mi kiya deti te, dete nge mi kase mebo ke yotu mumò, nè Kimò Sisiñ nyin ke yotu mo te sendi.» ²⁰ ε Piyer lepe nye nye nde: «Moni yo yambila ne we hene, keto we ke take nde, yasi te yi Njambiyè nye ne gbelate kè, we ta bomò yo bomò ne moni! ²¹ We kine monò ngabiye ho monò yana ke yasi te yike na, keto temo yo yeti ne ngbenj ke misi me Njambiyè na! ²² Dete, yènsangwe temo, tiko beya dyanò te yi we no kè, nò ngwétangwe ne Baba Mboko, simande a ta tiko we ne ngwete ke beya metake mete yi dyanma ke temo yo kè. ²³ Keto mi ke beje nde, we ke beya nje ne pitik. Sendi, we ma tota ke kotu mekele kumo ke ngin.» ²⁴ ε Simon nje diyò lepo nye bo nde: «Wune ngwétangwe ne Baba Mboko keto mbe, mi me nje sangwa ne yasi te yi wune lepima kè.»

²⁵ Ke Piyer bene Jan ma si lepo yasi te yi bo duwà gbate ke kasi Kumande Yesus, lepo sendi melepi mene kè, ε bo nje yokwe kè Yerusalem. Bo lepima Kimò Tom ke medya mete yi wokuna ne Samari kè yokwe no.

Filip bene nyangwe mo mesay

me kumande Etiyopi

²⁶ Diyò kè, ε wete jaki Baba Mboko nje lepo nye Filip nde: «Tema kwà kè pulo njembo ke nje te yi piye wule Yerusalem kè no Gasa kè. Nje te ke moy gbalà.» ²⁷ ε nye teme kwà. ε nye kè sangwa ne wete mbam, mo Etiyopi. A ba nyakote. A ba sendi nyangwe mo mesay me wete nyari nde Kandas ε ba kumande ke Etiyopi ko. Mbam ko ε dikima diyò ne kpasa meyasi me nya ko wula Yerusalem kè kano Njambiyè. ²⁸ A ba metidyè ke moy matuwa ne ke tolo mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyè ketima kè. ²⁹ ε Kimò Sisiñ lepe nye Filip nde: «Ken ke keki matuwa yinori.» ³⁰ ε Filip sedye kumo ke keki matuwa. A woku mbam ko ke tolo mekana mete yi Esayi te mo punja melepi me Njambiyè ketima kè. ε nye diyè nye nde: «We ke woko to yasi te yi we tole kè?» ³¹ ε nye yejsa nde: «[J]ge mumò ti lepe to te nye mi na, mi ta kelo nan yi woko no?» ε nye lepe nye Filip nde, a bèndi matuwa kè diyò ke keki ne. ³² Mbey te yi mbam ko ba ke tolo ke mekana me Njambiyè kè lépi nde: «Bo bonma nye kwà no nda sam te yi bo bu nye kè kile ngin ne. A ba sendi nda

mɔnɔ sam te ɛ dɪyɛ kɪnɛ kɛmbɔ kɛ mɛbɔ mɛ mɔ te ɛ pɛsɛ mɛmburu mɛnɛ kɔ. A tɪ bʉtɛ numbu na. ³³ Bo wʉngwa nyɛ pɛsɔ lɛpɪ nɛ kɔtutɛ. Yo mɔ te nda ta lɛpɔ kasi nɛ wɛtɛ yɛsɔ, jɛbʉ wɛtɛ mumɔ ndɛ nday wɛnɛ kɔ? Ketɔ bo pɛsɪma jɔngwɛ dʉnɛ nɛ dɛtɪ kɛ tɔ mɛnɛtɪ.» ³⁴ ɛ nyangwɛ mɔ mɛsaj kɔ dɪyɛ Filip ndɛ: «Mɔ punja mɛlɛpɪ mɛ Njambiye lɛpɪ kasi nda? Mi kɛ ngwɛta nɛ wɛ ndɛ, lɛpɔ nyɛ mi. A lɛpɪ nɛ yɔtʉ nɛ ho a lɛpɪ nɛ wɛtɛ mumɔ?» ³⁵ Ndana, ɛ Filip bʉ lɛpɪ lɛpɔ Kimɔ Tom kɛ kasi Yesus nyɛ nyɛ. A lɛpɪma yɔ kandɛ kɛ mɛkana mɛtɛ yɪ mbam tolma kɛ mɛkana mɛ Njambiye kɛ.

³⁶ Bo kɛndɪma ndɪ dɛtɛ kɛ nɔ mbɔmbu, ɛ bɔ kumɛ kɛ wɛtɛ mbɛy tɛ yɪ bʉ nɛ mɔrɔku kɛtɛ kɛ. ɛ nyangwɛ mɔ mɛsaj kɔ lɛpɛ nyɛ Filip ndɛ: «Ma mɔrɔku kɛ, ngɛ yɪ njangwɛ ndana ndɛ, wɛ tɪ tɔpʉ mi kɛ mɔrɔku kɛ?» [³⁷ ɛ Filip lɛpɛ nyɛ nyɛ ndɛ: «Ŋgɛ wɛ tɪkɛ tɛmɔ yɔ hɛnɛ kɛ yɪ Kumandɛ Yesus Krist, bɔ yakama tɔpɛ wɛ kɛ mɔrɔku.» ɛ mbam yɛnsa ndɛ: «Mi kɛ jayɛ ndɛ, Yesus Krist Mɔnɔ Njambiye.»] ³⁸ Ndana, ɛ nyɛ lɛpɛ ndɛ, bɔ tɛmbɪdʉ matuwa. ɛ Filip bɛnɛ nyangwɛ mɔ mɛsaj kɔ piyɛ bɔ hɛnɛ yɪbʉ kɛ kɛ mɔrɔku. ɛ Filip tɔpɛ nyɛ kɛ mɔrɔku. ³⁹ Kɛ bɔ ma dʉwɛ kɛ dʉku bɛndɔ ngɪndɪ kɛ, ɛ Sisɪj Baba Mbokɔ sɔɛ Filip, ɛ nyɛ dɪmbɪyɛ kɛ misɪ mɛ nyangwɛ mɔ mɛsaj kɔ. Kɔ bɛkɔ dɛtɛ, nyangwɛ mɔ mɛsaj kɔ kʉ nɛ kɛndɪ nɛ mbɔmbu nɛ mɛsɔsa. ⁴⁰ Kɛ bɛ Filip, bɔ njʉ sɛmɔ nyɛ kɛ Asot. A njʉ tɛmɛ matɛ lɛpɔ Kimɔ Tom kwʉ nɔ kɛ mɛdʉya hɛnɛ tɛ yɪ nyɛ kwanjma kɛtɛ kɛ kʉmɔ Sɛsare.

9

Sol kɛ yɛnsa tɛmɔ jayɛ

*Kumandɛ Yesus
(Bt 22 nɛ 26)*

¹ Sol kʉ ndɪ nɛ mbɔmbu yɪ lʉ dʉyambɪ nɛ botu bɛtɛ bɛ bɛngwɛ mɛlɛpɪ mɛ Yesus Krist baka. A kwadʉya sɪ wo bɔ. Dɛtɛ, ɛ nyɛ tɛmɛ kɛ kɛ yɪ nyangwɛ kum botu bɛ nyɛna sadaka nyɛ Njambiye ² kɛ dɪyɛ mɛkana kɛ bɔ nɛ, na nyɛ botu bɛtɛ bɛ dɪyɛ nɛ mɛbanjɔ mɛwɛsɪdʉya mɛ Beyudɛn kɛ Damas baka. A kelma dɛtɛ, ta bɛ, a ta dolɔ bʉnja bɔmɔ, kɔ mbam kɔ nyari bɛ kɛ bɛngwɛ njɛ Kumandɛ Yesus matɛ, na bɪy bɔ wɔtɔ yɔkwɛ nɔ kɛ nɔ Yɛrusalɛm.

³ Kɛ nyɛ ma tɛmɛ kwʉ kɛndɔ wuta nɛ Damas kɛ, sɛmɔ sɛmɔ, yɪnja nyangwɛ mɛjasi wulma kwey panɔ kɛ mbɛy tɛ yɪ nyɛ bʉ kɛtɛ kɛ. ⁴ ɛ nyɛ balɛ kɛ mɛnɛtɪ. ɛ nyɛ wokɛ wɛtɛ mɛn kɛ lɛpɔ nyɛ nyɛ ndɛ: «Sol, Sol, wɛ tɛdʉya mi mɛbɔnɛ kɛtɔ ngɛ?» ⁵ ɛ nyɛ dɪyɛ ndɛ: «Nyangwɛ Kumandɛ, yɔ wɛ nda?» ɛ mɛn lɛpɛ ndɛ: «Yo mi Yesus

yɪ wɛ tɛdʉyɛ nyɛ mɛbɔnɛ kɔ. ⁶ Yasi wɛtɛ tɛma, nyɪnja kɛ mɔy dʉya. Bo ta lɛpɔ yasi tɛ yɪ wɛ yʉkangwɛ kelɔ kɛ matɛ.» ⁷ Botu bɛtɛ bɛ bʉ kɛ njɔɛ kɛndɪ bɛnɛ bɛ Sol baka tɛmma numbu kɔbɔ. Bo bʉ kɛ wokɔ mɛn kɛnɛ bɛngɛ mumɔ na. ⁸ Dɪyɔ kɛ, ɛ nyɛ tɛmɛ kɛ mɛnɛtɪ. Ma kɔ bɛkɔ ndɛ, misɪ mɛnɛ bʉ bʉtunate, a tɪ bɛ sɛ kɛ bɛngɛ yʉnja na. Bo bɪyɪma nyɛ bɪya kɛ bɔ kɛ nɔ Damas. ⁹ A kelma matu yɪtati kɛnɛ bɛɛna, kɛnɛ dʉyɛna, kɛnɛ hɔbɪyɛ yʉnja na.

¹⁰ Wɛtɛ mɔ tɛ ɛ bɛngwɛ mɛlɛpɪ mɛ Yesus Krist ndɛ Ananiyas kɔ bʉ kɛ Damas. ɛ Kumandɛ Yesus lɛpɪna nyɛ nyɛ nɛ njɛ tɛ yɪ nyɛnɔ jɛbʉ nyɛ ndɛ: «Ananiyas!» ɛ nyɛ yɛnsa ndɛ: «Mi kɔ, Nyangwɛ Kumandɛ!» ¹¹ ɛ nyɛ lɛpɛ nyɛ nyɛ ndɛ: «Tɛma, kwangɔ kɛ nɛ njɛ tɛ yɪ bɔ jɛbʉ ndɛ Njɛ tɛ yɪ nɛ ngbɛɛn kɔ. Kɛn kɛ tʉ Yude kɛ dɪyɛ wɛtɛ mbam ndɛ Sol, mɔ Tars, a ndana kɛ ngwɛta. ¹² A bɛɛna nda nyɛnɔ ndɛ, wɛtɛ mbam ndɛ Ananiyas kɛ nyɪɛ tʉ njɛ kɛsɛ mɛbɔ kɛ yɔtʉ nɛ, na bɛɛna nɛ kɔkɔ.» ¹³ ɛ Ananiyas yɛnsa ndɛ: «Nyangwɛ Kumandɛ, bɔmɔ bʉdʉyate kelma mɛsɪmɔ mɛ mbam ɛnɔrʉ nyɛ mi. Bo yekɪdʉya bɛya mɛkelɛ hɛnɛ tɛ yɪ nyɛ kelma nɛ bɔmɔ bɔ kɛ Yɛrusalɛm kɛ. ¹⁴ Yɪkɛ yɪ nyɛ njʉ wɔngʉ kɛ, bɛkum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nyɛ Njambiye nya nyɛ dɛtɪ ndɛ, a bɪya bɔmɔ hɛnɛ bɛ sɔmbɪlɛ dɪnɔ dʉyɔ baka wɔtɔ bɔ.» ¹⁵ Yasi wɛtɛ, ɛ Kumandɛ Yesus lɛpɛ nyɛ nyɛ ndɛ: «Kɛndɔ, ketɔ mi tɔkuma gba mbam tɛ. Mi ta bʉ nyɛ nda jɔlɛ mɛsaj mɛmbɛ. A ta lɛpɔ kasi mbɛ nyɛ mɛkandɔ mɛ botu bɛtɛ bɛ yetɪ Beyudɛn baka, lɛpɔ nyɛ bɛkumandɛ, lɛpɔ sɛndɪ nyɛ kandɔ Isarayɛl. ¹⁶ Mi ta tɛdʉyɛ sɛndɪ nyɛ mɛyasi hɛnɛ tɛ yɪ nyɛ yʉkangwɛ sangwa nɛ mɛbɔnɛ kɛtɛ ketɔ dɪnɔ dʉyɛmbɛ kɛ.»

¹⁷ Ndana, ɛ Ananiyas kwʉ kumɔ nyɪɛ tʉ dolɔ Sol kɛsɛ mɛbɔ kɛ yɔtʉ nɛ lɛpɛ ndɛ: «Sol mʉnjɛmbɛ, Kumandɛ Yesus tɛ ɛ punja yɔtʉ nyɛ wɛ kɛ njɛ kɛ ngɪmɔ tɛ yɪ wɛ bʉ kɛ njɛ wɔngʉ kɛ tomɛ mi njɛsɛ. A tomma mi njɛsɛ kɛ yɔ, nɔ bɛɛna nɛ kɔkɔ, nɔ bɛ sɛndɪ tɔndunate nɛ Kimɔ Sisɪj.» ¹⁸ Ndana ndana, ɛ yɪnja yasi dʉwɛ kɛ misɪ mɛ Sol balɔ kɛ mɛnɛtɪ nda mɛpaj njanjɔ, ɛ nyɛ kandɛ bɛɛna yasi nɛ kɔkɔ. Sol tɛmma, ɛ bɔ tɔpɛ nyɛ kɛ mɔrɔku. ¹⁹ Kɛ kɔɛtɛ, ɛ nyɛ dʉyɛna, ɛ dɛtɪ njɛ nyɛ kɛ yɔtʉ. ɛ nyɛ ya mɔnɔ matu bɛnɛ botu bɛtɛ bɛ bɛngwɛ mɛlɛpɪ mɛ Yesus Krist kɛ Damas baka. ²⁰ Kɛnɛ kɪkɔ kɛ, ɛ nyɛ kandɛ kɛnate kɛ mɛbanjɔ mɛwɛsɪdʉya mɛ Beyudɛn kɛ Damas, pɛlɛ kasi Yesus ndɛ, nyɛ Mɔnɔ Njambiye. ²¹ Bɔmɔ hɛnɛ bɛ dɪkɪma wokɔ yasi tɛ yɪ Sol bʉ kɛ lɛpɔ kɛ bʉ numbu nɛ haɛ. ɛ bɔ dɪkɪ lɛpɔ ndɛ: «Yetɪ gba mbam kɔ ɛ dɪkɪma tɛdʉyɛ mɛbɔnɛ nyɛ botu bɛtɛ bɛ sɔmbɪlɛ dɪnɔ Yesus tɛ kɛ Yɛrusalɛm

ko na? A ti njáki wonga, na nje biy bo woto kè nò ke yi ñekum ñe botu ñe nyena sadaka nye Njambiyè na?»²² Yasi wete, Sol ña ke lepò Kimò Tom ndana nè ñeti kwá yi mbombu, tedye gbate nye bomò nde, Yesus nye *Krist, yoko è Njambiyè tokuma. Beyuden ñete ñe dikima ñiyò ke Damas ñaka ñi duwe se yasi te yi bo yakama lepò kè na.

²³ Yo kwanñama ñete yaka ñudya metu, è Beyuden sà nje te yi bo ta wo nè nye.²⁴ È nye woke kasi te. Bo dikima pemò menumey me ñya tu nè yesò yi sà nje te yi wo nye.²⁵ Dete, è ñejeke ñene ñu nye wete yesò nè tu nye ke moy nyangwe ndoko kwanñdye ke to nyangwe ndoko te yi dikima lito ñya kè pidye ke kònte.

²⁶ Kè nye ma kwá ñya ke Yerusalem kè, è nye kwadye nyine ke njon botu ñete ñe ñengwe melepì me Yesus Krist ñaka. È bo hene gwe wò, keto bo ñi ñe ke tiko temò nde, a me mò te è ke ñengwe melepì me Yesus Krist gbate na.²⁷ È Barnabas nje ñu nye kè nò ke yi botu ñe tomun ñe Yesus. È nye yekidyè nda yi Sol ñenma nè Kumande Yesus ke kena Damas, yekidyè sendi nda yi Kumande Yesus lepìnama nò nye Sol kè. È nye lepe sendi nda yi Sol lepìma Kimò Tom ke ñino Yesus ke misi me bomò ke Damas kè.²⁸ Ndana, è Sol kande kendi ñene bo ke membey hene te yi bo dikima kè kete ke Yerusalem kè. È nye ñiki lepò Kimò Tom ke misi me bomò ke ñino Nyangwe Kumande kine wò na.²⁹ A dikima lepina sendi nye Beyuden ñete ñe dikima lepò yan numbu Grek ñaka. Ñene bo dikima nye meso, è bo sà nje te yi wo nye.³⁰ Kè ñenjon ñene ma woko kasi te kè, è bo ñu nye kè tikidyè ke Sesare. È bo kwanñdye nye kenje Tars.

³¹ Njon botu ñete ñe ma tiko temò ke yi Kumande Yesus ke Yuda, ke Galile nè ke Samari ñaka ña hene nè te. Bo ña ke ñu ñyano ke melepì me Njambiyè kè nò mbombu, ñakidyè sendi melepì me Kumande Yesus. Kimò Sisih dikima kelo nde, bo ñuy ñuyò kè nò mbombu.

Piyer ke sidye kòsu wete

mbam nde Ene

³² Piyer dikima kè ñene botu ñe Njambiyè ke membey hene. È nye kè sendi kè ñene ñaka ñe ña ke Lida ñaka.³³ È nye dole wete mbam nde Ene mate. Mbam te ma kelo mesew yitan jo yitani metinengwe ke tan, keto a ma koso.³⁴ È Piyer lepe nye nye nde: «Ene, Yesus Krist ke sidye kòsu yo. Tema, kombila tan yo.» Ndana ndana, è nye teme.³⁵ Bomò hene ñe dikima ñiyò ke Lida nè ke Saron ñaka ñenma mbam kò, è bo yenja temò tiko ke yi Kumande Yesus.

Piyer ke womiyè Dorkas

³⁶ Yo ña nè wete nyari è ñikima ñengwe melepì me Yesus Krist ke Yope. Dìno ñyene nde Tabita, ke numbu Grek nde Dorkas, yite nde mburu. Nya te ña nè ngikwa ñudyaate. A dikima nye buka bomò meyasi.³⁷ Kè ngimò te yinòri, è nye ñale nè non kwá gwe. Ke bo ma si weye nye kè, è bo ñgeñe nye ke tiko ke wete tonhari ke tu kweye ke njenate.³⁸ Lida ña ke kèki Yope. Botu ñete ñe ñengwe melepì me Yesus Krist ke Yope ñaka wokuma nde, Piyer ke Lida, è bo tomè bomò yiba kenje ke yene ñgweta nè nye nde: «Tiso, pa nje nado ke yusu.»³⁹ È nye teme kwá ñene bo. Ke nye ma ñya kè, è bo ñu nye kè nò ke tonhari te ke kweye. È ñekuso bomari hene nje lito nye nè dukwe ke numbu, tedye sendi nye ñudya seke seke melambo nè nyangwe melambo mete yi Dorkas dikima kelo ke ngimò te yi nye ña nè jon kè.⁴⁰ Ke kònte, è Piyer punje bomò hene. È nye kuse meñon ke meneti ñgweta nè Njambiyè yenja ñen muñ lepò nde: «Tabita, tema.» È muñ ñute misi. Ke nye ma ñene Piyer kè, è nye kwá ñiyò.⁴¹ È Piyer kenje bo biye nè nye tembidyè. È Piyer jeba botu ñe Njambiyè nè ñekuso bomari ñete ñe ña ke njoka yan ñaka, kanje nye ndana nè jon nye bo.⁴² Bomò ñe Yope hene wokuma kasi te, è ñudya bomò tike temò ke yi Kumande Yesus.⁴³ Piyer njà ya ñudya metu ke Yope ke yi wete mbam nde Simòn, mò kombila mekotu.

10

Piyer ñene Korney

¹ Wete mbam nde Korney ña ke Sesare. A ña kum besoja gomay ke wete njon besoja ñe botu ñe Rom yi bo dikima jeba nde Njon te yi Itali kè.² Korney ña ke kano Njambiyè ke jonngwe ñyene, ñakidyè membonga mene ñene botu ñe tu ñyene hene. A dikima kame buka bomò ñe kando Beyuden nye bo meyasi ñudyaate. A dikima ñgweta sendi nè Njambiyè metu hene.

³ Wete ñekoko ke hawa yitani, è yaja ñya nye nda nyeno. A ñenma wete jaki Njambiyè nè lonjo lonjo ke nyine tu ñyene jeba nde: «Korney!»⁴ È nye ñene jaki Njambiyè nè ngon, è wò nè biye nye ñudyaate. È nye nje lepò nye jaki Njambiyè nde: «Nan ña Baba?» È jaki yenja nye nye nde: «Njambiyè jayma menngweta mò, jaye sendi we ke mekamna mete yi we kele nè buka bomò kè. A yeti ke lenja yo na.⁵ Ndana, tomò bomò kenje kè Yope kè jeba nè wete mbam nde Simòn, yija ñino ñyene sendi nde Piyer.⁶ A yáki ke yasi wete mbam nde Simòn, mò kombila mekotu, tu ñyene ke kèki man.»

⁷ Ke jaki Njambiyè te ε lepima yasi nye nye ko ma kwà ké, ε Kórney jéba ɓaɓa botu be mesay bene yiba nè wete soja te ε dikima kano Njambiyè ko. Soja te ɓà ke njoka besoja bete be dikima kelo mesay nye nye tu nè yeso ɓaka. ⁸ Ke Kórney ma si yekidye meyasi mete yi kwanɓama hene nye ɓo ké, ε nye nje tomo ɓo kenje Yope.

⁹ Misi pupe te ɓo kendima wuta ne Yope. Ke ngimo te yite Piyer ɓendima tosiyo tu ke poku ɓembe yeso yi kè ngweta ne Njambiyè. ¹⁰ Nja ɓà ke kelo nye, ε nye kwadye dyena. Ke ngimo te yi ɓo ɓà ke kelo meɗye nye nye ké, ε yaɓa dyaɓe nye nda nyeno. ¹¹ A ɓeɓma dɔɔɔ me nyase, yiɓa yasi ke piye nje meneti nda nyangwe gwey. Yo ɓà ke piye nda ɓo ɓiɓma meɓoku mete yini. ¹² Kwalo ɓenyamo hene be diye ke to meneti nè ɓenyamo bete be ne mekol yini nè ɓaka be kende ɗulma ne moy nè ɓenon be je ke kwey, ɓo hene ɓà ke moyte. ¹³ E Piyer woke wete men ke lepo nye nye nde: «Piyer, tema, woko ɓenyamo ɓenori dye.» ¹⁴ Yasi wete, ε nye yeɓsa nde: «Ko na, Nyangwe Kumande, keto ko mi ti dye yiɓa yasi te yi ne sembo kete wete yeso ho dye yiɓa yasi te yi mumo ti yaka dye na.» ¹⁵ Ke menɓa yibate, ε men lepe nye nye nde: «Yasi te yi Njambiyè ma pupudye ké, we ti njaki seɓe nde, yo yasi te yi ne sembo na.» ¹⁶ Yo kelnama ɗete kumo menɓa yitatu. Ke konje, ε yasi yinori yokwe nedo kè dɔɔɔ.

¹⁷ Ke ngimo te yi Piyer ɓà ndi ne yekere ke sa to yasi te yi nye ɓeɓma nda nyeno ké, yaka no, botu bete be Kórney tomma ɓaka ke dya ke numey tu. Bo saɓma tu Simon ɗe dolo. ¹⁸ E ɓo diye ne men ke kwey nde: «Piyer te yi ɓo jéba sendi nde Simon ko yaki waka?»

¹⁹ Ke ngimo te yi Piyer ɓà ndi ke sa to yasi te yi nye ɓeɓma nda nyeno ké, ε Kimó Sisij lepe nye nye nde: «Beɓa, ɓembam yitatu ke diye we. ²⁰ Tema, pikwe, nò kwàɓ wúne ɓo kine pa simta yaɓa na, keto mi tome ɓo.» ²¹ Ndana, ε Piyer piye kè dolo ɓembam ɓaka lepo nye ɓo nde: «Mò te yi wune diye ko, yo mi. To kendi yun ne nge?» ²² E ɓo yeɓsa nde: «Yo Kórney te kum besoja tome wuse. Mbam te ke kendo ne ngbeɓ ke joɓɓwe dyene, ɓakidye membonɓa me Njambiyè. Sendi, Beyuden hene ke jeso nye. Wete jaki Njambiyè njà lepo nye nye nde, a jébaɓɓwe we ke tu dyene, na woku yasi te yi we ta lepo nye nye ké.» ²³ E Piyer nyinje ɓo ke tu, nye sendi ɓo mbey jako. Misi pupe ε nye nyinje nje kwà bene ɓo. Baɓa ɓomo ke njoka ɓenjon ɓan be Yope ka tikidye nye.

²⁴ Misi pupe te ε wete ε ɓo kende dya ke Sesare. Kórney bene ɓemaɓ bene nè kimó beso bene te yi nye jébaɓa ɓaka ɓà ke laɗye ɓo. ²⁵ Ke Piyer ma wuta

ne tu, na nyin ké, ε Kórney kè saɓɓa ne nye ɓutuma kuse meɓon ke meneti ke mbombu wene nyeno ne nye. ²⁶ Yasi wete, ε Piyer ɓiye nye tembidiye lepo nye nye nde: «Tema, keto mi ndi sendi mumo nda we.» ²⁷ E Piyer lepina bene Kórney nyinje ne tu dolo nde, ɓudya ɓomo ma si wesidya. ²⁸ E Piyer lepe nye ɓo nde: «Wune duwa nde, yo mbonɓa ke yi Beyuden nde, mɔno Beyuden ti nyina tu mo te ε ti Yuden ko na. Bene nye ti kendi na. Ko ɓeko ɗete, Njambiyè tedya mi nde, mi ti ɓeɓa wete mumo nda mo te ε ne sembo na, ho seɓe mumo nde, sine nye ti yaka jonna na. ²⁹ Dete, wune jébaɓa mi, mi njà kine pa simta yaɓa na. Ndana mi ke kwadye duwe to te yi wune jébaɓa ne mi ké.»

³⁰ E Kórney lepe nde: «Yo me muka metu yitatu ndi ke kiya ngimo te yike, mi ɓà ke tu dyembe ke kelo menɓweta ke hawa yitatu te yi ɓekoko. Mi sem semo, wete mbam temnate ke mbombu wombe ne melambo wumnate ne mbon mbon. E nye lepe nye mi nde: ³¹ «Kórney, Njambiyè jayma menɓweta mo. Sendi, a yeti ke lensa meyasi mete yi we nye buka ɓomo ké na, ³² ɗete, tomo ɓomo kenje Yope kè jéba ne Simon te yi ɓo jéba sendi nde Piyer ko nje no. A yaki ke tu Simon te mo kombila mekotu, tu dyene ke keki maɓ.» ³³ E mi tome ɓomo nedo kè jéba ne we, we kelma kimote yi nje. Ndana wuse hene waka ke mbombu Njambiyè yi woko meyasi hene te yi nye lepima nye we nde, lepo nye wuse ké.»

Piyer ke lepina ke tu Kórney

³⁴ E Piyer nye ɓu lepi lepo nde: «Mi ke kombine duwe gbate ndana nde, ɓomo hene ndi wete ke misi me Njambiyè. ³⁵ Yo nde, ke moy mekando hene, mo te ε kane Njambiyè, kendo sendi ne ngbeɓ ke joɓɓwe dyene, Njambiyè ke kwadye nye. ³⁶ Njambiyè lepima yiɓa yasi kenje kando Isarayel. A lepima Kimó Tom kenje ɓo nde: Wuse yakama ɓe ne te keto Yesus Krist, keto nye Kumande ɓomo hene. ³⁷ Wune duwa yasi te yi kwanɓama ke Galile nè yi njà nje kwanɓa ke Yuda hene ké. Yo njaki nje kelna, yite Jan ma pele kasi topana ɓomo ke mɔɔku. ³⁸ Wune duwa nda yi Njambiyè nya ne Yesus te ε Nasaret Kimó Sisij, nye sendi nye ɗeti ké. A dikima kè membey membey kame ɓomo, joɓɓwe sendi ɓomo hene be *Kum ɓeya mekele name ɓaka, keto Njambiyè ɓà ke nye. ³⁹ Wuse gba botu bete be ɓà ke mbey te, ɓeɓe meyasi hene te yi nye kelma ke Yerusalem nè ke meɗya mete yiri ke meneti me Beyuden ké ne misi musu. Bo ngbama nye ke kroa wo nye. ⁴⁰ Yo nye yi Njambiyè womiya ke metu yitatu kelo nde,

homɔ bɛ̃ɛna nye. ⁴¹ Yasi wete, Njambiye ti nye homɔ hene deti nde, bo bɛ̃ɛna nye na. A nya ndi botu bete be nye Njambiye ne nguru wene kikima tɔke baka. Yo wuse botu bete be sine be Yesus dɛyena hɔbiye wete ke kon te yi nye womiya no ke njoka bemuɲ kɛ. ⁴² E Yesus kombile lepo nye wuse nde, wuse pɛla nye homɔ, lepo gbate gbate nye bo nde, yo nye yi Njambiye tembida nde, a ta peso josi homɔ hene, ko be ma gwe ko be ndi ne jon. ⁴³ Botu be punja melepi me Njambiye hene ke lepo kasi ne nde, mumo hene e ta tiko temo ne nye, Njambiye ta tiko mebeyo me mo te ne ngwete keto dino dɛyene.»

Bekriten bete be yeti Beyuden baka

ke bu sendi Kimɔ Sisiɲ

⁴⁴ Ke ngimo te yi Piyer bɛ̃ɛ ndi ke lepina dete kɛ, e Kimɔ Sisiɲ piye nje ke yotu homɔ hene be bɛ̃ɛ ke woko Kimɔ Tom te yi nye bɛ̃ɛ ke lepo kɛ. ⁴⁵ Beyuden bete be nja bene be Piyer hene be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist baka ngbakimama yi beɛe nde, Njambiye ke nye Kimɔ Sisiɲ nye yiɲa mekando sendi. ⁴⁶ Yo nde, bo wokuma bo ke lepina ne yiɲa menumbu lukse Njambiye. ⁴⁷ E Piyer lepe nde: «Botu baka ma bu sendi Kimɔ Sisiɲ nda wuse, 'bomo yakama seɛe nde, bo ti topa bo ke moroku?» ⁴⁸ E Piyer nye deti nde, bo topa bo ke moroku ne dino Yesus Krist. Ke kon te, e bo ngweta ne Piyer nde, bene bo paɲ pa ya mono metu.

11

Piyer ke yekidɛye meyasi mete

yi kwaɲnama kɛ

¹ Botu be tomun be Yesus nɛ botu bete be ma tiko temo ke yene ke Yuda baka wokuma nde, yiɲa mekando jayma sendi melepi me Njambiye. ² Ke Piyer ma yokwe dɛɔ ke Yerusalem kɛ, e Beyuden bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist baka ndeye nye ³ lepo nde: «We ka ke yi botu bete be ti pesina baka kwɔ dɛyena wune bo.»

⁴ E Piyer nye numbu yekidɛye meyasi mete yi kwaɲnama kɛ ne kwet kwet nye bo. ⁵ A yekidɛya lepo nye bo nde: «Mi bɛ̃ɛ ke Yope. Ke ngimo te yi mi bɛ̃ɛ ke ngweta ne Njambiye kɛ, e dɛyano dɛyembe dimbiye, e yaɲa dɛɔ mi nda nyeno. E mi beɛe yiɲa yasi nda nyangwe gwey ke piye wule dɛyobo nda bo biyima mebokoku mete yini. E yo nje teme ke mbombu wombe. ⁶ E mi beɛe nyangwe gwey yinori ne ngon sengile yo. E mi beɛe benyamo bete be ne mekol yini be dɛye ke to meneti nɛ baka be dɛye ke moy liko nɛ baka be kende dulma ne moy nɛ benon bete be je ke kwey, bo

hene bɛ̃ɛ ke moyte. ⁷ Ke kon te, e mi woke wete men ke lepo nye mi nde: «Piyer, tema, woko benyamo benori dɛye.» ⁸ Yasi wete, e mi yeɲsa nde: «Ko na, Nyangwe Kumande! Keto ko yiɲa yasi te yi ne sembo ho yi ne memi ti pa kɛ wete yeso ke numbu mbe na.» ⁹ Ke meɲga yibate, e men wule dɛyobo lepo nde: «Yasi te yi Njambiye ma peso nde, yo me pupunate, we ti njaki bu yo nda yasi te yi ne sembo na!» ¹⁰ Yo kelname dete kumo meɲga yitati. Ke kon te, e yasi yinori hene yokwe kɛ dɛyobo. ¹¹ Yaka no, homɔ yitati ke dɛɔ ke numy te kome mi bɛ̃ɛ ya kɛ. 'Bo tomma bo wule Sesare nɛse ke yembe. ¹² E Kimɔ Sisiɲ lepe nye mi nde, mi kwɔɲ sine bo kine pa simta na. 'Bemaɲ busu yitan jo wete baka ka tikidɛye mi, e wuse dɛɔ nyiɛe tu Korney. ¹³ E Korney yekidɛye nda yi nye beɛma ne wete jaki Njambiye temnate ke moy tu dɛyene kɛ nye wuse, yekidɛye sendi nda yi jaki Njambiye te lepima nye nye nde: «Tomo homɔ kenje ke Yope kɛ jeba ne wete mbam nde Simon, yiɲa dino dɛyene nde Piyer. ¹⁴ A ta lepo meyasi mete yi ta jonɛwe we wune botu be tu dɛɔ hene kɛ nye we.» ¹⁵ E Piyer kɛ mbombu lepo nde: «Ke mi ma nye numbu ke lepi kɛ, e Kimɔ Sisiɲ piye nje ke yotu botu bete be bɛ̃ɛ ke tu baka, ndi nda yi Kimɔ Sisiɲ piya no mbombu nje ke yotu su bejeke be Yesus kɛ. ¹⁶ E mi take lepi te yi Kumande Yesus lepima nde: «Jaɲ topuma homɔ ke moroku, ke be wune, Njambiye ta tope wune ke Kimɔ Sisiɲ.» ¹⁷ Piyer ka sendi mbombu lepo nde: «Njambiye nya botu bete ndi kiya Kimɔ Sisiɲ te yi nye nya wuse ke ngimo te yi wuse tikima ne temo ke yi Kumande Yesus Krist kɛ. 'Dete, mi mo te nda, nɛ mi lu dɛyambi ne Njambiye?»

¹⁸ Ke botu be tomun be Yesus nɛ botu bete be ma tiko temo ke yene ke Yuda baka ma si woko dete kɛ, e metemo man si weye. E bo lukse Njambiye lepo nde: «Njambiye jayma gbate nde, yiɲa mekando yeɲsangwe sendi temo, nɛ bo be ne jonɛwe.»

Kandina jeban dino Kriten

¹⁹ Botu bete be wanjama keto nyangwe mebon mete yi bo tɛɛya bo keto Iten kɛ ka kumo Fenisi, kumo Sipre nɛ Antiyos. 'Bo dikima lepo Kimɔ Tom nye ndi Beyuden bepo. ²⁰ Ko dete, baya homɔ ke njoka yan be bɛ̃ɛ botu be Sipre nɛ botu be Siren baka ka kumo ke Antiyos. E bo lepe Kimɔ Tom ke kasi Kumande Yesus nye Begrek. ²¹ Deti te yi Baba Mboko dɛyama ke yotu yan, e homɔ buɛyate yeɲsa temo tiko ke yi Kumande Yesus. ²² Njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yerusalem baka wokuma kasi te. E bo tome Barnabas kenje ke Antiyos.

²³ Ke Barnabas ma dya mate beje nda yi Njambiyē tedya ne ngikwa ne ké, e nye sosa kite bo hene nde, bo kên mbombu wokuna ne Nyangwe Kumande ne temo yan hene. ²⁴ Barnabas ba mo ngikwa. Kimó Sisiñ ba tondunate ke yotu ne. A ba sendi ke tiko temo ke yi Njambiyē. Dete, e bomo budyate nyiñe ke njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. ²⁵ Ke konje, e nye nje kwa kè ke Tars kè gosó Sol. ²⁶ Ke nye ma si dolo nye ké, e nye by nye kè no Antiyos. Bo kwanɗya sew wete ne yim mate. Ke sew wete te, bo dikima wesidya bene njon botu bete be tikima temo ke yi Kumande Yesus ke Antiyos baka. E bo diki tedye melepi me Njambiyē nye budya bomo. Yo ke Antiyos yi bo kandima jebañ botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka nde Kriten.

²⁷ Ke ngimo te yite botu be punja melepi me Njambiyē temma Yerusalem kè ke Antiyos. ²⁸ E wete ke njoka yan, ñino dyene nde Agabus teme. Kimó Sisiñ lepinama nye nye, e nye pele nde, nyangwe kolo ta dya ke to meneti hene. E yo dya gbate ke ngimo te yi Kolod ba nyangwe kumande ke to meneti ké. ²⁹ E botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka pese nde, bo ta tomse mayasi yi kame ne benjon ban be ke Yuda baka. Mumó hene nya bengwe deti te yene. ³⁰ E bo tomse yo ne Barnabas bene Sol kè nye betomba mbanjo Njambiyē ke Yerusalem baka.

12

Bo woma Jak, nye sendi Piyer ke jobo

¹ Ke poku metu te yite e kumande Herod nye bo ke tedya mebone nye baña bomo ke njoka njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. ² A nya deti nde, bo woku Jak te mañ ne Jan ne kafa. ³ Ke nye ma beje nde, mekele mete kimote ke misi me Beyuden ké, e nye nye sendi deti nde, bo biya Piyer. Yo ba ke ngimo jeso dyena memampa mete yi kine nga kete ké. ⁴ Ke bo ma si biye nye dete ké, e Herod kwanɗye nye kenje ke tu jobo lepo nde, njon besoja yini ñiki pemó Piyer. Njon besoja wete ba ne besoja yini. Herod kwadya jose Piyer ke misi me bomo hene ke konje jeso *Paska Beyuden.

Njambiyē ke punje Piyer ke jobo

⁵ Dete, bo ba ke pemó Piyer ke tu jobo. Yasi wete, njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka dikima ngweta ne Njambiyē budyate keto ne.

⁶ Ke tu te yi ba nde, misi pupé te Herod ta jose Piyer kete ké, Piyer ba wotunate ne mekol sumba yiba. A yama ke njoka besoja yiba. Besanjele ba sendi ke pem

ke numey tu jobo. ⁷ Semo semo, e wete jaki Baba Mboko dya, e mejasi pane ke moy tu jobo. E nye kpoke Piyer ke mbanjo jeme nye lepo nde: «Tema nedo.» E mekol me sumba te yi bo wotuna ne mebo mene ké si soriye balo ke meneti. ⁸ Ke konje, e jaki te lepe nye nye nde: «Susula kanda yo, leña menakala mo.» E Piyer si kelo dete. E jaki nje lepo sendi nye nye nde: «Peto yotu yo ne lambó ñuku yo, ñó beñgwe mi.» ⁹ Ndana, e Piyer punde, bengwe nye. A ti be ke duwe nde, yasi te yi jaki ba ke kelo ké ba gbakasi na, a takima nde, yo nyeno. ¹⁰ Bo kendima kwa bosa njon botu be pemna yasi, kendo kwa sendi be konje. E bo nje kendo kumo ke numey te yi bo kelma ne sumba ko. We kwán numey te mbete nje pundo se. Ke bo ma kumo womete ké, e numey butuna ne nguru wene ke mbombu yan, e bo punde by wete nyangwe nje. Ndana ndana, e jaki ñimbiye ke misi mene. ¹¹ Dyo ké, e ñyano dyene yokwe, e nye lepe nde: «Mi ke beje ndana nde, yo gbakasi nde, Baba Mboko tomma jaki wene nde, a njáki jonngwe mi soñe ke mebo me Herod ne ke beya mayasi hene te yi Beyuden kwadya kelo ne mi ké.» ¹² Ke ñyano dyene ma si yokwe ké, e nye kwa toke nje tu Mariya te nyangwe ne Jan te yi bo jeba sendi nde Mark ko. Baña benjon busu budyate ba womete ke mewesidya ke ngweta ne Njambiyē. ¹³ E Piyer dya ñungwe nyangwe numey, e wete nyari nde Roda e dikima kelo mesay womete ko kè lengwe to. ¹⁴ E nye woke men wete mumo duwe nde, yo men Piyer, e mesosa kwa nye. E nye yokwe ne soko kine bute numey na. E nye kwa kè lepo nde, Piyer ke numey tu. ¹⁵ E bo lepe nye nye nde: «We ke kono ka ne to?» Ko beko dete, e nye kombile lepo nye bo nde, yo gbakasi. E bo lepe nde: «Yo yákanngwe be sisiñ ne.» ¹⁶ Ko dete, Piyer ka ndi mbombu yi ñungwe numey. Bo nja bute numey, e bo ngbakima yi beje nye. ¹⁷ E nye pepidye bo nye bo nde, bo ñy ne sem. E nye yekidyé nda yi Baba Mboko punja ne nye ke tu jobo ké. E nye nje lepo nde: «Wune kên kè yekidyé dete nye Jak, yekidyé sendi dete nye bemañ busu bari.» Ke konje, e nye punde kwa kè ke wete mbey.

¹⁸ Ke misi ma pupo, e lepi bane besoja yi duwe ne mbey te yi Piyer ka te ké. ¹⁹ E Herod lepe nde, bo sán nye. Yasi wete, bo sán nye kine dolo na. E Herod bengwe botu be pemna botu be jobo ne lepi te. Ke konje, e nye pese nde, bo ñón bo kè wo. E nye nje teme kwa kè ke Yuda kè kwanɗye budya metu ke Sesare.

²⁰ Herod bā ne nyanḡwe ḡgambi sunḡwe ne botu be Tir nē Sidon. E botu baka sanḡwe men teme kē beḡe nye, yite bo sima kombile ḡḡin bene be wete mbam nde Blat te ajiya kumande Herod. Bo kā kē beḡe Herod, nē bene bo kel mbon, nē bo dīy ne te, keto meyasi man hene dīkima wule kē meneti me kumande Herod. ²¹ Ke yeso te yi bo kpoma nde, bo ta sanḡwa kete kē ma dya, e Herod leḡe nyanḡwe lambo bekumande dīyo nō ke mbanjo lepina nye bomō. ²² E bo lepe ne men ke kwey nde: «Yike yeti men mumo na, yike men wete njambiye!» ²³ E wete jaki Baba Mboko dībe numbu ne ke kiya mbey, keto a tikima Njambiye lukse yotu ne. E bekon nyiḡe nye ke yotu hene wo nye. ²⁴ Ndana melepi me Njambiye kā ndi kendo mbombu. ²⁵ Ke Barnabas bene Sol ma si sidye mesay man ke Yerusalem kē, e bo b̄y Jan te yi bo jeba nde Mark kō yōkwe nō kē Anḡiyos.

13

Kimō Sisiḡ ke tōke Pol bene Barnabas

kenje ke lepina Kimō Tom

¹ Botu be punja melepi me Njambiye nē nyanḡwe botu be tedya melepi me Njambiye bā ke njoḡ botu bete be tikima temō ke yi Kumande Yesus ke Anḡiyos baka. Yo bā nē Barnabas nē Simeyōḡ te yi bo dīkima jeba nde Nijer kō. Yo bā sendi nē Likiyus, mō Siren nē Manahen te yi bo dōkwa nye bene Herod kō nje b̄y Sol. ² Wete yeso te yi bo bā ke kano Baba Mboko kiyo meḡye kē, e Kimō Sisiḡ lepe nde: «Ndana wune tōka Barnabas bene Sol soḡe ke njoka yun, nē bo kel mesay mete yi mi kpoma nde, bo ta kelo kē.» ³ Ke kiyna meḡye nē menḡweta ma siyo kē, e bo kase meḡo ke yotu Barnabas bene Sol. Ke koḡte, e bo tike bo nde, bo kwāḡ.

⁴ Kimō Sisiḡ tomma Barnabas bene Sol, e bo kwā kumō ke Selesi. Bo nja teme womete nyiḡe kuka kumō ke wete kiringira nde Sipre. ⁵ Ke bo ma kumō ke Salami kē, e bo lepe melepi me Njambiye nye bomō ke mēmbanjo mēwesidya me Beyuden. Jan te yi bo jeba nde Mark kō dīkima kame bo.

⁶ Bo nja sabiye kiringira hene kumō ke Pafos. Kumō mate, e bo dole wete mō kelna meyasi me kifi, a bā mō Beyuden, dīno dyene nde Baryesus. A bā mō punja melepi me ja. ⁷ A bā ke joḡna bene Sergus Polos te kum kiringira. Sergus Polos bā ne dyanō. A tomma bomō kē jeba ne Barnabas bene Sol, keto a kwadya woko melepi me Njambiye. ⁸ Yasi wete, Elimas te mō kelna meyasi me kifi kō dīkima peto Barnabas bene Sol, ma kum kiringira me nje tiko temō ke yasi te yi bo ta lepo

nye nye kē. Elimas, yo dīno Baryesus ke numbu Grek. ⁹ Ndana, e Kimō Sisiḡ tonde ne ḡḡben ke yotu Sol te yi bo jeba sendi nde Pol kō. E nye beḡe Elimas te mō kelna meyasi me kifi kō ne ḡḡō ¹⁰ lepo nde: «We mō mesebila nē beya mekele hene! We mōno *Kum beya mekele, we ke lū dyanbi ne meyasi hene te yi be ne ḡḡben! We ta ndulo yangila yasi te yi Baba Mboko si kpo kē ndenen? ¹¹ Beḡa ndana, Baba Mboko ta tedye we meḡone, misi mō ta dībina. We tī beḡe se meyasi me yeso na kumō ke yiḡa ḡḡimō.» Ndana ndana, e misi mene dībina ne kpikip, e nye kande bobila yasi, s̄a mō te e ta biye nye ke bo tedye nye nje. ¹² Ke kum kiringira ma beḡe meyasi mete yi kwaḡnama kē, e nye tike temō ke yi Kumande Yesus, keto yasi te yi bo lepima nye nye ke kasi Kumande Yesus kē loḡma nye ke temō.

¹³ Pol bene benjoḡ bene nyiḡma kuka ke Pafos kwā kumō ke Perge ke Pamfli. Kumō mate, e Jan lī bo yōkwe ne kōkō kē Yerusalem. ¹⁴ Pol bene Barnabas nja teme ke Perge kumō ke Anḡiyos ke Pisidi. Ke yeso *Saba ma dya kē, e bo nyiḡe ke mbanjo mēwesidya me Beyuden kwā dīyo metidye. ¹⁵ Ke tōlna mekana me membonga me Njambiye nē tōlna mekana me botu be punja melepi me Njambiye ma siyo kē, e botu bete be dīye ne mbanjo mēwesidya baka tome bomō kēḡe ke yi Pol bene Barnabas kē lepo nye bo nde: «Wune njoḡ, ḡḡe be nde, wune ne yiḡa yasi te yi wune ke kwadye lepo nye bomō yi nye ne bo menḡite, wune lēpi.»

¹⁶ Ndana, e Pol teme kaje bo nye bomō lepo nde: «Wune botu be kando Isarayeḡ nē wune botu bete be kambe sendi Njambiye baka, wune lēḡḡwe meto! ¹⁷ Njambiye te e kando Isarayeḡ tōkuma beḡanḡbambō busu. E nye kele nde, bo nyēbi budyate ke ḡḡimō te yi bo bā nō ke meneti me Ejipt kē. E nye soḡe bo ke Ejipt ne nyanḡwe deti ne. ¹⁸ A disimama bo ke mesew nda kamoni ke mōy koḡor. ¹⁹ E nye girise mekando yitan jo yiḡa ke meneti me Kanan nje b̄y meneti man nye kando dyene Isarayeḡ nde, bo nām. Meyasi menori hene kwaḡnama ke mesew gomay yini jo kamotan. ²⁰ Ke koḡte, e nye tembidye botu be pesina josi ke njoka yan nye bo kumō ke ḡḡimō Samiyel te mō punja melepi me Njambiye. ²¹ Dīyo ke koḡte kē, e beḡanḡbambō busu kwadye be ne kumande te e ta dīyo ne bo. E Njambiye tembidye Sayul te mōno Kis, mō kando Benjamē nye bo. E nye dīye ne bo yaka mesew kamoni. ²² Ke Njambiye ma soḡe Sayul kē, e nye nje tembidye Davit nde, a bēki kumande wan. Njambiye lepima ke kasi Davit nde: «Mi Njambiye tokuma Davit te mōno Isay, temō

mbe biyima nye. A ta kelo meyasi hene te yi mi kwadye ké. »²³ Yo ke kando Davit yi Njambiyé nya Isarayel Mo te ε ta jongwe bo nda yi nye kpoma ké. Mo te, yo Yesus.²⁴ Piŋo te yi Yesus ti pa nje na, Jarj dikima pele kasi topuna bomo ke moroku nye kando Isarayel hene nde, bo yeŋsangwe temo, né bo topi bo ke moroku.²⁵ Ke ngimo te yi mesay me Jarj ba ke kè ke siynate ké, a dikima lepo nye bomo nde: «Wune táka nde, mi nda? Mi yeti mo te yi wune ladye ko na. Wune dúkwe nde, a ta nje ke konj mbe. Mi ti yaka wunje kol menakala ke kol ne na.»²⁶ Wune njon, wune benday be Abaraham nè wune botu bete be yeti Beyuden baka, Kimo Tom te yi Njambiyé njesa nde, a ta jongwe bomo ké, a njésikwe tom te keto su.²⁷ Keto, botu be Yerusalem nè bekum ban ti duwe nde, Yesus ba mo te ε ta jongwe bo na. Bo ti be sendi ke woko to melepi mete yi bomo dikima tolo ke mekana me botu be punja melepi me Njambiyé metu hene ke yeso *Saba ké na. Bo pesima nde, Yesus sangwanŋwe ne mebone. Dete, bo kelma yasi te yi melepi mete lepima ké.²⁸ Ko beko nde, bo ti be ne to lepi te yi wo ne nye, bo lepima nye Pilat nde, a woku nye.²⁹ Ke bo ma si kelo yasi hene te yi ba ketinate ke mekana me Njambiyé ke kasi ne ké, ε bo pidye mun ne ke kroa bu kè pumbo.³⁰ Ko dete, Njambiyé womiya nye soŋe ke njoka bemun.³¹ Botu bete be wulma Galile bene be Yesus nje ke Yerusalem baka beŋma nye metu budyate ke konj womiya ne. Botu bete be ba kete beŋe meyasi mete yi kwanŋama ké ke lepo yo ndana ne ngbak ngbak nye botu be kando Isarayel.³² Wuse ne nguru wusu ke nje lepo Kimo Tom te nye wune nde, yasi te yi Njambiyé kpoma nye besanmbambo busu ké,³³ a ma si tonje yo nye wuse benday ban ke ngimo te yi nye womiya ne Yesus nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé ke Besom yifa nde: «We monmbe, kande ndana mi me soŋwe.»³⁴ Njambiyé kandima si lepo nde, a ta womiyé Yesus soŋe ke njoka bemun, dete ko a ti bo na. Njambiyé lepima kasi te nde: «Mi ta nye wune kpasa mekombila mete yi mi kpoma nye Davit ké. Bomó béki ne bibina temo nde, mekombila mete ta beŋna gbate.»³⁵ Njambiyé ke lepo sendi ke wete mbey ke moy mekana mene nde: «We ti jaye nde, mun kimo mo mesay wo boku ke moy meneti na.»³⁶ Yasi wete, ke Davit ma si kelo mesay ke ngimo te yene beŋwe yasi te yi Njambiyé kombila ké, ε nye nje gwe. ε bo pumbe nye nda yi bo pumbuma sendi ne besanmbambo ké. ε mun ne bo ke moy meneti.³⁷ Ndi nde, yoko yi Njambiyé womiya nye ko ti bo ne na.³⁸ Dete, wune njon, wune

dúkwe nde, yo ke dino dylene yi bo lepe nye wune nde, Njambiyé ta tiko mebeyo mun ne ngwete.³⁹ Yo sendi ke dino dylene, mumo te ε tike temo ne nye, Njambiyé ke peso nde, mo te me ne ngbeŋ ke mbombu wene. Yo yasi te yi membonŋa mete yi Moyisi ketima ti be ne deti te yi kelo na.⁴⁰ Dete, wune dŋy ne sošo, ma wune me nje sangwa ne meyasi mete yi botu be punja melepi me Njambiyé lepima ké. Bo lepima nde: «Wune botu be yeliya, wune béŋa, wune ngbákimaŋgwe budyate kwa yambile, keto mi ta kelo yiŋa mekele ke ngimo te yun, ko bo lépi yo nye wune, wune ti jaye na.» »

⁴² Ke Pol bene Barnabas ma pundo ke moy mbanjo mewesidya ké, ε bomo ngweta ne bo nde, bo kálangwe nje ke yeso *Saba te ε konje, nje lepima sendi ke kiya to lepi te.⁴³ Ke mewesidya ma siyo ké, ε budya Beyuden nè baŋa gbela bomo budyate be njá nyine mison Beyuden baka beŋgwe Pol bene Barnabas. ε Pol bene Barnabas nye mesimo bene bo kite bo nde, bo kèn mbombu tiko temo nde, Njambiyé ne ngikwa.

⁴⁴ Ke yeso Saba te ε konje ma dya ké, ε sulo botu be Antiyos wesidya nje woko melepi me Njambiyé.⁴⁵ Ke Beyuden ma beŋe nyangwe ngil dete ké, ε bo kele beya temo, biye meso ne Pol ke yasi te yi nye dikima lepo ké toyé sendi nye.⁴⁶ ε Pol bene Barnabas lepe misi ne misi nye bo nde: «Yo ba nde, wuse kánda lepo melepi me Njambiyé nye wune. Yasi wete, nda yi wune seŋma yo, peso sendi josi yun ne nguru wun nde, wune ti yaka be ne jongwe te yi kpo ne kpo na, ndana wuse ke tumo konj ne wune kè ke yi botu bete be yeti Beyuden baka,⁴⁷ keto Baba Mboko lepima nye wuse nde: «Mi tembidya we nda mejasi ke mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiyé baka, né we jongwe bomo kumo ke njena meneti.» »⁴⁸ Ke botu bete be yeti Beyuden baka ma woko melepi menori ké, ε bo be ne mesosa lepo nde, melepi me Baba Mboko kimote budyate. Bomó hene te yi Njambiyé kpoma nde, bo ta be ne jongwe te yi kpo ne kpo baka yeŋsama temo tiko ke yi Kumande Yesus.⁴⁹ Kimó Tom Kumande Yesus ka kendo mbombu ke meneti mete hene.⁵⁰ Yasi wete, ε Beyuden dese to boma bete be ba ne kusuku be dikima beŋgwe melepi me Njambiyé baka nè nyangwe botu be dya sungwe ne Pol bene Barnabas. ε bo tedye bo mebone dudyé bo ke dya dyan.⁵¹ ε Pol bene Barnabas kute mekol man soŋe ngbutu dya te yi tedye bo nde, bo yeti ne mesosa ne bo na. ε bo nje kwa kè ke Ikon.⁵² Yasi wete, jonja botu bete be njá beŋgwe melepi me Yesus Krist ke Antiyos

baka bā yan ne nyanḡwe mesosa. Sendi, Kimō Sisiḡ bā tondunate ke yotu yan.

14

Pol bene Barnabas ke lepo

Kimō Tom ke Ikōn

¹ Pol bene Barnabas dyanḡma ke Ikōn, ε meyasi kwanḡna nda yi yo kwanḡnama ke meḡya mete yiri kē. ε bo hene yiḡba nyanḡe ke mbanjo mewesidya me Beyuden lepina nye bomo. ε lepi yan kele nde, budya Beyuden nē budya Begrek tiki temo ke yi Kumande Yesus. ² Yasi wete, ε Beyuden bete be seḡma kine tiko temo ke yi Kumande Yesus baka deḡe to botu bete be yeti Beyuden baka kelo nde, bo bēki ne beya metake sunḡwe ne nḡon botu bete be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka. ³ Dete, ε Pol bene Barnabas kwanḡdye budya metu ke Ikōn. Bo dikima lepina kine gwe wḡ bomo na, tiko temo ke yi Kumande Yesus. Kumande Yesus dikima nye bo deti te yi kelo meyekambiye nē nyanḡwe meyasi yi tedye nde, Kimō Tom te yi bo lepe ke kasi ḡgikwa ne kē, gbakasi. ⁴ ε botu be dya baka ke menḡabiye yiḡba, baḡa ke koḡ Beyuden, baḡa ke koḡ botu be tomun be Yesus. ⁵ Botu bete be yeti Beyuden baka nē Beyuden ne ḡguru wan bene bekum ban komsama, né bo kē tedye Pol bene Barnabas meḡone, lḡ bo sendi ne metari wo. ⁶ Ke Pol bene Barnabas ma woko kasi te kē, ε bo mbombila kwā kē dyoḡ ke Lister nē Derbe nē ke pōku te yite ke Likawoni. ⁷ Kumō mate, ε bo lepe Kimō Tom nye bomo.

Pol bene Barnabas ke Lister

⁸ Wete mō kōsu bā ke Lister, mekol mēne ma jeme. Bo jama ndi nye dete, a ti kende ko wete yeso na. ⁹ Mbam ko bā ke woko yasi te yi Pol bā ke lepo kē. ε Pol beḡe nye ne ḡgon duwe nde, mbam te bā ke tiko temo nde, kōsu ne yakama siyo. ¹⁰ ε Pol lepe ne men ke kwey nye nye nde: «Tema, dyoḡ ke kwey ne ḡgben ne mekol mō.» ε mbam dō teme kendo. ¹¹ Ke ḡgil botu bete be bā womete baka ma beḡe yasi te yi Pol kelma kē, ε bo lepe ne men ke kwey ne numbu Likawoni nde: «Baḡa benjambiye ma yeḡsa yotu nda bomo nje nō ke yusu.» ¹² Bo loma Barnabas nde Seyus,*f1* nje lo Pol nde Hermes,*f1* keto yo ndi nye dikima lepina ke njoka yan yiḡba. ¹³ Mbanjo mbanja njambiye te yi bo jeḡa nde Seyus ko bā ke numbu dya. ε mō te ε bā ne mesay me nyena sadaka nye njambiye te ko kwā ke bḡ bembam nday nje nō. Bo jakima njam mejeti lenje bembam benday bete. ε nye bḡ bo kē nō ke menumey me ndoko te yi lite dya kē.

A kwadya wo bo kelo ne sadaka nye Pol bene Barnabas. ḡgil bomo bā sendi ne yesidye kelmate dete. ¹⁴ Ke Barnabas bene Pol te botu be tomun be Yesus ma woko kasi te kē, ε bo nyale melambo ke yotu sedye nedo kē ke moy ḡgil bomo kembidya lepo nde: ¹⁵ «Wune nḡon, keto ḡge yi wune kele meyasi mete yinōri kē? Wuse ndi gbela bomo sendi nda wune. Wuse njāki nje lepo Kimō Tom Yesus nye wune yi kite wune nde, wune yeḡsanḡwe temo tiko lem benjambiye bete kanō Njambiye te ε ne joḡ ko. Yo nye kuse dyoḡo nē meneti nē man nē meyasi hene te yi dyaḡe ke moyte kē. ¹⁶ Njombu yaḡa ke metu me njime Njambiye te tikima mekandō me bomo hene nde, bo kēl meyasi nda yi bo kwadye. ¹⁷ Ko beko dete, menḡimo hene, a ti sedye yotu na. A kḡ mbombu tedye gbate nde, a ne ḡgikwa, keto a ke nodye mbiyo njese wune wule dyoḡo, nye wune nyambi yaka ne menḡimo. A ke nye wune nyenḡwe, tonje mesosa ke temo yun.» ¹⁸ Ko beko nde, Pol bene Barnabas lepinama dete, bo wōnduma biriki yi peto ne bomo nde, bo ti kel sadaka nye bo na.

¹⁹ Ndana, ε Beyuden teme wule Anḡiyos ne Ikōn lepina nye ḡgil bomo. ε bomo yeḡsa dyoḡ ke koḡ yan lḡ Pol ne metari, né bo wo nye. Ke koḡte, ε bo dale nye soḡe ke moy dya take nde, a ma gwe. ²⁰ Yasi wete, ke botu bete be beḡwe melepi me Kumande Yesus Krist baka ma wesidya lito nye kē, ε nye teme yokwe nyanḡe sendi ke moy dya. Misi pupe ε bene Barnabas teme kwā kē ke Derbe.

Pol bene Barnabas ke yokwe

ke Anḡiyos ke Siri

²¹ Bo lepima Kimō Tom mate kelo nde, budya bomo bēki botu bete be beḡwe melepi me Yesus Krist. Be koḡte, ε bo nje yokwe ne kōko kē ke Lister nē Ikōn nē Anḡiyos. ²² Bo kḡ mbombu nye deti nye botu bete be beḡwe melepi me Yesus Krist baka, kite bo nde, bo kēl tiḡ te yi tiko temo ke yene. Bo lepima sendi nye bo nde: «Yi nyanḡe nō ke *Kandō Njambiye, wuse ta pa sangwa ne budya meḡone.»

²³ Bo dikima nye baḡa bomo dyoḡo betomba mbanjo Njambiye ke njoka menjoḡ me bomo hene be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka. Ke koḡ tembidya yan, bo dikima kiyo meḡye ḡgweta ne Njambiye nje diye Kumande mō te ε botu bete tikima temo ke yene ko nde, a bākidya bo. ²⁴ Pol bene Barnabas njā kwā ne Pisiḡ kumo ke Pamfilii. ²⁵ Bo kḡ mbombu lepo Kimō Tom ke Perge nje kwā kumo Atali. ²⁶ Bo njā teme womete nyanḡe kuka kendo kumo Anḡiyos, ke mbey kome bomo kandima si diye Njambiye keto yan nde, a

nyêki bo mekombila ke mesay mete yi bo siyma si tonje ndana ké.

²⁷ Ke bo ma dya ke Antiyos ké, ε bo jeβα njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka, yekidyé meyasi hene te yi Njambye nya bo deti nde, bo kél ké. Bo yekidyé sendi nda yi Njambye butuma nje nye yija mekando, né bo sendi tiki temo ke yi Kumande Yesus. ²⁸ Bo yama mono metu womete ke Antiyos bene botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baka.

15

Yasi te yi njon bekriten be

Yerusalem pesima ké

¹ Baŋa bomo wulma Yuda kè ke Antiyos kè tedye yija yasi dele nye botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. Bo lepima nye bo nde: «Ŋge wune ti pesina beŋgwe mbonja te yi Moyisi nya ké, wune ti yaka be ne jonjgwe na.» ² E Pol bene Barnabas nye meso beyate bene bo lombidyé keto te. E botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka pese nde, nè Pol nè Barnabas nè baŋa benjon ban ta kè ke Yerusalem kè beŋe botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambye, né bo nembu lepi te. ³ Ke konje, ε botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka kè tikidyé bo ke nje, ε bo kè ne kendi yan mbombu kwa ne Fenisi nè Samari yekidyé nda yi botu bete be yeti Beyuden yeŋsama temo ké. E botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ke medya mete baka woke nyaŋgwe mesosa. ⁴ Ke bo ma dya ke Yerusalem ké, ε njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka nè botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambye by bo ne mesosa. E bo yekidyé meyasi hene te yi Njambye nya bo deti nde, bo kél ké. ⁵ Ko beko dete, ε baŋa bomo ke njoka botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus be ba ke njon *Befariŋe baka teme lepo nde: «Bo pèsi botu bete be yeti Beyuden be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka, lepo sendi nye bo nde, bo beŋgwe membonja mete yi Moyisi ketima ké.»

⁶ E botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambye nembe lepi te. ⁷ E bo lepina biye meso budyate. Ke konje, ε Piyer teme lepo nye bo nde: «Wune njon, wune duwa nde, Njambye kikima toke mi ke njoka yun, né mi lepi Kimò Tom nye botu bete be yeti Beyuden baka, né bo tiki temo ke yi Kumande Yesus. ⁸ Njambye te ε duwe metemo me bomo kimote ko tedya nde, a jayma bo, nye bo Kimò Sisiŋ nda yi nye nya wuse sendi ké. ⁹ Njambye ti nembe njoka su sine bo na. A pupudya

metemo man, keto bo tikima temo ke yi Kumande Yesus. ¹⁰ Keto nge yi wune kwadye bobile Njambye ndana yi sobidyé nyaŋgwe mapi nye botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baka? Mapi te, sine besanmbambo busu sudya yo. ¹¹ Yasi wete, wuse ke tiko temo nde, wuse ta be ne jonjgwe, keto Kumande Yesus ne ngikwa. Bo sendi ta be ne jonjgwe keto te.»

¹² Ndana, ε bomo hene be wesidyama baka diye ne sem yi woko nda yi Barnabas bene Pol ba ke yekidyé kasi meyekambye nè nyaŋgwe meyasi hene te yi Njambye nya bo deti nde, bo kél ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka.

¹³ Ke bo ma si lepina ké, ε Jak by lepi lepo nde: «Wune njon, wune leŋgwe meto ke yasi te yi mi ta lepo ké. ¹⁴ Simon yekidyé nda yi Njambye kikima tedye ngikwa nye yija mekando yi toke baŋa bomo ke njoka yan be ta be botu bene. ¹⁵ Mekele mete ke yaka ne melepi mete yi botu be punja melepi me Njambye lepima ké. Keto yo ketinate ke mekana me Njambye nde: ¹⁶ «Baba Mboko ke lepo nde: Ke konje, mi ta yokwe ne koko nje. Mi ta tembidye moy ty Davit yi ma balo ké. Mi ta tembidye boru yasi te. ¹⁷ Dete, bukwe bomo te baka hene nè mekando hene te yi mi kwadye nde, bo béli botu bembe baka ta sa nje Baba Mboko. ¹⁸ Baba Mboko te ε kikima tedye meyasi mete ko lepe dete.»

¹⁹ «Ke yembe, mi ke kombile beŋe nde, wuse ti nyaŋgwe botu bete be yeti Beyuden be yeŋsa temo tiko ke yi Njambye baka na. ²⁰ Yasi wete, wuse kèti mekana kenje bo nde, bo ti soba dye menjay mete yi bo kelma ne sadaka nye baŋa benjambye na, keto yo ke kelo nde, mumo béli ne sembo. Diyo mban bene nyari ti beŋnangwe kine nde, bo béli ke gwaki na. Bo ti dyaki nyamo te ε gwe gbonggi ho dye mekiyo me nyamo na. ²¹ Keto kande ne betomba ke medya hene bomo ke pele yo wule ke mekana me membonja mete yi Moyisi ketima ké. Bo ke tolo sendi yo yeso *Saba hene ke mbanjo mewesidyé me Beyuden.»

²² Ndana, ε botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambye nè njon botu te be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka beŋe kimote yi toke baŋa bomo ke njoka yan, tomo bo bene be Pol ne Barnabas kenje Antiyos. Bo tokuma Yude te yi bo jeβα nde Barsabas ko, toke sendi Silas. Bo hene yiba ba nda betokondo ke njoka te fari. ²³ E bo by mekana nye bo. Bo ketima ke moy mekana mete nde: «Wune beman busu be yija mekando be diye ke Antiyos, ke Siri nè ke Silisi baka, wuse botu be tomun be Yesus nè betomba mbanjo Njambye nè beman busu, wuse

ke nyeno wune. ²⁴ Wuse wokuma nde, banja bomo ke njoka su temma wonga ke njanngwe wune ne melepi man, kelo nde, temo yun kidyukwe. Wuse ti lepe yija yaja dete nye bo na. ²⁵ Wuse hene ba ngin wete, e wuse bene kimote yi toke banja bomo ke njoka su, tomo bo kenje wune bene benjon busu Pol ne Barnabas, sonj temo su. ²⁶ Bomo baka yiba ba nedo te yi dyanngwe jongwe dyan keto dno Kumande wusu Yesus Krist. ²⁷ Yo dete yi wuse ke tomo Yude bene Silas, ne bo ke lepi kiya melepi mete ne numbu yan nye wune. ²⁸ Keto Kimu Sisij ne wuse sendi benjma nde, yo yeti kimote nde, wuse sobidya wune yija ditiina memapi te yi ti kame wune ke na. Yasi wete, wune bakidya ndi nde, ²⁹ wune ti bofa dye menjay mete yi bo kelma ne sadaka nye banja benjambiye ke na. Wune ti dyaki mekiyo me nyamo ho dye nyamo te e gwe gbongi ko na. Diyo mbam bene nyari ti benjanngwe kine nde, bo beki ke gwaki na. Yo kimote nde, wune ti kel meyasi mete na. He sanngwa!>

³⁰ Ndana, e botu bete yi bo tokuma baka jana ne njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka toke kendi ke Antiyos. Kumate, e bo wesidye bomo nye bo mekana. ³¹ Ke bo ma si tolo mekana mete ke, e bomo be ne mesosa keto kimo melepi mete yi bo lepima nye bo ke moyte ke. ³² Yude bene Silas ba sendi botu be punja melepi me Njambiye. E bo lepina budyate kite bo nye bo deti. ³³ Bo yama mono metu mate, e benjon ban be mate jana ne bo lepo nde, bo ken ne te. E bo yokwe sungwe botu bete be tomma bo baka. [³⁴ Yasi wete, e Silas pese nde, a ta tika ne mate.] ³⁵ E Pol bene Barnabas tika ke Antiyos. Bo dikima tedye bomo melepi me Njambiye, lepo sendi Kimu Tom Kumande Yesus bene banja budya bomo.

Pol bene Barnabas ke baka

³⁶ Monu metu kwanjma ke konje, e Pol lepe nye Barnabas nde: «Wuse yokwe ne koko ke bene jonngwe benjon busu ke medya hene te yi wuse lepima Kimu Tom Kumande Yesus kete ke.» ³⁷ Barnabas kwadya nde, bo don Jan te yi bo jeba sendi nde Mark ko ke no. ³⁸ Yasi wete, Pol ti jaye nde, bene bo ken na, keto Jan ma lejn bo ke meneti me Pamfli kine ke kame bo ke mesay man na. ³⁹ Yo njā kwā ne nyangwe melombo, e bo baka. E Barnabas bu nyinje ne kuka kwā ke Sipre. ⁴⁰ E Pol toke ne Silas.

Ke benjon ban ma si diyee Kumande Yesus nde, a nyeki Pol mekombila ke, e nye kwā bene Silas. ⁴¹ Bo kwanjma ne Siri, kwā

sendi ne Silisi yi nye deti nye njon botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka.

16

Timote ke nyinje njon Pol bene Silas

¹ Pol njā kwā sendi ke ke Derbe tongidya kumo Lister. Wete mo te e bengwe melepi me Yesus Krist ko ba mate, dno dyene nde Timote. Nyangwe wene ba ngondu Beyuden, a ba ke bengwe Kimu Tom Yesus. Sangwe wene ba mo Begrek. ² Njon botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist ke Lister ne ke Ikon baka ba ke jaye jonngwe Timote. ³ Pol kwadya kwā bene nye, dete e nye bu nye peso, keto Beyuden bete be ba ke poku te yite baka duwa hene nde, sangwe ne Timote ba mo Begrek. ⁴ Ke medya mete yi bo kwanjma kete ke, bo dikima pele nye botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka nde, bo bakidya membonga mete yi botu be tomun be Yesus ne betomba mbanjo Njambiye be diyee Yerusalem nya ke. ⁵ Ndana menjon me botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka ba ke tiko temo ne ngbik ke yene. Bomo ba ke buyo metu hene ke njon yan.

Kimu Sisij ke tomo Pol kenje

ke Maseduwan

⁶ Bo njā kwā ne Friji, kwā sendi ne Galasi, keto Kimu Sisij tedya bo nde, bo ti lepi Kimu Tom ke Asi na. ⁷ Ke bo ma kumo ke keki Misi ke, e bo diy ke ke Bitini. Yasi wete, e Sisij Yesus senje nde, bo ti ken na. ⁸ Dete, e bo nje kwā ne Misi kumo ke Turuwas. ⁹ Ne tu e Pol bene nda nyeno nde, wete mo Maseduwan punduma ke to ne ngweta ne nye lepo nde: «Inja ke Maseduwan nje kame wuse.» ¹⁰ Ke konj nyeno Pol yinori, e wuse*f1* sja nje te yi ke nedo ke Maseduwan, keto wuse duwā nde, yo Njambiye jeba wuse nde, wuse ken lepo Kimu Tom mate.

Lidiya ke tiko temo ke yi

Kumande Yesus

¹¹ Dete, e wuse nyinje kuka ke Turuwas bu nye ne ngben yi ke ke Samotras. Misi pupu e wuse kume ke Neyapolis. ¹² Ke konje, e wuse nje kwā mate kumo ke wete dya nde Filipi. Medya hene ke meneti me Maseduwan wokunangwe ne Filipi. Botu be dya te wula Rom nje no. Wuse yama monu metu womete. ¹³ Ke yeso *Saba ma dya, e wuse duwe ke moy dya ke ke gonj wete duku, keto wuse ba ke take nde, yija mbey kome bomu diki ngweta ne Njambiye ke yakanngwe be mate. Kumate, e wuse kwā diyee metidye. E wuse lepina nye boma bete be wesidya womete baka.

¹⁴ Wete nyari nde Lidiya, ngõndu Tiyatir b̄a ke njokate. A b̄a m̄o d̄yangwa k̄pasa to tena melambo. A d̄ikima kan̄o sendi Njambiye. A d̄ikima leṅgwe t̄o ke lepi te yi wuse b̄a ke lepo k̄e. Baba Mboko kelma mesay ke temo ne, na woku yasi te yi Pol d̄ikima lepo k̄e kimote. ¹⁵ Wuse topuma nye ke m̄oroku bene botu be t̄u d̄yene. Ke kon̄te, e nye ṅgweta ne wuse lepo nde: «[Ḷ]ge be nde, wune b̄en̄ma gbate nde, mi ke tiko temo ke yi Kumande Yesus, wune nyiṅa t̄u d̄yembe diyo te.» E nye jeliye wuse nde, wuse jāya.

Pol bene Silas ke jobo ke Filipi

¹⁶ Wete yeso wuse b̄a ke k̄e ke m̄bey kome bom̄o d̄ikima wesid̄ya ṅgweta ne Njambiye k̄e. E wuse saṅgwa ne wete nyari ke nje. Nya te b̄a bala. A b̄a ne wete beya sisin̄ ke yotu yi d̄ikima ted̄ye nye meyasi mete yi ta kwan̄a k̄e. Dete, botu bete be d̄ikima d̄iyo ne nye baka d̄ikima som̄bo bud̄ya moni. ¹⁷ Nya ko kandima b̄engwa su sine be Pol d̄iki lepo ne men ke kwey nde: «Botu baka, yo botu be mesay be Njambiye te e kwan̄a meyasi hene ke kwey ko. Bo ke ted̄ye wune nje te yi Njambiye yakama jon̄gwe ne wune k̄e.» ¹⁸ A kelma dete bud̄ya metu. E Pol woke ṅgambi bud̄yate. E nye yeṅsa b̄en̄e njime lepo nye beya sisin̄ te nde: «Ne d̄ino Yesus Krist, mi ke lepo nye we nde: Pundo duwe ke yotu nya ko.» E beya sisin̄ punde ke yotu ne ndi ke kiya ṅgimo te.

¹⁹ Ke botu bete be b̄a ne nya ko ma b̄en̄e nde, bibina temo te yi bo b̄a no ke nje som̄buna moni yan ma d̄ibina k̄e, e bo biye Pol bene Silas k̄patile bo kumo no ke bembe s̄e ke misi me bekum. ²⁰ E bo b̄u bo k̄e no ke yi botu be pesina melepi lepo nde: «Botu baka Beyuden, bo ke pot̄o d̄ya d̄yusu. ²¹ Bo ke ted̄ye sendi mekele mete yi mem̄bonga musu kid̄ye k̄e. Wuse yeti ne deti te yi jaye yo ho b̄engwe yo na, keto wuse su botu be Rom.» ²² E ṅgil botu bete be wesid̄yama womete baka nje yeṅsa l̄u d̄yambi ne Pol bene Silas. E botu be pesina melepi lepe nde, bo siki sore mekando ke yotu yan, nye sendi bom̄o deti nde, bo njuru bo ne njambala. ²³ Ke bo ma si njuro bo bud̄yate dete k̄e, e bo nje b̄u bo ken̄je ke t̄u jobo. E bo lepe nye mo bakid̄ya bejobo nde, a p̄em bo kimote. ²⁴ Ke mo bakid̄ya bejobo ma woko dete k̄e, e nye b̄u bo k̄e d̄ibo ke wete mon̄o ton̄gari ke njena t̄u jobo nye mepoka ke mekol man.

Mo bakid̄ya bejobo ke yeṅsa temo

tiko ke yi Kumande Yesus

²⁵ Yi k̄e no bembe tu Pol bene Silas d̄ikima ṅgweta ne Njambiye jembina yi lukse ne nye. Botu be jobo te bari d̄ikima

leṅgwe meto woko. ²⁶ Semo semo, e meneti ṅgwangwa bud̄yate. E t̄u jobo ṅgbokisa ne dimbi kumo n̄ji. E menumey me t̄u jobo hene si butuna ndi ṅga wete. E meyasi mete yi bo wotuma ne bejobo hene k̄e si pamiye. ²⁷ Ke mo bakid̄ya bejobo ma jemiye b̄en̄e menumey nyase k̄e, e nye sute kafa ne, na wo ne yotu ne, keto a takima nde, bejobo ma bom̄bo. ²⁸ Yasi wete, e Pol lepe ne men ke kwey nde: «We fi woku yotu na, wuse hene waka.» ²⁹ E mo bakid̄ya bejobo diye d̄ite, e nye nyiṅe beke beke ke moy t̄u balo ne men̄gwan̄gwa ke mekol me Pol bene Silas. ³⁰ E nye b̄u bo k̄e no s̄e diye bo nde: «Wune bebaba, mi k̄el nan, n̄e mi be ne jon̄gwe te yi k̄po ne k̄po?» ³¹ E bo yeṅsa nde: «Tiko temo ke yi Kumande Yesus, dete we ta be ne jon̄gwe kande we ne ṅguru wo kumo botu be t̄u d̄yo.» ³² E bo lepe kasi Kumande Yesus nye nye bene bom̄o hene be b̄a ke moy t̄u d̄yene baka. ³³ E nye b̄u bo weye mep̄en̄ man ndi ke kiya ṅgimo te ne tu. Ndana ndana, e bo t̄ape mo bakid̄ya bejobo ko bene botu be t̄u d̄yene hene ke m̄oroku. ³⁴ Ke kon̄te, e nye b̄u Pol bene Silas k̄e no ke t̄u d̄yene k̄e nye bo med̄ye. A b̄a ne mesosa bud̄yate bene botu be t̄u d̄yene hene, keto a tikima temo ke yi Njambiye.

Botu be pesina josi ke soṅe bo ne

Pol bene Silas

³⁵ Ke misi ma pupo k̄e, e botu be pesina melepi tome botu be mesay ban lepo ken̄je mo bakid̄ya bejobo nde, a s̄oṅa bo ne Pol bene Silas. ³⁶ E nye nje lepo tom te nye Pol nde: «Botu be pesina melepi njesa men nde, mi s̄oṅa bo ne wune. Dete, ndana wune p̄indu kw̄a ne te.» ³⁷ Yasi wete, e Pol lepe nye botu be tomun bete nde: «Wuse me ne d̄iyo botu be Rom, ko beko dete, bo nya deti nde, bo njuru wuse ne njambala ke misi me bom̄o kine pa duwe to lepi na, kwan̄d̄ye wuse ken̄je ke jobo. Ndana bo ke kwad̄ye pun̄je wuse ke so. Ko yan̄a ti kelna dete na. Bo ne ṅguru wan nj̄aki soṅe bo ne wuse.» ³⁸ Botu bete yi bo tomma baka yokw̄a k̄e lepo dete nye botu be pesina melepi. Ke bo ma woko nde, Pol bene Silas me ne d̄iyo botu be Rom k̄e, e bo gwe wo bud̄yate, ³⁹ e bo teme k̄e ṅgweta ne bo. E bo pun̄je bo soṅe bo ne bo, ṅgweta sendi ne bo nde, bo kw̄an̄ jise ke moy d̄ya. ⁴⁰ Ke Pol bene Silas ma pundo ke t̄u jobo k̄e, e bo kw̄a k̄e ke yi Lidiya. Bo b̄en̄ma b̄en̄jon̄ ban mate. E Pol bene Silas kite bo. Ke kon̄te, e bo nje kw̄a.

¹ Pol bene Silas kwanma ne Anfiopolis, kwā sendi ne Apoloni nje kumo ke Tesalonik. Beyuden bā ne mbanjo mewesidya mate. ² E Pol nyiye ke mbanjo mewesidya ke meyesi me *Saba yitati nda yi nye dikima kelō kē. Bene bomō lepinama ke meyasi mete yi yo ketinate ke mekana me Njambiye kē, ³ nembē tedye nye bo nde, yo bā ndi nde, *Krist yākanḡwe sanḡwa ne mebone gwe nje womiye ke njoka bemun. E nye kē mbombu lepo nye bo nde: «Yesus te yi mi lepe kasi ne nye wune ko nye Krist.» ⁴ Baḡa bomō ke njoka te yeḡsama temo jaye yasi te yi Pol lepima kē, e bo nyiye ke njon ne bene Silas. Begrek budyate be dikima kano Njambiye baka nē budya kpsa boma kelma sendi dete.

⁵ Yasi wete, e Beyuden kele beya temo, e bo jeba baḡa botu be beya to be bā ke wowo kine misi mesay baka, wesidye bo kande njanḡwa yasi ke moy dya. E bo dya ne tululu ke tū Jason, sḡ Pol bene Silas, né bo bḡ bo kē nō ke mbombu bomō. ⁶ Nda bo tī dole bo kē, e bo nje kpatile Jason bene baḡa botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka kē nō ke mbombu nyanḡwe bomō be dya lepo ne men ke kwey nde: «Botu baka ma si potō mboko ke hene. ⁷ Bo dyanma sendi waka, e Jason jaye nde, bo dīy ke tū dyene. Bomō baka hene yeti ke beḡḡwe membonḡa me *Sesar na, bo kpāl lepo yan nde, wete kumande kete nde Yesus.» ⁸ Ke nyanḡwe bomō be dya nē ḡḡil hene ma wokō dete kē, e boku nyiye to yan. ⁹ Jason bene botu te bari be tikima temo ke yi Yesus Krist baka paḡma pa nye moni yī gbo ne lepi, e bo nje soḡe bo ne bo yeḡ. ¹⁰ Ke tu ma dya kē, e botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka kwanḡdye Pol bene Silas beke beke kenje Bere. Ke bo ma kumo mate kē, e bo kwā nyiye ke mbanjo mewesidya me Beyuden. ¹¹ Beyuden te be Bere bā ne kimō temo kwā be Tesalonik. Bo wokuma jaye Kimō Tom nedo ne temo yan hene. Bo dikima nembē yasi te yi bā ketinate ke mekana me Njambiye kē metu hene yī beḡe, simande melepi mete yi bo dikima lepo nye bo kē bā ne ḡḡbeḡ. ¹² Bomō budyate ke njoka yan tikima temo ke yi Kumande Yesus. Ke njoka Begrek sendi, baḡa budya kpsa boma nē budya bebam kelma sendi dete. ¹³ Yasi wete, ke Beyuden te be Tesalonik ma wokō nde, Pol ke lepo sendi melepi me Njambiye ke Bere kē, e bo nje njanḡwe yasi deḡe to bomō. ¹⁴ Dete, e botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baka kwanḡdye Pol nedo kenje pulo maḡ. Silas bene Timote nḡa tika yan ke Bere mate. ¹⁵ Botu bete be kḡ tikidye Pol baka bonma nye kumo nō ke Aten. E bo nje yokwe ne kokō kē Bere ne tomun te

yi Pol kenja Silas bene Timote nde, bo kēn dolō nye nedo.

Pol ke Aten

¹⁶ Ke ḡḡimō te yi Pol bā ke Aten ke ladya Silas bene Timote kē, temo ne tī be ne te na, keto dya te bā tondunate ne ḡḡbeḡ ne baḡa benjambiye bete yi bo tuyma kē. ¹⁷ Dete, e Pol diki lepina ke mbanjo mewesidya bene Beyuden nē botu bete be bā kano Njambiye baka. A dikima lepina sendi metu hene bene botu bete be nye dikima sanḡwa bene bo ke babal baka. ¹⁸ Baḡa nyanḡwe botu be duwā meyasi be bā ke njon baḡa bomō nde Beḡikuri nē ke njon baḡa nde Beḡoyisiye baka nḡa lepina sendi bene be Pol. E baḡa ke njoka yan lepe nde: «Budya ndambu ndambu lepi te yi mbam ko lepe kē, to te ne ḡḡe?» Ke baḡa ma wokō nda Pol bā ke lepo kasi Yesus, lepo sendi nde, bemun ta womiye kē, e bo lepe nde: «Deke nda a ke lepo kasi baḡa benjambiye dele.» ¹⁹ Ndana, e bo bḡ nye kē nō ke wete mbey nde Aropagi ke mbombu betomba be dya. E bo lepe nye nye nde: «Wuse ke kwadye duwe jonja tedya yasi te yi we tedye bomō ndana kē. ²⁰ Keto meyasi mete yi we lepe kē, wuse kete nda tu. Wuse ke kwadye biye to te.» ²¹ Ngbak ngbak hene be Aten nē beḡḡḡwe bete be dikima dīyo ke Aten baka dikima kwanḡdye ndi ḡḡimō yan ke lepina jonja meyasi nē ke wokuna jonja metom.

²² Ndana, e Pol teme ke mbombu betomba be dya lepo nde: «Wune botu be Aten, ke meyasi hene mi ke beḡe nde, wune nya temo yun hene ke kanna meyasi. ²³ Keto ke mi ma kendo ke dya dyan seḡḡile membey nē meyasi mete yi wune kane kē, e mi beḡe wete mbey nyena sadaka, bo ketima kete nde: «Mbey te yike, yo yi njambiye te yi bomō tī pa duwe ko.» Njambiye te yi wune kane kine duwe nye ko, yo Njambiye te ete yi mi lepe kasi ne ndana nye wune ko. ²⁴ Yo Njambiye te kuse mboko nē meyasi hene te yi dīye kete kē. Nye Kumande te e name dīyobo nē meneti. A tī jōḡnanḡwe ke membanjo mete yi bomō sume ne bo kē na. ²⁵ Sendi, kine yiḡa yaḡa te yi bomō yakama kelo nye nye na, keto kine yiḡa yaḡa mbet ne mbet ke bano nye na. Yo nye kele nde, bomō hene bēki ne jon. Yo nye nye bo sosu, nye bo meyasi hene. ²⁶ A kusuma mekando me bomō hene wule ndi ke mumō wete, nye bo mbey ke to meneti maka hene. A nya meḡḡimō nye bo, nye sendi bo njena me meneti mete yi bo ta dīyo kete. ²⁷ Njambiye kelma dete, né bomō sḡ nye, né bo boḡile dete, ta be yari, bo ta duwe nye. Ko dete, a ke keki mumō hene, ²⁸ keto yo nye kele nde, wuse bēki ne jon, wuse kēndi, be

homō. Baŋa homō be ketē mekana ke njoka yun baŋa dikima lepō nde: «Wuse sendi bono bene.»²⁹ Dete, ŋge wuse duwe nde, wuse bono be Njambiye, wuse ti taka nde, a ke bonna ne lor ho ne sumba ho ne tari te yi homō kwake beŋgwe metake mete yan ké na.³⁰ Ndana Njambiye yeti ke beŋgwe se ŋgimo te yi homō diyma kine duwe meyasi ké na. A ke pele ndana nye homō hene ke membey hene nde, bo yēnsangwe temo tiko beya mekele man,³¹ keto a pesima yeso te yi mo te yi nye tembidya ko ta peso melepi me botu be meneti maka hene ne ngbenj. A tedya gbate nye bo hene nde, yo mo te, keto a womiya nye soŋe ke njoka bemuŋ.»

³² Ke homō ma woko kasi womiya bemuŋ ké, ε baŋa nyete. ε baŋa lepe yan nde: «We ta nje kala lepō sendi lepi te nye wuse ke yiŋa ŋgimo.»³³ Dete, ε Pol kwā tiko bo.³⁴ Ko beko dete, baŋa homō ke njoka yan nyinma njon ne, tiko temo ke yi Kumande Yesus. Yo bā Denis te wete mo pesina melepi ke Aropagi bū wete nyari nde Damaris nē baŋa sendi.

18

Pol ke lepō Kimō Tom ke Kōreŋt

¹ Ke Pol ma si lepina ke mbombu betomba ke Aropagi ké, ε nye nje teme womete ke Aten kwā kē ke Kōreŋt.² Kumō mate, ε nye dole wete mbam nde Akilas, mo Beyuden. Bo jáki nye ke Pōŋ. Akilas bene nyari wene Pirisil dyanma wule Itali koko te ti pa kiko na, keto nyangwe kumande te yi bo jeŋa nde Kolod ko nya mbonja nde, Beyuden hene dūkwe ke Rom. ε Pol bū yotu nye Akilas bene nyari.³ Nda Pol bā ne kiya misi mesay bene bo ké, ε nye kē diyo ke yan kelo ne mesay mete. Bo dikima kelo metu ne to melambo.⁴ Ke yeso *Saba hene Pol dikima lepina ne saŋsaŋ nye homō ke mbanjo mewesidya, sá nje nde, Beyuden nē Begreŋ jáya lepi te yi nye dikima lepō ké.⁵ Ke Silas bene Timote ma dya wule Maseduwan ké, ε Pol nye sosu ne hene ke lepina Kimō Tom, tedye Beyuden nde, Yesus gbate *Krist, yoko yi Njambiye tokuma.⁶ Nda Beyuden bā ke lū dyambi ne nye toye nye ké, ε Pol kute melambo mene lepō nde: «Simbo soŋ yun bāl ke to yun, yo beŋa wune, yite ti beŋa se mi na. Mi ke tumo koŋ ndana ne wune kē ke yiŋa mekando.»⁷ ε nye pundē womete kē ke tū wete mbam nde Titus Yustus. Titus bā ke kano Njambiye, tū dyene bā ke keki mbanjo mewesidya me Beyuden.⁸ Wete mbam nde Kiripus ε bā diyo ne mbanjo mewesidya ko tikima temo ke yi Kumande Yesus bene botu be tū dyene hene. Sendi, baŋa homō be

Kōreŋt budyate be wokuma yasi te yi Pol lepima ké, tikima sendi temo ke yi Kumande Yesus. ε bo tōpe bo ke morōku.⁹ Ne tu ε Kumande Yesus lepe nye Pol ne nje te yi nyeno nde: «We ti kambi yaŋa na, ken mbombu yi lepō. We ti difi numbu na,¹⁰ keto mi ke koŋ yo. Kine mumo wete ne wete ta kpoke we na, keto mi ne homō budyate ke moy dya ke.»¹¹ Pol kwanŋya sew wete nē ŋgwende yitan jo wete ke Kōreŋt tedye homō melepi me Njambiye.

¹² Ndana, ε Beyuden sangwe ŋgin suŋgwe ne nye. ε bo bū nye kē no ke mbombu botu be pesina josi. Yo bā ke ŋgimo te yi botu be Rom tembidya Galiyoŋ kum ke Akay ké.¹³ ε bo lepe nde: «Mbam ko ke kelo nde, homō kân Njambiye kine beŋgwe membonga na.»¹⁴ Ke Pol ma diy bute numbu ké, ε Galiyoŋ lepe nye Beyuden nde: «Wune Beyuden, yo má beki yiŋa mejoso dele ho yiŋa nyangwe beya mekele, ma mi ne deti te yi leŋgwe meto ke melepi mete.¹⁵ Ma nda yo melombo ke gbela melepi keto medino nē kasi membonga mun ké, yite beŋa wune. Mi yeti ke kwadye peso mbe melepi mete yite na.»¹⁶ ε nye dudyē bo ke mbey pesina josi.¹⁷ Ndana, ε bo hene ngbo biye Sositen te kum mbanjo mewesidya me Beyuden, mende nye womete ke mbombu botu be pesina josi, Galiyoŋ kine bute numbu na.

Pol ke yokwe ne kōko kē

ke Anŋiyos ke Siri

¹⁸ Ke koŋte, ε Pol nje kwanŋye sendi budya metu ke Kōreŋt. ε nye nje jana ne benjoŋ ban be tikima temo ke yi Yesus Krist baŋa nyiŋe kuka bene Akilas nē Pirisil yi kē ke Siri, yite a ma si ke to ne ne kpoŋ ke Keŋkere yi tedye nde, a kinjama yaŋa.¹⁹ Ke bo ma dya ke Efes ké, ε Pol tike benjoŋ be kendi ne womete. ε nye kwā nyiŋe mbanjo mewesidya me Beyuden lepina bene bo.²⁰ Bo ŋgwetama ne nye nde, a pāŋ pa ya moŋo metu bene bo. Yasi wete, a ti jaye na.²¹ Ke koŋte, ε nye jana ne bo lepō nde: «Iŋge Njambiye jaye, mi ta basidye nje.» ε nye teme nyiŋe kuka ke Efes womete kwā.²² Ke nye ma kumo ke Sesare ké, ε nye piye ke kuka kē nyeno njon botu bete be tikima temo ke yi Yesus Krist baŋa. Ke koŋte, ε nye seliye kē Anŋiyos.

²³ Ke nye ma si kwanŋye moŋo metu mate ké, ε nye toke nje kwā ne meneti me Galasi nē Friji nye botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baŋa deti ke temo.

Apolos ke lepō Kimō Tom

ke Efes nē Kōreŋt

²⁴ Yo bā ne wete mo Beyuden nde Apolos. Bo jáki nye ke Aleksandiri. Apolos

ba ne jeh ndapi. A ba sendi ke duwe mekana me Njambiye budfyate. E nye teme wete yeso ke ke Efes. ²⁵ Bo tedya nye nje Baba Mboko ke jongwe dyene. A dikima nye temo ne hene ke yasi te yi nye kele ke. A dikima lepo tedye kasi Yesus nye bomo ne nje te. Yasi wete, a ba ke duwe ndi kwalo topuna bomo ke moroku te yi Jan dikima kelo ke. ²⁶ E nye lepina ke mbanjo mewesidya me Beyuden kine wo na. Ke Akilas bene Pisisil ma woko nye ke lepina ke, e bo bu nye ke tedye nje Njambiye kpsa tedfyate. ²⁷ Ke konje, e Apolos kwadye ke ke Akay. E benjon bene jaye keto mekana kenje botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist ke Akay baka nde, bo bon kine kimote. Ke nye ma kumo mate ke, e nye kame botu bete be Njambiye tedya bo ngikwa nde, bo jaya Yesus Krist baka budfyate. ²⁸ A kamma bo, keto a dikima lepo ne sarjan nye Beyuden ke misi me bomo nde, bo ke moy mejos. A tedya bo nde, Yesus nye *Krist bengwe yasi te yi ba ketinate ke mekana me Njambiye ke.

19

Pol ke lepo Kimō Tom ke Efes

¹ Ke ngimo te yi Apolos ba ke Korent ke, e Pol toke nje kwā ne membey mete yi ba ne nyangwe mekeki ke kumo Efes, dolo baña bomo be bengwe melepi me Yesus Krist baka mate. ² E nye diyē bo nde: «Ke ngimo te yi wune tikima ne temo ke yi Yesus Krist ke, Kimō Sisiñ njā ke yotu yun?» E bo yeñsa nye nye nde: «Ko na, wuse ti woke su kasi Kimō Sisiñ te na.» ³ E nye nje diyē bo nde: «Yo kwalo topuna bomo ke moroku te yen yi bo topuna ne wune ke?» E bo yeñsa nde: «Yo ba kwalo te yi Jan dikima kelo ke.» ⁴ E nye lepe nde: «Yo topuna botu bete be dikima yeñsa temo yi Jan dikima kelo ke. Jan dikima lepo nye bomo nde: «Wune tiki temo ke mo te e ta nje ke kon mbe ko, mo te yo Yesus.» » ⁵ Ke bo ma si woko melepi menori ke, e bo tope bo ke moroku ne dino Kumande Yesus. ⁶ Ke Pol ma kase mebo ke yotu yan ke, e Kimō Sisiñ nje ke yotu yan. E bo lepina ne yija menumbu punje melepi me Njambiye. ⁷ Bo ba hene nda bomo kamo jo yiba.

⁸ Ke mengwende yitati Pol dikima nyinje ke mbanjo mewesidya me Beyuden lepina nye bomo kine wo na. A dikima lepina nye bo ke kasi kando Njambiye nde, bo bengwe yasi te yi nye dikima lepo ke. ⁹ Ko beko dete, baña kelma daña meto kine kwadye jaye na. Bo dikima lepina beyate nye ngil bomo ke kasi nje jongwe te yi Kumande Yesus tedya ke. E Pol tike

bo soñe botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka ke njoka yan. A dikima lepina nye bo metu hene ke mbey kome Tiranus dikima tedye bomo yasi ke. ¹⁰ Yo kwanjama dete yaka mesew yiba. E bomo hene be dikima diyō ke Asi baka woke Kimō Tom Kumande Yesus. Yo ba Beyuden ne Begrek.

¹¹ Njambiye dikima kwā ne Pol yi kelo ne nyangwe mekele mete yi bomo ti pa bene ne toru na. ¹² E yo kele nde, bomo bon melambo ne mono pel mekando mete yi kpokuma yotu Pol ke molo ne botu bekon, e mekon dikasi siyo, e beya mesisiñ diki duwe ke yotu bomo.

¹³ Baña Beyuden bete be dikima kendo medya ne medya diki kelo ngā soñe ne beya mesisiñ ke yotu bomo baka bobma kelo mesay ke yotu botu bete ne dino Kumande Yesus. E bo lepe nye beya mesisiñ nde: «Mi ke lepo nye wune ne dino Yesus te yi Pol pele kasi ne ko nde: Wune pundu duwe ke yotu mo te yoko.»

¹⁴ Bono be Seva, bono bambam yitan jo yiba kelma dete. Seva ba wete nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye, a ba Beyuden. ¹⁵ Ke bo ma kelo dete ke, e beya sisiñ yeñsa nde: «Mi duwa Yesus, duwe sendi Pol, ma wune yun be nda?» ¹⁶ E mbam te e ba ne beya sisiñ ko nje biye bo nate bo tumbō hene. E bo sedye pundo ke ty sokere ne mepen ke yotu. ¹⁷ Bomo hene be dikima diyō ke Efes, ko Beyuden ko Begrek wokuma yasi te yi kwanjama ke. E bo hene gwe wo lukse dino Kumande Yesus budfyate. ¹⁸ Bomo budfyate be tikima temo ke yi Yesus Krist baka njā jaye mebeyo man, lepo sendi beya meyasi mete yi bo kelma ke ke misi me bomo. ¹⁹ Baña bomo be dikima kelo mekele me kifi baka njā ne mekana mete nje lodye ke misi me bomo hene. Bomo beñma nde, moni mekana mete kumma nda miliyon kamotan. ²⁰ Dete, Kimō Tom Kumande Yesus ba ke ke mbombu ne nyangwe deti.

Nyangwe menjangwe

ke kelna ke Efes

²¹ Ke kon meyasi menori, e Pol pese ke temo nde, a ta kwā ne Maseduwan kwā ne Akay kumo ke Yerusalem. E nye lepe nde: «Ije mi si ke mate, mi yangwe kumo sendi ke Rom.» ²² E nye tome bomo yiba be dikima kame nye ke mesay baka kenje ke Maseduwan, yo ba Timote bene Erast. E nye ne nguru wene tika kwandyē sendi yija mono metu ke Asi.

²³ Ke metu mete yite e yija nyangwe menjangwe kelna keto kasi nje jongwe te yi Kumande Yesus tedya ke. ²⁴ Wete mbam nde Demiturus, mo tuyna meyasi

ne sumba dikima tuyo yekambiye mbanjo wete njambiye nde Artemis. Dete, botu be mesay bene dikima be ne budya moni. ²⁵ E nye jeba botu be mesay bene wesidyé bo bene banja botu bete be dikima kelo kiya mesay mete baka lepo nye bo nde: «Wune njonj, wune duwa nde, wuse jónnanngwe kimote keto mbelo te yike. ²⁶ Ndana wune ke beje woko sendi nde, Pol te yoko ma si kelo nde, budya bomó bengwe yasi te yi nye lepe ké. Yeti ndi waka ke Efes na, ko ke poku meneti me Asi hene, a ma si nye bo yinja menngite lepo nde, benjambiye bete be bomó kwake ne mebo man baka yeti gba benjambiye na. ²⁷ Lepi te yakama kelo nde, mesay musu gwáki mesenngwe, kelo sendi nde, bomó bésila mbanjo Artemis te nyangwe njambiye wusu e nyari ko. Yo yakama kelo sendi nde, meluksa me nyangwe njambiye wusu ko yi bomó be Asi nê botu be meneti hene kane ko síy.» ²⁸ Nge bomó ma woko melepi menori ké, e bo woke ngambi budyate. E bo kembidyá lepo nde: «Artemis te e botu be Efes nyangwete!» ²⁹ Ndana, e bomó hene be ne kamtana ke dya, e bo ngbo sedye nambe Gayus bene Aristark kè nò ke mbey kome botu be dya dikima wesidyá ké. Gayus bene Aristark ba botu be Maseduwan, bo ba ke njonj kendi Pol. ³⁰ Pol kwadya punje yotu ke ngil bomó, e botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka sunje nye. ³¹ Baña nyangwe botu bete be dnye ne meneti me Asi be ba besó be Pol baka tomma mumó kè lepo nye nye nde, a ti bofa kè ke mbey kome bomó dikí wesidyá ké na. ³² Bomó dikima lepo meyasi dele dele, keto menjangwe kwanjma to te. Dete, sulo bomó ti be ke duwe to mewesidyá man na. ³³ Ndana, e bo dale wete mbam nde Aleksandere sonje ke moy ngil. Beyuden dikima puso nye kenje mbombu. E nye pepidyé bo nye ngil bomó nde, bo diy ne sem. A kwadya lepina yi nembe ne to yasi te yi kwanjama ké. ³⁴ Yasi wete, ke bomó ma duwe nde, nye Beyuden ké, e bomó hene ngbo kembidyá nde: «Artemis te e botu be Efes nyangwete!» Bo dikima kembidyá dete kumo nda hawa yiba.

³⁵ Ke konje, e mo te e dikima keto meyasi ko nje wedyé metemo man lepo nde: «Wune botu be Efes, yo nda ke ndekima nde, yo Efes bakidyé mbanjo nyangwe njambiye te Artemis ko? Yo nda ke ndekima sendi nde, yo Efes bakidyé yasi te yi wulma dyobo balo ké? ³⁶ Bomó hene ma duwe yo, dete wune wedyá metemo wo nyamo ne pi. ³⁷ Keto wune bonjama botu baka nje nò, yasi wete, bo ti kpoke yinja yanja ke moy mbanjo me benjambiye busu na, ho lepo yinja lepi

gbutu sungwe ne njambiye wusu e nyari ko na. ³⁸ Nge be nde, Demiturus nê botu be mesay bene ne melepi sungwe ne wete mumó, mbey pesina melepi nê botu be pesina melepi kete, bo kên putuna mate. ³⁹ Nge be nde, wune ne yinja melepi sendi, bo ta kombile yo ke mbombu botu bete be dnye ne mesay mete baka. ⁴⁰ Wuse dny ne soso ke yasi te yi kelnama muka ké, ma bo me nje ndeye wuse lepo nde, wuse desa to bomó sungwe ne bekum be dya. Keto kine to lepi wete ne wete yi wuse yakama pile keto mewesidyá mete yike na.» ⁴¹ Ke nye ma si lepo dete ké, e nye lepe nye bomó nde, bo síki duwe.

20

Pol ke lepo Kimó Tom ke Maseduwan

nè ke meneti me Begrek

¹ Ke nyangwe menjangwe menori ma si siyo ké, e Pol wesidyé botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka kite bo nye bo deti ke temo. Ke konje, e nye jana ne bo kwá kè Maseduwan. ² A kendima ke Maseduwan nye budya menngite nye botu bete be bengwe melepi me Yesus Krist baka. Ke konje, e bo nje kwá kumo ke meneti me Begrek. ³ Pol yama ngwende yitati mate. Ke ngimo te yi nye kwadya by kuka yi kè nò Siri ké, e nye woke nde, Beyuden ma lebiye nye. Ndana, e nye pese nde, a ta yokwe ne koko nje kwá ne Maseduwan. ⁴ Sopater te monó Pirus te mo Bere ka kè tikidyé nye, nje by Aristark bene Sekundus te botu be Tesalonik nê Gayus mo Derbe nê Timote nje by sendi Tisik nê Torofim te botu be Asi. ⁵ Botu baka kwanjma mbombu kè ladye wuse ke Turuwas. ⁶ Wuse njá teme su by kuka ke Filipi ke konj jeso dyena memampa te yi kine ngá kete ké. He yama metu yitan ke nje, e wuse nje kumo ke Turuwas dolo bo, e wuse nje ya metu yitan jo yiba womete.

Pol ke womiye Etis

⁷ Ke yeso sondi ma dya ké, e wuse wesidyá yi dnye medye me Njambiye. Misi pupé Pol ba ne kendi. Dete, e nye lepina nye botu bete be wesidyama baka. A lepinama ne ndenngelen kumo bembe tu. ⁸ Melambo ba budyate ke mbey kome wuse wesidyama ke wete tongari ke ty kwey ke njenate. ⁹ Wete monó gwanjo nde Etis ba metidyé ke wunda. E nye kwá ne nyangwe jako ke ngimo te yi Pol ba ndi ke lepinama kè nò mbombu ké. E nye ketiye mate ke tongari yitatite ke kwey balo ke meneti, keto jako kwanjma nye ke misi. Ke bo ma kè kanje nye ké, bo dól, a ma gwe. ¹⁰ E Pol piye butuma ke to ne wuse nye lepo nde: «Wune ti gwaki kanj yanja na, keto sosu ne

ndi kete.» ¹¹ Ke kɔŋte, ε Pol nje bendo yokwe kɛ mate. ε nye leke mampa kwɔ dɛye, lepina sendi kikwe kumo njenameno. Ke kɔŋte, ε nye nje take kendi kwɔ. ¹² Bo boŋma mono gwanjo ko ne jon nje no. ε temo bomo hene weye ne fem.

Pol ke teme Turuwax kɛ Mile

¹³ ε wuse kwɔ su mbombu ne kuka kumo Asos. Yo mate yi wuse yakanɔwe by Pol, keto nye ne nguru wene pesima nde, a ta kwɔ ne ne ngindi ne kol. ¹⁴ Ke nye ma nje dolo wuse ke Asos kɛ, ε wuse nje nyinje nye ke kuka kumo no Mitilen. ¹⁵ ε wuse nje teme womete kwɔ. Misi pupɛ, ε wuse kume ke keki wete kiringira nde Kiyos. Ya tu wete ke kɔŋte, ε wuse kume ke wete kiringira nde Samos. Misi pupɛ te, ε wuse kume ke Mile. ¹⁶ Keto Pol pesima nde, a ta kwɔ ke Efes kine teme na. A pesima dɛte, kambɔ a me nje dimbidye ngimo ke Asi, keto a bɔ ke kwadye kwɔ beke beke, simande yeso Pantekot yakama dolo nye ke Yerusalem.

Pol ke lepina nye betomba be mbanjo

mewesidya te yi Efes

¹⁷ Ke ngimo te yi Pol bɔ no ke Mile kɛ, ε nye tome bomo kenje ke Efes kɛ jeba ne betomba mbanjo Njambiyɛ. ¹⁸ Ke bo ma dya dolo nye kɛ, ε Pol lepe nye bo nde: «Wune ne nguru wun ke duwe nda yi mi jonnama no sine wune kande ke yeso te yi mi dyanma no ke Asi kɛ. ¹⁹ Mi kelma mesay me Nyangwe Kumande kine bendidyɛ yotu yi lepo nde, mi yanɔ na. Mi kelma mesay ne misidyɛ ke misi ke moy mebone mete yi Beyuden dikima kelo ne mi ke ngimo te yi bo dikima ngombile ne mi kɛ. ²⁰ Wune ke duwe sendi nde, mi lepima meyasi hene te yi yakama kame wune ke jonye kine sodye yanɔ na. Mi lepima meyasi hene, tedye sendi wune meyasi ke misi me bomo nɛ ke moy metu mun. ²¹ Mi pelma nye Beyuden, pele sendi nye Begrek nde, bo yɛnsangwe temo jaye Njambiyɛ, tiko sendi temo ke yi Kumande wusu Yesus. ²² Ne bɛŋa, ndana Kimɔ Sisij ke jeliye mi nde, mi kɛn ke Yerusalem. Mi yeti ke duwe yasi te yi ta dya mi mate kɛ na. ²³ Yasi wete, ke medya hene te yi mi kwɔ te, Kimɔ Sisij ke kande tedye mi nde, mepoka nɛ nyangwe mebone ke ladye mi. ²⁴ Ko beko dɛte, mi yeti ke kambidya ne jonye dyembe nda yo yinɔ sulna yasi na. Siya yasi te yembe ndi nde, mi kum ke njena yasi te yi mi yakanɔwe kelo kɛ, sidye mesay te yi Kumande Yesus nya mi kɛ. Mesay mete, yo lepina Kimɔ Tom nde, Njambiyɛ ne ngikwa. ²⁵ Mi kwanma beŋe wune hene pele meyasi nye wune ke kasi *Kando Njambiyɛ. Ma ndana, mi

duwa nde, wune ti beŋe se mbombu mbe na. ²⁶ Yori yi mi kombile lepo nye wune ndana nde, ke njoka yun hene, nge wete mumo nje yambile, yite ti bɛŋa se mi na. ²⁷ Keto mi ma si lepo meyasi hene te yi Njambiyɛ sima si kombile kɛ nye wune, mi ti sodye yinɔ yanɔ kete na. ²⁸ Wune kombila bakidyɛ meyotu mun, bakidyɛ sendi ngil bomo hene be Kimɔ Sisij nya wune mesay me bakidya yan baka. Wune bakidya njon botu bete be tikima temo ke yi Njambiyɛ baka kimote. Njambiyɛ kolma njon botu bete ne mekiyo me mono wene. ²⁹ Mi duwa nde, beŋgwey ta nyinje ke njoka yun ke kɔŋ mbe. Bo ti tiko ngil ne te na. ³⁰ Sendi, ke njoka yun ne nguru wun banɔ bomo ta teme lepo melepi me ja yi dule ne botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baka nyinje ke njon yan. ³¹ Dete, wune pem yasi. Wune taka nda yi mi dikima nye wune hene mengite tu nɛ yeso ne misidyɛ ke misi ke mesew yitani kɛ. ³² Ndana, mi ke diyɛ Njambiyɛ nde, a bakidya wune nda yi Kimɔ Tom ne lepe nde, a ne ngikwa kɛ. Yo nye yakama nye wune deti, nye sendi wune meyasi mete yi nye kpoma nye bomo bene hene be nye tokuma baka. ³³ Mi ti bosa moni ho lor ho melambo me wete mumo na. ³⁴ Wune ne nguru wun ke duwe nde, mi kelma mesay ne mebo membe yi jonna no, jonye sendi botu bete be mi bɔ sine bo baka. ³⁵ Mi tedya wune ke meyasi hene nde, wune kel mesay deti yi kame ne botu be koso take melepi mete yi Kumande Yesus ne nguru wene lepima nde: «Nɛ mo te ε nye mumo yasi, nɛ yoko ε by boŋgo ko, yoko ε nye ko ta by mekombila.»

³⁶ Ke Pol ma si lepina dete kɛ, ε nye kuse meboŋ ke meneti ngweta ne Njambiyɛ bene bo hene. ³⁷ ε bomo hene lele budyate wuse nye dulo nombu ne. ³⁸ Bo bɔ ne budya metake ke lepi te yi nye lepima nde, bo ti beŋe se mbombu ne kɛ. Ke kɔŋte, ε bo kɛ tikidyɛ nye ke mbey bendina kuka.

21

Pol ke yokwe kɛ Yerusalem

¹ Ke kɔŋte, ε wuse nje tiko bo nyinje kuka take nje ne ngben kumo ke Kos. Misi pupɛ, ε wuse kume ke Rod. ε wuse nje kwɔ womete kumo ke Patara. ² Wuse dolma wete kuka mate ke kɛ Fenisi, ε wuse nyinje yo kwɔ. ³ Ke wuse ma kumo ke keki Sipre kɛ, ε wuse tike yo pulo gare take nje Siri kendo ngboso kuka ke Tir; keto yo bɔ nde, bo sona memapi womete.

⁴ Wuse dolma botu bete be beŋgwe melepi me Yesus Krist baka mate, ε sine bo ya metu yitan jo yiba. ε Kimɔ Sisij kele nde, bo lepi nye Pol nde, a ti bofa bendo

kè pe Yerusalem na. ⁵ Ke metu mete ma si kwà ké, é wuse teme toke nje kwà. É bo hene kè tikidyé wuse ke njena dya bene boma ban nè ònò ban. Kumò ke goj man, é wuse wuse mebon ke meneti ngweta ne Njambiye. ⁶ Ke konje, é wuse jana ne bo nyinje kuka, é bo yokwe kè dya.

⁷ Wuse temma Tir kwà duku ne duku kumò ke Tolemays. Wuse piya womete nyenò benjon busu ya tu wete sine bo. ⁸ Misi pupè é wuse kwà kumò Sesare nyinje tɔ Filip dolo mbey womete. Filip bɔ mɔ lepina Kimò Tom. A bɔ sendi ke njoka bembam yitan jɔ yiba bete yi bo tokuma ke Yerusalem baka. ⁹ A bɔ ne ònò boma yini, bo bɔ bindite. Bo dikima punje melepɔ me Njambiye. ¹⁰ Wuse kwanɔɔya monò metu womete. É wete mɔ punja melepɔ me Njambiye nde Agabus dya wule Yuda. ¹¹ É nye nyinje tɔ dolo wuse bɔ kanda Pol woto ne mekol nè mebo mene ne nguru wene lepo nde: «Kimò Sisin ke lepo nde: Beyuden ta woto sa kanda ke ðeke ke Yerusalem kanje nye nye botu bete be yeti Beyuden baka.» ¹² Ke wuse ma woko ðete ké, é sine botu bete be bɔ womete baka ngweta ne Pol nde, a ti ken Yerusalem na. ¹³ Yasi wete, é nye lepe nde: «Wune léɔ nge? Wune tékwe yotu mbe, keto yasi te nda? Ke yembe, bo ta be ke woto mi, yeti ndi yite siye na, mi ta be ke sangwa ne soj ke Yerusalem keto ðino Kumande Yesus.» ¹⁴ Nda yi nye ti kwadye woko ké, é wuse wadya kwà lepo nde: «Nyangwe Kumande kél nda yi nye kwadye.» ¹⁵ Ke konje, ke wuse ma si kwanɔɔye monò metu womete ké, é wuse kombile meyasi musu toke kendi yi kè Yerusalem. ¹⁶ Banja botu bete be ðengwe melepɔ me Yesus Krist ke Sesare baka kɔ tikidyé wuse. Bo ðonja wuse kè tedye mbey jakò ke yasi wete mbam nde Nasòn, mɔ Sipre. Yo me njombu yanja yi nye ðengwe ne melepɔ me Yesus Krist ké.

¹⁷ Ke wuse ma dya ke Yerusalem ké, é benjon busu bɔ wuse ne mesosa. ¹⁸ Misi pupè é sine be Pol kè ke yi Jak. É ðetomba mbanjo Njambiye nje sendi womete. ¹⁹ Ke Pol ma si nyenò bo ké, é nye yekidyé tande meyasi hene te yi Njambiye kelma ke yinja mekandò ke mesay mete yi nye nya nye ké. ²⁰ Ke bo ma si woko meyasi mete yi Pol yekidyé ké, é bo lukse Njambiye. É bo nje lepo nye nye nde: «Man wusu, ðena nde, Beyuden ðetomay ðetomay ma tiko temò ke yi Yesus Krist. Bo hene ke nye sosu ke ðengwa membonja me Moyisi. ²¹ Bo wokuma nde, we ke tedye Beyuden hene be ðiye ke tombo ke njoka yinja mekandò baka nde, bo léɔ membonja me Moyisi, bo ti pesi ònò ban be bembam na, bo ti ðengwe sendi metumbu musu na. ²² He ta

kelo nan? Bo ta woko nde, we dyanja, yite kine meso na. ²³ Dete, kelo yasi te yi wuse ta lepo nye we ké. Wuse waka ne bembam yini be kinjama yotu yan baka. ²⁴ Bonjo bo, weya sembo wune bo, nè we nyéki bo yasi te yi bo diyé bo ké, nè bo ké meto man. Dete, bomò hene ta duwe nde, yasi te yi bo wokuma ke kasi yo ké, yo ja. Kelo ðete, né bo duwe nde, we sendi ke kendò ne ngben ðengwe membonja me Moyisi. ²⁵ Yasi wete, ke kasi botu bete be yeti Beyuden be tikima temò ke yi Yesus Krist baka, wuse pesima, é wuse kete mekana kenje bo nde, bo ti kpoka dya njay te yi bo kele ne sadaka nye banja benjambye ké na. Bo ti dyaki mekiyo me nyamo na, ho dya nyamo te é gwe gbongi kò na. Sendi, ðiyo mbam bene nyari ti ðenngwe kine gwaki ke njoka te na.»

²⁶ Ndana, é Pol bɔ bembam baka yini kwà nò. Misi pupè é nye weya sembo nda bo sendi. É bene bo nyinje ke mbanjo Njambiye. É nye lepe yeso te yi meweya mesembo ta siyo kete ké, yo sendi yeso te yi mumò hene ke njoka yan ta nye sadaka te yene ké.

Bo ke biye Pol ke mbanjo Njambye

²⁷ Ndana, metu yitan jɔ yiba te bukwa ne mbet, né yo siy, é Beyuden bete be wulma Asi baka seme Pol ke moy mbanjo Njambye. É bo sesidyé ngil bomò hene, é bo kembidya kè biye ne Pol lepo nde: ²⁸ «Wune botu be Isarayel, ne njáki dɔ. Mɔ te é lepina beyate ne kandò su nye bomò hene kè nò kò, éko. A ke lepina beyate sunjwe ne membonja me Moyisi, lepina sendi beyate yi wunjwe ne mbey te yike. A kɔ mbombu nyinje Begrek ke mbanjo Njambye yi wunjwe ne mbey te yike yi ne kiyo ké.» ²⁹ Bo lépi ðete, keto ne mbombu bo ðenja Torofim te mɔ Efes bene Pol ke moy sɛ, é bo take nde, Pol ðonja nye kè nò ke mbanjo Njambye.

³⁰ É ndingele dya hene be ne kamtana. É bomò sesidyé kè wesidyé ke mbey wete. É bo biye Pol kpatile nye punje ke moy mbanjo Njambye kwà ðibo menumey nedò ke konje. ³¹ Nda bo bɔ ke sɔ nje te yi wo nye ké, é nyangwe kum besoja é dikima ðiyo ne besoja tomay kò woke nde, menjangwe ke moy Yerusalem hene. ³² Ndana ndana, é nye bɔ besoja nè ðekum besoja bete be bɔ ðiyo ne besoja gomay gomay baka kè nò ne soko. Ke bomò ma ðene nyangwe kum besoja nè besoja ké, é bo ndule mendina Pol. ³³ Ndana, é nyangwe kum besoja kè ke keki Pol biye nye lepo nde, bo wòtu nye ne kol sumba yiba. Ke konje, é nye diyé nde, Pol mɔ dya te yen, a kél say te nda, a kelma nge? ³⁴ Botu bete be wesidyama baka dikima

kembidya lepo meyasi dele dele. Nyangwe kum besoja ti be ne deti te yi biye to lepi na keto budya medun. Dete, e nye lepe nde, bo bon Pol ke no ke nyangwe tu besoja. ³⁵ Ke Pol ma kumo ke mbey kome bomo hende nyinje ne nyangwe tu besoja ke, e besoja sobe nye keto temo bomo ba ne jonjon, ³⁶ sendi, keto ngil dikima bengwe bo. Bomo dikima kembidya lepo nde: «Soja wuse dyan ke misi.»

Pol ke yensa lepi te yene

nye ngil bomo

³⁷ Ke ngimo te yi bo ba ke nyinje Pol ke moy nyangwe tu besoja ke, e Pol lepe nye nyangwe kum besoja nde: «Mi yakama lepo yina yasi nye we?» E nyangwe kum besoja lepe nye nde: «Ase, we ne duwe lepina numbu Grek? ³⁸ We yeti mo Ejipt ko e desa to bomo ke metu te yike, bu botu be wona bomo tomay yini nyinje ne liko ko na?» ³⁹ E Pol yensa nde: «Mi Beyuden, gwanjo Tars ke Silisi. Dya dyembe nyangwe dya. Mi ke ngweta ne we nde: Tiko, ne mi lepina nye bomo.» ⁴⁰ E nyangwe kum besoja jaye. E Pol teme ke gere gere mbey nyinja tu pepidye bo nye bomo nde, bo diy ne sem. E bomo diy ne gbilik. E Pol bu lepi ne numbu Hebere lepo nde:

22

¹ «Wune njon, wune besangwe bembe, wune lengwe meto ke yasi te yi mi ta lepo ndana nye wune ke, ne wune duwe nde, mi ti kele yina beya yaja na.» ² Ke bo ma woko nde, a ke lepina nye bo ne numbu Hebere ke, e bo ke mbombu diy ne gbilik ko wati na.

³ E nye lepe nde: «Mi Beyuden, bo jaki mi ke Tars ke Silisi, yasi wete, mi doku waka ke Yerusalem. E mi jeke yasi ke nji mekol me Gamaliyel. E nye tediye mi meyasi bengwe ndi membonga me besanmbambo busu. Mi kwadya kelo mesay nye Njambiyi ne temo mbe hene ndi nda wune hene muka. ⁴ Mi tedya botu bete be bengwe nje Kumande Yesus baka nyangwe mebone wo bo woto bembam ne bomari nyinje bo ke jobo. ⁵ Nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiyi ne njon betomba hene yakama jaye ke numbu mbe. Bo sendi, bo nya mi mekana, ne mi kenje bemañ busu be Damas yi ke biye bomo, ne mi wotu bo yokwe nje no Yerusalem nje tediye bo mebone.»

Pol ke yekidye nda yi nye yensama

ne temo ke

(Bt 9 ne 26)

⁶ «Dete, wete yeso e mi toke nje kwa. Ke ngimo te yi mi ba ke wuta ne Damas

ke, semo semo, ke poku bembe yeso e yina nyangwe mejasi wule kwey pano ke mbey te yi mi ba kete ke. ⁷ E mi bale ke meneti, e mi woke yina men ke lepo nye mi nde: «Sol, Sol, we tedya mi mebone keto nge?» ⁸ E mi diy nde: «Nyangwe Kumande, yo we nda?» E men lepe nde: «Yo mi Yesus te e Nasaret. Yo mi mo te yi we tediye nye mebone ko.» ⁹ Botu bete be sine bo ba baka beñma mejasi kimote, ko dete, bo ti woke men mo te e ba ke lepina ko na. Ndana, e mi lepe nde: «Mi kel ba nan, Nyangwe Kumande?» ¹⁰ E Kumande Yesus lepe nye mi nde: «Tema, ken ke Damas, bo ta lepo yasi hene te yi Njambiyi ma peso nde, kelo ke mate nye we.» ¹¹ Nda yi mi ti be ke beñna se keto ngungudye mejasi mete ke, e botu bete be sine bo ba baka nje biye mi ke bo kumo no Damas.

¹² «Yo ba ne wete mbam mate nde Ananiyas, a dikima kano Njambiyi nda yi membonga musu tediye ke. Beyuden hene be dikima diy ke Damas baka dikima jaye nye. ¹³ E nye nje teme dolo mi lepo nye mi nde: «Sol manmbe, beñangwe ne koko.» Ndana ndana, e misi membe butuna, e mi beñe nye. ¹⁴ E nye lepe nde: «Njambiyi te e besanmbambo busu tokuma we, ne we duwe yasi te yi nye kwadye ke, ne we beñ mo mesay wene e ne ngben ko, woko sendi yasi te yi nye ta lepo ke. ¹⁵ Keto we ta lepo gbakasi ke kasi ne ke mbombu bomo hene yi lepo yasi te yi we beñna ne yi we wokuma ke. ¹⁶ We ladia sendi nge ndana? Tema, jaya nde, bo topa we ke moroku, ne Njambiyi soñ mebeyo mo ne dino Nyangwe Kumande.»

¹⁷ E Pol ke mbombu lepo nde: «E mi nje yokwe nje Yerusalem. Mi ba ke ngweta ke mbanjo Njambiyi, e yaja dya mi nda nyeno. ¹⁸ Yo nde, mi beñna Kumande Yesus, e nye lepe nye mi nde: «Jewo, jisa ke Yerusalem ndana ndana, keto bo ti jaye yasi te yi we ta lepo ke kasi mbe ke na.» ¹⁹ E mi yensa nde: «Nyangwe Kumande, bo ne nguru wan ke duwe nde, mi dikima ke ke mbanjo mewesidya me Beyuden, kelo nde, bo nyinja botu bete be tikima temo ke yo baka ke jobo, njuro sendi bo ne ngbasi. ²⁰ Mi ba sendi kete kome bo woma ne Iten ke. A dikima lepo meyasi mete yi nye duwa ne ngbak ngbak ke kasi yo. Mi jayma yasi te yi bo kelma ne nye ke. Yo mi bakidye melambo me botu bete be woma nye baka.» ²¹ E Kumande Yesus lepe nye mi nde: «Tema kwa, keto mi ta tomo we kenje londunate ke yi yina mekando.»

²² Bomo lengwa meto ke yasi te yi Pol lepima ke kumo komete, e bo kembidya lepo nde: «Kwalo mumo te yoko ti diy ke to meneti na! Yo yeti kimote nde, a

dɔy nɛ jɔŋ na!» ²³ Bo kembidyama sɔrɛ melambɔ man bɛtɛ, wukɛ ŋgbutu nyanjɛ kenjɛ kwey. ²⁴ Ɛ nyangwɛ kum bɛsɔja lɛpɛ ndɛ, bo nyɪnja Pol kɛ mɔy nyangwɛ tɔ bɛsɔja, njuro nɛ nɛ njambala, na pil nɛ to lɛpi, nɛ nɛ nɛ duwɛ to tɛ yi bɔmɔ kembidyama sunɔwɛ nɛ Pol kɛ. ²⁵ Kɛ bo ma wɔtɔ nɛ, nɛ bo njuru kɛ, ɛ Pol lɛpɛ nɛ kum bɛsɔja tɛ ɛ dɪkima dɔy nɛ bɛsɔja gomay ɛ bɔ wometɛ kɔ ndɛ: «'Bo nɛ wunɛ dɛti tɛ yi njuro mɔ tɛ ɛ mɛ mɔ Rom kɔ kinɛ pa jɔsɛ nɛ na?» ²⁶ Kɛ kum bɛsɔja tɛ ma wɔkɔ dɛtɛ kɛ, ɛ nɛ kwɔ kɛ lɛpɔ nɛ nyangwɛ kum bɛsɔja ndɛ: «Wɛ ta kelɔ nan? Mbam kɔ mɛ mɔ Rom.» ²⁷ Ɛ nyangwɛ kum bɛsɔja nɛ dolɔ Pol diyɛ nɛ ndɛ: «Lɛpɔ nɛ mi, wɛ mɛ mɔ Rom?» Ɛ Pol jayɛ ndɛ: «J.» ²⁸ Ɛ nyangwɛ kum bɛsɔja lɛpɛ ndɛ: «Mi kwanɔɔya bɔɔɔya mɔni yɪ bɔmɔ nɛ dɔy mɔ Rom.» Ɛ Pol lɛpɛ ndɛ: «Mi jadya mbɛ nɛ dɔy tɛ.» ²⁹ Ndana ndana, ɛ botu bɛtɛ bɛ diyama njuro nɛ ndɛ, na pil to lɛpi baka si jɛsɛ. Kɛ nyangwɛ kum bɛsɔja ma duwɛ ndɛ, Pol mɔ Rom kɛ, ɛ nɛ gwe wɔ, ketɔ a lɛpima ndɛ, bo wɔtu nɛ.

Pol kɛ mbɔmbu nyangwɛ

jɔsi Beyuden

³⁰ Nyangwɛ kum bɛsɔja kwadɔya duwɛ to lɛpi tɛ yi Beyuden bɔ sunɔwɛ nɛ Pol kɛ. Dɛtɛ, misi pupe ɛ nɛ lɛpɛ ndɛ, bo wɔnja mekɔl mɛtɛ yi bo wotuma nɛ nɛ kɛ sɔŋɛ. Ɛ nɛ lɛpɛ nɛ bekum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nɛ Njambiye nɛ bɔmɔ hɛnɛ bɛ bɔ kɛ nyangwɛ jɔsi Beyuden baka ndɛ, bo wɛsɔɔnyangwɛ. Ɛ nɛ lɛpɛ ndɛ, bo bɔŋ Pol nɛ tɛmbidyɛ kɛ mbɔmbu yan.

23

¹ Ɛ Pol kanɛ misi bɛŋɛ nɛ botu bɛ nyangwɛ jɔsi Beyuden nɛ ŋŋɔŋ lɛpɔ ndɛ: «Wunɛ njɔŋ, kumɔ ndana, kɛ jɔŋwɛ dɔyɛmbɛ tɛmɔ mbɛ nɛ tɛ kinɛ yanɔ kɛ njangwɛ mi kɛ njɔka mbɛ sinɛ Njambiye na.» ² Ɛ Ananiyas tɛ nyangwɛ kum botu bɛ nyɛna sadaka nɛ Njambiye lɛpɛ ndɛ, bo mɛnda Pol kɛ numbu. ³ Ɛ Pol lɛpɛ nɛ nɛ ndɛ: «Njambiye ta mɛndɛ sendi wɛ. Wɛ nda gunɔ tɛ yi bo nɛ kɔnɔ ketɛ kɛ. Wɛ wɔmɛri kɛ dɔy ndɛ, nɛ wɛ jɔsɛ mi bɛŋwɛ mɛmbɔŋga. Yasi wɛtɛ, wɛ kɛ yanɔgile mɛmbɔŋga. Wɛ kɛ lɛpɔ ndɛ, bo mɛnda mi.» ⁴ Ɛ botu bɛtɛ bɛ bɔ wometɛ baka lɛpɛ nɛ Pol ndɛ: «Wɛ kɛ toye nyangwɛ kum botu bɛ nyɛna sadaka nɛ Njambiye, mɔ tɛ ɛ Njambiye tɛmbidyɛ kɔ.» ⁵ Ɛ nɛ yɛŋsa ndɛ: «Wunɛ njɔŋ, mi tɪ duwɛ ndɛ, yo nyangwɛ kum botu bɛ nyɛna sadaka nɛ Njambiye na. Ketɔ yo ketinate kɛ mekana mɛ Njambiye ndɛ: <Wɛ tɪ lɛpinangwɛ bɛyate nɛ kum dɔya dɔy na.> »

⁶ Nda Pol duwɔ ndɛ, kɛ njɔka botu bɛtɛ bɛ bɔ wometɛ baka yo bɔ nɛ mɛnjɔŋ yɪba, *Besadusɛ nɛ *Befarisɛ, ɛ nɛ lɛpɛ nɛ mɛn kɛ kwey kɛ nyangwɛ jɔsi Beyuden ndɛ: «Wunɛ njɔŋ, mi kɛ njɔŋ Befarisɛ. Botu bɛtɛ bɛ jama mi baka kɛ njɔŋ Befarisɛ. Mi ndana kɛ jɔsi ketɔ lɛpi tɛ yi bɔmɔ bɛ nɛ bɪbɪna tɛmɔ ketɛ ndɛ, bɔmɔ ta womiye kɛ.» ⁷ Kɛ nɛ ma lɛpɔ dɛtɛ kɛ, ɛ mɛtandɔ dɔy kɛ njɔka Befarisɛ bɛnɛ Besadusɛ, ɛ bo baka. ⁸ Besadusɛ lɛpi yan ndɛ, bɛmun tɪ womiye na, sendi, kinɛ bɛjaki na kinɛ yɪna ndɛ sisɪn na. Befarisɛ kɛ jaye yan ndɛ, bɛmun tɪ womiye, bɛjaki ketɛ, sendi sisɪn ketɛ. ⁹ Ɛ nyangwɛ mɛtandɔ bɛ ketɛ. Ɛ bɔŋa botu bɛ ketina mɛyasi bɛ bɔ kɛ njɔŋ Befarisɛ baka tɛmɛ sɛŋɛ kutudɔya ndɛ: «Wusɛ yeti kɛ bɛŋɛ yɪna mɛjɔsɔ kɛ yotɔ mbam kɔ na, simandɛ yɪna sisɪn ho wɛtɛ jaki Njambiye lɛpinama nɛ nɛ bɔ.» ¹⁰ Mɛtandɔ njɔ dɔkɔ kwɔ to tɛ. Ɛ nyangwɛ kum bɛsɔja gwe wɔ ndɛ, bo ta nyalo Pol ndana. Ɛ nɛ lɛpɛ nɛ bɛsɔja ndɛ, bo kɛn kɛ bɔ Pol sɔŋɛ kɛ njɔka bɔmɔ kɛ nɛ nɛ kɛ nyangwɛ tɔ bɛsɔja.

¹¹ Nɛ tu ɛ Kumandɛ Yesus punde kɛ to Pol lɛpɔ nɛ nɛ ndɛ: «Wɛ tɪ kambɪ yanɔ na, nda wɛ lɛpima yasi tɛ yi wɛ duwɔ gbate kɛ kasi mbɛ kɛ Yerusalem kɛ, wɛ yɔkangwɛ lɛpɔ sendi dɛtɛ kɛ Rom.»

Beyuden kɛ kinɔ yotɔ yan ndɛ,

bo ta wo Pol

¹² Misi pupe bɛmɛŋmɛnɛ ɛ bɔŋa Beyuden sanɔwɛ ŋŋɪn pɛsɔ kinɔ lɛpɔ ndɛ, bo dɪsɔ dɔyɛna hɔbɪyɛ yanɔ kɔmɛ bo wo Pol. ¹³ Buyɔ botu bɛtɛ bɛ nɛ kutu tɛ baka kwanɔma bɔmɔ kamɔni. ¹⁴ Bo kwanɔma kɛ dolɔ bekum bɛ botu bɛ nyɛna sadaka nɛ Njambiye nɛ bɛtomba lɛpɔ nɛ bo ndɛ: «Wusɛ pɛsima kinɔ dɔmna gbate gbate ndɛ, wusɛ dɪsɔ dɔyɛna kɔmɛ wusɛ wo Pol. ¹⁵ Ndana, nɛ wunɛ nɛ botu bɛ nyangwɛ jɔsi Beyuden, wunɛ kɛn kɛ lɛpɔ nɛ nyangwɛ kum bɛsɔja ndɛ, a kwɔɔɔɔɔ Pol njɛsɛ wunɛ. Wunɛ kɛl nda wunɛ kɛ kwadɔyɛ nɛmbɛ lɛpi nɛ kimɔtɛ. Dɛtɛ, wusɛ ta komsa yɪ wo nɛ, yitɛ a tɪ pa wuta nɛ wunɛ na.»

¹⁶ Ta nɛ Pol ɛ mbam wokuma kasi kutu tɛ. Ɛ nɛ kwɔ kɛ kɛ nyangwɛ tɔ bɛsɔja kɛ lɛpɔ nɛ Pol. ¹⁷ Ɛ Pol jɛba wɛtɛ kum bɛsɔja ɛ dɪkima dɔy nɛ bɛsɔja gomay kɔ lɛpɔ nɛ nɛ ndɛ: «Bɔŋɔ mɔnɔ gwanɔ kɔ kɛ nɔ kɛ yi nyangwɛ kum wun, ketɔ a nɛ yɪna yasi tɛ yi nɛ kɛ kwadɔyɛ lɛpɔ nɛ nɛ.» ¹⁸ Ɛ kum bɛsɔja kɔ bɔ mɔnɔ gwanɔ kɔ kɛ nɔ kɛ yi nyangwɛ kum wan lɛpɔ nɛ nɛ ndɛ: «Pol tɛ ɛ dɔyɛ kɛ jɔbɔ kɛ jɛbama mi, ŋgwɛta nɛ mi ndɛ, mi bɔŋ mɔnɔ gwanɔ kɔ nɛ nɔ kɛ yo ndɛ, a nɛ yɪna yasi tɛ yi nɛ ta lɛpɔ nɛ wɛ.» ¹⁹ Ɛ nyangwɛ kum bɛsɔja

biye mɔnɔ gwanjɔ ke ɓo kɛ nɔ nɛ nanɔ diye nye nde: «Yo yasi te nda yi wɛ kwadyɛ lepo nye mi kɛ?»²⁰ E nye yɛnsa nde: «Beyuden ma saɲgwe ɲginɔ nde, ɓo ta nje ɲgweta ne we nde: «Boɲɔ Pol nɛmɛnɔ kɛ nɔ ke nyaɲgwe jɔsi.» Dete, ɓo kelma likisi nde, ɓo ta lepo nye we nde: «Boɲɔ nye kɛ nɔ», nɛ ɓo kɛ nɛmbi lepi nɛ kimote.²¹ We ti woku yasi te yi ɓo ta lepo kɛ na, keto ɓotu ɓete ɓe ma lebiye nye ɓaka kwaɲma ɓomɔ kamɔni. ɓo ma pesɔ kinja dɔmna nde, ɓo disɔ dɛyana ho hɔɓiye yaɲa kome ɓo wo Pol. Ndana ɓo ma komsa, ɓo lɔdɔya ndi nde, jaya.»²² E nyaɲgwe kum ɓesɔja nje lepo nye mɔnɔ gwanjɔ kɔ nde, a dɔkwe. E nye lepe nye nye nde, kpe, a ti yekidɔya nye wete mumɔ nde, a njɔ lepo yiɲa yaɲa dete nye nye na.

Bo ke kwanɔɔye Pol kenje ke yi

nyaɲgwe kum Felis

²³ Ke kɔɲte, e nyaɲgwe kum ɓesɔja jɛɓa ɓekum ɓesɔja yiɓa lepo nye ɓo nde: «Wune jɛɓaɲgwe ɓesɔja gomay yiɓa lepo nye ɓo nde, ɓo kɔmsaɲgwe. Wune jɛɓaɲgwe sendi ɓomɔ kamotan jɔ kaba ɓe kende ke to ɓeyaɲga, ɓu sendi ɓomɔ gomay yiɓa ɓe biye mekɔ ɓaka. Ke ɲgimɔ yitan jɔ yini te yi tu, wune hene ke kwɔ kɛ Sesare.»²⁴ E nye lepe sendi nde, ɓo ɓɔɲ ɓenyamɔ ɓete ɓe ta soɓe Pol ɓaka, nɛ ɓo ɓɔɲ nye nɛ tɛ kumɔ nɔ ke yi Felis te nyaɲgwe kum.

²⁵ E nyaɲgwe kum ɓesɔja kete mekana kenje nyaɲgwe kum Felis nde: ²⁶ «Mi ke lukse nyaɲgwe kum Felis. Yo mi Kolod Lisiyas nyɛne we.»²⁷ Beyuden ɓiyma mbam kɔ, nɛ ɓo wo nye, e mi kɛ nɛ ɓesɔja kɛ joɲgwe nye soɲe ke meɓo man. Mi wokuma nde, a nɛ dɔyo mɔ Rom.²⁸ Mi kwadya duwe to lepi te yi ɓo le pina ɓeyate nɛ nye kete kɛ. Dete, e mi ɓu nye kɛ nɔ ke nyaɲgwe jɔsi yan.²⁹ Mi ɓeɲma nde, ɓo lɛpinanɲgwe nɛ nye ke kasi meyasi mete yi ɓeɲe mɛmbɔɲga man. Ko ɓekɔ dete, a ti kele yiɲa nyaɲgwe ɓeya yasi te yi yakama nde, a sɔmbu sɔɲ ho a nyiɲa jɔɓɔ kete na.³⁰ Mi wokuma nde, Beyuden ke kwadyɛ kelɔ ɓeya yasi nɛ nye. Dete, mi ke kwanɔɔye nye nedɔ kenje we. Mi le pima nye ɓotu ɓete ɓe le pina nɛ nye ɓaka nde, ɓo ɓɔɲ lepi te kɛ nɔ ke yo. He saɲgwa!»

³¹ Ndana, e ɓesɔja ɓu Pol nɛ tu kwɔ nɔ kumɔ nɔ kɛ Antipatris nda yi ɓo le pima nye ɓo kɛ.³² Misi pupɛ e ɓesɔja ɓete ɓe ɓɔ kendo nɛ mekol ɓaka yɔkwe sunɲgwe nyaɲgwe tɔ ɓesɔja. E ɓari ɓe ɓɔ ke to ɓeyaɲga ɓaka tonɲidɔya nɛ Pol.³³ Ke ɓo ma dɔɔ ke Sesare kɛ, e ɓo ɓu mekana nye nyaɲgwe kum, kaɲe sendi Pol nye nye.³⁴ Ke nye ma si tolo mekana kɛ, e nye diye nde, Pol mɔ dɔya te yen? Ke nye ma si

duwe nde, nye mɔ Silisi kɛ,³⁵ e nye lepe nye nye nde: «Mi ta woko men yo kumɔ njena kome ɓotu ɓete ɓe le pina nɛ we ɓaka ta dɔɔ kɛ.» E nye lepe nde, ɓo ɓɔɲ Pol kɛ ɓakidɔye ke tɔ kumande Herod.

24

Pol ke jɔse lepi nɛ ke mbombu Felis

te nyaɲgwe kum

¹ Ya metu yitan ke kɔɲte kɛ, e Ananiyas te nyaɲgwe kum ɓotu ɓe nyena sadaka nye Njambiye dɔɔ ɓene ɓetomba nɛ wete mɔ duwɔ lepi nde Tertul. E ɓo sɔmse Pol ke yi nyaɲgwe kum.

² E ɓo kɛ jɛɓa nye nje nɔ. E Tertul nye numbu ke lepi lepo nde: «Nyaɲgwe mumɔ Felis, wuse ke joɲna ndana nɛ piyɛm jakime we. Meyasi ma senjo kimote ndana ke dɔya jakime kimɔ dɔyanɔ dɔɔ.³ Wuse ke jaye mekele mete ke meyasi hene nɛ ke mɛmbey hene. Wuse ke nye we wosoko ɓudɔyate.⁴ Mi yeti ke kwadyɛ kɛ mbombu nɛ ndeɲ ndeɲ yi dɛmbidɔye nɛ ɲgimɔ yo na. Mi ke ɲgweta ne we nde, ɲge we jaye, leɲgwe meto ke mɔnɔ lepi te yi wuse ta lepo kɛ.⁵ Wuse ɓeɲma nde, mbam kɔ gba ɲgboro. A ke desɛ to ɓomɔ ke njoka Beyuden hene ke to meneti. Nye kum njɔɲ ɓotu ɓete ɓo jɛɓa nde Benasarɛ ɓaka.⁶ A diyma ɓoɓe wuɲgwe mbanjo Njambiye, e wuse ɓiye nye. Wuse kwadya jɔse lepi nɛ ɓeɲgwe mɛmbɔɲga musu.⁷ Yasi wete, nyaɲgwe kum ɓesɔja Lisiyas njɔ dɔɔ suko nye ke meɓo musu nɛ ɲgaɲ⁸ lepo nde, ɓotu ɓete ɓe le pina nɛ mbam kɔ ɓaka njɔki ke yasi yo. We nɛ ɲguru wo ta woko meyasi hene te yi wuse lepe ke kasi nɛ kɛ kimote, kome we ta diye nye meɓiyan kɛ.»⁹ E Beyuden diye ke koɲ nɛ lepo nde, yo gbate dete.

¹⁰ Ke kɔɲte, e nyaɲgwe kum pepidɔye ɓo nye Pol nde, a lɛpinanɲgwe. E nye ɓu lepi lepo nde: «Mi duwɔ nde, yo me ke ɓudɔya me sew ndana, yo we dɔye mɔ pesina jɔsi me ɓotu ɓe kando kɛ. Dete, mi nɛ ɓiɓina temo yi ɓu lepi pile yembe.¹¹ Nge we diye ɓomɔ, we ta woko nde, yo ti pa kwɔ metu kamo jɔ yiɓa yi mi temma nɔ kɛ ke Yerusalem ke kanna Njambiye kɛ na.¹² ɓo ti dole mi ke mbanjo Njambiye ke nye meso sine wete mumɔ ho sesidɔye ɲgil ɓomɔ ke mɛmbanjo mewesidɔya me Beyuden ho ke mɔy dɔya nde, ɓo njɔngwe yasi na.¹³ ɓo yeti nɛ deti te yi tedɔye yiɲa yaɲa te yi ɓo le pina nɛ mi ndana keto te na.¹⁴ Yasi wete, yasi te yi mi ke jaye ke mbombu yo, yo nde, mi ke kelɔ mesay nye Njambiye te e ɓesamɓambo ɓembe kane nye ko. Mi ke kelɔ mesay mete ɓeɲgwe tedɔya yasi te yi ɓo lepe nde, yite yeti ke nje kɛ. Mi ke tiko temo ke meyasi hene te

yi yo ketinate ke mekana me membonga mete yi Moyisi ketima ké nê ke mekana me botu be punja melepi me Njambiye. ¹⁵ Mi ne ðibina temo ke yi Njambiye nda bo ne nguru wan be sendi ne ðibina temo ke yene ké. Yo nde, botu bete be ma gwe baka ta womiye, ko ngben bomo ko beya bomo. ¹⁶ Yori yi mi sendi sa metu hene nde, yaja ti njangwe mi ke temo ke njoka mbe sine Njambiye nê ke njoka mbe sine bomo na. ¹⁷ Mi kwanɗya budya mesew ne nan. E mi nje, né mi nje nye meyasi nye kando dyembe yi kame ne bomo, kelo sendi sadaka nye Njambiye. ¹⁸ Yo ke ngimo kelna meyasi menori yi bo dolma mi ke moy mbanjo Njambiye, yite mi ma weya sembo. Yiya ngil bomo ho yiya njangwa yasi ti be na. ¹⁹ Yo nde, ðaɗa Beyuden bete be wulma Asi baka ma beki kete waka, ma yo bo yakama teme ke mbombu yo, lepina sunɗwe ne mi, ma beki nde, bo ne yiya yaja sunɗwe ne mi. ²⁰ Nda kine yaja dete ké, botu baka lépi mejoso mete yi bo dolma ke yotu mbe kome mi josuma lepi mbe ke mbombu botu be njangwe josi Beyuden ké. ²¹ Simande yo ndi keto lepi te yi mi lepima ne men ke kwey nye bo nde: «Yo ke kasi womiya ðemuɗ yi wune lepina ne mi muka ké.»

²² Felis ha ke duwe yasi te yi bo dikima tedye ke kasi Kumande Yesus ké kimote. Dete, e nye yokidye bo lepo nde: «Mi ta nje nembé lepi yun kome njangwe kum besoja Lisiyas ta dya ké.» ²³ E njangwe kum Felis lepe nye kum besoja te e dikima diyɔ ne besoja gomay ko nde, a ðon Pol ké bakidye. A ti njangwe nye na, a tiki sendi nde, beso be Pol kama nye ne meyasi.

²⁴ Monɔ metu kwanja ke konje, e Felis nje bene nyari wene Durusil, ngondu Beyuden. E Felis tome mumo ké jeba ne Pol. E nye lenɗwe meto ke yasi te yi Pol ha ke lepo ke kasi tikina temo ke yi Krist Yesus ké. ²⁵ Yasi wete, Pol nja ké mbombu tedye nda yi bomo yakama jonna no ne ngben ké, tedye nde, bomo ti nyeki sosu ke yiya meyasi na, tedye sendi nda yi Njambiye ta peso ne josi bomo wete yeso ké. Ke Felis ma woko dete ké, e nye gwe wo lepo nye Pol nde: «We yakama pa kwa ndana. Wete yeso kome mi ta be ne ngimo ké, mi ta basidye jeba we.» ²⁶ A ha take nde, Pol ta nye nye moni. Dete, a dikima tomo bomo ne kpik kpik ké jeba ne nye lepina bene nye.

²⁷ Ya mesew yiba ke konje ké, e Porsiyus Festus bu mbey Felis. Felis kwadya nde, Beyuden jaya nye. Dete, e nye tike Pol ke jobo.

Pol ke mbombu njangwe kum Festus

¹ Njangwe kum Festus dyanja ke Sesare ya metu yitati ke konje, e nye kwa bendo ké Yerusalem. ² Kumɔ mate, e bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nê njangwe bomo ke njoka Beyuden somse Pol nye nye lepo to somsi yan. ³ E bo ngweta ne nye lepo nde, tiso, a kwandya Pol kenje Yerusalem. Bo kombila nde, bo ta soma ke nje laɗye wo nye. ⁴ E Festus yeɗsa nde: «Pol ke jobo ke Sesare, mi ne nguru wombe me nedo te yi yokwe ké mate. ⁵ Botu bete be yakama lepina ke njoka yun baka yakanɗwe kwa sine bo ké Sesare. Nge be nde, yiya mejoso ke yotu mbam te, bo ma lepo.»

⁶ Festus kwanɗya ndi metu yitan jo yitati ho kama bene bo, e nye yokwe ké Sesare. Misi pupé e nye kwa diyɔ ke mbey pesina josi, e nye lepe nde, bo ðon Pol ké no. ⁷ Ke Pol ma dya ké, e Beyuden bete be wulma Yerusalem baka nje linje nye peso budya njangwe beya melepi nye ke numbu ne. Bo ne nguru wan ti be ne deti te yi tedye nde, yasi te yi bo lepe ké, gbakasi na. ⁸ Ndana, e Pol bu lepi yi jase yene. E nye lepe nde: «Mi ti kele yiya beya yasi sunɗwe ne membonga me Beyuden ho sunɗwe ne mbanjo Njambiye ho sunɗwe ne *Sesar na.»

⁹ Festus kwadya nde, Beyuden jaya nye, dete e nye diyé Pol nde: «We jayma nde, we ta ké ke Yerusalem ké jase lepi yo mate ke mbombu wombe?» ¹⁰ E Pol yeɗsa nde: «Mi waka ke mbey pesina josi te yi Sesar. Bo yakanɗwe peso josi mbe womete. Mi ti kele yiya yasi kotute sunɗwe ne Beyuden na, we ne nguru wo ke kombile duwe dete. ¹¹ Nge be nde, mi ne mejoso, ho nde, mi kelma yiya njangwe beya yasi te yi mi yakanɗwe sombo son kete, mi yeti ke seɗe son na. Yasi wete, nge be nde, meyasi mete yi bo lepe sunɗwe ne mi ké, yo ja, yite mumo ti yaka bu mi nye bo na. Mi ke bu lepi ke ké no ke mbombu Sesar.» ¹² Ndana, ke Festus ma si kelo kutu bene botu be pesina josi ké, e nye yeɗsa nde: «We lepima nde, we ta ké ne lepi yo ke mbombu Sesar, dete we ta ké ke mbombu wene.»

Pol ke mbombu kumande Agiripa

¹³ Monɔ metu kwanja ke konje, e kumande Agiripa teme bene Berenis dya ke Sesare nje beɗe Festus. ¹⁴ Bo yama budya metu womete. E Festus lepe kasi Pol nye kumande Agiripa nde: «Felis tikima wete mbam waka ke jobo. ¹⁵ Ke ngimo te yi mi ka no ke Yerusalem ké, e bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nê betomba Beyuden somse nye lepo nye mi nde, mi tedya nye njangwe mebone. ¹⁶ E mi yeɗsa

nye bo nde: Ke yi botu be Rom, nge mumo sɔmsɛ jakɔsɔ, ɛ yi feti ne deti te yi kande tedye mo te yi bo sɔmsa ko meɔɔne kine nye ne pa jose bene mo te ɛ sɔmsa nye ko na. ¹⁷ Bo temma nje waka, mi ti ɔmbidye ngimo na. Misi pupɛ ɛ mi kɛ ke mbanjo josi, ɛ mi lepe nde, bo ɔɔn mbam te nje no. ¹⁸ ɛ botu bete be sɔmsa nye ɔaka tɛme lepina. Mi takima mbe nde, bo ta lepo yiɲa ɔeya nyangwe lepi sungwe ne nye. Yasi wete, mi ti woke mbe yiɲa ɔeya lepi na. ¹⁹ Bo dikima nye meso ke kasi mison yan Beyuden, ke kasi wete mbam nde Yesu ɛ ma gwe ko. Ko dete, Pol ke kombile lepo nde, a ne jon. ²⁰ ɛ yasi kwa mi. Mi ti duwe nda yi mi yakama kelo yi ɔiye ne to lepi te na. ɛ mi diye Pol, simande a jayma kenate ke Yerusalem kɛ jose lepi ne nye. ²¹ Yasi wete, ɛ nye lepe nde, bo pa ɔakidyɛ nye ke tu jobo yi laɔye ne yasi te yi nyangwe kumande ta peso kɛ. Dete, ɛ mi lepe nde, bo ɔakidyɛ nye ke jobo kumo ke ngimo te yi mi ta kwanɔye ne nye kenje Sesar kɛ.» ²² ɛ Agiripa lepe nye Festus nde: «Mi ne nguru wombe ke kwadyɛ woko sendi yasi te yi mbam te ta lepo kɛ.» ɛ nye lepe nde: «Nemeno we ta woko men ne.»

²³ Misi pupɛ ɛ Agiripa bene Berenis nje ne yi nyangwe bomo nyiɲe no ke mbanjo josi. Bo nja bene be nyangwe ɔekum ɔesoja nɛ nyangwe bomo be ɔya. ɛ Festus lepe nde, bo ɔɔn Pol kɛ no. ²⁴ Ke konje, ɛ nye lepe nde: «Kumande Agiripa nɛ wune hene be diye ndana waka sine wune ɔaka, mbam ko yi wune ɔɛɛ ko, nyangwe ngil Beyuden hene sɔmsa nye ke yasi mbe. Ko ke Yerusalem ko waka, bomo lepima ne men ke kwey nde, a ti jonngwe se kɛ no mbombu na. ²⁵ Yasi wete, ke yembe, mi ɔɛɛma nde, a ti kele yiɲa yaɲa yi yakama nde, a sɔmbu sɔɲ kete na. Nye ne nguru wene lepima sendi nde, a ta bu lepi ne kɛ no ke mbombu nyangwe kumande. Dete, ɛ mi pese nde, mi ta kwanɔye nye. ²⁶ Yasi wete, mi yeti ke duwe yasi te yi mi yakama keto kenje nyangwe kumande ke kasi ne kɛ na. Yori yi mi ɔonja nye nje no ke mbombu wun, jeke kwa kwanɔ ke mbombu yo, kumande Agiripa, simande mi ta duwe yasi te yi mi yakangwe keto, ke wune si nembe lepi ne. ²⁷ Keto mi ke ɔɛɛ nde, yo yasi mendeya yi kwanɔye mo jobo kenje womaɲa kine punje to lepi te yi bo lepina ne nye kete kɛ na.»

26

¹ ɛ Agiripa lepe nye Pol nde: «We yakama lepina jose yo.» Ndana, ɛ Pol kanje bo jose yene lepo nde: ² «Kumande Agiripa, mi ke ɔɛɛ nde, mi ne kimo mbombu yi nje ke mbombu yo ke yeso te yoko muka nje jose lepi mbe ke meyasi

hene te yi Beyuden lepina ne mi kete kɛ. ³ Mi ke ɔɛɛ nde, mi ne kimo mbombu, keto we ke duwe mekele nɛ meyasi hene te yi Beyuden diki nye meso kete kɛ. ⁴ Beyuden hene duwa jonngwe ɔyembe kande ne monosike, keto mi ɔko ke Yerusalem ke moy kando ɔyembe. ⁵ Bo duwa mi njombu yaɲa. Ke bo kwadyɛ, bo yakama lepo gbakasi nde, mi jonnama ke njon *Befarisɛ, njon te yi jeke tiko misi ke melepi me mison su Beyuden. ⁶ Ndana bo ke bu mi tembidye ke josi, keto mi ne ɔibina temo ke yasi te yi Njambiye kpoma nye ɔesanmbambo busu kɛ. ⁷ Ko mekando musu kamo jo yiɲa yi kele mesay nye Njambiye tu nɛ yeso ne tin kɛ ne ɔibina temo ke yasi te yi Njambiye kpoma nye ɔesanmbambo busu kɛ. Kumande, yo ɔibina temo te yi mi no kɛ kele nde, Beyuden lepinyangwe ne mi. ⁸ Nge ɔa, keto nge yi wune take nde, mumo ti yaka be ne ɔibina temo nde, Njambiye yakama womiye ɔemuɲ kɛ? ⁹ Ko mi sendi, mi takima nde, mi yakangwe sa menje hene te yi lu ɔyambi sungwe ne ɔino Yesu te ɛ Nasaret. ¹⁰ Mi kelma dete ke Yerusalem. ɛ mi ɔiye bomo budyate be tikima temo ke yene ɔaka, ɔibo bo ke tu jobo. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nya mi deti te yi kelo dete. Ke ngimo te yi bo dikima wo ne botu bete kɛ, mi dikima jaye sendi nda ɔeso. ¹¹ Meɲgimo budyate mi dikima tedye bo meɔɔne ke mambanjo mewesidyɛ me Beyuden hene jeliye bo nde, bo lepi lepi gbutu sungwe ne Kumande Yesu. Jonjon temo te yi mi ɔa no sungwe ne bo kɛ dikima kelo nde, mi kɛn ke yiɲa meɔya ke tombo kɛ tedye bo meɔɔne mate.»

Pol ke yekidyɛ nda yi nye yeɲsama

*ne temo kɛ
(Bt 9 nɛ 22)*

¹² «Yo dete, wete yeso ɛ mi teme, ne mi kɛ ke Damas yi kɛ kelo mesay mete. Bekum be botu be nyena sadaka nye Njambiye nya mi deti tomo mi kenje mate. ¹³ Kumande, wuse ɔa ke kendi ke poku ɔembe yeso, ɛ mi ɔɛɛ yiɲa mejasi ke wule kwey pano ke mbeɛ te yi sine ɔenjon be kendi ɔembe ɔa kete kɛ. Mejasi mete kwanja yi pan yeso. ¹⁴ ɛ wuse hene ɔale ke meneti. ɛ mi woke wete men ke lepo nye mi ne numbu Hebere nde: «Sol, Sol, we tedya mi meɔɔne keto nge? Yo ta be ɔeyate ke yo, nge we kele ɔa meto sumo kol nda yanja te ɛ yeti ke kwadyɛ sedye ko!» ¹⁵ ɛ mi yeɲsa nde: «Nyangwe Kumande, yo we nda?» ɛ Kumande Yesu yeɲsa nde: «Yo mi Yesu, mo te yi we tedye nye meɔɔne ko!» ¹⁶ Ndana tema, ɔiyo ke teri kwey, keto mi punja yotu nye we, ne

we be mo mesay wombe, né we lepi nda yi we beŋma ne mi ké, lepo sendi meyasi mete yi mi ta punje nye we ké. ¹⁷ Mi ta jonŋwe we soŋe ke mebo me botu be kando Beyuden ne ke mebo me mekando me botu bete be yeti Beyuden baka. Mi ke tomo we kenje ke mekando mete, ¹⁸ né we buti misi man, né bo duwe ke yitil kè ke mejasi, né bo duwe ke namna te yi *Satan kè ke yi Njambiye. 'Dete, nge bo tike temo ne mi, Njambiye ta tiko bo ne ngwete ke mebeyo man, né bo be ne mbey ke njoka botu bete be Njambiye ma toke baka.»

¹⁹ E Pol kè sendi mbambu lepo nde: «Kumande Agiripa, dete mi ti kele da meto ke yasi te yi mi beŋma wule dyobo ké na. ²⁰ Ndana, e mi kande pelnate nye botu be Damas, ke konje, nye botu be Yerusalem nè botu be Yuda hene nje kumo ke yi botu bete be yeti Beyuden baka. Mi pelma nde, bo yeŋsangwe temo yokwe nje ke yi Njambiye kelo mekele mete yi tedye nde, bo ma yeŋsa temo. ²¹ To te yi Beyuden biyima ne mi ke moy mbanjo Njambiye sa nje te yi wo mi ké, yori. ²² Yasi wete, yo Njambiye kame mi nde, mi beki ne jon kumo ke yeso te yoko muka yi lepo meyasi nye nyangwe bomo, lepo sendi nye gbela bomo. Mi yeti ke lepo yiŋa yasi dele na. Mi beŋgwe ndi meyasi mete yi botu be punja melepi me Njambiye nè Moyisi lepima nde, yo ta kelna ké. ²³ Yo nde, *Krist ta sangwa ne mebone. A ta be bosa mo te e ta womiye ke njoka bemun. A ta lepo Kimó Tom ke kasi mejasi nye Beyuden, nye sendi botu bete be yeti Beyuden baka.»

Pol ke kite Agiripa nde, a fiki temo

ke yi Kumande Yesus

²⁴ Ke ngimo te yi Pol ba ke jase lepi ne dete ké, e Festus lepe ne men ke kwey nde: «Pol, 'we ke konò ne to? Nyangwe duwa yasi yo ke ke nye we boku!» ²⁵ E Pol yeŋsa nde: «Nyangwe mumo, mi yeti ke konò ne boku na. Yasi te yi mi lepe ké, yo gbakasi, yo sendi ke nje. ²⁶ Keto kumande ke duwe meyasi mete hene, mi ke lepo nye nye kine sodye yaŋa na, keto mi duwa nde, a yeti ke ndekima yaŋa ke moyte na. Meyasi mete ti kwanja sendi sodyate na. ²⁷ Kumande Agiripa, 'we ke tiko temo ke yasi te yi botu be punja melepi me Njambiye lepima ké? Mi duwa nde, we ke tiko temo kete.» ²⁸ E Agiripa lepe nye Pol nde: «Gba yike ti kiko na, we ta be ke kelo nde, mi beki Kriten!» ²⁹ E Pol yeŋsa nde: «Ko yo kelangwe ko yo ti kelna ndana, Njambiye jáya nde, ti beki ndi we nyepo na, yasi wete, wune bomo hene te be woke yasi te yi mi lepe ke yeso te yoko muka ké! Njambiye jáya nde, wune beki nda mi kine sangwa ne mebone nda yi mi diye no ndana ke jofo ké na!»

³⁰ Ndana, e kumande teme. E nyangwe kum bene Berenis bu bomo te bari hene be bene bo ba baka teme sendi. ³¹ E bo diki lepo tande yan kwa no nde: «Mban ko ti kele yiŋa yaŋa yi yakama nde, a sômbu soŋ ho a kèndi jofo keto te na.» ³² E Agiripa lepe nye Festus nde: «A má diy kine bu lepi ne kè no ke yi *Sesar na, ma wuse ta soŋe bo ne nye.»

27

Bo ke kwanŋye Pol kenje ke Rom

¹ Ke bo ma peso nde, wuse nyiŋa kuka kè no Itali ké, e bo bu Pol bene baŋa bejoko nye wete kum besoja nde Yuliyus. Yuliyus bene besoja bene ba ke wete nyangwe njon besoja te yi bo loma ne dino kumande Ogust ké. ² Wuse bendima wete kuka te yi wete dya nde Adramit. Yo ba nde, kuka te yakanŋwe kwa duku ne duku gongila meneti me Asi. Sine be wete mbam nde Aristark kwa, a ba mo Tesalonik ke Maseduwan.

³ Misi pupu e wuse kume ke Sidon. Yuliyus ba ne kimo temo suŋgwe ne Pol. E nye tike Pol nde, a kèn beŋe beso bene, simande a ta dolo mekamna. ⁴ E wuse nje nyiŋe sendi kuka womete kwa ne keki Sipre, keto pupo dikima nje ke mbambu wusu njanŋwe wuse. ⁵ Ke wuse ma si sabiye nyangwe duku te e kwa ke keki Silisi ne Pamfili ké, e wuse dya ke Mira ke Lisi. ⁶ Kumo womete, e kum besoja dole wete kuka te yi Aleksandiri, yo ba ke kè ke Itali. E nye nyiŋe wuse kete.

⁷ Wuse kendima budya metu teteki. Wuse wonduma biriki yi kumo no ke keki Nid. Wuse ti kè se mbambu pulo mate na keto pupo. E wuse gongila ne wete kiringira nde Kret yi kè no Salmone. ⁸ Wuse beŋma bone yi gongila ne kiringira, he kwanja kumo ke wete mbey nde Kimó meboŋ ke keki wete dya nde Lase.

⁹ Metu kwanja budyate. Dukuna kuka nja be ne wɔ, keto yo ba ke beya ngimo, yite ngimo kiyna medye Beyuden ma siyo. ¹⁰ Dete, e Pol kande lepo nye bomo nde: «Wune njon, mi ke beŋe nde, kendi ke ta be beyate. Meyasi ta beyo saŋna budyate. Yo ti be ndi kuka nè meyasi nyepo na. Ko wuse sendi, he yakama sangwa ne soŋ.» ¹¹ Ko dete, kum besoja ba ne dibina temo ke yi mo dukuna kuka bene sa kuka kine leŋgwe meto ke melepi me Pol na. ¹² Bon te ti be kimo mbey tikina kuka kete ke ngimo abekata na. Yori yi sulo bomo lepima nde, nge yo yaka, bo kwán womete yi sa nje te yi kumo ke wete soŋ nde Fenis ndi ke Kret, né bo kwanŋye ngimo abekata womete. Bon te ne nje kwanŋe yiŋa: Pulo

njembo pay gare, bu pulo ngari pay gare sendi. ¹³ Wete mono pupo nja kwā wule pulo nje njembo, ε bo take nde, yasi te yi bo lepima ké yakama ndana yey. ε bo soṅe yasi te yi kele nde, kuka tēma ke bembe sombu ké. ε bo kwā ne duku goṅ ne goṅ ke keki Kret.

Nyangwe pupo ke kwā ke man

¹⁴ Yasi wete, kine kiko ké, ε wete beya nyangwe pupo dya wule pulo kiringira. Bo jéba pupo te nde Erakilōṅ. ¹⁵ ε pupo menda ke kuka, deti te yi kendo ké no mbombu ti be se na. ε wuse tike dukuna kuka kande mewowo ké no. ¹⁶ Ke wuse ma kumo ke keki wete mono kiringira nde Koloda ké, ε wuse wōnde biriki yi sute ne mono landi. ¹⁷ Ke botu bete be kele mesay ke kuka baka ma si bendidye mono landi ke to kuka ké, ε bo nje bu mekol mete yi yakama suko kuka ké kanje no. Bo gwā wō nde, kuka me nje ké nda ke wete mbey nde Sirit yi bā ne mesay kete ké. Dete, ε bo pidye meyasi mete yi kele nde, kuka kēndi teteki ké. Yasi wete ndana, ε pupo bu wuse ne kuka wowo no. ¹⁸ Nyangwe pupo yinori kā mbombu nyangwe wuse budyate. Misi pupu, ε bo nye bo ke soṅna memapi mete yi bā ke moy kuka ké bete ke duku. ¹⁹ Ya tu wete ke koṅte, ε bo ne nguru wan bete mesumba mesay me kuka ke duku. ²⁰ Budya metu kwanma, wuse ti beṅe misi me yeso ho besisō na. Nyangwe pupo bā ke kwā budyate. Dete, wuse ti take se nde, wuse ta ju na.

²¹ Njombu yaṅa, bomo ti dyena se na. ε Pol kwā teme ke bembe bomo lepo nde: «Wune njōṅ, má wune wokuma men mbe, diyo ke Kret kine kwā na. Wune má woku men mbe dete, ma wuse ti sangwa ne beya yasi te yike na, ma meyasi ti beye na. ²² Ndana, ko beko dete, mi ke kombile lepo nye wune nde, wune wēdya metemo mun, keto mumo wete ne wete ke njoka yun ti gwe na, ndi kuka ta yambile. ²³ Mi lépi dete, keto muka ne tu wete jaki Njambiye punja yotu nye mi nje lepina nye mi. Njambiye te ε diye ne mi ko, yoko yi mi kele mesay nye nye ko, jaki wene nja lepo nye mi nde: ²⁴ «Pol, we ti gwaki wō yaṅa na. Yo gbate nde, we ta teme ke mbombu *Sesar jōse lepi yo. Dukwe nde, Njambiye ta jōngwe bomo hene te yi wende wune bo ke kuka baka keto yo.» ²⁵ Wune njōṅ, dete wune wēdya metemo mun, keto mi ke tiko temo ke yi Njambiye nde, meyasi ta kwanṅa nda yi nye lepima nye mi ké. ²⁶ Yasi wete, yo gbate nde, pupo ta bu wuse ké bete ke goṅ wete kiringira.»

²⁷ Metu kamo jo yitati kwanma, ke tu kamo jo yinite, wuse bā ndi ke wowo ké wari ké wari ke wete nyangwe duku nde

Adiriya. Ne bembe tu botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka takima nde, wuse me ke wuta ne yiṅa meneti. ²⁸ ε bo bete yiṅa yasi ke duku yi beṅe ne dīmo te. ε bo beṅe nde, dīmo te kumma nda meta kamotati jo yitan jo yifa. Kumo ne meta mbombu, ε bo bete sendi dolo nda meta kaba jo yitan jo yitati. ²⁹ Bo gwā kan nde, kuka nje dūmo yiṅa metari. ε bo pidye meyasi yini te yi bā ke nganja kuka yi kele nde, kuka tēma ke kiya mbey ké. Bo pidya yo ke duku, ε bo gore nde, misi pūpu nēdo.

³⁰ Botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka sanma nje te yi kwā lj yo. ε bo bu mono landi bete ke duku, kelo membole nde, bo ke ké pidye meyasi mete yi kele nde, kuka tēma ke kiya mbey ké. Meyasi mete bā ke dyoy kuka. ³¹ ε Pol lepe nye kum besoja, lepo sendi nye besoja nde: «[J]ge bomo baka ti diye ke moy kuka na, wune ti ju na.» ³² Ndana, ε besoja pese mekol mete yi dikima biye mono landi ké tiko yo nde, yo kwāṅ.

³³ Yite misi ti pa pupo na, ε Pol kombile lepo nye bomo hene nde, bo dyēnyangwe. ε nye lepe nde: «Yo me muka metu kamo jo yini yi wune diye nja kine dyena, ladye ndi nde, pupo pāṅ weye ké. ³⁴ Ndana mi ke ngweta ne wune nde, wune dyēnyangwe keto jōngwe dyun. Keto ko gbela nyiṅo to mumo wete ne wete ke njoka yun ti sanṅa na.»

³⁵ Ke nye ma si lepo dete ké, ε nye bu mampa nye Njambiye wosoko ke misi me bomo hene nje leke yo kande dyenate. ³⁶ ε bo hene bu deti kwā dyena sendi. ³⁷ Wuse bā hene bomo gomay yifa jo kamotan jo kaba jo yitan jo wete ke moy kuka. ³⁸ Ke bomo ma si dyena yaka ké, ε bo soṅe mapi medye te yi bā ke moy kuka ké bete ke man kaye ne dīto te.

³⁹ Ke misi ma pupo ké, botu bete be dikima kelo mesay ke kuka baka ti duwe meneti mete na. Yasi wete, bo beṅma wete bakwe ne mesay kete. ε bo pese nde, bo ta beṅe, simande bo yakama kelo nde, kuka kēn ké nda mate. ⁴⁰ ε bo pese mekol me meyasi mete yi kele nde, kuka tēma ke kiya mbey ké tiko meyasi mete ke moy duku, wunje nyangwe meyasi mete yi yeṅsa dyoy kuka tedye nje ké. ε bo kanje lambō te yi kele nde, pupo bōṅ kuka kwā no ké kenje kwey. Ndana, ε bo bu nje ngindi. ⁴¹ Yasi wete, ε bo ké sangwa ne yiṅa kundu mesay ke sombu. ε yo kele nde, kuka ndāki womete. Dyoy kuka kōkila meneti kwā nda, ε mekumbo menda ke nganji te, ε yo kande posiyate, keto mekumbo bā detinate. ⁴² Besoja kombila nde, bo ta si wo bejōbo, ma mumo nje moko kwā bōmbō. ⁴³ Yasi wete, kum besoja kwadya jōngwe Pol. Dete, ε nye

pete besoja nde, bo ti kel yasi te yi bo kpoma ké na. E nye lepe nde, botu bete be duwe moku baka kánda balo ke duku moko bendó ngindi, ⁴⁴ nè bukwe te bari bēndi mebam ho mepel me kuka. Dete, e bomo hene bende ngindi ne te.

28

Pol ke sidye kon bomo ke Malta

¹ Ke wuse ma si bendó ngindi ne te ké, e bo lepe nye wuse nde, dino kiringira te nde Malta. ² Botu bete be dikima diyó ke kiringira te baka tedya nde, bo ke kwadye wuse, e bo bu wuse kimote budyate. Bo jonjwa dite kwá jeba wuse hene nde, wuse kēn wetina, keto mbiyo bá ke no. Sendi, duku bá ke kwá budyate. ³ Pol kenja bo wuke ne mekaki nye ke dite, e yeri punde kete keto jon dite, kwete nye ke bo nda te. ⁴ Ke botu be kiringira baka ma beje nyone ne kepeleñ ke bo ne ké, e bo lepe tandé yan nde: «Mbam ko gbakasi mo wona bomo, keto ko beko nde, a jonma ke duku, Njambiyé te yi bo jeba nde Njambiyé me kundoko ko ti jaye nde, a kēn ne jonjwe dyene mbombu na.» ⁵ E Pol ngbanje nyone bete ke dite kine woko mono kwana yan na. ⁶ Botu baka takima nde, bo ta beje nye ke ngalo ho balo gwe ne kutukulu. Ko dete, bo ladia ke konje denjo kine beje yinja beya yasi ke dyá ke yotu ne na. E bo senje men lepo nde, Pol wete njambiyé.

⁷ Dino nyangwe mumo te e bá diyó ne kiringira te ko bá nde Publiys, meneti mene bá ke kekite womete. A tedya nde, a ke kwadye wuse, kwá bu wuse kimote nye wuse mbey jako ke metu yitatu bakidyé wuse kimote budyate. ⁸ Sangwe wene bá metinengwe ke konó. Yotu ne bá ke loló budyate. Sendi, a bá ke wende ne meloku. E Pol ké ke beje nye ngweta ne Njambiyé kase mebo ke yotu ne, e kon ne siye. ⁹ Ke konje yinori, e botu be kon hene be bá ke kiringira baka nje sendi ke yi Pol. E nye sidye mekon man. ¹⁰ Bo bá ne jese budyate sunjwe ne wuse. E bo nye wuse meyasi mete yi yakama kame wuse ké ke ngimo kwange su.

Pol ke dyá ke Rom

¹¹ Wuse kwanjya ngwende yitatu womete, e wuse nje kwá ne wete kuka te yi wokuna ne Aleksandiri ké. Bo kwakima dyoy kuka te ne yekambiyé wete njambiyé nde Diyoskur. Kuka te kwanjya ngimo abekata womete. ¹² Wuse kwanma kumo ke Sirakus, e wuse ya metu yitatu womete. ¹³ Wuse temma womete kwá ne duku gonj ne gonj kumo ke Regiyon. Misi pupe e pupo wule pulo nje njembo kwá. E wuse kele ndi metu yiba ke nje kumo ke Pusoles. ¹⁴ Ke

wuse ma kumo womete ké, e wuse dole baña benjon busu. E bo ngweta ne wuse nde, wuse yáki metu yitan jo yiba sine bo. Yo dete yi wuse ká no Rom. ¹⁵ Benjon busu be diyé ke Rom baka wokuma nde, wuse ke nje. E bo teme nje sangwa ne wuse ke mbey lumo te yi bo jeba nde Apiyus ké nè ke mbey te yi bo jeba nde Metu yitatu yi bejengwe ké. Ke Pol ma beje bo ké, e nye nye Njambiyé wosoko, e nye bu deti. ¹⁶ Ke wuse ma dyá ke Rom ké, e bo tike Pol nde, a yáki ke mbey te yene nyepo, tiko wete soja nde, a ké pemo nye.

Pol ke lepo Kimó Tom ke Rom

¹⁷ Ya metu yitatu, e Pol jeba betomba Beyuden. Ke bo ma si wesiद्या ké, e nye bu lepi lepo nde: «Wune njon, gba mi ti kele yinja yanja sunjwe ne kando dyusu ho lepina beyate ne mekele me besanmbambo busu na. Ko beko dete, bo bonma mi nye ke jobo ke Yerusalem nje kanje mi nye botu be Rom. ¹⁸ Ke botu be Rom ma si diyé mi medyan ké, e bo diy sonje bo ne mi, keto bo ti dole yinja mejoso ke pulo mbe yi yakama kelo nde, mi sōmbu sonj keto te na. ¹⁹ Ko beko dete, Beyuden senma, e mi beje nde, mi yakanjwe bu lepi te ké no ke mbombu *Sesar. Mi yeti ne metake te yi lepina beyate ne kando dyembe na. ²⁰ Yo keto lepi ke yi mi kwadya beje wune, né mi lepi nye wune. Mi wotunata ndana ne kol sumba te yike jakime ndi kiya yasi te yi kando Isarayel be ne dibina temo kete ké.» ²¹ E bo lepe nye nye nde: «Wuse ti biye yinja mekana wule Yuda ke kasi yo na. Sendi, ke njoka bemanj busu, wete mumo ti pa nje yekidyé ho lepo yinja beya yasi ne dino dyo na. ²² Yasi wete, wuse ke kwadye woko yasi te yi we take ké ke numbu yo ne nguru wo, keto wuse ke duwe nde, bomo ke lu dyambi sunjwe ne njon botu bete ke membey hene.»

²³ Ndana, e bo pese yeso te yi bo ta sangwa kete ké nye Pol. Ke yeso te ma dyá ké, e bomo budyate nje dole nye ke tu te yi nye dikima ya kete ké. E nye lepina ke yasi te yi nye duwá ke kasi *Kando Njambiyé ké nye bo, nembé sendi to te. E nye ké mbombu lepina nye bo, sa nje nde, bo jáya meyasi mete yi bo woke ke kasi Yesus ké. A lepina me bejwe meyasi mete yi yo wokinete ke mekana me membonga mete yi Moyisi ketima ké nè ke mekana me botu be punja melepi me Njambiyé kande bemenmene kumo bekoko. ²⁴ Baña jayma melepi mete yi nye bá ke lepo ké, ma baña ti jaye na. ²⁵ Bo ti nje be ngin wete na, dete e bo si wanja, yite Pol ma lepo ndi lepi wete nye bo nde: «Kimó Sisinj bá ne kale yi lepina kwanjye ke numbu

Esayi te mo punja melepi me Njambye nye besanmbambo bun nde: ²⁶ «Ken ke yi botu baka lepo nde: Wune ta woko woko ne meto mun, ma ko wune ti biye to te na. Ne ta behe beja ne misi mun, ma ko wune ti duwe yasi te yi wune behe ke na, ²⁷ keto metemo me botu baka me ne binbili. Bo ne nguru wan ma difo meto man ne misi man. Bo kelma dete, ma misi man nje behe yasi, ma meto man nje woko pe, ma temo yan nje nembe meyasi, ma bo nje yensa temo, ma mi nje sidye kon yan.»
²⁸ Dete, wune dukwe nde, kasi jonjwe te yike yi Njambye nye ndana ke, a njésikwe yo keto botu bete be yeti Beyuden baka, yo bo ta biye to te.» [²⁹ Ke Pol ma lepo dete ke, e Beyuden nye beya meso tande yan kwa no.]

³⁰ Pol kwanɔɔya sew yiɔa ne yim ke wete tu te yi nye dikima gbo gboko diyo te ke. A dikima bu bomo hene be dikima nje behe nye baka ne mesosa, ³¹ pele meyasi nye bo ke kasi *Kando Njambye, tedye sendi bo meyasi ke kasi Kumande Yesus Krist kine mono wo, kine mono menjangwe na.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Rom

Mekana mete yoko, yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete yo.

Pol ke lepo ke moy mekana mete nde, Kimɔ Tom Njambiye beɲa bomo hene ke to meneti. Njambiye yeti ke baƙe njoka bomo na. Nye Njambiye Beyuden ko botu bete be yeti Beyuden baƙa. Pol ke tedye sendi nde, bomo hene botu be mebeyo. Njambiye pési nde, mumo me ne ngbeɲ ke mbombu wene wule ndi ke tikina temo te yi mo te tike ke yi Yesus ké. Pol ke kè mbombu yí tedye teri mumo te e jadye ne koko ko.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke menɗabiye yitan jo wete:

1. Bomo hene joidya ke mbombu Njambiye (kumte 1-3).
2. Njambiye pési nde, mumo me ne ngbeɲ ke mbombu wene wule ke tikina temo te yi nye no ke yi Yesus Krist ké (kumte 3-5).
3. Nge mumo be sanɗwate bene Krist ke soɲ nè ke womiya ne, Njambiye ke pupudye mo te (kumte 6-8).
4. Kasi keskere temo te yi kando Isarayel (kumte 9-11).
5. Jonɗwe beƙriten: Kelo meyasi yi nye Njambiye luksa (kumte 12-15).
6. Mekwadya me beƙriten beɲnaɗwe ne nje te yin? (kumte 15-16).

¹ Yo mi Pol, bala Yesus Krist, Njambiye jeɓama mi, né mi be mo tomun, toke mi nde, mi béki wene, né mi lepi Kimɔ Tom ne. ² A kpoma Kimɔ Tom te ke metu te yi mbombu ne nje botu be punja meɓepi mene nda yi bo ketima ke pupuna mekana mene ké. ³ Kimɔ Tom te lépi kasi Mɔno wene, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Ke teri te yi mumo, nye nday Davit, ⁴ ma ke yi Sisij, Njambiye tedya nde, nye Mɔno wene ke misi me bomo hene kome nye womiya nye ke njoka bemun, tonje sendi nye ne ngunɗudye ké. ⁵ A kwanɗa ne nye yi kelo ngikwa ne wuse, kenje wuse nda botu tomun ke mekando hene, né bo jay Kimɔ Tom, tiko temo ke yi Yesus Krist, né dɛno dyene bu luksa. ⁶ Wune sendi ke njoka botu bete. Njambiye jeɓama wune, né wune wokuna ne Yesus Krist. ⁷ Mi kėti mekana maka kenje wune botu be Njambiye hene be diye ke Rom baƙa. Njambiye ke kwadye wune ne temo ne hene. A jeɓama wune, né wune be botu bene. Njambiye Saɗwe wusu nè

Kumande Yesus Krist kél ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Temo Pol ke yotu beƙriten be Rom

⁸ Mi ke kande pa nye Njambiye wombe wosoko keto yun hene ne dɛno Yesus Krist, keto bo ke yekidyé nda yi wune tike ne temo ke yi Njambiye ke to meneti hene. ⁹ Mi ke kelo Njambiye mesay ne temo mbe hene, pele Kimɔ Tom te yi beɲe Mɔno wene ké ké no. Njambiye wombe ke duwe nde, yasi te yi mi lepe ké, gbakasi, yo nde, mi ke take wune menɗimo hene kome mi ngweta ne nye ké. ¹⁰ Menɗimo hene kome mi ngweta ne Njambiye ké, mi diya nye nde, nge nye kwadye, a má bute nje yey nye mi, né mi ké beɲ wune. ¹¹ Temo mbe deƙe ne pepepe nde, mi kèn beɲe wune, né mi kwandyé yiɲa yasi te yi Kimɔ Sisij nya mi ké nye wune, né wune be ne deti ne ngbinɗim. ¹² Ma yo nde, mi jéki kè pe yun, né wuse saɗwa, baƙa ke nye beɓo deti, baƙa ke nye sendi beɓo deti. Yo ta wule ndi ke kiya tikina temo te yi wuse hene tike ke yi Njambiye ké.

¹³ Wune njon, mi dikima peso nde, mi ta ké beɲe wune wete yeso. Mi yeti ke kwadye nde, wune ndékimaɗwe yo na. Ma yasi wete, kumo ndana yiɲa meyasi ke diki peto mi. Mi kwadya kè pe yun, né mesay membe yom membumo ke njoka yun nda yi yo wume no sendi ke njoka yiɲa mekando ké. ¹⁴ Yo nde, mi yákaɗwe kè lepo Kimɔ Tom nye botu bete be yeti Beyuden baƙa, kè lepo sendi nye botu bete be yeti ke duwe jonɗwe baƙa. Mi yákaɗwe kè lepo nye botu be duwa yasi, kè lepo sendi nye botu bete be yeti ke duwe yaɲa baƙa. ¹⁵ Yo dete, temo mbe deƙe ne pepepe nde, mi kèn kè lepo Kimɔ Tom te nye wune botu bete be diye sendi ke Rom baƙa. ¹⁶ Mi yeti ne njon lepina Kimɔ Tom na, keto yo ngungudye te yi Njambiye jonɗwe ne botu bete be tike temo kete baƙa, Beyuden dɛɲ nje bu botu bete be yeti Beyuden baƙa. ¹⁷ Kimɔ Tom te ke tedye nda yi Njambiye kele nde, mumo béki ne ngbeɲ ke mbombu wene ké. Mumo béki ne ngbeɲ ke mbombu Njambiye ndi ne nje tikina temo ke yene. Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mo te yi Njambiye si peso nde, a me ne ngbeɲ ke mbombu wene ko ta ju ndi ne nje tikina temo te yi nye tike ke yene ké.>

Bomo hene ne meɗso ke

mbombu Njambiye

¹⁸ Njambiye ke tedye ngambi ne wule ke dɛyobo sunɗwe ne bomo hene te be paye nye, kelo kwalo kotu mekele hene yi mbaso ne gbakasi baƙa. ¹⁹ Njambiye kelma dete, keto bomo yakama duwe nde, a kete, keto

meyasi mete yi tedye dete ké ke ðeɓna ne lonɓo lonɓo ke misi man, keto a sima tedye bo yo. ²⁰ Gbate, mumo ti yaka ðeɓe Njambiyé ne misi na. Ma ko dete, bomo ke kanje misi ðeɓe ne meyasi mete yi nye kusuma ke ngimo te yi nye kusuma ne mboko ké. Bo ke ðeɓe ne nje te yite nde, a ne nguɗɗudye te yi diye kpo ne kpo, ðeɓe sendi nde, nye kete gbate. Dete, kine mumo wete ne wete yakama lepo nde, a kine meɓso na, ²¹ keto bo ma duwe dukwe nde, Njambiyé kete, ε bo yokwe diyo kine sombile nye nda yi bo yakaɗɗwe kelo ne Njambiyé ké na. Bo ti nye nye wosoko na. Metake man kpalma nje ké ndi ke lem meyasi. Dyano kpalma nje duwe ke metemo man, ε yitil nje namo yo ne pitik. ²² Bo dikima d'ungwe ðeti take nde, bo botu ðe dyano, ase nde, bo kpalma nje ðe ðelem. ²³ Ne nde, bo sómbila meluksa me Njambiyé te ε ti gwáki ko, bo kpalma tiko yite ne nyek kpaló kelo yekambiyé mumo te ε gwe ko kano yo. Bo kelma yekambiyé ðenon nè yi gbelá ðenyamo nè yi ðenyamo ðete ðe ðulma ðulmaɗɗwe ðaka kano sendi yo.

²⁴ Yo keto te yite yi Njambiyé kinma ne bo kelo nde, bo nyéki bo ke kelna mekele me memi ðeɓɗwe ðeya mewofo me temo yan, né bo ne nguru wan wuɗɗwe yotu yan. ²⁵ Bo kpalma tiko gbakasi te yi Njambiyé punja nye mumo ké, nye bo ke ja. Bo kpalma kano kelo mesay nye meyasi mete yi nye kusuma ké, tiko nye, mo te ε kusuma yo ko. Ma yo nye yi bomo yakaɗɗwe lukse kpo ne kpo. *amen.

²⁶ Yo keto te yite yi Njambiyé kinma bo kelo nde, bo ðéki ne ðeya mewofo mete yi wuɗɗwe ne yotu yan. Yori ne nde, ðoma diy ðene ðembam nda yi Njambiyé kombila ké, ðoma ne ðoma ne kpaló diyo tande yan. ²⁷ Dete sendi, ðembam tikima diyo mbam ðene nyari nda yi Njambiyé kombila ké, ε koɗɗwe nyiɗe bo yotu, ðembam ne ðembam me kpaló diyo tande yan kelo yasi te yi nye njon tande yan ðembam. Bo saɗɗwama ne ponsi ke yotu yan yi yakama ne bo ðeɓɗɗwe yasi te yi bo kelma yi jatidyé kol ke ðeya nje.

²⁸ Ma nda yi bo ti kwadyé duwe Njambiyé ké, ε Njambiyé kine bo kelo nde, dyano dyan ðéki kotute yi kelo ne yasi te yi mumo ti yaka kelo na. ²⁹ Temo yan tondunate ne kwaló kotu mekele hene ne kwaló ðeya yasi hene. Yo sendi tondunate ne kwaló nyena temo hene ke meyasi me meneti nje ðu kwaló likisi hene. Bo ne nyangwe temo ðudyate. Metake mete yi wona bomo sima tondo sendi ke temo yan. Dyano te yi metando nè yi mesebila nè yi soso sima tondo sendi dete ke temo yan. Bo botu ðe sokwa numbu, ³⁰ botu

bo kutu nè botu ðe paye Njambiyé. Bo botu ðe janji nè botu ðe mbeno. Bo botu ðe ðendidyé yotu ne gbelate. Bo sendi ðe mbendo ðe kusuna jonja ðeya meɗyano yi kelo ne ðeya yasi. Bo bono ðe mbando sunɗwe ne ðe saɗɗwe ðan nè ðenyangwe ðan. ³¹ Bo kine dyano na. Bo ti tonjukwe meyasi mete yi bo si kpo ké na. Bo kine mekwadya ke temo na, bo ti gwáki ngwete ðeso na. ³² Bo ke duwe dukwe nde, botu ðete ðe kele njel mekele nda yite ðaka yakaɗɗwe saɗɗwa ne soɗ. Ko dete, bo ke ké mbombo yi kelo njel mekele nda yite. Ma yeti ndi nde, bo ke kelo mekele mete na, yasi wete, bo ke tonɗidyé jaye sendi botu ðete ðe kele ðeya mekele mete ðaka.

2

Kasi pesina josi

¹ Ma dete, we mo te ε jase ðeso ko, ko we ðéki nda, we ti yaka lepo nde, we kine meɓso na, keto we ke jase ðeso, kpaló nje kelo ndi kiya meyasi mete yi bo kele ké. Dete, we ne nguru wo ke kelo nde, lepi ðal ke to yo. ² Ma wuse ke duwe nde, Njambiyé josa botu ðete ðe kele dete ðaka ne to te ne ngben. ³ We mo te ε jase botu ðete ðe kele dete, kpaló kelo ndi nda bo ko, 'we táka ka nde, we ta diyo ke josi Njambiyé? ⁴ Yite nde, 'we yélkwe Njambiyé keto nyangwe ngikwa te yi nye kele ne we ké? 'We yélkwe sendi nye, keto a ke gbiwo ne? 'We yélkwe ka nye, keto a ti ponsa we nedo na? 'We yeti ke duwe nde, Njambiyé kél ngikwa ne we dete, né we yeɗsa temo na? ⁵ Ma temo yo ne keskere, yo ti yaka senjo na, ðete we ke kelo nde, Njambiyé woku ngambi ne we kwá to te kumo ke yeso te yi njon ne ta tusiye ké. Yo ta ðe yeso te yi nye ta tedye nde, a josa yasi ne ngben. ⁶ Njambiyé ta nye mumo hene sol ðeɓɗwe mekele mene. ⁷ Baɗa bomo ke kelo tin te yi kelo kimo yasi, sa nje te yi ðe ne meluksa me Njambiyé. Bo saɗ sendi nde, Njambiyé tóndu bo, nye bo jonɗwe te yi kine njena na. A ta nye bo jonɗwe te yi kpo ne kpo. ⁸ Ma yasi wete, ke yi botu ðete ðe lu dyambi ne nye ðeno gbakasi kutudya kpaló ðeɓɗwe kotu mekele ðaka, Njambiyé ta tedye kwana temo nè nyangwe ngambi ne sunɗwe ne bo. ⁹ A ta tedye nyangwe mebonne nye mumo hene ε kele ðeya yasi ko, mo te ta gwe wo ngwanɗwa. Yo ta ðe diɗ 'Beyuden nje ðu botu ðete ðe yeti 'Beyuden ðaka. ¹⁰ Ma yasi wete, a ta lukse tondo nye tete nye mumo hene ε kele kimo yasi ko. Yo ta ðe diɗ 'Beyuden nje ðu botu ðete ðe yeti 'Beyuden ðaka, ¹¹ keto Njambiyé yeti ke gwe mberi misi mumo na.

¹² Bomo hene be kele beya yasi kine pa duwe membonnga me Njambye te yi Moyisi ketima ké ta gwe yambile, keto beya yasi te yi bo kelma ké, yeti keto bo ti duwe membonnga mete na. Yasi wete, bomo hene te be si duwe membonnga mete nje kelo beya yasi baka, Njambye ta jose bo bengwe membonnga mete. ¹³ Yo nde, Njambye ti pési nde, mumo me ne ngben ke mbambu wene, nge nye si woko ndi membonnga woko na. Yasi wete, yo mo te e woke kelo yasi te yi membonnga lepe ké, yo mbete yi Njambye ta peso nde, a me ne ngben ke mbambu wene. ¹⁴ Botu bete be yeti Beyuden baka yeti ke duwe membonnga mete yi Moyisi ketima ké na. Ma nge bo ne nguru wan diki kelo meyasi mete yi membonnga lepe ké, yo tedya komete nde, temo yan ke diki tedye bo nde, bo kél dete, ko beko nde, bo yeti ke duwe membonnga mete na. ¹⁵ Nge bo kele dete, bo ke tedye nde, Njambye nya dyano meyasi mete yi membonnga diyé nde, mumo kél ké ke moy metemo man. Temo yan ke tedye dete, sendi metake man ke diki ndeye bo ho tondo bo bengwe yasi te yi bo kele ké. ¹⁶ Meyasi mete yi diyé muka sodyate ke jongwe bomo ké ta pundo puye ke yeso te yi Njambye ta kwa ne Krist Yesus yi jose ne bo ké. Kimó Tom te yi mi pele ké ke lepo dete.

Kasi teri Beyuden

¹⁷ Ma we ke lepo nde, we Beyuden, we ne dibina temo nde, yana ti kelo we na, keto we ke duwe membonnga me Njambye. We ke dngwe beti nde, Njambye, nye kpaša Njambye wo. ¹⁸ Ma nduku, 'we ke duwe yasi te yi Njambye kwadye ké? We ke kombile duwe sendi nembina fan kimo yasi te yi we yakanngwe kelo ké, keto membonnga tedya we yo. ¹⁹ Ke yo, we lépi nde, we mo te e ngbose botu bete be ne dibina misi baka, we mo te e paniye puye nye baka be ke moy yitil baka. ²⁰ We lépi sendi nde, we mo tedya yasi nye botu bete be kine dyano baka, lepo nde, we mo tedya yasi nye botu bete be nda bengbanda baka. We lépi dete, keto we ke duwe membonnga, duwe meyasi hene ne gbakasi te yi diyé ke moy membonnga mete ké. ²¹ We mo te e tedye beso yasi ko, ma nge ba yi we ti tedya sendi yotu yo yasi te ké? We mo te e pele nde, mumo ti gubu ko, ma nge ba yi we nje gubo sendi ké? ²² We mo te e pele nde, mumo ti kel wanja ko, ma nge ba yi we nje kelo sendi wanja ké? We mo te e bene banja benjambye ko, ma nge ba yi we nje nyine membanjo man bu meyasi mete yi wokuna ne bo ké? ²³ We mo te e dngwe beti keto duwa membonnga me Njambye ko, ma we

ke kpaló wungwe dino Njambye, keto we ke yangile membonnga mene. ²⁴ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambye nde: <Botu bete be yeti Beyuden baka ke lepo lepi gbutu sungwe ne Njambye keto yun.>

²⁵ Ma nge we kele meyasi mete yi membonnga lepe ké, yite pesina yotu yo yi bembam yi bo pesima ké ta kame we. Yasi wete, nge we nje yangile membonnga, komete, yo me nda bo ti pese we na. ²⁶ Ma nge mo te yi bo ti pese nye ko kele meyasi mete yi membonnga lepe ké, 'wune táka ka nde, Njambye ti yaka jaye nye nda mo te yi bo sima peso ko na? ²⁷ We, monó Beyuden ke duwe membonnga mete yi Moyisi ketima ké kumo njena. Bo pesima sendi we, ma we ke kpaló yangile membonnga mete. Ma nge mo kando te yi bo ti pese ho baka kpaló kelo yasi te yi membonnga mete lepe ké, 'we táka nde, a ti peso josi yo na? ²⁸ Yeti yasi te yi mumo beje beja ke misi ké tedye nde, mo te fan monó Beyuden na. Sendi, yeti yasi te yi mumo beje beja ke yotu mumo ké tedye nde, yite fan pesina mbam na. ²⁹ Ma bo dúkwe fan monó Beyuden ke yasi te yi wule ke moy temo ne ké. Fan pesina mbam, yo mesay mete yi Kimó Sisiñ kele ke temo mumo ké, yeti membonnga mete yi mumo kete keto ké kele mesay mete na. Yo njel fan monó Beyuden te mbete be ne meluksa. Meluksa mete yite wúla ke yi Njambye, yeti ke yi bomo na.

3

¹ 'Ma dete, mo Beyuden kwán mo te e yeti Beyuden ko ke nge? 'Sendi, mepesina mete yi Beyuden kele ké káma bo ke nge? ² Ma meyasi menje hene yiba kpaša meyasi ke menje hene ke yan. Bosa yasi, yo nde, Njambye bonjma melepi mene kanje nye bo. ³ He ta lepo ba ndana ne nge? Nge be nde, banja ke njoka yan ti tike temo ke melepi mete yi Njambye lepima ké, 'Njambye má diyó kine tonje meyasi mete yi nye sima kpo ké? ⁴ Ko mbet na. Bomo hene dúkwe nde, Njambye lépi ndi gbakasi, ma mumo hene lépi ndi ja. Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambye nde: <Bomo dúkwe nde, we Njambye, we lépi ndi gbakasi ke meyasi mete yi we lepe ké. Sendi, nge wúne bomo teme ke josi, we ta kašo lepi.>

⁵ Ma kotu mekele mete yi wuse kele ké ke tedye nde, Njambye ne ngben. Ma dete, he yakama lepo ne nge? 'He kina lépi nde, Njambye kél meyasi kotute kome nye punje ngambi ne tedye wuse mebone ké na? Ma mi ke lepina dete nda yi bomo yakama lepina ké. ⁶ Yasi wete, ko yo yeti dete na. 'Ma nge Njambye kele kotu mekele, a má nje kelo nan yi peso ne josi botu be meneti maka?

⁷ Sendi, ja te yi mi kele ké ke kpalo kelo nde, Njambiyé tédya ne sanjan kwá to te nde, nye ne ngben. Yo ke kelo nde, meluksa méné púndu puyé. 'Ma d'ete, a ta jose mi nde, mi mó mebeyo keto nge?'
⁸ Nge be nde, meyasi kélngwé d'ete, 'yite he kina lepi nde: <He kél beya meyasi, né kimó meyasi nje pundu kete na>? Baña bomó ke diki peso lepi nye ke numbu su nde, wuse ke diki lepo njel melepi mete yite. Lepi ta baló ke to yan, bo má sangwa ne mebóne mete yi yakama ne bo ké.

Bomó héné kelma mebeyo

⁹ 'He ta nje lepo ba ndana nde nge?' 'Wuse Beyuden kwá ka besó bomó? Ko na, keto he sima si tedye nde, ko Beyuden ko botu bete be yeti Beyuden baka, mebeyo ke namó bo héné. ¹⁰ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Kine mumó wete ne wete é kele yasi ne ngben na, ko wete. ¹¹ Kine mó te é ne d'fyanó na. Kine mó te é sa nje te yi duwe Njambiyé na. ¹² Bo héné sima jato ke beya nje. Ko bo yeti ne d'eti te yi kelo yina yana na. Kine wete ne wete ke njoka yan ke kelo kimó yasi na, ko wete. ¹³ Ngongele yan ke bojna ne bonjon te yi diye nyase ké. Medyem man, yo yi sebila bomó. Mada benyone ke nji medyem man. ¹⁴ Numbu yan tonduma ne mekita nê melepi mete yi lu mumó ke temó nda soru kubu. ¹⁵ Bo nedó te yi ké punje mekiyo. ¹⁶ Bo ke bekidyé bomó tiko bo ke mebóne ke mbey héné te yi bo kwá kete. ¹⁷ Bo yeti ke duwe nje te yi nye mumó tete ké na. ¹⁸ Kambina Njambiyé yeti ne mbet ke d'fyanó d'yan na.> ¹⁹ He duwá nde, yasi héné te yi membonga lepe ké, yo lépi ndi nye botu bete yi membonga mete njá keto yan baka, né bomó héné díbi numbu, né botu be meneti maka héné duwe nde, bo ne mejoso ke mbómbu Njambiyé, ²⁰ keto Njambiyé ti pési nde, mumó me ne ngben ke mbómbu wene, keto kelna meyasi mete yi membonga lepe ké na. Keto siya yasi te yi membonga kele, yo ndi tedya mumó mebeyo méné.

Nje te yi Njambiyé jongwé

ne mumó ké

²¹ Ma ndana Njambiyé ke tedye wuse nda yi nye pese nde, mumó yakama be ne ngben ke mbómbu wene kine kwá ne nje membonga na. Membonga mete yi Moyisi ketima ké nê botu be punja melepi me Njambiyé njá lepo sendi d'ete. ²² E nde, Njambiyé pési nde, mumó me ne ngben ke mbómbu wene ne nje tikina temó ke yi Yesus Krist. Njambiyé kél d'ete ne bomó héné te be tike temó ke yi Yesus baka, keto a yeti ke nembé njoka bomó na. ²³ Yo nde, bomó héné kelma mebeyo, é Njambiyé

sonje meluksa méné ke yotu yan. ²⁴ Ma Njambiyé ne ngikwa, d'ete a pesima nde, bo me ndana ne ngben ke mbómbu wene ne gbelate. A kelma d'ete ne nje mekolna mete yi Krist Yesus njá nje kolo ne bo ké. ²⁵⁻²⁶ Njambiyé tokuma Yesus yi nye ne sadaka, na gwe punje mekiyo méné yi sonje ne ngambi Njambiyé ke mebeyo mete yi bomó kelma ké. Njambiyé sónja ngambi ne d'ete ke yi botu bete be tike temó ke yi Yesus Krist baka, né bo be ne te. A kwadya tedye ne nje te yite nde, nye ne ngben, keto a gbisimama kine tedye bomó mebóne ke beya meyasi mete yi bo kelma mbómbu ké na. Ma ke ngimó te yoko ndana, a ke tedye bomó nde, nye ne ngben. A ke kwadyé diyo ndi ne ngben, peso sendi nde, baka héné be tike temó ke yi Yesus baka me ne ngben ke mbómbu wene.

²⁷ Ma to yasi te yi mumó ta bendidyé ne yotu kete ké ba we? Kine yaja wete ne wete na. Keto nge? 'Keto kelna yina kimó mekele? Ko na. Yasi wete, yo ndi keto tikina temó ke yi Yesus, yeti keto kelna meyasi mete yi membonga lepe ké na. ²⁸ Keto wuse ke take gbate nde, Njambiyé pési nde, mumó me ne ngben ke mbómbu wene keto tikina temó ke yi Yesus, yeti keto kelna yasi te yi membonga lepe ké na. ²⁹ 'Yite nde, Njambiyé ndi Njambiyé Beyuden siye?' 'Nye yeti sendi Njambiyé te yi yina mekandó na? Igbate, nye Njambiyé te yi yina mekandó sendi, ³⁰ keto Njambiyé ndi wete ne wete. Yo ndi nye nyepó sendi ta peso nde nê botu bete be pesina nê baka be ti pésinangwe baka ta be ne ngben ke mbómbu wene ne nje tikina temó ke yi Yesus Krist. ³¹ Yike yi wuse lepe ké, 'wuse lépi ka nde, wuse lérj membonga me Njambiyé keto tikina temó ke yi Yesus? Já, yeti d'ete na! Wuse ke kpalo lepo nde, membonga ne kpsa misi mesay mete yi nye kele ké.

4

Kasi tikina temó te yi Abaraham

¹ Ma he ta lepo nde nge ke kasi sanmbambo wusu Abaraham? A kwedyama ba yasi te nda ke teri te yi mumó? ² Njambiyé má pesi nde, Abaraham me ne ngben ke mbómbu wene wule ke yina mekele mete yi nye kelma ké, ma nye yakama bendidyé yotu. Ma ke mbómbu Njambiyé, yina yasi te yi nye yakama bendidyé yotu keto te yeti na. ³ Mekana me Njambiyé lépi nde nge? Yo lépi nde: <Abaraham tikina temó ke yi Njambiyé, é Njambiyé lepe ke yite nde, a me ne ngben ke mbómbu wene.> ⁴ Yo nde, nge mumó kele mesay, a yákanngwe be ne

sol ke mesay mete. Ke yite, bo ti nyéki nye yo nyeko ne gbelate na. Yo yasi te yi bo yákanḡwe nye nye. ⁵ Ma nḡe mumo ti kele yiḡa mesay dte na, nḡe nye kpalo tiko temo ke yi Njambye, nye ε pese nde, mo mebeyo yakama be ne nḡben ke mbombu wene ko, komete, Njambye má lepo nde, mo te me ne nḡben ke mbombu wene keto tikina temo te yite. ⁶ Yo dte sendi yi Davit ke lepo nde, mo te ε Njambye lepe nde, a me ne nḡben ke mbombu wene kine pa diyé nde, a paḡ pa kelo yiḡa kimo mekele ko ne mesosa. ⁷ Davit ke lepo nde: <Botu bete be Njambye tikima meḡoso man ne nḡwete soḡe mebeyo man baka ne mesosa. ⁸ Mo te ε Baba Mboko yeti ke lepo se kasi mebeyo mene ko ne mesosa.>

⁹ 'Mesosa mete béḡa ka ndi botu bete be pesina baka? 'Ho yo béḡa sendi botu bete be ti pésinanḡwe baka? Keto ke yi Abaraham, me kasima nde, Njambye lepima nde, a me ne nḡben ke mbombu wene keto tikina temo te yi nye tikima ke yene ké. ¹⁰ Ke yi Njambye lepima nde, Abaraham me ne nḡben ke mbombu wene ké, 'yite a ma pesina ho a ti pa pesina na? Ke nḡimo te yite a bḡ ndi dte, ko a ti pa pesina na. ¹¹ Ke koḡte yey, ε Njambye lepe nye nye nde, a pésinanḡwe yi tedye nde, nye Njambye pesima nde, a me ne nḡben ke mbombu wene. A pesima nde, Abaraham me ne nḡben ke mbombu wene keto tikina temo te yi nye tikima ke yene ké, yite a ti pa pesina na. 'Dete, Abaraham nḡa nje be sangwe ne bomo hene be tike temo ke yi Njambye, ko botu bete be ti pésinanḡwe baka. 'Dete, Njambye ta lepo nde, bo me ne nḡben ke mbombu wene. ¹² Abaraham sendi sangwe ne botu bete be pesina baka, yeti keto gbela mepesina mete yi béḡa ndi ke yotu ké na, nye sangwe ne baka be tike sendi temo ke yi Njambye ké no mbombu nda yi nye kelma ke nḡimo te yi nye ti pa pesina ké.

¹³ Ma Njambye kpoma nye Abaraham nde, a ta kanḡ meneti maka nye nye bene benday bene. Yi Njambye kpoma dte ké, yeti keto Abaraham kelma yiḡa yasi te yi membonḡa mene lepe ké na. Yo nde, a lepima nde, Abaraham me ne nḡben ke mbombu wene keto tikina temo te yi nye tikima ke yene ké. ¹⁴ Má beki ndi nde, meyasi mete yi Njambye bakidyé tike botu bene ké béḡa ndi botu bete be kele yasi te yi membonḡa lepe ké, ma tikina temo te yi bomo tike ke yi Njambye ké gbelate. Sendi, ma yasi te yi Njambye kpoma ké ti kelna se na. ¹⁵ Ma membonḡa kél nde, Njambye woku nḡambi sunḡwe ne bomo, keto bo yeti ke beḡwe yo na. Nḡe be nde, membonḡa yeti na, yite kasi yangila te yeti sendi na. ¹⁶ Dete, yasi te

yi Njambye bakidyé tike botu bene ké, a kpóku yo nye botu bete be tike temo ke yene baka, na nye bo yo ne gbelate, né benday be Abaraham hene be no, yeti ndi keto baka yi membonḡa nḡa ndi keto yan beḡo na, yo sendi keto baka be tike ndi temo ke yene nda yi Abaraham te sangwe wusu hene kelma ké. ¹⁷ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambye nde: <Mi tembidya we, né we be sangwe ne budya mekando.> Abaraham, nye sangwe wusu ke mbombu Njambye te yi nye tikima temo ke yene ko. Njambye te, nye Njambye te ε kele nde, beḡuḡu yokwe be ne joḡ ko. Yo nye kuse sendi meyasi mete yi ti be kwey kete ké. ¹⁸ Abaraham tikima temo ke yi Njambye, be ne bibina temo ke yasi te yi mumo ti yaka be se ne bibina temo nde, yo yakama kelna ké. Dete, ε nye nje be sangwe ne budya mekando nda yi Njambye ma lépi nye nye ké. Njambye lepima nye nye nde: <Benday bo ta be budyate nda besiso be dyoḡo.> ¹⁹ Ke nḡimo te yite mesew me Abaraham me ké nda gomay. A beḡa nde, yotu ne ma dugbo, beḡe sendi dte ke yi Sara nde, nḡimo jariki sima kwá. Ma ko dte, Abaraham ti teke ke tikina temo te yi nye tikima ke yi Njambye ké na. ²⁰ Yasi wete, a kḡ mbombu yi tiko temo ke yi Njambye kine nye meso ke yasi te yi Njambye kpoma nye nye ké na. Njambye nya nye deti ke tikina temo te yi nye tikima ke yene ké, ε nye lukse Njambye. ²¹ A duwá gbate nde, Njambye ne deti te yi tonḡe yasi te yi nye si kpo ké. ²² Yo keto Abaraham tikima temo dte, ε Njambye lepe nde, a me ne nḡben ke mbombu wene. ²³ Yo ketinate ke mekana me Njambye nde: <Njambye lepima nde, a me ne nḡben ke mbombu wene.> Yi bo ketima deta ké, yo yeti ndi keto Abaraham nyepo na, ²⁴ yo sendi keto su, wuse botu bete be tike temo ke yi Njambye te ε womiya Nyangwe Kumande wusu Yesus soḡe ke njoka beḡuḡu ko. Njambye ta lepo sendi nde, wuse me ne nḡben ke mbombu wene. ²⁵ A kanḡa nye nye bomo nde, bo woku nye keto beya mekele musu. ε nye nje womiye nye, né wuse nje be ne nḡben ke mbombu wene.

5

Wuse me ne te sine be Njambye

¹ Dete, Njambye pesima nde, wuse me ne nḡben ke mbombu wene keto tikina temo te yi wuse tike ke yene ké. Ma dte, wuse me ndana ne te sine be Njambye ne nje Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. ² Yo nye bute nje nye wuse bu wuse ké no ke yi Njambye, na kel kimo yasi ne

wuse, keto wuse ke tiko temo ke yi Yesus. Wuse me diyɔ ndana ne ngbingim ke moy ngikwa te yi Njambiyɛ kele ne wuse kɛ. Wuse ke sosa, keto wuse ne bibina temo nde, wuse ta be sendi ne meluksa me Njambiyɛ. ³ Wuse ti sɔsangwe ndi keto te yite nyɛpɔ na. Yasi wete, ko ke moy mebone wuse ke sosa sendi, keto he duwa nde, mebone ke kame wuse, ne wuse be ne tin te yi gbiso meyasi. ⁴ Kelna tin ke kame wuse, ne wuse sum kol ke mebobilan. Ma sumna kol ke mebobilan ke kame wuse, ne wuse be ne bibina temo ke yi Njambiyɛ. ⁵ Yo nde, nge wuse be ne bibina temo dete ke yi Njambiyɛ, wuse ti biye sɔsɔ mewuru na, keto a sima si tonje mekwadya mene ke moy metemo musu ne nje Kimɔ Sisiɔ te yi nye nya wuse kɛ.

⁶ Yo nde, mbombu ke ngimo te yi wuse ti be ne deti te yi kelo yina kimɔ yasi, *Krist nja nje gwe keto su botu be mebeyo ke ngimo te yi Njambiyɛ pesima kɛ. ⁷ Ko nde, mumo jɔrnangwe ne ngben ke meneti, yo sulnate nde, wete mumo jaya sɔɔn keto ne. Ma nge mumo be ne kpeskere, wete mumo yakama jaye sɔɔn yari keto ne. ⁸ Ma Njambiyɛ ke tedye ne nye wuse nde, a kwadya wuse, keto Krist nja gwe keto su piɔ te yi wuse ba ndi botu be mebeyo kɛ. ⁹ Ma nge be nde, ne nje mekiyo mene Njambiyɛ pesima nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene, 'sungwa ne jongwa su? 'A ta diyɔ kine jongwe ka wuse kamba ne ngambi Njambiyɛ na? ¹⁰ Yo nde, mbombu wuse ba bependo be Njambiyɛ. Ma ndana Njambiyɛ nja jangwe njoka ne sine bo ne nje sɔɔn Monɔ wene. Ma nge be nde, Njambiyɛ nja jangwe njoka su dete, 'sungwa ne jongwa su? 'A kina jongwe gba wuse sendi keto Monɔ wene ne jɔn na? ¹¹ Ma yeti ndi meyasi mete yite siye na. Yasi wete, wuse ndana ne mesosa ne Njambiyɛ, keto a kwanma ne nje Kumande wusu Yesus Krist yi jangwe ne njoka ne sine bo.

Njoka Adam ne Yesus Krist

¹² Dete, nda yi mebeyo nyinma ke to meneti ne nje mumo wete, nda mebeyo kelma nde, mumo sɔmbu sɔɔn, dete sɔɔn nja nje nyanja ne bomɔ hene, keto bo hene kelma mebeyo... ¹³ Yo nde, mebeyo ba ke to meneti piɔ te yi Njambiyɛ ti pa nye Moyisi membonga na. Ma ke ngimo te yi membonga mete ti be kete kɛ, Njambiyɛ ti ba mebeyo me bomɔ na. ¹⁴ Ko dete, kande ke ngimo Adam kumo ke Moyisi sɔɔn namma bomɔ, ko nde, bomɔ hene ti kele beya yasi yangile mbonga nda yi Adam kelma kɛ na. Jangwe Adam ke kande tedye wuse kwalɔ mbanja mo te e ta duwe nje ko. ¹⁵ Yasi wete, yangila mbonga te yi Adam

kelma kɛ ne ngikwa te yi Njambiyɛ kelma ne wuse kɛ yeti wete na. Yo gbate nde, ndi keto yangila mbonga wete yi mumo wete kelma kɛ, bomɔ budyate nja sombo sɔɔn kete. Ma yasi wete, ngikwa te yi Njambiyɛ nja nje kelo ne bomɔ kɛ nja kwɔ to te hene. A nya sendi bomɔ mekombila ne gbelate kwɔ to te ne nje mumo wete, Yesus Krist. ¹⁶ Ma beya yasi te yi mumo kelma kɛ ne kimɔ yasi te yi Njambiyɛ nja nye wuse ne gbelate kɛ ke kelo mesay dele dele, keto Njambiyɛ josuma yangila mbonga wete te yi mumo wete kelma kɛ, e nye pese nde, lɛpi balma keto bomɔ hene. Ma kimɔ yasi te yi Njambiyɛ nja nye wuse ne gbelate ke kɔn budya yangila membonga mene kɛ kpalma kelo nde, a pɛsi nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene. ¹⁷ Nge be nde, yangila membonga mete yi mumo wete ne wete yangila kɛ kelma nde, sɔɔn nam bomɔ hene, 'sungwa ne jongwe te yi botu bete be Njambiyɛ kele nyangwe ngikwa ne bo, pese nde, bo me ne ngben ke mbombu wene ta be no kɛ? 'Bo kina ju, namo sendi yasi ndi keto mumo wete ne wete, Yesus Krist na?

¹⁸ Dete, nda ndi mumo wete yangila membonga, e Njambiyɛ pese nde, yo bomɔ hene bale lɛpi kɛ, dete sendi, keto ndi mumo wete kelma yasi te yi ne ngben, Njambiyɛ ke pese nde, bomɔ hene me ne ngben ke mbombu wene. Pesinate dete ke nye bo jongwe. ¹⁹ Ma ndi keto mumo wete ti wokuna ne Njambiyɛ, e bomɔ budyate nje be botu be mebeyo ke mbombu wene, dete sendi, keto mumo wete wokunama ne nye, a ta pese nde, bomɔ budyate me ne ngben ke mbombu wene.

²⁰ Ma membonga nja dya, ne mebeyo nyɛbi. Ma kome mebeyo nyɛbe kɛ, ngikwa te yi Njambiyɛ kpalma nje kwɔ to te. ²¹ Dete, nda yi mebeyo namma bomɔ ne nje te yi sɔɔn kɛ, dete sendi, ngikwa te yi Njambiyɛ ke namo wuse ne nje te yi nye pese nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene kɛ, ne wuse be ne jangwe te yi kpo ne kpo ne nje Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist.

6

Sine be Yesus Krist gwɔ

nje womiye sendi

¹ Ma he ta nje lɛpɔ ba ndana nde nge? 'He ta kɛ ka mbombu jɔɔna ke moy mebeyo, ne Njambiyɛ kel ngikwa ne wuse kwɔ to te? ² Ko mbet na. Wuse sima gwe duwe ke deti te yi mebeyo ba no kwey kɛ. 'Ma he ta nje yokwe jɔɔna ne kɔko ke moy mebeyo keto nge? ³ 'Wune ke ndekima ka nde, wuse hene te yi bo topuma ke moroko yi sangwe wuse sine

be Krist Yesus baka, bo ti tópa ka wuse yí sangwe wuse sine be Yesus ke soṅ ne na? ⁴ Dete, wuse gwa, ε bo pumbɛ wuse sine be Krist ne nje tɔpuna su ke mɔrɔku, né wuse nje joṅna ndana ne jɔnja joṅgwe nda yi Da womiya sendi ne *Krist ke njoka bemun ne ngunḡudye meluksa mene ké. ⁵ Ma sine be Krist me sendi sangwate wete ke soṅ te yi nye gwa ké. Dete sendi, sine be Krist ta be sangwate wete ke womiya te yi nye womiya ké. ⁶ Wuse duwa nde, ke yi Krist gwa no ke kroa ké, Njambiyɛ ngbama sendi njombu joṅgwe dyusu ke kroa bene be Krist, na soṅ deti kelna mebeyo te yi diyɛ ke yotu su ké, ma wuse me nje ké mbombu yí diyɔ bala mebeyo. ⁷ Keto nḡe mumo si gwe, bene mebeyo yeti se ne yaṅa na. ⁸ Ma nda yi sine be Krist sima gwe ké, wuse ke tiko temo nde, sine be Krist ta ju sendi. ⁹ He ke duwe sendi nde, Njambiyɛ womiya nye soṅe ke njoka bemun, a ti kala gwe se na. Soṅ yeti ne yija deti se ke yotu ne na, ¹⁰ keto a gwa ndi tu wete ne sat. A gwa yí soṅe mebeyo me bomo. Ma ke joṅgwe te yi nye joṅna ndana ké, a jónḡangwe yí lukse Njambiyɛ. ¹¹ Dete, wune sendi, wune bɔṅ meyotu mun nda wune sima gwe duwe ke deti te yi mebeyo ba no kwey ké. Ma ndana, wune bɔṅ meyotu mun nde, wune ne joṅ yí lukse Njambiyɛ, keto wune be Krist Yesus me sangwate.

¹² Nda yo dete ké, wune ti jaya nde, mebeyo kɛn mbombu yí namo meyotu mun yi ta si gwe ké, né wune kel beya mewobo mete yi yotu diyɛ ké na. ¹³ Wune ti bɔṅ se meḡoku meyotu mun nda mejɔle nye mebeyo yí kelo ne kɔtu mekele na. Yasi wete, wune kpál kanɛ meyotu mun nye Njambiyɛ nda botu bete be gwa nje ju baka. Wune bɔṅ meḡoku meyotu mun nda mejɔle nye Njambiyɛ yí kelo ne ngben mekele. ¹⁴ Ma mebeyo yeti se ne yija deti ke yotu yun na, keto yeti membonḡa mete yi Moyisi ketima ké name wune na. Yasi wete, yo ngikwa te yi Njambiyɛ kele ne wune ké name wune.

¹⁵ Ma nḡe ba? He ta kelo ka beya mekele, keto yeti membonḡa name wuse na? He ta kelo ka dete, keto yo ngikwa te yi Njambiyɛ kele ne wuse ké name wuse? Ko mbet na. ¹⁶ Wune yeti ke duwe ka nde, nḡe we bu yotu nye mumo nde, we ta wokuna ne nye, we me bala mo te yi we wokuna ne nye ko na? Yo nde, we yakama be bala mebeyo yí ké ne mumo ke soṅ ho be bala Njambiyɛ yí kelo meyasi ne ngben ke mbombu wene. ¹⁷ Yasi wete, wosoko ne Njambiyɛ, keto kwey wune ba bebala be mebeyo, ma ndana wune kpalma beṅgwe njel tedya melepi me Njambiyɛ te yi bo tedya wune ké ne

temo yun hene. ¹⁸ Njambiyɛ sima soṅe wune ke diyɔ bala mebeyo kpalo nje kelo nde, wune njáki nje be bebala be kelna ngben mekele. ¹⁹ Mi ke lepina dete nda yi bomo yakama lepina ké, keto wune ne meteko yí woko yasi nedo. Wune bɔṅma meḡoku meyotu mun kwey nda bebala yí kelo ne mekele me memi, yí kelo sendi ne yasi te yi membonḡa bene ké. Wune kelma dete yí kelo ne kwalo meyasi hene te yi membonḡa bene gbate ké. Ma dete ndana, wune kpál bu meḡoku meyotu mun nda bebala yí kelna ngben mekele, né wune joṅna pupunate ke mbombu Njambiyɛ. ²⁰ Ma kome wune ba kwey bebala be mebeyo ké, wune ti be bebala be kelna ngben mekele na. ²¹ Kimɔ yasi te nda yi wune njá be no ke kelna beya mekele mete yite ké? Ndi njon njá nje tika ne wune muka ke kelna mekele mete, keto yí sidye no, mekele mete kél nde, mumo sómbu soṅ. ²² Ma ndana, Njambiyɛ sima soṅe wune ke diyɔ bala mebeyo. Wune me ndana bebala bene. Kimɔ yasi te yi wune nje be no ke yite ké, yo nde, Njambiyɛ kelma nde, wune jónḡangwe pupunate ke mbombu wene. Dete, yí sidye no, yo ta kelo nde, wune béki ne joṅgwe te yi kpo ne kpo. ²³ Ma sol te yi mebeyo nye mumo ké, yo soṅ. Ma yasi wete, yasi te yi Njambiyɛ nye mumo ne gbelate ké, yo joṅgwe te yi kpo ne kpo, keto sine be Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus me sangwate.

7

Kasi diyɔ bala membonḡa

¹ Wune njon, mi lepinaṅgwe nye botu bete be ke duwe yasi te yi bo jeba nde membonḡa baka. Wune ke ndekima ka nde, membonḡa béki ne deti ke yotu mumo ndi ke ngimo te yi nye ndi ne joṅ ké? ² Yo dete yi membonḡa kidye nde, nḡe nyari be ne mbam piṅo te yi njom ndi ne joṅ, nya te ti tiki nye ké womanja na. Ma yasi wete, nḡe njom gwe, membonḡa mete yeti se ne deti te yi kidye nye nde, a ti ken ke bo wete mbam na. ³ Dete, nḡe nye tike njom ké gwa mbanja mbam piṅo te yi njom ndi ne joṅ, yite bo ta lepo nde, nye nya mewanja. Ma yasi wete, nḡe njom gwe, yite nyari duwa ke moy membonḡa mete. Dete, nḡe nye ké gwa mbanja mbam, bo ti lepo nde, nye nya mewanja na. ⁴ Wune njon, dete wune sendi, wune bɔṅ meyotu mun nda wune sima gwe duwe ke deti te yi membonḡa ba no ké ne nje soṅ *Krist, né wune nje wokuna ne mbanja mumo. Wune wókunangwe ndana ne mo te yi Njambiyɛ womiya soṅe ke njoka bemun ko, né wuse nje kel kimo mekele

yí lukse ne Njambiyé. ⁵ Ma ke ngimo te yi wuse dikima beŋgwe beya meyasi mete yi mumo gore ké, beya mewobo dikima kelo mesay ke meyotu musu yi kelo meyasi mete yi ta kelo nde, wuse sômbu soŋ. Beya meyasi menori, yo membonŋa diki sesidyé wuse nde, wuse kél yo. ⁶ Ma ndana, wuse yeti se bala membonŋa na, keto wuse sima gwe duwe ke deti te yi membonŋa mete dikima ndadyé wuse nda bebala ké. Wuse me kelo mesay ndana nye Njambiyé ne jonja bo mesay te yi Kimó Sisiŋ nye wuse deti te yi kelo ké, yeti se beŋgwe njombu bo mesay te yi membonŋa mete yi bo ketima tedye ké na.

Membonŋa nè kasi mebeyo

⁷ Ma he ta nje lepo ba ndana nde nge? 'Membonŋa me Njambiyé ka beya yasi? Ko mbet na. Yasi wete, membonŋa kpalma tedye mi yasi te yi bo jeba nde mebeyo ké. Yo nde, membonŋa má diy kine lepo nde: «Kpe, we ti goru yasi na,» ma mi ti duwe yasi te yi bo jeba nde beya goruna yasi ké na. ⁸ Ma mebeyo kwanjma ne nje membonŋa yi sombo ne kimo nje te yi nye ne kwaló beya goruna meyasi hene ke temo mbe. Yo nde, kine membonŋa na, ma mebeyo muŋ yasi. ⁹ Ke yembe, ke ngimo te yi mi diyama kine pa duwe membonŋa ké, mi jonnama lala kine take yanja na. Yasi wete, kome mi ma nje duwe yasi te yi membonŋa lepe ké, ε mebeyo nje ju, ¹⁰ ε mi gwe mbe. 'Dete, yasi te yi membonŋa lepe yi ba nde, mumo béki ne jonŋwe ké kpalma kelo nde, mi sômbu soŋ, ¹¹ keto mebeyo kwanjma ne nje membonŋa yi sebile ne mi, ε mebeyo kwá ne nje te yite yi wo ne mi. ¹² Ma dete, membonŋa wúla ke yi Njambiyé. Yasi hene te yi membonŋa lepe wete wete ké wúla sendi ke yene. Yo ne ngben, yo sendi kimote. ¹³ 'Ma yite ka nde, kimo yasi ke njá kelo nde, mi kpál sangwa ne soŋ? Ko mbet na. Yasi wete, yo mebeyo kwá ne nje kimo yasi ke yi kelo nde, mi gwáki, né mebeyo gbasí yotu ne nde, nye gbate mebeyo. Kimo yasi ke yi membonŋa lepe ké punja nde, mebeyo kpakole.

¹⁴ Wuse ke kombile duwe nde, membonŋa wúla ke Sisiŋ Njambiyé. Ma ke be mi, mi mbe mo te ε beŋgwe beya mewobo mete yi mumo be no ké. Mi mbe bala mebeyo, ¹⁵ keto yasi te yi mi kele ké, mi yeti ke biye to te na. Ko mi ti kél yasi te yi mi kwadyé ké na, mi kpál kelo yasi te yi mi bene ké. ¹⁶ Ma nda mi ke kpalo kelo beya yasi te yi mi yeti ke kwadyé ké, temo mbe ke ndeye mi. Mi ke jaye komete nde, membonŋa kimo yasi. ¹⁷ Ma dete, beya yasi te yi mi kele ké, yeti mi ne nguru wombe kele na, yo mebeyo mete yi diyé

ke yotu mbe ké. ¹⁸ Mi duwá nde, kine kimo yasi wete ne wete ke yotu mbe na, yite nde, kumo ke moy membundo membe. Mi ne hel te yi kelo kimo yasi, ko dete, deti te yi kelo no yeti na. ¹⁹ Kimo yasi te yi mi kwadyé, né mi kel ké, mi yeti ke kelo yo na. Ma, beya yasi te yi mi bene ké, yo yite yi mi kpale kelo. ²⁰ Ma nge mi kele yasi te yi mi yeti ke kwadyé ké, komete, yeti se mi ne nguru wombe kele na, yo mebeyo mete yi diyé ke yotu mbe ké. ²¹ Mi ke beŋe ndana nde, yo ne wete mbonŋa yi ke kpalo namo mi, yo nde, piŋo te yi mi kwadyé kelo kimo yasi, yo ndi beya yasi kpale kwá mbombu. ²² Yo nde, ke temo mbe, mi ke jaye membonŋa me Njambiyé ne nyangwe mesosa, ²³ yasi wete, ke medoku me yotu mbe, mi ke kpalo beŋe wete mbonŋa dele yi kele mesay kete. Mbonŋa te mbete ke lu dyambi ne mbonŋa te yoru yi dyano dyembe jaye ko. Yo kél sendi nde, mi diy ndi bala kelna mebeyo te yi diyé ke medoku me yotu mbe ké. ²⁴ O ngwete ne mi wa! Nda ta jonŋwe mi ke yotu te yike yi bu mi kè no ke soŋ ké? ²⁵ Wosoko ne Njambiyé, keto Yesus Krist te Nyangwe Kumande wusu!... Ma ke kimo metake mete yi wule ke dyano dyembe ndana ké, mi bala membonŋa me Njambiyé. Yasi wete, ke pay te yi membundo, mi bala kelna mebeyo.

8

Wuse jonŋangwe ne Sisiŋ

te yi Njambiyé

¹ Dete ndana, ko lepi tí balo ke to botu bete be diyé sangwate bene be Krist Yesus na, ² keto deti te yi Sisiŋ yi nye kpaŋa jonŋwe nye botu bete be be sangwate bene be Krist Yesus baka ma soŋe mi ke deti te yi kelna mebeyo nè yi soŋ. ³ Yo nde, membonŋa me Njambiyé ti be ne deti te yi kelo dete na, keto meteko mete yi mumo no ké kelma nde, membonŋa ti beki ne deti te yi kame nye na. 'Dete, yasi te yi membonŋa ti be ne deti te yi kelo, Njambiyé kpalma nje kelo yo yi njese ngbak ngbak Mɔno wene keto mebeyo me homo. A njesa nye ne teri te yi membundo nda wuse botu be mebeyo yi peso ne josi mebeyo mete yi diyé ke yotu mumo ké, ⁴ né wuse kel gba ngben mekele mete yi membonŋa mene lepe nde, he kél ké. Wuse botu bete be jonja ndana beŋgwe yasi te yi Kimó Sisiŋ kwadyé ké yakama kelo dete, keto wuse ti jonŋangwe se beŋgwe yasi te yi wuse ne nguru wusu kwadyé ké na.

⁵ Yo nde, mo te ε jonja beŋgwe yasi te yi nye ne nguru wene kwadyé ké nyéki temo ke yasi te yi bomo kwadyé ké. Yasi

wete, mo te ε jonna beŋgwe yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadye ké nyéki temo ke yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadye ké. ⁶ Nyena temo ke yasi te yi mumo ne nguru wene kwadye ké kél nde, a sãŋwangwe ne soŋ. Ma yasi wete, nyena temo ke yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadye ké nyéki mumo kpaŋa joŋgwe, kelo nde, a jòŋnangwe ne te. ⁷ Yo nde, mo te ε nye temo ke meyasi mete yi mumo ne nguru wene kwadye ké, mo te pendo Njambye, keto a ke seŋe kine kelo yasi te yi membonŋa me Njambye lepe ké na. Ko a ti yaka kelo yo na. ⁸ Njambye ti yaka be ne mesosa ne mo te ε jonna metu hene beŋgwe yasi te yi nye ne nguru wene kwadye ké na. ⁹ Ma ke yun, wune ti jòŋnangwe se beŋgwe yasi te yi wune ne nguru wun kwadye ké na. Yasi wete, wune me jonna ndana beŋgwe yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadye ké, keto Sisiŋ Njambye ke dɔyo pe wune. Ma nge Sisiŋ *Krist ti dɔye ke yotu mumo na, ko mo te yeti mo te wene na. ¹⁰ Ma nge Krist dɔye pe yun, Sisiŋ ne ke kelo nde, wune bêki ne joŋgwe, keto Njambye pesima nde, wune me ne ngben ke mbombu wene. Wune ne joŋgwe te, ko beko nde, yotu te yi wune no ké yákaŋgwe saŋgwa ne soŋ keto mebeyo. ¹¹ Sendi, nge be nde, Sisiŋ te ε womiya Yesu soŋe ke njoka bemuŋ ko ke dɔyo ke yotu yun gbate, yite nye Njambye te ε womiya Krist soŋe ke njoka bemuŋ ko ta kelo sendi nde, meyotu mun yi saŋgwa ne soŋ ké, bêki ne joŋ. A ta kelo yo ne deti Sisiŋ ne yi dɔye pe wune ké. ¹² Wune njoŋ, nda yo dete ké, wuse me ne pilo ke to, yo nde, wuse ti joŋnangwe se beŋgwe yasi te yi wuse ne nguru wusu kwadye ké na. ¹³ Nge wune jonna beŋgwe yasi te yi wune ne nguru wun kwadye ké, yite wune ta saŋgwa ne soŋ. Yasi wete, nge wune si gwese beya meyasi mete yi wune diki kelo ké ne deti te yi Kimɔ Sisiŋ, yite wune ta ju. ¹⁴ Keto bomo hene be Sisiŋ Njambye kende ne bo baka bono be Njambye. ¹⁵ Yo nde, Sisiŋ te yi Njambye nya wune ké yeti ke kelo nde, wune dɔy bebala, né wune nje dɔy ne wɔ ke yotu na. Yasi wete, Sisiŋ te yi nye nya wune ké ke kpalo kelo nde, wune bêki bono bene. Sisiŋ te ke nye wuse deti te yi lepo kembidya ke moy menŋweta musu nde: <*Aba Da!> ¹⁶ Kimɔ Sisiŋ te ne nguru wene ke kombile jaye lepo ne saŋŋan nye sisiŋ su nde, wuse me gbate bono be Njambye. ¹⁷ Ma nda wuse me bono be Njambye ké, wuse ta be sendi ne kimo meyasi mete yi nye sima kombile tike wuse ké. Sine be Krist ta be ne ngabiye ke meyasi mete, keto sine bo hene ke saŋgwa ne mebone, né wuse be sendi ne meluksa sine bo.

Kasi meluksa mete yi wuse

ta be no ké

¹⁸ Mi ke take gba nde, mebone mete yi wuse saŋgwa no muka ké deke ne mbet ke misi, ko he ti yaka yeko yo ne nyangwe meluksa mete yi Njambye ta nye wuse ké na. ¹⁹ Meyasi hene te yi Njambye kusuma ké ke ladye ne temo ne bak bak ngimo te yi nye ta tedye ne meluksa me bono bene ke puye ké. ²⁰ Yo nde, Njambye kelma nde, meyasi hene te yi nye kusuma ké kpál nje be nda tumbul meyasi. Meyasi mete ne nguru wan ti kwadye nje be dete na. Yo Njambye pese nde, yo njáki nje be dete. ²¹ Ma ko dete, Njambye bɔ ne bibina temo nde, wete yeso a ta soŋe meyasi mete yi nye kusuma ké ke dɔyo bala te yi yo diki bo ké nje nye yo meluksa bene bono bene. ²² Ma wuse ke duwe nde, kande yeso te yi Njambye ma kusu ne meyasi kumo muka meyasi hene te yi nye kusuma ké ke njimo ngwenjila nda yi nyari wa ne mj ké. ²³ Yo sendi nde, yeti ndi meyasi mete nyepo njime dete na. Yasi wete, wuse botu bete be nye kandima pa nye wuse Sisiŋ ne nda tomna baka ke njimo sendi dete ke moy metemo musu yi ladye ne ngimo te yi nye ta punje tedye gbate nde, wuse me bono bene, kolo meyotu musu soŋe ke moy mebone. ²⁴ Yo nde, Njambye sima joŋgwe wuse. Yasi wete, kumo ndana wuse ndi ke ladye ne bibina temo nde, he ta beŋe yo gbate wete yeso. Nge mumo si beŋe yasi te yi nye bɔ ne bibina temo kete ké, nge sendi yi nye ta ladye ké? A ti si beŋe yo. 'Ma, mumo ta ké ka sendi mbombu yi ladye beŋe yasi te yi nye sima beŋe ké? ²⁵ Ma nge be nde, wuse ne bibina temo ke yasi te yi wuse ti pa beŋe ké, yite wuse ke kelo tinj te yi ladye beŋe yo.

²⁶ Dete sendi, Kimɔ Sisiŋ ke kame wuse ke meteko musu, keto wuse yeti ke duwe nda yi wuse yákaŋgwe ngweta kimote ne Njambye ké na. Yasi wete, Kimɔ Sisiŋ ke ngweta ne Njambye ke numbu su ne njim yasi te yi wuse ti yaka pile na. ²⁷ Njambye, mo te ε nembé yasi te yi dɔye ke moy temo mumo ko ke duwe yasi te yi Kimɔ Sisiŋ kwadye lepo ké, keto Kimɔ Sisiŋ ke ngweta keto botu be Njambye beŋgwe yasi te yi Njambye kwadye ké.

²⁸ Wuse duwɔ nde, ke yi botu bete be kwadye Njambye baka, meyasi hene te yi dɔy bo, Njambye jáya nde, yo dɔyân bo, né bo sombu menyɔŋo kete. Botu benori, yo baka be nye jebama beŋgwe yasi te yi nye sima peso ké. ²⁹ Yo nde, Njambye sima peso nde, botu bete be nye kikima si toke baka ta be nda Mɔno wene, na be tomba moy ke njoka budya njoŋ ne. ³⁰ Ma botu baka be nye pesima nde, a ta kelo ne bo

dete baka, a jebama sendi bo. Bo botu bete be nye jebama baka, a pesima nde, bo me ne ngber ke mbombu wene. Bo botu bete be nye pesima nde, bo me ne ngber ke mbombu wene baka. A nya sendi bo meluksa.

³¹ Ma nda yo dete ké, he ta nje lepo ba ne nge? Nda Njambiyé ke kon su ké, nda yakama lu dyambi ne wuse ko? ³² Gba nye ne nguru wene ti kama ne ngbak ngbak Monó wene na. Yasi wete, a kanma nye njese nde, bo woku nye keto su hene. Ma nda yo ba dete ké, 'ne taka ka nde, a ta diyó kine nye ka sendi wuse meyasi hene ne gbelate nda yi nye nya ne wuse Monó wene ké? ³³ Nda yakama somse botu bete be Njambiyé sima toke baka? Ko na, keto yo nye, Njambiyé pese nde, bo me ne ngber ke mbombu wene. ³⁴ Nda ta peso lepi badye ke to yan ko? *Krist [Yesus], nye ne nguru wene gwá, jeko kwá kwanjo a womiya. A ke mbam bo Njambiyé, yo nye ngweta sendi ne nye keto su. ³⁵ Ma dete, nda yakama baka njoka su sine be Krist nde, a ti kwadyikwe se wuse ko? 'Yo mebone yakama baka njoka su? 'Yo mepoku ho nyangwe mebone mete yi bomo yakama tedye wuse ké? 'Yo diyó nja ho mebuko? 'Yo yiya beya yasi te yi yakama mondo wuse ké ho pesina ngin su ne kafa? Ko na. ³⁶ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: 'Kande bemejmené kumo bekoko sine be son kol wete keto yo. 'Bo beja wuse nda besam bete yi bo bu ké peso ngin yan baka.' ³⁷ Ma yasi wete, ke yinori hene wuse ke lajsa kwá to te jakime mo te e kwadya wuse ko. ³⁸⁻³⁹ Keto mi ke duwe gbate nde, kine yana wete ne wete yakama baka njoka su sine be Njambiyé nde, a ti kwadyikwe se wuse na. Ko son ko jongwe, ko bejaki be Njambiyé ko beya meyasi mete yi be ne nyangwe deti, ko meyasi mete yi yakama dyá ndana ho yi yakama dyá nemenó, ko meyasi mete yi ne ngungudye, ko meyasi mete yi diyé ke kwey ho yi diyé ke nji, kine yana wete ne wete te yi Njambiyé kusuma yakama baka njoka su sine be Njambiyé nde, a ti kwadyikwe se wuse na. A tedya wuse mekwadya mete ne nje Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus.

9

Njambiyé tokuma kando Isarayel

¹ Yasi te yi mi ta lepo ndana ké, gbakasi, keto mi sanjwate sine *Krist, ko mi ti kél ja na. Temó mbe ke lepo nye mi nde, yasi te yi mi lepe ké, gbakasi, Kimó Sisin ke tedye dete nye temó mbe. ² Yo nde: Mi ne nyangwe ngambi ke temó, sendi, mi ke kola ke moy temó mbe kine njena

na. ³ Má beki nde, Njambiyé kítangwe ne mi, baka mi ne Krist kpalo jongwe beman bembe, botu bete be sine bo kando wete baka, ma mi yakama jaye. ⁴ Bo botu be kando Isarayel. Njambiyé tokuma bo nde, bo njáki nje be bonó bene. A tedya bo meluksa mene, kelo budya mbon bene bo. A nya bo membonga mene, tedye bo nda yi bo yákanjwe kelo mesay nye nye ké, kpo sendi kimo meyasi mete yi nye ta kelo nye bo ké. ⁵ Njambiyé kwadya nde, Abaraham bene bonó bene béki besanjmbambo ban. Krist sendi nday wan, a njá jadye ke kando dyan. Krist lajsa meyasi hene, nye Njambiyé. He lúksa nye kpo ne kpo, *amen.

⁶ Mi ti lépi nde, Njambiyé ti tonje yasi te yi nye kpoma ké na, yo nde, ke kando Isarayel yeti bo hene be ngbak ngbak kando Isarayel te yi Njambiyé tokuma ké na. ⁷ Ma ko benday be Abaraham, yeti bo hene nje be ngbak ngbak bonó bene na, keto Njambiyé kpalma nje lepo nye nye nde: 'Ngbak ngbak benday bo, yo baka be ta wule ke mekiyo me Isak.' ⁸ Njambiyé ke kwadye lepo komete nde, yeti benday be Abaraham hene te be jadye ke meneti maka be bonó be Njambiyé na. Yasi wete, yo ndi baka be jadye bengwe yasi te yi nye kpo ké, yo bete be nye lepe nde, bo bonó bene. ⁹ Ma Njambiyé lepima kpo nye Abaraham nde: 'Mi ta basidyé nje ndi ke kiya ngimo te yoko, ke ngimo te, Sara ta ja monó mbam.' ¹⁰ Yo nde, yo ti bejna ndi ke yi Sara nyepo na, yo berinama sendi dete ke yi Rebeka. A tokuma moy ja beadan. 'Bo hene yiba wúla ndi ke yi sanjmbambo wusu Isak nyepo. ¹¹⁻¹² Yo nde, Njambiyé jébangwe mo te yi nye kwadye jeba ko. A ti kél yasi bengwe yiya kimo mekele me mumo na. Yasi wete, a kél meyasi bengwe yasi te yi nye si kpo ké, toke mo te yi nye kwadye toke ko. Yo dete yi nye lepima nye Rebeka nde: 'Tomba te ta wokuna ne ndambi te.' Njambiyé lépi yasi yinori, yite bonó bete ti pa jadye na. Yite tedya nde, bo ti pa kelo yiya kimo yasi ho beya yasi na. ¹³ Yo sendi nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde, Njambiyé lepima nde: 'Temó mbe diyama Yakop, tiko Eso.'

¹⁴ Ma he yakama nje lepo ba ndana nde nge? 'He yakama lepo ka nde, Njambiyé kél meyasi kotute? Ko mbet na, ¹⁵ keto a lepima nye Moyisi nde: 'Mi gwáki ngwete mo te yi mi kwadye gwe ngwete wene ko, kelo ngikwa ne mo te yi mi kwadye kelo ngikwa ne nye ko.' ¹⁶ Dete, Njambiyé ti toka mumo, keto mo te ke kwadye yiya yana, ho keto a ke wondo biriki ke yiya yasi na. Yasi wete, a toka mumo ndi keto a ke kwadye gwe ngwete wene. ¹⁷ Ma, yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde,

Njambiyə ləpima nʏe Farawon nde: <Mi tɛmbidya wɛ kum nɛ gba to tɛ. To tɛ ndɛ, mi ta kwɔ nɛ nʏe kɛskɛrɛ tɛmɔ yɔ yɔ tɛdʏɛ nɛ ngungudʏɛ mʏɛ, kɛlɔ sendi ndɛ, dɪnɔ dʏɛmʏɛ wɪm sangwɛ mɛnɛti maka hɛnɛ.>
¹⁸ Dɛtɛ, Njambiyɛ gwɔkɪ ngwɛtɛ mɔ tɛ yɔ nʏɛ kwadʏɛ gwɛ ngwɛtɛ wɛnɛ kɔ, dɔngwɛ mɛtɔ mɛ mɔ tɛ yɔ nʏɛ kwadʏɛ dɔngwɛ mɛtɔ mɛnɛ kɔ.

¹⁹ Ndana, wɛ yakama lɛpɔ yari ndɛ: <Ngɛ bɛ dɛtɛ, Njambiyɛ ta nʏɛ ndɛyɛ sendi mumɔ kɛtɔ ngɛ? Kɛtɔ nda yakama dʏyɔ kɪnɛ kɛlɔ yasi tɛ yɔ nʏɛ sɪ pɛsɔ kɛ?> ²⁰ Ma mumɔ, wɛ yɔ bɔ nda, nɛ wɛ bɔbɔ pitidʏɛ yasi kɛ numbu Njambiyɛ? 'Mʏɛ yakama lɛpɔ ka nʏɛ mɔ tɛ ɛ wɔmma nʏɛ kɔ ndɛ: <Kɛtɔ ngɛ yɔ wɛ wɔmma mi dɛkɛ kɛ?>
²¹ 'Mɔ wɔmma mʏɛ yɛti nɛ dɛti tɛ yɔ kɛlɔ yasi hɛnɛ tɛ yɔ tɛmɔ nɛ kwadʏɛ nɛ yɛkɔ na? 'A tɪ yaka bʏ kiya mʏɛrɔ yɛkɔ kɛlɔ nɛ kpasa ngɛrɛ ngɛrɛ dɔngɔ ho kɛlɔ nɛ gbɛla mʏɛ na?> ²² Ma yɔ bɛɲa wɛ kɛ ngɛ, ngɛ bɛ ndɛ, Njambiyɛ kwadʏa tɛdʏɛ ngambɪ nɛ nɛ ngungudʏɛ nɛ, kpalo gbɛsɔ botu bɛtɛ bɛ bɔ ndɛ, bɔ ta sangwa nɛ ngambɪ nɛ kwɔ yambɛlɛ baka?> ²³ Ma ngɛ bɛ ndɛ, Njambiyɛ kɛlma dɛtɛ, a kwadʏa tɛdʏɛ sendi ndɛ, a nɛ meluksa kwɔ to tɛ. A kɛ kwadʏɛ kabidʏa meluksa mɛtɛ bɛnɛ botu bɛtɛ bɛ nʏɛ gwɔ ngwɛtɛ wan baka. A kɪkɪma sɪ kɔmbɛlɛ bɔ, nɛ bɔ bɛ nɛ meluksa mɛnɛ.
²⁴ Yo wusɛ hɛnɛ, botu bɛtɛ bɛ nʏɛ jɛbama baka, yɛti ndɪ kɛ njoka Bɛyudɛn bɛpɔ na, yasi wɛtɛ, a jɛbama sendi kumɛ kɛ njoka botu bɛtɛ bɛ yɛti Bɛyudɛn baka.
²⁵ Yo nda yɔ nʏɛ lɛpɪma kɛ mɛkana mɛ Ose ndɛ: <Kandɔ tɛ yɔ mi tɪ jɛba kwey ndɛ kandɔ dʏɛmbɛ kɛ, mi ta nʏɛ jɛba yɔ ndɛ kandɔ dʏɛmbɛ. Sendi, kandɔ tɛ yɔ tɛmɔ mʏɛ tɪ bɪyɛ kwey, mi ta nʏɛ jɛba yɔ ndɛ sɔɲ tɛmɔ mʏɛ.>
²⁶ Kɔ kɛ mbɛy tɛ yɔ bɔmɔ dɪkɪma lɛpɔ nʏɛ bɔ ndɛ: 'Bɔ yɛti kandɔ dʏɛmbɛ kɛ, bɔ ta nʏɛ jɛba bɔ ndɛ: 'Bɔnɔ bɛ Njambiyɛ tɛ ɛ nɛ jɔɲ kɔ.>
²⁷ Kɛ bɛ Esayi, a kɛ kɛmbidʏa lɛpɔ kɛ kasi kandɔ Isarayɛl ndɛ: <Kɔ ndɛ, Bɔnɔ bɛ Isarayɛl mɔ bɛkɪ bʏdʏatɛ nda mɛsɛy mɛ maɲ, ma Njambiyɛ ta jɔngwɛ ndɪ bɔɲa kɛ njokate,>
²⁸ kɛtɔ Baba Mbokɔ ta tonjɛ mɛyasi hɛnɛ tɛ yɔ nʏɛ lɛpɪma kɛ kɛ to mɛnɛti kɪnɛ bʏkwɛ yaɲa na. A ta kɛlɔ yɔ kɪnɛ kɪkɔ na.>
²⁹ Esayi lɛpɪma sendi nɛ mbɔmbu ndɛ: <Baba Mbokɔ tɛ *Sabawot kɔ mɔ dʏy kɪnɛ jɔngwɛ bɔɲa bɛnday busu na, ma wusɛ mɛ nda *Sodɔm, ma wusɛ ma girɔ muka nda *Gɔmɔr.>

³⁰ Ma hɛ yakama nʏɛ lɛpɔ bɔ ndana ndɛ ngɛ? Yo ndɛ, botu bɛtɛ bɛ tɪ bɛ kɛ duwɛ Njambiyɛ baka tɪ nʏɛ sɔsu yan yɔ sɔ ndɛ, Njambiyɛ pɛsɪ ndɛ, bɔ mɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu wɛnɛ na. Kɔ dɛtɛ, a pɛsɪma ndɛ, bɔ mɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu wɛnɛ, kɛtɔ bɔ tikɪma tɛmɔ kɛ yɛnɛ. ³¹ Yasi wɛtɛ, kɛ bɛ

botu bɛ kandɔ Isarayɛl, bɔ nʏa yan sɔsu yɔ sɔ nʏɛ bɛngwa mɛmbɔngɔ mɛ Njambiyɛ, na pɛsɪ ndɛ, bɔ mɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu wɛnɛ. Kɔ dɛtɛ, bɔ tɪ kumɛ kɛ yasi tɛ yɔ mɛmbɔngɔ dɪyɛ kɛ na. ³² Ma kɛtɔ ngɛ yɔ bɔ tɪ kumɛ kɛ yasi tɛ yɔ mɛmbɔngɔ dɪyɛ kɛ? Yo kɛtɔ bɔ dɪkɪma take yan ndɛ, Njambiyɛ ta pɛsɔ ndɛ, bɔ mɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu wɛnɛ nɛ nʏɛ kɛlna kɪmɔ mɛkɛlɛ. Bɔ tɪ take ndɛ, bɔ yɔkɔngwɛ kwɔ nɛ nʏɛ tikɪna tɛmɔ kɛ yɛnɛ na. Dɛtɛ, bɔ bɔmɪya baki kɛ Tari*fɪ* tɛ yɔ bʏdʏɛ mumɔ kɛ. ³³ Yo nda yɔ yɔ kɛtɪnate kɛ mɛkana mɛ Njambiyɛ ndɛ: <Bɛɲa, mi kɛ kasɛ Tari tɛ yɔ bɔmɔ bɔmɪyɛ baki kɛtɛ kɛ kɛ *Siyɔɲ, Mbato tɛ yɔ ta bʏdʏɛ bɔmɔ. Mɔ tɛ ɛ tikɛ tɛmɔ kɛ yɔ Mbato tɛ, a tɪ sangwa nɛ njɔn na.>

10

¹ Wunɛ njɔɲ, yasi tɛ yɔ mi gɔrɛ nɛ tɛmɔ mʏɛ hɛnɛ kɛ, yɔ ndɛ, Bɔnɔ bɛ Isarayɛl njɔkɪ kɛ yɔ Njambiyɛ, na jɔngwɛ bɔ. Mi kɛ ngwɛta bʏdʏatɛ nɛ Njambiyɛ kɛ to tɛ, ² kɛtɔ mi duwɔ tɛri yan. Mi kɛ lɛpɔ kɛ kasi yan ndɛ, bɔ kɛ nʏɛ sɔsu yan hɛnɛ kɛ kɛlna Njambiyɛ mɛsɛy. Yasi wɛtɛ, bɔ yɛti kɛ duwɛ njɔmbɔ kɛlna mɛsɛy mɛtɛ na. ³ Yo kɛtɔ bɔ yɛti kɛ duwɛ nʏɛ tɛ yɔ Njambiyɛ kwɔ nɔ yɔ pɛsɔ nɔ ndɛ, mumɔ mɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu wɛnɛ kɛ na. Bɔ kpɔlma nʏɛ sɔsu yɔ sɔ nʏɛ tɛ yɔ kʏsɔ nʏɛ tɛ wan dɛlɛ. Dɛtɛ, bɔ tɪ kwadʏɛ kwɔ nɛ nʏɛ tɛ yɔ Njambiyɛ kwɔ nɔ kɔ na. ⁴ Yo ndɛ, nda yɔ *Kristɪ sɪma nʏɛ kɛ, mɛmbɔngɔ mɛtɛ yɔ Mɔyɪsɪ kɛtɪma kɛ yɛti sɛ nɛ dɛti tɛ yɔ kɛlɔ ndɛ, mumɔ njɔkɪ bɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu Njambiyɛ na. Dɛtɛ ndana, mumɔ hɛnɛ ɛ tikɛ tɛmɔ kɛ yɔ Kristɪ, Njambiyɛ kɛ pɛsɔ ndɛ, a mɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu wɛnɛ.

⁵ Ma mɔ tɛ ɛ kwadʏɛ bɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu Njambiyɛ kɛtɔ bɛngwa mɛmbɔngɔ kɔ, Mɔyɪsɪ kɛtɪma ndɛ: <Mɔ tɛ ɛ kɛlɛ mɛyasi mɛtɛ yɔ mɛmbɔngɔ lɛpɛ kɛ ta jʏ nɛ nʏɛ tɛ yɛtɛ.>
⁶ Mɔ tɛ ɛ kwadʏɛ bɛ nɛ ngbɛɲ kɛ mbɔmbu Njambiyɛ kɛtɔ tikɪna tɛmɔ kɛ yɛnɛ kɛ, yɔ kɛtɪnate kɛ mɛkana mɛ Njambiyɛ ndɛ: <Wɛ tɪ lɛpɪ kɛ mɔy tɛmɔ yɔ ndɛ: Nda ta bɛndɔ kɛ pɛlɛ dʏyɔbɔ kɔ?>
 Yɛtɛ tɛdʏa ndɛ, yɔ kɛ bʏ *Kristɪ piyɛ nɔ.
⁷ Wɛ tɪ lɛpɪ sendi ndɛ: <Nda ta piyɛ kumɔ kɛ dʏa bɛmun kɔ?>
 Yɛtɛ tɛdʏa ndɛ, yɔ kɛ bʏ Kristɪ pundo nɔ kɛ njoka bɛmun.
⁸ Ma yasi wɛtɛ, mɛkana mɛ Njambiyɛ lɛpɪ bɔ ndɛ ngɛ kɛ kasi tɛ? Yo lɛpɪ ndɛ: <Mɛlɛpɪ mɛ Njambiyɛ mɛ kɛ mbɔmbu wɔ, yɔ kɛ tonj dʏɛm dʏy, yɔ sendi kɛ mɔy tɛmɔ yɔ.>
 Lɛpɪ tɛ, yɔ kasi tikɪna tɛmɔ kɛ yɔ Njambiyɛ tɛ yɔ wusɛ pɛlɛ kɛ.
⁹ Yo ndɛ, ngɛ wɛ punjɛ lɛpɔ nɛ gbas gbas nɛ numbu yɔ ndɛ, Kristɪ nʏɛ Nyangwɛ Kumandɛ, ngɛ wɛ jayɛ kɛ tɛmɔ yɔ ndɛ, Njambiyɛ womɪya nʏɛ sɔɲɛ kɛ njoka bɛmun, yɛtɛ Njambiyɛ ta jɔngwɛ wɛ.

¹⁰ Keto, yo ne nje tikina temo te yi wule ndi ke moy temo mumo ké kele nde, Njambiyé pési nde, a me ne ngben ke mbombu wene. Sendi, yo ne nje jayna Njambiyé ne gbas gbas yi punde ke numbu mumo ké kele nde, Njambiyé jôngwe nye. ¹¹ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Mo te e tike temo ke yene, a tí sangwa ne njon na.> ¹² Yo nde, Njambiyé yeti ke nembé nde, yoko Beyuden ho yoko yeti Beyuden na. Bo hene ndi ne kiya Kumande wete e nye budya kimo meyasi nye bomo hene be jeba nye baka. ¹³ Keto, yo nda yi yo ketinate sendi ke mekana me Njambiyé nde: <Mumo hene e ta jeba dino Baba Mboko, mo te ta ju.>

Kasi pelna Kimo Tom

ke mboko hene

¹⁴ Ma bo ta kelo ba nan yi jeba ne nye kine pa tiko temo ke yene? Bo ta kelo nan yi tiko temo ke yene kine pa woko kasi ne? Bo ta kelo sendi nan yi woko ne kasi ne kine mumo ne pa pele nye bo? ¹⁵ Ma botu be pelnate ta wule ba we kine Njambiyé ne pa tomo bo kenje? Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <O mberi yana yi benje bomo ke ké lepo kimo metomun!> ¹⁶ Yasi wete, bo hene ti tike temo ke Kimo Tom te na. Ma Esayi ne nguru wene kombila lepo nde: <Baba Mboko, nda tikima temo ke yasi te yi wuse lepima ké?> ¹⁷ Dete, mumo tiki temo ke tom, keto a panma woko. Nge mumo woke kasi *Krist, yo keto bo panma lepo nye nye. ¹⁸ Yasi wete, mi ke kpalo diyé nde: Bo ti woke ka Kimo Tom te? Ja, bo kombila woko, keto yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Men botu be pelma tom te sangwa meneti maka hene. Lepi te yi punduma ke numbu yan ké ka kumo ke njena meneti.> ¹⁹ Yasi wete, mi ke ké sendi mbombu yi diyé nde: Botu be kando Isarayeł ti biye ka to te kimote? Ma Moyisi ba bosa mumo yi lepo nde, Njambiyé lepima nde: <Mi ta kelo nde, wune beki ne nyaŋgwe temo sunŋwe ne botu bete be yeti yina kpaśa kando baka. Mi ta kelo nde, temo yun kwáki sunŋwe ne botu bete be kine dyan baka.> ²⁰ Esayi tinma gba temo yi lepo nde, Njambiyé lepima nde: <Botu bete be ti be ke sa mi baka dolma mi. Mi punja yotu nye botu bete be ti be kwey ké diyé mi yana baka.> ²¹ Ma ke kasi botu be kando Isarayeł, e nde: <Mi jekidya bo menŋgimo hene kenje botu be daŋna meto, yasi wete, bo senma yasi te yi mi dikima lepo ké.>

11

Njambiyé ti paye kando Isarayeł na

¹ Ma mi ke diyé nde: Yite ka nde, Njambiyé payma botu be kando te yi nye tokuma ké? Ko mbet na. Keto mi ne nguru wombe mono kando Isarayeł. Mi nday Abaraham, mi mbo Benjame. ² Ko Njambiyé ti paye botu bene be nye kikima si toke baka na. 'Nduku, wune ke duwe mbey te yi lepe kasi Eli ke mekana me Njambiyé kome nye somsa botu be kando Isarayeł nye Njambiyé ké? ³ A lepima nye nye nde: <Baba Mboko, bo sima wo botu be punja mełepi mo, yanŋile membey mete yi bo diki nye we sadaka kete ké. Mi tikama ndana ndi mi nyeo, ma bo ke kwadye wo sendi mi.> ⁴ Ma yasi wete, Njambiyé yensama nde nge nye nye? A yensama nde: <Mi bakidya bomo tomay yitan jo yiba nde, bete bembé. Bo ti kuse mebon ke mbombu *Bal kano nye na.> ⁵ Yo sendi ndana dte ke ngimo te yoko. Njambiyé tokuma sendi baŋa bomo ke njoka Bono be Isarayeł, keto a ne ngikwa. ⁶ A tokuma bo, keto a ne ngikwa, yeti keto kimo mekele man na. A ma toka bo keto kimo mekele man, yite, ma ngikwa te yi nye kele ké yeti se ngikwa na.

⁷ Ma he ta nje lepo ba ndana nde nge? Yo nde, botu be kando Isarayeł ti dole yasi te yi bo nya sosu ke sarŋate ké na. Yasi wete, ndi botu bete be Njambiyé tokuma ke njoka yan baka dolma ya te. Ke be bari, bo nja nje be ne daŋna meto. ⁸ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Njambiyé kelma nde, dyan dyan beki ne yengelen, kelo sendi nde, bo ti benŋangwe se na, bo ti woku se pe na kumo muka.> ⁹ Davit lepima sendi nde: <Medye mete yi bo dye ké kpál nje be nda pondo, yo beki nda liki pele yan, né bo bal, né Njambiyé ponse bo benŋwe yasi te yi bo yaŋangwe sangwa no ké. ¹⁰ Misi man dibanangwe, ma bo me nje benja. Bo sanŋwangwe ne mebone menŋgimo hene, mbanjo ne hak kine mewedyá na.> ¹¹ Ma mi ke diyé nde: Ke yi botu be kando Isarayeł bomiya ne baki ké, bo bomiya, né bo bal ndi poka ne tombombo? Ko mbet na. Yasi wete, beya yasi te yi bo kelma ké kpalma kelo nde, Njambiyé jôngwe yina mekando, né botu be kando Isarayeł nje goru be ke jonja kimo teri te yi botu bete be yeti botu be kando Isarayeł nja be kete ké. ¹² Ma nge be nde, beya yasi te yi bo kelma ké kpalma kelo nde, Njambiyé nyéki budya mekombila nye bomo hene ke to mboko, nge be sendi nde, mbeko te yi bo balma ké kelma nde, a nyéki budya mekombila nye yina mekando, 'yite, mekombila mete kina nje be kpekum kome Njambiyé ta tembidyé botu be kando Isarayeł hene, kwá jongwe bo ké na?

Kasi teri botu bete be yeti botu

be kando Isarayel baka

¹³ Ndana, mi ke kwadye tapita nye wune, wune botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka. Gba mi mo tomun Njambye. A tomma mi kenje ke gba yun, botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka. Dete, mi ne mesosa ke mesay mete yi mi kele ké. ¹⁴ Mi ne mesosa yi kelo mesay mete, simande yo ta kelo nde, banja bomo ke njoka botu be kando dyembe ta gorɔ be ke jonja kimo teri te yi bari, né Njambye jɔngwe bo. ¹⁵ Ma nge be nde, Njambye panma paye botu be kando Isarayel tiko ne nan yi jangwe njoka ne bene botu be meneti maka, 'yite yokidya te yi Njambye ta yokidye bo ne koko njese ke mbey yan ké kina nje be kpekum na? 'Yo kina be nda yi mumo si gwe nje ju ké na?

¹⁶ Ma nge bo pese mampa bu bosa kum te kanje nye Njambye, yite nde, bukwe te yiri hene me wokuna ne nye sendi. Nge bo kanje njuku jeta nye Njambye, yite nde, mebo mete me wokuna ne nye sendi. ¹⁷ Bo pesima yinja mebo me *oliviye te yi bo be beko ko soɛ. E bo nje ké bu we, we bo oliviye te e lo tuku tuku ko nje dakse ke mbey yan, né we nje be ne kimo njonju te yi wule ke njuku oliviye te yi bo be beko ko. ¹⁸ Nda yi yo dete ké, we ti bendidya yotu dɔngwe beti ke mbombu mebo me oliviye te yiri yi bo pesima ké na. Ma nge be nde, we ke bendidye yotu, kanda duwe nde, yeti we soɛ njuku jeta na. Yasi wete, yo njuku jeta soɛ we. ¹⁹ We yakama diyé nde: <Njambye ti ma pési mebo mete yiri soɛ, na nje bu mi dakse ke mbey te na>? ²⁰ I, yo gbate dete. Ma a pesima bo soɛ, keto bo ti tike temo ke yene na. Ke be we, Njambye nya we mbey te, keto we ke tiko temo ke yene. Dete, we ti beki ne metake mete yi bendidya yotu na. Yasi wete, kpalo kambɔ Njambye. ²¹ Keto nda yi Njambye ti tike ngbak ngbak mebo me jeta te ké, 'yo we yi nye ta nje tiko? ²² Ma dukwe nde, Njambye ne ngikwa, a sendi ne nyano ke yasi te yi nye si peso ké. A tefya nde, a ne nyano ke yasi te yi nye si peso ké sungwe ne botu bete be kelma beya yasi baka. Yasi wete, a ne ngikwa sungwe ne we, nge we ké ndi mbombu jɔɔna yaka no nde, a kél ngikwa ne we. Ma nge ti be dete na, a ta peso sendi we soɛ. ²³ Ke yi botu be kando Isarayel sendi, nge bo yokwe ne koko tiko temo ke yi Njambye, yite a ta yokidye bo, keto a ne deti te yi yokidye bo ne koko njese ke mbey yan. ²⁴ Ke be we, bo pesima we soɛ ke ngbak ngbak mbey yo ke njuku oliviye te e lo tuku tuku ko. 'Bo nja bu we ké dakse ke njuku oliviye te yi bo be beko ko, yite yeti ngbak ngbak mbey yo na. Nge

be nde, teri yo dete, 'sungwa ne Beyuden bo be wulma ke njuku oliviye te yi bo be beko ko? 'Yan kina be jawnate budyate nde, Njambye yokidya bo dakse ke ngbak ngbak mbey yan ke njuku oliviye yan na?

Njambye ta jɔngwe botu

be kando Isarayel

²⁵ Ma wune njon, mi yeti ke kwadye nde, wune ndékimanngwe nyanngwe yasi ke yi Njambye soɛya mbombu ké na. Wune dukwe yo, ma wune me nje take nde, wune ne dyano. Yo nde, banja bomo ke njoka botu be kando Isarayel nja kelo dɔ meto sungwe ne Njambye. 'Bo ta kelo dɔ meto dete ké no mbombu kumo ndi ke ngimo te yi bomo hene be Njambye tokuma be yeti ke kando Isarayel ta tiko temo ke yene. ²⁶ Dete, Njambye ta nje jɔngwe ndingele kando Isarayel nda yi yo ketinate ke mekana me Njambye nde: <Mo te e ta jɔngwe bomo ko ta wule *Siyɔɔ nje no. A ta soɛ mebeyo me benday be Yakɔp.> ²⁷ Yo ketinate sendi ke mekana me Njambye nde: <Beɔa, mbon te yi mi ta kelo sine bo ké, yo nde, mi ta si soɛ mebeyo man.>

²⁸ Nge wuse sambile misi beɛe nda yi botu be kando Isarayel seɔna ne kimo Tom ké, wuse má lepo nde, bo bendɔ be Njambye. Ma yo kélanngwe dete yi jɔngwe ne wune. Yasi wete, nge wuse nje kpalo sambile misi yi beɛe nda yi Njambye tokuma ne bo ké, wuse má lepo komete nde, Njambye ndi ke kwadye bo ne temo ne hene, keto a kpoma dete nye besanmbambo ban Abaraham né boɔo bene. ²⁹ Keto nge Njambye si nye mumo mekombila ne gbelate ho nge nye si jeba mumo, na be mumo wene, ko a ti yokidye se numbu ke koɔte na. ³⁰ Wune botu bete be yeti botu be kando Isarayel baka, wune ne nguru wun ti wokuna kwey ne Njambye na. Ma ndana, Njambye kpalma nje gwe ngwete wun, keto botu be kando Isarayel ti wokuna ne nye na. ³¹ Yo ndi sendi dete ndana, botu be kando Isarayel yeti ke wokuna ne Njambye na. Ma Njambye ke kpalo gwe ngwete wun, na nje gwe ngwete wan yey nda yi nye gwɔ ne ngwete wun sendi ké. ³² Dete, Njambye kelma nde, bomo hene beki bala dɔɔna meto, na nje gwe bo hene ngwete.

³³ O nyanngwe ngikwa ne Njambye wa! O nyanngwe dyano ne nye wa! O nyanngwe duwa yasi sendi ne nye wa! 'Mumo yakama duwe ka meyasi mete yi nye pese ke temo ne ké? 'Mumo yakama biye ka to meyasi mete yi nye kele ké? ³⁴ Gbate, yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambye nde: <Nda ke duwe dyano Baba Mboko ko? Nda ba mo menjite wene wete yeso ko?

³⁵ Nda ε kandima nye nye yiŋa yasi, na nje yokidɔye sendi nye mo te ko? ³⁶ Yo nde, meyasi hene wɔla pele yene. Yo nye kele nde, yasi hene dɔy ndi ke mbey te wene. Yo nye name meyasi hene. Bomo lɔksa nye kpo ne kpo, *amen.

12

Jonɔwe mo Njambiyɛ

¹ Wune njɔŋ, nda yi Njambiyɛ gwɔ ngwete wusu dɛte kɛ, mi ke kombile ngweta ne wune nde: Ndana, wune kɔna yotu yun nɛ jonɔwe dɔyɔn hene nye Njambiyɛ nda sadaka, nɛ yo wokuna ndi ne nye, na bɛ ne mesosa kete. Kpasa kelna mesay nye Njambiyɛ te yi wune yɔkanɔwe kelo, yo yite. ² Wune ti bekidɔyɔngwe ne jonɔwe botu bɛ ngimo te yoko na. Yasi wete, wune tiki nde, Njambiyɛ sɛnji dɔyɔn dɔyɔn yi nye wune jonja temo, nɛ wune duwe nɛmbɛ yasi te yi Njambiyɛ kwadɔye, yite nde, kimo yasi, yasi te yi nye nye mesosa, yasi te yi ndi pɔke ne njololo ke mbombu wene.

³ Ma keto ngikwa te yi Njambiyɛ kelma ne mi kɛ, mi ke lepɔ nye mumo hene ke njoka yun nde: Mumo ti beki ne metake mete yi bendidɔye yotu kwɔ yike yi nye yɔkanɔwe bɛ no kɛ na. Yasi wete, mumo hene bɛki ne metake mete yi pidɔye yotu ne, bɛngwe ndi tɛri ne, bɛngwe tikina temo te yi Njambiyɛ nya nye kɛ. ⁴ Yo sendi dɛte nde, yotu mumo ndi wete. Yasi wete, yo ne budɔya mɛdoku, ma misi mesay man dele dele. ⁵ Dete sendi, wuse ne buyo, yasi wete, wuse hene ngboko bɛ ndi mumo wete, keto wuse hene sangwate sine bɛ *Krist. Yo nde, baka sangwate bɛne bɛso nda yi mɛdoku mɛ yotu bɛ sendi sangwate kɛ. ⁶ Ma Njambiyɛ nyɛki wuse meyasi dele dele nda yi nye kwadɔye bɛngwe ngikwa te yi nye kele ne mumo hene ke njoka su kɛ. Dete, nɔge bɛ nde, Njambiyɛ nya mumo dɛti te yi punja mɛlepi mɛne, yo kimote nde, a kɛl yo bɛngwe tikina temo te yi Njambiyɛ nya nye kɛ. ⁷ Nɔge bɛ nde, Njambiyɛ nya mumo dɛti te yi kamna bɛso, yo kimote nde, a kɛl yo nda yi nye yɔkanɔwe kelo kɛ. Nɔge bɛ nde, a nya mumo dɛti te yi tedɔye bɛso yasi, yo kimote nde, a nyɛki sosu ne kete. ⁸ Nɔge bɛ nde, Njambiyɛ nya mumo dɔyɔn te yi nyena bɛso dɛti ke temo, yo kimote nde, a kɛl yo. Nɔge bɛ nde, a nya mumo temo te yi kelna ngay, yo kimote nde, a kɛl yo ne kimo temo. Ma nɔge bɛ nde, a nya mumo dɛti te yi dɔyɔ ne bɛso, yo kimote nde, a nyɛki sosu ne kete. Nɔge bɛ nde, a nya mumo temo te yi gwena bɛso ngwete, yo kimote nde, a kɔma bo ne mesosa.

⁹ Mekwadɔya mun ti beki ne likisi ke moɔye na. Wune bɛn mɛbeyo nye bo ke

dɛte. Wune nyɛki sosu yun hene ke kelna kimo yasi. ¹⁰ Wune kwadɔyɔngwe tande yun nda bemanɔ. Wune nyɛki sosu te yi jesina tande yun. ¹¹ Wune nyɛki sosu ke mesay tiko dɔyɛm. Wune kɛl mesay nye Nyangwe Kumande ne temo yun hene. ¹² Wune bɛki ne mesosa, keto wune ne bɛbina temo ke yasi te yi Njambiyɛ sima kpo nye wune kɛ. Wune gbisi sendi mɛbɔne. Wune kɛl tiŋ, nye sosu ke mɛngweta kɛ no mbombu. ¹³ Wune kɔma botu bɛ Njambiyɛ ke meyasi mete yi bane bo kɛ. Wune sɔŋ nje te yi bɔ bejɛngwe ne mesosa ke mɛmbey mun. ¹⁴ Wune dɔya Njambiyɛ nde, a nyɛki mɛkombila nye botu bɛte bɛ tedɔye wune nyangwe mɛbɔne baka. A nyɛki bo mɛkombila. A ti kitangwe ne bo na. ¹⁵ Wune sɔsangwe wune botu bɛte bɛ ke moɔ mesosa baka. Sendi, wune lɛl wune botu bɛte bɛ ke lelo baka. ¹⁶ Metake mun bɛki ndi wete tande yun. Wune ti nyɛki temo ke nyangwe meyasi na. Yasi wete, wune kpɔl nye temo ke moɔ meyasi. Mumo ti taka ne nguru wene nde, a ne dɔyɔn na.

¹⁷ Nɔge mumo kele bɛya yasi ne we, we ti yokidɔya sendi nye nye na. Wune sɔŋ nje te yi kelo kimo yasi te yi bomo hene ta jaye. ¹⁸ Nɔge yo yaka, mɔ beki tande te yun, ma wune sɔŋ nje te yi jonja ne te wune bomo hene. ¹⁹ Wune njɔŋ, wune sɔŋ temo mbe, yo kimote nde, wune ne nguru wun ti kundu bɛya yasi te yi bomo kele ne wune kɛ na. Yasi wete, wune tiki, nɛ Njambiyɛ woku ngambi sunɔwe ne bo. Keto nye Baba Mboko ke lepɔ ke moɔ mɛkana mɛne nde: <Mekundoko, yo yembe. Yo mi yokidɔye ndi bɛya yasi te yi bomo kele kɛ nye ndi bo. ²⁰ Yasi wete, nɔge mo pendɔ wo gwe nja, nyɛko gba nye mɛdɔye. Nɔge nye gwe yesidɔye, no nyɛki nye moɔroku. Keto nɔge we kele dɛte, yo ta sana nye budɔyate ke temo.> ²¹ We ti jaya nde, mɛbeyo nɔm we na, yasi wete, kpalo kelo kimo yasi yi namo ne mɛbeyo.

13

Kasi jesina bekum

¹ Mumo hene yɔkanɔwe tekwe to sunɔwe ne bekum. Keto mumo wete ne wete ti yaka bɛ kum kine nde, yo wɔla ke yi Njambiyɛ na. Keto bekum hene, yo Njambiyɛ tembidiye bo. ² Dete, nɔge mumo lɔ dɔyambi sunɔwe ne bekum, mo te ke sumo kol sunɔwe ne yasi te yi Njambiyɛ sima tembidiye kɛ. Botu bɛte bɛ kele dɛte baka ta kelo nde, josi bɔl ke to yan ne nguru wan. ³ Nɔge mumo jonja ne ngbenɔ, a ti gwe wo botu bɛte bɛ kende ne dɔya baka na. Ma nɔge mumo jonja kotute, a mɔ gwe wo yan. Nɔge we kwadɔye nde, wo

bekum tî biya we na, kelo kimo yasi, né bo jay we. ⁴ Keto bo gba botu be mesay be Njambiye yí kame we, né we joŋna ne ngben. Ma, nge we joŋna kotute, nò gwáki wɔ yan, keto yeti gbelate yi Njambiye kanma ne kafa nye bo ké na. Bo botu be mesay be Njambiye, bo ke tedye nda yi Njambiye künde ne beya yasi ké, tedye sendi ngambi ne sungwe ne botu bete be kele kotu mekele baka. ⁵ Dete, mumo hene yákanŋwe tekwe to sungwe ne bekum, yeti ndi keto kambina ngambi Njambiye nyepo na, yo keto wune duwá ke moy temo yun nde, tekwa to dete, yo kimote. ⁶ Yo sendi keto te yite yi wune gbo ne garama, keto botu bete be kele say boŋnate baka, yo Njambiye tembidye bo, né bo tonje say te kimote. ⁷ Wune gbóku meyasi mete nye mumo hene te yi wune yákanŋwe gbo nye nye ko, gbo garama nye mo te yi wune yákanŋwe gbo nye nye ko, gbo moni gbona lumo nye mo te yi wune yákanŋwe gbo nye nye ko. Wune kámbi mo te yi wune yákanŋwe kambó ko, sombile mo te yi wune yákanŋwe sombile ko.

Mekwadya, yo njuku membonŋa

⁸ Wune tî dŷi ne pilo mumo na. Siya pilo te yi wune yákanŋwe be no, yo ndi nde, wune kwádyangwe tande yun ké nò mbombu. Keto mo te e kwadye jakoso, mo te sima tonje membonŋa me Njambiye hene yi Moyisi ketima ké. ⁹ Ma membonŋa me Njambiye lépi nde: «Kpe, we tî kel wanja na. We tî woku mumo na. We tî gubu na. We tî goru yasi mumo na.» Ke membonŋa menori nè yiŋa membonŋa hene, njuku te yo ndi ke mbonŋa wete nde: «Kwadyikwe moŋ nda yi we kwadye ne yotu yo ké.» ¹⁰ Ko mekwadya ti kél beya yasi ne jakoso na. Mekwadya kél nde, mumo tónjukwe membonŋa mete yiri hene. ¹¹ Wune sáŋ nje te yi kelo dete, laŋsa laŋsangwe, keto wune ke duwe ngimo te yi wuse díye kete ndana ké. Yo ndana ngimo te yi wune yákanŋwe jemiye ke jako yey, keto ngimo te yi Njambiye ta joŋgwe ne wuse sidye nò ké sima wuta. Yo ti londó se nda kande ke ngimo te yi wuse kandima ne tikina temo ke yi Kumande Yesus ké na. ¹² Tu ma kiko, misi ta be ke pupo, dete wuse fiki mekele mete yi wuse dikima kelo ke yitil ké kpalo nje bɔ mejole me dyambi yi wuse ta lɔ ne dyambi ke puye. ¹³ Wuse jónŋangwe ne ngben nda yi mumo yákanŋwe joŋna nò kelo yasi ke puye ne yeso ké. Wuse tî dyenangwe kwá to te ho gwe menjam beya gwenate na. Wuse tî joŋŋangwe ne sap sap kelo mekele me memi na. Wuse tî kusu metandó ke njoka bomo ho be ne nyangwe temo na. ¹⁴ Wune tî kel meyasi menori na. Yasi

wete, wune jáya nde, Kumande Yesus bêki nda mejole me dyambi mete yi wune leŋe ké. Wune tî nyeki sosu ke metake mete yi mumo be nò yí tonje ne beya mewoŋo mene ké na.

14

Kasi botu be deti nè botu be teke

¹ Ke yi mo te e tî pa tiko temo ne ngbik ke yi Njambiye ko, wune bôn nye kimote ke njoka yun kine nye meso wune bo ke meyasi mete yi nye ne nguru wene take nde, yo ne ngben ké na. ² Yoko ne dibina temo nde, a yakama dŷe ne meyasi hene lale. Ma yoru e tî pa tiko ne temo ne ngbik ke yi Njambiye ko nde, a ta dŷe ndi ne gbela menyinɔ. ³ Kpe, mo te e dŷe meyasi hene ko tî yelkwe mo te e tî dyáki ko na. Ma yoru e tî dyáki meyasi mete yite ko tî lepinangwe beyate ne yoru na, keto Njambiye sima bɔ sendi nye kimote ke mbombu wene. ⁴ We yo ba nda, né we lepina beyate ne mo mesay me besa bete? Nge nye kele mesay kimote ho beyate, yo béŋa ndi masa wene. Ma a ta kelo mesay kimote, keto Nyangwe Kumande yakama nye nye deti te yi kelo dete. ⁵ Yoko táka ne nde, yiŋa meyeso kwá baŋa. Ma yoru nde, meyeso hene ndi wete. Ma mumo hene dŷi ne ngbik ke metake mene ne nguru wene. ⁶ Mo te e take nde, yiŋa meyeso kwá beso ko táka dete yi lukse ne Nyangwe Kumande. Mo te e dŷe meyasi hene ko dyáki lale yi lukse sendi ne Nyangwe Kumande, keto a ke nye Njambiye wosoko ke yasi te yi nye dŷe ké. Ma yoko e tî dyáki yiŋa meyasi ko kiy yi lukse ne Nyangwe Kumande sendi, keto a ke nye Njambiye wosoko ke yasi te yi nye kiyé ké. ⁷ Yo nde, kine mumo wete ne wete ke njoka su ke joŋna, keto nye ne nguru wene dŷe ne yotu ne na. Sendi, kine mumo wete ne wete ke njoka su ke gwe, keto nye ne nguru wene díye ne yotu ne na. ⁸ Keto ko nde, wuse bêki ne joŋ, wuse bêki ne joŋ yi lukse ne Nyangwe Kumande. Sendi, ko nde, wuse gwáki, wuse gwáki yi lukse ne nye. Ma dete, ko nde, wuse bêki ne joŋ ko nde, wuse gwáki, wuse wókunangwe ndi ne Nyangwe Kumande. ⁹ Yo keto te yite yi *Krist gwá nje womiye, na nje be kumande botu bete be ma gwe né baka be ndi ne joŋ baka. ¹⁰ Ma we njáki nje lepina yo beyate ne moŋ keto nge? Ho nde, 'yoru njáki nje yeliye ba maŋ keto nge? Yo nde, wuse hene ta teme yi yensa lapi ke mbombu Njambiye kome nye ta jese wuse ké. ¹¹ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Mi Baba Mboko, mi gbate ne joŋ. Mi ke kombile lepó nde: Bomo hene ta kuse meŋon ke mbombu wombe.

Mumo hene ta lepo ne numbu ne nde, mi Njambiye.> ¹² Dete, mumo hene ke njoka su ta pile yasi te yi nye kelma ke jongwe dyene ke ne nguru wene nye Njambiye.

¹³ Ma nda yo dete ke, baka ti lepinangwe se beyate ne besa na. Yasi wete, wuse kpál pesa nde, wuse ti kel se yiña yasi te yi yakama badye benjon busu ho jatidye bo ke beya nje na. ¹⁴ Sine Kumande Yesus sangwate, dete mi ke kobile duwe gbate gbate nde, yo kine yana wete ne wete yi ne sembo kete na. Yo nde, yiña yasi njáki nje be ne sembo, nge mumo ne nguru wene take nde, ya te ne sembo. ¹⁵ Ma nge yiña medye te yi we dye ke njangwe temo mon, komete, we yeti se ke jonna bengwe yasi te yi mekwadya tedye ke na. Diyo ne sosu ke yasi te yi we dye yo lala ke. We ti kpál kelo nde, mo te yoko yi *Krist gwá keto ne ko yambila keto te na. ¹⁶ Ma yasi te yi we beje yo nde kimote ke ti kpál kelo nde, bomo tãpitanawe beyate keto te na. ¹⁷ Keto *Kando Njambiye ti beña kasi medye ne kasi hõbiya yiña yasi na. Yasi wete, yo beña mesay maka yi Kimo Sisiñ kele ke jongwe mumo ke. Yite nde, kelna ngben mekele, jonna ne te wune besa ne diyo ne mesosa. ¹⁸ Mo te e kele mesay nye Krist dete ne temo ne hene ko ke kelo nde, Njambiye beki ne mesosa ne nye, kelo sendi nde, bomo jáya nye. ¹⁹ Dete, he nyeki sosu yi sa nje te yi jonna ne te tande su, sa sendi nje te nde, baka kama besa, ne wuse doko doko ke nje Njambiye ke no mbombu. ²⁰ Ke kasi medye, we ti bekidya mesay mete yi Njambiye kele ke temo mumo ke, keto yasi te yi we dye ke na. Yo gbate nde, meyasi hene pupunate kine sembo kete na. Yasi wete, yo beyate nde, mumo dyáki yiña yasi te yi yakama jatidye jakoso ke beya nje. ²¹ Gba kimo yasi, yo nde, we ti kel ko yiña yasi wete ne wete yi yakama jatidye mon ke beya nje na, ko dyena yiña menjay ko hõbiya menjam ko kelna yiña yasi dele. ²² Ke yo, we ke duwe yo nde, ke yite, we ke kelo yasi ne ngben ke mbombu Njambiye, ma bakidya ndi yo yite dete ke no mbombu ke njoka yo wune nye. Yoko yi temo ne yeti ke ndeye nye ke ngimo te yi nye kele yasi te yi nye sima pesa ke ne gba mesosa. ²³ Yasi wete, mo te e dye yiña yasi nje be ne meso ke temo ke yasi te yi nye dye ke balma lepi ke mbombu Njambiye, keto a kine bibina temo ke yasi te yi nye kele ke na. Ma ko mumo kél yasi te nda, nge nye ti be ne bibina temo ke yasi te yi nye kele ke, yite a kelma mebeyo.

15

¹ Ma wuse be me su ne ngbingim ke nje Njambiye baka, wuse yakanawe gbiso

botu bete be ti pa be dete baka, kame bo ke meteko man. Wuse ti san ndi yasi te yi nye wuse bepo mesosa na. ² Mumo hene ke njoka su kél yasi te yi nye jakoso mesosa yi kame ne nye, na doko doko ke nje Njambiye ke no mbombu, ³ keto *Krist ti sa nje te yi kelo yasi te yi nye nye ne nguru wene mesosa na. Yasi wete, a kelma nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ke kasi ne nde: <Mendoy mete yi bomo toyma ne we Njambiye ke kpalma balo ke to mbe.> ⁴ Yo nde, meyasi hene te yi bo kandima keto ke mekana me Njambiye ke, bo kété yo yi tedye ne wuse meyasi, ne wuse be ne bibina temo ke yi Njambiye. Bibina temo te ta wule ke kelna tin ne ke nyena deti ke temo te yi mekana me Njambiye nye wuse ke. ⁵ Njambiye nyeki bomo deti te yi be ne tin ke meyasi. A ke nye sendi bo deti ke temo. Njambiye te e kele dete ko kél nde, metake mun beki ndi wete yi jonna no sendi wete tande yun nda yi Krist Yesus tedya wuse ke. ⁶ Yo kelnangwe dete, ne wune hene be ndi temo wete, be ndi ngin wete yi lukse ne Njambiye te sangwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. ⁷ Dete, baka bõñ besa kimote nda yi Krist bonma sendi ne wune kimote ke. Wune kél dete, ne bomo beñ bese Njambiye.

⁸ Mi ke kobile lepo nde: *Krist nja be mo mesay me Beyuden, kando botu bete be pesina baka. A kelma dete yi tedye nde, Njambiye lepi ndi gbakasi ke yasi te yi nye si kpo ke. A nja nje be mo mesay wan dete, na tonje ne meyasi mete yi Njambiye kpoma nye besanmbambo ban ke. ⁹ Ma a nja sendi, ne botu bete be yeti Beyuden baka lukse Njambiye, keto a gwá ngwete yan. Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Dete, mi ta lukse we sine mekando me botu be meneti maka. Mi ta jembina yi sombile ne dino dyo.> ¹⁰ Yo sendi ketinate ke yiña mbey nde: <Wune sosangwe, wune mekando me botu be meneti maka hene. Wune sosangwe wune botu be kando dyene.> ¹¹ Yo ketinate sendi womaja ke mekana me Njambiye nde: <Wune mekando me botu be meneti maka hene, wune luksa Baba Mboko. Bomu ke njoka mekando hene luksa nye.> ¹² Esayi te mo punja melepi me Njambiye ke lepo sendi nde: <Wete nday Isay ta dya. Yo nye ta teme diyo ne mekando me meneti maka. Bo ta be ne bibina temo ne nye.> ¹³ Njambiye te e kele nde, bomo beki ne bibina temo ne nye ko kél nde, temo yun tõndu ne mesosa ne sot. A kél sendi nde, temo yun diyo ne te ke meyasi hene, keto wune ke tiko temo ke yene. A kél dete ne deti te yi Kimo Sisiñ, ne wune be ne bibina temo ke yene kwá to te.

¹⁴ Wune njon, ke pay te yun, mi ne nguru wombe ke kobile duwe nde, temo yun tondunate ne metake mete yi kelo kimo yasi. Sendi, wune ke duwe meyasi ne Njambiye kumo njena, cfete baka yakama nye beso menkite. ¹⁵ Ma ke yija membey, mi ketima lepina ne gbas gbas nye wune kine scdye yaja na. Mi kelma cfete yi gba ne dyano dyun, ne wune taki meyasi mete yi wune sima si duwe ke. Mi ketima cfete keto ngikwa te yi Njambiye kelma ne mi ke. ¹⁶ A kelma nde, mi beki mo mesay me Krist Yesus ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka. Mi ke kelo mesay nda mo nyena sadaka nye Njambiye ke lepina Kimu Tom ne yi mi lepe ke, ne botu bete be yeti Beyuden baka nje be nda sadaka te yi nye Njambiye mesosa yi yakama ne nye ne deti Kimu Sisin. ¹⁷ Ma cfete, mi yakama be ne mesosa ke mesay mete yi mi kele nye Njambiye ke, keto sine Krist Yesus sangwate. ¹⁸ Yo nde, nge mi bofe lepo yija yasi, yo ndi yike yi *Krist kwanma ne mi yi kelo nde, botu bete be yeti Beyuden baka kel ndi yasi te yi Njambiye lepe ke. A kelma yo ne nje melepi mete yi mi dikima lepo, ne nje meyasi mete yi mi dikima kelo ke. ¹⁹ A kelma sendi yo ne nje ngugudye ne yi nye punja ne nje kelna meyekambiye, bu kelna nyanngwe meyasi ne nje te yi Sisin [Njambiye]. Dete, mi pelma Kimu Tom budyate ke kasi Krist nye bomu hene, ke membey hene kande Yerusalem ke no pay Iliri. ²⁰ Ma siya yasi te yi mi jeko goru, yo nde, mi lepi Kimu Tom ke mbey kome mumo ti pa lepo dino Krist wete yeso ke, ma mi nje bendidyete tu ke gwu mekol me tu te yi wete mumo sima tembidyete ke. ²¹ Yasi wete, mi kpalma goru nde, yo beki nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Botu bete yi bo ti lepe kasi ne wete yeso nye bo baka ta duwe nye. Botu bete be ti woke kasi ne wete yeso baka ta woko biye to meyasi.>

²² Yo yite pete mi nde, mennga budyate mi ti kum ke beje wune na. ²³ Ma ndana, mi ma sidye mesay ke meneti mete yi wonja. Mesew sima buyo, temo mbe ndi ne pepere nde, mi ken beje wune. ²⁴ Mi ne bibina temo nde, mi ta beje wune kome mi ta ke ke Espanye ke. Mi ta kwanfyete mo no ngimo mesosa sine wune, ne temo mbe pa wey biran. Wune ta kame mi yi ke tikidyete mi ke kendi te. ²⁵ Ma ndana, mi ta pa ke kame botu be Njambiye be diyete ke Yerusalem baka. ²⁶ Keto bekriten bete be diyete ke meneti me Maseduwan ne Akay baka bejma kimote nde, bo ndem moni yi kame ne buka bomu ke njoka botu be Njambiye be diyete ke Yerusalem baka. ²⁷ Bekriten bete ne nguru wan kwadyete kelo cfete sunngwe ne fari. Yo

nde, bo yakanngwe kame gba bo cfete, keto Beyuden bete be me bekriten baka kamma botu bete be yeti Beyuden baka ne nje meyasi mete yi Kimu Sisin nye mumo ke. Dete, yakama sendi nde, botu bete be yeti Beyuden baka nyeki bo meyasi mete yi yakama kame bo ke jonngwe dyan. ²⁸ Nge mi sidye mekele menori si ke tikidyete meyasi hene te yi bo ndemma ke, ma nje pesa ne weri ke no Espanye. ²⁹ Mi duwa nde, *Krist ta tonje mekombila ke kendi te yi mi ta ke weri ke.

³⁰ Wune njon, wuse ke tiko temo ke yi Nyanngwe Kumande wusu Yesus Krist. Sendi, Kimu Sisin ke kelo nde, wuse kwadyangwe tande su. Dete, mi ke kobile ngweta ne wune nde, sine wune beki sangwate yi ngweta ne Njambiye ne temo su hene keto mbe, ³¹ ma mi nje sangwa ne mebone ke mebo me botu bete be ti pa tiko temo ke yi Kumande Yesus ke Yuda baka. Wune ngwetangwe cfete, ne botu be Njambiye be diyete ke Yerusalem baka jay meyasi mete yi mi ta ke tikidyete, yi kame ne bo ke. ³² Dete, nge Njambiye jaye, mi ta dya weri ne mesosa, komete, mi ma pa wedyete ne te sine wune. ³³ Njambiye te e nye tete ko diyete pele wune hene, *amen.

16

Pol ke nyeno benjon bene be Rom

¹ Mi ke kane dyombu dyusu Febe nye wune. A ke kelo mesay me diyakere ke njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke Kenkere baka. ² Mi lepi cfete, ne wune bu nye kimote, keto wuse hene sangwate sine be Nyanngwe Kumande wusu. Wune bon nye cfete nda yi botu be Njambiye yakanngwe kelo tande yan ke. Wune kama nye menjimo hene ke meyasi hene te yi ta kwu nye ke. Wune kel sendi cfete, keto a kamma bomu budyate, bu mi ne nguru wombe sendi. ³ Wune nyen mi Pirisil bene njon wene Akilas. Sine bo ngbo kelo mesay nye Krist Yesus. ⁴ Bo diyma son yi jonngwe ne mi. Yeti ndi mi nyepo ke nye bo wosoko na, yasi wete, menjon me botu hene be tike temo ke yi Kumande Yesus be yeti Beyuden baka ke nye sendi bo wosoko cfete. ⁵ Wune nyen sendi njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus be diki wesidyete kano Njambiye ke tu dyan baka. Mi ke nyeno Epenet, son temo mbe. Yo nye be bosa mo te e kandima tiko temo ke yi Krist ke Asi. ⁶ Wune nyen Mariya, a wonduma firiki keto yun. ⁷ Wune nyen mi Anderonikus bene Yuniyas, sine bo kando wete. Sine bo diyma sendi ke jobo. Bo ke jaye bo budyate ke njoka botu be tomun be Nyanngwe Kumande wusu.

Yo bo kande tiko temo ke yi Krist ne mi. ⁸ Mi ke nyeno Ampliyatus, soɲ temo mbe, wuse sangwate sine be Nyangwe Kumande. ⁹ Wune nyen mi Urube, sine bo ngbo kelo mesay nye Krist. Wune nyen sendi mi Stakis, soɲ temo mbe. ¹⁰ Mi ke nyeno Apeles, a tedya gbate nde, a tikima temo ne ngbik ke yi Krist. Mi ke nyeno sendi botu be tu be Aristobul. ¹¹ Wune nyen mi Herodiyon, sine nye kando wete. Wune nyen sendi botu be tu Narisis. Bo sangwate bene be Nyangwe Kumande. ¹² Mi ke nyeno bedyombu busu Tirifen bene Tirifos. Bo ke wondo biriki yi kelo ne mesay me Nyangwe Kumande. Mi ke nyeno sendi dyombu dyusu Persis, soɲ temo su, a jekima wondo biriki yi kelo sendi ne mesay me Nyangwe Kumande. ¹³ Mi ke nyeno Rufus, nye kpa sa mo te e beɲgwe Nyangwe Kumande. Mi ke nyeno nyangwe wene, a me nda nyaɲmbe sendi. ¹⁴ Wune nyen mi Asinkirit ne Filegon, nyeno sendi Hermes ne Patrobas bu Hermas. Wune nyen sendi benjon busu be jonna bene bo baka. ¹⁵ Mi ke nyeno Filologos ne Yuliya, nyeno sendi Nere bene dyombu dyene. Mi ke nyeno Olimpas bu botu be Njambiyete hene be jonna bene bo baka. ¹⁶ Wune nyennaɲgwe tande yun wusa nda botu be Njambiyete. Menjon me botu hene be tike temo ke yi Krist baka ke nyeno wune.

¹⁷ Wune njon, mi ke kombile ngweta ne wune nde: Wune diy ne soso ne botu bete be lu dyambi ne yasi te yi benjon busu tedya wune ke kasi *Krist ke. Bo ke kelo nde, bomo bakangwe, jatidye sendi bo ke beya nje. Wune londa ke keki yan. ¹⁸ Wune diy ne soso ne bo, keto njel bomo nda bete ti kel mesay nye Krist te Nyangwe Kumande wusu na. Yasi wete, bo kpai sa ndi nje moy yan. Bo ke punje kimo lepi ke kondo numbu, mbombile bomo yi sebile ne botu bete be yeti ke duwe njoka beya yasi baka. ¹⁹ Ke be wune, bomo hene sima duwe nde, wune ke wokuna ke men Nyangwe Kumande wusu, dete mi ne mesosa ne wune. Ke nje te yi kelna kimo yasi, mi goru nde, wune beki ne dyano te yi kelo yo. Ma ke nje te yi kelna beya yasi, wune ti nyeki bo kete na, wune konju yo. ²⁰ Njambiyete te e nye tete ko ta be ke poso *Satan ke nji mekol mun. Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist kel ngikwa ne wune. ²¹ Timote, mo te yi sine nye kele say ko ke nyeno wune. Likiyus ne Yason bu Sosipater ke nyeno sendi wune. Sine bete ke kiya kando wete. ²² Mi, Tertiyus ke nyeno wune, wuse sangwate sine be Nyangwe Kumande. Mi mo meketi me Pol, yo mi kete mekana maka. A dikima lepo, mi ke keto. ²³ Gayus, mo te yi mi Pol ya ke

tu dyene ko ke nyeno wune. Botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesu baka ke dike wesidya sendi ke tu dyene kano Njambiyete. Erast te nyangwe banmasa te e bakidye moni ke dya waka ko ke nyeno wune. Wusu man Kwartus ke nyeno sendi wune. [²⁴ Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist kel ngikwa ne wune.]

²⁵ Wuse sombila Njambiyete. A yakama nye wune deti. A kel yo ne nje Kimo Tom te yi mi pele ke kasi Yesu Krist ke. Kimo Tom te ke punje yasi te yi Njambiyete ma sodyukwe mbombu kande ke kandina mboko mesew mesew ke. ²⁶ Ma ndana, yasi te yi botu be punja melepi me Njambiyete ketima ke nja punje yasi ke yi ba sodyate mbombu ke. Dete, bo nja bu Kimo Tom te ke lepo nye mekando me bomo hene, ne bo duwe yo. Bo kelma dete beɲgwe yasi te yi Njambiyete te e diyete kpo ne kpo ko pesima ke. Meyasi kwaɲnama dete, ne bomo tiki temo ke yi Njambiyete, wokuna sendi ne nye. ²⁷ Siya Mo te e ne kpa sa dyano, yo ndi Njambiyete nyepo. Luksa beki ne nye kpo ne kpo ne nje Yesu Krist, *amen.

Bosa Məkana mete yi Pol ketima kenje botu be KŌrejt

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko kenje bekriten bete be diye ke KŌrejt baka, yite a ke Efes.

KŌrejt bā nyangwe dya ke meneti Begrek. Yo bā ne sumba budyate. Nyangwe mesukul me nembina meyasi bā sendi kete. Bomo dikima kano meyasi tuku tuku tiko Njambiyē. Bomo budyate dikima joŋna ke nyem nyem joŋgwe nē ke sap sap joŋgwe. Yo nde, bekriten be KŌrejt kandima kete mekana kenje Pol ke kasi megwaki nē ke kasi menjay mete yi bo si kelo ne sadaka nye banja benjambiyē kē. Pol wokuma sendi kasi mebaka nē kasi mewanja mete yi dikima kwanja ke njoka yan kē. E nye kola budyate kete mekana maka yi kite ne bo, nembe sendi kasi womiya bemuŋ nye bo.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yitan jo yitani:

1. Kasi mebaka ke njoka bekriten be KŌrejt (kumte 1-4).
2. Gbasina beya sap sap joŋgwe te yi kwanjama ke njoka bekriten be KŌrejt (kumte 5-6).
3. Tembifya yotu pupunate ke mbambu Njambiyē nē kasi gwaki (kumte 6-7).
4. Kasi menjay mete yi bo si kelo ne sadaka nye yinja meyasi kē. Kriten yeti se bala na, ko dete, a joŋnanŋgwe nan? (kumte 8-11).
5. Meyasi yākanŋgwe kwanja ne nje te ke njoŋ bekriten. Kasi medye me Njambiyē (kumte 11).
6. Kimō meyasi mete yi Kimō Sisij nye kē nē mesay mete yi wuse yākanŋgwe kelo no kē (kumte 12-14).
7. Kasi womiya bemuŋ (kumte 15).
8. Kasi ndemna meyasi yi kame ne beso (kumte 16).

¹ Yo mi Pol, mi yi Njambiyē jebama nda yi nye kwadya nde, mi bēki mo tomun Krist Yesus, yo mi sine maŋ wusu Sositen ² kete mekana maka kenje wune njōŋ botu bete be tike temo ke yi Njambiyē ke KŌrejt baka. Wuse kēti kenje wune botu bete be Njambiyē tokuma, be diye sanŋwate ne Yesus Krist, wune be Njambiyē jebama, nē wune be ndi bene baka. Wuse kēti sendi kenje bomo hene be diye ke membey hene, bomo bete be tuŋe diŋo Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus te Nyangwe Kumande wan nē wusu sendi. ³ Njambiyē

Sanŋwe wusu nē Kumande Yesus Krist kēl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

⁴ Mi ke nye Njambiyē wombe wosoko menŋgimo hene ke kasi yun, keto ngikwa te yi nye kelma ne wune ke diyo te yi wune diye sanŋwate wune be Krist Yesus kē. ⁵ Yo nde, Njambiyē tonja wune ne mekombila ke meyasi hene ke melepi te yi wune lepe nē ke nje duwā yasi hene, keto wune be Yesus Krist sanŋwate. ⁶ Yo nde, Njambiyē tonja wune ne meyasi mete, keto wune jayma ne temo yun hene nde, lepi te yi bo wokuma nje lepo nye wune ke kasi Krist kē, gbakasi. ⁷ Dete, ke diyo te yi wune diye kete ndana yi ladye ne ngimo te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ta punje ne yotu kē, Njambiyē nya wune meyasi hene te yi Kimō Sisij nye mumo kē. ⁸ Yo ndi nye ta kelo sendi nde, wune diyo ne ngbingim kumo ke yeso siyna mboko, nē wune be kine mono beya yaŋa te yi bo yakama lepina ne wune kete ke *Yeso Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist na. ⁹ Njambiyē te e jebama wune, nē wune diyo sanŋwate wune be Mono wene, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ko tonjukwe meyasi mete yi nye si lepo kē.

Kasi mebaka ke njoka

bekriten be KŌrejt

¹⁰ Wune njōŋ, mi ke ngweta ne wune ke diŋo Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist nde, lepi yun hene bēki ndi wete. Mebaka ti beŋnanŋgwe ke njoka yun na, yasi wete, wune bēki gba sanŋwate, diyo temo wete, be sendi ne metake wete. ¹¹ Wune njōŋ, mi lepi dete, keto mi wokuma kasi yun ke numbu botu be tu Kolowe nde, yo ne metando ke njoka yun. ¹² Ma yasi te yi mi kwadye lepo kē, yo nde, ke njoka yun banja nde: <Mi wōkunangwe mbe ne Pol.> Banja nde: <Mi wōkunangwe mbe ne Apolos.> Banja yan nde: <Mi wōkunangwe mbe ne Sefas.> Banja sendi nde: <Mi wōkunangwe mbe ne *Krist.> ¹³ Yite nde, Krist bakima ka yotu ne baka? 'Yo ka Pol yi bo ngbama ke kroa keto yun? Ho nde, ke yi bo topuma ne wune ke moroku kē, 'bo topuma ka wune ne diŋo Pol? ¹⁴ Mi ke nye Njambiyē wosoko, keto ke njoka yun mi ti tope wete mumo ke moroku na, soŋe ndi Kiripus nē Gayus. ¹⁵ Dete, mumo wete ne wete ti yaka lepo nde, bo topuma wune ke moroku ne diŋo dyembe na. ¹⁶ Mi topuma sendi botu be moy tu Stefanas ke moroku. Ke koŋte, mi yeti ke duwe, ho mi topuma sendi wete mumo ke moroku na. ¹⁷ Yo nde, Krist ti tome mi yi topuna bomo ke moroku na. Yasi wete, a tomma mi, nē mi nje lepi Kimō Tom. A ti tome mi, nē mi nje lepi ne nje jen ndapi te yi bomo na, kambo lepina kasi soŋ

te yi Krist gwā nŋ ke kroa ké me nje gwe ne gbelate.

Kasi dyanŋ te yi bomŋ nē dyanŋ

te yi Njambiye

¹⁸ Yo nde, botu bete be ta yambile baka wŋku yan lepina kasi soṅ *Krist ke kroa nda abalmba. Ma ke yusu, wuse be ma ju baka, kasi soṅ Krist ke kroa ne ngunḡudye Njambiye. ¹⁹ Yo nde, yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mi ta yangile dyanŋ te yi botu be dyanŋ be nŋ ké, soṅ duwā yasi te yi botu be duwā yasi be nŋ ké.> ²⁰ Ma ndana, nda ba ne dyanŋ kŋ? Ma nda ba mŋ ketina meyasi kŋ? Ma mŋ jeṅ duwā lepi te yi ngimŋ te yŋkŋ ba nda? 'Njambiye ti kele ka nde, dyanŋ te yi botu be meneti maka kpāl be yasi abalmba na? ²¹ Yo nde, ke meyasi mete yi Njambiye kusuma yi tedye nde, a ne dyanŋ ké, botu be meneti maka ne dyanŋ te yan ti be ne deti te yi duwe Njambiye ne nje meyasi mete na. Yo dete yi Njambiye beṅma kimŋte yi jonḡwe botu bete be tike temŋ ke yene baka ne nje pelna Kimŋ Tom te yi wuse lepe ké. Kimŋ Tom te, boṅ béṅa yan nde abalmba. ²² Beyuden ke diye meyekambiyē, né bo beṅ, ma Begrek ke sḡ yan duwā yasi. ²³ Yasi wete, ke be wuse, wuse péla su kasi Krist te yi bo ngbama ke kroa kŋ. Ke yi Beyuden, yo yasi te yi yakama jatidyē bo ke beya nje, ma ke yi botu bete be yeti Beyuden baka, yo yasi abalmba ke yan. ²⁴ Yasi wete, ke yi baka be Njambiye jebama baka, ko Beyuden ko Begrek, ke yan, Krist ke punje ngunḡudye Njambiye ne dyanŋ dyene, ²⁵ keto yasi te yi Njambiye kele yi bomŋ beṅe nde abalmba ké, yo yasi te yi laṅsa dyanŋ bomŋ. Sendi, yasi te yi Njambiye kele yi bomŋ beṅe nde, yo kine deti ké, yo yasi te yi be ne deti laṅsa deti bomŋ.

²⁶ Ma wune njoṅ, wune sãmbila misi beṅe ne teri yun, wune botu bete be Njambiye jebama baka. Ke njoka yun kine budya bomŋ kete ne dyanŋ te yi wule ke yi botu be meneti maka na. Kine budya ngabolo bomŋ ho budya bomŋ be wulma ke moy tḡ nyanḡwe bomŋ na. ²⁷ Yo nde, Njambiye sawma meyasi me meneti maka yi bomŋ beṅe nde abalmba ké yi wunḡwe ne botu be dyanŋ. A sawma meyasi mete yi bomŋ beṅe nde, yo kine deti ké yi wunḡwe ne detina meyasi. ²⁸ A sawma meyasi me meneti maka yi bomŋ beṅe nde, yo yeti yaṅa nē yike yi bomŋ yeliye ké. Yo meyasi mete yi bomŋ paye ké. A kpalma bu yite yi kelŋ nde, meyasi mete yi bomŋ beṅe nde, yo ne deti ké ti beki se ne deti na. ²⁹ A kelma dete, ma mumŋ me nje bendidyē yotu ne ke mbombu wene. ³⁰ Ma yo Njambiye kele nde, wune be Krist

Yesus béki sanḡwate. A kelma nde, Yesus Krist béki dyanŋ dyusu. A kwanḡma ne nye yi kelŋ nde, wuse béki ne ngbeṅ, be pupunate ke mbombu wene, kwā sendi ne nye yi kolŋ ne wuse ke mebeyŋ musu. ³¹ Dete, mekana me Njambiye ke lepŋ nde: <Mo te e kwadyē lukse yotu, a lŋksa yotu ndi ke yasi te yi Nyanḡwe Kumande kelma ké.>

2

Pol ke kē mbombu yi lepina

ke kasi dyanŋ Njambiye

¹ Ma wune njoṅ, ke yembe, ke yi mi kḡ nŋ pe yun ké, mi ti lepina ne yiṅa nyanḡwe jeṅ duwā ndapi ho ne yiṅa nyanḡwe dyanŋ yi kwanḡye ne yasi te yi Njambiye ma sódyukwe ne mbombu ké nye wune na, ² keto mi pesima nde, mi yeti ke kwadyē duwe yiṅa yaṅa dele ke njoka yun na, siya yasi te yi mi kwadyē njoke, yo ndi Yesus Krist, laṅsa laṅsanḡwe kasi ngbana ne ke kroa. ³ Ma dete, ke yi mi jonḡama nŋ ne nguru wombe ke njoka yun ké, mi bḡ nda tēkina mumŋ. Mi gwā wḡ ngwanḡwa. ⁴ Ke yi mi tedya nē ke yi mi pelma ne melepi me Njambiye ké, mi ti sḡ nje te yi dale bomŋ ne jeṅ ndapi te yi wule ke dyanŋ bomŋ ké na. Yasi wete, mi lepinama tedye nde, Kimŋ Sisij ne ngunḡudye, ⁵ kambŋ tilkina temŋ te yi wune tike ke yi *Krist ké me nje wule ne nje dyanŋ bomŋ, né yo wul ndi keto deti Njambiye. ⁶ Yo nde, wuse ke tedye kasi dyanŋ nye botu bete be me betomba ke nje te yi Sisij baka. Yasi wete, yeti dyanŋ te yi wule ke yi botu be meneti maka ho ke yi beḡum be meneti maka be ta si kwā nemeno baka na. ⁷ Wuse tédyā dyanŋ Njambiye yi mumŋ yeti ne deti te yi biye to te ké. Yo dyanŋ te yi nye ma sódyukwe ne mbombu yi nye ma kiki tembidye, yite mboko ti pa kusuna na. A kelma dete, né wuse be ne ngabiye ke meluksa mene. ⁸ Kine kum wete ne wete ke njoka beḡum be meneti maka duwā dyanŋ te na. Yo nde, bo má dukwe dyanŋ te, ma bo ti ngba Nyanḡwe Kumande te e ne meluksa hene ko ke kroa na. ⁹ Yasi wete, yo kelnama nda yi yo ketinate ke mekana mene nde: <Yasi te yi misi ti beṅe ne toru nē yi metŋ ti woke ne toru, yasi te yi temŋ mumŋ ti take wete yesŋ, yo yasi te yi Njambiye kombila pe yi botu bete be kwadyē nye baka.> ¹⁰ Yo ndi wuse yi Njambiye punja yo nye wuse ne nje Sisij ne. Yo nde, Kimŋ Sisij Njambiye ke nembe duwe meyasi hene, ko meyasi mete yi diye sódyate ne gbŋl ke moy temŋ Njambiye ké. ¹¹ Ma mŋ te nda ke duwe yasi te yi diye ke temŋ jakŋŋ mumŋ kŋ? 'Yeti ndi sisij mumŋ ne nguru wene ke duwe yasi te yi

dīye ke moy temo ne ké na? Dete sendi, kine mumo wete ne wete ke duwe meyasi mete yi dīye ke moy temo Njambiye na, soṅe ndi Sisiṅ Njambiye nyepo. ¹² Ke be wuse, wuse ti bṅ su sisin te yi wule ke yi botu be meneti maka na. Yasi wete, wuse boṅma su Sisiṅ te yi wule ke yi Njambiye, né wuse duwe meyasi mete yi Njambiye nye wuse ne gbelate ké. ¹³ Ma wuse ti lépi yo ne dyanṅ te yi botu be meneti maka tedye ké na. Yasi wete, wuse lépi su yo ne dyanṅ te yi Kimṅ Sisiṅ tedye ké. Dete, wuse ke tedye meyasi mete yi Sisiṅ Njambiye nye botu bete be ne Sisiṅ te baka.

¹⁴ Yo nde, mo meneti maka ti yaka jaye meyasi mete yi wule ke Sisiṅ Njambiye na, keto ke yene, yo abalmba. Sendi, a yeti ne deti te yi nembe duwe meyasi mete na, keto mumo dúkwe yo ne nje deti te yi Sisiṅ. ¹⁵ Ma mo te e me ne Sisiṅ Njambiye ko yakama duwe meyasi hene. Yasi wete, kine mumo wete ne wete yakama duwe teri joṅgwe mo te na. ¹⁶ Ma yo ketinate nde: <Nda ke duwe dyanṅ Baba Mboko ko? Nda yakama kite nye ko?> Ma wuse su ne takina yasi te yi *Krist.

3

Kasi kelna mesay me Njambiye

¹ Wune njoṅ, ke be mi, ke yi mi lepinama no nye wune ké, mi ti yaka lepinama nda mi lépinangwe nye botu bete be me ne Sisiṅ Njambiye ke yotu na. Mi lepinama nda mi lépinangwe nye botu bete be beṅgwe mewoḅo me membundo baka. Ke joṅgwe te yi wune joṅna no wune be *Krist ké, mi lepinama nye wune nda mi lépinangwe nye gbela ḅonosike. ² Mi nya wune moroku meberi, né wune dye. Mi ti nye wune detina medye na, keto ke ngimo te yite, ma wune ti yaka dye yo na. Ma ko kumo ndana wune ti yaka dye yo na, keto wune ndi botu bete be ke beṅgwe mewoḅo me membundo. ³ Nge be nde, nyanṅwe temo nè metando ke beṅna ke njoka yun nda yi yo beṅna ké, 'yite ti téfya nde, wune ndi botu bete be beṅgwe mewoḅo me membundo na? 'Yo ti téfya nde, wune ke joṅna beṅgwe yasi te yi bomo tedye ké na? ⁴ Ma ke ngimo te yi yoko lepe nde: <Mi wókunangwe mbe ne Pol,> yoru nde: <Mi wókunangwe mbe ne Apolos,> 'yite ti téfya nde, wune ke joṅna nda gbela bomo na? ⁵ Ma Apolos ba nda? Pol ba ne nda? Wuse hene yiḅa ndi gbela botu be mesay be Njambiye. Njambiye kwanma ne wuse yi kelo nde, wune tiki temo ke yene. Mumo hene ke njoka su ke tonje say te yi Nyanṅwe Kumande nya nye nde, a kél ké. ⁶ Mi bā mbe mo beṅate,

Apolos mo nyanja moroku kete. Ma yo Njambiye kele nde, yo jōṅ. ⁷ Dete, mo te e be ne mo te e nyanje moroku kete ko, bo hene yiḅa gbelate. Ma mo te e be ne njuku mesay mete hene ko, yo Njambiye, nye mo te e kele nde, yo jōṅ ko. ⁸ Mo te e be beko nè mo te e nyanje moroku nyanja kete ko ndi wete. Mumo hene ta be ne nduku mesay mene beṅgwe misi mesay mene. ⁹ Wuse ke kelo mesay sine be Njambiye. Wune ngwan Njambiye, wune sendi tṅ te yi Njambiye sume ké. ¹⁰ Mi ma tembidye mekol me tṅ nda kpasā mo sumna njumo beṅgwe say te yi Njambiye tomma mi ne ngikwa ne nde, mi njāki kelo ké. Ma ndana, mbanja ke kē mbombu ne say bendidyate. Yasi wete, mumo hene dīy ne soso ke kwalo ḅo mesay mete yi nye bendidyete ne tṅ kete ké. ¹¹ Mekol me tṅ te yi sima tembidya ké, yo Yesus Krist. Dete, kine wete mumo e yakama nje tembidye sendi wete mekol me tṅ dele na. ¹² Ma baṅa ta bendidyete tṅ kete ne lor, baṅa ne bṅ sumba, baṅa ne kpasā metari, yi baṅa ne mejeti, yi baṅa ne menjoṅ ho ne mboru ngōṅ. ¹³ Yasi wete, bo mesay me mumo hene ta pundo puye ke nyanṅwe yeso. Yeso te dite ta gbaso ḅo mesay me mumo hene yi tedye ne deti te. ¹⁴ Ke tṅ te yi mumo njā bendidyete ke gweyā mekol me tṅ te yi sima tembidya ké sume kol ke dite, mo te ta be ne nduku mesay mene. ¹⁵ Yasi wete, ke tṅ te yi mumo njā bendidyete kete ké si lolu, mo te ta kopu nduku mesay mene. Ndi nde, nye ne nguru wene ta ju, ma yo ta be nda yi mumo diye no ke dite ké. ¹⁶ 'Yite nde, wune yeti ke duwe nde, wune mbanjo Njambiye na? 'Wune yeti ke duwe ka nde, Sisiṅ Njambiye ke joṅna ke yotu yun na? ¹⁷ Nge mumo bekidye mbanjo Njambiye, Njambiye ta bekidye sendi mo te, keto mbanjo Njambiye tumbu, yo wókunangwe ndi ne nye, ma mbanjo te, yo wune. ¹⁸ Mumo ti sebila yotu ne ne nguru wene na. Nge wete mumo ke njoka yun take nde, a ne dyanṅ nda yi botu be meneti maka take ké, a kpāl be nda lem ke misi me botu be meneti maka, na nje be ne kpasā dyanṅ. ¹⁹ Keto, yasi te yi botu be meneti maka take nde, yo yasi dyanṅ ké, yo ne yasi abalmba ke misi me Njambiye. Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Njambiye ke kpalṅ kelo nde, botu be dyanṅ beḅikwe ke mekele me likisi man.> ²⁰ Yo sendi ketinate ke yiṅa mbey ke mekana me Njambiye nde: <Baba Mboko ke duwe meyasi mete yi botu be dyanṅ take ké. A duwā nde, yo hene gbelate.> ²¹ Dete, mumo ti susula yotu ke mekele mete yi bomo yakama kelo ké na. Mumo ti kel dete na, keto meyasi hene wókunangwe ne wune. ²² Yo nde, ko Pol ko

Apolos ko Sefas, ko meyasi hene te yi diye ke mboko, ko jonngwe ko soñ ko meyasi mete yi kete ndana ko meyasi mete yi ta nje ke metu mete yi mbombu, ²³ meyasi mete hene wókunangwe ne wune, ma wune wókunangwe yun ne *Krist, Krist wókunangwe ne Njambiye.

4

Teri botu be tomun be Yesus

¹ Dete, mumo hene yakanngwe ßu wuse nda botu be mesay be *Krist, nda ßaka be Njambiye nya ßo say ßakidya meyasi mene yi nye ma soðyukwe ne mbombu ké. ² Ma yasi te yi ßo diye mumo hene ε ße ne say ßakidya meyasi, yo nde, a nyêki temo ne ke mesay mene. ³ Ma ke yembe, ko wune ko botu be meneti maka jösa mi, yo yeti ke kelo mi mono yaña ne mbet na. Ko mi ne nguru wombe yeti ke jose yotu mbe na. ⁴ Yo nde, mi yeti ke duwe yija beya yasi te yi mi kelma ké na. Ko ßeko dete, yite yeti ke tedye nde, mi kine mejöso na. Ma mo te ε jose mi ko, yo ndi Nyangwe Kumande nyepo. ⁵ Dete, wune ti yan jose yija yasi piño te yi ngimo ti pa ßya na. Wune laðya kumo ke ngimo te yi Nyangwe Kumande ta nje ké. Yo nye ta punje meyasi mete yi diye soðyate ke yitil ké ke puye. A ta gbaso metake mete yi mumo ße no ke moy temo ne ké. Yo ke ngimo te yite yey yi Njambiye ta ßese mumo hene ßengwe ßo mesay mene. ⁶ Wune njon, yike hene yi mi lepima ke kasi mbe ne ke kasi Apolos ké, mi lépi yi kame ne wune, né wune ßengwe jonngwe ßyusu yi jeké ne kelna meyasi mete yi wuse lepe no ké. Ma mumo ti kel yija yasi lanja yike yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ké na. Wune ti susula yotu keto wete mumo yi kpalo yeliye ne mbanja na. ⁷ Keto nda lepe nye we nde, we kwá mbanja mumo? Yasi hene te yi we ße no ké, 'yeti Njambiye nye we na? Ma nge ße nde, Njambiye nye we meyasi mete, keto nge yi yi ßomo ngbo kindo. ¹⁰ Wuse su ßelem keto Krist, ma wune yun ne ßyano, keto wune ße Krist sangwate. Wuse su ne teko, ma wune yun ne deto. Bo ke lukse yan wune, ma wuse ke kpalo sangwa su

ne yeliya. ¹¹ Ko kumo ndana wuse ke gwe nja, gwe yesidye, gwe ßiyo sokere. Bo ke mende wuse, wuse ke jonna kwey ne kwey. ¹² Wuse ke wondo ßiriki kelo mesay ne mebo musu. Bo ke kita ne wuse, ma wuse ke kpalo nje ngweta su ne Njambiye nde, a nyêki ßo mekombila. Bo ke tedye wuse nyangwe mebone, ma wuse ke kpalo disima. ¹³ Ko kumo ndana ßo ke lepina ßeyate ne wuse, ma wuse ke kpalo lepina su ne kimo temo nye ßo. Wuse me su nda ßyan te yi ßo wombile ke to meneti ké li ke kundu ké. Wuse me su sendi nda sara mbaya ke misi me ßomo hene. ¹⁴ Mi ti kéti meyasi maka kenje wune yi nye ne wune njon na. Yo yi kite ne wune nda ßono ßembe, soñ temo mbe. ¹⁵ Keto ko ßeyekele nda ßetomay ßetomay má njaki nje tedye kasi Krist nye wune, wune kine ßudya ßesangwe ke njokate na. Keto yo mi ße sangwe wun ke jonngwe te yi wune ße Krist Yesus diye sangwate ké. Mi ßéki sangwe wun ke ngimo te yi mi ßonma ne Kimo Tom nje lepo nye wune ké. ¹⁶ Dete, mi ke ngweta ne wune nde, wune kél meyasi nda mi. ¹⁷ Yo yite kele nde, mi tom monme Timote kenje wune. Nye soñ temo mbe. Sendi, a nya sosu ne hene ke yi Nyangwe Kumande. A ta kelo nde, wune táka meyasi mete yi mi lepima nye wune ke jonngwe te yi mi jonna no sine Krist ké. Yo yite yi mi tedye ke membey hene nye menjon me botu ßete ße ma tiko temo ke yi Kumande Yesus ßaka.

¹⁸ Baña ßomo ke njoka yun sosama, susule yotu take nde, mi ti nje ßeje se wune na. ¹⁹ Yasi wete, nge Nyangwe Kumande jaye, mi ta nje ßeje wune nedo. Yo komete yey yi mi ta ßeje, simande ßo gbate ne ßeti, yeti ndi lepinate ne numbu na. ²⁰ Keto *Kando Njambiye, yo yeti ke gbela lepi te yi numbu na, yasi wete, yo ke ßeti kelna mekele. ²¹ Nè nde, mi njáki ne ngbasi nè nde, mi njáki ne mekwadya nè te lepi, wune kwádyikwe nde, mi njáki ne nge?

5

Kasi mekele me memi ke njoka

ßekriten be KØrejt

¹ Bomo ke ßiki lepo ke membey hene nde, kelna mewanja ke kwajña ßudiate ke njoka yun. Ko ke njoka botu ßete ße yeti ke duwe Njambiye ßaka, yo yeti ke ßejna ßete na. Yo me nde, mumo ke jonna ßene nya sangwe wene. ² Ma wune ke kpalo susule yotu ke yite. Ma yo ßéki nde, wune kpál kola kpando mo te ε kelma mekele mete ko soñe ke njoka yun. ³ Ke ße mi, ko ßeko nde, sine wune yeti ke kiya mbey na, wuse sangwate ke pay te

yi Sisiñ. Ke yembe, sima si peso jösi mo te ε kelma beya mekele mete ko, dεke nda mi weri sine wune. ⁴ Kome wune ta wesidya ke kiya mbey ne dino Nyangwe Kumande wusu Yesus, sine wune ta be sangwate ke pay te yi sisiñ, ngungudye te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus ta be ke mbey te. ⁵ Komete, ne wune kin mo te nye ke mebo me *Satan, na bekidyε membundo mene, dεte Njambiyε ta jongwe sisiñ ne ke *Yeso Nyangwe Kumande. ⁶ Ma susula yotu te yi wune susule kε, kine to te na. 'Wune yeti ke duwe nde, ko mono ngga ne mbet ke kelo nde, mboro mampa hene wuduyukwe na? ⁷ Wune me gbate jonja mboro yasi, keto *Krist te *Mono Sam Paska te yusu sima nyena ne sadaka. Dete, wune soña njombu ngga, li ne nan, ne wune nje be jonja mboro yasi. ⁸ Dete, wuse ti kel jeso *Paska te ne njombu ngga ho ne ngga te yi tedye beya dyanε ho kotu dyanε na. Yasi wete, wuse kel yo ne memampa mete yi kine ngga kete kε, yite nde, ne pupuna temo ne gbakasi.

⁹ Ke moy mekana mete yi mi ketima kenje wune kε, mi lepima nde, wune ti kel kumbo wune botu be kelna mewanja na. ¹⁰ Ke kasi botu be kelna mewanja bete yi mi lepe no baka ne ke kasi botu bete be nye temo ke meyasi, bu kasi botu be ngangila yasi ne baka be kane yiña meyasi tiko Njambiyε baka, mi ti lepi ne gbela botu be meneti maka na. Keto ma beki nde, mi lepi ne bo, ma yite diya nde, wune ti diy se ke meneti maka na. ¹¹ Ma yasi te yi mi kwadyε lepo nye wune kε, yo nde, nge mumo lepe nde, nye man wun nje kpalo nye bo ke kelna mewanja ho kpalo be ne njan sumba ho jeko nye temo ke kanna yiña meyasi tiko Njambiyε, nge nye diki lepina beyate ne besε ho be mo gwena menjam ho mo ngangila yasi, wune ti kel kumbo ko dyena ne mbet wune njel bomo nda bete na. ¹² Ma yo beña mi ke nge yi mi ta jose ne gbela bomo? 'Yeti benjon bun yi wune yakanjwe jose na? ¹³ Yo nde, ke yi gbela bomo, yo Njambiyε jose bo. Wune kpandi mo beya mekele soñε ke njoka yun.

6

Kasi jösi ke njoka bekriten

¹ Nge wete mumo ke njoka yun be ne lepi sungwe ne man, nge kele yi nye mine misi bu lepi te ke no ke yi botu bete be yeti ke duwe Njambiyε kine bu yo ke no ke yi botu be Njambiyε kε? ² 'Wune yeti ke duwe nde, yo botu be Njambiyε ta jose botu be meneti maka na? Nge be nde, yo wune ta jose botu be meneti maka, 'sungwa ne gbela mono melepi? 'Wune ti yaka jose yite na? ³ 'Wune yeti ke duwe nde, wuse

ta jose bejaki na? Nge be dεte, 'sungwa ne melepi mete yi beñε gbela meyasi me meneti maka? ⁴ Ma nge kele nde, ke njel melepi dεte dya ke njoka yun, wune ke li njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus kpalo kanε yo nye gbela bomo nde, bo jösa kε. ⁵ Mi lepi dεte, ne njon biy wune. 'Yite nde, ke njoka yun kine mumo wete ne wete ε ne dyanε ε yakama kombile lepi ke njoka njon ne na? ⁶ 'Yo me nde, man bon man ke no ke yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyε baka? ⁷ Gbate, yike yi wune me ke bu melepi mun ke no ke mbombu bomo kε ke tedye nde, wune ma kopo nje. Nge mumo kele yiña kotu mekele sungwe ne wune, keto nge yi wune ti kwän lalε diyε ne sem kε? Keto nge yi wune ti tiki lalε nde, bo wombila meyasi hene ne mbul ke mebo mun kε? ⁸ Yasi wete, yo wune ke kelo kotu mekele sungwe ne banε bomo, wobile meyasi hene ke mebo me bomo. Ma mekele menori, wune kel hene sungwe ne benjon bun. ⁹ 'Yite nde, wune yeti ke duwe nde, botu bete be kele yasi kotute sungwe ne besε baka ti be ne mbey ke *Kando Njambiyε na? Mumo ti sebila yotu ne na. Ko bembam bete be kine bomari be kele mewanja baka, ko bomari bete be yeti ke megwaki be kele mewanja baka, ko botu bete be kane yiña meyasi tiko Njambiyε baka, ko botu bete be ke megwaki be kele mewanja baka, ko bembam bete be ne teri bomari baka, ko bembam bete be diyε bene besε bembam nda yi mbam diyε no bene nyari kε, ¹⁰ ko botu be gubo, ko botu bete be nye temo ke meyasi, ko botu be gwena menjam, ko botu bete be lepina beyate ne besε baka, ko botu be ngangila yasi, botu bete hene ti be ne mbey ke Kando Njambiyε na. ¹¹ Ma banε ke njoka yun ba kwey dεte. Yasi wete, Njambiyε njā weye mebeyo mun tōke wune pupudye wune peso nde, wune me ne ngben ke mbombu wene. Yo kelnama dεte ne dino Kumande Yesus Krist ne dεti te yi Sisiñ Njambiyε wusu.

¹² Mi yakama kelo yasi hene te yi mi kwadyε, yasi wete, yasi hene ti yaka kame mi na. Mi yakama kelo yasi hene te yi mi kwadyε, yasi wete, ke yembe, mi ti jaye nde, yanε diya mi ne bala na. ¹³ Medye njāki, ne yo ke ke moy. Ma moy diy yi medye, yasi wete, Njambiyε ta kelo nde, bo hene yiña ti beki se na. Ndi nde, yotu ti diy yi kelna mewanja na. Yotu diy yi Nyangwe Kumande, ma Nyangwe Kumande diyε ne yotu mumo. ¹⁴ Njambiyε te ε womiya Nyangwe Kumande ko ta womiyε sendi wuse ne ngungudye ne. ¹⁵ 'Wune yeti ke duwe ka nde, meyotu mun, yo medoku me yotu *Krist na? 'Mi ta nje bu medoku

mɛ yotu Krist, né yo nje bɛ mɛdoku mɛ nya mɛwanja? Ko na. ¹⁶ 'Wunɛ yeti kɛ duwɛ ka sendi nde, nɛɛ mumɔ ningwɛ nya mɛwanja, bɛnɛ nɛ mɛ ndi gba nɛ kiya yotu wɛtɛ na? Yo dɛtɛ yi mɛkana mɛ Njambiyɛ kɛ lɛpɔ ndɛ: <Bo hɛnɛ yiba ta kpalo nje bɛ ndi mbundɔ wɛtɛ.> ¹⁷ Ma mɔ tɛ ɛ diyɛ sangwate nɛ Nyangwɛ Kumandɛ, mɔ tɛ nɛ kiya takina yasi wɛtɛ bɛnɛ nyɛ. ¹⁸ Wunɛ kâmbi kelna wanja. Kwalo bɛya yasi hɛnɛ tɛ yi mumɔ yakama kelɔ, yo yeti kɛ kpokɛ mɛmbundɔ mɛnɛ na, yasi wɛtɛ, mɔ tɛ ɛ kelɛ wanja, a kɛl bɛkidɛyɛ nɛ gba mɛmbundɔ mɛnɛ. ¹⁹ 'Wunɛ yeti kɛ duwɛ ka ndɛ, mɛyotu mun, yo mbanjɔ Kimɔ Sisij tɛ yi Njambiyɛ nyɛ wunɛ yí jonnɔ kɛ yotu yun kɛ na? Yeti wunɛ diyɛ nɛ mɛyotu mun na. ²⁰ Keto Njambiyɛ kolma wunɛ nɛ sulna yasi, dɛtɛ wunɛ bâkidɛya mɛyotu mun yí lukse nɛ Njambiyɛ.

7

Kasi mɛgwaki

¹ Ndana, kɛ mɛyasi mɛtɛ yi wunɛ ketima diyɛ nɛ mi kɛ, kimɔtɛ ndɛ, mumɔ tɛ kpoka nyari na. ² Ma yí kambɔ nɛ kelna wanja nɛ pam pam, yo diya ndɛ, mumɔ hɛnɛ bɛki nɛ nya tɛ wɛnɛ nɛ nyari hɛnɛ bɛki nɛ njonnɔ tɛ wɛnɛ. ³ Mbam yâkanɛwɛ tonjɛ mɛyasi hɛnɛ tɛ yi mbam yâkanɛwɛ kelɔ nyɛ nyari wɛnɛ kɛ. Nɛ nyari kɛl sendi dɛtɛ sunɛwɛ nɛ njom. ⁴ Yeti nyari namɛ yotu nɛ nɛ nguru wɛnɛ na, yasi wɛtɛ, yo njom. Sendi, yeti mbam namɛ yotu nɛ nɛ nguru wɛnɛ na, yasi wɛtɛ, yo nyari. ⁵ Kɛ njoka mbam bɛnɛ nyari, mbanja tɛ kin jakɔsɔ kɛ tanj na. Ndi ndɛ, wunɛ yakama diyo kinɛ sangwa kɛ tanj, nɛɛ bɛ ndɛ, wunɛ sima nyɛ nginj tɛ yi kelɔ dɛtɛ kumɔ kɛ ngimɔ tɛ yi wunɛ pɛsima, né wunɛ pa nyɛ sosu kɛ mɛngwɛta nɛ Njambiyɛ. Kɛ kɔnjɛ, nɛ wunɛ njâki nje sangwa nɛ kɔkɔ, kambɔ *Satan mɛ nje sɛbile wunɛ, keto wunɛ tɛ yaka disima diyo dɛtɛ kɛ nɔ mbombu na. ⁶ Yikɛ yí mi lɛpɛ kɛ, mi lɛpi lɛpɔ yí kite nɛ wunɛ, yeti nɛ nje tɛ yi dɛtɛ na. ⁷ Mi góru ndɛ, bomɔ hɛnɛ diyɛ nda mi, yo ndɛ, Njambiyɛ nya yasi dɛlɛ dɛlɛ yaka nɛ mumɔ hɛnɛ, yɔkɔ nɛ yikɛ, ma yoru nɛ yiri.

⁸ Kɛ yi botu bɛtɛ bɛ kinɛ bomari ho bɛ kinɛ bɛmbam baka nɛ bɛkuso, mi kɛ lɛpɔ nyɛ bo ndɛ, yo kimɔtɛ ndɛ, bo diyɛ nda mi. ⁹ Yasi wɛtɛ, nɛɛ bo bɛnjɛ ndɛ, bo tɛ yaka gbisima diyo dɛtɛ na nɛ bo kɛl mɛgwaki, keto gwaki kimɔtɛ lanja ndɛ, mumɔ diyɛ nda mbiyɛ mɛduyo.

¹⁰⁻¹¹ Ma kɛ yi bɛmbam bɛtɛ bɛ mɛ nɛ bomari nɛ bomari bɛtɛ bɛ mɛ kɛ mɛgwaki baka, mi kɛ kombilɛ lɛpɔ nyɛ bo ndɛ: Nyari tɛ dukwɛ kɛ bo njom na. Nɛɛ nyɛ duwɛ kɛ bo njom, a tɛ kɛn sɛ kɛ bo wɛtɛ

mbam na, yasi wɛtɛ, a yɔkwɛ nɛ kɔkɔ nje dolo njom kombilɛ gwaki yan. Sendi, mbam tɛ soɔja bo nɛ nyari na. Ma yeti mi lɛpɛ na, yo gba Nyangwɛ Kumandɛ lɛpɛ dɛtɛ.

¹² Ndana, yo mi kɛ lɛpɔ nɛ nguru wombe, yeti Nyangwɛ Kumandɛ na. Mi kɛ lɛpɔ ndɛ, kɛ yi bɛnjɔnj busu bari, nɛɛ mbanja bɛ nɛ nyari kumɔ ndana ndɛ, nya tɛ tɛ pa tiko tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus na, ma nɛɛ nya tɛ pɛsɛ ndɛ, a ta kɛ mbombu jonnɔ bɛnɛ nyɛ, a tɛ soɔja bo nɛ nyɛ na. ¹³ Nɛɛ bɛ sendi ndɛ, yo nyari bɛ nɛ mbam, kumɔ ndana ndɛ, mbam tɛ tɛ pa tiko tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus na, ma nɛɛ mbam tɛ pɛsɛ ndɛ, a ta kɛ mbombu jonnɔ bɛnɛ nyɛ, nya tɛ tɛ kin njom na. ¹⁴ Yo ndɛ, nɛɛ mbam tɛ pa tiko tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus na, Njambiyɛ kɛ pupudɛyɛ nyɛ keto nyari. Sendi, nɛɛ bɛ ndɛ, nyari tɛ pa tiko tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus na, Njambiyɛ kɛ pupudɛyɛ nyɛ keto njom, keto nɛɛ yo tɛ kelna dɛtɛ na, yitɛ bɔnɔ bɛtɛ yi wunɛ ta ja baka ta bɛ nda yasi mɛmi, ndi ndɛ, ndana bo mɛ pupunate. ¹⁵ Yasi wɛtɛ, kɛ yɔkɔ ɛ tɛ pa tiko tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus kɔ pɛsɛ ndɛ, a kɛ kwâ, na kwân. Komɛtɛ, mɔ njonnɔ wun tɛ ɛ tikama kɔ, ko mbam ko nyari tɛ diyo mɛkomɔ kɛ yitɛ na. Njambiyɛ jɛbama wusɛ, né wusɛ jonnɔ nɛ tɛ. ¹⁶ Nyari, 'yo ka wɛ ta jonnɛwɛ njonnɔ? Ma mbam, 'yo ka wɛ ta jonnɛwɛ nyari wɔ? Wɛ duwâ nɛ nɛɛ?

¹⁷ Siya tɛ ndi ndɛ, mumɔ hɛnɛ jonnɛwɛwɛ kɛ tɛri tɛ yi Nyangwɛ Kumandɛ pɛsima kɛ, kɛ tɛri tɛ yi Njambiyɛ dolma nyɛ ketɛ kɛ ngimɔ tɛ yi nyɛ jɛbama nɛ nyɛ kɛ. Yo yasi tɛ yi mi kombilɛ lɛpɔ nyɛ mɛnjonnɔ mɛ bomɔ hɛnɛ bɛ sima tiko tɛmɔ kɛ yi Kumandɛ Yesus. ¹⁸ Nɛɛ bɛ ndɛ, Njambiyɛ jɛbama mbam, yitɛ bo sima pɛsɔ nyɛ, a diyɛ ndi kɛ tɛri tɛ yitɛ. Ma nɛɛ bɛ ndɛ, a jɛbama nyɛ, yitɛ bo tɛ pa pɛsɔ nyɛ na, a tɛ njannɛwɛ yotu yí kɛ sâ bomɔ ndɛ, bo njâki nje pɛsɔ nyɛ na. ¹⁹ Ko bo pɛsi mumɔ ko bo tɛ pɛsɛ nyɛ, yinɔri hɛnɛ gbɛlatɛ. Ma yasi tɛ yi bɛ njukute kɛ mɛyasi mɛnɔri hɛnɛ, yo bɛngwa mɛmbonnɔ mɛ Njambiyɛ. ²⁰ Mumɔ hɛnɛ diyɛ ndi kɛ tɛri tɛ yi Njambiyɛ dolma nyɛ ketɛ kɛ ngimɔ tɛ yi nyɛ jɛbama nɛ nyɛ kɛ. ²¹ Nɛɛ bɛ ndɛ, wɛ bâ kɛ diyo bala kɛ ngimɔ tɛ yi Njambiyɛ jɛbama nɛ wɛ kɛ, wɛ tɛ njannɛwɛ yotu yo na. Yasi wɛtɛ, nɛɛ wɛ kwɛdɛya nje tɛ yi dɛwɛ kɛ diyo bala tɛ, wɛ tɛ ndɛkidɛya na. ²² Keto bala hɛnɛ tɛ yi Nyangwɛ Kumandɛ jɛbâ, a soɔjma mbɛtɛ kɛ tɛri diyo bala. Yo sendi ndɛ, mumɔ hɛnɛ tɛ yi Nyangwɛ Kumandɛ jɛbâ piɔjɔ tɛ yi nyɛ yeti bala, mɔ tɛ kɛ kpalo nje bɛ bala *Krist. ²³ Njambiyɛ kolma wunɛ nɛ sulna yasi. Wunɛ tɛ kpalo nje diyo bala bomɔ na. ²⁴ Ma wunɛ njonnɔ, mumɔ hɛnɛ diyɛ ndana kɛ kɛki Njambiyɛ

benjgwe ndi teri te yi Njambiyε dolma nye kete ke ngimo te yi nye jebama ne nye kε.

Kasi beko nε bekuso bomari

²⁵ Ma ndana, ke yi bembam bete be ti pa duwe boma nε ke yi bindi bomari, Nyangwe Kumande ti nye mi yiηa mbonjga te yi lepo ke kasi yan na. Yasi wete, mi ta lepo yembe nda yi Nyangwe Kumande tedya ngikwa ne pe yembe nde, bomo nyεki temo ke yasi te yi mi lepe kε. ²⁶ Pe yan, mi bεηa kimote nde, mbam ti bonj nyari na, a dɔy ko keto menjanjgwe mete yi dɔy ndana kε. ²⁷ Nge be nde, we me ne nyari, we ti sanj nde, wune wanjangwe se na. Nge be nde, we ti pa be ne nyari na, we ti sanj nje te yi be no na. ²⁸ Yo nde, nge we bu nyari, we ti kele yiηa beya yan na. Sendi, nge nya te ε ndi bindi te ko kε megwaki, a ti kele yiηa beya yan na. Yasi wete, mi lεpi yike keto mebone mete yi botu bete be kele megwaki ta sangwa no ke jonjgwe dyan kε. Ma mi yeti ke kwadye nde, wune sangwangwe ne mebone mete na.

²⁹ Ma wune njon, yasi te yi mi kwadye lepo kε, yo nde, ngimo me kumte. Kande ndana baka be ne boma baka dɔy nda bo kine boma na. ³⁰ Botu bete be ke lelo baka dɔy nda bo yeti ke lelo na. Botu bete be ke sosa baka dɔy nda bo yeti ke sosa na. Baka be diki bomo meyasi baka sōηa temo ne sap ke meyasi mete. ³¹ Ma botu bete be jonna ne meyasi me meneti maka baka dɔy nda bo ti jonnanjgwe ne yo na, keto yasi hene te yi benja ke meneti maka kε ke kwā kwangō. ³² Mi lεpi dete, keto mi goru nde, wune ti gwaki kan yan na. Mo te ε kine nyari ko ke nye dɔyano dylene hene ke mesay me Nyangwe Kumande, take yasi te yi nye yākanjgwe kelo, nε Nyangwe Kumande be ne mesosa ne nye. ³³ Ma mo te ε me ne nyari ko ke nye dɔyano dylene hene ke meyasi me meneti maka, take yasi te yi nye yākanjgwe kelo, nε nyari be ne mesosa ne nye, ³⁴ yite, metake me mbam me yiβa. Nya te ε yeti ke gwaki ko ho nya te ε ndi bindi te ko ke nye dɔyano dylene hene ke mesay me Nyangwe Kumande, nε yotu ne nε metake mene hene be pupunate. Ma yoko ε me ke gwaki ko ke nye dɔyano dylene hene ke meyasi me meneti maka, take yasi te yi nye yākanjgwe kelo, nε njom be ne mesosa ne nye. ³⁵ Mi lεpi lepi ke yi kame ne wune, yeti bonna kol nye ke nginj yun na. Yo nde, mi lεpi yasi te yi ta be kimote pe yun yi ta kelo nde, wune dɔy gba sanjgware wune be Nyangwe Kumande kine yan te yi yakama nje kobe sendi wune soηe na.

³⁶ Nge mumo beηe nde, yo beyate, keto ngondu wene ma jeko dɔyō bindi te, nge

nye kwadye kenje nye ke gwaki, na kεl nda yi nye kwadye, a ti kele beya yan ke yite na. ³⁷ Ma ndi nde, mo te ε pese nde, a ta bakidyε ngondu wene bindi te ko ke kelo kimote, nge be nde, a pesima dete ndi nja wete ne sat kine be yi malo na. Nge be nde, yo wula ke kwadya te yene, ke moy temo ne, yite kimote. ³⁸ Dete, mo te ε kenje mono ke gwaki ko ke kelo kimote, ma yoko ε bakidyε nye bindi te kine kenje nye ke gwaki ko ke kelo kimote kwā yoru. ³⁹ Nyari ta dɔyō sanjgware bene njom piηo te yi mbam ndi ne jonj kε. Yasi wete, nge soη bu mbam, nyari yakama kε ke bo mbam te yi nye goruma. Ndi nde, mbam te bεki mo te ε sima tikō temo ke yi Kumande Yesus. ⁴⁰ Ma ke yembe, mi bεηa nde, nge nye bone dete kine kε se ke bo wete mbam na, a ta jonna ne te. Mi tākā nde, mi sendi, mi gba ne Sisiη Njambiyε.

8

Kasi menjay mete yi bo si kelo ne

sadaka nye baηa benjambiyε

¹ Ndana, ke kasi menjay mete yi bo si bu kelo ne sadaka nye baηa benjambiyε kε, wuse duwā nde, wuse hene botu be duwā yasi. Duwā yasi ke kelo nde, mumo bēndidyā yotu, ma mekwadya kεl nde, wuse dōku dōko ke tikina temo te yi wuse tike ke yi Njambiyε kε. ² Nge wete mumo take nde, a ke duwe yan, a dūkwe nde, a ti pa duwe kpasa duwate na. ³ Yasi wete, nge mumo kwadye Njambiyε, komete, Njambiyε duwā nye. ⁴ Dete, ke kasi dɔyena menjay mete yi bo bu kelo ne sadaka nye baηa benjambiyε kε, wuse ke duwe nde, yasi hene te yi mumo kane ke to mboko tiko Njambiyε kε, gbelate. Yo nde, kpasa Njambiyε ndi wete ne wete kine mbaηa se na. ⁵ Nge be nde, yo ne yiηa meyasi mete yi dɔyε ke kwey nε ke meneti yi bo jeba nde benjambiyε nda yi yo gbate ne budya benjambiyε nε budya bekumande kε, ⁶ pe yusu, he duwā nde, Njambiyε ndi wete ne wete. Yo Da te ε kusuma meyasi hene ko. Wuse jonnanjgwe wokuna ne nye. Sendi, wuse ndi ne Nyangwe Kumande wete ne wete, yo Yesus Krist te yi Njambiyε kwanjma ne nye yi kuso ne meyasi hene ko. Njambiyε kwanjma sendi ne nye yi kuso ne wuse. ⁷ Yasi wete, yeti bomo hene duwe meyasi menori na. Baηa bomo sima yila ne kasi kanna yiηa meyasi tiko Njambiyε. Yo me nde, nge bo dɔyε menjay mete yi bo kele ne sadaka nye yiηa meyasi kε, ke temo yan deke nda bo kelma yiηa yasi te yi nye sembo, keto temo yan tekinate. ⁸ Ma yo kine wete kwalō medɔyε yi kele nde, Njambiyε jāya wuse na. Ko he dɔyāki, yo yeti ke kame wuse yan ke mbombu wene

na. Ko he ti dŷe, yo yeti ke soŋe sendi wuse yaŋa na. ⁹ Yasi wete, wune dŷi ne sošo, kambö teri te yi wune sima töke ké me nje jatidŷe tekina bomö ke beya nje. ¹⁰ Yo nde, nge mo te e ne tekina temö ko beŋe gba we, we mo te e ma duwe meyasi mete ko ke dŷiyo dŷena ke mbanjo kome bomö kané baŋa beŋambiye ké, 'yo tí nye mo te deti te yi dŷe menjay mete yi bo kele ne sadaka nye baŋa beŋambiye ké na? ¹¹ Nge be dete, mo te e ne tekina temö ko, moŋ yi *Krist gwa keto ne ko ta yambile, keto duwa yasi te yi we no ke meyasi mete ké. ¹² Ma beya yasi te yi wune kelma dete yi kombe ne temö beŋonŋ bun yi ndi tekinate ké, wune kél yo ne Krist. ¹³ Dete, nge be nde, yiŋa meŷe mete yi mi dŷe ké yakama jatidŷe maŋ mbe ke beya nje, ko mi tí dŷe se yo wete yesö na, kambö yo me nje jatidŷe nye ke beya nje.

9

Mo tomun Krist në nduku

mesay mene

¹ 'Yeti ka mi dŷiye ne yotu mbe na? 'Mi yeti ka mo tomun Yesus na? 'Mi tí beŋe ka Nyangwe Kumande wusu Yesus ne misi membe na? Yasi te yi tedŷe mesay mete yi mi kelma nye Nyangwe Kumande ké, 'yeti wune na? ² Nge be nde, baŋa bomö ke lepo nde, mi yeti mo tomun wene na, ke yun biran, mi mo tomun wene. Keto yasi te yi tedŷe nde, mi ke kelö mesay me mo tomun ké, yo wune, keto wune be Nyangwe Kumande sangwate. ³ To te yi mi sume kol yeŋsa lepi nye botu bete be lepina beyate ne mi baka, yo nde: ⁴ 'Wuse ti yaka dŷe ho hoŋbiye yaŋa ke mesay mete yi wuse kele ké na? ⁵ 'Wuse ti yaka bu sendi wete nya te e ma yeŋsa temö jaye Njambiye ne megwaki ké no ke membey hene nda yi baŋa botu be tomun be Nyangwe Kumande në bemaŋ bene në Sefas kele ké na? ⁶ 'Yite nde, ndi sine Barnabas bepo yakanŷe kelö mesay ndi ne mebo musu? ⁷ Yo soja te nda e ké dŷambi, a má nje gbo yotu ne ne nguru wene ko? Mo te nda e be nyambi, a má dŷiyo kine dŷe nduku mesay mene ko? Nda dale benday, a má dŷiyo kine dŷe moröku meberi me benday bete ko? ⁸ 'Yasi te yi mi lepe ké yeti ke kelna ka dete ke jonŷwe bomö na? 'Ko membonŷa me Njambiye ti lépi sendi dete na? ⁹ Yo ketinate ke membonŷa mete yi Moyisi ketima ké nde: <We tí kanja numbu nday piŋö te yi nye ke kelö mesay me natina nyambi yi baka ne kopu te në njoso te ke na.> Lepi ke yi Njambiye lepe ké, 'a lépi ka keto benday? ¹⁰ 'Yeti keto su yi nye lepe dete ké na? Gbakasi, bo kėti yasi ke keto su nde, yoko

e putike ngwan ko bêki ne bibina temö nde, a ta be ne yaŋa kete. Sendi, yoko e kute yiŋa nyambi ko bêki ne bibina temö nde, a ta be ne ngabiye kete sendi. ¹¹ Nge be nde, wuse nyanja meyasi mete yi Kimö Sisij nye mumö ké ke metemö mun, 'yo má nje be gba sulnate pe yun nde, wuse böŋ gbela meyasi mete yi kame mumö ke jonŷwe te yi membundö ké ke mebo mun? ¹² Nge be muka nde, baŋa bomö yakama bu meyasi mete ke mebo mun, 'suŋgwa ne wuse? Ko yinöri, wuse tí nye misi kete na, wuse kpalma sangwa ne mebone ke meyasi hene, kambö he me nje kelö yiŋa yaŋa te yi yakama petö Kimö Tom *Krist. ¹³ Wune duwa nde, botu bete be kele mesay ke mbanjo Njambiye baka kwedŷangwe meŷe mete yi wule ke mbanjo Njambiye ké. Sendi, botu bete be be ne mesay me wona benyamö yi kelö ne sadaka nye Njambiye baka ne ngabiye te yan ke moyte. ¹⁴ Dete sendi, Nyangwe Kumande pesima nde, botu bete be be ne mesay me lepina Kimö Tom baka jonŷangwe ne nje lepina Kimö Tom. ¹⁵ Ko dete, ke yembe, mi tí nye misi ke meyasi menöri na. Yike yi mi kete ké, mi ti kėti yi dŷiye ne yiŋa yaŋa na. Kimöte nde, mi gwäki, lanŷa nde, wete mumö soŋa mesosa mete yi lepina Kimö Tom te yi mi lepe ne gbelate ké nye mi ke temö ké. ¹⁶ Yo nde, lepina Kimö Tom te yi mi lepe ké yeti yasi te yi luksa yotu mbe na, yo say te yi Njambiye pesima nde, mi kél. Keto nge mi dŷiye kine lepo Kimö Tom te na, mebone ta balö ke to mbe. ¹⁷ Má beki nde, yo mi töke mesay mete ne nguru wombe, ma mi yakama dŷe nduku mesay mete. Ma nda yo Njambiye pese nde, mi kél say te ké, yo mapi te yi nye sobidŷa mi ké. ¹⁸ 'Ma dete, nduku mesay membe ta wule ba we? Yo ndi nde, lepina Kimö Tom te yi mi lepe ké, mi lépi yo ne gbelate nye bomö kine dŷiye yaŋa na kine beŋŷwe yasi te yi bo yakanŷe nye mi ke lepina Kimö Tom te na.

¹⁹ Mi yeti bala mumö na, ko dete, mi kpalma nje nye dŷiyo bala ke yotu mbe keto bomö hene yi dale ne budŷa bomö. ²⁰ Mi joŋnama sine Beyuden nda mono Beyuden yi dale ne bo. Ke yi bomö hene be joŋna ke moy membonŷa mete yi Moyisi ketima ké, sine bo joŋnama sendi dete yi dale ne bo, ko beko nde, mi yeti bala membonŷa mete na. ²¹ Mi joŋnama sine botu bete be yeti ke beŋŷwe membonŷa mete baka nda membonŷa mete yeti na yi dale ne bo. Yeti nde, mi yeti ke beŋŷwe membonŷa me Njambiye na, yo nde, mi ke beŋŷwe mbonŷa te yi *Krist ne jonŷwe dŷembe hene. ²² Mi joŋnama nda tekina mumö sine botu bete be ne tekö

baka yí ðale ne bo. Mi leṅma yotu mbe nye bomo hene yí sà nje te yi jonḡwe ne baṅa ke njokate. ²³ Mi kél meyasi menōri hene keto lepina Kimō Tom, né mi be ne ḡgabiye ke moyte.

²⁴ Ma wune yeti ke duwe ka gbate nde, ḡḡe bomo kande adinḡbakere, yo bo hene sedye, ko dete, ndi mumo wete ke laṅsa be ne dasi na? Ma dete, wune sedyikwe saman te yi laṅsa. ²⁵ Bomo hene be komsa yiṅa adinḡbakere baka kiy bucfya meyasi yí sungwa ne dasi yasi te yi ta beyo nemeno, ma pe yusu, yo yí sungwa ne dasi yasi te yi tí beyo wete yeso na. ²⁶ Yori mi ti sedyikwe mbe tukete na. Mi lōṅ dyambi ne dimbi, yeti ne kpaf kpaf na. ²⁷ Mi ke sikite tedye yotu mbe mebone tiko nda bala, kambō Njambiye me nje li mi nemeno, mi mo te ε sima pele Kimō Tom te yi jonḡwe ne baṅa bomo ko.

10

Kasi jonḡwe botu be kando

Isarayel ke koṅḡor

¹ Wune njon, mi yeti ke kwadye nde, wune ndēkimanḡwe meyasi maka na. Yo nde: Besanḡwe busu hene beṅḡwa kulutu kendo nō. Bo hene sabiya sendi Tena maṅ. ² Njambiye tōpuma bo hene ke kulutu nē ke Tena maṅ yí sanḡwe bo bene be Moyisi. ³ Bo hene dya sendi kiya medye mete yi wulma ke yi Sisir Njambiye, ⁴ hōbiye sendi kiya moroku mete yi wulma ke yene ké. Bo hōbiya moroku mete yi punduma ke tari te yi Njambiye yi dikima beṅḡwe bo ké. Tari te bā *Krist. ⁵ Yasi wete, ke njoka yan, Njambiye tí jaye sulo bomo na, yori yi bo girma nō ke moy koṅḡor ké. ⁶ Meyasi mete kwāṅnanḡwe dete yí kite ne wuse, ma wuse nje be ne beya mewobo nda bo. ⁷ Kpe, ne tí tiki Njambiye, kpalo kano yiṅa meyasi nda yi baṅa ke njoka yan kelma ké na. Meyasi kwaṅnama nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ké. Yo ketinate nde: <É ndinḡele kando kwā dīyo metidye, dīyena, hōbiye menjam, kande jeso.> ⁸ Kpe, he tí nyeki bo ke kelna mewanja nda yi baṅa ke njoka yan kelma, ε bomo tomay kaba jo yitati sombe soṅ ke kiya yeso ké na. ⁹ Kpe, he tí boḡa Baba Mboko nda yi baṅa ke njoka yan kelma, ε beṅyoṅḡe girise ne bo ké na. ¹⁰ Kpe, ne tí nyingilanḡwe ne Njambiye nda yi baṅa ke njoka yan kelma, ε jaki Njambiye te ε girise bomo ko wo bo ké na. ¹¹ Meyasi mete dyanḡma pe bo yí kite ne beso. Bo ketima yo yí nambe ne meto musu, wuse be kumma ke ḡḡimo te yi mboko ke siyo ké. ¹² Dete, mo te ε take nde, a ke teri ko dīy ne soso, a me nje balo. ¹³ Wune tí pa sanḡwa wete yeso ne yiṅa meḡobilan mete yi kwā to mumo

na. Njambiye te ε tonje meyasi mete yi nye si kpo ko tí jaye nde, wune sanḡwanḡwe ne meḡobilan laṅsa to yun na. Yo nde, ḡḡe meḡobilan dya pe wune, a ta kombile menje mete yi wune yakama laṅsa ne yo yí be ne deti te yi disima.

¹⁴ Dete, wune njon, soṅ temo mbe, wune kâmbi kannu yiṅa meyasi tiko Njambiye. ¹⁵ Mi lepinaḡwe nye wune nda yi mumo lepina nō nye botu bete be ne dyanō baka. Yasi te yi mi lepe ké, wune ne ḡguru wun jōsa yo. ¹⁶ 'Pelo tena menjam mete yi wuse nye Njambiye wosoko kete ké yeti ke sanḡwe ka wuse ne mekiyo me *Krist na? 'Mampa te yi wuse leke ké yeti ke sanḡwe ka wuse ne yotu Krist na? ¹⁷ Nda mampa ndi wete ké, dete ko nde, wuse menyanḡi, wuse hene ndi yotu mumo wete, kete wuse ḡḡbōku dīy ndi mampa wete. ¹⁸ Wune pāṅ beṅe botu be kando Isarayel ke mekele man. 'Yeti ndi botu bete be dīy menjay mete yi bo nye Njambiye ne sadaka baka be sanḡwate bene be Njambiye te ε dīye ne mbey nyena sadaka te ko na? ¹⁹ Yite yi mi lepe ké, 'mi kwādyikwe lepo nde ḡḡe? 'Mi kwādyikwe lepo ka nde, menjay mete yi bo kele ne sadaka nye baṅa beṅjambiye ké ka kpaṅa yasi? 'Ho nde, beṅjambiye bete yi bo kele sadaka nye bo baka ka kpaṅa beṅjambiye? ²⁰ Ko na. Yasi te yi mi lepe ké, mi lépi nde: Menjay mete yi botu bete be yeti ke duwe Njambiye bīy kelo ne sadaka ké, bo ti nyéki sadaka te nye Njambiye na, bo nyéki nye beya mesisiṅ. Ma mi yeti ke jaye nde, wune bēki sanḡwate ne beya mesisiṅ na. ²¹ Wune ti yaka hōbiye pelo tena menjam te yi Nyangwe Kumande, nje kwā hōbiye sendi pelo tena menjam te yi beya mesisiṅ na. Wune ti yaka dīyo dīyena ke bem medye mete yi Nyangwe Kumande, nje kwā sendi dīyo dīyena ke bem medye mete yi beya mesisiṅ na. ²² 'He kél ka dete yí ðake ne ḡḡambi Baba Mboko? 'He táka ka nde, wuse kwā deto ne nye?

²³ Mumo yakama kelo yasi hene te yi nye kwadye, yasi wete, yeti yasi hene kame mumo na. Mumo yakama kelo yasi hene te yi nye kwadye, yasi wete, yeti yasi hene nye mumo deti na. ²⁴ Mumo tí saṅ ndi menyoṅḡo mete yene na, yasi wete, a saṅ menyoṅḡo mete yi jakoso. ²⁵ Wune dīyāki nḡay hene te yi bo dyanḡwe ke lumo kine be ne yiṅa beya metake ke temo yun na, ²⁶ keto meneti maka, yo yi Baba Mboko nē meyasi hene te yi dīye kete. ²⁷ ḡḡe mo te ε ti mo Njambiye ko jeba wune ne medye, ḡḡe wune ké, wune dīyāki yasi hene te yi nye ta punje nye wune kine be ne yiṅa beya metake ke temo yun na. ²⁸ Ndi nde, ḡḡe mumo lepe nye wune nde: <Beṅa, bo boṅma nḡay te yike kelo ne sadaka nye

yiŋa meyasi, komete kpɛ, ne tɪ dʏaki yo na, kambɔ mekele mete me nje njanɣwe temɔ mɔ te ε sima si lepɔ dɛte nye wune kɔ. ²⁹ Yike yi mi lepɛ kɛ, mi ti lɛpi kɛ nje metake mete yun na, mi lɛpi ne metake me mɔ te yɔru. 'Ma mi ta dɪyɔ kine kelo mbɛ yiŋa yasi keto metake me wete mumɔ keto nɣe? ³⁰ Nɣe mi nye Njambiye wosoko ke mɛdʏe mete yi mi dʏe kɛ, 'fo ta nje tapita bɛyate ne mi kɛ yasi te yi mi nye Njambiye wosoko kete kɛ keto nɣe?

³¹ Dete, ko wune dʏaki nɣe ko wune hɔbiya nɣe ko wune kɛl yasi te nda, wune yɔkanɣwe kelo meyasi hene yi lukse ne Njambiye. ³² Wune tɪ kel yasi te yi yakama jatidʏe wete mumɔ ke bɛya nje na, ko Beyuden ko botu bɛte be yeti Beyuden ko nɔŋ botu bɛte bɛ tike temɔ ke yi Njambiye baka. ³³ Yo dɛte nda yi mi sendi sɔ nje te yi kelo yasi te yi mumɔ hene kwadʏe ke meyasi hene te yi mi kele kɛ. Mi ti sɔn menyɔŋɔ mete yembe na, yasi wete, mi sɔn yi buyɔ bɔmɔ, nɛ bo jɔ.

11

¹ Wune kɛl meyasi nda mi, nda yi mi ne nɣuru wombɛ bɛnɣwe sendi yi Krist kɛ.

Kasi teri nyari ke mbanjɔ Njambiye

² Mi ke bɛsɛ wune, keto wune ke take mi ke meyasi hene, bakidʏe sendi meyasi mete yi mi tedʏa wune bɛnɣwe ndi yasi te yi mi lepima nye wune kɛ. ³ Yasi wete, mi kwadʏikwe nde, wune dɪkwɛ nde, ke yi mbam hene, yo *Krist dʏiye ne nye. Ke yi nyari, yo mbam dʏiye ne nye. Ma ke yi Krist, yo Njambiye dʏiye ne nye. ⁴ Mbam hene ε nɣweta ne Njambiye ho punje melepi me Njambiye ne guka ke to ke yeliye yoko ε dʏiye ne nye kɔ. ⁵ Ma ke yi bɔmari, nyari hene ε nɣweta ne Njambiye ho punje melepi me Njambiye kine peto to ne anɣesa na ke yeliye yoko ε dʏiye ne nye kɔ. Keto yo ndi kiya yasi wete nda yi nyari bɛ ne kpon kɛ. ⁶ Nɣe nyari ti pete to ne anɣesa na, na siki pɛsɔ sendi nyiŋo to. Ma nda pesina nyiŋo to nɛ dʏynate ne kpon yasi nɔŋ ke yi nyari kɛ, a pɛti to ne anɣesa. ⁷ Ma ndi mbam tɪ peti to ne na, keto Njambiye kusuma mbam bɔŋna ne nye. Meluksa mete yi Njambiye bɛ nɔ kɛ ke bɛŋna ke yotu mbam. Ma meluksa mete yi mbam ke bɛŋna ke yotu nyari. ⁸ Yo nde, Njambiye tɪ bu nyari yi kuso ne mbam na, yasi wete, a bɔŋ mbam nje kuso ne nyari. ⁹ Sendi, Njambiye tɪ kuse mbam keto nyari na, yo nde, a kusu nyari keto mbam. ¹⁰ Dete, yi kambo ne bɛjaki bɛ Njambiye, nyari yɔkanɣwe bɛ ne yiŋa yasi yi peto ne to ne, yi tedʏe nde, mbana mumɔ dʏiye ne nye. ¹¹ Ko bɛko dɛte, ke yi botu bɛte bɛ dʏiye sanɣwate bɛne bɛ

Nyanɣwe Kumande baka, yo nde, mbam ti yaka kelo yaŋa nyɛpɔ kine nyari wene, ho nyari ti yaka kelo yaŋa nyɛpɔ kine nɔŋ na. ¹² Keto nda yi Njambiye bɔŋna mbam kwey kuso ne nyari, yo muka sendi dɛte nde, yo nyari ja mbam, ma yasi hene wɪla pe yi Njambiye. ¹³ Wune ne nɣuru wun pɛsi lepi ke: 'Yo ka kimɔte nde, nyari nɣwɛtanɣwe ne Njambiye kine anɣesa ke to? ¹⁴ Nɣe wuse sambile misi bɛnɛ nda yi Njambiye kusuma ne meyasi kɛ, 'wune ne nɣuru wun yeti ke bɛnɛ nde, yo yasi nɔŋ nde, mbam bɛki ne sɛwna nyiŋo to ne gbusak na? ¹⁵ Ma yo yasi meluksa pe yi nyari nde, a bɛki ne sɛwna nyiŋo to dɛte, keto Njambiye nya nye yo yi peto ne to nda anɣesa. ¹⁶ Pe yusu, nɣe mumɔ kwadʏe biye meso, ko wuse ko yiŋa menjɔn me botu bɛte bɛ sima tiko sendi temɔ ke yi Njambiye baka, wuse yeti su ke njɛl mekele te wene mete yite na.

Kasi teri mumɔ ke dʏena mɛdʏe

me Njambiye

(Mt 26; Mk 14; Lk 22)

¹⁷ Ma ke meyasi mete yi mi ta lepɔ ndana kɛ, ko kine yaŋa te yi mi ke bɛsɛ wune kete na. Yo nde, mɛwesidʏa mete yi wune wesidʏa kɛ yeti ke nye wune yaŋa na, yasi wete, yo ke kpalɔ bɛkidʏe wune bɛkidʏa. ¹⁸ Bosa yasi te yi mi wɔkɛ kɛ, yo nde, kome wune nɣbɔ wesidʏa kɛ, mɛbaka ke dʏa ke njoka yun. Mi ke jaye nde, yiŋa mɛbaka bɛnɣanɣwe dɛte ke njoka yun, ¹⁹ yi duwe ne kpasa botu bɛte bɛ kɛ mbɔmbu dʏyɔ ne nɣbɔŋgim baka. ²⁰ Yo ke bɛŋna gbate nde, kome wune wesidʏa kɛ, wune ti wesidʏanɣwe yi dʏena mɛdʏe me Njambiye na. ²¹ Keto kome wune kande mɛdʏe kɛ, mumɔ hene kɔnda sunna ndi nje mɛdʏe te yi nye nɔ kɛ. We bɛŋa, bɔŋa ke tika ne nja, bɔŋa ke gwe yan menjam. ²² 'Yite nde, wune yeti ne metɔ kome wune yakama dʏena ho hɔbiye yiŋa yaŋa na? 'Yo ka nde, wune ke kwadʏe yeliye nɔŋ botu bɛte bɛ tike temɔ ke yi Njambiye, wunɣwe sendi botu bɛte bɛ kine yaŋa baka? 'Wune kwadʏikwe nde, mi lɛpi ne nɣe nye wune? 'Mi bɛsikwe ka wune ke yite? Ko na.

²³ Ke yembe, yasi te yi Nyanɣwe Kumande tedʏa mi kɛ, yo yite yi mi kwanɣya nye wune. Yo nde: Ne tu ke nɣimɔ te yi bo dʏanɣwa ne nye kɛ, ε nye bu mampa. ²⁴ Ke nye ma si nye Njambiye wosoko kɛ, ε nye leke yo lepɔ nde: <Yike membundɔ membe yi mi nye keto yun kɛ. Wune kɛ kelo dɛke yi take ne mi.> ²⁵ Ke bo ma si dʏena kɛ, ε nye bu sendi pelɔ tena menjam nye bo nda yi nye kelma ne mampa kɛ lepɔ nde: <Pelɔ tena menjam te yike, yo jɔnɔ mbon te yi ke kelna ne mekiyɔ membe.

Wune k e kelo deke menjimo hene hobiye yo yi take ne mi. 26 Yo nde, menjimo hene te yi wune dƳe mampa k e, hobiye pelo tena menjam maka, yo lepina kasi soƳ NyanƳwe Kumande yi wune lepe ri kumo ke ngimo te yi nye ta nje. 27 Dete, mumo hene e ta dƳe mampa ke ho hobiye pelo tena menjam maka kine jese na, josi ta balo ke to ne, keto a yeliya yotu n e mekiyo me NyanƳwe Kumande. 28 Dete, mumo hene p n pa nembe temo ne, a m  nje dƳe mampa ke, hobiye sendi pelo tena menjam maka. 29 Keto nge mumo dƳe mampa ke, hobiye pelo tena menjam maka kine duwe njombote ne yotu NyanƳwe Kumande na, mo te dƳaki hobiye yi dale ne josi bete ke to ne. 30 Yo keto te yite yi botu be kosu n e botu bekon tond  no ke njoka yun. Yo ndi keto te sendi yi baƳa budƳate sima gwe ke njoka yun. 31 M  beki nde, wuse ne nguru wusu ke pa kande nembe teri su, ma wuse yeti ke sangwa ne josi na. 32 Yo nde, NyanƳwe Kumande josa wuse tedye wuse mebone, kambo he me nje balo josi sangwa ne ponsi sine botu be meneti maka. 33 Wune njon, dete nge wune wesidya yi dƳena, baka l dya beso. 34 Nge mumo gwe nja, a dƳenanƳwe ke tƳ dƳene, kambo wune me nje diki wesidya yi dale ne josi bete ke to yun. Mi ta kombile bukwe melepi mete yiri kome mi ta nje k .

12

Kim  meyasi mete yi

Kim  Sisij nye k 

1 Wune njon, mi yeti ke kwadƳe nde, wune nd kimanƳwe yaƳa ke kasi kim  meyasi mete yi Kim  Sisij nye mumo k  na. 2 Wune ke duwe nde, ke ngimo te yi wune ba kine duwe Njambiye k , wune dikima jaye nde, bo h n wune tumbila no ke nje meyasi mete yi bomo tike temo kete kine nde, wune n mba yaƳa na. 3 Yori yi mi lepe nye wune nde: Ko mumo wete ne wete ti yaka lepina ne deti te yi Sisij Njambiye kpalo nje kita ne Yesus na. Sendi, mumo ti yaka lepo nde: <Yesus, nye NyanƳwe Kumande, nge Kim  Sisij ti nye nye deti te yi lepo dete na. 4 Kim  Sisij ny ki bomo meyasi dele dele, ko dete, yo hene wula ndi ke kiya Sisij wete. 5 Yo ne misi mesay dele dele, ko dete, yo hene wokunanƳwe ndi ne NyanƳwe Kumande wete. 6 Bo mesay dele dele, ko dete, yo ndi kiya Njambiye wete nye jen kelna yasi hene yaka ne mumo hene. 7 Kim  Sisij k l mesay ke yotu mumo hene yi kame ne bomo hene. 8 Kim  Sisij ny ki baƳa dƳano te yi tapita no, ma kiya Sisij te m  nye baƳa deti te yi duwe melepi me Njambiye. 9 Ke yi baƳa, kiya Kim  Sisij te k l nde,

bo fiki temo ne ngbik ke yi Njambiye. Ma kiya Sisij te k l sendi nde, baƳa b ki ne deti te yi sidƳe mekon me bomo. 10 Kim  Sisij te ny ki baƳa deti te yi kelo nyanƳwe mekele, a m  nye sendi baƳa deti te yi punja melepi me Njambiye, nye baƳa deti te yi nembe mesisij. Ke yi baƳa, a ny ki bo deti te yi duwe yiƳa menumbu dele, nye baƳa deti te yi kwanƳdye melepi mete ke menumbu mete yi bomo woke k . 11 Yo ndi kiya Kim  Sisij wete kele mesay menori hene yi nye mumo hene ngabiye te yene beƳƳwe yasi te yi nye Kim  Sisij kwadƳe k .

Kasi medoku me yotu

12 Mumo ndi ne yotu wete ne budƳa medoku, nda medoku me yotu hene sangwe kelo ndi yotu mumo wete. *Krist nye sendi dete. 13 Yo nde, wuse hene, ko Beyuden ko baka be yeti Beyuden baka, ko bala ko baka be yeti bebala baka, bo topuma wuse ne deti te yi kiya Kim  Sisij, n  wuse nje be ndi kiya yotu mumo wete. Wuse bonma sendi kiya Kim  Sisij te. 14 Yotu mumo yeti ndi ne doku wete na, yo ne medoku budƳate. 15 Nge kol lepe nde: <Nda mi yeti bo k , mi yeti ngabiye yotu na, nge kol lepe dete, 'yo ta kelo ka nde, a ti b ki gba ngabiye yotu? 16 Ma nge to lepe nde: <Nda mi yeti misi k , mi yeti ngabiye yotu na, nge to lepe dete, yo ta kelo ka nde, a ti b ki gba ngabiye yotu? 17 Yotu m  beki hene tande misi ne misi, 'ma mumo woku pe ne nge? Yo m  beki tande to ne to, 'ma mumo n msa yasi ne nge? 18 Yo nde, Njambiye tembidya doku yotu hene ke yotu mumo nda yi nye Njambiye kwadƳe. 19 Doku yotu hene m  beki ndi yasi wete, 'ma yotu mumo ba we? 20 Yo nde, yotu ndi wete ne medoku mete budƳate. 21 Misi ti yaka lepo nye bo nde: <Yeti kasi mbe ne we na. > Ko to ti yaka lepo sendi nye kol nde: <Yeti kasi mbe ne we na. > 22 Ko na, yo nde, yiƳa doku me yotu te yi wuse beƳe nde, yo ti yaka kelo nyanƳwe yasi k , ne gba mesay mete yene yi kelo. 23 Ma yike yi wuse besile, yo yite yi wuse jeke kombile. Wuse j ki nye misi ke medoku me yotu te yi wuse gwe njon te k . 24 Ma yike yi ne nyonjo k  ti diya se nde, wuse ny ki misi kete na. Njambiye kombila ndinƳele yotu mumo, n  mumo jeki nye misi ke medoku me yotu te yi ti kumo nyonjo k . 25 A kelma dete, n  ndinƳele yotu be ndi yasi wete kine mebaka na, n  medoku me yotu hene ngbo kelo yasi yi kamna no. 26 Nge doku yotu wete kone, yo medoku me yotu hene kone. Nge bo lukse doku yotu wete, yo medoku me yotu hene be ke moy mesosa. 27 Dete sendi, wune hene ngbo kelo ndinƳele yotu

Krist, ma mumo hene ke njoka yun doku te. ²⁸ Njambiyɛ tembidya bomɔ dele dele ke moy njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka. Bosa bomɔ, yo botu be tomun be Yesus. Ke kɔnte, botu be punja melepi me Njambiyɛ. Yitatite, botu be tedya bomɔ melepi me Njambiyɛ. Ke kɔnte benɔri hene, yo sendi ne botu bete be ne deti te yi kelo nyangwe mekele nɛ botu bete be ne deti te yi sidye mekon. Yo sendi ne botu be kamna bomɔ nɛ botu bete be diyɛ ne besɔ, nje bu botu bete be ne jɛn te yi lepina ne yija menumbu dele. ²⁹ Ne beɔja nan? 'Bo ka hene botu be tomun be Yesus? 'Bo hene ka botu be punja melepi me Njambiyɛ? 'Bo ka hene botu be tedya bomɔ melepi me Njambiyɛ? 'Bo hene be ka ne deti te yi kelo nyangwe mekele? ³⁰ 'Yo bo hene be ne deti te yi sidye mekon? 'Bo hene be ne jɛn te yi lepina ne yija menumbu dele? 'Yo ka bo hene be ne jɛn te yi kwanɔya melepi mete ke menumbu mete yi bomɔ woke kɛ? ³¹ Dete, wune nyɛki sosu yun ke gosuna meyasi mete yi kwanɔya meyasi hene ke njoka meyasi mete yi Kimɔ Sisij nye mumo kɛ.

Kasi mekwadya

Ma ndana, mi ta tedye wune kɔpa kimo nje te ε kwanɔya menje hene.

13

¹ Ko nde, mi lɛpi menumbu me bomɔ wete wete, lɛpɔ numbu bejaki, nge mi yeti ne mekwadya ke temo na, yite mi nda mbonja ho boɔngwe te yi duɔngwa ne ngwen ngwen kɛ. ² Ko mi beki ne deti te yi punja melepi me Njambiyɛ, be ne deti te yi duwe meyasi hene te yi diyɛ sodyate, be sendi ne duwa ndingele meyasi hene, ko mi tiki gba temo ke yi Njambiyɛ saman te yi mune mekeki kɛ bete womaɔa, nge mi yeti ne mekwadya ke temo na, mi gbelate. ³ Ko mi kwandya kusuku mbe hene yi dalo ne buka bomɔ, ko mi kana yotu mbe nye bomɔ nde, bo lodɔyukwe, nge mi yeti ne temo mekwadya na, yite ti kame mi yaja na. ⁴ Mekwadya kel nde, mumo gbisi besɔ kame besɔ. Yo kel nde, mumo ti goru yasi jakɔsɔ na. Yo kel sendi nde, mumo ti susula yotu ho besɔ yotu na. ⁵ Mekwadya ti kel yasi te yi wungwe mumo na. Yo ti kel nde, mumo gosu ndi menyɔɔo mete yene na. Mekwadya kel nde, mumo ti woku ngambi na, yo ti nyeki ngol ke temo mumo na. ⁶ Mekwadya ti kel nde, mumo sosangwe kome mumo kele kotu mekele na, yasi wete, yo kel nde, mumo sosangwe kome nye kele ngben mekele. ⁷ Mekwadya kel nde, mumo tiki yasi hene te yi bo kele ne nye kɛ ne ngwete. Yo kel nde, mumo tiki temo ke yasi hene, be ne bibina

temo ke yasi hene, disima sendi yasi hene. ⁸ Mekwadya ti siy na, ma punja melepi me Njambiyɛ ta be ne njena. Lepina yija menumbu ta siyo wete yeso. Duwa yasi ta siyo sendi. ⁹ Duwa yasi te yi wuse no kɛ, yo deke ne mbet. Sendi, punja melepi me Njambiyɛ te yi wuse punje kɛ, he ti punjukwe yo hene na. ¹⁰ Ndi nde, kome kɔpa yasi ta dya kɛ, yike yi ti yaka kɛ ta siyo. ¹¹ Ke ngimo te yi mi ba monosike kɛ, mi dikima lepina takina nembɛ meyasi nda monosike. Ma ke mi ma si dɔko be mumo kɛ, ε mi li mekele me monosike hene. ¹² Wuse si beɔja yasi muka ne duwe nda yi mumo beɔja ne misi ke mojoli te yi ne fandafuye kɛ. Wete yeso he ta beɔja yasi misi ne misi. Muka mi yeti ke duwe yasi hene kimote na, wete yeso mi ta duwe yasi hene nda yi Njambiyɛ duwe ne mi kumo njena kɛ. ¹³ Ndana, meyasi maka yitati ta bone: Tikina temo ke yi Njambiyɛ, bibina temo ke meyasi mete yi ta dya kɛ nɛ mekwadya. Ma ke meyasi maka yitati, yo mekwadya kwa mbumbu.

14

Kasi punja melepi me Njambiyɛ

¹ Wune kanda gosɔ nje te yi be ne temo mekwadya, nɛ wune nyeki sendi temo ke meyasi mete yi Kimɔ Sisij nye mumo kɛ, jeko kwa kwango punja melepi me Njambiyɛ. ² Yo nde, mo te ε lepina ne yija menumbu dele ko ti lepinangwe nye besɔ bomɔ na, yasi wete, a lepinangwe nye Njambiyɛ, keto mumo yeti ke woko yasi te yi nye lepe kɛ na. Meyasi me Njambiyɛ yi be sodyate yi nye lepe kɛ wula ke deti te yi Kimɔ Sisij. ³ Ma ke be mo te ε punje melepi me Njambiyɛ ko, a lepinangwe ne nye bomɔ yi kelo nde, bo beki ne deti ke nje Njambiyɛ kɛ no mbumbu yi kite ne bo yi wedyɛ sendi ne metemo man. ⁴ Mo te ε lepina ne yija menumbu ko kel nde, nye sa te beki ne deti ke nje Njambiyɛ kɛ no mbumbu. Ma yoko ε punje melepi me Njambiyɛ ko kel nde, njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka beki ne deti ke nje Njambiyɛ kɛ no mbumbu. ⁵ Mi kwadyikwe nde, wune hene lepinangwe ne yija menumbu. Ma mi jeki kwadyɛ nde, wune punjukwe melepi me Njambiyɛ. Yo nde, nge mo te ε lepina ne yija menumbu ko diyɛ kine kwandye yasi te yi nye lepe kɛ, nɛ botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus woku bu deti na, yite mo te ε punje melepi me Njambiyɛ ko kwa nye. ⁶ Wune njon, kande yi mi ma dyaj no ke yun, mi ma lepinangwe nye wune ne yija menumbu kine punje meyasi mete yi ma beki sodyate ne mbumbu nye wune na, ma yite ta kame wune nje? Mi ma diy

kine tedye wune yasi te yi mi duwā, ho dīyō kine punje melepi me Njambiye, ho kine tedye wune yiṅa yaṅa te yi wule ke melepi me Njambiye na, ma yite ta kame wune nge? ⁷ He pān beṅe gbela meyasi nda mbule nē kunde te yi mumō tō ho mende ké. Nge memen mete yi punde kete ké be ne kpatak kpatak, 'mumō má nje biye ba men jembi nan?' ⁸ Sendi, nge dūṅ boṅwe ti punde kimote na, 'bomō yakama komsa dyambi nan?' ⁹ Dete sendi, nge wune lepina ne yiṅa menumbu te yi bomō yeti ke woko, 'mumō má nje biye ba to te nan? Komete, yasi te yi wune lepe ké ke kwā nda pupō. ¹⁰ Ko beko nde, menumbu ne buyo ke to mboko, numbu hene lépi yasi te yi mumō woko. ¹¹ Nge mi dīye kine woko to yasi te yi mumō lepe ke yiṅa numbu na, mi nda jengwe ke misi me mō te. Sendi, mō te nda jengwe ke misi membe. ¹² Dete, nda wune ke gosō meyasi mete yi Kimō Sisiṅ nye mumō ké, wune nyēki sosu yun yī be tondunate ne meyasi mete yi ta kelo nde, nṅoṅ botu bete be sima tiko temō ke yi Kumande Yesus baka bēki ne deti ke nje Njambiye kē nō mbombu. ¹³ Dete, mō te ε lepina ne yiṅa menumbu kō ngwētangwe ne Njambiye nde, a nyēki nye deti te yi kwanḍye yo ke menumbu mete yi bomō yakama woko. ¹⁴ Keto nge mi ngweta ne Njambiye ke yiṅa menumbu, sisiṅ mbe ke moy menḡweta, yasi wete, dīyano dīyembe yeti ke biye to te na. ¹⁵ Mi ta kelo ba nan? Mi ta ngweta ne Njambiye ke yiṅa menumbu beṅwe deti te yi sisiṅ ne nye mumō ké. Ndi nde, mi ta ngweta sendi ne dīyano, né bomō hene woko to te. Mi ta jembo jembi ke yiṅa menumbu beṅwe deti te yi Sisiṅ Njambiye nye mumō ké. Ndi nde, mi ta jembo sendi ne dīyano, né bomō hene woko to te. ¹⁶ Ma nge we nye Njambiye wosoko ndi ke yiṅa menumbu mete yi Sisiṅ ne nye we deti te yi lepo, 'yite gbela botu bete be dīye womete be yeti ke duwe meyasi mete baka má nje lepo nde *amen ke nyena wosoko yo piṅo te yi bo yeti ke woko yasi te yi we lepe ké keto nge? ¹⁷ Yo gbate nde, nyena wosoko te yi we nye ké gba kimo yasi buḍyate, ma yasi wete, yo yeti ke kelo nde, mō te ε dīye womete kō bēki ne deti ke nje Njambiye kē nō mbombu na. ¹⁸ Mi ke nye Njambiye wosoko, keto mi ke lepina ne yiṅa menumbu kwā wune hene. ¹⁹ Ndi nde, kome mi wesidya sine nṅoṅ botu bete be ma tiko temō ke yi Kumande Yesus, mi bēṅa kimote yī lepo yasi yitan te yi bomō ta woko yī tedye ne bo yasi, lanṣa nde, mi lépi yasi tomay kamo ke yiṅa menumbu.

²⁰ Wune nṅoṅ, wune bēki ne metake mete yi goto bomō, yo tī bēki nda yi bōnsike na. Ndi nde, ke nje kelna beya mekele, wune

bēki nda gbela seke seke bōnsike. ²¹ Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mi Baba Mboko ta kwā ne betombo nē yiṅa menumbu dele yi tapita nō nye kando ke, ma ko dete, bo tī woko men mbe na.> ²² Yite nde, lepina yiṅa menumbu yeti yasi te yi tedye yaṅa ke yi botu bete be tike temō ke yi Njambiye na, yasi wete, yo yasi te yi tedye yaṅa ke yi botu bete be yeti ke tiko temō ke yi Njambiye baka. Ma punja melepi me Njambiye, yo gba yasi te yi tedye yaṅa ke yi botu bete be tike temō ke yi Njambiye baka, yasi wete, yo yeti yasi te yi tedye yaṅa ke yi botu bete be yeti ke tiko temō ke yi Njambiye na.

²³ He pān lepo nde, nge ndingele botu bete be tike temō ke yi Njambiye baka ngbo wesidya kande lepina yiṅa menumbu, nge gbela bomō ho botu bete be yeti ke tiko temō ke yi Njambiye baka nyiṅe dolo wune, 'bo tī lepo gba nde, wune ke kono ne to na? ²⁴ Ma nge wune hene ngbo punje melepi me Njambiye ke numbu te yi mumō yakama woko, nge mō te ε yeti ke tiko temō ke yi Njambiye kō, ho gbela mumō nyiṅe dolo wune, yasi te yi wune hene ta lepo ké ta kelo nde, a dūkwe mebeyo mene, yo má lū sendi nye ke temō. ²⁵ Komete, meyasi mete yi dīye soḍyate ke moy temō ne ké ta gbasina, a má kuse meḡon koto mbombu ke meneti kano Njambiye, a má lepo ke mbey hene nde, Njambiye ke njoka yun gbate.

Kasi kimo teri kannu Njambiye

²⁶ Wune nṅoṅ, he yākanḡwe kelo ba nan? Kome wune ngbo sangwa ké, nge baṅa ke njoka yun be ne mejembi te yi jembo yī beṣe ne Njambiye, nge baṅa be ne yiṅa yasi te yi tedye beṣo, ho ne yiṅa soḍya yasi te yi punje nye beṣo ho ne yiṅa yasi te yi lepo ke yiṅa menumbu, nge botu be kwanḍyate be kete yī kwanḍye yo nye beṣo, yasi hene yākanḡwe kelna yi nye bomō hene deti. ²⁷ Nge be nde, baṅa ke diki lepina ne yiṅa menumbu, ndi bomō yiḡa ho yitati lépinanḡwe. Bo lépinanḡwe wete wete, yoko ke kōṅ jakoso, nē mbaṅa mumō kwāḡḡya yasi te yi bo lepe ké nye beṣo. ²⁸ Nge ti be ne mō kwanḍyate, na dībi numbu ke njoka beṣo tapita ndi ke moy temō ne nye Njambiye. ²⁹ Ke be botu be punja melepi me Njambiye, ndi bomō yiḡa ho yitati lépinanḡwe, nē bukwete baka lēḡḡwe meto yī nembe yasi te yi bo lepe ké. ³⁰ Ma nge Njambiye nye mbaṅa mō te ε ke metidye womete kō deti te yi punje yiṅa lepi te yi be soḍyate, nē mō te yōru pān pa dībo numbu. ³¹ Yo nde, wune hene yakama lepina yī punje melepi me Njambiye, wune ta lepina wete wete, né bomō hene duwe yasi, be ne deti yī ké

no mbombu. ³² Sisin te yi nye mo punja melēpi mē Njambiye dēti kē ke wokuna ne nye, ³³ keto Njambiye yeti mo te ε kele yasi ne ndul ndul na, nye Njambiye te ε tete. Dete, meyasi kēlanngwe nda yi yo diki kelna ke mewesidyā me botu be Njambiye hene kē. ³⁴ Bomari yākanngwe dībō menumbu ke mbey hene te yi botu be Njambiye wesidyā kete kē, keto bo ti nye bo dēti te yi tapita ke membey mete yite na. Bo yākanngwe pidye meyotu nda yi membonja mē Njambiye lepe kē. ³⁵ Nge bo kwadye duwe yiṅa yaṅa, bo dīya benjonḡ ban ke moy tū. Yo yeti kimote nde, nyari tāpitangwe ke mbey kome botu be Njambiye wesidyā kē na. ³⁶ Yite nde, melēpi mē Njambiye wūla ka pele yun nje no? Yo kumma ka ndi pele yun bepō? ³⁷ Nge mbanja lepe nde, nye mo punja melēpi mē Njambiye, ho nde, a ne dēti te yi Kimō Sisin, a dūkwē nde, yasi te yi mi kete kenje wunē kē, yo mbonja te yi wulē ke yi Nyangwe Kumande. ³⁸ Ma nge mumo ti jaye dēte na, ko Njambiye ti jāya sendi nye na. ³⁹ Dete, wunē njōṅ, wunē nyēki temo yun hene ke punja melēpi mē Njambiye, ma wunē tī peti wete mumo nde, a tī lepinangwe ne yiṅa menumbu na. ⁴⁰ Ndi nde, meyasi hene kwānngwe kimote ne nje te.

15

Kasi womiya bemun

¹ Wunē njōṅ, mi ke kwadye nde, wunē tāka Kimō Tom te yi mi kwadyā nye wunē kē. Wunē jayma yo sumō kol ne ngbingim. ² Yo Kimō Tom te jonngwe wunē, nge wunē kombile bakidyē yo kē no mbombu nda yi mi tedya wunē kē. Ma nge wunē ti kele dēte na, yite tikina temo te yi wunē tikima ke yi Njambiye kē gba gbelate. ³⁻⁴ Meyasi mete yi bo tedya mi kē, mi kwadyā ndi yo sendi nye wunē. Ma ke njoka meyasi mete, nyangwe yasi te yi mi kwadyā nye wunē benngwe yasi te yi yo ketinate ke mekana mē Njambiye kē, yo nde, *Krist gwā keto mēbeyo musu. ⁵ A nja punje yotu nye Sefas, punje sendi nye bejeke bene kamo jo yiba. ⁶ Ke konṅe, ε nye punje yotu nye benjonḡ busu, buyo yan kwanṅa gomay yitan ke kiya mbey. Ke njoka yan sulo te ndi ndana kete ne jon, ma banja ma gwe. ⁷ Ke konṅe yinōri, ε nye punje yotu nye Jak, punje sendi nye botu be tomun bene hene. ⁸ Yi sidye no, a nja punje yotu nye mi, gba mumo nda mi pobō. ⁹ Yo nde, ke njoka botu be tomun be Yesus hene, mi nda gba dībō mekoku. Yo ti yaka nde, bo jēbanngwe mi nde mo tomun wene na, keto mi tedya nyangwe mēbone nye njōṅ botu bete be tike temo ke yene baka. ¹⁰ Ma ndana,

mi me ke teri te yike, keto Njambiye ne ngikwa. Ngikwa te yi nye kelma ne mi kē tī gwe mesenṅge na. Mi kelma mesay kwā botu be tomun bete bari hene. Ma yeti gba mi kele mesay mete na, yo ndi Njambiye kele mesay mete ne mi keto ngikwa ne. ¹¹ Ma ko nde, yo mi tedye, ko nde, yo bari, siya Kimō Tom te yi wuse hene pele kē, yori. Yo yite yi wunē tikima temo kete.

Wuse ta womiye

¹² Ma nge bo pele nde, *Krist womiya ke njoka bemun, keto nge yi banja ke njoka yun biye meso nde, bomō tī womiye kē? ¹³ Má beki gbate nde, bomō tī womiye na, ma ta be sendi nde, Krist tī womiye na. ¹⁴ Má beki gbate nde, Krist tī womiye na, ma pelna Kimō Tom te yi wuse pele kē nē tikina temo te yi wunē tike ke yi Njambiye kē gba gbelate. ¹⁵ Má beki nde, bemun tī womiye na, ma ta be nde, Njambiye tī womiye Krist na. Yite ma wuse botu bete be lepe yasi te yi Njambiye kele ne ngbak ngbak baka ke kelo jā kē no, keto wuse sina lepō nde, a womiya Krist. ¹⁶ Nge be gbate nde, botu bete be gwe baka tī womiye na, yite nde, Krist tī womiye sendi na. ¹⁷ Nge be nde, Krist tī womiye na, yite nde, tikina temo te yi wunē tike ke yi Njambiye kē gba gbelate, yite wunē ndi ke moy mēbeyo mun. ¹⁸ Ma yite tedya nde, botu bete be gwā tiko temo ke yi Krist baka ta yambile. ¹⁹ Nge be nde, bibina temo te yi wuse no pele yi Krist kē, yo ndi keto jonngwe te yi meneti maka, yite wuse jeko be ne ngwete kwā bomō hene.

²⁰ Ma yo gbate nde, *Krist womiya ke njoka bemun, nye bosa mo te ε womiya ke njoka botu bete be ma gwe baka. ²¹ Yo nde, nda yi mumo wete kelma nde, bomō hene sāngwangwe ne sōṅ, dēte sendi, mumo wete ta kelo nde, bomō hene wōmkwe. ²² Ma nda yi bomō hene ke gwe, keto bo mbo Adam, dēte sendi, bomō hene be be sangwate ne Krist baka ta ju ne nje ne. ²³ Ndi nde, bomō ta womiye ne nje te deke: Krist bā bosa mumo, ke konṅe, yo ta be botu bene kome nye ta basidyē nje kē. ²⁴ Yi kē no ndana ke siyna meyasi hene, Krist ta soṅe dēti meyasi mete yi be ne nyangwe dēti, soṅe dēti mesisiṅ mete yi jengila ke to mboko, soṅe sendi dēti meyasi mete yi be ne ngungudye. Ke konṅe, a má nje kanje yey dīyo Kumande nye Njambiye te Da sidye no. ²⁵ Yo nde, *Krist nām gbate kumo ke ngimo te yi sangwe ta si kawule bepēdo bene hene tiko ke nji mekol mene. ²⁶ Njena mo pēdo te yi nye ta soṅe dēti ne ko, yo sōṅ. ²⁷ Yo ketinate ke mekana mē Njambiye nde: <Njambiye kanja meyasi hene tiko ke nji mekol mē Krist.> Ma nge Njambiye lepe dēte, yite nde, soṅe ndi nye,

nye mɔ te ε kelma nde, Krist nām meyasi mete kɔ. ²⁸ Nge Njambiyε si kelɔ nde, Krist nām meyasi hene, komete, *Mɔnɔ má nje wokuna ne nye, mɔ te ε kelma nde, a nām meyasi hene kɔ. Yo ta kwanɔna de te, né Njambiyε nyepɔ nje tika Kumande ke to meyasi hene.

²⁹ He pán pa lepɔ kasi botu bete yi bo tɔpe bo ke mɔrɔku ke numbu botu bete be ma gwe baka. Nge be gbate nde, bemun tí womiye na, ma botu bete lépi nde, bo tɔpa bo ke mɔrɔku ke numbu botu bete be ma gwe baka keto nge? ³⁰ Ma nge be gbate nde, bemun tí womiye na, keto nge yi wuse jekidye meyotu musu menɔgimo hene nye sɔɔn ké? ³¹ Wune njɔɔn, sine sɔɔn kol wete metu hene. Yo ndi gbakasi sendi de te nda yi mi lukse ne yotu mbe keto yun, keto wuse sangwate sine be Nyangwe Kumande wusu Krist Yesus. ³² Yo má béki nde, mi lón dyambi sine benyamɔ nyan ke Efes yi gosɔ ne yina yasi nda yi bomɔ kele ké, ma yite ta kame mi nge? Ma nge be nde, bemun tí womiye na, yite wuse dyenangwe, hɔbiye menjan ngenje, keto he ta gwe nemɔnɔ. ³³ Wune tí sebila yotu yun na, beya kumbɔ békidya tete mumɔ. ³⁴ Wune jemkwe kelɔ yasi ne ngben. Kpe, ne tí kel beya yasi na, keto banja ke njoka yun yeti ke duwe Njambiyε na. Mi lépi lepi ke, né njɔn biy wune.

Njel yotu te yi mumɔ ta

womiye nɔ ké

³⁵ Mumɔ yakama diye nde: «Ma bemun ta womiye nan? 'Bo ta womiye ne njel yotu te yen?» ³⁶ Lem mumɔ, nge we yikile kwalɔ ke meneti, nge yo tí pa gwe na, yo má ju? ³⁷ Kwalɔ te yi we yikile ke meneti ké tí pundo ndi ne kiya njel yotu te yite na, yo bɔ ho mbumɔ mbusa ho yina kwalɔ dele yi we yikila ke meneti. ³⁸ Yo nde, Njambiyε ta nje nye yo kwalɔ yotu te yi nye kwadye bengwe kwalɔ mbumɔ te ete. ³⁹ Meyasi hene te yi ne jon yi diye ke to meneti ké ne membundo dele dele. Membundo mete yi bomɔ dele, yi benyamɔ dele, yi benɔn dele, yi benjanɔ sendi dele. ⁴⁰ Yo ne meyasi mete yi diye ke kwey nɛ meyasi mete yi diye ke meneti maka. Yasi wete, nyonɔ meyasi mete yi diye ke kwey nɛ yi diye ke meneti maka ké yeti wete na. ⁴¹ Yol te yi yesɔ nɛ yi ngwende nɛ yi besisɔ yeti wete na. Ko ke njoka besisɔ, yol yan dele dele. ⁴² Womiya te yi bomɔ ta womiye nɔ ké ta be sendi de te. Yotu te yi bo pumbe ké bóku bóku, ma yike yi womiye ké tí bo se na. ⁴³ Yotu te yi bo pumbe ké, yo yasi nye, ma kome yo womiye ké, yo me kpasa nyonɔna yasi. Yotu te yi bo pumbe ké ne kɔsɔ, ma kome yo womiye ké, yo me tondunete ne nyangwe deti. ⁴⁴ Yotu te yi bo pumbe ké,

yo gbela membundo, ma kome yo womiye ké, yo me yotu te yi Sisij nye ké. Nda yotu te yi membundo kete ké, yotu te yi Sisij nye ké sendi kete. ⁴⁵ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyε nde: «Njambiyε kelma nde, bosa mumɔ Adam sɔsu.» Ma njena Adam njá be ne sisij te yi nye bomɔ jonɔwe. ⁴⁶ Yotu te yi Sisij nye ké yeti bosa yotu te yi mumɔ be nɔ ké na. Bosa yotu te yi mumɔ be nɔ ké, yo ε membundo. Yotu te yi Sisij nye kɔ njáki nje njime. ⁴⁷ Bosa mumɔ, nye mɔ meneti maka, keto a wúla ke ngbutu meneti. Ma yiba mumɔ te yɔko wúla ke kwey nje nɔ. ⁴⁸ Botu be meneti ke bonɔna ne mɔ te yi Njambiyε kusuma nye ne ngbutu meneti kɔ. Botu bete be kwey ke bonɔna ne mɔ te ε wulma ke kwey nje nɔ kɔ. ⁴⁹ Nda wuse ke bonɔna ne mɔ te ε wulma ke ngbutu meneti, wuse ta bonɔna sendi ne mɔ te ε wulma ke kwey nje nɔ kɔ. ⁵⁰ Wune njɔɔn, mi ke lepɔ nye wune nde, mumɔ ti yaka nyine ke *Kando Njambiyε ne yotu te yike yi ne membundo nɛ mekiyo ké na. Sendi, yasi te yi bó ké ti yaka díyo bene yasi te yi tí bóku ké na.

⁵¹ Ne lɛngwe meto. Mi ke punje yina yasi te yi ma béki sɔdyate ne mbombu ké nye wune, yo nde: Yeti wuse hene ta gwe na, ndi nde, meyotu musu hene ta si senjo. ⁵² Yo ta kwanɔna ndi tu wete ne verum nda yi misi dyabidya nɔ ké. Yo ta kwanɔna ke njena tonɔna dombiya. Yo nde, bo ta tɔ dombiya, bemun má womiye. 'Bo ta womiye ne meyotu mete yi tí bo se na. Ma ke yusu, meyotu musu ta senjo, ⁵³ keto yotu te yike yi ta bó ké ta yeɔsa be yotu te yi tí bo na. Sendi, yotu te yike yi sangwa ne sɔɔn ké ta yeɔsa be yotu te yi tí gwe se na.

⁵⁴ Kome yotu te yike yi be nde, yo bóku ké ta yeɔsa be yike yi tí bó ké, sendi, kome yotu te yike yi sangwa ne sɔɔn ké ta yeɔsa be yike yi tí gwe se na, komete, melepi mete yi diye ketinate ke mekana me Njambiyε nde: «Njan dyambi sima si menɔ sɔɔn ké» ta si tonɔ. ⁵⁵ «Ma sɔɔn, deti yo ba we? Ma sɔɔn, batal yo ba we?» ⁵⁶ Batal te yi sɔɔn, yo mebeyo, ma deti mebeyo wúla ke membongga. ⁵⁷ Ndi nde, wosoko ne Njambiyε, keto a nua wuse deti te yi lanɔsa ne nje Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist!

⁵⁸ Dete, wune njɔɔn, sɔɔn temɔ mbe, wune sɔm kol díyo ne ngbingim kelɔ mesay me Nyangwe Kumande kimote ké nɔ mbombu. Wune dúkwe nde, mesay mete yi wune kele ne deti Nyangwe Kumande ké tí gwe mesenje na.

16

Kasi wesidya mɔni yi kame

ne botu be Njambiye

¹ Ke kasi wesidya mɔni te yi kame ne botu be Njambiye, wune sendi, wune kɛl nda yi mi pesima nye menjɔn me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke meneti me Galasi kɛ. ² Mumɔ hene ke njoka yun sɔɲa yaɲa tiko ne naɲ ke bosa yeso te ε kande jɔɲja sɔndi beɲgwe buyo yasi te yi nye ta sɔmbo kɛ, kamba wune me nje wesidye sendi yiɲa yasi kome mi ta dya kɛ. ³ Wune tɔka botu bete be wune kwadye. Dete, kome mi ta dya kɛ, mi ta tomo bo ne mekana yi kɛ tikidye ne mɔni te yi wune ndemma kɛ ke Yerusalem. ⁴ Nge be nde, mi kɛn, sine bo ma kɛ.

Mekendi mete yi Pol kwadye kelo kɛ

⁵ Mi ta kwa ne Maseduwan yi kɛ no pe yun, keto mi ta kwa ne mate. ⁶ Mi taka nde, sine wune ta pa ya ko sidye ngimo abekata, yaka no, nɛ wune kam mi, nɛ mi kum ke mbey te yi mi ta kɛ kete kɛ. ⁷ Ke kendi te yike, mi yeti ke kwadye kwa kwey ne kwey na. Nge Nyangwe Kumande jaye, sine wune ta pa kwanɲye mono metu. ⁸ Ndi nde, mi ta pa diyɔ ke Efes kumo ke jesɔ Paɲtekot, ⁹ keto Njambiye ma bute nyangwe nje kelna kimo mesay nye mi. Ma bependo ne buyo sendi. ¹⁰ Nge Timote dya wɛri, wune kɛl nde, a diy ke njoka yun kine wɔ na, keto a ke kelo sendi mesay me Nyangwe Kumande nda mi. ¹¹ Mumɔ wete ne wete ti yelkwe nye na. Wune kama nye, na toki nje ne te, na yokwe nje dolo mi, keto mi ke ladye nye sine benjɔn busu. ¹² Ma ke kasi maɲ wusu Apolos, mi ngwetama budyate ne nye nde, a kɛn kɛ beɲe wune bene baɲa benjɔn busu, yasi wete, a ti be ne yesidye kenate ndana na, a ta diso kɛ kome nye ta be ne ngimo kɛ.

Njena lepi

¹³ Wune diy mejemsidye tiko temo ne ngbik ke yi Njambiye. Wune bɛki ne nyan nda bembam, be ne deti. ¹⁴ Yasi hene te yi wune kele, wune kɛl yo ne temo te yi mekwadya. ¹⁵ Wune njɔn, mi ke kwadye lepo sendi yiɲa yasi nye wune, yo nde: Wune duwa moy tu Stefanas. Ne duwa nde, yo bosa botu bete be yeɲsama temo jaye Njambiye ke meneti me Akay, bo nya sosu yan hene ke kamna botu be Njambiye. ¹⁶ Wune wokunaɲgwe ne njel bomɔ nda bete, wokuna sendi ne bomɔ hene be kele kwalɔ mesay mete yite baaka. ¹⁷ Mi ne mesosa yi beɲe Stefanas ne Fortunatus ne Akayikus, keto bo njɔ beɲe mi ke numbu yun. ¹⁸ Bo njɔ wedye temo mbe nda yi bo wedyane yun sendi kɛ. Dete, wune jaya njel bomɔ nda bete. ¹⁹ Menjɔn me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke meneti me Asi baaka ke nyeno wune. Akilas bene Pirisil bu njɔn botu bete be

tike temo ke yi Kumande Yesus be diki wesidya kano Njambiye ke tu dyan baaka ke nyeno wune budyate ke dino Nyangwe Kumande. ²⁰ Bemaɲ busu be wonja hene ke nyeno wune. Wune nyɛnɲangwe tande yun wusa nda botu be Njambiye. ²¹ Yi nyeno ne wune, yo gba mi Pol kete yite ne gba bo mbe. ²² Nge mumɔ ti kwadye Nyangwe Kumande na, na bɛki ne mekita. *Maranata! Yite nde: Nyangwe Kumande, inja! ²³ Kumande Yesus kɛl ngikwa ne wune. ²⁴ Temo mbe ke yotu yun hene, keto sine be Krist Yesus me sanɲwate.

Məkana Yibate yi Pol ketima kenje botu be Körejnt

Yo ndi Pol, mo tomun Yesus Krist kete sendi məkana mete yokö.

Nyangwe to lepi te yi nye kwadye tedye waka ké, yo nde, nye Pol gbate kpasa mo tomun Yesus Krist. Yo nde, banja bomo dikima nye meso nde, Pol yeti kpasa mo tomun Yesus na. Yasi te yi nye lepe ké yeti gbakasi na. Nye yeti mo mesay me Njambiyé na. Yori Pol ke lepo tedye ne sanşaj nde, yo yeti dete na. A ke yekidyé nda yi nye sanğwama ne kwalö mebone wete wete ké.

Wuse yakama baƙe məkana maka ke nyangwe menğabiye yitati:

1. Pol ke lepo kasi bo mesay mene, pile sendi to te (kumte 1-7).
2. Kasi ndamna meyasi yi kamna benjon ban be Yerusalem (kumte 8-9).
3. Pol ke tedye nde, yo Kumande Yesus nye nye mesay mete (kumte 10-13).

¹ Mi Pol, Njambiyé tokuma mi nde, mi bêki mo tomun Krist Yesus nda yi nye Njambiyé kwadya ké. Yo mi sine maş wusu Timote kete məkana maka kenje wune njon botu bete be tike temo ke yi Njambiyé ke Körejnt baka. Wuse kėti kenje sendi bomo hene be Njambiyé jebama ke ndingele meneti me Akay nde, né bo wokuna ndi ne nye baƙa. ² Njambiyé Sanğwe wusu ne Kumande Yesus Krist kél ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

³ Wuse lúksa Njambiyé te Sanğwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Nye Da te e gwe ngwete wusu ke meyasi hene. Nye Njambiyé te e wedye metemo musu yi nye sendi wuse deti ke meyasi hene. ⁴ A ke wedye metemo musu menğimo hene yi nye wuse deti ke kwalö mebone hene te yi dya wuse ké, né wuse nje bu wedya temo te yi Njambiyé kele ne wuse ké kè wedye sendi ne metemo me botu bete be sanğwa ne kwalö mebone hene baka. ⁵ Yo nde, nda wuse ke sanğwa ne mebone budfyate, keto wuse ke benğwe *Krist ké, dete sendi, Njambiyé ke wedye metemo musu budfyate yi nye wuse deti, keto sine be Krist me sanğwate. ⁶ Nge be nde, wuse ke sanğwa ne mebone ndana, yo né Njambiyé wedye metemo mun yi nye wune deti, na jonğwe ne wune. Nge nye wedye metemo musu yi nye wuse deti, yo na wedye sendi metemo mun yi nye wune deti. Yite ta kelo nde, wune bêki ne deti te yi gbiso kwalö kiya mebone mete yi wuse sanğwa no muka ké. ⁷ Ma wuse ne fiƙina

temo ne ngbik ne wune nde, wune ta gbiso mebone mete. Keto he ke duwe gba nde, nda wune ke ngbo sanğwa ne mebone sine wune ké, dete sendi, Njambiyé ta wedye metemo mun sine wune yi nye wune deti nda yi nye kele ne wuse ké.

⁸ Ma wune njon, wuse yeti ke kwadye nde, wune ndékimanğwe kasi mebone mete yi wuse sanğwama no ke Asi ké na. Wuse sanğwama ne mebone kwä to te, sosu siyo, e wuse take nde, he ta kelo nan, yusu siyma. ⁹ Gbate, wuse ne nguru wusu jayma nde, yaşa yeti se na, he ba nda mo jobo te yi bo pesima nde, bo ta wo nye ko. Njambiyé jayma nde, meyasi kwännağwe dete, ma wuse me nje be ne fiƙina temo ke deti su ne nguru wusu, né wuse nje kpal be ndi ne fiƙina temo ke yene, nye Njambiyé te e womiyé bemuş ko. ¹⁰ Bo tedya wuse mebone kwey ke Asi diy wo wokö. E Njambiyé jonğwe wuse soşe ke mebone mete. A ta kè sendi mbombu yi jonğwe wuse muka dete. Gbate, wuse ne fiƙina temo nde, a ta kè mbombu jonğwe wuse sendi dete ke metu mete yi nje ké. ¹¹ Ke yinori wune ta kame sendi wuse ne nje menğweta mun, dete budya bomo ta ngweta ne nye, na jonğwe wuse. Njambiyé ne ngikwa. Kome nye ta yeşa ke menğweta mete, jonğwe wuse ke beya meyasi mete yi monde wuse ké, budya bomo benori ta nje kanşe misi kenje kwey nye nye wosoko, keto a jonğwa wuse.

¹² Ma yasi te yi kele nde, wuse lúksa yotu su ké, yo nde, temo su ke lepo nye wuse nde, wuse jonğama pupunate, jonğa sendi ne ngben ke njoka botu be meneti maka, jeko kwä kwanğo sine wune. Jonğwe te yite wúla ke yi Njambiyé. Wuse ti jonğa dete ne dyanö te yi wule ke yi botu be meneti maka na. Yasi wete, wuse kpalma jonğa ne nye ngikwa te yi Njambiyé. ¹³ Ma yasi te yi wuse kete ké, yo ndi yasi te yi wune tole né yi wune woke ke moy məkana musu ké. Yeti yişa yaşa dele na. Mi ne fiƙina temo nde, wune ta wokö biye to meyasi maka ndana kumo njena, ¹⁴ keto wune sima wokö biye yişa ke njokate. Meyasi mete, yo nde: Ke *Yeso Nyangwe Kumande, yo wuse ta kelo nde, wune lúksa yotu yun keto su, wune má kelo sendi nde, wuse lúksa yotu su keto yun. ¹⁵⁻¹⁶ Mi ke kombile duwe nde, wuse sima duwe dete, e mi take nde, mi ta pa kande kè beşe wune, má nje kwä kè pele Maseduwan. Mi takima nde, nge mi yokwe Maseduwan, má nje yokwe sendi ne koko kumo pele yun. Ke konje yey, wune má kame mi, né mi kè ne kendi mbe kumo Yuda. Yite ta kelo nde, mi kúm ke yun menğa yiba, né mi kel sendi kimo yasi ne wune menğa yiba. ¹⁷ Wune beşa nan,

metake membe ti ße ka ne ngbej ke kendi te yi mi kwadya kelo ke? 'Mi takinama ka ke yite nda botu ße meneti maka? 'Mi ma nje tapita ka ne dyem yiða lepo nde: <J> ke numbu, kpalo seje nde: <Be> ke moy temo? ¹⁸ Gbakasi, Njambiyè tónjukwe meyasi mete yi nye si kpo ké. Dete sendi, meyasi mete yi wuse lepima nye wune ké yeti dyem yiða, <j> ke numbu, <ße> ke moy temo na. ¹⁹ Wuse lépi dete, keto Yesus Krist, Mõno Njambiyè ti ðiki lepo nde: <J> ke numbu, kpalo seje nde: <Be> ke moy temo ke kiya yasi wete na. A ðikima lepo ndi gbakasi ke meyasi hene. Ma yo Krist Yesus te mbete yi sine Silvè nè Timote ðikima pele kasi ne nye wune. ²⁰ Sendi, yo ne nje *Krist yi Njambiyè ðikima tonje meyasi hene te yi nye ðikima kpo ké. Dete sendi, wuse kwáj ndi ne nje wene yi lepo nye Njambiyè nde: <J, *amen> yi nye ne Njambiyè luksa. ²¹ Sendi, yo Njambiyè ne nguru wene kele ndi, sine wune kén mbombu ðiyõ ne ngbingim ke jonjgwe te yi wuse ðiyè sangwate sine ße Krist ké. Yo ndi sendi nye ðake wuse ke njoka botu ße meneti maka, kwá nye wuse Kimõ Sisiñ ke yotu. ²² Njambiyè kwetima sendi wuse yiña yo ne. Yo te, yo Kimõ Sisiñ. Ma yi tedye wuse nde, a ta nye wuse kimõ meyasi hene, e nye kande pa nye wuse Kimõ Sisiñ te ke metemo nda yi mumõ kande nye ndotukwe yi ladye ne ngoloko ké. ²³ Ma mi ke lepo ke mbombu Njambiyè, a ke duwe jonjgwe dyembe kimõ duwate. Nge ße nde, kumõ muka mi ti pa kè se weri ke Kõrèjnt na, yo keto mi yeti ke kwadye nde, wune ßèki ne menjangwe ke temo na. ²⁴ Yeti nde, wuse ke kwadye tedye wune yiña yasi ne nganj ke nje tikina temo te yi wune tike ke yi Yesus Krist ké na. Yasi wete, wuse ke kpalo kelo say sine wune, né wune nje ße ne mesosa, keto ke tikina temo te yi wune tike ke yene ké, wuse ke duwe nde, wune ke sumõ kol ðiyõ ne ngbingim ke no mbombu.

2

¹ Dete, mi ne nguru wombe pesima nde, yo yeti kimote nde, mi yõkwe ne koko ké weri ne ngambi ke temo na, ² keto nge mi nye wune ngambi ke temo, nda má nje nye sendi mi mesosa ko? Mo te yi mi nya nye ngambi ke temo dete ko yakama nje nye sendi mi mesosa? ³ Nge ße nde, mi ketima mekana dete kenje wune, yo nde, mi nje ße ne ngambi wule ndi ke kiya botu ßete ße ðiyama nye mi mesosa ke temo ke ngimo te yi mi ta dyá weri ké. Mi ketima dete ne bibina temo ne wune hene nde, kome mi ße ne mesosa ké, wune sendi ne mesosa. ⁴ Mi ketima mekana mete kenje wune ke moy nyangwe mebone, temo mbe ke jaða,

mi ketima ne misidyè ke misi. Mi ti kete dete yi nye ne wune ngambi ke temo na. Yo né wune duwe nde, mi ke kwadye wune kwá to te.

⁵ Nge ße nde, mbaña ke njoka yun kelma yasi te yi nya jakoso ngambi dete ke temo, a ti kél ne mi na, yasi wete, a kél ne wune hene. Ma he páñ lepo nde, yeti wune hene na, me nje ße nde, mi ðekidyá lepi. ⁶ Sulõ bomõ ke njoka yun bamama ne nye, ma yakama dete. ⁷ Ma ndana, wune kpál tiko nye ne ngwete ke beya yasi te yi nye kelma ké, nye nye deti ke temo, kambo yiña nyangwe menjangwe me nje ngangile temo ne. ⁸ Dete, mi ke kite wune nde, wune pési nde, wune ta tedye nye mekwadya mete yi wune ndi no gbate sungwe ne nye ké. ⁹ Mi ketima sendi mekana mete kenje wune yi ßoße ne wune, né mi ßej, ho wune ke wokuna ne mi ke meyasi hene. ¹⁰ Ma nge wune tike mumõ ne ngwete ke beya yasi te yi nye kelma ké, mi sendi tikima nye ne ngwete. Ke ße mi, nge ße nde, mo te kelma yiña beya yasi sungwe ne mi, mi má tiko nye ne ngwete keto yun ke mbombu *Krist, ¹¹ keto nge wuse ti tike nye ne ngwete na, *Satan ta kwá ne nje te yite yi sebile ne wuse. Ma wuse yeti ke ndekima beya metake mene ne mbet na. ¹² Mi temma kumõ Turuwas yi kè lepo Kimõ Tom ke kasi Krist mate. Mi kumma dolo nde, Nyangwe Kumande sima ßete nje nye mi yi kelo nye mesay. ¹³ Ko dete, temo mbe ti ße ne te na, keto mi ti dole mañ mbe Tit na. Yori yi mi janama ne botu ße Njambiyè kwá kè Maseduwan ké.

Kasi jonja mbon

¹⁴ Wosoko ne Njambiyè! A ke kendo ne wuse menjimo hene, keto sine ße *Krist sangwate. Krist sima namõ wuse, wuse me wokuna ne nye. Njambiyè ke kendo ne wuse ke membey hene yi tedye nde, Krist sima lañsa meyasi hene. A ke tomo wuse kenje ke mbej hene, né wuse kè pel Kimõ Tom ke kasi Krist, né bomõ duwe nye. Pelnã Kimõ Tom te nda lobinda te yi lapidyã kè no ke membey hene ké. ¹⁵ Wuse gbate nda lobinda te yi nye Njambiyè mesosa, keto wuse ke lepo melepi mene ke kasi Krist nye bomõ. Wuse ke lepo nye botu ßete ße ma ju, ko nye ßaka ße ke yambule ßaka. ¹⁶ Ke yi botu ßete, melepi me Njambiyè te yi wuse lepe ké nda beya metul yi ke kelo nde, ßo gwákì ßone. Ma ke yi ßari, yo nda kimõ metul yi ke kelo nde, ßo ßèki ne jonjgwe te yi kpo ne kpo. Ma ke yinõri, nda yakama kelo njel mesay te yite ko? ¹⁷ Ma wuse yeti nda ßaña ßudya bomõ ße lepe melepi me Njambiyè yi sombo ne moni ne menje hene nda yi ßaña botu ße

dʻyangwa meyasi diki kelo ké na. Wuse lépi su melepi mé Njambiye ne kimo temo, lepo ne deti te yene, duwe sendi nde, a ta diye wuse nemeno, keto sine be Krist sangwate.

3

¹ Ma yite yi mi lepima ké, 'wune ke take ka nde, wuse ne nguru wusu ke kwadye lepo nde, wuse yana? 'Wune ke take ka nde, wuse ke diye yiya mekana yi lepe nde, wuse kpara botu be tomun be Yesus, né wuse ké tedye wune? Ho nde, wuse ke diye yiya mekana dete ke mebo mun, né wuse ké tedye banja bomo nda yi banja diki kelo ké? ² Yo gba wune be mekana musu yi *Krist ketima gba ke moy metemo musu ké. Bomo hene yakama beje duwe yo, tolo sendi yo. ³ Yo ke bejina ne sansarj nde, wune mekana mete yi Krist ketima ne nje mesay mete yi wuse kelma ké. A ti kete yo ne meyasi me ketina mekana na, yasi wete, a ketima yo ne nje Sisij Njambiye te e ne jon ko. A ti kete yo ke mepel metari mete yi Njambiye ketinama kete ne mbombu ké na, yasi wete, a ketima yo ke moy metemo mun. ⁴ Wuse lépi dete, keto wuse ke tiko temo su hene ke yi Njambiye, mo te e tomma wuse ko. Wuse tiki temo dete ne nye ne nje Krist. ⁵ Yeti nde, wuse ne yiya dʻyano te yi wuse yakama take yi kelo ne yiya yasi ne nguru wusu na. Yo nde, nge be nde, he yakama kelo yiya yasi, yo Njambiye nye wuse deti te. ⁶ Yo nye nye wuse deti nde, wuse béki botu be mesay bene, né wuse lepi kasi jonja mbon ke nye bomo. Mbon te ti wula ke mebonnga né ke meyasi mete yi diye ketimate ke moy membonnga te ké na. Yasi wete, yo wula ke yi Kimo Sisij, keto membonnga mete yi bo ketima ne mbombu ké woku ndi mumo woko. Ma Kimo Sisij kpál kelo nde, a béki ne jonj.

⁷ Ma membonnga me Njambiye ba ketinate ne mbombu ke mepel metari. Yo kpalma nje nye mumo ndi soj. Ko dete, kwandya membonnga mete tedya meluksa me Njambiye. 'Meluksa mete ti bejna ka ke mbombu Moyisi ne pay pay na? 'Yo ti kele ka nde, Bono be Isarayel ti sengila mbombu wene na? Ma pay pay meluksa menori ti kike na. ⁸ Nge be nde, mesay me kwandya membonnga maka tedya meluksa me Njambiye, 'sungwa ne mesay mete yi Kimo Sisij kele ké? 'Meluksa me Njambiye yi Kimo Sisij ta tedye ké kina be nyangwete kwá yiri na? ⁹ Ma membonnga kelma nde, Njambiye josa bomo. Yo ke tedye wuse nde, Njambiye ne meluksa. Nge be nde, membonnga tedya dete, 'sungwa ne mesay mete yi jonja mbon kele, né wuse be ne ngben

ke mbombu Njambiye ké? 'Yo kina tedye wuse nde, meluksa mete yite kwá yi mesay me membonnga na? ¹⁰ Ma nge be nde, yasi te yi ba kwey ne meluksa ké yeti se muka ne meluksa mete na, yo keto yiya yasi te yi ne meluksa kwá yite ké me kete. ¹¹ Nge be nde, yasi te yi ti kike ké ba ne meluksa, 'sungwa ne yasi te yi ta bone ké? 'Yeti meluksa mete yite kwá yiri na?

¹² Dete, wuse ke lepina ne gbas gbas nye wune kine sodye yana na, keto wuse ne bibina temo ke meyasi menori duwe nde, yo gbakasi. ¹³ Ne mbombu, Moyisi petima mbombu ne ne yiya lambó kambó Bono be Isarayel me nje sengile beje nda yi pay pay meluksa mete siye no ké. Ma wuse yeti ke kelo nda nye na. ¹⁴ Yasi wete, kwey Bono be Isarayel sima dimbidye dʻyano dʻyan. Kumo muka bo ndi dete. Yo nde, kome bo tole mekana me njombu mbon ké, bo yeti ke biye to te na, deke nda kiya lambó te ndi ke peto misi man, yo ti pa duwe na. Yo disi duwe ndi kome mumo tike temo ke yi *Krist. ¹⁵ Gbate, kumo muka menggimo hene te yi bo tole mekana mete yi Moyisi ketima ké ke mbombu bomo deke nda yiya yasi ke peto dʻyano dʻyan nda yi mumo pete mbombu ne ne yiya lambó ké. ¹⁶ Yasi wete, yo ndi kome mumo yensa temo tiko ke yi Nyangwe Kumande, yo komete yi lambó te yi pete misi mene ké duwe. ¹⁷ Yo nde, Nyangwe Kumande, nye Sisij. Ma ke mbey kome Sisij Nyangwe Kumande diye ké, diyo bala yeti na, mumo me ne te. ¹⁸ Wuse hene be tike temo ke yi Nyangwe Kumande baka, lambó te yeti ke peto se mbombu su na. Wuse me ke beje su pay pay meluksa me Nyangwe Kumande ne ngelele. Wuse ke punje sendi kiya meluksa mete yi wuse sengile ké nda yi mojoli punje ne mbombu mo te e beje yo ko. Kome wuse kele dete ké, Njambiye ke ké mbombu yi senjo wuse, né wuse nje bojna ne yasi te yi wuse sengile ké kwá to te. Njambiye ke senjo wuse dete, kelo nde, wuse béki ne meluksa mete kwá to te ké no mbombu. Mesay mete yi Nyangwe Kumande kele ke metemo musu ne nje Kimo Sisij ké, yori.

4

Kasi mebone nè kasi meluksa

¹ Dete, Njambiye kanja mesay mete nye wuse, keto a ke gwe ngwete wusu. Yori wuse yeti ke teko na. ² Wuse yeti ke nye bo ke kelna mekele sodyate yi yakama nye mumo njon na. Wuse yeti ke kelo yasi ne likisi, ho lepo melepi me Njambiye ne ja ke moyte na. Yasi wete, wuse ke kpalo tedye su melepi mete yi lepe gbakasi ké ne gbas gbas. Ke yite wuse ke lepo

ke mbombu Njambiye nde, wuse ke nje. Dete, mumo hene yakama nembε ke temo ne, simande wuse lēpi gbakasi. ³ Kumo ndana banja bomo yeti ke biye to Kimō Tom te yi wuse pele nye bomo ké na, dete nda yiŋa lambō sima peto misi man. Ma yo bēŋa ndi botu βete βe ke yambile βaka, ⁴ botu βete βe yeti ke tiko temo ke Njambiye βaka, keto *Njambiye te ε name meneti maka ke ngimo te yoko ko sima dimbidiye dyanō dyan, ma βo nje βeŋe mejasi mete yi Kimō Tom paniye ké. Mejasi mete, yo pay pay meluksa me *Krist. Teri Njambiye ke βeŋa ke yotu Krist. ⁵ Yo nde, wuse yeti ke pele yiŋa yasi ke kasi su ne nguru wusu na. Yasi wete, yo kasi Yesus Krist te Nyangwe Kumande yi wuse pele. Wuse ke lepō nde, wuse su botu βe mesay bun keto Yesus. ⁶ Yo sendi nde, Njambiye lepima ne mbombu nde: «Mejasi pān ke moy yitil.» Yo ndi Njambiye te paniye mejasi ke moy metemo musu, né wuse senjile duwe meluksa menε yi pane ne pay pay ke mbombu Krist ké.

⁷ Ma kpaasa yasi ke, wuse ke bakidiye yo ke embe mete yi βo kele ne yeko ké. Membe mete, yo meyotu musu, né bomo duwe nde, nyangwe deti wūla ke yi Njambiye, yeti ke yi bomo na. ⁸ Bomo ke gbaβite nate wuse menje menje. Ma ko dete, βo tí kōko wuse kōko ne mbol na. Yasi kwanma wuse, ma ko dete, wuse yeti ke lepō nde, yusu siyama na. ⁹ Bo ke bando wuse, ma ko dete, Njambiye yeti ke li wuse na. Bo ke βubile wuse ne meneti ké nō, ma ko dete, βo yeti ke girise wuse na. ¹⁰ Ke mebone mete yi wuse sangwa nō ké, wuse ke βeŋe soŋ Yesus mengimo hene ke yotu su, né bomo βeŋ sendi nde, Yesus ne joŋ ke joŋgwe te yi wuse joŋna nō ké. ¹¹ Yo nde, ke ndingele joŋgwe dyanu hene sine βe soŋ kol wete keto Yesus, né bomo βeŋ sendi joŋgwe Yesus ke meyotu musu ko nde, yo ta gwe nemeno. ¹² Ma ke βe soŋ, say te yi nye kele ké, a kél ke gba yotu su. Ma ke βe joŋgwe, say te yi nye kele ké, a kél ke gba yotu yun. ¹³ Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: «Mi tikima temo ke yene, dete, ε mi pele Kimō Tom.» Ma wuse sendi ne kiyā temo te yi kelo dete, yori yi wuse tike temo ke yene, pele sendi Kimō Tom ke. ¹⁴ Wuse ke duwe nde, yoko ε womiya Nyangwe Kumande Yesus ko ta womiye sendi wuse, keto sine βe Yesus sangwate. A ta kelo nde, sine wune hene tēma ke mbombu wene. ¹⁵ Dete, wuse sāngwangwe ne meyasi menōri hene keto yun, né ngikwa te yi Njambiye kele ne bomo ké buy buyo. Dete, botu βete βe nye kele ngikwa ne βo βaka ta buyo buyo sendi, o βēŋa, nyena wosoko nē luksa ne ta nje buyo sendi buyo.

¹⁶ Yo keto te yite yi wuse yeti ke tēko ké. Ko nde, meyotu musu me ke dugbo tetek teteki, metu hene Njambiye ke kpalo nye wuse joŋja deti ke temo ké nō mbombu. ¹⁷ Yo nde, mebone mete yi wuse sangwa nō ndana ké tí kiko na, yo dēke ne mbet. Ma mebone mete ke kpalo kelo nde, wuse ta nje βe ne nyangwe meluksa kwā to te. Meluksa mete ta diyo kpo ne kpo. ¹⁸ Yo nde, yasi te yi wuse sā ké yeti yasi te yi mumo βeŋe ké na. Yasi wete, wuse sāŋ yike yi mumo yeti ke βeŋe ndana ké, keto meyasi mete yi mumo βeŋe ndana ké ti diy kikwe na, ma ndi yike yi nye ti βēŋa ké diye kpo ne kpo.

5

Meyotu musu nda bala

¹ Yo nde, wuse ke duwe nde, nge bala te yi wuse diye kete ke meneti maka ké si lekwe, wuse ne wete tu ke dyoβo ε ta diyo kpo ne kpo. Yo Njambiye sume yo, yeti bomo na. ² Ma ndana wuse ke njimo ke moy bala te yike, keto temo su ne pepepe nde, Njambiye βūsukwe bala te ne joŋja tu dyanu yi ke dyoβo ké nda yi mumo βu ne wete lambō leŋe ke to te mbanja ké. ³ Wuse kwāfyikwe nde, yo kēlnangwe dete piŋo te yi wuse ndi ne joŋ ne yotu su nda yi mumo βe ne lambō ke yotu ké. Yeti nde, pa gwe tiko yotu te yike nda yi mumo diye nō sokerε ké na. ⁴ Keto piŋo te yi wuse ndi ke bala te yike ké, wuse ndi ke njimo, yasi ke kwā wuse. Wuse ti lēpi nde, Njambiye sōŋa yotu te yike tiko wuse sokerε na. Yasi wete, a dōkidya mbanja joŋja yotu ke to te yoko, né yotu te mbete ε diye kpo ne kpo ko si men njombu te ε gwe ko. ⁵ Ma yo Njambiye ne nguru wene kombile nde, wuse ta βe ne joŋja teri te yite. Yo nye kande nye sendi wuse Kimō Siŋ nda yi mumo kande nye ne ndotukwe yi lafiye ne nyena ngoloko ké. ⁶ Dete, wuse ke tiko su temo ne ngbike kete metu hene, ko dete, wuse ke duwe nde, piŋo te yi wuse ndi ne yotu te yike ké, wuse si londunate ne Nyangwe Kumande. ⁷ Yite nde, yo tikina temo te yi wuse nō ke yi Njambiye ké kende ne wuse ndana, yeti meyasi mete yi wuse βeŋe ké na. ⁸ Wuse ke tiko su temo gbate dete. Wuse lāŋ βeŋe kimote nde, wuse fiki yotu te yike kwā ké diyo sine βe Nyangwe Kumande. ⁹ Ma ko nde, wuse kēn mbombu ndana joŋna ne yotu te yike, ko nde, wuse kwāŋ tiko yo, siya yasi te yi wuse jeke goro, yo nde, wuse kēl ndi yasi te yi ta nye nye mesosa. ¹⁰ Yo nde, wuse hene ta nje teme wete yeso, yeŋsa lapi ke mbombu josi *Krist, na nye mumo hene sol βeŋgwe βo mesay mete yi nye kelma ke joŋgwe dyanu ké, ho a kelma mesay kimote ho βeyate.

*Njambiyε ke jaŋgwe**njoka su sine bo*

¹¹ Ma wuse ke duwe kambina Nyangwe Kumande, dete wuse ke s̄a nde, bom̄o j̄aya nde, yasi te yi wuse lepe k̄ε, gbakasi. Njambiyε ke kombile duwe wuse ne lonḡo lonḡo. Mi t̄aka gba nde, ke moy metemo mun, wune ke nembε kombile duwe sendi wuse. ¹² Wuse yeti ke kwadyε basidyε tedye nye wune nde, wuse ne nguru wusu kpasa botu be tomun be Yesus na. Ma yasi wete, wuse kw̄adyikwe tedye wune kimo nje te yi wune yakama lukse ne yotu yun keto su, n̄ε wune duwe nda yi wune yakama yeŋsa ne lepi nye botu bete be lukse yotu yan ke meyasi mete yi beŋna ndi ke misi kine beŋe yasi te yi diyε ke moy temo k̄ε. ¹³ Ma nge be nde, wuse ke kelo yasi kw̄a to te, yo b̄εŋa wuse sine be Njambiyε. Yasi wete, nge be nde, wuse ke kelo yasi teteki, yo yi kame ne wune. ¹⁴ Yo nde, wuse ke duwe gba nde, *Krist ke kwadyε wuse budyate. Mekwadya mete ke pus̄o wuse nde, wuse k̄el mesay musu dete, keto wuse beŋma duwe su nde, yo ndi nye nyepo gw̄a ke numbu bom̄o hene, yite nde, yo bom̄o hene gwe. ¹⁵ A gw̄a ke numbu bom̄o hene, n̄ε botu bete be nye nya bo jonja jonḡwe baka me nje k̄ε mbombu kelo meyasi nda yi bo ne nguru wan ḡore k̄ε, n̄ε bo nje jonja kelo meyasi mete yi ta nye nye mesosa, keto a s̄ombu s̄on keto yan. Njambiyε nj̄a womiye nye ȳi jonḡwe ne bo. ¹⁶ Ma dete, wuse yeti ke b̄u su se wete mumo ndana ne d̄yano te yi botu be meneti maka na. Nge be nde, wuse boŋma Krist kwey ne nje te yite, ma yo yeti se ndana dete na. ¹⁷ Yo nde, nge mumo diyε sangwate bene Krist, a me jonja yasi te yi Njambiyε kusuma. Njombu meyasi sima kw̄a, wune b̄εŋa, meyasi hene me jonjate. ¹⁸ Yin̄ori hene mekele me Njambiyε. A jaŋgwa njoka su sine bo ne nje Krist. A nj̄a nye sendi wuse say boŋna bom̄o kenje ke yene, na jaŋgwe njoka yan bene bo. ¹⁹ Yasi te yi wuse kwadyε lepo k̄ε, yo nde: Njambiyε bene Krist b̄a sangwate ȳi jaŋgwe ne njoka botu be meneti maka bene nye Njambiyε ne nguru wene. A t̄i ba se beya meyasi mete yi bom̄o d̄ikima kelo k̄ε na. A kpalma nje kanje tom ne nye wuse, n̄ε wuse k̄ε lepi nye bom̄o nda yi nye jaŋgwe ne njoka ne bene bo k̄ε. ²⁰ Dete, wuse su botu be tomun be Krist. Wuse k̄el mesay mete yi lepina ke numbu ne ne deti te yi nye nye wuse k̄ε. Deke nda Njambiyε ke kw̄a ne wuse ȳi kenje ne tomun te nye bom̄o ȳi nambe ne meto man. Dete, wuse ke ngweta ne wune ne deti te yi Krist nde: Tiso, wune t̄iki, n̄ε Njambiyε jaŋgwe njoka ne w̄ine bo. ²¹ Ma Krist, mo te ε t̄i

be ne mon̄o mbulma mebeyo ke yotu ne ko, Njambiyε kpalma nje kelo nde, a b̄εki mebeyo keto su, na nje kw̄a ne nje te yite ȳi pes̄o nde, wuse me ne ngben̄ ke mbombu wene, keto sine be Krist sangwate.

6

¹ Ma wuse be kele mesay ndana sine be Njambiyε baka, wuse ke ngweta ne wune nde: Tiso, nda yi Njambiyε ma kelo ngikwa ne wune k̄ε, wune t̄i kel nde, ngikwa te gw̄aki mesenge kine kelo yaŋa ke jonḡwe d̄yun na. ² Ke yite Njambiyε lepima nde: <Kome ngimo te yi yakama nde, mi k̄el kimo yasi ne bom̄o k̄ε ma d̄ya, ε mi kele nda yi we diyama k̄ε. Ke yeso te yi yakama nde, mi jonḡwe bom̄o k̄ε ma d̄ya, ε mi kame we.> Ma gba kimo ngimo te yi Njambiyε kwadyε kelo ngikwa ne bom̄o k̄ε, yoke ndana. Dyobo te yi Njambiyε kwadyε jonḡwe bom̄o k̄ε, yoke.

*Mo mesay me Njambiyε**jonḡangwe nan?*

³ Wuse yeti ke kwadyε kelo yiŋa yaŋa wete ne wete yi yakama njangwe wete mumo jatidyε nye ke beya nje na, kamba bom̄o me nje lepina beyate sunḡwe ne mesay musu. ⁴ Ma yasi wete, wuse ke tedye nye bom̄o ke meyasi hene nde, wuse botu be mesay be Njambiyε ne nje nyangwe tin̄ te yi wuse be no, ko ke moy mebone, ko nde, meyasi hene ke bano wuse, ko nde, temo su lekwe ne ges ges ke yiŋa beya yasi te yi monde wuse k̄ε. ⁵ Ko nde, bo ke njuro wuse, bo ke nye wuse ke jobo k̄ε no, ko nde, bom̄o ke ngbo l̄y d̄yambi sunḡwe ne wuse, ko beko nde, wuse ke gwe mesay, ko nde, ke yiŋa menḡimo wuse yeti ke ya na, wuse yeti ke d̄yena na, ke yin̄ori hene wuse ndi ke tedye nde, wuse botu be mesay be Njambiyε. ⁶ Ke jonḡwe d̄yusu, metake musu ne ngben̄. Wuse ke duwe meyasi. Wuse ne temo te yi gbisina bes̄o. Wuse ne temo te yi ngikwa. Wuse k̄el yasi ne deti te yi Kim̄o Sisiŋ. Sendi, mekwadya mete yi wuse no k̄ε kine likisi ke moyte na. He k̄el ndi sendi dete ȳi tedye bom̄o nde, wuse botu be mesay be Njambiyε. ⁷ Wuse ke pele Kim̄o Tom te yi lepe gbakasi k̄ε nye bom̄o. Njambiyε ke nye wuse deti ne. Yo sendi dete yi wuse tedye nde, wuse gbate botu be mesay bene. Wuse ke jonja kelo yasi ne ngben̄ ke mbombu wene. Yo nda mejole me d̄yambi mete yi mumo biye ke mbam bo, biye yiŋa ke bo gare ȳi l̄y ne d̄yambi ne bependo bene, ko bo p̄undu ne nje no. ⁸ Ko nde, bom̄o l̄ksa wuse, ko bo ȳelkwe wuse, ko bo l̄epinangwe beyate ne wuse ko kimote, ko bo b̄oŋ wuse nda botu be ja, ase nde, wuse l̄epi ndi gbakasi,

wuse kél ndi su meyasi hene yi tedye nde, wuse botu be mesay be Njambiyé. ⁹ Ko nde, baŋa bomó yeti ke woko yasi te yi wuse kele ké na, ase nde, baŋa ke kombine duwe wuse kumó njena, ko nde, wuse nda botu bete be ke gwe gwakó, ma wuse ndi baka ne jon. Ko nde, bo ke tedye wuse mebone, ma bo yeti ke wo wuse na. Ke yite hene wuse ndi ke tedye nde, wuse botu be mesay be Njambiyé. ¹⁰ Ko nde, bo ke nye wuse ngambi ke temó, wuse su ne mesosa ngimó hene. Ko nde, wuse bukate, wuse ke kelo nde, bomó budyate tóndu ne kimó meyasi mete yi Njambiyé nye mumó ké. Ko nde, wuse kine yaŋa, wuse su ne meyasi hene. Yinóri hene, yo yi tedye bomó nde, wuse botu be mesay be Njambiyé.

¹¹ Wune botu be Kórejt, wuse lepima meyasi ne gbas gbas nye wune, bute sendi metemó musu nye wune. ¹² Wuse ti kwadye wune mbet te na, ma yo wune ke kpalo díyo kine kwadye wuse dete na. ¹³ Mi ke lepina ndana nye wune nda mi lepinaŋwe nye bonó bembé. Yo nde, wune kél ne mi nda yi mi kelma sendi ne wune ké, yite nde, wune búta metemó mun nye wuse.

Wuse bákaŋwe ne beya yasi

¹⁴ Wune ti gham kol kelo yiŋa yasi wete wune botu bete be yeti ke tiko temó ke yi Njambiyé na. 'Ma yasi te yi ne ngben ké yakama díyo ka bene kotu yasi? 'Ho nde, mejasi bene yitil yakama díyo ka ke mbe yete? ¹⁵ *Krist bene *Satan yakama be ka ngin wete? Yasi te nda ke njoka mó te é tike temó ke yi Njambiyé nè yoko é yeti ke tiko temó ke yene kó? ¹⁶ Sendi, mbon te nda ke njoka mbanjo Njambiyé nè meyasi mete yi bomó kane tiko Njambiyé ké? Yo nde, meyotu musu, yo mbanjo Njambiyé te é ne jon kó. Yo dete nda yi Njambiyé lepima nde: <Mi ta díyo jonŋa ke njoka yan. Mi ta be Njambiyé wan, bo má be kando dyembé.> ¹⁷ Yori Baba Mboko te é ne ngungudye hene kó lepe nye botu bene nde: <Wune jisa duwe ke njoka yan. Wune bákaŋwe ne bo. Wune ti kpoka yasi te yi mi kidye nde, wune ti kpoka ké na. Dete, mi ta bu wune ne mesosa. ¹⁸ Nge wune kele dete, mi má be Saŋgwe wun, wune má nje be bonó bembé, bonó bembam nè bonó boma. Yo Baba Mboko te é ne deti hene kó lepe dete.>

7

¹ Wune njon, soŋ temó mbe, nda yi Njambiyé kpoma nde, a ta kelo ne wuse dete ké, wuse púpudya meyotu musu tiko mekele me memi hene, pupudye sendi metemó musu tiko beya metake. He kên kendo mbombu ne nje te yite yi tembidyé

meyotu musu kiyó ke menje hene nè kam-bina Njambiyé.

Pol ke wedye temó bekriten

Be Kórejt

² Wune búta metemó mun nye wuse. Wuse ti kele yiŋa beya yasi sungwe ko ne mumó wete ne wete na. Wuse ti bekidye ko mumó wete ne wete ke yiŋa menje na. Wuse ti kele yiŋa yasi, né wuse díku nó ke yotu mbanjo mumó na. ³ Mi ti lépi dete yi pesó nde, wune balma lepi na. Yo ndi nda yi mi lepima ndana nye wune nde: «Wuse ke kwadye wune budyate. Ko soŋ ko jonŋwe, kine yaŋa yakama baŋe wuse na. ⁴ Mi ke lepina nye wune ne nyangwe bíbina temó. Mi ke lukse yotu mbe ndana budyate keto yun. Temó mbe me ne piyem. Ke mebone hene te yi wuse saŋgwa nó ké, mi ne mesosa kwá to te. ⁵ Ma kande yi wuse ma dyáŋ nó ke Maseduwan, ko yotu su ti be ne te na. Wuse kpalma saŋgwa ne kwaló mebone wete wete. Ke membundo, he saŋgwama ne dyambi, ma ke moyte, temó ne habubu. ⁶ Yasi wete, Njambiyé te é nye mumó jonja deti ke temó kome yotu ne si tško ké njá nye wuse deti ne nje dyangwe Tit. ⁷ Ma yeti ndi keto dyangwe ne siye na. Yo sendi kome nye yekidya nda yi wune nya nye deti ke temó ké. A lepima nde, temó yun deke ne pepepe, né wune beŋ mi. Sendi, wune ne misidyé ke misi ke beya yasi te yi kelnama ke njoka yun ké. A lepima sendi nde, wune nedó te yi kama keto mbe. Meyasi menóri hene kelma nde, mi béki ne nyangwe mesosa kwá yi mbombu. ⁸ Mi duwá nde, mekana mete yi mi kenja wune ké nya wune ngambi ke temó. Mi yeti ke wo yotu kete na, ko nde, ke yiŋa ngimó wari mi díkima wo yotu gbate kome mi beŋma nde, mi nya wune ngambi ke temó ké. Ngambi te beŋnama ndi ke monó ngimó te yite. ⁹ Ma ndana mi ne mesosa, yeti keto mi nya wune ngambi ke temó na, yo keto wune wóku ngambi te, keto wune njá nje duwe beya mekele mun, é wune nje yeŋsa temó tiko yo. Yo njel ngambi te yite yi Njambiyé kwadye ké. Dete, wuse ti kele yiŋa beya yasi ne wune ke mekana mete yi wuse kenja wune ké na. ¹⁰ Yo nde, ngambi te yi Njambiyé kwadye ké kél nde, mumó yeŋsaŋgwe temó, ó béŋa, Njambiyé jonŋwa nye. Mumó ti yaka wo yotu ke ngambi te yite na. Ma ngambi te yi mumó woke nda yi botu be meneti maka díki woko ké wo mumó. ¹¹ Ma wune béŋa nyangwe mesay mete yi ngambi te yi Njambiyé kwadye kelma ne wune ké. Wune béŋa ndi kwaló kimó temó te yi wune njá kelo ne meyasi ndana ké. Dete, wune ke tedye ndana nde, wune kine yaŋa

ke moy lepi te na. Wune ke tedya sendi nde, wune ne nguru wun ke ndeye yotu yun ke beya yasi te yi kelnama ke njoka yun ké. Wune ke kamba Njambiyé. Sendi, temo yun deke ne pepere, né wune bej mi. Wune bêja sendi nda yi wune ke nye sosu ndana budyate yi kelo yasi te yi Njambiyé kwadyé ké. Sendi, wune jɔsuma, bama ne mo te ε kelma beya yasi te ko. Wune tedya ke menje hene nde, metemo mun me pupunate ke lepi te. ¹² Ma nge be nde, mi ketima mekana dte kenje wune, yeti keto mo te ε kelma beya yasi te, ho keto mo te yi nye kelma beya yasi te sungwe ne nye ko na. Mi ketima yo kenje wune, né wune ne nguru wun bej ke mbombu Njambiyé nde, wune ne kimo temo gbate sungwe ne wuse. ¹³ Dete, yo nja nje nye wuse jonja deti. Ma yeti ndi yite siye na. Wuse nja sosa sendi kwā to te kome wuse bejma nde, Tit ne mesosa, keto wune hene nya nye deti ke temo. ¹⁴ Nge be nde, mi luksa yotu mbe ke mbombu wene keto yun ke kimo yasi te yi mi lepima nye nye ke kasi yun ké, yo ti nye mi njon na, keto a bejma nde, yasi te yi mi lepima nye nye ke kasi yun ké bā ndi sendi gbakasi nda meyasi mete yi wuse dikima lepo nye wune menjimo hene ké. ¹⁵ Yo sendi nde, kome nye take nda yi wune hene wokuna ne nye, nda yi wune bejma ne nye kimote, kamba nye ne nyangwe jese, a ke nje kwadye wune kwā yi mbombu kome nye take meyasi menori ké. ¹⁶ Mi ke sosa budyate, keto ke meyasi hene mi ne bibina temo ne wune.

8

Menjite ke kasi kelna ngya

¹ Wune njon, wuse ke kwadye nde, wune dukwe nyangwe ngikwa te yi Njambiyé kelma ne menjon me botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist ke Maseduwan ké. ² Njambiyé jayma nde, bo sângwangwe ne budya mebone yi bohe ne bo. Ma ko dte, bo bā ne mesosa kwā to te ke moy nyangwe mebuko mete yi bo jonnama kete ké. Yasi wete, yo kpalma kelo nde, bo bêki ne kabi budyate. ³ Bo nya bengwe deti yan. Mi bejma duwe nde, bo nya pake kwā yite. Bo ne nguru wan nye ne kimo temo kine malo bo malo na. ⁴ Bo ngwetama budyate ne wuse nde, tiso, wuse jâya nde, bo nyêki sendi bo bene beso ndemo meyasi yi kame ne botu be Njambiyé be diyé ke Yerusalem baka. ⁵ Bo kelma kwā yasi te yi wuse dikima take ké. Yo nde, bo ne nguru wan kandima pa bu yotu nye Nyangwe Kumande, bu sendi yotu nye wuse nda Njambiyé kwadya ké. ⁶ Dete, ε wuse lepe nye Tit nde, tiso, a

yôkwe kè weri kè sidye mesay me ndemna moni te yi nye kandima ke njoka yun ké. ⁷ Wune me tondunate ne mekombila ke menje hene, ke nje tikina temo ke yi Krist, ke nje lepina melepi me Njambiyé, ke nje duwā meyasi, ke nje kelna meyasi ne kimo temo, nje bu ke nje mekwadya mete yi wune kwadye ne wuse ké. Ma nda wune me tondunate ne mekombila dte ké, wune nyêki sendi meyasi dte budye ke mesay me ndemna moni te yike. ⁸ Yike yi mi lepe ké, mi yeti ke nye wune kol ke ngij na. Yo nde, mi bejma nda yi beso nya ne kimo temo ké, yori yi mi lepe nde, wune kél sendi dte, né mi bej nda yi wune kwadye sendi ne beso gbate ké. ⁹ Keto wune ke duwe nyangwe ngikwa te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kelma ne wuse ké. Yo nye diyé ne meyasi hene. Ma ko dte, a kpalma jaye be buka mumo keto yun. A jayma teri te yite, né Njambiyé nje tonje wune ne mekombila ke menje hene ne nje te yite. ¹⁰ Yike yi mi lepe ké, mi lépi yasi te yi mi take ke kasi te, keto nge wune kele dte, yo ta kame wune ne nguru wun. Mi nde, bosa botu bete be kwadya kelo yo ke sew te yoru baka 'ti be wune na? 'Wune ti si kande yo ke sew te ete na? ¹¹ Ma nda yi wune kandima yo kwey ne kimo temo ké, wune sidyikwe sendi yo ndana ne kimo temo dte bengwe deti yun. ¹² Keto nge wuse nye Njambiyé yasi ne kimo temo, a ke jaye yo ne mesosa bengwe ndi buyo yasi te yi wuse no ké. Ma nge be nde, wuse kine yan na, Njambiyé ti diyé sendi yan ke mebo musu na. ¹³ Mi ti sâj nde, wune kpâl buko keto nyena beso meyasi yi wedye ne metemo man na. Yasi wete, mi gôru nde, baka bêki ne meyasi nda beso. ¹⁴ Ndana wune ke nyengwe, yo ta kame botu bete be kine yan baka. Ma nge dya nde, bo ke nyengwe, wune kine yan na, diyô nyengwe te yan ta nje kame wune, né baka be ne meyasi nda beso. ¹⁵ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Mo te ε tokuma budyate ko ti be ne yan kwā to te na. Ma yoko ε tokuma ne mbet ko, yan ti bane nye na.> ¹⁶ Wuse ke nye Njambiyé wosoko, keto a nya Tit ndi kwalô nyena temo ke mesay te yi mi no sungwe ne wune ké. ¹⁷ Tit jayma yasi te yi wuse diyima nye ké, ma yo ti be ndi yite siye na. Yasi wete, a tedya nde, a ke nye temo ndana ke mesay kwā to te, dte ε nye pese ne nguru wene nde, a ta kè mate ke yun. ¹⁸ Wuse ke kenje wete man wusu bene Tit. Bomo hene ke njoka menjon me botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist baka ke lepo kasi ne kimote kè no, keto mesay mete yi nye kelma ke kasi Kimo Tom ké. ¹⁹ Ma yeti ndi yite na. Jeko kwā kwangô menjon me botu

βete βe tike temo ke yi Yesus Krist βaka tokuma sendi nye nde, sine βo kɛn, na kɛ kam wuse ke mesay me ndemna moni te. Wuse kɛl mesay mete yi lukse ne Nyangwe Kumande ne nguru wene, tedye sendi nde, wuse ke kwadye kame njon su. ²⁰ Moni te ne buyo budyate, yori yi wuse kenje βo, ma βomɔ nje lepina βeyate ne wuse ke kasi βakidya moni te. ²¹ Wuse jɛki kwadye kelo kimɔ yasi ke mbombu βomɔ, yeti ndi ke mbombu Nyangwe Kumande siye na. ²² Wuse ke dokidye sendi mbanja man wusu ke to te βaka yiβa kenje wune. Wuse dikima βobe nye ke budya menje, ε wuse βenje nde, a ke nye temo ke mesay. A ke tedye ndana dete kwa yi mbombu, keto a ne βiβina temo budyate ne wune. ²³ Ma ke βe Tit, nye kumbo wombe, sine nye ngbo kelo mesay yi kame ne wune. Ma, ke yi βeman busu yiβa βaka, yo menjon me βotu βete βe tike temo ke yi Yesus Krist βaka tome βo. Jongwɛ dyan ke nye *Krist luksa. ²⁴ Dete, wune tedya βo nde, wune ke kwadye βo, nɛ menjon me βotu βete βe tike temo ke yi Yesus Krist βaka duwe gbate nde, wuse βa ne kale te yi lukse yotu su keto yun ke mbombu yan.

9

Kasi kamna βotu βe Njambiye

¹ Ma mi ti gwe ne keto mekana kenje wune ke kasi kamna βotu βe Njambiye na. ² Yo nde, mi ke duwe kimɔ temo te yi wune no yi kame ne njon yun kɛ. Mi ke lukse yotu mβe keto te ke mbombu βotu βe Njambiye te βe diyɛ ke Maseduwan βaka. Mi lepima nye βo nde: βeman βun βe Akay ma kande kombila meyasi mete yi βo ta nye kɛ kande ke sew te yoru. Nyena temo te yi wune no ke mesay kɛ kelma nde, sulɔ βomɔ ke njoka yan ngbɛfikwe nye sendi βo ke mesay. ³ Mi ke tomo βeman busu βaka kenje wune, keto mi ke kwadye nde, wune siki komsa kelo dete, keto mi dikima lepɔ nye βanja βomɔ nde, wune ta kelo gba dete. Wune siki komsa bingiri, kambo kimɔ lepi te yi wuse dikima lepɔ ne dino dyan nye βo kɛ me nje βe gbelate. ⁴ Keto nge sine βotu βe Maseduwan βaka dya wɛri dolo nde, wune ti pa komsa na, yite hɛ ta βe ne njon ke mbombu yan, keto wuse sima lepɔ nye βo nde, wuse ne βiβina temo ne wune. ⁵ Ma nge wune ti komsa na, wune tɔka nde, yeti wune ta kpalo tika ne mapi njon te na? ⁵ Dete, ε mi βenje kimote yi lepɔ nye βeman busu βaka nde, tiso, βo kanda kwa mbombu ne mi kɛ wɛri yi kobile kasi ndemna moni te yi wune kpoma nde, wune ta nye kɛ tiko gwate, yaka no, kome mi ta dya kɛ, mi ta dolo nde, wune sima kobile meyasi hene.

Wune kɛl sendi dete, nɛ yo βenna gbate nde, wune nyɛki yo ne kimɔ temo, yeti ne j-a na.

⁶ Wune dukwe nde, mo te ε βe nyambi ne mbet ta wesidye ndi sendi ne mbet. Ma yoko ε βe budyate ko ta wesidye sendi budyate. ⁷ Mumo hene nyɛki yasi nda yi nye sima peso bingiri ke temo ne, kine menjɔngila kine malo nye malo na, keto Njambiye jaya mo te ε nye ne mesosa ke temo ko. ⁸ Njambiye ne deti te yi tonje wune ne kwalɔ mekombila hene, nɛ wune βe ne kwalɔ meyasi hene te yi ta kame wune menjimo hene, nɛ meyasi βukwe sendi ke meβo mun, wune ma βu yite yi kelo ne kwalɔ kimɔ mekele hene. ⁹ Yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mo Njambiye βutuma βo kabo sendi kimɔ meyasi nye βotu βe ngwete. A ta kɛ ndi mbombu yi kelo ngay dete kpo ne kpo.> ¹⁰ Yo Njambiye nye kwalɔ nye mo βena mbeki. Yo sendi Njambiye nye medye mete yi nye dye kɛ. Yo ndi sendi nye ta nye wune meyasi, nye mekombila kete, o βɛna, yo ma buyo kɛ no mbombu. A ta kelo sendi nde, mesay me kamna βeso te yi wune kele kɛ dɔku dɔko sendi. ¹¹ Dete, a ta tonje wune ne mekombila ke menje hene, nɛ wune nye sendi meyasi budyate ne kimɔ temo yi kame ne βeso. Komete, budya βomɔ ta nye Njambiye wosoko ke meyasi mete yi wuse βonja ke meβo mun nye βo kɛ. ¹² Yo nde, mesay me ndemna moni te yi wune kele ndana kɛ ti kame ndi βotu βe Njambiye βe diyɛ ke Yerusalem siye na. Yo ta jeko kelo nde, βomɔ budyate nyɛki Njambiye wosoko. ¹³ Mesay mete ta tedye βo nde, wune ke βengwe *Krist gbate. βo ta lukse Njambiye keto tikina temo te yi wune tike gbate ke Kimɔ Tom Krist, wokuna ne yo kɛ, o βɛna, βo ma lukse sendi Njambiye kome βo βenje nda yi wune kabiɔya ne moni yun ne kimɔ temo wune βo, kelo sendi dete sungwe ne menjon me βotu βe Njambiye hene kɛ. ¹⁴ βo ke ngweta ne Njambiye keto yun, tedye ne nje te yite nye wune nde, βo ke kwadye wune. βo ta kelo dete, keto βo ke βenje nyangwe ngikwa te yi Njambiye kelma ne wune kɛ. Ngikwa te kwanja to te. ¹⁵ Wuse nyɛki Njambiye wosoko ke yasi te yi nye nya wuse kɛ. Hɛ yakama yeko yo ne nje?

10

Pol ke kama ne mesay mene

¹ Yo mi Pol ne nguru wombe, mi ke kite wune ne te temo nɛ kimɔ temo nda yi *Krist diyɛna no kɛ. Kome mi diyɛ sine wune kɛ, ε nde, mi diy mβe ne ngulum. Ma nge mi tume kon londo ne wune kɛ, ε

nde, mi lépi ndi mbé yasi né gbas gbas nye wune. ² Ma mi ké ngweta né wune nde: Tiso, kome mi ta dya wéri ké, wune tí kel nde, mi lépinangwe dete né gbas gbas nye wune na. Keto mi pesima nde, mi ta tedye deti te yi mi nó ké yi kelo né yasi né nyan sungwe né botu bete bé lepe nde, dyanó te yi wuse jonna nó ké, yo dyanó te yi botu bé meneti maka. ³ Yo gbate nde, wuse ndi botu bé meneti. Ma yasi wete, dyanó te yi wuse lú ké yeti yi botu bé meneti maka na. ⁴ Keto mejole medyambi mete yi wuse nó ké yeti yike yi botu bé meneti maka díki lú né dyanó ké na. Yasi wete, mejole mete wúla ké yi Njambye. Yo né deti te yi yanghile nyanngwe mekotó mete yi bomó sume díyo te, kambó né dyanó ké. Wuse ké yanghile beya dyanó te yi bomó díki take né meyasi ké sonje. ⁵ Wuse ké yanghile sendi yasi hene te yi yeke to né Njambye, sa nde, bomó tí dukwe nye kimo duwate ké. Wuse ké kelo nde, metake wete wete te yi bomó yakama bé nó ké njáki nje bé nda bebala busu, né wuse bú yo ké nó ké yi Krist, né yo hene wokuna né nye. ⁶ Kome wúne njón botu bé Njambye ta tedye nde, wune mé sangwate yi wokuna né Krist ké menje hene ké ta béjna, komete, wuse ta bé nedo te yi tedye mebone nye botu bete bé yeti ké wokuna né nye ké njoka yun baka. ⁷ Wune béña yasi ké misi né gbas. Nge mbanja mumó take ké yene nde, a mé gbate mó Krist, a dúkwe ndi tu wete sendi nde, wuse sendi, wuse botu bé Krist nda nye. ⁸ Nge dya nde, mi lúksa sendi yotu mbé keto deti te yi Nyanngwe Kumande nya wuse yi kendo né wune ké, mi tí gwe njón ké yite na, keto a nyéki wuse deti te yi kame né wune, yeti yi bekidya yun na. ⁹ Mi yeti né metake mete yi nye wune dúku ké yotu ké mekana mete yi mi díki kenje wune ké na, ¹⁰ keto bó ké díki lepo nde: <Mekana mete yi Pol díki njese wuse ké né deto, yo ké sana wuse ké temo. Ma yasi wete, kome nye né nguru wene díye sine bó ké, nye tekina mumo, a tí dúkwe ndapi na.> ¹¹ Ma mó te é lepe dete ko dúkwe né sahsah nde, yasi te yi wuse lepe ké móy mekana kenje wune pinjo te yi wuse né nanj ké, wuse ta kelo meyasi ndi nda yi wuse lepima ké. Wuse ta kelo ndi dete, kome wuse ta dya ké njoka yun ké.

¹² Ma banja bomó wéri ké díki lepo né nguru wan nde, bó yanja. Wuse tí yaka lepo nde, sine bó ndi wete ho yeko to sine bó na. Yasi wete, bó yeti yan né dyanó na, keto bó béña ndi jonngwe dyan né nguru wan yi lepo nde, jonngwe dyan kimote. Bó yéki jonngwe dyan bengwe ndi jonngwe te yan né nguru wan. ¹³ Ma ké bé wuse, wuse yeti ké kwadye lukse yotu su kwá to te ké mesay mete yi kelna

ke yiña membey ké na. Yasi wete, wuse lúksa yotu su ndi ké mesay mete yi wuse kele ké móy pel meneti mete yi Njambye pesima nye wuse nde, wuse kél mesay kete ké. A pesima nde, wuse kén kelo mesay, lepo Kimo Tom ko kumo pé yun. ¹⁴ Dete, kome wuse bonja Kimo Tom *Krist kumo nó pé yun ké, wuse tí lajsa pel meneti mete yi Njambye pesima nye wuse ké ké kelo mesay womanja na. Wuse má díy kine kumo pé yun, ma ta bé nde, wuse kopuma kine kumo ké mbey te yi Njambye pesima nye wuse ké na. ¹⁵ Wuse yeti ké lukse yotu su kwá to te ké mesay mete yi banja kele ké yiña membey ké na. Yasi wete, nge tikina temo te yi wune tike ké yi Njambye ké d'oke d'oko ké nó mbombu, yite wuse yakama bé né dífina temo nde, mesay mete yi wuse kele ké njoka yun ké ta d'oko d'oko sendi kwá yi mbombu. Ma yo ta kelna ndi ké móy pel meneti mete yusu yi Njambye pesima nde, wuse kél mesay kete ké. ¹⁶ Dete, wuse yakama nje kwá tongidya ké mbombu né lepina Kimo Tom ké nó ké yiña medya lonsunate né wune kine lukse yotu su ké mesay mete yi banja kele ké pel meneti mete yan ké na. ¹⁷ Yo nde: <Mó te é kwadye lukse yotu, a lúksa yotu ndi ké yasi te yi Nyanngwe Kumande kelma ké.> ¹⁸ Keto yeti mó te é lepe né nguru wene nde: <Mi yanja,> yi Nyanngwe Kumande jaye na. Yasi wete, yo yoko yi Nyanngwe Kumande né nguru wene lepe nde, nye yanja ko.

11

Pol kpasá mó tomun Yesus

¹ Ma wune gbísi mi ndana ké meyeró membe. Ma wune gbísi mi lalé. ² Temó mbe né pepepe ké yotu yun. Yo wúla ké yi Njambye né nguru wene. Yo nde, wune nda pupuna bindi ngondu te yi mi wande kanje nye ndi mbam wete. Mbam te, yo *Krist. ³ Yasi wete, mi ké gwe kan nde, mumo nje sebile wune, tiko yike yi bekidye metake mun. Wune táka nda yi nyónje njá né membole nje sebile né Eva ké. Mi ké gwe kan nde, wune mé nje jato tiko kine bengwe ndi nje te yi Krist nyepo, kanje meyotu mun nye nye, jonna pupunate ké mbombu wene na. ⁴ Mi né kanj dete, keto nge mbanja mumo nje pele yiña yasi dele nye wune ké kasi Yesus, tiko yike yi wuse pelma ké, wune ké konj mó te. Sendi nde, wune ké kobile jaye bú yiña sisinj dele, tiko Kimo Sisinj te yi Njambye nya wune né mbombu ké. Nge mumo nje lepo yiña kimo tom dele, tiko yike yi wune kandima woko jaye ké, wune lalé ké konj né. ⁵ Wune táka ka nde, botu bete gbate nyanngwe botu bé tomun? Mi béña nde, bó bé lepe lepo

dete ne numbu baka ti kwã mi ne mbet ke yiña yaña na. ⁶ Ko ðeko nde, mi yeti ne jɛn duwã ndapi na, yasi wete, mi ke kombile duwe yasi te yi mi lepe kɛ. Wuse tedya dete nye wune ke menje hene. ⁷ Kome mi lepima Kimɔ Tom Njambiye nye wune kɛ, mi ti diye wune yaña na. Mi kpalma pidye yotu mbe yi kame ne wune, nɛ wune ðoku ðoko ke nje tikina temo ke yi Njambiye. 'Ma yi mi kelma dete kɛ, yiña beya yasi yi mi kelma ri? ⁸ Ke ngimo te yi mi ðã nɔ weri kɛ, mi jayma nde, yiña menjɔn me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke yiña membey ðaka ðiki nye mi moni yi kame ne wune. ⁹ Ke ngimo te yite yiña meyasi ðikima ðano mi. Ko dete, mi ti kwadye sobidyɛ wune mapi te na, keto ðemanj busu be njã wule Maseduwan baka njã tonje meyasi mete yi ðikima ðano mi kɛ. Ke meyasi hene mi ti kwadye sobidyɛ wune mapi te na. Mi ta kelo ndi dete kɛ nɔ mbombu. ¹⁰ Ke yasi te yi mi lepe kɛ, mi ke lukse yotu mbe keto te. Mi ke kombile lepo gbakasi ke mbombu Krist te e ðiye pele mi kɔ nde, ke membey hene te yi mi ta kumo kete ke meneti me Akay mi ti tiko nde, yasi ke yi kele nde, mi lúksa yotu mbe keto te kɛ pɛtinangwe na. ¹¹ Mi lépi dete keto nge? 'Mi yeti ke kwadye ka wune? Njambiye ke kombile duwe nda yi mi kwadye ne wune kɛ.

¹² Ma yasi te yi mi kele ndana kɛ, mi ta kelo ndi dete kɛ nɔ mbombu, ma botu bete nje kwedyã nje te yi lukse yotu yan yi lepo nde, sine bo ndi wete ke kwalɔ kelna mesay mete yan. ¹³ Botu bete botu be jã. 'Bo yeti kpasã botu be tomun na. Bo ke sebile homo ke moy mesay man. 'Bo ke by teri te yi kpasã botu be tomun be *Krist kelo ne mesay. ¹⁴ 'Mumɔ yakama ngbakima ka njel mekele mete yite? Ko na. Keto ko ke yiña menjimo ko *Satan ne nguru wene ke ðiki yeŋsa yotu by teri wete jaki te e ðiye ke nyangwe mejasi ne Njambiye kɔ. ¹⁵ 'Dete, wune ti ngbakimanngwe yi ðeŋe nde, ðono be mesay bene ke by sendi teri kpasã botu be kele mesay me Njambiye ne ngberj baka na. Yasi wete, ke siyna jɔngwe ðyan Njambiye ta kelo ne bo ðeŋgwe mekele man.

Mebone mete yi Pol sangwama nɔ kɛ

¹⁶ Mi ke kala lepo nde: Mumɔ ti ðonj mi nda lem na. Ma ndi wune, nge wune kwadye, wune kɛn mbombu yi by mi nda lem, nɛ mi sendi lukse yotu mbe ne mbet. ¹⁷ Njel ndapi te yi mi ta tapita ndana yi lukse ne yotu mbe kine wɔ kɛ ti wúla ke yi Nyangwe Kumande na. Ke yite mi ta tapita nda lem kine ðyanɔ na. ¹⁸ Ma nda yi budya homo ke lukse yotu ke meyasi me

meneti maka kɛ, mi ta lukse sendi yotu te yembe. ¹⁹ Wune ne ðyanɔ, nduku? Ma wune ke nje kombile ðiyo lalɛ ke kɔj botu bete be kine ðyanɔ baka. ²⁰ Wune ke ðiyo lalɛ ke kɔj yan, jaye nde, bo kɛl ne wune nda bebala, wenjile meyasi ke mebo mun. Wune ke jaye nde, bo ðóku ke yotu yun, yeliye wune, ko nye wune ðanji ke poko. ²¹ Ma mi ta lepo yike ne gba njɔn ke misi nde, wuse su ne teko gbate, keto wuse yeti ne deti te yi kelo ne wune nda bo na. Mi ta tapita ndana nda lem gbate. Nge mbanja mumo ðobe kelo ko kwalɔ yasi te nda ndana yi lukse ne yotu ne, mi má kelo ndi sendi dete yi lukse ne yembe. ²² 'Bo Behebere? Mi sendi monɔ Behebere nda bo. 'Bo botu be kando Isarayel? Mi sendi ngbak ngbak monɔ kando Isarayel. 'Bo ðenday be Abaraham? Mi sendi nday wene ne pitik. ²³ 'Bo botu be mesay be *Krist? Mi kwanjma bo metu gomay. Yike yi mi lepima dete kɛ, mi lepina nda mo boku. Ke nje te yi mesay, mi ke kelo mesay wondo ðiriki kwã bo. Ke nje te yi nyiŋna jɔbo, bo nyiŋna mi ke jɔbo kwã bo. Ke nje te yi menjuruna, bo njuruma mi budyate kwã bo. Menjimo budyate mi ðikima woko tul sɔj. ²⁴ Ke jɔngwe ðyembe Beyuden ngibila mi ne njambala menja yitan, njambala kamotati jo yitan jo yini. ²⁵ 'Bo njuruma mi ne ngbasi menja yitati, 'Bo lonja mi ne metari tu wete nde, nɛ bo wo mi. Kuka bimbina, mi ke moyte kumo menja yitati. Mi kwadyã ndingele yeso wete nɛ ndingele tu wete ke bengila sine mekumbo ke man. ²⁶ Mi ðikima kɛ mekendi budyate ne kol, e mi ðiki sangwa ne mebone ke sabiya mefuku, sangwa ne beya yasi ke mebo me botu be gubo. Benjɔn bembe Beyuden nɛ ðaka be yeti Beyuden baka ðikima tedye mi mebone. Mi ðikima sangwa ne mebone ke medya, ke moy mekonjor kɛ nɔ, by sendi ke man. Mi ðikima sangwa sendi ne mebone dete ke mebo me botu bete be ðikima kelo jã nde, bo ðemanj busu baka. ²⁷ Mi ðikima kelo mesay budyate wondo ðiriki. Metu budyate jako yeti. Ke yiña menjimo mi ðikima sangwa sendi ne nja nɛ yesidye moroku. Mi ðikima kiyo medye menjimo budyate. Sendi, ðuku nɛ ðiyo sokerɛ ðikima kwã mi. ²⁸ Mi sangwama ne mebone dete budyate, mi ti gwe ne lepo hene na. Mi ne yasi ndi wete yi jeke biye mi ke temo, yo nde, metu hene mi ke gwe kaj menjɔn me botu bete be tike temo ke yi Njambiye baka hene. ²⁹ Ma mo te nda tekinate, e mi ðiye kine nje be tekinate sine nye kɔ? Nda jatima ke beya nje, e yo ðiye kine kwadye temo mbe kɔ? ³⁰ Ma nge be ndana nde, mi lúksa yotu mbe, mi ta lukse gba yotu mbe ke

meteko membe. ³¹ Njambiye te Sangwe ne Nyangwe Kumande Yesus ke duwe nde, mi yeti ke kelo ja na. A ne luksa kpo ne kpo. ³² Ke ngimo te yi mi ba no ke Damas ke, Aretas ba kumande mate. Kum te e ba nda ajiya wene ko tembidiya bomo ke menume y me ndoko te yi litima dya ke nde, bo pem yasi, simande bo ta biye mi. ³³ Yasi wete, botu be Njambiye nya mi ke wete nyangwe ndoko kwandye ke wete wunda te yi ba ke ndoko te ke pidye ke kon te. E mi diye no ke mebo mene.

12

Dimna meyasi mete yi Njambiye

punja tedye Pol ke

¹ Ma mi luksa yotu mbe ke no mbombu, nduku? Ndi nde, yite yeti ke kame yaja na. Ko dete, mi ta lepina ndana ke kasi meyasi mete yi Nyangwe Kumande kelma nde, mi beja nda nyeno ne yike yi nye punja nye mi ke. ² Mi duwa mbanja Krite, yo me ke muka mesew kamo jo yini, Njambiye kanja nye kumo ke dyobo yitatite. Ho Njambiye kanja nye ne yotu ne hene ne jem, ho mbam ko kum mate ne mbanja nje nda nyeno, mi ti duwe na, ndi Njambiye nyepo duwe. ³⁻⁴ Mi ke duwe gbate nde, Njambiye kanja nye kenje ke *Paradis. Ho a ka mate ne yotu ne hene ne jem, ho a ken mate ne mbanja nje nda nyeno, mi ti duwe, ndi Njambiye nyepo duwe. Ma numbu te yi nye wokuma mate ke, mumo ti pa lepo yo wete yeso na. Sendi, mumo ti lepi yo na. ⁵ Ke kasi njel mumo nda mbete, mi yakama lukse yotu mbe keto ne. Ma ndi nde, mi yeti ke kwadye lukse yotu mbe ne nguru wombe, soje ndi ke meteko membe. ⁶ Yo nde, ma kwadyikwe lukse yotu mbe ke yija yasi, ma mi ti be lem na, keto yasi te yi mi ta lepo ke, gbakasi. Ma ndana mi pesima nde, kway kelo dete na, kamba wete mumo me nje lukse mi lanja meyasi mete yi mi kele ne yi mi lepe ke. ⁷ Yo nde, Njambiye tedya mi nyangwe meyasi menori yi kwanja meyasi hene te yi bomo duwe ke. Dete, e nye nye yija yasi ke yotu mbe yi ke tone mi ne hak, kamba me nje bendidye yotu mbe. Yo nde, Njambiye jayma nde, wete jaki *Satan gebita mi yi tedye mi mebone dete, kamba me nje bendidye yotu mbe. ⁸ Mi ngwetama ne Nyangwe Kumande kumo menja yitati keto yasi yinori nde, tiso, a sora mebone mete ke yotu mbe. ⁹ Ma ko dete, a kpalma yerja nye mi nde: <Ngikwa te yi mi kele ne we ke ma yaka, keto kome mumo be tekinate ke, yo komete yi nyangwe deti mbe kele mesay ke jonjwe dyene ke menje hene.> Dete, mi ne mesosa yi lukse yotu mbe ndana

ke meteko membe, ne nyangwe deti *Krist diy ke yotu mbe. ¹⁰ Yo keto te yite yi mi ne mesosa ke moy meteko membe, ko ke moy wungwa te yi bomo kele ne mi ke, ko nde, meyasi ke bana mi, ko ke nyangwe mebone mete yi bomo tedye mi ke, ko nde, temo mbe ke lekwe ne ges ges keto beya meyasi mete yi monde mi ke keto Krist ke. Yo nde, kome mi be tekinate, yo komete yi mi nje be ne deti.

¹¹ Mi me lem, yo wune kele nde, mi tapitangwe dete. Yo nde, ma wune ne nguru wun lepe nye bomo nde, mi yaja, yeti mi na. Ma ko nde, mi yeti yaja na, mi ke duwe nde, botu bete be lepe lepo ne numbu nde, bo nyangwe botu be tomun baka ti kwaj mi ko ne mbet ke yija monjo yaja na. ¹² Mi tedya wune nde, mi kpa ma mo tomun *Krist ke mekele mete yi mi kelma ke njoka yun ke. Yo berinama dete ke kelna mesay ne nyangwe tinj ke menje hene, berina sendi ke meyekambiye ne ke nyangwe meyasi ne ke nyangwe mekele mete yi mi dikima kelo ke. ¹³ Ma kimo yasi te nda yi mi kelma ne banja menjon me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus, e mi diy ke kine kelo ne wune ke? Mi duwa nde, siya yasi te yi mi ti kele ne wune, yo nde, mi ti kwadye sobidye wune mapi meyasi mete yi dikima bana mi ke na. Ma ke yite, wune beja mi ne ngwete ke beya yasi te yi mi kelma dete ne wune ke. ¹⁴ Wune beja, mi ta be ke ndana weri ke menja yitatite. Mi ti sobidye wune mapi meyasi mete yi bane mi ke na, keto yeti meyasi yi mi sa ke mebo mun ke na, yasi wete, yo wune ne nguru wun yi mi sa. Keto yeti bonosike yakangwe ndemo meyasi komo yi dalu ne botu bete be jama bo baka na, yo botu bete be jama bonosike baka kpai kelo dete sungwe ne bono ban. ¹⁵ Ke yembe, mi mbe ne mesosa te yi nye meyasi hene te yi mi no ke yi kame ne wune ko ndingele jonjwe dyembe ba! Ma nje mi jeke kwadye wune dete, 'yo ma kpalo kelo ka nde, wune kwadyikwe ndi mi ne mbet?

¹⁶ Ma wune ke duwe nde, mi ti be nda mapi pele yun na. Yasi wete, banja bomo ke njoka yun ke lepo nde, mi mo mesebila, mi dya yija yasi ke mebo mun ne nje likisi. ¹⁷ Ma mi doku ba ke yotu yun ne nje te yen? 'Yo ma nje be ka ne nje mbanja mumo ke njoka botu bete be mi dikima tomo kenje weri baka? ¹⁸ Mi tomma Tit ne mbombu lepo nye nye nde, tiso, a ken ke berje wune. Mi kenja nye bene man wusu ko. 'Tit ma nje kelo ka yija yasi mate yi doko no ke yotu yun? 'Sine bo ti be ndi ne kiya metake wete na? 'Sine bo ti kende ka ndi ke kiya nje wete na? ¹⁹ Wune ke take njombu yaja nde, yike hene yi wuse lepe

ké, wuse kél dete, ma wuse nje balo lépi ke mbombu yun. Yeti dete na. Yasi te yi wuse lepe nye wune ké, wuse lépi ke mbombu Njambiyé, keto sine be *Krist san gwate. Wune njon, son temo su, wuse kél meyasi maka hene dete yi kame ne wune, né wune d'oku d'oko ke nje Njambiyé. ²⁰ Mi ke gwe kan nde, mi kum weri dolo wune ke teri te yi mi yeti ke kwadye na, ho nde, wune ta dolo mi ke teri te yi wune yeti ke kwadye na. Mi ke gwe kan nde, mi dyan dolo nde, metando ke njoka yun, ho nde, banja ne nyangwe temo sun gwe ne beso, ho dolo banja ne temo ne jon jon sun gwe ne njon yan, ho nde, banja ne temo te yi sun gwa meyasi tande yan. Mi ke gwe kan nde, 'mi ta dolo ka banja ke njoka yun be diki kuto ka beso? Ho banja be numbu yan ti yaki kon tan? Ho botu be susula yotu? Mi ke gwe kan dete nde, mi ta dya yari dolo meyasi ne kpalak kpalak. ²¹ Mi ke gwe kan nde, kome mi ta dya weri ké, Njambiyé ta kelo ka nde, njon biya mi wolo keto yun. Mi ke gwe kan nde, mi njaki kwedya nde, banja budya botu bete be kelma beya yasi ne mbombu baka ti pa yensa temo tiko beya mekele mete na. Mi ke gwe kan nde, mi njaki dolo nde, bo ndi ke ke mbombu yi jonna ke moy kelna mekele me memi, ke kelna mewanja ne ke moy sap sap jon gwe. Mi ke gwe kan nde, nge mi nje kwedya dete, misidyé ta pundó ke misi membe.

13

Njena men gite nè menyen

¹ Ma men ga yitatite yi mi ta kè weri ké. Ke lepi te yi wuse ta beje ké, yo ta kwan na ndi nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyé nde: <Ke melepi hene, lepi biya mumo kome bomo yifa ho yitati be diyama ke mbey te lepe ndi kiyasi wete.> ² Ke men ga yibate yi mi ka no weri ké, e mi si kobile lepina nye wune ke kasi lepi ké. Ma ndana, pinjo te yi mi ti pa kumo weri ké, mi ke kande basidyé nambé meto me botu bete be kelma beya yasi ne mbombu baka ne bukwe bomo te bari hene. Mi ke lepo nde: Kome mi ta kala kumo weri ké, ko mumo wete ne wete ti diyó na. ³ 'Nduku, wune ke kwadye duwe ne sansan nde, *Krist ke kwa ne mi yi lepina no? A ti kél mesay ne ye le ye le ke njoka yun na. Yasi wete, a kél yo ne nyangwe deti. ⁴ Yo nde, kome bo ngbama nye ke kroa ké, a ba ne teko. Ma a ndana ne jon keto nyangwe deti Njambiyé. Ma wuse sendi ne teko sine be Krist. Ndi nde, yasi te yi wuse ta kelo sun gwe ne wune ké ta tedye wune nde, sine be Krist ne jon ne nje nyangwe deti Njambiyé. ⁵ Wune ne nguru wun pan pa bofe yotu yun yi beje,

ho wune ke tiko temo gbate ke yi Yesus Krist. Wune ne nguru wun pan pa nembé sendi teri yun. 'Wune yeti ke duwe ka nde, Yesus Krist ke jonna ke yotu yun na? Ma nge be nde, wune ti pa kobile duwe dete na, yite wune balma ke bofuna tikina temo te yi wune kelma ké. ⁶ Yasi wete, mi ke take nde, wune sima nembé duwe ndana yey ne sansan nde, wuse ti josidyé su woma na, yite tedya nde, wuse kpa sa botu be tomun. ⁷ Ma wuse ke ngweta ne Njambiyé keto yun nde, wune ti kel se yija beya yasi wete ne wete na. Wuse ti kél dete yi tedye bomo nde, wuse sima lanja ke mesay musu nde, wuse kpa sa botu be tomun na. Wuse kpal ngweta ne nye nde, wune kél ndi kimo yasi. Wuse ke ngweta gbate dete, ko nde, banja bomo ke beje yan nde, wuse josidyé ke mesay musu. ⁸ Wuse lépi dete, keto wuse ti yaka ly dyambi sun gwe ne gbakasi na. Yasi wete, wuse yakama kelo meyasi ndi keto gbakasi. ⁹ Yo nde, wuse ne mesosa kome wuse be ne meteko, wune ke kpaló be yun ne deti. Yasi te yi wuse diyé Njambiyé ke moy men gweta musu ké, yo nde, wune d'oku d'oko ke nje wene ke meyasi hene. ¹⁰ Yori yi mi kete meyasi maka kande kenje wune pinjo te yi mi yeti ke njoka wun ké, kamba mi nje njangwe yotu yi ndeye wune kimo ndeynate kome mi ta dya weri ké. Nyangwe Kumande nya mi deti te yi kelo dete yi kame ne wune, né wune d'oku d'oko ke nje Njambiyé, yeti yi beki dyá yun na.

¹¹ Wune njon, yi sidye no, mi ke lepo nye wune nde: Wune sosangwe, sa sendi nje te yi doko doko ke nje Njambiyé ke meyasi hene. Baka nyéki beso deti ke temo. Metake mun béki ndi wete. Wune jonnan gwe ne te tande yun. Dete, Njambiyé te njuku mekwadya ne njuku te jon gwe ta diyó wune bo. ¹² Wune nyennangwe tande yun, wusa nda botu be Njambiyé. Botu be Njambiyé be diyé wonja hene baka ke nyeno wune. ¹³ Ngikwa te yi wule ke yi Nyangwe Kumande Yesus Krist, mekwadya mete yi wule ke yi Njambiyé ne sangwa metemo te yi Kimo Sisin diki kelo ké kelnangwe dete ne wune hene.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Galasi

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko kenje bekriten bete be diye ke Galasi baka. Bo jebangwe meneti mete muka nde Turki.

Nyangwe to lapi te yi kete ke, yo nde, yo ndi ngikwa Njambiyé kele nde, mumo bēki ne jongwe, yeti membonnga na. Yo nye, Pol kande kē lepo Kimō Tom Yesus Krist nye Begalat. Ma ke kōn ne baŋa bomō njā njangwe bekriten lepo nde, bekriten bete be yeti Beyuden baka yakanawe beŋgwe membonnga me mison Beyuden. Yite nde, kasi pesina yotu bembam nē kasi jesina yiŋa menŋgimo. E Pol seŋe tedye nde, yo ndi ne nje tikina temo yi Njambiyé pese nde, mumo me ne ngbeŋ ke mbombu wene, yeti keto beŋgwa yiŋa membonnga na.

Wuse yakama baŋe mekana maka ke nyangwe menŋgabiye mete yitan:

1. To mekana maka, yo nde: Pol kēti kenje bekriten be Galasi yī kite ne bo, keto bo tumma kōn ne faŋ Kimō Tom Krist (kumte 1).
2. Pol ke kama ne mesay mene nde, nye gbate mo tomun Yesus. Kasi bosa nyangwe mewesidya mete yi beŋnama ke Yerusalem (kumte 1-2).
3. Njambiyé pési nde, mumo me ne ngbeŋ ke mbombu wene ndi keto tikina temo ke yi Yesus, yeti keto kelna mekele mete yi membonnga lepe kē na (kumte 3).
4. Njambiyé ke kelo nde, mumo bēki pupunate, joŋna ne ngbeŋ ke mbombu wene, wokuna ndi ne nye. A kēl yo ne nje te yi ngikwa, yeti keto beŋgwa membonnga na (kumte 3-4).
5. Jongwe mo te yi Njambiyé si peso nde, a me ne ngbeŋ ke mbombu wene keto tikina temo ko beŋnanawe ne nje te yin? (kumte 5).
6. Mo te e nje be ne jonja jongwe ke yi Yesus Krist kō kēl meyasi tedye dete (kumte 6).

¹ Yo mi Pol kete mekana maka kenje wune. Mi mo tomun. Yeti bomō be tome mi na, mi tī kwā ne nje mbaŋa mumo na. Yasi wete, yo Yesus Krist tome mi bene Da Njambiyé, yoko e womiya nye ke njoka bemuŋ ko. ² Mi ke nyeno wune sine beŋjoŋ busu be woŋga hene. Wuse ke nyeno wune, wune menjoŋ me botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke Galasi baka. ³ Njambiyé Sangwe wusu nē

Kumande Yesus Krist kēl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. ⁴ Nyangwe Kumande Yesus Krist nya yotu ne ne nguru wene gwe keto mebeyo musu, na jongwe wuse soŋe ke beya ngimo te yoko nda yi Da Njambiyé wusu kwadya kē. ⁵ Bomō hene lūksa Njambiyé te sangwe wusu kpo ne kpo, *amen.

Kpasa Kimō Tom ndi wete ne wete

⁶ Mi ke ngbakima nde, do do te yike wune tumma kōn ne Njambiyé, mo te e jebama wune ne nje ngikwa te yi *Krist kelma ne wune kē kpalo nje yate wete Kimō Tom dele, ⁷ deke nda wete Kimō Tom sendi kete. Yo nde, baŋa bomō ke kwadye njangwe wune. Sendi, bo ke kwadye kōngite Kimō Tom te yi lepe kasi Krist kē. ⁸ Ma ko mbaŋa mumo ko wuse ko wete jaki wūla kwey nje lepo wete Kimō Tom dele, tiko yike yi wuse pelma nye wune kē, na sāngwanawe ne mekita! ⁹ He sima lepo, ma yo yi mi basidye lepo ndana nde: Nge mbaŋa mumo nje lepo wete Kimō Tom dele nye wune, tiko yike yi wune kandima jaye kē, na sāngwanawe ne mekita! ¹⁰ Ma yike yi mi lepe ndana kē, 'mi sāŋ ka nde, bomō jāya mi? 'Yeti nde, Njambiyé jāya mi na? 'Mi sāŋ ka nde, bomō wōku mesosa ne mi? Mi má goŋu ndi nde, bomō kēn mbombu yī woko mesosa ne mi, ma mi tī nje be bala Krist na.

Pol nde, yo Yesus Krist ne nguru

wene toke nye

¹¹ Wune njōŋ, mi ke kombile lepo nye wune nde: Kimō Tom te yi mi lepima kē ti wūla ke dyanō bomō na. ¹² Yo nde, mi ti ma wōku mbe yo ke numbu wete mumo na. Sendi, mi tī pa pa jeke jeka ke mebo me wete mumo na. Yasi wete, yo Yesus Krist ne nguru wene punje yo nye mi. ¹³ Ma wune wokuma nda yi mi joŋnama no ne mbombu ke moy mison Beyuden kē. Wune wokuma nda yi mi dikima tedye ne njōŋ botu be Njambiyé ganja, sā nje te yi girise sendi bo kē. ¹⁴ Ke njoka bejako bembē, botu be kando dyembē Beyuden, mi nya jongwe dyembe ne pitik ke moy mison kwā budya bomō. Mi nya sosu mbe kwā to te ke beŋgwa mekele mete yi wulma ne besanmbambo busu kē kwā bo. ¹⁵ Ma yasi wete, Njambiyé kikima si toke ne mi nde, mi ta wokuna ne nye, yite mi tī pa jadye ke moy nyanmbe na. A jebama mi, keto a ne ngikwa, né mi kel mesay nye nye. ¹⁶ Njambiyé beŋma kimote yī tedye mi Mōno wene, né mi duwe nye, né mi pel kasi ne nye botu bete be yeti Beyuden baka. Ma ko mi tī nje kwā ndana ndana ke kōŋte kē diye yiŋa menŋgite ke numbu wete mumo na. ¹⁷ Sendi, mi tī beŋde kē

Yerusalem kè lepina sine botu be tomun be Yesus be kandima bu mesay mete ne mi baka na. Mi kpalma nje kwà kè ke Arabi. Diyo ké, e mi nje yokwe nje diyo ne koko ke Damas. ¹⁸ Sew yitati kwanma, e mi nje toke nje bendò kè Yerusalem beje Piyer kelo mesimo sine nye. Mi yama metu kamo jo yitan mate sine nye. ¹⁹ Ma mi ti nje beje mbanja mumo ke njoka botu be tomun be Yesus na, soje ndi Jak te man ne Nyangwe Kumande. ²⁰ Yasi te yi mi kete kenje wune ké, mi lépi gbakasi ke mbombu Njambye, yeti ja na.

²¹ Ke konje, mi nja teme ke Yerusalem, kwà kè ke meneti me Siri nè Silisi. ²² Menjon me botu bete be tike temo ke yi *Krist be ke Yuda baka ti pa beje mbombu wombe ne toru na. ²³ Bo dikima woko ndi kasi mbe woko nde: <Mo te e dikima tedye wuse mebone ne mbombu ko me ke lepo kasi tikina temo ndana ke yi Krist nye bomo, ma kwey a kwadya girise yo.> ²⁴ Ke bo ma woko dete ké, e bo lukse Njambye keto mbe.

2

Pol bene betomba ke wesidya

ke Yerusalem

¹ Yo kwanma mesew kamo jo yini ke konje, e mi nje basidyete toke nje bendò kè Yerusalem sine Barnabas. E mi bu sendi Tit kè no. ² Mi ka keto Njambye tedya mi nde, mi kèn. Kumò Yerusalem, e mi lepe kasi Kimò Tom te yi mi pele nye botu bete be yeti Beyuden baka nye benjon busu be mate. E sine nyangwe botu bete be kendè ne njon botu be Njambye mate baka wesidya be ndi mi, be ndi bo, e mi lepe kasi te sendi dete nye bo. Mi kelma dete, kamba say te yi mi kelma kwey nè yi mi kele ndana kè no mbombu ké me nje gwe mesenge. ³ Ma mo njon wombe Tit ba Begrek. Ko dete, bo ti bande nye nde, bo pési yotu ne yi bembam nda Beyuden na. ⁴ Baña botu be ja ke lepo nde, bo beman busu. Bo mbombilama nyiye ke njoka su, né bo pem yi beje nda yi wuse sima duwe ke diyo bala kelna meyasi mete yi membonga me Beyuden lepe ké. Wuse sima duwe ke diyo te yite, keto sine be Krist Yesus me sangwate. Botu bete kél dete, né bo yokidyete wuse tiko ne koko ke diyo bala te yite. ⁵ Wuse summa gba kol, ko kine jaye gbela mono lapi yan ne mbet na, né Kimò Tom te yi lepe gbakasi ké tika ne jem ke njoka yun. ⁶ Ma ke kasi nyangwe botu bete, ko bo bèki be nyangwe bete ko bo bèki nan, yeti kasi mbe na, keto bomo hene ndi wete ke misi me Njambye. Ma ndi nde, ke yembe, botu baka ti nje dokidyete sendi yija yasi ke Kimò Tom te

yi mi pele ké na. ⁷ Bo kpalma beje nde, Njambye kama say pelna Kimò Tom nye mi, né mi kè pel nye botu bete be yeti Beyuden baka nda yi nye kama no sendi nye Piyer, na kè pel nye Beyuden ké. ⁸ Yo nde, kiya mo te e kelma mesay ke temo Piyer, na nje be mo tomun wene ke njoka Beyuden ko kelma sendi dete ne mi, né mi nje be mo tomun wene ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka. ⁹ Botu bete be tikima temo ke Yesus Krist baka dikima bu Jak nè Piyer nè Jan nda kpasa mekondu mete yi suke tu. Botu baka yitati bejma gbate nde, Njambye nye mi kpasa mesay mete ne ngikwa. E bo nje sambile mbam bo nyeno ne mi sine Barnabas yi tedye nde, sine bo me sangwate. Dete, wuse hene pesima nde, sine Barnabas ta kè pele su Kimò Tom nye botu bete be yeti Beyuden baka. Bo ta kè pele yan nye Beyuden. ¹⁰ Siya yasi te yi bo lepima nye wuse, yo nde, wuse tika buka bomo. Yo gbate yasi te yi mi ba ke kwadye kelo ne temo mbe hene.

Pol ke ndeye Piyer ke Antiyos

¹¹ Ma kome Piyer nja kè Antiyos ké, e mi lepina ndeye nye misi ne misi, keto a josidya ke yasi te yi nye kelma ké. ¹² Yo nde, a dikima dyena bene benjon busu be yeti Beyuden baka. Ma ndana, ke botu bete be dikima diyo bene be Jak baka ma dyà ké, e nye baka ne benjon busu bete kine wuta se ke keki yan na, keto a ba ke kamba botu bete be lepe nde, bo pési bembam baka. ¹³ Baña Beyuden bete be ma tiko temo ke yi Yesus Krist baka kelma sendi nda Piyer, kol wete ke ngindi, kol wete ke sombu. Ko mumo nda Barnabas, bo kelma nde, a nyéki sendi kol ke mekele me likisi te. ¹⁴ Ndana, ke mi ma beje nde, bo yeti ke kendo se bejgwe Kimò Tom te yi lepe gbakasi ké, e mi lepe nye Piyer ke misi me bomo hene nde: <We Beyuden, ma we ke kpalo jonna nda botu bete be yeti Beyuden baka. We yeti ke jonna nda mono Beyuden na. 'Ma, we ta nje jeliye botu bete be yeti Beyuden baka nde, bo bejgwe mison Beyuden nan?>

¹⁵ Wuse su bono be kando, ngbak ngbak bono Beyuden. Besanmbambo busu ti be ne pitik ke moy mebeyo nda botu be mekando bete be ti dúkwe Njambye na. ¹⁶ Ma ko dete, wuse ke duwe ndana nde, Njambye ti pési nde, mumo me ne ngben ke mbombu wene keto kelna mekele mete yi membonga lepe ké na. Yo ndi ne nje tikina temo te yi mumo tike ke yi Yesus Krist ké. Yori, wuse sendi, wuse tikima temo ke yi Krist Yesus, né Njambye pesi nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene keto tikina temo te yi wuse tike ke yi

Krist ké, yeti keto kelna mekele mete yi membonnga lepe ké na. Yo nde, Njambiye tí peso nde, ko mumo wete ne wete me ne ngbenj ke mbombu wene, keto mo te ke kelo mekele mete yi membonnga lepe ké na. ¹⁷ Ma nge be nde, wuse 'Beyuden ke sa nde, wuse béki ne ngbenj ke mbombu Njambiye ndi ne nje tikina temo ke yi Krist, yite tédyá nde, wuse sendi, wuse botu be mebeyo ndi nda bari be yeti 'Beyuden baka. 'Ma, yite lépi ka nde, *Krist sánj nde, mebeyo d'ókó d'ókó kè nò mbombu? Ko na. ¹⁸ Yo nde, nge mi nje yókwe ne kòkò bengwe sendi membonnga mete yi mi sima lí kwey ké, yite mi ne nguru wombe me mo yangila yasi te yi Njambiye lepe ké. ¹⁹ Ke pay te yi membonnga, mi ma gwe wule ke deti te yi membonnga me nguru wene, né mi nje jonna ndana kelo yasi te yi Njambiye kwadye. 'Bo ngbama mi sine Krist ke kroa. ²⁰ Mi ne jon, ma yeti se mi ne nguru wombe be ne jon na, yo Krist be ne jon ke yotu mbe. Mi ke jonna ndana ke meneti, yasi wete, mi jónnangwe dete ne nje tikina temo ke yi Mòno Njambiye. A kwadya mi, nye yotu ne ne nguru wene gwe keto mbe. ²¹ Ko mi ti yaka paye ngikwa te yi Njambiye kelma ne mi ké na. Yo nde, má béki nde, Njambiye pési nde, mumo me ne ngbenj ke mbombu wene, keto kelna mekele mete yi membonnga lepe ké, ma Krist gwà ne gbelate.

3

Kasi membonnga nè kasi tikina temo

ke yi Njambiye

¹ Wuy wune botu be Galasi, wune ka belem! Yo nda ba sebile wune deke? 'Mi ti kobile lepo nye wune ne kwet kwet nda yi bo biyina ne Yesus Krist ngba ke kroa ké? ² Mi ndi ne yasi wete yi mi kwadye diyé wune. Wune yeñsangwe nye mi. 'Yo ka keto wune ke kelo mekele mete yi membonnga lepe ké, yori yi Njambiye nya ne wune Kimo Sisiñ ké? 'Yo yeti keto wune lenywa meto tiko temo ke Kimo Tom te yi wune wokuma ké na? ³ 'Wune jekima be belem dete nan? Wune kandima jongwe dyun kwey kelo meyasi ne deti Kimo Sisiñ. 'Ma wune ke kwadye nje sidye kelna meyasi ndana ke jongwe dyun ne deti te yun ne nguru wun? ⁴ 'Meyasi hene te yi wune sangwama no ké bā gbelate kine tedye wune yiña yasi na? ⁵ Njambiye ke nye wune Kimo Sisiñ, kelo sendi nde, nyanngwe mekele kèlnangwe ke njoka yun. 'A kél ka dete, keto wune ke kelo mekele mete yi membonnga lepe ké? 'A ti kél dete, keto wune lenywa meto tiko temo ke Kimo Tom te yi wune wokuma ké na?

⁶ Yo bā sendi dete ne Abaraham. A tikima temo ke yi Njambiye, ε Njambiye lepe nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene ne nje te yite. ⁷ Ma dete, wune dúkwe nde, yo ndi botu bete be tike temo ke yi Njambiye baka be ngbak ngbak bono be Abaraham. ⁸ Sendi, mekana me Njambiye kandima si lepo ne mbombu nde, wete yeso Njambiye ta peso nde, botu bete be yeti 'Beyuden baka ta be ne ngbenj ke mbombu wene, keto bo ta yeñsa temo tiko ke yene. Yori yi mekana me Njambiye kandima si lepo kimo tom nye Abaraham nde: <Mekando me bomò hene ke to meneti ta be ne mekombila keto yo.> ⁹ Abaraham tikima temo ke yi Njambiye, ε Njambiye nye nye mekombila. 'Dete, botu bete be tike temo ke yi Njambiye, Njambiye ke nye sendi bo mekombila bene be Abaraham.

¹⁰ Ma botu bete be nye sosu ke kelna mekele mete yi membonnga lepe, take nde, Njambiye ta peso nde, bo me ne ngbenj ke mbombu wene keto te yite baka, ta sangwa ne mekita me Njambiye, keto yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mumo hene ε diyé kine bakidye meyasi hene te yi yo ketinate ke mekana me membonnga me Njambiye, kelo yasi te yi yo lepe ké, sángwanngwe ne mekita.> ¹¹ Yo ke kobile beñna ne sañsañ nde, Njambiye ti pési nde, mumo ne ngbenj ke mbombu wene, keto a ke kelo meyasi mete yi membonnga lepe ké na. Yo gbate dete, keto mekana me Njambiye ke lepo nde: <Mo te yi Njambiye si peso nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene ko ta ju ndi ne nje tikina temo te yi nye tike ke yene ké.> ¹² Yo nde, kelna mekele mete yi membonnga lepe ké ti wula ke tikina temo ke yi Njambiye na. Yasi wete, yo nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mo te ε kele meyasi mete yi membonnga lepe ké ta ju ne nje te yite.>

¹³ Yo bā nde, wuse sángwanngwe ne mekita me Njambiye, keto wuse ti kele meyasi mete yi membonnga lepe ké na. Ma *Krist nja kolo wuse sangwa ne mekita ke numbu su. Yo dete nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Mo te yi bo kese nye ke jeti ko ne mekita.> ¹⁴ Krist Yesus sangwama ne mekita musu, né yiña mekando be sendi ne mekombila mete yi Njambiye kpoma nye Abaraham ké, né Njambiye nye sendi wuse Kimo Sisiñ te yi nye kpoma ké ne nje tikina temo te yi wuse tike ke yene ké.

Membonnga nè yasi te yi Njambiye si

kpo ké

¹⁵ Wune njon, ne pán pa beñe nda yi bomo diki kelo ne meyasi ké. Nge mumo

si nye numbu, keto nda yi bo yâkanḡwe kabo ne meliko mene ké, nḡe be nde, yasi te yi nye ketima ké yakama ne nḡben, kine mumo wete ne wete yakama nje yangile sendi yo, ho dokidye sendi yaḡa kete na. ¹⁶ Ma Njambiye kpoma meyasi nye Abaraham bene nday wene. A ti lepe nde: <Bene benday bene,> nda a lépi ne budya bomo na. A lepima ndi kasi mumo wete ne wete, e nde: <Wúne nday wo,> yite lépi ne *Krist. ¹⁷ Yasi te yi mi kwadye lepo ké, yo nde: Njambiye kelma mbon kpo meyasi mete yi nye ta kelo ké. Yo yakama ne nḡben nda yi mumo kete ne mekana me kabina meliko mene ké. Ya mesew gomay yini jo kamotati ke konḡte, e Njambiye nje nye yey kando Isarayel membonḡa mene. Dete, membonḡa mete yeti ne deti te yi yangile mbon te kelo nde, yasi te yi Njambiye kpoma ké ti kelnanḡwe se na. ¹⁸ Má beki nde, Njambiye nyéki bomo yasi te yi nye bakidye tike botu bene ké ne nje kelna mekele mete yi membonḡa lepe ké, ma bo ta lepo komete nde, a ti nyéki bomo yasi ne nje kpona yasi na. Ma ke be Abaraham, 'Njambiye ti nye nye mekombila ne nje kpona yasi na?

Yasi te yi membonḡa tedye ké

¹⁹ Ma nḡe be dete, Njambiye njáki nje nye ba membonḡa keto nḡe? Yo nde, Njambiye njá nje nye sendi membonḡa ke konḡte, né yo tedye ne saḡsar nye bomo nde, bo díy ndi yangila membonḡa mete yi nye tembidye ké. Membonḡa tedya dete kumo ke ngimo te yi nday Abaraham yi Njambiye kpoma yasi ke kasi ne ko njá nje ké. Njambiye kwanḡa ne nje bejaki yi pele ne membonḡa mete, e bo nje kwanḡye yo nye bomo ne nje mumo wete. ²⁰ Ma mo te e kele mesay me njunḡ ke njoka bomo yiba ko ti kél mesay ndi keto mo wete na. Ma ke yi Njambiye kpoma ne yasi nye Abaraham ké, a kelma yo ne nḡuru wene kine kwá ne mumo na. ²¹ Yite téfya ka nde, membonḡa ke lú dyambi ne meyasi mete yi Njambiye si kpo ké? Ma Njambiye má tembidya wete mbonḡa yi yakama nye mumo jonḡwe, ma mbonḡa te yakama kelo sendi nde, Njambiye pési nde, mumo me ne nḡben ke mbambu wene keto mbonḡa te ete. ²² Ma mekana me Njambiye ke kpalo lepo nde, mebeyo sima biye botu be meneti maka hene nda bebala bene, né Njambiye nje nye yasi te yi nye kpoma ké nye botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist baka. Njambiye ta kelo dete ndi keto tikina temo te yi bo tike ke yi Yesus Krist ké. ²³ Ne mbambu, piḡo te yi Njambiye ti pa tedye bomo nje tikina temo ke yi Yesus Krist na, membonḡa biya wuse nda bebala dikí pemo wuse nda bejabo.

Meyasi kwanḡa dete kumo ke ngimo te yi Njambiye njá tedye ne wuse nje tikina temo ke yi *Krist ké. ²⁴ Dete, membonḡa díyima nda mo pemna su kumo ke ngimo te yi Krist njá nje ké, né Njambiye nje pesi nde, wuse me ne nḡben ke mbambu wene keto tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist ké. ²⁵ Ma ngimo te yi Njambiye sima si tedye wuse nje tikina temo ke yi Krist ké sima dyá. Dete ndana, membonḡa yeti se mo pemna su na, ²⁶ keto wune hene me ndana bono be Njambiye keto Krist Yesus, keto wune ke tiko temo ke yene. ²⁷ Yo nde, wune bomo hene te yi bo topuma ke moroku baka wúne be Krist me saḡwate. Ndana wune bonḡa nye, nye ke yotu yun nda yi mumo bu ne lambó peto ne yotu ne ne piyele ké. ²⁸ Dete, kine se nde, baka Beyuden ho baka yeti Beyuden na. Kine se nde, baka bebala ho baka yeti bebala na. Kine nde, baka bembam, ho baka bomari na. Wune hene me ndi wete, keto wúne be Krist Yesus saḡwate. ²⁹ Nḡe be nde, wune me wókuna ne Krist, yite wune nḡbak nḡbak benday be Abaraham, komete, wune ta be ne meyasi hene te yi Njambiye kpoma nye Abaraham bene benday bene ké.

4

¹ Ma mi kwádyikwe lepo nde: Piḡo te yi mo te e ta tika ne meliko me saḡwe ko ndi monosike, bene bala ndi wete, a ti kwá nye ke yaḡa na, ko nde, meyasi hene ta wokuna ne nye wete yeso. ² Yo nde, piḡo te yi nye ndi monosike, botu bete be bakidye nye né botu bete be peme bakidye meyasi mene baka diyé ne nye kumo ke ngimo te yi saḡwe pesima ké. ³ Ko wuse, wuse baḡ sendi dete ke ngimo te yi wuse jonḡama no kwey nda bonosike ké. Wuse dikima beḡwe meyasi me meneti maka yi bo dikima tedye wuse ke moy membonḡa ké nda bebala.

Diyó bala siyima

⁴ Ma ke ngimo te yi Njambiye pesima ké ma dyá, e nye tome Monḡ wene njese. Yo wete nyari ja nye. A jadya ke njoka Beyuden beḡwe membonḡa man kumo njena, ⁵ na nje kol ne wuse botu bete be jonḡa beḡwe membonḡa mete nda bebala bete baka sendi, né Njambiye nje bu wuse nda bono bene. ⁶ Ma dete, Njambiye tomma Sisih Monḡ wene njese ke moy metemo musu, keto wune me gbate bono bene. Sisih te ke kembidya nde: <*Aba Da!> ⁷ Yite téfya komete nde, we yeti se bala na, we me monḡ. Ma nda we me monḡ ké, we ta be sendi ne meyasi mete yi Njambiye bakidye tike botu bene ké. Yo hene mekele me Njambiye.

⁸ Ke ngimɔ te yi wune dɔyima kwey kine kɔmbile duwe Njambiyɛ kɛ, wune dikima nye sosu yun ke kanna yiɲa gbela meyasi nda bebala bete, take nde, yo Njambiyɛ, ase nde, meyasi mete yeti Njambiyɛ na. ⁹ Ma ndana wune sima duwe Njambiyɛ kimote. Mi kwadɔya lepo nde: Yo Njambiyɛ kpale duwe wune kimote. Dete, nge nje kelo ba ndana nde, wune yɔkwɛ ne kɔkɔ beɲgwe sendi seke seke gbela monɔ meyasi hene te yi bo dikima tedye wune kɛ? Nge kele yi wune kwadɔye yɔkwɛ ne kɔkɔ nje beɲgwe sendi yo nda bebala bete kɛ? ¹⁰ Wune ke nye misi ke membonga mete yi lepe kasi jesina yiɲa metu nɛ yiɲa meɲgwendɛ nɛ yiɲa meɲgimɔ nɛ yiɲa mesew. ¹¹ Mi ne kanj kete budɔyate nde, mesay mete yi mi kelma wondo biriki, nɛ mi kam ne wune kɛ me nje gwe mesenɲe. ¹² Wune nɔɲ, mi ke ngweta ne wune nde: Tiso, wune bɛki nda mi, keto mi sendi nda wune. Wune ti kele yiɲa yasi kotute sunɲwe ne mi na. ¹³ Wune ke duwe nde, mi kanda lepo Kimɔ Tom nye wune ke ngimɔ te yi kɔn dindima ne mi ke dɔya dɔyun kɛ. ¹⁴ Kɔn te yi mi bɔ nɔ kɛ nɲangwa wune, yo bɔ ne deti te yi nye wune wɔ kelo nde, wune yɛlkwe mi ho sa meseri membe. Ma wune ti kele dete na, wune kpalma nje bɔ mi nda wune bɔɲ wete jaki Njambiyɛ ho Krist Yesu ne nguru wene. ¹⁵ 'Ma mesosa mete yi wune bɔ nɔ kwey kɛ me ba we? Mi ke kɔmbile lepo ke mbombu yun nde, yo mɔ bɛki nde, wune dɔka gba memisi mun nye mi, ma wune jayma. ¹⁶ 'Mi me ka muka mɔ pendu wun, keto mi ke lepo gbakasi nye wune? ¹⁷ Botu bete be kwadɔye kɔɲgite Kimɔ Tom baka ke nye sosu te yi gbamɔ kol wune bo. Yasi te yi bo sɔ ke mɔyete kɛ yeti kimote na. Ma bo kɛl dete yi sɔ ne nje te yi baka njoka mbe sine wune, nɛ wune nje nye sosu gbamɔ kol wune bo. ¹⁸ Yo kimɔ yanɲa nde, wune nyɛki sosu ke kelna kimɔ yasi meɲgimɔ hene, yeti ndi ke ngimɔ te yi mi bɛ ke njoka yun kɛ na. ¹⁹ Wune bɔnɔ, mi ndana ne kɔkɔ nda nya te ε ke wa ne mɔ. Mi ke sangwa ne meɔne ke mɔy temo mbe keto yun kumɔ ke ngimɔ te yi bɔmɔ ta beɲɛ nde, jɔngwe dɔyun ma bɔɲna gbate ne yi *Krist. ²⁰ Mi ne nyangwe hel te yi dɔyɔ ndana ke njoka yun yi duwe nda yi mi yakama lepina nɔ nye wune kɛ, keto yasi kwanɲa mi, mi yeti ke duwe yasi te yi mi yakama kelo ke kasi yun kɛ na.

Kasi membon yiɔa

²¹ Ma wune botu bete be kwadɔye beɲgwe membonga nda bebala baka, wune lɛpi yasi ke nye mi. 'Yite nde, wune yeti ke woko yasi te yi membonga lepe kɛ na? ²² Yo nde, yo ketinate ke mekana

me Njambiyɛ nde, Abaraham jama bɔnɔ bembam yiɔa. Nyangwe te ε mbanɲa bɔ bala, ma nyangwe te ε wete ti bɛ bala na. ²³ Yasi wete, monɔ te yi nyangwe wene bɔ bala kɔ jadɔya nda yi nyari hene toke ne mɔy yi ja ne monɔsike kɛ. Ma yoru yi nyangwe ti bɛ bala kɔ jadɔya beɲgwe yasi te yi Njambiyɛ kandima si kpo kɛ. ²⁴ Yasi te yi kwanɲama dete kɛ ke tedye wuse yiɲa dɔmna meyasi. Boma baka yiɔa ke tedye wuse kwalɔ membon yiɔa yi Njambiyɛ kelma kɛ. Wete mbon te, yo yoko yi Njambiyɛ kelma bɛne Mɔyisi ke keki Sinayi kɔ. Mbon te mbete kɛl nde, mumɔ bɛki bala. Agar, nya te ε bɔ bala kɔ tedɔya mbon te mbete. ²⁵ Agar kɔ tedɔya sendi keki Sinayi te yi ke meneti me Arabi kɛ. Nye nda Yerusalem te yi bɔmɔ dɔyete ketɛ ndana kɛ, keto Yerusalem sendi ke dɔyɔ bala bɛne bɔnɔ bɛne. ²⁶ Ma Yerusalem te ε pe dɔyɔbɔ kɔ yeti ke dɔyɔ bala na. Yo Yerusalem te mbete bɛ nyangwe wusu. ²⁷ Yo dete nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiyɛ nde: <We kundu, we nya te ε yeti ke ja kɔ, sɔsangwe! We nya te ε ti gwenjila ne mɔ wete yeso kɔ, sɔsangwe kpɛsa, keto bɔnɔ bɛ nya te yi njom paɲma pa kino nye kɔ ta laɲ buyo kwɔ bɔnɔ bɛ nya te ε paɲma pa tika ne mbam kɔ!>

²⁸ Ma wune nɔɲ, ke bɛ wune, wune gba bɔnɔ bɛ Njambiyɛ, keto a kpoma dete nda yi nye kpoma sendi nɔ kwey ke kasi Isak kɛ. ²⁹ Ma monɔ te yi bo jama nye kwey nda yi nyari hene toke ne mɔy yi ja ne monɔsike kɔ dikima tedye meɔne nye monɔ te yi bo jama ne deti te yi Sisiɲ Njambiyɛ kɔ. Yo ndi ke kwanɲa sendi muka dete. ³⁰ 'Njambiyɛ lepima nde nge ke mɔy mekana mene? A lepima nde: <Duɔya bala nya kɔ bɛne monɔ wene kwanɲaye, keto monɔ te ti kpoke kabidɔya meliko me sangwe wete yeso bɛne monɔ nya te ε yeti bala kɔ na.> ³¹ Wune nɔɲ, yo dete sendi nde, wuse yeti bɔnɔ bɛ nya te ε bɔ bala kɔ na. Yasi wete, wuse bɔnɔ bɛ nya te ε yeti bala kɔ.

5

¹ *Krist ma sonɲe wuse ke dɔyɔ bala beɲgwa membonga, nɛ wuse duwe ke dɔyɔ bala te nje jɔɲna ne te. Ma dete, wune dɔyɛ ne ngbingim. Wune ti jaya nde, yiɲa membonga yɔkidɔya wune ne kɔkɔ kenɲe ke dɔyɔ bala na.

Botu be Krist nɛ kasi membonga

² Wune wɔku, yo mi Pol, yo mi ke lepo nye wune nde: Nge wune nye sosu nde, bo pɛsi yotu yun yi bembam, yite mesay mete yi *Krist kelma kɛ ti kame wune yanɲa na. ³ Mi ke kɛ mbombu yi kɔmbile lepo nye mumɔ hene ε nye sosu nde, bo pɛsi

yotu ne dete ko nde, a yâkanḡwe nje kelo sendi yasi hene te yi membonḡa hene lepe ké. ⁴ Wune sima baka ne Krist, wune botu bete be sa nde, Njambiye pési nde, wune me ne ngben ke mbombu wene, keto wune ke kelo meyasi mete yi membonḡa lepe ké. Nḡe wune kele dete, wune kopuma ngikwa te yi Njambiye diyama kelo ne wune ké. ⁵ Ma ke be wuse, wuse ne bibina temo nde, Njambiye ta peso nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene, keto tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist ké. Yo yite yi wuse ladye ne nje deti te yi Kimó Sisiḡ nye wuse ké. ⁶ Yo nde, nḡe mumo be sanḡwate bene Krist Yesus, ko bo pési nye ko bo ti pesse nye, yite yeti ke kame yiḡa yaḡa na. Ma yasi te yi kame mumo, yo tikina temo te yi nye tike ke yi Krist Yesus ké. Tikina temo te beḡnḡanḡwe ke mekele mete yi wuse kele wule ke mekwadya mete yi wuse no ké. ⁷ Wune kandima joḡna kwey kimote ké no mbombu. Ma yo be nda nje peto wune yi kelo nde, wune ti beḡḡwe se melepi mete yi lepe gbakasi ké? ⁸ Beya medyano mete yite ti wula pele yi Njambiye, nye mo te e jebama wune ko na. ⁹ Wune ke duwe nde, ko mono nḡa ne mbet ke kelo nde, mboro mampa hene wudyukwe. ¹⁰ Ke yembe, mi ne bibina temo ne wune nde, metake mun ti be dele ne yembe na, keto sine be Nyangwe Kumande sanḡwate. Yasi wete, ko mo te nda njanḡwe wune dete, Njambiye ta jose nye tedye nye mebone. ¹¹ Wune njoḡ, ke be mi, 'wune táka nde, má ken ndi mbombu yi pele muka nde, bo pési bembam, ma bo ndi ke tedye mi mebone keto nḡe? Má beki nde, mi ke pele dete, ma mumo yeti ke lu se dyambi sunḡwe ne lepina kasi soḡ Yesus ke kroa kwá jato ke beya nje na. ¹² Ma botu baka be ké mbombu njanḡwe wune baka bēki nyakote tu wete.

Wuse jôḡnanḡwe ne Sisiḡ Njambiye

¹³ Wune njoḡ, Njambiye jebama wune yi soḡe ke diyó bala kwá joḡna ne te. Ndi nde, nda yi wune sima duwe ke diyó bala dete ké, wune ti njaki nje lepo nde, wune yakama kelo beya meyasi ndana lala nda yi temo yun gore ké na. Yasi wete, wune díy bebala be beso kamna tande yun ne temo te yi mekwadya. ¹⁴ Keto ke membonḡa hene njuku te beḡnḡanḡwe ndi ke lepi te yi lepe nde: <Kwadyikwe moḡ nda yi we kwadye ne yotu yo ké.> ¹⁵ Ma wune díy ne soḡo, keto nḡe wune kpale joḡna ne hay hay tande yun díki loḡna dyambi, yite wune ta si wona.

¹⁶ Ma dete, mi ke lepo nye wune nde: Wune tiki, né Kimó Sisiḡ kendi ne wune ké no mbombu, yite ko wune ti beḡḡwe se beya mewobo mete yi díye ke yotu yun ké

na. ¹⁷ Keto beya mewobo mete yi díye ke yotu mumo ké yeti wete ne meyasi mete yi Kimó Sisiḡ kwadye ké na. Sendi, meyasi mete yi Kimó Sisiḡ kwadye ké yeti wete ne beya mewobo mete yi díye ke yotu mumo ké na. 'Bo yiba ke loḡna dyambi, ma wune me nje kelo meyasi nda yi wune kwadye ké. ¹⁸ Ma nḡe wune tike Kimó Sisiḡ nde, a kēndi ne wune, yite wune yeti ke kelo se meyasi beḡḡwe membonḡa ne kwet kwet nda bebala na.

¹⁹ Yo nde, wuse sima duwe mekele mete yi wule ke mewobo mete yi díye ke yotu mumo ké. Yo kelna mewanja né kelna mekele me memi nē sap sap joḡḡwe, ²⁰ nē kanna yiḡa meyasi tiko Njambiye nē kelna mekele me kif, nē kelna beya to sunḡwe ne beso. Yo ne kusuna metando ke njoka bomo, nē kelna nyangwe temo sunḡwe ne beso nē wokuna ngambi kwá to te. Yo sendi ne mesunḡo nē bakina njoka bomo nje bu kusuna yiḡa menjoḡ dele dele. ²¹ Yo sendi ne goruna meyasi nē beya gwena menjam nē dyena medye kwá to te, nje bu yiḡa meyasi hene te yi ke boḡna ne meyasi maka. Mi ke ké mbombu yi namba meto mun nda yi mi sima lepo ne mbombu nye wune nde: 'Bomo hene be kele kwalo mekele nda yite baka tí nyiḡe ke *Kando Njambiye na.

²² Ma Kimó Sisiḡ kél ne nde, mumo bēki ne temo mekwadya, a bēki ne mesosa, a jôḡnanḡwe ne te disima sendi meyasi, a kél sendi nde, mumo bēki ne ngikwa, gwe nḡwete beso, kelo yasi te yi beso ta be ne bibina temo ke yene. ²³ Kimó Sisiḡ kél nde, mumo bēki ne weyna temo sunḡwe ne beso, kelo nde, mumo bíya temo ne. Kine mbonḡa wete ne wete e ke lepo yiḡa beya yasi sunḡwe ne njel meyasi nda yite na. ²⁴ Botu bete be wokuna ne Krist Yesus baka sima nḡba meyotu man ke kroa ke nje nyena temo ke meyasi nē ke nje beya mewobo. ²⁵ Yo Kimó Sisiḡ kele nde, wuse bēki ne joḡ. Ma dete, wuse tiki nde, ndi Kimó Sisiḡ te kēndi ne wuse. ²⁶ Wuse ti susula yotu su ne gbelate yi kelo nde, njoḡ su kél sendi dete, kelo sendi nde, baka bēki ne nyangwe temo sunḡwe ne beso na.

6

Wuse kâmnḡanḡwe tande su

¹ Wune njoḡ, nḡe dyá nde, mbaḡa mumo josidyá ke yiḡa yasi, wune botu bete be Kimó Sisiḡ kende ne wune baka, wune kita nye yokidyé kenje ke kimo nje ne weyna temo. Ma we, mo te e kite nye dete ko, diyó ne soḡo ne nguru wo, ma mebobilan me nje dyá sendi we jatidyé we ke beya nje. ² Baka sóba mapi mebone mete yi beso, kelo dete tande yun. Nḡe wune kele dete,

yite wune ðeɲgwa mboɲga te yi *Krist.
³ Ma ɲge wete mumo take nde, nye yaɲa, ase nde, nye gbelate, yite a sébila yotu ne ne ɲguru wene. ⁴ Mumo hene paɲ pa nembɛ mekele mete yene ne ɲguru wene. ɲge nye ðeɲe nde, yakama, na njáki ðe ne mesosa ndi ke mekele mete yene ne ɲguru wene kine pa yeko to ne yi mbaɲa mumo na. ⁵ Keto yo ndi mumo hene ta soɛ mapi mekele mete yene ne ɲguru wene.

⁶ Mo te ε jeke melepi me ɲjambiyɛ ke bo wete mumo ko yákaɲgwe kaɓo kwalo kimo meyasi hene te yi nye no ké nye mo te ε tedye nye melepi mete ko.

⁷ Wune tí sebila yotu yun na. ɲjambiyɛ yeti ke jaye nde, mbeno ðiya nye na. Kwalo mbeki te yi mumo ðe, yo ndi yo yi nye ta wesidyɛ nemeno. ⁸ Mo te ε ðe ndi yasi te yi yotu ne ne ɲguru wene gore, a ta wesidyɛ ndi yasi te yi wule ke yi mumo, yo nde, a ta sangwa ne soɲ. Ma yoko ε ðe ndi yasi te yi Kimo Sisiɲ ne ɲguru wene gore, a ta wesidyɛ ndi sendi yasi te yi wule ke yi Kimo Sisiɲ, yo nde, a ta ðe ne joɲgwe te yi kpo ne kpo. ⁹ Wuse tí kati kelna kimo yasi na. Keto ɲge wuse kele ðete kine kato ke nje na, wuse ta wesidyɛ kimo membumo me kwalo te yi wuse yikila ké kome ɲgimo te yi ɲjambiyɛ sima peso ké ta dya. ¹⁰ Dete, menggimo hene te yi yakama dya wuse, wuse kél kimo yasi ne bomo hene, jeko kwá kwanɲo ne njon botu ðete ðe sine bo ðe saɲgwate ke tikina temo ke yi Yesus Krist.

Njena lepi

¹¹ Wune ðeɲa ndi ɲgboɲjoɲjo meketi mete yike. Yo gba mi kete ne gba bo mbe. ¹² Botu ðete ðe bande wune nde, bo pési yotu yun yi ðembam ðaka, bo botu ðete ðe ke kwadyɛ tedye yotu ke misi me bomo ke gbela meyasi mete yi bomo ðeɲe ndi ke misi ké. 'Bo bándi wune ðete, ma bomo nje tedye bo meɓone, ɲge bo lepe kasi soɲ *Krist ke kroa. ¹³ Ma ko bo botu ðete ðe ðeɲgwe kasi pesina yotu ðembam ðaka, bo yeti ke ðeɲgwe yan memboɲga kumo njena na. 'Bo kwádyikwe nde, bo pési yotu yun ðete, né bo nje susule yotu ke koɲte, keto wune pesinama nda yi bo kwadya ké. ¹⁴ Ma ke ðe mi, ko na. Siya susula yotu te yembe, yo ndi keto kroa te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. Ne nje te yite ndana ke yembe, meyasi me meneti maka me nda munte nda bo sima ɲgba yo ke kroa. Sendi, ke meyasi me meneti maka, mi me nda munte nda bo sima ɲgba sendi mi ke kroa. ¹⁵ Ma yo nde, ko bo pési ðembam ko bo ti pese, yite kine yaɲa na. Yasi wete, kpaɲa yasi, yo kome ɲjambiyɛ kele nde, mumo njáki ðe joɲja mumo ke misi mene ké. ¹⁶ Bomɔ hene ðe ðeɲgwe

nje te mbete ðaka, ɲjambiyɛ nyêki bo tete, gwe sendi bo ɲgwete, kelɔ sendi ðete ne botu ðete ðe tike temo ke yene ke kando Isarayel ðaka. ¹⁷ Yí sidye no, mumo tí potu to mbe na, keto mi muka ne mesal ke yotu keto Yesus. ¹⁸ Wune njon, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kél ɲgikwa ne wune, *amen.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Efes

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom.

Nyangwe to lepi, yo nde, njon botu bete be tike temo ke yi *Krist ke ndingele meneti maka hene baka, bo yotu ne. Yo ne nyangwe meyasi yitati yi beje njon bekriten ke: (1) Diyo kriten, yo nyangwe yasi budyate keto ngikwa Njambiyé. (2) Yotu Krist yo nge? (3) Kriten yakanawe jonna bejwe teri ne nda kriten. Yi tedye ne teri Krist ke njoka bekriten, Pol ke nye meyekambiyé yitati: Kasi yotu mumo, kasi njumo ne kasi gwaki.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke nyangwe mengabiye yitati:

1. Teri mo Njambiyé ke moy ngikwa te yi Njambiyé kele ne nye ké (kumte 1-3).
2. Jongwe ne mesay me mo Njambiyé (kumte 4-5).
3. Jongwe ne dyambi te yi mo Njambiyé lu ké (kumte 5-6).

¹ Yo mi Pol, mi mo tomun Krist Yesus nda yi Njambiyé kwadya ké. Yo mi kete mekana maka kenje wune botu bete be Njambiyé tokuma [ke Efes] nde, wune beki ndi bene, wune botu bete be tike temo ke yi Krist Yesus ne temo yun hene baka. ² Njambiyé Sangwe wusu ne Kumande Yesus Krist kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Kimo meyasi mete yi Njambiyé

nye wuse ké

³ Wuse lúksa Njambiyé te Sangwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, keto a kelma kimo yasi budyate ne wuse. A nya wuse kwalo kimo meyasi hene te yi diye ke kwey yi wule ke yi Kimo Sisij ké. A nya wuse yo, wuse be diye sangwate sine be *Krist baka. ⁴ Njambiyé kikima si toke wuse keto Krist, yite a ti pa kuso mboko na, ne wuse be ndi bene kine be ne yina mono mejoso ke mbombu wene na. ⁵ Njambiyé kwadya wuse, dete e nye kike si peso nde, a ta jaye by wuse nda ngbak ngbak bono bene keto Yesus Krist. Yo nde, a berma kimote yi kelo dete nda yi nye ne nguru wene kwadya kelo ké, ⁶ ne wuse sombile nye keto nyangwe kpa ngikwa ne. A kel ngikwa te ne wuse dete, keto wuse sangwate sine be Mono wene, son temo ne. ⁷ Sine be Mono wene te sima be sangwate. Njambiyé kolma wuse ne nje mekiyo me Mono wene, tiko sendi wuse ne ngwete

ke mejoso musu keto nyangwe ngikwa ne.

⁸ Njambiyé kubula kelo ngikwa ne wuse yi tonje wuse ne dyano ne duwa yasi hene yi nembe ne meyasi. ⁹ Yo nde, a ba njombu yanja ne yina yasi te yi nye kwadya kelo ké. A pesima nde, a ta kelo yo ne nje Yesus Krist. Yo ba sodyate ne mbombu ne bomo, ma ndana, a sima punje yo nye wuse, keto a berma kimote yi kelo dete. ¹⁰ A kpoma nde, a ta kelo yasi te kome ngimo te yi nye pesima ké ta dyá. Yo nde, kande dyobo kumo meneti, a ta ngbo meyasi hene te yi diye kete ké, Krist nyepo ta be kum namo yo hene. ¹¹ Njambiyé tokuma wuse nde, ne wuse be ndi bene keto Krist. A kikima si toke wuse dete bejwe yasi te yi nye kombila nde, a ta kelo ké. A ke tonje meyasi hene nda yi nye ne nguru wene kwadye ké yaka ne yasi te yi nye pesima ké. ¹² A kikima si toke wuse dete, ne wuse sombile nyangwe meluksa mene, wuse botu bete be kandima be ne bifina temo njombu yanja ke yi Krist baka. ¹³ Wune sendi, wune be Krist me sangwate. Wune wokuma lepi te yi lepe gbakasi. Lepi te, yo Kimo Tom te yi lepe nda yi Njambiyé jongwe ne wune ké. Wune sendi, wune tikima temo ke yi Krist, dete e Njambiyé nje kwete wune yina yo ne. Yo te, yo Kimo Sisij te yi nye kpoma ké. ¹⁴ A nya wuse Kimo Sisij te, nda yi mumo kande nye ndotukwe yi ladye ne nyena ngoloko ké. Dete, a ke tedye nde, a ta ke mbombu yi nye wuse kimo bukwe meyasi hene te yi nye bakidye tike botu bene ké. A ta nye wuse yo kome nye ta sidye jongwa botu bene ké. Botu bete, yo baka be nye kolma, ne bo be bene. Njambiyé kelma dete, ne wuse sombile nyangwe meluksa mene.

Pol ke ngweta ne Njambiyé

keto bekriten be Efes

¹⁵ Yori mi sendi, mi ke nye Njambiyé wosoko kome mi wokuma kasi tikina temo te yi wune tike ke yi Nyangwe Kumande Yesus ne mekwadya mete yi wune no sungwe ne botu be Njambiyé hene ké. ¹⁶ Mi yeti ke gbelo nyena Njambiyé wosoko dete keto yun kome mi take wune ke moy menjweta membe ké na. ¹⁷ Mi ke ngweta ne Njambiyé te e Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist keto yun. Nye Da te e ne meluksa hene. Mi ngwétangwe ne nye nde, a nyeki wune dyano ne nje Sisij ne. A kel sendi nde, Sisij te punjukwe nye nye wune, ne wune duwe nye kimo duwate. ¹⁸ Dete, a buta metemo mun paniye puye kete, ne wune duwe ne yasi te yi nye jebama wune nde, wune beki ne bifina temo kete ké, duwe sendi nde, kimo meyasi mete yi nye bakidye tike botu bene ké gba kpasate budyate. A bakidya yo, na nje

nye wune wúne botu bene hene. ¹⁹ A kél sendi nde, wune dúkwé nde, a ne nyangwe ngungudye kwá to te, duwe sendi nda yi ngungudye te kele mesay ke temo su, wuse botu bete be tike temo ke yene baka. ²⁰ Yo ndi sendi nyangwe ngungudye te yi nye tedya ke yi *Krist kome nye womiya ne nye ke njoka bemun nje lepo nye nye nde, a diy metidyé ke mbam bo ne ke dyobo ke kwey ké. ²¹ Kome nye diyé mate ké, yo nye lanja bejaki hene nè bekum ban hene nè meyasi hene te yi ne ngungudye nè nyangwe bekum bejaki hene. Yo nye lanja sendi mumo hene, yeti ndi ke ngimo te yoko na, ko ke ngimo te yi ta duwe nje ké, ko mo te beki ne kwaló dino te nda. ²² Njambiyé kawula meyasi hene tiko ke nji mekol me *Krist, tembidyé sendi nye siya kum ke ndingele njon botu bete be tike temo ke yene baka. ²³ Njon botu bete, yo yotu Krist. Bo ke kelo nde, Krist béki tondunate ke menje hene nda yi nye kele sendi nde, meyasi hene béki tondunate ké.

2

Njambiyé jónḡwe mumo,

keto a ne ngikwa

¹ Ma wune ba Yun ne mbombu munje ke misi me Njambiyé, keto mejoso mun nè beya meyasi mete yi wune dikima kelo sendi ké. ² Ke ngimo te yite wune dikima jonna dete bengwe beya nje te yi botu be meneti maka, kelo meyasi nda yi beya *Kum beya mesisiḡ mete yi jonḡila ke kwey dikima tedye wune ké. Yo sisiḡ te ke kelo mesay ndana ke temo botu bete be lu dyambi sungwe ne Njambiyé baka. ³ Wuse sendi, wuse hene dikima jonna kwey nda botu be meneti maka gbate. Wuse dikima kelo meyasi bengwe beya mewobo musu ne nguru wusu. He dikima kelo meyasi mete yi wuse ne nguru wusu nè yi metake musu dikima gora ké. Ma nda wuse ba ndi sendi bomo nda beso ké, yo ba nde, ngambi Njambiyé baal sendi ke to su nda bo. ⁴ Ma ko dete, Njambiyé ne gwena ngwete budyate. A kwadya wuse budyate. ⁵ Yo nde, ke ngimo te yi wuse ba munje ke misi mene keto mejoso musu ké, a kpalma kelo nde, wuse béki ne jon ne koko sine be *Krist. Yo keto Njambiyé ne ngikwa, yori yi nye jonḡwa ne wune ké. ⁶ A womiya wuse sine be Krist Yesu lepo nde, sine be Krist diy metidyé ke dyobo ke kwey, keto sine be Krist Yesu sangwate. ⁷ Njambiyé kelma kimo yasi ne wuse dete ne nje Krist Yesu, na tedye nye bomo hene ke metu mete yi ta nje ké nde, a ne nyangwe ngikwa kwá to te. ⁸ Ma yo keto Njambiyé ne ngikwa, yori yi nye jonḡwa ne wune ké. A kél dete ne nje tikina temo te yi wune

tike ke yene ké. Yo ti wúla ke Yun ne nguru wun na. Yo ndi keto Njambiyé nyéki mumo yasi ne gbelate. ⁹ Njambiyé ti jonḡwe wune keto yina kimo mekele mete yi wune kelma ké na, kamba mumo me nje bendidyé yotu ne. ¹⁰ Yo dete, keto wuse yasi te yi nye ne nguru wene kelma. A kelma nde, wuse béki jonna yasi sangwate sine be Krist Yesu, né wuse kel kimo mekele mete yi nye ne nguru wene kikima si kobile nde, né wuse kel ké.

Son Yesu ke kroa ke jangwe

njoka mekando

¹¹ Ma dete, wune pan pa take teri Yun kwey. Bo ti ja wune Beyuden na. Bo botu bete be nye sosu ke kasi pesina yotu yan yi bembam baka kpál jeba ndi wune nde Mbo botu bete be ti pesinangwe baka. Ma mepesina me bembam te yi bo lepe no ké, yo ndi yike yi beḡna ke gbela yotu ke puye ké. Yo bomo diki kelo yite ne gba bo yan. ¹² Wune táka kimote. Ke ngimo te yite, wune ba londunate ne *Krist, wune ti be bono be kando ke moy kando Isarayel na. Wune ba nda bejengwe ke moy membon mete yi Njambiyé kelma bene kando dyene, kpo meyasi nye nye ké. Wune ti be ne mono yan ne mbet ke moyte na. Wune ti be ne yina meyasi mete yi wune yakama be ne bibina temo nde, wune ta be no nemono na. Wune dikima jonna ke meneti maka kine duwe Njambiyé na. ¹³ Ma ko nde, wune dikima jonna kwey londunate ne Njambiyé dete, ndana wune be Krist Yesu me sangwate. Dete, wune ma si tutudya ne Njambiyé ne nje mekiyo me *Krist, ¹⁴ keto yo nye kele nde, wuse jonḡangwe ne te. Kwey Beyuden nè botu bete be yeti Beyuden baka dikima jonna dele dele. Ma a nja kelo nde, bo béki yasi wete. Yo nde, a nja leke nyekwe te yi dikima baka wuse ké sonje. Nyekwe te, yo mebenna mete yi wuse dikima benna kwey ké. A kelma dete ne nje son ne ke kroa ¹⁵ nè nje sonna jaki jaki meyasi mete yi diyé ke membonga me Beyuden ké, na nje sangwe mekando maka yiba, né yo nje be ndi jonna kando bomo wete, keto bene bo hene me sangwate. Dete, a kelma nde, bo jonḡangwe ne te tanḡe yan. ¹⁶ Ne nje son ne ke kroa Krist sonna pendó te yi ba ke njoka mekando maka ké, kelo nde, bo béki ndi yasi wete. Dete, a nja jangwe njoka yan bene be Njambiyé. ¹⁷ A nja lepo kimo Tom nye wune botu bete be yeti Beyuden be ba londunate kwey ne Njambiyé baka nde, wune me ne te. A nja pele sendi kimo Tom te nye botu bete be ma si tutudya ne Njambiyé baka nde, bo sendi me ne te. ¹⁸ Yo dete, keto Krist Yesu wuse hene, ko

bo ko bari, mumo hene yakama tutudya ne Da ne deti te yi kiya Kimɔ Sisinj.

¹⁹ Dete, wune yeti se bejengwe be wule wula nje biye dya ho beakwanqwanqo na. Yasi wete, wune me sendi bono be kando wune botu bete be wokuna ne Njambiyɛ baka. Wune me sangwate wune botu be moy tu dyene. ²⁰ Wune kete nda mekondu me tu. Botu be tomun be Yesu nɛ botu be punja melepi me Njambiyɛ be mekol me tu te. Krist Yesu ne nguru wene sangwe kondu. ²¹ Nye ne nguru wene ke kelo nde, bendidya tu te hene beki ne njololo, mesay mete ken kendo mbombu, ne yo nje be kpaşa njumo te yi Njambiyɛ ne nguru wene ta ke mbombu jonna kete. ²² Wune be Krist Yesu sangwate, dete wune sendi, wune ke njoka meyasi mete yi bo sume ne njumo te ke, ne wune besɔ hene nje ngbo be mbanjo te yi Njambiyɛ diye kete ne nje te yi Kimɔ Sisinj ke.

3

Mesay me Pol ke njoka botu bete

be yeti Beyuden baka

¹ Keto meyasi menori hene, mi Pol, mo jobo Krist Yesu keto yun, botu bete be yeti Beyuden baka... ² Mi ke take nde, wune wokuma kasi mesay mete yi Njambiyɛ nya mi ne ngikwa ke. A nya mi mesay mete, ne mi kam ne wune. ³ Yo ne nje punja meyasi yi Njambiyɛ tedya ne mi yasi te yi ba sodyate ne mbombu ke. Yo yasi te yi mi ketima ndana ne mbet kenje wune ke. ⁴ Kome wune ta tolo yo ke, wune ta beje duwe nde, mi sima biye to yasi te yi ba sodyate ne mbombu ke kasi *Krist ke. ⁵ Mbombu ne mbombu, Njambiyɛ ti tedye yo nye bomo nde, bo dukwe na. Ma ndana, a kwanma ne nje Kimɔ Sisinj yi punje ne yo ne gbas gbas nye botu be tomun be Yesu nɛ botu be punja melepi mene. A tokuma bo hene, ne bo kel mesay nye ndi nye nyepo. ⁶ Ma yasi te yi ba sodyate ke, yo nde, yasi te yi Njambiyɛ bakidye tike Beyuden ke, yo ndi kiya yasi te yi nye bakidye tike botu bete be yeti Beyuden baka. Sendi, ne Beyuden ne botu bete be yeti Beyuden baka, bo hene me ndi kiya yasi wete, nda medoku me kiya yotu mumo. Yo sendi nde, yasi te yi Njambiyɛ kpoma nde, a ta nye Beyuden, a ta nye ndi kiya yasi te nye botu bete be yeti Beyuden baka, keto a ma sangwe bo bene be Krist Yesu. Yo hene wula ke jayna Kimɔ Tom. ⁷ Njambiyɛ kelma ngikwa ne mi yi kelo nde, mi njaki nje be mo pelna Kimɔ Tom te. A kanma yo nye mi ne nje ngungudye ne yi kele mesay ke yotu mbe ke. ⁸ Yo mi njena mumo ke njoka botu be Njambiyɛ hene. Njambiyɛ kelma ngikwa te dete ne

mi nde, yo mi beki mo lepina Kimɔ Tom te nye botu bete be yeti Beyuden baka, ne mi ke pel kpaşa budya meyasi hene te yi diye ke yi Krist ke nye bo. Bomɔ ti yaka biye to meyasi mete kumo njena na. ⁹ Njambiyɛ kelma sendi ngikwa ne mi dete, ne mi paniye puye nye bomo hene lepo nda yi nye ta kelo yi tonje ne yasi te yi nye ma sodyukwe mbombu ne bo ke. Njombu yaja mesew mesew Njambiyɛ te e kusuma meyasi hene ko sodya kimo yasi te ke moy temo ne. ¹⁰ A kelma dete, ne bejaki ne bekum ban be diye ke kwey baka nje kwɔ ne nje njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesu baka yi duwe no nde, dyano Njambiyɛ ne menje budyate. ¹¹ Njambiyɛ kelma dete bejenge yasi te yi nye kikima kombile njombu yaja mesew mesew. A kelma yo ne nje Krist Yesu te Nyangwe Kumande wusu. ¹² Sine be Krist Yesu sangwate. Wuse ke tiko sendi temo ke yene. Yo dete yi wuse yakama ke le ndana ke keki Njambiyɛ ne bibina temo kine gwe wo yaja na. ¹³ Dete tiso, yotu yun ti teki keto mebone mete yi mi sangwa no keto yun ke na. Ma mebone mete ta kpalo kame wune kelo nde, wune beki ne meluksa.

¹⁴ Yo keto te yite yi mi ke kuse mebon ya ke mbombu Da. ¹⁵ Botu be kando dyene, yite nde, baka be ke kwey ne baka be ke meneti jonngwe keto ne sangwe wan. ¹⁶ Mi ngwetangwe dete ne Da nde, a kel nde, Sisinj ne kombila nye wune nyangwe deti ke temo bejenge nyangwe meluksa mene. ¹⁷ Mi ngwetangwe sendi nde, *Krist diye ke moy metemo mun ke no mbombu, keto wune ke tiko temo ke yene. Mi ngwetangwe sendi dete, ne mekwadya mete yi wune kwadya tande yun ke lo megata, ne yo be ne ngbik nda tu te yi mekol mete be jelnate. ¹⁸ Dete, wune bomo hene be wokuna ndi ne Njambiyɛ baka ta be ne deti te yi duwe nde, mekwadya mete yi Krist no ke gba nyangwete budyate, njanjo moy te ne sewo te ne dimo te bu do te kine njena na. ¹⁹ Mi ngwetangwe dete, ne wune duwe ne mekwadya me Krist yi kwanma dyano hene, ne metemo mun tondu ne budya meyasi me Njambiyɛ hene ke no mbombu nda yi nye be tonduate ne budya meyasi hene kumo njena ke. ²⁰ Ma Njambiyɛ yakama kelo meyasi hene lanja yike yi wuse diye nye ne yi wuse take taka ke ne nje ngungudye ne yi kele mesay ke temo su ke. ²¹ Sine njon botu hene be tike temo ke yi Krist Yesu baka sombila nye, keto sine be Krist Yesu sangwate. Wuse kel dete yaka ne mengimo hene kumo kpo ne kpo, *amen.

4

Wuse dɔy saŋgwate

¹ Dete, mi mɔ jɔbɔ keto Nyangwe Kumande ke kombile lepo ndana nye wune nde: Wune jɔnɔngwe kelo meyasi yaka ne yi Njambiye jeɓama ne wune ké. ² Wune jɔnɔngwe dete ne pidya yotu ke menje hene, jɔnna ne te, gbiso sendi besɔ. Baka disimaŋgwe besɔ ne temo te yi mekwadya. ³ Wune sãŋ nje te yi dɔyo saŋgwate kè nɔ mbombu nda yi Kimɔ Sisiŋ sima saŋgwe wune ké. Kimɔ Sisiŋ te ke kelo nde, wune jɔnɔngwe ne te tande yun, né wune dɔy saŋgwate kè nɔ mbombu. ⁴ Yotu *Krist ndi wete ne wete. Kimɔ Sisiŋ ndi sendi wete ne wete. Yo ndi sendi dete kome Njambiye jeɓama wune njese ke yene ké. A jeɓama wune, né wune be ndi ne ðibina temo ke yasi wete ne wete. ⁵ Wuse ndi ne Nyangwe Kumande wete ne wete. Tikina temo te yi wuse tike ke yi Njambiye ké ndi wete ne wete. Sendi, tɔpuna bomo te yi bo tɔpe ke mɔrɔku ké ndi wete ne wete. ⁶ Njambiye ndi wete ne wete. Nye saŋgwe ne bomo hene. A ke namo bomo hene. A kél mesay mene ke yotu bomo hene. A sendi ke yi bomo hene. ⁷ Ma yasi wete, ke njoka su, Njambiye nya mumo hene misi mesay te yene beŋgwe yasi te yi Krist kwadya nye mumo hene ké. ⁸ Yo dete nda yi mekana me Njambiye lepe nde: <A bendima kè ne mbj ke kwey. A ðiyama beɓala kwa nɔ. A kabima sendi meyasi nye bomɔ.> ⁹ Ma nge be nde, a bendima kè ne mbj ke kwey, 'yite ti tedya ka nde, a paŋma piye kumo ke meneti ke gba nji na? ¹⁰ Mo te e piya ko, yo ndi sendi nye e bendima ne mbj laŋsa dɔyɔbɔ, na tonje meyasi me mboko hene ne mekombila. ¹¹ Yo nye nye baŋa say nde, bo békɔ botu be tomun bene, nye baŋa say botu be punja melepi me Njambiye, nye baŋa say pelna Kimɔ Tom. A nya sendi baŋa say bakidya botu be Njambiye ne say tedya yan melepi mene. ¹² A kél dete, né botu bete be wokuna ndi ne Njambiye baɓa be ne deti te yi kelo mesay, né njɔŋ botu bete be tike temo ke yi Krist baɓa dɔku dɔko kè nɔ mbombu. ¹³ Njɔŋ botu bete ta dɔko dɔko dete kumo nde, wuse hene njãki nje be saŋgwate ke tikina temo te yi wuse tike ke yi Yesus te Mɔno Njambiye ké nè ke duwa ne kimote. Dete, wuse ta ngbi, be nda goto bomo, be sendi tondunate ke menje hene nda Krist. ¹⁴ Dete, wuse ti be se nda gbela bɔnɔsike yi jaye tedya yasi hene te yi bomo yakama tedye wuse yi kè kaka, kè kaka nda njoy te yi pupɔ wumbidye ké na. Botu bete be ðiki pesɔ moy yi sebile ne besɔ dete baɓa ti be ne deti te yi jatidye wuse ke

beya nje kelo ne wuse dete na. ¹⁵ Ndi nde, nge wuse lepe ndi gbakasi ne mekwadya ke moyte, yite wuse ta dɔko dɔko ke dɔyo te yi wuse dɔye saŋgwate sine be Krist ké ke menje hene. Yo nye, Krist be to ke njoka njɔŋ botu bete be tike temo ke yene baɓa. ¹⁶ Yo nye to kende ne ndingele yotu hene. Ke yotu te, mesiso ke jaŋgwe medoku me yotu hene jeliye yo ne ngbaŋtiŋ. Doku yotu hene ke kelo say te yene yi kame ne besɔ beŋgwe deti te yi nye nɔ ké. Dete, ndingele yotu hene ta kè mbombu dɔko dɔko ne nje mekwadya.

*Kasi njombu jɔngwe nè jonja jɔngwe**sine be Krist*

¹⁷ Ma dete, wune woku yasi te yi mi kombile lepo ne saŋsan nye wune ke ðino Nyangwe Kumande wusu ké. Yo nde: Wune ti jɔnɔngwe se nda yi botu bete be yeti ke duwe Njambiye jɔnna nɔ ké na. Meyasi mete yi bo ðiki take ké kine kɓasa yaŋa ke moyte na. ¹⁸ Yo nde, dɔyano dɔyan sima ðimbiye, yitil kpalma ngangile yo. Bo kine mɔno yaŋa ne mbet ke moy kɓasa jɔngwe te yi Njambiye nye botu bene ké na, keto bo yeti ke duwe nje Njambiye na. Bo yeti ke duwe nje Njambiye dete na, keto metemo man ðeke ne keskere. ¹⁹ Yo me ðeke ne kpiŋtiŋ. Dete, e bo nye bo ke sap sap jɔngwe yi nye ne to ne pitik ke kelna kwalɔ mekele me memi wete wete kè nɔ. ²⁰ Ma duwa *Krist te yi wune jekima yun yi duwe ne nye ké ti be dete na. ²¹ Wune kombila woko kasi Krist gbate, wune botu bete be dɔye saŋgwate ne nye baɓa. Bo tedya wune meyasi beŋgwe gbakasi te yi dɔye ke yi Yesus ké. ²² Yo nde, wune tiki beya njombu jɔngwe te yi wune ba nɔ ne mbombu ké nda yi mumo sore ne jegbe jegbe lambɔ ke yotu li ké. Beya mewoɓɔ me njombu jɔngwe te yite yi wune ba nɔ ké seɓila mumo kè nɔ ke nje te yi nye ta yabile kete. ²³ Ma dete, wune tiki nde, Njambiye sɛnɔji metake nè metemo mun hene. ²⁴ Wune kpál nje jɔnna ndana nda jonja mɔ te yi Njambiye ne nguru wene kusuma, na boŋna ne nye. Jonja mɔ te ke jɔnna ne ngber ke mbombu wene, bakidye sendi yotu pupunate ke mbombu wene. Yo gbakasi te yi dɔye ke yi Njambiye ké kele nde, a jɔnɔngwe dete. ²⁵ Nda yo dete ké, wune tiki ja. Mumo hene lépi ndi gbakasi nye jakɔsɔ, keto wuse hene saŋgwate nda medoku me kiya yotu wete. ²⁶ Nge wune woke ngambi ne mumo, kpe, wune ti kel yiŋa beya yasi na. Kwana temo te ti kum beko ne te na. ²⁷ Wune ti nyeki *Kum beya mekele nje te yi badye wune na. ²⁸ Mo te e ðikima guɓɔ kwey ko ti ken se mbombu guɓɔ na. Yasi wete, a kpál kelo mesay kimote ne meɓo mene wondo ðirikɔ,

na nje be ne yiŋa yasi te yi nye yakama kaɓo nye botu be ngwete. ²⁹ Yiŋa beya lepi wete ne wete ti pundu ke numbu yun na. Yasi wete, ne lêpi ndi yiŋa kimo melepi mete yi yakama kame beɓo ke teri te yi bo diye kete ké kelɔ nde, bo dɔku dɔko ke nje Njambiyɛ kɛ no mbombu. Wune lêpi ndi njel melepi mete yite, dɛte yo ta nye mekombila nye botu bete be woke yo baka. ³⁰ Wune ti kel yasi te yi ta nye Kimɔ Sisij Njambiyɛ duku na. Kimɔ Sisij te, yo yo te yi Njambiyɛ kwetima ke yotu yun yi ladye ne yeso te yi nye ta sidye ne joŋgwa botu bene ké. ³¹ Beya pekeke metake nɛ jon jon temo nɛ ngambi nɛ hoya hoya melombo nɛ mendoy, wune fiki yo, tiko sendi kwalɔ beya mekele hene ke njoka yun. ³² Wune bêki kimo bomo yi kelo kimo yasi ne beɓo, gwe sendi ngwete beɓo. Baka tiki beɓo ne ngwete nda yi Njambiyɛ tikima sendi wune ne ngwete, keto yasi te yi *Krist kelma keto yun ké.

5

Wuse jôhnanɗwe ke moy mejasi

¹ 'Ma ndana, wune yeti me ka bono be Njambiyɛ na? 'Wune yeti soŋ temo ne na? Ma dɛte, wune kɛl meyasi nda yi Njambiyɛ kele ké. ² Wune jôhnanɗwe ne mekwadya ke temo nda yi *Krist kwadya sendi ne wuse ké. A nya yotu ne ne nguru wene yi joŋgwe ne wuse. A kelma dɛte nda yi mumo kanɛ ne yiŋa yasi nye Njambiyɛ ké, nda nyamo te yi bo kilɛ nginj ne kelo ne sadaka nye nye. Kanɗa yotu te yi Krist kanɗa dɛte nye Njambiyɛ ké, yo nda kimo lobinda te yi bo lodye nye nye.

³ Ma dɛte, nda yi wune me wokuna ndi ne Njambiyɛ ké, kasi kelna mewanja nɛ kwalɔ mekele me memi hene, ho kasi nyena temo ke meyasi ti wokunangwe ko ne mbet ke mesimo mun na. ⁴ Yeti kimote nde, yiŋa lepi janji nɛ lepi abalmba nɛ yiŋa beya lepi mekoka pundu ke numbu yun na, keto yite ti yaka ne botu be Njambiyɛ na. Yasi wete, lepi te yi kpâl pundu ke numbu yun bêki ndi yike yi nye Njambiyɛ wosoko. ⁵ Wune dukwe gba nde, botu be kelna mewanja nɛ botu be kelna mekele me memi, ko mumo wete ne wete ke njoka botu benori ti be ne meyasi mete yi Njambiyɛ bakidye tike botu bene ke *Kando dyene bene Krist na. Dete sendi, botu be nyena temo ke meyasi, yite nde, botu bete be kane yiŋa yasi tiko Njambiyɛ baka, ko mumo wete ne wete ke njoka yan ti be ne meyasi mete yi Njambiyɛ bakidye tike botu bene mate na. ⁶ Mumo ti sebila wune ne yiŋa lem melepi na. Yo kelna meyasi dɛte kele nde, ngambi Njambiyɛ bâl ke to botu bete be kele da meto sungwe

ne nye baka. ⁷ Dete, wune ti gbam kol wune botu bete na. ⁸ Keto ne mbombu wune ba yitil. Ma ndana wune me mejasi, keto wune be Nyangwe Kumande wusu me sangwate. Dete, wune jôhnanɗwe nda botu bete be me mejasi. ⁹ Wune kɛl dɛte, keto mejasi kɛl nde, mumo kɛl kwalɔ kimo yasi hene, kelo yasi hene ne ngben, kelo sendi nde, mumo lêpi gbakasi ke meyasi hene. ¹⁰ Ma wune jôhnanɗwe ndana dɛte yi nembe meyasi, duwe yike yi nye Nyangwe Kumande mesosa. ¹¹ Wune ti nyeki bo ke kelna mekele me yitil wune botu bete be kele yo baka na. Mekele mete ti nyéki yiŋa kimo yasi na. Yasi wete, wune kpâl gbaso yo ke puye ne ngway. ¹² Keto meyasi mete yi bo kele ke so ké gba yasi njon. Ko yeti yasi te yi mumo yakama bofe lepo na. ¹³ Ma nge yo si pundu hene ke puye dɛte ké, o bêŋa, mumo ke nje duwe menɗbonjolo mete yey, ¹⁴ keto yasi hene te yi mejasi punje ke puye, yite me mejasi. Yo nda yi mekana me Njambiyɛ lepe nde: <We mo te e ke jako ko jemkwe, tema ke njoka bemun, nɛ mejasi me *Krist pan ke joŋgwe dyo.> ¹⁵ Dete, wune kômbila diyo ne soso benɗe nda yi wune joŋna no ké. Wune ti joŋnanɗwe nda belem na. Yasi wete, wune jôhnanɗwe nda botu bete be ne dyano. ¹⁶ Dete, ngimo hene te yi dya wune nde, wune kɛl yiŋa yasi, wune nyéki bo kete kine dimbidye ngimo na, keto metu mete yi wuse diye kete ndana ké beyate. ¹⁷ Dete, wune ti nembina na, yasi wete, wune kpâl sa nje te yi duwe yasi te yi Nyangwe Kumande kwadye ké. ¹⁸ Wune ti gwaki menjam na, keto yo ke bekidye wune. Yasi wete, wune sâŋ nde, Kimɔ Sisij tɔndu ke temo yun. ¹⁹ Yite baka ta nye beɓo deti ne nje jembina besom te yi luksa Njambiyɛ nɛ nje yiŋa mejembi mete yi sombile ne nye ho ne nje mejembi mete yi Kimɔ Sisij ta nye wune deti te yi jembɔ ké. Yite wune ta jembina yi bese ne Nyangwe Kumande wusu ne temo yun hene. ²⁰ Nge Kimɔ Sisij tonde metemo mun dɛte, yite wune ta nye Da Njambiyɛ wosoko menɗgimo hene, ke meyasi hene, ke dino Nyangwe Kumande wusu Krist. ²¹ Yite baka ta tekwe to sungwe ne beɓo, keto wune ke jeso Krist.

Joŋgwe botu be Njambiyɛ

ke moy ty dyan

²² Wune bomari, nyari hene tɛkwe to sungwe ne njom yi tedye nde, wune ke wokuna ne Nyangwe Kumande. ²³ Wune kɛl dɛte, keto yo mbam diye ne nyari nda yi *Krist diye ne njon botu bete be tike temo ke yene ké. Njon botu bete gba yotu ne, yo nye joŋgwe bo. ²⁴ Ma nyari hene tɛkwe to sungwe ne njom ke meyasi hene

nda yi njonj botu bete be tike temo ke yi Krist wokuna ne nye ké.

²⁵ Wune bembam, mbam hene kwádyikwe nyari wene nda yi *Krist kwadya ne njonj botu bete be tike temo ke yene yi nye jonjwe dyene ne nguru wene keto yan ké. ²⁶ A kelma dete, né bo wokuna ndi ne nye nyepo. Yite a panjma pa pupudye bo ne moroku ne melepi mene sendi. ²⁷ A kelma dete, né njonj botu bete nje tem ke mbombu wene kimo yanja ne benjenjen kine mono memi ho mbulma sal ho yija mono beya yanja dete na. Yasi wete, a kelma dete, né bo wokunangwe ndi ne nye nyepo kine yija mono mejoso ke mbombu wene na. ²⁸ Dete sendi, mbam hene kwádyikwe nyari wene nda ngbak ngbak yotu ne. Yo nde, mo te e kwadye nyari wene, mo te ke kwadye yotu ne ne nguru wene. ²⁹ Keto ko mumo wete ne wete ti pa beno yotu ne mbanja yeso na. Yasi wete, a dal yo bakidyé yo kimote nda yi Krist kele sendi dete sungwe ne njonj botu bete be tike temo ke yene ké. ³⁰ A kél dete, keto wuse medoku me yotu ne. ³¹ Yo nda yi Njambiye lepima nde: <Dete, mbam ta tiko sangwe bene nyangwe jonja bene nyari nda kol bene jon. Bo hene yiba ta kpalo nje be ndi mbundo wete.> ³² Yasi ke yi Njambiye lepima ké, yo ba sodyate ne mbombu. Yo gba nyangwe yasi. Mi lépi yo waka yi tedye ne njoka Krist bene njonj botu bete be tike temo ke yene baka. ³³ Ma dete sendi, wune bembam, mbam hene kwádyikwe nyari wene nda yotu ne. Sendi, nyari jési njonj wene.

6

¹ Wune bonosike, wune wókunangwe ne botu bete be jama wune baka, keto yo kimote nde, botu bete be me sangwate bene be Nyangwe Kumande baka kél dete. ² Wete mbonja Njambiye lépi nde: <Jeso songwe bene nyongwe.> Ke njoka mbonjga mete yi Njambiye tembidyá, kpo sendi yija yasi dokidyé kete, yoko bosate. ³ A kpoma nde: <Nge we kele dete, we ta be ne mesosa, we má jonja sendi kikwe ke meneti maka.> ⁴ Ma wune besangwe ne bono, wune ti kel yasi te yi ta kwadye temo bono bun na. Yasi wete, wune dókwe bo ne nje tedya yan mebone yi kite ne bo ne nje nambina meto man. Wune kél dete nda yi Nyangwe Kumande kwadye ké.

⁵ Wune bebala, wune wókunangwe ne botu bete be diyé ne wune ke meneti maka baka. Wune kámbi bo ngwangwa. Wune kél dete ne temo yun hene yi tedye nde, wune ke wokuna ne *Krist. ⁶ Wune ti kel ndi dete keto bo ke konj yun ke pemo wune na. Wune ti kel ndi dete, né bomo be

ne mesosa ne wune na. Yasi wete, wune kél dete yi tedye nde, wune bebala be Krist be kele yasi te yi Njambiye kwadye ké ne temo yan hene. ⁷ Dete, wune kél mesay nye bo ne kimo temo nda wune kél nye Nyangwe Kumande, yeti nye bomo na. ⁸ Ma wune dúkwe nde, mumo hene, ko bala ko mo te e ti bala ko, Nyangwe Kumande ta nye mumo yasi benjwe kimo mekele mene. ⁹ Ma wune botu bete be diyé ne bebala baka, wune kél sendi dete ne bebala bun. Wune fiki ngaliya misi sungwe ne bo, keto wune ke duwe nde, mo te e diyé ne bo, diyó sendi ne wune ko, pele dyobo. A yeti ke gwe mberi misi me mumo na.

Mejole medyambi mete yi Njambiye

nye wuse ké

¹⁰ Yi sidye no, wune bôñ deti ke mebo me Nyangwe Kumande ne ke nyangwe ngungudye ne. ¹¹ Wune biya mejole me dyambi hene te yi Njambiye nye wune ké jeliye, né wune be ne deti te yi diyó ne ngbingim kome *Kum beya mekele ta nje ne membale mene ké. ¹² Keto dyambi te yi wuse lu ké, wuse ti lonj ne gbela botu be membundo na, yasi wete, wuse lonj dyambi te sungwe ne beya mesisij bene bekum ban ne nyangwe bekum ban be name mboko te yi yitil yi ke meneti maka ké. Wuse lonj dyambi te sungwe ne beya meyasi hene te yi ne nyangwe deti yi diyé ke kwey ké. ¹³ Ma nda yo dete ké, wune biya mejole me dyambi hene te yi Njambiye nye wune ké jeliye, né wune be ne deti te yi sumo kol kome beya yeso ta dya ké. Dete, wune ta ké mbombu diyó ne ngbingim kome wune ta lanja kumo njena ké. ¹⁴ Wune diyé ne ngbingim. Wune lépi ndi gbakasi. Yo békí nda kanda te yi mumo susule ke jon ne ké. Wune kél meyasi hene ne ngberj ke jonjwe dyun. Yo békí nda lambo sumba te yi mumo lenje ké no dyambi ké. ¹⁵ Wune nyéki sosu ke pelna Kimó Tom te yi nye mumo tete ké. Yo nda menakala mete yi mumo lenje kendo no ké. ¹⁶ Ke meyasi hene, wune fiki temo ke yi *Krist. Yo nda ngubo te yi wune biye yi dímo ne bulam bulam meko me ndolo hene te yi *Mo beya mekele lu ne dyambi ké. ¹⁷ Wune biya jonjwe te yi Njambiye nya wune ké. Yo nda guka sumba te yi mumo pete ne to ké no dyambi ké, bu sendi melepi mene nda kafa te yi Kimó Sisiñ nye wune ké. ¹⁸ Wune ngwétangwe ne Njambiye menjimo hene, kelo kwalo menjweta ne kwalo mejaba hene ne deti te yi Kimó Sisiñ. Wune ti yaki na, wune kén ndi mbombu yi ngweta ne Njambiye dete menjimo hene kine kato na. Wune ngwétangwe sendi keto botu be Njambiye

hene, ¹⁹ jeko kwà kwanḡo keto mbe, né Njambiyé nyé mi lépi te yi mi yâkanḡwé lépɔ kome mi kwadyé tapita ké, né mi lépina né saḡsaḡ kine wɔ na yi tedye né yasi te yi ma béki soḡyate né mbombu ké kasi Kimɔ Tom ké. ²⁰ Mi mɔ boḡna Kimɔ Tom te kè pele, ko béko nde, mi ndana wotunate né kol sumba ke tɔ jɔbo. Wuné ḡgwêtanḡwé né Njambiyé, né mi lépi yo né saḡsaḡ kine wɔ na nda yi mi yâkanḡwé kelɔ ké.

Pol ke nyeno botu be Efes

²¹ Mi ké kwadyé nde, wuné sendi, wuné dûkwe yasi te yi kwanḡa ké kasi mbe nè yasi te yi mi kele ndana ké. Wuné ta woko yo hene ké numbu maḡ wusu Tisik, soḡ temɔ su. Nyé mɔ mesay mé Nyangwé Kumande. A nya sosu né hene ké mesay mete. ²² Mi jéki tomo nyé kenje, na kè lépi teri su nyé wuné, nyé sendi wuné deti ké temɔ. ²³ Da Njambiyé né Kumande Yesus Krist nyêki bemaḡ busu tete né mekwadya ké temɔ, kelɔ sendi nde, bo tiki temɔ ké yi Da kè no mbombu. ²⁴ Njambiyé kél ḡgikwa né bomɔ hene bé kwadyé Nyangwé Kumande wusu Yesus Krist kine njena baka.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Filipi

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom.

Nyangwe to lepi, yo nyena wosoko nye bekriten bete be Filipi ke mekamna mete yi bo kelma ne nye ke. Pol ke kwadye tedye nye bo nde, a ke kwadye bo. A jeki lepo kasi mesosa, lepo sendi nde, kriten, yo mo te e lajsa kpo ne kpo ke jonjgwe dyene bene Krist.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yini:

1. Jonjgwe kriten, yo Krist, ko ke moy mebone ne mesosa (kumte 1).
2. Kriten jonjanjgwe kelo mesay ne pidya yotu nda Krist (kumte 2).
3. Kriten tiki ndi temo ke yi Krist be ne bibina temo hene ndi ke yene nyepo (kumte 3).
4. Deti kriten, yo Krist. Krist pele yene ko ke moy mebone (kumte 4).

¹ Yo mi Pol sine Timote, wuse bebala be Krist Yesus. Wuse ke keto mekana maka kenje botu be Njambiye hene be diyee sangwate bene be Krist Yesus ke Filipi baka. Wuse keti kenje sendi betomba bete be kende ne botu bete baka, keto kenje sendi bediyakere. ² Njambiye Sangwe wusu ne Kumande Yesus Krist kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Pol ke ngweta ne Njambiye

keto bekriten be Filipi

³ Mi ke nye Njambiye wombe wosoko keto yun ke mengimo hene te yi mi take wune ke. ⁴ Mengimo hene te yi mi ngweta ne Njambiye keto yun hene ke, mi kel yo ne nyangwe mesosa ke temo, ⁵ keto wune kamma mi ke say pelna Kim Tom te yi mi kele ke kande ke yeso te yi mi kandima ne pelnate nye wune kumo ndi ndana. ⁶ Mi ke kobile duwe nde, Njambiye mo te e kandima kelna kimo mesay ke metemo mun ko ta ke mbombu sidye yo kumo ke *Yeso Krist Yesus. ⁷ Yo gba kimote nde, mi beki ne njel kimo metake nda yite sungwe ne wune hene, keto mi ke take wune tu ne yeso ke temo mbe, keto wune hene ne ngabiye ke kimo yasi te yi Njambiye kelma ne mi ke, ko ke diyee jobo nda yi mi diyee ndana kete ke, ko ke ngimo te yi mi teme ke mbombu botu be pesina josi yi jese lepi keto Kim Tom yi tedye nde, yo gbakasi ke. ⁸ Njambiye ke duwe nde, mi lepi gbakasi kome mi lepe nde, mi ke kwadye wune hene kumo ke moy temo mbe nda yi Krist

Yesus kwadya ne wuse ke. ⁹ Yasi te yi mi diyee Njambiye ke mengweta membe ke, yo nde, mekwadya mete yi wune be no ke doko doko kwa to te ke duwa yasi ne ke nembina meyasi kumo njena. ¹⁰ A kel dete, ne wune be ne deti te yi nemb meyasi yi toke kpas meyasi. Dete, wune ti be ne mejoso ho ne mendeya ke mbombu wene ke *Yeso te yi Krist Yesus ta basidye nje ke na. ¹¹ Yesus Krist ta nye wune deti te yi kelo kwalo mekele hene te yi ne ngben ke no mbombu, ne bomo lukse Njambiye sombile nye keto te yite.

Jonjgwe Pol, yo Krist

¹² Wune njon, ndana mi ke kwadye nde, wune dukwe gbate nde, yasi te yi mi sangwama no ke kpalma kelo nde, Kim Tom nyanjangwe ke no mbombu. ¹³ Dete, ke mbey josi ke tu kumande ne ke membey hene, bomo njal kobile duwe nde, bo nyeki mi ke jobo keto *Krist. ¹⁴ Bibina temo te yi sulo beman busu ba no ke yi Nyangwe Kumande wusu ke njal doko doko kwa yi mbombu, keto bo bejma nde, mi me ke jobo. Yo kelma ndana nde, bo beki ne deti te yi pele melepi me Njambiye kwa yi mbombu kine wo na. ¹⁵ Yo gbate nde, bana ke njoka yan pela kasi Krist, keto bo ne beya temo sungwe ne mi yi kuso sendi metando ke njoka su. Yasi wete, bana kel yan yo ne kimo temo. ¹⁶ Ma baka be kele ne kimo temo baka kel dete, keto bo ne temo te yi mekwadya, keto bo duwa nde, yo Njambiye nye mi mesay mete, ne mi kambidya ne Kim Tom ke mbombu bomo. ¹⁷ Ma bari pela sendi yan Kim Tom Krist yi lu dyambi ne mi, ne bo kel ndi yasi te yi beje bo ke. Ke yite, metake man yeti ne ngben na. Bo san nje te yi dokidye yina mebone ke to te yike yi mi sangwa no ndana ke jobo ke. ¹⁸ Ma yo ke kelo mi nje? Siya te ndi nde, bo lepi kasi Krist. Ko bo kel ne yina beya metake ke moyte, ko bo kel ne gbakasi, yo ndi pelna kasi Krist te yite yi nye mi mesosa. Yo ta nye ndi gba mi mesosa ke no mbombu. ¹⁹ Mi lepi dete, keto mi duwa nde, meyasi menori hene ta kpalalo kelo nde, mi jon, keto wune ke ngweta ne Njambiye keto mbe. Sendi, Sisij Yesus Krist ke kame mi. ²⁰ Ma mi ke kwadye ne temo mbe hene, be sendi ne bibina temo nde, kine yan wete ne wete ke njoka te yakama kelo nde, mi beki ne njon na. Yasi wete, mi goru nde, ko ndana ko kpo ne kpo, mi tedya gbate ke ndingele jonjgwe dyembe nde, Krist gba nyangwete. Mi tedya dete ko ne nje jonjgwe ko ne nje son. ²¹ Keto ke yembe, jonjgwe dyembe, yo Krist. Sendi, nje mi gwe, yite gba kimote ke yembe. ²² Ma nje mi ke ndi mbombu yi jonna ke meneti maka, mi yakama ke sendi

mbombu yí kelo yiña yasi te yi yakama kame besò. 'Dete, mi yeti ke duwe se nje te yi mi yâkanḡwe tãke ké na. ²³ Mi ndana ke njoka meyasi maka yiña yi ke danda mi. Mi ke ḡorò lekwe tiko jonḡwe te yike kè dīyò sine Krist. Mi bēña nde, yo yite jeke be kimote kwā yiri. ²⁴ Ko dēte, keto yun, mi táka nde, yasi te yi yakama lañ be kimote ke njokate, yo nde, mi kēn mbombu yí pa joña ke meneti maka. ²⁵ Ma mi ke kombile duwe gbate gbate nde, mi ta dīyò kwā joña sendi sine wune hene, né mi kam wune, né wune dōku dōko kè nò mbombu ke tikina temò te yi wune tike ke yi Kumande Yesus ké, be sendi ne mesosa kete. ²⁶ Dete, kome mi ta kala nje ke yun ké, yo ta kelo nde, wune bēki ne kale te yi be ne mesosa kete mbe lañsa yi mbombu, keto wune be Krist Yesus saḡwate.

²⁷ Ndi nde, wune jōnḡaḡwe kimote ke misi me bomò nda yi Kimò Tom *Krist lepe nde, botu be Njambiye jōnḡaḡwe dēte ké. Dete, ko nde, mi njāki nje beḡe wune, ko nde, mi tì nje na, mi wōku ndi nde, wune ke dīyò saḡwate ne ḡgbik, be ndi ne kiya to yasi te yi kelo. Mi wōku sendi nde, wune ke dīyò temò wete, kelo mesay wondo ñiriki, keto tikina temò te yi Kimò Tom lepe ké, né kasi te nyanja ke membey hene. ²⁸ Ko wune tì ḡwaki wō yaña ke yasi te yi botu bete be lū dīyambi saḡḡwe ne wune kele ne wune ké na. Ke wune sume kol dēte, yite ke tedye nde, bo ta yambile. Ma ke yun, yo tedya nde, Njambiye ta jonḡwe wune. ²⁹ A kél dēte ne wune keto Krist. Njambiye kelma ḡikwa ne wune dēte, yeti ndi nde, wune ke tiko temò ke yi Krist siye na, yo sendi nde, wune ke saḡwa ne mebone keto ne. ³⁰ Sine wune ke ḡgbò lū dīyambi te ndana. Yo ndi kiya dīyambi te yi wune beña mi ke lū kwey ké. Mi ndi ke kè mbombu yí lū dīyambi te ndana nda yi wune duwā ké.

2

Wuse pīdyikwe meyotu musu

nda Krist

¹ Kome wune dīye saḡwate wune be *Krist ké, 'dīyò te yeti ke nye ka wune dēti ke temò na? 'Mekwadya mete te yi nye kwadye ne wune ké yeti ke wedye ka metemo mun? 'Wune ka saḡwate wune be Kimò Sisiñ? 'Wune ke kwadya ka tandē yun, gwe sendi ḡgwete besò? ² Nda yo dēte ké, wune kél nde, mi bēki ne mesosa kumò njena. Dete, wune bēki ndi ḡḡiñ wete, kwadya sendi tandē yun. Wune bēki ndi ne kiya temò wete, be ndi sendi ne metake wete. ³ Wune tì kel yasi ne temò te yi mesuḡonò na. Wune tì sañ nde, bomò lūksa wune na, yite gbelate. Yasi wete,

wune kpāl pidye meyotu mun yí bū besò nde, bo kwā wune. ⁴ Mumò tì sañ ndi menyoḡo mete yene ne ḡguru wene na. A kpāl sà nde, besò bēki sendi ne menyoḡo mete yan. ⁵ Wune jōnḡaḡwe tandē yun beḡwe metake mete yi Krist Yesus bā nò ké. Yo nde: ⁶ Teri ne bā ndi wete bene Njambiye, ma ko dēte, a tì kwadye bū teri te yite yí yekò ne to ne Njambiye na. ⁷ Ma ndi nde, nye ne ḡguru wene kpalma nje wenjile tiko teri te yi nye bā nò ké kpalo nje bū teri bala. A njā be nda bomò hene, e bomò hene beḡe nde, nye gba mumò. ⁸ A pidya yotu ne ne ḡguru wene wokuna ne Njambiye kwā jaye sōñ, ko gba sōñ te yi kroa. ⁹ Yo keto te yite sendi yi Njambiye bendidya ne nye kwā to te, nye sendi nye kpaša dīno te yi kwanja meḡino hene, ¹⁰ né meyasi hene te yi dīye ne jonḡ ke dīyobò nē ke meneti nē ke nji meneti kuse meḡon yí jesò dīno Yesus, ¹¹ né mumò hene duwe jaye ke mbombu bomò nde, Yesus Krist Nyangwe Kumande. Dete, bo ta lukse Da Njambiye.

Say bekriten

¹² Wune njoñ, wune sōñ temò mbe, nda yo dēte ké, wune wōkunḡwe ndana ne Njambiye kwā to te, jeko kwā kwangō ke ḡgimo te yi mi yeti se sine wune ké. Wune dīkima wokuna ne nye kpo ne kpo. Wune kelma dēte ke ḡgimo te yi mi dīkima dīyò sine wune ké. Wune kēn mbombu nye sosu yun yí kelo meyasi, né wune jonḡwe ne yotu yun ne ḡguru wun. Wune kél dēte ne kambina Njambiye nē menḡwangwa ke mbombu wene. ¹³ Keto yo Njambiye ne ḡguru wene kele nde, wune bēki ne hel te yi kelo yasi te yi nye ne ḡguru wene kwadye ké. Yo nye sendi nye wune dēti te yi kelo yo. ¹⁴ Wune kél meyasi hene kine menḡbōḡgila kine metandò na. ¹⁵ Wune kél dēte, ma wune nje be ne mendeya, né wune be pupunate kine memi nda bōnò be Njambiye be kine monò yaña te yi bo yakama ndeye na. Wune ke joña ke njoka beya botu bete be ḡgimo te yoko be kele yasi kotute baaka. Wune ke paniye mejasi ke njoka botu bete nda yi besisò pane nò ke dīyobò ké. ¹⁶ Wune kél dēte yí bū Kimò Tom te yi nye bomò jonḡwe ké kè lepo nye bo, simande mi ta be ne mesosa keto yun ke *Yesò Krist. Mi ta be ne mesosa yeso te dēte yí duwe nde, soko te yi mi sedya nē mebone mete yi mi saḡwama nò ké tì gwe mesenḡe na. ¹⁷ Sadaka te yi wune nye Njambiye ké, yo tikina temò te yi wune tike ke yene ké. Nḡe be nde, mekiyo mēmbē nyānḡaḡwe saḡḡwe ne sadaka te, mi ne mesosa. Sine wune hene ke ḡgbò sosa keto te. ¹⁸ Dete, wune sendi, wune sōsaḡḡwe nda mi. Sine wune ḡgbòku sosa.

Kasi Timote nè Epafrodit

¹⁹ Ma mi nè bibina temo ke yi Kumande Yesus nde, mi ta tomo Timote ndana kenje wune. Simande yasi te yi nye ta yokwe nje yekidyè nye mi ke kasi yun ké ta nye sendi mi deti ke temo. ²⁰ Keto kine mbanja wete mumo waka nda nye ε nè kiya metake wete sine nye, ε nye temo ke kasi yun na. ²¹ Yo nde, mumo hene sanj ndi nje mekele mete yi beje nye kine sa yi Yesus Krist na. ²² Wune nè nguru wun ke duwe nde, Timote tedya nde, nye kimò monò mesay. A kelma mesay me lepina Kimò Tom sine nye nda yi monosike kele nè mesay bene sangwe ké. ²³ Yo nye yi mi take nde, mi ta tomo nye nedo kenje wune. Mi ta nje tomo nye, nje mi si kobile duwe yasi te yi bo ta pesò wonja ke kasi lepi mbe ké. ²⁴ Mi ke kobile duwe sendi nde, Nyangwe Kumande wusu ta nye mi deti, né mi nè nguru wombe ké bej wune nedo.

²⁵ Ma mi bejma nde, yo gba kimote nde, mi tòm manj mbe Epafrodit yokidyè kenje wune. Sine nye ke ngbo kelò mesay. Sine nye ke ngbo sendi lù dyambi te yi mi lù ke pelna Kimò Tom ké. Wune tomma nye njese mi yí nje kame mi nè meyasi mete yi banè mi ké. ²⁶ Ma temo nè bā nè bak bak nde, na bej wune hene nè kòko, keto wune wokuma kasi kòn nè, ε yo njangwe nye budyate. ²⁷ A bā gbate ke kòno, bukwe ndi sòj. Yasi wete, Njambiye gwā ngwete wene. Yeti ndi nye nyepò na, a gwā sendi ngwete wombe, kamba yinja ngambi nè nje dokidya sendi ke to te yi mi no ndana ké. ²⁸ Dete, mi ke tomo nye beke beke kenje wune, né wune be nè mesosa te yi beje nye nè kòko, né ngambi te yi ke temo mbe ké wey sendi. ²⁹ Ma dete, wune fòj nye nè nyangwe mesosa nda manj wun keto Nyangwe Kumande wusu. Wune jèsi njel bomò nda bete. ³⁰ Wune fòj nye nè mesosa dete, keto a diyma sangwa nè sòj keto mesay me *Krist. A dyanjwa yotu nè yí nje kame mi ke numbu yun, keto wune tí be nè nje te yi kame mi dete na.

3

Mumo béki nè ngben nan?

¹ Wune njòj, mi ke lepò sidye no nde, ke meyasi hene, wune sòsangwe, keto wune be Nyangwe Kumande sangwate. Mi yeti ke kato yí kala keto kiya meyasi mete yi mi ma kéti nè mbombu kenje wune ké na, keto mi bejma nde, meyasi mete ta kame wune, ma wune me nje sangwe nè beya yasi. ² Wune dýi nè sòso nè botu bete be kele yasi nda bebiye baka. Wune dýi nè sòso nè bo, bo beya botu be mesay. Bo pèsinangwe ndi ke gbela yotu. Wune dýi nè sòso nè bo. ³ Yo nde, yo gba wuse be

fanj botu bete be pèsinama baka, yeti bo na, keto wuse kél su mesay nye Njambiye nè nje Kimò Sisij nè. Wuse lúksa su yotu, sosa keto Krist Yesus. Sendi, wuse yeti nè bibina temo ke meyasi mete yi wuse nè nguru wusu yakama kelò ké na.

⁴ Yasi wete, mi má kwadyikwe, ma mi nya sendi temo mbe ke meyasi mete. Nge bāja bomò take nde, bo yakama nye temo yan ke meyasi mete, 'sunjwa nè mi?' ⁵ Mi lépi dete, keto bo jama mi ya metu yitan jò yitati, ε bo pese mi. Mi monò kandò Isarayel. Mi mbo Benjamé, monò Behebere nè ngbak ngbak. Mi bengwa membonga me Beyuden wete wete, keto mi bā ke njòj *Befarise. ⁶ Mi nya temo mbe hene ke mesay. Yo bejnama dete kome mi tedya nyangwe mebone nye njòj botu bete be tikima temo ke yi Kumande Yesus baka. Mi dikima kelò meyasi hene te yi membonga lepe ké. Dete, mi bā nè ngben ke yite. Ke nje te yi bengwa membonga mete, mumo wete nè wete tí be nè yana te yi ndeye mi kete na. ⁷ Ma ndana, meyasi menòri hene yi mi dikima take nde, yo kpa meyasi mete yi ta kame mi ké, mi me kpalo beje nde, yo hene gbelate, keto sine *Krist me sangwate. ⁸ Sendi, yeti ndi yite siye na, mi me beje meyasi hene ndana dete gbelate keto yasi ke yi kwanjma meyasi hene ké. Yo nde, ndana mi me ke duwe Krist Yesus te Nyangwe Kumande wombe kumo njena. Mi sima lù meyasi menòri hene nè mbul keto nè. Mi me beje meyasi mete hene nda yasi nye, né Krist be wombe. ⁹ Mi me beje meyasi dete, né mi be sangwate nè nye. Mi yeti nè ngben ke mbombu Njambiye, keto mi ke kelò yasi te yi membonga lepe ké na. Yasi wete, mi nè ngben ke mbombu wene, keto mi ke tiko temo ke yi Krist. Yo Njambiye kele nde, mi njáki nje be nè ngben ke mbombu wene. A kél dete nè mumo hene ε tike temo ke yi Krist kò. ¹⁰ Siya yasi te yi mi gòre ké, yo nde, mi dúkwe Krist ke moy nyangwe deti te yi kelma nde, a wòmke ké. Mi gòru sendi nde, mi bêki sangwate sine nye ke mebone mene, be sendi nda nye ke sòj te yi nye gwā ké. ¹¹ Mi gòru sendi dete, simande ko nge ko nge, mi ta womiye kome botu bete be ma gwe ta womiye ké.

¹² Mi yeti ke kwadye lepò nde, mi sima bñ meyasi mete yi mi ladye ké na, ho nde, mi sima kelò meyasi hene kumo njena na. Mi ndi ke sedye ké no mbombu, né mi biy meyasi mete nè sòp yey, keto mi sendi, Krist Yesus biyma mi nè sòp jeliye. ¹³ Wune njòj, mi nè nguru wombe yeti ke take nde, mi sima biye meyasi mete na. Siya metake membe, yo nde, mi ke lejsa meyasi mete yi sima si kwā ké yí sambile ndi misi beje nè yasi te yi nje mbombu ké. ¹⁴ Mi ke

sedɔye, né mi kum ke njena soko mbe, né mi bé ne sol te yi Njambiye ta nye wuse kome nye ta jeɓa wuse kenje ke dɔyobó ké. A ta nye wuse sol te, keto sine bé Krist Yesus sangwate. ¹⁵ Dete, wuse hene bé ma ngbi ke nje Njambiye baka, wuse bêki ne metake mete yite. Ma nge bé nde, ke yiɲa monɔ yasi wune ne yiɲa metake dele, Njambiye ta bute dɔyano dɔyun, né wune duwe yo kimote. ¹⁶ Siya te ndi nde, wuse kên mbombu yí kendo ke nje te yi wuse sima si toke kumɔ ndana ké.

¹⁷ Wune njon, wune jónnanɔwé kelɔ meyasi ndi nda mi. Wune káña misi beɲe ndi ne botu bete bé jonna sendi nda yi wune beɲe ke yotu su ké, ¹⁸ keto budɔya bomɔ ke jonna beno wokuna kasi kroa *Krist nye bó ke díte. Mi díkima lepo yo ne kpik kpik nye wune. Mi ke lepo yo sendi ndana nye wune ne misidɔye ke misi. ¹⁹ Siya te yan, yo nde, bó ta yambile, keto Njambiye te wan, yo nje moy yan. Bó ke lukse yotu yan ke yasi te yi nye mumɔ njon ké. Bó nyéki sosu yan ndi ke meyasi mé meneti maka. ²⁰ Ma ke bé wuse, dya te yusu, yo pele dɔyobó. Wuse ke ladɔye nde, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, mo te e jonɔwé wuse ko ta kala wulé mate nje. ²¹ A ta yeɲsa bɔru meyotu musu nde, yo bónnanɔwé ne yotu ne yi ne meluksa ké. A ta kelɔ dete ne nyangwe deti te yi kele nde, a nám meyasi hene ké.

4

¹ Wune njon, wune soɲ temɔ mbe, temɔ mbe deke ne pepere nde, mi kálanɔwé beɲe wune. Yo wune ke nye mi mesosa ke temɔ, kelɔ sendi nde, bó lúksa mesay membe. Dete, wune njon, wune soɲ temɔ mbe, wune díy sangwate ne ngbinɔim wúne bé Nyangwe Kumande wusu.

Pol ke nye botu bé Filipí menɔgite

² Mi ke kobile ngweta ne bedɔyumbu busu Evodi bene Sintis nde, metake man bêki ndi wete ké no mbombu nda beman, keto bó sangwate bene bé Nyangwe Kumande. ³ Ma we kimɔ manmbe, we yi sine we ngbo kelɔ mesay ko, mi ke kobile lepo sendi nye we nde, kama bó, keto yo sine bó lɔ dɔyambi ke pelna Kimɔ Tom. Keleman né baɲa botu bete bé sine bó kele sendi mesay baka lonɲa sendi dɔyambi te sine bó. Njambiye sima keto meɔfɔno man ke mekana mé jonɔwé. ⁴ Mi ke kobile lepo nye wune nde: Wune sósangwe menɔgimɔ hene, keto wúne bé Nyangwe Kumande sangwate. Mi ke basidɔye lepo dete nde: Wune sósangwe. ⁵ Wune kél nde, bomɔ hene dúkwe nde, wune weyna bomɔ. Nyangwe Kumande ta bé ke nje. ⁶ Wune tí gwaki kan yaɲa na, yasi wete, ko nge

dɔyán wune, wune lêpi meyasi hene te yi banɔ wune ké nye Njambiye. Wune díya nye meyasi ne nje menɔweta né meɲaba. Wune kél dete ne nyena wosoko. ⁷ Nge wune kele dete, yite Njambiye ta kelɔ nde, metake mun bêki ne te ke meyasi hene. Tete yite kwanɲa yasi hene te yi mumɔ yakama take. Tete yi wune ta bé no ké ta kelɔ nde, metake mun né metemo mun bêki ke meɓo mé Krist Yesus. ⁸ Wune njon, mi ke lepo sidɔye no nde: Ke meyasi hene, metake mun kên ke yasi te yi bé gbakasi né ke yasi te yi bomɔ yakama jeso. Yo kên ke yasi te yi ne ngbeɲ né ke yasi hene te yi pupunate. Yo kên ke yasi hene te yi bomɔ yakama tondo né ke yasi hene te yi bomɔ yakama jaye. Yo kên sendi ke yasi hene te yi bé kimote né ke yasi hene te yi bomɔ yakama lukse. ⁹ Yasi hene te yi mi tedɔya wune né yike yi wune jayma ké, wune kên mbombu yí kelɔ ndi dete. Wune kên ndi sendi mbombu yí kelɔ yasi hene te yi wune wokuma ke numbu mbe né yike yi wune beɲma mi ke kelɔ ké. Keto nge wune kele ndi dete, Njambiye te e nye mumɔ tete ko ta díyo wúne bó.

Pol ke nye botu bé Filipí wosoko,

nyeno sendi bó

¹⁰ Dete, mi bá ne nyangwe mesosa keto Nyangwe Kumande, keto wune ke tedɔye ndana ne koko nde, wune ndi ke take mi ké no mbombu. Mi tí lépi nde, wune yeti ke take mi na, wune ké take gba mi budɔyate. Yasi wete, wune tí nje bé se ne nje te yi tedɔye yo na. ¹¹ Mi tí lépi dete, keto meyasi ke banɔ mi ndana na, keto mi jekima ke jonɔwé dɔyembe nde, ko mi bêki ne yasi ho mi kine yaɲa, ke yembe, yo yakama. ¹² Mi duwá jonɔwé ke moy meɓuko, duwe sendi jonɔwé ke moy nyenɔwé. Ke membey hene né ke meyasi hene mi jekima díyo ne díto, jeké sendi díyo ne nja. Mi jekima díyo ke moy nyenɔwé né ke moy jarapa. ¹³ Mi yakama kelɔ meyasi menori hene keto mo te e nye mi deti ko. ¹⁴ Ko dete, wune kelma kimote yí kame mi ke meɓone mete yi mi sangwa no ké. ¹⁵ Ma wune botu bé Filipí, wune ne nguru wun ke kobile duwe sendi nda mi nde, ke njoka menɔɲ mé botu bete bé tike temɔ ke yi Kumande Yesus baka kine wete ne wete ke njokate kamma mi ne yaɲa na. Yo ndi wune bepo yi sine wune díkima nyena meyasi, baka ke nye beɓo, baka ke bú. Yo kelnama dete ke ngimɔ te yi mi dúwá no ke Maseduwan kande ne pelna Kimɔ Tom ké. ¹⁶ Mi lépi dete, keto piɲo te yi mi bá no ke Tesalonik ké, wune kenja mi meyasi menɔgita yíba yí kame ne mi ke meyasi mete yi díkima banɔ mi ké. ¹⁷ Yeti nde, mi sán nde, wune njésikwe mi meyasi na. Yasi te yi mi sá ké,

yo nde, Njambye kél nde, mesay mete yi wune kele ké kpál wumo budya membumo nye wune. ¹⁸ Yasi hene te yi wune njesa mi ké, mi ðeηma ke meðo me Epafrodit. A njá nye mi meyasi mete yi wune tomsa ne nye ké. Mi me ke nyengwe, mi me ndana ne meyasi hene te yi ta kame mi. Meyasi mete ðeke nda lobinda te yi ne kimo metul, yo nda sadaka te yi Njambye jaye yi nye sendi nye mesosa. ¹⁹ Njambye wombe ta nye wune meyasi hene te yi ðane wune ké ðengwe kpasa budya meyasi mete yi nye no ké. A ta nye wune meyasi mete ne nje Krist Yesus. ²⁰ Wuse lúksa Njambye te Sangwe wusu kpo ne kpo, *amen.

²¹ Wune nyên mi ðomo hene ðe wokuna ne Njambye, keto ðene ðe Krist Yesus sangwate. Benjor busu ðe sine ðo wonga ðaka ke nyeno wune. ²² Botu ðe Njambye ðe ðiyè wonga hene ðaka ke nyeno sendi wune, jeko kwá kwangó botu ðe tɔ *Sesar. ²³ Kumande Yesus Krist kél ηgikwa ne wune hene.

Mekana mete yi Pol ketima kenje botu be Kolos

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom. Yo yakanawe be Epafras kuse njon bekriten bete be Kolos.

Nyangwe to lepi, yo nde, Krist kwa meyasi hene. Baŋa bomo nja tedye yiŋa kotu meyasi nye bekriten be Kolos. Meyasi mete yeti ke yaka ne Kimō Tom te yi Yesus Krist na. Meyasi mete wula ke membonga me mison te yi Beyuden ne yi Begrek ke kasi kanna bejaki, ke kasi pesina yotu bembam ne ke kasi beŋgwa yiŋa membonga mete yi wule ke dyaŋo bomo. Pol ke keto kenje bo nde, Yesus Krist laŋsa meyasi hene. Ke njoka Njambiye bene bomo kine mbaŋa mumo ho mbaŋa sisin na, ndi Yesus Krist nyepo.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke mengabiye yitati:

1. Yesus Krist kwa meyasi hene (kumte 1).
2. Bekriten be Kolos diy ne soso ne kotu tedya meyasi (kumte 2).
3. Jongwe kriten kome nye diy sangwate bene Krist ke (kumte 3-4).

¹ Yo mi Pol, mi yi Njambiye tokuma nda yi nye kwadya nde, mi beki mo tomun Krist Yesus ko, yo mi sine maŋ wusu Timote ² kete mekana maka kenje wune botu bete be Njambiye tokuma nde, wune beki bene, wune be diy ke Kolos baka. Wuse keti kenje wune benjon busu be tike temo ke yi *Krist ne temo yun hene mate baka. Njambiye Sangwe wusu kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

³ Wuse ke nye Njambiye te Sangwe ne Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist wosoko, ngweta menjimo hene keto yun, ⁴ keto wuse wokuma kasi tikina temo te yi wune tike ke yi Krist Yesus ne mekwadya mete yi wune no suŋwe ne botu be Njambiye hene ke. ⁵ Wune kel dete, keto wune ne bibina temo ke meyasi mete yi Njambiye siyma kobile tike wune ke dyobo ke. Wune dukwe meyasi mete kande ke ngimo te yi wune wokuma ne Kimō Tom te yi lepe gbakasi ke. ⁶ Kimō Tom te kumma pe yun. Yo ka kendo mbombu nyanja yaka ne meneti maka hene, punje kimo mekele ke jongwe bomo. Yo ke kela sendi dete ke yun kande ke yeso te yi wune wokuma duwe gbate nde, Njambiye ne ngikwa ke. ⁷ Wune woku Kimō Tom te ke numbu mo njon wusu Epafras, soŋ temo su. Yo sine bo kele

mesay. Temo su ke yotu ne. A kelma mesay ke njoka yun ke numbu su, nye temo ne hene ke mesay me *Krist. ⁸ E nye nje yekidyete nye wuse nda yi Kimō Sisij nya wune temo mekwadya ke.

Pol ke ngweta keto bekriten be Kolos.

Krist name meyasi hene

⁹ Dete, kande yeso te yi wuse ma woku ne meyasi mete yi bo lepe ke kasi yun, wuse ke ngweta ne Njambiye menjimo hene keto yun, diyete nye nde, wune beki tondunate ne duwa yasi te yi nye kwadye ke ne nje nyena yun dyaŋo hene, bu duwa yasi te yi Kimō Sisij nye mumo ke. ¹⁰ A nyeki wune yo, ne wune jonna nda yi botu bete be beŋgwe Nyangwe Kumande yakanawe jonna kelo meyasi hene nda yi nye gore. Dete, wune ta kelo kimo mekele ke meyasi hene te yi wune kele. Sendi, duwa Njambiye te yi wune duwe ke ta doko doko ke no mbombu. ¹¹ Wuse ke ngweta sendi ne Njambiye nde, wune beki jelnate ne ngbingim ne nje ngungudye te yi tedye meluksa mene ke, ne wune disima meyasi hene ke no mbombu. ¹² Wune nyeki sangwe Njambiye wosoko ne mesosa, keto a nya wune deti te yi be ne ngabiye ke kimo meyasi mete yi nye sima kobile tike botu bene ke mbej te yi mejasi pane ke. ¹³ A jongwa wuse soŋe ke mebo me detina meyasi mete yi kele mesay ne nje te yi yitil kpalo kenje wuse ke *Kando te yi Mono wene, soŋ temo ne. ¹⁴ Yo Mono wene te kole wuse tiko wuse ne ngwete ke mebeyo musu.

¹⁵ Njambiye te yi mumo yeti ne deti te yi beŋe ko, teri ne ke beŋna ke yotu Mono wene. Nye tomba moy ke meyasi hene te yi Njambiye kusuma, ¹⁶ keto Njambiye kwanma ne nye yi kuso ne meyasi hene, kande ke meyasi mete yi diyete ke kwey kumo ke yike yi diyete ke meneti, yike yi mumo beŋe ne yike yi nye ti beŋa ke. Njambiye kwanma ne nye yi kuso ne meyasi mete yi ne nyangwe deti yi diyete ke kwey, ko bejaki ko bekum bejaki ko nyangwe bekum ban. Ke meyasi menori hene Njambiye kwanma ne Mono yi kuso ne yo, na diyete ne meyasi mete. ¹⁷ A ba gba kete piŋo te yi meyasi hene te yi diyete ke to mboko ti pa kusuna na. Yo gba nye kele nde, yasi hene diyete ndi ke mbej te wene. ¹⁸ Ke njon botu bete be tike temo ke yene, yo nye be to te nda yi to diyete ne yotu ke. Yo nye bute nje jonja jongwe te yi Njambiye nye mumo ke. Yo nye bosa mo te e womiya ke njoka bemun, na nam meyasi hene nda tomba moy. ¹⁹ Yo nde, Njambiye beŋna kimote yi diyete ke nye ne deti ne meluksa mene hene. ²⁰ A beŋna sendi kimote yi kwa ne nye yi kelo nde, meyasi hene yokwe

nje ke yene, Njambiye. Yo nde, a nya tete ke mboko ne nje mekiyo me Mono wene yi punduma ke kroa ké. Dete, a kelma nde, meyasi hene yókwé ne te nje ke yene, ko yike yi díye ke meneti ko yike yi díye ke kwey.

²¹ Ke be wune, wune ti be yun sangwate ne mbombu wúne be Njambiye na. Wune ba bependo bene, keto beya metake mete yi wune ba no ne beya mekele mete yi wune dikima kelo ké. ²² Ma ndana, Njambiye ma jangwe njoka ne wúne bo ne nje soj te yi Mono wene gwá ke pay te yi membundo ké. A kelma dete, né wune tem lale ke mbombu wene ne metemo pupunate kine mendeya na kine mono yana te yi bo yakama lepo beyate ne wune kete na. ²³ A ta kelo nde, wune tēma dete ke mbombu wene, nje wune kè ndi mbombu tiko temo ke yi Kumande Yesus, díyo jelnate ne ngbingim, be ne bibina temo kè no mbombu ke meyasi mete yi Kimó Tom lepe nye wune ké. Kimó Tom te, bo pelma yo nye mumo hene ke to meneti. Ke be mi Pol, Njambiye tokuma mbe mi nde, mi béki sendi mo lepina Kimó Tom te.

Dyambi te yi Pol lu ké

²⁴ Mi ndana ne mesosa ke mebone mete yi mi sangwa no keto yun ké. Keto ne nje te yite ke yotu mbe mi ke tonje bukwe mebone me *Krist keto yotu ne. Yotu Krist te, yo njon botu bete be tike temo ke yene. Mi sangwanje sendi ne mebone dete yi tonje ne mesay mene. ²⁵ Njambiye tokuma mi nde, mi béki mo mesay wene ke njoka njon botu bete. A nya mi mesay mete keto yun yi lepo ne melepi mene hene nye bomo. ²⁶ Yo nde, njombu yana kande ne betomba be mbombu melepi mene ba sodyate ne gbol ne bomo. Ma ndana a punja yo nye bomo bene. ²⁷ Njambiye kwadya tedye nye bomo bene nde, yasi te yi nye si kobile ké gba kimote budyate ke yi mekando me botu bete be yeti ke duwe nye baka. Yasi te yi ma béki sodyate ne mbombu ké, yo nde, Krist ke yotu yun. Yo tedya nde, wune ne bibina temo nde, wune be Krist ta díyo ke mbey meluksa mene. ²⁸ Yo Krist te yi wuse lepe kasi ne kite mumo hene tedye bo meyasi ne dyano. Wuse kél dete, né mumo hene be nda goto mumo ke díyo te yi nye díye sangwate bene Krist ké, né wuse nje kanje nye nye Njambiye. ²⁹ Yo keto te yite yi mi kele mesay lu dyambi ne sosu mbe hene, né mi kè kendo mbombu ne deti te yi Krist yi kele mesay ne ngungudye ke yotu mbe ké.

2

¹ Yasi te yi mi kwadye ké, yo nde,

wune dúkwé gbate nde, mi ke lu nyangwe dyambi keto yun, keto botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus ke Lawodise ne baka hene be ti pa beje mbombu mbe wete yeso baka. ² Mi lonj dyambi dete yi sa nde, metemo mun bonj dete, né wune kwadya, be sangwate, be sendi tondunate ne duwa yasi yi duwe ne yasi te yi Njambiye ma sodyukwe ne mbombu ké. Yasi te, yo *Krist. ³ Kpasa dyano ne kpasa duwa yasi hene te yi wule ke yi Njambiye ké, yo ke mebo me Krist.

⁴ Yike yi mi lepe nye wune ké, mi lépi, ma wete mumo me nje sebile wune ne yina sonna melepi me ja. ⁵ Wune dúkwé nde: Ko nde, mi londunate ne wune, ma ke dyano dyembe sine wune sangwate. Mi ne mesosa, keto mi duwa nde, wune ke jonna ne ngbenj tiko temo ne ngbik ke yi *Krist.

Kasi díyo sangwate ne Krist

⁶ Dete, nda yi wune ma jaye nde, Krist Yesus nye Nyangwe Kumande wun, wune kén mbombu bejngwe nye. ⁷ Wune lóku megata sumo jonngwe dyun ke yene, tiko sendi temo ne ngbik ke yene nda yi bo tedya wune ké. Wune nyéki Njambiye wosoko ne temo yun hene.

⁸ Wune díy ne sosu, ma mumo me nje lepo lepi ja te yi wule ke dyano dyene ké sebile ne wune. Lépi ne dyano te yite ti wula ke yi *Krist na. Yo wula ke mekele me bomo ne nguru wan, wule sendi ke meyasi mete yi botu be meneti maka tedye ké. ⁹ Wuse lépi nde, wune kél dete, keto yo ndi ke yotu Krist yi meyasi hene te yi bejna ke yi Njambiye bejna sendi ke yene ke meyasi hene. ¹⁰ Dete, Njambiye ma tonje wune ne meyasi hene, keto wune be Krist me sangwate. Yo nye Krist name bekum bejaki hene né nyangwe bekum ban. ¹¹ Wúne be Yesus me sangwate. Dete, Njambiye kwatima yina yo ke yotu yun nda yi Beyuden pese ne yotu bebam ké. Ma ke yun, yeti bomo kwete wune yo te na, yasi wete, yo Krist. To yo te nde: Krist ma soje beya jonngwe mewofo te yi wuse ba no mbombu ké. ¹² Yo nde, topuna te yi bo topuna ne wune ke moroku ké te tedye nde, bo pumbuma wune wúne be Krist, e wúne be Krist nje womiye sendi. Wúne be Krist womkwé yite ne nje tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiye nde, a womiya nye soje ke njoka bemun ne ngungudye ne ké. ¹³ Wune ba mbombu munje ke misi me Njambiye keto mejosu mun. Sendi, wune ti pesina nda yi ba nde, bebam yakanngwe kelo ké na. Ma ndana, Njambiye ma nye wune jonja jonngwe wúne be Krist tiko wuse ne ngwete ke mejosu musu hene. ¹⁴ Njambiye bonja mekana

mete yi tedye beya mekele musu yi diyima ke to su nda pilo ké si nyukute. A sojma yo ke to su bú ngba ke kroa. ¹⁵ Komete, a sojma deti te yi mesisiñ nè yi bekum ñan ña no ké, wungwe bo ke misi me bomo, kpatile bo, ngane kwá no ke njoka botu bete be ngane dyambi ñaka, keto Mōno wene lañsama bo ke kroa.

¹⁶ Dete, ko mumo wete ne wete tí lepinangwe ne wune ke kasi yasi te yi wune dya nè yi wune hōbiye ké na. Sendi, mumo tí njangwe wune, keto wune yeti ke bengwe yiña metu me jeso nda jeso te yi bo kele ke jonja ngwende, ho wedyá ke meyeso nda yeso *Saba na. ¹⁷ Meyasi menori hene ña ke tedye gbela yekambiye yiña yasi te yi ta nje ké. Ma ngbak ngbak yasi te, yo *Krist ne nguru wene. ¹⁸ Wune tí jaya nde, wete mumo kwān ne nje yiña yasi te yi nye ne nguru wene ñeje kimote nda pidya yotu nè kanna ñejaki yi kōpidye ne wune yasi te yi ña nde, wune ñéki no ke siyna mesay mun ké na. Njel bomo nda bete diy ndi lepina meyasi mete yi bo ñeje yi punde ke to yan nda nyeno ké. 'Bo ké bendidiye yotu ne gbelate ke meyasi mete yi wule ke dyano dyan ké. ¹⁹ Botu bete yeti sangwate bene be Krist te ε diyé to ko na. Krist diyé ne njon botu bete be tike temo ke yene ñaka nda yi to diyé ne ndingele yotu ké. Yo nye Krist kele nde, ndingele njon botu bete be tike temo ke yene ñaka ñéki sangwate nda yi mesiso be sangwate ne medoku me yotu hene ké. Yo nye Krist kele nde, ndingele njon botu bete ñon deti ñoko ñoko ké no mbombu ñengwe kwadya te yi Njambiye.

Kasi njombu jōngwe

nè jonja jōngwe

²⁰ Ma wune be Krist gwā gbate yi duwe ke seke seke meyasi mete yi botu be meneti maka tedye ké. Dete, keto nge yi wune nje jonja sendi nda wune wokunangwe ne botu be meneti maka ké? Keto nge yi wune nje jaye nde, bo ñéndi to yun lepo nye wune nde: ²¹ <We tí ñon yike!> <We tí ñoña yiri!> <We tí kpoka yike!> ké? Wune jáya yite keto nge? ²² Metumbu nè tedya meyasi mete yite wúla ndi ke yi bomo. Meyasi mete yi bo lepe no ké, yo meyasi mete yi ta beyo yambile, nge mumo si dya ho ñiyna no. ²³ Gbate, membongga mete ke ñeña ke misi nda kpaſa yasi, keto yo lépi nde, mumo kán Njambiye nda yi nye kwadye, a pidfyikwe yotu, a tedya yotu ne mebone. Ko beko dete, kelna meyasi mete yinori tí kame mōno yana ne mbet na, yo tónjukwe ndi gbela mewofo mete yi membundo.

3

¹ Nda wune be *Krist womiya ké, wune sãñ meyasi mete yi kwey ke mbey kome Krist diyé metidyé ke mbam bo Njambiye ké. ² Wune nyéki temo yun ke meyasi me kwey, yeti ke meyasi me meneti maka na. ³ Keto wune sima gwe, ma Njambiye sofyá jōngwe dyun wune be Krist ke mefo mene. ⁴ Kome Krist te jōngwe wun ta punje yotu ké, wune ta punje sendi yotu wune be Krist ke moy meluksa.

⁵ Dete, wune sōña yotu ke beya mekele me meneti maka ñeje yo nda muñ meyasi. Meyasi mete, yo kelna mewanja, yo kelna mekele me memi nè ngoro nè beya mewofo nè nyena temo ke meyasi. Wune dúkwe nde, nyena temo ke meyasi, yo nda kanna yiña meyasi tiko Njambiye. ⁶ Yo keto kelna kwalo mekele mete yinori yi Njambiye punje ngambi ne sungwe ne botu bete be kele ña meto ne nye ñaka. ⁷ Wune dikima kelo mbombu sendi dete ke ngimo te yi wune dikima jonja ne pitik ke moy beya mekele mete ké. ⁸ Ma ndana, wune tiki meyasi mete hene: Ngambi, jonjon temo, beya yasi, tiko sendi mendoy. Lepi janji tí pundu ke numbu yun na. ⁹ Mumo tí kel já nye jakoso na, keto wune ma tiko njombu jōngwe nè beya mekele mete yi wune ña no mbombu ké. ¹⁰ Ma ndana, wune me ne jonja jōngwe yi ke senjo ké no mbombu, né yo ñonja ne yi mo te ε kusuma yo ko, né wune duwe nye kimo duwate kumo njena. ¹¹ Dete, kine se nde, ñaka yeti Beyuden ho ñaka Beyuden na. Kine yiña se nde, ñembam te ñaka sima pesina, ho nde, ñaka tí pa pesina na. Kine se nde, ñaka yeti ke duwe jōngwe, ho nde, ñaka ke jonja nda ñenyamo na. Kine se nde, ñaka ñebala, ho nde, ñaka yeti ñebala na. Siya mumo te yi bomo yákanjwe duwe, yo ndi *Krist. Krist ke yi bomo hene.

¹² Njambiye tokuma wune, né wune be bomo bene, soñ temo ne. Dete, wune ñéki botu be gwe ngwete beso, be botu be ngikwa, be sendi botu be pidye yotu. Wune ñéki botu bete be jonja ne te, be ne gbisa. ¹³ Baka gbisi beso. Nge wete mumo ke njoka yun ñeje nde, mañ kelma yiña beya yasi sungwe ne nye, na tiki nye ne ngwete. Yoko tiki jakoso ne ngwete nda yi *Krist tikima wune ne ngwete ké. Wune sendi, wune kel dete. ¹⁴ Ke meyasi menori hene, yasi te yi kwā mbombu, yo nde, wune kwādyangwe ne temo yun hene, keto yo mekwadya kele nde, bomo ñéki sangwate, be temo wete ke meyasi hene. ¹⁵ Tete yi wule ke yi Krist ké nám metemo mun, keto Njambiye jeñama wune hene nda mumo wete, né wune be ne tete. Ma, wune nyéki Njambiye wosoko. ¹⁶ Melepi

mɛ Krist bɛ́ki tondunatɛ kɛ mɛtɛmɔ mun. Baka tɛ́dya bɛsɔ yasi nɛ wunɛ kitiɔnɔngwɛ nɛ kpasa dyaɔnɔ. Wunɛ jɛmbinɔngwɛ, nyɛ Njambiye wosoko nɛ temɔ yun hɛnɛ. Wunɛ jɛmbi mɛjɛmbi yí ngwɛta nɛ Njambiye, jɛmbɔ sendi mɛjɛmbi mɛtɛ yí Kimɔ Sisij ta nyɛ wunɛ dɛti tɛ yí jɛmbɔ kɛ. ¹⁷ Kɛ mɛyasi hɛnɛ tɛ yí wunɛ keɛ, ko kɛ ndapi ko kɛ mekele, wunɛ kɛl mɛyasi hɛnɛ nɛ dɛnɔ Nyangwɛ Kumandɛ Yesus, kwɔ nɛ nyɛ yí nyɛ nɛ Njambiye wosoko.

Jonɔngwɛ botu bɛ Njambiye

kɛ mɔy tɔ dyaɔn

¹⁸ Wunɛ bɔmari, nyari hɛnɛ tɛkɛwɛ tɔ wokuna nɛ njonɔ tɛ wɛnɛ. Wunɛ kɛl dɛtɛ nda bɔma bɛtɛ bɛ wokuna nɛ Nyangwɛ Kumandɛ yákanɔngwɛ kelɔ kɛ. ¹⁹ Ma wunɛ bɛmbam, mumɔ hɛnɛ kwádyikwɛ nyari wɛnɛ. Mɛbam tɛ dyaɔn nɛ nyapipi sunɔngwɛ nɛ nyari wɛnɛ na. ²⁰ Wunɛ bɛnɔsike, wunɛ wókunɔngwɛ nɛ botu bɛtɛ bɛ jama wunɛ baka kɛ mɛyasi hɛnɛ, kɛtɔ yo kimɔtɛ dɛtɛ kɛ mbɔmbu Nyangwɛ Kumandɛ. ²¹ Ma wunɛ bɛsɔngwɛ nɛ bɔnɔ, wunɛ tɛ kel yasi tɛ yí ta kwadyɛ temɔ bɔnɔ bun na, kambɔ yotɔ yan mɛ nje tɛkɔ. ²² Wunɛ bɛbala, wunɛ wókunɔngwɛ nɛ botu bɛtɛ bɛ dyaɔn nɛ wunɛ kɛ mɛnɛti maka kɛ mɛyasi hɛnɛ. Wunɛ tɛ kel yasi, kɛtɔ bɔ kɛ kɔɔ yun kɛ pɛmɔ wunɛ, nɛ bɔ bɛ nɛ mɛsɔsa na. Yo ndɛ, wunɛ kɛl mɛsɔy nɛ temɔ yun hɛnɛ, kɛtɔ wunɛ kɛ kambɔ Nyangwɛ Kumandɛ. ²³ Kɛ mɛyasi hɛnɛ tɛ yí wunɛ keɛ, wunɛ kɛl yo nɛ kimɔ temɔ. Yo ndɛ, wunɛ kɛl nda wunɛ kɛl nyɛ Nyangwɛ Kumandɛ, yeti nyɛ bɔmɔ na. ²⁴ Wunɛ dúkwɛ ndɛ, yo gba Nyangwɛ Kumandɛ ta gbo nduku mɛsɔy mun. Wunɛ ta bɛ nɛ mɛyasi mɛtɛ yí nyɛ ma kombilɛ, na nyɛ botu bɛnɛ kɛ. Yo Krist tɛ Nyangwɛ Kumandɛ yí wunɛ keɛ mɛsɔy nyɛ nyɛ. ²⁵ Pɛ baka bɛ keɛ kɔtu mekele, mumɔ hɛnɛ ta bɛ nɛ sol bɛngwɛ kɔtu mekele mɛtɛ yí nyɛ kelma kɛ, kɛtɔ Njambiye yeti kɛ gwɛ mɛbɛri misi mɛ mumɔ na.

4

¹ Ma wunɛ botu bɛtɛ bɛ dyaɔn nɛ bɛbala baka, wunɛ kɛl yasi nɛ ngbɛɔ, jonɔna kimɔtɛ wunɛ bɛbala bun. Wunɛ dúkwɛ ndɛ, wunɛ sendi nɛ mɔ tɛ dyaɔn nɛ wunɛ ko kɛ kwey.

Pol kɛ nyɛ botu bɛ Kolos mɛngitɛ

² Wunɛ kɛn ndi mbɔmbu yí ngwɛta nɛ Njambiye mɛngimɔ hɛnɛ. Nɛ tɛ yaki na. Wunɛ ngwɛtanɔngwɛ dɛtɛ yí nyɛ nɛ Njambiye wosoko. ³ Wunɛ ngwɛtanɔngwɛ sendi nɛ Njambiye kɛtɔ su, na buti nje lɛpina Kimɔ Tom nɛ nyɛ wunɛ, nɛ mi lɛpi yasi tɛ yí ma bɛ́ki sɔdyaɔtɛ nɛ mbɔmbu kɛ kasi *Krist kɛ nyɛ bɔmɔ. Yo yitɛ keɛ

nde, mi bɛ́ki ndana wotunatɛ nɛ mekol mɛ sumba kɛ jobɔ. ⁴ Wunɛ ngwɛtanɔngwɛ nɛ Njambiye, nɛ mi nɛmbi yasi tɛ yí ma bɛ́ki mbɔmbu sɔdyaɔtɛ kɛ kasi Krist kɛ nɛ sɔnsɔn nyɛ bɔmɔ bɛngwɛ yasi tɛ yí mi yákanɔngwɛ lɛpɔ kɛ. ⁵ Wunɛ jonɔnɔngwɛ nɛ dyaɔn wunɛ botu bɛtɛ bɛ tɛ pa tiko temɔ kɛ yí Krist baka. Ngimɔ hɛnɛ tɛ yí dyaɔn ndɛ, wunɛ kɛl mɛsɔy, wunɛ kɛl. ⁶ Mɛlɛpi mɛtɛ yí wunɛ lɛpɛ nyɛ bɔmɔ kɛ bɛ́ki wɛynatɛ mɛngimɔ hɛnɛ. Yo bɛ́ki sendi kimɔtɛ nda som kwa, nɛ wunɛ duwɛ nda yí wunɛ yakama yɛnsa nɛ yasi kimɔtɛ nyɛ mumɔ hɛnɛ.

Pol kɛ jana nɛ botu bɛ Kolos

⁷ Ndana kɛ yɛmbɛ, wunɛ ta woko kasi mɛbɛ kɛ mɛyasi hɛnɛ kɛ numbu kimɔ maɔn wusu Tisik. Nyɛ mɔ njonɔ wɛmbɛ kɛ mɛsɔy mɛ Nyangwɛ Kumandɛ. A nya sosu nɛ hɛnɛ kɛ mɛsɔy mɛtɛ. ⁸ Mi jɛki tomɔ nyɛ kɛnjɛ, na kɛ lɛpi teri su nyɛ wunɛ, nyɛ sendi wunɛ dɛtɛ kɛ temɔ. ⁹ Mi kɛ tomɔ nyɛ bɛnɛ maɔn wusu Onesim, sɔɔ temɔ su, mɔ dyaɔn dyaɔn. A kɛ bɛngwɛ Kumandɛ Yesus nɛ temɔ nɛ hɛnɛ. 'Bɔ ta lɛpɔ mɛyasi hɛnɛ tɛ yí kwɔnɔna wɔnɔgɔ kɛ nyɛ wunɛ. ¹⁰ Aristark tɛ yí sinɛ nyɛ kɛ jobɔ ko kɛ nyɛnɔ wunɛ. Mark tɛ mɔnɔ maɔn nɛ sɔngwɛ nɛ Barnabas kɛ nyɛnɔ sendi wunɛ. Wunɛ ma woko yasi tɛ yí wunɛ yákanɔngwɛ kelɔ kɛ kasi nɛ kɛ. Nɔgɛ nyɛ dyaɔn wɛri kɛ yun, wunɛ bɔnɔ nyɛ kimɔtɛ. ¹¹ Yesus tɛ yí bɔ jɛba ndɛ Yustus ko kɛ nyɛnɔ wunɛ sendi. Kɛ njoka Bɛyuden hɛnɛ bɛ yɛnsama temɔ jayɛ Nyangwɛ Kumandɛ baka ndi bɛmbam baka bɛtati nya bɔ kɛ kelna mɛsɔy sinɛ bɔ yí dɛlɛ nɛ bɔmɔ nyinɔ kɛ *Kandɔ Njambiye. 'Bɔ nya sendi mi dɛtɛ kɛ yotɔ bɛdyaɔtɛ. ¹² Mɔ dyaɔn Epafras tɛ mɔ mɛsɔy mɛ Yesus Krist kɛ nyɛnɔ sendi wunɛ. A kɛ lɔ dyaɔmbi mɛngimɔ hɛnɛ kɛtɔ yun nɛ nje mɛngwɛta nɛ Njambiye, nɛ wunɛ tiki tomɔ nɛ ngbik, bɛ jɛlnatɛ nda goto bɔmɔ yí kelɔ mɛsɔy hɛnɛ tɛ yí Njambiye kwadyɛ ndɛ, wunɛ kɛl kɛ. ¹³ Kɛ yasi tɛ yí mi bɛnɔma duwɛ kɛ kasi Epafras, mi kɛ lɛpɔ gbate ndɛ, a kɛ kelɔ mɛsɔy sɔngwɛ nɛ mɛbɔnɛ kɛtɔ yun, kɛtɔ botu bɛ Lawodisɛ nɛ botu bɛ Yerapɔlis. ¹⁴ Maɔn wusu Lukas tɛ dɔkita, sɔɔ temɔ su kɛ nyɛnɔ wunɛ bɛnɛ Demas. ¹⁵ Wunɛ nyɛnɔ bɛnjonɔ bɛsu bɛ dyaɔn kɛ Lawodisɛ baka, nyɛnɔ sendi Nimfa nɛ njonɔ botu bɛtɛ bɛ tike temɔ kɛ yí Yesus Krist bɛ wɛsidya kɛ tɔ dyaɔnɛ baka. ¹⁶ Komɛ wunɛ ta si tɔlɔ mɛkana maka kɛ mbɔmbu bɔmɔ hɛnɛ kɛ, nɛ wunɛ kwánɔdya yo kɛnjɛ sendi njonɔ botu bɛtɛ bɛ tike temɔ kɛ yí Kumandɛ Yesus Krist kɛ Lawodisɛ baka. Kɛ kɔnɛtɛ, nɛ wunɛ tɔl sendi mɛkana mɛtɛ yí ta wulɛ Lawodisɛ nje kɛ. ¹⁷ Nɛ wunɛ lɛpi nyɛ Arisip ndɛ, a kɛl tin tɛ yí tonjɛ mɛsɔy mɛtɛ

yi Nyangwe Kumande nya nye ké. ¹⁸ Yi nyeno ne wune, yo gba mi Pol kete yite ne gba bo mbe. Wune ti lensangwe nde, mi wotunate ke jobo na. Njambiyé kél ngikwa ne wune.

Bosa Məkana mete yi Pol kɛtima kenjɛ botu bɛ Tesalonik

Yo Pol, mɔ tomun Yesus Krist kete məkana mete yɔkɔ kenjɛ bekriten bɛ Tesalonik. A kɛti yo ke Korentj tomse nɛ Timote.

Məkana mete jɛki lepɔ kasi njena Kumande Yesus Krist. Pol ke lepɔ nye bekriten bɛ Tesalonik nde, bo kɛn mbombu ɖakidyɛ meyasi mete yi nye tedya bo kɛ nɛ koŋ koŋ, kite bo nde, bo ɖakidyɛ meyotu man pupunate ke mbombu Njambye. A ke tedye sendi bo meyasi ke kasi botu bɛte bɛ gwe ɖaka, kite bo nde, bo kɛn mbombu bɛ nɛ ɖiɖina temɔ nde, Kumande Yesus ta kala nje gbate.

Wuse yakama ɖake məkana maka ke nyanɔwe mɛngabiye yitan:

1. Kimɔ jɔngwe te yi bekriten (kumte 1).
2. Kimɔ mɔ mesay nɛ sol te yi nye ta bɛ no kɛ (kumte 2).
3. Tikina temɔ te yi kpasa kriten yakanɔwe bɛ no kɛ (kumte 3).
4. Kriten ɖɛki nɛ ɖiɖina temɔ ke yi Njambye. Njena Kumande Yesus yi nje ɖu botu bɛne kɛ no ɖyɔɖɔ (kumte 4).
5. Kasi *Yeso te yi Kumande Yesus (kumte 5).

¹ Yo mi Pol nɛ Silve nɛ Timote, yo wuse kete məkana maka kenjɛ wune njɔŋ botu bɛte bɛ ma tiko temɔ ke yi Yesus Krist ke Tesalonik ɖaka. Wuse kɛti kenjɛ wune njɔŋ botu bɛte bɛ wokuna nɛ Saŋgwe Njambye, wokuna nɛ Kumande Yesus Krist ɖaka. Bo kɛl ngikwa nɛ wune, nye sendi wune tete.

² Wuse ke nye Njambye wosoko mɛngimɔ hɛne keto yun, take sendi wune hɛne ke moy mɛngweta musu. ³ Wuse ke ɖiki lepɔ mɛngimɔ hɛne ke mbombu Saŋgwe Njambye wusu nda yi wune kele nɛ mesay, keto wune ma tiko temɔ ke yi Yesus, lepɔ sendi nda yi wune gwe nɛ mesay, keto wune nɛ temɔ te yi mekwadya. Wuse ke ɖiki lepɔ sendi nda yi wune kɛ mbombu bɛ nɛ ɖiɖina temɔ hɛne ke yi Nyangwe Kumande wuse Yesus Krist kɛ. ⁴ Wune njɔŋ, wuse duwɔ nde, Njambye ke kwadye wune. A tɔkuma wune nde, nɛ wune bɛ ɓomɔ bɛne. ⁵ Wuse duwɔ ɖete, keto lepina Kimɔ Tom te yi wuse lepima nye wune kɛ, wuse ti lepe ndi yo lepɔ nɛ numbu na, wuse lepima yo nɛ ɖeti te yi Njambye nɛ yi Kimɔ Sisiŋ, tedye sendi gbate nde, melesi mete gbakasi. Wune ɖɛnɔma nda yi wuse jɔnɔma nɔ

ke njoka yun kɛ. Wuse jɔnɔma ɖete yi kame nɛ wune. ⁶ Wune ɖɛngwa jɔngwe ɖyusu, ɖɛngwe sendi jɔngwe Nyangwe Kumande. Yo nde, wune saŋgwama nɛ meɓɔne ɖudya, ma ko ɖeko ɖete, wune jayma Kimɔ Tom ke kasi Yesus nɛ mesosa te yi Kimɔ Sisiŋ nye ke temɔ kɛ. ⁷ ɖete, wune tedya nye ɓomɔ hɛne bɛ ma tiko temɔ ke yi Yesus ke Maseduwan nɛ ke Akay nde, ɓo kɛl nda wune. ⁸ Yo nde, melesi mɛ Nyangwe Kumande yi wulma pɛ yun nyanja kɛ nɔ kɛ ti teme ndi ke Maseduwan nɛ ke Akay na. Yasi wete, ke mɛmbey hɛne ɓomɔ ke lepɔ nda yi wune tike nɛ temɔ ke yi Njambye kɛ. ɖete, yiŋa yaŋa te yi wuse yakama lepɔ sendi kete yeti na. ⁹ Keto botu bɛte nɛ nguru wan ke yekidyɛ nda yi wune ɓɔnɔma nɛ wuse kimote kɛ. Bo ke yekidyɛ nda yi wune tumma koŋ nɛ ɖɛnjambye bɛte bɛ wune ɖikima kano ɖaka yi ɖɛngwe ndi kpasa Njambye, yoko ɛ nɛ jɔŋ, yoko ɛ kete gbate, nɛ wune kel mesay nye nye. ¹⁰ Wune tumma sendi koŋ nɛ ɖɛnjambye te bɛte yi laɖye nde, Mɔnɔ wene Yesus yi nye womiya soŋe ke njoka ɓemun ko njaki wule kwey. Yo Yesus te ke jɔngwe wuse ndana, jɔngwe sendi wuse ke ngimɔ te yi Njambye ta tedye ngambi nɛ kɛ.

2

Mesay mete yi Pol kelma

ke Tesalonik kɛ

¹ Wune njɔŋ, wune nɛ nguru wun ke kombile duwe nde, yo ti bɛ gbelate yi wuse ka ɖɛŋe wune kɛ na. ² Wune duwɔ sendi nde, wuse kandima saŋgwa nɛ meɓɔne, saŋgwa sendi nɛ wungwa ke Filipi. Yasi wete, Njambye nya wuse ɖeti ke temɔ yi lepɔ nɛ Kimɔ Tom nɛ nye wune, ko ɖeko nde, wuse saŋgwama nɛ ɖyambi ke ɖya ɖyun. ³ Ke mɛngite mete yi wuse nye ɓomɔ kɛ, mɛseɓila nɛ kotu metake nɛ likisi yeti ke moyte na. ⁴ Yasi wete, Njambye kandima ɓoɓe wuse, duwe metake musu, ɛ nye jaye wuse nje kanje Kimɔ Tom nɛ nye wuse, nɛ wuse kɛ lepi. ɖete, wuse ti lepinaŋgwe lepinaŋgwe, nɛ ɓomɔ jay wuse na, yasi wete, wuse lepi yasi te yi Njambye ta jaye wuse, keto yo nye ɓoɓe temɔ mumo, duwe metake mɛne. ⁵ Wune ke kombile duwe nde, ko wuse ti lepina nɛ mbet nɛ membombila ke moyte na. Njambye ke duwe sendi nde, ko wuse ti lepina nɛ mbet nɛ metake mete yi ɓu nɛ yiŋa yasi ke meɓɔ mun na. ⁶ Wuse ti saŋ nde, mumo luksa wuse na, ko wune ko ɓaŋa ɓomɔ na. ⁷ Wuse ɓa nɛ ɖeti te yi diye meyasi hɛne ke meɓɔ mun, keto wuse botu bɛ tomun bɛ Krist. Yasi wete, wuse jɔnɔma nɛ te ke njoka yun, nda yi

nyangwe ne monɔ gukule ne bono bene ké. ⁸ Mɛkwadya mete yi wuse bɔ no ke temo sanjgwe ne wune ké kelma nde, wuse kwadɔyikwe wune kwɔ to te. Dete, yeti ndi lepina Kimɔ Tom Njambiyɛ nyɛpɔ yi bɔ nde, wuse lɛpi nye wune na, wuse bɔ sendi nedɔ te yi nye jonjgwe dyusu keto yun. ⁹ Wune njɔn, wune ke duwe gbate nda yi wuse kelma ne mesay wɔndo biriki sanjwa ne katina yotu ké. Wuse kelma mesay dete tu ne yeso, kamba wete mumo ke njoka yun me nje gwe mesay keto su. Wuse kelma dete pele ne Kimɔ Tom Njambiyɛ nye wune. ¹⁰ Wune ne nguru wun ke duwe dete. Njambiyɛ sendi ke duwe nde, wuse jonnama pupunate ke misi mene, jonna ne ngbenj ke njoka yun kine kelo yɔna yasi te yi wuse yakama be ne mendeya kete na. ¹¹ Wune duwɔ sendi nde, wuse jonnama sine bomɔ hene ke njoka yun nda yi sanjgwe ne monɔ jonna no bene bono ké. ¹² Wuse kitima wune nye wune deti ke temo. E wuse kobile lepo sendi nye wune nde, wune jonnanjgwe nda yi Njambiyɛ kwadɔye ké. Yo Njambiyɛ te ne nguru wene ke jɛba wune, né wune nyɔn ke *Kando dyene, be sendi ne meluksa mene.

¹³ Dete, wuse ke kè mbombu yi nye sendi Njambiyɛ wosoko metu hene, keto ke wuse ma lepo melepi mene nye wune ké, e wune woke yo, jaye sendi nde, yo gbate melepi me Njambiyɛ, yeti melepi me mumo na. Wune wokuma jaye nde, yo gba dete, yo melepi me Njambiyɛ yi ke kelo mesay ke metemo mun, wune be tike temo ke yi Yesus baka. ¹⁴ Wune njɔn, wune sangwama ne kiya meyasi mete yi menjon me botu be Njambiyɛ, botu bete be ma tiko temo ke yi Krist Yesus sanjgwama no ke Yuda ké. Bemanj bun tedya wune mebone nda yi Beyuden tedya sendi ne ban ké. ¹⁵ Yo bo, Beyuden wo Nyangwe Kumande Yesus. Yo bo sendi wo botu be punja melepi me Njambiyɛ tedye sendi wuse nyangwe mebone dudye wuse. Njambiyɛ yeti ke jaye bo na. Bo yeti ne ngin bene bomɔ na. ¹⁶ Bo ke peto wuse nde, wuse ti lepi Kimɔ Tom te yi jonjgwe nye botu bete be yeti Beyuden na. Bo kél dete, kamba botu bete me nje be ne jonjgwe te yi kpo ne kpo. Dete, metu hene bo ke kè mbombu yi tonje mapi beya mekele man. Yasi wete, yi siyo no, ngambi Njambiyɛ njɔ balo ke to yan.

¹⁷ Wune njɔn, ke be wuse, kande ke monɔ metu mete yi sine wune ma bakanjgwe no kine meberna ké, temo su ndi ke yotu yun. Temo su deke ne pepere yi berje wune. Wuse ke kelo meyasi hene, né wuse kè berj wune. ¹⁸ Yori yi wuse kwadɔya basidyɛ kè pe yun ké. Gba mi Pol,

mi bobuma kumo menja yiba, e *Satan kele nde, wuse ti ken na. ¹⁹ Kome Nyangwe Kumande wusu Yesus ta nje ké, yo be nda ta kelo nde, wuse tɛma ke mbombu wene kine njon ke misi? Yeti gba wune ta kelo nde, wuse tɛma dete na? Keto yo wune kele nde, wuse bɛki ne bibina temo ke meyasi mete yi nje mbombu ké. Yo wune kele sendi nde, wuse bɛki ne mesosa, be ne dɔnjgwe te yi tedye nde, wuse lan sama ké. ²⁰ Keto yo wune kele gbate nde, wuse bɛki ne meluksa, be sendi ne mesosa.

3

¹ Yi kè no mbombu, wuse ti be se ne deti te yi dɔyo kine woko kasi yun na. Yori yi wuse pesima nde, he ta dɔyo su bepo ke Aten, ² e wuse tome manj wusu Timote, yoko e kele mesay me Njambiyɛ sine bo ke lepina Kimɔ Tom *Krist ko nde, a kèn berje wune. Wuse kenja nye, na kè nye wune deti kite wune nde, wune kèn mbombu tiko temo ke yi Njambiyɛ. ³ Wuse kelma dete, kamba ma nyangwe mebone mete yi wuse sanjwa no ndana ké me nje kelo nde, bɔna ke njoka yun ndɛnsanjgwe. Wune ma duwe ne nguru wun nde, Njambiyɛ sima si kpo nde, wuse ta sanjwa ne meyasi mete menori. ⁴ Sendi, ke ngimo te yi wuse bɔ no sine wune ké, e wuse kande lepo nye wune nde, wuse ta sanjwa ne nyangwe mebone. Ma yoke yi dyanma ké, wune ma kobile duwe dete. ⁵ Yori yi mi kenja Timote nde, a kèn berje, simande wune ndi ke kè mbombu yi tiko temo ke yi Njambiyɛ, keto mi ti be ne deti te yi disima kè no mbombu kine woko monɔ kasi yun na. Mi bɔ ke gwe kanj nde, *Mo bobuna bomɔ me nje sebile wune, kamba mesay mete yi wuse kelma kè me nje gwe ne gbelate.

⁶ Ndana yo me kè monɔ metu yi Timote yokwɔ no weri ké. A njɔ lepo kimo meyasi nye wuse ke kasi yun. A njɔ lepo nde, wune ke kè mbombu yi tiko temo ke yi Njambiyɛ, wune ke kwadɔya take wuse metu hene. Sendi, wune ne yesidyɛ berja su nda yi wuse gwe ne yesidyɛ berja yun ké. ⁷ Wune njɔn, dete temo su ma weye ke kasi yun, keto wune ke kè mbombu yi tiko temo ke yi Yesus, ko beko nde, wuse ke moy nyangwe mebone. ⁸ Ndana yotu su ma deto, keto wune ke kè mbombu yi dɔyo ne ngbingim ke yi Nyangwe Kumande. ⁹ Ko nyangwe wosoko te yi wuse nye Njambiyɛ keto mesosa mete yi wune nye wuse ke temo ke mbombu wene ké deke ne mbet ke misi musu. ¹⁰ Wuse ke ngweta ne Njambiyɛ ne temo su hene, diyɛ nye tu ne yeso nde, a nyéki wuse deti, né wuse basidyɛ berje wune, né wuse kè mbombu yi tedye wune yasi te yi wune ti pa duwe

ke kasi tikina temo te yi wune tike ke yi Yesus ké.

¹¹ Wuse ke ngweta ne Njambiye Sangwe wusu nde, nye ne nguru wene ne Nyangwe Kumande wusu Yesus kómbila nje nye wuse, né wuse kè pe yun. ¹² Nyangwe Kumande kél nde, mekwadya mun kén ndi kendo mbombu. A kél nde, wune kwádyangwe kwá to te, kwadye sendi bomo hene nda yi wuse kwadye ne wune ké. ¹³ A nyéki wune deti ke temo, né metemo mun be ne te kine mendeya na, né yo be pupunate ke mbombu Njambiye Sangwe wusu kome Nyangwe Kumande wusu Yesus ta nje bene botu bene hene ké.

4

Bekriten yákanngwe jonna nan?

¹ Wune njon, yi sidye no, wuse ke kè mbombu lepo nye wune nde, wuse ma tedye wune nda yi wune yákanngwe jonna no, né Njambiye woku mesosa ne wune ké. Yo gbate nde, wune me ke jonna nda yite. Ma ko beko dete, wuse ke lepo ngweta ne wune ndana ke dino Nyangwe Kumande Yesus nde, wune kél kwá yite. ² Wune ke kobile duwe meyasi mete yi wuse tedya wune ne dino Nyangwe Kumande Yesus ké. ³ Keto Njambiye kwádyikwe nde, wuse tiki kelna beya meyasi me meneti maka, bakidyé meyotu musu pupunate ke mbombu wene, tiko kelna mewanja. ⁴ A kwádyikwe sendi nde, mumo hene ke njoka yun dúkwe bakidyé gba yotu te wene. A dúkwe bakidyé yo pupunate ke misi me Njambiye díse yotu ne. ⁵ Mumo fi jaya nde, mewobo mete yi membundo nam nye nda yi mekando me botu bete be ti dúkwe Njambiye kele ké na. ⁶ Ke meyasi menori, mumo fi sebila man, ho kelo yija beya yasi sungwe ne nye na. Keto Nyangwe Kumande ta tedye mebone nye botu bete be kele kwalo mekele mete yite baka. Wuse ma si lepo nye wune, e wuse lepe nde: Kpe! ⁷ Keto Njambiye ti jébanngwe wuse, né wuse jonna ke moy kelna mekele me memi na. Yasi wete, a jébanngwe wuse, né wuse tiki kelna beya meyasi me meneti maka bakidyé meyotu musu pupunate ke mbombu wene. ⁸ Dete, mo te e yeliye melepi maka, a ti yélkwe mumo na, yasi wete, a yélkwe Njambiye, nye e nya sendi wune Kimó Sisij ne ko.

⁹ Wune njon, wuse ti gwe ne keto mekana kenje wune nde, wune kwádyangwe nda beman na. Keto wune ne nguru wun ma woko nda yi Njambiye ma tedye wune nde, wune kwádyangwe ké. ¹⁰ Yo gbate nde, wune ke jonna dete wune benjon bun hene ke ndingele meneti me Maseduwan. Wune njon, ko beko dete,

wuse ke kite wune nde, wune kél kwá yite. ¹¹ Wune nyéki sosu yi sa nje te yi jonna ne te, nye temo ndi ke mekele mete yun ne nguru wun, kelo sendi mesay ne mebo mun nda yi wuse lepima nye wune ké. ¹² Nge wune kele dete, botu bete be ti pa yensa temo tiko ke yi Yesus baka ta jeso wune. Sendi, wune ti jombó yana ke bo mumo na.

Kasi njena Kumande wusu

Yesus Krist

¹³ Wune njon, wuse yeti ke kwadye nde, wune diy ne yekere ke kasi botu bete be ma gwe baka na, ma wune me nje be ne metake nda botu bete be yeti ne dibina temo ke yi Yesus baka. ¹⁴ Keto nda wuse ke tiko temo gbate nde, Yesus gwá nje womiye ké, dete wuse ke tiko sendi temo nde, Njambiye ta womiye botu bete be ma gwe be tikima temo ke yi Yesus nda yi nye womiya ne Yesus ké. ¹⁵ Yasi te yi wuse ta lepo ndana nye wune ké, yo yasi te yi Nyangwe Kumande ne nguru wene lepima ké. Yo nde, ke *Yeso Nyangwe Kumande wuse botu bete be ta be ndi ne jon baka, ko wuse ti kande kwá tiko botu bete be ma gwe baka na. ¹⁶ Keto Njambiye ta bete men nde, meyasi kánda. He ta woko men wete detina jaki wene, woko sendi tonna dombiya Njambiye. Ke ngimo te yite Nyangwe Kumande ne nguru wene ta siliye wule dyobo. Komete, botu bete be gwá piño te yi bo ma yensa temo tiko ke yi *Krist baka ta kande womiye. ¹⁷ Ke konje, wuse botu bete be ta be ne jon ke ngimo te yite baka, Njambiye ta kanje wuse sine botu bete be womiya baka ke kulutu kè sangwa ne Nyangwe Kumande ke kwey. Dete, sine be Nyangwe Kumande ta diyó kpo ne kpo. ¹⁸ Ndana, mumo hene ke njoka yun wédya temo jakoso ne melepi maka.

5

¹ Wune njon, wuse ti gwe ne keto mekana kenje wune ke kasi ngimo ne ke kasi metu mete yi meyasi mete ta dya kete ké na. ² Keto wune ne nguru wun ke kobile duwe nde, *Yeso Nyangwe Kumande ta ngbake wuse ngbaka nda yi mo gubo nje no ne tu ké. ³ Ke ngimo te yi bomo ta lepo nde: <Yasi hene ne te, yana yeti ké!> Yo ke ngimo te yite yi nyangwe kemiye ta balo ke to yan ngbake bo nda yi kwana moy mj ngbake ne nyari ké. Ko mumo wete ne wete ke njoka yan ti diyó na. ⁴ Wune njon, ke be wune, wune yeti nda botu bete be diyé ke yitil, né yeso te nje ngbaki wune nda mo gubo na. ⁵ Keto wune hene botu be mejasi. Wune botu be yeso. Wuse yeti botu be tu ho botu be yitil na. ⁶ Dete, wuse fi jonnanngwe nda botu

bete be kwã ne jako baka na. Yasi wete, wuse pêm yasi. Sendi, wuse tî jeki nye temo ke meyasi na. ⁷ Keto botu bete be ya baka, bo yáki ne tu. Sendi, baka be gwe menjam baka, bo gwáki ne tu. ⁸ Ma wuse su botu be yeso, wuse ñiya metemo musu ke meyasi. Wuse kên mbombu tiko temo ke yi Yesus, be sendi ne temo mekwadya nda yi mumo leñe ne lambò sumba dyambi yí peto ne beti dyene ké. Wuse bêki ne ñibina temo ke yi Yesus nde, a ta nye wuse jonngwe. Wuse bêki ne ñibina temo dete nda yi mumo by ne guka sumba leñe ke to kè no dyambi ké. ⁹ Keto Njambiyè tî tóke wuse nde, né wuse sanngwa ne ngambi ne na, yasi wete, a kpoma nde, wuse ta be ne jonngwe te yi kpo ne kpo, keto Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist. ¹⁰ Yesus Krist gwã gbate yí jonngwe ne wuse. Dete, ko bako nde, wuse bêki ndi ne jon, ho nde, wuse ta si gwe, sine be Yesus ta jonna kome nye ta nje ké. ¹¹ Ma yoko kita jakoso, yoko kama man, na doku ke melepi me Njambiyè nda yi wune kele ké.

¹² Wune njon, wuse ke ngweta ne wune nde: Wune jési botu bete be kele mesay ke njoka yun baka. Yo Nyangwe Kumande tembidyè bo nde, bo ké kita wune. ¹³ Wune kómbila jeso bo, kwadye sendi bo, keto mesay mete yi bo kele ké. Wune jónngwe ne te tande yun. ¹⁴ Wune njon, wuse ke kè mbombu ngweta ne wune nde: Wune bámanngwe ne botu bete be jonna ne ndul ndul baka. Wuse ke ngweta sendi ne wune nde: Wune wédya metemo me botu bete be gwe kan baka, kame baka be ne teko baka. Wune ñisimanngwe bomo hene. ¹⁵ Wune ñiy ne soso, nge mumo kele beya yasi sunngwe ne jakoso, a tî yokidya kelo sendi beya yasi ne nye na. Yasi wete, wune sãñ nje te yi kelo kimo yasi metu hene tande yun, kelo sendi dete sunngwe ne bomo hene. ¹⁶ Wune sósanngwe menngimo hene. ¹⁷ Ne ngwétanngwe ne Njambiyè metu hene. ¹⁸ Wune nyéki Njambiyè wosoko ke meyasi hene te yi yakama dya ké. Keto Njambiyè kwádyikwe nde, wuse kél dete ke jonngwe dyusu sine be Krist Yesus. ¹⁹ Wune tî peti mesay me Kimo Sisiñ na. ²⁰ Wune tî yelkwe melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiyè lepe ké na. ²¹ Yasi wete, wune nêmba meyasi hene, bakidyè meyasi mete yi be kimote ké. ²² Wune fiki kelna beya mekele hene.

²³ Njambiyè te e nye tete ko kél nde, jonngwe dyun hene bêki pupunate ke mbombu wene. A bákidyè metemo mun nè jonngwe dyun nè meyotu mun hene ne njololo kumo ke ngimo te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ta nje ké. ²⁴ Yoko e jeba wune ko ta kelo yasi te yi nye ma kpo ké gbate, keto nye yoko e tonje

meyasi hene te yi nye kpo ké. ²⁵ Wune njon, wune ngwétanngwe ne Njambiyè keto su. ²⁶ Wune nyên benjon busu hene wuse bo ne kimo temo te yi Njambiyè. ²⁷ Mi ke kombile lepo nye wune ne ñino Nyangwe Kumande nde: Wune tól mekana maka nye benjon busu hene. ²⁸ Ngikwa te yi wule ke yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist bânngwe pe wune.

Mekana Yibate yi Pol ketima kenje botu be Tesalonik

Mekana mete yoko, yo ndi Pol, mo to-mun Yesus Krist kete yo. Yo mekana yibate yi nye ketima kenje bekriten be Tesalonik.

Ke mekana maka Pol ke ke mbombu yi lepo kasi *Yeso Nyangwe Kumande. Yo nde, bekriten be Tesalonik nja be ne nyangwe menjangwe ke kasi Yeso Nyangwe Kumande. Yo nde, banja bomo ketima yija mekana yi lepo nde, yeso te ma si kwaj, yori yi Pol ke keto mekana maka yi wedye ne temo yan nde, yo ja, yi nembe sendi ne meyasi mete yi ta kwanja ke ne kwet kwet nye bo.

Bosa mekana mete yi Pol ketima kenje bekriten be Tesalonik jeki lepo nde, Krist ta kala nje yi nje bu botu bene. Mekana yibate jeki lepo kasi Yeso Nyangwe Kumande.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke nyangwe mengabiye yitai:

1. Kasi wedya temo ke moy mebone (kumte 1).
2. Kasi *Yeso Nyangwe Kumande ne kasi *Mo beya mekele (kumte 2).
3. Njena mengite (kumte 2-3).

¹ Yo mi Pol ne Silve ne Timote, yo wuse ke keto mekana maka kenje wune njon botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus Krist ke Tesalonik baka. Wuse keti kenje wune njon botu bete be wokuna ne Njambiye Sangwe wusu, wokuna sendi ne Nyangwe Kumande Yesus Krist. ² Da Njambiye ne Nyangwe Kumande Yesus Krist kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

³ Wune njon, wuse yakanjwe nye Njambiye wosoko mengimo hene keto yun. Yo yakama nde, wuse kel dete, keto tikina temo te yi wune tike ke yi Yesus ke ke doko doko budyate ke no mbombu. Sendi, mekwadya mete yi mumo hene ke njoka yun bu sangwe ne beso ke ke doko doko ke no mbombu. ⁴ Dete, wuse ne nguru wusu ke lepina kine njon ke misi keto yun ke njoka menjon me botu bete bari be ma tiko temo ke yi Njambiye baka. Wuse lepinangwe dete, keto tin te yi wune no ne tikina temo te yi wune be no ke yi Yesus ke moy nyangwe mebone hene te yi bo tedye wune ne ke diy mebone mete yi wune disima diy kete ke.

⁵ Yo ne nje meyasi menori yi Njambiye tedye nde, a pesi melepi ne ngber. Ndana, wune ke sangwa ne mebone, keto wune ke jaye nde, Njambiye nam bomo bene.

Yo ne nje te yite yi Njambiye ta peso nde, wune kpasa botu bete be yakama ne kando dyene yi wune sangwa ne mebone keto te ke. ⁶ Yo gbate nde, Njambiye kel meyasi ne ngber. Dete, a ta yokidyete tedye mebone nye botu bete be tedye wune mebone baka, ⁷ nye wune be diyete ke diy mebone ndana baka mewedya sine wune kome Nyangwe Kumande Yesus ta punje yotu wule dyobo bene detina bejaki bene ke. ⁸ A ta nje ke moy wete bulam bulam lam dite nje tedye mebone nye botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiye baka ne botu bete be yeti ke bengwe melepi mete yi Kim Tom Nyangwe Kumande wusu Yesus lepe ke. ⁹ Yo nde, bo ta sangwa ne nyangwe mebone yambile kpo ne kpo londunate ne mbj ne mbombu Nyangwe Kumande kine diyete ke meluksa mete yi nyangwe deti ne nye ke na. ¹⁰ Bo ta diyete londunate ne mbj kome nye ta nje, ne bomo lukse nye keto bomo bene, ne bomo hene tundu nye keto botu bete be ta tiko temo ne nye baka. [Wune ta be yun ke njokate], keto wune tikina temo ke meyasi mete yi wuse ne nguru wusu duwaj nje lepo nye wune ke. Meyasi hene ta kwanja dete ke nyangwe yeso te.

¹¹ Yo keto te yite yi wuse ngweta sendi ne Njambiye mengimo hene keto yun, diyete Njambiye wusu nde, a kel nde, wune jonnangwe yaka ne diyete te yi nye jebama ne wune ke. Wuse ke diyete nde, a tonjukwe kwadya kelna kimo mekele hene te yi wune kwadyete kel ke, tonje sendi meyasi mete yi wune kele ke, keto wune ke tiko temo ke yi Yesus. Wuse diya nde, a tonjukwe meyasi mete hene ne nyangwe deti ne. ¹² Dete, bomo ta lukse dino Nyangwe Kumande wusu Yesus keto yun. Sendi, bomo ta lukse wune keto ne. Yo ta kelna dete bengwe ngikwa te yi Njambiye wusu ne yi Kumande Yesus Krist.

2

Kasi Yeso te yi Nyangwe Kumande

¹ Wune njon, ke kasi njena Kumande Yesus Krist ne ke kasi mesangwa mene sine bo, wuse ke ngweta ne wune nde: ² Metemo mun ti beki ne habubu ke lepi te yi bo lepe nde, *Yeso Nyangwe Kumande ma dya ke na. Ko mumo lepi nde, yo Sisin Njambiye lepe nye nye, ko bo lepi lepo ne numbu, ko bo keti keto yi lepo nde, yo wuse, wune ti gwaki wj yanja na. ³ Ko mumo ti sebila wune ne yija menje na. Keto wune dukwe nde, ngimo te yi bomo ta tumo kon lu dyambi ne Njambiye ke ta pa kande dya. Sendi, *Mo beya mekele ko ta pa kande punje yotu. Yo kponate nde, a ta yambile. Meyasi menori ta pa si

kelna, ke kɔŋte, yeso te yi Kumande ta nje kete ké má nje dya. ⁴ Mɔ beya mekele kɔ, nye mɔ pendo, nye yoko ε teme lɔ dyambi sungwe ne meyasi hene te yi bomɔ jeba nde Njambiyɛ, ho sungwe ne meyasi hene te yi bomɔ kane. Nye ne nguru wene ta kwɔ, nyiŋe gba mbanjo Njambiyɛ dɔyo kete lepo ne nguru wene nde, nye Njambiyɛ.

⁵ 'Wune ma lensa meyasi mete? 'Mi ti be ke lepo yo nye wune ke ngimo te yi mi bɔ ndi sine wune ké na? ⁶ Ma ndana, wune duwɔ yasi te yi biye nde, meyasi mete ti yan kelna ké. Yo nde, *Mɔ beya mekele kɔ ta diso punje yotu ndi ke ngimo te yi Njambiyɛ kpoma ké. ⁷ Yasi wete ndana, deti kelna mebeyo yi bɔ sɔɔfyate ké ma kande mesay mene ke puye. Yo ndi nde, meyasi mete ta diso kelna kome mɔ te ε biye yo kɔ ta jise kwɔ londɔ. ⁸ Ma yo ke ngimo te yite yi mɔ beya mekele kɔ ta punje yotu yey. Komete, Nyangwe Kumande Yesu ta wo nye ne sosu te yi punde ke numbu ne ké girise nye ne nyangwe deti meluksa te yi nye ta punje nje nɔ ké. ⁹ Mɔ beya mekele kɔ ta punje yotu ne deti te yi *Satan. A ta kelo nyangwe mekele wete wete tedye meyekambiyɛ, kelo sendi yiŋa nyangwe meyasi me ja. ¹⁰ Dete, a ta kwɔ ne nje kelna kɔtu mekele hene yi sebile ne botu bete be ta yambile baka. Yo ta be dete ke yi botu bete, keto bo ti nye temo ke melepi mete yi lepe gbakasi ke kasi Nyangwe Kumande, né bo ju na. ¹¹ Dete, Njambiyɛ ke tomɔ nyangwe deti kelna kɔtu mekele njese ke yotu yan, né bo tiki temo ke melepi me ja. ¹² Yo ta kwanɔa dete, né bomɔ hene be ti tike temo ke melepi mete yi lepe gbakasi baka sɔngwa ne mebone, keto bo kpalma be ne mesosa ke kelna kɔtu mekele.

¹³ Wune njoŋ, ke be wuse, wuse yákanɔwe nye Njambiyɛ wosoko menɔgimo hene keto yun, botu bete be Nyangwe Kumande kwadɔye baka. Wuse yákanɔwe nye Njambiyɛ wosoko, keto a tókuma wune njombu yanɔ piŋo te yi nye ti pa kuso mboko na, né wune be ne joŋwe te yi kpo ne kpo. Wune ta be ne joŋwe te ne nje te yi Kimɔ Sisiŋ, né wune bakidye meyotu mun pupunate ke mbombu Njambiyɛ. Wune ta be sendi ne joŋwe te ne nje tikina temo te yi wune tike ke melepi mete yi lepe gbakasi ke kasi Nyangwe Kumande ké. ¹⁴ Njambiyɛ jebama wune nde, né wune be ne joŋwe te yi kpo ne kpo ne nje Kimɔ Tom te yi wuse lepima nye wune ké. A jébanɔwe wune, né wune be sendi ne meluksa mete yi Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist nɔ ké. ¹⁵ Dete, wune njoŋ, wune dɔy ne ngbingim kombile bakidye meyasi mete yi

wuse tedya wune ké kè nɔ mbombu. Ko yike yi wuse lepima lepo ne numbu, ko yike yi wuse ketima keto kenje wune ké. ¹⁶ Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist ne nguru wene nè Sangwe Njambiyɛ wusu kwadɔya wuse. Keto ngikwa ne, Sangwe Njambiyɛ wusu kelma nde, metemo musu bɛki ne te kpo ne kpo, kelo sendi nde, wuse bɛki ne bibina temo ne ngbik ke meyasi mete yi ta dya ké. ¹⁷ Ndana, Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist ne nguru wene nè Sangwe Njambiyɛ wusu wédya metemo mun, nye sendi wune deti te yi kelo kimo yasi, ko ke mekele ko ke lepi te yi punde ke numbu yun.

3

Pol nde, bo ngwétangwe keto yan

¹ Wune njoŋ, mi ke lepo sidye nɔ nde: Wune ngwétangwe ne Njambiyɛ keto su nde, melepi me Nyangwe Kumande nyánɔngwe nedo, nè bomɔ bɔn yo kimote lukse Njambiyɛ nda yi yo kelna ke yun ké. ² Wune ngwétangwe sendi ne Njambiyɛ, na joŋwe wuse ke mebo me beya botu be nyalo, keto yeti bomɔ hene tike temo ke Kimɔ Tom te yi wuse lepima ké na. ³ Ko beko dete, yasi te yi Nyangwe Kumande si kpo nde, a ta kelo ké, a ti dɔy kine tonje yo na. Dete, a ta nye wune deti bakidye sendi wune, kamba ne *Mɔ beya mekele kɔ. ⁴ Nyangwe Kumande ke nye sendi wuse deti nde, wuse bɛki ne bibina temo ke yun nde, wune ke kelo meyasi mete yi wuse lepima nye wune ké, be sendi ne bibina temo nde, wune ta kelo dete kè nɔ mbombu. ⁵ Nyangwe Kumande kèl nde, wune nyéki metemo mun ke duwɔ mekwadɔya mete yi Njambiyɛ kwadɔya ne wune ké, disima meyasi nda nye *Krist.

Bekriten yákanɔwe kelo mesay

⁶ Wune njoŋ, wuse ke kombile lepo nye wune ne dɔno Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist nde: Wune bakanɔwe ne mɔ njoŋ wun hene ε joŋna ne ndul ndul kine beŋgwe meyasi mete yi wuse tedya nye ké na. ⁷ Ndana, wune ne nguru wun ke duwe yasi te yi wune yákanɔwe kelo yí joŋna nɔ nda wuse, keto yi wuse joŋnama nɔ ke njoka wun ké, wuse ti joŋna ne ndul ndul na. ⁸ Sendi, ko wuse ti diye wete mumo nde, a nyéki wuse medye ne gbelate na. Yasi wete, wuse dikima kelo mesay wɔndɔ biriki sana tu nè yeso, kamba wete mumo ke njoka yun me nje gwe mesay keto su. ⁹ Yi wuse kelma dete ké, yeti nde, wuse ti be ne deti te yi diye yiŋa yanɔ ke mebo mun na. Yasi wete, wuse kwadɔya kelo dete, né wune beŋ nda yi wuse joŋna nɔ ké kelo nda wuse. ¹⁰ Yo dete, ke yi wuse bɔ nɔ ke yun ké, ε wuse kombile

lepo nye wune nde, nge mumo ti kwadnye kelo mesay na, a fi dyenangwe sendi na. ¹¹ Yo nde, wuse ke woko nde, banja bomo ke njoka yun ke jorna ne ndul ndul kine kelo mesay na, yasi wete, bo diy ndi nyena numbu ke melepi me beso. ¹² Dete, wuse ke kombile lepo nye botu bete be jorna dete baka, kite sendi bo ne dino Nyangwe Kumande Yesus Krist nde, bo kel mesay ne te ne mebo man yi dyena no. ¹³ Wune njon, ke be wune, wune ti kati kelna kimo yasi na. ¹⁴ Ndana, ke wete mumo ke njoka yun diye kine bejngwe yasi te yi wuse lepe kenje wune ke moy mekana maka na, ne wune beja nye kimote. Ne wune panj tumo koi ne nye, ne njon te diye nye. ¹⁵ Yasi wete, wune ti beja nye nda mo pendo wun na, yo nde, wune kita nye nda yi wune yakama kite ne manj wun ke.

Njena lepi

¹⁶ Ndana, Nyangwe Kumande te e nye tete ko nyeki wune tete ne nguru wene metu hene ne ke meyasi hene. Nyangwe Kumande diy pe wune hene. ¹⁷ Mi ke nyeno wune, gba mi Pol ne gba bo mbe. Yo ne njel bo meketi te yike ke siyna mekana membe hene yi tedye nde, yo mi lepina. Yo nda yike yi mi diki keto. ¹⁸ Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kel ngikwa ne wune hene.

Bosa Məkana mete yi Pol ketima kenje Timote

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko kenje Timote. Yo bosa mekana mete yi nye ketima kenje nye ke. A ke jeba nye nde Monɔ wene, keto yo nye tedye nye meyasi ke kasi tikina temo ke yi Kumande Yesus Krist. Enis, nyanngwe ne Timote ba ngɔndu Yuden, a ba ke bɛngwe nje Njambiyɛ budiyate. Sangwe wene ba mo Begrek. Pol dol Timote ke kendi yifate yi nye ka no ke pelna Kimɔ Tom ke. E Timote kande mesay bene nye ne tele tele ke no.

Mekana mete jeki tedye nda yi kriteren yakanngwe jonna no ke moy mison ke. Yo ke njoka mekana mete yi tedye nda yi botu bete be kende ne njon bekriteren yakanngwe kelo mesay ke.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke mengabiye yitan jo yiba:

1. Wuse dɛy ne soso ne kotu tedya meyasi (kumte 1).
2. Pol ke lepo kasi ne ne nguru wene, kite sendi Timote (kumte 1).
3. Kasi mengweta ne kasi teri bomari ke moy njon bekriteren (kumte 2).
4. Teri botu bete be kende ne njon bekriteren ba (kumte 3).
5. Teri kpasa mo mesay me Yesus Krist (kumte 4).
6. Mesay mete yi kpasa mo mesay me Yesus Krist yakanngwe kelo ke (kumte 5).
7. Mengite mete yi bɛne kpasa mo mesay me Yesus Krist (kumte 6).

¹ Yo mi Pol kete mekana maka. Mi mo tomun Krist Yesus nda yi Njambiyɛ bene Krist Yesus lepima nde, mi beki ke. Yo Njambiyɛ te jɔngwe wuse. Yo sendi Krist Yesus yi wuse be ne bibina temo ke yene. ² Timote, mi keti mekana maka kenje we, we gba monmbe, keto we sendi ke tiko temo ke yi Yesus Krist. Da Njambiyɛ ne Nyanngwe Kumande wusu Krist Yesus kel ngikwa ne we. Bo gwaki ngwete yo, nye sendi we tete.

Kasi botu bete be tedye

kotu meyasi baka

³ Mi ke lepo nye we nde: Diyo ke Efes nda yi mi ma lepi nye we ke ngimo te yi mi kwanma no ke pele Maseduwan ke. Diyo ndi mate, no lepi kimote nye baɔa bomo nde, bo ti ken mbombu yi tedye yina meyasi dele na. ⁴ Lepo nye bo nde, bo ti ken mbombu yi nye soso yan

ke yaw yaw mekanɔ ne ke kasi mekana mete yi ne ngbenje ngbenje medino me bebaba kete ke na. Meyasi menori kpalo kelo ndi nde, metando dyan. Yo yeti ke kame yan ke mesay mete yi Njambiyɛ sima kpo yi jɔngwe ne bomo ke na. Wuse dukwe mesay mete ne nje tikina temo te yi wuse tike ke yene ke. ⁵ Yasi te yi we yakanngwe lepo ke, yo kasi mekwadya mete yi wule ke pupuna temo, wule sendi ke temo te yi ne te ne ke tikina temo ke yi Njambiyɛ kine likisi na. ⁶ Baɔa bomo sima tumo kon ne meyasi menori kpalo jato ke metando mete yi abalmba. ⁷ Bo ke kwadye tedye yotu nde, bo nyanngwe botu be tedya membonga me Njambiyɛ. Yasi wete, bo yeti ke duwe yasi te yi bo lepe ne yasi te yi bo jaye ne saɔsan nde, yo ke nje ke na. ⁸ Ma wuse duwa nde, membonga me Njambiyɛ kimote, nge mumo kele nda yi bo lepe ke. ⁹ Wuse dukwe nde, Njambiyɛ ti tembidiye membonga keto ngben bomo na, yasi wete, a tembidiya membonga keto beya botu bete be jonna kine bɛngwe membonga baka. A tembidiya sendi yo keto botu be mbanda, keto botu bete be kele detina to sunngwe ne nye baka ne keto botu be mebeyo. A tembidiya yo keto botu bete be gbute ne nye baka ne botu bete be yeliye meyasi me Njambiyɛ baka. A tembidiya sendi yo keto botu bete be wo besangwe ban ne benyangwe ban ne keto botu bete be wo beso bomo baka. ¹⁰ Njambiyɛ tembidiya sendi membonga keto botu be kelna mewanja, keto bembam bete be kele wanja tande yan bembam, ho boma bete be kele wanja tande yan boma nda yi mbam diye no bene nyari ke. A tembidiya yo keto botu bete be dyangwe beso bomo nda bebala baka ne keto botu be ja. A tembidiya sendi yo keto botu bete be kinja yotu yi sebile ne beso. Njambiyɛ tembidiya membonga keto bomo hene be tedye yina yasi dele tiko yene baka. ¹¹ Tedya yasi te yi mi lepe no waka ke, yo ke moy Kimɔ Tom te yi nye kanma nye mi ke. Kimɔ Tom te ne meluksa mete yi wule pele yi Njambiyɛ. Menyɔɔ hene wula pele yene.

Pol ke nye Njambiyɛ wosoko

keto ngikwa ne

¹² Mi ke nye Nyanngwe Kumande wusu Krist Yesus wosoko, keto a nya mi deti ke mesay mete yi mi kele ke. Sendi, a bɛnma nde, a yakama be ne bibina temo ne mi yi tembidiye mi nde, mi kel mesay mene. ¹³ A tokuma mi, ko beko nde, ne mbombu mi dikima lepo lepi gbuto sunngwe ne nye, bɛngwe botu bene yi tedye bo nyanngwe mebɔne. A tokuma mi, ko beko nde, mi ba mo beya to sunngwe ne beso. Yasi wete, a

gwā ngwete wombe, keto mi dikima kelo yasi tukute kine duwe na, mi tī tike temo ke yene na. ¹⁴ Ma ngikwa te yi Nyangwe Kumande wusu kpalma nje kwā to te, a kelma nde, mi tiki temo ke yene, nye sendi mi temo te yi mekwadya, keto sine be Krist Yesus sangwate. ¹⁵ Lepi te yi mi ta lepo ndana ké yakama nde, bomo tiki temo kete jaye sendi yo ne temo yan hene. Yo nde: Krist Yesus njā ke meneti maka yī nje jonḡwe botu be mebeyo. Ke njoka botu benori, yo mi be tokondo te. ¹⁶ Yasi wete, Krist Yesus gwā ngwete wombe, mi mo te ε hā tokondo mebeyo ko. A kelma dete yī tedye bomo nde, a ne gbisa budyate. A kelma sendi dete ne mi yi kame ne botu bete be ta tiko temo ke yene yī be ne jonḡwe te yi kpo ne kpo. ¹⁷ Bomo lūksa sombile Kumande te ε tī gwāki ko. A ne jon kpo ne kpo. Nye mo te yi bomo yeti ne deti te yi beḡe na. Siya Njambye ndi nye nyepo. *amen.

¹⁸ Timote monmbe, mi ke kaḡe melepi maka ndana nye ke moy mebo mo nda yi botu be punja melepi me Njambye kikima lepo ne mbombu ke kasi yo ké. Biya yo ne koḡ koḡ, né we lū dyambi kimote. ¹⁹ Ken mbombu yī tiko temo ke yi Njambye, be ne temo ne te. Baḡa bomo tikima nje te yite, ε tikina temo te yi bo hā no ké si yambile. ²⁰ Ke njoka botu benori Himene bene Aleksandere hā sendi kete, ε mi kaḡe bo nye ke mebo me *Satan, simande yo ta nye bo dyanō, ma bo nje ké mbombu yī gbuto ne Njambye.

2

Kasi meḡweta keto bomo hene

¹ Ma wune njon, ke yasi hene, bosa yasi te yi mi lepe nde, wune kanda kelo ké, yo nde: Wune diya Njambye meyasi, ngweta ne nye, jaba keto bomo hene, nye sendi nye wosoko keto yan hene. ² Wune ngwētangwe ne nye keto bekumande nē keto bomo hene te be diye ne besō baka, simande wuse ta jonḡa ne te kine menjangwe na, jeso Njambye ke menje hene, jonḡa kimote diḡe yotu. ³ Nḡe wune ngweta dete, yo kimote, yo ke nye Njambye te ε jonḡwe wuse ko mesosa. ⁴ A kwādyikwe jonḡwe bomo hene, kwādye sendi nde, bomo hene dūkwē gbakasi. ⁵ A kwādyikwe dete, keto Njambye ndi wete ne wete. Sendi, ke njoka Njambye bene bomo, yo ndi ne mumo wete ne wete ε kele mesay me njunḡo ke njoka yan. Yo Krist Yesus ε njā nje be mumo ko. ⁶ A nya yotu ne ne nguru wene yī kolo ne bomo hene. Yo yite tedye bomo nde, Njambye kwādyā jonḡwe bo ke ngimo te yi nye pesima ké. ⁷ Dete, Njambye

tembidya mi nde, mi bēki mo pelna Kimo Tom, mi bēki mo tomun wene. Mi lépi gbakasi, mi yeti ke kelo jā na. A nya mi say tedya kasi tikina temo nē kasi gbakasi nye botu bete be yeti Beyuden baka. ⁸ Dete, mi kwādyikwe nde, ke membey hene bembam ngwētangwe ne Njambye kaḡe mebo kenje kwey ne pupuna temo kine ngambi kine dyanō te yi metando na.

Kasi mesay me bomari

ke njoka bekriten

⁹ Mi kwādyikwe sendi nde, bomari lēḡa melambo mete yi ta diḡe bo. Bo lēḡa melambo mete yi ta yaka ne bo, yeti yī tedya yotu na. Bo tī boya meto yi dale ne temo bomo na. Bo tī lēḡa meyasi mete yi bo kele ne lor ho ne diyamaḡ ho lēḡe meyasi mete yi diye budya moni ké na. ¹⁰ Yasi wete, melengwe me kondukwe te yan kpāl nje be kelna kimo mekele nda yi boma bete be tedye nde, bo ke kambo Njambye yākaḡwe kelo ké. ¹¹ Bomari yākaḡwe lēḡwe meto diyo ne sem ke ngimo te yi bo tedye bomo melepi me Njambye ké. ¹² Mi yeti ke jaye nde, nyari tēdyā yasi ho kelo yasi kwā to mbam na. Yasi wete, a diyo ne sem. ¹³ Keto Njambye kandima kusō Adam mbombu, ke koḡte Eva. ¹⁴ *Satan ti ma sébila Adam na, a sébila Eva, ε nye yangile mbonḡa Njambye. ¹⁵ Ma yo nde, Njambye ta jonḡwe nyari, keto a ta ja bonosike. Njambye ta jonḡwe nye dete, nḡe nye ké mbombu tiko temo ke yene, kwādye besō bomo, bakidyē yotu pupunate ke mbombu wene kine tedya yotu na.

3

Kasi teri botu bete be kende

ne bekriten baka

¹ Lepi te yi mi ta lepo ndana ké, gbakasi. Yo nde, nḡe mumo kwādye be mo te ε kende ne njon botu be Njambye, yite mo te goruma kpaḡa mesay. ² Mo te ε kende ne njon botu be Njambye ko tī beki ne yinḡa mejoso te yi bo yakama ndeye nye kete na. A bēki ndi ne nyari wete. A tī jeki nye temo ke meyasi na. A bēki mo te ε biye temo ne, diḡe sendi yotu ne. A bēki sendi mo te ε bu bomo kimote ke mbey ne, be sendi kpaḡa mo tedya yasi. ³ A tī beki bala menjam ho mo metumbo na. A bēki te mumo. A tī beki mo saḡna wow ho mo kwādyā moni na. ⁴ A bēki mo te ε duwe bakidyē ngbak ngbak botu be tū dyene kelo nde, bono bene wōkunangwe ne nye ne jese hene. ⁵ Keto nḡe mumo ti duwe bakidyē ngbak ngbak botu be tū dyene, a má nje kelo ba nan yī bakidyē ne njon botu bete be tike temo ke yi Njambye baka? ⁶ A tī beki mo

te ε yeŋsama temo ndi kwey kwey na, yite a ta susule yotu, ɔ βέηη, lepi má biye nye nda yi biyima ne *Kum beya mekele ké. ⁷ Yo diya sendi nde, botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Kumande Yesus baka jáya mo te, kambo bo me nje yeliye nye, ɔ βέηη, a balma ke mepondo me *Kum beya mekele.

⁸ Bediyakere d̄sikwe sendi yotu yan. 'Bo tí βeki ne d̄yem yiβa nda ηgombu na. 'Bo tí jeki d̄ye menjam na. 'Bo tí kwan̄ ne beya menje yí s̄ombɔ ne moni na. ⁹ 'Bo jáya, nye sosu ke lepi te yi Njambiyε punja ké ne pupuna temo. ¹⁰ 'Bo p̄an̄ pa kande βobe sendi bo, ke k̄onte, bo má nje kande yey mesay man nda bediyakere, ηge βe nde, bo kine monɔ beya yan̄ te yi bo yakama lepina ne bo kete na. ¹¹ 'Boma bete βe kele say bediyakere baka yákan̄gwe d̄ise sendi yotu yan. 'Bo tí βeki botu βe kutu na. 'Bo tí jeki nye temo ke meyasi na. 'Bo t̄on̄jukwe meyasi hene kumo njena. ¹² Ke yi βembam, mumo hene βéki ndi ne nyari wete. 'Bo yákan̄gwe mbo βono βan n̄ ηgbak ηgbak botu βe t̄y d̄yan kimote. ¹³ Bediyakere bete βe kele mesay man kimote baka, βomo ta jesɔ bo. Bediyakere bete má lepo sendi kasi tikina temo te yi wuse tike ke yi Krist Yesus ké kine wɔ na.

Kasi nyan̄gwe yasi te yi Njambiyε

punja ké

¹⁴ Mi ke keto meyasi maka kenje we. Mi ne βibina temo nde, mi ta k̄e βeje we nedo. ¹⁵ Ma ηge we ti βeje mi nedo na, mekana maka ta ted̄ye nda yi we yákan̄gwe j̄on̄na no ke moy *Kando Njambiyε ké. Kando te, yo nj̄on̄ botu bete βe tike temo ke yi Kumande Yesus baka. 'Botu bete wókunan̄gwe ne Njambiyε te ε ne j̄on̄ ko. 'Bo ke lepo kasi gbakasi suko yo nda yi sangwe konu suke ne t̄y ké. ¹⁶ Wuse ke jaye gbate nde, k̄pasa lepi te yi Njambiyε sod̄ya ne mbombu ké gba nyan̄gwe yasi bud̄yate. Yo ke ted̄ye wuse nda yi wuse yákan̄gwe j̄on̄na no sine βe Njambiyε. K̄pasa lepi te, yo nde: A n̄j̄ yeŋsa βe gba mumo ne membundɔ. Kimɔ Sisīj̄ ted̄ya nde, a ne ηgbej̄. 'Bejaki βe Njambiyε βeηma gba nye. 'Bomo pelma kasi ne nye botu bete βe yeti ke duwe Njambiyε baka. 'Botu βe meneti maka tikina temo ke yene. Njambiyε n̄j̄ yokid̄ye nye kenje d̄yobo ke mbey meluksa.

4

Kasi k̄pasa mo mesay me

Yesus Krist

¹ Kimɔ Sisīj̄ ke kombile lepo nde: Yi ké no ke siyna mboko, βaŋa βomo tí tiko se temo ke yi Njambiyε ké no mbombu na. 'Bo ta nye meto ke melepi mete yi mesisīj̄

me jā lepe ké n̄e ke meyasi mete yi beya mesisīj̄ ted̄ye ké. ² 'Botu βe lepina ne likisi n̄e jā baka ta jatid̄ye bo ke beya nje. Metemo man me d̄eke ne βiñβili nda bo d̄umma yo ne yaki. ³ 'Botu bete ke kid̄ye bo nde, bo tí βon̄ boma na, bo tí d̄yaki yiŋa meyasi na. Ma Njambiyε kusuma meyasi mete, né botu bete βe tike temo ke yene duwe sendi kasi gbakasi baka d̄ye yo ne nyena ne wosoko. ⁴ Ma yasi hene te yi Njambiyε kusuma ké kimote. Yan̄a te yi mumo yakama paye ke njoka te yeti na, siya te ndi nde, mumo β̄on̄ yo ne nyena Njambiyε wosoko. ⁵ Meyasi mete hene me kimote ke mbombu wene, keto melepi mene n̄e men̄gweta ke pupud̄ye yo.

⁶ 'Nge we ted̄ye d̄ete nye βeman̄ busu, we ta βe k̄pasa mo mesay me Krist Yesus, we má d̄oko ke nje Njambiyε k̄e no mbombu keto melepi me Njambiyε yi kele nde, mumo t̄iki temo ke yene ké. Sendi, keto we ke βeηgwe ηgbej̄ yasi te yi bo ted̄ya we ké kimote. ⁷ Pupa meto ke yaw yaw mekanɔ mete yi βeje ndi kasi j̄ongwe te yi meneti yi njombu βomari d̄iki yekid̄ye ké. Yasi wete, k̄palo nye sosu yo hene yi j̄on̄na nda yi Njambiyε kwad̄ye ké. ⁸ Kelo d̄ete, keto ηgbokisa yotu hene te yi mumo yakama kelo yí β̄y ne d̄eti ké yeti ke kame nye pake na. Yasi wete, ηge mumo j̄on̄na nda yi Njambiyε kwad̄ye, yite ke kame nye ke menje hene. Yo ke kelo nde, Njambiyε nyéki wuse j̄ongwe ndana né ke metu mete yi nje mbombu ké. ⁹ Lepi te yi mi ta lepo ndana ké yakama nde, βomo t̄iki temo kete, jaye sendi yo ne temo yan hene. ¹⁰ Yo keto te yite yi wuse kele mesay wondo βiriki l̄y d̄yambi, keto wuse ne βibina temo ke yi Njambiyε te ε ne j̄on̄ ko. Yo nye ke j̄ongwe βomo hene, jeko kw̄a kw̄angɔ botu bete βe tike temo ke yene baka. ¹¹ Kombila pele meyasi maka ké no mbombu ted̄ye sendi yo hene. ¹² We tí jaya nde, mumo yélkwe we, keto we ndi mon̄sike na. Kelo nde, botu βe Njambiyε j̄on̄nan̄gwe nda we. Yo ta wule ke ndapi yo, ke j̄ongwe d̄yo né ke mekwad̄ya mete yi we kwad̄ye ne bo ké. Yo ta wule sendi ke tikina temo te yi we tike ke yi Njambiyε n̄e ke pupuna temo te yi we no ké. ¹³ Nyeko temo yo ke tolna mekana me Njambiyε ke ηgil, ke kitina βomo né ke ted̄ya yan meyasi kumo ke ηgimo te yi mi ta d̄ȳa ké. ¹⁴ We tí yelkwe j̄eη te yi Njambiyε kelma ηgikwa nye ne we ké na. A nya we yo ne nje yasi te yi botu βe punja melepi mene lepima ké, ne nje kasa meβo te yi nj̄on̄ βetomba kasa ke yotu yo ké. ¹⁵ Ndana yey, nyeko temo yo n̄e ndingele j̄ongwe d̄yo hene ke kelna meyasi maka, né βomo hene βeη nda yi mesay mo d̄oke d̄oko ké no mbombu ké. ¹⁶ We ne ηguru wɔ, pemo j̄ongwe d̄yo kimote n̄e yasi te yi

we tedya sendi ké. Kelo dete ne tin, keto nge we kele déte, we ta jongwe yotu yo ne nguru wo, jongwe sendi botu bete be woke yasi te yi we lepe ké.

5

Kasi kitina betomba nè bekuso

nè bebala

¹ We ti bamangwe ke to tomba na. Yasi wete, lepinangwe nye nye teteki nda nye songwe. Beṅa begwanjo nda bemon. ² Beṅa goto boma nda benyongwe, beṅe beṅondu ne pupuna temo nda bedyombu bo. ³ Jeso bekuso boma bete be jonna nda fan bekuso baka. ⁴ Nge kuso nyari be ne bonosike ho be ne benday, nè bono bete pan pa jeke kelna ngay songwe ne ngbak ngbak botu be tu dyan, yokidye sendi medokwa mete yi botu bete be jama bo kelma ne bo ké, keto Njambiyé beṅa yite kimote. ⁵ Kuso nya te e jonna nda fan kuso jonna ndi nyepo ko ke nye dibina temo ne ke yi Njambiyé. A ke kelo tin te yi diyé Njambiyé meyasi ngweta ne nye tu nè yeso. ⁶ Ma yoko e jonna ke nyem nyem jongwe ko me munte, ko beko nde, a ne jon. ⁷ Kombila pele dete nye bo, ma bo me nje kelo yina yasi te yi mumo yakama ndeye bo kete. ⁸ Nge mumo ti kombile bakidye bejadye bene, jeko kwá kwango ngbak ngbak botu be tu dyene kimote na, yite tedya nde, a payma tikina temo te yi nye ba no ke yi Njambiyé ké. Mumo nda mbete ngboro kwá mo te e yeti ke tiko temo ke yi Njambiyé ko. ⁹ Ke njoka bekuso boma bete yi bo yakanwe kame baka, we ta keto dino kuso te e me ne mesew kamotan jo kamo wete ko. We ta keto dino dyene, nge be nde, a ba ndi ne mbam wete ke jongwe dyene. ¹⁰ Sendi, nge be nde, bomo dikima jaye mekele mene, nge be nde, a duwa bakidye bono bene kimote, bu bomo kimote ke mbey ne, weye mekol me botu be Njambiyé, kame botu be ngwete ho kelo yina kwalo kimo mekele hene, we ma keto dino dyene. ¹¹ Ma we ti keti dino bekuso boma bete be ndi beṅondu baka na, keto kome mewobo ta dya bo ké, bo ta tumo kon ne *Krist gosó nje megwaki. ¹² O beṅa, lepi balma ke to yan, keto bo tikima yasi te yi bo sima kpo kwey ke mbombu Njambiyé nde, bo ta kelo mesay nye nye ké. ¹³ Sendi, dyem ta si kanje bo, bo ma nje be nda njeko yombila ke metu nè metu. Yeti ndi dyem nyepo na, ndapi ti duwe ke numbu yan na, bo ta nye numbu ke melepi mete yi ti beṅa bo ké, lepo melepi mejanji ke no. ¹⁴ Dete, mi goru nde, bekuso boma bete be ndi beṅondu baka ken megwaki, be ne bonosike, kombile kendo ne tu dyan, ma botu bete be bene wuse baka me nje

kwedya nje te yi lepina beyate ne wuse. ¹⁵ Mi lépi dete, keto baṅa ke njokate ma duwe ke ngben nje kpalo beṅwe *Satan. ¹⁶ Nge mbanja nya te e tike temo ke yi Krist ko be ne baṅa bekuso boma nde, bo bejadye bene, na kama bo yi sonje ne mapi te yite ke to njon botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka, né njon botu bete be ne deti te yi kame bekuso boma bete be jonna nda fan bekuso baka.

¹⁷ Betomba mbanjo Njambiyé be kende kimote ne njon botu be Njambiyé baka yakama nde, bo luksa bo menja yiba, jeko kwá kwango baka be nye sosu ke lepina melepi me Njambiyé nè ke tedya te no baka. ¹⁸ Yo dete yi mekana me Njambiyé lepe nde: <We ti kanja numbu nday pinjo te yi nye ke kelo mesay me natina nyambi yi baka ne kopu te nè njoso te ké na.> Ke yina mbey, yo lépi sendi nde: <Mo mesay yakanwe dye nduku mesay mene.> ¹⁹ Nge wete mumo nje somse wete tomba mbanjo Njambiyé nde, a kelma yina beya yasi, we ti yaki jaye kine nde, bomo yiba ho yitati be diyma ke mbey te lépi sendi dete na. ²⁰ Ndeya botu bete be kele beya yasi baka ke misi me bomo hene, né bukwe botu te bari nje kambi kelna beya yasi sendi. ²¹ Mi ke kombile lepo nye we ke mbombu Njambiyé, ke mbombu Krist Yesus nè ke mbombu bejaki bete be Njambiyé tokuma baka nde: Kelo nda yi mi lepe nye we ké. We ti diy ke kon mumo ho gwe mberi misi me mumo na. ²² We ti pepidyangwe yi kase bo ke yotu mumo yi nye ne nye yina say ke njoka njon botu be Njambiyé na. We ti nyeki bo ke beya mekele me mumo na. We ne nguru wo bakidya temo yo pupunate. ²³ We ti ken se mbombu yi hobiye ndi gbela moroku na. Ké hobiya mona tena menjam lala ne mbet, keto kon te yi ke buondo yo ké nè budya jaki jaki mona mekon mete yi tekwe yotu yo ké. ²⁴ Beya mekele mete yi baṅa bomo kele ké ke beṅa ke misi, ko pinjo te yi bo ti pa peso josi yan na. Ma ke yi baṅa, yo njáki nje pundo puye ndi njime, nge bo si peso josi yan. ²⁵ Sendi, kimo mekele beṅangwe ke misi. Ko nde, yina ke njokate ti beṅa ndana ndana na, yo ti tika sodfyate kine pundo ke puye na.

6

¹ Botu be Njambiyé hene be ke diyó bala baka yakanwe jesó bemasa ban ke menje hene, ma bomo nje lepo lepi gbutu songwe ne dino Njambiyé, songwe sendi ne melepi mene yi wuse tedya ké. ² Ma nge be nde, bemasa ban ke tiko temo ke yi Njambiyé, bebala bete ti yelkwe bo lepo nde, bo beman ban keto te yite na. Bo kpál kelo mesay nye bo kwá to te yi kame ne

bo, keto botu bete yi bo kele kimo mesay nye bo dete baka ke tiko sendi temo ke yi Njambiye. Sendi, keto bebala bete ke kwadye bo budyate. Meyasi mete yi we yakanḡwe tedye kite bomo nde, bo kël kè, yori.

Kasi beya tedya yasi nè kasi

kwadya moni

³ Nḡe mumo nje tedye yiḡa yasi dele tiko kpaša melepi mete yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, nḡe nye ti kwadye jaye yasi te yi wuse tedye nda yi nye yakanḡwe joḡna no bene Njambiye kè, ⁴ yite bendidya yotu ma namo nye, a yeti ke duwe ko mono yaḡa ne mbet na. A ke kwadye melombo, nye mo metando ke gbela lem melepi. Yo ke kelo nde, ḡoruna yasi dyāḡ ke temo mumo. Yo kël sendi nde, bomo lômbidyanḡwe, bo tōyanaḡwe, bo bēki ne beya metake nde, baḡa kelma yiḡa beya yasi sodfyate. ⁵ Bendidya yotu te dāka sendi ḡbenje ḡbenje metando ke njoka botu bete be ne beya dyanō, be ti dukwe se gbakasi baka. Bo tāka nde, nḡe mumo joḡna bene Njambiye, yo nje dolna meyasi mete yi nye no kè yakama nye. ⁶ Gbate, nḡe mumo joḡna bene Njambiye, yo nje dolna nyangwe kpaša meyasi mete yi Njambiye nye mumo kè, nḡe mumo kè mbombu beḡe nde, meyasi mete yi nye no kè yakama nye. ⁷ Keto ko wuse ti nje ne yiḡa yaḡa ke meneti maka na. Sendi, yaḡa te yi wuse ta bḡ duwe no ke meneti yeti na. ⁸ Dete, nḡe wuse be ne yasi te yi wuse yakama dye nè yi wuse yakama leḡe, yite yakama. ⁹ Ma botu bete be kwadye be ne budya meyasi baka ke sangwa ne meḡobilan balo ke meḡondo me *Satan nè ke budya jaki jaki lem beya mewoḡo mete yi bekidyē bomo kelo nde, bo yāmbila kè. ¹⁰ Yo nde, njuku kwalō meḡone hene wūla ke kwadya moni. Baḡa bomo nyinḡa to kete, ε bo jate ke beya nje londo tiko tikina temo te yi bo bā no ke yi Njambiye kè nje bḡ ne mapi meḡone nye ke temo yan ne ḡguru wan.

Njena meḡgite

¹¹ Ke be we, we mo Njambiye, ken mbombu tumo koḡ londo ne beya meyasi menōri. Nyeko sosu yi sḡ nje te yi joḡna ne ḡgbeḡ ke mbombu Njambiye. Saḡḡo nje te yi joḡna nda yi Njambiye kwadye tiko temo ke yene kè no mbombu, kwadye beḡo bomo, be ne temo gbisa, joḡna sendi ne te wūne beḡo. ¹² Loḡḡo dyambi nye sosu ke tikina temo ke yi Njambiye kimote kè no mbombu. Biya joḡḡwe te yi kpo ne kpo yi Njambiye jeḡama we nde, no be no kè ne ḡbem. We kombila leḡo jaye tikina temo yo ke kasi joḡḡwe te ne saḡsaḡ ke mbombu budya bomo. ¹³ Mi ke

kombile leḡo nye we ke mbombu Njambiye te ε kele nde, meyasi hene bēki ne joḡ ko nè ke mbombu Krist Yesus. Kome nye temma ke mbombu Pōnsi Pilat kè, a leḡima ndi gbakasi ne saḡsaḡ. ¹⁴ Yo nde, mi ke kombile leḡo nye we ke mbombu yan nde: Bakidyā yasi te yi mi leḡima nye we kè ne pupuna temo, joḡna kine yaḡa te yi mumo yakama ndeye we kete na. Kelo dete kumo ke ḡgimo te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ta nje kè. ¹⁵ Njambiye ta kelo nde, a pūnjukwe yotu ke ḡgimo te yi nye Njambiye sima peḡo kè. Nye Njambiye te yi menyōḡo hene wule pele yene. Siya mo te ε name meyasi hene ndi nye nyepo. Nye Kumande beḡkumande. Nye sendi Baba Mboko ε laḡsama bebaba mboko. ¹⁶ Ko a ti yaka gwe wete yeso na. A dḡy ke yol mejasi mete yi mumo ti yaka wuta ne yo na. Ko mumo wete ne wete ti beḡe nye wete yeso na. Ko mumo wete ne wete yeti ne deti te yi beḡe nye na. Bomō sōmbila nye, a ne ḡḡuḡḡudye kpo ne kpo, *amen.

¹⁷ Ke yi botu bete be ne mekusuku muka baka, kombila leḡo nye bo nde, bo ti bendidya yotu na. Bo ti beki ne bibina temo ke mekusuku mete yi yakama yambile nemo kè na. Yasi wete, bo kpāl be ne bibina temo ke yi Njambiye te ε nye wuse budya kimo meyasi ko, nè wuse bḡ meyasi mete ne mesosa. ¹⁸ Bo kël kimo yasi. Yasi hene te yi bo kele bēki kimo mekele. Bo bēki botu be ḡḡay kabidyā meyasi bene beḡo bomo. ¹⁹ Nḡe bo kele dete, bo ke ndemo kpaša meyasi mete yi ti yambile na yi ladye ne metu mete yi nje kè, nè bo be ne kpaša joḡḡwe te yi kpo ne kpo.

²⁰ Ma Timote, bakidyā yasi ke yi Njambiye sima kaḡe nye we kè kimote. We ti nyeki numbu yo ke yaw yaw melepi na. We ti nyeki sendi numbu ke melombo mete yi wule ke tedya yasi te yi bo leḡe leḡo nde faḡ duwā yasi kè na. ²¹ Baḡa bomo ke leḡo nde, bo ne faḡ duwā yasi te. Dete, ε bo si londo ne tikina temo te yi bo bā no ne mbombu ke yi Njambiye kè. Njambiye kël ḡḡikwa ne wune.

Mekana Yibate yi Pol ketima kenje Timote

Yo ndi sendi Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom. Yo mekana yibate yi nye ketima kenje Timote ke. Yo sendi njena mekana mene.

Ke moy mekana mete Pol jeki lepo kasi diyɔ ne ngbik ke moy gbakasi. A ke lepo sendi nde, ngimo kwange ne sima wuta, yite nde, ngimo soɲ ne. A ke beɲe nde, sulo benjoɲ bene sima li nye. A ke lepo sendi teri te yi bomo ta be no ke ngimo te yi mboko ta be ke ke ke signate ke.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke nyaɲgwe menɲabiye yini:

1. Pol ke kite Timote (kumte 1).
2. Kpasa mo te e beɲgwe Yesus Krist ko beki nan kome bomo tume koɲ ne meyasi me Njambiyɛ ke? (kumte 2).
3. Mekana me Njambiyɛ ke kame kriten ke ngimo te yi bomo tume koɲ ne meyasi me Njambiyɛ ke (kumte 3).
4. Kpasa kriten tonjukwe meyasi me Kumande Yesus Krist. Sendi, Nyaɲgwe Kumande ti lensa nye na (kumte 4).

¹ Yo mi Pol kete mekana maka. Njambiyɛ tokuma mi nda yi nye kwadya ke nde, mi beki mo tomun Krist Yesus, ne mi lepi kasi joɲgwe te yi nye kpoma nde, a ta nye botu bete be diyɛ saɲgwate bene be Krist Yesus baka. ² Mi keti kenje we monmbe Timote, soɲ temo mbe. Da Njambiyɛ ne Krist Yesus, Nyaɲgwe Kumande wusu kel ngikwa ne we. Bo gwaki ngwete yo, nye sendi we tete.

Pol ke nye Timote deti ke temo

³ Mi ke nye Njambiyɛ te yi mi kele nye mesay ko wosoko ne pupuna temo nda yi besaɲmbambo bembe dikima kelo ke. Tu ne yeso mi ke take we menɲgimo hene kome mi ngweta ne nye ke. ⁴ Mi ke take nda yi we punja ne misidyɛ ke misi ke. Mi ne nyaɲgwe hel te yi beɲe we ne koko, ne temo mbe tondu ne mesosa. ⁵ Mi ke take tikina temo te yi we no ke yi Njambiyɛ kine likisi ke. Nyonmbambo Lowis ne nyaɲgwe Enis kandima be ne njel tikina temo te yite. Mi ke duwe gbate nde, we ke tiko sendi temo dete. ⁶ Dete, mi ke basidyɛ lepo nye we nde: Kelo nde, jeɲ te yi Njambiyɛ nya we ke ngimo te yi mi kasa ne mebo ke yotu yo ke ngbâbikwe. ⁷ Keto Sisij te yi Njambiyɛ nya ke yotu su ke yeti sisij te yi kele nde, wuse beki ne wo na. Yo Sisij te yi nye wuse nguɲgudye yi kele nde, wuse kwâdyikwe beso, be sendi ne dyaɲo te yi biye temo su ke meyasi. ⁸ Dete,

we ti gwaki njon te yi lepo kasi Nyaɲgwe Kumande wusu nye bomo na. We ti gwaki sendi njon te yi lepo kasi mbe, ko beko nde, mi ndana ke jobo keto ne na. Ma ndi nde, sine we saɲgwangwe ne mebone keto Kimɔ Tom. Kelo dete ne deti te yi Njambiyɛ nye we ke. ⁹ Yo Njambiyɛ te joɲgwe wuse kwey jeba wuse, ne wuse be botu bene. A ti kele dete, keto yiɲa kimo mekele musu na, yasi wete, yo keto nye ne nguru wene sima si kombile dete. Sendi, keto a ne ngikwa. A kpoma nde, a ta kwa ne nje Krist Yesus yi tedye ne wuse ngikwa ne. A kpoma dete njombu yaɲa mesew mesew. ¹⁰ Ma a punja ngikwa te ndana, keto Krist Yesus, mo te e joɲgwe wuse ko nja nje. A soɲma deti te yi soɲ ba no ke. A kwaɲma ne nje lepina Kimɔ Tom yi punje ne kasi kpasa joɲgwe ne kasi joɲgwe te yi ti beyo wete yeso ke. ¹¹ Njambiyɛ tembidya mi nde, mi beki mo pelna Kimɔ Tom, mi beki mo tomun wene ne mo tedya bomo Kimɔ Tom te ke no. ¹² Yo keto te yite yi mi saɲgwa ne mebone mete yike ndana ke. Ko dete, mi yeti ke gwe njon yaɲa na, keto mi ke duwe mo te yi mi tikima temo ke yene ko. Mi ke duwe gbate nde, a ne deti te yi bakidyɛ yasi te yi nye kaɲma nye mi ke kumo ke nyaɲgwe yeso te. ¹³ We wokuma kpasa melepi mete yi punduma ke numbu mbe ke. Kelo ndi nda yi yo lepe ke. Beɲgwe yo ne kwet kwet yi tedye nde, we ke tiko temo ke yi Njambiyɛ, sendi, we ne mekwadya, keto wune Krist Yesus saɲgwate. ¹⁴ Bakidyɛ kimo yasi ke yi Njambiyɛ nya we ke ne deti Kimɔ Sisij te yi diyɛ ke yotu su ke. ¹⁵ We ke duwe nde, botu be Njambiyɛ hene be diyɛ ke Asi baka tumma koɲ ne mi. Figel bene Hermogen ke njoka botu bete. ¹⁶ Nyaɲgwe Kumande kel ngikwa ne Onesifor bene botu be tu dyene, keto menɲgimo budyate a dikima nye mi deti ke temo. Sendi, ko beko nde, mi ba ke jobo, a ti gwe njon te ke mbombu bomo na. ¹⁷ Yasi wete, ke yi nye nja no ke Rom ke, a kpalma sa mi beke beke de dolo. ¹⁸ Nyaɲgwe Kumande kel ngikwa ne nye ke keki ne, Nyaɲgwe Kumande ke nyaɲgwe yeso te. Ke njoka bomo hene, yo ndi we nyepo ke kombile duwe budya mekamna mete yi nye kelma ne mi ke Efes ke.

2

Kasi kpasa mo mesay

me Yesus Krist

¹ Monmbe, ke be we, boɲgo deti ne nje ngikwa te yi Njambiyɛ kele ne wuse ke, keto sine be Krist Yesus saɲgwate. ² Kome mi dikima tedye we meyasi ke, budya bomo ba ke mbey te beɲe. We wokuma

meyasi mete, ma tedya sendi yo nye botu bete be we ne biɓina temo ke yan nde, bo yakama kwanɗye sendi yo ne jem nye beso baka. ³ Jaya sangwa ne ngabiye mebone mete yo keto Krist Yesus nda kɓasa soja wene. ⁴ Nge soja ke le lu dyambi, nge nye gore nde, kum besoja te e kenja nye ko beki ne mesosa ne nye, yite a ti kelo se meyasi mete yi gbela bomo diki kelo yi jonna no metu hene ke na. ⁵ Sendi, nge mumo kele yija adingbakere nda soko, a ti be ne sol, nge nye ti sedye beɗgwe membonja me soko te na. ⁶ Yo mo beɓa mbeki te e kele mesay wondo firiki ko yakangwe be bosa mo te e dya kwalo nyambi te. ⁷ Taka yasi te yi mi lepe ke kimote. Yo nde, yo Nyangwe Kumande ta nye we dyanɔ te yi woko ne njombo meyasi hene te yi mi lepe nye we ke. ⁸ Pan pa take Yesus Krist, nday kumande Davit, a womiya ke njoka bemun nda yi Kimɔ Tom te yi mi pele ke lepe ke. ⁹ Yo keto Kimɔ Tom te yite yi mi sangwa ne mebone yi mi diye wotunate ke jobo nda wete mo nyangwe kelna beya mekele. Ma ke be melepi me Njambiyɛ, bo ti yaka woto yo na. ¹⁰ Dete, mi ke disima meyasi hene keto botu bete be Njambiyɛ ma si take baka, ne Krist Yesus jongwe sendi bo, ne bo nyin diyo ke mbey meluksa mete yi kpo ne kpo.

¹¹ Lepi te yi mi ta lepo ndana ke yakama nde, bomo tiki temo kete. Yo nde, nge be nde, wuse gwɔ sine be Krist Yesus, sine be Krist Yesus ta ju sendi. ¹² Nge wuse disima mebone sine be Krist Yesus, yite sine be Krist Yesus ta namo sendi. Nge wuse tone lepo nde, wuse yeti ke duwe nye na, yite a ma lepo sendi nde, a yeti ke duwe wuse na. ¹³ Nge wuse diye kine tonje meyasi mete yi wuse si kpo ke, ma a ke tonje ne meyasi mete yi nye si kpo ke, keto a ti yaka diyo kine kelo yasi te yi nye ne nguru wene si lepo ke na.

¹⁴ Lepo meyasi maka nye beso. Ma kombila lepo nye bo ke mbombu Njambiyɛ nde, bo ti lombidyangwe keto yija gbela lem melepi na, keto yo yeti ke kame mumo yanja na, yo kpɔl bekidye botu bete be leɗgwe meto kete baka. ¹⁵ We ne nguru wo, nyeko sosu sa nje te yi kelo yasi ke mbombu Njambiyɛ nda mo te yi Njambiyɛ sima si boɓe ko. Kelo dɛte nda kɓasa mo mesay te e yeti ke gwe njon ke mesay mete yi nye kele ke. Kelo yasi ne nje te yi tedye bomo kɓasa lepi Njambiyɛ yi tedye kasi gbakasi ke. ¹⁶ We ti nyeki numbu ke yaw yaw melepi na, keto botu bete be lepina dɛte baka ke tokula londo londo ne Njambiyɛ. ¹⁷ Lepi te yi bo lepe ke ta kokile bo nda gba dale. Himene ne Filetas ke njoka botu bete. ¹⁸ Bo ma tumo kon ne lepina gbakasi yi lepo nde, bemun ma

si womiye. Dete, bo ke yangile tikina temo te yi banja bomo tike ke yi Krist Yesus ke. ¹⁹ Ko dɛte, kɓasa mekol me tu te yi Njambiyɛ sima tambidye ke jelnate ne ngbin. Yo ketinate ke mekol me tu te nde: <Baba Mboko ke duwe botu bene.> Yo sendi ketinate nde: <Mo te e lepe nde, a wokunangwe ne Baba Mboko ko tum kon londo ne mebeye.>

²⁰ Ke mejole mete yi nyari biyna no ke yeti ndi mejole mete yi bo kele ne lor ho ne sumba yi mumo dɛle ke nyangwe tu ke na. Yo sendi ne mejole mete yi bo kwake kwako ne jete ne yi bo wome womo be yeko. Bo biyangwe ne kɓasa mejole mete yiri ke ngimo mejeso, biyna ne bukwe te yike ke gbela meyeso. ²¹ Dete, nge mumo dɛle yotu soɗe ke beya meyasi hene te yi mi lepe no ke, yite a ta nje be nda kɓasa mejole mete yi sa te bakidye ne ngom ngom, yo ta kame nye, mengimo hene a yakama bu yo yi kelo ne kwalo kimɔ mekele hene. ²² Tumɔ kon londo ne beya mewobo mete yi begwanjo ne bengondu be no ke. Sangɔ nje te yi jonna ne ngben, sa nje te yi tiko temo ke yi Krist Yesus. Sangɔ sendi nje te yi kwadye beso bomo, sa nje te yi jonna ne te wune botu bete be ngweta ne Baba Mboko ne pupuna temo baka. ²³ Pupa meto ke lem metando mete yi abalmba. We duwa nde, yo ken siyo ndi ne melombo. ²⁴ Ma mo te e kele mesay nye Nyangwe Kumande nda bala wene ko ti beki mo melombo na. A jonngwe kimote bene bomo hene. A beki kɓasa mo tedya yasi, be sendi mo gbisa, nge mumo kele beya yasi sungwe ne nye. ²⁵ A kita botu bete be lu dyambi ne nye baka ne weyna temo. A beki ne biɓina temo nde, Njambiyɛ yakama kelo nde, bo yensangwe temo yi duwe lepi te yi be gbakasi. ²⁶ A kel dɛte, simande dyanɔ dyan ta yokwe, bo ma diyo ke mɛpɔndo me *Kum beya mekele yi ndadye bo nde, bo kel ndi yasi te yi nye kwadye ke.

3

Beya ngimo ta dya

¹ Dukwe nde, ke metu mete yi ke no ke siyna mboko, meyasi ta nje be sulnate budyate. ² Keto bomo ta be ne ka. Bo ta be botu be kwadya moni. Bo ta susule yotu ne gbelate. Bo ta be botu be mbeno. Bo ta gbuto ne Njambiyɛ. Bo ta be ne mbandɔ sungwe ne botu bete be jama bo baka. Bo ta be botu be kpa ne botu be dyanna sungwe ne meyasi mete yi wokuna ne Njambiyɛ ke. ³ Bo ti be ne temo mekwadya na, kine gwena ngwete beso na. Bo ta be botu be kutu. Bo ti biye temo ke meyasi na. Bo ta be sendi nda gonjo njomɔ. Bo

ta bēno kimo yasi, nye bō ke dīte. ⁴Bo ta bē botu bē dyanḡwa dīno bēso. Metemo man ta bē dēke nē haw haw. Bo ta bēndidye yotu kwā to te. Bo ta laḡ kwadye yasi te yi bō nē ḡguru wan ḡrē kē kwā Njambiye. ⁵Bo ta tedye ke mbombu bomo nde, bō botu bē Njambiye, ma jayna ḡḡḡḡḡḡḡḡ Njambiye yeti na. We tī gham kol wūne nḡel bomo nda bēte na. ⁶Baḡa ke njoka yan ke dīki mbombila, nyiḡe ke yiḡa metū yī sebile baḡa boma bēte bē nē metemo nē lēp lēp baka nde, bō jāya mēlēpi man. Mēbeyo ma si ḡḡḡḡḡḡḡḡ boma bēte. Bo ke bēḡwē kwalo bēya meyasi hēne te yi temo yan ḡrē kē kē nō. ⁷Boma bēte ke kwadye jekina meyasi kpo nē kpo kē nō, ma ko dēte, dēti te yi duwe nē yasi te yi bē gbakasi wete yeso yeti na. ⁸Botu baka ke lū dyanbi sunḡwē nē lēpi te yi bē gbakasi, ndi nda yi Yanes bēne Yamberes bīyima nē meso mbombu nē Mōyisi kē. Dyanō dyan nḡ dīmbiye. Sendi, tikina temo te yi botu baka tike ke yi Njambiye kē ti yaka nde, bō jāya bō na. ⁹Ma ndi nde, bō tī kumo womaḡa na, keto bomo hēne ta si duwe bēya yaw yaw mekele man nda yi bēbam baka yība Yanes bēne Yamberes.

¹⁰Ma ke bē we, we bēḡḡḡḡḡḡḡḡ yasi te yi mi dīkima tedye kē nē kwet kwet. We kombila bēḡe sendi nda yi mi dīkima joḡna nō kē. We duwā sendi meyasi mete yi mi kwadya kelō kē, duwe nda yi mi tike nē temo ke yi Njambiye kē. We duwā sendi temo gbisa nē temo mekwadya mete yi mi nō kē. We duwā sendi nde, mi nē tiḡ. ¹¹We ke kōmbile duwe nda yi bomo sōḡbita nē mi, tedye mi mēbōne ke Anḡiyos, ke Ikōn nē ke Lister kē. Yo kwalo tedya nyangwe mēbōne te yin yi mi tī gbise kē? Ko dēte, Nyangwē Kumande joḡḡḡḡḡḡḡḡ mi ke yinōri hēne. ¹²Botu bēte bē ke kwadye joḡna nda yi Njambiye kwadye, keto bēne bē Krist Yesus sanḡwate baka, bō ta tedye bō nyangwē mēbōne. ¹³Ma yasi wete, bēya bomo, yite nde, botu bēte bē sebile bēso baka ta tokula londo londo ke kelna bēya yasi kpo nē kpo. Bo ta sebile bomo kē nō, sebile sendi yotu yan nē ḡguru wan. ¹⁴Ma ke bē we, ken ndi yo mbombu yī nye temo ke yasi te yi we jekima kē. Yo yasi te yi we tike temo nē ḡḡḡḡḡḡḡḡ kete kē, keto we duwā mō te ε tedya we yo kō. ¹⁵Kandē nē mōnōsike we duwā pupuna mekana nē Njambiye hēne te yi bō ketima kē. Yo yakama nye we dyanō, nō duwe nda yi Njambiye joḡḡḡḡḡḡḡḡ nē mumo kome nye tike temo ke yi Krist Yesus kē. ¹⁶Yasi hēne te yi dīye ketinate ke mekana nē Njambiye kē wūla ke numbu Njambiye nē ḡguru wene. Yo ke kame yī tedye bomo meyasi, yī ndeye bō kome bō kele bēya yasi, yī kite bō, yī tedye sendi bō nda yi bō yakama joḡna

nē ḡḡḡḡḡḡḡḡ. ¹⁷Yo dēte, nē mō Njambiye si kōmsa ke mēḡe hēne, na bē nē meyasi mete yi ta kame nye yī kē kelō kwalo kimo mekele hēne.

4

¹Mi ke kōmbile lēpō nye we ke mbombu Njambiye nē ke mbombu Krist Yesus. Yo nye ta pēsō jōsi botu bēte bē nē joḡ nē botu bēte bē ma ḡwō baka. Mi ke kōmbile lēpō nye we, keto a ta kala nje, sendi, a ta namō. ²Yasi te yi mi lēpē nye we kē, yo nde, pela mēlēpi mē Njambiye, lēpō yo jeliye nye bomo. Pela mēḡimo hēne, ko bō jaya, ko bō ti jaye. Ndeya bomo, ḡayō bō kite sendi bō. Kelō dēte, disima meyasi hēne yī tedye nē bō yasi, ³keto ḡḡḡḡḡḡḡḡ ta dya yi bomo tī kulō woko se kimo tedya yasi te yi wule pele yi Njambiye kē na. Bo ta nje kelō meyasi nda yi temo yan ḡrē. Dēte, bō ta tōke bēḡwē budya jaki jaki bēyēkele kē nō. Yasi te yi bēyēkele bēte ta lēpō nye bō kē ta bē nē min ke metō te man. ⁴Bo ta pupē metō ke lēpi te yi gbakasi, kpalo nje nye metō ke yaw yaw mekano. ⁵Ke bē we, ke meyasi hēne we tī jeki nye temo kete na. Gbisimangwē mēbōne, kelō mesay mē pelna Kimō Tom. Tonjukwē mesay mete yi Njambiye nya we kē kimote. ⁶Ke bē mi, mi mē mbe nda menjam mete yi bō kumbē kelō nē sadaka nye Njambiye kē. ḡḡḡḡḡḡḡḡ mbe sima wuta. ⁷Mi loḡma dyanbi kimote. Mi sidya sokō mbe. Mi kombila bēḡwē meyasi mete yi wuse tike temo kete kē kumo ke siynate. ⁸Ma ndana, Njambiye sima bākidyē sol mesay mete tike mi. Sol te bēḡa kelna ḡḡḡḡḡḡḡḡ mekele. Nyangwē Kumande wusu, nye mō te ε pēsō jōsi nē ḡḡḡḡḡḡḡḡ ko ta kanje yo nye mi ke nyangwē yeso te. Yeti ndi mi nyepō ta bē nē sol te na. A ta nye sendi bomo hēne bē sosa yokwe nē baka.

⁹Sanḡō nje hēne te yi nje bēḡe mi nedō, ¹⁰keto Demas lēḡma mi, a nya temo pēḡō nē meyasi mete yi ḡḡḡḡḡḡḡḡ te yokō. A kwanḡa kē pele Tesalonik. Keresans kḡ pele Galasi. Ma Tit kwanḡa kē pele Dalmasi. ¹¹Ndi Lukas waka sine nye. Bōḡḡō Mark nje nō, keto a ke kame mi budyate ke say te yi mi kele nye Njambiye kē. ¹²Mi tomma Tisik kenje ke Efes. ¹³Kome we ta nje kē, nō bōḡḡḡḡḡḡḡḡ mbe yi dūku yi mi tikima ke Turuwas ke yi Karpus kē nje nō, nje bō sendi mekana, jeko kwa kwanḡō mekana mete yi bō kele nē kotu kē. ¹⁴Aleksandere te mō mbelo kelma bēya yasi nē mi budyate. Nyangwē Kumande ta yokidyē yo nye nye, yaka nē yasi te yi nye kelma kē. ¹⁵Ma we, dīyo nē sōsō nē nye sendi, keto a loḡma dyanbi nē yasi hēne te yi wuse tedya kē nye bō ke dīte. ¹⁶Ke bosate yi mi temma nō pile nē lēpi mbe

ke josi ké, ko mumo wete ne wete ti nje diyo ke kon mbe na, bo hene lehma mi. Yasi wete, Njambiyé bêna bo ne ngwete ke yasi te yi bo kelma dete ké. ¹⁷ Ma ndi Nyangwe Kumande wusu nyepo diyma pele yembe kwa nye mi deti, né mi pel melepi mene kumo njena, né bomo hene be yeti Beyuden baka woku. A jongwa sendi mi ke numbu bedila. ¹⁸ Nyangwe Kumande ta jongwe mi ke beya meyasi hene. A ta bakidye mi yi nyinje mi ke kando dyene ke dyobo. He luksa nye kpo ne kpo, *amen.

Njena menyen

¹⁹ Nyeno mi Pirisil ne Akilas, nyeno sendi botu be tu Onesifor. ²⁰ Erast tikama ke Korint. Mi tikima Torofim ke kon ke Mile. ²¹ Sangon nje hene te yi kumo wonga pinon te yi ngimo abekata ti pa kande ké. Ubul ne Pudens ne Lin ne Kolodiya ne benjon busu be wonga hene ke nyeno we. ²² Nyangwe Kumande wusu diyo pe we. A kel ngikwa ne wune.

Mekana mete yi Pol ketima kenje Tit

Yo Pol kete mekana mete yoko kenje Tit. Tit kamma Pol budiyate ke mesay, ε Pol be ne bibina temo ne nye.

Mekana mete lépi nde, bekriten ti jonngawe ne kpalak kpalak na. Yo ke tedye sendi teri mumo hene te yi bo toke nda tomba ke njoka njon bekriten. Pol ke lepo sendi kasi kimo tedya meyasi mete yi ne ngben, kite betomba ne begwanjo ne bengondu ne botu be mesay nde, bo diy ne soso, ma bo me nje nyinje to ke kelna kotu mekele.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyangwe mengabiye yitai:

1. 'Diyɔ tomba ne yasi te yi mo te ε bu diyɔ te yakangwe kelo ké (kumte 1).
2. Mesay mete yi kpaɔa mo te ε kende ne njon botu be Njambiye yakama kelo ké (kumte 2).
3. Mengite nda yi kriten yakangwe jonna no ke njoka bomo (kumte 3).

¹ Yo mi Pol kete mekana maka. Mi ke kelo mesay nye Njambiye nda bala wene. Mi sendi mo tomun Yesus Krist. Njambiye nya mi mesay mete yi ngboso botu bete be nye sima toke baka, ne bo tiki temo ke yene, duwe sendi gbakasi. Gbakasi te ke kelo nde, mumo jonngawe nda yi Njambiye kwadye ké. ² Meyasi menori hene wula ke bibina temo te yi wuse no ké. Wuse ne bibina temo nde, he ta be ne jonngwe te yi kpo ne kpo. Njambiye ti kel ja na, a kpoma dete njombu yana mesew mesew. ³ Ke ngimo te yi nye pesima ké ma yaka, ε nye punje yo ne nje lepi ne yi nye kanja nye mi nde, mi pela ké. Nye Njambiye, jonngwe wusu nye mi deti te yi pele yo. ⁴ Mi kéti mekana maka kenje we Tit. We gba monmbe, keto sine we hene tiki temo ndi ke yi Yesus Krist. Da Njambiye ne Krist Yesus, mo te ε jonngwe wuse ko kel ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Mesay me Tit ke Kret

⁵ Mi tikima we ke Kret, ne we sidye kombila meyasi hene te yi bukwá ké. Sendi, ne we tembidyé baɔa betomba mbanjo Njambiye ke meɔya hene. We ta kelo nda yi mi tedya we ké. ⁶ Mo te ε bu diyɔ tomba dete ko ti beki ne yinɔa mono beya yasi te yi bo yakama lepina ne nye kete na. A beki ndi ne nyari wete. Bono bene tiki temo ke yi Kumande Yesus. 'Bo ti kel yasi te yi bomo ta lepo nde, bo ke jonna ne sap sap, ho bo bono be mbanda na. ⁷ Ma yo nde,

mo te ε kende ne njon botu be Njambiye ko beki mo bakidya meyasi me Njambiye. Dete, a ti beki ne yinɔa meɔso te yi bomo yakama ndeye nye kete na. A ti beki mo yeliya ho mo ngambi na. A ti beki bala menjam ho mo sarɔa wow na. Temo ne ti beki ne bak bak yi kwá ne yinɔa beya menje yi sombo ne moni na. ⁸ Yasi wete, a bono bomo kimote ke mbey ne, kwadye sendi kelna kimo yasi. A beki mo te ε biye temo ne, be ne ngben, wokuna ndi ne Njambiye, ngbisɔ yotu ke meyasi. ⁹ Yo kimote nde, a nyeki yotu ne hene ke lepi te yi mumo yakama tiko temo kete. Lepi te ndi wete ne yasi te yi wuse tedya ké. Dete, a yakama kite sendi besɔ ne nje kpaɔa tedya yasi. Komete, a má tedye nye botu bete be lu dyambi ne lepi te baka nde, bo ne meɔso. ¹⁰ Yo nde, botu be beya to ne buyo. 'Bo lépi lem meyasi mete yi ti kame mumo ké yi sebile ne bo. 'Botu bete lan beɔna ke njoka bekriten bete be wulma ke mison Beyuden baka. 'Bo lépi nde, bembam pesinangwe. ¹¹ Wuse kel nde, botu baka difi menumbu man, keto bo ke yangile ndingele moy metu me bomo. 'Bo ke tedye yasi te yi mumo ti tedya ké kwá ne beya nje te yite yi sombo ne moni. ¹² Mbanja mumo wan, gba mo Kret nda bo, a ba wete mo punja melepi ke njoka yan. A lepima nde: 'Botu be Kret gba botu be ja kpo ne kpo. 'Bo nda benyamo nyan. 'Bo botu be dyem. 'Bo táka ndi nje moy yan.' ¹³ Yasi te yi mumo wan te lepima ké, gbakasi. Ndeya bo kimo ndeynate keto te yite, ne bo nje tiki temo ne ngben ke yi Njambiye. ¹⁴ Kelo dete, ma bo nje nye sosu yan ke yaw yaw mekano me Beyuden ne ke membonja mete yi wule ke dyano botu bete be seɔe gbakasi baka. ¹⁵ Nge mumo me pupunate ke mbombu Njambiye, yite meyasi hene pupunate ke yene. Ma nge mumo be ne sembo ke mbombu Njambiye, nge be sendi nde, a yeti ke tiko temo ke yi Yesus Krist na, yite meyasi hene yeti sendi pupunate ke yene na. Yo nde, dyano dyene ne temo ne ne sembo sendi. ¹⁶ 'Bo ke kombile lepo ke numbu nde, bo ke duwe Njambiye, yasi wete, mekele man ke kpalɔ tedye nde, bo ke seɔe nye. 'Bo ke kelo mekele me nye ke mbombu Njambiye. 'Bo ne beya to sunngwe ne nye. 'Bo ti yaka kelo yinɔa kimo mekele wete ne wete na.

2

Kasi kpaɔa tedya melepi

me Njambiye

¹ Ma ke be we, lepo meyasi nye bomo ndi nda yi melepi me Njambiye tedye ké. ² Lepo nye bembam bete be ma jombe baka nde, bo ti jeki nye temo ke meyasi

na. Bo kél yasi ne nje te, né homo jesi bo. Bo kél yasi ne d'vano, tiko temo kimote ke yi Njambiye. Bo kwádyikwe beso homo kimote ne temo yan hene, gbiso sendi meyasi kimote. ³ Lepo sendi nye boma bete be ma jombe baka nde, bo jónnanngwe sendi kimote nda kpasa botu be Njambiye. Bo tí beki botu be kutu na. Bo tí jeki be bebala menjam na. Bo yákanngwe nye beso kimó menjite. ⁴ Bo jónnanngwe dete, né bo tedye benjandu nda yi bo yákanngwe kwadye ne benjono ban né bono ban ké. ⁵ Bo tedya bo nde, bo béli ne d'vano, jonna pupunate ke mbombu Njambiye. Bo bándimanngwe kelo mesay ke tujwaki yan. Bo kél kimo yasi, tekwe to sungwe ne benjono ban, kambo homo me nje gbuto sungwe ne melepi ne Njambiye.

⁶ Lepo kite sendi begwanjo nde, bo kél yasi ne d'vano. ⁷ Ke meyasi hene, we ne nguru wo, kelo kimo mekele ké no mbombu, né homo ben, kelo sendi nda we. Dete, kome we tedye homo yasi ké, tedya nde, we kél meyasi ne ngben, tedye sendi nde, we ke díse yotu yo. ⁸ Lepo yasi te yi be gbakasi yi homo tí ndeye we kete na, né njon biy botu bete be lu dyambi ne wuse baka, ma bo me nje kwedya yina yasi te yi bo ta lepina beyate ne wuse keto te.

⁹ Lepo kite bebala nde, bo tékwe to sungwe ne bemasa ban ke meyasi hene, kelo yasi te yi ta nye bo mesosa. Bo tí pitidya lepi ke numbu yan na. ¹⁰ Bo tí gubun yina yasi yan na. Yasi wete, bo kpál nje kelo meyasi kimote budyate tonje meyasi hene, né homo tondu jaye meyasi hene te yi wuse tedye ke kasi Njambiye te e jonnngwe wuse ko. ¹¹ Yo nde, Njambiye kombila tedye nde, a ne ngikwa sungwe ne homo hene yi jonnngwe ne bo. ¹² Ngikwa te yi Njambiye kelma ne wuse dete ké ke tedye nde, wuse tí ken mbombu yi kelo meyasi mete yi botu bete be yeti ke duwe Njambiye kele ké na. Sendi, wuse tí ken se mbombu yi wobó beya meyasi me meneti maka na. Ngikwa te ke tedye sendi wuse nde, wuse jónnanngwe ne d'vano ke ngimo te yoko, kelo yasi ne ngben, jonna nda yi Njambiye kwadye ké. ¹³ Yo dete yi wuse yákanngwe jonna yi ladye ne yeso mesosa te yi wuse be ne bibina temo kete ké. Yo *Yeso te yi Nyangwe Njambiye, Yesu Krist te e jonnngwe wuse ko ta punje meluksa mene. ¹⁴ A nya yotu ne ne nguru wene keto su yi kolo ne wuse ke beya mekele hene. A kelma sendi dete yi pupudye ne wuse, né wuse be ndingele kando te yi wokuna ndi ne nye nyepo, né wuse nye sosu yi kelo kimo mekele. ¹⁵ Ma meyasi maka, tedya yo nye homo, lepo kite bo, gayo sendi bo. Kelo dete ne deti yo hene. Kpe, mumo tí yelkwe we na!

3

Jonnngwe bekriten

¹ Kalangwe lepo nye bo hene nde, bo tékwe to sungwe ne bekum, kelo sendi dete sungwe ne baka be kende ne dya baka wokuna ne bo. Bo béli nedo te yi kelo kwaló kimo mekele hene. ² Lepo nye bo nde, bo tí toya mumo ho sa wow na. Bo béli ne kimo temo sungwe ne beso, jonna ne te hene homo hene. ³ Yo nde, kwey wuse jonna sendi dete kine d'vano na. Wuse ba botu be mbando. He kopuma toke beya nje. Kwaló beya mewobo hene dikima namo wuse nda bebala, pusó wuse nde, wuse kél kwaló beya meyasi hene te yi dikima nye wuse mesosa ké. Sendi, wuse dikima jonna, nye sosu ke kelna beya meyasi, be ne nyangwe temo sungwe ne beso. Yo ba nde, homo ben wuse wule ke beya mekele musu. He dikima benna sendi tande su. ⁴ Ma ko dete, Njambiye te e jonnngwe wuse ko tedya homo nde, a ne ngikwa, a ke kwadye sendi bo. ⁵ Ke ngimo te yite, e nye jonnngwe wuse, yeti keto yina kimo ngben mekele mete yi wuse ne nguru wusu kelma ké na, yo ndi keto a gwá ngwete wusu, jonnngwe wuse ke mebeyo musu ne nje weyna su, pupudye wuse kelo nde, wuse jádyikwe ne koko, be ne jónja jonnngwe ne nje te yi Kimo Sisin. ⁶ Njambiye tungbusa nye Kimo Sisin te ke yotu su ne nje Yesu Krist, mo te e jonnngwe wuse ko. ⁷ Njambiye kelma dete, na pesi nde, wuse me ne ngben ke mbombu wene, keto a kelma ngikwa ne wuse, né wuse nje be ne jonnngwe te yi kpo ne kpo. Bibina temo te yi wuse no ké, yo nde, a ta nye wuse jonnngwe te. ⁸ Lepi te yi mí lepima ndana ké yakama nde, homo filki temo kete. Mí kwádyikwe nde, kombila lepo yo kimote, simande botu bete be ma tiko temo ke yi Njambiye baka ta nye sosu ke kelna kimo mekele ké no mbombu. Kimo yasi te yi yakama kame homo ké, yori. ⁹ We tí nyeki numbu ke metando mete yi abalmba né ngbenje ngbenje kasi medino me bebaba na. We tí nyeki sendi numbu yo ke melombo né nyena meso ke kasi membonga mete yi Moyisi ketima ké na. Meyasi menori yeti ke kame yanja na, yo gbelate. ¹⁰ Nge mumo kele yasi dete yi baka ne homo, nó kanda lepo nye nye. Nge nye basidye, nó kalangwe lepo nye nye. Ma ke konte, nge nye ti woke na, nó dúdya nye ke keki yo, ¹¹ keto we duwa nde, njel mumo nda mbete sima jato ke beya nje, nye mo mebeyo, nye ne nguru wene ke tedye nde, a ma balo lepi.

Njena lepi

¹² Kome mí ta tomo Artemas ho Tisik kenje pele yo ké, nó jêw nje dolo mí

ke Nikopolis, keto mi pesima nde, mi ta kwanɗye ngimo abekata womete. ¹³ Sangɔ nje te yi kame Senas te nyanɗwe mo duwa membonɗa nɛ Apolos ke kɛndi yan, ma yanɗa nje ɓano bo. ¹⁴ Benɗonɗo busu jêka sendi kelna kimɔ mekele kɛ no mbombu, nɛ bo kam botu ɓete ɓe kine meyasi mete yi mumɔ yakama jonɗa no kɛ. Bo kɛl ɗete, ma meyasi mete yi bo kele ke jonɗwe ɗyan kɛ me nje gwe mesɛnɗe. ¹⁵ Bomo hene ɓe ɗiye sine bo wonɗa ɓaka ke nyeno we. Nyeno wuse botu ɓete ɓe kwadɗe wuse ɓaka, botu ɓete ɓe tike temo ke yi Yesus Krist ɓaka. Njambiye kɛl ngikwa ne wune hene.

Mekana mete yi Pol ketima kenje Filemŋ

Yo Pol, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko, yite a ke jobo ke Rom. A kēti yo kenje wete kimo so wene nde Filemŋ ke Kolos. Filemŋ bā nyangwe mumo. A yeŋsama temo nje be kriten. A bā ne wete bala wene nde Onesim. Ta be Onesim ko kelma yiŋa beya yasi sunŋwe ne masa wene, ε nye bombe kwā kē Rom. A sanŋwama ne Pol mate. ε Pol lepe kimo Tom Yesus nye nye, ε nye yeŋsa temo nje be kriten sendi. Ndana, Pol ke keto mekana maka tiko ke bo Tisik bu ne Onesim kwā no. Pol ke ngweta ne Filemŋ ke moy mekana maka nde, a beŋa Onesim ne ngwete, gbiso bu nye nda maŋ wene, keto Onesim me ndana kriten nda nye sendi.

Wuse yakama baka mekana maka ke menŋabiye yini:

1. Kandina lepi (seke sekete 1-3).
2. Jongwe Filemŋ (seke sekete 4-7).
3. Pol ke ngweta ne Filemŋ keto Onesim (seke sekete 8-21).
4. Njena lepi (seke sekete 22-25).

¹ Yo mi Pol, mo jobo keto Krist Yesus. Yo mi sine maŋ wusu Timote kete mekana maka kenje we Filemŋ te soŋ temo su. Sine wune ke ngbo kelo kiya mesay. ² Wuse kēti kenje sendi dyombu dyusu Apiya nē maŋ wusu Arisip, mo te yi sine bo lu dyambi keto Kumande Yesus Krist ko, keto yo sendi kenje njoŋ botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus be diki wesidya ke moy tu dyo baka. ³ Da Njambiye nē Krist Yesus Nyangwe Kumande wusu kēl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. ⁴ Mi ke nye Njambiye wombe wosoko menŋgimo hene, take we kome mi ngweta ne nye kē, ⁵ keto mi ke woko nde, we ke kwadye botu be Njambiye hene budyate. Sendi, we ke tiko temo ne ngbik ke yi Kumande Yesus. ⁶ Mi diya Njambiye nde, ken mbombu dyo sanŋwate wune botu bete be tike sendi temo ke yi *Krist baka kwā to te, nē we duwe kimo meyasi hene te yi wuse yakama kelo keto Krist kē. ⁷ Maŋmbe, mekwadya mete yi we kwadye ne bemŋ kē nya mi mesosa budyate, nye sendi mi deti ke temo, keto we kelma nde, temo botu be Njambiye bēki ne te.

Pol ke ngweta ne Filemŋ

keto Onesim

⁸ Ma yo keto te yite yi mi ne deti te yi lepo yasi te yi we yākanŋwe kelo kē nye

we, keto mi mo tomun *Krist. ⁹ Ko dete, mi ke kpalo ngweta ngwetangwe ne we keto mekwadya mete yi wuse no kē. Yo mi Pol, tomba mumo, mo jobo nda yi mi diye no ndana keto Krist Yesus kē lepe dete. ¹⁰ Mi ke ngweta gba ne we keto Onesim. Mi njā nje be sanŋwe wene, keto mi tedye nye nje Krist, yite mi ke jobo. ¹¹ A ti kele yaŋa mbombu yi kame ne we na. Ma ndana, a me ke kelo mesay yi kame ne wuse hene, nē we nē mi. ¹² Mi ke yokidye nye ndana kenje we, gba nye Onesim, sine nye me muka nda kol bene jon. ¹³ Mi kwadya tika mbe ne nye, nē sine nye dīy, na pa kam mi ke numbu yo piŋo te yi mi ndi ke jobo keto Kimo Tom kē. ¹⁴ Yasi wete, mi ti kwadye kelo dete kine pa diye we na, me nje be nda mi ke malo we malo. Ma mi kwadyikwe nde, yo wūla ke kwadya te yo ne nguru wo. ¹⁵ Ta be Onesim paŋma jise ke kēki yo yi yaka mono ngimo, na nje yokwe nje dīyo wūne nye kpo ne kpo. ¹⁶ Ma ndana, yeti ndi ne teri te yi bala siye na, yasi wete, a me sendi ke kimo teri kwā yite, a me maŋ wusu, soŋ temo su. Ke yembe, mi ke kwadye nye ne temo mbe hene, ma we kwadyikwe nye kwā yite, keto nye mo te yi wūne nye joŋna, nye sendi maŋ wo, keto a ke tiko sendi temo ke yi Nyangwe Kumande. ¹⁷ Nge be nde, we ke bu mi nda mo njoŋ wo, boŋgo nye kimote nda we boŋ gba mi. ¹⁸ Nge be nde, a kelma yiŋa kotu mekele sunŋwe ne we, ho nde, a ne yiŋa pilo yo, nō nyēki yo ke to mbe. ¹⁹ Yo gba mi Pol kete dete ne gba bo mbe. Mi ta gbo yasi te nye we. Mi ti gwe ne lepo nye we nde, we ne pilo mbe na. Pilo te, yo joŋja joŋwe te yi we no keto Kimo Tom te yi mi pelma nye we kē. ²⁰ Gbate maŋmbe, kama mi kelo yasi ke yi mi diye we kē keto Nyangwe Kumande wusu. Kelo nde, temo mbe bēki ne te, keto wuse sanŋwate sine be *Krist. ²¹ Mi kēti mekana maka kenje we dete, keto mi ne biŋina temo nde, we ta woko men mbe nda yi we diki kelo menŋgimo hene kē. Mi duwā nde, we ta kelo lanŋa yike yi mi diye we kē.

Njena lepi

²² Sendi, nō kōmbila mbaŋa tonŋari tike mi. Mi ne biŋina temo nde, Njambiye ta woko menŋweta mun, bo mā soŋe bo ne mi yokidye nye wune. ²³ Epafra ke nyeno we. Sine nye ke jobo keto Krist Yesus. ²⁴ Mark nē Aristark nē Demas bu Lukas ke nyeno sendi wune. Sine bo hene ke ngbo kelo kiya mesay wete. ²⁵ Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kēl ngikwa ne wune, nye sendi wune tete.

Mekana mete yi bo ketima kenje Behebere

Mo te ε ketima mekana mete yoko kenje Behebere ko, bo yeti ke duwe dino dyene na.

Mekana maka jeki beɲe Behebere bete be yeɲsama temo tiko mison yan nje be bekriten baƙa. Ma yasi wete, baɲa ke njoka yan dikima simta, ho nde, bo yɔkwe ne koko beɲgwe mison yan, ho nde, bo fiki temo ke yi Krist gbate. ε bo kete ne mekana maka yi nye ne Beyuden bete be me bekriten baƙa dete ke temo, yi tedye sendi bo nde, Krist sima tonje meyasi hene te yi membonɲa dikima lepo ke, dete bo ti yɔkwe se beɲgwe mison yan ne membonɲa mete yite na. Mekana maka ke tedye sendi wuse bekriten hene nde, Krist laɲsama meyasi menori hene.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke nyaɲgwe meɲgabiye yitati:

1. Krist kwɔ bejaki ne Moyisi (kumte 1-4).
2. Say nyena sadaka te yi Krist kwɔ mesay me nyena mesadaka hene. Sendi, nyena yotu ne ne ɲguru wene nda sadaka yi Krist nya ke, kwɔ mesadaka hene (kumte 5-10).
3. Joɲgwe mo te ε tike temo ke yi Krist ko (kumte 10-13).

Njambiyε lepinama ne nje

mɔno wene

¹ Ke metu te yi mbombu Njambiyε kwanɲma ne botu be punja melepi mene yi lepina no meɲga buɲyate nye besaɲmbambo*^{f1}* busu. A kwanɲma sendi ne bo yi lepina no nye besaɲmbambo busu ne buɲya menje. ² Ma ndana, ke ɲgimo te yoko yi mboko ke ke ke siynate ke, Njambiyε lepinama nye wuse ne nje Mɔno wene. A kwanɲma ne nye yi kuso ne mboko, tembidye sendi nye nde, a nam meyasi hene. ³ Meluksa me Njambiyε ke beɲna ke yi Mɔno. A ndi nda gba Njambiyε. Lepi te yi punde ke numbu ne ke ne ɲgungudye. Yo ke kelo nde, meyasi me mboko hene keɲ mbombu diyo kete. Ke nye ma si kombile nje te yi Njambiyε ta weye ne mesembo me bomo ke, ε nye nje kwɔ ke diyo metidye ke kwey ke mbam bo Njambiyε te ε ne ɲgungudye hene ko.

Yesus Krist kwɔ bejaki hene

⁴ Yo nde, Yesus nɲa be nyaɲgwete kwɔ bejaki, ε Njambiyε nye nye kpaɲa dino laɲsa yan hene. ⁵ Ma yo jaki te nda yi Njambiyε lepima nye nye wete yeso

nde: <We mɔnmbe, kande ndana mi me saɲgwe> ko? Ho nde, yo jaki te nda yi Njambiyε lepima ke kasi ne nde: <Mi ta be saɲgwe wene, a ma be mɔnmbe ko?> ⁶ Sendi, ke ɲgimo te yi Njambiyε tomma ne Mɔno wene nje ke mboko ke, ε nye basidye lepo ke kasi ne nde: <Bejaki bene hene kūsukwe meɲon koto mbombu ke meneti kano nye.> Mɔno wene te diye tomba moy ke njoka meyasi hene. ⁷ Ke pay te yi bejaki bene, Njambiyε ke lepo nde: <A ke kelo nde, bo beki nda pupo, bo botu be mesay bene beki nda lam dite.> ⁸ Ma ke pay te yi mɔno wene, a ke lepo nde: <We gba Njambiyε, we kumande kpo ne kpo. We nam botu bo ne nje te yi ne ɲgben. ⁹ We kwɔɲyikwe ɲgben mekele, bene kotu mekele nye bo ke dite. O Njambiyε, yori yi Njambiyε wo kumbuma mutɔ ke to yo yi nye ne we nyaɲgwe mesosa! A kelma dete yi toke ne we tiko beɲon bo.> ¹⁰ Njambiyε lepima sendi ke kasi Mɔno nde: <Baba Mboko, piɲo te yi meyasi ti pa kusuna, we kandima kuso meneti. Yo we kuse sendi diyobo ne gba bo yo. ¹¹ Meyasi menori hene ta si yambile, ma ndi we ta bone kpo ne kpo. Yo hene ta si beyo nda yi melambo si buto no ke. ¹² We ta bu yo hene ke tiko womaɲa nda yi bo nike ne melambo ke. We ta si senjo yo. Ma ndi we ta bone kpo ne kpo kine senjo na.> ¹³ Ma yo jaki te nda yi Njambiyε lepima nye nye wete yeso nde: <Diyo metidye ke mbam bo mbe kumo nde, mi siki kawule beɲendo bo tiko ke nji mekol mo> ko? ¹⁴ Ma dete, bejaki be nda? 'Bo hene yeti botu be mesay be Njambiyε na? 'Bo yeti mesisɲ mete yi Njambiyε tome yi ke kame botu bete be ta be ne joɲgwe te yi kpo ne kpo ke na?

2

Kasi joɲgwe te yi Njambiyε

nye wuse ke

¹ Ma dete, wuse baƙidya melepi mete yi wuse wokuma ke ne gbem, kambo he me nje yambile duwe ke kimo nje. ² Lepi te yi bejaki be Njambiyε nɲa lepo ke ba kpaɲa lepi. Bomo hene be payma lepi te diyo kine beɲgwe yo baƙa dikima saɲgwa ne ponsi te yi yakama ne bo. ³ Ma ɲge wuse yeliye kpaɲa joɲgwe te yi Njambiyε nye wuse ke, he ma nje kelo nan yi diyo no ke ponsi te? Nyangwe Kumande ne ɲguru wene kande nje pelε kasi joɲgwe te. Botu bete be wokuma yo baƙa nɲa jaye gbate nye wuse nde, yasi te yi bo lepe ke kasi joɲgwe te ke, yo kpaɲa lepi. ⁴ Njambiyε sendi dikima kelo meyekambiyε ne nyaɲgwe meyasi ne kwalo nyaɲgwe mekele wete wete, nye sendi bo meyasi mete yi Kimɔ Sisɲ nye mumo ke nda yi nye kwadye. A kelma dete

yí tedye nde, yasi te yi bo díkima lepo ké b̄a gbakasi.

Njambiye ke tedye mo te e ta

jongwe bomo ko

⁵ Yo nde, Njambiye tí tembidye bejaki nde, yo bo ta namo jonja mboko te yi ta nje yi wuse lepe no ké na. ⁶ Yasi wete, ke yike yi wuse lepe ké, wete mumo lepima womaŋa ke moy mekana me Njambiye nde: «Njambiye, mumo ba nda, né we taki nye? Mõno mumo ba nda, né we nye misi ke yotu ne?» ⁷ We paŋma kelo nde, a díy njime, bejaki mbombu yi yaka mono kum ngimo. We njá tonje nye ne meluksa hene, ngane sendi nye. [We tembidya nye nde, a nám meyasi mete yi we kusuma ké.] ⁸ We kaŋma meyasi hene tiko ke nji mekol mene.» Yi wuse lepe nde: «Njambiye kaŋma meyasi hene tiko ke nji mekol mene» ké, yite nde, a tí bukwe ko yaŋa wete ne wete na. Yasi wete, kumo ndana wuse yeti ke beŋe nde, a kaŋma meyasi hene tiko ke nji mekol mene na. ⁹ Ma kwey Njambiye paŋma kelo nde, Yesus díy njime, bejaki mbombu yi yaka mono kum ngimo. Yasi wete ndana, wuse ke beŋe nda yi Njambiye tonja nye ne meluksa, ngane sendi nye keto mebone mete yi nye sangwama no ke soŋ ké. Dete, keto Njambiye ne ngikwa, Yesus sombuma soŋ keto bomo hene. ¹⁰ Yo Njambiye kuse meyasi hene, yo nye díye sendi ne yo hene. A beŋma kimote nde, Yesus kwán ne nje mebone yi be no ne njololo ke meyasi hene, né bono bene budyate be ne ngabiye ke meluksa me Yesus. Yo Yesus bute nje yi jongwe ne bo. ¹¹ Yo nye ke pupudye bomo kaŋe nye Njambiye. Nè nye nè botu bete, bo hene ndi ne kiya sangwe wete. Yori yi nye yeti ke gwe njon te yi jeŋa bo nde Bemaŋ bene ké. ¹² A ke lepo nye Njambiye nde: «Mi ta lepo kasi yo nye bemaŋ bembe. Mi ta teme ke mbombu njon botu bo hene, jembina yi lukse ne we.» ¹³ E nye lepe sendi nde: «Mi ta be ne bibina temo hene pele yi Njambiye», lepo sendi nde: «Mi waka sine bono be Njambiye be nye kaŋma nye mi baka.»

¹⁴ Ma bono bete be nye lepe no baka, yo wuse botu be meneti maka be ne membundo nè mekiyo baka. Yori yi Yesus ne nguru wene boŋma sendi teri su, na gwe yi yaŋgile ne deti *Kum beya mekele. Keto yo nye, Kum beya mekele ko kele nde, bomo gwáki. ¹⁵ Yesus kelma dete yi jongwe ne botu bete be gwá wá soŋ kwey, díyo nda bebala ke ndingele jongwe dyan hene baka. ¹⁶ Yo gbate nde, a njáki nje kame benday be Abaraham, a ti njáki kame bejaki na. ¹⁷ Dete, yo b̄a kimote nde, a b̄on teri bemaŋ ke menje hene, na

be nyanŋwe kum botu be nyena sadaka te e gwe bomo ngwete, nye temo ke mesay me Njambiye yi soŋe ne ngambi ne ke to bomo, sangwe bo bene be Njambiye. ¹⁸ A beŋma mebone ke ngimo te yi nye sangwama ne mebobilan ké. Dete ndana, a yakama kame botu bete be sangwa sendi ne mebobilan baka.

3

Yesus Krist kwá Moyisi

¹ Wune njon, Njambiye jeŋama sendi wune nde, wune béki botu bene. Dete, wune kána misi yi beŋe ndi ne Yesus. Nye mo te yi Njambiye tomma ko. Nye sendi nyanŋwe kum botu be nyena sadaka te yi wuse tike temo ke yene ke mbombu bomo ko. ² A tonja mesay hene kimote ndi nda yi mo te e tembidya nye nya nye nde, a kél ké. A tonja yo ndi nda yi Moyisi kelma kwey ke njoka kando bono be Njambiye ké. ³ Yo nde, ke njoka tú nè mo te e sume yo ko, bo lúksa mo te e sume ko, yeti tú na. Ke njoka Yesus nè Moyisi, yo dete sendi, yo yakama nde, bo lúksa Yesus kwá Moyisi. ⁴ Tú hene, yo mumo sume yo, ma ko beko dete, yo Njambiye kele meyasi hene. ⁵ Ngé be Moyisi, a tonja mesay mene hene kimote ke njoka kando bono be Njambiye nda mo mesay. Mesay mene b̄a nde, a kánda lepo yasi te yi Njambiye ta nje lepo ke metu te yi nje ké. ⁶ Ma ke be *Krist, a tónjukwe ne mesay mene hene kimote nda Mõno te e díye ne tú sangwe ko. Ma nje wuse ké mbombu díyo ne ngbingim, be ne bibina temo te yi nye wuse mesosa ké kumo ke sinate, yite wuse tú te.

Njambiye ta nye botu bene mewedya

⁷ Yori yi Kimó Sisij lepe nde: «Muka nje wune woke men ne, ⁸ wune tí deskwe metemo mun nda yi besaŋmbambo bun kelma detina to sangwe ne Njambiye ke kongor boŋe ne nye ké na. ⁹ Njambiye nde: Ko beko nde, bo beŋma mekele mete yi mi díkima kelo ke mesew kamoni ké, bo bobuma mi yi beŋe ne yasi te yi mi ta kelo ké. ¹⁰ Yo kelma nde, mi wóku ngambi sangwe ne bo, e mi lepe nde: Menjimo hene, metake man londunate ne mi. Ko, bo tí kwadye duwe menje membe na. ¹¹ Dete, mi wokuma ngambi, e mi kinja nde, ko bo tí nyiŋe gba ke mbeý mewedya membe na.» ¹² Wune njon, wune díy ne soso, ma baŋa ke njoka yun me nje díyo kine tiko temo se ke yi Njambiye na. Yo yakama kelo nde, bo túm koŋ ne Njambiye te e ne jon ko. ¹³ Ma baka kíta beso metu hene piŋo te yi muka te yi wuse lepe no ké ndi kete, kamba mebeyo me nje sebile wune yi dese ne metemo mun. ¹⁴ Yo nde, nje wuse ké mbombu

díyo ne ngbingim, be sendi ne bíbina temo te yi wuse bá no ne mbombu ké kumo ke siynate, komete, sine be *Krist ta be ne ngabiye ke meyasi hene. ¹⁵ Yo dete yi mekana me Njambiyé ke lepo nde: «Muka nge wune woke men ne, wune tí deskwe metemo mun nda yi besanmbambo bun kelma detina to sungwe ne Njambiyé ké na.» ¹⁶ Ma be nda si woko men Njambiyé nje kpalo kelo yasi te yi kwadya temo ne ké? Yeti ndi kiya botu baka be Moyisi punja soñe bo hene ke Ejipt baka kele dete na? ¹⁷ 'Ma Njambiyé ma wóku ngambi sungwe ne be nda ke mesew kamoni? 'A ti ma wóku ngambi sungwe ndi ne kiya botu baka be kelma beya yasi, é bo sangwa ne soñ ke moy kongor baka na? ¹⁸ 'Ma Njambiyé ma kinjangwe nde, be nda tí nyiñe ke mbey mewedya mene? 'Yo ti ma beña ndi kiya botu baka be kelma da meto sungwe ne nye baka na? ¹⁹ Dete, he ke beñe nde, Njambiyé tí jaye nde, bo nyiña ke mbey te na, keto bo tí tike temo ke yene na.

4

¹ Njambiyé kpoma nde, wuse yakama nyiñe ke mbey mewedya mene. Ma dete, piño te yi ngimo nyiñate ndi kete, he díy ne soso, ma mbaña mumo ke njoka yun me nje kopó nyiñate take nde, a tikama ne njime. ² Ma he wokuma sendi Kimó Tom te ndi nda yi besanmbambo busu wokuma no sendi kwey ke kongor ké. 'Bo wokuma Kimó Tom te, yasi wete, yo tí kame bo yaña na, keto bo wokuma ndi woko kine tiko temo kete na. ³ Ke be wuse be tike temo kete baka, wuse ke nyiñe su ke mbey mewedya mete yi Njambiyé lepima nde: «Mi wokuma ngambi, é mi kinja nde: Ko bo tí nyiñe gba ke mbey mewedya membe na.» Njambiyé lepima melepi maka, ko beko nde, a ma kiki sidye mesay mene kome nye kusuma ne mboko ké. ⁴ Womaña ke mekana me Njambiyé, ke kasi metu yitan jo yibate yi yo lepe ké, é nde: «Njambiyé kelma mesay mene hene ke metu yitan jo wete, ma ke yitan jo yibate, é nye wedya.» ⁵ Nda yi wuse kandima si lepo ndana ké, mekana me Njambiyé ke basidye lepo sendi waka nde: «Ko bo tí nyiñe gba ke mbey mewedya membe na.» ⁶ Ma botu bete be kandima woko Kimó Tom te baka tí nyiñe ke mbey mewedya mete na, keto metemo man bá ne keskere. Yasi wete, muka baña yakama nyiñe ke mbey mewedya mete. ⁷ Yori yi Njambiyé ke tembidyé sendi wete jonja ngimo te yi nye jeba nde muka ké. Mesew kwanma ke konje budyate, é nye lepe lepi te yi wuse lepima ndana ké ne numbu Davit nde: «Muka nge wune woke

men ne, ne tí deskwe metemo mun na!» ⁸ Ma Yosuwá má kendi ne besanmbambo busu kumo no ke mbey mewedya mete, ma Njambiyé tí lepe se kasi wete ngimo mewedya ke konje na. ⁹ Dete, Njambiyé kombila wete ngimo mewedya yi ke boña ne yi yeso *Saba nye botu bene. ¹⁰ Mo te é nyiñma ke mbey mewedya me Njambiyé ko ke wedya ke mesay mene hene nda yi Njambiyé wedyama no ke konje mesay mete yene ké. ¹¹ Dete, he nyéki sosu su hene yi sa nje te yi nyiñe ke mbey mewedya mete, kamba baña me nje kelo dá meto nda besanmbambo busu kopó me nyiñate ke mbey mewedya mete. ¹² Wune kél dete, keto melepi me Njambiyé nyéki mumo kpasa jongwe, yo sendi ne ngungudye. Yo lonj mumo ke temo kwá yi kasa te é ne menumbu mete yiña yakama kelo ké. Yo nyiña ndi pake kumo ke moy mbumo temo, nyiñe kumo ke moy dýonjo ke to. Yo kén kumo ke mejangwe me yotu, kumo sendi ke dýonjo te yi moy mayeso. Yo ke nembe punje medyano nè metake mete yi díye ke temo mumo ké. ¹³ Ke meyasi mete yi Njambiyé kusuma ké, kine yaña wete ne wete sodyate ke mbombu wene na. A ke beñe meyasi hene te yi nye kusuma ké ne lonjo lonjo. Meyasi hene te yi wuse kelma ké, he ta teme ke mbombu wene pile yo nye nye.

Yesus Krist kwá nyangwe botu

be nyena sadaka hene

¹⁴ Wuse me ndana ne nyangwe kum botu be nyena sadaka te é kwanma bari hene ko. Yo Yesus te Momo Njambiyé é bendima ké kwey ke dýoño ko. Dete, he tíki temo ne ngbik ke yene ke mbombu bomo. ¹⁵ Keto Yesus te nyangwe kum botu be nyena sadaka wusu te yi wuse lepe no ko tí díyo kine gwe ngwete wusu ke meteko mete yi wuse no ké na. A sangwama ne mebobilan ndi nda wuse ke menje hene. Yasi wete, ko a tí kele ne yiña mebeyo na. ¹⁶ Dete, he kén ndana ne bíbina temo ke keki siya bekum te yi Njambiyé te é ne ngikwa ko, na tiki wuse ne ngwete ke beya mekele musu, kelo ngikwa ne wuse yi kame wuse kome yiña yasi dýa wuse ké.

5

¹ Yo nde, ke yi nyangwe kum botu be nyena sadaka hene, bo tóka nye ndi ke njoka bomo tembidyé nye, na kel mesay me Njambiyé yi kame ne botu bete. Mesay mene, yo nde, a bóñ meyasi nye Njambiyé, kelo sendi sadaka nye nye keto mebeyo me bomo. ² A yakama woko yasi te yi dýa ke yi botu bete be ndekima meyasi, nè baka be jate ke yiña menje baka, keto yo dýan

sendi nye nda bo. ³ Yo keto te yite yi nye yákaŋgwe nye sadaka, keto mebeyo mete yene ne nguru wene nè yi botu be kando sendi. ⁴ Mumo ti bóŋ nyangwe díyo te ne nguru wene na. Yasi wete, yo Njambiye ne nguru wene jeba mumo tembidye nye nda yi nye kelma kwey ne *Aron ké.

⁵ Ke yi *Krist, yo b̄a sendi defe. Nye ne nguru wene ti b̄u nyangwe díyo kum botu be nyena sadaka nye ke yotu ne na. Yasi wete, yo Njambiye lepe nye nye nde: <We m̄onmbe, kande ndana mi me songwe.> ⁶ Yo nda yi yo ketinate sendi womaŋa ke mekana me Njambiye nde: <We mo nyena sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.> ⁷ Ke jonŋwe dyene ke meneti maka, Yesu díkima ngweta jaba kembidya definate punje misidyé ke misi ke mbombu Njambiye te ε b̄a ne defeti te yi soŋe soŋ ke yotu ne ko. ε Njambiye woke menŋweta mene, keto Yesu pidya yotu ke mbombu wene. ⁸ Ko beko nde, a b̄a gbate M̄ono wene, a kwanma ne nje mebone yi jeke ne kelna yasi te yi Njambiye kwadye ké. ⁹ Ke Njambiye ma si nye nye defeti te yi tonje meyasi hene ké, ε nye nje be mo te ε bute nje yi jonŋwe ne bomo hene be kele yasi te yi nye lepe yi nye bo jonŋwe te yi kpo ne kpo. ¹⁰ Dete, ε Njambiye tembidye nye nde, a b̄eki nyangwe kum botu be nyena sadaka nda Melkisedek.

He k̄el meyasi mete yi goto bomo

¹¹ Wuse ne budya meyasi mete yi wuse yakama lepo nye wune ke kasi nyangwe kum botu be nyena sadaka ko. Yasi wete, yi nembe no, yo ne defeto, keto wune yeti se ke biye to meyasi nedo nda yi mbombu na. ¹² Ma, ke budya ngimo te yi sima kw̄a ké, ma wune me ndana botu bete be yakama tedye meyasi nye beso, yasi wete, yo ke diyé ndana nde, bo b̄asidyá tedye sendi wune bosa m̄ono meyasi mete yi bo kandima tedye wune mbombu ke melepi me Njambiye ké. Wune me ndana nda bono bete be ndi ke dye beri baka. Nè nde, wune dyáki medye mete yi ne defeto, wune ke kpalo kelo nde, bo nyéki wune moroku meberi ne koko. ¹³ Yo nde, mo te ε ndi ke dye beri ko ndi ne gbela monosike. Njel mo te mbete ti pa duwe nembina yasi te yi ne ngber̄ nè yasi te yi be kotute ké na. ¹⁴ Ma defina medye b̄eŋa goto bomo. Njel botu te bete yakama nembe kimo yasi nè beya yasi, keto bo nya sosu yan ke jekina meyasi mete, ε bo si yila no.

6

¹ Ma dete, he k̄en kendo mbombu jeke meyasi mete yi beŋe goto bomo. He ti diy ndi ke kiya mbey ke bosa meyasi mete yi bo tedya wuse ke kasi *Krist ké na. He

ma si tembidye mekol me ty, he ti basidya tembidye se na. He sima lepo yo nye wune, yo nde, bomo t̄um koŋ ne mekele mete yi ké ne mumo ke nje soŋ ké, yensa temo tiko ke yi Njambiye. ² He sima nembe njoka topuna bomo ke moroku te yi kwanja ké nye wune, lepo kasi kasa mebo ke yotu bomo te yi kelna ké nè kasi womiya bemun̄ nè kasi pesina josi te yi Njambiye ta peso ke siyna mboko ké. ³ Ma ndana, nge Njambiye jaye, he ti bone ndi wari na, he ta ké mbombu.

⁴ Njambiye paniya puye nye baŋa bomo. Bo ne nguru wan beŋma nde, yasi te yi Njambiye nya bo ké gba kimote. Bo beŋma sendi mekamna me Kim̄o Sisij. ⁵ Bo beŋma gbate nde, melepi me Njambiye kimo yasi, kande beŋna nyangwe ngungudye ngimo te yi ta duwe nje ké. ⁶ Botu bete beŋma duwe meyasi menori hene. Yasi wete, bo kpalma tumo koŋ ne Njambiye. Ma dete, nje te yi bo yakama kelo nde, botu bete ȳensangwe sendi temo ne koko ké yeti se na. Yo nda bo ne nguru wan ke kala ngba M̄ono Njambiye ke kroa, kelo nde, bomo w̄ungwe nye. ⁷ He p̄an b̄u yekambye ne meneti. Nge mbiyo díki no ne kpik kpik ke yiŋa mbey, nge moroku díki nyiŋe meneti b̄ose yo, nge meneti mete jonŋwe nyambi yi kame ne botu bete be kelma ngwan̄ womete baka, yite Njambiye ke nye meneti mete mekombila. ⁸ Ma nge meneti mete kpale kelo nde, membunjo mete yi ne mesoru nda menŋombiya ké j̄on̄ kete, yite bomo b̄eŋa meneti mete soŋe misi, Njambiye má kita ne yo si lodye yo ne ngito. ⁹ Wune n̄jon̄, soŋ temo su, ko beko nde, wuse lépinangwe defe, wuse ne dibina temo nde, wune ke gba kimo nje te yi ta kelo nde, Njambiye j̄onŋwe wune. ¹⁰ He lépi defe, keto Njambiye yeti mo te ε kele yasi kotute na. A ti len̄sa mesay mete yi wune kele nè mekwadya mete yi wune tedya sunŋwe ne nye ké na. Mekwadya mete ke beŋna ke kimo meyasi mete yi wune kelma sunŋwe ne botu bene nè yi wune ké mbombu kelo ké. ¹¹ Ma yasi te yi wuse gore ké, yo nde, mumo hene ke njoka yun nyéki sosu ne hene ke kelna mesay defe kumo ke siynate. Dete, wune ta be ne meyasi hene te yi wune be ne dibina temo nde, wune ta be no ké. ¹² Ma wuse yeti ke kwadye nde, dyem biya wune na. Yasi wete, he kwadyikwe nde, wune k̄el nda yi botu be Njambiye bete be tike temo ke yene, be sendi ne tin̄ kele ké. Bo ke nje be ne kimo meyasi mete yi nye kpoma tike bo ké.

Njambiye t̄onjukwe meyasi mete

yi nye si kpo ké

¹³ Ke ngimo te yi Njambiyɛ kpoma yɛna yasi nye Abraham kɛ, a lepima kinja yotu ne ne nguru wene, keto mbanja mo te e kwanja nye, na kinja yotu mo te yeti na. ¹⁴ A lepima kinja yotu ne nde: <Gbakasi, mi ta tonje we ne mekombila, kelo nde, benday bo nyɛbi nyɛbo kɛ no mbombu.> ¹⁵ Abaraham wokuma dɛte, e nye kele tiɲ laɖye. Dete, e nye nje be ne yasi te yi Njambiyɛ kpoma nde, a ta nye nye kɛ. ¹⁶ Ke yi bomo diki kinja no kɛ, bo kɔnjanɔwe ne dɔno mo te e be nyaɔgwete kwɔ bo ko. Nge mumo kinja dɛte, yo ke tedye nde, lepi te yi nye lepe kɛ, gbakasi. ¹⁷ Dɛna, meso te yi bɔ ke njoka yan kɛ ti kɛ se mbombu na. ¹⁷ Dete, Njambiyɛ kwadɔya tedye ne nje te yite nye botu bete be nye si kpo yɛna yasi nye bo baka nde, ko a ti dɔyo kine tonje yasi te yi nye si kpo kɛ na. Yɛ tedye ne yo, a lepina nje kinja sendi yotu. ¹⁸ Ke meyasi maka yɛba, yite nde, nge Njambiyɛ si kpo yɛna yasi, kinja sendi yotu ne, yanja ti senjo se kete na. Ko a ti kɛl ja na. Dete, pe wuse botu bete be soma ke yasi ne baka, yo ke nye wuse nyaɔwe dɛti te yi be ne biɖina temo ne ngbik ke meyasi mete yi nye sima kpo nye wuse kɛ. ¹⁹ Biɖina temo te yi wuse no dɛte ke yi Njambiyɛ kɛ ke kelo nde, wuse dɔy ne ngbingim kine ndɛɲa na nda yi dɛnde tembiɖye ne landi ne njik ke sombu kɛ. Biɖina temo te ke kelo sendi nde, wuse laɲsaɔwe lambɔ te yi bo kesa peto ne mbey te yi ne kiyo kɛ nyiɲe kumo ke moyte mate. ²⁰ Yesu ma kake nje nye wuse, kande kumo mate, e nye nje be nyaɔwe kum botu be nyena sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.

7

Kasi Melkisedek te mo nyena

sadaka nye Njambiyɛ

¹ Melkisedek ko bɔ kumande Salem.*f1* A bɔ sendi mo nyena sadaka nye Njambiyɛ te e kwanja meyasi hene ke kwey ko. Ke ngimo te yi Abaraham bɔ ke yokwe ke loɲna dyambi kome nye laɲsama buɖya bekumande kɛ, e Melkisedek teme kɛ sangwa ne nye kwɔ nye nye mekombila. ² Ke meyasi hene te yi Abaraham yokwa no ke dyambi kɛ, a bakima kwalɔ yasi hene ke menɔgabiye kamo kamo. E nye bu ngabiye kwalɔ meyasi mete wete wete nye Melkisedek. Faɲ to dɔno Melkisedek, yo nde: Kumande te e ne ngben. Sendi, nye kumande te e Salem, yite nde: Kumande te e kele nde, bomo dɔy ne te. ³ A kine sangwe na, a kine nyaɔwe na, a kine besanmbambo na. Ko bo yeti ke lepo kasi jariki ne, ho lepo nde, a gwɔ na. Dete, nye nda Mɔno Njambiyɛ, nye mo nyena sadaka nye Njambiyɛ kpo ne kpo.

⁴ Ne bɛna ndi, a bɔ gba nyaɔgwete buɖyate. Ko nyaɔwe sanmbambo wusu Abaraham ne nguru wene, ke meyasi hene te yi nye yokwa no ke dyambi kɛ, a bakima kwalɔ yasi hene ke menɔgabiye kamo kamo, bu ngabiye kwalɔ meyasi mete wete wete nye nye. ⁵ Ke njoka benday be Levi banja kete botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ. Membonɔa me Njambiyɛ te yi Moyisi ketima kɛ ke nye bo dɛti te yi diye ngabiye kamo ke mebo me mumo hene ke kando Isaraye. Yite nde, bo diya ndi ke mebo me beman ban, ko beko nde, bene bo hene wɔla ndi ke mekiyo me Abaraham. ⁶ Ma ke be Melkisedek, a yeti ne nday Levi nda bo na. Ko dɛte, a bonja ngabiye kamo ke mebo me Abaraham. A ka sendi mbombu yi nye Abaraham mekombila, nye mo te yi Njambiyɛ kpoma meyasi nye nye ko. ⁷ He duwa gbate nde, mo te e nye jakɔbo mekombila ko kwɔ mo te e bu mekombila bonjo ke mebo mene ko. Yite kine meso na. ⁸ Ke yi benday be Levi te yi wuse lepe no be bu ngabiye kwalɔ meyasi mete wete ke njoka menɔgabiye kamo ke meyasi hene te yi mumo be no kɛ, bo gbela botu bete be ta si gwe gwako. Ma yasi wete, ke yi Melkisedek, mekana me Njambiyɛ lepi nde, nye mo te e bonja ngabiye te ke mebo me Abaraham ko, nye mo te e ne jon. ⁹ He yakama lepo nde nge? Ko Levi, nye mo te e diki bu ngabiye kamo ke mebo me njon ne ko nya sendi ngabiye kamo te yene nye Melkisedek kome Abaraham nya nye ngabiye te yene kɛ, ¹⁰ ko beko nde, ke ngimo te yi Melkisedek temma kɛ sangwa ne Abaraham kɛ, Levi ti pa jadye na. Wuse lepi nde, a nya Melkisedek yasi ne nje Abaraham, keto Levi nday Abaraham, nye mekiyo mene.

¹¹ Mesay me nyena sadaka nye Njambiyɛ te yi benday be Levi dikima kelo kɛ bɔ njuku membonɔa mete yi Njambiyɛ nya kando Isaraye kɛ. Ma mesay mete yi bo kelma kɛ ma tonjukwe meyasi hene te yi Njambiyɛ kwadɔya kɛ, ma wete mo nyena sadaka dele e bonnama ne Melkisedek ti nje se tiko moy tu *Arɔn na. ¹² Yo nde, ke wete jonja bo mesay me nyena sadaka dɔya, yo diya nde, membonɔa senjanangwe sendi. ¹³ Ma Nyaɔwe Kumande wusu te yi wuse lepe no waka ko wɔla ke yɛna kando dele. Wete mo kando te ti pa be mo nyena sadaka nye Njambiyɛ wete yeso na. ¹⁴ Bomo hene ke kobile duwe nde, Nyaɔwe Kumande wusu ko wɔla ke kando Yuda. Kome Moyisi lepima kasi botu be nyena sadaka nye Njambiyɛ kɛ, a ti lepe kasi wete mo kando te na.

Kasi Mo te e nda Melkisedek ko

¹⁵ Mesay me nyena sadaka te yi botu be kando Levi dikima kelo ké ti bé ne deti te yi tonje yasi te yi Njambiye kwadya ké na. Yasi te yi tedye ne saɲsaɲ nde, yo dete ké, yo keto Njambiye njá tembidye mbaɲa mo nyena sadaka dele, mbete nda Melkisedek. ¹⁶ A ti bóɲ díyɔ mo nyena sadaka, keto a wúla ke wete kando botu be nyena sadaka nda yi membonɲa me bomo pese ké na. Yasi wete, a bóɲ díyɔ te, keto nye ne ɲɔɲɔgudye te yi díyɔ ne jon kpo ne kpo. ¹⁷ Yo kwanɲama dete nda yi mekana me Njambiye lepe ke kasi ne nde: <We mo nyena sadaka kpo ne kpo nda Melkisedek.> ¹⁸ Dete, Njambiye sima lɲ membonɲa mete yi mbombu, keto yo ti bé ne deti te yi kelo yaɲa na. Sendi, yo ti bé ne deti te yi jonɲwe mumo na, ¹⁹ keto membonɲa mete ti kele nde, mumo béki ne ɲgbəɲ ke mbombu Njambiye na. Ma ndana, yo me ne yiɲa yasi te yi kwanɲa membonɲa. Yo yasi te yi wuse bé ne bíbina temo kete, yo ke bute wuse nje yi ké no ke keki Njambiye. ²⁰ Ke meyasi menori, Njambiye kinjama yotu ne ne ɲguru wene. Ma ke tembidya botu be nyena sadaka te bari, a ti kinja yotu ne na. ²¹ Yasi wete, ke yi Yesus, ke yi Njambiye tembidya ne nye ké, Njambiye ne ɲguru wene kinjama yotu lepo nye nye nde: <Mi Baba Mboko kinjama nde, we Mo nyena sadaka kpo ne kpo. Ko mi ti yokidye se numbu na.> ²² Dete, Yesus njá be mo te ε bakidye kpaɲa mbon te ε kwanɲa ε mbombu ke njoka su sine be Njambiye.

²³ Ma yiɲa yaɲa kete sendi, yo nde, ke yi botu be nyena sadaka te bari, bo bɔ budyate, keto bo dikima gwe, soɲ ti tike nde, bo kén ne mesay man mbombu na. ²⁴ Ma ke be yi Yesus, yo yeti dete na, keto nye mo te ε díye kpo ne kpo. Dete, ko yeso wete ne wete mumo ti bɔ say mo nyena sadaka ke mefo mene na. ²⁵ Yo keto te yite sendi yi nye yakama jonɲwe bomo hene be kwɔ ne nye ké no ké yi Njambiye ndi tu wete ne sat, keto a ne jon kpo ne kpo. A ke ɲgweta ne Njambiye metu hene keto yan.

²⁶ Yo gba njel nyangwe kum botu be nyena sadaka nda yoko ε yakama ne wuse. A pupunate ke mbombu Njambiye. A kine meɲoso na. A kine mono mebeyo ne mbet ke yotu ne na. A yeti ne kumbo bene botu be mebeyo na. Njambiye bendidya nye kenje ke dyobo ke kwey. ²⁷ A yeti ne nda be nyangwe bekum be botu be nyena sadaka te bari na. Ke yan, metu hene bo dikima pa nye sadaka nye Njambiye keto mebeyo mete yan ne ɲguru wan, nje nye sendi keto yi botu be kando. Ma ke yi Yesus, a nya sadaka nye Njambiye ndi tu wete ne sat. Yo nde, a nya yotu ne ne ɲguru wene ne sadaka. ²⁸ Nyangwe bekum be botu be nyena sadaka te yi bo dikima tembidye

beɲɲwe membonɲa me Məyisi baka bɔ ndi gbela bomo ne meɲoso sendi. Ma ke be *Momo, lepi te yi Njambiye njá lepo kinja yotu ne ké njá bɔ mbey membonɲa. Lepi te njá tembidye Momo wene nyangwe kum botu be nyena sadaka, kelo nde, a béki kpo ne kpo ne njololo ke meyasi hene.

8

Yesus nyangwe kum botu be

nyena sadaka te wusu

¹ Ma nyangwe yasi te yi wuse jeke kwadye lepo ké, yo nde: Wuse me ndana gbate ne nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye. A kɔ díyɔ metidyé ke kwey ke mbam bo Njambiye te ε díye ne meyasi hene ko. ² A kél mesay me nyangwe kum botu be nyena sadaka ke mbey te yi ne kiyo, kpaɲa mbey te yi Baba Mboko ne ɲguru wene kombila, yeti mumo na.

³ Bo tembidya nyangwe kum botu be nyena sadaka hene, na bɔ meyasi kanje nye Njambiye, wo sendi benyamɔ kelo ne sadaka nye nye. Dete, yo kimote nde, nyangwe kum botu be nyena sadaka te wusu béki sendi ne yasi te yene yi nye ta nye Njambiye ké. ⁴ Ndi nde, a má béki ke meneti maka, ko ma nye ti bé mo nyena sadaka na, keto yo ne gweyɔ botu be nyena sadaka kete be kanje meyasi nye Njambiye beɲɲwe membonɲa me Məyisi. ⁵ Meyasi hene te yi bo kele ké, yo gbela yekambiye, yo ke boɲna boɲnaɲwe ne meyasi mete yi kelna ke dyobo ké. Yo dete kome Məyisi kwadya sumo njel tɔ te yi bo kele ne to melambo yi wuse lepe no ké, ε Njambiye lepe nye nye nde: <Beɲa, kelo tɔ te beɲɲwe yekambiye te yi mi tedya we ke keki ké.>

⁶ Ma ndana, he béɲa nde, mesay mete yi *Krist kwanɲa gbate yi botu be nyena sadaka te bari budyate. He lépi dete, keto mesay me ɲjuɲo te yi nye kelma ké, a kelma yo ne nje kpaɲa mbon te ε kwanɲa ε mbombu, keto kimo kpaɲa meyasi mete yi Njambiye kpoma nye wuse ke moɲ mbon te ké kwɔ meyasi mete yi nye kpoma ke yi mbombu ké.

⁷ Ma bosa mbon te yi Njambiye kelma ké má díy kine meɲoso na, ma nye ti tike se mbete, nje kelo sendi mbaɲa na. ⁸ Yo gbate dete, keto Njambiye lepinama nye kando dyene yi ndeye bo nde: <Ne béɲa, mi Baba Mboko ke lepo nde. Ke saku mete yi nje ké, mi ta kelo jonja mbon sine botu be kando Isarayel nɛ botu be kando Yuda. ⁹ Yo ti bé nda mbon te yi mi kelma sine besaɲmbambo ban ke ɲgimo te yi mi biyama bo ne gba bo mbe punje soɲe ke meneti me Ejipt ké na. Nda bo ti ké mbombu beɲɲwe mbon te ké, ε mi soɲe temo ke yotu yan. Yo mi Baba Mboko lepe

dete. ¹⁰ Ma mbon te yi mi ta nje kelo sine botu be kando Isarayel ké, yo nde, ke menngimo mete yite si kwá, mi ta ngba membonnga membe ke dyanó dyan keto yo ke metemo man. Mi ta be Njambiye wan, bo má be kando dyembe. ¹¹ Ko mbanja mumo tí lepó se nye jakóso ho nye man tedye nye nde, a dúkwe Baba Mboko na. Keto mumo hene ta duwe mi kande bonosike kumo betomba hene. ¹² Yo ta kelna dete, keto mi ta tiko bo ne ngwete ke kotu mekele man. Mi tí take se mebeyo mete yi bo kelma ké na. ¹³ Ma nge Njambiye lepé kasi jonja mbon, yite téfya nde, a pesima nde, bosate sima jombe. Ma nge yinja njombu yasi si jombe, yite yo ta be ke yambile.

9

Njombó kanna Njambiye ke njombu mbon

nè ke jonjate

¹ Bosa mbon bá ne membonnga mete yene yi tedye nda yi bomó yákanngwe kelo ne mesay nye Njambiye ké. Yo bá sendi ne mbey kiyó te wene yi bomó summa ne mebo man ké. ² Yo nde, bo kelma tú ne to melambo. Bosa tongari te yi díye kete ké, bo jébanngwe nde Mbey te yi ne kiyó. 'Bo díkima tiko yasi te yi bo kase lambo kete ké womete, bú tebel nè memampa mete yi bo kané nye Njambiye ké kete. ³ Ke konj lambó yibate yi bo kesa ke konj tongari te ete ké, we kúm ke wete tongari sendi. 'Bo jébanngwe mbete nde Mbey te yi ne kiyó lanja yoru. ⁴ Ke moy tongari te, yo bá ne wete mbey te yi bo díki lodye meyasi mete yi ne kimo metul ké. Mbey te bá hene tande lor ne lor. 'Bo díkima lodye yinja kwaló mutó te yi ne kimo metul ké kete. Kpongi te yi tedye mbon ke njoka Njambiye bene botu bene ké bá sendi ke tongari te. Konj kpongi te bá hene tande lor ne lor. Wete pan bá ke moyte tande lor ne lor, yinja medye nde man bá ke moyte. Wakatiki te yi *Aron bá no yi menjam mejeti loma kete ké bá sendi ke moy kpongi yinori. Mepel metari yiba te yi Njambiye ketima membonnga mete yi tedye mbon ne bene kando Isarayel ké bá sendi ke moyte. ⁵ Bo sama yekambye nyangwe bana bejaki be Njambiye yi bo jéba nde Beserufé baka kase ke to kpongi yinori. Bejaki benori téfya nyangwe meluksa me Njambiye. Wukume mepapo man petima to kpongi kome bo díki kelo sadaka te yi sonja mebeyo me bomó ké. Ma ngimo te yi nembe ne yo ndana ne kwet kwet yeti na. ⁶ Yo nde, ke bo ma si kombile meyasi hene dete ké, é botu be nyena sadaka nye Njambiye nje díki nyinje ke bosa tongari

menngimo hene yi kelo mesay man. ⁷ Ma ke be tongari yibate, ndi nyangwe kum botu be nyena sadaka nyepó nyinje mate. Ke sew wete, a nyinja ndi tu wete. A ti yaka nyinje kine ké ne mekiyo me nyamo yi kelo ne sadaka keto mebeyo mete yene ne nguru wene nè keto mebeyo mete yi botu be kando kele ne jekwe ké na. ⁸ Kimo Sisiñ kwadya tedye komete nde, piñó te yi bosa tongari bá ndi kete, nje te yi kumo no ke tongari te é ne kiyó lanja yoru ko tí pa butuna pundó puye na. ⁹ Meyasi menori téfya yekambye meyasi mete yi kwanja ndana ké. Yo téfya nde, meyasi mete yi bo nye Njambiye nè mesadaka me benyamo te yi bo kele nye nye ké tí kelo nde, temó mó te é nye yo ko béki ne te ke menje hene na. ¹⁰ Membonnga mete béña ndi kasi meyasi mete yi membundó, kasi medye nè meyasi mete yi mumó hóbiye nè budya jaki jaki kasi weyna yotu nè weyna meyasi. Membonnga menori díyima kumo ke ngimo te yi Njambiye njá senjó ne meyasi hene ké.

¹¹ Ma *Krist sima nje, nye nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye, né wuse be ne kimo meyasi mete yi nye sima kombile, na nye wuse ké. A kél mesay mene ke mbey te yi ne dóko kwá tú lambó te é mbombu. Yo sendi kpasate budyate, yo ne nyonjo kwá ete. Yeti bomó sumé yo na. Yo yeti sendi waka ke to meneti na. ¹² Ke yi *Krist nyinja no ndi tu wete ne sat ke mbey te yi ne kiyó ké, a tí bú mekiyo me bembam tabó ho mekiyo me bembam benday ké no na. Yasi wete, yo ngbak ngbak mekiyo mene yi nye ká no. Yo mekiyo mene sonje mebeyo musu, jonngwe wuse kpo ne kpo. ¹³ Bo díkima bú mekiyo me bembam tabó nè yi bembam benday, nyanje ke yotu botu bete be ne sembo ke yotu yi weye ne bo sonje ne sembo ke yotu yan. 'Bo díkima biye sendi nyari nday wo ba nye lodye, bú su te kelo sendi no dete. ¹⁴ Ma nge be nde, mekiyo me benyamo nè su te yite bá ne deti te yi kelo dete 'sunngwa ne mekiyo me Krist? 'Yene kina kél kwá yite na? Ne deti te yi Kimo Sisiñ te é díye kpo ne kpo ko, Krist mó te é kine mbulma mebeyo ko nya yotu ne ne sadaka nye Njambiye. Mekiyó mene ta pupudye metemo musu gbate sonje ke mekele mete yi ké ne mumo ke nje sonje, né wuse kel mesay nye Njambiye te é ne jonj ko.

¹⁵ Yo dete nde, *Krist kelma say njuñó te yi kelo jonja mbon, né botu bete be Njambiye jébama baka be ne kimo meyasi mete yi nye sima kpo ké. Keto Krist gwá yi sonje ne mebeyo mete yi bomó kelma ke ngimo njombu mbon ké. Meyasi mete yi nye kpoma dete ké ta díyo kpo ne kpo. ¹⁶ Yo nde, nge mumó si nye numbu keto

nda yi bo yákanḡwe kabɔ ne meliko mene ké, bo dísi kabɔ meyasi mete, nḡe bo lepe nde, mo te gwa. ¹⁷ Ma piḡo te yi mo te ndi kete ne jon, mekana mete yi nye ketima ké yeti ke nye bomɔ deti te yi kelo yaja na, keto yo nyéki bomɔ deti, nḡe mo te gwe. ¹⁸ Dete sendi, mesay me bosa mbon ti kande kine nde, mekiyo pán pa nyanja na. ¹⁹ Ne mbombu, ke Mɔyisi ma si nembe to membonḡa wete wete nye ndingele kando hene nda yi yo díye ketinate ke mekana me membonḡa me Njambiye ké, ε nye bɔ mekiyo me bono benday nè yi bembam taɔ sanḡwe ne morɔku. ε nye nḡe bɔ yiḡa tena lambɔ ne hanḡbe hanḡbe nè toḡa wete monɔ jeti nde *yisɔp tope kete kwá nyanje ke gba mekana me membonḡa nè ke yotu bomɔ hene lepo nde: ²⁰ <Yike mekiyo mete yi Njambiye kele ne mbon yi pesɔ nde, wune wókunangwe ne nye.> ²¹ A nyanja sendi mekiyo mete ndi dete ke tɔ te yi bo kelma ne to melambo nè ke ndingele mejole mete yi bo díkima kelo ne mesay yi kano ne Njambiye ké. ²² Benḡwe yasi te yi membonḡa lepe ké, yo mekiyo pupudye sulo meyasi hene. Yite nde, nḡe mekiyo ti nyanja na, Njambiye yeti ke tiko mebeyo me mumo ne nḡwete na.

Mekiyo me Krist ke soḡe mebeyo me bomɔ

²³ Dete, nda bo ke pupudye meyasi mete yi tedye nḡbak nḡbak meyasi mete yi díye ke díyobo ké ne nḡe te yite, yo díya nde, bo púpuḡya sendi nḡbak nḡbak meyasi mete yi díye ke díyobo ké ne nḡe kpa sadaka te yi kwanjma mesadaka mete yiri hene. ²⁴ Keto mbeɔ te yi ne kiyo yi *Krist nyinma kete ké, yeti yike yi bomɔ sume ne mebo man ké na. Yike yi bo sume ké téḡya gbela yekambiye nḡbak nḡbak mbeɔ te yi Krist nyinma kete ké. Yasi wete, Krist nyiḡa ne ke gba díyobo yi kè nḡweta ne Njambiye keto su. ²⁵ A ti nyiḡa mate, na kè mbombu yi nye yotu ne ne sadaka na. A ti kele nda yi nyanḡwe beikum be botu be nyena sadaka nye Njambiye díki kelo ké na. Keto ke yi nyanḡwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye, yo sew hene yi nye díki bɔ mekiyo me benyamɔ nyiḡe no ke tongari te ε ne kiyo lanḡa yoru ko. ²⁶ Má beki nde, Krist nyiḡa sew hene mate dete, ma yo bɔ nde, a sánḡwanḡwe ne mebone menḡa budfyate kande ke yi Njambiye ma kúsu ne mboko ké. Ma ndana, ke nḡimo te yi mboko te yoko ke siyo ké, a nḡa punje yotu ndi tu wete ne sat yi nye yotu ne ne sadaka yi soḡe ne mebeyo me bomɔ. ²⁷ Ma nda yo kponate nde, mumo gwáki ndi tu wete, ke konḡe, Njambiye ke pesɔ josi ne ké, ²⁸ dete sendi, Krist nya yotu ne ndi tu wete yi sobe ne mebeyo me budya bomɔ. A ta basidye

nḡe ke menḡa yibate, yeti se yi sobuna mebeyo na, yasi wete, yo yi jonḡwe botu bete be ladye nye baka.

10

¹ Yo nde, membonḡa me Njambiye yi Mɔyisi ketima ké téḡya yekambiye kimo meyasi mete yi ke nḡe ké. Yo yeti ke tedye nḡbak nḡbak meyasi mete ne yotu na. Dete, ko membonḡa mete yeti ne deti te yi kelo nde, botu bete be nḡe ke yi Njambiye ne nḡe kelna kiya mesadaka mesew hene baka béki ne njololo ke meyasi hene na. ² Yo má beki nde, botu bete be nye mesadaka dete baka njáki nḡe be pupunate ndi tu wete ne sat, ma bo yeti ke kè se mbombu yi kala nye mesadaka na, keto yiḡa mebeyo mete yi bo ta take sendi ke temo yan yeti se na. ³ Ma yasi wete, nyena mesadaka mete yinori kél nde, mumo ké taka mebeyo mete yi nye kele ké yaka ne mesew wete wete. ⁴ Yite nde, mekiyo me bembam benday nè yi bembam taɔ yeti ne deti te yi soḡe mebeyo me mumo na. ⁵ Yori, ke nḡimo te yi *Krist bɔ nedo te yi nḡe ke mboko ké, ε nye lepe nye Njambiye nde: <Ko wona benyamɔ yi nye ne we sadaka ko nyena yo yiḡa meyasi, we ti gɔre na, yasi wete, we nya mi yotu te yi mumo. ⁶ Ko menjay mete yi bo lodye lodyukwe yi kelo ne sadaka nye we ké ko mesadaka mete yi bo kele yi soḡna mebeyo, we ti nye temo ke yite hene na. ⁷ Dete, ε mi lepe nde: Njambiye beḡa, mi yima, né mi kè kel yasi te yi we kwadye benḡwe yasi te yi yo ketinate ke kasi mbe ke mɔy mekana mo ké.> ⁸ Bosa yasi te yi Krist lapima ké, ε nde: <Ko nyena yo mesadaka ko nyena yo yiḡa meyasi ko lodya menjay ko nyena sadaka te yi soḡna mebeyo, meyasi menori hene, we ti gɔre, ko nye temo yo kete na.> Ko beko dete, membonḡa ke lepo nde, yo kèlnangwe dete. ⁹ Ke konḡe, Krist ke lepo sendi nde: <Njambiye beḡa, mi yima, né mi kè kel yasi te yi we kwadye!> Dete, Krist ke tiko bosa mesadaka mete yiri yi nḡe tembidye yibate. ¹⁰ Ne nḡe te yite Yesus Krist kelma yasi te yi Njambiye kwadya ké. Dete, ε Njambiye pupudye wuse keto sadaka te yi Krist nya ne yotu ne ndi tu wete ne sat ké.

¹¹ Mo nyena sadaka nye Njambiye hene ke díyo ke teri metu hene yi kelo mesay mene. A díki kelo sadaka ndi ne kiya meyasi mete yi kine deti te yi soḡe mebeyo wete yeso na. ¹² Ma ke be *Krist, a nya yotu ne ne sadaka nye Njambiye ndi tu wete yi soḡe ne mebeyo. Ke konḡe, ε nye kwá ké díyo metidyé ke mbam bo Njambiye kpo ne kpo. ¹³ A díy ndana yi ladye nḡimo te yi Njambiye ta kawule bependo bene tiko ke nḡi mekol mene. ¹⁴ Dete, ne nḡe

nyena sadaka wete ne wete nye Njambiye, a kelma nde, botu bete be Njambiye sima pupudye baka bēki ne njololo ke meyasi hene kpo ne kpo. ¹⁵ Ma Kimō Sisiñ sendi ke jaye lepo nye wuse nde, yo gbate dete. A kandima si lepo lepi ke ne mbombu nde: ¹⁶ <Mbon te yi sine bo ta kelō kē, yo ta be deke: Mi, Baba Mboko ke lepo nde: Ke koñ metu mete, mi ta nye membonga membe ke metemo man, mi má keto yo sendi ke medyano man. ¹⁷ Mi tí take se mebeyo man ko kotu mekele man wete yeso na.> ¹⁸ Yite nde, kome Njambiye si tiko mebeyo ne mumo ne ngwete kē, yo yeti ke diye se nde, bo nyēki sendi yiña sadaka yí soñe ne mebeyo na.

He kēn kē yi Njambiye

ne bibina temo

¹⁹ Wune njon, dete wuse me ne gba bibina temo te yi nyiñe lala ke mbey te yi ne kiyo keto mekiyo me Yesus. ²⁰ Yi nyiñe no mate, Yesus butuma wuse nje te, kande kwā kete. Yo jonja nje, yo sendi nje te yi nye wuse jongwe. A buta nje te nye wuse kome lambō te yi bā kesate ke mbanjo Njambiye nyaliya no kē. Lambō te yi nyaliya kē tedya yotu ne yi bo ngbama ke kroa kē. ²¹ Ndana wuse ne nyangwe kum botu be nyena sadaka nye Njambiye e kende ne ndingele *Kando Njambiye ko. ²² Ma dete, he kēn ndana ke keki Njambiye ne temo te yi ne ngben kine mesebila na, tiko temo hene ke yene yi kē no kine meso na. He kēl dete, keto mekiyo me Yesus sima pupudye metemo musu soñe beya metake. A weyma sendi wuse ne pupuna mōroku. ²³ Ma ndana, he kēn mbombu yí lepo yasi te yi wuse tike temo kete ke misi bomō kine yokwe ne koñ na, keto mō te e kpoma meyasi mete ko tónjukwe ndi meyasi mete yí nye si kpo kē. ²⁴ Yo kimote nde, baka táka besō, nyena menngite yí kelō nde, wuse kwādyangwe kelō kimō mekele. ²⁵ Ma he tí tiki kine diki wesidya se na nda yi baña diki kelō kē na. Yasi wete, baka nyēki besō deti ke temo, jeko kwā kwanjo nda yi wune duwe nde, *Yeso te yi Nyangwe Kumande ta nje kete kē ke wuta. ²⁶ Yo nde, wuse sima woko duwe faj nje Njambiye. Ma ke wuse nje kē mbombu ke koñte kelō beya yasi ne nyalo, komete, kine se sadaka wete ne wete ta nyena sendi yí soñe ne mebeyo na. ²⁷ Yite wuse ta diyō ne nyangwe wō yí ladye ne pesina josi nē ngwēy ngwēy jon dite te yi ta girise bependo be Njambiye kē. ²⁸ Wune duwā nde, nge mumō bekidye membonga mete yi Moyisi ketima kē, ma nge bomō yiba ho yitati ke njoka botu bete be diyama ke mbey te baka nje jaye nde, mō te kelma gbate dete, o bēña, bo ke wo nye kine

momo gwena ngwete na. ²⁹ Nge be dete, 'ma wune táka nde, yo ta nje be nan pe yi mō te e beñe Momo Njambiye nda sara mbaya ke misi mene, besile mekiyo mene yi Njambiye kelma ne mbon yí pupudye ne mō te kē? Yo ta nje be na nan pe yi yoko e wungwe Sisiñ te e kele ngikwa ne wuse ko? 'Wune táka nde, njel pansi te yi mō te ta sangwa no kē ta be nan? ³⁰ He lépi dete, keto he duwā mō te e lepima nde: <Mekundo, yo yembe, yo mi yokidye ndi beya yasi te yi bomō kele kē nye ndi bo.> A lepima sendi nde: <Yo mi, Baba Mboko ta peso josi botu bembe.> ³¹ Ma yo gba beyate budyate nde, mumo bāl ke mebo me Njambiye te e ne jon ko. ³² Wune táka nda yi wune jonnama no mbombu ke koñte yi Njambiye paniya ne mejasi nye wune kē. Wune sangwama ne beya nyangwe mebone ke ngimo te yite, e wune sume kol jeliye. ³³ Ke yiña menngimo bo dikima tembidywe wune ke misi me bomō yí wungwe wune tedye sendi wune mebone. Ke yiña menngimo sendi, wune nya sendi yotu yí sangwa ne mebone wune botu bete be sangwama ne meyasi menori baka. ³⁴ Yo nde, wune jayma yí sangwa ne mebone wune benjon bun be bā ke jobo baka. E wune jaye sendi lala ne mesosa nde, bomō ngāngala meyasi mun, keto wune duwā nde, wune ne meyasi mete yi ne nyonjo lajsa yite. Yo meyasi mete yi diyē njombu diyō. ³⁵ Dete, wune tí tiki bibina temo te yi wune be no ke yi Njambiye kē na. Nge wune kē mbombu yí be ne bibina temo dete, wune ta be ne nyangwe sol. ³⁶ Yasi te yi wune yākanwe kelō, yo nde, wune bēki ne tiñ yí kelō yasi te yi Njambiye kwadye kē, né wune nje be ne yasi te yi nye kpoma nye wune kē. ³⁷ Yori yi Njambiye lepe nde: <Ma ngimo bukwa ndi ne mbet, yo bukwa ndi gba ne mbet, né mō te e yākanwe nje ko dya. A tí kiko ne dyanate na.> ³⁸ Njambiye lepima sendi nde: <Mō te yi mi si peso nde, a me ne ngben ke mbombu wombe ko ta ju ndi ne nje tikina temo te yi nye tike ke yembe kē. Ma nge nye yokwe kē njime, temo mbe tí biye nye na.> ³⁹ Ma ke be wuse, wuse yeti su ke njoka botu bete be yokwe kē njime yí yabile no na. Wuse su ke njoka botu bete be tike temo ke yi Njambiye yí jongwe ne sisiñ yan baka.

11

Kwalo tikina temo te yi botu be

mbombu bā no kē

¹ Tikina temo ke yi Njambiye, yo kome mumo be ne bibina temo nde, meyasi mete yi nye tike temo kete kē ta kelna gbate. Yo sendi kome mumo jaye gbate nde, meyasi

mete yi nye yeti ke ðeɲe ne misi ké kete gbate. ² Yo tikina temo te yi ðaɲa botu ðete ðe joɲnama mbombu ða no ké kele nde, Njambiyɛ jáya ðo. ³ Yo ne nje tikina temo yi wuse kombile duwe nde, Njambiyɛ kumama mboko ne lepi te yi punduma ke numbu ne ké. Yite nde, meyasi mete yi wuse ðeɲe muka ké ti wúla ke meyasi mete yi wuse ðeɲe ké na.

⁴ Yo tikina temo te yi Abel ða no ké kele nde, a nyêki Njambiyɛ kpasa sadaka laɲsa yi *Kayin. Yo yite kele nde, Njambiyɛ ne ɲguru wene pési nde, Abel me ne ɲgbenɛ ke mbombu wene, jaye ne sadaka ne. Abel ma kiki gwe, ko ðete, tikina temo te yi nye tikina ke yi Njambiyɛ ké ke kelo nde, a lépinangwe nye wuse kumo ndi muka.

⁵ Yo tikina temo te yi Enok ða no ké kele nde, Njambiyɛ ðôn nye ne joɲ kenje ðyobo, ma nye nje sangwa ne soɲ. Bomo sanma nye kine dolo na, keto Njambiyɛ ðoɲma nye. Mékana me Njambiyɛ ke lepo nde, piɲo te yi Njambiyɛ ti pa ðy nye ne joɲ kenje ðyobo, Njambiyɛ ða ne mesosa ne nye. ⁶ Ma ɲge mumo ti tike temo ke yi Njambiyɛ na, ko Njambiyɛ ti ðe ne mesosa ne nye na. Yo nde, mo te ε ké ke yi Njambiyɛ ko jáya nde, Njambiyɛ kete gbate, a jáya sendi nde, Njambiyɛ nyêki kimo meyasi nye botu ðete ðe gɔse nye baka.

⁷ Yo tikina temo te yi Noy ða no ke yi Njambiyɛ ké kele nde, a sáki nyanɲwe kuka yi joɲgwe ne botu ðe tɔ ðyene. Njambiyɛ kombila lepo meyasi mete yi ta kwaɲna ké nye nye piɲo te yi nye ti pa ðeɲe yo ðeɲa ne misi mene na. A jesima Njambiyɛ woko men ne, sa nyanɲwe kuka. Yasi te yi nye kelma ké téɔya nde, mekele me botu ðete ðari ða ðeyate. Tikina temo te yi Noy tikima ðete ke yi Njambiyɛ ké kelma nde, Njambiyɛ ðeɲa nye nde ɲgben mumo.

⁸ Yo keto Abraham tikima temo ke yi Njambiyɛ, yori yi nye wokuma jeɰan ne, teme kwá ké ke meneti mete yi Njambiyɛ kpoma nde, a ta nye nye ké. A temma kwá kine duwe mbey te yi nye ké kete ké na. ⁹ Yo tikina temo te yi nye ða no ké kele nde, a kên ké ðiyo ke meneti mete yi Njambiyɛ kpoma nye nye ké, ko nde, a ða jɛɲgwe. A ðikima joɲna ke metɔ mete yi bo kele ne to melambo ké. Isak ðene Yakop joɲnama ke kiya kwalɔ metɔ mete sendi. Njambiyɛ kpoma meneti mete nye bo sendi. ¹⁰ Abraham joɲnama ke metɔ melambo mete yite yi ladɔye nde, a nyiɲa ke dya te yi mekol metɔ ðe jelnate ké. Yo Njambiyɛ gba dyanɔ te yi sumo yo. Yo sendi nye ne ɲguru wene sume sendi yo.

¹¹ Yo keto Sara tikima temo ke yi Njambiyɛ, ε Njambiyɛ nye nye ðeti te yi ja yi

kuso ne kando, ko ðeko nde, a sima jombe. Yo kelnama ðete, keto a ða ne ðiɰina temo nde, Njambiyɛ te ε kpoma meyasi mete ko ta tonje yo. ¹² Dete, nyanɲgwe kando nja jadɔye wule ndi ke ɲjombu mbam wete ε me ðiyo ladɔye ndi ne soɲ ko. Buyo botu ðe kando te nda besisɔ ðete ðe ðiye ke ðyobo ðaka, buyo yan nda mesey me maɲ, bo ti yaka tolo buyo yan na.

¹³ Botu baka hene tikima temo ke yi Njambiyɛ gwe no. Ke meyasi hene te yi Njambiyɛ kpoma nye bo ké, bo sambila misi ðeɲe ndi yo ðeɲa ne naɲ, pepiɔye bo kenje, yasi wete, bo ti nje ðe ne meyasi mete na. Bo jayma lepo nde, bo ðeɲɲgwe, bo ðeakwanɲkwanɲo ke meneti maka. ¹⁴ Botu ðete ðe lepe ðete baka ke kombile tedɔye nde, bo ke nye sosu yi kumo ke dya te yan. ¹⁵ Ma bo má gwaki wombolo dya te yi bo wulma kete ké, ma bo yokwá ne koko ké mate. ¹⁶ Yo nde, dya te yi bo nya sosu yi kumo ndana kete ko lán ðe kimote ne bosa te yoru. Yoko yi bo lepe no ko pele ðyobo. Dete, Njambiyɛ yeti ke gwe ɲjoɲ nde, bo jébanɲgwe nye nde Njambiyɛ wan na, keto a sima kombile dya tike bo.

¹⁷ Yo tikina temo te yi Abaraham ða no ké kele nde, a ðôn monɔ wene Isak nye ne sadaka nye Njambiyɛ ke ɲgimo te yi Njambiyɛ lepima nde, a kél ðete ké. Njambiyɛ lépi ðete yi ðobe ne nye. Yo kiko monɔ wene yi nye nya Njambiyɛ ne sadaka ru. A kelma ðete, ko ðeko nde, Njambiyɛ kpoma yiɲa yasi nye nye ¹⁸ lepo nde: <ɲgbak ɲgbak ðenday bo, yo baka ðe ta wule ke mekiyo me Isak.> ¹⁹ Abaraham ðikima lepo ke moy temo ne nde, Njambiyɛ ne ðeti ko yi womiye mumo soɲe ke njoka ðemurɲ. Yori yi Njambiyɛ yokidɔya ne monɔ wene nye nye ké. Yo ke tedɔye wuse yiɲa yasi te yi ta kwaɲna ké.

²⁰ Yo tikina temo te yi Isak ða no ké kele nde, a nyêki Yakop ðene Eso mekombila ke meyasi mete yi ta kwaɲna ke joɲgwe dyan ke metu mete yi nje mbombu ké.

²¹ Yo tikina temo te yi Yakop ða no ké kele nde, ke ɲgimo te yi nye ta ðe ke gwe ké, a nyêki ðono ðe Yosep hene mekombila, kwá jekima tongolo ne kano Njambiyɛ.

²² Yo tikina temo te yi Yosep ða no ké kele nde, ke joɲgwe ðyene ma si wuta ne signate, a lépi nye Bono ðe kando Isarayel nde, bo ta ðuwe ke Ejipt, lepo sendi yasi te yi bo yákanɲgwe kelo ne meyeso mene kome bo ta kwá ké.

²³ Yo tikina temo te yi sangwe ne Moyisi ðene nyanɲgwe ða no ké kele nde, ke bo ma ja nye, bo sóɔɔyukwe nye ke tɔ ke meɲgwendɛ yitati kine kamba mboɲa te yi kumande nya ké na. Bo kelma ðete, keto monosike ða ne nyoɲo.

²⁴ Yo tikina temo te yi Moyisi ba no ké kele nde, kome nye ma si doko be mumo ké, a sêna nde, bomo ti jebangwe nye nde mɔno te e ngondu Farawon na. ²⁵ A lanma beɛe kimote nde, a sangwangwe ne mebone bene botu be Njambye, lanja nde, a kên mbombu jonna ke nyem nyem jongwe, kelo beya yasi ke mɔno metu mete yi mumo kwanɔye ke meneti maka ké. ²⁶ A beɛma nde, nge nye sangwa ne wungwa keto *Krist, yite gba mberi yasi budyate lanja kpa mekusuku mete yi diye ke Ejipt ké, keto a sambila misi kenje londunate yi beɛe ne sol te yi Njambye ta nye nye ké. ²⁷ Yo tikina temo te yi nye ba no ké kele nde, a tēma duwe ke Ejipt, yeti keto a gwɔ wɔ nyanɔwe ngambi kumande na. A pesima dete, biye ne bo dɛke nda a ba ke beɛe Njambye te yi bomo ti bēna ko. ²⁸ Yo sendi tikina temo te yi nye ba no dɛte ké kele nde, a lêpi nye botu be Isarayel nde, bo woku bono besam yi kelo ne wete jeso nde *Paska. Yo tikina temo te yi nye ba no ké kele nde, a lêpi nye bo nde, bo bôn mekiyo me bono besam bete nyanje ke menemey man, kamba jaki Njambye te e ta nje wo betomba moy ke meneti me Ejipt baka me nje wo sendi botu be Isarayel.

²⁹ Yo tikina temo te yi botu be Isarayel ba no ke yi Njambye ké kele nde, bo sâbikwe Tena man ne mekol nda yi mumo kende no ke kutu kutu meneti ké. Ma ke botu be Ejipt ma boɛe kwɔ sendi dɛte ké, e duku si memiye bo.

³⁰ Yo tikina temo te yi botu be Isarayel ba no ké kele nde, nyanɔwe ndoko te yi linja Yeriko ké gbungulangwe. Bo dikima kendo linje yo ke meyeso yitan jo yiba.

³¹ Yo tikina temo te yi Rahab te nya mewanja ba no ké kele nde, bo ti woku nye ke yi bo woma ne botu bete be ti tike temo ke yi Njambye baka na. A ti sombe soɛ na, keto a bonma botu bete be potama nje beɛe teri dya baka ne te.

³² Mi ta ké mbombu lepo ne nge? Nge mi lepe ndana nde, mi ta pa sambile misi kenje njime yi lepo kasi Jedeyon nê Barak nê Samson nê Jefe nê Davit nê Samiyel nje bu botu be punja melepi me Njambye, yite ngimo ta siyo. ³³ Tikina temo te yi botu bete ba no ke yi Njambye ké kelma nde, bo lôn dyambi ne yina mekando lanja bo. Yo kelma nde, bo nâm bomo, kelo meyasi ne ngben, kelo sendi nde, bo bêki ne meyasi mete yi Njambye kpoma nye bo ké. Tikina temo te yi bo ba no ké kelma sendi nde, bo dibi numbu bedila. ³⁴ Yo kelma nde, bo gwêsikwe jonjon nyan dite, diyo ke numbu mekafa. Yo yo kele nde, ke mbey te yi bo ba tekinate bo kpâl nje be ne deti, bo bêki benɛan dyambi ke misi me dyambi potɔ njon medyambi mete yi

betombo be dikima nje lu dyambi ne bo baka. ³⁵ Tikina temo te yi banja bomari ba no ké kelma nde, Njambye wômkwé bomo ban be si gwe baka nye bo. Ma nge be banja botu bete be dikima tiko temo ke yi Njambye baka, bo tédya bo beya dɛtina mebone. Ma ne nde, bo sêna tikina temo te yi bo tikima ke yi Njambye ké, né bo soɛ bo ne bo, bo kpalma jaye soɛ, né Njambye womiye bo wete yeso, né bo be ne kpa soɛ jongwe lanja yike. ³⁶ Ke yi banja, bo sangwama ne nyeti, njuro bo ne njambala. Bo ka mbombu woto bo ne mekol me sumba nye bo ke jɔbo. ³⁷ Bo lonma banja ne metari wo, kile banja ne njiki. Bo woma banja ne kafa. Bo ba nda be yambala ngoto kine mbey diyo na. Bo dikima lenje kotu besam nê kotu begbatabo, ko bo ti be ne gbela mɔno mbulma yaja na. Bo tédya bo mebone budyate kelo beya yasi ne bo. ³⁸ Bo dikima jonna yan ke mekonɔre, ko to mekeki, ke menguku metari nê ke menjembi ke moy meneti. Jongwe dyan ba ne ngben, dɛte botu be meneti maka ti yaka jonna bene bo na.

³⁹ Ma botu baka hene be Njambye jayma bo keto tikina temo te yi bo tikima ke yene ké ti biye ho beɛe yasi te yi Njambye kpoma nye bo ké ke ngimo te yite na. ⁴⁰ Yo nde, Njambye sima kombile yina kimo yasi te yi nye ta nye wuse ké, lanja yiri yi bo dikima take ké. Ma Njambye ti kwadye nde, bo kânda be ne kimo yasi te li wuse na.

12

Njambye tédya mumo mebone

yi kite ne nye

¹ Ke be wuse, nyanɔwe ngil botu baka sima memiye wuse linje nda kulutu. Bo ke kanje misi yi beɛe ne wuse. Dete, he lēn jaki jaki meyasi mete yi ndadye wuse ké nê mebeyo mete yi ti kiki ne buse wuse ne piyele ké. He lēn meyasi menori hene nye kol ke soko te yi Njambye lepe nde, he kél ké. ² He lēn meyasi mete kanje misi beɛe ndi ne Yesus. Yo nye kele nde, wuse kânda tikina temo ke yene. Ke tikina temo te yi wuse tike ke yene kè no mbombu ké, yo sendi nye ta tonje meyasi hene kumo njena. A sambila misi beɛe ne mesosa mete yi Njambye ta tonje ke temo ne ké. Dete, e nye jaye gbiso nde, bo ngbâki nye ke kroa, yeliye wungwa te yi bo kelma ne nye ké. Ma ndana, a metidyé ke siya bekum te yi Njambye pulo mbam bo.

³ Wune tâka nye. Wune tâka nda yi botu be mebeyo benma ne nye, nye bo ke dite ké. Wune tâka yo, kamba wune me nje teko, kamba temo yun me nje yokwe ké

njime. ⁴Ke tumbo te yi wune dɔŋe sungwe ne mebeyo ké, wune ti pa dɔŋo kumo nde, soŋ biya wune na. ⁵'Wune ma lenja ka melɛpi mete yi Njambiyɛ lepima nye wune yi nye ne wune dɛti nda yi sangwe ne ɔno kele ne ɔno bene ké? A lepima nde: <Mɔnmbe, nge Baba Mboko tedye we mebone yi kite ne we, we ti yelkwe na. Ma, nge nye gaye we, yo ti kpal nje tekwe yotu yo tekwe na. ⁶Yo nde, Baba Mboko tédyá mebone nye mo te yi nye kwadye ko yi kite ne nye. A ngibila mumo hene te yi nye jaye nde, a me mɔno wene ko.>

⁷Wune gbisi mebone mete yi Njambiyɛ tedye wune yi kite ne wune, nda yi sangwe ne ɔno kele ne ɔno bene ké. Ma yo fa mɔno te nda yi sangwe diyɛ kine tedye nye mebone yi kite ne nye ko? ⁸Njambiyɛ tédyá mebone dɛte nye ɔno bene hene yi kite ne bo. Ma nge wune diyɛ kine sangwa ne mebone dɛte sendi na, yite wune ɔno be wanja, wune yeti ngbak ngbak ɔno bene na. ⁹Wuse táka sendi yasi te yi besangwe busu be jama wuse ke meneti maka dikima kelɔ ne wuse ké. Bo dikima tedye wuse mebone yi kite ne wuse, ε wuse dikɪ jeso bo, wokuna ke men yan. Nge be nde, wuse dikima kelɔ dɛte ne besangwe busu bete, 'ma sungwa ne Da te ε diyɛ ke dɔyɔbo ko? 'He kina jesi nye, wokuna ne nye kwá to te, né wuse ju na? ¹⁰Besangwe busu be meneti maka dikima tedye yan wuse mebone yi kite ne wuse yi yaka mɔno kum ngimo. 'Bo dikima kelɔ dɛte nda yi bo kwadye. Ma ke be Njambiyɛ, a tédyá wuse mebone yi kite ne wuse yi kpalɔ kame ne wuse besa bete, né wuse be pupunate nda nye. ¹¹Mengimo hene te yi bo tedye mumo mebone yi kite ne nye, ke ngimo te yite a béŋa nde, yo yasi ngambi, yeti yasi mesosa na. Ma ke kɔŋ mebone menɔri mo te ε jekima yinja yasi ke mɔyɛ ko ke nje jɔŋna ne ngbeŋ ke mbɔmbu Njambiyɛ, be ne temo ne te.

¹²Dete, wune namba mefo mun yi sima kato ké nɛ meboŋ mun yi me ne tukulek ké. ¹³Wune ɔɔŋ mekol mun kendo no ke menje mete yi ne ngbeŋ, kambɔ botu bete be ndi ke ndumbe baka me nje jatɔ ke beya nje. Wune kɛl dɛte, né bo kpal be ne dɛti te yi kendo ke kimo nje. ¹⁴Wune sáŋ nje te yi jɔŋna ne te wune ɔmɔ hene, bakidyɛ sendi metemo mun pupunate ke mbɔmbu Njambiyɛ. Keto nge mumo ti kanje jɔŋgwe dyene dɛte nye Baba Mboko na, a tí beŋe nye na. ¹⁵Wune dɔy ne soso, ma mumo me nje tumo kɔŋ ne Njambiyɛ, ma nye me nje dɔy kine kelɔ ngikwa ne nye na. Wune dɔy sendi ne soso, ma mumo me nje be nda yinja pekeke kangil yi lapidyɛ jona yasi nye besɔ, yi bekidyɛ ne budya ɔmɔ. ¹⁶Wune dɔy ne soso, ma mbanja ke njoka yun me

nje be mo kelna mewanja ho mo yeliya meyasi mete yi Njambiyɛ si tembidyɛ nde nda Eso. A dyangwa dɔyɔ tomba moy te yi nye ɔɔ no ké kpalɔ yo ne mɔno kato medye. ¹⁷Wune ke duwe yasi te yi nja kwanja ke ngimo te yi nye kwadya nde, sangwe wene nyéki nye mekombila nda yi bo diki nye ne betomba moy ké. Yasi wete, sangwe senja, ko beko nde, a sanja yo ne misidyɛ ke misi, a ti be se ne nje te yi senjo yanja ke meyasi mete yi sima kwanja ké na.

¹⁸Ke yi wune nja no ke yi Njambiyɛ ké, wune ti wuta yun ne wete keki te yi mumo yakama kenje bo kpoke no ké na. Keki te ɔɔ hene tandɛ dɛte ne nyɛŋ nyɛŋ, yitil ɔɔ kete ne gir, nyangwe mbuku ɔɔ ke yifila. ¹⁹Botu bete be ɔɔ kete baka wokuma medombiya ke lumsa, woko wete dɛtina men ke lepina. Yo kelma nde, botu bete be wokuma men te baka, lépi nde, men ti ken se mbɔmbu yi lepo ko gbela lepi wete ne wete nye bo na. ²⁰'Bo lépi dɛte, keto mboŋga te yi men te nya ké kwanja bo. Men te nya mboŋga nde: <Ko nde, yo nyamo kpoka keki, bo lɔŋ nye ne metari wo.> ²¹Yasi te yi kwanjama ké ɔɔ yasi wɔ budyate, ε Mɔyisi ne nguru wene lepe nde: <Yike kwanja mi, yotu mbe ne tututu ne wɔ.> ²²Ma yasi wete, ke yun, ke yi wune nja no ke yi Njambiyɛ ké, wune wutama ne keki te yi bo jeba nde *Siyɔŋ ko, wuta ne dya Njambiyɛ te ε ne jɔŋ ko. 'Dya te, yo Yerusalem te ε diyɛ ke dɔyɔbo ko. Wune wutama ne bejaki be Njambiyɛ be diyɛ ke dya te baka. Buyɔ yan ɔɔ besanjmay besanjmay. 'Bo wesidyama yi kelɔ nyangwe jeso. ²³Wune wutama ne mewesidyama ne njɔŋ betomba moy ke njoka ɔno be Njambiyɛ be nye sima si keto medino man ke dɔyɔbo baka. Wune wutama ne Njambiyɛ te mo pesina josi ɔmɔ hene, wuta ne mesisih me botu bete be ɔɔ ne ngbeŋ, be tonja meyasi kumo njena baka. ²⁴Wune wutama ne Yesus te ε kelma say njuɔo yi kelɔ jɔŋja mbon ko, wuta sendi ne mekiyo mene yi nyanjama yi pupudyɛ ne ɔmɔ ké. Mekiyɔ mete yite ke lepo yinja kɔpa yasi nye wuse, ko mekiyo me Abel yeti ke lepo yinja kɔpa yasi kwá yite na.

²⁵Yi ɔɔ dɛte ké, wune dɔy ne soso, ma wune me nje senje kine lengwe meto ke numbu mo te ε lepina nye wune ko na. Ne mbɔmbu, botu bete be senja kine lengwe meto ke mbel mo te ε lepina nye bo ke meneti maka ko sangwama ne mebone. Ma nge be dɛte, yo ta nje be nan pe yusu, nge wuse paye mo te ε diyɛ ke dɔyɔbo lepina njese wuse ko? ²⁶Ke ngimo te yite, men ne kelma nde, meneti wáti. Ma ndana, a kpoma yinja yasi te yi nye

ta kelo ké. É nde: «Mi ta kala kelo nde, meneti wáti. Ma yo tí ße ndi meneti nyepo na, ko dýofo sendi ta wato.»²⁷ Lepi te yi nye lepima nde: «Mi ta kala kelo» ké téfya nde, yí sídye no, meyasi hene te yi nye kusuma ké ta wato yambile, né meyasi mete yi tí wato ké tika.²⁸ Nda yo ðete ké, he nyéki Njambye wosoko, keto dya te yi nye nye wuse ké tí wato na. He kél ðete yi kelo ne mesay nye nye, njel kelna mesay te yite ta nye nye mesosa. Wuse kél ðete ne pidya yotu, nê kambina ne sendi,²⁹ keto Njambye wusu nda ðite te yi girise yasi.

13

Yasi te yi nye Njambye mesosa

¹ Wune njon, ne kén mbombu yi kwadya tande yun nda ßemanj. ² Ne tí lensangwe ßonja ßejengwe kimote ke mbey yun na. Baña bomo kelma ðete, ßu ne ßejaki ße Njambye, yadye ke metu man kine duwe na. ³ Wune táka ßotu ßete ße ke jobo ßaka, ßenje ßo nda wúne ßo ðiye ke jobo te. Wune táka sendi ßotu ßete yi ßo tedye ßo mebone ßaka, ne kél nda wúne ßo sangwa ne kiya mebone mete. ⁴ Bomo hene jési megwaki. Mekele me memi tí ßejnangwe ke moy gwaki na. Yo nde, Njambye ta pego josi ßotu ßete ße kele mewanja ßaka, yite nde, ßotu ßete ße ke megwaki ko ßaka ße yeti ke megwaki ßaka. ⁵ Ne tí jonangwe yí nye sosu yun hene ke kasi moni na. Ne ßéki ne mesosa ke meyasi hene te yi wune no ké, yite yakama wune. Yo nde, Njambye ne nguru wene ke lepo nde: «Ko mi tí tiko ho lí we na.»⁶ Yori yi wuse yakama lepo ne ßibina temo nde: «Baba Mboko, nye mo te é kame mi, mi tí gwe wo yanja na. Mumo yakama kelo mi nge?»⁷ Wune táka bosa ßotu ßete ße kendima ne wune yí lepo melipi me Njambye nye wune ßaka. Wune ßéna nda yi ßo jonnama no kumo ke sonj ké. Wune kél ðete, né wune tiki temo ke yi Njambye nda yan. ⁸ Yesus Krist yeti ke senjo na. A muka ndi nda yi nye ßa no kwey ké, a ta ße ndi ðete kpo ne kpo. ⁹ Ne tí jaya nde, bomo játidya wune ke ßeya nje wule ke budya jaki jaki meyasi mete yi ßo tedye ndana ké na. Ma yo kimote nde, ngikwa te yi Njambye kele ne mumo ké nyéki mumo ðeti ke temo, yeti kasi ðyena yija medye ho kinata na. Botu ßete ße ßengwa yite ßaka tí kwedya yija mekamna ke kelnate ðete na.

¹⁰ Wuse ne mbey nyena sadaka te yusu nye Njambye. Botu ße nyena sadaka ßete ße kele mesay me Njambye ke tu te yi ßo kele ne lambó ké tí yaka ðye menjay mete yi wule ke mbey nyena sadaka te mbete na. ¹¹ Yo nde, nyangwe kum ßotu ße nyena

sadaka nye Njambye woku ßenyamo, ßu mekiyo mete ké kelo ne sadaka nye Njambye ke mbey te yi ne kiyo yí sonje ne mebeyo ke to bomo. Ke konje, ßo ma nje ßu membundo mete jise no ke moy dya ké lofye ne nanj. ¹² Dete sendi, ßo ßonja Yesus jise no ke moy dya. A sangwama ne mebone mate, punje gba mekiyo mene yí pupudye ne bomo ke misi me Njambye. ¹³ Nda yo ßa ðete ké, he púndu jise ke moy dya yí ké pe yene, jaye nde, ßo wungwe wuse nda yi ßo wungwa ne nye ké. ¹⁴ He kél ðete, keto wuse yeti ne dya te yi ta ßone waka na. Ma he sán, né wuse ße ne dya te é ke nje ko. ¹⁵ He sómbila Njambye menjimo hene ne nje Yesus. Sadaka te yi wuse nye nye ké, yori. Yite nde, he ßuta menumbu musu yí sombile ne ðino ðyene ke misi me bomo. ¹⁶ Ma ne tí lensangwe kelna ngikwa nê kelna ngay na, keto yo njel mesadaka mete yite yi Njambye ße ne mesosa kete. ¹⁷ Wune wókunangwe ne ßotu ßete ße kende ne wune ßaka, tekwe to sungwe ne ßo, keto yo ßo ðiye ne say mbona yun, né wune jonja ne ngbenj, keto ßo ta duwe teme wete yeso ke mbombu Njambye yí pile nda yi ßo kelma ne mesay man ké. Wune sán nje te nde, ßo kél mesay man ne mesosa ke temo kine menjonggila na, keto nge ßo kele ne menjonggila, wune tí kwedya kimo yanja kete na. ¹⁸ Ne kén mbombu yí ngweta ne Njambye keto su. He ke kombile duwe nde, metemo musu ne te kine yanja ke njangwe wuse na, keto he goru kelo kimo yasi ke menje hene. ¹⁹ Mi jéki ðiye wune nde: Ne ngwétangwe ne Njambye, na yokidyé mi nedo kenje wune.

Njena lepi

²⁰ Njambye te é ne tete ko womiya Nyangwe Kumande wusu Yesus te é nja ße nyangwe kum ßotu ße bakidya ßesam ßene ko. Njambye kwanma ne nje mekiyo me Yesus yí kelo ne mbon te yi ta ðiyo kpo ne kpo. ²¹ Ma Njambye te mbete nyéki wune ðeti te yi kelo kimo yasi ke menje hene, né wune kel yasi te yi nye kwadye. A kwánj ne Yesus Krist yí kelo nde, wuse kél yasi te yi nye nye mesosa. He lúksa nye kpo ne kpo, *amen. ²² Wune njon, ndana mi ke ngweta ne wune nde: Ne jáya menjite mete yi mi nye wune ke mekana maka ké. Ma mi ketima mono mekana maka yí lepina no ne mbet kenje wune. ²³ Ne dúkwe nde, mañ wusu Timote yeti se ke jobo na, ßo ma punje nye. Nge nye dya nedo, sine nye má ké ßenje wune. ²⁴ Wune nyén ßotu ßete ße kende ne wune ßaka hene, nyeno sendi ßotu ße Njambye hene. Benjon busu ße Itali ke nyeno wune. ²⁵ Njambye kél ngikwa ne wune hene.

Mekana mete yi Jak ketima

Mekana mete yoko, yo Jak te man ne Kumande Yesus kete yo. Mekana maka jéki beɲe Beyuden bete be nja be bekriten, e bo tedye bo mebone, e bo si wanja ké dɔyo ke njoka botu bete be yeti Beyuden baka.

Mekana mete jéki lepo nde, bekriten yákanɲwe jonna kelo yasi te yi melepi me Njambiye tedye bo ké.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke nyanɲwe menɲabiye yini:

1. Tikina temo ke Yesus Krist nɛ meɓobilan mete yi mumo sanɲwa no kete ké (kumte 1-2).
2. Mo te e tike temo ke yi Yesus Krist ko biya dɲem ne ke beya ndapi (kumte 3).
3. Yo yasi mendeya nde, bekriten nyéki temo ke meyasi me meneti maka (kumte 4).
4. Botu be kusuku dɲi ne soso, ma bo me nye temo ke kusuku yan leɲsa Njambiye. Menɲgite ke kasi njena Krist (kumte 5).

¹ Yo mi Jak, mi bala Njambiye beɲe Nyanɲwe Kumande Yesus Krist. Mi ke nyeno wune, wune mekando me botu be Njambiye kamo jo yiɓa be sima wanja ne to meneti maka baka.

Kasi dɲano nɛ kasi tikina temo

ke yi Njambiye

² Wune njoɲ, wune bɛki ne nyanɲwe mesosa kome kwalo mebone hene dɲa pele wune yi boɓe ne wune. ³ Keto wune duwa nde, mebone mete yi dɲa wune yi boɓe ne tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiye ké ta kelo nde, wune sɔm kol ne ngbingim ké no mbombu. ⁴ Yo nde, wune sɔm kol dɛte kumo ke njena mekele mun hene, né wune nje be nda goto bomo ke meyasi hene kine tiko mono yaɲa wete ne wete na. ⁵ Ma nɲe dɲano baɲe mbaɲa mumo ke njoka yun, na diya Njambiye, a ta nye nye yo. Keto Njambiye nyéki bomo hene meyasi ne kimo temo kine meɓam na. ⁶ Ndi nde, mo te e diyé yo ko tiki temo ke yi Njambiye kine simta na. Keto mo te e simta ko nda mekumbo me duku te yi pupo wumbidye, yo ma bendo piye ne kubulu kubulu ké. ⁷ Kwalo mo te mbete ti taka nde, Nyanɲwe Kumande ta nye nye yiɲa yasi na, ⁸ keto mo te ne metake yiɓa, a ti pési meyasi ndi nɲa wete ke mekele mene na.

Kasi mebukɔ nɛ kasi kusuku

⁹ Man wusu e kine yaɲa yi bomo yeti ke nye misi ke yotu ne ko lúksa yotu ne, keto Njambiye ke bendidye nye. ¹⁰ Ma yoko e ne budya meyasi ko lúksa yotu ne, keto Njambiye ke pidye nye. Sendi, siyna jonɲwe te e ne budya meyasi ko dɛke nedo nda njam jeti. ¹¹ Yo nde, yeso ke bendo panɔ ne baɲ baɲ. Mbunjo ke nyolo, njam te ke soso kusiye, o bɛɲa, nyoɲo te yeti se na. Mo te e ne budya meyasi ko ta yambile sendi dɛte ke moy kelna budya mesay mene.

Njambiye yakama boɓe wuse

¹² Mo te e sume kol ne ngbingim ke mebone mete yi dɲa nye yi boɓe ne nye ké, Njambiye ke nye nye mesosa, keto nɲe nye si laɲsa mebone mete, Njambiye ta nye nye jonɲwe te yi kpo ne kpo, yite dɲungwe te yi nye kpoma yi lukse ne botu bete be kwadye nye baka. ¹³ Nɲe meɓobilan dɲa mumo, a ti lepi nde: <Yo Njambiye> na, keto yiɲa beya yasi yeti ne dɛti te yi kelo nde, meɓobilan dɲaɲ Njambiye na. Sendi, Njambiye ne nguru wene ti kél nde, meɓobilan dɲaɲ mumo na. ¹⁴ Yasi wete, meɓobilan dɲaɲ ke yi mumo kome beya mewoɓo mene ne nguru wene dale nye nje sebile nye. ¹⁵ Ma nɲe beya mewoɓo si nɲangile mumo, o bɛɲa, beya yasi dɲanma. Nɲe beya yasi si kelna, soɲ dɲanma. ¹⁶ Wune njoɲ, wune soɲ temo mbe, mumo ti sebila yotu ne ke meyasi menori na. ¹⁷ Kimo meyasi hene nɛ kɲasa meyasi hene te yi mumo yakama be no ké wúla ke kwey, ke yi Da. Nye kuse meyasi hene te yi pane ke dɲoɓo ké. A yeti ke senjo ne nda yi yeso bene nɲwendɛ diki kelo nde, ne su meyasi ne su yitil ké na. ¹⁸ Njambiye ne nguru wene kwadya nye wuse jonɲwe ne nje lepi ne yi lepe ndi gbakasi ké. A kelma dɛte, né wuse be nda nyambi tomna ke njoka meyasi mete yi nye kusuma ké.

Kasi lenɲwa meto nɛ kasi kelnate

¹⁹ Wune njoɲ, wune soɲ temo mbe, wune dúkwe nde, mumo hene bɛki nedo te yi lenɲwe meto ke yasi te yi beɓo lepe ké. Mumo ti jaki lepi nda mbake na. Mumo ti woku nɲambi nedo na. ²⁰ Keto, nɲe mumo woke nɲambi dɛte, a ti yaka kelo se meyasi mete yi ne nɲbeɲ ke mbombu Njambiye na. ²¹ Dete, wune tɔm koɲ ne kwalo mekele me memi hene nɛ kwalo beya meyasi hene. Wune jáya lepi te yi Njambiye nɲbalma ke temo yun ké ne pidya yotu, keto lepi te yakama jonɲwe wune. ²² Ma wune kél yasi te yi melepi me Njambiye lepe nye wune ké, yeti ndi gbela wokunate na. Mo te e woke ndi woko ko ke sebile yotu ne ne nguru wene. ²³ Keto mo te e woke melepi me Njambiye kine nje

kelo yasi te yi yo lepe ké, nye nda mo te e seŋgile mbambu ne ke mojali. ²⁴ Ma nge nye nje toke kendi ke koŋte kwá ké, ndana ndana a ma leŋsa mbambu ne. ²⁵ Ma mo te e nye temo ne hene, nembé kpara mbonnga te e soŋe mumo ke díyo bala, Njambiye ta nye nye mesosa ke yasi te yi nye kele ké. Yo díya ndi nde, a kél tiŋ kelo dete, a tí woku ndi woko kwá leŋsa na, yasi wete, a kél nda yi mbonnga te lepe ké. ²⁶ Nge mumo take nde, a ke kano Njambiye kimote kine biye numbu ne ke ndapi na, yite mo te ne nguru wene ke sefile temo ne, yite kanna Njambiye te yi nye kane ké gba gbelate. ²⁷ Kpara kanna Da Njambiye, kanna te yi kine mono beya yasi ne mbet kete, yo nde: Mumo káma benyuru nê bekusô boma ke mebone man, bakidye yotu ne pupunate kine kelo beya meyasi me meneti maka na.

2

Mumo tí namba njoka bomo na

¹ Wune njon, wune tí kel yasi beŋgwe teri mumo na, keto kelnate dete yeti ke kendo wete ne tikina temo te yi wune tike ke yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ké na. A ne nyangwe meluksa. ² He pân pa lepo nde: Bomo yiŋa nyinma kome wune wesidya ké. Yo ko ne bolo ke bo tande lor nê kpara melambo ke yotu. Ma yoru buka mumo ne melambo ne jegbe jegbe ke yotu. ³ Ma wune má yeŋsa ndi misi beŋe ndi ne mo te e ne kpara melambo ke yotu ko lepo nye nye nde: <Nyangwe mbam,inja díyo woŋga ke mbey te yi nyangwe bomo.> Ke koŋte, wune má nje lepo nye buka mumo nde: <Ma we, tema yo tema baka,> ho nde: <Inja díyo waka ke nji mekol membe.> ⁴ Nge wune kele dete, 'yite wune yeti ke kelo yasi ke njoka yun beŋgwe teri mumo na? 'Yite wune yeti ke jose bomo wule ke beya metake na? ⁵ Wune njon, wune soŋ temo mbe, wune lëngwe meto. 'Njambiye tí toke ka botu bete yi botu be meneti maka beŋe nde bukate baka, né bo be ne budya kpara meyasi mete yi nye nye ké, keto bo ke tiko temo ke yene na? 'A ti kél ka sendi dete, né bo nyin ke *Kando dyene namo meyasi mete yi nye kpoma nye botu bete be kwadye nye baka na? ⁶ Yasi wete, wune ke yeliye yun buka mumo. 'Ma, yeti botu be kusuku ke nate wune na? 'Yeti bo ke dale wune ké no ke membey me pesina josi na? ⁷ 'Yeti bo ke toye kimo dino te yi Njambiye nya wune ké na? ⁸ Ma nyangwe mbonnga te yi Kumande Njambiye pesima ké lépi nde: <Kwadyikwe mon nda yi we kwadye ne yotu yo ké.> Nge wune kele dete nda yi yo ketinate ke mekana me Njambiye ké, yite wune kelma kimo yasi. ⁹ Yasi wete, nge wune kele yasi

beŋgwe teri mumo, yite wune kelma beya yasi. Yite mbonnga Njambiye ke lepo nde, wune balma lepi, wune botu be yangila mbonnga. ¹⁰ Keto, nge mumo bakidye mambonnga hene, kpalo nje josisidye ko ndi mono yanja ne mbet ke moy mbonnga wete, yite a ma balo ke mambonnga hene. ¹¹ Ma mo te e lepima nde: <Kpe, we tí kel wanja> ko, yo nye lepe sendi nde: <We tí woku mumo na.> 'Dete, nge we diyé kine kelo wanja, kpalo nje wo mumo, yite we ma yangile mambonnga hene. ¹² 'Dete, wune lëpinangwe, kelo sendi yasi nda botu bete be Njambiye ta jose beŋgwe yasi te yi mambonnga mene lepe ké. Yo ndi mambonnga mete soŋe wuse ke díyo bala. ¹³ Keto Njambiye tí gwe ngwete kome nye ta jose mo te e tí gwe ngwete beso ko na. Yasi wete, nge mumo gwe ngwete beso, yite gwena ngwete beso te yite lan sama josi.

Tikina temo nê kelna kimo mekele

¹⁴ Wune njon, nge mumo lepe ndi lepo ne numbu nde, a ke tiko temo ke yi Njambiye kine mekele na, yite káma nge? 'Njel tikina temo te yite ma joŋgwe ka nye? ¹⁵ He pân pa lepo nde: Wete marj wusu ho wete dyombu dyusu kine melambo na, ho nde, medye mete yi bo ta dye ke ndingele yeso yeti. ¹⁶ Ma nge mbanja ke njoka yun lepe nye bo nde: <He sangwa, wune kwân ne te. Ne kên wetina dite, nê wune dyënanngwe dit.> Ma nge mo te diyé kine nye bo yasi te yi bo yakama joŋna no, 'yite lepinatate ndi ne numbu dete má kame nge? ¹⁷ Tikina temo te yi mumo tike ke yi Njambiye ké sendi dete. Nge mumo lepe nde, a ke tiko temo ke yi Njambiye kine tedye yo ke mekele na, yite tikina temo te munje, keto yo kine mekele na.

¹⁸ Ma mumo yakama lepo nde: <We ke tiko yo temo ke yi Njambiye, ma mi mbe ke kelo mekele. Ma tedya mi tikina temo te yi we tike ke yi Njambiye kine mekele ké. Mi ta tedye mbe we tikina temo te yembe ne nje mekele.> ¹⁹ We ke tiko yo temo jaye nde, yo ndi ne Njambiye wete ne wete, yite we ke kelo kimote. Ma beya mesisih ke tiko sendi temo jaye dete, yasi wete, yo ke kpalo kelo nde, bo ngwãngwanngwe. ²⁰ Lem mumo! We ke kwadye duwe ndana nde, 'nge mumo tike temo ke yi Njambiye kine mekele na, yite gbelate? ²¹ 'Njambiye tí pese ka nde, sanmbambo wusu Abaraham me ne ngbeŋ ke mbambu wene keto mekele na? 'Njambiye tí njáki peso dete, keto Abaraham bonma mono wene Isak ké no ke mbey nyena sadaka, na bu nye kelo ne sadaka nye nye na? ²² We beŋma ke yite nde, tikina temo te yi Abaraham tikima ke yi Njambiye nê

mekele mēne kendima ndi wete. Mekele mete yi nye kelma ke mbombu Njambiyē kē njā tonje tikina temo te yi nye tikima ke yene kē. ²³ Meyasi kwanama dete, nē lepi te yi yo ketinate ke mekana me Njambiyē kē si tondū. Yo ketinate nde: <Abaraham tikima temo ke yi Njambiyē, ε Njambiyē pese nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene.> ε Njambiyē nje jeba nye nde So wene. ²⁴ Wune ke beje komete nde, Njambiyē pési nde, mumo me ne ngbenj ke mbombu wene, keto mekele, yeti ndi keto tikina temo na.

²⁵ Sendi, Rahab te nya mewanja, 'Njambiyē tī pese ka nde, a me ne ngbenj ke mbombu wene, keto kimo mekele mete yi nye kelma kē na? 'Yeti keto a boŋma botu bete yi bo tomma baka kimote nje kwanɔɔye bo yokiɔɔye ne mbaŋa nje dele na? ²⁶ Ma nge sosu duwe ke yotu mumo, mo te gwā, a me murte. Dete sendi, nge mumo tike temo ke yi Njambiyē kine mekele na, tikina temo te yite murte.

3

Mumo biya dyem dyene

¹ Wune njon, yo yeti kimote nde, budya bomo ke njoka yun bēki ne hel tedya beso yasi na, keto wune duwa nde, wuse botu bete be tedye beso yasi baka, josi te yusu ta be detinate ke mbombu Njambiyē kwaŋan. ² Yo nde, wuse bomo hene ke josiɔɔye ke menje budyate. Nge mumo tī josiɔɔye ke yasi te yi nye diki lepo kē, yite nye mo te ε ne njololo. A yakama biye temo ke meyasi hene te yi nye kele kē. ³ Nge wuse nye suŋ ke numbu beyaŋa nde, nē bo wokuna ne wuse, yite wuse ke kendo ne ndingele yotu yan hene. ⁴ Wune paŋ beje sendi nyangwe mekuka. Ko beko nde, yo nyangwete, ko beko sendi nde, yo nyangwe detina mepupo kele nde, yo kē kendo, yasi wete, yo mono wulo ne mbet tedye yo nje yi kē no kome mo dukunate kwadye kē. ⁵ Dete sendi, dyem, yo mono doku yotu, ma ko beko dete, a yakama duŋgwe beti ke nyangwe meyasi mete yi nye kele kē. Wune paŋ beje nde, yo ndi mono mbulma dite ne mbet lodye ndingele nyangwe lo ne sekep. ⁶ Dyem ndi sendi nda dite. Kotu mekele mete yi botu be meneti maka kele kē diy hene ke dyem. Ke njoka medoku me yotu su dyem kete. Dyem ke bekiɔɔye ndingele yotu mumo, a ke ndambidyē dite ke ndingele jongwe mumo. Dite te yi nye ndambidyē kē wula ke nyangwe dite te yi ti dim kē. ⁷ Mumo ne deti te yi biye kwalo benyamo be liko hene kuse, ko benon ko benyamo hene be dūlma dūlmangwe ne moy, ko benyamo bete be joŋna ke duku, mumo sima si biye bo kuse hene. ⁸ Yasi

wete, ko mumo ti yaka biye dyem kuse wete yeso na. Dyem yiŋa beya yasi te yi mumo ti yaka ndadye na. A ne mada te yi yakama wo mumo. ⁹ Ne kiya dyem ke, wuse ke lukse Baba Mboko te Da, ma ndi ne kiya dyem te, wuse ke kita ne botu bete be Njambiyē kusuma boŋna ne nye baka. ¹⁰ Nyena mekombila nē lepina yawo pūndu ndi ke kiya numbu. Wune njon, yo tī kelnaŋwe dete na. ¹¹ 'Kiya njembi nge wete yakama punje ka kimo moroku, punje sendi jona moroku? ¹² Wune njon, 'njuku maŋgolo yakama wumo ka mbumo fya? Ho nde, njuku baŋa yakama wumo ka mbumo maŋgolo? Dete sendi, nge te yi punje saŋga soŋgo moroku kē ti yaka punje sendi kimo moroku na.

Dyano te yi wule pele yi

Njambiyē kē

¹³ Nda ke njoka yun ne dyano, duwe sendi meyasi kimo duwate ko? Nge be nde, mbaŋa ne dyano, duwe sendi meyasi dete, a paŋ pa tedye yo ke kimo weyna jongwe, yite nde, ke kelna kimo mekele. A paŋ pa tedye sendi yo dete ne nje pidya yotu, nē bomo beje gbate nde, a ne dyano. ¹⁴ Yasi wete, nge wune kele beya temo ne hakaka suŋgwe ne beso, suŋna meyasi wune bo, yite wune tī gwaki lukse yotu yun nde, wune ne dyano na. Ma dete, wune tī kel ja suŋgwe ne gbakasi na. ¹⁵ Dyano te yite tī wula pele kwey, pele yi Njambiyē na. Yo wula ke meneti maka, ke beya metake me bomo nē ke yi beya mesisiŋ. ¹⁶ Keto ke mbey kome bomo kele beya temo suŋgwe ne beso suŋna meyasi bene bo, komete, bomo kēl meyasi ne kpalak kpalak, kelo sendi kwalo beya mekele hene. ¹⁷ Yasi wete, dyano te yi wule pele kwey ke yi Njambiyē kē dele. Yo deŋ pupunate. Sendi, yo saŋ nde, bomo jōŋnaŋgwe ne te tande yan, kelo nde, mumo jōŋnaŋgwe kine sa waw na. Yo kēl nde, mumo tēkwe te suŋgwe ne beso, kelo nde, mumo gwaki ngwete jakoso. Dyano te kēl nde, mumo kēl kimo mekele, kelo sendi nde, mumo tī kel yasi bengwe teri mumo na. Yo kēl nde, mumo kēl yasi kine likisi na. ¹⁸ Botu bete be kele nde, bomo jōŋnaŋgwe ne te baka kēl dete, keto metemo man ne te. Ma yasi te yi bo ta nje kwedya ke mesay mete yi bo kele kē ta be ne ngbenj ke mbombu Njambiyē.

4

Wuse dīy ne sosu ne

beya mewobo

¹ To mewona nē metando wula we ke njoka yun? 'Yo ti wula ke beya mewobo mete yi lu dyambi tande yan ke medoku

me yotu yun ké na? ² Wune ke goró yasi, ma wune yeti ke kwedya ya te na. Wune botu be wona bomó, wune sendi ne beya temó sungwe ne besó, ko wune ti yaka be ne yaña na. Yo ne metando ke njoka yun, wune sendi ke wona. Ma wune yeti ke kwedya yaña na, keto wune yeti ke diyé Njambiyé na. ³ Ko békó nde, wune ke diyé yasi, Njambiyé yeti ke nyé wune yaña na, keto wune ke diyé beyate, né wune sambí yo yí tonje ne beya mewobó mun. ⁴ Wune nda boma bete be tike benjonó ban kelo mewanja baka. 'Wune yeti ke duwe ka nde, kwadya meyasi me meneti maka, yo benna Njambiyé na? Yo nde, mó te é kwadyé nyé temó ne hene ke meyasi me meneti maka kó ke kpabó nje be pendo Njambiyé. ⁵ 'Wune táka ka nde, yasi te yi mekana me Njambiyé lepe ké kine to te na? É nde: <Njambiyé ke kwadyé sisin te yi nye nya wuse ke ngimo te yi nye kusuma ne wuse ké budfyate. A góru nde, yo wókunangwe ndi gba ne nye nyepó.> ⁶ Yasi wete, a ke kelo ngikwa ne wuse kwá to te, keto mekana me Njambiyé ke lepo nde: <Njambiyé ke tumó kón ne botu be bendidyé yotu baka, yasi wete, a kél kimo yasi ne botu bete be pidyé yotu baka.> ⁷ Dete, wune pidyikwe yotu wokuna ne Njambiyé. Wune páya *Kum beya mekele, yite a ta kambó lóndo ke kékí yun. ⁸ Wune kén ke kékí Njambiyé, yite a má kè sendi ke kékí yun. Wune botu be mebeyó, wune sóña kol ke kelna beya yasi. Wune botu bete be ne metake yiá baka, wune púpudya metemo mun. ⁹ Wune wóku yotu, keto wune ne ngwete. Wune jábanngwe lelo. Ne nde, wune nyéti, wune kpál jába. Ne nde, wune sósanngwe, wune kpál be ne ngambi. ¹⁰ Wune pidyikwe yotu ke mbómbu Baba Mbokó, yite a ta bendidyé wune. ¹¹ Wune njón, wune tí kutunangwe tande yun na. Mó te é lepina beyate ne manj ho jóse nyé kó lépinangwe beyate ne membongá me Njambiyé, jóse sendi yo. Ma nge wé jóse membongá, yite wé me mó te é yeti ke kelo se yasi te yi membongá lepe ké na. Komete, wé me ndi mó te é jóse yo. ¹² Mó nyena membongá mete, yo ndi nyé be sendi mó pesina jósi, a ne deti te yi jonngwe mumó ho girise nyé. Wé mó te é jóse jakosó kó, wé yo ba nda?

¹³ Ma ndana, wune léngwe metó, wune botu bete be lepe nde: <Muka ho nemento he ta kè ke dya te yókó ho ke yóru. He ta kwandye sew wete mate dyangwe meyasi sombo ne moni.> ¹⁴ Wune yeti ke duwe yasi te yi ta dyá wune nemento ké na, keto jonngwe dyun ba yasi te nda? Yo nda wudyé mbe te yi timbila ne vum kine kiko ké. Sekep, yo má yambile. ¹⁵ Yasi wete, má wune lépi nde: <Nge Baba Mbokó jaye,

wuse má jonna kè nó mbómbu, wuse má kelo yike ho yiri.> ¹⁶ Ma ndana, wune ke lukse yotu yun ne gbelate ke nyangwe metake mete yite. Kwalo luksa yotu te yite hene beyate. ¹⁷ Mó te é duwe kimo yasi te yi nye yákanngwe kelo nje díyó kine kelo yo kó kelma beya yasi.

5

Botu be kusuku dty ne soso

¹ Ma ndana, wune léngwe metó, wune botu be kusuku. Wune léi jába, keto mebóne mete yi ta baló keto yun ké. ² Mekusuku mun sima bó, benya sima dye melambo mun. ³ Ngalma ma biye melor mun né moni yun. Ngalma te ta tedye wune ne sanjan nde, mekele mun beyate. Yo ta kokile wune nda yi díte lodye ne yasi ké. Wune ndemma kusuku ndana ke metu mete yi kè ke siyna mbokó ké. ⁴ Ne bēña, wune ma dye moni botu bete be wesidya nyambi ke menngwan mun baka. Botu bete ke lelo dukwe ne wune. Mekembi me botu be mesay bete kumma ke metó me Baba Mbokó te *Sabawot. ⁵ Wune jonnama ke meneti maka ke nyem nyem jonngwe, kelo yasi nda yi temó yun kwadyé. Wune dyanama doko ne ngboskoro, kó békó nde, yeso te yi Njambiyé ta pesó ne jósi yun ké ma wuta. ⁶ Wune pesima jósi bete ke to ngbenj mumó kwá wo nyé. Ma a tí wa ke mébo mun na.

Wuse gbisi mebóne

⁷ Dete, wune njón, wune gbisi kumo ke ngimo te yi Nyangwe Kumande ta nje ké. Wune bēña nda mó bēna mbeki gbise ladye kimo membumó mete yi ta wule ke meneti ké. A ke gbiso ladye kumo nde, bosa membiyo né njena membiyo mete yi bēna membeki síki nó. ⁸ Wune sendi, wune bēki ne gbisa dete, be ne nyan ke temó, keto Nyangwe Kumande ta be ke nje. ⁹ Wune njón, mumó tí bonj lepi nyé ke to jakosó na, ma Njambiyé me nje jóse wune. Ne bēña, mó pesina jósi ke nje, a me ke numey. ¹⁰ Wune njón, ke kasi mebóne né gbisina yasi, wune táka botu be punja melepi me Njambiyé be díkima lepina ke díno Baba Mbokó baka. Bó sangwama ne mebóne, é bó gbisima. Wune bēki sendi nda bó ke yite. ¹¹ Wuse ke kombile lepo nde, botu bete be summa kol ne ngbik baka, Njambiyé nya bó mesosa. Wune wokuma kasi gbisa te yi Jop bá nó ké. Wune duwá sendi yasi te yi Baba Mbokó kelma ne nyé ke siynate ké, keto a ne ngikwa budfyate, a ke gwe sendi ngwete mumó. ¹² Wune njón, ke meyasi hene, bosate yo nde: Wune tí kinjangwe yaña kanje bó kenje kwey tande meneti, ho kinja yiña kwalo mekinja na. Nge wune lepe

nde: <J> yo bôna ndi nde: <J> Nge wune lepe nde: <BE> yo bôna ndi nde: <BE> Yo bêki dete, ma josi Njambye me nje biye wune.

¹³ Nge mbanja mumo ke njoka yun sangwa ne mebone, na ngwêtangwe ne Njambye. Nge mbanja be ne mesosa, a jêmbi mejembi yi sombile ne Njambye.

¹⁴ Nge mbanja mumo ke njoka yun kone, a jêbangwe betomba mbanjo Njambye, né bo ngwetangwe ne Njambye keto ne, lombé nye muto ke dino Nyangwe Kumande. ¹⁵ Mëngweta mete yi bo ta kelo ne tikina temo ke yi Njambye ké ta jongwe mo kon. O béja, Nyangwe Kumande má tembidyé nye. Ma nge be nde, a kelma yija beya meyasi, Njambye má soje yo ke to ne ne ngwete. ¹⁶ Dete, baka jáya beya meyasi mete yi bo kele ké ke mbombu beso. Baka ngwêtangwe ne Njambye keto beso, né mekon man siy. Mëngweta mete yi mo te e me ne ngben ke mbombu Njambye kele ne temo ne hene ké ke kelo nyangwe mesay. ¹⁷ Wune tâka Eli. A bā ndi sendi mumo nda wuse. A ngwetama ne Njambye ne sosu ne hene nde, mbiyo ti noku na. E mbiyo pesiye ke mesew yitati nè ngwende yitan jo wete kine no se ke to meneti na. ¹⁸ Ke kante, e nye ngweta ne koko ne Njambye, e dyobo bute bo ne mbiyo, e meneti kande sendi punja nyambi ne koko.

¹⁹ Wune njon, nge mbanja ke njoka yun duwe ke ngben nje londo tiko gbakasi, wete mumo yakama yokidyé nye ne koko.

²⁰ Ma wune dukwe nde, mo te e soje mo mebeyo dete ke beya nje te yi nye tokuma yokidyé nye njesé ke kimo nje, mo te jongwa sisij mo mebeyo te soje ke nje son, kelo sendi nde, Njambye siki soje budya beya meyasi mete yi nye kelma ké ne ngwete.

Bosa Məkana mete yi Piyer kɛtima

Yo Piyer, mɔ tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko.

Mekana mete lépi kasi mebone nè kasi meluksa mete yi bekriten ta be no ké. Yo béŋa bekriten hene, jeko kwɔ kwango Beyuden bete be yensama temo tiko ke yi *Krist baka. Piyer kɛti yo yi nye ne bekriten bete be sangwa ne mebone baka deti ke temo. Kriten yakanɔwe diyɔ ne ngbik ke tikina temo te yi nye be no ke yi Krist ké, ko beko nde, a ta sangwa ne mebone keto te. Kriten yakanɔwe be ne bibina temo ke yi Krist te ngolo wene ε womiya ko.

Wuse yakama baka mekana maka ke nyanɔwe mengabiye yitati:

1. Jonɔwe kriten ke moy mebone yi tedye nde, a me ne kɔpa jonɔwe, keto a me sangwate bene Krist (kumte 1-2).
2. Jonɔwe kriten nè mebone mete yi Krist, ngolo wusu sangwama no ke numbu su ké (kumte 2-4).
3. Kriten hene kɛl mesay kimote, duwe nde, Krist ta kala nje (kumte 5).

¹ Yo mi Piyer kete mekana maka. Mi mɔ tomun Yesus Krist. Mi kɛti kenje wune botu bete be Njambiyɛ tokuma, wune be jonɔna wete wete ké no ke meneti me Pɔŋ, ke Galasi, ke Kapados, ke Asi nè ke Bitini nda bejonɔwe baka. ² Da Njambiyɛ kikima si toke wune dete njombu yanɔ beɔngwe yasi te yi nye sima kobile ké. A tokuma wune dete ne nje te yi Kimɔ Sisiŋ, né wune jonɔna pupunate ke mbombu wene, ké mbombu wokuna ne Yesus Krist, né mekiyo mene yi nyanjama ké pupudye wune. Ngikwa nè tete nyɛnanɔwe pele wune budye.

Wuse béki ne kɔpa bibina temo

ke yi Njambiyɛ

³ Wuse luksa Da Njambiyɛ te Sangwe ne Nyanɔwe Kumande wusu Yesus Krist. Yo nde, bejonɔwe nyanɔwe gwena ngwete ne, a kelma nde, wuse jádyikwe ne kɔko, be ne jonɔna jonɔwe, keto a womiya Yesus Krist soŋe ke njoka bemun, né wuse be ne kɔpa bibina temo te yi tí siyo na. ⁴ A kelma dete, né wuse be ne kimɔ meyasi mete yi Njambiyɛ kome tike botu bene ké. Kimɔ meyasi mete tí buto ho biye memi ho beyo wete yeso na. A ke komo yo tike wune ke dyobo. ⁵ Njambiyɛ bakidya kimɔ meyasi menori tike wune, wune botu bete be nye

ké mbombu bakidye wune ne ngungudye ne baka, keto wune ke tiko temo ke yene. A ke ké mbombu yi bakidye wune kumo kome nye ta tedye ke puye nde, a sima jonɔwe botu bene. Yo ta kwanɔna dete ke metu mete yi ké no ke siyna mboko ké. ⁶ Meyasi menori ke kelo nde, wune sɔsangwe kɔpa ké no mbombu, ko nde, ndana wune yakama wo yotu ke mebone wete wete te yi wune yakama sangwa no yi bofe ne wune, nge be kimote nde, yo kélnangwe dete. Ma, yite yo ndi yi gbela monɔ ngimo ne mbet. ⁷ Wune yakama sangwa ne mebone menori dete yi beŋe, simande tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiyɛ ké jelnate. Yi duwe nde, yike kɔpa lor, 'bo ti páŋ pa bofe bofa ke dɛte na? Ko dete, yo ta beyo wete yeso. Yasi wete, tikina temo te yi sume kol ke mebone ké gba sulna yasi budyate lanɔa lor te yite. Ma nge tikina temo te yi mumo tike ke yi Njambiyɛ ké sume kol dete ne ngbik, komete, Njambiyɛ ta ngane mɔ te lukse nye sombile sendi nye kome Yesus Krist ta nje ké. ⁸ Yesus Krist te, wune tí beŋe nye wete yeso na, ko dete, wune ndi ke kwadye nye ké no mbombu. Ko nde, wune yeti ke beŋe nye ndana na, wune ke tiko temo ke yene. Ma yo ke kelo nde, wune béki ne nyanɔwe mesosa kɔpa, yeti yasi te yi mumo yakama pile na. ⁹ Yo dete, keto yo tikina temo te yi wune tike ke yi Yesus Krist ké ta kelo nde, a jonɔwe wune. ¹⁰ Kasi jonɔwa mumo te yi Njambiyɛ jonɔwe dete ké, botu be punja melepi mene sanɔma nje te yi nembe, duwe njombo te. Bo kandima si lepo kasi kimɔ yasi ke yi Njambiyɛ kombila nde, a ta kelo ne wune ké. ¹¹ Sisiŋ *Krist yi diyima ke yotu yan ké kandima si lepo nye bo nde, Krist ta sangwa ne mebone, ke kɔŋte, a má nje be ne meluksa. Botu be punja melepi me Njambiyɛ baka sanɔma nje te yi duwe ngimo te yi meyasi mete ta dyɔ kete nè nda yi yo ta kwanɔna ké. ¹² Njambiyɛ njɔ tedye nye bo nde, meyasi mete yi bá nde, bo lépi ké ti béŋa bo ne nguru wan na. Yasi wete, yo keto yun yi bo lepima meyasi mete. Ndana, botu bete be pele Kimɔ Tom baka pelma yo nye wune ne deti te yi Kimɔ Sisiŋ te yi Njambiyɛ njesa wule dyobo ké. Ko bejaki be Njambiyɛ ne nguru wan ndi ke ndanje misi kete yi sɔ nje te yi duwe njombo te.

Wuse kɛl meyasi ne nje te

¹³ Ma nda yo dete ké, wune kɔmbila medyano mun yi kelo ne mesay. Wune tí jeki nye sendi temo ke meyasi na. Dete, wune béki ndana ne bibina temo hene ke kimɔ yasi te yi Njambiyɛ ta kelo ne wune kome Yesus Krist ta nje ké. ¹⁴ Wune me ke

wokuna ndana ne Njambiye nda bono bete be woke pe. Pinjo te yi wune ti pa duwe Yesus Krist kwey ke, wune dikima jonna nda yi beya mewobo mete yi wune ba no dikima tedye wune ke. Ma ndana, wune ti jonngwe se bejngwe beya mewobo mete na. ¹⁵ Yasi wete, jonngwe d'yun ne mekele mun hene beki ndana pupunate ndi nda mo te e jebama wune be pupunate ke, ¹⁶ keto yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Wune beki pupunate, keto mi ne nguru wombe pupunate.> ¹⁷ Sendi, kome wune jeba nye nde, a njaki nje kame wune ke, wune jebangwe nye nde Da. Yasi wete, a josa mumo hene bejngwe mekele mene. Bomo hene ndi wete ke misi mene. Ma dete, wune jonngwe ne kambina ne ke bukwe metu mete yi wune ndi ke ke mbombu jonna ke meneti maka ke, ¹⁸ keto wune ke duwe nde, Yesus Krist kolma wune soje ke beya lem jonngwe te yi besangbambu bun dikima tedye wune ke. A ti kole wune ne yija meyasi mete yi ta si beyo nemeno nda yija kpaasa mesumba ho lor na. ¹⁹ Yasi wete, a kolma wune ne kimo kpaasa mekiyo mene nda mekiyo me mono sam te e kine mono kosu ho yija mono kon ke kondoo ne ko. ²⁰ Njambiye kikima si toke nye, yite mboko ti pa kusuna na. Ma ndana, ke ngimo te yi mboko me ke ke signate ke, Njambiye nja punje nye ke puye, na jonngwe wune. ²¹ Yo nye kele nde, wune tiki temo ke yi Njambiye te e womiya nye ke njoka bemunjo. Njambiye nya nye meluksa, ne wune nje tiki temo ke yi Njambiye ne nguru wene, be sendi ne bibina temo ne nye.

²² Wune sima pupudye metemo mun keto wune wokunama ne gbakasi te yi lepi Njambiye lepe ke, ne wune kwadye beman bun kine likisi na. Dete, wune ken mbombu yi kwadya budyate nda beman ne temo yun hene. ²³ Yo nde, Njambiye kelma nde, wuse jadyikwe ne koko, be ne jonja jonngwe. Yeti besangwe busu be ta si gwe nemeno baka ja wune yite na. Yasi wete, yo ne nje yija kwalo te yi ti gwe wete yeso na. Kwalo te, yo melepi me Njambiye yi nye bomo jonngwe ke. Melepi mete ta diyoo kpo ne kpo, ²⁴ keto yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Bomo hene nda gbela mbunjo. Meluksa hene te yi bomo be no ke deke nda njam jeta, mbunjo ke nyolo si soso, o beja, njam te ma si kusiye. ²⁵ Yasi wete, ndi melepi me Baba Mboko diyoo kpo ne kpo. Melepi mete, yo Kimo Tom te yi bo lepima nye wune ke.>

2

¹ Ma dete, wune tiki kwalo beya yasi hene, kwalo sebila bomo ne kwalo mekele me likisi hene. Wune tiki sendi nyangwe

temo ne kwalo kutuna beso hene. ² Wune woku yesidye kimo pupuna moroku me beri nda mbonggo bonosike. Moroku me beri mete, yo melepi me Njambiye. Wune woku yesidye te dete, ne wune doku doko ke nje Njambiye kumo ke ngimo te yi nye ta sidye ne jonngwa yun ke, ³ keto wune sima duwe nde, Nyangwe Kumande ne ngikwa.

⁴ Wune njaki ke keki ne, nye tari te yi nye bomo jonngwe. Ma bomo senja tari te. Yasi wete, Njambiye kpalma nje toke nye nde, nye kpaasa tari ke misi mene. ⁵ Wune sendi, wune ke nje ke yi Njambiye nda kpaasa jonngwe metari. Wune tiki nde, Njambiye bon wune yi sumo ne ty dyene kome Sisij ne ta diyoo ke. Dete, a ta tembidye wune, njon botu be nyena sadaka te bene, ne wune nye nye mesadaka mete yi Kimo Sisij ta tedye wune ke. Njambiye ke jaye mesadaka mete yite ne mesosa ne nje Yesus Krist. ⁶ Yo nde, yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Ne beja, mi sawma kpaasa Tari*f1* yi sangwe konu tembidye ke *Siyon. Mo te e tike temo ke yi tari te, a ti sangwa ne njon na.> ⁷ Ma ke be wune, wune botu bete be tike temo ke yi tari te baka, yo kpaasa yasi ke yun. Yasi wete, ke yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi tari te baka, yo yeti dete na. Yo nde, yo sendi ketinate womaja ke mekana me Njambiye nde: <Tari te yi botu be sumna njumo senja mo kpalma nje be sangwe konu.> ⁸ Sendi nde: <Yo tari te yi bomo bomiye baki kete, mbato te yi badye bomo.> Bo ke bomiye baki kete, keto bo yeti ke kwadye kelo yasi te yi melepi me Njambiye lepe ke na. Yo ma be ndi ke yan nde, bo ta bomiye baki dete.

⁹ Ma ke be wune, wune mbo botu bete be Njambiye tokuma, njon botu be nyena sadaka te be kele mesay nye Kumande. Wune njon botu bete be Njambiye tokuma nde, bo ndi bene yi kelo mesay nye nye. Wune sendi kando botu bete be wokuna ndi ne nye nyepo. A tokuma wune dete, ne wune lepi nyangwe kimo mekele mene nye bomo. Yo nye jeba wune soje ke moy yitil njese ke kpaasa mejasi mene. ¹⁰ Wune ti be yun yija kando kwey na, ma ndana, wune me kando Njambiye. Njambiye ti gwe ngwete wun kwey na, ma muka, a ma gwe wune ngwete.

¹¹ Wune njon, wune soj temo mbe, wune bejngwe, beakwanjwanjo ke meneti maka. Dete, mi ke kombile lepo nye wune nde, wune tiki beya mewobo mete yi diyee ke yotu yun yi ly dyambi ne metake me temo yun ke. ¹² Kome wune jonna ndana ke njoka mekando me botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka, wune jonngwe kimote. Dete, kome bo lepima beyate

ne wune ke yiya yasi nde, wune ke kelo beyate ké, bo ta kpalo beje kimo mekele mun, lukse Njambiyé ke yeso te yi nye ta nje sangwa ne bomó ké. ¹³ Wune tékwe to wokuna ne bomó hene be díye ne besó ke to meneti maka baka, keto wúne be Nyangwe Kumande sangwate. Wune kél dete ko sungwe ne kumande dya, nye mó te ε name bomó hene ko, ¹⁴ ko sungwe ne nyangwe bekum bete be nye tembídya baka. A tembídya bo, né bo tedye mebone nye botu bete be kele beya yasi, lukse be kele kimo yasi baka. Wune tékwe to dete, ¹⁵ keto Njambiyé kwádyikwe nde, wune kél kimo yasi dete yí díbo ne numbu botu bete be kine dyanó, be yeti ke duwe yaja baka. ¹⁶ Wune jónnangwe nda yite nda botu bete be yeti se bebala baka. Ma wune tí taka nde, wune yakama jónna kelo beya yasi ndana lalé, keto wune sima dúwe ke díyo bala te na. Yasi wete, wune kpál nje jónna kelo kimo meyasi nda bebala be Njambiyé. ¹⁷ Wune jéisi bomó hene. Wune kwádyikwe bemañ fun, ndingele njón botu bete be tike temó ke yí Yesus baka. Wune kámbi Njambiyé. Wune jéisi sendi kumande te ε díye ne besó bomó ko.

¹⁸ Wune botu be mesay, wune tékwe to wokuna ne bemasa fun né kambina yan ke menje hene. Wune tí kel ndi dete, nge be nde, bo kimo weyna bomó sungwe ne wune na. Wune kél dete, ko bo béki botu be nyaló. ¹⁹ Keto, nge mumó gbise mebone dete, keto a ke kwadye kelo yasi te yi Njambiyé kwadye, komete, Njambiyé ke jaye yite kelo kimo yasi ne mó te, keto a sángwanngwe ne mebone mete, ko beko nde, a tí kele yasi kotu na. ²⁰ Ma nge bo ngibile wune tedye wune mebone keto yiya beya yasi te yi wune kelma ké, ko nde, wune gbisi, 'bo má nje tondó wune ke yite keto nge? Yasi wete, nge wune gbise mebone keto kimo yasi te yi wune kele ké, komete, Njambiyé ke jaye yite kelo kimo yasi ne wune, ²¹ keto Njambiyé jebama wune, né wune kel gba dete, keto *Krist ne nguru wene sangwama sendi ne mebone dete keto yun. A kelma dete, yí tedye wune, né wune kel sendi nda nye yí bejngwe nje te yi nye kwanja kete ké. ²² Yo nde, a tí kele ne yiya beya yasi wete yesó na. Bo tí woke yiya lepi já wete yesó ke numbu ne na. ²³ Bo toyma nye, yasi wete, a tí yejsa toye mumó na. Bo tedya nye mebone, yasi wete, a tí ngaliye misi nde, a ke yokidyé yene na. A kpalma kanje yotu ne nye ke mebo me mó te ε pese josi ne ngben ko. ²⁴ A sobuma mebeyo musu ke yotu ne kome bo ngbama nye ke jeti ké, dete wuse gwá dúwe ke deti te yi mebeyo bā nɔ sungwe ne wuse ké. Krist sobuma mebeyo musu, né wuse nje jónna

kelo nde, meyasi kélngngwe ne ngben. A sangwama ne mebone né mepen ke yotu, né jónngwe dyan njaki be ne te ke mbombu Njambiyé. ²⁵ Wune dikima wowó mbombu ké nɔ nda besam. Ma ndana, wune ma yakwe nje ké yi mó te ε kende ne wune, bakidyé sendi wune ko.

3

Jongwe mbam bene nyari

ke moy ty dyan

¹ Wune bomari, wune kél sendi nda wuse lepima sungwe ne botu be mesay ké. Nyari hene tékwe to wokuna ne njón te wene. Simande ko nde, bāna bembam ke njoka te yeti ke bejngwe melesi me Njambiyé na, bo ta tiko temó kete, ko nde, bo tí lepe nye bo na kome bo beje boma ban ke jónna weynate. ² Bo ta kelo dete, nge bo sambile misi beje nde, wune ke jónna ne kambina Njambiyé yí kelo meyasi ne pupuna temó. ³ Wune tí nyeki temó ke kombila yotu, né bomó bej wune na. Meyasi nda kasi bóyna meto yí kelna kondukwe, kasi lejna jole jole meyasi mete yí bo kele ne lor, nje bñ kasi lejna yiya kpa melambo. ⁴ Yasi wete, wune kpál kelo nde, kombila yotu yun béki yike yí díye sófyate ke moy temó. Yo nde, wune jónnangwe weynate, be ne kimo temó, keto njel kombila yotu te yite tí beyo wete yesó na. Yo yite be kpa nyangwe yasi ke mbombu Njambiyé. ⁵ Bāna boma dikima bejngwe ndi nje Njambiyé ke metu me njime, be ne bibina temó ke yene. Bo dikima tekwe to wokuna ne benjón bā. Kombila yotu te yan bā gba yite. ⁶ Wuse béna Sara. A dikima wokuna ne njón wene Abaraham, jeba nye nde Masa wene. Ma nge wune kele kimo yasi kine gwe wó yaja na, yite wune ta ké mbombu be benday be Sara. ⁷ Wune bembam, wune kél sendi dete. Mbam hene jónnangwe ne dyanó bene nyari wene, duwe nde, boma ne teko kwá wune bembam. Wune lúksa bo, keto kimo jónngwe te yi Njambiyé sima bakidyé tike wune ne gbelate ké, wune bo hene ke moyte. Wune kél dete sungwe ne bo, ma yiya yasi me nje njangwe menjweta mun.

Wuse jónnangwe nda bemañ

⁸ Yí sidye nɔ, wune hene béki ne metake wete ke meyasi, be sendi temó wete. Wune kwádyangwe nda bemañ. Baka gwáki ngwete besó. Wune béki sendi botu be pidya yotu. ⁹ Nge mumó kele beya yasi sungwe ne wune, wune tí yokidyá kelo beya yasi ne nye na. Nge mumó toye wune, wune tí yokidyá toye sendi nye na. Yasi wete, wune kpál ngweta ne Njambiyé nde,

a nyêki mbete mekombila. Keto Njambiye jebama wune, né wune kel dete, né wune bé ne mekombila mete yi nye sima bakidyé tike wune ké. ¹⁰ Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Ngé mumo kwadyé jorña ne te, bé ne mesosa ke jongwe dyene, mo te bákidyá dyem ne ke lepina beya lepi, bakidyé sendi kondó numbu ne ke sebila besó. ¹¹ A tûm kôñ londó ne beya yasi, a kpál kelo kimó yasi. A sâñ nje hene te yi jorña ne te bene besó, nye sosu kete ké nò mbambu. ¹² Keto Baba Mbokó nyêki misi ke yotu botu bete bé kele yasi ne ngben baka bakidyé bo. A ke lengwe metó ke menkweta man. Yasi wete, a ke tinjo menkweta ne sibiñi sungwe ne botu bete bé kele beya yasi baka.>

Wuse sùm kol ke mebone

¹³ Ma ngé wune nye sosu hene ke kelna kimó yasi, mo te nda yakama kelo beya yasi sungwe ne wune kó? ¹⁴ Ko nde, bomó tédya wune mebone, keto wune ke kelo yasi te yi ne ngben ke mbambu Njambiye, wune ne mesosa. Wune tí gwaki wó yan na. Sendi, temo yun tí kudiyukwe na. ¹⁵ Yasi wete, wune bésikwe ndi *Krist nyepó ke moy metemo mun nde, nye Baba Mbokó. Wune kómsangwe mengimo hene yi lepo ne to te yi wune bé ne fibina temo ke yi Krist ké nye botu bete bé ta diye wune baka. ¹⁶ Ndi nde, wune yéñsangwe nye bo ne kimó temo né kambina Njambiye sendi. Metemo mun béki ne te kine yanja te yi yakama njangwe wune na. Wune kél dete, né njon biy botu bete bé díki dyangwe díno dyun ke yasi te yi bo lepina beyate sungwe ne wune, keto wune ke jorña ne te bengwe nje Krist. ¹⁷ Yo kimote budyate nde, wune sâñgwangwe ne mebone keto kelna kimó yasi, ngé Njambiye kwadyé dete, lanja nde, wune sâñgwangwe ne mebone keto kelna beya yasi.

¹⁸ Yo nde, *Krist ne nguru wene gwá ndi nga wete, keto mebeyo me bomó. Nye ngben mumó gwá keto botu bete bé kele yasi kotute baka, na ngbosu wuse ké nò ke yi Njambiye. Bo woma nye ndi ke pay te yi membundo. Yasi wete, Njambiye kelma nde, a béki ne jorñ ke pay te yi Sisinj. ¹⁹ Dete, a ká ké pele Kimó Tom te ne mbambu nye botu bete bé me ndana bejóbó ke dya bemun baka ne nje Sisinj te. ²⁰ Botu bete summa kol ne mbambu sungwe ne Njambiye kine kwadyé tiko temo ke yene na, ko nde, Njambiye ká mbambu gbišo bo piñó te yi Noy bá ke kelo nyanjwe landi ké. Ndi bomó ne mbet jorña ke dúku, bomó yitan jo yitati. ²¹ Njambiye jorñwa botu benóri ne nje moróku. Yo tédya tópuna bomó ke moróku te yi bo tópe wune ké. Yo yite ke jongwe

wune ndana. Ma yo yeti yi gbelá weyna memi soñe ke yotu na. Yasi wete, yo yi diyna Njambiye nde, a púpudya metemo musu, né yo bé ne te kine yanja te yi yakama njangwe wuse na. A jóngwe wuse dete, keto Yesus Krist womiya ke njoka bemun. ²² A bendima ké dyóbo, a me ke mbam bo Njambiye. Njambiye nya nye deti te yi namo bejaki né nyangwe bekum ban né meyasi mete yi bé ne nyangwe deti ké.

4

Wuse jónnangwe bengwe mekwadya

me Njambiye

¹ Ma dete, nda yi *Krist sangwama ne mebone ke yotu ne ké, wune sendi, wune béki ne kiya metake mete yite. Keto ngé mumó si sangwa ne mebone dete, yene siyma bene kelna mebeyo. ² Dete, kande ke ngimo te yite kumo ke ndingele metu mete yi nye ta jorña nò ke meneti maka ké, a tí jorña kelo se meyasi bengwe beya mewobo mete yi temo ne kwadyé ké na. Yasi wete, a ta kpalo jorña kelo meyasi bengwe yasi te yi Njambiye kwadyé ké. ³ Yo nde, ne mbambu, wune dikima kelo meyasi mete yi mekando me botu bete bé yeti ke duwe Njambiye kwadyé ké. Ma siyma dete. Wune dikima jorña ne sap sap, kelo beya meyasi mete yi wune dikima wobo ké. Wune bá botu bé gwena menjam. Wune dikima kelo mejeso hókuma medye ngbo hókuma menjam. Wune dikima nye temo ke yinja nyakbala kanna beya meyasi tiko Njambiye. ⁴ Ma ndana, bedangal bun ke ngbakima yi beñe nde, wune yeti se ke ngbo nye bo ke sap sap jorngwe te wune bo na. Dete, bo ke kpalo lepina beyate ne wune. ⁵ Yasi wete, bo ta pilo to te yi bo kele dete ké wete yeso nye mo te e ta bé ke peso josi botu bete bé ne jorñ, ko bé ma gwe baka. ⁶ Yo keto te yite yi bo lepima Kimó Tom nye botu bete bé ma gwe baka, né bo nje ne jorñ nda Njambiye ke pay te yi sisin, ko beko nde, Njambiye jósoma bo kwey. Yite nde, bo sangwama ne soñ ke pay te yi membundo nda bomó hene.

⁷ Ngimo te yi meyasi hene ta siyo nò ké ma wuta. Dete, wune jónnangwe ndana ne dyano. Wune tí jeki nye temo ké meyasi na, né wune bé ne deti te yi ngweta ne Njambiye kine menjangwe na. ⁸ Yasi te yi kwanja meyasi menori hene, yo nde, wune kwádyangwe tande yun ne temo yun hene. Keto mekwadya kél nde, mumó tíki budya beya meyasi mete yi mbanja mumó yakama kelo ne nye ké ne ngwete. ⁹ Baka bóñ besó kimote ke mbey yan kine menjbonjgila na. ¹⁰ Njambiye né ngikwa,

a nyéki bomo meyasi dele dele. A nya mumo hene jen te yene yi kelo ne meyasi. Dete, mumo hene bôñ jen te yite yi kelo ne mesay, yi kame ne njon ne nda kimo mo bakidya meyasi. ¹¹ Nge be nde, Njambiye nya mumo jen te yi lepina yi kame ne beso, a kwãñdya ndi melepi mete yi wule ke yi Njambiye. Nge be nde, Njambiye nya mumo jen te yi kelna yiña yasi yi kame ne beso, a kél yo ne deti te yi Njambiye nye nye ké, né Njambiye bu luksa ke meyasi hene ne nje Yesus Krist. A bêki ne luksa në ngungudye kpo ne kpo, *amen.

¹² Wune njon, wune son temo mbe, wune ti ngbakimañgwe nyen nyen dite te yi bumbula ndana ke njoka yun yi boobe ne wune ké na. Yinori yeti yiña jonja yasi na. ¹³ Yasi wete, wune ke nye bo sangwa ne mebone wune be *Krist. Dete, wune kpál sosa, né wune nje sosa sendi kpesa kome nye ta punje nyañgwe meluksa mene wete yeso ké. ¹⁴ Nge bomo lepina wungwe wune, keto wune be Krist sangwate, yite wune ne mesosa, keto Sisij Njambiye yi ne nyañgwe meluksa kwã meyasi hene ké pele wune. ¹⁵ Ma mumo wete ne wete ke njoka yun ti sangwanñgwe ne mebone keto wona mumo, keto gubo, keto yiña beya mekele, ho keto a nya numbu ne ke melepi me banja bomo na. ¹⁶ Yasi wete, nge mumo sangwa ne mebone, keto nye kriten, yite a ti gwaki njon yanja na, ma a kpál lukse Njambiye keto dino te.

¹⁷ Ma ngimo te yi Njambiye ta jose ne bomo ké sima dya. A ta kande ne wuse ngbak ngbak botu bene. Ma nge Njambiye kande dete ne wuse, yo má nje be ba nan ke yi botu bete be seje kine tiko temo ke Kimó Tom ne baka? ¹⁸ Yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Yo ne deto, ko ke yi mo te yi Njambiye sima peso nde, a me ne ngben ke mbombu wene ko nde, a bêki ne jonñgwe. Ma nge be dete, yo ta nje be nan ke yi mo te e kele beya yasi ko, ke yi mo mebeyo?> ¹⁹ Ma dete, botu bete be sangwa ne mebone, keto yo Njambiye kwadye nde, bo sangwanñgwe no baka, bo kãña meyotu man hene nye ke mebo me Njambiye te e kusuma bo ko. Keto a tonjukwe meyasi mete yi nye si lepo ké kpo ne kpo yi kelo kimo yasi ké no mbombu.

5

Mengite mete yi benje botu bete be

kende ne botu be Njambiye

¹ Dete, mi ke kwadye tapita ndana nye botu bete yi bo nya bo diyó betomba ke njoka yun baka, mi sendi ne diyó te nda bo. Mi benja duwe sendi nda yi *Krist sangwama ne mebone ké. Sendi, mi ta be ne ngabiye ke meluksa mene kome

meluksa mete ta pundo puye ké. ² Mi ke kombile lepo nye wune nde: Wune dál kuru besam be Njambiye be ke mebo mun baka. Wune ti kel dete nda bo ke malo wune malo na. Yasi wete, wune kél yo, keto yo wune ne nguru wun kwadye kelo mesay mete nda yi Njambiye kwadya ké. Wune ti kel sendi mesay mete keto yesidye moni na. Yasi wete, wune kél yo ne kimo temo. ³ Wune ti kel mesay mete ne nje te yi ngan yi sungwe ne botu bete be Njambiye kanma nye wune baka na. Yasi wete, wune kél yo weynate, né bo ben kelo sendi nda wune. ⁴ Wune kél dete, yaka no, kome kum botu be bakidya besam ta nje ké, wune botu bete be lañsama baka ta be ne kpaşa dñngwe te yi meluksa. Dñngwe te ti beyo wete yeso na.

⁵ Wune begwanjo në benñondu, wune sendi, wune tẽkwe to wokuna ne botu bete yi bo nya bo diyó betomba baka. Ma wune hene, ke diyó yun, wune pidyikwe gba meyotu kamna tande yun, keto yo ketinate ke mekana me Njambiye nde: <Njambiye sum kol sungwe ne botu bete be bendidye yotu baka. Yasi wete, a kél kimo yasi ne botu bete be pidye yotu baka.> ⁶ Dete, wune pidyikwe meyotu kanje nye ke mebo me Njambiye te e ne ngungudye hene ko, yaka no, na nje bendidye wune ke ngimo te yi nye sima peso ké. ⁷ Wune kél dete yi bu ne mapi meyasi hene te yi nyañgwe wune ké nye ke mebo mene, keto a ke kelo meyasi hene nye wune. ⁸ Wune ti nyeki temo ke meyasi na. Wune diyó mejemsidye, keto *Mo pendó wun, *Kum beya mekele ke bumbula nda dila te e bete men yi sa mo te yi nye ta nyambo ko. ⁹ Wune sum kol sungwe ne nye. Wune tiki temo ne ngbik ke yi Njambiye ké no mbombu, keto wune ke duwe nde, bemañ bun ke sangwa sendi ne kiya mebone mete ke to mboko hene. ¹⁰ Ma yo Njambiye nye kimo meyasi hene. A jebama wune, né wune jonja ke moy meluksa mene kpo ne kpo, keto wune be *Krist me sangwate. Wune ta kwadye ndi mono ngimo ne mbet ke moy mebone. Ke konje, Njambiye ne nguru wene ta nje tonje meyasi hene ne koko ke jonñgwe dñun, jeliye wune, nye wune deti, kelo nde, wune bêki ne ngbingim. ¹¹ Yo ndi nye bêki ne ngungudye kpo ne kpo, *amen.

Piyer ke nyeno benjon bene

¹² Man wusu Silve kamma mi yi keto mono mekana maka yi lepina no ne mbet kenje wune. Ke yembe, mi benja nde, a ke benñgwe nje *Krist kimote. Mi kėti yo yi nye ne wune deti ke temo yi kombile lepo ne sañsan nye wune nde, kpaşa ngikwa te yi Njambiye kele ne mumo ké, yoke yi

mi lepima nye wune ké. Wune ke díyó ne ngbingim ke moy ngikwa te. ¹³ Njón botu bete be tike temo ke yi Krist be díye ke Babilon baka ke nyeno wune. Njambiyé tokuma sendi bo nda wune. Mómbe Mark ke nyeno sendi wune. ¹⁴ Wune nyénnangwe tande yun, wusa ne temo te yi mekwadya. Tete díy péle wune hene, wune be díye sangwate wúne be Krist baka!

Mekana Yibate yi Piyer ketima

Yo ndi sendi Piyer, mo tomun Yesus *Krist kete mekana mete yoko. Yo mekana yibate yi nye ketima kenje Beyuden bete be yensama temo tiko ke yi Krist baka.

Mekana maka jeki lepo meyasi mete yi ta kwanja ke ngimo te yi mboko ta be ke ke ke siyante ke. Yo ke bonna budiyate ne mekana yibate yi Pol ketima kenje Timote ke. Mekana maka ke lepo nde, bekriten lon dyambi ne beya tedya yasi te yi ti wula ke Kim Tom te yi Yesus Krist ke. Bekriten yakanawe jonna nda yi Yesus Krist kwadye ke.

Wuse yakama baka mekana maka ke menjabiyen yitan:

1. Kim to teri te yi kriten yakanawe be no ke jonawe dyene ke (kumte 1).
2. Kasi yensa yotu te yi Krist yensama no ke to keki ke (Mt 17) (kumte 1).
3. Yasi te yi botu be punja melepi me Njambiyen lepima ne mbombu ke ba gbakasi (kumte 1).
4. Bekriten diy ne sosu ne nyangwe botu be tedya kotu melepi (kumte 2-3).
5. Kasi njena Krist metu yibate ne kasi *Yeso te yene (kumte 3).

¹ Yo mi Simeyon Piyer kete mekana maka. Mi bala Yesus Krist, mi sendi mo tomun wene. Mi keti mekana mete kenje wune botu bete be tike temo ke yi Yesus Krist baka. A kelma nde, wune beki ne kiya kpa sa tikina temo ke yene nda yusu botu be tomun bene, keto a kel yasi ne ngben sunawe ne bom hene. Yesus Krist te, nye Njambiyen, nye sendi Mo te e jonawe wuse. ² Ngikwa ne tete buy buyo pele wune wule ke nje duwa Njambiyen ne Yesus te Nyangwe Kumande wusu.

Kasi kimo jonawe te yi kriten

yakanawe be no ke

³ Yo nde, nyangwe ngungudye Njambiyen nya wuse meyasi hene te yi yakama kame wuse ke jonawe dyusu yi kelo mesay nye Njambiyen. Yo kelnama dete ne nje duwa mo te e jebama wuse, ne nje meluksa mene, ne nje kelna kimo yasi ne ko.

⁴ Ne nje te yite Njambiyen nya wuse kpa sa nyangwe meyasi mete yi kwanja meyasi hene. Yo meyasi mete yi nye kpoma ne mbombu nde, a ta nye wuse ke. A kelma dete, ne wune nje be fan bono bene yi bonna ne nye yi be ne jonawe te yi kpo ne kpo. A kwadya kelo dete keto yun,

botu bete be ma soje temo ne kpanan ke beya boru meyasi me meneti maka yi wule ke beya mewobo ke. ⁵ Ma keto te yite, nda wune ke tiko temo ndana ke yi Yesus ke, wune san sendi nje hene te yi jonna ne te, kelo kimo yasi. Ma nge be nde, wune me ke jonna ne te, kelo kimo yasi, ne wune san sendi nje te yi be ne kpa sa dyano te yi duwe meyasi. ⁶ Nge wune si be ne dyano te yi duwe meyasi dete, ne wune san sendi nje te yi biye temo yun ke meyasi hene. Ke konje, ne wune san sendi nje te yi kelo yasi ne tin. Ndana, ne wune san sendi nje te yi kelo meyasi ne ngben nda yi Njambiyen kwadye. ⁷ Ke konje yite, ne wune san nje te yi kwadye beman bun, sa sendi nje te yi be ne temo mekwadya sunawe ne bom hene. ⁸ Ma nge meyasi menori hene bena ke jonawe dyun, nge yo buye ke no mbombu, ko yo ti kelo nde, wune kpoko mebo, ho kelo nde, mesay mun gwaki mesenje na. Yasi wete, yo ta kelo nde, wune kpai nje duwe Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist kimo duwate ke no mbombu. ⁹ Ma yasi wete, nge meyasi menori ti bena ke jonawe mumo na, mo te nda mo dibina misi, a yeti ke bena ne ngelele na. A ke lensa nde, Njambiyen ma pupudye nye ke mebeyo mete yi nye dikima jonna kete ne mbombu ke. ¹⁰ Wune njon, dete nda yi Njambiyen jebama wune toke wune ke, wune nyeki sosu sa nje te yi tedye gbate nde, Njambiyen kelma ne wune dete. Wune san nje te yi tedye dete kwa yi mbombu. Nge wune kele dete ke no mbombu, ko wune ti balo wete yeso na. ¹¹ Nge wune kele gba dete, Njambiyen ta bute numentiko ne lon nye wune, ne wune nyin ke *Kando Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, nye mo te e jonawe wuse ko. Kando te ta diy kpo ne kpo.

¹² Nda yo dete ke, mi ta ke mbombu yi gba dyano dyun kpo ne kpo, ne wune taki meyasi mete, ko beko nde, wune sima duwe yo. Mi ta kelo sendi dete, ko nde, wune me jelnate ne ngbingim ke meyasi me Njambiyen te yi bo tedya wune ke. ¹³ Ko dete, ngimo hene te yi mi ndi ke ke mbombu yi jonna ke meneti maka, mi bena kimote nde, mi ken mbombu yi gba dyano dyun ke meyasi mete, ne wune diy mejemsidyen. ¹⁴ Keto mi duwa nde, ngimo duwe mbe ke meneti maka sima wuta. Yo yasi te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist tedya mi. ¹⁵ Ma mi ta sa menje hene nde, ko nde, mi gwaki, wune beki ne deti te yi take meyasi mete menjimo hene ke kon mbe.

¹⁶ Ma ne mbombu, wuse lepima kasi ngungudye Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist nye wune, lepo sendi nde, a ta kala nje. Ke yite wuse ti benawe gbela

mekano mete yi bomo dikɩ kuso ndi ne dyanɔ dyan kɛ na. Wuse lepima dɛte nye wune, keto wuse beɲma nyanɲwe meluksa mene ne gba misi musu. ¹⁷ Yo nde, Da Njambiye te ɛ ne meluksa kwɔ meyasi hene ko sombila nye, bese nye kome nye betima men wule dɔyobo lepo nye nye nde: <Yokɔ manmbe, soɲ temo mbe. Temo mbe hene ke yotu ne.> ¹⁸ Men yinori, wuse ne nguru wusu wokuma yo wule dɔyobo ke ngimo te yi sine be Kumande Yesus bɔ ke to keki te yi Njambiye tokuma tapita kete ko. ¹⁹ Dete, yo ke kelo nde, wuse jɛki tiko temo ndana ne ngbik ke melepi mete yi botu be punja melepi me Njambiye lepima kɛ kwɔ yi mbombu. Wune ke kelo kimote yi lɛngwe meto woko ne melepi mete. Yo nda lambo te yi paniye mejasi ke mbey kome yitil dɩye kɛ. Wune kɛl dɛte kumo kome misi nje ne bey bey kɛ, kumo kome sisɔ te ɛ pane ne kpalele ke njenameno ko ta kande pannate ke moy metemo mun. ²⁰ Wune ke kelo kimote dɛte yi duwe nde: Ke meyasi hene te yi botu be punja melepi me Njambiye lepima keto ke mekana mene kɛ, kine mumo wete ne wete yakama nembɛ biye to te wule ke dyanɔ dɩyene ne nguru wene na. ²¹ Keto kome botu be punja melepi me Njambiye dikima lepina kɛ, ko yo ti wule mbanja yeso ke yasi te yi bo ne nguru wan kwadɩye kɛ na. Yasi wete, yo Kimɔ Sisiri kpale kelo nde, bo lɛpi ndi yasi te yi wule ke numbu Njambiye kɛ.

2

Kasi botu be punja kotu melepi

¹ Ma banja botu be punja melepi me ja bɔ sendi mbombu ke moy kando Isarayeɓ. Dete sendi, yo ta be ne banja botu be tedɩya kotu meyasi ke njoka yun. Bo ta kwɔ ne membɔle yi tedɩye wune yiɲa beya meyasi mete yi ta kelo nde, bomo yambila. Bo ta kelo dɛte, ko seɲe Yesus Krist te Sa Mboko wusu, mo te ɛ kolma bo kwey ko. Dete, bo ne nguru wan ta kelo nde, semo semo, Njambiye girisa bo. ² Budɩya bomo ta nye to ke sap sap jongwe nda bo, ɔ beɲa, bomo ma nje lepo lepi gbutu sunɲwe ne nje te yi gbakasi keto yan. ³ Botu be tedɩya kotu meyasi baka dɩy ndi goruna meyasi me bɛso. Dete, bo ta sebile wune ne yiɲa melepi mete yi wule ke dyanɔ dyan ne nguru wan yi bu ne meyasi ke mebo mun. Ma yasi wete, Njambiye ma kiko peso nde, a ta jose bo, a me ne lende yi girise bo.

⁴ Ko bejaki bete be kelma mebeyo kwey baka, Njambiye ti gwe ngwete wan na. A kwabima bo jombile bete kenje ke hebebe gbongo ndon. A ndadɩya bo ke moy yitil mate yi ladɩye ne ngimo te yi nye ta peso josi yan kɛ. ⁵ Ko botu be meneti maka

be jonnama ke metu me njime, kelo dɔ meto sunɲwe ne nye baka, a ti tike sendi bo ne ngwete na. A kelma nde, mbenj mɛmikwe beya botu bete. Yasi wete, a jongwa ndi bomo yitan jo yiɲa, yitan jo yitatite ne Noy. Yo nye dikima pele nye bomo nde, bo jonnangwe ne ngbenj nda yi Njambiye kwadɩye kɛ. ⁶ Ko *Sodom ne *Gomor, Njambiye josuma medɩya mete girise yo lodɩye yo ne dɩte ne ngito, bukwe ndi mesu ne mesu. A kelma dɛte yi kite ne botu bete be ta nje jadɩye ke koɲte kelo beya yasi baka. ⁷ Yo bɔ ne mbanja mbam nde Lot. A bɔ ngbenj mumo. A dikima wo yotu jaba keto beya sap sap jongwe te yi beya kotu botu be medɩya mete dikima jonna kete kɛ. ɛ Njambiye jongwe ndi nye nyepo ke kemiyɛ yinori. ⁸ Yo nde, nye ɛ dikima kelo meyasi ne ngbenj ko dikima jonna ke njoka yan. Dete, metu hene a dikima beɲe woko beya meyasi mete yi bo dikima kelo kine beɲgwe membonga kɛ. ɛ nye dikɩ wo yotu keto te, keto a bɔ ngbenj mumo. ⁹ Ma nge be nde, meyasi kwanɲama dɛte, yo ke tedɩye nde, Baba Mboko ke duwe gbate nje te yi nye yakama jongwe ne botu bete be kambe nye baka soɲe ke moy mebone. A ke duwe sendi nda yi nye ndadɩye ne botu bete be kele yasi kotute yi ladɩye tedɩye bo mebone kome nye ta peso josi yan kɛ. ¹⁰ A ta jeko tedɩye mebone kwɔ to te nye botu bete be nye jongwe dyan ke kelna mekele me memi te yi yotu mumo gore kɛ. Bo ke seɲe sendi nde, Baba Mboko nam bo. Botu baka be tedɩye kotu meyasi baka yeti ke gwe wɔ yaja na, bo sendi ne beya to. Bo ke lepo lepi gbutu sunɲwe ne jonnangwe meyasi mete yi dɩye ne meluksa ke dɔyobo kɛ. ¹¹ Yinori ko bejaki be Njambiye be ne deti ne ngungudɩye kwɔ bo baka yeti ke lepo lepi gbutu sunɲwe ne jonnangwe meyasi mete ke mbombu Baba Mboko na. ¹² Ma botu be tedɩye meyasi maka baka kine dyanɔ na, bo nda benyamɔ. Benyamɔ jadɩyikwe ladɩye ndi nde, bo biya bo kɛ wo. Botu baka ke lepo lepi gbutu sunɲwe ne meyasi mete yi bo yeti ke duwe na. Ma bo ta sanɲwa ne soɲ nda yi benyamɔ bete gwe no kɛ. ¹³ Beya yasi te yi bo kele dɛte kɛ, Njambiye ta yokidɩye kelo sendi beya yasi ne bo. Yasi te yi nye bo mesosa, yo kome bo jonna ke beya nyem nyem jongwe, ko ne yeso ke puye. Kome bo ngbo dɩyena wune bo kɛ, yo yasi njon, yasi wunɲwa. Kome bo dɩye dɛte wune bo kɛ, bo ke sebile wune, ɔ beɲa, yo ke nye bo mesosa budɩyate. ¹⁴ Bendi yan beɲa ndi bomari yi gosɔ ne nje kelna wanja. Bo yeti ke denɲo kelna beya yasi na. Bo ke sebile botu bete be ti pa tiko temo ne ngbik ke yi Njambiye baka, kelo nde, bo beɓikwe ke mepondo man.

Bo ma si ngbi ke nyena temo budfyate ke meyasi. Mekita me Njambiyε me ke yotu yan. ¹⁵ Bo sima jato, keto bo duwε ke ngben nje. Bo sima dimbiye ke bengwa nje te yi *Balam te mono Beyor. Balam te dikima kwadyε sombo moni ne nje kelna kotu yasi. ¹⁶ Yasi wete, ε Njambiyε bama ne nye, keto a ti kwadyε wokuna ne nye na. Yo nde, nyamo nde tofu ε ti lépi numbu bomo ko lepinama nye nye ne numbu te yi bomo yi peto ne mo punja melepi me Njambiyε ko ke beya lem yasi te yi nye ba ke kwadyε kelo ké.

¹⁷ Botu baka be tefdyε kotu meyasi baka nda menge mete yi ne kutu kutu kine moroku ké. Bo nda mekulutu mete yi pupo wumbidyε kenje womanja kine nde, mbiyo noku ké. Njambiyε kombila mbey te yi bo ta diyō kete ké ke moy yitil ne gir. ¹⁸ Yo nde, bo lépinangwe yi dokwe ne yotu yan. Yasi te yi bo lepe ké yeti ke kame mumo yanja na. Dete, bo ke lebiye botu bete be duwε ndana ndana ke njoka botu bete be jojna kotute kine duwe Njambiyε baka ne nje kelna beya sap sap joŋgwe te yi yotu mumo gore ké. ¹⁹ Bo lépi nye bari nde: <Wune ti be se bebala na.> Ase nde, bo ne nguru wan bebala meyasi mete yi bekidyε mumo ké. Keto nge yija yasi name joŋgwe mumo, mo te me bala yasi te. ²⁰ Bana bomo sima tumo konj tiko beya meyasi me meneti maka, keto bo njε duwe Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist, Mo te ε joŋgwe wuse ko. Yasi wete, nge bo nje yokwe sendi ne koko nye bo kete tiko nde, meyasi mete nam bo wolo, yite yo ta siyo ne bo beyate. Komete, teri yan ta nje be beyate kwε yiri yi bo diyama kete ke ngimo te yi bo ti pa duwe Yesus Krist ne mbombu ké. ²¹ Keto bo má diy kine duwe nje kelna yasi ne ngben na, ma yite lanja be kimote ke yan, lanja nde, bo siki duwe yo nje tiko kelna yasi te yi Njambiyε kombila lepo nye bo ké. ²² Ma yasi te yi bo sanjwama no ké yakama ne joy ne mekano maka yiβa yi lepe nde: <Mbiye ke yokwe ne koko ké dye yasi te yi nye sima jo ké.> Sendi: <Bo wεya ngo, a ke kpalε yokwe ne koko ké binjila ke mesopo.>

3

Nyangwe Kumande ta kala nje

¹ Wune njon, wune soj temo mbe, mekana yibate yi mi kete kenje wune ké. Ke mekana mete hene yiβa, mi ke gba dyano dyun, né wune ké mbombu take meyasi mete yi wune sima duwe ké. Mi kél dete yi jeme ne wune, né wune taki meyasi mete kimote ne ngben dyano. ² Mi ke kwadyε nde, wune táká meyasi mete yi pupuna botu be punja melepi

me Njambiyε kandima lepo ne mbombu ké. Sendi, mi ke kwadyε nde, wune táká yasi te yi Nyangwe Kumande, nye Mo te ε joŋgwe wuse ko dikima lepo ké. A kwandyε meyasi mete hene nye wune ne nje botu be tomun bene be nye tomma kenje wune baka. ³ Nyangwe yasi te yi wune kánda duwe ké, yo nde, ke metu mete yi ké no ke siya mboko, bana botu be serka ta nje, né bo nje serke wune. Bo ta jojna kelo meyasi nda yi temo yan kwadyε. ⁴ Bo ta lepo nde: <A ti ma lépi nde, a ta kala nje, ma yo ba we? Ma kande ne yi besanjmbambo busu ma gwáki no kumo muka meyasi hene ndi dete nda yi Njambiyε ma kisu ne yo ké.> ⁵ Ma botu baka be lepe dete baka ke kelo nda bo ke lenja yija yasi. Yo nde, ne mbombu ne mbombu, yo lepi te yi punduma ke numbu Njambiyε ké kuse dyobo né meneti. A lepinama dete yi kuso ne meneti wule ke moroku yi baka ne meneti bene moroku. ⁶ Yo ndi sendi ne nje te yite yi Njambiyε girisa ne mboko te ε mbombu kome nyangwe mben dyanja memiye ndingele mboko hene ké. ⁷ Kwey, yo ndi lepi te yi punduma ke numbu ne ké kuse dyobo né meneti. Ma yo ndi kiya lepi te lepe nde, a ke komo dyobo né meneti te yi wuse benje ndana ké yi ladye girise yo ne ngito ke dite. A ta girise yo kome nye ta peso josi, girise sendi botu bete be kele dε meto sunjwe ne nye baka.

⁸ Ma wune njon, wune soj temo mbe, yo ne yasi wete, wune ti lensangwe yo na. Yo nde, ke yi Baba Mboko, yeso wete ndi nda mesew tomay wete. Ko mesew tomay wete ndi sendi nda yeso wete ke misi mene. ⁹ Bana bomo táká nde, Baba Mboko kél yasi ne kite kite kine kelo yasi te yi nye si kpo ké nedo na. Yeti dete na, yasi wete, yo nde, a ne gbisa, a ke ké mbombu yi gbiso wune, keto a yeti ke kwadyε nde, mumo wete ne wete yámbila na. A kpal kwadyε nde, bomo hene dól nje te yi yensa temo tiko mebeyo man.

¹⁰ Ndi nde, *Yeso te yi Baba Mboko ta nje kete ké ta ngbake wuse ngbaka nda mo gubo. Yeso te, dyobo ta kwε yambile ne beya nyangwe mefun. Meyasi mete yi diyε ke kwey ké ta lolo kusiye yambile. Meneti né meyasi mete yi diyε kete ké ta lolo ne ngito kwε yambile. ¹¹ Ma nda meyasi mete hene ta si yambile dete ké, wune yákanjwe jojna ba nan? 'Yo yeti ka nde, wune joŋnanjwe pupunete nda botu be Njambiyε, kelo sendi meyasi nda yi Njambiyε kwadyε ké na? ¹² Wune joŋnanjwe dete yi ladye ne dyobo te yi Njambiyε ta jose ne botu be meneti maka ké, kelo sendi dete yi nye ne sosu, yi sa nje te yi kelo nde, dyobo te dyán nedo. Yeso te

d̄yofɔ ta lolɔ kusiye yambile. Meyasi mete yi d̄iye ke kwey k̄e ta lolɔ ne ngito kusiye. ¹³ Ko d̄ete, Njambiyɛ kpoma nye wuse nde, a ta kuso jonja d̄yofɔ n̄e jonja meneti. Ke jonja mboko te ete, meyasi ta kelna ndi ne ngben̄ nda yi Njambiyɛ kwadye k̄e. Wuse d̄iy su ndana ladye meyasi menori.

¹⁴ Wune njon, wune son temo mbe, nda yo d̄ete k̄e, kome wune d̄iye ndana yi ladye meyasi mete k̄e, wune nȳeki soso sa nje nde, Yesu Krist nj̄aki kwed̄ya wune kine monɔ beya yana na. A kwed̄yangwe wune kine monɔ beya yasi te yi Njambiyɛ yakama ndeye wune kete na, kwed̄ya sendi wune ne temo ne te. ¹⁵ Wune dukwe kimote nde, yo gbisa te yi Nyangwe Kumande wusu be no sun̄gwe ne bomo k̄e jon̄gwe bo. Man̄ wusu Pol, son temo su ketima sendi d̄ete ken̄je wune. A ketima yo ne d̄yano te yi Njambiyɛ nya nye k̄e. ¹⁶ A tapitama kete nda yi nye d̄iki keto ke mekana mene hene kome nye lepina ke kasi meyasi menori k̄e. Yo ne yija membey d̄etinate gbate ke moy te yi mumo ti yaka biye to te nedo na. Baɔa bomo yeti ke kumo duwe yasi na, bo ti pa tiko temo ne ngbik ke yi Njambiyɛ na. Bo ke woko nembe membey mete kotute. Bo ke kelo sendi d̄ete ne bukwe mekana me Njambiyɛ te yiri hene. Yasi te yi bo kele d̄ete k̄e ta kelo nde, bo yambila.

¹⁷ Wune njon, wune son temo mbe, nda he kandima si lepo meyasi mete nye wune k̄e, wune d̄iy ne soso k̄e no mbombu, kamba botu baka be jate ke beya nje, keto bo yeti ke bengwe yasi te yi Njambiyɛ kwadye k̄e, me nje jatidye wune ke beya nje yan kelo nde, wune bal̄ kine tiko se temo ne ngbik ke yi Njambiyɛ na. ¹⁸ Ma ndi nde, wune d̄oku d̄oko k̄e no mbombu ke moy ngikwa te yi Nyangwe Kumande wusu Yesu Krist kele ne wuse k̄e n̄e ke moy duwa ne. Nye mo te e jon̄gwe wuse ko. A b̄eki ne luksa kumo ke yeso te e ta d̄iyɔ kpo ne kpo, *amen.

Bosa Məkana mete yi Jan ketima

Yo Jan, mo tomun Yesus Krist kete mekana mete yoko.

Mekana mete jeki lepo kasi diyo sangwate sine be Njambiye. Jan keti yo kenje njon bekriten bete be ngimo te yite, keto menjangwe mete yi bo sangwama no ke. Yo nde, bana bomo nja tedye yija kotu meyasi ke kasi Yesus, lepo nde, a ti jadye gbate nda mumo na, nye yeti *Krist na. Bo ka sendi mbombu lepo nde, mebeyo yeti poka yija nyangwe beya yasi te yi mumo ta sangwa ne mebone kete ke mbombu Njambiye na. Dete, Jan ke keto mekana maka yi nye ne bekriten deti ke tikina temo te yi bo tike ke yi Krist ke, yi lepo sendi nye bo nde, bo bakidya melepi mete yi botu be tomun be Yesus kandima tedye bo ke ne kon kon. A ke jeba bo nde Bono bene.

Wuse yakama baka mekana maka ke mengabiye yitan jo wete:

1. Bekriten beki sangwate bene Njambiye, jonna sendi dete tande yan (kumte 1-2).
2. Kasi bependo be bekriten (kumte 2).
3. Bekriten ne kasi njena Yesus Krist (kumte 2-3).
4. Bekriten yeti wete bene bono be *Satan na (kumte 3).
5. Bekriten ne kasi botu be tedya kotu meyasi (kumte 4).
6. Kasi mekwadya ne kasi tikina temo ne ngbik ke yi Njambiye (kumte 4-5).

Kasi Lepi te yi nye bomo jongwe

¹ Wuse lepi meyasi maka kenje wune ke kasi mo te yi bo jeba nde Lepi*^{f1}* ko. Yo Lepi te nye bomo kpasajongwe. Wuse lepi kasi mo te e kandima be, yite Njambiye ti pa kuso mboko na. Wuse wokuma nye ke lepina, beje nye ne gba misi musu. Wuse sejjila nye, e wuse kpoke sendi gba nye ne mebo musu. ² Mo te e nye kpasajongwe te ko nja punje yotu. Wuse bejma nye, dete wuse ke lepo yasi te yi wuse bejma ne yi wuse duwa ke kasi ne. Wuse ke pele kasi jongwe te yi kpo ne kpo nye wune. Jongwe te ba mbombu ke keki Da. Ma ndana, Da punja yo tedye nye wuse. ³ Yasi te yi wuse bejma ne misi musu ne yi wuse wokuma, wuse ke pele sendi yo nye wune, ne wune be sendi sangwate ne wuse. Ma diyo te yi wuse diye su sangwate ke, yo sine be Da ne Momo wene Yesus Krist. ⁴ Wuse

keti meyasi maka kenje wune, ne metemo musu tondu ne mesosa.

Njambiye, nye mejasi

⁵ Ma tom te yi Momo wene nja lepo nye wuse ke, yo nde, Njambiye ne nguru wene mejasi kine momo yitil ne mbet ke yene na. Yo yite yi wuse pele nye wune. ⁶ Nge wuse lepe nde, sine be Njambiye sangwate, kpalo nje jonna ke moy yitil, yite wuse ke kelo ja. Sendi, wuse ke tedye nde, wuse ti kel meyasi ne ngben ke jongwe dyusu nda yi Njambiye tedye wuse ke na. ⁷ Ma yasi wete, nge wuse nje jonna ke moy mejasi nda yi Njambiye ne nguru wene ke moy mejasi ke, yite wuse sangwate tande su, o beja, mekiyo me Momo wene Yesus ma pupudye wuse soje mebeyo hene te yi wuse kelma ke. ⁸ Nge wuse lepe nde, wuse kine mebeyo na, yite wuse ke sebile yotu su ne nguru wusu, komete, gbakasi yeti ke temo su na. ⁹ Ma nge wuse jaye kotu mekele mete yi wuse kele ke ke mbombu Njambiye, yite a ta tiko wuse ne ngwete, soje yo ke to su, pupudye wuse ke beya mekele musu hene, keto a tonjukwe meyasi mete yi nye si kpo ke, sendi nye ne ngben. ¹⁰ Ma nge wuse nje lepo nde, wuse ti kele yija beya yasi wete yeso na, yite wuse ke peso nde, Njambiye mo ja. Komete, melepi mene ti pa sekila ke temo su na.

2

Krist ke kama keto su

¹ Wune bono, mi keti meyasi maka kenje wune, ma wune me nje kelo yija beya yasi. Ma nge dya nde, mbanja kelma yija beya yasi, wune dukwe nde, wuse ne Mo te e kama keto su ke keki Da ko. Yo Yesus Krist, mo te e ne ngben ko. ² Nye ne nguru wene nya yotu ne ne sadaka, gwe punje mekiyo mene yi soje ne ngambi Njambiye keto mebeyo musu. Ma yeti ndi keto mebeyo musu bepo na, yo sendi keto te yi botu be meneti maka hene.

Kasi mekwadya ke njoka beman

³ Yasi te yi tedye wuse gbate nde, wuse ma duwe Njambiye kimo duwate ke, yo kome wuse bakidye membonga mene, kelo meyasi mete yi yo lepe ke. ⁴ Nge mumo lepe nde, a ma duwe Njambiye kimo duwate, kine bakidye kelo meyasi mete yi membonga mene lepe ke, yite nye mo ja. Sendi, gbakasi yeti ke jongwe dyene na. ⁵ Ma mo te e bakidye kelo yasi te yi Njambiye lepe ke ke tedye nde, a ke kwadye Njambiye gbate ne temo ne hene. Yasi te yi tedye wuse nde, sine be Njambiye me sangwate ke, ⁶ yo nde, mo te e lepe nde, a ke diyo wete bene

Njambiyε ko yâkangwe jonna nda yi Yesus Krist jonnama no ké.

⁷ Wune njon, wune soj temo mbe, yasi te yi mi kete kenje wune ké yeti yija jonja yasi te yi membonga me Njambiyε lepe ké na. Yasi wete, yo ndi kiya njombu yasi te yi wune wokuma ke ngimo te yi wune kandima ne jayna melepi me Njambiyε ké. Njombu yasi te, yo lepi te yi wune sima woko ké. ⁸ Ma ko dte, yasi te yi mi kete kenje wune ké dteke nda yija jonja yasi te yi membonga lepe ké, keto yo ke bejna gbate dte ke Jongwe *Krist nè ke jongwe dyun. Yo nde: Yitil ke si kwâ, ma kpasamejasi me ke pano. ⁹ Nge mumo lepe nde, a ke mejasi, nje kpalò kè mbombu beno man, yite mo te ndi ke moy yitil kumo ndana. ¹⁰ Mo te ε kwadye man ko ke jonna ke mejasi, yanja te yi yakama jatidyε nye ke beya nje yeti na. ¹¹ Ma mo te ε bene man ko ndi ke moy yitil. A ke kendo ke moy yitil kine duwe kome nye ké ké na, keto yitil ma difo misi mene.

¹² Wune bono, mi kèti meyasi maka kenje wune, keto Njambiyε sima tiko beya meyasi mete yi wune kele ké ne ngwete, keto yasi te yi Yesus Krist kelma ké. ¹³ Wune besangwe ne bono, mi kèti meyasi maka kenje wune, keto wune ke kobile duwe mo te ε kandima be kete, yite Njambiyε ti pa kuso mboko na. Wune begwanjo nè bejgondu, mi kèti meyasi maka kenje wune, keto wune sima lajsa *Mo beya mekele. ¹⁴ Wune bono, mi ketima meyasi maka kenje wune, keto wune ke kobile duwe Da. Wune besangwe ne bono, mi ketima meyasi maka kenje wune, keto wune ke kobile duwe mo te ε kandima be kete, yite Njambiyε ti pa kuso mboko na. Wune begwanjo nè bejgondu, mi ketima kenje wune, keto wune ne d'eti ke nje Njambiyε. Sendi, melepi me Njambiyε ke diyò ke moy metemo mun. Wune sima lajsa sendi Mo beya mekele.

¹⁵ Wune ti nyeki temo ke meneti maka nè ke meyasi mete yi diyε kete ké na. Nge mumo nye temo ke meneti maka, yite a yeti ne mekwadya sungwe ne Da na. ¹⁶ Keto mekele mete yi botu be meneti maka diki kelo ké, yo dteke: Goruna kelna beya mekele mete yi bo diki kwadye ké, bejna meyasi nje gorò namo yo, nje by susula yotu ke yasi te yi mumo ne nguru wene jonna no ké. Mekele mete yinori hene ti wûla ke yi Da na, yasi wete, yo wûla ke yi botu be meneti maka. ¹⁷ Ma meneti maka ke kwâ, meyasi hene te yi bono gore kete ké ke kwâ sendi. Yasi wete, mo te ε kele yasi te yi Njambiyε kwadye ké ta ju kpo ne kpo.

Kasi botu be yeke to ne Krist baka

¹⁸ Wune bono, metu mete yi siyna ngimo sima dya. Wune wokuma nde, *Mo te ε ta yeko to ne Krist ko ta nje. Ma ndana, budya botu bete be yeke to ne nye baka sima dya. Dete, wuse ke duwe nde, metu mete yi siyna ngimo sima dya gbate. ¹⁹ Botu bete duwâ ke njoka su, yasi wete, sine bo ti be ne yija nam na. Keto bo má beki ne yija nam sine bo, ma bo bonma ke njoka su. Bo duwâ d'ete ke njoka su, né yo tedye ne sansan nde, bo hene yeti ne nam sine bo na. ²⁰ Ma ke be wune, pupuna mo te ε Njambiyε tokuma njese ko nya Kimò Sisij ke yotu yun. Dete, wune hene ma duwe lepi te yi gbakasi. ²¹ Mi ketima meyasi maka kenje wune, yeti nde, wune ke ndekima gbakasi te na. Yasi wete, mi kèti kenje wune, keto wune sima duwe yo. Wune ke duwe nde, ko kelna ja wete ne wete ti yaka wule ke lepina gbakasi na. ²² Ma mo ja, yo nda? 'Mo ja yeti mo te ε seje nde, Yesus yeti *Krist ko na? Mo te ε ta yeko to ne Krist ko, eru. A ke seje Da bene *Mono. ²³ Mumo hene ε seje Mono, mo te yeti sangwate bene Da na. Mo te ε lepe jaye ke mbombu bono nde, Mono, nye Krist, mo te sendi sangwate bene Da. ²⁴ Ke be wune, wune kèn mbombu yi bakidyε yasi te yi wune wokuma ke ngimo te yi wune kandima ne jayna melepi me Njambiyε ké. Ke wune ké mbombu bakidyε yo ke moy metemo mun, yite wune be Mono nè Da ta be sendi sangwate ké no mbombu. ²⁵ Yasi te yi nye ne nguru wene kpoma nde, a ta nye wuse ké, yo jongwe te yi kpo ne kpo. ²⁶ Meyasi maka, mi kèti kenje wune ke kasi botu bete be kwadye sebile wune baka. ²⁷ Ma ke yun, Kimò Sisij te yi Yesus Krist nya ke yotu yun ké ke diyò ke temo yun. Dete, yeti se nde, mbanja mumo tedya wune yija yanja na, keto yo Kimò Sisij te ke kpalò tedye wune meyasi hene. Sendi, yasi te yi nye tedye ké, gbakasi, yeti ja na. Ndana, wune diy sangwate wune be Yesus Krist nda yi Kimò Sisij te tedya wune ké.

Wuse bono be Njambiyε

²⁸ Ma ndana, wune bono, wune diy wune be Yesus Krist, né wuse tem ne bibina temo kine wò na kome nye ta nje punje yotu ké, ma njon me nje biye wuse ke mbombu wene ke yeso te. ²⁹ Wune duwâ nde, nye ne ngben. Dete, mumo hene ε kele yasi ne ngben, mbete me mono Njambiyε.

3

¹ Wune bêna ndi, o nyangwe mekwadya mete yi Da kwadya ne wuse ke wa! Dete, a kelma nde, wuse bêki ne d'ino nde Bono be Njambiyε. Wuse gbate bono bene. To te yi botu be meneti maka yeti ke duwe wuse

gbate ké, yo keto bo tí duwe Njambiyé na. ² Wuné njon, sɔ́n temo mbe, wuse mé ndana bono be Njambiyé. Yasi wete, teri te yi wuse ta be no nemeno ké tí pa beɓna ne gbas na. Ma wuse duwá nde, kome *Krist ta nje punje yotu ké, wuse ta bonna ne nye, keto wuse ta beɓe nye ne jɔy. ³ Mumó hene é be ne bíbina temo ke yene dete ko ke bakidyé yotu ne pupunate kine sembo na nda yi nye Krist pupunate ké.

⁴ Mumó hene é jonna ke mebeyo ke jonna yangile membonnga me Njambiyé. Keto nge mumo jonna ke mebeyo, yo yangila membonnga me Njambiyé. ⁵ Ma wuné duwá nde, Yesus Krist njá nje punje yotu yi soɓe beya meyasi mete yi wuse kele ké. A kine mebeyo. ⁶ Mumó hene é diyé ke yi Yesus Krist, mo te ke tiko kelna beya yasi ké no mbombu. Ma nge mumo ké mbombu kelo beya yasi, yite téfya nde, a tí pa beɓe nye na. Sendi, a tí pa duwe nye na. ⁷ Wuné bono, mumo tí sebila wuné na. Mo te é kele yasi ne ngben ko sendi ne ngben nda yi Yesus Krist ne nguru wene diyé ne ngben ké. ⁸ Mo te é jonna ke mebeyo ko mono *Kum beya mekele, keto kande yi Njambiyé ma kúsu ne mboko, Kum beya mekele ko ndi Mo kelna beya yasi kumo muka. Monó Njambiyé njá punje yotu, na nje yangile mesay me *Satan soɓe. ⁹ Mumó hene é me monó Njambiyé ko yeti ke jonna ke mebeyo na, keto jonngwe te yi Njambiyé nya nye ké ke díyo ke moy yotu ne. Dete, ko a ti yaka kelo se beya yasi kpo ne kpo na, keto Njambiyé me Sangwe wene. ¹⁰ Yasi te yi tedye nde, baka bono be Njambiyé, baka bono be *Kum beya mekele ké, yo nde, mumo hene é diyé kine kelo yasi ne ngben kpo ne kpo ko yeti monó Njambiyé na. Sendi, mumo hene é diyé kine kwadyé man ko yeti monó wene na.

Njambiyé nde, wuse kwádyangwe

¹¹ Ma tom te yi bo lepima nye wuné ke ngimo te yi wuné kandima ne wokuna melepi me Njambiyé ké, yo nde, wuse kwádyangwe tande su. ¹² Wuse tí kel yasi nda *Kayin na. A ba monó *Mo beya mekele, é nye wo man wene. Keto nge yi nye woma nye ké? Yo keto mekele mete yene ba beyate, yi man nje be ne ngben. ¹³ Dete, wuné njon, nge botu be meneti maka bene wuné, wuné tí ngbakimangwe na. ¹⁴ Wuse duwá su nde, wuse sima duwe ke sɔ́n ké ke jonngwe. Wuse ke duwe dete, keto wuse ke kwadyé beɓan busu. Mo te é diyé kine kwadyé njon ne ko ndi munte. ¹⁵ Mumó hene é bene man wene, nye nda mo te é wo mumo. Ma, wuné duwá nde, mo te é wo mumo ko, kpasa jonngwe te yi kpo ne kpo yeti ke díyo ke yene na. ¹⁶ Yesus Krist ne nguru wene nya jonngwe dyene

keto su. Yo gba yite ke tedye nda yi wuse yákanngwe kwadyé sendi ne beɓan busu ké. Dete, wuse sendi, wuse yákanngwe nye jonngwe dyusu keto beɓan busu. ¹⁷ Nge mumo be ne meyasi ke to meneti, beɓe man ke buko, soɓe misi ne sap, 'bo má lepo ka nde, mekwadya me Njambiyé ke moy temo ne? ¹⁸ Wuné bono, wuse tí kwadyikwe beɓan busu ndi ke numbu né ke bona ndapi na. Yasi wete, wuse téfya mekwadya mete ke mekele, nje bu sendi ke gbakasi.

¹⁹ Nge wuse kele dete, yite wuse ta duwe nde, gbakasi ke díyo ke jonngwe dyusu. Dete, he ta kelo nde, metemo musu béki ne te ke mbombu Njambiyé. ²⁰ Yo nde, nge temo su ndeye wuse ke yina yasi, wuse ke duwe nde, Njambiyé naɓa temo su, a ke duwe sendi meyasi hene. ²¹ Wuné njon, wuné sɔ́n temo mbe, nge temo su ti ndeye wuse na, yite wuse ne bíbina temo nde, wuse yakama tutudya ne Njambiyé kine wɔ́ na. ²² Yite ko wuse díya nye yasi te nda, a ke nye wuse yo, keto wuse ke bakidyé meyasi mete yi membonnga mene lepe ké, kelo sendi yasi te yi nye nye mesosa. ²³ Mbongga te mbete yi nye nye wuse ké, yo nde, wuse tíki temo ke díno Monó wene Yesus Krist, kwadya sendi tande su nda mbongga te yi nye nya wuse lepe ké. ²⁴ Mo te é bakidyé kelo meyasi mete yi membonnga mene lepe ké ke díyo ke yene, nye, Njambiyé sendi ke díyo ke yi mo te. Yasi te yi tedye wuse nde, sine be Njambiyé ke díyo wete ké, yo Sisij te yi nye nya wuse ké.

4

Kasi botu be Njambiyé ne kasi botu

bete be tedye kotu meyasi

¹ Wuné njon, wuné sɔ́n temo mbe, wuné tí tiki temo ke yi bomó hene te be lepe nde, bo ne Sisij Njambiyé ke yotu yan ké na. Yasi wete, wuné pán pa boɓe bo yi duwe, ho sisij te yi bo no ké wúla gbate ke yi Njambiyé, keto budya botu be punja melepi me ja ma si nyanja ke to meneti. ² Yasi te yi ta tedye wuné nde, mumo me ne Sisij Njambiyé ke yotu ne ké, yo kome nye lepe jaye ke mbombu bomó nde, Yesus Krist njá jadye gba mumo ne jem. Yite sisij te yi mo te no ké wúla ke yi Njambiyé. ³ Ma nge mumo diyé kine lepo jaye dete ke mbombu bomó na, yite sisij te yi nye no ké tí wúla ke yi Njambiyé na. Sisij te kpál wule ke yi *Mo te é ta yeko to ne Yesus ko. Wuné sima woko nde, Mo te é ta yeko to ne Yesus ko yima. Ma ndana, a sima dya ke meneti.

⁴ Wuné bono, ke be wuné, wuné yun bono be Njambiyé. Sendi, wuné sima

lanſa botu be punja melepi me ja baka, keto Mo te e diye ke yun ko ne deti kwa mo te e diye ke yi botu be meneti maka ko. ⁵ Ma ke be botu be punja melepi me ja baka, bo wokunangwe yan ne meneti maka, yori yi bo tapita nda yi botu be meneti maka diki tapita no ke. Dete, botu be meneti maka ke lengwe meto ke meyasi mete yi bo lepe ke. ⁶ Ma ke be wuse, wuse wokunangwe su ne Njambiye. Mo te e duwe Njambiye ko ke lengwe meto ke meyasi mete yi wuse lepe ke. Ma nge mumo ti wokuna ne Njambiye na, a ti lengwe meto ke meyasi mete yi wuse lepe ke na. Yo ne menje mete yite yi wuse duwe, ho mumo ne Sisij te yi gbakasi, ho a ne sisij te yi ja.

Njambiye ne mekwadya

⁷ Wune njon, wune son temo mbe, wuse ken mbombu kwadya tande su, keto mekwadya wula pele yi Njambiye. Mumo hene e be ne mekwadya ke temo ke tedye nde, a me mono Njambiye. Sendi, a ke duwe Njambiye. ⁸ Mo te e kine mekwadya ke temo ko yeti ke duwe Njambiye na, keto Njambiye ne nguru wene mekwadya. ⁹ Yasi te yi tedye nde, Njambiye ne mekwadya ke, yo nde, a tomma Kiko Mono wene njese ke meneti maka, na nje nye wuse kpara jonjwe. ¹⁰ Ma yasi te yi tedye njombu mekwadya mete ke, yo nde, wuse ti kwadye su Njambiye na, yo nye kpale kwadye wuse, e nye tome ne Mono wene njese yi nye yotu ne ne sadaka, gwe punje mekiyo mene yi sonje ne ngambi Njambiye keto beya meyasi mete yi wuse kele ke. ¹¹ Wune njon, wune son temo mbe, nge be nde, Njambiye jekima kwadye wuse dete, wuse sendi, wuse kwadyangwe tande su. ¹² Kine mbanja mumo e bejma Njambiye ne toru na. Nge wuse kwadya tande su, yite Njambiye ke diyo ke yusu. Sendi, mekwadya mene tondunate ke temo su. ¹³ Yasi te yi tedye wuse nde, wuse ke diyo ke yi Njambiye, nye sendi ke diyo ke yusu ke, yo nde, a nya wuse yija ngabiye Sisij ne. ¹⁴ Ma ke be wuse, wuse ma sengile nye, wuse ke lepo yasi te yi wuse duwa ke ne gbololo nde: Da njesa Mono wene, na nje be mo te e jonjwe botu be meneti maka. ¹⁵ Mo te e lepe jaye nde, Yesu Mono Njambiye, Njambiye ke diyo ke yene, nye sendi ke diyo ke yi Njambiye. ¹⁶ Wuse nja nje duwe mekwadya mete yi Njambiye bonja sunjwe ne wuse ke, e wuse tike sendi temo kete. Njambiye ne nguru wene mekwadya. Mo te e ke mbombu be ne mekwadya ke temo, mo te ke diyo ke yi Njambiye. Njambiye sendi ke diyo ke yene. ¹⁷ Yasi te yi tedye nde, mekwadya tondunate ke metemo musu ke,

yo nde, wuse yakama be ne bibina temo nde, ke yeso pesina josi wuse ti gwe wo yaja na, keto teri su ndana ke meneti maka ke bonja ne yi Yesu Krist. ¹⁸ Ke mbey kome mekwadya diye kete ke, wo ti yaka diyo womete na. Yasi wete, nge mekwadya tonde ke temo mumo, yo ke sonje wo lonje. Keto nge mumo gwe wo, a ke take nde, bo ta ponse nye keto yija beya yasi te yi nye kelma ke. Nge mumo gwe wo ke no mbombu, yo tedya nde, mekwadya ti pa tondo ke temo ne na. ¹⁹ Ma ke be wuse, wuse su ne mekwadya ke temo, keto Njambiye kande kwadye wuse. ²⁰ Nge mumo lepe nde: <Mi ke kwadye Njambiye,> nje beno man wene, yite nye mo ja, keto nge mumo ti kwadye man wene yi nye beje ko, a ta nje kelo nan yi kwadye ne Njambiye te yi nye ti beja ko? ²¹ Mbonja te yi nye nya wuse ke, yo nde, mo te e kwadye Njambiye ko yakangwe kwadye sendi man wene.

5

Tikina temo ke yi Njambiye kel nde,

wuse lanjangwe

¹ Mumo hene e tike temo nde, Yesu nye *Krist, yite nde, yoko yi Njambiye tokuma, mo te me mono Njambiye. Mo te e kwadye sangwe ne mono, a ke kwadye sendi mono wene. ² Yasi te yi tedye wuse nde, wuse ke kwadye bono be Njambiye ke, yo kome wuse kwadye Njambiye, kelo sendi meyasi mete yi membonja mene lepe ke. ³ Keto kwadya Njambiye, yo kome mumo bakidye kelo meyasi mete yi membonja mene lepe ke. Ma meyasi mete yi membonja mene Njambiye lepe ke yeti sulnate ke yusu na. ⁴ Keto mumo hene e me mono Njambiye ko ke lanja deti meneti maka. Ma yasi te yi lanja deti meneti maka ke, yo tikina temo te yi wuse no ke yi Njambiye ke. ⁵ Yo nda yakama lanja deti te yi meneti maka dete ko? 'Yeti ndi mo te e tike temo nde, Yesu Mono Njambiye ko na? ⁶ Yo nye Yesu Krist nja. A nja, e bo tope nye ke moroku. Sendi, a nja, e mekiyo mene punde. 'Bo ti tope ndi nye ke moroku siye na. Yasi wete, bo topuma nye ke moroku. Sendi, a nja, e mekiyo mene punde. Yo Kimu Sisij ke tedye dete ne sanjan, keto Sisij te ne nguru wene gbakasi. ⁷ Yo ne meyasi yitai yi tedye yo dete ke: ⁸ Yo ne Kimu Sisij, yo ne moroku, nje bu mekiyo. 'Bo hene yitai lepi ndi kiya yasi wete. ⁹ Yasi te yi bomo beje nje lepo nye wuse ke, wuse ke jaye yo. Ma yasi te yi Njambiye ne nguru wene lepe nye wuse ke, kwa yi bomo, yo yike yi nye lepe ke kasi Mono wene ke. ¹⁰ Mo te e tike temo ke yi Mono Njambiye, mo te ke duwe gbate

ke temo ne nde, yasi te yi Njambiyε lepe ke kasi Mɔno kε, gbakasi. Ma mo te ε dīye kine tiko temo ke yasi te yi Njambiyε lepima kε na, mo te ke lepo nde, Njambiyε mo ja, keto a ti tike temo ke yasi te yi Njambiyε lepe ke kasi Mɔno wene kε na. ¹¹ Yasi te yi Njambiyε lepima nye wuse kε, yo nde, a nya wuse jonḡwe te yi kpo ne kpo. A kwanma ne Mɔno wene yi nye ne wuse yo. ¹² Mo te ε dīye sanḡwate ne Mɔno, mo te ne kpasa jonḡwe. Ma mo te ε yeti sanḡwate ne Mɔno Njambiyε na, a kine kpasa jonḡwe na.

¹³ Wune botu bete be tike temo ke dino Mɔno Njambiyε baka, mi ketima meyasi maka kenje wune, ne wune duwe nde, wune me ne jonḡwe te yi kpo ne kpo.

¹⁴ Yasi te yi tedye nde, wuse ne dibina temo ke yi Njambiyε kine gwe wo yanja kε, yo keto wuse ke duwe gba nde, ḡge wuse diye nye yija yasi nda yi nye kwadye, a ke lenḡwe meto ke men su. ¹⁵ Dete, nda yi wuse sima duwe nde, a ke lenḡwe meto ke yasi hene te yi wuse diye nye kε, wuse ke duwe sendi nde, wuse me ne meyasi mete yi wuse diyima nye kε.

¹⁶ Mbanja mumo yakama beje man ke kelo yija beya yasi. Nge be nde, beya yasi te yeti kwalo beya yasi te yi yakama kelo nde, a sanḡwanḡwe ne soḡ na, na ḡgwetanḡwe ne Njambiyε keto ne. Njambiyε ta jonḡwe man wene te. Ma yo beja ndi botu bete be kele yija beya yasi te yi ti yaka kelo nde, mumo sanḡwanḡwe ne soḡ keto te kε. Yo ne yija kwalo beya yasi yi yakama kelo nde, mumo sanḡwanḡwe ne soḡ keto te, yeti kwalo beya yasi te yite yi mi lepe nde, bo ḡgwetanḡwe ne Njambiyε keto te kε na. ¹⁷ Kelna kotu mekele hene, yo beya yasi, ma yasi wete, yeti beya yasi hene yakama kelo nde, mumo sanḡwanḡwe ne soḡ keto te na. ¹⁸ Wuse duwa nde, mumo hene ε me mɔno Njambiyε ko yeti ke ke se mbombu yi kelo beya meyasi na, keto Mɔno Njambiyε ke bakidye nye. Dete, *Mo beya mekele ko yeti ne deti te yi kpoke nye na. ¹⁹ Wuse duwa nde, wuse botu be Njambiyε. Ma bukwe botu te baka hene ke to meneti, yo Mo beya mekele ko name bo.

²⁰ Ma wuse duwa sendi nde, Mɔno Njambiyε nja. A nya wuse dyanɔ, ne wuse duwe ne Kpasa Njambiyε. Sine be Kpasa Njambiyε te sanḡwate ne nje Mɔno wene Yesu Krist. Yo nye be Kpasa Njambiyε, be sendi jonḡwe te yi kpo ne kpo. ²¹ Wune bono, wune dīy ne soso, londɔ ne meyasi mete yi bomo kane tiko Njambiyε kε.

Mekana Yibate yi Jan ketima

Yo ndi sendi Jan, mɔ tomun Yesus Krist kete mekana mete yɔkɔ. Ke kasi mɔ te yi nye ketima mekana mete kenje nye kɔ, sulo bomo lépi nde, Nyangwe nyari te yi nye nyene nye bene bono bene baka, yo wete njon bekriten. Bana lépi yan nde, yo wete nyangwe nyari te yi nye duwɔ bene bono bene.

Mekana mete jéki lepɔ kasi mekwadya nè kasi gbakasi. Jan ke lepɔ kenje bekriten nde, bo jɔnnaŋwe ke moy gbakasi nè ke moy mekwadya, díyɔ ne soso ne botu bete be lɔ dyambi ne *Krist lepɔ nde, a ti jadye gbate mumɔ na.

Wuse yakama baƙe mekana maka ke mengabiye yini:

1. Kandina lepi (seke sekete 1-3).
2. Kasi gbakasi nè kasi mekwadya (seke sekete 4-6).
3. Kasi botu be tedya kotu meyasi (seke sekete 7-11).
4. Njena lepi (seke sekete 12-13).

¹ Yo mi tomba mumɔ, mi ke keto mekana maka kenje we Nyangwe nyari**f1** wune bono bo. Njambiye tokuma we. Gbakasi, mi ke kwadye wune budyate. Yeti ndi mi nyepɔ kwadye wune dete na. Bomo hene be njɔ duwe gbakasi baka ke kwadye sendi wune dete, ² keto gbakasi ke díyɔ ke jɔŋwe dyusu. Yo ta díyɔ dete ke njoka su kpo ne kpo. ³ Ngikwa, gwena ngwete nè tete ta beɲna peƙe wuse wule peƙe Da Njambiye nè Yesus Krist, Mono wene ke moy gbakasi nè mekwadya tande su.

Kasi gbakasi nè kasi mekwadya

⁴ Mi bɔ ne nyangwe mesosa yí beɲe nde, ke njoka bono bo banja ke jɔnna beɲgwe gbakasi kè nɔ mbombu nda yasi te yi membonga mete yi Da nya wuse lepe ké. ⁵ Ma Nyangwe nyari, ndana mi ke ngweta ne we nde: Wuse kwádyangwe tande su. Ma yo yeti yiɲa jɔnɲa yasi te yi membonga lepe ké yi mi kete kenje we ké na. Yasi wete, yo ndi yike yi wuse wokuma ke ngimo te yi wuse kandima ne jayna melepi me Njambiye ké. ⁶ Ma mekwadya, yo kome mumɔ jɔnna beɲgwe meyasi mete yi membonga me Njambiye lepe ké. Wune jɔnnaŋwe beɲgwe membonga me Njambiye. Wune jɔnnaŋwe beɲgwe yasi te yi mbonga te lepe nda yi wune wokuma ke ngimo te yi wune kandima ne jayna melepi me Njambiye ké.

⁷ Mi lépi dete, keto budya botu be mesebila ma si nyanja ke to meneti. Bo yeti ke lepɔ jaye nde, Yesus Krist njɔ jadye gba mumɔ ne jem na. Nge mumɔ ti jaye dete na, nye mɔ sebila bomo. Nye sendi *mɔ te e yeke to ne Krist. ⁸ Wune díy ne soso, ma wune me nje dímbidye yasi te yi mesay musu punja ké. Wune díy ne soso dete, né wune kpai be ne ndingele sol te yi Njambiye ta nye wune ké. ⁹ Mumɔ hene e lanja tiko tedya yasi te yi *Krist kine beɲgwe yo ne kwet kwet na, mɔ te yeti sangwate bene Njambiye na. Ma, yɔkɔ e kè ndi mbombu beɲgwe yo ne kwet kwet kɔ sangwate bene Da nè *Mono. ¹⁰ Nge mumɔ nje pe yun kine tedye yasi dete na, wune ti jaya nde, a nyiɲa ti dyun na. Wune lépidya ndi nye lepidya kine bu nye nda maɲ wun na. ¹¹ Keto mɔ te e lepidye nye nda maɲ wene, mɔ te ke gbamɔ sendi kol bene nye ke moy beya mekele mene.

¹² Ko nde, mi ne budya meyasi mete yi mi yákanɲwe keto kenje wune, mi ti kwadye keto yo keto ke mekana nè yasi ketina mekana na. Yasi wete, mi táka nde, mi ta kè kendo weri, né wuse tapita wuse hene ke díyɔ, né metemo musu tondu ne mesosa. ¹³ Nyangwe yari, bono be moɲ e nyari ke nyeno we. Njambiye tokuma sendi nye nda we.

Mekana Yitatite yi Jan ketima

Mekana mete yoko, yo ndi Jan, mo tomun Yesus Krist kete yo. A kėti kenje wete mbam nde Gayus yi tondo ne nye, keto a ke jonna bejgwe gbakasi, jeko kwa kwangwa a ke bu botu be lepina melepi me Njambiye kimote ke mbey ne. Jan ke lukse sendi wete mbam nde Demiturus ke kimo yasi te yi nye kele ké. Ke moy mekana maka Jan ke kola keto wete mbam nde Diyoteref, keto bendidya yotu te yi nye bendidye ke njoka beso.

Wuse yakama baka mekana mete yoko ke mejgabiye yitan:

1. Kandina lepi (seke sekete 1-4).
2. Kasi bojna botu be lepina melepi me Njambiye kimote (seke sekete 5-8).
3. Kasi Diyoteref, mo bendidya yotu ke njoka botu be Njambiye (seke seke te 9-11).
4. Kasi Demiturus, mo kelna kimo yasi ke njoka botu be Njambiye (seke sekete 12).
5. Njena lepi (seke sekete 13-15).

¹ Yo mi tomba mumo, mi ke keto mekana maka kenje we Gayus, soj temo mbe. Gbakasi, mi ke kwadye we budyate.

² Manjmbé, soj temo mbe, mi goru nde, meyasi hene kēndi kimote ne we. Sendi, membundo mo bēki ne te nda yi temo yo kē mbombu diyō sendi ne te ké. ³ Mi bā ne nyangwe mesosa, keto kome banja beman busu nje ké, bo ke lepo kasi yo nye mi nde, we ke bejgwe gbakasi ne temo yo hene, we ke jonna sendi nda yi gbakasi te lepe ké.

⁴ Mi ne mesosa kwa to te, nge mi woke nde, bono bembe ke jonna nda yi gbakasi te lepe ké. Yanja te yi yakama nye mi mesosa dete yeti na.

Kasi Gayus

⁵ Manjmbé, soj temo mbe, we ke tonje meyasi hene sunjwe ne benjon busu, ko baka be dya ne jengwe te baka. ⁶ Bo ne nguru wan njā lepo wonja nde, we ke kwadye njōj yō budyate. Bo lépi dete ke mbombu njōj botu bete be ma tiko temo ke yi Kumande Yesus baka. Mi ke ngweta ne we nde: Ken mbombu yi kame bo, kelo kimo yasi sunjwe ne bo, né bo kē ne kēndi yan mbombu. Kelo kimo yasi dete yi ta yaka ne Njambiye. ⁷ Kama bo, keto kēndi te yi bo kē ké, bo kēn kelo mesay me Nyangwe Kumande. Bo kwanjma kine bu yanja ke mebo me botu bete be yeti ke duwe Njambiye baka na. ⁸ Dete, wuse

kāma njel bomō nda bete yi tedye nde, wuse ke nye bo sine bo ke mesay me tedya kasi gbakasi te yi bo kele ké.

Kasi Diyoteref nē kasi Demiturus

⁹ Mi ketima yija mōnō mekana kenje njōj botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus wūne bo baka. Yasi wete, Diyoteref ke kē mbombu yi paye wuse. A ke kwadye be nda kum ke njoka yan. ¹⁰ Dete, kome mi ta nje ké, mi ta gbaso beya meyasi mete yi nye kele ké. A ke jōngile dīnō dīyusu ke membey hene. Ko dete, yite ti pa yaka nye na. Nye ne nguru wene yeti ke bu benjon busu be dya ne jengwe te baka kimote ke mbey ne na. A ke kpalō petō botu bete be kwadye bu bo kimote baka dudyē bo sojē ke njōj botu bete be tike temo ke yi Kumande Yesus baka. ¹¹ Manjmbé, soj temo mbe, nge we bejē mumo ke kelo kimo yasi, nō kēl nda mbete. Mō te ε kele kimo yasi, mō te me mōnō Njambiye. Ma yoko ε kē mbombu kelo beya yasi ko ti pa duwe Njambiye na. ¹² Ke be Demiturus, bomō hene ke lepo kasi ne kimote ke mbombu bomō. Sendi, gbakasi te yi bejna ke jōngwe dīyene ne nguru wene ké ke tedye dete ke mbombu bomō hene. Ma wuse sendi, wuse ke lepo kasi ne dete. Ma we duwā nde, yasi te yi wuse lepe ke kasi ne ké, yo gbakasi.

Njena lepi

¹³ Mi ne budya meyasi mete yi mi yakama keto kenje we. Yasi wete, mi yeti ke kwadye keto yo keto ne meyasi me ketina mekana na. ¹⁴ Mi tāka nde, ndana kōkō te ti kiko na, mi ta bejē we. Wuse ta tapita, wuse hene ke diyō. ¹⁵ Diyō ne te. Beso bo ke nyeno we. Nyeno sendi beso busu wete wete.

Mekana mete yi Yude ketima

Yo Yude te wete maŋ ne Kumande Yesus kete mekana mete yoko (Mt 13:55). A ɓa sendi mo tomun Yesus Krist.

A kɛti kenje bekriten be ngimo te yite nde, ɓo ɗiy ne soso sumo kol yi lu ɗyambi ne kotu tedya yasi te yi ɓaŋa ɓomo nja tedye ke njoka yan kɛ. Bekriten kɛl ɗete yi bakidye ne tikina temo te yi ɓo tike ke yi *Krist kɛ ne ngbik kɛ no mbombu. Beya botu be tedya kotu meyasi mete ke senje Yesus Krist nɛ Kimɔ Tom te yi lepe kasi ngikwa Njambiyɛ kɛ joŋna yan ke sap sap joŋgwe. Yude ke lepina ɗetinate sunjgwe ne botu bete.

Wuse yakama ɓaka mekana maka ke mengabiye yitan jo wete:

1. Kandina lepi (seke sekete 1-2).
2. Bekriten ɗiy ne soso ne botu be tedya kotu meyasi tumo koŋ ne meyasi me Njambiyɛ ɓaka (seke sekete 3-4).
3. Meyasi mete yi botu bete be ɓa ne temo ne keskere, sumo sendi kol sunjgwe ne Njambiyɛ sanjwama no kɛ (seke sekete 5-7).
4. Teri botu be tedya kotu meyasi (seke sekete 8-19).
5. Yude ke kite bekriten (seke sekete 20-23).
6. Njena lepi (seke sekete 24-25).

¹ Yo mi Yude kete mekana maka. Mi bala Yesus Krist. Mi maŋ ne Jak. Mi kɛti mekana maka kenje wune botu bete be Da Njambiyɛ kwadɗe ɓaka. A jeɓama wune bakidye yi ladye ne Yesus Krist. ² Gwena ngwete nɛ weyna joŋgwe nɛ mekwadɗa ɓuy ɓuyo pele yun.

Kasi botu be tedya kotu meyasi

³ Wune njɔŋ, wune soŋ temo mbe, temo mbe ɓa ɗeke ne ɓak ɓak nde, mi kɛti mekana kenje wune yi lepo nda yi Njambiyɛ joŋgwe ne wuse hene kɛ. Mi nja ɓenje kimote nde, mi kɛti gba mekana kenje wune yi ngweta ne wune nde, wune kɛn mbombu lu ɗyambi, nɛ botu be Njambiyɛ hene tiki temo ne ngbik ke yene. Bo botu bete be wokuna ndi ne nye ɓaka. A nya ɓo ɗeti te yi tiko temo ke yene ɗete ndi nga wete ne sat. ⁴ Yo nde, ɓaŋa beya ɓomo mbombilama nyiŋe ke njoka yun. Bo yeti ke duwe Njambiyɛ na. Yo ketinate njombu yaŋa ke mekana me Njambiyɛ nde, josi Njambiyɛ ta ɓalo ke to yan, keto ɓo ke koŋgite lepi te yi lepe kasi ngikwa Njambiyɛ wusu kɛ yi joŋna no ke sap sap joŋgwe. Bo ke paye sendi Nyangwe Masa

wusu ɛ ndi wete ne wete ko, Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist.

⁵ Ko ɓeko nde, wune sima duwe meyasi mete yi kwanɗama hene kɛ kumo njena, mi ke kwadɗe gba ndi ɗyano ɗyuan nde, Baba Mboko joŋgwa kando Isarayeel soŋe ke Ejipt. Ma yasi wete, ke koŋte, a nja girise botu bete be ti tike temo ke yene ɓaka. ⁶ Wune taŋa sendi ɓejaki bete be ti bakidye ɗiyo yan yi Njambiyɛ nya ɓo kɛ. Bo kpalma tiko ngbak ngbak mbey te yan yi Njambiyɛ nya ɓo kɛ, ɛ nye kanje ɓo ne kol sumba te yi ɗiye kpo ne kpo, tiko ɓo ke moy yitil te yi ne gir yi ladye ne nyangwe yeso pesina josi. ⁷ Wune taŋa sendi *Sodom nɛ *Gomor nɛ nyangwe meɗya mete yi poku te yite. Bo nya sendi ɓo ke kelna mekele me memi nda ɓejaki bete, ɗiyo sendi ɗiyo mbam bene nyari bene botu bete be yeti nda botu be meneti maka ɓaka. Dete, ɓo ndana ke moy meɓone ke ɗite te yi ju kpo ne kpo. Yo ke kite ɓomo hene nde, ɓo ɗiy ne soso.

⁸ Ma botu ɓaka be mbombilama nyiŋe ke njoka yun ɓaka ke kelo sendi ɗete. Yaw yaw metake man ke kelo nde, ɓo kɛl mekele mete yi nye sembo ke yotu yan, senje nde, Nyangwe Kumande ti nam ɓo na. Bo ke lepo sendi lepi gbutu sunjgwe ne joŋgongwe meyasi mete yi ɗiye ne meluksa ke ɗyobo kɛ. ⁹ Ma ko Mikayel te nyangwe jaki Njambiyɛ, kome nye ɓengilama bene *Kum beya mekele yi sunna ne muŋ Moyisi bene nye kɛ, Mikayel ti ɓobe lepo yiŋa lepi gbutu sunjgwe ne Kum beya mekele ko yi jise ne nye na. Yasi wete, a lepima ndi nde: «Baba Mboko ɓamangwe ne we.» ¹⁰ Ma ke be botu ɓaka, ɓo ke lepo yan lepi gbutu ke meyasi hene te yi ɓo ndekima kɛ. Ma ke meyasi mete yi ɓo duwe nda ɓenyamo bete be kine ɗyano duwe ne meyasi kɛ, yo yite ke kpalɔ nje bekidye ɓo bekidya. ¹¹ Bo saŋgwangwe ne meɓone, keto ɓo tokuma beya nje te yi *Kayin. Bo tumbulama jato ke beya nje nda yi *Balam kelma kɛ yi sombo ne moŋi yambile, keto ɓo ɓendidya to sunjgwe ne Njambiyɛ nda *Kore. ¹² Yo nde, botu ɓenori, kome wune ɗiki wesidya yi ɗyena nda ɓemari kɛ, ɓo ke nje ɗiyo ke njoka yun nda metari mete yi ɗiye soɗyate ke nji ɗuku. Bo ke hokuma meɗye, moy ne ngala ngolo kine gwena njon na, take ndi nje moy yan. Bo nda mbiyo te yi si yindo ke ɗyobo, ke koŋte, ɗyobo me ne wanjo, mbiyo kwanɗa. Bo nda mejeti mete yi ti wum membumo ke ngimo te yi yo yaŋangwe wumo kɛ. Bo ke gwe meŋga yiɓa, keto ɓo ma si mune ɓo. ¹³ Beya mekele man ke pundo puye nda yi gbela mewuru memiye ne to ɗuku kome nyangwe mekumbo ɓende piye ne kubulu

kuɓulu ké. Bo nda besisɔ ɓete ɓe ɗuwe megwaki. Njambiyé sima kombile mbey te yi ɓo ta ɗiyo kete kpo ne kpo ké ke moy yitil ne gir.

¹⁴ Enok kandima punje meyasi mete yi ɓa soɗyate ne mbombu ké ke kasi botu ɓaka. Bomo jaɗya ne ndendi te kumo yitan jo yiɓa kande ke Adam kumo Enok. Enok leɓima nde: <Ne ɓêɓa, Baba Mboko yima ne njon pupuna ɓejaki ɓene, ɓuyo yan ɓesanmay ɓesanmay. ¹⁵ A njaki nje peso josi botu ɓe meneti maka hene. A ta tedye meɓone nye ɓeya bomo, keto ɓeya mekele hene te yi ɓo kelma ké nè keto nyalo melepi mete yi ɓo punja sungwe ne nye ké.> ¹⁶ Botu ɓaka botu ɓe mbuno kpo ne kpo. Bo ke wo yotu ke teri te yi Njambiyé tikima ɓo kete ké. Bo kél yasi ɓengwe ɓeya mewoɓo man. Bo lépi nyangwe melepi yi ɗokwe ne yotu, leɓina sendi ne membombila yi ɓu ne yasi ke ɓo bomo.

¹⁷ Ma wune njon, wune soɓ temo mbe, ke ɓe wune, wune táka melepi mete yi botu ɓe tomun ɓe Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ɗikima pele ké. ¹⁸ Bo ɗikima lepo nye wune nde: <Ke metu mete yi ké no ke siyna mboko, botu ɓete ɓe nyete ɓeso ɓaka ta ɗya. Bo yeti ke duwe Njambiyé na, ɓo jónnangwe ɓengwe ɓeya mewoɓo man yi kelo ɓeya meyasi.> ¹⁹ Yo ɓo ɗiki kelo nde, bomo ɓákanɓwe. Metake man hene kén ndi ke mekele mete yi meneti maka. Bo kine Kimó Sisij ke yotu na. ²⁰ Ma wune njon, wune soɓ temo mbe, ke ɓe wune, wune sâɓ nde, ɓaka nyêki ɓeso ɗeti, né wune ɓe jelnate ké no mbombu ke tikina temo te yi wune tike ke yi Njambiyé ké. Tikina temo te yite wúla pele yi Njambiyé ne nguru wene. Wune ngwétangwe ne ɗeti te yi Kimó Sisij. ²¹ Wune kén mbombu yi ɗiyo ne ngbingim ke meɓo me Njambiyé te e kwadye wune ko yi laɗye ne ngimo te yi Nyangwe Kumande wusu Yesus Krist ta gwe ngwete wusu yi nye wuse jonɓwe te yi kpo ne kpo ké. ²² Ke yi botu ɓete ɓe ndi ke simta ke kasi tikina temo ke yi Njambiyé ɓaka, wune gwáki ngwete yan. ²³ Wune jónɓwe ɓaɓa soɓe ke ɗite. Wune gwáki sendi ngwete ɓaɓa, ma yasi wete, wune ɗiy ne soɓo, kambo ɓeya mekele man me nje lapidya ne wune. Kpe, wune ti kpoka ko gbela numbu melambo man yi me ne sembo ɓeya mekele man ké na.

Njena lepi

²⁴ Yo Njambiyé nyepo yakama ɓakidyé wune nde, wune ti ɓal na, kelo nde, wune tēma ke mbombu wene seɓgile meluksa mene kine mendeya na sosa kpesa. ²⁵ Wuse lúksa, nè wuse sómbila ndi

Njambiyé nyepo. Yo nye Mo te e jonɓwe wuse ne nje Yesus Krist te Nyangwe Kumande wusu. Yo nye ɓe ne nyangwe ɗeti. Yo nye name kande ke ngimo te yi nye ti pa kuso meyasi na. Yo nye name ndana. Yo nye ta namo sendi menɓimo hene, *amen.

Punja Meyasi mete yi Yesus Krist tedya

Yo Jan, mo tomun Yesus Krist kete sendi mekana mete yoko, yite a me tomba budyate. A kėti, yite a ke wete kiringira nde Patmos. Bo biyima nye kè tiko mate nda mo jobo keto lepina Kimō Tom Yesus Krist. Yo ke Patmos mate yi Kumande Yesus kwanjma ne wete jaki wene yi tedye ne Jan meyasi mete yi ta kwanjma ke siyna mboko ké. Jan ketima mekana maka kenje njon bekriten yitan jo yiba yi ba ke Asi ke ngimo te yite ké. Bo jébanjgwe meneti mete muka nde Turki.

Mekana mete lépi nda yi meyasi ta kwanjma no ke siyna mboko kome Yesus Krist ta tonje meyasi hene ké. Yo ne budya sulna meyasi ke moy mekana maka. Yo ke lepo sendi kasi meluksa me Yesus Krist. Yeti se kasi pidya yotu te yi nye ba no yi bo lepe ke mekana me Kimō Tom Matiyo, Mark, Lukas nè Jan ké na.

Wuse yakama ba ke mekana maka ke mengabiye yitati:

1. Meyasi mete yi kwanjnama ké (kumte 1).
2. Meyasi mete yi kwanjma ndana nè metom mete yi Nyangwe Kumande kenje menjon me bekriten yitan jo yiba ké (kumte 2-3).
3. Meyasi mete yi ta nje kwanjma ké (kumte 4-22).

¹ Mekana mete yoko ke tedye meyasi mete yi ba sodyate mbombu yi Yesus Krist punja ké. Njambye nya nye say te yi punje meyasi menori yi yakanjgwe dyā nedo ké, na tedye botu be mesay bene. Dete, Yesus Krist tomma jaki wene yi punje ne yo nye mo mesay wene Jan. ² Jan yekidya meyasi hene te yi nye benjma ké. A lepima nde, yo gbate melepi me Njambye yi Yesus Krist te mo te ε duwā yo ne ngbak ngbak ko punja nye nye ké. ³ Mekana maka ke punje meyasi mete yi ta kwanjma ké. Mo te ε tole melepi mete yi nye bomo ko ne mesosa. Botu bete be lenjgwe meto bakidyē melepi mete yi diyē ketinate ke moy mekana ba ka ne mesosa sendi, keto ngimo sima wuta.

Jan ke nyeno bekriten be Asi

⁴ Yo mi Jan kete mekana maka kenje menjon yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yi Yesus yi diyē ke Asi ké. Njambye kél ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. A ndana kete, a ba kwey kete, a ke nje sendi. Mesisiñ Njambye yitan jo yiba be diyē ke mbombu siya bekumande

ne ba ka kél sendi ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. ⁵ Yesus Krist te ε lepe meyasi mete yi nye benje ne ngbak ngbak ko kél sendi ngikwa ne wune, nye sendi wune tete. Nye bosa mo te ε womiya ke njoka bemuj. Nye kum bekumande be meneti maka. A kwadya wuse, sonje wuse ke diyō bala mebeyo musu ne mekiyo mene. ⁶ A kelma nde, wuse bēki ndingele kando bekumande, bē sendi botu be nyana sadaka nye Njambye te Sangwe wene. A bēki ne luksa nè ngungudyē kpo ne kpo, *amen. ⁷ Ne bēja, a yima ke njoka mekulutu! Bomō hene ta benje nye, ko botu bete be lonjma nye ne kō punje ba ka. Mekando me bomo ke to meneti hene ta jaba kola keto ne. J, meyasi ta kwanjma gbate dēte, amen. ⁸ Njambye te Baba Mboko ke lepo nde: «Yo mi alfa*f1* nè omega*f1*» A kete ndana, a ba kwey kete, a yima, a ne ngungudyē hene!

Yesus ke punje yotu nye Jan

⁹ Yo mi Jan te man wun, wuse sangwate sine be Yesus. Yo dēte, sine wune ke sangwa ne nyangwe mebone. Sine wune hene ke namo. He ke kelo tin, wuse hene kè no mbombu. Bo bonjma mi bete ke wete kiringira nde Patmos, keto mi lepima melepi me Njambye, lepo sendi meyasi mete yi Yesus punja nye mi ké nye bomo. ¹⁰ Kimō Sisiñ dyanjma mi ke yeso Nyangwe Kumande. E mi woke yija nyangwe detina men ke konj mbe nda yi mumo tō ne dombiya ké. ¹¹ Men te lepima nde: «Yasi te yi wē benje ké siki keto ke mekana, kenje menjon yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe ba ka. Keto kenje njon botu bete be Efes, be Simirn, be Pergam, be Tiyatir, be Sardes, be Filadelfi nè be Lawodise.» ¹² Ndana, ε mi yensa, nè mi benj mo te ε lepina nye mi ko. Ke mi ma yensa ké, benja, meyasi me kasa lambo kete ké yitan jo yiba, yo ba hene tande lor. ¹³ Benja ké, yija yasi nda gba mumo ke njoka meyasi menori. A ba ne sewna gambo ke yotu nè kanda ke beti tande lor. ¹⁴ To ne ba hene wumnate ne mbonj mbonj nda ndombō, yo ba nda su yombo. Misi mene ba ke pano nda lam dite. ¹⁵ Mekol mene ba ke pano ne nggy nggy nda tunji te yi bo bete ke nyen nyen dite ké. Men ne ba nda mesoko me nyangwe duku te ε ke sokula. ¹⁶ A ba ne besisō yitan jo yiba ke mbam bo ne. Wete ngwele ngwele kafa ne numbu te yiba ba ke pundo ke numbu ne. Mbombu ne ba ke pano nda yol yeso sew. ¹⁷ Ke mi ma benje nye ké, ε mi bale ke nji mekol mene nda muj mumo. E nye kase mbam bo ne ke yotu mbe lepo nde: «We ti kambi yanja na. ¹⁸ Mi diyē bosate, diyō sendi njenate. Mi

yoko e ne jon. Mi gwa ne mbombu, ma beja, ndana mi ta diyoo ne jon kpo ne kpo. Mi ne njanjo te yi sojoo ne yi dya bemun. ¹⁹ Dete, keto yasi te yi we bejma ne yike yi we beje ndana ne yike yi ta nje kwanja ke. ²⁰ Woko to yasi te yi be sofyate ke kasi besisoo yitan jo yibate yi we bejma ke mbam bo mbe ne ke kasi meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba yi ba tande lor ke. To te deke: 'Besisoo baka yitan jo yiba tedya bejaki be Njambiye yitan jo yiba be kende ne menjojo yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka. Meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba ke tedya sendi menjojo yitan jo yiba me botu bete be tike temo ke yembe baka.»

2

Mekana mete yi beje bekruten

be Efes

¹ Ndana, e men lepe sendi nye mi nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njojo botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Efes nde: Woko yasi te yi mo te e ne besisoo yitan jo yiba ke mbam bo ne lepe ke. Nye mo te e kende ke njoka meyasi me kasa lambo kete yitan jo yiba yi tande lor ke ke lepo nde: ² Mi duwa mekele mo, duwe nde, we ke gwe mesay. Mi duwa nde, we ne tin, duwe sendi nde, we ti yaka gbiso beya bomo na. Mi duwa nde, we bobuma botu bete be lepe lepo nde, bo botu be tomun be Yesus baka, e we beje nde, bo botu be ja, bo yeti botu be tomun na. ³ We ne tin, we sangwama ne mebone keto dino dyembe, ma we ti yokwe ke njime na. ⁴ Ko beko dete, mi ne yija yasi te yi mi ndeye we kete ke. Yo nde, we yeti ke kwadye se mi nda yi mbombu na. ⁵ Dete, yokidya misi beje mbey te yi we kopuma kete ke. Yensangwe temo yokwe ne koko jonna nda yi we dikima jonna ne mbombu ke. Ke ti be dete na, mi ta nje ke yo, mi ma soje yasi kasa lambo te wo ke mbey te, nge we ti yensa temo yokwe ne koko na. ⁶ Ma ko dete, we ne yija kimo mekele. Yo nde, we ke beko mekele me botu bete be bengwe tedya yasi te yi Nikola. Mi ke beko yo sendi.

⁷ «Mo te e ne meto ko woku lepi te yi Kimo Sisiy lepe nye menjojo me botu bete be tike temo ke yi Yesus baka! Mo te e ta lajsa, mi ta nye nye mbumo jeta te yi jongwe yi diye ke *Paradis Njambiye ke nde, a dyaki.»

Mekana mete yi beje bekruten

be Simirn

⁸ E men nje lepo nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njojo botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Simirn nde:

Woko yasi te yi mo te e diye bosate, diyoo njenate ko lepe ke. Nye e gwa ne mbombu nje be ne njojo ko ke lepo nde: ⁹ Mi duwa nyangwe mebone mete yi we sangwa no ke. Mi duwa mebuko mo, ko beko nde, we ne kusuku. Mi duwa sendi nde, botu bete be lepe ndi ne numbu nde, bo Beyuden, ase nde, bo yeti Beyuden baka ke diki lepo lepi gbutu sangwe ne we. Yo nde, bo njojo botu bete be wokuna ne *Satan. ¹⁰ We ti kambi yaja ke mebone mete yi we ta sangwa no ke na. Beja, *Kum beya mekele ko ta bete baña bomo ke jofo ke njoka yun yi bofo ne wune. Wune ta sangwa ne nyangwe mebone yaka metu kamo. Ken ndi yo mbombu tiko temo ne ngbik, ko beko nde sojoo. Dete, mi ta nye we djangwe te yi tedye nde, we sima ju.

¹¹ «Mo te e ne meto ko woku lepi te yi Kimo Sisiy lepe nye menjojo me botu bete be tike temo ke yembe baka! E nde: Mo te e ta lajsa ko ti sangwa se ne mebone me sojoo yibate e ta nje ko na.»

Mekana mete yi beje bekruten

be Pergam

¹² Ke konje, e men nje lepo sendi nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njojo botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Pergam nde: Woko yasi te yi mo te e ne ngwele ngwele kafa yi ne numbu te yiba lepe ke. E nde: ¹³ Mi duwa mbey te yi we diye kete ke. Yo mbey te yi *Satan name ke. Ma we ndi ke ke mbombu yi bakidyee dino dyembe jeliye. Sendi, we ti tone tikina temo te yi we tike ke yembe ke na, ko ke ngimo te yi bo woma ne Antipas te e lepima meyasi mete yi nye duwa ne ngbak ngbak ke kasi mbe nye bomo ke. Bo woku nye ndi ke mbey kome wune diye ke, ke mbey te yi Satan be ne mbey diyoo ne ke. ¹⁴ Ko dete, mi ne yija yasi te yi mi ndeye we kete ke. Yo nde, we ne baña bomo ke yo be nye sosu ke yasi te yi *Balam dikima tedye Balak ke. A dikima tedye yasi te yi ta jatidyee botu be kando Isarayel ke beya nje. A dikima tedye dete, ne bo dye menjay mete yi bo kele ne sadaka nye baña benjambiye, nye bo sendi ke kelna mewanja. ¹⁵ Sendi, baña bomo bo ke kelo ndi njel kiya mekele mete. Bo nyeki yan sosu ke tedya yasi te yi Nikola tedye ke. ¹⁶ Ma, yensangwe temo. Nge ti be dete na, mi ta nje ke yo nedo, ma lu dyambi ne bo ne kafa te yi ke numbu mbe ke.

¹⁷ «Mo te e ne meto ko woku lepi te yi Kimo Sisiy lepe nye njojo botu bete be tike temo ke yi Yesus baka! E nde: Mo te e ta lajsa, mi ta nye nye yija medye te yi bo jeba nde *man yi diye sofyate ke dyobo ke. Mi ta nye sendi nye wete wumna tari te yi ne wete jonna dino ketinate kete. Mumo

wete ne wete yeti ke duwe jonja dīno te na, soṅe ndi mo te yi bo nye nye dīno te ko.»

Mekana mete yi beṅe bekrīten

be Tiyatir

¹⁸ E men nje lepo nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njon botu bete be tike temo ke yembe ke Tiyatir nde: Woko yasi te yi Moṅo Njambiye, nye e ne misi nda lam dīte nē mekol nda tunji te yi pane ne ḡḡey ḡḡey ké lepe ké. E nde: ¹⁹ Mi duwā mekele mo nē temo mekwadya mo, duwe nde, we ke tiko temo ke yembe. Mi duwā sendi nda yi we kē mbombu yi tonje ne mesay ké. Mi duwā tin yo, duwe nde, mesay mete yi we kele ndana ké buye kwā yi mbombu. ²⁰ Ko dēte, mi ne yīna yasi te yi mi ndeye we kete. Yo nde, we ke tiko nya te yi bo jeba nde Jesabel ko nde, a kēl mesay mene lale. Nye ne ḡguru wene ke lepo nde, nye mo punja melepi me Njambiye. A ke tedye meyasi yi jatidyē ne botu be mesay bembe ke beya nje. A kēl dēte, né bo nye bo ke kelna mewanja, dye sendi menjay mete yi bo kele ne sadaka nye baṅa beṅjambiye ké. ²¹ Mi nya nye ḡgimo yi ladye nde, a yeṅsangwe temo. Ko dēte, a yeti ke kwadye yeṅsa temo tiko kelna mewanja mene na. ²² Beṅa, mi ta bete nye ke tan kon. Mi ta tedye sendi nyangwe meḃone nye botu bete be sangwa kelo wanja ne nye baka, ḡḡe bo dīye kine yeṅsa temo tiko mekele mene na. ²³ Mi ta girise wo bono bene. Dete, menjon me bono hene be tike temo ke yembe baka ta duwe nde, mi yoko e soṅgile metake me moy mumo, duwe yasi temo ne. Mi ta nye mumo hene yasi ke njoka yun beṅḡwe mekele mene.

²⁴ «Ma wune bukwe botu bete be tike temo ke yembe ke Tiyatir baka, wune ti beṅḡwe yun tedya yasi te yite, ho duwe yasi te yi bo jeba nde: <Dimna yasi te yi dīye soḃyate ke temo *Satan ké> na. Ke yun, mi yeti ke soḃidyē se wune yīna mapi na. ²⁵ Siya te ndi nde, wune kōmbila bakidyē yasi te yi bo tedya wune ké ne ḡbem kumo ke ḡgimo te yi mi ta nje ké. ²⁶ Mo te e ta laṅsa kelo mesay membe kumo ke siyante, mi ta nye nye dēti te yi namo mekando me bono hene ke to meneti. ²⁷ A ta biye njambala te yi sumba namo ne bo, wanjo bo wete wete nda yi bo pote ne membe mete yi bo sa ne yeko ké. A ta be ne dēti ndi nda yi Saṅmbe nya mi ké. ²⁸ Mi ta nye sendi mo te sisṅ te e pane ne kpalele ke njenameno ko.

²⁹ «Mo te e ne meto ko woku lepi te yi Kimō Sisiṅ lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

3

Mekana mete yi beṅe bekrīten

be Sardes

¹ E men kē mbombu lepo nde: «Keto mekana kenje jaki te e kende ne njon botu bete be tike temo ke yembe ke Sardes nde: Woko yasi te yi mo te e ne mesisiṅ Njambiye yitan jo yība be dīye ke mbombu wene lepe ké. A sendi ne besisṅ yitan jo yība. E nde: Mi duwā mekele mo. Bo ke lepo nde, we ne jon, ase nde, we me munṅe. ² Jemkwē, jekkwē bukwe yasi te yi ke si gwe ké, keto mi beṅma nde, mekele mo yeti ne njololo ke mbombu Njambiye wombe na. ³ Paṅ pa take nda yi we wokuma ne melepi me Njambiye bu ne yo ké. Bakidyā melepi mete, yeṅsa temo. Ma ḡḡe we ti dīye ne soso na, yite mi ta nje pe yo nda mo guḃo. We ti duwe ḡgimo te yi mi ta nje ḡḡbake we kete ké na. ⁴ Ko dēte, we ne baṅa bono ke Sardes be ti nye memi ke melambo man na. Bo ta lenje wumna melambo, sine bo má kendo no, keto jonḡwe dyan yakama nde, bo kēl ne bo dēte. ⁵ Dete, mo te e ta laṅsa, bo ta lenje nye wumna melambo. Ko mi ti soṅe dīno dīyene ke mekana mete yi jonḡwe na. Mi ta jaye ke mbombu Saṅmbe nē ke mbombu bejaki bene nde, nye mumo wombe.

⁶ «Mo te e ne meto ko woku yasi te yi Kimō Sisiṅ lepe nye menjon me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

Mekana mete yi beṅe bekrīten

be Filadelfi

⁷ E men lepe nde: «Keto mekana kenje jaki Njambiye te e kende ne njon botu bete be tike temo ke yi Yesus ke Filadelfi nde: Woko yasi te yi mo te e kine sembo lepe ké. Nye sendi mo te e ḡbakasi. A ne njanḡo Kumande Davit. ḡḡe nye bute numey, kine mumo wete ne wete yakama dībo na. ḡḡe nye dībe, kine mumo wete ne wete yakama bute na. E nde: ⁸ Mi duwā mekele mo. Beṅa, mi butuma numey tiko nyase ke mbombu wo, kine mumo wete ne wete yakama dībo yo na. Mi duwā nde, we yeti ne dēti pōke na. Ko dēte, we ka ndi mbombu bakidyē melepi membe, we ti tone mi na. ⁹ Dete, beṅa, mi ke kaṅe baṅa bono ke njoka njon botu bete be wokuna ne *Satan baka nye ke moy meḃo mo. Bo ke kelo ja lepo nde, bo Beyuden, ase nde, bo yeti Beyuden na. Beṅa, mi ta kelo nde, bo njāki nje kuse meḃon ke nji mekol mo. Dete, bo ta duwe nde, mi ke kwadye we. ¹⁰ We bakidyā lepi te yi mi lepima nye we nde: Kelo tin kē no mbombu ké. Dete, mi sendi, mi ta bakidyē we ke ḡgimo te yi meḃobilan ta nje ke ndingele

meneti maka yi bofe ne bomo hene be diyε ke to meneti baka. ¹¹ Mi yima nedo! Kombila bakidyε yasi te yi bo tedya we kε ne ghem, kamba mumo me nje bu dɔngwe yo. ¹² Mo te ε ta laɲsa, mi ta tembidyε nye nda kondu ke moy mbanjo Njambiyε wombe, ko a ti pundo se kε womaɲa na. Mi ta keto dino Njambiyε wombe nε dino dya Njambiyε wombe ke yotu ne. Dya te, yo jonja Yerusalem te yi piyε wule dyofo ke keki Njambiyε wombe kε. Mi ta keto sendi jonja dino dyembe ke yotu ne.

¹³ «Mo te ε ne meto ko woku yasi te yi Kimɔ Sisiɲ lepe nye menjoɲ me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

Mekana mete yi beɲe bekriten

be Lawodise

¹⁴ E men lepe nde: «Keto mekana kenje jaki te ε kende ne njoɲ botu bete be tike temo ke yembe ke Lawodise nde: Woko yasi te yi Mo te yi dino dyene nde *Amen lepe kε. Nye yoko ε lepe meyasi mete yi nye beɲe ne ngbak ngbak, nye sendi gbakasi. Nye mo te yi Njambiyε kwaɲma ne nye yi kuso ne mboko. E nde: ¹⁵ Mi duwa mekele mo. Mi duwa nde, we yeti weynate ne jiriri ho dikinate ne kpaɲeɲ na. Biran nde, beko ne jiriri ho ne kpaɲeɲ. ¹⁶ Dete, nda we ne bisbis, we yeti ne jiriri ho ne kpaɲeɲ kε, mi ta jo we lj. ¹⁷ Ma we ne nguru ne lepo nde, we mo kusuku, we ma ndemo kusuku yaka. 'We ke lepo sendi nde, we ta sa sendi nge? Ndi nde, we yeti ke duwe nde, we ne ngwete, we ke moy jarapa, we ke buko, misi mo dibinate, sendi, we sokere na. ¹⁸ Dete, mi ke kite we nde: 'Bomo lor te yi bo sima beɲe bofe ke dite kε ke bo mbe. Kelo dεte, nε we be ne kpaɲa kusuku. Bomo wumna melambo ke bo mbe, nε we leɲ peto ne yotu yo, kamba bomo me nje beɲe sokere yo nye ne we njoɲ. Nε we bom sendi nyeti misi dɔdyε ke misi mo, nε we beɲna. ¹⁹ Mi ndeya mbe tedye mebone nye bomo hene be mi kwadye yi kite ne bo. Ma dεte, nyeko temo yo hene ke mesay, yeɲsa sendi temo. ²⁰ Beɲa, mi ke teri ke numey ke dɔngwe. Nge mumo woke men mbe bute numey, mi ta nyiɲe tu dyene, nε mi nε nye, he ta dyena wete. ²¹ Mo te ε ta laɲsa, mi ta jaye nde, sine nye dɔy ke siya bekumande mbe nda yi mi ne nguru wombe laɲsama no sendi, nje kwa dɔyo metidyε sine Saɲmbe ke siya bekumande ne kε.

²² «Mo te ε ne meto ko woku yasi te yi Kimɔ Sisiɲ lepe nye menjoɲ me botu bete be tike temo ke yembe baka!»

4

Kanna te yi bo kane ne Njambiyε

ke dyofo kε

¹ Ke koɲ meyasi menori, ke mi ma kanε misi, beɲa, wete numey nyase ke dyofo. E mi woke men te yi ma lepinangwe ne mbombu nye mi kε. Men te lumsama nda yi mumo to ne doɲbiya kε. E men te lepe nye mi nde: «Bendo nje wonga, nε mi tedye we meyasi mete yi yaɲangwe dya ke koɲe yiri kε.» ² Ke kiya ngimo te ε Kimɔ Sisiɲ dya mi, ε mi beɲe wete siya bekumande ke dyofo nε wete mumo metidyε kete. ³ Mbombu mo te ε ba metidyε kete ko ba ke pano ne ngɛy ngɛy nda kpaɲa yiɲa tari nde japi nε sordioɲ. Yiɲa yasi nda yi lumbu te no kε linja siya te. Yo ba ke pano nda kpaɲa wete tari nde emerod.

⁴ Yiɲa mesiya bekumande kaba jo yini linja siya bekumande te yoru. Betomba kaba jo yini ba metidyε ke mesiya menori. Bo ba ne wumna melambo ke yotu nε meɔngwe ke to tande lor. ⁵ Yesi mbiyo dikima pundo ke siya bekumande te. Memen nε lum mbiyo dikima wule sendi mate. Melambo yitan jo yiɲa dikima pano ne kpalele ke pulo mbombu siya te. Melambo mete, yo mesisiɲ Njambiyε yitan jo yiɲa.

⁶ Yiɲa yasi ba ke mbombu siya bekumande te nda maɲ. Yo ba ne ngεlele, pano ne ngɛy ngɛy nda wete wumna tari nde kirisital. Yiɲa jonjongwe meyasi yini linja siya bekumando yinori tiko ke bembe. Be jonjongwe meyasi menori ba ne memisi ne kamtana ke yotu hene pulo mbombu nε pulo koɲ. ⁷ Bosa jonjongwe yasi boɲnama ne dila. Yibate boɲnama ne mono nday. Mbombu te yi yitatite boɲnama ne yi mumo. Jonjongwe yasi yinite boɲnama ne mbele te ε ke je ko. ⁸ Jonjongwe yasi hene ke njoka be jonjongwe meyasi maka yini ba ne mepapɔ yitan jo wete. Bo ba ne memisi ne kamtana ke yotu hene pulo puyε nε ke nji mepapɔ. Tu ne yeso bo ti be ne ngimo mewedyɲa na, say yan ndi lepinate nde: «Kiyo, kiyo, kiyo! Njambiyε te Baba Mboko ε ne ngungudye hene ko kiyo! A ba kwey kete, a ndana kete, a yima!» ⁹ Be jonjongwe meyasi maka yini dikima jembina lukse mo te ε ke metidyε ke siya bekumande ko. Bo dikima ngane, nye wosoko nye nye, mo te ε dɔye kpo ne kpo ko. ¹⁰ Mengimo hene te yi bo kele dεte kε, betomba baka kaba jo yini ke kuse meboɲ koto mbombu ke meneti ke mbombu mo te ε ke metidyε ke siya bekumande ko. Bo ke kano yoko ε dɔye kpo ne kpo ko, soɲe meɔngwe man niɲgwe ke mbombu siya bekumande te lepo nde: ¹¹ «Baba Mboko te Njambiyε wusu, yo yakama nde, bo luksa we, bo ngana we, bo dukwe nde, wo

ne ngungudye, keto yo we kuse meyasi hene! We kwadye nde, meyasi mete bēki kete, ε we kuse ne yo.»

5

Mono Sam ke bute mekana mete

yi ba ndadyate ké

¹ Ke konje, ε mi beje wete mekana ke mbam bo mo te ε ba metidye ke siya bekumande ko. Yo ba ne meketi ke moy te ne ke konje te. Bo ndadya yo ne meyasi me ndadya yasi yitan jo yiba nda dangi. ² E mi beje wete detina jaki Njambye ke pele ne men ke kwey nde: «Nda yakama pake meyasi me ndadya yasi bute mekana maka ko?» ³ Ma ko mumo wete ne wete ke dyobo ko ke meneti ko ke nji meneti ti be ne deti te yi bute mekana beje yasi te yi ke moy te ké na. ⁴ E mi gbongile dukwe, keto kine mumo wete ne wete yakama bute mekana beje yasi te yi ke moy te ké na. ⁵ E wete tomba ke njoka betomba baka lepe nye mi nde: «We ti lel na. Beja, dila te ε kando Yuda, njuku jeta te yi moy tu Davit lajsama yasi hene. A ta pake meyasi me ndadya yasi yitan jo yiba, bute mekana.»

⁶ E mi beje wete *Mono Sam deke nda bo kilma ngin ne yi kelna sadaka. A ba ke bembe siya bekumande. Be jonjongwe meyasi maka yini ne betomba baka linja nye tiko ke bembe. A ba ne melako yitan jo yiba ne memisi yitan jo yiba. Memisi mete, yo mesisin Njambye yitan jo yiba be nye tome kenje ke to meneti maka hene ké. ⁷ E Mono Sam ko kwā ké bu mekana mete yi ba ke mbam bo mo te ε ba metidye ke siya bekumande ko. ⁸ Ke nye ma bu mekana menori ké, ε be jonjongwe meyasi maka yini ne betomba baka kaba jo yini kuse meborj ke mbombu wene. Bo hene ba ne yija meyasi nda mekunde ke bo. Bo ba sendi ne mepelo tande lor tondunate ne yija melobinda. Melobinda menori tedya menjweta me botu be Njambye. ⁹ E bo jembe wete jonja jembu lepo nde: «Yo we yakama bu mekana pake meyasi mete yi ndadye yo ké, keto bo woma we, ε we kole bomo ne mekiyo mo. We kolma bomo ke njoka mboya bomo hene, kolo bomo ke njoka menumbu hene. We kolma bomo ke njoka mekando hene, kolo bomo ke njoka bomo hene ke to meneti. We kolma bo yi yokidye bo nye Njambye. ¹⁰ We kelma nde, bo bēki kando bekumande nye Njambye wusu, be sendi botu be nyena sadaka nye nye. Bo ta namo ke to meneti maka.» ¹¹ Ke konje, ε mi sengile yasi, ε mi woke men budya bejaki be Njambye. Bo linja siya bekumande ke, linje be jonjongwe meyasi maka ne betomba baka tiko ke bembe. Buyo yan ba besanjmay besanjmay,

betomay betomay. ¹² Bo dikima kembidya lepo nde: «Ke be *Mono Sam te yi bo woma ko, yakama nde, bomo dukwe nde, a ne ngungudye. Meyasi hene yo yene. Bo dukwe sendi nde, a ne dyano ne deti. Bo ngāna nye, lukse nye, sombile sendi nye.»

¹³ E mi woke meyasi hene te yi Njambye kusuma, yike yi diyē ke dyobo ne ke meneti ne ke nji meneti ne yi diyē ke marj. Mi wokuma meyasi mete hene ke lepo nde: «Wuse hene sombila yoko ε ke metidye ke siya bekumande ko bene *Mono Sam. Wuse ngāna bo, lukse bo, duwe nde, bo ne deti kpo ne kpo.» ¹⁴ E be jonjongwe meyasi maka yini lepe nde: «*Amen!» E betomba baka kuse meborj koto mbombu ke meneti kano yoko ε ke metidye ke siya bekumande bene Mono Sam ko.

6

Mono Sam ke pake meyasi me ndadya

meyasi yitan jo wete

¹ Ndana, ε mi sengile yasi, beja, *Mono Sam ke pake bosa yasi ndadya meyasi maka yitan jo yiba. E mi woke wete jonjongwe meyasi menori ke lepo ne men nda lum mbiyo nde: «Inja!» ² Ke mi ma kanje misi, beja, wete wumna yanga. Mo te ε ba metidye ke to yanga te ko ba ne ndolo ke bo. E bo nye nye dūngwe ke to, ε nye kwā ne yi ngarj dyambi, na lajsa lajsangwe ke no mbombu.

³ Ke Mono Sam ma pake yiba yasi ké, ε mi woke jonjongwe yasi yibate ke lepo nde: «Inja!» ⁴ E wete yanga punde ne hoko hoko nda dite. Bo nya mo te ε ba ke to yanga te ko deti te yi sonje tete ke meneti maka, ne bomo wona tande yan. E bo bu wete nyangwe kafa nye nye.

⁵ Ke Mono Sam ma pake yitati yasi ndadya yasi ké, ε mi woke jonjongwe yasi yitatite ke lepo nde: «Inja!» Ke mi ma kanje misi, beja, wete yindina yanga. Mo te ε ba metidye ke to ne ko ba ne kilo yekina meyasi ke bo. ⁶ E mi woke yija men ke wule ke njoka be jonjongwe meyasi maka yini lepo nde: «Mejen me kilo mbusa wete yakama ne buyo moni te yi bo gbo ne mo mesay ke yeso wete ké. Mejen me kilo lesi yitati nda yi kilo mbusa wete. Ma ne mutō ne menjam, tiko yite, we ti kpoka na.»

⁷ Ke Mono Sam ma pake yini yasi ké, ε mi woke men te yi jonjongwe yasi yinite. E nye lepe nde: «Inja!» ⁸ Ke mi ma kanje misi, beja, wete yanga ne fandafuye. Dino mo te ε ba metidye ke to ne ko nde sonj, dya bemun ba ke konje. E bo nye bo deti te yi wo bomo. Ke njoka mepel me meneti maka yini, bo nya bo deti te yi wo bomo ke ndingele pel te wete ne kafa, ne nje kolo, ne nje yija beya ginja mekon,

ne nje benyamo nyan bete be diyε ke to meneti maka baka.

⁹ Ke nye ma pake yitan yasi ndadya yasi kε, ε mi beɲε mesisiɲ me botu bete yi bo woma baka. Bo woku bo keto melepi me Njambiye, keto bo beɲgwa sendi yasi te yi Yesus tedya kε. Mesisin man bɔ ke mbey kelna sadaka nye Njambiye pulo mekol mete. ¹⁰ E bo kembidyā detinate lepo nde: «Sa Mboko, we kiyo, we yo gbakasi, we ta ladye kumo ndenen yi nje peso ne josi botu be meneti maka yi kundɔ ne mekiyo musu?» ¹¹ E bo nye wumna gambo nye mumo hene ke njoka yan. E bo lepe nye bo nde, bo pɔn pa ladye ne mbet, nε buyo benjon ban be beɲε bo kele mesay baka, buyo beman ban yi bo ta wo nda bo baka si tondu.

¹² Ke ngimo te yi *Mɔno Sam pakima ne yitan jo wete yasi ndadya yasi kε, ε mi beɲε, ε meneti ngwanɲgwa budyate. E yeso yeɲsa be yindinate ne fiɲin nda yindina lambɔ bekuso. E ndiɲgele ngwende hene yeɲsa be tenate nda mekiyo. ¹³ E besisɔ ketiye ke dyoɔbo balo ke meneti nda yi mepiɲo bale no ne kpiɲ kpiɲ kome nyangwe pupo kwɔ kε. ¹⁴ E dyoɔbo kwɔ yambile nda yi bo bɔye ne mboru mekana kε tiko kε. Keki nε kiringira hene duwa ke membey man. ¹⁵ Ko bekumande be meneti maka ko be nyangwe bomo nε bekum bεsoja ko botu be kusuku ko ngabolo bomo ko bebala ko botu bete be yeti bebala baka, bomo hene kwanɲma kε soma ke moy mɲnguku nε ke gule gule metari ke mekeki. ¹⁶ E bo lepe nye mekeki nε gule gule metari nde: «Wune bɔl ke to su sodye wuse soɲε ke mbombu yoko ε diyε metidyε ke siya bekumande ko. Wune sɔdyukwe wuse, kambo ngambi *Mɔno Sam me nje biye wuse. ¹⁷ Keto nyangwe yeso ngambi yan dyanma, ma nda yakama sumo kol ko?»

7

Bomo 144.000 be Njambiye pesima

nde, bo ta be beɲε baka

¹ Ke kɔnɛ, ε mi beɲε bɔnɔ bejaki be Njambiye yini ke teri yaka ne mebokum me meneti maka yini. Bo tembidyā mepupo yini te yi kwɔ ke to mboko kε, kumbo pupo wete ne wete me nje kwɔ ke to meneti ko ke maɲ, ho wumbidyε wete jeti. ² E mi beɲε sendi wete jaki Njambiye ke wule kome yeso punde kε. A bɔ ne yiɲa yasi nda ngembiye te yi Njambiye te ε ne jon ko ke bo. E nye kembidyā detinate kenje bejaki yini bete be Njambiye nya bo deti te yi bekidyε meneti nε maɲ baka. E nye lepe nye bo nde: ³ «Kpe, ne ti bekidyā ko meneti ko maɲ ko mejeti na, kumo ke

ngimo te yi wuse ta pa si nye ngembiye ke mbombu botu be mesay be Njambiye wusu.» ⁴ E mi woke buyo botu bete yi bo nya ngembiye ke mbombu yan baka. Bo bɔ hene bomo tomay gomay wete nε bomo tomay kamoni jo yini (144.000) ke njoka mekando me botu be kando Isarayel hene. ⁵ Ke kando Yuda, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Ruben, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Gad, ndi dete sendi. ⁶ Ke kando Aser, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Neftali, ndi dete sendi. Ke kando Manase, bomo tomay kamo jo yiba. ⁷ Ke kando Simeyon, ndi dete sendi. Ke kando Levi, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Isakar, ndi dete sendi. ⁸ Ke kando Sabulon, bomo tomay kamo jo yiba. Ke kando Yosep ndi dete dete. Ke kando Benjamε, bomo tomay kamo jo yiba. Bo nya ngembiye ke mbombu botu benori hene.

Nyangwe ngil bomo

⁹ Ke kɔnɛ te yinori, ε mi beɲε nyangwe ngil bomo. Yeti yasi te yi mumo yakama tolo na. Botu bete wula ke njoka bomo hene be diyε ke to meneti baka. Bo wula ke njoka mboya bomo hene, wule ke njoka mekando hene, wule ke njoka mboya menumbu hene. Bo bɔ ke teri ke mbombu siya bekumande nε ke mbombu *Mɔno Sam. Bo bɔ ne wumna megambo ke yotu nε mboru mebanja ke mebo. ¹⁰ Bo dikima kembidyā detinate lepo nde: «Yo Njambiye wuse ε ke metidyε ke siya bekumande ko jonɲgwe wuse bene Mɔno Sam.» ¹¹ Bejaki hene bɔ ke teri linje siya bekumande, linje sendi betomba nε be jonjonɲgwe meyasi maka yini. Bo kusa meboɲ koto mbombu ke meneti ke mbombu siya bekumande kano Njambiye ¹² lepo nde: «*Amen! Wuse sɔmbila lukse ngane Njambiye wuse, nye nye wosoko kpo ne kpo. He dukwe nde, a ne dyanɔ nε ngungudye nε deti kpo ne kpo, amen.»

¹³ E wete ke njoka betomba benori bu lepi lepo nye mi nde: «Botu bete be ne wumna megambo baka be nda? Bo wula we nje no?» ¹⁴ E mi yeɲsa nye nye nde: «Baba, yo we duwe.» E nye lepe nye mi nde: «Yo baka be sanɲgama ne mebone ke ngimo nyangwe mebone te yi kwanɲama kε. Bo weyama megambo man nje pupudyε yo ne bu ne mekiyo me *Mɔno Sam. ¹⁵ Yo yite kele nde, bo tɔma ke mbombu siya bekumande te yi Njambiye kelo mesay nye nye tu nε yeso ke moy mbanjo ne. Yoko ε ke metidyε ke siya bekumande ko ta gukule bo ke moy dakwe dyene. ¹⁶ Ko bo ti gwe se nja ho yesidyε wete yeso na. Ko yeso ko kwalo jon hene ti lodye se boromo yan na, ¹⁷ keto Mɔno Sam te ε ke metidyε ke bembe siya bekumande ko ta dalo bo

ngboso bo kè nò ke menɛɛ mete yi ne mɔrɔku mete yi nye jonɔwɛ kɛ. Njambiyɛ ta titò misidyɛ hɛnɛ sɔnjɛ kɛ misi man.»

8

Mono Sam ke pake yitan jo yiba yasi

ndadya meyasi

¹ Kɛ *Mono Sam ma pake yitan jo yiba yasi ndadya yasi kɛ, ɛ yasi hɛnɛ bɛ nɛ gbi-lik kɛ dyobo kelɔ nda kum hawa wɛtɛ. ² ɛ mi bɛɛɛ bɛjaki bɛ Njambiyɛ yitan jo yiba bɛ diyɛ tɛmnatɛ kɛ mbombu wɛnɛ baka. ɛ bo kanɛ mɛdɔmbiya yitan jo yiba nye bo. ³ ɛ wɛtɛ jaki Njambiyɛ kɛ pundɔ sendi. A bɔ nɛ wɛtɛ pan kɛ bo tandɛ lɔr. Bo diki lodyɛ lobinda ketɛ yi kelɔ nɛ sadaka nye Njambiyɛ. ɛ nye kwɔ kɛ temɛ kɛ to mbɛy tɛ yi bo diki kelɔ sadaka ketɛ nye Njambiyɛ kɛ. ɛ bo nye nye budya melobinda, na lodyɛ, sangwɛ nɛ mɛngwɛta mɛ botu bɛ Njambiyɛ hɛnɛ. A ta lodyɛ yo kɛ mbɛy kelna sadaka nye Njambiyɛ yi tandɛ lɔr yi diyɛ kɛ mbombu siya bɛkumandɛ nɛ kɛ. ⁴ ɛ yidyɛ melobinda menɔri sangwɛ nɛ mɛngwɛta mɛ botu bɛ Njambiyɛ yi diyɛ kɛ mɛbo mɛ jaki Njambiyɛ kɛ bɛndɛ kumɔ kɛ yi Njambiyɛ. ⁵ ɛ jaki Njambiyɛ bɔ pan lobinda yinɔri, bɔ dɛtɛ kɛ mbɛy nyɛna sadaka nye Njambiyɛ tonjɛ ketɛ, bɛtɛ kɛnjɛ kɛ to menɛti. Kɛ nye ma bɛtɛ yo dɛtɛ kɛ, ɛ mbiyo lumɛ budyate, ɛ mɛmɛn punde, ɛ yesi mbiyo yesɛ budyate, ɛ menɛti ngwanɔwɛ sendi. ⁶ ɛ bɛjaki bɛ Njambiyɛ yitan jo yiba bɛ bɔ nɛ mɛdɔmbiya yitan jo yiba baka komsa, nɛ bo tɔ dɔmbiya.

Bejaki bɛ Njambiyɛ kɛ tɔ mɛdɔmbiya

⁷ ɛ bosa jaki tɔ dɔmbiya. ɛ mɛtari nɛ dɛtɛ sangwate nɛ mekiyo nukudya kɛ to menɛti. Menɛti bakama kɛ mɛpɛl yitani, ɛ ndingɛlɛ pɛl tɛ wɛtɛ si lolɔ gbesɔ nɛ mɛjeti bɔ bɛsi mɛmbunjo hɛnɛ tɛ yi bɔ ketɛ kɛ.

⁸ ɛ jaki yibate tɔ dɔmbiya. ɛ bo bɔ yinɔ jonjon yasi nda nyangwɛ kekɛ tɛ yi dɛtɛ biyɛ ketɛ kɛ bɛtɛ kɛ maɲ. ɛ maɲ baka kɛ mɛpɛl yitani, ɛ pɛl tɛ wɛtɛ yɛnsa bɛ tandɛ mekiyo. ⁹ ɛ meyasi hɛnɛ tɛ yi diyɛ nɛ jon kɛ maɲ kɛ baka kɛ menjon yitani, ɛ ndingɛlɛ njon tɛ wɛtɛ si gwe. ɛ buyɔ mekuka hɛnɛ tɛ yi kɛndɛ kɛ maɲ kɛ baka kɛ mɛngabiye yitani, ɛ bo si bɛkidyɛ ndingɛlɛ ngabiye tɛ wɛtɛ.

¹⁰ ɛ jaki yitatite tɔ dɔmbiya, ɛ wɛtɛ jonjon nyangwɛ sisɔ nda nyan wulɛ dyobo balɔ kɛ to mɛdukɔ nɛ mɛndonɔ buse ngabiye tɛ wɛtɛ kɛ njoka mɛngabiye mɛtɛ yitani. ¹¹ Dinɔ sisɔ tɛ ndɛ Pekeke yasi. ɛ ngabiye mɔrɔku wɛtɛ kɛ njoka mɛngabiye mɛtɛ yitani si jo nɛ pekeke. ɛ bomo budyate gwe keto pekeke mɔrɔku yinɔri.

¹² ɛ jaki yinitɛ tɔ dɔmbiya tɛ wɛnɛ. ɛ pɛl yesɔ wɛtɛ si dimɔ bukwe mɛpɛl mɛtɛ yiba. ɛ pɛl ngwɛndɛ wɛtɛ si yindɔ bukwe mɛpɛl mɛtɛ yiba. ɛ bɛsisɔ hɛnɛ baka kɛ mɛngabiye yitani, ɛ ndingɛlɛ ngabiye bɛsisɔ wɛtɛ si yindɔ. Meyasi menɔri hɛnɛ yitani bakama kɛ mɛngabiye yitani tati. Yo kwɔɲnama dɛtɛ, nɛ ngabiye wɛtɛ kɛ njoka mɛngabiye yitatite yi meyasi menɔri hɛnɛ si dim. ɛ ndingɛlɛ ngimɔ hɛnɛ tɛ yi yesɔ diki panɔ ketɛ kɛ dyobo wɛtɛ kɛ bakina kɛ mɛngabiye yitani. ɛ ndingɛlɛ ngabiye tɛ wɛtɛ kwɔɲna kɛ mɔy yitil. Sendi, ɛ ndingɛlɛ ngimɔ hɛnɛ tɛ yi ngwɛndɛ diki panɔ ketɛ kɛ tu wɛtɛ kɛ bakina kɛ mɛngabiye yitani. ɛ ndingɛlɛ ngabiye tɛ wɛtɛ kwɔɲna kɛ mɔy yitil.

¹³ Kɛ mi ma sɛngiyɛ yasi, bɛɲa, wɛtɛ mɛbɛlɛ kɛ jɛ kɛ kwɛyɛ nɛ mbiyonɔ. Mi wokuma nda yi nye dikima kɛmbidyɛ lɛpɔ ndɛ: «O mɛbone wa! O mɛbone wa! O mɛbone nɛ botu bɛtɛ bɛ diyɛ kɛ menɛti maka baka kɛmɛ mɛn mɛdɔmbiya ta lumsa kɛ ngimɔ tɛ yi bukwe bɛjaki bɛtɛ bari bɛtati ta tɔ mɛdɔmbiya kɛ wa!»

9

Jaki yitante kɛ tɔ dɔmbiya

¹ ɛ jaki yitante tɔ dɔmbiya. ɛ mi bɛɛɛ wɛtɛ sisɔ tɛ ɛ wulma dyobo balɔ kɛ menɛti kɔ. ɛ bo nye sisɔ tɛ njango tɛ yi butɛ nɛ numɛy tɛ yi hɛbɛbɛ gbɔngɔ ndon. ² ɛ nye butɛ numɛy tɛ, ɛ yidyɛ tɛmbila punde ketɛ nda yidyɛ tɛ yi wulɛ kɛ nyangwɛ dɛtɛ tɛ yi bo lombɛ kɛ. ɛ misi mɛ yesɔ dɛbina nɛ likap, ɛ yasi hɛnɛ bɛ tandɛ yitil nɛ gir nɛ yidyɛ ndon yinɔri. ³ ɛ bɛdɔlɔ punde kɛ yidyɛ yinɔri mɛmiyɛ menɛti. ɛ bo nye bo dɛti nda yi bɛlɛl kɔlɔ bɛtɛ bɛ menɛti maka. ⁴ ɛ bo lɛpɛ nye bo ndɛ, bo ti kpoka kɔ mbunjo wɛtɛ nɛ wɛtɛ kɛ to menɛti, kɔ yanɔ tɛ yi lo, kɔ jɛti wɛtɛ nɛ wɛtɛ na. Yasi wɛtɛ, bo kɛl bɛya yasi ndi nɛ botu bɛtɛ bɛ kinɛ ngɛmbiyɛ Njambiyɛ kɛ mbombu yan baka. ⁵ Bo ti nye bo dɛti tɛ yi wo bomo wokɔ na. Yasi wɛtɛ, bo nya bo dɛti tɛ yi tɛdyɛ bo mɛbone yaka mɛngwɛndɛ yitan, mɛbone mɛtɛ ta bɛ nda yi mumɔ sangwɛ na kɛ ngimɔ tɛ yi lel kɔlɔ to nɛ nye kɛ. ⁶ Kɛ buyɔ mɛtu mɛtɛ yitɛ bomo ta sɔ ndɛ, sɔɲ biya bo. Kɔ dɛtɛ, sɔɲ ti wuta kɛ kekɛ yan na. Bo ta gɔrɔ gwe, ma yasi wɛtɛ, sɔɲ ta londɔ londɔ nɛ bo. ⁷ Bɛdɔlɔ bɛtɛ bɔ nda bɛyanga bɛtɛ yi bo kombilɛ bo yi kɛ nɔ dyambi. Bo bɔ nɛ meyasi kɛ to nda mɛduɲgwe mɛtɛ yi bo keɛlɛ nɛ lɔr kɛ. Mɛmbombu man bɔɲnama nɛ yi bomo. ⁸ Nyinjo to yan bɔ nda yi bomari. Mesu man bɔ nda yi bɛdila. ⁹ Bo bɔ nɛ yinɔ meyasi kɛ bɛti nda lambɔ sumba tɛ yi mumɔ lɛɲɛ kɛ nɔ dyambi kɛ. Duɲ mɛpapo man bɔ nda duɲ mɛmatuwa

mete yi tande sumba yi budya beyanga dale ne soko kè no dyambi ké. ¹⁰ Mekondu man bā nda yi bebel kolo, bo tóku bomo nda bo sendi. Deti mebɔne mete yi bo ta tedye bomɔ yaka menɔgwende yitan ké wɔla ke mekondu man. ¹¹ Kumande wan, yo beya jaki te ε diyε ne hebebe gbɔngo ndon ko. Bo jébanɔwe nye ke numbu Hebere nde Abadon, ke numbu Grek nde Apoliyon. ¹² Bosa mebɔne yori yi sima kwá ké. Ma bukwa mebɔne yiba yi ta dya ke konɔte ké.

Jaki yitan jo wetete ke tɔ dombiya

¹³ ε jaki yitan jo wetete tɔ dombiya. ε mi woke men ke wule ke mbey nyena sadaka nye Njambye yi diyε ke mbombu Njambye yi bā tande lor ké. Yo wulma ke meboku mete yini. ¹⁴ Men te lepima nye jaki yitan jo wetete ε bā ne dombiya ko nde: «Wunja bejaki yini te be diyε wotunate ke keki nyanɔwe duku te yi bo jeba nde Efrat ko.» ¹⁵ ε bo wunje bejaki yini bete be Njambye tembidyā bo yi ladye ne yasi te yi bo yākanɔwe kelo ke ngbak ngbak hawa te yi yeso te, yi ngwende te nè yi sew te yi bā kponate ké. Bo bakima bomɔ ke menjon yitati. Bo wunjuma bejaki baka, né bo ké wo bomɔ ke ndingele njon bomɔ wete ke njoka menjon maka yitati. ¹⁶ Mi wokuma buyo botu be lonja dyambi be bā ke to beyanga baka. Buyo yan bā femiliyon gomay yiba. ¹⁷ Ke moy yasi te yi mi bā ke beɔne nda nyeno ké, mi beɔna beyanga né botu bete be bā ke to yan baka. Botu bete bā ne lambɔ sumba ke yotu. Melambo mete bā ne hunge hunge nda dite. Yo bā ne biyo biyo, be sendi belnate nda poyo. To beyanga bete bā nda yi bedila. Dite nè yidyε nè yinja yasi nda piti dikima pundo ke numbu yan. ¹⁸ ε buyo njon bomɔ wete ke njoka menjon mete yitati sɔmbe sɔn ke mekemiye menori yitati. Bo sɔmbuma sɔn ne nje dite, ne nje yidyε, ne nje piti te yi dikima pundo ke numbu beyanga ké. ¹⁹ Yo nde, deti beyanga bete wɔla ke numbu yan nè ke kondu yan. Mekondu man ke boɔna ne beɔnyɔɔ. Yo sendi ne meto kete. Bo dikimelo mebeyo ne bomɔ ne meto man menori. ²⁰ Botu bete be ti sɔmbe sɔn ke mekemiye menori baka ti yensa temo tiko beya mekele man na. Ko bo ti tike kanna beya mesisij nè kanna meyasi mete yi bo dikima tuyɔ ne lor ho ne sumba ho ne yinja sumba sendi ké na. Ko bo ti tike kanna meyasi mete yi bo dikima kwako kwako ne tari ho ne jeta ké na. Bo kelma dete ké no mbombu, ko beko nde, meyasi menori ti be ne deti te yi beɔne yasi, yi woko pɛ ho kendo na. ²¹ Ko bo ti yensa sendi temo tiko

kasi wona bomɔ ho kasi melembɔ ho kasi kelna mewanja nè kasi meɔubo man na.

10

Wete jaki Njambye ne mɔno

mekana ke bo

¹ Ke konɔte, ε mi beɔne wete detina jaki Njambye ke piye wule dyobo. A bā ke moy kulutu ne piyele. Lumbu bā yaka ne to ne. Mbombu ne bā ke pano nda misi me yeso. Mekol mene bā nda nyangwe melam me dite. ² A bā ne wete mɔno mekana butunate ke bo. A kanɔma kol te ε mbam bo tembidyε ke to man, nje kanɔ ε gare tembidyε ke ngindi. ³ ε nye kembidyā detinate nda yi dila bete ne men ké. Ke nye ma kembidyā dete ké, ε lum mbiyo yitan jo yiba lumsa punje men yan. ⁴ Ke melum me mbiyo menori ma lumsa ké, ε mi diy keto. Ma yasi wete, mi njā woko wete men ke wule dyobo lepɔ nde: «Yasi te yi melum me mbiyo maka yitan jo yiba lepima ké, sɔdyukwe yo ne gbɔl, kpe, we ti keti na.»

⁵ ε jaki te yi mi beɔna ke teri, kol wete ke man, kol wete ke ngindi ko kanɔ mbam bo ne kenje kwey. ⁶ A kinjama ne dino mo te ε diyε kpo ne kpo. Nye ε kusuma dyobo nè meyasi mete yi diyε kete, kuso meneti nè meyasi mete yi diyε kete, kuso sendi man nè meyasi mete yi diyε kete ké. A kinjama lepɔ nde: «Dimbidya ngimo yeti se na. ⁷ Kome jaki yitan jo yibate ta bete men tɔ dombiya ké, Njambye ta tonje yasi te yi nye kpoma yi bā sɔfyate ne mbombu ké. A ta tonje yo beɔnye Kimɔ Tom te yi nye lepima nye botu be mesay bene, botu be punja melepi mene ké.»

⁸ ε men te yi mi wokuma wule dyobo ké nje lepina ne koko sendi nye nde: «Ken by mɔno mekana mete yi diyε butunate ke mebo me jaki te ε ke teri, kol wete ke to man, kol wete ke ngindi ko.» ⁹ ε mi ké ke yi jaki lepɔ nye nye nde, a nyéki mi mɔno mekana mete. ε nye lepe nye mi nde: «Boɔngo yo meno, yo ta be jonate ke moy, ma ke numbu, yo ta be ne min min nda mutɔ me jo.» ¹⁰ ε mi by mɔno mekana mete ke bo jaki meno. Yo bā ne min min ke numbu nda mutɔ me jo. Ma ke mi ma si meno ké, ε yo kpale be jonate ke moy. ¹¹ Ke konɔte, ε bo lepe nye mi nde: «Ken sendi ké punje yasi te yi Njambye lepe ke kasi yinja mekando me bomɔ budyate, ke kasi mboya bomɔ budyate ke to meneti, ke kasi bomɔ yaka ne budya menumbu mete yi bo lepe nè ke kasi bekumande budyate.»

11

Botu be lepina melepi me Njambiyé yiba

¹ É bo bú yíña kum soñ yi yekina yasi nye mi. É bo lepe nye mi nde: «Tema, yeko mbanjo Njambiyé. Yeko sendi mbey nyena sadaka nye Njambiyé. Tolo buyo botu bete be kane Njambiyé womete baka. ² Ma we ti yeki se mbanjo Njambiyé na, tiko yo ne nyek. We ti yeki yo na, keto Njambiyé kanja yo nye mekando me botu bete be yeti ke duwe nye baka. Bo ta sopite nate dyari ke yi Njambiyé tokuma ké yaka mengwende kamoni jo yiba. ³ Mi ta nye deti te yi punje melepi membe nye bomo bembé yiba be beñma duwe meyasi mete yi mi kelma ké. Bo ta leñe lambó te yi bekuso yi punje ne melepi mete yaka metu tomay wete jo gomay yiba jo kamotan jo kamo wete.» ⁴ Botu baka yiba díy ke mbambu Baba Mboko te é name meneti maka ko. Botu bete, yo njuku *meoliviye yiba nê melambo yiba. ⁵ Ke mbanja mo pendó kwadye kelo yíña yasi kotute sungwé ne bo, o beña, díte ke pundo ke numbu yan girise mo te. Dete, nge mumo kwadye kelo yíña yasi kotute sungwé ne bo, mo te ta sombo soñ ne nje te yite. ⁶ Ke ndingele ngimo te yi bo ta punje melepi me Njambiyé ké, bo yakama biye mbiyo ke dyobo nde, mbiyo ti noku na. Bo yakama kelo nde, moroku lingwe mekiyo, kelo sendi nde, kwaló kemiye hene bál ke to meneti ke ngimo hene te yi bo kwadye.

⁷ Ke bo si lepo yasi te yi Njambiyé lepima nde, bo péla ké, komate, nyamo te é ta pundo ke hefebe gbonjo ndon ko ta lu dyambi ne bo. A ta lanša bo wo bo. ⁸ Memun man ta díyo ke nyanngwe mbanjo nyanngwe dya. Bo ngbáki Nyanngwe Kumande wan ndi ke dya te. Bo kpál jeba dya te nde *Sodom, yíña nde Ejipt. ⁹ Bomó ta ngbo nje beñe mun yan yaka metu yitati nê kumte. Bo ta wule ke njoka kwaló bomó hene, ke njoka mboya bomó, ke njoka bomó hene ko bo lépi numbu te yen nê ke njoka mekando hene. Bomó ti jaye nde, bo pumbu bo na. ¹⁰ Botu be meneti maka ta be ne mesosa, bo ta sosa kpesa keto soñ yan. Bo ta nyena meyasi tandé yan, keto botu be punja melepi me Njambiyé baka yiba jekima tedye bo mebóne budyate. ¹¹ Ke metu yitati ne kumte ma si kwá ké, é Njambiyé wumbidyé sosu ne yi kele nde, mumo béki ne jon ké ke yotu yan. É bo teme. É botu bete be beñma bo baka gwe wó budyate. ¹² É botu be punja melepi me Njambiyé baka yiba woke wete detina men ke wule dyobo lepo nye bo nde: «Wune béndi nje wonga!» É bo bende ké ke dyobo ke moy kulutu ke misi

me bendo ban. ¹³ Ke gba ngimo te yite é meneti ngwangwa budyate. É dya bakina ke mepel kamo, é ndingele pel te wete si gbungula. Bomó tomay yitan jo yiba sombuma soñ ke yi meneti ngwangwama no ké. É botu bete be ti gwe baka gwe wó budyate kwá lukse Njambiyé te é díye ke dyobo ko. ¹⁴ Yiba kemiye te yi kwanjma ri. Ma yitatite ta be ke dya.

Jaki yitan jo yibate ke tɔ dombiya

¹⁵ Ke kɔnte, é jaki yitan jo yibate tɔ dombiya. É yíña memen punde detinate ke dyobo lepo nde: «Deti te yi namna meneti maka me ke mebo me Baba Mboko wusu bene *Krist wene te yi nye tokuma ko. A ta namo kpo ne kpo.» ¹⁶ É betomba baka kaba jo yini be díye ke mesiya bekumande yan ke mbambu Njambiyé baka kuse mebon koto mbambu ke meneti kano Njambiyé ¹⁷ lepo nde: «Njambiyé Baba Mboko, we é ne ngungudye hene, we ndana kete, we ba sendi kwey kete. Wuse ke nye we wosoko, keto we bonma nyanngwe ngungudye yo yi bú ne díyo kumande yo. ¹⁸ Mekando me botu bete be yeti ke duwe we baka wokuma kwana temo sungwé ne we, é ngimo wokuna ngambi yo dya. Ngimo te yi we ta peso ne josi botu bete be ma gwe baka dyanjma. Yo ngimo te yi we ta nye botu be mesay bo, botu be punja melepi mo nduku mesay man. We ta nye sendi nye bomó bo hene, nye sendi botu bete be kambe we, ko bonosike ko betomba. Ma pé yi botu bete be bekidye meneti maka baka, ngimo te yi we ta girise ne bo ké dyanjma.»

¹⁹ Ke kɔnte, é mbanjo Njambiyé te yi díye ke dyobo ké butuna. É nyanngwe kpongi te yi tedye mbon Njambiyé bene kando dyene ké beñna ke moy mbanjo ne. É yesi mbiyo yese budyate. É memen punde, é lum mbiyo lumsa budyate, é meneti ngwangwa, é metari nukudya balo.

12

Kasi wete nyari bene wete ndondo

¹ É wete nyanngwe meyekambiyé punde ke dyobo. Yo ba wete nyari. A ba ke moy misi me yeso ne piyelé. Ngwende ba ke pulo mekol mene pay nji. Besisɔ kamo jo yiba ba ké te to ne ne dunngwe te. ² A ba ne moy. A ba ke wa ne miy sangwa ne mebóne kembó ke ngimo te yi monosike ba ke nje ké.

³ Wete meyekambiyé njá pundo sendi ke dyobo. Yo ba wete nyanngwe nyamo nda ngando tenate ne hoko hoko nda dite. A ba ne meto yitan jo yiba nê melako kamo. Ke meto menori yitan jo yiba to hene ba ne yíña yasi kete nda dunngwe

bekumande. ⁴ Bo bakima besisq hene be diye ke dyofo baka ke menqabiye yitati, e kondu ne wukule ndingele ngabiye besisq wete bete ke to meneti. E nye nje kwq ke teme ke mbombu nya te e ba ke wa ne mj ko, na men monosike kome nye ta ja ke. ⁵ E nyari ja mono mbam. Mono te ta biye njambala te yi sumba yi namo ne mekando me bomo hene ke to meneti. Ke nyari ma si ja ke, e Njambiye kele nde, monosike ken pele yene ke siya bekumande ne. ⁶ E nyari nje bombu kwq ke ke konqor ke mbey te yi Njambiye sima kobile tike nye ke, na ke dal nye mate yaka metu tomay wete jo gomay yiba jo kamotan jo kamo wete (1260).

⁷ E dyambi kpo ke dyofo. E Mikayel te nyaqwe jaki Njambiye teme bene bejaki bene yi lu dyambi ne ngando ko. E ngando teme bene bejaki te bene jangwe dyambi. ⁸ Ma ngando ti sume kol bene bejaki bene na. Dete, bo ti be se ne mbey diyu ke dyofo na. ⁹ E bo biye nyaqwe ngando ko, njombu nyone ko bete kenje ke meneti. Bo jebangwe nye nde *Kum beya mekele, yija nde *Satan. Nye Mo sebila bomo hene ke to meneti. Bo biyima nye bete kenje ke meneti bene bejaki bene.

¹⁰ E mi woke wete detina men ke lepo ke dyofo nde: «Ndana, ngimo te yi Njambiye jonqwe ne bomo ke dyanma. A tedya ngungudye ne, tedye sendi nde, yo nye name. Ndana, *Krist te yi nye tokuma ko tedya sendi nde, yo nye be ne deti hene, keto bo biyima *Mo somsa beman busu tu ne yeso ke mbombu Njambiye wusu ko bete kenje ke meneti. ¹¹ Benjon busu lansama nye keto mekiyo me *Mono Sam ne keto melepi me Njambiye te yi bo kwandya nye bomo ke. Bo ti kambu son, kambidya ne jonqwe dyan ne ngom ngom na. ¹² Dete, dyofo sosangwe ne wune be diye kete baka. Mebone ne meneti ne man, keto *Kum beya mekele piya ke pele yun ne beya nyaqwe ngambi, keto a duwa nde, ngimo ne bukwa ndi ne mbet.»

¹³ Ke nyaqwe ngando ko ma beqe nde, bo betima nye kenje ke meneti ke, e nye kande dudya nya te e jama mono mbam ko. ¹⁴ Yasi wete, e bo nye nyari mepapo me nyaqwe mbele yiba, na je no ke no ke mbey ne pele konqor. Bo ta dalu nye mate yaka mesew yitati ne kumte londunate ne nyone ko. ¹⁵ E nyone ko jo moroku nda sombu nyaqwe duku kenje ke kon nyari, ne yo memiye nye. ¹⁶ Yasi wete, e meneti nje kama ne nyari. Meneti nyaliya bute numbu ne si meno ne nyaqwe duku te yi nyaqwe ngando ko joma ke. ¹⁷ Ke nyaqwe ngando ma beqe dete ke, e nye woke kwana temo sunqwe ne nyari. E nye kwq yi ke lu dyambi ne bukwe mboya

bomo bete be wulma ke moy nya ko baka. Yo baka be bakidye membonga me Njambiye, beqwe sendi meyasi mete yi Yesus tedya ke. ¹⁸ E ngando ko kwq ke teme ke kundu mesey ke gon man.

13

Kasi banja benyamo yiba

¹ Ke konqe, e mi beqe wete nyamo ke pundo ke man ne melako kamo ne meto yitan jo yiba. Lako hene ba ne yija yasi nda dunaqwe kete. Yija dino ba ketinate ke to hene. Medino mete hene ba ke tedye yija lepi gbutu sunqwe ne Njambiye. ² Nyamo te yi mi beqma ko bonnama ne ngwey. Mekol mene ba nda mekol me wete nyamo nda gonqoy. Numbu ne ba nda yi dila. E ngando ko nye nye ngungudye ne, nye sendi nye siya bekumande ne ne nyaqwe deti te yi namo meyasi. ³ Mi beqma yija peq ke wete to nyamo ko nda a ta gwe gwako. Ko dete, peq te nja nje kwq. Botu be meneti maka hene tonduma nyamo ko kwq beqwe nye. ⁴ E bo kane ngando ko, keto a nya nyamo ko deti te yi namo meyasi. Bo kanma nyamo ko lepo nde: «Nda yakama yeko to ne nyamo ko ko? Nda yakama lu dyambi ne nye ko?» ⁵ E bo nye nye deti te yi lepo melepi me mbeno ne melepi me gbutu sunqwe ne Njambiye. Bo nya nye deti te yi kelo meyasi dete ke menqwendu kamoni jo yiba. ⁶ E nye bute numbu ne yi lepo ne lepi gbutu sunqwe ne Njambiye, sunqwe ne dino Njambiye ne mbey kome Njambiye diye ke. E nye lepina sendi dete sunqwe ne botu bete be diye ke dyofo baka. ⁷ E bo nye nye deti te yi lu dyambi ne botu be Njambiye lansu bo. Bo nya nye deti te yi namo bomo ke njoka mboya bomo hene, ke njoka mekando hene, ke njoka menumbu hene ne ke njoka bomo hene ke to meneti. ⁸ Botu be meneti maka hene ta kuse mebon ke mbombu nyamo ko kano nye. Yo botu bete yi dino dyan ti be ketinate ke mekana me jonqwe baka. Yo mekana me jonqwe te yi *Mono Sam te yi bo woma ko. Medino man ti be ketinate ke moyte na kande ke kusuna mboko.

⁹ Mo te e ne meto te yi woko ne pe, a woku. ¹⁰ E nde: Ke yi mo te yi yo sima kpona ke yene nde, bo ta biye nye ne bala, a ta be bala gbate. Ke yi yoko yi yo sima kpona nde, bo ta wo nye ne kafa, bo ta wo nye gbate ne kafa. Nda yo dete ke, botu be Njambiye kel tinj tiko temo ke yi Njambiye ke no mbombu.

¹¹ Ke konqe yinori, e mi beqe sendi wete nyamo ke pundo ke moy meneti. A ba ne melako yiba nda yi mono sam. A ba ke lepina nda ngando. ¹² A ba ke kelo

nyangwe mekele ke mbombu nyamo te yoru ne kiya deti nda nye. A kelma nde, ndingele meneti nè botu be meneti hene kân nyamo te yoru. Yo nyamo te ε ma béki mbombu ne peñ te yi bā nde, a ta gwe gwako, ε yo si nje kwε ko. ¹³ A dikima kelo nyangwe meyekambiye, kelo gba nde, dite wûla kwey piye ke meneti ke misi me bomo. ¹⁴ A jatidya botu be meneti maka ke beya nje. A kelma dete ne nje meyekambiye mete yi bo nya nye deti te yi kelo ke mbombu nyamo te yoru ké. A dikima lepo nye bomo nde, bo kél yekambiye nyamo te yoru kano yo. Yo nyamo te yi bo ma kótu nye ne kafa, ε nye nje ju ne kóko ko. ¹⁵ Bo nya nye deti te yi kelo nde, yekambiye nyamo ko sósu kelo nde, a tãpitañgwe yi lepo nde, bo wóku bomo hene be ta díyo kine kano yekambiye nyamo te baka. ¹⁶ A kelma sendi nde, bomo hene, ko bõmbesike ko betomba ko botu be kusuku ko buka bomo ko baka be yeti bebala ko bebala, mumo hene béki ne yo nyamo te ke mbam bo ho ke mbombu ne. ¹⁷ Yo nde, ñge mumo ti be ne yo nyamo te ke yotu na, ko mo te tí bomo ho dyañgwe yaña na. Yo te tedya dino nyamo te, tedye sendi yiña buyo yasi te yi tedye dino nyamo te ké.

¹⁸ Yo waka yi mumo ta tedye dyaño dyene yey. Mo te ε ne dyaño ko kwédyañgwe buyo yasi te yi tedye nyamo te ké. Yo nde, buyo yasi te béña mumo. Buyo te, yo gomay yitan jo wete jo kamotan jo kamo wete jo yitan jo wete (666).

14

Botu be Njambiye ke jembó wete

jonja jembí ke dýoþo

¹ Ke kõñte, ke mi ma kanje misi, beña, *Mõno Sam ke teri ke kéké *Siyõñ bene bomo tomay gomay wete jo tomay kamõni jo yini (144.000). Yo bā botu bete yi dino dyene nè dino sangwe wene bā ketinate ke membombu man baka. ² E mi woke wete men ke wule dýoþo nda mesoko me nyangwe duku. Yo bā ne ñgi ñgi ñgi nda meduj me nyangwe lum mbiyo. Men te yi mi wokuma ké boñnama ne memen me botu bete be mende mekunde ke ñgimo te yi bo jembina mende ne mekunde man ké. ³ Botu tomay gomay wete jo tomay kamõni jo yini (144.000) baka dikima jembó wete jonja jembí ke mbombu siya bekumande nè ke mbombu be jonjongwe meyasi yini nè ke mbombu betomba bari. Mumo wete ne wete ti be ne deti te yi jeké jembí yinõri na, soñe ndi botu baka tomay gomay wete jo tomay kamõni jo yini be Njambiye sima si kolo ke meyasi me meneti baka. ⁴ Yo botu bete be tí diyε bene bomari ké no yi

nye ne memi ke yotu yan baka. Yo nde, bo hene bakidya meyotu man nda bindi beñgõndu. Mbey hene te yi Mõno Sam ké kete, bo ke beñgwe nye. Njambiye kolma bo ke njoka botu be meneti maka, né bo be nda nyambi tõmna te yi bo kanje nye Njambiye bene Mõno Sam. ⁵ Ko yiña lepi ja tí punde wete yeso ke numbu yan na. Sendi, kine yaña te yi bo yakama ndeyε bo kete na.

Bejaki be Njambiye yitati ke lepo

kasi josi te yi ta nje ké

⁶ Ke kõñte, ε mi nje beñe wete jaki Njambiye sendi ke je ke kwey ne mbiyon. A bā ne Kimõ Tom te yi ta díyo kpo ne kpo, na lepi nye botu be meneti maka, lepo nye mekando hene, nye mboya bomo hene, lepo nye bomo hene, ko bo lépi numbu te yen, lepo sendi nye kwalo bomo hene. ⁷ A dikima lepo ne men ke kwey nde: «Wune kãmbi Njambiye lukse nye, keto ñgimo te yi nye ta peño ne josi ké sima dya. Wune kân yoko ε kusuma dýoþo nè meneti nè man nè mendoñ meduku ko.»

⁸ Ke kõñ jaki te ete, ε jaki yibate dya lepo nde: «Yene siyma! Yene siyma, Babilon te nyangwe dya! A kelma nde, bomo hene ke to meneti hõbiya menjam mene. Menjam mete, yo nyakbala mekele me memi mene.»

⁹ Ke kõñ bejaki beñõri yiba, ε jaki yitatite dya lepo ne men ke kwey nde: «[J]ge mumo kane nyamo ko, kano yekambiye ne, ñge mumo be ne yo ne ke mbombu ho ke bo ne, ¹⁰ mo te ta hõbiye sendi menjam mete yi tedye ñgambi Njambiye ké. Njambiye ta kumbe yo ne sengeley ke pelo te yi tedye ñgambi ne ké. Mo te ta díyo ke moy mebone ke lam dite nè ke moy piti. A ta sangwa ne mebone dete ke mbombu pupuna bejaki be Njambiye nè ke mbombu *Mõno Sam. ¹¹ Ma botu bete be ta kano nyamo ko, kano sendi yekambiye ne baka tí be ne mõno ñgimo mewedyā na, ko tu ko yeso. Sendi, mumo hene te ε ta be ne yo te yi tedye dino nyamo ko ke yotu ne, mo te ta sangwa sendi ne mebone dete. Yidyε dite te yi tedye bo mebone ké ta tulo kpo ne kpo.» ¹² Dete, botu be Njambiye, yite nde, baka be bakidye membonga me Njambiye, tikõ sendi temo ke yi Yesus baka kél tinj ké no mbombu.

¹³ E mi woke men ke wule dýoþo lepo nde: «Keto melepi maka yi lepe nde: Botu bete be nje gwe yite, bo me sangwate bene be Nyangwe Kumande baka ne mesosa kande ndana. Bo ke wedyā ke mesay mete yi bo kelma ké, keto kimõ mekele man ke kõñ yan. Kimõ Sisiñ ke jaye nde, yo gbate dete.»

*Nɔgimɔ bakina kimɔ nyambi**nɛ bɛya nyambi*

¹⁴ Kε mi ma kanε misi, bεna, yina wumna kulutu. Yina yana bε metidɛye ke to kulutu yinɔri nda gba mumɔ. A bε ne dɔngwe ke to. Yo bε tande lor. A bε sendi ne wete nyaŋgwe wotuna keɲ ke bo. ¹⁵ E wete jaki Njambiye punde ke mbanjo Njambiye kembidya detinate lepɔ kenje mɔ te ε bε metidɛye ke to kulutu ko nde: «Sambila bo ne keɲ yo yɪ pεsɔ ne nyambi, keto ngimɔ soɲna nyambi ke ngwanj sima dya. Nyambi te yi dɛye ke to meneti kε sima deta.» ¹⁶ E mɔ te ε bε metidɛye ke to kulutu ko sambile keɲ kenje meneti. E nye si soɲe nyambi hene.

¹⁷ E wete jaki punde sendi ke mbanjo Njambiye te yi dɛye ke dɔyobo kε. A bε sendi ne nyaŋgwe wotuna keɲ.

¹⁸ Ke koɲte, ε mbanja jaki Njambiye nje pundo wule ke mbey nyena sadaka nye Njambiye. A bε ne deti te yi kelɔ yasi hene te yi nye kwadɛye kε ne dɛte. E nye lepe ne men ke kwey kenje jaki te ε bε ne nyaŋgwe wotuna keɲ ko nde: «Sambila wotuna keɲ yo yɪ noko ne mesan me *vinye mete yi ke to meneti kε, keto membumo mete sima deta.» ¹⁹ E jaki te sambile keɲ kenje meneti. E nye noke membumo me *vinye kε kumbe ke nyaŋgwe mbey sopita membumo te yi tedɛye ngambi Njambiye kε. ²⁰ Bo dɔwε ke dya kε sɔpite yo ne nan. Ke ngimɔ sɔpitate, ε mekiyo punde. Yo punduma dendila kumɔ kilometa gomay yitati. Dimɔ te kumma saman te yi yanja yakama tota kumɔ ke ngin.

15*Bejaki yitan jo yiba ke lepɔ mekemiye**mete yi ta dɔyɔ kε*

¹ Ke koɲte, ε mi bεne wete nyaŋgwe meyekambiye sendi ke dɔyobo. Yo bε yasi te yi ngbakima budɛyate. Yo bε bejaki be Njambiye yitan jo yiba. Bo bε ne njena mekemiye yitan jo yiba. Yo nde, Njambiye ta kwε ne mekemiye menɔri yɪ sidɛye ne tedɛya ngambi ne.

² E mi bεne yina yasi nda man. Yo bε ke panɔ ne ngɛy ngɛy. Dite bε sendi kete. E mi bεne sendi bomɔ ke tɛri ke to man yinɔri. Bo bε ne mekunde me Njambiye ke mebo. Yo bε botu bete be laɲsama nyamɔ ko baka. Bo ti kane yekambiye ne ho bε ne yina buyo yasi ketinate ke yotu yan yi tedɛye dɛno nyamɔ ko na. ³ Bo ke jembo jembɔ te yi Moyisi te mɔ mesay me Njambiye dikima jembo kε, jembo sendi jembɔ *Monɔ Sam. Bo ke jembo lepɔ nde: «Njambiye te Baba Mboko ε ne ngungudɛye hene, mekele mɔ

gba nyaŋgwe, yo yasi te yi ngbakima budɛyate: We Kumande bomɔ hene ke to meneti, we kεl yasi ne ngben, mekele mɔ hene tedɛya ndi gbakasi. ⁴ Baba Mboko, nda ta dɛyo kine kamba we ko? Nda ta dɛyo kine lukse dɛno dɛyo ko? Keto yo ndi we nyepɔ be kine sembo na. Mekando hene ke to meneti maka ta ngbo nje kanɔ we, keto we tedɛya nye bomɔ hene nde, mekele mɔ ne ngben.»

⁵ Ke koɲte, ke mi ma kanε misi, bεna, mbanjo Njambiye te yi dɛye ke dɔyobo kε butunama. E mi bεne monɔ tɔ te yi bo kele ne to melambo yi tedɛye nde, Njambiye ke njoka bomɔ bene kε ke moyte. ⁶ E bejaki be Njambiye yitan jo yiba be bε ne mekemiye yitan jo yiba baka punde ke moy mbanjo Njambiye kε sε. Bo bε ne yina wumna melambo ne fanya fanya ke yotu nɛ mekanda ke beti tande lor. ⁷ Ke njoka be jonjongwe meyasi mari yini, ε wete kanε mepelo yitan jo yiba nye bejaki be Njambiye baka yitan jo yiba. Mepelo mete bε tande lor. Yo bε tondunate ne ngambi Njambiye te ε dɛye kpo ne kpo ko. ⁸ E meluka nɛ ngungudɛye te yi Njambiye be no kε kele nde, yidɛye tɔndu ke mbanjo Njambiye ne kip. Ko mumɔ wete ne wete ti be ne deti te yi nyine ke moy mbanjo na kumɔ nde, mekemiye yitan jo yiba te yi bejaki be Njambiye baka yitan jo yiba be no kε siki kelna.

16*Kasi mepelo mete yi ne ngambi**Njambiye kete kε*

¹ E mi woke yina detina men ke wule ke mbanjo Njambiye te yi dɛye ke dɔyobo kε. E men te lepe nye bejaki baka yitan jo yiba nde: «Ne kwεn, ne kumba yasi te yi ke moy mepelo maka yitan jo yiba yi tedɛye ngambi Njambiye kε kenje meneti.»

² E bosa jaki kwε, ε nye kumbe pelɔ te wene kenje meneti. E yina bɛya kwana mepɛn nukudɛya biye botu bete be bε ne yo nyamɔ ko ke yotu yan, kanɔ sendi yekambiye ne ko.

³ E jaki yibate kumbe pelɔ te wene kenje ke man. E moroku me man lingwe mekiyo nda mekiyo me munj mumɔ. E yasi hene te yi bε ne jon ke moy man kε si gwe.

⁴ E jaki yitatite kumbe pelɔ te wene ke meɔfuku nɛ ke mεnge. E yo hene si lingwe mekiyo. ⁵ E mi woke jaki te ε dɛye ne meɔfuku hene ko ke lepɔ nde: «We ne ngben, yori yi we pesima nde, meyasi kwεnngwe deke kε. Siya Njambiye ndi gba we, we nyepɔ. We yoko ε ndana kete, yoko ε bε kwey kete ko. ⁶ Bo punja mekiyo me botu bo nɛ mekiyo me botu be punja melepɔ mɔ. Ma ndana, we nya bo

mekiyo nde, bo hõbiya. Yakama nde, bo sãngwan̄gwe nõ dete.» ⁷ Ke kõnte, e mi woke wete men ke wule ke mbey nyena sadaka nye Njambiye. Men te lepima nde: «J, Njambiye te Baba Mboko e ne ngun̄gudye hene, we pési meyasi nõ ne ngben, lepõ gbakasi!»

⁸ E jaki yinite kumbe pelo te wene ke misi me yeso, e yeso be ne deti te yi lodye bomõ nda dite. ⁹ E wete ban̄ban̄ jon̄ lodye bomõ. Ke bo ma beje dete kè, e bo lepe lepi gbutu sungwe ne dino Njambiye te yoko e diye ne mekemiye mete kò. Ko bo ti yen̄sa temõ yi lukse nye na.

¹⁰ E jaki yitante kumbe pelo te wene ke siya bekumande be nyamõ kò. E yitil ngangile ndingele mbey te yi nyamõ kò name kè. E bomõ kande nyambina medyem man keto mebone mete yi bo sangwama nõ kè. ¹¹ E bo lepe lepi gbutu sungwe ne Njambiye te e diye ke dyobo kò keto mebone mete yi bo sangwama nõ nè beya kwana mepen̄ mete yi biyima bo kè. Ko bo ti yen̄sa temõ ke mekele man na.

¹² E jaki yitan jò wetete kumbe pelo te wene ke nyangwe duku te yi bo jeba nde Efrat kò. E sombu duku si gweye ne ngbay, né bekumande bete be ta wule pulo komẽ yeso punde baka dõl nje kwangwe. ¹³ Ke kõnte, e mi beje beya mesisin̄ yitati. Bo bojn̄nama ne bejebo. Wete punduma ke numbu ngando kò, wete ke numbu nyamõ kò, wete ke numbu mo punja melepi me ja. ¹⁴ Meyasi menori, yo beya mesisin̄ me *Satan yi kele meyekambiye kè. Mesisin̄ mete kèn ke yi bekumande be meneti maka hene yi wesidyẽ wo yí dyambi te yi ta kelna ke nyangwe *Yeso Njambiye te e ne ngun̄gudye hene kò. ¹⁵ E men te yi mi wokuma kè lepe nde: «Beja, mi yima nda nõ gubõ! Mõ te e diye mejemsidyẽ bakidyẽ melambo mene pupunate kò ne mesosa, keto a ti kendo sokere, be ne njon̄ ke misi me bomõ na.» ¹⁶ Mesisin̄ maka wesidyẽ bekumande be meneti maka ke wete mbey te yi bo jeba ke numbu Hebere nde Harmagedon̄.

¹⁷ E jaki yitan jò yibate kumbe pelo te wene ke gbela pupõlõ te yike. E yija men lepina definate wule ke siya bekumande te yi diye ke mban̄jõ Njambiye kè. Men te lepima nde: «Yija yaña te yi kelo yeti se na.» ¹⁸ E yesi mbiyo yesẽ budyate. E memen punde. E lum mbiyo lumsa budyate, e meneti ngwan̄gwa budyate. Kande ne yi Njambiye ma kusu ne mumõ tiko ke to meneti, meneti ti pa ngwan̄gwa dete wete yeso na. ¹⁹ E Babilon te nyangwe dya nyaliye ke men̄gabiye yitati. E nyangwe medya hene te yi diye ke to meneti kè si gbun̄gula. Njambiye takima nyangwe dya ke dete yi nye nye pelo

menjam mete yi tedye nyangwe ngambi ne kè. ²⁰ E mekingira hene si yambile, ko mekeki ti bejna se na. ²¹ E wete nyangwe mbiyo mètari wule dyobo nukudya ke to bomõ. Dito kil mètari wete kumma kilo kamoni. Ko dete, bomõ lepima lepi gbutu sungwe ne Njambiye, keto kemiye mètari menõri, keto yo b̄a beyate budyate.

17

Njambiye ke pesõ josi Babilon

te nya mewanja kò

¹ Ke kõnte, e wete jaki ke njoka bejaki baka yitan jò yiba be b̄a ne mepelo yitan jò yiba baka nje lepõ nye mi nde: «Inja, né mi tedye we nda yi nyangwe nya mewanja kò e diye ke to budya meduku kò ta sangwa ne pesina josi kè. ² Bekumande be meneti maka ngboma kelo mekele me memi bene be nya kò. E botu be meneti maka tukuse gwe menjam mene. Menjam mete, yo mekele me memi mete yi nye kelma bene bo kè.»

³ E jaki kò b̄u mi ne nje te yi sisin̄ kumõ nõ ke wete kongor. E mi beje wete nyari metidyẽ ke to wete tena nyamõ ne hangbe hangbe. Medino mete yi tedye lepi gbutu sungwe ne Njambiye kè b̄a ketinate ke yotu nyamõ enõru ne ngben. A b̄a ne meto yitan jò yiba nè melako kamo. ⁴ Nya te lejma yija kpasã kimõ tena lambõ ne hangbe hangbe. Ke melengwe mene, yija b̄a ne lor, yija ne kpasã yija metari, yija ne kpasã yija meyasi nda membambo. A b̄a ne wete pelo ke bo, bo sama yo ne lor. Mekele me nye nè mekele me memi mete yi kelna mewanja mene b̄a ne ngben ke moy te. ⁵ Yija dino te yi tedye yasi te yi be sodyate kè b̄a ketinate ke mbõmbu wene. Yo b̄a ketinate nde: «Babilon te nyangwe dya, nye Nyangwe ne botu be kelna mewanja nè botu be kelna mekele me memi ke to meneti maka.» ⁶ Teri nya kò yi mi bejna kè b̄a nda yi mõ te e si gwe menjam. Yo mekiyo me botu be Njambiye nè mekiyo me botu bete be lepe kasi Yesus yi nye hõbiya kè kele nde, a b̄eki dete. Ke mi ma beje nye kè, e mi ngbakima budyate.

⁷ E jaki diye mi nde: «We ngbákimangwe keto nge? Mi ta punje yasi te yi be sodyate ke kasi nya kò nè ke kasi nyamõ te e sofẽ nye kò ndana nye we. Yo nyamõ te e ne meto yitan jò yiba nè melako kamo kò. ⁸ Nyamõ te yi we bejna kò b̄a ne jon̄ ne mbõmbu, ma ndana a yeti se ne jon̄ na. A ta be ke pundo ke hebebe gbõngõ ndon̄ gwe bone ne ngbot. Botu be meneti maka yi dino dyan ti be ketinate ke mekana me jon̄gwe wule ke ngimõ te yi Njambiye kusuma ne mboko

ké ta ngbakima yi beɛe nyamo kɔ. Bo ta ngbakima, keto nyamo kɔ bɔ ne jon ne mbombu, ma ndana a yeti se ne jon na. Sendi, a ta nje punje yotu ne koko.

⁹ «Ma yo waka yi mumo yakanɔwɛ tedye nde, a ne dyanɔ gbate yey. Yo nde, meto maka yitan jo yiɓa téɗya mɛkeki yitan jo yiɓa te yi nya kɔ diye metidyɛ kete ké. ¹⁰ Meto maka téɗya sendi bekumande yitan jo yiɓa. Ma ké njoka yan, yitan yeti se na, wete ndi kete, ma mbanja ti pa dya na. Ndi nde, kome mbete ta dya ké, ngimo namnate yene ta be kumte. ¹¹ Nyamo kɔ ε bɔ ne jon ne mbombu, ma ndana a yeti se kɔ, nye kumande yitan jo yitatite. A ké njoka te hari yitan jo yiɓa. Ma a ta gwe bone ne ngbot. ¹² Melako kamɔ te yi we beɛma ké téɗya bekumande kamɔ be ti pa bɔ diyo bekumande baka. Yasi wete, bo ta bɔ diyo bekumande yi namo saman monɔ ngimo ne mbet bene be nyamo kɔ. ¹³ Bekumande baka hene ndi ne kiya to yasi wete yi tonje, yo nde, bo nyéki nguɔɔɗɗɗe yan nye nyamo kɔ, sana ne deti yan hene nye nye. ¹⁴ Bo ta luɗɗɗamɔ ne *Monɔ Sam. Yasi wete, Monɔ Sam ta laɛsa bo, keto nye Baba Mboko te ε laɛsama bebaba mboko. Nye Kumande bekumande. Nè nye nè botu bete be nye sima tɔke, botu bete be nye jedama, bo botu bete be wokuna ne nye baka, bene bo hene ta laɛsa.»

¹⁵ E jaki lepe sendi nye mi nde: «Meduku mete yi we beɛma yi nya mewanja kɔ diye metidyɛ kete ké, yo téɗya mekando me bomɔ nè menɔɔl me bomɔ. Yo téɗya botu be meneti maka hene nè bomɔ be lepe ko kwalɔ numbu te yen. ¹⁶ Melako maka kamɔ yi we beɛma ké nè nyamo kɔ ta beno nya mewanja kɔ nye bo ke dite. Bo ta wɔmbile meyasi hene ke meɓo mene tiko nye sokere. Bo ta dye mbundo yotu ne lodye yike yi ta bukwe ké. ¹⁷ Yo Njambiyɛ kele nde, bekumande baka hene béki ndi ne kiya to yasi wete yi tonje. A kelma dete, né bo tonje yasi te yi nye sima si kpo ké. Yo nde, bekumande baka kél mesay yi nye ne diyo namnate yan nye nyamo kɔ kumo nde, melepi mete yi Njambiyɛ lepima ké síki tondo.

¹⁸ «Ma, nya te yi we beɛma kɔ téɗya nyaɔwɛ dya kɔ ε diye ne bekumande ke to meneti kɔ.»

18

Njambiyɛ ke yanɔgile Babilɔn

te nyaɔwɛ dya

¹ Ke kɔɔte yinɔri, ε mi beɛe sendi wete jaki Njambiyɛ ke piye wule dyoɓo. A bɔ ne deti budyate. E meluksa mete yi nye bɔ no ké paniye ndingele meneti. ² E nye

kembidya detinate lepo nde: «Yene siyama, yene siyama, Babilon te nyaɔwɛ dya! A liɔgwa gbanɔ beya mesisiɔ me *Satan, gbanɔ kwalɔ beya mesisiɔ hene, gbanɔ hikiri hikiri beya benon hene. ³ Yo dyanɔma dete ke yi Babilon, keto mekando me botu be meneti hene hobiya menjam mene. Yo nyakbala mekele me memi mete yi bo nè bekumande be meneti maka kelma bene be Babilon ké. Yo sendi nde, botu be dyaɔwɛ meyasi ke to mboko baka tonduma ne kusuku keto mberi meyasi mene.»

⁴ Ke kɔɔte, ε mi woke wete men ke lepo wule dyoɓo nde: «Wune botu bembe, ne jisa pundo ke dya ke, ma wune me nje nyiɛ ke moy mebeyo mene. Wune jisa, kambɔ ne nje saɔgwa ne mekemiye mete yi ta balɔ ke to ne ké. ⁵ Wune jisa, keto mebeyo mene ma wesidya ne kembembe kumo dyoɓo. Sendi, Njambiyɛ ti lensa kotu mekele mene na. ⁶ Wune yókidya ndi kiya yasi te yi nye kelma ne besɔ ké nye nye. Ke yasi hene te yi nye kelma, wune yókidya yo menɔa yiɓa beɛngwe mekele mene. Nge be nde, a yekima ndonje pelo hakambe menjam wete, wune kpál yeko yiɓa nye nye. ⁷ Ndi nda yi nye d'ungwa ne beti kwey, jonna ke nyem nyem jongwe, wune kpál tedye nye mebone ndana tiko nye ne misidyɛ ke misi ndi dete sendi. Wune kél ne nye dete, keto a ke lepo ke moy temo ne nde: «Mi ke namo meyasi nda kumande. Mi yeti kuso na. Ko mi ti be ne misidyɛ ke misi wete yeso na.» ⁸ Keto metake mete yite mekemiye maka ta balɔ ke to ne ke kiya yeso. A ta saɔgwa ne soɔɔ, misidyɛ ta pundo ke misi mene. Kolo ta dya nye, dite ta lodye nye ne ngito. Yo ta kwanɔa dete, keto Baba Mboko, Njambiyɛ te ε pesima josi ne ko ne nguɔɔɗɗɗe.» ⁹ Bekumande be meneti maka hene be nya bo ke kelna mekele me memi bene be nya kɔ, jonna bene bo ke nyem nyem jongwe baka ta lelo jaba kete ne. Bo ta kelo dete kome bo ta beɛe tululu yidyɛ dite te yi ta girise nye ké. ¹⁰ Bo ta gwe wɔ nyaɔwɛ mebone mete yi nye ta saɔgwa no ké, diyo ne nan ne mbj ne nye lepo nde: «O mebone wa! O mebone ne nyaɔwɛ dya nde Babilon te ngabolo dya wa! Pesina josi Njambiyɛ balma ke to yo ndi ke hawa wete!»

¹¹ Ma botu bete be dyaɔwɛ meyasi ke to mboko baka ke lelo punje misidyɛ ke misi keto Babilon, keto mo te ε bome mejen man yeti se na. ¹² Meyasi mete yi bo dikima dyaɔwɛ ké bɔ lor nè yiɔa sumba sendi nè kpasa yiɔa metari nè kpasa yiɔa yasi nda membambo. Yo bɔ ne yiɔa kpasa wumna to melambo nè yiɔa kpasa tena melambo nè yiɔa jendina melambo nè

yiŋa tena melambo ne hangbe hangbe. Yo ɓa sendi ne kɓasa kwalo mejeti hene ne kwalo meyasi hene te yi ɓo sa ne su njoku ne kwalo meyasi hene te yi ɓo sa ne kɓasa mejeti mete yi dɛe budɣa moni ne meyasi mete yi ɓo tuye ne yiŋa yasi nda tunji ne sumba ne wete wumna tari. ¹³ Ɔo dikima dɣangwe sendi kwalo wete kɓasa lobinda nde sinamom ne yiŋa membunjo te yi ne kimo metul nde amom. Ɔo dikima dɣangwe sendi yiŋa budɣa kwalo melobinda ne yiŋa yi ɓo kele ne wete monjo jeta mbunjo nde *mir ne yiŋa sendi nda paka. Ɔo dikima dɣangwe sendi menjam ne gbela memuto ne su farin ne yiŋa nyambi nda mbusa. Ɔo dikima dɣangwe benday ne besam ne beyanɗa ne yiŋa mematuwa mete yi tande sumba yi beyanɗa dikima dɗale ke. Ɔo dikima dɣangwe sendi bebala ne gbela bomo. ¹⁴ Botu be dɣangwa meyasi maka dikima lepo nye nyanɗwe dɣa ko nde: «Meyasi mete yi we nya temo yo hene kete ke sima londo ne we. Kimo ngere ngere buyo kusuku hene te yi we ɓa no ke sima si yambile ke mefo mo. Ko we ti beɗya se yo wete yeso na!» ¹⁵ Botu be dɣangwa meyasi benori be sombuma kusuku keto ne baka ta gwe wo nyanɗwe mebone mete yi nye ta sanɗwa no ke, dɣo ne nan ne mbj ne nye. Ɔo ta lelo punje misidɣe ke misi. ¹⁶ Ɔo ta lepo nde: «O mebone wa! O mebone ne nyanɗwe dɣa ke e dikima leɗe kimo fanya fanya wumna lambo ko wa! O nye e dikima leɗe kɓasa hangbe hangbe tena lambo, kombile melɗɗwe mene ne lor ne kɓasa metari ne kɓasa yiŋa yasi nda membambo ko wa!» ¹⁷ Ma ndi ke hawa wete ne wete budɣa kusuku te yinori sima si yanɗila!»

Botu be dukuna kuka hene ne nyanɗwe bemasa ban ne bomo hene te be kele mesay ke man ne gbela botu bete be ke yan kendi baka, ɓo hene dikima teme ne nan ne mbj. ¹⁸ Ɔo dikima kanje misi yi beɗe ne tululu yidɣe dite te yi girise dɣa ke ke. E ɓo dikima kembidɣa lepo nde: «Dya te nda e nda nyanɗwe dɣa ko ko?» ¹⁹ Ɔo dikima taye ngbutu kutudɣe ke meto man lelo jaba kembidɣa lepo nde: «O mebone wa! O mebone ne nyanɗwe dɣa ke yi bomo hene te be ne mekuka ke man sombuma kusuku keto ne ke wa! Ma ndi ke hawa wete ne wete, ɓo sima yanɗile nye!»

²⁰ Dyoɓo, sosanɗwe ke yasi te yi dyanɗma nye ke. Ma wune botu be Njambiye ne wune botu be tomun be Yesus nje bu wune botu be punja melepi me Njambiye, wune sosanɗwe sendi, keto Njambiye pesima josi dɣa ke yi kundo ne wune.

²¹ Ndana, e wete detina jaki Njambiye bu yiŋa tari nda nyanɗwe tari mekoko bete

ke man lepo nde: «Yo deke nda yi ɓo ta yombile ne Babilon te nyanɗwe dɣa bete ne ven. Ko ɓo ti beɗe se mbombu wene na. ²² Ko mumo ti woko se bomo ke mende mekunde ho woko men bomo ke jembina ke dɣa dɣo na. Ko mumo ti woko se bomo ke to membule ne medombiya na. Ko sana kwalo yasi te nda, ko wokuna meɗun me kokuna yiŋa yasi ti beɗna se ke dɣa dɣo na. ²³ Ko puye lambo wete ne wete ti panjo se ke yasi yo na. Ko mumo ti woko se men mbam bene nyari ke kelo jeso gwaki ke yasi yo na. Meyasi ta kwanɗa dete, keto botu bete be dikima dɣangwe meyasi ke dɣa dɣo baka ɓa nyanɗwe bomo ke to meneti maka hene. Sendi, we jatidɣa mekando me botu be meneti hene ke beya nje keto kelna mekele me kifi yo. ²⁴ Yo nde, Njambiye semma mekiyo me botu be punja melepi mene ne mekiyo me botu bene ne mekiyo me bomo hene te yi ɓo woma ke to meneti maka baka ke mefo mene.»

19

¹ Ke kon meyasi menori, e mi woke yiŋa detina men ke wule dɣoɓo nda men nyanɗwe ngil bomo. E men lepe nde: «*Aleluya, yo Njambiye wusu nye wuse jongwe! He luksa nye. He dukwe nde, a ne ngungudɣe. ² A pesi meyasi ne ngben lepo gbakasi, keto a pesima josi nyanɗwe nya mewanja ko e bekidɣa meneti ne kelna mewanja mene ko. Njambiye kunduma mekiyo me botu be mesay bene ndi ke yotu nya mewanja ko ne nguru wene.» ³ E ɓo basidɣe lepo nde: «Aleluya! Yidɣe dite te yi lodɣe nye ke ta tulo bendo kpo ne kpo.» ⁴ E betomba baka kaba jo yini ne be jonjonɗwe meyasi maka yini kuse meɓon kanjo Njambiye te e siya metidɣe ke siya bekumande ko. E ɓo lepe nde: «*Amen, aleluya!»

Kasi ngimo jeso gwaki

te yi Monjo Sam

⁵ E wete men wule ke siya bekumande lepo nde: «Wune sombila Njambiye wusu, wune botu be mesay bene hene, wune be kamba nye baka, ko bonosike ko betomba.» ⁶ Ke konje, e mi woke wete men nda men nyanɗwe ngil bomo. Yo bonɗama ne mesoko me nyanɗwe duku. Yo bonɗama sendi ne meɗun me nyanɗwe lum mbiyo. Men te lepima nde: «*Aleluya! Keto Baba Mboko te Njambiye wusu bonɗa dɣo kumande ne. A ne ngungudɣe hene. ⁷ Wuse sosanɗwe. He sosanɗwe kɓesa. He luksa nye, keto ngimo jeso gwaki *Monjo Sam dyanɗma. Nya gwaki wene sima si komsa. ⁸ Ngimo yakama yi nya gwaki yakama leɗe kimo

fanya fanya wumna lambō.» Wumna lambō te tedya ngben mekele mete yi botu be Njambiyē kelma ké. ⁹ E jaki lepe nye mi nde: «Keto nde: Botu bete yi bo jebama ke jeso gwaki Mōno Sam baka ne mesosa.» E nye lepe sendi nye mi nde: «Melepi maka, yo gbakasi, yo ngbak ngbak melepi me Njambiyē.» ¹⁰ E mi bale ke nji mekol mene, né mi kan nye. Yasi wete, e nye lepe nye mi nde: «Ay, wé tí bōba! Sine wé nè ñenjōn bō be bakidyē meyasi mete yi Yesu tedya ké, wuse hene ndi kiya kumbō botu be mesay. Dete, kanō ndi Njambiyē.» Keto lepi hene te yi Yesu lepima ké, yo yite nye botu be punja melepi me Njambiyē deti te yi punje melepi mene.

Kasi Mō te e ke to wumna yanga kō

¹¹ Ke kōnte, ke mi ma kanje misi, ñeja, ñyobō nyase, e mi ñeje wete wumna yanga. Dīno mō te e bā ke to yanga te kō bā nde Mō te e tonje meyasi mete yi nye si kpo. Yiña dīno ñyene nde Mō te e lepe ndi gbakasi. A pési jōsi lū sendi ñyambi ne ngben. ¹² Misi mene bā ne hōkō hōkō nda lam ñite. A bā ne buñya meñungwe ke to. Wete dīno bā ketinate ke yotu ne. Ma ko mumo wete ne wete tí duwe dīno te na, soñe ndi nye sa te. ¹³ Lambō te yi nye leñma ké bā tande mekiyo ne batikala. Dīno ñyene nde Lepi Njambiyē. ¹⁴ Ngil menjōn me ñyambi te yi ñyobō ñeñgwa nye kōn ne kōn. Botu bete ñendima wumna ñeyanga. Bo leñma kimō wumna melambō ne mboñ mboñ. ¹⁵ Wete ngwele ngwele kafa pundama ke numbu ne, na lañsa ne mekandō me botu be meneti maka. A ta biye njambala te yi sumba namō ne bo. A ta soñite sendi menjam mete yi tedye nyangwe ngambi Njambiyē te e ne ngungudye hene kō. ¹⁶ Wete dīno bā ketinate ke lambō ne nè ke ñey ne nde Kumande ñekumande, Baba Mbokō te e lañsama ñebaba mbokō.

Kasi nyangwe ñyambi te

yi ta kwanja ké

¹⁷ Ke kōnte, e mi ñeje wete jaki Njambiyē ke teri ke misi me yeso. E nye kembidyā ñetinate lepo nye ñenon hene be je ne mbiyōn ke kwey baka nde: «Ne njāki, wune ngbōku wesidyā nje ñye nyangwe dina Njambiyē. ¹⁸ Ne ngbōku nje ñye membundō me ñekumande nè membundō me ñekum ñesoja. Ne ngbōku nje ñye membundō me ñe ngabolo ñomō nè membundō me ñeyanga nè yi botu bete be ñende bo baka. Ne njāki nje ñye membundō me ñomō hene, ko ñomō bete be yeti ñebala ko ñebala ko ñonosike ko ñetomba, ne njāki nje ñye membundō me botu bete hene.»

¹⁹ E mi ñeje nyamō kō nè ñekumande be meneti maka nè menjōn me ñyambi man. Bo wesidyāma yi nje lū ñyambi ne mō te e bā ke to yanga kō ñene njōn ñyambi ne. ²⁰ Ke kōnte, e bo kwabe nyamō kō ñene mō punja melepi me jā e ñikima kelō meyekambiyē ke mbombu nyamō kō kō. A ñikima kelō meyekambiyē, jatidyē ne botu bete be bā ne yo nyamō kō ke yotu, kanō sendi yekambiyē ne baka ke ñeya nje. E bo bū bo hene yiñā bete ne jōn ke matō ñite kome piti lolē ké. ²¹ E ñukwe ñomō te ñari sōmbē sōñ ne nje kafa te yi pundama ke numbu mō te e bā metidyē ke to yanga kō. E ñenon hene hōkuma membundō man dito.

20

Bo ta kanje Satan

yaka sew tomay wete

¹ Ke kōnte, e mi ñeje wete jaki Njambiyē ke piye wule ñyobō. A bā ne njango hebebe gbonjo ndon nè wete nyangwe kol sumba ke bo. ² E nye biye ngando kō. Bo jébangwe nye nde Njombu nyōñe, yiña nde *Kum ñeya mekele, yiña nde *Satan. A biya nye woto yi yaka ñdingele mesew tomay wete. ³ E jaki bū nye bete ke mōy hebebe gbonjo ndon, ñibō numbu te ndadye nye kete ne ghem, kambō a me nje kē mbombu jatidyē mekandō me botu be meneti maka ke yiña nje kumō nde, mesew tomay wete siki kwā. Yo kponate nde, bo ta nje soñe bo ne nye yi yaka mōno ngimo.

⁴ E mi ñeje mesiya ñekumande, ñeje sendi ñomō ke nje ñiyō metidyē bete. E Njambiyē nye bo deti te yi peso jōsi ñomō. E mi ñeje mesisiñ me botu bete yi bo kilma to yan baka. Bo wōku bo, keto bo lepima nde, Yesu gbate kumande, lepo sendi melepi me Njambiyē. E mi ñeje sendi mesisiñ me botu bete be tí kanē kō nyamō kō ko yekambiyē ne baka. Bo tí ñe ne yo ne ke membombu man ho ke mebo man na. Bo hene njā jū ne kōkō, e ñene be *Krist name ke mesew tomay wete. ⁵ Bosa womiya ñomō, yori. Ma ñari tí womiye na, bo ñiyā kumō nde, mesew tomay wete siki kwā. ⁶ Botu bete be ta womiye ke bosate yite baka ne mesosa. Njambiyē tokuma bo nde, bo ñēki botu ñene. Sōñ te e njime tí kpoke se bo na. Bo ta ñe botu ñe nyena sadaka be Njambiyē nè Krist. ñene be Krist ta namō ke mesew tomay wete.

Njambiyē ke peso jōsi Satan

⁷ Ke mesew tomay wete si kwā, bo ma soñe bo ne *Satan punje nye ke jōbō ne. ⁸ A ta pundō womete yí kē jatidyē mekandō me ñomō hene ke ñeya nje. A ta kē ke mebokū me meneti maka yini, bo jébangwe yo nde Gōk nè Magōk. A ta ngbō

bo, né bo kè lụ dyambi. Bo ta be buɔyate nda messey me man. ⁹ E botu baka nyanja ke to meneti maka hene, lito mbey ɔyɔ te yi botu be Njambiyɛ nɛ ɔya te yi temo Njambiyɛ biyma ké. Yasi wete, e ɔte wule pele kwey balo ke to yan girise bo. ¹⁰ E bo nje biye *Kum beya mekele, nye mo te e dikima jatidyɛ bomo ke yiɲa menje ko, bete ke mato ɔte te yi ne piti kete ké. A ka dolo nyamo ko bene mo punja melepi me ja ko mate. Bo hene ta sanjwa ne nyanjwe mebone mate kpo ne kpo tu nɛ yeso.

Njambiyɛ ke peso njena josi

¹¹ Ke konje, e mi beɲe sendi wete nyanjwe wumna siya bekumande nɛ mo te e ba metidyɛ kete ko. E meneti bene ɔyobo jise londɔ ke mbombu ne, yambile bone ne ngbot. ¹² E mi beɲe botu bete be ma gwe baka, betomba nɛ bonosike ke teri ke mbombu siya bekumande. E wete mumo bute yiɲa mekana. E nye nje bute wete mekana sendi. Mekana mete mbete, yo mekana mete yi jongwe. Njambiyɛ pesima melepi me botu bete be gwɔ baka beɲgwe mekele man, beɲgwe yasi te yi ba ketinate ke moy mekana menori ké. ¹³ Botu bete be gwɔ ke man baka, man punja bo. Soɲ nɛ ɔya bemun punja sendi botu bete ban. Njambiyɛ pesima josi mumo hene beɲgwe mekele mene. ¹⁴ Ke konje, e bo biye soɲ nɛ ɔya bemun bete ke mato ɔte. Soɲ te e ta nje sendi njime ko, yori, mato ɔte. ¹⁵ Mumo hene te yi bo ti dolo ɔyene ketinate ke mekana me jongwe, bo betima nye ke mato ɔte.

21

Njambiyɛ ta kuso jonja ɔyobo

nɛ jonja meneti

¹ Ke konje, e mi beɲe jonja ɔyobo nɛ jonja meneti, keto bosa ɔyobo nɛ bosa meneti yambila bone, man ti be se na. ² E mi beɲe ɔya te yi Njambiyɛ, jonja Yerusalem ke piye wule pe yi Njambiyɛ ke ɔyobo. Njambiyɛ kombila yo mberi yana nda ngondu nya te e kobile yotu yi nyiɲe ne tu gwaki ko. ³ E mi woke wete ɔtina men ke lepɔ wule ke siya bekumande nde: «Ne beɲa, mbey te yi Njambiyɛ ɔyɛ kete bene bomo ké, yoke. A ta ɔyɔ bene bo. Bo ta be kando ɔyene. Njambiyɛ ne nguru wene ta be bene bo, a ta be Njambiyɛ wan. ⁴ A ta tito misidyɛ hene ke misi man. Ko soɲ ti be se na, ko mejaɲa ko wona yotu ko mebone ti beɲa se na, keto bosa meyasi ma si yambile bone.»

⁵ E mo te e ba metidyɛ ke siya bekumande ko lepe nde: «Beɲa, mi ke kelo meyasi hene jonjate.» E nye lepe sendi nde: «Keto melepi maka, keto melepi mete

gbakasi, yo ta kwanja gbate ɔte.» ⁶ E nye lepe nye mi nde: «Meyasi hene sima kelna. Mi alfa,*f1* mi sendi omega,*f1* kandina meyasi nɛ sidya meyasi. Mo te e gwe yesidyɛ, mi ta nye nye moroko mete yi wule ke ngɛ te yi nye mumo jongwe ké ne gbelate. ⁷ Mo te e ta laɲsa ko ta be ne meyasi mete. Mi ta be Njambiyɛ wene, a ma be mono wombe. ⁸ Yasi wete, nduku mesay me botu be wo nɛ yi botu bete be yeti ke tiko temo ke yi Njambiyɛ baka ta be nyɛɲ nyɛɲ mato ɔte kome piti lole kete ké. Yo ta be sendi nduku mesay me botu bete be kele mekele me nyɛ nɛ botu be wona bomo nɛ botu be kelna mewanja nɛ botu be kelna mekele me kifi. Botu be kane yiɲa meyasi tiko Njambiyɛ baka nɛ botu be ja hene ta be ne kiya sol te. Soɲ te e ta nje njime ko, yori.»

Kasi jonja Yerusalem

⁹ Ke konje, e wete jaki Njambiyɛ nje ke yembe. A ba ke njoka bejaki yitan jo yiba te be ba ne mepele yitan jo yiba baka. Mepele mete ba ne njena mekemiye yitan jo yiba kete ne ngbeɲ. E nye lepe nye mi nde: «Inja, né mi tedye we nya te yi *Momo Sam ta bu ne megwaki ko.» ¹⁰ E nye bu mi ne nje te yi sisiɲ kɛ no ke wete nyanjwe ɔɲna keki. E nye tedye mi Yerusalem te ɔya Njambiyɛ. Yo ba ke piye wule ke yi Njambiyɛ ke ɔyobo ne meluksa mene. ¹¹ Meluksa me Njambiyɛ ba ke kelo nde, Yerusalem pan pan ke misi. Yo ba ke pan ne ngɛy ngɛy nda wete kpasa tari te yi ne ngelele yi bo jeba nde japi ko. ¹² Wete nyanjwe ɔɲna ndoko linja ɔya sangwe. Ndoko te ba ne menumey kamo jo yiba. Bejaki be Njambiyɛ kamo jo yiba ba ke teri yaka ne menumey mete. Medino me mekando me botu be Isarayel kamo jo yiba ba ketinate yaka ne menumey menori. ¹³ Menumey yitati ba pulo kome yeso punde ké. Yitati ba pulo ngari, yitati pulo njembɔ, nje bu sendi yitati pulo kome yeso bale ké. ¹⁴ Bo summa ndoko te ne nyanjwe metari kamo jo yiba yi suke yo nda sangwe konu. Medino me botu be tomun be *Momo Sam kamo jo yiba ba ketinate yaka ne metari menori. ¹⁵ Jaki te e ba ke lepina nye mi ko biyma yiɲa kum soɲ ke bo yi yekina yasi. Kum soɲ te ba tande lor. A biyma yo ke bo, na yeki ne ɔoko ɔya, yeko menumey nɛ ndoko te yi linje ɔya ké. ¹⁶ Sewo ɔya nɛ ɔoko moy te ba ndi wete. A bonja kum soɲ yinori yeko ne ɔoko ɔya. E nye kwedya sewo te kilometa tomay yiba jo gomay yiba. ɔoko moy te nɛ ɔɔ te ba ndi sendi ɔte. ¹⁷ E jaki yeke sendi ɔɔ ndoko, kwedya nde, yo meta kamotan jo kaba jo yiba. A yekima yo nda yi bomo ɔiki yeko ne meyasi ké. ¹⁸ Ndoko te ba sumnate ne

yiŋa kpaŋa tari nde japi. Ndingele dya ɓa hene tande lor ne seŋgeleŋ. Yo ɓa ke pano nda kimo moŋoli. ¹⁹ Bo kombila womo nyangwe metari me ndoko yi ɓa nda sangwe kondu ké nê kwalo kpaŋa metari hene. Bosate ɓa ne wete kpaŋa tari nde japi, yibate ɓa ne wete tari nde safir, yitatite ne wete nde kalsedon, yinite ɓa ne wete tari nde emerod. ²⁰ Yitante ɓa ne wete tari nde sardonik, yitan jo wetete ne wete kpaŋa tari nde sarduwan, yitan jo yibate ne wete nde kirisolit, yitan jo yitatite ɓa ne wete tari nde beril, yitan jo yinite ne wete tari nde topase, kamote ɓa ne wete tari nde kirisoparase, kamo jo wetete ɓa ne wete kpaŋa tari nde hiyasinte, kamo jo yibate ɓa ne wete nde ametiste. ²¹ Menumeŋa kamo jo yiba ɓa kpaŋa yiŋa meyasi nda membambo kamo jo yiba. Bo kelma numey hene ne kpaŋa yiŋa yasi wete nda mbambo. Ndingele membango me dya hene ɓa tande lor ne seŋgeleŋ. Yo ɓa ne ngelele nda moŋoli. ²² Ko mi ti ɓeŋe mbanjo Njambiye ke moy dya te na, keto yo Baba Mboko te Njambiye e ne ngungudye hene ko, yo nye ne nguru wene bene *Mono Sam be mbanjo Njambiye te yi dya te. ²³ Dya te yeti ke pa diye nde, yeso bene ngwende nyeki mejasi kete na, keto yo nyangwe meluksa me Njambiye nye mejasi ke dya te. Lambo dya te, yo Mono Sam. ²⁴ Mekando me botu be meneti maka hene ta kendo ke mejasi mene. Bekumande be meneti maka ta nje ne mekusuku man yi nye bo luksa te hene. ²⁵ Kande bemenene kumo bekoko ko menumeŋa me dya te ti dibina se na, keto ko tu ti ɓeŋna se na. ²⁶ Bo ta ɓu meyasi hene te yi nye botu be meneti maka luksa ne yi kele nde, bo sombila bo ké nje no ke dya te. ²⁷ Ma ko yiŋa mekele me memi, ko botu bete be kele mekele me nyé nê ja ɓaka ti nyiŋe ke dya te na. Siya botu bete be ta nyiŋe, yo ndi ɓaka be dino dyan ketinate ke mekana me jongwe te yi Mono Sam.

22

¹ Ke konje, e jaki Njambiye ko tedye mi wete nyangwe duku te yi ne moroku mete yi nye jongwe ké. Moroku mete ɓa ne ngenje ngenje, pupo nda wete wumna tari nde kirisital. Duku te sokulangwe wule ke siya bekumande te yi Njambiye diye kete bene *Mono Sam ké. Yo sokulangwe ɓeŋgwe ɓembe mbanjo dya. ² Jeti te e nye bomo jongwe ko ke megoŋ me duku ko hene yiba. Sew wete, yo wum meŋga kamo jo yiba. Yo wum meŋgwende hene. Memboru mete sidyikwe mekon me mekando me bomo hene ke to meneti. ³ Ko mekita ti ɓeŋna se na. Siya bekumande

te yi Njambiye bene *Mono Sam ta diyo ke moy dya. Botu be mesay bene ta kelo mesay nye nye. ⁴ Bo ta ɓeŋe mbombu wene, dino dyene ta be ketinate ke membombu man. ⁵ Ko tu ti ɓeŋna se na. Ko bo ti diye ko lambo ko yol yeso na, keto Baba Mboko te Njambiye ta be mejasi man. Bo ta namo kpo ne kpo.

Yesus nde, a yima

⁶ E jaki lepe nye mi nde: «Melepi maka gbakasi, yo ta kwanja gbate dete. Baba Mboko Njambiye te e nye botu be punja melepi mene sisij ne ko tome jaki wene nde, a njaki nje tedye meyasi mete yi yakanŋwe dya nedo ké nye botu be mesay bene.» ⁷ Kumande Yesus nde: «Beŋa, mi yima nedo! Mo te e ɓakidye melepi mete yi Njambiye punja ke mekana maka ké ne mesosa.»

⁸ Yo gba mi Jan woke, ɓeŋe sendi meyasi mete. Ke mi ma si woko ɓeŋe meyasi menori ké, e mi bale ke nji mekol me jaki te e tedya mi yo ko, né mi kan nye. ⁹ Ma yasi wete, e nye lepe nye mi nde: «Ay, we ti ɓoɓa! Mi ndi kumbo wo ke kiya mesay, kumbo ɓemoŋ bo, botu be punja melepi me Njambiye nê ɓaka hene be ɓakidye melepi mete yi yo ketinate ke mekana maka ɓaka. Kano ndi Njambiye.» ¹⁰ E nye lepe nye mi nde: «Kpe, we ti sofyukwe melepi mete yi Njambiye punja ke mekana maka ké na, keto ngimo sima wuta. ¹¹ Ma mo te e kele kotu mekele, a kên mbombu yi kelo dete. Mo te e kele mekele me memi, a kên mbombu yi kelo dete. Ma mo te e kele ngben mekele, a kél dete ké no mbombu. Sendi, yoko e ɓakidye yotu ne pupunate ke misi me Njambiye, ɓeŋgwe nye ko, a kên mbombu kelo dete.»

¹² Kumande Yesus nde: «Beŋa, mi yima nedo! Sol te yi mi no ké ke bo mbe yi solo mumo hene ɓeŋgwe mekele mene. ¹³ Mi alfa,*f1* mi sendi omega.*f1* Yo mi diye bosate, diyo njenate, kandina meyasi nê sidya meyasi. ¹⁴ Botu bete be weye melambo man ɓaka ne mesosa, yo bo ta be ne ngabiye ke mbumo jeti te yi nye mumo jongwe ké. Bo ta kwaŋ ne numey yi nyiŋe no ke moy dya. ¹⁵ Botu bete be kele yasi nda ɓembiye ɓaka ta ɓone ne nan kine nyiŋe moy dya na. Botu be kelna mekele me kifi nê botu be kelna mewanja nê botu be wona bomo ta tika ne nan. Botu bete be kane yiŋa meyasi tiko Njambiye nê botu bete be nye sosu ke kelna ja ɓaka, bo hene ta ɓone ne nan sendi.

¹⁶ «Mi Yesus, yo gba mi tome jaki wombe nde, a kên ké lepo meyasi mete gbate gbate nye wune ke njoka meŋjoŋ me bomo hene be tike temo ke yembe ɓaka. Mi njuku jeti, nday Davit, sisj te e pane ne kpalele

ke njenamenɔ kɔ.» ¹⁷ Kimɔ Sisiŋ nɛ nya gwaki ke lepɔ nde: «Inja!» Mɔ te ε wɔkɛ melepɔ maka kɔ lɛpi nde: «Inja!» Mɔ te ε gwe yɛsidɛ, a njâki. Mɔ te ε kwadɛ hɔbiye mɔrɔku mete yi nye mumɔ jɔŋgwe, a hɔbiya yo lalɛ nɛ gbelate.

Njena lɛpi

¹⁸ Mi Jan ke pele nye mumɔ hɛnɛ ε wɔkɛ melepɔ mete yi Njambiyɛ punja ke mɛkana mete yɔkɔ kɔ nde: Nge mumɔ dokidɛ yiŋa yaŋa ke to melepɔ maka, Njambiyɛ ta kelɔ nde, a sâŋgwanɔgwe nɛ mɛkemiye mete yi diye ketinate ke mɛkana maka kɛ.

¹⁹ Ma nge mumɔ sɔŋɛ yiŋa yasi ke melepɔ mete yi Njambiyɛ punja yi diye ketinate ke mɛkana maka kɛ, Njambiyɛ ta sɔŋɛ sendi nɔgabiye te yi mɔ te diyma bɛ nɔ ke jɛti te yi nye mumɔ jɔŋgwe kɛ. Njambiyɛ ta kelɔ sendi nde, mɔ te fi nyiŋa ke dya Njambiyɛ na. Kasi jɛti te yi nye mumɔ jɔŋgwe nɛ kasi dya Njambiyɛ ketinate ke moy mɛkana maka.

²⁰ «Mi Kumande Yesus, mi mɔ te ε jaye gbate nde, meyasi mete hɛnɛ gbakasi kɔ ke lepɔ nde: Mi yima nɛdɔ!» *Amɛn, Kumande Yesus, inja! ²¹ Kumande Yesus kɛl nɔgikwa nɛ wunɛ hɛnɛ.